Conventi
D
6
359

N° 359 D. 6

Isti sunt fratres qui fuerunt ministri generales ordinis nostri
primus beatus Franciscus de Asisio.
2. fr. Helyas de valle spoletana.
3. fr. Johannes parens de Florentia.
4. fr. Albertus de Pisis.
5. fr. Aymo de Anglia.
6. fr. Crescentius de Asisio.
7. fr. Johannes de Parma.
8. fr. Bonaventura de Balneo regio cardinalis.
9. fr. Jeronimus de Esculo de Marchia summus pontifex.
10. fr. Bonagratia de Bononia.
11. fr. Arlottus de Prato pistoriensis diocesis
12. fr. Matheus de Aquasparta cardinalis.
13. fr. Raymundus de Marsilia absolutus.
14. fr. Johannes de Muro cardinalis de Marchia.
15. fr. Gonsalvus de Portugallia.
16. fr. Alexander de Alexandria de provincia Janue
17. fr. Michael de Cesena.
18 fr. Geraldus de provincia Aquitanie
19 fr. Fortanerius de provincia Aquitanie
20 fr. Marchus de Viterbio provincie romane
21 fr. Thomas de Frignano provincie Bononie
22 fr. Leonardus de Neapoli
23 fr. Ludovicus de Venetiis

Liber conventus sancte crucis de Flor. ord. minorum in quo continetur
Secundus et tertius sententiarum secundum diversos doctores et
Sex quolibeta.

N°. 386.

MSS

Conv. Soppr. D. 6. 359

Circa primam d. 2i libri sententiarum. Queritur utrum creatio sit possibilis. Et videtur quod non. Quia si aliquid est possibile, creatio est possibilis. sed hoc non est possibile, ergo etc. probatio minoris quia potentia dei non se extendit ad contraria primorum principiorum. ut quod omne non sit maius sua parte. vel de quolibet affirmatio vel negatio. de quorum numero est istud primum ex nichilo nichil fit. ut patet primo phisicorum. Item impossibile est infinitam distantiam pertransiri. sed si deus crearet transiret infinitam distantiam, que est inter nichil et aliquid. ergo etc. Item principalior est causa rei causa intrinseca quam extrinseca. sed sine extrinseca non potest res fieri. ergo magis requiritur causa intrinseca scilicet ipsa materia quam causa efficiens extrinseca sed ista requiritur ergo et illa. Contra. Genesis 1. In principio creavit deus celum et terram. Responsio. Dicendum quod in ista questione fuit error antiquorum philosophorum et theologorum. Fuit enim opinio eorum quod apud eos erat communis animi conceptio. ex nichilo nichil fit. plato tamen et aristoteles videntur mundi sensisse. nam philosophus deum dicit omnium creatorem. 1. celi et mundi. et 8. phisicorum et xi. methaphisice reducit omnia in unum primum motorem. credidit tamen celos et eorum motores et etiam elementa et generaliter principia omnium specierum que sunt de prima universi constitutione rerum adeo esse facta ab eterno. et hoc non ex aliquo materiali principio. Abayenatibus autem participantibus dixit res fieri ex iacenti materia per totum decursum universi. quod autem dicit primo phisicorum materiam esse ingenitam. et primo celi et mundi dicit idem de celo. propter hoc est quia dicit ipsum non esse factum ex materia iacenti. nec ex tempore. unde non invenitur ipsum expresse negasse quod noluit hoc esse ab eterno. Ubi autem deficit istorum philosophia succurrit nobis scriptura. et ratio manifesta. quod autem scriptura hoc dicatur satis patet cuilibet eam legere volenti. patet etiam ratione materie considerando primo causalitatem. secundo mutabilitatem. tertio naturalitatem. Respiciendo causalitatem sic videmus enim quod universum decurrit secundum ordinem causantis et causati. ita quod homo ab homine equus ab equo. et sic de aliis. ergo cum non sit abire in infinitum. necesse est stare in aliquo primo. primum autem non est factum a se ipso quia secundum Augustinum primo de trinitate nichil intelligitur causa sui nec natura permittit ut idem gignat se ipsum ut sit. ergo etc. Item 2o attendendo mutabilitatem patet. Illud enim mutabile est a se ipso. et per se stabiliri non potest. ergo est devenire ad aliquid immutabile quod est a se ipso non factum. sed omnia alia facta ab ipso. que non possunt fieri de ipso cum sit immutabile. ergo oportet quod fiant de nichilo. quia si essent de aliquo. illud esset mutabile. et sic esset idem quod prius. Item 3o in naturalitas hoc ostendit. videmus enim omnia entia non equaliter participare entitatem. similiter nec bonitatem. sed quedam magis et quedam minus. ergo habent bonitatem et entitatem participative. et non essentialiter. omne autem quod est per participationem est ab illo quod per essentiam. sicut patet 2o methaphisice. unde dicitur quod id quod est maxime ens et maxime verum est causa omnis entis et omnis veri. Item per hoc patet quod productio alicuius entis participati est non ex aliquo non ente. sed ex non ente tali. sicut homo et equus ex non homine et non equo. et albus ex non albo. sic ens simpliciter dictum et non genitum fit ex non ente simpliciter. Ad primum dicendum quod illud procedit ex falsa ymaginatione. quia illa distantia accipitur ac si essent duo termini reales inter quos esset infinita distantia. non autem sic est. sed hic est solum unus realis terminus. alius non est solum secundum rationem. et talis est minima distantia et non infinita. Ad 3. dicendum quod non est simile de causa intrinseca et extrinseca. quia causa extrinseca licet non sit necessaria in essendo rei. est tamen necessaria in fiendo rem. et ideo omnis quod procedat.

Secundo queritur utrum creatio sit eterna. et videtur quod sit eterna. quia quod semper est in suo principio et suo fine non potest incipere nec desinere. sed tempus est huiusmodi. cum semper sit in instanti quod est principium futuri et finis preteriti. Item non de novo incipit moveri. nisi per hoc quod movens vel motum aliter se habet nunc quam prius. sed deus non potest aliter se habere nunc quam prius. cum sit penitus immutabilis. nec causatum cum nullo modo se habeat prius. ergo non incepit. quod autem non incepit est eternum. ergo etc. Item deus aut est prius causato aut non. si non ergo causatum est eternum sicut deus. si deus est prius aut natura solum. et sic adhuc esset eternum. aut prius non solum natura sed et tempore. sed ubicumque est prius et posterius constituunt tempus. et sic tempus fuit semper. sed non fuit sine temporali. ergo etc. Item ubicumque potest esse corpus et non est ibi est vacuum. sed ubi est modo mundus non fuit semper sed potuit esse. ergo ibi erat vacuum. sed hoc est impossibile. ergo etc. Contra. Johannes 17. dicit xpistus clarifica me pater apud te met ipsum claritate quam habui antequam mundus fieret. ergo si xpistus habuit claritatem antequam mundus fieret. ergo non equaliter duravit cum deo. et per consequens non est eternus. Responsio. Dicendum quod error fuit communis omnium philosophorum quod mundus esset eternus. sicut patet per Augustinum. 10. de civitate dei. et in dictis eorum satis sonat hoc. ratio autem que eos movit. sicut habetur ab Augustino xi. de civitate. fuit prime cause actualitas et eius immutabilitas. actualitas fuit quia posuerunt omnem substantiam spiritualem non posse esse otiosam. sed esse semper in suo actu et operatione. operationem autem illius substantie debitam dixerunt movere corpus. ergo otiosa esset si corpus non moveret. et cum sit necesse primam causam esse eternam. necesse est quod ab eterno causavit mundum. ut haberet quod moveret. alioquin esset otiosa. fundamentum tamen istius rationis ponit 12. methaphisice. ubi accipit numerum intelligentiarum secundum numerum motuum celestium. volens eas esse otiosas nisi corpora moverent. Movit etiam immutabilitas. quia cum inter causam et effectum sit quedam relatio. et omnis relatio acquisita de novo alicui non fiat nisi per aliquam mutationem. si primus efficiens aliquando fecisset aliquando non. tunc accidisset ei aliqua mutatio quod est impossibile. fundamentum tamen istius rationis habetur 8. phisicorum. et Augustinus recitat 11. de civitate c. 4. Quidam tamen doctores dicunt philosophum non sensisse hoc. nec posuisse tamquam necessarium. sed tamquam probabile. moti hoc dicere ex tribus. primo quia tamen in 8. phisicorum et 1. celi et mundi premittit quasdam oppiniones. contra quas inducit suas rationes. 2o quia ubicumque loquitur de hac materia inducit testimonia antiquorum. quod non est demonstratoris. 3o quia expresse dicit 3. topicorum quod sunt quedam problemata de quibus rationes non habemus. ut utrum mundus sit eternus. Sed libros eius legenti aliter apparet. nam apponit huiusmodi dicta ipsorum et figmento silogismi sui ad propositum necessario affirmat. et hoc habet dicere suppositis aliquibus que si vera essent. omnino ita esset. sicut quod instans temporis semper est finis preteriti et initium futuri. unde isti idem doctores exponentes librum 8. dicunt hoc patet quod aristotelis intentio fuit demonstrare motum esse eternum. Istum autem errorem eludit sacra scriptura dicens solum deum esse eternum. et omnia alia ex tempore facta. sicut patet in multis locis. Ratio etiam hoc idem ostendit. Nam mundum esse eternum implicat repugnantiam intellectui. incongruentiam cause prime. et impossibilia nature. Repugnantiam intellectui scilicet contradictionem. scilicet quod est dare primum et non primum quod sic patet. omne quod fit cum factum est tunc primo est. sed non fiat successive sed in instanti. ergo cum mundus factus sit secundum eosdem cum factus fuit tunc primo fuit. ergo est accipere primum instans in quo factus fuit. sed si eternus esset non est dare primum. ergo est primum et non primum. et similia sunt de causis ordinatis et infinitate dierum. ex quibus sequitur multiplex contradictio. Item secundo est contra prime congruentiam. scilicet quod fecit mundum de necessitate. quia omne quod est quando est necesse est esse. et sic creare quando creat necesse est creare. sed si deus creavit ab eterno necesse fuit. quia non potest dare primum in quo non crearet. quia ante eternum non est dare. ergo etc. Item sequitur quod creatum adequatur in duratione creatori. et si non intensive tamen extensive. quod prime cause non congruit. Item sequitur impossibilia nature. quia infinitas animarum quam infinitum nullus de sententium potuit

ad primum dicendum quod illud ex nichilo nichil fit non est de illis primis principiis prout est notum quando ... ac totum ... sed solum est verum de agentibus creatis per contractam receptionem talium materia ... sed non de primo propter voluntatis ... est sigillatim agentis.

cunitate ñ ponendo maiora iconuenientia. s. uel unitatem
aiarum uel eam corruptionem q implicat multas absurditates.
Jte infinitas diuisionis accepte i actu. excepte an(te) uel non
excepte post. ¶ Ad p(rimu)m argum(entu)m i(n) (contrariu)m d(icendu)m q sic habet
4° phi(sicorum). prius et posterius i tempore accipiuntur s(ecundu)m prius et posterius
i motu. supposita aut(em) eternitate motus (con)clusio bona e(st). s3
q motus incepit io falsa e(st) illa regula. et q tales ponentes
eternitate(m) motus negant eternitate(m) temporis bene (con)ualet.
s3 ñ (con)tra nos. Ex(empl)um de circulo accepto i se e(st) (et) (con)si(mile). ¶ Ad
2m. d(icendu)m q procedit de agente p(er) motum. causato aut(em) non
e(st) motus. unde i causatione se habuit d(eu)s uniformiter ex parte sua
non. cum ñ haberet prius esse. s3 solum postea ¶ Ad 3m. d(icendu)m q
d(eu)s fuit prius mundo non solum na(tur)a. s3 (et) duratione. prius aut(em) et
posterius non (con)stituunt tempus. ñ sint i motu. unde prius quo
d(eu)s fuit an(te) mundum fuit prius eternitatis (et) ñ temporis.
¶ Ad 4m. d(icendu)m q non sufficit ad hoc uacuum. q(uod) ñ e(st). s3 o3 q sit
spatium. capax corporis. q(uod) non sit corpus. sic p3 i 4° phi(sicorum).
istud aut(em) spatium non erat. an(te) q(uam) fieret mundus. s3 fuit
f(a)c(tu)m cum ipso.

Tertio q(ueritu)r. utrum causato eidem rei sit (con)tinua. i(d est) q
(con)tinue (con)seruet. Et u(idetu)r q sic. io. q(ui)a p(ro)p(te)r mensura usq3
in apparet. s3 ñ bñ d(icitu)r usq3 in opp(osi)t(um). si usq3 m(un)i non (con)tinu-
auit sua operatio(n)e g° op(u)s sua (con)tinuat incessante. s3
illa op(er)o e(st) causato. (et)c. ¶ Jte cum (con)seruas effectum ñ aliter
(con)seruat. q(uam) (con)tinue faciendo. ex(empl)um ag(er) e(st). s(icut) sup(er) gen(esim) de corpore lumi-
noso p(er) quem producitur radii in aere. (et) ab eodem (con)seruatur.
ñ ñ (con)tinue faciendo. s3 planum e(st) q d(eu)s producit. (et) (con)seruat. g° (con)tinue
facit. ¶ Jte aui(cenna) 6. me(taphysi)ce. causatum eget datore sui esse. semper
(et) incessanter. q(uam) diu h(ab)et esse. g° (con)tinue dat esse ei. q(uam) diu e(st). (et)
sic (con)seruare. e(st) (con)tinue esse accipere. ¶ g° (con)seruatio p(re)suppo-
nit creatio(ne)m. (et) ñ e(con)t(ra)° nunc a(utem) sic e(st). q q(uan)do duo ita se h(ab)ent
q unu(m) p(re)supponit a(lteru)m. (et) ñ e(con)t(ra)° illa differunt. g° (et)c. ¶ P(re)t(ere)a
d(icitu)r q de r(ati)o(n)e creationis duo sunt. s. re(cepti)o si non de aliq(uo). (et) re(cepti)o
nunc p° fit. ñ de aliq(uo). na(m) p(ri)a (con)ditio ñ u(idetu)r esse p(er)fecta r(ati)o creati-
onis. q(ui)a phi(losoph)i (et) p(re)cipue aui(cenna). 6. me(taphysi)ce. uoluit mundum
c(re)ari de n(ihil)o. (et) t(ame)n non dicebat nunc p°. s3 ponebant esse et(er)-
nu(m). q ñ pot(est) stare cum ista (con)ditione nunc p°. (et) io illa
duo icluduntur i r(ati)o(n)e creationis. si q(ui)s aut(em) p(ri)ma (con)ditio(n)e lo-
quatur. m(od)o est oppo(siti)o ag(ustini). (et) aui(cenne). q non differat. s3 q(ui)a
res causata. q(uam) diu manet i esse. (con)tinue fit a creatore. q(ui)a p(ro)bat
aui(cenna) r(ati)o(n)e. aui(cenna) ia(m) allegata. Io. q. p(ro)p(te)r mens(uram). (et)c.
p(atet) h(oc). n(am) q d(icitu)r usq3 m(od)o. i(n)sinuat (con)tinuatio(ne)m p(re)cedentis op(er)is.
aliter. n. ut d(icitu)r. poss3 intelligi. si diceret (et) nunc op(er)atur.
q si ita dixiss3. ñ op(or)t(er)et ut op(er)is (con)tinuatio(ne)m reciperem.
s3 ñ sic dix(it). aliter. g° uoluit i(n)telligi q(uam) d(i)x(it) usq3 m(od)o.
ex illo. s. q(uod) (con)t(ra)a (con)ditit. ei g° p(ri)ma op(er)o sit p(er) causato.
(et) illa(m) usq3 m(od)o (con)tinuat. p3 sit s(e)c(un)d(u)m eu(m). q res (con)tinue
fiunt. ¶ Jte. aug(ustinus). actum 11. i illo uiuim(us) moue-
m(ur) (et) sum(us) cu(m). n. non possit i(n)telligi. q s(ecundu)m mo(tum). (et) m(od)o.
i illo sp(irit)ual(ite)r. o3 aliter intelligi. ñ potes dicere q sim(us) tale(m)
y(de)aliter. q(ui)a i fuim(us) ab et(er)no. (et) t(ame)n nos ñ uiuebam(us)
(et) mouebam(ur) i illo. relinqu(itu)r g°. q intelligat(ur) caus(a)lit(er).
s. q esse n(ost)r(u)m uiuere (et) moueri. d(icitu)r causari (et) (con)s(er)u(ar)i. Vn(de)
g°. q si d(eu)s s(u)btraheret op(us) suu(m) reb(us). ñ uiuerem(us) ñ essem(us)

¶ Jte a(utem) fiunt res a deo (con)tinue. a(utem) non. si non. g° ipso op(er)ante
desinente. manebit res. i esse sic manu(m) domus. s3 h(oc) falsum
e(st). q(ui)a statim o(mn)is na(tur)a decideret. si op(er)a(tione)m sua(m) d(eu)s reb(us) subtraheret
g° necesse e(st) q res (con)tinue fiat a deo. ¶ Jte pot(est) alia r(ati)o ad-
duci. q(ui)a si (con)seruatio addit ad(uc) sup(er) creatio(ne)m. aut e(st) s(ubstanti)a a(utem)
accidens. ñ s(ubstanti)a3. q(ui)a ñ m(ater)ia nec forma. q(ui)a nimis augmentaret(ur).
si uero accidens. tunc cum res possit intelligi circu(m)scripto p(er) in-
tellectu(m) o(mn)i accidente. poterit intelligi res esse. p(re)t(er) (con)seruatione(m) sui.
q e(st) i(m)po(ssibi)le. si aut(em) ñ addit habeo p(ro)positu(m). Restat g°
q (con)seruatio ñ addit ad(uc) reale. ad p(ri)us fieri rei. q(ui)a (con)tinuum
fi(eri). ex(empl)um de sigillo i(m)presso i aq(u)a. uel cera liquida. ¶ Si u(er)o lo-
quam(ur) s(ecundu)m (con)ditio(ne)m s(ecund)a(m). ipsi causationis. s. p(ro)ut creare d(icitu)r
nunc p° fieri re(m) de n(ihil)o. sic non pot(est) d(ici) res (con)tinue fieri. (et) sic
differt causatio (et) (con)seruatio. (et) isto 2° m(od)o accipitur co(mmun)it(er).
i(m)mo est oppo(siti)o i abiecto. (et) io d(icendu)m e(st) q s(ecundu)m q(uo)d ide(m) sunt
s(ed) si (sim)p(liciter) loq(ue)ndo ñ. ñ pot(est) dici res (con)tinue fi(eri). ¶ Ad a(rgumen)ta
p3 r(esp)o(nsi)o suis u(er)ius.

Quarto q(ueritu)r. utrum causato sit mutatio. ¶ R(espo)n(si)o. d(icendu)m q de
mutatione possum(us) loq(ui) dupl(icite)r. aut p(ro)p(ri)e. aut s(ecundu)m
q(ua)nda(m) similitudine(m). si p(ro)p(ri)e. causato non est mutatio. (et) r(ati)o huius
e(st). q(ui)a de r(ati)o(n)e mutationis e(st). q h(ab)eat aliq(uod) s(u)b(iectu)m manens.
q p(er) mutatione(m) aliter se h(ab)eat nunc q(uam) p(ri)us. sic p3 5. phi(sicorum).
h(oc) aut(em) causationi non (con)petit. Si aut(em) loquam(ur) s(ecundu)m similitu-
dine(m). sic d(icendu)m. q non solu(m) causato. s3 (et) adnichilatio. pot(est) dici
mutatio. na(m) sic mutatio p(ro)p(ri)e sumpta. e(st) de quoda(m) no(n)
ente. ad q(uo)da(m) ens. sic causato e(st) de non ente sim(pliciter). ad ens
simp(liciter). (et) e(con)t(ra)° e(st) de adnichilatione. sic a(utem) loquunt(ur) s(an)c(t)i. sic
p3 de dam(asceno). l. 1. c. 3. Vn(de) 5. phi(sicorum). distinguitur transmutatio
a(utem) t(er)mino transmutationis. (et) e(st) m(od)o de (con)q3. q(ue) req(ui)runt(ur) i o(mn)i
transmutatione. s3 i causatione nil e(st) transmutabile. (et) sic p3
q non uniuoce d(icitu)r causato esse mutatio. cu(m) phi(sic)a trans-
mutatione.

Quinto q(ueritu)r ut(rum) mutatio fiat i instanti. (et) ut q(uan)do
mag(is) a(r)t(ic)ul(u)s restringat(ur) ad mutatio(ne)m. q(ua) (con)q(ue)ratur
for(m)a s(ubstanti)al(is). Et u(idetu)r q sit i(n)stantanea. (et) ñ sub cessiue fit
q(ui)a i(m)po(ssibi)le e(st) duo (con)t(ra)ria esse sil(mul). s3 si for(m)a fieret s(u)bcessiue.
essent duo (con)t(ra)ria simul. p(ro)bo mi(norem). q(ui)a i tota transmutatione
e(st) s(u)b(iectu)m transmutationis. s(u)b t(er)mino aq(u)o. ut d(icit) phi(losophu)s 6. phi(sicorum).
q(ui)a q(uan)do (con)rumpit(ur). cu(m) corruptu(m) e(st). tunc p(ri)° ñ e(st). g° si g(e)n(erati)o fi-
at s(u)bcessiue. o3 q fiat sil(mul) cu(m) corruptione. q(ui)a g(e)n(erati)o e(st)
for(m)e acq(ui)sitio. g° (et)c. ¶ Jte int(er) (con)t(ra)dictoria ñ e(st) dare me-
diu(m). s3 si g(e)n(erati)o non sit i q(ui)a e(st) dare mediu(m) i(n)t(er) esse (et) ñ esse. p(ro)bo
mi(norem). q(ui)a i toto t(em)p(o)r(e) intermedio. non pot(est) dici q sit. ñ q ñ
sit. ut d(icitu)r 6. phi(sicorum). Vn(de) o(mn)e q fit q(ua)n(do) f(a)c(tu)m e(st) t(un)c p°
e(st). (et) si(mi)l(ite)r non pot(est) dici q non e(st) q(ui)a ia(m) aliq(ui)d m(od)o e(st). s(u)b for(m)a.
g° (et)c. ¶ Jte nil pot(est) acq(ui)ri p(er) successione(m) ñ q h(ab)et p(ar)te(m)
(et) p(ar)te(m). s3 for(m)a s(ubstanti)al(is) non h(ab)et p(ar)te(m) (et) p(ar)te(m). g° (et)c. ma(ior) p3. p(ro)bo
mi(norem). q(ui)a si h(ab)eret a(utem) p(er) se a(utem) p(er) accidens. non p(er) se q(ui)a ut d(icitu)r 6. phi(sicorum).
sola q(ua)ntitas e(st) p(er) se diuisibile. ñ p(er) accidens q(ui)a for(m)a s(ubstanti)al(is) p(re)ce-
dit o(mn)e accidens. 11. me(taphysi)ce. ¶ (Contr)a. 6. phi(sicorum). arguitur sic. o(mn)e q(uod)
mutat(ur) separat(ur) ab eo ex q(u)o mutat(ur). s3 non separat(ur) ab eo. ag(itur).
ñ q(ui)a sit inq(ui)ete. o(mn)e a(utem) q g(e)n(er)at(ur) mutat(ur). g° (et)c. ¶ R(espo)n(si)o.
d(icendu)m q h(ic) e(st) dup(lex) p(ositi)o. una e(st) ualde uulgata. (et) solemnis
q(ue) tal(is) e(st) dicens. q e(st) loq(ui) de g(e)n(erati)one dupl(icite)r. a(utem) r(ati)o(n)e sue
e(ssen)tie. a(utem) r(ati)o(n)e sui esse. s(ed) r(ati)o(n)e sue e(ssen)tie. d(icitu)r g(e)n(erati)o. forme

s(ubstanti)al(is) inductio i m(ateri)a p(ro)p(ri)a (et) disposita. q q(uide)m i(n)ductio fit
in q(ui)a (et) subito. eo q est finis alterationis. (et) io g(e)n(erati)o s(ecundu)m
e(ssen)tia(m). non e(st) mot(us). s3 solu(m) mutatio. (et) p(ro)p(ter)ea i(m)p(er)tibil(is).
s(i) u(er)o q(uod) g(e)n(erati)o (con)sid(er)etur r(ati)o(n)e sui esse. sic (con)p(re)hendit
m(od)o dispo(siti)o(ne)m (et) p(re)paratio(ne)m. (et) for(m)e inductio(ne)m. q(ui)a h(ec) non fiunt i
q(ui)a s3 subcessiue. (et) i t(em)p(o)r(e). io s(ecundu)m hanc uia(m) g(e)n(erati)o sortit(ur)
r(ati)o(ne)3 mot(us). (et) sic e(st) diuisibil(is) diuisione t(em)p(or)is. (et) h(ic) non ñ r(ati)o(n)e al-
terationis. (et) ad h(oc) mouet(ur) p(ro)p(ter) uerba. 5. phi(sicorum). ubi d(icitu)r q g(e)n(erati)o
non e(st) mot(us). (et) 3. ubi d(icit) q g(e)n(erati)o e(st) mot(us). (et) io m(od)o i eis e(st)
distinguendu(m). p(er) modu(m) p(re)d(i)c(tu)m esse (et) e(ssen)tie. (et) i(m)plicantis.
d(icitu)r q s(ubstanti)a non suscip(it) mag(is) (et) min(us). si a(utem) fieret for(m)a
i m(ateri)a s(u)bcessiue. ia(m) s(ubstanti)a reciperet mag(is) (et) min(us). s3 q(uam) uis utraq3
ista r(ati)o sit co(mmun)is non t(ame)n placet o(mn)ib(us). (et) r(ati)o q(ui)a ñ placuit
e(st) multip(lex). q(ua)rum una e(st) tal(is). phi(losophu)s. 2. phi(sicorum). (con)parat g(e)n(erati)ones (et)
corruptiones. ad i(n)uice(m) dicens. q g(e)n(erati)ones illo sunt eq(ue) uelo-
ces. q sunt i eod(em) t(em)p(o)r(e). (et) q(uo)rum g(e)n(er)ata sunt eade(m) sp(eci)e. g° si
g(e)n(erati)o fieret i q(ui)a ia(m) non i t(em)p(o)r(e). ¶ Jte (com)m(enta)tor s(upe)r p(ri)m(u)m 3 phi(sicorum).
d(icit) q mot(us) pot(est) dup(licite)r (con)sid(er)ari. q(ui)a uno m(od)o p(ro)ut ñ differt
a p(er)fectione ad q(uam) uadit. ñ s(ecundu)m mag(is) (et) min(us). (et) tunc e(st) de g(e)n(er)e
rei illi(us) ad q(ua)m uadit. q(ui)a mot(us) ut d(icit) non e(st) ñ g(e)n(erati)o p(ri)us
p(ost) p(ar)te(m). ei p(er)fectionis ad qua(m) uadit. ¶ Et io e(st) a(utem) p(ositi)o
quo d(icit). q g(e)n(erati)o fit subcessiue. q p(ro)bat g(e)n(erati)onis actual(is)
modus. tr(ans)mu(tatio)nis (et) g(e)n(erati)onis g(e)n(era)l(i)s. p(ri)° g(e)n(erati)onis t(ermi)n(us). q(ui)a g(e)n(erati)onis t(ermi)n(us)
non e(st) p(er) se m(ateri)a. ñ for(m)a. s3 tot(um) (con)positu(m). tot(um) (con)ponit g(e)n(er)at(ur).
ut d(icitu)r. n. me(taphysi)ce. g° cu(m) m(ateri)a non p(re)cedat in actu for(me). ñ (con)p(ro)-
let(ur) subito. s3 subcessiue. c(er)tu3 e(st) q acq(ui)sitio for(m)e q(uam) e(st) g(e)n(erati)o
fiat successiue. ¶ 2° g(e)n(erati)onis act(us) ide(m) p(ro)bat. q(ui)a g(e)n(erati)o
non e(st) a(liu)d q(uam) transmutatio. m(ater)ie phi(sic)e. de p(otenti)a ad actu3.
ñ. n. a(utem) fit ing(e)n(er)atione uel p(er) g(e)n(erati)one(m). q(uam) q m(ateri)a de p(otenti)a ad actu(m)
transmutat(ur). (et) h(ec) transmu(tatio) est e(ssen)tial(is) ipsi g(e)n(erati)oni. alio
q(uam) poss3 sine ipsa intelligi. q i(m)po(ssibi)le e(st). s3 illa non fit subi-
to. g° (et)c. ¶ Jte g(e)n(erati)onis motus cu(m) g(e)n(erati)o sic i t(er)(mi)na-
to. ut d(icitu)r 1. phi(sicorum). non fit g(e)n(erati)o uni(us) ñ p(er) corruptio(ne)m alteri(us).
tunc aut(em) g° sibi i(n)uice(m) succedunt. s. g(e)n(erati)o uni(us) (et) corruptio
alteri(us). c(er)ta m(od)o a(utem) sil(mul) fiunt. g° cu(m) (cor)rup(ti)o fiat successiue.
(et) g(e)n(erati)o fieret sil(mul). si non sibi succedunt. tunc falsa e(st) s(ente)n(ti)a
phi(losoph)i q corrup(ti)o uni(us) sit g(e)n(erati)o alteri(us). q(ui)a tal(is) p(re)dicatio ñ e(st)
p(er) causa(m). ñ e(st) formal(is). dicendo g(e)n(erati)o uni(us) (et)c. g° relinq(ui)t(ur) q
sil(mul) fiat (con)comitatio. ¶ Jte p(ro)bat ide(m) g(e)n(erati)onis g(e)n(er)alis. q(ui)a
s(ecundu)m (com)m(entatore)m. 9. me(taphysi)ce. g(e)n(er)ans non fac(it) a(liu)d ñ extrahe(re). i(d est) q(uod) e(st) i p(otenti)a ad
actu(m). s3 int(er) potentia(m). aqua i(n)cip(it). (et) actu(m) ad que(m) uadit
sunt diuersi g(ra)d(us). quos g(e)n(er)ans non pot(est) o(mn)es subito tra(n)-
sire. g° o3 q fiat g(ra)d(a)ti(m). ¶ Ad p(rimu)m g° d(icendu)m. q duo (con)t(ra)ria
non possunt e(ss)e sil(mul). in suo esse (con)pleto (et) (con)c(re)to. s3 non e(st) i(n)co(nuenien)s
q sil(mul) sint i esse i(n)(con)pleto. i(m)mo e(st) necesse(m) q i sit. ex(empl)um q(ua)n(do)
una q(ua)litas i(n)ducit(ur). (et) a(lter)a remittit(ur). ¶ Ad 2m. p3 q
non sunt (con)t(ra)dictoria esse sil(mul). (et) ñ esse s(ecundu)m q(ui)d. ¶ Ad 3. d(icendu)m q
mi(n)or e(st) falsa q(ui)a for(m)a corp(or)al(is) h(ab)et p(ar)te(m) (et) p(ar)te(m). non solu(m) r(ati)o(n)e
m(ateri)e uel s(u)b(iect)i. s3 (et) r(ati)o(n)e sui. cu(m) sit et(iam) corp(or)al(is). (et) h(ab)eat p(ar)te(m) q(ua)nti(ta)tiua(m).

Sexto q(ueritu)r. ut(rum) causato dicat a(liqu)id a(utem) accidentia. (et) q sit
u(idetu)r. q(ui)a causato d(icit) diuina(m) actio(ne)m. s3 nulla actio dei. e(st) ac(ci)-
de(n)s. q(ui)a d(eu)s e(st) sua actio. g° (et)c. ¶ (Contr)a. si causato d(icit) a(liqu)id ac(ci)de(n)s
cre(a)tura. a(utem) h(ec) a(liqu)id. e(st) p(ro)ducta. (et) tunc e(st) causata. a(utem) no(n). (et) tunc
e(st) p(ro)ducens. (et) tale e(st) ex r(ati)o(n)e3 causationis. ¶ R(espo)n(si)o. d(icendu)m q po-
ssum(us) loq(ui) dupl(icite)r de causato(n)e q(ui)a (uel) a(utem) (con)tinua(m) ad id q no(m)i(n)i s(u)b(est).

uel (con)ti(n)uat ad id. q intelligi pot(est). si 2° m(od)o loquam(ur). sic no-
mine causationis pot(est) intelligi. non solu(m) causatu(m). s3 (et) creare. (et)
r(ati)o huius e(st). q(ui)a causato e(st) q(ue)da(m) p(ro)ductio. o(mn)is aut(em) p(ro)ductio sic e(st) ali-
cui. ut t(er)mi(n)i. sic ess(enti)al(ite)r (et) necessario e(st) ab aliq(u)o ut p(ri)n(cipi)o. (et) sic nom(en)
causationis utraq3 dat intelligere. Jte o(mn)is r(ati)o d(icit) intelli(gere) utraq3
extremor(um) aliq(uo) m(od)o. causato aut(em) q(ue)da(m) r(ati)o e(st). (et) sic p3 q d(icit)
a(liqu)id. si u(er)o loquam(ur) p(ri)° m(od)o. dupl(icite)r ad huc pot(est) esse. a(utem) s(ecundu)m rei
u(er)itate(m). a(utem) s(ecundu)m modu3 intelligendi. si s(ecundu)m re(m) loq(ui)m(ur). sic
d(icendu)m. q nom(en) causationis. non significat nisi fieri ipsi(us). q utiq3
ñ d(icit) a(liqu)id ab(solu)te ei realit(er). q(uod) p3 (con)sid(er)ando causationis r(ati)o(n)e(m).
esse rei (con)tinuatio(ne)m (et) entis diuisione(m). p(ri)° de (con)sid(er)ando causationi(s)
r(ati)o(ne)3. cu(m). n. causato sit p(ro)ductio nil o(mn)io p(re)supponens. (et) io ñ pot(est)
esse cu(m) motu. necesse e(st) q p(ri)m(u)m q p(er) causatio(ne)m intelligit(ur). sit esse
rei causate. circu(m)scripto e(n)i(m) motu a(liqu)o q(ua)cu(m)q3. nil remanet
ñ esse rei f(a)c(t)e. uel (con)seq(ue)ntia ad a(liu)d. 2°. p3 (con)sid(er)ando esse
rei (con)tinuatio(ne)m. (con)tinuatio a(utem) ipsi esse rei. nil reale abso-
lute addit ad ip(su)3 esse rei. s3 si addit. h(oc) e(st) s(ecundu)m aliq(ua)m r(ati)o(ne)3 sup(er)-
addita(m) a p(ar)te rei. cu(m) aut(em) (con)tinuatio fiat eade(m) m(od)o. (et) p(er) ide3. p(ro)p(ter)
q fiat causato. cu(m) sua (con)ti(nuatio). ñ sit ñ (con)tinuata factio. i(m)po(ssibi)le
est q causato dicat a(liqu)id a(liu)d reale. ab esse rei. 3° p3 (con)sid(er)ando
entis diuisio(ne)m. si e(n)i(m) causato a(liqu)id reale a(liqu)id d(icer)et. uel esset s(ubstanti)a
uel accidens. (con)m(un)ite(r) accepto accidente co(mmun)it(er) ad e(ti)a(m) fictia. ñ
e(st) dare mediu(m). ñ pot(est) esse q i(d) sit s(ubstanti)a. q(ui)a illa esset causata.
(et) esset eade(m) q(uo)d de illa. (et) sic i i(n)finitu(m). ut(rum) ei causato addere(t) ad
illa(m). si u(er)o i(d) esset accidens. tunc accidens fieri p(re)cederet s(ubstanti)a(m). q
e(st) i(m)po(ssibi)le. q(ui)a esset sine s(ubiect)o. cui h(ab)eat i(n)ni(t)i (et) i esset eade(m) q(uo)d de
illo. si u(er)o loquam(ur) s(ecundu)m modu3 intelligendi. (et) dicendi. mani-
festu(m) e(st) q causato signat p(er) modu(m) actionis. esse a(utem) p(er) modu(m) t(er)mi-
ni. tal(is) actionis. Ex hus p3. q illa r(ati)o q(ue) d(icit) q causato d(icit) a(liqu)id
a(liu)d accidens ab esse rei. (et) sil(ite)r illi. q d(icit) aliq(ui)d a(liu)d q(uod) ñ e(st) s(ubstanti)a
nec accidens ñ e(st) u(er)a salua pace eor(um). ¶ Ad arg(umentu)m d(icendu)m q causatio(ne)m
dup(licite)r possum(us) accipe(re). s. actiue (et) tunc e(st) diuina s(ubstanti)a. uel passiue
(et) sic e(st) creatura.

¶ Septimo q(ueritu)r. ut(rum) causato sit soli(us) (con)positor(um). (et) u(idetu)r q sit sol(ius)
materie. q(ui)a u(idetu)r c(re)ari i(m)p(ri)mis p(ro)ductione. q supponit(ur) in 2a. s3 i
2a supponit(ur) sola m(ateri)a. g° sola m(ateri)a c(re)at(ur). ¶ (Contr)a. p(er)fectior e(st) t(ermi)n(us)
causationis q(uam) na(tur)al(is) g(e)n(erati)onis. s3 t(ermi)n(us) nat(ura)l(is) g(e)n(erati)onis e(st) (con)positu(m) tot(um)
g° t(ermi)n(us) causationis erit (con)positu(m) tot(um). ¶ R(espo)n(si)o. d(icendu)m. q c(re)ari pot(est)
alicui (con)petere duplicit(er). q(ui)a a(utem) p(er) se (et) e(ssen)tial(ite)r. (et) sic e(st) (con)positor(um) (et) i(n)-
(et) s(u)bsistentiu(m). sola. n. illa q(ue) p(er) se possunt esse p(er)sunt educi i
esse. alio m(od)o (con)comitanter. (et) sic c(re)ant(ur) p(ri)n(cipi)a i(n)t(ri)nseca rei causate
(et) acci(de)ntia ei i(m)mediata. q sunt de ei i(n)tegritate. si(n)gl(ari)ter. ñ
pot(est) res (con)sistere. ut na(tur)ale(s) t(er)mi(nos) corp(or)is. h(ec) dicunt(ur) (con)c(re)ata. q(ui)a cu(m) a(li)o
c(re)ata. alio m(od)o dicunt(ur) aliq(u)a c(re)ari c(aus)alit(er). (et) sic dicunt(ur) c(re)ari effec(tus)
na(tur)ales ip(s)or(um) agentiu(m). ut p(ri)me i(m)pressiones corp(or)u(m) (et) i(n)fluentie
na(tur)ales sui(s) mot(us). ut q(ue) p(er) media transmutatio(ne)m p(ro)ducu(n)t(ur).
uel de m(od)o na(tur)ali. uel i uoluntarie fiunt. o(mn)ia h(ec) possunt dici
c(re)ata c(aus)al(ite)r (et) potentialit(er). ¶ Ad arg(umentu)m d(icendu)m. q i(d) q supponit(ur)
i g(e)n(erati)one non est m(ateri)a nuda. s3 e(st) m(ateri)a i(n)duta tali for(m)a. q ñ
aufert ei possibilitate(m) transmutationis ad alia(m) for(m)a(m).

Octauo q(ueritu)r. ut(rum) sit ponere plura p(ri)n(cipi)a. Et u(idetu)r q sic. plura
sunt sil(mul) na(tur)a. g° si un(um) p(ri)n(cipiu)m e(st) ab et(er)no. (et) reliquu(m). s3
p(ri)ncipiu(m) actiuu(m) e(st) ab et(er)no. g° (et) passiuu(m). q(ui)a sunt plura.
¶ Jte phi(losophu)s. 2° de ce(lo). (et) m(undo). d(icit). q si unu(m) oppositor(um) fuit i na(tur)a (et) reliquu(m).
s3 summu(m) bonu(m) e(st) dare. g° (et) summu(m) malu3. ¶ (Contr)a. 1. p(h)isi(corum). d(icitu)r.
q p(ri)m(u)m (et) p(ri)n(cipiu)m ide(m) sunt. s3 i(m)po(ssibi)le e(st) dare plura p(ri)ma s(im)plicit(er). g° (et)c.
¶ R(espo)n(si)o. d(icendu)m q u(er)itas istius q(uesti)onis. adeo e(st) (et) fuit clara. no-

[Marginalia:] ia = | 3 | 1(m) | 2(m) | 3(m) | significent | ad 2 d(icendu)m q tal(ia) d(icu)nt(ur) 3 m(od)o c(re)ari c(aus)alit(er) | sit simul | ... esse

÷
(et) e(st) intra actiua q ñ p(er)sistit. ñ facta de aliq(u)o
(et) t(ame)n p(er)ma(n)ent s(ed) q° d(icu)ntur c(re)ati. e(st) q(uod) fiunt de ñ aliq(u)o

solum fide, sed et ratione, ut dicit commentator [?] philosophus alicui intellectui apparet. Unde Plato posuit unum solum deum, omnes alios fecisse, illum autem nullatenus posse fieri, sicut recitat Augustinus 9 De civitate Dei. Et Philosophus in 1 De caelo et mundo reprehendit positionem plurium deorum et dicit eam fabulosam. Et ideo dicit unum deum propter omnium causatorum. Et 8 Physicorum et 11 Metaphysicae reducit omnia ad unum motorem immobilem. Item ponentes plurium deorum principiorum, quorum unum facit bonum et alterum facit malum, ipse deperdet de se suo commento 3 Metaphysicae, non in infinitum. Nam haec positio repugnat intelligentiae et necessitati et implicat contradictionem. Nam intellectus intelligit primum principium ut primum. De ratione autem primi est privatio prioris et positio posterioris. Nam si haberet aliquid prius se, iam non esset primum, immo esset illo posterius. Item si ponantur duo prima, scilicet quod utrumque sit primum, quia ante omnem pluralitatem est cogitare unitatem, quae erit prius utroque illorum. Item de ratione primi est positio posteriorum. Nam prius dicitur in respectu ad posterius. Ergo est simpliciter primum quod ulterius praecedit omnia alia, et ad quod omnia alia sunt et praecedunt. Sed si plura, neutrum praecedit ulterius omnia, quia unum non praecedit aliud, nec e contrario. Ergo neutrum est primum principium, et implicat contradictionem quod primum et non primum. Item cum id quod dicitur per superabundantiam convenit uni soli, si primum principium est summum, non potest esse nisi unum. Si autem ponantur plura, sequitur quod neutrum sit primum, et similia. Item primum principium de sui ratione est immensum, simplicissimum et perfectissimum, ex quibus sequitur, sicut arguit Anselmus et Damascenus, quod si ponantur plura, quod nullum est immensum, et quodlibet habet unum alterius defectum etc. Item Philosophus 4 Ethicorum: si malum integrum sit, se ipsum destruit etc. Ad primum dicitur quod illa propositio est intelligenda cum replicatione ad subiectum, scilicet quod plura sunt similia natura, igitur hic dicitur; autem licet sit ab aeterno, non tamen in quantum agens productione ex propria [?] non valet, quia de primo principio non dicitur ad [?] relative ad extra non simpliciter dici, et in talibus illa regula non tenet. Ad secundum dicitur quod id habet unitatem quam utrumque oppositorum est aliqua natura, et igne determinato [?], et non quam alterum est privatio pura, sicut est malum.

Nono quaeritur utrum ab uno simplici possint plura produci. Et quod non, quia idem manens idem semper est natum facere idem. Sed primum principium semper manet idem. Ergo etc. Item artifex nihil potest agere nisi habeat ideam in mente. Sed omnes ideae in mente divina non sunt nisi unum. Ergo non potest facere nisi unum. In oppositum: agens per voluntatem potest oppositorum, ut dicitur 9 Metaphysicae. Sed deus est huiusmodi. Ergo etc. Respondeo dicendum quod error fuit Avicennae 9 Metaphysicae c. 4 quod licet omnia sint et producantur a primo, non tamen possunt ab eo plura produci immediate propter suam unitatem et simplicitatem, nisi duo distincta per essentiam, ex quibus fiat unum, ut materia et forma. Sed primum et immediate productum ab eo est unum simplex, quod dicitur intelligentia prima, quae forma immaterialis est, quae cum sit causatum primi habet possibilitatem a se ipsa et necessitatem a sua causa. Et quia intelligit ista duo, necessario resultat in ea aliqua multitudo, et ratione huius multitudinis potest ab ea provenire alia multitudo, ut producat orbem suum, igitur intelligit se, et producat suam intelligentiam, igitur intelligit causam suam, et sic deinceps de aliis intelligentiis et orbibus suis usque ad orbem lunae, et intelligentiam agentem quae gubernat animam nostram. Ratio autem erroris sui fuit divina perfectio, quia cum non agat propter aliquem finem sicut nos, eo quod nullo eget, sed solum per apprehensionem suae essentiae quae simplicissima et independens nullam multitudinem recipiens, et quia non apprehendit nisi unum, non producit nisi unum immediate.

Avic.

Hanc positionem fuit secutus Algazel, non quod ipse fuit auctor sed defensor.

algazel

Istam autem positionem patet hic quod est haeretica, multa secum trahit inconvenientia. Unde Commentator 11 Metaphysicae ipsam reprobat, et rationem eius frivolam asseverat, quorum impossibilium unum est hoc quod causa esset imperfectior virtute quam causatum, quia potentior est causato, scilicet prima intelligentia, quam sit ipse deus. Item quanto ad simplicia tanto ad plura se extendit sua virtus etc. Item falsum supponit, quia saltem cognoscit se et causatum suum primum, et sic plura, cuius contrarium supponit. Est ergo dicendum quod ab uno simplici multa possunt produci. Et ratio huius est divina immensitas, quae licet sit simplicissima est immensa, cum immensitatis perfectio est communicabilis pluraliter pluribus et imitabilis ab aliis per productionem aliorum de nihilo. Et quia perfectissime suam essentiam cognoscit et intelligit se multipliciter communicabilem et imitabilem per productionem a se de novo, si voluntas adsit, possibilitas non deest. Ideo potest quantum de se multiplicare causatus in infinitum. Ad hoc etiam facit Philosophus 9 Metaphysicae, quod agens cum ratione potest diversas et contrarias operationes. Ad primum dicitur quod id habet veritatem de agente naturali et manente dispositione patientis. Nam mutata dispositione patientis, idem manens idem potest contrarios effectus habere, exemplum de sole in terra et luto. Ad secundum dicitur quod licet ideae sunt unum in deo, ergo idea est una, immo est fallacia figurae dictionis, mutando quid in ad aliquid. Sicut tres personae sunt unum in deo, ergo est una persona. Idea enim duo dicit, scilicet id quod est, et tunc est divina essentia, et dicit ad quod est, scilicet respectum ad rem quae fieri potest, et ad hoc imponitur nomen ideae. Et ratione huius igitur dicitur divina.

Decimo quaeritur utrum deus potuit ab aeterno mundum | creare [?] producere. Et videtur quod sic, quia potentior est deus producere suum effectum quam sit causatum. Sed causatum aliquod est quod si esset aeternum effectus esset aeternus, sicut 11 De civitate per Augustinum, 10 De trinitate, exemplum de igne. Item causa nullo egens potest producere quod causatum est. Sed deus est causa nullo egens ad operandum ab aeterno. Ergo potuit ab aeterno. Si tu dicas quod est in magnitudine per naturam, contra: novitas non diminuit de potentia et perfectione agentis, immo auget. Ergo etc. In oppositum Augustinus contra Manichaeos sic arguit: sicut causatum non potest esse aequale bonitatis suo creatori, sic nec aequale durationis. Sed si posset esse causatum ab aeterno, esset aequalis durationis cum deo etc. Respondeo dicendum quod in ista quaestione sunt duae opiniones. Quaedam dicunt propter rationes factas quod deus potuit creare ab aeterno, et tales reputant eas fortes quasi demonstrationes, et ideo derident contrarium asserentes. Alii, haerentes fidei simpliciter et philosophiam insufficientem reputantes, et sanctorum intentiones advertentes, dicunt quod deus non potuit, non propter defectum ipsius, sed contradictionis implicationem, quia sequitur quod habuit suae durationis initium et non habuit. Probatio: si fuit productum, ponatur in esse. Tunc sic: omne quod fit, quando factum est, tunc primo est, sive fiat subito vel aliter. Nam de eo quod fit subito, in eodem instanti in quo fit cum factum est verum est dicere quod primo tunc est. Ergo habuit initium suae durationis. Sed positum est quod fuit ab aeterno, et quod est ab aeterno non habet initium suae durationis, quae est contradictoria illi. Item ad hoc valent aliae rationes supra positae. Et ideo melius videtur quod deus facere non potuit, quia factibile non fuit, non propter suam imperfectionem. Ad primum autem dicitur quod non repugnat causae coaevitas effectus inquantum causa est, sed bene repugnat inquantum aeterna est. Unde si ignis esset aeternus, splendor bene esset aeternus, non tamen esset factus. Ad secundum dicitur quod tota ratio quare mundus non potuit fieri ab aeterno est implicatio contradictionis, et non imperfectionis, quia sequitur quod sit dare primum et non primum et similia.

XI. quaeritur utrum agens causatum possit aliquid creare. Et videtur quod sic, quia tunc est unumquodque perfectum quando potest producere quale ipsum est. Ergo cum angelus sit perfectus, poterunt producere angelum, non transmutando,

generando

contra gratia quod non habet, ergo creando. Item quod agit se toto potest in totam substantiam rei. Sed angelus se toto agit, quia non habet partem et partem etc. In oppositum: nulla virtus finita potest transire distantiam infinitam. Sed inter ens et non ens est distantia infinita. Ergo etc. Respondeo dicendum quod creatio potest accipi proprie, ut dictum est supra, et tunc est solius subsistentium seu compositorum, vel potest accipi non proprie sed communiter. Si primo modo accipiatur, sic est solius dei. Si secundo modo, sic etiam est solius dei, et soli deo convenit tamquam principali agenti, sed sic instrumentali vel ministeriali bene potest competere creaturae quae agunt in virtute primae causae, ut sunt impressiones omnium corporum, et motus et actus, de quibus omnibus non est assignare de quo fiat. Haec est sententia Augustini 1 De trinitate et [?] causatorum ingredientium visibilium deus intrinsecus operatur, exteriores autem operationes sive angelorum sive hominum sive quorumcumque animalium sive imperium suum [?] in nostris habetis [?], in quantum operatur agricola terrae agriculturam, et similia multa dicit. Ad primum dicitur quod non est perfectionis in angelis quod producat sibi simile in natura. Nam duplex est perfectio in creaturis, scilicet absoluta et relata. Absoluta consistit in participatione nobilium conditionum, ut quia est intelligens vel vivens. Sed perfectio relata est in ordine ad alia et in generationibus relativis. Ad aliud exemplum: si luna esset sicut sol, esset perfectior perfectione absoluta, sed non perfectione relata in ordine universi. Sic est in proposito: posse enim producere sibi simile in inferioribus non est de perfectione absoluta, immo includit imperfectionem corruptionis secundum Philosophum 2 De anima, qui dicit quod propter hoc data est virtus generativa rebus, ut per successionem individuorum esse divinum salvetur. Vel secundum theologos, propter defectum perfectae actionis, ut quod non potest fieri per unum fiat per plura. Sic ergo posse tale non est perfectio absoluta, sed relata ad ordinem universi, haec autem non competit angelis incorruptibilibus. Ad secundum dicitur quod et si angelus non habet partem quantitativam, habet tamen virtualem et essentialem. Ad aliud quod sic fiebat, palam patet: dicitur quod causatum aliquid operatur in tempore vel mensurativa transmutatione, et tale opus non potest esse in instanti, sed necessario successiva, propter distantiam a termino ad quem non potest subito pervenire. Aliqua vero operatur subito sine motu transmutatione, ut sunt actus generales et spirituales, et immediate sicut anima corporis suas similitudines vel impressiones quae fiunt in instanti.

XII. quaeritur utrum deus produxit mundum propter aliquem finem. Et videtur quod non, quia omne agens propter finem agit propter aliud melius suo opere vel effectu, quia finis est melior quam sunt ad finem.

bii

Sed praeter opus dei non est nisi deus. Ergo deus non agit propter finem. Item omne agens propter finem agit propter hoc quod non habet. Sed deus per suam actionem non sibi acquirit. Ergo etc. Item in quibus non est motus non est finis, 3 Metaphysicae. Sed in deo non est motus, ergo nec finis. In oppositum Proverbiorum 16: Universa propter semet ipsum operatus est altissimus. Sed propter dicit causam finalem. Ergo etc. Iuxta hoc quaeritur quis sit ille finis. Respondeo dicendum quod licet in ista quaestione fuit error Avicennae, sicut patet 9 Metaphysicae suae, quod deo non competit agere propter finem, sicut iam dictum fuit, ideo huius ipsum pertranseo. Et respondeo ad quaestionem et dico quod necesse est ponere quod deus propter finem produxit mundum. Cuius ratio est quia agere propter finem pertinet ad perfectionem intellectus, quia si contingat fieri praeter intentionem finis, tale opus dicitur esse vanum et casuale. Ea autem quae sunt perfectionis in causato rationali magis debent poni in prima causa, cum sit agens per intellectum et voluntatem, 2 Metaphysicae. Agere tamen propter finem contingit dupliciter: aut propter finem operis, aut finem operantis. Finis operis est ad quem opus est ordinatum. Finis operantis est quem principaliter intendit agens. Primum potest esse in deo. Secundum autem est in proposito, ad quem reducitur primum. Agit ergo deus propter amorem finis, sed causatum propter desiderium finis, quem non habet. Agit ergo deus propter finis amorem, quem habet, cum non potest addi, quia ipse suam bonitatem perfecte amans vult eam communicare et diffundere,

productionis

et iste est finis causatorum. Exemplum est de homine liberali, qui dat aliis quod non cum meruerunt, et nihil ab eis expectat; sua sola liberalitas movet ad dandum, sed ad hanc sapientiae scilicet utilitas accipientium. Ad primum dicitur quod quando dicitur agens propter finem agit propter aliud melius suo opere, dico quod verum est de illo agente quod agit propter desiderium finis, quia id nondum habet. Sed non est verum de agente propter amorem finis, sicut est deus, quia iam habet. Et per hoc ad secundum. Ad tertium dicitur quod motus proprie dictus, scilicet per mutationem successivam, sic non est in mathematicis, et ideo non est bonum sive finis per motum acquisitum; haec est intentio philosophi ibidem. Sed si motus accipiatur communiter pro omni transmutatione, sic est in bene motis et bonum.

Tertiodecimo quaeritur utrum sit dare aliquem spiritum separatum. Et videtur quod non, quia nulla substantia spiritualis est otiosa, secundum Philosophum 11 Metaphysicae. Sed esset otiosa nisi corpus moveret. Sic idem dico. Ergo etc. Contra: si inveniuntur compositorum invenitur separatum et alterum, ergo cum inveniatur corpus separatum debet inveniri, scilicet separatus. Respondeo dicendum quod in ista quaestione fuerunt plures errores, quia fuit circa hoc error Sadduceorum negantium resurrectionem, angelum et spiritum, de quibus habetur Actuum 23, qui posuerunt omnia entia sensibilia. Iste autem error non solum fide sed et ratione confutatur, sicut patet 2 De anima manifeste. Nam patet quod motus animalium perfectorum non potest esse ab aliqua forma pure corporali, sicut est forma elementalis, et qualiscumque alia forma corporalis; tales enim formae sunt ad unam partem positionis determinatae et inclinatae, sicut grave deorsum etc. Motum autem animalium esse videmus ad diversas differentias positionis. Alii fuerunt qui dixerunt esse angelos separatos a corporibus habentibus mixtionem, de quorum numero fuit, ut visus est, Augustinus, sicut patet 8 De civitate, sed dicebat eos habere corpora subtilia. Sed non est dictum quod ipse dixit secundum suam opinionem, cum de fide ad Petrum dicat quod angeli spiritus nullum voluit habere consortium cum huius mundi elementis, non vellet quod habent ad tempus illa corpora voluntarie assumpta propter ministerium humanae necessitatis salutis. Sed non quod sibi essent naturaliter unita, quia tunc talis unio requirit unificationem et ita per suppositionem mixtionem, et ideo non possunt simplicia corporalia unire ut formae. Alii autem fuerunt, sicut Aristoteles cum suis sequacibus, qui posuerunt intelligentias separatas, concludentes tamen ut motrices corporum, et quia posuit motum esse perpetuum et necessarium, necesse fuit quod tales concluderet esse perpetuas et necessarias, quia reputabat eas esse otiosas si corpora non moverent. Et ideo secundum numerum mobilium posuit numerum motorum, scilicet 49, sicut patet 11 Metaphysicae, et non plures. Sed non legerat Danielem, vel si legit non credidit ei, quod dixit: Milia milium ministrabant ei etc. Item nesciebat finem et bonum causae rationalis dei contemplatorum, non corporum motionem. Item nesciebat finem principalem caelestium esse multiplicationem humani generis usque ad complementum numeri electorum, quo finito cessabit omnis motus eorum. Item mirum fuit de isto homine, cum ipse posuit caelos animatos esse, sicut exponit Commentator super 2 De caelo et mundo, quare fuit necesse ponere alios motores. Numquid imperfectiores et impotentiores sunt animae caelorum quam aliorum inferiorum habitantium? Item saltem illae animae deberent sufficere ad movendum, ad quid ergo indigebat aliis motoribus? Item quare vocat eas separatas? Immo plus deberent dici separatae animae nostrae, quae saltem aliquando separantur, et illae numquam, cum caeli sint incorruptibiles. Non ergo habeamus phantasiae, sed secundum scripturae sacrae habeamus quod multos dicit spiritus separatos vel angelos, quia et hoc perfectam creatoris divinae bonitatis convenit. Cum enim deus propter suam bonitatem communicandam res produxit in suam similitudinem, tanto autem causatum similius est ei quanto ad eum magis accedit, sed tanto magis ad eum accedit quanto minus inclinatur ad corpus, et tales dicuntur esse angeli. Ad hoc etiam sunt plures aliae rationes, quas modo dimitto. Ad id quod obicitur dicitur quod illa propositio est falsa et haeretica.

Quartodecimo quaeritur utrum talis causatum sit separatum, ut angelus excellat compositum, scilicet hominem. Et videtur quod non, quia secundum Augustinum 3 De libero arbitrio, angelus et anima sunt natura pares et officio dispares. Sed corpus non diminuit de ratione ipsius animae et bonitatis, cum sit aliquid bonum. Ergo anima non est inferior angelo. Item finis.

est melior huiusmodi que sunt ad finem. Sed nos sumus quodammodo finis omnium. 2. phisicorum. ergo etc. ¶ Item. 19. de trinitate dicitur quod solus deus est maior mente rationali. ergo vel angelus est inferior vel equalis. ergo etc. ¶ Contra. Augustinus. 12. de civitate. ponit hominem medium inter angelos et bestias. ergo homo est infra angelos. ¶ Responsio. dicendum quod sicut recitat Augustinus super .10. omelias x. in pertractat hanc questionem aliqui voluerunt dicere. quod homines erant nobiliores angelis. cuius ratio erat. quia propter homines filius dei voluit incarnari. et pati et non pro angelo. sed sicut ipse idem dicit. hec ratio potius est in oppositum. quia quanto dampnabilius est vitium. tanto nobilior est natura. Item Anselmus cur deus homo. dicit. quod deus non fuit propter hoc incarnatus. quia homo sit melior. sed quia totam naturam creaverat. non autem naturam angelicam. et ideo concedit Augustinus. xi. de civitate. c. 14. quod natura angelica animam quam deus condidit. nec dignitate precellit. ad quod melius videndum dicitur talem regulam. quod aliqua possunt excellere alia. tripliciter. scilicet ordine nature. ordine iustitie. ordine utilitatis. primo ordine nature. et isto ordine precellunt viventia non viventia. intellectualia preferuntur non intellectualibus. et immortalia mortalibus. et isto ordine prefertur natura angelica nature humane. 2o preferuntur aliqua ratione iustitie. et isto modo prefertur iustus peccatori. bonus homo malo angelo. 3o preferuntur aliqua ratione utilitatis. sicut panes muribus. et quia rei dignitas et nobilitas attenditur precipue ex eo quod competit ei secundum naturam. ideo simpliciter angelus cum sit immortalis secundum naturam. homo autem mortalis. prefertur homini. et iudicatur esse melior et nobilior angelus quam homo. ¶ Ad primum dicendum quod ubi Augustinus dicit intelligi in generali conditione esse pares angelum et animam. scilicet quia utraque est natura rationalis. ad beatitudinem ordinata. non ex hoc quod sint in gradu nature pares. quia et anime que sunt eiusdem speciei et nature pervenient pares. non tamen sunt pares in gradu nature. immo est aptitudo excedunt. quod repetit quod anima non habet nobiliorem gradum in specie humana quam anima viventis[?]. ¶ Ad 2m. cum dicitur quod nos sumus finis omnium. non excluditur angelus. vel aliter quod philosophus loquitur de corporalibus que fiunt vel per naturam vel per artem. unde non intendit dicere quod nos simus finis angelorum nec eorum. ¶ Ad 3m. dicendum quod solus deus potest anime et angelo illabi. et inmanere. et propterea dicitur solus esse maior. utrum angelus et anima differant specie. Et quidem

¶ xv. Questio. videtur quod non. quia si differunt quia per quod. sicut anima est quod per unibile. et ipsum tale est duo contraria in eodem. sed anima est separabilis. ergo est separabilis et unibilis. quod est impossibile. ¶ Item quorum differentia ultima est eadem. et ipsa sunt eadem. sed intellectualitas est ultima differentia angeli. et anime. ergo etc. vii. b. ad eugenium dicit. quod optimum anime et angeli est idem. ¶ Contra. quando aliqua duo sunt quorum unum est essentialiter pars alterius et alterum non. illa non sunt eadem specie. sed talia sunt anima que est pars essentialis hominis angelus autem non. ¶ Item prima differentia naturalis est differentia speciei. sed angelus ab anima differt plus quam secundum numerum. ergo differt specie. ¶ Responsio. ad hoc dixerunt aliqui quod anima potest considerari ut anima. vel ut spiritus. prout est separabilis. et per se potens existere. et sic non differunt anima et angelus. ut dicunt. anima autem considerata est corporis vivificativa. et sic differunt. sed hoc non est. quia separatio a corpore non aufert naturalem aptitudinem. et naturalem inclinabilitatem ad corpus. ergo si prout est vivificativa corporis. differt specie ab angelo. et etiam separata differt. Item separatio non mutat eius speciem. et naturam cum sit ei accidentalis. nec unio accidentalis tribuit ei aliam speciem. quam non habet separata. ¶ Ideo dicitur aliter quod anima et angelus differunt specie. ad cuius intelligentiam notandum quod ad perfectionem creatoris dicitur bonitatis. in perfectis creaturis. et ad universi perfectionem primo oportuit triplicem statum creaturarum. scilicet pure spiritualem. pure corporalem. et ex utrisque compositam. necesse est. quod sicut status spiritualis et corporalis est una natura constans essentialiter ex suis principiis. ita quod totum ex eis compositum est ens completum et quietum quodammodo in se et per se subsistens. neutrum autem principiorum in se habet esse completum. sed est independentia ad alterum. ac per hoc neutrum est per se subsistens. sic necesse est statum compositum ex spirituali et corporali. ut est homo. esse naturam unam per essentiam. in se completam et quietam. et per se subsistentem. neutrum autem eius principium habere esse quietum et completum in se. sed habere semper independentiam ad alterum. ad 3. constituendum licet eius principium aliquatenus possit habere esse subsistens. eo quod tantum vel maxime compositio deberet utrumque. eorum quandoque utrumque ex morte. non tamen perfectum et quietum. Et sic satis patet per hoc quod anima et angelus differunt specie. et per quod differunt. quia per hoc quod anima est natura corpori impedens non habens in se esse completum et quietum. et perfectum. angelus autem nulli impedetur nec ab aliquo dependet eius perfectio. sed per se perfectum et quietum esse habet. ¶ Item quia anima non est ens omnino per se completum non potest dici quod differant tamquam due species complete secundum genus. cum ipsa non faciat per se speciem sed veniat ad constitutionem unius tertii. sed tamquam species et pars. vel principium formale alterius speciei. ¶ Vel possumus dicere quod differunt quia anima est substantia quedam aggregans in se extrema materialia spirituali formas diversas. et diversarum naturarum quarum appetitus vel inclinatio ad materiam. non totaliter ad spiritualem animam terminatur. sed tendit in materiam corporalem. angelus autem non sic. quia inclinatio sue forme totaliter ad suam materiam spiritualem terminatur. nec ultra tendit. propter eius est quod anima habet corpus vegetativum. ergo oportet quod habeat aliquid per quod hoc faciat scilicet aliquam formam. quam quidem non est in angelo. ¶ Ad primum argumentum. dicendum quod non differunt per unibile et non unibile directe et immediate. sed mediate et extrinsece. quia unibile per quandam circulocutionem dat intelligere differentiam illam. Item aut quod inducitur contra hoc non valet quia illa contraria non sunt in actualitate ambo. sed in potentia. vel saltem unum in potentia reliquum in actu. hoc autem modo bene possunt in eo esse contraria eiusdem. ¶ Ad 2m. dicendum quod licet anima et angelus conveniant in intellectu non propter hoc obstat quin possit specie differre. quia ultimum hoc potest anima vel angelus aliquid forma habere quod non habebit alius. vel aliter quod licet anima et angelus intelligant tamen diversimode. et ideo non valet.

Circa. 2m. quesitum. duo inquiruntur. ¶ Primo queritur de mensura ipsorum angelorum. ¶ 2o. queritur de loco in quo sunt facti.

¶ Circa primum queruntur quinque. ¶ Primo. utrum duratio rei sit aliud ab esse eius. ¶ 2o. utrum evum sit aliud ab eternitate. ¶ 3o. utrum evum sit aliud a tempore. ¶ 4o. utrum omnium temporalium sit unum tempus. ¶ 5o. utrum in evo sit successio.

Primo queritur. videtur quod duratio rei sit aliud ab esse eius quia sicut mensura. omnis actus differt a suo essentialiter. sed mensura est actus rei mensurate. ergo etc. ¶ Item mensura et mensuratum relative apponuntur. sed unum oppositorum non est aliud. ergo etc. ¶ Item quecumque sunt in diversis generibus non subalternis. necesse est esse essentialiter diversa. sed esse stat in predicamento substantie. mensura autem sive duratio est in predicamento quantitatis. ergo duratio rei est aliud ab esse eius. ¶ Contra. mensura debet esse unigenea mensurato. 10. methaphysice. sed impossibile est quod actus sit unigeneus cum suo. ergo etc. ¶ Responsio. dicendum. quod communis positio est. quod mensura vel duratio. quod idem est dicere. differt ab eo cuius est mensura. propter rationes iam dictas. et ut eis quod in solo deo non sit aliud ab esse eius sua duratio. ¶ Quibusdam non

alius tamen esse distinguendum. et dicunt quod est accipere duplicem rationem. scilicet extrinsecam qua mediante intellectus noster certificatur de quantitate existentie alicuius rei. sicut dicimus quod aliquis duravit per tot annos. quia comparamus eius existentiam ad revolutionem celi. et de ista planum est quod differt. sed non est quod de ista. Alia vero duratio est realis et intrinseca. que quantitatem rei existentie mensurat. et inest rei. omni actu intellectus circumscripto. et motu celi et cuiuslibet alterius corporis circumscripto. sic accipiendo mensuram. dicunt quod tripliciter potest aliquid ab alio differre. quia aut secundum essentiam et rem. ut duo individua eiusdem speciei. aut secundum realem rationem. ut forma et materia. forma enim dicitur inquantum dat esse materie. materia vero dicitur prout habet esse principium oppositum. secundum autem est naturalis. 3o modo potest differre secundum intellectus considerationem. ut forma et actus. quia forma dicitur ut dans esse. scilicet ut dat esse materie. actus vero ut nominat ipsam potentiam per idem non fit. scilicet per hoc quod est eius esse. sed aliter accipitur ab intellectu. isto modo et illo. duratio ergo non differt ab ipsa re. vel ab esse rei. non secundum considerationem tamen. quia addit eius quandam permanentiam. et continuationem. non autem differt secundum essentiam et rem. in quod addat absolute aliam naturam. vel essentiam ab esse rei. id est non addit. non continuationem quandam. et sic duratio rei non est aliud. quam eius continuatio in esse. quod ex hoc patet. quia inter omnia que differunt re absolute potest dividi intellectu. et unum ab alio circumscribi. sed impossibile est dividere continuationem esse ab eius duratione. non unum ab alio circumscribi. ergo impossibile est quod unum ab alio differat. ¶ Item posita sola rei duratione. omni alia natura circumscripta. necesse est rem habere continuationem. quod non esset possibile. si diceret aliam naturam absolutam. ergo cum duratio non addat ad esse rei. nisi continuationem. sed hec continuatio non differt ab esse rei. absoluta natura. nec duratio differret. quod autem continuatio ad esse rei non addat aliquid absolutum. patet considerando ipsius continuationis causam. et rationem. rei ad esse unitionem. primo patet considerando causam et rationem. quia causa continuationis rei est divina voluntas. eadem in esse conservans. in quod conservatio rei secundum modum passivum intellecta. non est aliud quam eius continuatio in esse. sublata enim rei conservatione. statim intelligitur res adnichilari. nec est per aliquod medium. quam sit ipsius voluntatis conservatio rem. sicut cum causat sola voluntate. et non per aliquod medium. idem causatorem et causatam. sic cum conservat. ergo non dicit aliquam rem absolutam. ¶ Item quorum esse est infinitum. non differt eius duratio realiter factio. sed esse omnis rei causate est infinitum ut dictum est superius. ergo non differt realiter. continuatio rei etc. ¶ Item. patet 2o. considerando eius rationem. scilicet rei et continuationis. sicut enim continuatio dicit aliam rem absolutam. sola ea circumscripta. poterit remanere esse ipsi rei. quod falsum est. immo statim intelligitur res adnichilari. illa sola subtracta per intellectum. ¶ Item per hoc solum quod ponitur res adnichilari. subtrahitur esse rei. sed tota eius subtractio. per adnichilationem. quod ponitur per continuationem. sed hec solum est esse. ergo etc. patet ergo. quod duratio rei ab esse cuius est. non dicit aliquid realiter. sed bene dicit aliam rationem. supra esse rei. eo quod res dicitur per quam suis principiis intrinsecis ponitur. vel constituitur. duratio vero. secundum quod esse producitur. vel constituitur absque causa prima continuatur. constitutio quidem rei non est aliqua essentia. ab eius continuatione. nec tamen eadem ratione dicitur in esse constitutio. et in esse conservatio. sed alia et alia ratione. ¶ Ad primum. dicendum quod duratio dicit intrinsecam mensuram rei. que non differt ab esse illius realiter. licet differat ratione. et ideo non dicit actus tale. quod sit realiter differens ab ipso. sicut supponebatur. enim. verum illa esse ubi verum. quod omnis actus differt realiter ab ipso. quia secundum multos. ratio. non differt realiter ab ipso. ¶ Ad 2m dicendum quod non est inconveniens. quod unum et idem secundum essentiam. sit in diversis predicamentis. diversis respectibus. sicut patet de actione et passione. 3. phisicorum.

Secundo queritur. videtur. quod evum sit aliud ab eternitate. quia nunc vel quia in libro de causis dicitur. quod intelligentia parificatur eternitati. sed non nisi sicut mensuratum mensure. ergo cum evum sit mensura intelligentie evum est eternitas. ¶ Contra. eternitas non est aliud a deo. sed evum non est aliud a deo. ergo evum non est eternitas. ¶ Responsio. dicendum quod auctores de intelligentiis et eius causa dixerunt eternitatem et evum esse idem. et sua ratio fuit hec. mensura per comparationem ad mensuratum carentem principio et fine dicitur eternitas. illa eadem mensura per comparationem ad mensuratum habentem principium. sed non finem. dicitur evum. et sic ut dicunt evum dicit partem eternitatis. sed pars non differt a suo toto nisi secundum quid. Sed hec ratio est falsa. et heretica. quia dicit quod eternitas habet partem et partem. et sic est composita. et per consequens non est tota simul. et sic dicitur non habet suum esse simul. quod est valde absurdum. et sic quod sit aliquid eternum quod non est deus. et hoc falsum est. ¶ Et ideo aliter est dicendum. quod evum differt essentialiter ab eternitate. sicut causatum a creatore. cum duratio rei non dicat essentialiter aliam rem absolutam. a re cuius est. ergo sicut eviternum differt ab eterno. sic evum ab eternitate. immo non habent ad esse nisi quandam similitudinem. eo quod unumquodque est interminabile. sed differunt quia eternitas est invariabilis actu et potentia. et est tota simul. evum vero non nisi actu. ¶ Ad argumentum. dicendum quod illa parificatio non intelligitur simpliciter. sed secundum quid. in quantum. scilicet unumquodque caret fine. et non plus. ¶ Vel dicendum quod philosophus omnes credebat intelligentias esse eternas. et ideo talia dicebat.

Tertio queritur. videtur. quod evum sit aliud a tempore. Et quod sit aliud videtur. Augustinus. 83. questionum. dicit. inter tempus et evum hec distat. quia hoc est stabile illud vero mutabile est. sed hec non possunt esse idem. ¶ Item philosophus. 4. phisicorum dicit quod illa que semper sunt non sunt in tempore. sed certum est quod aliqua sunt et semper sunt. ergo que non sunt in tempore sunt in evo. ergo aliud est tempus et aliud evum. ¶ Contra. Augustinus ad Orosium. extra tempus creata omnia que incepit. ergo etc. ¶ Item. omnis bona divisio vacat toto diviso. sed ista est bona divisio quod omne quod est aut est eternum aut temporale. ergo omnia alia a deo sub tempore continentur. ergo non differt tempus ab evo. ¶ Responsio. dicendum. quod tam sancti quam philosophi in hoc concordant. quod tempus et evum differunt vocando tempus omne id quod mensurat esse variabile. et temporale. et evum quod mensurat esse stabile et invariabile. sicut patet per Augustinum. et philosophum. et sacrum textum ecclesiastici primo. et 40o. et esdre. ¶ Qualiter autem differant diversimode dicunt. aliqui dicunt quod de evo et tempore. contingit loqui dupliciter. scilicet quia possunt considerari in ratione mensure. vel in ratione mensurate. primo modo sunt idem. quia una et eadem essentia sunt. 2o modo differunt. Et licet hec positio aliquibus non placeat. aliis tamen videtur esse vera. et modo mensurandi eam ab aliquibus sic accipitur. dicunt enim quod hec videtur esse sententia philosophi et commentatoris 4 phisicorum. quod tempus unum esse instans in toto tempore. quod secundum substantiam unum. differens tamen secundum rationem. per hoc quod instans. secundum id quod fertur. id autem quod fertur est idem secundum substantiam. differens secundum rationem secundum quod preterea eius sunt in diversis locis similiter et instans. quod est mensura eius. tamen ergo substantia mobilis mensuratur evo. et motus eius tempore. et idem instans respondeat substantie mobili. et motum eius. seu tempus idem instans est temporis et evi. sed idem instans secundum quod fluens facit tempus. secundum quod manens unum facit evum. ¶ Sed ista positio

non enim posset stare, quia secundum istum modum evum parte sequeretur statum mobilis primi, quod est manifeste falsum. quia destructio motu primi, adhuc remaneret evum. ¶ Item destructio tempore necesse est destrui et instans ipsius temporis, cum sit ad esse temporis ut dicit Aristoteles 4 physicorum. Ergo si instans evi et temporis sit idem, ut dicit positio, de necessitate destructio temporis destruitur instans evi, et tamen evum falsum est. Ideo positio stare non potest. ¶ Et ideo dicunt alii quod evum et tempus non differunt. et est positio eorum quia esse fluxibile et esse stabile non possunt se compati simul. ideo cum evum dicatur mensura esse stabilis, tempus dicatur mensura esse fluxibilis sive mobilis. ideo dicunt quod evum et tempus essentialiter et formaliter differunt. Hec positio communis est, et hanc probat per Augustinum 4 super genesim: si non esset motus non esset tempus. idem dicit 12 de civitate dei. nulla causa est cuius mutabilitate preterita tempora esse tempora non possunt. et tamen constat quod tunc esset evum. ergo si de tempore non esset, et de evo non propter, patet quod differunt essentialiter. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod secundum communem accipitur tempus quod timide et communiter, et tunc comprehendit omnes durationes creatas. aliquando autem accipitur proprie, et tunc distinguitur contra evum. Et per hoc patet ad 2m.

Quarto queritur utrum omnium temporalium sit unum tempus. et videtur quod sic, quia hoc dicit 4 physicorum. ¶ Item 14 metaphisice dicitur quod in quolibet genere oportet dare aliquid unum quod est mensura. sed omnia sunt mutabilia, ergo etc. dare unum tempus quod sit eorum mensura. ¶ Contra: multiplicato uno relativorum multiplicatur reliquum. sed tempus est mensura, quod refertur ad mensuratum. ergo cum sint plura mensurata, erunt plures mensure.

¶ Respondeo dicendum quod propter istam philosophi quidam omnes dicunt tempus esse unum solum, non solum genere vel specie sed etiam numero. sed in assignando causam magna est diversitas. nam quidam dicunt quod causa istius unitatis est materia, quia est principium variationis, et est eadem secundum essentiam in omnibus. sic tempus est idem secundum essentiam in omnibus, et est mensura variabilium. sed hoc non tenet hodie, quia plura falsa supponit. nam materia non est eadem in omnibus secundum essentiam, ut infra probabitur. Item cum substantie spirituales habent materiam, si tempus sequitur materiam, ergo et substantie ille ratione sue materie erunt sub tempore. Item si materia per suam essentiam est variabilis, tunc unumquodque habens materiam esset variabile. ¶ Alii dicunt quod est unum quia est numerus, sicut patet per eius diffinitionem. numerus autem est idem plurium numeratorum. sic dicit philosophus 4 physicorum. sic supposito, cum tempus sit numerus, est omnium temporalium idem. Sed istum modum improbat commentator super 4 physicorum, quia hic quod numerus qui est idem plurium numeratorum est numerus mathematicus. tempus autem est quid physicum. ¶ Alii dicunt quod tempus sequitur motum per modum linearis dimensionis, et dicit quod numeratur per modum longitudinis. ideo tempus est tantum unum, sicut una linea non compatitur secum in ipsa easdem dimensiones plures lineas. sed hoc non valet, quia licet una linea non compatiatur secum aliam in ipsa easdem dimensiones, compatitur tamen in ipsa alienas. sed tempus non sic, quia unum tempus vel una dies numquam aliquo modo aliam secum compatitur. ¶ Alii dicunt secundum intentionem Aristotelis et suum commentatorem 4 physicorum quod tempus est unum ab unitate primi mobilis, cuius motus est continuus et uniformis. tempus non sic, dicit commentator; aliter comparatur ad motum primi mobilis, aliter ad alios motus. nam ad motum primi mobilis comparatur ut mensura ad mensuratum, vel ut accidens ad subiectum; ad alios autem ut mensura tantum. omnes enim motus alii mensurantur, sed nullus est temporis subiectum nisi motus celi tantum. et ideo tempus primo mensurat motum diurnum, et per illum omnes alios motus. et ideo cum ille motus sit unus, necesse est esse unum tempus. ¶ Sed iste modus non sufficit,

potest, quando cessante motu primi mobilis adhuc est vel potest esse motus. quia cessante illo motu posset moveri rota figuli, secundum Augustinum. ergo cessante motu primi mobilis adhuc est vel potest tempus esse, quod non esset possibile si tempus esset tantum in motu primi mobilis sicut in subiecto. ¶ Item nulli est dubium quod post diem iudicii, quando omnis motus primi mobilis cessabit, quando corpus gloriosum posset moveri. et non potest dici quod ille motus mensuretur tempore quod est in primo mobili. ergo oportet quod sit dare tempus in aliis motibus sicut in subiecto. ¶ Ideo gloriosus alius modus est dicendum quod tempus contingit accipere dupliciter. Uno modo dicitur tempus duratio rei corporalis vel variabilis, que est ei absolute mensura. Alio modo dicitur tempus id quo intellectus noster durationes rerum mutabilium certificat. quod non sit accipere tempus isto dupliciter modo dicunt rationes quod predicte rationes adducte fecerunt. omnes ad hoc tendunt quod non sit unum tempus solum. hoc tamen sic patet per hoc consideratum: quelibet enim res habet suam quantitatem mensuratam, et tamen semper sit in intellectu vel mundo. et quelibet res habet suam durationem absolute consideratam, quam durationem necesse est esse tempus, cum non sit eternitas nec evum. et illo modo tot sunt tempora quot sunt mensurata variabilia et mutabilia. Alio modo sumendo durationem rei id quo noster intellectus certificat de eius quantitate et mutabilitate et variatione, non est nisi unum tempus, scilicet motus circularis celi stellati, quod est regularis et uniformis ad omnia. hec est distinctio sanctorum, potest haberi ex dictis Aristotelis. ¶ Argumenta patent per distinctionem iam datam. ¶ Et eodem modo est dicendum ad quartam questionem, utrum omnium eviternorum sit unum evum, distinguendo de evo sicut de tempore.

Quinto queritur utrum in evo sit successio. et videtur quod non, quia mensura et mensuratum sunt proportionabilia. sed esse eviterni est simplex, ergo evum est simplex. quod autem est simplex non est in prius et posterius. ¶ Item si in evo sit prius et posterius, sit prius a et posterius b. tunc quero: a et b sunt simul aut non. si sic, non est ibi prioritas et posterioritas. si autem non, ergo necesse est quod adveniente b recedat a, et sic est ibi innovatio et corruptio, quod est falsum. ¶ Contra: angelus non peccavit in primo instanti, sic probat Augustinus, et est articulus; sed postea peccavit. sed ubi est prius et posterius est successio. ¶ Item Anselmus prosologion dicit: angelorum eternitas nondum habet quod futurum est, sicut iam non habet quod preteritum est. sed tunc totum presens est; ergo est preteritum et futurum. ¶ Respondeo dicendum quod quidam dicunt quod in evo non est successio. et est eorum ratio, quia ratio mensure debet accipi secundum rationem mensurati. sed esse eviterni est intransmutabile et non innovabile nec inveterabile. ergo nec mensura eius, que est evum, habet inveteratorem vel innovatorem. ¶ Sed ista ratio non videtur necessaria, salva pace eorum, quia si ita est, deus non potest adnichilare unum angelum etc. Item preteritum est presens. Item in eodem instanti angelus est innocens et peccator, sicut patet hoc considerati. ¶ Ideo est alia positio, quod evum est mensura non simplex, sed habens prius et posterius. sed hoc potest intelligi dupliciter: vel quia recipiat successive esse suum, id est partem post partem, vel quia totum suum esse est totum in quolibet nunc ipsius evi et continuatur. Primo modo aliter non est radius a sole successive et continuative. nam radius a sole non est successive quod prius fiat una pars et post alia, sed tota fit simul. fit tamen successive per quandam continuationem. primus non non sic, sed successive, ita quod una pars post aliam. Item delectatio et visio est tota simul, ut ethicorum, et tamen dicimus quod durat. ¶ Ad 1 dicendum quod est bene procedit, quia licet angelus sit simplex secundum tamen durationem non est simplex omnino. ¶ Ad 2m dicendum quod licet eviterno non acquiratur novum esse, acquiritur tamen maior continuatio.

Et hoc platonicum quia unum simplex non est maius dicendum, sed si evum esset totum simul, tunc tamen duraret unus angelus quam fieret quam ille qui fuit ipse primo qui est ingens. Item verum est dicere quod angelus et fuit et erit. sed esse preteritum non est esse futurum, quod nunc non esset si in angelis non esset successio. Item omnis causa necessario cadit a deo, ergo et omnis peccates ei necessario cadunt a deo et in infinitum. unde non cadit a deo nisi finitum. sed habere totum suum esse simul sine successione est proprium dei, ergo causa ab hoc cadit; non autem cadere si non esset successio.

Circa 2m queritur primo utrum sit dare celum empyreum. ¶ 2o utrum influat in nos. ¶ Quantum ad primum videtur quod non sit ponere celum empyreum, quia a philosopho ponitur stellatum esse speram ultimam. sed si esset aliud ultra stellatum, non esset ultimum. ¶ Item videtur quod si est, quod sit mobile, quia omne corpus naturale est mobile. sed empyreum est naturale, ergo etc. ¶ Item videtur quod sit corruptibile, quia vox non potest fieri nisi in medio corruptibili. sed in eo est vox beatorum deum laudantium, ergo etc. ¶ Contra glossa super primo: in principio creavit deus celum et terram. non autem potest dici quod intelligatur de stellato, quia id fuit factum 2a die. ergo oportet dare aliud, et id dicitur fuisse esse empyreum. ¶ Respondeo: celum empyreum esse sola fide et scripture auctoritate tenemus, quia nulla ratione hoc probare potest, eo quod non per se nec per accidens sub sensum cadit, nec proprietas potest de eo demonstrari. sed bene possunt aliqua congruentie probari ex suppositione. unde posito quod sit, oportet quod sit capacissimum, quia omnia alia infra id narrantur esse facta in scriptura. quia quanto spera est maior, tanto est capacior. sed illa spera est ultima, quia alie sunt infra; ergo est capacissima. ¶ Item cum illa spera sit a terra remotior, ~~tanto est eius dyametro est maior~~ quanto maior est dyameter, tanto maiorem circulum necesse est concludere, 2 euclidis. ergo si celum stellatum continet tot stellas fixas quarum quelibet est nonagesies maior terra secundum Alphraganum, et quelibet alia stella visibilis sit decies octies maior terra, consideratio ergo quante quantitatis sit illa spera. ¶ Item credendum est esse quietum, quia nulla necessitas cogit id moveri, nec aliquo experimento potest probari aliquod eius vestigium motum. ¶ Utrum autem sit luminosum satis congruit credendum, quia status beatorum. 10. sed queritur quare non videatur, cum sit ita magnum. dicunt quidam quod est quia radios non emittat, et ideo non videmus. et ponunt exemplum de igne in spera sua, qui cum sit luminosus, quia tamen radios non emittit, ideo non est nobis visibilis. hoc tamen ratio videtur implicare contraria, quia lumen non est aliud quam diffusio lucis in corpore dyafano. nec radius est aliud quam diffusio lucis primarie. in hoc enim differt lux primaria a secundaria vel accidentali, quia lux primaria dicitur que radiose et directe a corpore luminoso procedit; accidentalis autem que ex radiorum incidentia cadens ab ipsis radiis obliquo parte se diffundit. Item exemplum falsitatem continet, quia ignis in spera sua est corpus dyaphanum, cum preberet transitum visui, quia aliter nec solem nec lunam videre possemus. nullum absolute dyaphanum est luminosum, nec econverso. hoc enim patet ad sensum, quod partes luminose solis et lune et aliarum stellarum non preberent transitum, cum partes non luminose prebeant experientie. et ideo concedo sit de sua luminositate. ratio tamen quam secundum istos non videatur non valet. credo enim bene quod sit luminosum, et per consequens radios emittit, quia aliter proprius effectus actu privaretur, quod est secundum dominum et philosophum in primo celi. sed queritur quare non videantur a nobis isti radii. credo quod sit aliunde. quod autem sit causa preciosa necessitatio, nisi quod potest impedimentum esse ex multis causis simul incidentibus. et si una non sufficit, quia propter debilitatem visus nostri et propter elongationem nimiam, sicut de inapparitione aliquarum stellarum, et propter corpora interiacentia impeditionem, eo quod partes stellate sic interiacentes non permitterent visum transire, et similia. credendum est quod id corpus sit uniforme et incorruptibile, quia sic decet habitatores suos. ¶ Ad primum igitur dicendum quod ultima spera dicitur dupliciter: vel quantum ad apparentiam sensibilem, et sic loquitur philosophus; vel quantum ad existentiam rei, et sic celum empyreum est ultimum. vel philosophus non ad istud devenit. ¶ Ad 2m dicendum quod corpus naturale dicitur dupliciter: vel quia natura facit et agit, et sic corpus empyreum dicitur naturale. sed illa regula non est universalis, quod omne naturale sit mobile. 2o modo dicitur naturale quod naturaliter prius

est, et sic habet veritatem. sed non dicitur naturale corpus empyreum isto 2o modo. ¶ Ad 3 dicendum quod in scriptura laus vocalis hominum beatorum sit, ut dicit Ysaias. quasi autem hoc fiat varie sunt positiones. dicatur ad presens quod vox autem hoc quod fiat non requirit medium scilicet variaz frangibile ratione sue diffusionis, sed solum in loco sue formationis. beati autem habebunt contemplatione aere in pulmone et in locis instrumentalibus voci formantibus, per cuius motum poterunt formare vocem, cum videamus quod unum anima quia naturaliter habent contemplatione aerem, secundum philosophum de sompno et vigilia. in loco autem diffusionis non requirit variaz frangibile, sed solum dyaphanum, quia eius multiplicatio est intentionalis et non realis per se. unde philosophus 2o de anima dicit quod sensus est susceptivus specierum sine materia. ergo id quod est in sensu de sensibilibus non est de variabile vel reale, sed intentionale solum, ad cuius diffusionem sufficit medium dyaphanum. certum est autem quod corpora illa sunt dyaphana, et ideo potest fieri in eis vocis multiplicatio, sive non corpora illa non sint solida in toto vel in parte, sed frangibilia, sicut Ptolomeus vult. tunc plana est ratio. nec secundum hoc quod sit corruptibile, quia sit frangibile illa natura, quia non fit aliquod corpus ex illa, nec tenditur in non, sed remanet sub propria forma.

Secundo queritur utrum influat aliquid in ista inferiora. et videtur quod sic. in omni ente completo est ponere hec tria: substantiam, virtutem et operationem. sed id est perfectum, ergo hec tria habet. sed omnis operatio corporum celestium est per influentiam, ergo etc. ¶ Contra: angeli sunt nobiliores celo empyreo, et tamen non influunt per causalitatem super res aliquas. ¶ Respondeo dicendum quod aliqui dicunt quod nullam habet influentiam. cuius ratio est secundum eos, quia nullum corpus influit nisi per motum, cum et anima in hoc deficiat ab intelligentia, quod non imprimit in res nisi movendo eas, ut dicitur in libro de causis. multo minus autem corpus. nullum autem corpus movet nisi motum. unde et celum non causat generationem nisi per motum. ergo si empyreum ponatur immobile, non poterit hoc aliquam influentiam facere. Racio quod autem sit de positione, ratio tamen non videtur bona. et supposito primo contra scripturam, que dicit celum stetisse, Iosue x, et tamen influebat sicut modo lumen, et facta fuit una dies quasi due. Item motus non videtur ratio agendi corporibus, cum sit eis accidens. ergo circumscripto omni accidente a quocumque corpore, adhuc poterit habere suam naturalem operationem, quod habet a sua forma naturali, quia unumquodque agit per formam suam. motus autem sic tamen accidentia posterius est tempore et diffinitione, scilicet metaphisice, et sic non potest ei dare formam per quam agat talem influentiam. Item quod dicunt nullum corpus movere nisi motum, dato quod hoc sit, non tamen probatur influentia. non enim est necesse quod omne corpus per suam influentiam moveat aliud corpus. exemplum est secundum astrologos, quod sol illuminat lunam et stellas influendo in eas, et tamen non movet illas. ¶ Alii non dicunt quod habet influentiam propriam et naturalem. cuius ratio est hoc, quia corpus de omnibus commune suam similitudinem generare, sicut probat est ipse experientia, quia similitudo est suus naturalis effectus et primus et immediatus. cum autem generatio talis speciei cuiuslibet corporis fiat in aliquo ex ipsis corporibus generans, et sic necesse est habere omne corpus influentiam hoc. Item commentator ponit scilicet et philosophus non esse otiosum in natura, et non est dare aliquam stellam que non habeat operationem et actum convenientem sine necessitate forte. immo ita fuit firmatum hoc apud philosophum, quod otiose essent intelligentie non moventes corpora, xi metaphisice. ergo cum empyreum sit spera dignior omnibus inter omnes alias, non est de eo negandum quod omnibus aliis datur. quod autem sit ista influentia vel operatio non est certum. et forte possumus dicere quod sit influentia per quam alie res conservantur in suo esse. et hoc non senciare Augustinus 3 de trinitate, vel ut alii dicunt quod quo inferiora reguntur et conservantur per superiora. ¶ Ad argumentum dicendum.

2a po. henric. bon. po pa. fac. 9. 2a po. ut ipse ponit. si diu voluntas aliqua eminentia ad hoc erit

quod minor est falsa, immo bene habent angeli suam operationem in res istas inferiores cum sint motores orbium. D. 3

Circa d. 3 circa quam principaliter inquisita [illegible] vniuersaliter. Et primo circa eorum simplicitatem. Secundo circa eorum personalem distinctionem seu separationem. Tertio circa eorum naturalem bonitatem. Quarto circa eorum naturalem cognitionem. Quinto circa eorum naturalem dilectionem. Circa primum quaeruntur duo. Primo utrum in angelo sit compositio ex esse et essentia. Secundo utrum in angelo sit compositio ex materia et forma.

Primo igitur quaeritur utrum in angelo sit compositio ex esse et essentia. Et quod sic videtur, quia secundum Augustinum 7 de Trinitate sola divina essentia est quicquid habet, ergo nulla alia. Sed habet esse, ergo differt ideo esse et essentia. Item quaecumque aliqua duo ita se habent quod unum potest intelligi sub opposito alterius, illa differunt. Sed ita se habent esse et essentia creata, maior est manifesta, probatio minoris, quia potest intelligi esse non cogitato eam esse, exemplum de rosa. Item differt acquisitum et id cui acquiritur. Sed essentiae acquiritur esse, probatio minoris: nulla res creata habet esse a se, ergo oportet quod ei acquiratur esse ab alio, ergo omne esse est acquisitum, et sic in angelis cum habeant esse. Item omne quod est in potentia respectu alterius quod est ei actus differt essentialiter ab eo. Sed essentia vel quidditas angeli est in potentia respectu esse eius, et esse ei est actus eius essendi, non de se non dicit actum, quia sic esse non habet actum de se quod non habet nisi a forma. Esse autem de suo intellectu actum dicit, ergo differunt. Item nullum huiusmodi esse est simpliciter non ens. Sed esse quocumque alio diviso concepto non potest dici simpliciter non esse, ergo habet esse, et non differt essentialiter ab ea. Item esse angeli aut est additum aut non. Si non, potest dici quod sit non, ergo est additum. Si non est additum in angelo, ergo est additum in se, ens per se, ergo etc. Contra: aliquis in angelis est ponere compositionem esse et essentiae sicut ex diversis naturis. Dicunt enim quod in rebus compositis ex materia et forma natura rei quae est quidditas vel esse resultat ex coniunctione formae ad materiam, ut humanitas ex coniunctione animae et corporis. De ratione vero quidditatis est igitur ut huiusmodi quod sit composita, quia numquam invenitur simplex natura, quod est similiter ideo nec de sua ratione est quod sit simplex, cum quaedam inveniantur compositae. Esse vero, per quod res dicitur esse actu, invenitur diversimode habere ad diversas quidditates, quia ad quidditatem divinam ita se habet quod est de ratione sua, et non habet esse acquisitum, immo ipsum esse est sua natura. In omnibus vero aliis esse non est de quidditate essentiae, quod patet ex hoc quod potest intelligi igitur praecedendo ipsum esse, exemplum in eclipsi, et tali quidditati acquiritur esse ab alio. Volunt ergo quod essentia non est ipsum quod est, sed est id quo aliquid est, verbi gratia humanitate est aliquis homo. Et hoc intelligas in omni quidditate composita ex materia et forma. Sed quidditas simplex ut angelica, quia non fundatur in aliquibus partibus, subsistit in esse quod sibi additum acquiritur, et ideo ipsa quidditas angeli est quod subsistit, et ipsum suum esse quod est praeter quidditatem suam est id quo est, sicut motus est quo dicitur aliquid moveri, et ideo ipsa quidditas est sicut potentia, et suum esse est acquisitum sicut actus. Et hanc autem in ista positione sint plura dubia quae eadem facilitate conceptu [illegible] explanentur, quaedam tamen sunt ad praesens investigatione digna. Primum est quod in omni re creata differt esse et essentia sicut duae res. Secundum est quod omni naturae creatae acquiratur esse, propter quod oportet quod essentia huiusmodi differat ab eius esse. Tertium est quod in rebus compositis esse vel quidditas est quaedam causata ex coniunctione partium. Quartum est quod quidditas compositorum non subsistens est sed quo aliquid subsistit, quidditas vero simplicium est ipsum subsistens et quae res est. Quantum autem ad primum horum quaeritur sic: sicut primum quando sit, circumscripto omni alio diviso ab esse, tunc vel esse angeli

est aut non est. Si est, ergo de eius ratione est esse, et sic non differt ab ea realiter. Si essentia non est, ergo aliquid esse destruitur per destructionem alicuius diversi ab illa, quod non est ipsi principium vel causa, sed hoc est impossibile, quia destructo homine destructo equo vel asino. Item ipse esse possibile est solum materiale esse vero actuale ipse non est nisi formalis, quia medium ergo cum esse non sit nisi actualis est formale, et tunc est materiale et pure potentiale. Si vero esse sit formale, tunc includitur in ratione formae esse actuale, et sic esse angeli non differt ab esse eius. Item esse si est additum, ergo est aliquod esse, et esse non habet de se esse, ergo quod est non habet esse, non contradictionem implicat. Item si esse additur alicui ad essentiam aut substantia aut accidens. Non accidens, quia substantia habet esse per accidens, quod est impossibile. Si vero additur substantiae, tunc aut est materia aut forma vel compositum, non materia quia essentia esset eius forma, et recipit praeter materiam in sua forma, quod est absurdum. Nec est forma, ergo essentia est eius materia, et tunc sicut cum quaelibet quidditas includat in se suam formam et per consequens esse, ergo esse includit de se esse, ergo non differt ab eo. Item si esse est accidens substantiae, tunc substantia habet esse antequam habeat esse, quia substantia est prius suo accidente. Item esse est aliquid esse, verbi gratia, aut est eadem essentia aut alia. Si eadem, habeo propositum. Si alia, parum ponere quaeritur de alia etc. Secundum falsum quod ponit ista positio est quod esse est acquisitum omni naturae creatae, propter quod dicunt quod oportet differre acquisitum et cui acquiritur. Quod autem hoc sit falsum probo, si propter hoc oportet esse realiter differentia illa duo, scilicet esse et essentia, quia esse est acquisitum ab alio, aliter tunc essentia est ab alio aut non. Si non, est ab alio, ergo est a se. Si vero est ab alio, est acquisitum, quia omne quod est ab alio est acquisitum, et sic sequitur vel quod essentia est deus, quia non ab alio, vel quod est acquisita, et tunc non differt ab esse, quia differt a se ipsa, quod non est intelligibile. Tertium quod ponit ista positio est similiter falsum, quia ponit quod esse rei vel quidditas sit aliquid compositum ex principiis, quia ponit quod compositum est quod subsistit, sed quidditas est quo subsistit, exemplum ut homo est quod subsistit, sed humanitas quo subsistit. Quod autem sit falsum probo: impossibile est quod esse alicuius rei sit aliquid essentialiter aliquid [illegible] ipsa, hoc patet per se, et hoc tam in simplicibus quam in compositis, eo quod essentia cuiuslibet rei est quod maxime est idem sibi. Sed potest dici quod esse compositi est aliquid ab ipso composito, quod est impossibile. Item quartum est similiter falsum, quia quod quidditas compositorum sit magis formalis quam quidditas simplicium, sicut ipsemet dicit, quidditas est id quo compositum subsistit, et quidditas simplicium est non quo sed quod subsistit. Sed magis est formale id quo res est quam id quod res est, nam quod alteri subsistit est materiale respectu eius cui subsistit. Item mirabile est de ista positione, quae ponit angelum esse formam simplicem, et tamen dicit esse compositum ex esse et essentia sicut ex diversis naturis, quod ponere est contradictionem implicare. Est ergo dicendum quod nec magis nec minus in aliquo ente actuali et perfecto est dicenda compositio ex esse et essentia tamquam ex diversis naturis, eo quod omnis esse de sui ratione et intellectu includit esse et aliquam actualitatem secundum magis et minus, et hoc dico propter materiam, quae licet non dicat perfectam actualitatem, tamen aliquam dicit, sed imperfectam, perfectam tamen per formam. Unde generaliter dicendum est quod esse et essentia penitus dicunt idem, solum differunt in modo significandi et accidendi, tam in simplicibus quam in compositis. Ad primum dicendum quod peccat secundum consequens, quia bene verum est quod sola divina essentia propter suam simplicitatem est quicquid habet, quia in eo nulla omnino cadit diversitas, nec essentialis nec accidentalis, quia nec ipse est composita, nec aliis componibilis, nec habet partes, nec accidentalis adhesionis, quia nullum accidens potest adhaerere ei, quorum contraria inveniuntur in creaturis. Sed ex hoc non

sequitur quod aliquid creatum non sit additum quod habet, licet non sit quicquid habet. Ad secundum dicendum quod maior est simpliciter falsa, quia in omni natura eo est de intellectu essentiae ut dictum est. Quod autem dicitur quod esse potest intelligi non intelligendo esse eius, dicendum quod quando dicitur habere diversos modos significandi et intelligendi non est inconveniens quod intellectus apprehendat rem sub uno modo ita quod non sub alio, exemplum de albedine quam possum intelligere non intelligendo quod ea aliquid sit album, sed haec diversitas non est rei, sed solum considerationis intellectus, nam in re non est ponere albedinem quin ea aliquid sit album, et sic est de essentia. Ad tertium dicendum quod esse rei creatae est acquisitum quod dupliciter potest intelligi: aut quia id quod est est acquisitum, quia res creata non est a se sed ab alio, et hoc modo, et tunc habet veritatem; aut quia dicatur acquisitum alicui praeexistenti, et sic est falsum, esse enim rei creatae non est aliud acquisitum quam essentia, sicut esse est de ratione sic et esse quia idem sunt. Augustinus autem procedit in secundo sensu, aliter non concludit. Ad quartum dicendum quod non esse angeli nec alicuius rei est in potentia respectu esse proprii nisi aliquo modo, nisi respectu esse perfectionis, et hoc est solum in esse materiali vel potest esse materiale.

Secundo quaeritur utrum angelus sit compositus ex materia et forma. Et videtur quod non, Dionysius de divinis nominibus 4 dicit quod primae sunt immateriales et incorporales intelliguntur. Item nulla forma existens in materia est actu intellecta, sed in potentia tantum, quia ad hoc quod forma sit intellecta actu oportet quod abstrahatur a materia. Sed omnis substantia spiritualis est actu intellecta, quia nos non facimus ea intellecta sicut facimus sensibilia. Ergo nulla substantia spiritualis habet materiam. Item operatio cuiuslibet rei est secundum modum suae substantiae, quia non potest esse maioris actualitatis et simplicitatis operatio rei quam sit substantia eius. Sed intelligere est operatio omnino immaterialis, quod patet ex octavo(?), quia unumquodque in tantum intelligitur inquantum a materia abstrahitur. Ergo cum intelligere sit propria operatio angeli, non potest habere suam substantiam materialem. Contra Augustinus de trinitate [illegible] nullum simpliciter est mutabile, angelus est mutabilis, quia est factus de bono malus, ergo etc. Sed si non est simplex est compositus, sed non ex partibus quantitativis, ergo relinquitur quod est ex materia et forma. Item Isidorus de summo bono: ideo omnis creatura est mutabilis quia habet materiam. Item Commentator 9 Metaphysicae: sol et luna habent materiam sicut intellectus. Responsio. Circa istam quaestionem est duplex opinio satis solemnis. Quidam enim extendentes intellectum suum ultra materiam corporalem negant omnem substantiam spiritualem habere materiam, propter rationes factas pro ista parte. Ista autem positio salva pace sua habet multas auctoritates contra se, sed si huiusmodi non movetur rationibus impugnatur. Philosophus 7 Metaphysicae facit talem rationem: quod omnibus aliis substat et sibi nihil, magis est substantia. Sed materia est huiusmodi, quia substat formae et omnibus accidentibus et sibi nihil, ergo materia est magis substantia. Ergo cum substantiae generatio(?) [illegible] materia per se, oportet quod si alicui alii generatur non per materiam. Sic dicit Philosophus primo Physicorum, exemplum de triangulo, cum per se quod habet tres et nihil aliud putat Ysocrates(?) non per triangulum. Ergo si angelus substat accidentibus multis, est per eos, oportet quod habeat per materiam. Item non potest esse igne substantia quae non participat rationem generis substantiae. Sed angelus est huiusmodi, quia est substantia, sed substantia sufficienti divisione dividitur in materiam et formam et compositum, haec autem materia et forma sunt partes essentiales ipsius compositi. Sed angelus est non pars alicuius istarum partium, immo non igitur sunt per se, ergo relinquitur quod sit substantia composita, et hoc est quod dicit Boethius quod ars rationis exemplis agit de medio. Item forma non est forma per se, sed forma per se est materia. Impossibile est enim quod aliqua forma per aliam formam informaretur, sed materia est quod habet per se formam informari

sed positione ista esse angeli est formale respectu sui esse, ergo esse eius est materiale vel huiusmodi materiale, et sic contradictionem implicat. Dum ponitur habere compositionem esse et essentiae et non habere materiam, praeterea pura forma est purus actus. Et obmissis ergo multis rationibus gratia brevitatis dicendum est quod angelus habet materiam. Intelligendum tamen secundum sanctos et philosophos quod materia dicitur dupliciter, quia uno modo accipitur quando est in potentia propria actualitate sed possibilis actualitatis alienae secundum esse transmutabile, ingenitum, et isto modo est solum in corporibus corruptibilibus. Alio modo dicitur materia scilicet esse intransmutabile et ingenitum, et hoc est accepto materia secundum suum principale. Et isto modo habet esse materia in incorruptibilibus, sive corporalibus sive spiritualibus, sed differenter in utrisque secundum exigentiam suae formae, quia in corporibus est materia essentialiter quantitativa habens partem et partem, in spiritualibus autem caret quantitate. Quod autem materia sic accipiatur, habetur per philosophum et commentatorem 12 Metaphysicae, materiam in rei veritate cui esse est in potentia non inveniri nisi in substantiis generabilibus et corruptibilibus. Substantiae vero aeternae quia in eis non est potentia ad corruptionem, non est in eis materia, sed materia eorum est additum existens in actu, scilicet corpus, et ideo dignum habent haec nomina. Sed quia haec nomina paulo post essentia, quoniam sol et luna et stellae aut sunt formae sine materiis aut habent materias per aequivocationem, sic est dispositio intellectus in materia. Hoc patet quod taliter materia nata est accipi, nam si non poneret materia nisi in his quae sunt in potentia vel additum vel ad corruptionem, non poneremus materiam in sole et luna et stellis, praeter dictum iudicium, nec in corporibus gloriosis, quod falsum est dicere. Ad primum dicendum quod satis quod patet quod Dionysius non vult negare ab angelis nisi materiam corporalem, quod patet quia incorporea dicuntur. Ad secundum dicendum quod illa propositio aut non est ad propositum, aut est falsa. Forma enim existens in materia non est actu intellecta potest dupliciter intelligi, quia uno modo intellecta in actu non est quia non forma informans intellectum sua specie sicut ipsi ponunt, et sic non est ad propositum, quia non solum forma existens in materia sed et nulla alia realis extra conceptum mentis est actu intellecta, sed hoc philosophus quod dicit quod lapis non est in anima sed species lapidis. Secundo modo potest intelligi non esse intellecta quia non est ab intellectu, nec ab eo de ad comprehensa, et isto modo est falsa propositio, quia certum est quod intellectus sibi cogitat de formis in materia existentibus ut de formis corporalibus et sensibilibus. Et de materia ipsa quae non facit non materiam ipsam apprehendere, et ideo patet quod illa propositio ad propositum non valet. Ad tertium dicendum quod operatio intellectus dicitur immaterialis dupliciter: aut per comparationem ad principium a quo elicitur, eo quod non elicitur a materia, et hoc propositio scilicet corporali, et tunc verum; aut per comparationem ad obiectum ad quod terminatur, et sic falsa. Ad quartum dicendum quod illud est de materia corporali, sicut scriptum est de cinere, ut in iis materia, si esset non corporalis. Et non possunt ea facere non esset quaevis(?) quod dictum est tantum postea deprogare. Unde Augustinus de mirabilibus sacrae scripturae dicit quod dicitur ex informi materia quod prius de non parabit(?), auctorum praeter intellectualium quae intellectum carentium species multiformes distinxit, ex quo habemus quod intellectuales materiam habent.

Circa secundum quaeruntur quatuor. Primo utrum in spiritualibus et corporalibus sit una materia secundum essentiam. Secundo utrum sit unum genus(?) ex quo non est eadem. Tertio utrum personalitas sit in angelis. Quarto utrum materia sit causa individuationis. Quinto utrum anima et angelus differant specie.

Primo igitur quaeritur utrum in spiritualibus et corporalibus sit una materia secundum essentiam. Et videtur quod sic, quia materia corporalium non distinguitur a materia spiritualium nisi per formas suas et cetera. Ergo ablatis formis distinguentibus nulla omnino erit distinctio, et sic est omnimoda unitas. Sed materia per suam essentiam non habet aliquam formam, ergo est eadem per suam essentiam in spiritualibus et corporalibus. Maior patet

[illegible] in fine quod metaphysicae distinguit materiam per spiritualem et sensibilem. Quoniam dicit quod alia materia alia intellectualis alia sensibilis, et postea dicit quaecumque igitur non habent materiam neque intellectualem neque sensibilem etc.

8. aliou[s] alia eet differentia hominis et istius hominis. cum differentia dicit totum completum essentie rei. cuius ... dicit phil[osophu]s

q[uia] ab eadem habet res esse et distincta esse. si non habet esse non a forma. ergo nec distincta esse. etc. Contra ad diversitatem personarum sequitur diversitas perfectibilium necessario. sed persone corporalium et spiritualium sunt essentialiter diverse. ergo perfectibilia illis et istis sunt essentialiter diversa. ergo etc. [Responsio]. dicendum quod aliqui dicunt quod materia est eadem secundum essentiam ... corporum est talis materia non est non sed est aliqua esse preter essentiam forme. sed per non potest distingui. non per formam. ergo ablata omni forma per intellectum non habet aliquid distinctorum et sic est una ... per omnes formas. sed distinguitur ... unitas homogeneitatis ... plantarum.

q[uia] ... mediatibus divisionibus terminatas. ergo divisio terminata procedit forma ... q[uia] equivoce ... cum transmutatione ... spiritualibus ... analogice et equivoce dicitur ...

Ergo queritur utrum personalitas sit in angelis. et utrum ... non quia persona dicitur per se una. sed angelus est ... ut supra ... magister dicit ... quod angelus est persona ... personale ... [Responsio]. quod persona ... boetius dicit ... individua substantia ...

[illegible]

dilig[it] b[e]n[e]ficia q[ua]m d[eu]m. ¶ C[ontr]a ag[ustinus] d[e] fid[e] ad pet[rum]. talos d[icit] d[eu]m angelos. ut d[eu]m p[ro]p[ter] se diligent. ¶ R[es]p[onsi]o. d[icitu]r q[uod] co[mmun]it[er] d[icitu]r. q[uod] diligebat d[eu]m p[ro]p[ter] se [et] s[upe]r o[mn]ia [sed] diu[er]sifi cant[ur] i[n] assignando r[ati]o[n]e[m]: q[uia] aliq[ui] d[icu]nt hanc r[ati]o[n]e[m]: unu[m]q[uo]d[que] q[uo]d e[st] alteri[us] mag[is] i[n]clinat[ur] n[atur]alit[er] ad id cui[us] e[st] q[uam] ad se ip[su]m. ex[emplu]m d[e] b[r]accio exponente se p[ro] toto cor[po]re. [et] bon[us] ciuis p[ro] [con]s[er]uat[i]one rei publice expon[it] se morti. ph[ilosophu]s i[n] politicis. [sed] angel[us] [et] ho[mo] [et] ali[us] c[re]atu[ra] e[st] a d[e]o [et] tot[um] bon[um] suu[m] d[e]pendet ab eo. g[ene]r[o] n[atur]ali dilect[i]o[n]e. plus dilig[it] d[eu]m q[uam] se ip[su]m. ¶ S[ed] ista r[ati]o aliq[ui]b[us] no[n] placet. q[uia] s[ecundu]m ista[m] r[ati]o[n]e[m]. filii plus diligent parentes q[uam] eg[o]. cu[m] [con]t[ra]riu[m] p[er] sensu[m] p[atet]. [et] mirabile e[st] [et] q[uod] tantu[m] amore[m] no[n] senciam[us]. ¶ It[em] si d[eu]s no[n] pot[est] amari p[ro]pt[er] se. q[uare] d[eu]s tanto studio p[re]cep[it] se amari. cu[m] n[on] possim[us] [contra] ea ad q[uod] n[atur]a nos i[n]stigat. imo uelim[us] nolim[us] aliq[ui]n faciam[us]. [et] p[ro]pt[er] h[oc] dat aliu[m] alia[m] r[ati]o[n]e[m]. s[cilicet] q[uia] angel[us] [et] ho[mo] c[re]ati sunt recti[us]. [et] i[n] sua n[atur]a p[er]fec[ti]. p[ro]pt[er] qua[m] recti tudine[m] potuerunt po[st]e[a] exire i[n] act[us] d[e]bitos sue n[atur]e. ita q[uod] intellect[us] sun[t] i[n]tellig[er]e [per] q[uo]d i[n]tellig[er]et sine [er]rore. [et] affect[us] amaret sin[e] aliquatione [et] d[e]uia cione. [et] sic i[n] illa rectitudi[n]e [illegible]

[illegible]

[illegible marginal and lower-margin annotations in later hands, right page: "¶ Si a q[ue]r[itur] an d[eu]s potuerit eu[m] b[ea]t[um] c[re]are [illegible]"]

intueatur. ¶ Item si illa originalis iustitia fuit gratuita supra dona et super... et sine illa esse non potuerunt, ergo etc.

¶ Item consuetudo dicitur quod angelus peccavit deum diligere plus se et super omnia; quod si ipse tenebatur esse sine gratia et iustitia, gratia gratis data fuit angelo aliquo modo naturalis, alio modo non. Naturale potest dici ad praesens dupliciter: quia uno modo dicitur naturale quod est de essentiali constitutione alicuius creaturae, ut materia vel forma, et sic gratia non fuit naturalis angelis. Secundo modo dicitur naturale quod est de integritate et perfectione naturalium praeter quorum suppositionem non principium aliquid eis vel perfectio, sed praeter naturalium perfectionem naturalis; et sic gratia fuit angelis naturalis, quia eis potentiae naturales quae non sunt essentialiter ... prima eius forma ... erat recte et perfecte in ordine ad actus suos sibi naturaliter debitos, scilicet se et in deo tendere ad finem, quem perfecte per peccatum ille est privatus quem receperunt, et ideo concedendum est quod angeli fuerunt in gratia.

¶ Ad 3m dicendum quod illa gratia confirmata non erat, et ideo non fecit firmiter adhaerere voluntatem ipsi deo, sed gratia non confirmata bene stat cum vertibilitate liberi arbitrii, et potest voluntas movere se in partem contrariam motum gratiae, et in contrarium moveri si vult; sic fecerunt.

¶ Ad 2m patet responsio per distinctionem naturalium iam dictam.

Circa 2m principale quaeritur 2o. ¶ Primo utrum angeli habuerint a sua creatione praescientiam sui status.

¶ 2o utrum angeli a sua creatione habuerint cognitionem matutinam et vespertinam.

Primo quaeritur utrum angeli a sua creatione habuerint praescientiam sui casus. Et videtur quod sic, quia quilibet est certior de se quam de alio; sed daemon praescivit frequenter aliquorum supplicium futurum; ergo potuit scire suum. ¶ Item si scivit ... peccavit et voluit vitare, et sic meruisset et non cecidisset; si noluit vitare et non potuit, fuisset ante peccatum miser, et quolibet istorum est inconveniens. ¶ Responsio. Dicendum sicut probat Augustinus et Anselmus: angelus nullo modo potuit esse praescius sui casus, quod patet ... non patitur ... aliquid inconveniens. Primo cum ... personalis consideret naturaliter beatitudinem, impossibile est quod non doleat de sua futura poena cum suo dolore; ergo si daemon illam scivisset, dolorem habuisset, et sic fuisset poena sine culpa, quod nullo modo esse potest. Hoc dicit Augustinus de correptione et gratia. ¶ Ad primum quod obicitur dicendum quod nullus angelus sine divina revelatione est praescius eventuum ... aliquos ... per quandam coniecturam, et sic multum illi est falso. ¶ Hoc etiam dicendum de bonis: quod non habuerunt suae permansionis certitudinem pro eodem tempore, quia hoc erat eis data praemium suae conversioni, quia si fuissent certi quod peccare non potuissent, non meruissent; sed necessario iustitiam servassent, sicut dicit Anselmus de casu diaboli. ¶ Item hic dicendum ... quia qui est certus de sua permansione non potest peccare, et tamen cum hoc simul ponitur quod potest peccare, et sic est contradictio.

2o quaeritur utrum angeli a sua creatione habuerint cognitionem matutinam et vespertinam, et quod sic videtur. Angeli fuerunt creati perfecti per intellectum et affectum perfectione naturae; ergo intellectus nullam habebat obnubilationem; ergo erat clara cognitio, et constat quod ... sed hoc importatur per mane diei; ergo etc. ¶ Item cognitio matutina est cognitio in verbo; sed intellectus non potest videre res in verbo nisi videat verbum; sed nullus videt verbum nisi beatus; sed angeli non fuerunt beati a sua creatione, etc. ¶ Responsio. Ad intellectum huius quaestionis prius notandum quod dicatur cognitio matutina et quid vespertina. Circa quod sciendum quod quidam valde confuse distinguunt has cognitiones dicentes quod matutina cognitio est rerum in verbo absolute, et vespertina est cognitio rerum in proprio genere. Sed distinguunt de prima cognitione et dicunt quod cognitio rerum in verbo potest intelligi dupliciter: uno modo quod videat verbum et omnia quae sunt in ipso, et isto modo angeli non habuerunt cognitionem matutinam cum hoc sit solum beatorum; alio modo non intuendo verbum sed percipiendo aliquid illuminationis a verbo, per quam alia cognoscat, exemplum est de sole, et isto modo dicunt angelos habuisse cognitionem matutinam. ¶ Sed isti sic dicentes ipsi fuerunt nobis magnam confusionem, quia textum Augustini non bene intellexerunt, quia isti idem alibi dicunt cognitionem matutinam esse cognitionem rerum in genere proprio relatam ad dei laudem, sic non relatam vespertinam, sicut eas vocat Augustinus 4 de civitate. Propter quod dicendum quod angeli aliqui a sua creatione habuerunt cognitionem matutinam, scilicet illi qui permanserunt, alii vero non. Unde Augustinus 4 super genesim dicit: angelus in prima cognitione in genere proprio prius cognovit se ipsum, et hoc satis rationabile, quia cum intellectus eius esset omnino liber, nullo modo patens ligari, et magis esset sibi praesens quam aliud, et magis ... quam prius se super se reflecteret. Illi autem boni se intuentes retulerunt se ad dei laudes; se non intelligentes non potuerunt se non amare; si autem se et totum bonum suum ad laudem et gloriam creatoris non referent, prius se amarent et ita peccarent. Ergo est necesse dicere quod se intuentes et cognoscentes retulerunt se ipsos ad laudem creatoris; nam si hoc ... utique deo acceptabile fecissent et sic ad meruissent, quia angeli in primo bono motu liberi arbitrii fuerunt confirmati ... Ergo cum cognitio in genere proprio relata ad laudem dei dicatur matutina, secundum Augustinum, ergo eam habuerunt boni, sed mali non, quia non ad laudem dei retulerunt, et sic patet responsio ad utrumque, quia nulla procedunt. Et ideo dicendum quod cognitio matutina non dicitur cognitio rerum in verbo, sed potius in genere proprio relata ad laudem dei, et non relata dicitur cognitio vespertina. Et Augustinus aliquando visus fuit esse alterius opinionis. ¶ Sed alia quaestio est utrum postea habuerint cognitionem vespertinam. Dicendum quod sic, quia ut dixi vespertina praesupponit matutinam, sicut relatum praesupponit absolutum, nec gratia aufert naturam.

Circa 3m principale quaeruntur plura. Et primo quaeritur utrum angelus sit in loco, et videtur quod non, quia omnis animi ... est incorporalis in loco non est; sed angelus est incorporalis; ergo etc. ¶ Contra Beda et Strabus dicunt quod caelum empyreum statim quod factum est sanctis angelis repletum est. ¶ Responsio dicendum quod angelum esse in loco potest dupliciter intelligi: quia aut sic proprie ... loci, et sic angelus non est in loco; si autem non proprie sed communiter accipiatur, hoc est per continentiam, tunc bene est in loco, et haec est sententia Damasceni in libro primo c. 12, qui dicit quod angelus in loco corporaliter non continetur ut faciat figuram corporalem; dicitur esse in loco quia adest loco intelligibiliter et operatur secundum suam naturam, et non est alibi sed circumscribitur ubi operatur. Per hoc patet responsio ad argumentum. Utrum angelus sit in loco punctali et utrum sic in ...

¶ 2o quaeritur utrum sit in loco ... et locatum debet esse proportio. Sed angelus est impartibilis; ergo sic erit locus eius. ¶ Contra locus est quantitas continua; ... quantitas est partibilis, et non punctalis, ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod cum locus sit extensio quaedam ... quantitas per suas ... a partibus contenti corporis, ponendo locum impartibilem est ponere oppositum in adiecto, et ideo dicendum quod angelus non est in loco impartibili, sed partibili; in quantum autem loco praesentiam habet esse non est certum ... sed tamen communiter quod non est in quantocumque, parvo vel magno. ¶ Ad argumentum patet quod non est de loco et locato proprie dicto, sed ... ¶ Dicendum quod potest ...

¶ 3o quaeritur utrum possit esse simul in pluribus, sed non in quibuscumque distantibus, quod patet quia nulli est dubium quin possit duo corpora distantia movere; sed movens et motum sunt simul; ergo etc. Non tamen debet dici quod illa loca in comparatione angeli habent pluralitatem sed potius unitatem, quae est unitas secundum quod non simpliciter non sunt plures ... extensione, sed una. Possint esse plures simul, et videtur quod non, quia si in ...

¶ 4o quaeritur utrum ... oportet quod unus alterum illabatur ... alioquin non essent simul, sed distincti. ¶ Contra maior est repugnantia plurium corporum quam spirituum; sed plura corpora esse possunt, scilicet gloriosa; ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod cum angelus non sit in loco secundum formalem rationem loci, sed per continentiam et praesentiam, continentia autem unius non impedit continentiam alterius, eo quod non facit distinctionem inter partes corporis locantis, et ideo possunt esse in eodem loco; sicut patet per exemplum de legione quae erat in uno corpore humano, nec tamen sunt indistincti, quia ablato omni loco adhuc essent distincti per suas essentias, et sic extremitas loci non aufert, ideo non dat.

¶ Ad argumentum dicendum quod non sequitur dato quod sint plures quod unus alteri illabatur, eo quod non impediunt se, sicut duae dimensiones.

¶ 5o quaeritur utrum angelus localiter moveatur, et quod non videtur. Augustinus ad Orosium: angelus per temporalem motum potest, non per loca. ¶ Contra angelus mittitur de caelo ad terram; sed missio de loco ad locum includit motum; ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod motus localis potest dupliciter intelligi, scilicet proprie et communiter. Si proprie, tunc includit 3a, scilicet continuitatem localem et distinctionem, ita quod mobile faciat ... continuas subcessivas mutationes ad terminos, quod sic locans terminum dimittit subcessive sicut alium terminum acquirat subcessive secundum continuitatem motus; et isto modo non movetur angelus localiter. Accipitur 2o modo communiter, quando aliquis de loco in quo est recedit et facit se in alio loco, sed unum locum non dimittat subcessive localiter nec alium acquirat subcessive, et secundum hanc viam procedunt omnes rationes philosophi de motu, et sunt omnes verae; sed quia angelus est aliter in loco sicut dixi, ideo proprie non movetur localiter, sed bene de loco; hoc autem contingit non propter motus continuitatem, sed propter locorum distantiam.

¶ Ad argumentum dicendum quod Augustinus loquitur de loco localiter locato.

6 ¶ 6o quaeritur utrum motus angeli sit subito vel subcessive, quod successive videtur, quia inter duo instantia cadit tempus medium; sed in aliquo instanti est in termino a quo et in alio in termino ad quem; ergo cum in medio moveatur, movetur in tempore. ¶ Item nulla virtus finita agit in instanti; sed virtus angeli est virtus finita; ergo etc. Probatio maioris: nulla est proportio temporis ad instans; ergo nec virtutis in tempore agentis ad virtutem agentem in instanti; sed omnis virtus finita est proportionalis alii virtuti finitae; ergo virtus agens in instanti est infinita. ¶ Item motus angeli simplicior est quam aliqua mutatio corporalis; sed illuminatio est in instanti; ergo etc. ¶ Item Augustinus super genesim ad litteram dicit quod radius subito transit totum spatium ab oriente in occidens; sed virtuosior est angelus quam radius. ¶ Item si angelus movetur in tempore, ergo aliqua virtus corporalis potest motum eius adaequare, hoc autem est impossibile; ergo etc. ¶ Responsio obmissis multis opinionibus dicendum breviter quod loca a quibus sunt immediata, in comparatione ad angelicam continentiam, aut mediata, ita quod spatium intercipitur inter ea; si immediata, ut si sint contigua vel quasi continua, non est necesse quod transitus de loco ad locum sit successivus, sed potest esse subito et in instanti, quia in uno instanti ... se habebit ad instans quod ultimo est in loco, primo quia inter instans primi temporis terminans et instans secundi temporis inchoans non est necesse cadere tempus medium, immo possunt ... se habere ratione temporum quorum terminum ponunt. Potest etiam successive esse secundum angeli voluntatem, quia potest si vult dimittere secundum locum successive et acquirere successive. Si vero loca sint ab invicem distantia, tunc videtur quod necesse sit transitum illum esse successivum, quia non eodem instanti potest esse in medio et in termino motus. ¶ Ad argumentum primum per partes dicendum quod primum procedit de instantibus eiusdem continuationis et de instantibus temporis et per quos intellectus cognoscat ... nec aliquid rei quod proposito non habet unitatem. ¶ Ad 2m dicendum quod id habet unitatem de actione quae est et proprie est motus, aliud autem non habet unitatem. ¶ Ad primum aliam partem dicendum quod non similiter, quia in locali mutatione angeli idem fit per causas plures medium transeundo ab extremo in extremum per medium; sed in illuminatione non est loci mutatio, sed potius quaedam generatio lucis ad praesentiam luminosi per totum medium omnibus simul, ita quod non est idem punctus luminis vel radii recipientis et accipientis, ut in partibus medii ... ¶ Ad 2m dicendum quod Augustinus vocat transitum non motum localem sed rei localiter distantis apprehensionem virtualem, vel sicut radius ab oculo emittatur; idem est iudicium quod de illuminatione. ¶ Ad 3m dicendum quod licet virtus angeli non excedat virtutem corporalem in infinitum, excedit tamen eam in modo quod realiter nulla talis virtus in natura rerum existens potest ei adaequari, licet hoc intelligi vel fingi possit intellectu.

¶ 7o quaeritur utrum angelus pertranseat medium, immo videtur quod non, quia Augustinus super genesim ad litteram dicit quod daemones motum ... spiritualem per tempora non per loca, seu sine loco; ergo non transit medium. ¶ Contra medium est in quo prius venit mutans, ut habetur 5 physicorum; ergo si angelus localiter movetur prius venit in medium quam in extremum. ¶ Item angelus movetur ab a in b; sed dum est in a non movetur, immo in a quiescit, nec in b movetur, quando in motu est; ergo si movetur, movetur in medio. ¶ Item licet angelus non contineatur loco proprie loquendo, coexistit tamen necessario loco supposita existentia universi; sed sicut quod continetur loco non potest transire de loco ad locum nisi per medium in quo continetur, sic quod coexistit loco necessario non potest transire de loco ad locum nisi medio coexistendo; ubi ergo in motu angeli medium coexistat, necesse est quod angelus medio coexistat, et ita quod pertranseat medium ... ¶ Item sic fuit dictum in praecedenti quaestione, necesse est motum localem angeli aut esse in instanti aut esse continuum; sed non potest poni quod ubi est medium sit in instanti; ergo est necesse quod sit continuus, et sic non potest esse non continuus. ¶ Responsio dicendum quod loca secundum quae angelus movetur aut sunt immediata, ut si sunt contigua aut quasi continua, aut sunt mediata; primum membrum excluditur per quaestionem, quae supponit esse medium inter loca, et de hoc quaeritur. Ad quod dicendum quod necesse est quod angelus pertranseat, ut satis patet expertis, quia posito angelo in loco proportionali suae virtuti, in quo maiori esse non possit, sic non potest simul coexistere loco a quo movetur et loco ad quem movetur, sic nec loco a quo et medio, nec simul medio et loco ad quem; et cum sic necesse ... loco coexistere, necesse est quod quando locis terminalibus non coexistit medio coexistit. ¶ Ad argumentum in oppositum dicendum quod sic patuit in superioribus: angelus non movetur localiter loquendo de motu simpliciter et proprie secundum completam intentionem, quia hoc non est necessarium, sed loquendo secundum perfectam motus rationem ... et primo modo loquitur Augustinus. 8. 9.

Circa 4m distinctionem in qua magister incipit principaliter circa 2m, scilicet circa malorum angelorum aversionem.

¶ 2º. circa bonorum conversionem. ¶ Quantum ad primum quaeritur tria.
¶ Primo utrum primum peccatum angeli fuit superbia. ¶ 2º. utrum angeli
appetierint dei equalitatem. ¶ 3º. utrum omnes peccaverint eodem peccato.

Primo quaeritur utrum primum peccatum angeli fuit superbia. Et quod
sic videtur quia tobie. x. dicitur. in superbia initium sumpsit
omnis perditio. idem dicitur eccli. xi. initium omnis peccati superbia est. sed
ille fuit primus peccans. ¶ Contra. j. ad thi. 6. radix omnium ma
lorum est cupiditas. ergo etc. ¶ Respondeo dicendum quod et sacra scriptura et
sanctorum vita dicunt quod fuit superbia. et ideo ad hoc inducendum
sic. n. dicitur fuit. dicitur. precedenti angelus malus videns
se ipsum amavit se. et ad dei laudem non retulit. cum autem
non referendo se fuit sibi amor inordinatus. quia voluit
in se ipso quiescere. et propter potestatis esse. id est non fuit sibi causa aversionis
sionis. quod fuit causa et radix inordinate conversionis. cum aversio
et conversio sit unus motus. differens solum penes terminos. sicut
est exemplum in naturalibus. quod actio et passio est unus motus. cum ergo ad propriam
excellentiam conversus fuit quam amavit inordinate. et
singulariter preferri voluit. et hoc est peccatum superbie. dicendum est quod
fuit primum peccatum omnium superbia. sed non est inconveniens quod ad unum
peccatum sequntur alia habitu vel actu. unde augustinus docet. xi. super
gen. quod ideo quod aliquis superbit. statim alius invidet in capite.
quia non vult habere superiorem nec parem. unde superbia statim parit
invidiam. hoc etiam docet philosophus in ethicis. quod ille qui vult videri
magnificus. statim fit avarus in congregando et prodigus in expendendo.
sed peccatum de iudicari principali motivo. intelligendum
est tamen quod superbia dicitur duplicater. quia dicitur quedam habitualis inclinatio
procedens ex corruptione forte ad superbiendum. et hoc non po
tuit esse in angelo vel homine ante peccatum. non. n. fuit natura ista
tunc sed corrupta. sicut aliqua iam male dixerunt. quia recta
est creata. licet sit flexibilis. 2º modo dicitur pro actu obedientie instituti
subiectionis. quia scilicet quis prefert suam voluntatem voluntati
divine sue. et sic est generale initium consequens omne peccatum. 3º modo
dicitur amor vel appetitus inordinatus singularis excellentie.
et sic est peccatum speciale. et sic peccavit angelus. et sic super
bia est initium omnis peccati. secundum augustinum in pluribus locis. ¶ Ad
argumentum dicendum. quod cupiditas accipitur in non prout est speciale peccatum.
sed generale. ut patet per glosam augustini ibidem.

Secundo quaeritur. utrum angeli appetierint dei equalitatem. et
videtur quod sic. quia glo. super id quod non rapinam arbitratus est esse equalem
deo. dicit contra rationem suum actum. rapere voluerunt divinitatem et
perdiderunt felicitatem. ¶ Contra anselmus de casu dya. dicit. quod non
appetiit. ad quod non pervenisset. si stetisset. sed numquam perve
nisset ad dei equalitatem. ergo eam non appetiit. ¶ Respondeo dicendum
quod necesse est dicere. quod appetiit similitudinem dei aliquo modo. cum
et nos quando peccamus dei similitudinem appetamus. sicut dicit augustinus
xi. de ci. c. 9. sed quia similitudo dei dicitur multipliciter. non est fa
cile videre. quo appetiit. immo sunt opiniones de hoc.
¶ Quidam dicunt sic. quod voluit esse simpliciter equalis deo. quod magis
superbit. nam tantam magnitudinem appetiit quantam appre
hendit. et quia deum eos dicitur quod non potuerunt apprehendere. quare
patet istam. respondetur tacite quomodo quod ceca ambitio semper
presumit plus quam possit. secundum augustinum. Sed aliqui sic impugnant
quod licet homo possit plus desiderare quam possit habere. tamen non potest
plus velle quam intelligere. sed ipse non potuit intelligere quod
esset deo equalis. ergo non potuit velle. cum ipse non ligetur pas
sione honoris sicut nos. Item nullus vult aliquid. quod posito

ei natura non maneat. si autem esset equalis deo. iam ei natura non per
maneret. sed esset divine naturae. si quaeritur sic de potione. potiones eorum
non sunt bone. et primum ideo non valet. quia constat per dam. 2. li.
et philosophum. 3. ethi. quod voluntas non solum est possibilium. sed etiam impossibilium.
et ideo licet sciret esse impossibile quod esset deo equalis. tamen bene potuit velle.
maxime quod esset possibile ad hoc ergo quod aliquis velit aliquid. non oportet quod
existimet id esse possibile. sed sufficit velle quod possibile esset.
quod etiam dicunt quod passio non ligabat iudicium rationis. dicendum quod non
oportet iudicium ligari ad hoc quod appetat. sed sufficit voluntatem
allici desiderio appetibilis. et hoc potest voluntas libera contra iudi
cium rationis. quia domina est sui actus. secundum anselmum de casu dya.
sciens non debere appetere appetiit tamen. Item 2um ideo non valet.
quia intellectus et voluntas in potest ferri ad antecedens. quod non
feratur ad consequens. exemplum possum velle esse abbas non desiderando esse
monachus. et quod desiderare volare. et tamen non velle esse avis.
et sic est in proposito quia licet ad esse equalem deo. sequatur quod sit deus. po
tuit tamen angelus. ferri ad unum et non ad alterum. Item licet appetitus
per se non feratur ad non esse tamen. bene tamen potest ferri ad me
lius esse. per se. sed id sequitur per accidens quantum ad suam intentionem. et exemplum
quod ipsi ponunt in alio scripto non valet. dicunt. n. quod asinus non potest
appetere quod sit equus. quia natura asinina deficeret. sed non sequitur quod
si in asino non est possibile quod propter hoc non sit in homine vel angelo.
nam asinus non potest apprehendere excellentias naturarum. et comparare
ad invicem. quia talis est actus rationis quae non convenit asino. ¶ Vi
detur dicendum quod angelus videns se tantam excellentiam habere. con
placuit sibi nimis ita quod ad gloriam conditoris se non re
tulit. sed potius in se ipso volens quiescere. appetiit esse
sui iuris. et sue potestatis. sicut dicit augustinus xi. super gen. quod a
luce veritatis se avertit superbia turgidus. et proprie po
testatis dilectione corruptus. ad hoc autem quod aliquis velit
esse proprii iuris. sequitur quod non velit esse alterius potestatis. et appetere
nulli sub esse. et hoc est quedam dei similitudo. ¶ Ad argumentum dicendum quod in ap
petitu suo. fuit ad parvationis. et ad potionis. quia parva
tionis fuit in non sub esse. potionis fuit aliis preesse. non in
generalitatis. quia iam habebat. sed super imperandi. et eis dominandi
et hoc habuisset si stetisset. sicut dicit anselmus. habuisset dico quam diu
duraturis eis ministrandi. peccaverunt eodem peccato ¶ Respondeo

Tertio quaeritur. utrum omnes. dicendum est quod sic non fuit in eodem
altitudinis excessus. quia sed quod potior e
rat in donis. plus superbivit. quia forte se amaverunt
et ad dei laudem non se retulerunt. quo peccato omnes deliquerunt
et similiter corruerunt. ex quo se quod non fuit unus alius causa peccati. in primo
peccato. unde sic fuit in malis. primo aversionis. sic in bonis primo
conversionis. quod in primo quo quo se ad deum retulerunt confirmati
fuerunt et illi obstinati. boni angeli meruerunt

Circa 2um principaliter quaeritur. utrum gloriam suam. Et videtur quod non
quia magis est curialis quod dat sine merito. quam quod cum merito.
sed deus est curialissimus. ergo etc. ¶ Item nullus meretur id quod
datur sibi a sua origine. sed angelus habuit beatitudinem a sua
origine. ut dicit augustinus. xi. de ci. et de fi. ad pe. angeli a
sua creatione acceperunt donum eternitatis ac beatitudinis.
¶ Contra. 9. de cor. et gratia. dicit augustinus quod angeli sancti quod aliis cadentibus
steterunt. inde illi mercedem accipere meruerunt ¶ Respondeo
dicendum quod circa hanc questionem fuit multiplex positio. quia quidam dicunt quod
habuerunt sine meritis. sed per usum. li. ar. meruerunt
eternitatem permanendi. et hoc fuit aliquorum secundum augustinum. dono sic
post per auctoritatem iam allegatam. sed non est dicendum quod sic sensit sed

aliorum priorum peccatum. ¶ Alii autem dicunt. de quorum numero
fuit magister sententiarum. quod receperunt mercedem non meritam sed merce
dem. exemplum de milite accipiente equum quem postea meretur.
unde dicunt quod per primum motum liberi arbitrii. fuerunt glorificati. sed non
sufficit pro tanta gloria. sed postea merentur. ¶ Sed ista positio non
tenetur hodie. cuius ratio est. quia impossibile est effectum precedere causam
sed premium est quod debetur merito. sicut effectus cause. quia de sua
ratione est ut reddatur merito. ut dicit philosophus. et augustinus ¶ Alii
dicunt quod bene precessit. in eis meritum ipsum premium. et isti distin
guunt. quia quedam dicunt quod angeli in solis naturalibus fuerunt creati.
et ideo primo motu liberi arbitrii. non potuit esse gratificatus. eo quod gratiam
non habuit. sed quia deus semper adiuvat voluntatem facientem quod
in se est. ideo statim quod angelus incepit ad deum converti. deus dedit
ei gratiam. et per istam meruit fuit ille motus consummatus. agregatum licet
esset inceptus ante. et per consequens fuit meritorius. meritorius dico
non quantum ad sui principium. sed quantum ad sui complementum. sed
quia sustinent isti priores fuit supra replicatum tanquam falsum per augustinum.
scilicet quod angeli non fuerunt creati in gratia. ideo tota sequens ve
ritate non habet. nam difficile est videre. quomodo unus actus simplex. non
ipsi intellectus et voluntatis. fuit inclusa parte temporis. cum
secundum philosophum. x. ethi. visio corporalis et delectatio. sic tota simul in
qualibet temporis parte. et ista positio dicit quod ille motus sui actus.
primo fuit non gratuitus et postea fuit gratia gratuitus. Et ideo
videtur dicendum. quod angeli boni simpliciter gloriam meruerunt et precessit
duratione et tempore. premium non solum natura ut illi dicunt. ¶ Ad
primum argumentum dicendum. ubi videtur augustinus fuisse deum secundum aliorum positionem. vel
si sic sensit precat nobis ad presens. quia ista parte non se
quitur cum sic nec ipse vult non contrarium appareat per rationem apertam.
¶ Ad 2um dicendum. quod curialitatis est dare quod decet et cui
alias esset prodigus. vel aliter. quod licet faciat aliquis quod
potest facere ex parte sua. non propter hoc dicitur dare ad tenendum sed
semper ex curialitate et bonitate sua. dat illa que dat

Circa d. 6. ubi satis ignitio magistri principaliter circa
tria. ¶ Primo circa quedam antecedentia ¶ 2º. circa quedam prin
cipalia ¶ 3. circa quedam concomitantia. ¶ Quantum ad primum quaeritur tria
unum. scilicet utrum in angelis ante confirmationem vel casum. fuit distinctio
ordinum. et videtur quod non. quia dicitur non prefert unum alteri. nisi vel propter me
rita vel naturam. sed nullum meritum erat in eis. nec in natura erat pre
minentia. cum sicut ut fuit dictum. eiusdem speciei. ergo non erat
unus unus alteri debet preferri. ¶ Contra. peccatum non tollit naturam.
sed demones habent ordinem. ergo habebant prius. probatio. maior. ad
ephe. ulti. dicit apostolus principatus et potestates. etc. ¶ Respondeo
dicendum. quod in ordine est duo considerare. scilicet perfectionis distinctionis. et per
fectionis officiorum executionis. primum sufficienter consistit in duobus.
scilicet in precellentia naturalium et gratuitorum. et quia hec duo fuerunt in angelis.
a creatione ut dictum est supra. oportet dicere. quod in eis fuit distinctio
ante conversionem. vel aversionem. sed quia per peccatum aliqua perdiderunt
gratiam. sed non naturalium excellentiam. ideo non remansit in eis perfecta
et completa ratio distinctionis sed incompleta. et semiplena. perfectio
vero executionis actuum vel officiorum est duplex. scilicet intrinsecus in
actibus donorum spiritualium. sive ad deum. quibus in deum ordinantur.
vel extrinsecus. scilicet ministrando. nobis. ut arcere potestates et
huiusmodi. et neutram horum habuerunt angeli. ante conversionem. vel
casum. ¶ Ad argumentum dicendum. quod maior est falsa. quia bene fuit in eis ex
cellentia naturalium licet essent eiusdem speciei. et in gratia. et sic bene preferri

debet unus alteri. sine merito. Quarto quaeritur. ¶ Primo. utrum ceciderint
circa 2um. principale. de quolibet ordine. ¶ 2º. utrum plures
sint boni quam mali. ¶ 3º. utrum peccantes ceciderunt
in infernum inferiorem. ¶ 4º. utrum ceciderunt in infernum quantum ad supplicium.
¶ Primo quaeritur. utrum ceciderint de quolibet ordine. et videtur quod non. quia
beatus petrus dicit. angelis peccantibus non pepercit. et sic
videtur quod non fuerunt nisi de ordine angelorum. et non aliorum. ¶ Item scrip
tura licet nominet fuisse peccatores. principatus et potestates. tamen numquam
invenimus. quod de ordine seraphim. aliqui peccatores nominentur.
¶ Contra. lucifer fuit omnibus superior et cecidit. sed magis videtur de
aliis quam de ipso. etc. ¶ Respondeo dicendum quod licet non possit probari effi
caciter quod de quolibet ordine ceciderint. tamen dicitur communiter quod sic. unde
gregorius. 22. moralium. dicit quod de ordine medio et infime reparatio
colligitur quod aliqui ceciderunt. et hoc dicto exponens id. eze. 12.
tamen cherub. et sicut usque ad eos ubi invenitur cecidisse.
¶ Ad argumentum. dicendum quod angeli. aliquando dicitur communiter. et tunc omnes sic creature
spirituales. dicuntur angeli. et sic dicit beatus petrus. aliquando
apparere. et sic solum illi inferiores. dicuntur angeli. ¶ Ad 2um.
dicendum. quod sunt quedam nomina angelis attributa. que conveniunt eis in omni
statu. scilicet quia non includunt gratiam caritatis. et talibus nominibus
bene nominantur et demones. sunt et quedam nomina gratiam includen
tia. ut cherubim et seraphim. que non conveniunt existentibus in peccato.
¶ 2º. quaeritur. utrum. plures sint boni quam mali. ¶ Respondeo dicendum sine
argumentis. quod licet efficaciter a scriptura non possit probari hoc veritatem.
tamen satis communiter dicunt. quod plures remanserunt quam ceciderunt. sicut probat
anselmus cur deus homo. c. 19. et satis videtur per parabolam ovis. c. pdite.
hic autem ratio quedam dicunt. quod fuit. quia peccatum est contra naturalem inclina
tionem. quae autem sunt contra naturam. in paucioribus contingunt. sed non valet ratio.
quia cum secundum naturalem inclinationem. velimus esse beati. immo oppositum
impossibile est velle. secundum augustinum. quia nemo vult esse miser. et contra naturam
sic damnari. et tamen plures damnantur quam salventur de hominibus. sicut
dicit salvator multi sunt vocati pauci vero electi. Item
cum secundum augustinum et philosophum male vivere sit contra naturale ratione. et tamen vide
mus. quod plures sunt male viventes. quam bene. Et ideo dicendum simpliciter
quod fuerunt satis plures boni quam mali. ratio autem huius fuit vo
luntas divina. cui sic placuit. in infernum inferiorem. sum
¶ 3º. quaeritur. utrum peccantes ceciderint. quantum ad locum. et videtur quod
sic. quia secundum divinam ordinationem. locus ille est deputatus damna
tis. sed mali statim post aversionem. fuerunt damnati. et quilibet
locatus est in suo loco congruo. ergo etc. ¶ Contra. apostolus. ad ephe.
dicit. non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem. sed adversus
principes et potestates tenebrarum harum. ¶ Respondeo. dicendum quod sicut dicit augustinus. xi.
de ci. c. 12. deus nullum malum permitteret. nisi sciret pariter
quibus eos bonis usibus accommodaret. atque ordinem seculorum
tanquam carmen pulcherrimum. ex quibusdam antithetis honestaret.
et ideo licet deus ab eterno bene sciret quod aliqui erant futuri ma
li. non debuit propter hoc dimittere eos facere. quia sciebat quod nec
bonum in potuit pervenire. elicit autem deus duo bona. ab
istorum malitia. scilicet simpliciter et ad tempus. simpliciter. universi de co
rado. quod propter oppositum bona ad malum decorantur. quod significat
antithesis. et sua iustitia in contemptoris pena manifesta
do. secundum vero tempus apparendo salutem et premio electorum. per ex
citium et temptationes. nam electi resistendo eorum malis
temptationibus. humiliantur et proficiunt. sicut iob. et alii sancti mar
tires. et ideo debentur demonibus duplex locus. scilicet unus finalis.
pro pene conservatione. et hoc est infernus. sicut sacra scriptura clamat.
alius vero ad tempus pro sanctorum exercitatione. et hic est iste aer caliginosus.

dist. 23 moralium quod 4 modis contingit superbia. cum putavit a se habere aliquid. cum suis meritis habere existimat. iactando se habere quod non habet. singulariter vello videri habere.

ut dic aug. 3. sup gen. neqz n. aut. spacia sperioza
atqz supiora. sz ista caliginosa tene pmissi sut. q eis
p suo gne. q. qua carcer e. usqz ad tps iudicii. s. ista
caliginosius aer. q2 uaporibz 7 exalatonibz. obfuscat.
Quat aut in sursu ptendat. e dusitas int doctores.
na yo. dic sup ysaia. i ori. q phi uoluerut q ascen
dat p miliare. 7 quarta pte miliaris. sz ideo ieron sr
eplaz ad po. 6. q ascendut p duo milia passuu.
h e duo miliaria. sz qda ali sapiens. ui ptare q ascen
du. 41. miliaria. Congruit at ille loc eis. pot suay
ppetat. s. pp obscuritate. frigiditate. 7 leuitate.
que qde ta bn i demonibz reperiut. sic p3 ista gsidra
ti. ad ar dr. q u e q locus ille debet eis finalit.
sz p maiori bono reseruant h ad tps. p di uolutate.
Quarto qr utm occidant i infernu q ad supp
licii. ex q no quo ad locu. h e dr. si puniut ui pe
na infernali. 7 ui q sic. q2 glo. sr. ia3. i flamata
a gehena. dic. dya ubicuqz uadit. portat secu icedia tor
mtoz. qa mathi. g. dr. filii di. ut qd uenisti
an tps torqre nos. g no du torqbat. Itm si hret
igne. q p n possz p uisu 7 gburet. obsessos ab eis. q
no appet. R. dr q de qone ista. sut uarie ppio
nes. na qda dut q h no sit eoz suppliciu ad huc g
sumatu. ti bn puniut pena ignis. ubicuqz sut ul
uadut. motis pp uba illi glo. ia3. ad argumta in
gtru dicut. q ignis no ui. q2 sic dic aps ignis no
ui n i m aliena. 7 q2 i e ppa m io n ui. 7 ista est
yo. s m quosda qr ignis elemtu n ui. dnt 7 q n gbu
rit. q2 e aliqua spes ignis. q sic ht ui detinata. qn
pot sup alia. sic fuit d igne triu puerorum. q huit
po ad gburedu hoies caldos. n aut illos. 3. pueros.
7 sic dut q pot ee h. q ignis ille e ita detinat ad
gburedu demones q sr ad d potate n ht. Alii.
dut q ibi e iudiciu. de aiabz 7 de demonibz. cu sint
peiores. 7 io sic aie ui puniut pena ignis. sic 7
7 ipi demones. nc minuit eoz pena. eo q sit ex loc
quo ad sit. sic n boni minuut a sua gla. qn ueni
ut ad nos. q2 gsidrat illu locu ee suu. sic demones
lz n alligent. ad h. ibi. q2 tn sciut i debe ee. n mi
nuit eoz pena. sz h n e bn dcm. i mo uald male.
n e sile de bonis 7 mal. q2 glia bonoz gsistit i dei
gteplatone. q p se aloco no dependet. q2 i q lz loco
hnt dm p sente. q fruut. 7 io n minuit eoz glia.
Sz pena i ferni aloco dependz. 7 io nece e pena illa
minui. si aloco elogent. 7 io n e sile. Itm si de
mones no puniut. n q2 sciut illu locu. sibi debit
7 n q2 i alligat. g sola cogitone futuri supplicii.
torqnt. q utina ita sit. sz ipole e q tatu affligat
solus timor tatu aphensus. q nt afflig cu expie
tia pene. 7 io o3 q sic mi. q e g poiorz illa. n e
si dret. q alit affligeret. s. cu expietia. sz ipi dicut
q solu p apphensione. Et io alii dnt bene
q2 ista e mag ue. q libri q. 2. q ipi m affligt
apphensione illi supplicii. sz p iudiciu augebit.
q2 ibi alligabut. sic. n. aia delectat gnicta corpi

bn sano. i q qncuqz ho desideret n separt a corpe. sz i
stat. sic illi torqbunt q sue uolutatis conatu 7 desi
derii. i illa ligatone. n erit i igni sic ferru qn bn
candet. nuc aut n applicat realit. sz tm ymagi
narie. Ad ar. de glo. dr. q d3 intelligi qntu at
gnale modu supplicii. 7 n o3 q restingat. ad reale
sut mte igne. qr p. utm iudmonibz sic plato
Irca. 3m. pn. R. q sic. 7 yo e tu expte ne
excellentis. q exuolutate affcs peioris. q2 n.
sit dcm fuit supe. i cis erat gtus. io i cis erat p
laco an lapsu qnt ad initiu. sz n plene. erat tn
p graz pficienda. 7 gpleta. 7 q2 demones n hueut
graz. io n fuit eis. nc e p fca plato. uerutn ipi ex
sua malitia suppleat ... 7 ex sua uolutate se sb
mictut suis supioribz i malibz 7 astutoibz. ut meli
nos ipugnet. q2 si sic n eet. n facent n ta forti — tor
Secudo qr. utm uicti a scis cessent ipugnare.
per ea ipugnare. 7 ui q sic. q2 dic magr in lra. ill
q a scis uicut. pohiti alios teptadi uel adimi. et
sile dic origen. Itm si sic eet ia eet mlt eoz nus
iminut. q no ui ut. R. ad ista qone dut alig
q dya. uict ab aliq. sco. i aliq gne pcci. nuq ht po
teptadi. n cu n aliu de aliq pcco. 7 h gfirmat q2
dut q tata e supbia. q qn uict se uict nuq audet
ulti teptare ne ulti uicat. Sz h no ui bn dcm pp
roz ia dcaz. q2 nimis ia eet iminut nus eoz. 7 i q2
hnis expsse gtru de xo. 7 de iob. Et io eoz e mag gt
q p. q2 mag ui si e i supbz q debeat aliu teptare
ul e ouide. ab h ut uicat sic ipe uict fuit. Aliu
dut. q uict nuq teptat aliq de illo pcco de quo
uicit. Sz h at huc ui larg dcm. pp roz supi dcaz.
Alii dut 7 forte meli. q uict. nuq tepta ulti
illu aq uict e de illo pcco de q uict fuit. forte n
ipe n aligs ali. 7 h ui sat gcordare cu mlais q le
gut i uitis prm. un de sco benedco legit q q2 de caine
seml uic. nuq ulteri se sit 7 i de bto fracisco 7 mltis.
alis. Et s m ista possut pate ar ad utraqz pte. & A.
Irca. & A. ingsico magr p sat pncipalit ca
q. p. circa bonoz angloz gfirmatoz. 2o.
circa. maloz ruptiu 7 obstinatoz. 3o. circa eoz sciaz
7 obliuione. 4o. circa eoz opones. Quatuz
ad p. q rut. 3. p. utm angli bti possit peccare.
2o. utm possit i cis augeri bonitas. 3o. utm gfi
diminuat li. ar. m. utm. bti possit peccare. Et ui
Primo qo. q sic q2 potestates ronales sut
ad opposita. g 7 c. sz glia n aufert naz. g cu
ipi tales sint. sic possut boni ita 7 mali. Itm ois
caita pot desice eo ipo q e nichilo e. 7 s m staz 7 s m
electoz. si ht in electiaz. ut dic ag 7 dam. sz angls.
sep e de no. g 7 c. Itm. ag. xi. sr gen dic qua q
peccare no pot in scis anglis e. R. dr q n agls.
nc aligs beat. pot peccare. 7 yo e q2 btitudo e ultim.
finis cate. ad q fine mouet 7 iclinat naliter. l3
ppa roz moueat electie. ad ea. qn n e ei p sensi 7
qn ipi no e p sens. pot alit existimare. q se habz.

innitate. ul de bon p ipo amare. sz qn ei unit. ia e in
suo tmo. 7 ulte diuare no pot. nec e ulte tedetia. sz
gcs gsumata 7 pfca. posse aut peccare. e posse a suo ti
no deuiare. 7 mou motu obliq 7 n recto. q2 peccoz n
aliud qrit. in suo pcco. n gcere gnenta sui btitudie. ut
dic aug. u. de t. Itm cu btitudo dicat ctitudiem pma
netie in bono hito. si possz peccare. ia dubitaret. 7 p gns
no eet gcet. 7 sic dubitare 7 tame possz. mouet g cata
ronal. nalit ad btitudie in gnali. sz electie s ppaz
rone. mouet ad eu qn ei applicat. s. ppo obo btifico.
7 sic an no potat no mouit. in gnali. sic n qn e eiu
mita i spali. s ppaz roz electie. aliogn ut dcm fuit
possz minor motor supare maiore. 7 eet itmo 7 no
in tmo. 7 sic de aliis. Ad p. ar. dr. q u e q glia n
aufert nale po. sz posse peccare no e po. ut dicebat
n equoce. n. n. r quorlz oboz. sut ad opposita ro
nales po. q2 ad aliq mouet nalit. r no quoz daz
bn sunt. ad q no mouet nalit. un intells no pot
no assentire pncipiis. 7 uolutas n pot uelle maluz.
qn i d malu e pse notu. Ad 2m. dr. q ht de scibili
tate in se q2 de nichilo. sz ht pmanetia ab alio. cui
ad heret. 7 h n e ingenis. lz gm mdat tre gtru. xi.
me. q un 7 ide n possit hre d se 7 fcm 7 ab a. necitate.
Secudo qr. utm possit i cis augi bonitas. q sic ui
q2 ome q no e in tmo. pot augeri. sz gra in glo no
e in tmo. q p3 q2 ma e in bta ugine. g 7 c. Itm
nullu bonu i remuneraf. sz ipi faciut mlta bona. g
si no auget gra. ds no remunerarz. 7 sic eet i iustus
iudex. g 7 c. q ois beat ut dcm e. e itmo. sz q
e in tmo. no pot ulte pcede. R. dr q cu agelus
beatus. sit itmo sue pfconis. q tnus ee pfca btitudo.
7 ulte tmu no sit motus. nc tedetia. seqt q sic in
mutato ee. aliogn i plicaret opposit. s. q eet i motu 7 i
mutato ee. 7 ee in tmo 7 in uia. 7 ee igete 7 n igete.
maior 7 n maior. Et io dr q ipo motu. li. ar. toto
conatu suo. se ad dm guertut. cooperate diuina gra. 7
io reducta fuit ad actu eoz possibilitas. s m gradu.
Ad ar. p. dr. q mole pot dici ee itmo dupliciter. q2
in tmo ppe potetis. ul i tota na mobiliu. p. m g caul3
mobili ee in tmo. suo. qn ia e in pfco suo statu. sz
no e itmo toti ne. sic arguebat argm. de ugine m. ex
qn m acris e sub forma acris. e in tmo. sic m celestis
e sub forma celesti. s iplr tn m cor. e itmo suo. qn
e sub forma celesti. sic gls anglis. e reduct ad totaz
sua actualitate i suo tmo ppe potetas. sz n ad tota
possibilitate. ut sic dicebat. Ad 2m dr sic dr
colo de pmio stali. 7 accitali. r stal dr ee itmo.
sz r accital acqrit gra. 7 h n repugnat pfconi. h
e cois R. sz pulcrius dici pot. q2 de rone pmii. no est
q puet ois act abto. imo de sua rone. e q hat dm
diligere. 7 laudare. i q summe delectat. sz bn puat
ocz actu respiciete ad futuru. n hitu sz hndu aglis
no i oibz suis actonibz. do fruut. 7 n tedut i ad u
no hitu. sz gescut i adepto. 7 i ipo excerit.
Tercio qr. utm gfirmato diminuit li. ar. 7 ui q
sic. cu no possit alterm oppoitoz. sic an potuerut.

A. Sz ag tench. bti n ideo carent libero arbitrio. q2 uelle male n possi.

q. angls gfirmat. 7 n gfirmat e ide oio. sz no
eet ide si eet mutatu li. ar. g 7 c. R. dr q possum
gsiderare naz ronale duobz modis. q2 uno m i qntu est
de no fca. q e ei coe cu aliis. 7 tuc e uitabil s naz. q oe
catibile e uitabile. s dam. l. i. c. g. 7 s ag in plibz locis.
2o m pot gsiderari. ut e qda na ordinata. nalit ad
btitudiez. 7 h e ei spale ppu. 7 s ista n e po i ea pos
sibilitas ad corruptois s staz. q2 s aug. 13. de t. A. no eet
btitudis p ticeps si mortis tmo clauderet. 7 io nece fuit
ipaz carere uitabilitate. nli. sz n s m electoz. ut dic dam.
un creato debet sibi p az i uitabilitate s staz. sz btitudo
glie. data sibi s m iutabilitatem. q e s electoz n pt h ei
minuit li. ar. q2 n aufert de hus. q ptinet ad ei
pfcoz. sz potu ad ei defcm. q sic ptat ans. de libtate
ar. po. peccati. no e libtas. n ps libtatis. 7 io gfirmato
libtate ar no minuit sz augz. 7 pfic. q2 ois pfco qto
plus recedit ab ipfcone e pfcor. 7 sic p3 q gfi
qnt ad staz. li. ar. no mutat sz bn qnt ad qlitate
q2 pfic. Ad ar. p. dr. q gcludit q n sit mutatu
s m staz. sz n s qlitate. Ad ad alteri ptis. dr q
s phm. g. me. qn potas ronal. ht sufficiet de appe
titu. ag ex necitate. q2 lz n sit detinata nlit ad alterm
oppoitoz. pot tn se detinare p electoz. ul dr q uol
n se ht ad oppoit finis. q2 neo pot uelle ee miser. sz
bn r eoz. q sut ad fine qdiu restat finis. sz qn
e giucta fini neqq. sequit. 3. p. utm mali pos
Irca. 2m pncipale sint bn face. 2o. utru
eoz malitia possit augeri. 3o. utm obstinato
diminuit. arm. li. mali possunt bn face. 7 ui q sic
Primo qro. utm. q2 qn aliqs actus de se e bon. oim
facienti e bonus. sz credere do. e bon act. sic dic
bts. ia. tu credis q un e ds 7 bn facis. n pot dici q
loquat de fide formata. sz i formi. sz demones credut
ut i dr. g 7 c. Itm aut e ca expte di. a sua n
expte di. q2 no guti ad dm e qda defcus. 7 puato 7
ds no pot ee ca alicui defcus. n expte angli. q2 n
lia integra remaserut. ut dic. dyo. sz p data sibi nlia
potant gueti pus. g 7 m. q. glo. sr. i. q guerto xt
ad behal. 1. cor. x. dic. q sic xt. oia bn fecit sep. 7 fac
sic dya oia male. R. dr q differt dice. bon face
7 bn face. lz aliqn accipiat unu p alio. na bn face.
ponit ordine opis. r boue uolutatis. 7 finis debiti.
sz bonu face. n ponit bonitate n i ope. dya aut no
pot face n uni. s. bonu face. q e bon in gnere. sz no bn
qr aut h sit. difficile e bn uide. do tn q ca e ex
dbz gpleta. lz una n sufficiat. s. exit de statu merit
di. ut exca p. 2a. e ex i mutabilite eligedi. ut ex
ca sa. 7 ex firma uolutate i malo pseuerandi. sic
ex ca i mea. h 3. cause gucte sil. sut reddete. qr
demon n pot bn face. i. ad dm guti. n. n. pot ad
dm guti n recededo ab a tmo. aq. un uolutas d.
i malo quiescens. e ipole ad bon durate fixione i malo.
dr. g est. q lz diuisi sint assigre diuse rones.
s. sipx na. alii dut grauitate pcci. alii modu. q2
nllo suggerente. dco q ois iste sint i sufficietes.
supte pcise. sz ille. 3. quas dixi. sufficiut. Ad ar.
p. dr. q i d ubu bti iacobi. accipit. coit p bon

Sz n e clauru oibz lz coit sit uulgatu. q ibi sit ignis
cu nllaz ei pperate ondut. n q. s. eet. aliq spa ignis
debet ibi ee. q2 loc pissit e loc oiuz uia leuiu 7 pt
hoc hoc sauz. q nllij coz luminosi sunt traisire
radios alicul luminosi. un si ibi e ignis. si uenirt ad
nos radii stellaz. pt hoc si rueat. n triplex sper ignis pot accipi. ignis — carbo / lux / flama

facere, et non per bonum facere. [illegible]

[illegible]

Boni.

[illegible]

Secundo queritur utrum possit facere miracula [illegible]

[illegible]

Boni

sensibiles

[illegible]

[illegible]

n obstat si aliqn magni clerici hec faciat. ul' siqui faciat. qz ita peccat imo plus q alii. cu sic q sacras scripturas facit talia facta cu demonibus dei ad ilusionis.

Item. q. 9. inquisito magistri usque circa. 3a. sic circa corpora assumpta. circa statum appitio. circa hominis vexatos.

[illegible]

Item 2m principale queritur. circa. Primo utrum itali apparitionibus quas scripturam ponit. [illegible]

[illegible]

q in inferno ul in paradyso existunt. [illegible]

[illegible]

Item 3m principale queritur 3o. Primo utrum demon possit ludificare sensus nostros. [illegible]

[illegible]

medii densioris. q sunt p fractam radiorum [illegible]

[illegible]

q̄ tn̄c poss̄ intē nniuersale · q ipē ag̃ negat · 12 · sr̄ gen · in tn̄c n̄ pot n̄ tales cogitatiōnes · ab ip̄o mēte in corpe · ut p̄ehēnt uires inferiores · a suis actib; aliq̄ lr̄ · r sic poss̄ bn̄ anē · si nō cogitatiōnes n̄ sūt pure speculatiue · s; affectiue · tn̄c ēt q mixta sūp actib; · qn aliq̄ signa n̄ apparent in corpe ...

[illegible]

Jrca · 2m · pncip̄e · q̄rit 3a · vtrū ad singlos ordinēs assumant hoīes · 2o · vtrū fiat x · ordo · 3o · q sint plures angli boni ul' hoīes saluati.

P̄mo qro · ucrū ad singlos ordinēs ordinēs assumant ho mines ...

[illegible]

Jrca · 4 · x · ī g'siti magri ūsat pncipale ca 3o · p̄ circa anglos missiōe · 2o · circa mi ssionis effcm · 3o · circa anglos ad inuicē locutiōnē.

P̄mo qro · vtrū anglī mittant ...

[illegible]

quoz · 9 · ōi dic̄ nōitat̄ Tmuss̄ g̃ — angli, archangeli, uirtutes, potestates, ... cherub, seraphī.

rāt̄o delineat̄ · cherub · p uno ī plurali · cherubin · ... cherubin · r tn̄c ē neutrū

omnia de novo creavit. Debuit enim propter ordinis pulchritudinem regere infima per media et media per suprema, ut dicit Dionysius angelicae hierarchiae 3(?). Et quia inter homines et angelos est ordo et connexio, quia utrique sunt ordinati ad beatitudinem et facti sunt unam completam civitatem, sed quia angelus est superior in via et in gloria, decens est ut adiuvet suum concivem fratrem [illegible] in via et miseriis ambulantem in via quousque perveniat ad patriam. Non omnis ita [illegible], ut ille non doceat aliquis fratrem suum. Hoc autem facere angelus non potest nisi [illegible], quia non potest esse hic cum est in caelo. Ideo venit ut [illegible], ut instruat et informet et elevet nos ad complementum numeri fratrum et concivium suorum. Et ideo dicitur quod angeli ad nos mittuntur. Ad argumentum dicendum quod deus non mittit propter suam indigentiam, sed propter ordinis decentiam, et decet nobilissimum regem honorabiles et [illegible] nuntios habere. Ad secundum dicendum quod angelus potest similiter convertere se ad plura non solum per gratiam sed et per naturam, quia et homo potest sic, patet, quia non solum coniuncta et ordinata intelligit uno intuitu, verum etiam opposita quae ea comparat ad invicem vel apprehendit diversitatem quorumcumque diversorum. Ergo multo magis potest convertere se ad deum et ad nos simul. Et ideo Augustinus dicit quod in beatitudine non oportebit animam se avertere a corporibus ad hoc quod intelligat naturas spirituales, quia simul poterit sua intuitione utrisque intendere, sicut dicit Augustinus Retractationum c. x, ubi dicit 19(?) de trinitate.

Secundo quaeritur utrum omnes mittantur. Et videtur quod sic. Apostolus dicit ad Hebraeos 1: omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi. Eorum quae habetur [illegible] omnes mittuntur. Contra: Dionysius dicit de angelica hierarchia quod illi qui praeeminent usu exterioris officii non exeunt. Respondeo dicendum quod quidam dicunt propter auctoritatem Dionysii allegatam quod non omnes mittuntur, sed soli illi de inferiori [illegible] iuxta nomen suum, et sufficiunt. Sed cum apostolus dicat quod omnes sunt administratorii spiritus etc., non sufficit quod dicunt. Et ideo alii dicunt quod omnes mittuntur, sed differenter, quia frequenter inferiores, superiores vero de gratia speciali. Nec hoc placet aliis, quia dicunt quod si superiores de speciali gratia mitterentur, numquam fuit maior gratia quam illa quae fuit annuntiata conceptio Christi, et tamen dicitur fuisse Gabriel archangelus, propter quod satis videtur quod sicut non fuit missus superior, quod numquam debeat mitti. Et ideo dicunt alii quod duplex est missio, scilicet interior et exterior. Si loquimur de interiori, qua mittuntur superiores nuntiare inferioribus divinam voluntatem quae debet exequi circa homines, omnes mittuntur, et sic intelligitur verbum apostoli qui dicit omnes sunt administratorii spiritus. Sed non est quod hic quaeritur. Si vero loquimur de missione ad exterius, sic dicitur quod mittuntur de quinque ordinibus, scilicet de tribus inferioribus et duobus mediae hierarchiae, scilicet potestates et virtutes, quia nomina istorum imposita sunt ab officio exteriori, quia illi ad coercendas aereas potestates et isti ad facienda miracula, et isti qui sunt in inferiori hierarchia. Sed illi qui sunt in superiori hierarchia et unus ordo de media, scilicet dominationes, sunt semper intenti contemplationi et dicuntur ei semper assistere, et sic tenet. Per ista patet utrumque.

Contra secundum principale quaeritur utrum veniens angelus illuminet nostrum intellectum. Et videtur quod non, quia Iohannis 1 dicitur: erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Item Augustinus in libro de magistro dicit quod solus Christus docet. Contra: revelationes prophetiae fiebant per angelos, sed hae non sunt nisi quaedam illuminationes et spirituales instructiones. Sicut Dionysius dicit: divinus radius nobis mediantibus angelis coruscat. Respondeo dicendum quod obmissis variis modis qui sunt circa istam quaestionem, quod illuminare intellectum est facere cognoscere, quod patet per eius oppositum, quia scire [illegible] ignorantia dicitur ei tenebra. Istud autem cognoscere potest esse vel formaliter per motum vel habitus vel causaliter. Primo modo cognoscit intellectus per habitum cognoscibilium. Secundo modo potest esse pluribus modis,

quia uno modo tradendo virtutem intelligendi et datam conservando non solum in esse sed et in inclinatione(?) ad actus debitos exercendos, vel habitum cognitivum immediate dando, sicut legitur esse datum aliquibus in gratiis gratis datis, et talibus modis illuminat deus. Angelus autem dicitur illuminare vel praesentando phantasmata vel excitando iam habita in memoria. Et per ista patet quid sit dicendum ad argumentum. Si autem quaeratur utrum possit affectum inflammare, dicendum quod solus deus potest inflammare affectum, id est affectum inflammare tribuendo, scilicet caritatem. Sed angelus bonus potest sicut praedicator bonus excitare ad devotionem, ut iam dictum est.

Contra primum principale quaeruntur duo. Primo utrum in angelis sit locutio. Secundo utrum requiratur distantia localis in locutione.

Primo quaeritur [illegible] ... et videtur quod non, quia sicut se habet locutio ad loquentem, sic auditio ad audientem. Sed in angelo non est dare aliam auditionem ab auditione(?), ergo non erit dare aliam locutionem quam cognitionem. Sed per cognitionem non loquitur alteri sed solum sibi. Unde Augustinus 19 de trinitate dicit quod in angelis visio et auditio non differunt. Contra: glossa dicit super 1 Cor.: si linguis hominum loquar et angelorum, quod angeli loquuntur hominibus. Respondeo dicendum quod sicut omnis habens apprehensionem et appetitum sic potest exprimere talem appetitum, sicut patet in pluribus. Unde gallus dat signum sui appetitus ut gallina accurrat, et columbus gemitu columbam vocat et filia(?). Sic patet Augustinum 2 de doctrina christiana. Sic erit in creatura rationali maioris gradus perfectionis. Unde oportet ponere in angelis suae apprehensionis et appetitus expressionem, quae in natura rationali locutio vocatur, quia locutio nihil aliud est quam conceptus rationalis voluntaria expressio. Licet autem ad alium facta in hoc omnes concordant, sed dare modum istius expressionis difficile est, et sunt varii modi dicendi. Et ideo utrorum pluralitate dimissa, est unus modus satis rationalis, qui sic dicit quod modus agendi cuiuslibet formae debet accipi penes potentiam mediante qua forma illum actum operatur, quia principium proximum et immediatum omnis operationis est potentia, et ideo ei actus suus appropriate debet accipi secundum naturam potentiae, cum ab illa dependeat. Sic autem angelus potest ex se apprehendere per actum virtutis apprehensivae conceptum omni operatione ad corpus et ad locum quantum est de se, sic potest eundem alteri manifestare conceptum per actum virtutis expressivae, quae quidem virtus expressiva non differt realiter ab ipsa apprehensiva sed solum secundum rationem, quia omnino absoluta est a corpore. Nec est talis virtus passiva sed activa, agens actum expressionis in suum obiectum. Haec autem virtus in angelo quantum ad actum et operationem est subiecta voluntati. Unde quando vult et cui vult potest conceptum suum exprimere. Nec requirit talis expressio distantiam localem de necessitate, sicut potentiae organicae quae non possunt se reflectere super actum suum nec operari sine debita distantia. Unde philosophus 2 de anima dicit quod sensibile supra sensum non facit sensum, et dicit ibi excepto gustu et tactu, de quibus dicit quod caro est eis medium et non instrumentum. Et hoc videtur esse ratio sua principalis quare distantiam localem requirit: passibilitas potentiarum [illegible] sive impressio facta ab obiectis mediante medio, quod 2 de anima assignatur non videtur esse causa sufficiens, quia Augustinus 6 musicae dicit quod sentire non est pati sed agere, 12 super Genesim probat quod corpus non agit in animam, ex quibus vult quod tales actiones fiant ab anima non ab obiecto. Cum ergo virtus expressiva in angelo loquente et expressionis perceptiva in angelo audiente sit omnino ab organo absoluta et talis per se quod per actus tam mediate quam immediate sit et longe actu altior quam sensitiva in homine, non est quod ei operationi per se et ex necessitate non requirit medium aliquod vel distantiam corporalem. Sed potest esse per se aequaliter in distantiis localibus et indistantiis [illegible], et per actus potest in concursu medium vel distantiam localem. Per hoc patet quod angeli loquuntur et audiunt diversis locis et distantiis

[margin: eo quod agens nobilius patiente]

faciunt se praesentes. Si tamen omnis localis distantia deperiret, nihilominus sibi ipsis loquerentur. Praesentia ergo seu propinqua distantia non habet locutionem angelicam adiuvare, nec carentia seu ablata distantia habet eam impedire. Et sic dico quod potest angelus talem expressionem alteri facere manifestam. Ad hoc quod obicitur dicendum quod licet non differant visio et auditio secundum rem, differunt secundum rationem, quia visio est in se, sed auditio est alterius. Et per ea quae dicta sunt patet satis responsio ad quaestionem secundam de distantia. D. 11.

Contra distinctionem xi versatur inquisitio magistri de angelis circa duo, scilicet circa custodiam hominum et circa eorum profectum. Circa primum quaeruntur quattuor. Primo utrum angeli deputentur ad custodiam hominis lapsi. Secundo utrum singulis hominibus. Tertio utrum aliquis angelus fuerit deputatus Christo. Quarto utrum subtrahat custodiam hominibus.

Primo quaeritur utrum angeli deputentur ad custodiam hominis lapsi. Et videtur quod non, quia aut deus vult quod custodiatur aut non. Si non, tunc non custodit, quia faceret contra id quod deus non vult. Si sic, tunc custodire [illegible], quia dei voluntas sola sufficit. Contra Psalmus 62: super muros tuos etc. Dicit glossa: muri sunt apostoli, custodes sunt angeli. Ergo etc. Respondeo dicendum, sicut dictum est, angeli sunt praecipui executores divinae voluntatis, et per eos gubernat deus et regit statum universi, secundum Augustinum de libero arbitrio(?). Status autem universi propter homines est ordinatus ut reducatur ad deum, et ideo necesse est ponere angelorum custodiam ad regendam et gubernandam vitam humanam, quam tamen tria nobis facere, quia admonent auxiliando defendunt ne corporaliter opprimamur, secundo ne nimis ad peccandum impellamur, tertio ad instigandum nos per occultos instinctus in bonum. Ex quibus patet quod tunc incipit nos custodire quando haec nobis possunt, scilicet mores informare et ad bonum instigare, id est ab animatione in utero usque ad exitum. Huic sententiae sancti et scriptura consonant. Ad argumentum dicendum quod licet deus possit per se hoc facere, vult tamen et congruum est ista committere propter connexionem et amorem inter nos et eos.

Secundo quaeritur utrum singulis hominibus. Respondeo dicendum quod circa istam quaestionem sunt duae opiniones. Quidam dicunt quod non solum homines sed alia creata custodiunt, sed differenter, quia homines singuli habent singulos, sed species aliarum creaturarum habent angelum custodem secundum genus(?). Sic de hominibus. Et alii non est credibile quod [illegible] habeant angelum deputatum de homine, autem non potest per certum nec per sanctos haberi. Nihil quod quilibet homo habet angelum custodem suum, et ideo dicunt quod magis est congruum quod unus inter eos custodiat [illegible] similes [illegible] generis habet suum. Quid tamen de hoc teneatur non est [illegible].

Tertio quaeritur utrum aliquis angelus fuit deputatus Christo ad custodiam. Et videtur quod sic. Psalmus: angelis suis deus mandavit de te ut custodiant te in omnibus viis tuis, quod dicitur de Christo, ut dicit glossa. Contra: custodiri non est nisi [illegible], sed Christi anima fuit beata in instanti suae conceptionis, ergo etc. Respondeo dicendum quod custodia proprie accepta ponit in custodito inferioritatem et deficientem possibilitatem et [illegible] distantiam et potentiam adversarii repugnantem, quorum nullum fuit in Christo, quia non fuit inferior, immo superior, et quantum ad humanitatem propter coniunctionem ad verbum nec intellectus potuit errare nec voluntas, cum esset immutabiliter confirmata et ulterius coniuncta non solum in ratione superiori verum et inferiori, et tota virtus excepta sola mortalitate voluntatis et potestatis retenta, adversarius nihil potuit contra eum, immo velle nolle cogebatur ei ipso obedire. Unde nullo modo habuit custodem sed potius ministrantem et famulantem; sic sonat evangelium: et ecce angeli ministrabant ei. Ad argumentum dicendum quod illud verbum Psalmi dicitur de capite non ratione sui sed suorum membrorum. Unde diabolus fallit

[margin: y.a] [margin: tho] [margin: q angeli ...]

allegavit, et glossa dicit intelligi quantum ad Christum capitis ratione membrorum.

Quarto quaeritur utrum subtrahat custodiam hominibus. Et videtur quod sic. Ieremias li: curavimus Babylonem et non est curata etc. Glossa dicit: medici sunt angeli, quos a nobis repellimus dum eorum consiliis non acquiescimus. Sed non repellimus nisi quia nos relinquunt. Contra: non est minus bonus in custodiendo bonum quam sit malus in persequendo. Sed malus numquam desinit impugnare, ergo nec bonus custodire. Respondeo dicendum quod duplex est custodia, scilicet generalis et specialis. Prima fuit dimissa cum synagoga cui praeerat Michael, qui modo est princeps ecclesiae. Secunda non [illegible] custodia scilicet singularis proprie dicitur eorum [illegible] qui custodiat. Utrum autem semper actualiter instigent ad bonum et removeant a malo actu vel solo habitu non est certum.

Contra secundum principale quaeruntur tres. Primo utrum angelo custodienti accrescat gaudium ex salute custoditi. Secundo utrum ex damnatione aliquid detrimenti. Tertio utrum inter bonos angelos sit pugna.

Primo quaeritur utrum angelo custodienti accrescat aliquod gaudium de salute custoditi. Et videtur quod sic, quia Lucae 15 dicitur: gaudium est angelis dei etc. Sed non gauderent de paenitentia nisi propter salutem. Sed si eis est gaudium de paenitentia, multo magis de salute. Item ipsorum est facere ad opus deo acceptum sine merito et retributione. Sed angeli custodiendo homines faciunt opus deo acceptum, ergo retribuet eis, non nisi gaudium. Contra: beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus, ut dicit Boethius. Sed non est status perfectus in quo est profectus. Respondeo dicendum quod gaudium beatorum eo mensuratur in habitu caritatis, [illegible] est gaudium nisi [illegible], et quia in eis caritas sive habitus caritatis non habet augmentum, ideo gaudium essentiale istud nequaquam accrescit nec accrescere potest. Bene tamen gaudium accidentale potest accrescere per [illegible] eorum, non sicut habitu [illegible] tamen est quod [illegible] habitus semper manet, sed solum secundum actum, quia plus gaudet quando de pluribus quam de paucioribus, plus et gaudet de bono meliori quam de bono minori. Exemplum de sole: sicut videmus sol lucet, ponatur modo de novo aliquid ad solem quod prius non erat, sol calefaciet istud. Numquid sol erit vel est augmentatus propter additionem istarum rerum [illegible] in se est? Immo nullo modo mutatus est, sed est augmentatus [illegible] solum per respectum ad ista sibi opposita calefacta, et plus minus [illegible], quia receptio tantum fuit in [illegible], non quod sit ex parte sua, et sic est in proposito. Ad primum argumentum dicendum quod non plus placet nec quantum ad gaudium advenit angelis ex salute nostra quam potest esse [illegible], quia novo motu et actu gaudet, [illegible] quia eodem [illegible] de aliis gaudebit. Ad secundum dicendum quod habet [illegible] de eo quod est in statu merendi. Ad statum autem beatorum pertinet ex habitu remunerationis semper implere divinam voluntatem, unde non est necesse nova esse remunerationem.

Secundo quaeritur utrum ex damnatione custoditi incurrat angelus custodiens aliquod detrimentum. Quod sic: Isaiae 33: angeli pacis amare flebunt. Sed nulla est [illegible] causa flendi nisi damnatio hominum, ergo etc. Item in legenda beati Iohannis evangelistae et in libris multis pluribus legitur quod plures visi sunt angeli flentes propter peccata hominum. Contra: dolor et tristitia numquam est sine poena. Poena vero non est sine culpa. Sed in eis nulla est culpa, ergo etc. Respondeo dicendum quod angelum ex damnatione custoditi aliquid detrimentum incurrere [illegible] potest intelligi [illegible] per boni alicuius amissionem, ut per hoc perdat aliquid boni.

hitu vel hnitu. dicitur per voluntatis residentiam cessatorum. dicitur per quandam compassionem. quia compatiuntur eis propter miseriam quam incurrunt. Et necessario ipsorum meritorum. potest esse quod angelis bonis insit aliquod detrimentum. non primo modo. quia sunt perfecte beati. si autem praeter posset aliquod bonum non essent perfecte beati. non 2o modo. quia voluntatem suam habent totaliter divine voluntati conformatam in omnibus. unde non vult nisi quod deus vult. et ideo non potest esse casu eorum detrimentum. non et 3o modo. licet aliqui dixerint. propter conformitatem ad divinam voluntatem et iustitiam. quia letabitur iustus cum viderit vindictam. unde nulla compassione ad reprobos movebuntur ut dicit beatus gregorius. tamen in propter gaudium perfectorum. cum nulla patitur esse admixta tristitia. Ad ultimum vero dicendum. quod angeli in apparendo plorant. quia hinc nuntiare divina beneplacita sicut ipsi angeli. et aliqua alia propter quod in scriptura sit aliquando nominatur. Ad aliud dicendum quod tales visiones et si aliquando visae sunt fuerunt omnes imaginariae visiones vel propter aliquam causam spiritualem.

Tertio quaeritur. utrum inter angelos bonos sit aliqua litigium et utrum quod sit ratio. x. dicit angelus loquens daniel. princeps regni persarum restitit mihi. non potest dici quod ille princeps esset malus. quia vel habebat bonam causam vel malam. si bonam non debuit tanto tempore impedire. si autem malam non debuit admitti. Contra. summa pax excludit omnem discordiam. sed inter eos est summa pax. ergo nulla discordia. Responsio dicendum quod potest intelligi dupliciter talis discordia. quia absolute vel sub conditione. quia est absoluta discordia. quando scilicet aliqui contraria volunt et intendunt. licet aliquando sit concordia in volito. sed differunt in intentione et fine. conditionata autem est cum scilicet perfectum vel integrum vel saltem in aliquo. si procedit ex conditionata voluntate. vel ex defectu iudicii. et tunc potest esse sine peccato. sic est discordia inter disputantes. quorum quilibet frequenter recta intentione defendit veritatem. et sic fuit inter paulum et barnabam. quia alteri non videbatur utile fidei quod duceretur iohannes marcus. eo quod non opposuerat se imminenti persecutioni. alteri autem utile videbatur. et isto modo vel illo potest esse in angelis. quia per scientiam sunt caritate. et per scientiam cogitationem indicium. conditionata autem inter eos potest esse. quia unus potest velle aliud velle recta intentione et fine. quod velit aliud quod in se est. absolute non volunt nisi quod placet divinae voluntati. et sic fuit in isto daniel. quia peccatis et multa daniel exigebat iudaicos populum liberari accepturum. et hic volebat angelus suus. quod nondum in se erat. tamen expectabat super hoc divinam sententiam. sed populi demerita aliud exigebant. amplioremque purgationem. et hoc volebat princeps persarum. et adventum referens expectabat. sic ille divinam voluntatem. et sic exponit gregorius. 12. moralium. unde isti bene concordabant in intentione absoluta sed conditionata non. et sic patet utrumque argumentum.

Circa distinctionem 12. in qua agitur magister de operibus sex dierum. quaeruntur quatuor. primo utrum materia omnium corporalium fuit producta sine omni forma. 2o utrum fuerit producta omnino perfecta. 3o utrum illa materia fuerit facta in aliqua differentia. 4o utrum corporum superiorum et inferiorum sit eadem materia. 4o utrum illa materia repleverit locum. corporalium fuit producta. Primo quaeritur. utrum materia fuit. absque omni forma. et videtur quod sic. quia augustinus 1. super genesim contra manichaeos dicit informis

materia quod de nihilo deus fecit. appellata est primo caelum et terra non quia iam hoc erat. sed quia esse poterat. quod sic informis erat. forma perventura capiebat. Item non plus precedit actus factionem quam forma ante. sed deus fecit omnia dicendo. actus sunt facto. ergo deus potuit facere materiam sine forma. Contra. omne corpus est compositum ex materia et forma. sed illa materia erat corpus. ergo non fuit sine forma. Responsio dicendum quod quaedam dicunt quod materia potest dupliciter accipi. aut quantum consideratur ab anima. aut prout existit in natura. primo modo est sine essentia. et potest esse informis. 2o modo non habet esse praeter locum et tempus et motum et sic impossibile est esse sine forma. Contra. ista positio arguitur sic. si materia quantum ad suam essentiam non est in materia dicto destructa omni alia non est esse materiae quod simul est. Item si forma omnis destrueretur. adhuc remaneret esse materiae. quia non plus tollit privatio quam ponat habitus. sed forma non ponit in composito nisi prout essentiae. ergo nec ei privatio tollit nisi praeter essentiae. Et ideo dicendum est quod materia potest accipi. per carentiam omnis actualitatis complete. vel incomplete. aut per carentiam actualitatis distincte et terminate. primo modo accepta nec fuit creata materia. nec capi potuit. sine omni actualitate. vel omnimoda possibilitate. quia implicat contradictionem. scilicet materiam esse productam et in aliquo modo esse. sub omnimoda possibilitate. et sic nullo modo esse. si vero accipiatur 2o modo. sic dico quod ad est quaerere. si facta fuit. et ad si fieri potuit. et ideo dico. quod non fuit facta. sub omnimoda possibilitate. sed in aliquo. sed bene fieri potuit. si deus voluisset. quia omnis essentia absoluta potest fieri ab auctore nostro. nullo alio sibi dato. sicut enim potest facere gradum entitatis complete. ita potest facere aliud gradum incomplete. quia ab illo non dependet. et sic patet responsio ad argumentum.

Secundo quaeritur. utrum materia fuit producta omnino perfecta secundum utrumque partem et utrum quod sic. quia in perfecto effectus arguit imperfectionem in causa. sed deus est causa perfectissima. ergo effectus eius fuit perfectus. et non incompletus. Contra. genesis 1. dicitur quod deus fecit per successionem sex dierum opera sua. ergo etc. Responsio dicendum quod materia secundum communiter loquentes facta fuit non sub omnimoda actualitate. sed imperfecta. sicut dicit textus genesis. et hoc augustinus in pluribus locis videtur esse alterius opinionis. sed non in dixisse asserendo. sed potius investigando. sicut patet xi. de civitate dei c. 30. ubi dicit quod deus fecit fecit per senarium numerum dierum. non quod aliter facere non potuit. sed ut perfectionem senarii numeri demonstraret. Ad argumentum dicendum quod imperfecto effectus bene arguit imperfectionem in causa. quando causa non potest facere perfectum. sed quando propter aliquam causam demittit. significat libertatem agentis.

Tertio quaeritur. utrum illa materia fuit facta in aliqua differentia. et utrum quod sic. quia dicitur 1. genesis. quod deus in principio creavit caelum et terram. ergo saltem habuit formam caeli et terrae. et per consequens formam aliam. Item non est ignis quod non sit in aliqua eius specie. ergo oportet quod saltem habuit formam corporis. ergo et alicuius speciei. Contra. firmamentum factum fuit 2a die. sed non est rationabile quod prius essent factae formae elementares. sive elementa quam firmamentum. Responsio dicendum quod quidam dicunt materiam primam esse creatam sub formarum diversitate. immo perfectam quantum ad formas simplicium corporum. quia si esset sub aliqua una forma. et sic esset actu. et per eam quodcumque superveniret. distinguens non faceret actu ens simpliciter. sed secundum quid. et esset accidens. quod fuit pro antiquorum positionem ponentium materiam primam esse aliquod corpus. puta. ignem vel aerem. vel aquam. vel medium. ex quo sequeretur. quod fieri non esset nisi alteratio. et ideo dicunt quod oportet ponere materiam esse creatam distinctam sub formis distinctis. Sed hoc non valet. quia non est inconveniens quod plures formae se habent per ordinem prius et posterius. et sic magis et minus quod quaelibet det esse. et actum specie. quia prima dat esse generis. et secunda dat esse generis subalterni. et ultima generis subalterni. et quaelibet facit esse simpliciter. prout est simpliciter distinctum quod esse accidentale. et non secundum quod dicitur particulariter. unde equivocum est in. Item omnes doctores dicunt quod illa prima materia fuit facta indistincta. quod chaos dicta est. unde gregorius in glossa idem dicit. si materia similiter dicta est. similiter non per speciem

formata non est. et quod simul existit per statum materiae. non simul apparuit per speciem formae. idem dicit augustinus contra manichaeos. et ysidorus de summo bono. unde augustinus contra manichaeos dicit. primo materia facta est confusa et informis unde omnia fierent. quae distincta sunt atque formata. quod credo a graecis chaos appellari. Item forte illa materia quam deus de nihilo fecit. appellata est caelum et terra. non quia iam hoc erat. sed quia hoc esse poterat. nam et caelum postea scribitur factum. Item videmus quod nisi desinat capitulum incipere nostra operari. et nisi desinat natura incipere ars. quia ars non producit ligna et lapides. nec natura producit eius corpora. sed bene corrumpit formas elementales. ergo necesse est quod agens naturale praesupponat in sua operatione terminum operationis divinae. super quod terminum agere non est potens corrumpere nec generare. quodcumque sit illud. formae autem elementales per naturale agens generantur et corrumpuntur. ergo oportet dicere quod illas praecedat aliqua forma in materia ingenerabilis et incorruptibilis ut dicitur in. physicorum. quae forsitan potest dici forma corporeitatis. Est ergo dicendum. quod illa materia producta fuit sub aliqua forma universitatis. scilicet corporeitatis quae non est caelestis nec elementalis. sed utriusque communis et utriusque praecedens. et isti formae postea addite sunt in opere distinctionis. in diversis partibus materiae specificantes formae. igne corporeitatis ut forma caelestis. quae est in corpore uni parti. et alteri parti materiae superaddita forma elementalis. quae corrumpi potest. et propter hoc forma elementorum est principium in generatione. et ultima in resolutione. quia ibi stat resolutio. Ad argumentum dicendum quod illud verbum non exponitur ad sensum his. unde augustinus ut dixi exponit sic. quia deus nihil fecit. unde postea caelum et terra futura erant. hoc dicit contra manichaeos. sed doctoribus dico. quod nomine caeli intelligitur caelum empyreum. et nomine terrae. materia omnium corporalium. Ad 2m dicendum quod id est verum de individuo completo. et per consequens aliter non esset verum. et sic per philosophum cum dicit quod dicitur in de animalibus quod prius est animal quam homo

Quarto quaeritur. utrum vel equivocum sit verum. scilicet quod in uno individuo. possint esse plures formae substantiales. et videtur quod non. quia contraria est idem forma substantialis et accidentalis. quia una dat esse simpliciter. per cuius acquisitionem fit generatio simpliciter. et per cuius ablationem fit simpliciter corruptio. accidentalis autem. dat esse secundum quid. et sua praesentia vel absentia. non facit generationem nec corruptionem. sed solum alterationem. sed prima substantialis. ergo omnis postea adveniens est accidentalis. Item si per aliam formam. panis est corpus. et per aliam panis potentia substantia panis converti et remanebit corpus sub illis accidentibus. quod in materia esse contra fidem. quia dicit quod accidentia sunt sine subiecto. Item vivo viventibus est esse. ergo mori morientibus est corrumpi. si si per aliam formam christus huiusmodi esset. et per aliam viveret. ergo separata anima adhuc corpus eius habebat esse substantiale. et sic non periit esse. quod est contra veritatem suae mortis. Item cum in christo fuerit os et caro et nervus et sanguis. aut haec omnia habent esse per unam formam. scilicet corporeitatis. aut per plures. si per plures cum panis non convertatur nisi in istam. corpus christi. tunc in sacramento non esset in una caro. et sanguis cum contra primum dicit veritas. quod manducat etc. et caro mea vere est cibus. et sanguis vere est potus. Item 4. metaphysicae dicitur quod unum dicitur quatuor modis. scilicet uno forma genere. ratione. et habent se per ordinem. quia quod non est unum genere. non est unum specie. et sic de aliis. et constat quod si unum unumquodque esset vivum et mortuum. ergo oportet quod sic specie et genere. quod absurdum dicere. et idem specie esset ignis et aqua. Contra. si in composito non est nisi una forma. ergo ea separata. non remanet aliquid. nisi materia nuda. sed nulli tali rei deberet reverentia. nec sepultura etc. quod est contra fidem. Responsio dicendum quod circa quaestionem istam. est duplex positio valde solemnis. quarum una dicit quod non est nisi una substantialis quae continet in virtute omnes praecedentes. ut anima rationalis quae dat esse corporeum. vivum animal. et hominem. et propter eorum est tantum in composito. Sed contra istam positionem sunt plures rationes. quarum una sit haec. Materia

Item contra dictam verba dicitur. loquens de materia dicit. si ergo materia habet formam nullam aliam reciperet. non illa destructa unam nisi formam habet non uniret sibi in potentia. quia non est actu non recipit aliud. sed quod est in actu.

receptaculum est in generatione. prout participat primam illius generationis. sed ossa et caro. et nervi. non sunt ingenerabilia substantia. ergo sunt composita ex materia et forma illius generis. propter quod generationem. quia secundum boetium. genus quod est praedicamentum substantiae est compositum. sed si non esset in homine nisi una forma. tunc non esset os. et huiusmodi ingeneratum non per reductionem. Item ipsum totale est quod unum compositorum. debet esse formaliter reliquum. sed anima rationalis est quod spirituale. et non quantum. ergo ipsum totale est quod debet corpus esse quantum formaliter. Item in corpore christi non fuit nisi divinitas anima sua et materia et accidentia. sed quando panis convertitur in corpus christi. non potest dici quod convertatur in divinitatem. nec in animam. quia anima non est ibi nisi per concomitantiam. et non in sacramento. nec in accidentia. nec in materiam primam. Item si anima christi dabat esse corporeum. et omnia alia. tunc cum per mortem fuit separata. non remansit nisi materia pura. cum non competit iacere insepulchro. et per consequens nec incipere perdere. quia illa non habet situm de se. Item philosophus dicit quod anima est actus corporis physici organici potentia vitam habentis. ergo praesupponit ante suam coniunctionem illa existente. vel tempore vel natura. aliogin coniungeretur materiae purae. nude et non organicae. Item commentator dicit. 2o physicorum. quod anima quae fuit ita materia prima et forma ultima. sunt formae compositae. Item formae sunt sicut numeri. et ut metaphysicae. sed unitas adveniens quaternario. facit senarium. non potest dici quod in sit sola materia numeri. scilicet unitas. in modo ut est quaternarius. quod probatur per eius ablationem. quia ablata illa unitate. non destruitur quaternarius. nullo alio addito remanet. et sic erit in animali. etc. Sed auctores huius positionis haec adiuvantes. nituntur se defendere. per quandam distinctionem quae est talis. quia materia potest accipi dupliciter. scilicet indeterminata. ut si sit ab omnibus formis absoluta. et sic dicunt quod materia habet aliquem modum esse. non tamen potest dici corpus. nec totum. 2o modo accipitur materia. determinata et per qualitatem affecta. et alia accidentia physica. quibus mediantibus recipit diversitatem in partibus. et facit os et nervos et carnes. Item dicunt quod corpus potest accipi ut genus. et sic praedicatur de animali. et est compositum ex forma et materia. et potest accipi ut pars. et sic non praedicatur quia pars non praedicatur de toto. nec est compositum ex materia et forma. non dicit materiam et formam. sed materiam signatam quantitate affectam qualitate. et per istam distinctionem defendunt se sicut possunt. sed in veritate non possunt. suppono enim ad praesens. quod inter ex anima non sit capere naturalem materiam sine forma. hoc enim dicit augustinus. de libero arbitrio expresse in pluribus locis. Item philosophus. et philosophorum dicit quod materia non est separabilis a forma. sicut ab altero contrariorum. licet ratione sit diversa. Item 1. de generatione quod non est possibile materiam esse sine morphia. id est substantiali forma. Item commentator super 7. metaphysicorum hoc idem dicit. et sic unum membrum destruit distinctionis eorum. alterum et membrum est contra philosophum magistrum eorum in 7. metaphysicae. quod dicit quod accidentia sunt posteriora tempore. et cogitatione. et ipsi volunt quod materia illa possit affici accidentibus sine forma substantiali. sed ista distinctio non valet per ea quae in textu sunt et etiam quia omne corpus est in praedicamento substantiae. et de eo substantia praedicatur quae est composita ex materia et forma ut dicit boetius. et certum est quod corpus sic sumptum ignoratur quod pars est. et potius pars de corpore quod est pars compositi. non autem possunt non et esse compositum. praeterea certum est quod non est caro in eo. nam ad corpus non corpus quod est pars compositi. ergo quod satisfaciunt.

Et ideo dicendum. secundum saniorem doctrinam. quod in uno composito sunt plures formae substantiales. vel possunt esse non in simplicibus. et hoc est consonum veritati sacrae scripturae. in principio genesis. et est consona veritati fidei catholicae. et hoc quantum ad christi conceptionem. et quantum ad eius mortem. et in quantum hoc esse sub sacramento. et est consona veritati rectae rationis. quia quanto forma nobilior tanto actualior et a possibilitate remotior. sicut anima rationalis. etc. et est consona auctoritati philosophi ut patet in argumento. Ad primum argumentum in contrarium dicendum quod forma substantialis dicit esse simpliciter quia in genere substantiae. quod distinguitur contra accidentis. et tunc est una illa propositio. sed sicut dicas quod debet esse perfectum et completum. non est verum nisi secundum gradum.

Ad 2m dicendum quod quamvis panis convertatur in corpus Christi, fit tamen conversio non ad formas panis solum sed ad totum compositum. Ad 3m dicendum quod iuvenem esse incorruptibilem non simpliciter sed secundum quod determinatur, puta esse immune, et id bene volo quod destruatur. Et sic in Christo verum fuit destructum esse immune per mortem suam, et quia iste sic intellexit philosophus, ista propositio procedit per idem per suum contrarium, quod ita exponitur. Ad 4m dicendum quod panis convertitur in corpus dominicum, quod est animatum, non in corpus tantum solum, quod facit esse igneum sicut corpus quod in eo est fictum, quod dicitur. Ad 4m dicendum quod unum numero dicitur de uno singulari, sed unum specie vel genere non dicitur nisi de pluribus, ut dicit commentator. Unde dico quod illud quod est unum numero est unum specie, cum eo aliquid differt numero.

Quarto quaeritur utrum corporum superiorum et inferiorum sit eadem materia.

Et videtur quod non, quia quaecumque habent eandem materiam sunt ad invicem transmutabilia, in libro de generatione, sed haec et illa non sunt ad invicem transmutabilia, ergo non habent eandem materiam. Item distinctio advenientis aliquid toti non diversificat ipsum secundum speciem et rationem, sed ante distinctionem materia erat una, ergo et modo est una. Respondeo dicendum quod de materia potest esse sermo quantum ad esse reale vel solum mentale. Primo modo loquendo est diversitas inter philosophos et magistros, quia opinio antiquorum fuit quod materia sit eadem hic et ibi, sicut patet XI Metaphysicae, et ratio sua est univocatio in forma corporeitatis, quam unam formam corporeitatis ignem habere, ipsa ipsa non diversificatur, quia est una simplex, ergo est eadem in omni corpore, et eadem habet unitatem quod formam; opinio autem commentatoris fuit ut patet de substantia orbis, et in libro X Metaphysicae, quod non sit eadem hic et ibi nisi aequivoce. Et habet duplicem rationem ad hoc dicendum, quia in corporibus superioribus non est materia in potentia nisi ad situm. Unde cum materia dicatur eius imperfecta, non est dicta in esse materia secundum formam. In inferioribus autem materia in potentia ad formas et ad situm, et sunt ad invicem transmutabilia. Hanc rationem ponit philosophus in libro de generatione et Metaphysicae. Aliam rationem ponit X Metaphysicae, quia corruptibile et incorruptibile differunt secundum genus et formam, eo quod incorruptibilitas dicitur privatio, potentia igitur corrumpi numquam potest in esse; corruptio autem praeexigit potentiam, nisi privatio potentiam ad corruptionem nec secundum actum nec secundum habitum. Unde dicit quod non sunt corruptibile et incorruptibile in eodem genere, sed differunt secundum genus et formam. Et sic materia non potest esse eadem hic et ibi. Et secundum istas duas rationes variantur sententiae in theologia. Dicam igitur sicut dixi supra, quod materia fuit facta prius una, et postea distincta fuit per formas specificantes eam in diversis suis partibus, quia aliis partibus fuit addita forma caelestis et aliis forma elementaris. Et ideo potest istam materiam superiorum et inferiorum considerari tripliciter, quia quantum ad principium factionis, quantum ad principium distinctionis, quantum ad principium transmutationis. Primo modo loquendo, quod superiora et inferiora creata facta sunt, sic planum est quod est eadem unitate identitatis, quia una erat numero. Et quando omnia facta sunt praeter caelum empyreum, ut in suo fuit prius. Si vero loquamur 2o modo, sic aliter est dicendum, prout accipitur ut remota, et aliter prout propinqua. Remota voco prout est sub forma generis communi; propinquam voco prout est sub forma nunc specialis, puta caelestis, quod caelum est caelum, et quod ignis est ignis, et sic de aliis. Primo modo istis dicendum quod materia est una et eadem unitate ratione, non identitatis. 2o modo nullam habet unitatem vel proprietatem nisi analogiae, id est sicut in caelestibus cum sua forma constituit naturam caelestem, sic in inferioribus cum sua forma constituit formam elementalem vel naturam. Si autem 3o modo loquamur, scilicet prout est principium transmutationis, sic nullam habet proprietatem nisi analogiae ratione attributionis, quia in inferioribus est potentia in materia ad formas substantiales et accidentales, et ad situm in superioribus, non nisi ad situm. Et ideo dicitur per accidens

bivocorum ad hanc materiam quae est in inferioribus, quia haec est proprie et usitate accepta materia, cum potentia ad esse, sed in superioribus non est nisi secundum quid. Hanc autem considerationem materiae commentator et philosophi eorumque sequaces habent. Negaverunt materiam esse eandem hic et ibi. Quantum vero ad suum habitum oculum solum ad mediam viam simpliciter eandem esse concesserunt, et sic illi istorum unam contradictionem audiendo et duas obmittendo non bene completae intellexerunt, et propter hoc qui sic consideraverunt ab initio fuit quod mundum aeternum crediderunt, et per consequens materiam mundi aeternam intellexerunt, et eam esse formis informatam corpus simplicium, tam caelestium quam elementorum, quod haereticum est. Si vero loquamur de materia secundum mentalem considerationem, tunc quia anima intellectiva nostra per denudationem omnium formarum ab ea, et sic materia habet uniformitatem quae non est realis, sed potius privativa, ut est ex intellectu. Unde commentator XI Metaphysicae dicit: omnino quod intelligitur in materia est pura privatio, unde talis unitas non est ex intellectu, non est necesse si omnes formas a materia abstrahimus, non propter hoc partes suas coniungere, quia adhuc intelliguntur partes separatae secundum suam essentiam. Ad argumentum dicendum quod bene volo quod non sit eadem quae est principium transmutationis, nisi secundum analogiam est eadem. Ad argumentum alterum per rationem ut concludit, si non fuisset addita alia forma, sed quia addita est, propter hoc non est eadem, sicut dixi.

Quinto quaeritur utrum illa materia repleverit locum. Et videtur quod non, quia formam nullam habet quantitatis, sed illa erat informis, ergo etc. Contra magister dicit in littera quod habebat quasdam partes maiores, ergo quantitatem, si partes habebat, et per consequens locum replebat. Respondeo dicendum quod necesse est omnem entitatem potentiam habere suam actualitatem, secundum gradum suae entitatis, actualitas autem ultima corporis includit de sui ratione quantitatem et per consequens dimensionem, omne autem quod tale modo habet, est tamen capax (?) in loco esse et loco contineri, sed aliquando indifferenter accipiatur, unde per accidens quia omne quod loco continetur est in loco, sed non econverso, ut de empyreo. Materia autem quia quantitatem habebat, in loco continebatur, quia extrinsecus locans erat, scilicet caelum empyreum. Ad argumentum dicendum quod illa proprie non habet simpliciter omnem unitatem, quia caret separata forma corporali, a materia corporali necesse est adhuc eam habere probabilitatem (?).

d. 13.

Circa quaestionem 13 inquisitio magistri versatur de luce producta. Primo quantum ad suum fieri vel productionem. 2o quantum ad suum esse absolutum. 3o quantum ad modum essendi vel faciendi. Quantum ad primum quaeritur 3. Primo utrum lux dicatur de spiritualibus proprie. 2o utrum illa lux prius producta fuerit corporalis vel spiritualis. 3o utrum illa lux suo motu faceret diem et noctem.

Primo quaeritur utrum lux dicatur de spiritualibus proprie. Et videtur quod non, quia lux corporalis non lux dicitur, ergo si vere dicitur de deo, aut dicitur ad litteram de deo et creatura univoce. Contra Ioannes (?): erat lux vera quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Respondeo dicendum quod possumus loqui de luce dupliciter, scilicet quantum ad nominis impositionem, et quantum ad propriam nominis significationem. Primo modo tunc dico quod fuit impositum illud nomen rei corporali, et non transferendum est ad spiritualia. Sicut dicitur visus quantum ad sui impositionem impositus est sensui visus, sed postea translatum est ad omnes sensus et intellectum. Similiter est de luce, quia primo fuit imposita ad significandum quod facit manifestationem in sensu visus, sed postea extensum est ad omne id quod habet manifestare. 2o modo cum lux sit virtuosa in agendo et efficax in manifestando, et tunc proprie et per se invenitur in spiritualibus, non in istis (?) nostris. Et ideo dico quod invenitur ibi proprie

quantum ad rationem nominis, sed non quantum ad impositionem nominis. Unde Augustinus super Genesim 4 dicit: Ideo proprie nomen rei convenire cuius significatum invenitur ibi verius est, non obstante quod in primis sit impositio, quia translatio nominis non facit impropriam dictionem, sed convenientia significati. Et ideo dicitur deo convenire proprie nomen lucis. Ad argumentum dicendum quod non dicitur univoce de deo, sed analogice, quia suum significatum inde melius reperitur, et verius quam in corporibus, et sic non dicitur ad litteram univoce de deo et creatura.

Secundo quaeritur utrum illa lux primo producta fuerit corporalis vel spiritualis. Et videtur quod non corporalis, quia lux est effectus corporis luminosi, sed nullum corpus adhuc luminosum erat creatum, ergo non erat effectus sine causa. Item prius fit ornabile quam ornamentum, sed lux est facta ut ornaret caelum sidereum, quod nondum erat factum, ergo non fuit corporalis. Contra non expellit tenebras corporeas nisi lux corporalis, sed illa lux expellebat tenebras quae erant super faciem abyssi, ergo erat corporalis. Respondeo dicendum quod illa lux fuit corporalis, sicut dicit textus, et dies illi quos illa faciebat erant corporales. Ad primum dicendum quod illa lux bene supponit aliquod corpus luminosum, scilicet aliquam claram nubeculam, quae suo motu diem faciebat. Sed quid inde sit factum non est certum, quia aliqui dicunt quod rediit in praeiacentem materiam. Alii dicunt quod inde factus est sol per additionem lucis eidem in ipsa, sicut videtur Dionysius velle, 4 de divinis nominibus, ubi dicit de sole, ipsum esse lumen triduanum (?) quamvis tunc informe erat, quod dixit Moyses, et quod iam determinavit primam numerationem dierum (?). Alii vero dicunt quod sol non est de natura 4 elementorum, credo tamen quod Dionysius bene dicat. Ad 2m dicendum quod lux distincta et specifica est ab ornamento caeli siderei, et talis lux fuit facta 4 die, sed haec non est nisi de luce ipsa.

Tertio quaeritur utrum illa lux faceret suo motu diem et noctem vel emissione radiorum et contractione. Et videtur quod emissione et contractione radiorum, quia Damascenus libro 2 capitulo 8 dicit quod primis tribus diebus refluxo et contracto lumine divino praecepto dies et nox fiebat. Contra magister in littera dicit: lux illa locum tenebat, quae motu suo circumagitata noctem diemque distribuebat. Respondeo dicendum quod Basilius et plures doctores graeci posuerunt quod primum corpus luminosum faciebat diem et noctem emissione et contractione radiorum suorum, sed non propria potentia sed divina iussione. Sicut dicunt esse factum tempore Moysi, Exodi 10, quod sol retraxit radios suos versus terram habitatam ab Aegyptiis, sed non versus terram Iessen. Sic dicunt factum esse per illos tres dies. Beda vero et alii doctores latini ponunt quod lux illa faciebat noctem et diem motu suo, scilicet girando circa illam materiam, quam ex una parte faciebat in die, et ex opposita parte erat nox, id est, procedente motu lucis obscuritate illius corporis opaci. Ad argumentum dicendum quod sancti sicut alii expositores veritatis opinando loquebantur, unde sanctae scripturae non certificabant, et ideo non oportet quod eis semper credatur, nisi quantum apparet per meliores doctores.

Circa secundum principale quaeruntur 2. Primo utrum lux sive lumen sit corpus. 2o utrum lux sit forma accidentalis vel substantialis.

Primo quaeritur utrum lux sive lumen sit corpus. Et videtur quod sic, Augustinus 2 super Genesim ad litteram: lux incorporabiliter primum locum tenet. Item de substantia et motu et reparatione non pertinet nisi ad corpus, sed haec competunt luci, ergo est corpus. Contra Damascenus libro 2: lumen est qualitas naturalis ipsius ignis, sed nulla qualitas est corpus, ergo etc. Item philosophus 2o de anima probat lumen non esse corpus, nec de fluxu corporis. Respondeo dicendum quod possumus loqui de luce, aut quantum ad primam et propriam significationem, aut quantum ad communem et adnexam. Primam significat isti nominis lux est quaedam qualitas visibilis quae emicat a corpore luminoso. Loquendo de qualitate, prout habet qualificare et denominare, significat communis suum antecedens, scilicet ipsum corpus luminosum, quod est origo

et causa lucis, secundum quem modum dicitur Genesis: fiat lux, et facta est lux, id est, intelligitur deum fecisse quoddam corpus luminosum, et denominatur ab effectu quem faciebat. Et si isto 2o modo loquamur de luce, planum est quod est corpus, et sic accipit Augustinus in littera locum, et idem Augustinus aliquando accipit lucem primo modo, ut patet per Gregorium qui dicit quod lumen in luna secundum aspectum ad nos crescit et diminuitur, luminare autem ipsum in se non variatur, et sic patet quod distinguitur inter luminare et lucem, et dicit accidens esse lucem in ipso luminare. Sed quod quaeritur solum de luce sive lumine, quae est prima significatio, ut dixi, et non differt lux et lumen nisi secundum rationem, quia lux dicitur prout exit immediate a corpore luminoso, sed lumen prout est in corpore diaphano, dico ergo quod non potest esse corpus, sicut probatur 2o de anima, quia tunc sequeretur duo corpora esse simul in eodem loco, cum sit simul et in diaphano; tum etiam quia lumen habet esse in diaphano quamdiu continue sit ei praesentia, haec autem corpori non est corpori; tum etiam quia si lumen esset corpus, illuminatio esset motus eius localis, quod non potest esse cum illuminatio fiat in instanti, ut patebit. Item potest dici quod fiat in instanti tempore, quia non posset lucere saltem in magno spatio; tum etiam quia omne corpus habet motum determinatum naturaliter, et etiam si esset motus ab anima, non posset ad diversas partes simul moveri, sed illud fit cum quaelibet, ergo impossibile est esse corpus ipsam lucem. Ad primum dicendum quod Augustinus loquitur ibi secundum extensionem vocabuli lucis, scilicet pro luminari. Ad 2m dicendum sicut dicitur autem quod illa nomina non conveniunt luci nisi metaphorice, scilicet quia dicitur moveri, quia fit accessio in medium, et absconditur quia de supremo ad ymum non reparatur, quod idem radius redeat, sed per obstaculum congregatur alium radium generari.

Secundo quaeritur utrum lux sit forma accidentalis vel substantialis.

Et quod sic substantialis videtur, quia nullum accidens est causa substantiae, sed lumen est causa substantiae, sicut lux corporis caelestis est causa multorum inferiorum. Item nobilior est forma substantialis quam accidentalis, sed lux est nobilissima forma corporalium, sicut Augustinus, ergo etc. Contra non est per se obiectum visus nisi accidens, sed lux est obiectum visus per se, ergo etc. Respondeo dicendum quod lux non potest esse forma substantialis ipsius corporis luminosi, cum sit eius proprius et immediatus effectus, nec medii diaphani, quia adveniens post eius esse completum, et recedit praeter eius substantiae perfectionem, nec aliquid de aliquo denominat corpus. Et ideo est dicendum quod est accidens, et praecipue hoc patet quia est immediatum obiectum visus, quod nullum tale potest esse substantialis forma. Sed accidentalis sicut accidens potest dici dupliciter, quia uno modo cuius existentia in aliquo, ut iste, et aliud in hominis ut albedo, 2o modo dicitur existens in aliquo quod non est substantia nec pars nec per se eius, et sic possunt dici accidentia praedicamentales et intentiones. Et isto modo lux dicitur esse accidens. Dicunt enim quod lux est similitudo vel impressio qualitatis corporis luminosi quae mediante corpore in quo naturaliter agit et transmutat passiones suas, et hoc probat per hoc quod perspectivi et per communem rationem perspectivae, nam dicunt omne corpus visibile radios habere quod esse non possunt, si radii dicuntur aliud quam corporis similitudinem suam impressionem, et non est dare quod alium radium habent corpora mixta et eminata, quia constat ea radios visibiles non habere, ergo non est dicendum nisi quod species sive impressiones quorundam corporum sunt actualiores et fortiores, et ideo visibiles, quam aliquorum aliorum. 2a conclusio probatur est, quod quaelibet pars luminosi seu colorati illuminati habet similiter totum medium illustrare, si enim consideretur conditio naturalis agentis, quia omnibus dicitur quod nullum agens producit effectum quod agit, agit suam similitudinem seu impressionem, sicut enim omnis effectus quod esse similem sue causae, multo magis primus et immediatus effectus. Lux autem est primus et immediatus effectus corporis luminosi, quia ab eo procedit nullo medio, quare necesse est dicere quod sit eius species vel similitudo. Dico ergo ad quaestionem quod lux est forma accidentalis. Ad primum

autem dicendum quod lux non est cum substantia, nec instrumentalis ipsius corporis luminosi, quae cum productionis aliquarum substantiarum in inferioribus coadiuvat et ad hoc motoris influentia, et hac aliquas non possibiles in virtute producere, nec esset intelligentia universalis. ¶ Ad 2m dicendum quod non oportet omnes formas substantiales esse simpliciter nobiliores accidentali, nec lux quae est magis activa, quia talis est ut agentis corporis luminosi.

Circa 2m principale quaeruntur duo. ¶ Primo utrum lux habeat esse fiens vel manens. ¶ 2o utrum fiat subito et in instanti vel successive.

¶ Primo quaeritur utrum ista lux vel lumen habeat esse fiens vel manens. et videtur quod sit manens, quia esse manens et fiens opponuntur immediate et non concidunt in idem. sed si corpus luminosum staret semper in eodem situ, lux et staret et maneret. ergo de se habet esse manens et non fiens. ¶ Item entia perfecta habent minimum de esse et sunt purae actualitatis, patet de motu ante 6 naturalium. sed lux est magnae actualitatis. ergo non habet esse fiens sed manens. ¶ Contra Augustinus 8 super genesim dicit quod aer praesente lumine non est factus lucidus sed fit. sicut fit lux sic fit aer per eam lucidus. ¶ Item omne quod dependet ab alio in fieri et conservari continue fit ab eo, sicut dicit ante 6 metaphysicae. sed lux est huiusmodi quia dependet a corpore luminoso. ergo etc. ¶ Respondeo dicendum quod quidam dixerunt quod lux habet esse manens et non fiens, quia ponunt radium vel lucem non continue generari sed semel factum continue permanere quamdiu manet praesentia luminosa. isti tamen vacillant sicut infra patebit. sed Augustinus et aliorum opinionem sentiunt sicut tactum est in opponendo. hoc tamen ratio dicit, quia ens manens non dependet a suo principio efficiente nisi quantum ad suum fieri, sed non quantum ad suum durare, quod patet quia eo principio admoto adhuc manet in esse, exemplum de domo et artifice. sed ens fiens utrumque dependet quantum ad esse et quantum ad fieri et permanere, quod patet quia ad modicum non remanet nisi praesente eo, sicut patet de radiatione praesente sole et amoto. ergo habet esse fiens et non manens. ¶ Item omnia dicuntur quod corpora generant species immediate, sed non est maior ratio quare in primo medio quam in secundo vel tertio; ergo in quolibet medio sive diaphano generat eas. ergo cum lux sit similitudo sive species corporis luminosi, ut patet supra, ergo continue generatur ab eo. et est sciendum quod ens fiens dicitur dupliciter, quia uno modo quod est totum simul in quolibet nunc, sicut videre et delectari, ut patet 10 ethicorum et 9 metaphysicae. idem intelligo. 2o modo dicitur ens fiens quod non est totum simul sed est successive pars post partem, sicut motus. primo modo est lux, quia continue manet quia continue fit, et tota est in quolibet nunc simul; nec manet nisi continue fieret. et sic dico quod lux est ens fiens per hunc modum contra ens manens quod manet absente efficiente. ¶ Ad argumentum 2m dicendum quod est aequivocatio, quia in una propositione accipit actualitatem pro entitate manentium, et in alia pro appositione et virtute. ¶ Ad primum dicendum quod intelligitur de ente fiente successivo.

Secundo quaeritur utrum fiat subito et in instanti vel fiat successive. et quod successive videtur, quia auctor perspectivae probat libro 2o tali ratione, quia si diffusio luminis fit subito, aut est eiusdem luminis aut diversarum ad invicem generatarum. si eiusdem, ergo idem numero in eodem instanti simul est in omnibus locis intermediis, quod est impossibile. si diversarum, ergo cum plus sit generari ad invicem et medium pertransire quam solum medium pertransire, velocior est una lux ad transeundum in instanti quam plures. sed una non potest transire, ut dictum est, in instanti; ergo nec plures. ¶ Item omnis alteratio fit in tempore. lux autem se diffundendo medium alterat, quia illuminat. ergo in tempore. item patet de velociore tardiore et fortiore. ¶ Item alia sua ratio est haec. solum radii perpendiculares pervenientes ad medium densum transeunt non fracti, et omnes alii franguntur, libro 2o. ergo cum linea perpendicularis sit brevior citius transibit. sed non potest citius quam in instanti. ergo non transit citius linea parva quam magna, quod est impossibile. ¶ Contra philosophus de sensu et sensato: subito medium est illuminatum. motum quod est inter sensibile et sensum, quod discursibus multum contingit, quod sensibile subito movet et alterat medium. ¶ Item generatio, id est, esse et mutatio transmutatio quae intrat rationem illuminationis fit sine tempore. ¶ Respondeo dicendum quod sicut tactum est in opposito, auctor perspectivae dicit quod haec non fiunt in instanti sed in tempore, et ponit exemplum de puncto quod facit circulus per velocem agitationem; et propter has rationes quas sequuntur attendentes et alias rationes et contrarias exponentes quod dicatur fieri subito quod fit in tempore imperceptibili. ¶ Philosophus tamen et ei communiter sentiunt contrarium, sicut patet in locis iam allegatis et aliis, nec potest sic exponi, et praecipue de visione. unde dicit 10 ethicorum quod visio est tota simul et non accipit partem post partem, sed est tota simul in quolibet instanti, quod quandoque visio fit sine eventu sine permutatione ab oculo. hanc et opinionem tenet Augustinus 4 super genesim dicens: cum solem intuemur orientem omnia spatia intermedia simul uno ictu transit noster obtutus. hanc sententiam credo esse veriorem. ¶ Ad primum dicendum quod ille radius generatur et idem, sed non secundum eandem partem in omnibus locis intermediis; idem dico manente luminoso in eodem aspectu, sed eo moto alius generatur. ¶ Ad 2m dicendum quod duplex est alteratio: quaedam est continua, quaedam est ad aliquid reale et intrinsecum mutationem, et haec fit in tempore. continua autem dicitur per exteriorem impressionem quae est illuminationis, quae non oportet quod fiat in tempore. nam et philosophus vult quod corpora celestia sint inalterabilia et tamen fiunt in tales mutationes. haec est sententia communis de ista orbis. ¶ Ad 3m dicendum quod unus radius sit fortior quam alius et virtuosior non oportet, ex quo aliquis sit spatium determinatum, quod sit velocior, quia quilibet subito generatur. ¶ Ad 4m dicendum quod de radio non fracto dicitur quod verum est quod est brevior, sed non citius transit quia quilibet in instanti.

Circa distinctionem 14 inquisitio magistri versatur principaliter circa quattuor. ¶ Primo de natura celorum. ¶ 2o de motibus eorum. ¶ 3o de natura luminarium. ¶ 4o de influentia eorum. ¶ Quantum ad primum quaeruntur tria. ¶ Primo utrum aqua sit super firmamentum. ¶ 2o utrum celum sit naturae igneae. ¶ 3o utrum celum habeat dextrum et sinistrum.

¶ Primo quaeritur utrum aqua sit super firmamentum. et videtur quod sic, quia dicitur Genesis quod deus fecit firmamentum et divisit aquas quae erant sub firmamento ab aquis quae erant super firmamentum. sed istae sunt verae et naturales aquae; ergo et illae. ¶ Item superiora corpora propter motum velocissimum generant calorem. ergo saturnus cum sit tam magnae velocitatis motus deberet generare calorem. sed hoc non facit, immo contrarium, scilicet frigus et humorem. ergo oportet dare quod aliunde habeat. ratio est alia quam nisi aqua quae illi calori contrariatur. ¶ Contra: nullum fluidum potest consistere super sphaericum. sed celum est sphaericum et aqua fluida. ergo non potest ibi stare. ¶ 14o dicendum quod Augustinus 2 super genesim: licet natura elementorum videatur non posse ibi stare, tamen ex quo sacra scriptura dicit, omnino tenendum est sic esse, quia maior est huius scripturae auctoritas quam totius humani ingenii perspicacitas. quales autem sint illae aquae sunt in diversae sententiae. nam Damascenus et Origenes volunt non esse materiales sed spirituales, propter id ubi: benedicite aquae quae super celos sunt domino etc. sed ad hoc respondet Basilius in exameron, scilicet quod hoc non dicitur quod illae sint rationales creaturae, sed quae sunt nobis materia laudis, quia idem dicitur de igne et tenebris. et ideo alii doctores communiter dicunt quod illae aquae sunt naturales. dicendum est ergo quod illae sunt aquae naturales, de quibus secundum quosdam est celum cristallinum, quod propter multas aquae proprietates probari potest. ¶ Alii dicunt quod propter id quod dicitur in genesi non oportet propter super firmamentum aquas ponere. unde dicunt quod id vocatur aqua quod prius dictum fuit terra, scilicet illa materia informis quae postea formata est per distinctiones specialium formarum, quae diversis nominibus appellata est sicut ad diversas formas potuit se habere. propter tamen patet quod sit dicendum ad argumenta.

¶ Secundo quaeritur utrum celum sit naturae igneae. et videtur quod sic, quia omne quod fit fit a suo simili. sed firmamentum generat calorem et ignem in istis inferioribus. ergo est naturae ignis. ¶ Item motus circularis debetur naturaliter firmamento et corporibus celestibus, sed igni non debetur nisi motus rectus. ergo celum est alterius naturae quam ignis. ¶ 14o dicendum quod Plato et alii philosophi ante Aristotelem praecedentes posuerunt quattuor omnia prima terminata esse quae quattuor elementa nominamus, et secundum naturam ignis et formam intellexerunt esse celum. ratio autem eorum fuit uniformitas effectuum seu proprietatum, sicut tangitur 2o de celo et mundo. nam quae habent eundem effectum seu proprietatem habent eandem formam et naturam. corpora autem celestia habent eandem proprietatem et effectum cum igne, quia habent calefacere et calorem generare sicut ignis. expositores autem sacrae scripturae posteriores noverunt positiones antiquorum philosophorum maxime Platonis, et ideo cum [illegible] illi [illegible]. unde Augustinus et Damascenus et alii doctores de celo loquentes locuti sunt secundum antiquorum philosophorum opinionem magis quam secundum propriam assertionem. Aristoteles vero satis rationabiliter posuit contrarium, intendens corpora celestia esse alterius naturae et formae ab igne et a quolibet elemento, sicut patet primo de celo et mundo. patet tamen ratione motuum naturalium, quia motus naturalis simplicium corporum consequitur naturaliter propriam formam eorum, quod verum est et quantum ad aptitudinem et quantum ad actum, licet aliquando ad actum loquor impediatur. motus autem circularis est alterius speciei a motu recto. ergo et corpus quod naturaliter movetur illo motu est alterius naturae et formae ab illis quae naturaliter moventur motu recto. ignis autem et quodlibet aliud elementorum motu recto movetur. tum ratione naturalium qualitatum, quia celum non est grave nec leve nec calidum nec frigidum formaliter; quodlibet autem quattuor elementorum est tale, et hoc vel simpliciter aut respective. tum ratione intransmutabilitatis, quia corpora celestia non sunt generabilia nec corruptibilia nec alterabilia nec augmentabilia nec omnino mutabilia nisi secundum situm; quattuor autem elementa sunt omnibus istis modis mobilia. tum ratione suae sublimitatis, quia natura celestis est ab omni contrarietate sublimata; quodlibet autem quattuor elementorum contrarium habet aliquod vel aliquod elementum. et sic patet quod celum non est de natura alicuius quattuor elementorum, sed vocatur quinta essentia ab ipsis philosophis. ¶ Ad argumentum in contrarium dicendum quod secundum quod dicit commentator super 2o de celo et mundo, quod licet habet virtutem instantius tamen [illegible] nam magis determinatum generat aliquid a calore, aliquid a motu; et accipitur ratio haec ab ipso textu, quia Aristoteles probat in eodem 2o quod motus generat calorem. habet dextrum et sinistrum. et videtur quod sic

¶ Tertio quaeritur utrum celum [habeat dextrum et sinistrum], quia dextrum est unde incipit motus in corporibus perfectis. sed in celo est unde incipit motus, et est corpus perfectum. ergo etc. ¶ Item philosophus dicit 2 de celo et mundo et probat quod habet. ¶ Contra: dextrum et sinistrum non sunt in corporibus inanimatis. sed celum non est animatum, sicut dicit Damascenus. ergo etc. ¶ 14o dicendum quod celum non habet istas differentias, quia hae differentiae non sunt nisi corporum animatorum, sicut patet per philosophum de celo et mundo et suum commentatorem, quia haec sunt medium per quod probat, et ideo concludit quod dextrum et sinistrum et ceterae differentiae sunt solum in animatis. unde haec sunt verba sua: propter hoc non inquirimus neque invenimus haec in omnibus corporibus, sed inquirimus istos modos motus in omnibus corporibus respirantibus, cuius in se principium est principium motus eorum. sed constat quod corpora quae non habent animam non habent praedictas differentias absolute, sed per relationem ad nos. et ideo dico concludendo, dicendum quod si celum habet animam et est in eo principium motus, tunc procul dubio sunt ei differentiae iam dictae. hoc autem est philosophi determinatio. sed quia nos non ponimus celum animatum, ut dicit Damascenus, non debemus ei imponere dextrum et sinistrum absolute. ¶ Ad argumentum dicendum quod si haberet principium motus ab intra, scilicet sua forma, verum esset, sed non habet. ¶ Ad 2m dicendum quod id medium per quod probatur est falsum, et ideo non est curandum de sua sententia.

Circa 2m principale quaeruntur tria. ¶ Primo utrum celum sit animatum. ¶ 2o utrum moveatur a sua intrinseca forma. ¶ 3o utrum moveatur a deo immediate.

¶ Primo quaeritur utrum celum sit animatum. et videtur quod sic, quia nullum non vivens potest producere viventia. sed celum causat in inferioribus viventia, exemplum in animalibus ex putrefactione generatis. Plato magister agit dicit quod si deus non esset vita, viventia non produxisset. ¶ Item omne quod fit fit a suo simili. sed viventia fiunt a corporibus superioribus. ergo etc. ¶ Item omne motum ex se est animatum. sed celum est motum ex se, maxime probatur 8 physicorum, quia movens se ipsum est proprium animalium, quod dividitur in duo quorum unum est movens et alterum motum. unde et probatur quia primum motum movetur ex se, ut dicitur 8 physicorum. ¶ Contra Damascenus libro 2: nullus animatos celos esse existimet, quia inanimati sunt et insensibiles. ¶ Item motus ab anima est ad omnes partes, sed ille est tantum ad unam circularem. ergo non est ab anima. ¶ 14o dicendum quod licet philosophus et Avicenna et commentator crediderunt se probasse celos animam habere, sancti tamen dicunt contrarium, licet aliqui eos excusent quod non fuit eorum intentio nisi quod esset eis anima seu intelligentia coniuncta ut motor, non ut forma. unde et Augustinus aliquando fuit isti dubitans, sed postea in retractationibus retractat id quod dixerat de immortalitate animae, ubi dixit mundum esse animal. dico quod hoc temere dictum est. fides tamen vera dicit solas duas naturas esse rationales, scilicet angelicam et animam, quae pertinent ad rationem meriti et demeriti, praemii et supplicii. si quis autem dicere vellet quod si non habent animam rationalem pertinentem ad beatitudinem, habent saltem ipso naturalem, hoc non potest esse, quia planum est quod si quaecumque animam habent oportet quod sit vegetativa et generativa, quae cum mixtionibus corporibus simplicibus et incorruptibilibus non competit. dico ergo quod celi nullo modo sunt animati. ¶ Ad argumentum primum dicendum quod producere viventes potest in illis complicare ad simpliciter efficiendo et determinando proportionem materiae ex qua determinate viventes fiant, sed tamen et has solus deus potest. 3o modo motum ad perfectionem debitam movendo et disponendo ut ex ea viventes producantur; et isto modo potest bene agens creatum et non vivens esse cum virtute, cum adiutorio motoris intelligentiae. ¶ Ad 2m dicendum quod omne quod fit etc. verum est quando univoce agit, sed si aequivoce agit non oportet. vel dicendum quod sufficit remota similitudo in imperfectis, ut quod fiant mediante virtute motoris. ¶ Ad 3m dicendum quod celum non movetur a se ipso sed a motore separato. ad probationem suam respondeo et dico quod sua consequentia non tenet. unde sic arguitur: si movetur ab alio moto, esset processus in infinitum; ergo si non ab alio moto, ergo a se. non sequitur, quia potest moveri ab alio non moto, scilicet ab intelligentia immota.

¶ Secundo quaeritur utrum moveatur a sua intrinseca forma. et videtur sine argumentis quod sic. quod movetur a sua forma intrinseca naturaliter non potest quiescere nisi violenter. et ideo cum ponamus celum post iudicium quiescere, non possumus ponere quod movetur naturaliter, sed voluntarie a motore separato; sic quiesceret naturaliter post iudicium. ¶ Sed quia sua forma est potentia et naturaliter ad motum apta, frequenter invenitur dictum quod movetur naturaliter, quod est intelligendum secundum aptitudinem passivam. sed si obiciatur de motu elementorum, quae si quiescunt violenter violenter quiescunt, dicendum quod elementa quando sunt extra suum locum naturalem moventur ad locum naturalem per eandem virtutem per quam moventur quando erant extra locum.

¶ Tertio quaeritur utrum celum moveatur a deo immediate. et videtur quod sic: 2 de celo et mundo dicit quod cum primum movet, causat primum; sed primum causa est deus. ¶ Item Boethius: stabilisque manens das cuncta moveri. ¶ Contra autem dicit 9 metaphysicae quod motor istius celi est aliqua intelligentia. ¶ 14o dicendum quod sicut patet

¶ Notandum quod sicut dicit [illegible] 2o de celo et mundo distinctione philosophi fuit celum habere animam intellectivam [illegible] aliquam quae [illegible] illa non corpora sunt simplicia et uniformia cum sint [illegible]. Et [illegible] cum sint causa [illegible] effectuum inferiorum [illegible] sensibilium non [illegible]. Et [illegible] philosophus dicit in 3o de anima quod corpus non potest habere animam intellectivam [illegible] [illegible] plurima [illegible] [illegible].

inplib; locis · apio phi · r sim gui fuit · q celu moue tur a duplici fora · una gtincta alia separata · r p bat p h medium · q uolitas pmi e gtina · r eterna · q mouz sic efficies r finis · illa pbat sic aminori · n e mag si uolitas di e sep r gtie · q nos sum aliqn ad horaz · si inob e uolitas ad hora · g sua e etna · r sep ·

Ite ds e ifinite nobilitatis · g sua uita e gtina r etna · h e g ds · h dic de motore pimi mot · 12 · xi · metae dc · q p cu reuolu orbes cpi ifito · si h po e fla r hetica pone · s · ppe uitata ottositate ado · q sep moueat · r io dr · q auic meli dic · h agni · reprehendat · xi · me · r io dr · sic dic ag ur phs · g · d t · q agli sut cele stia corp spirates · atq ad arbitriu d deo puniit mu tates · atq usantes · ide dic · 13 · r de li · ar · 20 · q agli sut corm celestiu motores · Ad arm · dr · q i est flm si itelligat q moueat appaet · n sic alia gna li ifluetia · r puidetia · q tot reg r gubnat · r silr dr ad ubiq uo tu · q dat cuncta motu · i · dat u tute aliis mouendi · uocando mot coit pactu pfco

Irca · 3m pn le qrit · 3a · p° vtm ul ipfco · oia luminaria locet iorbe gtio · 2° · vtrm stelle moueant ppiis motib; · 3° vtrm luminaria l stelle sit eide spei · oia luminaria · locet iorbe

Pmo qr · vtm gtio · r ui q sic · q2 · gen · 1 · dr · q ds stellas posuit ifirmamto · s; firmamt e un corp · n distict ab aliis orbib; · Ite si aliqa cora sut disticta · tuc ad mot uni no se mot alti · si ad mot firmamti · se mot oiu planetay · g illi orbes no sut distincti · Ei g · p tes uni n faciut nu; cu ipo · si · n · orbes planetay · faciut nu; inte se · r cu orbe stellato · p oms mathe ci · r nales · g n sut ptes uni gtinui · Ite ptes uni gtinui · n possut moui · gris motib; · si ifiores orbes · mouet motu grio · orbi stellato · g no sut un cor · Ei · p° · dr · q omi · sup de ce · r m · dic · q mot toti celi e sic mot uni aial · si orbes mouet sic ptes aial · i q ti upi mot e sic mot local · mot orbiu · e mot ptiu aial · uult g° ipe gm · q tot celu cu suis orbibus · e gtim cor · i q orbes no distiguit · n sic ptes i ipo aiali · hac poione r alig theologi tenet · dicetes · q disticto orbiu n uen · ex distictione fora · sic e it acre r aqua · s ex dione supficiey · si solu e exd ursi te motuu · r h dusitas no tollit gtinuato; cortib; subtilib; r habilib; ad mot · ex · dat iaq · Ali uo dut q h n e ueru · q2 dut q gtinui regrit u na supficie · ad un timi copulata · r tuc ipole e q una ps mota · no moueat · q2 si una mouet · r alia · no; tuc n e ille ptis mot · si ponit q sit aliqs tn oiis salce · si si e ad · tuc ide; gris motib; mouebit · n e sile de aqua · q2 aqa no e cor soliti sic sut celi · r io qn discotinuat · gmiscet ptes · s; gtinuu n pot gmisci · r io dut sic dic auic · r al gazel · q luminaria sut ippis orbib; · r distincti · ita q un ad r ali ad tcri mouet · si oms stelle sut i uno orbe · q dr sta · g · r h ui roz assignat phs · 2 · ce · r mu · r pa e p eu · q2 orb pus e ai uite mag

q ceti orbes · si n ht h n astell · 2a ro e tal · q2 pm orb ht tm unu motu · ceti uo ples · r io tepau na · ut p° orbi daret ples stellas · aliis una · tm · 3a ro sua e h · orb pm reuolu motu diurno · oms alios orbes · r io si ialiis ples stelle ecnt · tuc mouet pm cu labore r pena · incidit tn fca gpatone · ad motore i terrestri · q e aia ei · gcedo aut sit de ysis ronib; di mi ctate ad psens · gcedo tn q luminaria · sut locata i core no gtio · Ad ar m · dr · q moyses itellexit noie firmamti · nam toti celi · q aliq m sensui · apparet · r illa na tota · gphedit · g · orbes · si uocat firmam tu p firmitate · ut dic ag · 2 sr gen · Ad · 2m · dr · q ad mot uni n mouet ad · n sic gtinuu · si m · e fla sb isto sensu · q2 n mouet inferiores pone gtinu itatis · si ifluetie recepte · a celo stellato · ex de luna r mari occeano · stelle moueant ppiis motib; · ul

Scdo qr · vtm motu sui orb · r q motu sui orb phs pbat · 2° · ce · r m · Ei · p° · dr · q i ista gone · sut penit gri nales r mathema · na nales dut r p bat · q mouet iorbib; suis · r n ppis motib; · illi at gnu sentiut · q aut sit uior nescio · ad q si pone sent mlta difficilia · r io dimicto eas · eis · colet tn dr · q mathe ci meli dut · ul stelle sit eide spei ·

Tercio qr · vtm oia luminaria · r ui q n · q2 mag r min n diusificat spem · si una stella · no differt ab a · n p mag r min lum · mi pbat · p auic · l · suo · de ce r mudo · q dic q luminaria sut · ex aggatone lucis i suo orbe · Ei g · s · phm no pot ee in eade na · n unic idiuiduu · qn illa na gstat ex tota sua mia · si tales sut ne sol r lune · g° r c · Ei · p° · dr · q cu orbes n sint eide spei · ut ia dixi · q2 n e cor unu sic pon gm · si sut dusa · nce e dre q stelle sit duse spe · q2 stella e eide ne cu suo orbe · no huis dria; · n p maiore ag gatoe luas · sic dic auic · r io dico q differut · quot aut sit spes ille · solus nouit q nuat multitudine ste llay · un no e credendu · q omi q sut fixe i spa · g i sut eide spei cu tata hant dusitate · q2 aut sic sut · q2 sic uoluit q fec illas · Ad arm · dr · q i mag r min de luce · n e fora specifica stellay · si gnis · si uctm aliqn accntib; · q2 sut nob ignote fore specificat · ut dr gm · g · me ce · ul dr · q r i n cat ab ea · si a sole ·

Irca · 2m pn le qrit · 2° · p° utm ista cora su piora hant dusas ipssiones sr h i fiora · 2° vtm causent dusitate moy inob ·

Primo qr · vtm h supiora hant dusas ipssiones · sr h i fiora · r ui q no · q2 n pat aplis · n q auctor ille istituit · n ee uolutariu · si ds stellay auctor instituit · ut eent isig a r tepra dies r anos · g° no possut ad ad · It tam · l · 2 · nos dms q n sunt ca aliciu coy q fiut · n corrupit r gnant · Ei g · ho · gnat hoie · r sol · si n eet ueru n sol ad aparet · g r c · Ei · p° · dr · q p ag r dyon · ds sic uoluit mudu or dinare · ut supiora ifluerent r gubnaret ista i fio ra · r q2 stelle sut supiores · inferi · r iu dice dicy e q influut i inferiora · un sic apparet · p asceusu r descensu sol · fiut gnones r corruptiones · r io dr q influut · Ad arm · dr · stellas ita ee · isig a r tepra

q r ifluut ad pdicta · un p eay gtinctione suariat qualitates · n h negat a scptura · imo concedit p expsse ag · Ad 2m · dr · q dam intendit dice · q n sut ee pdicatores · si ules r i sufficietes r u effectuu pticlariu r maxie coy ad q regrit liberu arbitriu ·

Scdo qr · vtm stelle causent dusitate moy inob · r ui q sic · q2 magi cogueyut saluatoris ortu · stella mediante ut dr · 2 · mat · si no uidet posse · n determinate stelle habe rent determinate effcm · indeterminatas psonas r dig tates · g° u q stelle sit cae regie dig tatis · Ite dr · q stelle co mate apparuerut imorte regu · si si n sup reges plus causare habent · no plus appaert iregib; q ialiis ·

Ei g · dut · e · dr · q ds fec lunam r oia astra celi imini steriu cunctis getib; · g° si sut i nr m seruitiu · n dnant nob · ite dic tholomeus astrolog · q sapies ho dnabit astris ·

Ei · p° · dr · q error mathe coy e · q ex stellay dispoiomb; ncce depedant nri act · r io illas stellas dut bn fortuna tas · qn bn accidit nob · r ifortunatas qn male · si h fig mtu e ois boni destructiuu · q2 si ita eet · frust leges ciuiles darent · r monitiones a paretib; · r periret omis laus · omne uituperiu · r sic de aliis · r q plus e q dicez ise i plicat · q2 pon hoiez cogi · face act suos · q2 sequeret · q ceciit act huani · r n huani · uidim r q i eade gstellatione sit nascit fili regis r suus suus · imo q plus e uno gcepta fuit iacob r esau gnati · r tn fuerut talit dissiles · Ite aufert nob rone rogadi dm · nr m · eo q sui rogam si u n rogam · nece e nob euenire · q ut gstellatio gstituet · cu gstet q ds freqnt mlta bnficia · pstet rogat · q n ro gatib; n dat · Ite dm catore stellay cogetiu; nos · male face blassemat · q s · e · stell tale uirtute gtulit · n ds · si effes mal redudat icai; · Ite tota moral doctrina dic iepationes si mal r uitupatones · si boni exortatoes q oia sut frust si ita ess; · ut dic h pessim error · dr e g° ad gstione · q act huani nllo m p se regut i fluetia stellay · p actus tn r ex gnti bene possut · q2 po sesitia cu sit iuna eema padicata · cu itellectu pot freqnt exuaria gplexione · iclinari ad act gfor mes · illi gplexioni · si gplexiones adiuuat a bi flue tia stellay calitay r frigiday · un alit sagnei afficiat r alit colerici r sic de aliis · un ag · q · de ci · refert res posione ypocris · r astrologi · de qb; da q ifirmabat sil r curabat · astrolog dix · q erat p t gstellatones · si ypo tes dix q erat p gplexione cautes · laudat ista r illa; · n q ymag ext pis iudicau · Ad arm · dr · q magi n cog ueyut ortu xpi naliter · ministerio r influetia stellay · si poti uolutate di reuelatis · r datis eis id sigm · sic dic ibide gg · Ad 2m · dr · q stella comata n fuit ca m ortis regu · si uolutariu signu q pz q2 freqnt moriut reges · r no uen tal stella · r aliqn uen · r n morit ds rex · un id fuit p accus ualde · 8 · 14

Irca · d · 14 · ingsito magri usat pncipalit ce tuo · l · circa · sensibiliu pductoz · r circa aprtu dioy gsuatoz · Ei quat ad p m · qrit · 3a · Ei p° · vtm cora aialiu sit gpuita ex e elemtis · Ei · 2° · vtm aie pducat ex nichilo · Ei · 3° · vtm dusitas · pncipiu pdu centis causet ipducti · dusitate si spey ·

Primo qr · vtm cora aialiu sit gpuita ex e ele

mtis · r ui q n · q2 si sut a t sut oia actia d oia pa ssia · a t · mixti · n pot ee pmis duob; motis · q n eet in eis possibil alteratio · n mixtio · si aut sut ibi actia r passia · g° gtia pugna · r sic no pot ee ex eis unio ul un · Ite fora r sua mia debent ee pporto nata · si fora aialiu; e sipx g° r cor · Ei g · phs dic · 1 · de gen · q cor cuiulib; aial · e nece ee mixtu · q2 fora mixtioni pcedit · gplexionis fora · Ite ex huis nutit aialia ex qb; sut · si nutimt n e sipx · g° n coy cora · Ei · p° · dr · q aia sensitia unit cor · ut pfco r ut motor · p fco aut ista ht duplice actu · q2 un uniforme r aliu; multiplice · unit g° aia cor ut pfco · uniformis r pn le · q toti cor dat actu tact · q solus gstituit al ice pse ut dr · 3 · de aia · q pz p ei puatoz · q2 solu gruptia ta ct corrupat al · ut ipe dic ide · Ite cu strumtu tactus sit qda media pporto tagibiliu · r tagibilia sit · e elemtales qlitates · nece e cor aial ee mixt ex · e elemtis · unit r aia cor · ut pfco huis opo; mu tiplice · quas opones excet i core · r p cor · r cu sensitia sit fora pse organica · r q2 opones ille sut spe differente · r ad dusa obia se hntes · nce e illas ee adusis potetiis · r organis · n tn p figaz · si p qlitate r fora · puemete ex uarietate gplexionis r mixtionis · Ite unit aia cor ut motor · ad h aut q cor sit aptu ab aia moui e nece q hat soliditate · q2 alit n eet habile ad mot h aut ht extra or r q uctus ei motia possit id pene trare facilit · h aut p uen exaqua · r or q hat qnda sbtilitate ad agendu; r mouend · r h ht ab igne · silr or q n sit excessiuu icaliditate · ad respiradu · r h ie ei ex aere · Et sic de ad qone · q cora aialiu sut ex nc ciate · ex · e elemtis · q2 sipliaa elemta n sut mobilia · n motu recto n uiolet moueat · cora aut aialiu or q sit mobilia ad oes poes · s · pg ssionis · gsttcois r di latationis · Ad argm · dr · q sut explib; elemtis pa ssiuis r actis · r tn diu e ibi pugna · quadiu e acto r passio mutua · q durat qusq; durat qualitates · i sua puritate r psca actualit · si qn corrupit · tuc icipiut cessare · Ad · a d dr · q n regrit pporto abso ta · si res pecta · q regrit ad tale gplexione r mixtione ·

Scdo qr · vtm · aie pducat ex nichilo · ul ex aliq · r ui q ex aliq · q2 int catoz r gnatoz e tal dria · q cato e · qn id q fit · no ht un fiat · si gno ht · g° si aie aialiu fiut ex no · g° carent · si h e flm · g° or dr q genent · r p gns no fiut de no · Ite ulla ut fita pat sup infite distatia · si ois cata e fite uirtutis · g° no pot pducere ad de no · q2 ie n · r ens e ifita distan tia · Ite gnatu fit ex sto gnonis · q e m a · si aie aialiu · pducut · iee p gnos · g° r c · Ei g · si aia fit ex aliq° · aut id ad · ex quo · fit · e tot q fit dz · a t ps · n totu q2 ia no fieret · silr n ps · q2 a t illa ps e ps m e · a t fore · n m · q2 m nuq; trusit i fora; p omis · g° relinqt · q sit ps fore · si n illa pat ee ps eeme forat · q2 ia illa sta · i q a e illa ps aie · ia eet uegetabil · r fieret · q e corle · spuale · q e ipole · Ite sesitia ee upit · a t corrupit i ad · a t in n · si in n · g° ex no gnat · q2 unq q; corrupit i id ex q° gnat · si aud dicas q corrupit i mad · a t ide nuo · a t dusu · si ide nuo · g° ide potut nuo gnari · p na; · q corrupt · e q2 pot ·

retinet ad actum sicut ante fuit. quia apud omnes est ipsa. sicut in a[liis] habeo propositum. quia illa non est essentia. nec preter essentiam est generata. exemplum est a[liud] ab ea. ¶ Respondeo dicendum quod quidam dicunt quod anima sensitiva non fit de novo. sed de aliquo. sed non de materia preiacenti cum sit forma non habens partem suam materiam. sed dicunt quod fit ab anima generantis. quia bene potest forma substantialis multiplicare se per multiplicationem sicut forma accidentalis. sicut patet de luce. cum sit maioris actualitatis forma substantialis quam accidentalis. sed hoc ipso multiplicat contra per ista. quia si anima per multiplicationem se multiplicat. aut illa fit realis aut intentionalis. si realis. ergo oportet quod det aliquid de sua re anime generate. non potest dare totam suam rem. quia tunc tota sua essentia consumeretur et transiret in illa. nec potest dare partem. quia non est quantitativa. nec forma ... quia sunt partes. si non illa multiplicatio est intentionalis. tunc anima illa esset filii anime non anima. quod falsum est. ¶ Alii dicunt quod educatur de aliquo. ...

pma fo. (margin)

[illegible]

y. quo ad ſpales ⁊ pſonales. ſz p ſolu dicet ronis nal' cog̃ nequit phi p ueſtigiũ gratones nales ipi cr̃ qua tis. g° q q p ymagines. poſſint cog̃ ſcẽ ſin fide. ſpale ⁊ pſonales cr̃ ꝓprietates. ſz h̃ ẽ flm g° ⁊c. ¶ 9. apls dic. ad cor. q uir nõ ꝺ uelare caput ſuũ q² y° cr̃ d.
¶ R̃ ꝺ dic̃. q effc̃ ẽ ſilis ſue cauſe. ut dic dyoñ. q & cr̃ no. hnt .n. cãta ſuay cãy ſbſceptias ymaginẽ. ſz q² effes ſut ſ ordinẽ ſe hñtes. q² aliq effes pluſ hñt d ẽtitate ⁊ p 9ñs d baitate. q̃nto aut pluſ hñt d enti. pluſ accedut ad ſuã cãz ⁊ ꝓcedut año. q̃n to uõ mag accedut. pluſ ei aſſimilãt. d g° pluſ cõ aſſimilat. q ĩ plib; ci cõ g. q i° q ĩ paucorib; . ĩ cõ aut ĩuenim. cẽ uiuẽ. ĩtllige ⁊ amare. ſz cũ mlti ſic effes cr̃ q ei nõ pluſ aſſilant. n ĩ cẽ ⁊ aliq ĩuuẽ. iõ iſti nõ tant ei ſiles ſut. q̃nt ſut illi effes. qui hñt h ⁊ apli. puta intllige ⁊ amare. g° q q pluſ ſi milẽt. ꝑ q illi effes. min' ſiles tn̄ ſilitudo. alii

ei actu͞ · ⁊ aliq̄ nō ut itll'ctīa ⁊ uolitīa. ❡ Ad p͞m ⁊ 2m
arg͞m · dc̄d · ꝙ minor ē fl͞a · ſ · ꝙ ſenſitīa ꝯſūat ñ ē ei
ēdemꝗ · ꝗ dix ꝙ ſit ag ñance · ſꝫ u͞e ē actiuē · tota aīa
cū ſuiſ potn̄tiiſ. ❡ Ad 3m · dc̄d · ꝙ u͞e ē ꝙ id ꝙ ē una eē
nō pōt ꝯūſ moab; ſil' moū · ſꝫ nō ē ueꝝ ꝙ illa q̄ ſt
un̄ · ſꝫ ñ ē i͞l ꝙ illa q̄ ſut un̄ iſuppōito · ut pꝫ · q͞r cor
ſ phm · ht · e elemēta inſut ꝯpōiōne · q̄ ad ſua loca
hn̄t inclinatoꝫ · ❡ Ut aīa ad͞e fuit fc̄a ex aliq̄ m͞ali
Erro q͞r · p͞n͞o · ⁊ ui͞ ꝙ nō · q͞r nllm oppōitoꝝ ht
inſe altm̄ · ſꝫ aīa ē act ēenly · ut pꝫ i · 2 · d' aīa ·
act aūt dīc͞t ex oppōito cū pō · g͞o ⁊c̄. ❡ Ht ꝙ aduen̄
aliq̄ ꝑ eē ꝯpleti ē ei accn̄s · ſꝫ ſi ht m͞ ꝑtē ſui · ē ꝗd
inſe ꝯpletū · g͞o ſicut aduen ei · ē ei accn̄tale ꝙ ſlmē ·
❡ Ht oē recept ialiq͞ · ē i ꝑ modū recipiētiſ · ſꝫ foꝛe
recepte i intellcu ſut ſin m͞a · g͞o ⁊ ipā aīa ē ſin m͞a ·

[illegible]

[illegible]

aīa ·

ꝑtim

aīa ·

ꝯ uenīt ad 2m

ut uegetabil' ſenſib'.

[illegible]

Scoꝝ muliē

[illegible]

plo᷑ſ agenteſ. ⁊ unū ſpūmtū. dicit᷑ ploſ agenteſ. ſic
ſi duo. traheret unā nauē. p unū funē. lʒ eēt un̄ tēc
ꝛomin̄ eent duo tientes. eo aūt ē ſiagenſ ē un̄ ⁊
duo ſpūmta. dicit᷑. ſic qn̄ ho tāgit duabʒ manibʒ. aliā
diuſa. dr̄ un̄ tangenſ. ſʒ bn̄ duo tact᷒. ſic ⁊ ippoito ſi
un̄ ē tm̄ intellc᷑ lʒ ſ te ſit plā ſpūmta. ſ. fātaſ ea
pᵘ ei intelligibil᷑ tūc dicet. q ſit un̄ intelligēſ ſʒ due
intellcōneſ. g° ſeqt᷑. q intellc᷑ ſit intelligēſ ⁊ n̄ intelli
genſ. qn̄ n̄ omſ ſit intelligūt. ❡ It ſuppō ſua bn̄ ē u
ſ. q nlla ſbā ſpual᷑ ſit otoſa. imo n̄ cor᷑. ſʒ nō ſē. n̄ mo
uet cor᷑. g° ē otoſa. q pot ad facē. ſ. itlligē ⁊ amare
bm̄. ❡ No ⁊ ſua ⁊ ſm̄ mag n̄ ſeqt᷑. q ſi itllc᷑ ſit
ingn̄abil᷑ ⁊ icor᷑. q bn̄ ē u. ſʒ h nō ifert q ſit etn̄ n̄
expte pᵗ. q lʒ nō ſit educt᷑ d pō mē. ſic cor᷑ ē tn̄ e
duct᷑ p catoꝝ. nᶜ ad ſeqt᷑. q ſi qlʒ ho hūit ſua aiaꝫ. q
pp h ſint infinite. q nō fuerūt infiti haieſ. ad
pboꝫ dr̄. q tu ſuppōis. q mūdaſ fuit etn̄ q ego ne
go. ⁊ ſic tot ſuū pceſſuꝫ deſtruxim᷒. dr̄ ē g°. q ncēe
ē unūquēq; haieꝫ hrē ſuā aiaꝫ. ſic unūqq; pſcibile ſuā
pſonā. p q̄ inſua ſpē ſpecifica reponit᷑. q ppuſ actuſ
inppa m̄. vn̄ dnſ i ieᵣ. dic omſ aīe mee ſūt. Et
i yſaia. oēꝫ flat᷑ ego feci. ⁊ i pſalmo. q fixit ſigillati
corda eoꝝ. No ⁊ plonis. tona ē. q ſic ē ipoˡᵉ ploſ
ſpēſ hrē eandē forā ſpecificā. ſic ipoˡᵉ ē plā idiuā.
hrē eandē forā indiuā. ❡ ad pᵐ argᵐ. dr̄. illā ꝓpoēꝫ
eē flāꝫ. q. ſ. nō ſit iuna ſpē. n̄ unicū indiuīdū. q lʒ
nō ſit p gnatoꝫ. q̄ eē n̄ pot. q ē icor᷑. ē tn̄ p catoꝫ.
ſic mangel ⁊ ſtell. ❡ ad 2ᵐ. dr̄. q iᵈ actuſ. ſ. ule n̄
ē un̄ ſʒ plā. q plā ſtā lʒ poſſit dici un̄ ipatōne ad
indiuā. q ē eē un̄ ſ qd. ❡ ad. 3ᵐ. dr̄. q ſ platᵒ cor᷑ᵐ.
ē plāalitaſ aiaꝝ. ſʒ nō ſē. q ad dſtructoꝫ gnaſ. q il
la nō ē cā pſe. n̄ ſit quā n̄. lʒ dico q cā q̄ h aiā
ſit alia ab illa. nō ē cor᷑ ſʒ dr̄ eā faciēſ. ⁊ ſua pnᵃ
intrinſeca. ſ. ſua mᵃ ⁊ ſua forᵃ. iexiſtēdo.

Ecūdo qr̄. vtᵐ aiā rōnal᷑ ſit ex tᵒduce. i q
aiā traducat᷑ a parentibʒ ad plē. ⁊ m̄ q ſic q
omſ hoieſ iadā peccauerūt. ſ ap. ad ro. 4. ſʒ h nō
n̄ q i eo fuerūt omſ. g° ſē q ſ aiaꝫ omſ fuerūt i
ipō. tn̄ q eē hoīſ nō pluſ reſpic aiaꝫ q̄ carnē. tn̄
q peccm̄ pluſ reſpic aiaꝫ q̄ carnē. ❡ g°. oē. q pdu
cit᷑ ab agente nāli. h eē cor᷑ᵗᵉ. q eē nē ē gnaˡᵉ
⁊ eē gnaˡᵉ ⁊ cor᷑ˡᵉ gñtūr. ut plat᷑. i. d oē. ⁊ mūdo.
ſʒ aiā rol᷑ ē icor᷑. ⁊ igñaˡᵉ. g° ⁊ c. ❡ Rñᵒ. dr̄. q d oī
rigine aīe uarie fuerūt oppioneſ. ſ ꝛecitat ag
e ſr ſgen ad lraꝫ. nā alig dixerūt omſ aiāſ ſil
eē imp n° catāſ. tn̄ dr̄ ipō cān̄ oīā ſil ut dic ſcp
tā. ⁊ ſucceſſiē ad diuſa cor᷑ᵃ gr᷑. ❡ Sʒ hui oppioniſ
flitaſ apparet p eā q̄ dixim᷒ qn̄ q̄ſiuim᷒ utᵐ aiā
ade fuit cata an cor᷑. ❡ alii dixerūt. totū hoieꝫ
ſ carnē ⁊ aiaꝫ. a parentibʒ duci ⁊ gnari. i q ſic ca
ro parental pducit a parentibʒ i ⁊ aiā. ❡ Sʒ g hāc
oppionē lʒ ſit mlta. tn̄ ſpalit ē ro ſupiᵣ fca.
❡ Alii dixerūt aiaꝫ huaꝫ fi d rōne ſeminali. nō
d aiā parentiſ. ſic catē m̄ d q̄ ſic caro. ⁊ aiaꝫ fi
ro ſuerūt. ❡ h ⁊ oppio apparet flā pp mlta ⁊ p
cipue p q̄ſtione ſupiᵣ hitaꝫ d rōnibʒ ſeīnalibʒ. Et
de iſtiſ tribʒ oppionibʒ mltū m̄ auguſtin᷒ dubitaſſe

⁊ ſr ſgen ad lraꝫ. ⁊ d origine aīe ad ieroᵐ. ⁊ adeo
dubitaū d iſta q̄one q mq̄ eā plenie i ſuiſ libriſ d
tinau. rō aūt dubitatōiſ fuit. ſcpre auctaſ q̄ dic
dm̄ geniſſe. dic a. ab opibʒ ſuiſ. q intellex aug ſiplr
q̄nt ad nouaꝝ pᵉ gditoꝫ. vn̄ intellex dm̄ in ſex dieb;
aiā gdidiſſe i rōne ſeīnali. ⁊ cale. ſilr eū mon tnſ
fuſio pcti oīginal. ſic tact᷒ ē iargūendo ❡ Sʒ h ag
d iſtiſ appiōibʒ dubitauit nllaꝫ tn̄ aſſeruit. imo
accoutatibʒ ⁊ rōnibʒ q̄ p unaqq; itroducebat᷑ reſpō
dit. ⁊ n̄ imito q omſ ſlē ⁊ hētice ſūt. ❡ Et
iō ē alia pō. cathoᶜᵃ ⁊ rōnal᷑. q̄ dic q aiā rōnal᷑
ē p imediatā adō catoꝫ. i q cādo cor᷑ i ifūdit᷑. ⁊ i
funbēdo creat᷑. ⁊ h ē ſnīa ierō. i eplā ad marcellā
ad q̄ ⁊ m̄ ag. finalit᷑ dclinarᵉ mag. d ōrigine aīe.
pʒ h ⁊ expſſe p l. d ecc. dogᵐ. ⁊ m̄ eē ſnīa pm̄ d
erroribʒ gdēpnatiſ. vn̄ dr̄ ſic. aiaꝫ haiuꝫ. nō cū
corᵇʒ p coit᷑ ſeminat᷑. ſic alig latinoꝝ pſuptoreſ
affirmat. ſʒ dm̄ſ cor᷑ tātū p oīugū copulā ſeīnat.
dī nō iudicio coagulari in uulua. ⁊ gpigri atqꝫ
formari. catoꝫ uō aīe ſolū catoꝫ oīuꝫ noſſe. atqꝫ
forᵃto iā cor᷑ aiaꝫ cari ⁊ ifūdi. Pt ide aiā hūā n̄
cū carne mouit q n̄ cū carne ſeīnat᷑. ſʒ forᵃto
iā i uentre mriſ cor᷑. di iudicio cāndr ⁊ ifūdi. hᶜ
⁊ gcordat ſcpta. quodām° q̄ quā ſinglarē pducto;
acbuit dō. gcordat ⁊ rō attendēdo ipi aīe ſpualtᵉˢ
incorruptibilitatē. excellentiā ⁊ dignitatē. ❡ ad arᵐ
dr̄. q n̄ ē q omſ iadā peccauerūt. q omſ iipō fuerūt
⁊ h n̄ eēntlr ⁊ actualit᷑ ſʒ. cālit᷑ ⁊ polit᷑. ſ n̄ ſ aiaꝫ
pſe ⁊ directe. ſʒ ſ carnē. adam forᵃtoꝫ potat adā n̄
diſpōnē. atqꝫ tnſmutare p ſucceſſionē filioꝝ. ⁊ iō
omſ potuit inficē. q carnē oīm̄ pdēo. potuit gnā
re. q mᵉᵉ aiā inficit᷑ cū ei colligat᷑. vn̄ cū aiā toꝫ
n̄ ē peccm̄ in carne. q caro n̄ ht eē iuſtᵉ ul iniuſtᵉ
ſbm. ſʒ ē i pcci gcēo. quodām ⁊ cā. ⁊ iō n̄ ſe q dicebat᷑.

Erea. 3ᵐ. pnˡᵉ. qr̄. vtᵐ cor᷑ mulieriſ fuit formatū d
coſta uiri ſm ſeminale roꝫ ⁊ m̄ q ſic. q gen dic
q dr̄ gſumaū. 6. die opuſ ſuū. g° cū nō fuit fcm ſʒ
actuale exnīā. ⁊ fuit fcā. oꝫ dicē. q fuerit ſ roꝫ ſei
nale. ❡ Pt ad iᵈ fcē dr̄ ſ naꝫ. d q̄ naꝫ. ſi g. g° dr̄ dſtru
eret iᵈ q facē cepiſſʒ. q nō q̄ gtrou nē. ſi nō. ſ naꝫ
g° ſ roꝫ ſeminale. q illa dnr ſi ſm naꝫ. q̄ fuit ſʒ
roꝫ ſeīnale. ❡ g q̄ fuit ſ roꝫ ſeīnale. fuit p tnſmu
tatoꝫ nē. ⁊ pportoꝫ ab agente dtiāto. ſʒ cor᷑ illud n̄
ſic fuit fcm. g° ⁊ c. ❡ Rñᵒ. dr̄. ſic dcm fuit ſupi
q rō ſeīnal᷑ ē iuſ pportoniſ m̄. a dtīnato agēte.
exigit᷑ g° ad h q aliqd fiat ſm roꝫ ſeminaleꝫ. c ꝑte
mē dbita iuſ. dā lege poſita. exqᵒ apparet. q ſi ex
ligᵒ fieret ho. ul lapſ. cū h n̄ fiat nalit᷑ ſ legem
toit᷑ reꝫ i pſā. q n̄ fieꝫ ſ roꝫ ſeīnale. imo miracu
loſe fieret. Ex pte ⁊ agentiſ. ſ. q ſic dtīnat᷑ ſibi
inq̄ m̄ poſſit. ad tale tnſmutatoꝫ. ⁊ ſi p aᶜ agenſ
fieret. n̄ eēt ſ roꝫ ſeīnale. Ex pte ⁊ moti agēdi.
q p ordinē ⁊ gtū ducat ad ultimū gplem̄t. vn̄ ſidi
ret᷑ hai poteſtaſ. q ſin gmeſtione ⁊ digeſtione
ex pane pduceret aliū haieꝫ. n̄ fieret ſ roꝫ ſeīnale.
cū g° iforᵃtōne cor᷑ſ femine. iſta tā dfecerit.

nō ē aliquaten᷒ dcī. q fuit forᵃtū ſ roꝫ ſeminalē.
q illa coſta. n̄ erat tnſmutabil᷑ nālit᷑ i cor᷑ hūanū
cū nō eēt gmeſtibil᷑. nᶜ digeſtibil᷑. ⁊ gūtibil᷑. i hūorē
ſeīnariuꝫ. 2°. nᶜ agenſ erat dtiāt facē h pluſq̄ d.
q ita bn̄ potuit in facē un̄ leonē. ſic fecit cor᷑ eue.
3° mod᷒ nō fuit q̄l ē indit nē. imo ſubito fecit ⁊ h
ē ſnīa ag. 9. ſr gen n̄ iſta q̄nē ptractat. vn̄ in
ſūma abreuiatō ſuē ſnīē ē. q uſitat᷑ curſuſ nē hᵗ
etaſ legeſ. ſ quaſ ē adō dtīnatū. qd facē poſſit. qdlʒ
al᷑ qd d eo fi poſſit. vn̄ dr̄. q iᵈ cor᷑ d coſta. nō fuit
fcm ſʒ roꝫ ſeīnaleꝫ. ſʒ dr̄ q fuit ſʒ rōneſ. obediētiā
leᵗ. ſʒ q oīſ ē iplena ti abla. pot dr̄ iu facē. qd dᵗ
placet. ❡ ad argᵐ. pᵐ. dr̄. q dr̄ gſumaū op̄ ſuū. 6
die. n̄ q pea n̄ faciat opa. cū cotidie creet nouaſ
aiaſ. ſʒ dr̄ gſumaſſe. q nē ad nouaſ ſpēſ opon̄ un̄
nō excludit᷑. ab illa ceſſatione nouuſ modū opandi.
ſʒ ſolū noua ſpēſ opiſ. iᵈ aūt cor᷑ nō differt ſpē. a
cor᷑ᵉ uiri ſui ul uiri. ❡ ad. aᵈ dr̄. q illa facto n̄ fac
q̄ naꝫ. q nā plene ē i dī abla. un̄ poſſit dr̄ facē. qd
qd uoluit. vn̄ ille q dedit igᵉ ſurſuꝫ ferri. pot dare
q alit᷑ ferat᷑. ſic dic dam. ſʒ bn̄ fuit q gſueꝫ modū.

Erea. dᵗ. 19. qrit mag d imorᵗᵃ. pmoꝝ. d. 19.
pentē. tplicat. ❡ pᵒ. in gpatōne ad aiaꝫ. ❡ 2°
ingpatōne. ad cor᷑. ❡ 3°. igpatōne ad uitqꝫ. ❡ Q4
nē ad pᵐ. qrit᷑. 3ᵃ. ❡ pᵃ. vtᵐ aiā rōᵗ ſit imorᵗ.
❡ 2°. vtᵐ aiā brutoꝝ. ❡ 3°. vtᵐ aiā uiri ⁊ feie
haīt. maiorē diſcñtiā adiuicē. q̄ aīe uiri ⁊ uiri.

Rimo qrit᷑. vtᵐ aiā rōnal᷑ ſit imorᵗ. Et
m̄ q n̄. q eccē. 3. dr̄. q un̄ ē inīt᷑ hoīu ⁊ iu
mtoꝝ. ⁊ eq̄ utruſqꝫ gdiō. ſʒ iumta moriūt᷑. q nē
ad aiaꝫ ⁊ q nē ad cor᷑ ut ſtatī patebit. g° ⁊ hō. ⁊ ſic
aiā rōnal᷑. ē morᵗ. ❡ Pt mᵃ ⁊ forᵃ dbent ſibi im
eē pportonari. ſʒ cor᷑ huān cui aiā rōnal᷑ ē forᵃ ē
corᵗᵉ. ⁊ morᵗᵉ. g° ⁊ aiā. ❡ g cui pena ē intīnabil᷑.
ipʒ ē itīnablē ⁊ icorᵗᵉ ⁊ imorᵗᵉ. ſʒ pena reproboꝝ ē
itīnabil᷑. g° ⁊ c. ❡ Pt. n̄ ē pſe btificabile. n̄ i
morᵗᵉ. ſʒ aiā rōnal᷑ ē nālit᷑ btificabil᷑. g° nālr imorᵗ.
❡ Rñᵒ. dr̄. q qdā rō erronea fuit. ⁊ utinaꝫ ad h non
eēt. q̄ poſuit aiaꝫ rōnalē. n̄ eē imorᵗᵉᵐ. ſʒ ſil cū corᵉ
mori. inquē errorē diuſi diuſimode incidꝫit.
❡ Qudā. n. gētileſ. antiq. ⁊ pmi nāleſ. h poſuerūt
pp paritateꝫ intellc᷑. q neſcierūt diſtiguē int᷑ ſēſū
⁊ intellc᷑. ponēteſ ſenſū cū intellcu eē idē. ⁊ iō
cū ſenſuſ corrūpat᷑. corrupto core. corrūpit᷑ ⁊ intellc᷑.
❡ Sʒ iſte error ē a ſeqntibʒ phiſ ſat᷑ rpbat᷑. q notiſ
rōnibʒ. ⁊ experimētiſ euidētibʒ. itllc᷑ a ſenſu diſtixe
rūt. ❡ Pt rō aliaſ n̄ ualꝫ. q i pā parte. n̄ ē naꝫ
gnē ſeq. q lʒ ſenſuſ corrūpat᷑ a corruptōꝫ corᵗˢ. nō
tn̄ ſe ex h. q corrūpat᷑ ſʒ itlaꝫ. q ſenſitiā ⁊ itllctiā
gſtituūt un̄ ſuppōit᷑. aīe rōnal᷑. ſʒ ſcdſ ⁊ aliut. ⁊ nā
luꝫ. un̄ cū ſepat᷑ aiā a cor᷑ᵉ. utrāqꝫ potētiā ſecū hit ſed.
caū ⁊ gcordat ſnīa phi. 2. d aiā. n̄ dic q poᵉ n̄ ſe
neſcit. q ſi ſenex acciperet. oculū iuuenis. uidēt
ſic ipē. ❡ Alii uō ſapiā aiali. ⁊ orīgēᵃ pditi. quoᵈ
ſequaceſ ad huc extat q̄ā hētici. quoꝝ forteſſiſ

uenenatā doctrīā. tp antixpi diſſudet ⁊ roborā
bit. iādpit i hmō errorē pp maliciā excecati. uo
lenteſ. n. dlectatōiſ carnali itēdē. ⁊ ſuaſ gcupiſ
centiaſ adiplē. neſciūt eoꝝ ligamīta ⁊ ipedimīta
remouē. ⁊ q timor ſupplicii futuri. i aiaꝫ. a gndiſ
gcupiſcētiiſ reuocaret. auſi ſūt dicē uitā aliā
n̄ eē. ut timorē ſupplicii effugiat. ❡ Sʒ iſte er
ror peſſim᷒. dſtruit fidē ⁊ ſcpte uitateꝫ. maxiē
pūtit moꝝ honeſtatē. maxiē pūtat oīſ iuſtiᶜ
eqtatē. ſic pʒ bn̄ gſidati. p ſiglā. ❡ Et iō dr̄.
alit᷑ ſ fidē cathoᶜᵉ uitatē. q aiā rōnal᷑ ē imorᵗ
nᶜ cū cor᷑ᵉ moriut᷑. Et h n̄ ſolū tenet᷑ ex fidᵉ que
h dic. ⁊ ⁊ ex ſcptā. q̄ tota h clamat. ⁊ ⁊ ex dcīſ
aliquoꝝ phoꝝ. ſʒ ⁊ ex nāli rōne. vn̄ pitoreſ
phi ad hāc uitatē p rōniſ iueſtigatoꝫ puenerūt.
puenit at ad h rō. p opa ⁊ actē. ⁊ tā p actē itllc᷑
q̄ affc᷒. tū p actē utrqꝫ coēꝫ. ❡ p actē itllc᷑ ſic
ncēe ē poᵗ illā eē imlē. ⁊ acorᵉ n̄ dpendētē. ac
incorᵗᵉ ⁊ imorᵗᵉ. q̄ hᵗ actē imlē ⁊ acorᵉ n̄ dpēdē
tē. ſʒ actē poᵉ intellctiē ē tal᷑. g° ⁊ c. q pʒ q nllō
organo mēte. exect᷑. tū q aiā meli intellit. qn̄
acorᵉ ſe abdicit. tū q aiā mag uigꝫ. iactibʒ ſuiſ
intellctiſ qn̄ organa. incipiūt nālit᷑ dbilitari. u
a. xx. āno ⁊ ult᷑. ut uult auic. 6. nāliū. ncēe ē
g° q rō ſit incorrupᵗ. ac p h q aiā ſit imorᵗ. medū
hui rōniſ tāg phr. 2°. d aiā. ⁊ aug. n̄. ſr gen. ad
lraꝫ. ⁊ auic. 6. nāliū. ❡ Pt oīſ pō mlᵗ. ⁊ acorᵉ
dpendenſ. ht obim dtīnat᷑. ut pʒ i uiſu ⁊ auditu
⁊ ſilibʒ n̄ pot ſe hrē ad tot eīſ dtīnat᷑. ſʒ itllc᷑
ſe ht ad tot eīſ dtīnatē. g° ⁊ c. ❡ p actē ⁊ affcᶜ
pʒ itē. q ipoˡᵉ ē q ad ſruſtrē ab aliqᵒ appetitu
nālit᷑ ſibi inſito. ſʒ uelle btitudīē nālit᷑ oībʒ ē iſtē
ſʒ h n̄ poſſꝫ eē ſi aiā eēt morᵗ. g° ⁊ c. ❡ p actūꝫ
⁊ rōniſ coē. intellctui ⁊ affcui. h pʒ. q nllā pō
mal᷑. ⁊ corᵗˡᵗ organo alligata. pſe ⁊ imēᶜᵉ natā ē
ſr ſe reflecti. nᶜ ſr actē ſuū. ſʒ aiā p itllc᷑ ⁊ affc᷒
nata ē ſr ſe reflecti ⁊ ſr actē ſuū. ut pʒ. q itllit
ſe ⁊ dilig ſe. ⁊ itllit ſe itlligē. ⁊ diligē. g° n̄ eſt
corᵗˡᵗ organo alligata nᶜ dpendꝫ a corᵉ. g° n̄ gmpit᷑
p gruptoꝫ corᵗˢ. ❡ Pt aiā ſ ſuū eē ſtāle gpūpi
nō pot. q nᶜ p actoꝫ gpi. q ſic gpū n̄ hꝫ. nᶜ p d
ſſoloꝫ ſui. q nō ē ex gpūiſ gſtītᵃ. nᶜ p corᵗˢ ſui corrup
toꝫ. q acorᵉ n̄ dpendꝫ ut uiſū ē. nᶜ p ſrioꝛiſ agē
tiſ tnſmutatoꝫ. qm̄ nllaꝫ ht cuꝫ tnſmutatē. cū
nᶜ cuꝫ ſriorē hāt niſi dm̄. q ſep eā pē fac. n̄ p
dſcm ſui. iuſē qm̄ it omſ nāſ catāſ p ōglicaꝫ n̄.
pluſ ht d eē. Sic g° pʒ aliqualit᷑ q aiā rōnal᷑ ē
imorᵗ. ❡ ad pᵐ argᵐ. dr̄. q iᵈ ubiq dr̄ ipᵘ ſtultoꝝ
ul q itlligit᷑ d morte q̄nt ad corᵗˢ diſſoloꝫ.
❡ ad. 2ᵐ. dr̄. q d gpatōne aīe ad cor᷑ ē loq tuplr.
ſ. ſ ſtat᷑ ſue nāl᷑ inſtitutōniſ. ⁊ ſic m̄ ē q erat p
portōnabilā. q ſic aiā portat gtiᵉ cor᷑ ⁊ ſep. ſic ⁊
cor᷑ apt᷑ erat ⁊ pportōnat᷑. ut gtiᵉ uiuificarecꝫ,
alio nᶜ ē loq ſ ſtat᷑ i q̄ icātit hō p pcm̄. ⁊ ſic
q aiā ſuo ſriori nō obediuit. illat᷑ ē ei ipenā. n̄
q nālē icliatoꝫ acorᵉ ſuo recedat ad cp̄ſ. ⁊ ſic n̄ teꝫ.

=uiuificare

In n̄ eēt ſicut adyrnagiꝫ di. ſi motiſ tino claudꝫer

ſi ſic nō ⁊ ſe
ſuiſ

Ecūdo qr̄ vtrū aīa brutoꝝ sit īmortˡ. ꝛ uꝫ ꝙ sic. qꝛ sap. i. dr̄ ꝙ ds̄ mortē nō fec̄. ſꝫ ſi bruta eēnt mortalia ulr̄ g° ds̄ ubi institutōne fecisset mortē. cū nō possit dici ꝙ aīalia acceperūt eā sicut hoīes p pccm̄. ¶ Itē ad dignitatē ptinet īmortalitas. g° cū qꝫ aīa uiuēs sit nobilior n̄ uiuēte. ꝛ sit dare aliq̄ nō uiuētia īmortalia. g° ꝛ aīa ē īmortˡ. ¶ Cō. gg. dialo. x. dic̄ ꝙ spūs iumētoꝝ cū carne ꝛ ī carne morit̄. ¶ Itē nūlla forᵃ est actōis separabil. n̄ q̄ hr̄ aliq̄ opōnē p̄t cor. ſꝫ aīe brutoꝝ nūllā hn̄t opāꝫ p̄t cor. g° ꝛc̄. ¶ Rn̄o. dr̄ ꝙ uīe aliū īroab li sūt mortales. sic oms̄ tā sc̄ ꝙ phi testificant̄. cū beatitudīs nō sīt capaces. vn̄ si actōe separent̄. frustᵃ eēnt. cū nūlla possit hr̄e opōnē p̄t cor. n̄c possit se sup̄ se reflectē. ¶ Ad p̄ᵐ. dr̄. sic dic̄ ag̃ ꝙ ds̄ mortē aīe nō dr̄ fecisse. qꝛ eā mito pena uū mors secuta ē nō fec̄. uū i° ubū itelligit̄ d̄ morte pene. q̄ ꝓ̄pe hr̄ roꝫ pene factōnis. ſꝫ mors cl̄pe nō ē facē. ſꝫ defic̄. ꝗn̄ n̄ ds̄ eā fec̄. ¶ Ad 2ᵐ. dr̄ ꝙ eē mag̃ durable. n̄ aᵈ reformet pacē. n̄ ē siplr̄ dignitatis. ſꝫ ſ qd̄. qꝛ ꝛ lap̄ ꝑto sus. ē mag̃ īcorrupˡ q̄ sit aīa brutal. ꝛ tn̄ oē al̄ ē nobilī q̄ꝫ cor.

¶ Tercio qr̄. vtrū aīa uiri ꝛ femine. hant adīuicē. maiorē disēnetiā. ꝙ hant solū aīe uiri ꝛ uiri. ꝛ uꝫ ꝙ nō qꝛ ad col. 3. dr̄ induite uos nouū hoīez. q renouat̄ ī agnitoꝫ dī. ſ ymaginē ei q creauit eū. ubi n̄ ē mascul n̄ femina. g° ubi ē v° dī. n̄ ē facieda distictō. int̄ mascul ꝛ feminā. ſꝫ solū ī aīa ē y° dī. g° n̄ ē ī distictō. ¶ Itē eq̄ ē capax femina grē ꝛ glie. sic uir. ſꝫ si hret distictōꝫ ī nā. hatent infinis apphensione. ſꝫ h̄ n̄ hn̄t. g° ꝛc̄. ¶ Cō. ad cor. i. xi. uir ē ymago dī. glo. ꝛ nō mulier. ſꝫ ī aīa ponit̄ y°. g° oꝫ ī eē aliq̄ driaꝫ. exq̄ un̄ dr̄ y°. ꝛ alt̄ n̄. saltē sic p̄nˡ. ¶ Itē qn̄ aliq̄ duo ita se hn̄t ꝙ un̄ ē susceptible aliqu actūis. ꝛ aᵈ nō illa uidēt̄ sīc differre. ſꝫ aīa uiri ē susceptiua capacitis. ꝛ n̄ aīa feīne. g° ꝛc̄. ¶ Rn̄o. dr̄. ꝙ duplr̄ pōt intelligi ista dria. ſ. ſtāl ul accūtal. si p° m° dr̄ ē ꝙ n̄ differūt sic due spēcifice forē. imo sunt eidē spēi. dr̄ūt tn̄ ſ maioꝝ gdū. qꝛ coīt̄ uiri ꝑticipāt mulieres d̄ gdu itellctualitatis. cuī sigᵐ ē. qꝛ actꝫ ꝛ officiā sapie. ut regē ꝛ doce. nō ꝯuenit feīne sic uiro. imo potī eꝫ. sic dic̄ aplr̄. ꝑcep̄. n. mulieres ī ecc̄ᵃ d̄ē tacē. n̄c pōt aliqs̄ dicē. ꝙ dicēt ne puocaret hoīes. qꝛ saltē alias feīnā possꝫ docē. vn̄ pꝫ ꝙ ī tali dr̄ia. ſ. ꝑticipatōnis. sūt. Si uō loquam̄ d̄ alia. dr̄ia accūtali. dr̄ ē ꝙ differūt. cui rō sat̄ ē clara. qꝛ ſ phm̄. 2. d̄ aīa. finis īpon̄ nccītas hiis q̄ sūt ad finē. aīa aūt ē finis corꝑ. ꝛ iō corꝑ ꝑ finē fc̄o. nccītas īpon̄. vn̄ ab aīa ē dr̄. ꝙ sit illa dr̄ia causata. q̄ ē ī corꝑe uiri ꝛ feīne. ī qbꝫ dā accūtibꝫ. sic pꝫ. 9. meᵗᵉ. ¶ Itē h̄ idē ondit ipi aīe passiones. in femina. nā ut dic̄ phs̄. g. d̄ alib. ꝛ experientiā doc. feīna ē maioris pietatis uiro. citi lacrimat̄. mag̃ inuida. mag̃ dilig̃ hēes. mag̃ litigiosa. debil spēi. mag̃ m̄ dax. ī uēcūda. d̄ facili decipit̄. fortis memorie. ꝯuᵐ oꝫ mot̄. q̄ oīa dicūt driaꝫ magnā ī eē. ¶ Ad argᵐ p̄. dr̄. ꝙ aplr̄ nō intēdit negare. ꝙ ī rōne ymagīs nō sit dr̄ia. ſ gradū maiorē ul minorē. ī masclō ꝛ ī fem̄ina. ſꝫ nō ē dr̄ia spēᶜᵃ. ſꝫ ī reformatōne ymagīs p graꝫ. x°. n̄ ē mascul neqꝫ feīna. sic dic̄ alibi ad ro. n̄ iudē neqꝫ gentil ꝛc̄. ¶ Ad 2ᵐ. dr̄ ꝙ hn̄t eq̄litatē ordinis ad finē ꝛ ꝓportōnis. ſꝫ n̄ hn̄t eq̄litatē ꝯnecᵗⁱˢ. qꝛ n̄ tā eī sūt capaces coīt̄. ſꝫ aliq̄ feīne sūt capatores. ml̄tis uiris. ¶ Ad p̄ᵐ. alterī ptis dr̄. ꝙ ī lō aplr̄ mechatur d̄ ymagie. ¶ Ad 2ᵐ. dr̄ aliq̄. ꝙ si feīna abīstitutōe fuisset ordīᵗᵃ sic uir fuit. ita reciperet capatitē sic uir. ſꝫ platiue dē ꝙ soli uiri. eēnt ītali offō nō qn̄ d̄ se recipe possēt. ſꝫ ꝑ alias ꝯgruētias. sic feīm ē.

Ircā. 2ᵐ p̄ncipale q̄runt̄ 3ᵃ. ¶ p°. si adā n̄ peccasset. potuisset ei cor dissolui. ¶ 2°. vtrᵐ p esū ligni uite potuisset ꝑpetuari ꝯ p pcm̄. ¶ 3°. vtrū uir fuit maioris fortitudīs q̄ uxor sua.

Rio qr̄. vtrᵐ si adā nō peccasset. potuisset ei cor dissolui. ꝛ uꝫ ꝙ sic. qꝛ ōme ꝯpoitū exꝯriis. oꝫ aliqn̄ dissolui. ſꝫ id cor erat tale. g° ꝛc̄. ¶ Itē nā moll ꝛ tenera. cedit ipellenti. ſꝫ nā adē. erat tenera. g° gladio ī pellēti. ul denti mordenti cessisset. g° ꝛ scissa fuisset. ¶ Cō. mors ē pena pcc̄i. ſꝫ īpossible ē hoīez. sīn culpa puniri. ¶ Itē ysidor dic̄. si hō inocēs inparadiso uixisset. n̄c ignis eū ureret. n̄ aqua mergēt. n̄ absentia aeris suffocaret. n̄ aīā q̄ noceret. mō b ipediret. ¶ Rn̄o. dr̄ ꝙ qdā dixerūt. sic recitat ag̃. sr̄ gen̄. ꝙ ꝛ hō sīn pccō ut̄ nccītate mortuus fuisset. exponētes illā diuinā cōminatoꝫ. morte morieris d̄ morte aīe. qꝛ si comedisset mortalit̄ pccāsset. ſꝫ idē ag̃ sic dicētes refellit. tanq̄ ꝯ flm̄. ꝛ scripte ꝯrīū. inutriꝫ testamto. nā ī gen̄ dr̄ adē. p sua trāsgssionē. iferendo sibi penā. tra es. ꝛ in terāꝫ ibis. ul ſ septuaginta annis es. ꝛ ī cinerē tū re uerteris. ¶ Itē aplr̄ ad ro. g. dic̄ cor eē mortuū ꝑ pccm̄. vn̄ dr̄ ē ad qōnē. sic dicō ī dē ag̃. ꝙ hō potuit dici. mortˡ ꝛ īmortˡ. qꝛ potuit mori. ꝛ potuit nō mori. vn̄ si pccāsset ierat potestas. nō moriēdi ꝛ n̄ dissoluēdi. n̄ tn̄ erat nccītas. p pcc̄m ā illata ē nccītas. ꝛ h̄ uult dicē aplr̄. qn̄ dic̄ mortuū ē cor. ꝛ n̄ dic̄ mortale fcm̄ ē. sic idē exponit ag̃. vn̄ ꝛ dicō. q. d̄ t̄. c. q. 13. ꝙ talˡ ꝯdit̄ fuit hō. ut posset ei aīa sep̄ cor ei ꝑpetuo ꝯtinē. ita tn̄ ꝙ si aīā ordinē ad dm̄ frāgēt. ꝛ ab eo spōte recederet. frāgēt ei ordo ad cor. ꝛ iuita recedē cogēt̄. vn̄ n̄ est ī ꝯeus. ꝙ id cor eēt īmortˡᵉ ī actu. ꝛ mortˡᵉ ī pō. ſꝫ bn̄ eēt ī ꝯeus. si eēt īmortˡᵉ ꝛ mortˡᵉ sil ī pō. ul sil inactu. ſꝫ nō qn̄ unū ī actu ꝛ aᵈ ī pō. ¶ Ad argᵐ. p̄. dr̄. ꝙ illud ē n̄ d̄ mortˡⁱ. hn̄tes moriendi. ul nō hn̄tes n̄ tantē ꝯtinētē ꝛ equalitatē. ¶ Ad 2ᵐ. dr̄. sic dic̄ ag̃. 3. d̄ t̄. c. q. n̄ fit ī h̄ mūdo. n̄ ab aula sumi ipatoris. pmictat̄. aᶜ uitetur. vn̄ si hō nō pccāsset. deus eū lēti nūllo m° pmisisset. ꝛ ipe ē hō cauendi pitiā habebat.

nāūā

¶ Secūdo qr̄. vtrᵐ p esū lig̃ uite. potuisset ꝑpetuari ꝯ p pccm̄. ꝛ uꝫ ꝙ sic. qꝛ ſ. scriptāꝫ. gen̄. separat̄ ē ne sumet d̄ ligno uite. ꝛ uiuēt ī etnū. ¶ Itē enoh ꝛ helias uiuūt m°. ꝛ tn̄ hn̄t corꝑa aīalia. sic ꝛ nos. vn̄ ag̃ d̄ lapᵐᵒ. puuloꝝ dic̄ ꝙ helias ꝛ enoh. aᶜ nō indigēt cibo. aᶜ hn̄t q̄lē hn̄t adā. ¶ Cō. quācūq; hora ꝯmederis morte morieris. h̄ aūt ē dcm̄ qꝛ icurrit nccītatē moriendi. g° sūt ncce mori p pccm̄. ¶ Rn̄o. dr̄. ꝙ ꝑpetuitas duplr̄ dr̄ ī scrptā. qꝛ uno m° p uita ualde lōgeua. carente tn̄o nob̄ noto. ſꝫ bn̄ hn̄te ī se. sic ꝑmitit lex duratia iudeis ī ꝑpetuū ut dr̄ tarnc. 3. idē dr̄ d̄ circūcisione. habrae. gen̄ 17. ꝛ isto m° p esū ligni uite. potuit cor ei ꝑpetuari.

hē diu uiuē. ꝛ sic intelligit̄ ībū ꝛ uiuat ī etnū. 2° m° dr̄ ꝑpe. ſ. uita ꝯtinua carētē fine. ꝛ sic ē ī pōˡᵉ. ꝙ cor ꝯpoitū exꝯriis p pccm̄ posset ꝑpetuari p esū ligni uite. vn̄ dr̄ ē ꝙ n̄ potuit uita sua ꝑpetuari p aliqd̄ aᵈ. qꝛ illa mortalitas ierat hoī ꝯditōnaliter. ſ. si suaret ordinē ad dm̄. ꝛ si nō suaret īcurreret moriēdi nccītatē. p diuinā iā latā sn̄iaꝫ. dicē aūt ꝙ habeat nccītᵃˢ moriēdi ꝛ nō moriat̄. sīn ꝑpetuet̄. ē ꝯ dco. ꝛ h̄ ē rō ag̃. ī. d̄ bapᵐᵒ. puuloꝝ. Sꝫ ꝯrit ag̃. 13. d̄ ci. dī. c. x. qn̄ hō īcurrit illā sn̄iaꝫ moriendi. dic̄ n. ꝙ an̄ mortez. nō ē moriens. sic an̄ q̄ q̄s dormit nō ē dormiens. n̄c ē p mortē. qꝛ tūc n̄ morit̄ ſꝫ mortū ē. ꝛ ml̄ta talia ibi dic̄ cca h̄. Et respondꝫ ꝛ dic̄ ꝙ istud ꝑticipiū moriens. n̄ sic alia sig̃ficat. ſꝫ hr̄ singlarēꝫ modū sig̃ficati. nā alia. sic sig̃ficāt. ꝙ diu ī ē. nō ī ē suūꝫ oppoitū. ut dū aliqs̄ ē uigilās n̄ ē dormiens. ꝛ eq̄°. ꝛ dū ē ābulās. n̄ stat. ī isto aūt sic ē ꝙ sep̄ ī est cū suo oppoito. uū sep̄ ab istati ī fusionis aīe ī corꝑe. hō sil ē uiuēs ꝛ moriens. vn̄ sic dic̄ ag̃. ibi ꝛ h̄ sūt ūba sua. Ex q̄° q̄sq; ī h̄ corꝑe mortuo eē cep̄. nūq̄ ī eo agit̄. ut mors nō ueniat. nemo ꝑꝑe ē. q nō p ānū min sit q̄ an̄ ānū fuit. ꝛ cras q̄ hodie. ꝛ hodie q̄ heri. qm̄ ꝯcedᵒ uiuit̄ tpr̄e. de spatio uiuendi demit̄. ut cotidie sit min minusq; q restat. ut oīo n̄ sit aᵈ tps uite hui. q̄ cursus ad mortē. ī q° nemo ul paululū stare. ul aliq̄uo tardi ire pmictit̄. ¶ Ad p̄ᵐ argᵐ. dr̄. ꝙ separat̄ ē p diuinā sn̄iaꝫ duabꝫ d̄ cāis. una cā fuit ſ aug̃. ne sibi uita ꝑlōgaret̄. p esū illi ligni. ꝛ h̄ ē rō lr̄al. alia ē mistica ut daret̄ sibi intelligi. ꝙ sic p̄ pccm̄. separat̄ a uita corꝑali. sic adō uita spūali. ut dic̄. ag̃. 13. d̄ ci. ¶ Ad 2ᵐ dr̄. ꝙ helyas. ꝛ henoc ꝑpetuat̄ ī uita accipiēdo ꝑpetuā uitaꝫ. p ualde longa uita. ut dixi supi. qꝛ hn̄t nccītᵃˢ moriēdi. uū lignū id ul arbor ꝑ se nō ē cā mortis. si nō fuisset phitū. ut dic̄ ag̃. 13. d̄ ci. ꝛ ſr.

¶ Tercio qr̄. utrū uir fuerit maioris fortitudis ꝯ uxor sua. ¶ Et dr̄. sic dic̄ ag̃. d̄ q̄ntitᵗᵉ aīe. ꝙ fortitudo uiriū pueīt ex t̄plici cā. pᵃ ē uirtus aīe. 2ᵃ ē dispō neruoꝝ. 3ᵃ ē moles corꝑis. vtus aīe pōt eē maior ul ex maiori industria. ul ex maiori spe ꝛ audacia. ꝙ pꝫ ex istoꝝ puatōne. qn̄ mot aīe īpedit̄. dispō ā n̄uoꝝ p uen̄ ex tēpantia huoꝝ ꝛ qualitatū. ut siccitatis. ꝛ caloris. nā supflua hūiditas. ꝛ frigiditas n̄uos hr̄ īpedire. Quantitas ul moles corꝑis. ꝯting̃ tn̄ ī uno istoꝝ habūdare ꝛ ī alio deficē accidit. sic appāꝫ ꝙ aliqs̄ puus habundat ī uirtute ꝛ ipio aīe. ꝛ tāto ē q̄s ualidior q̄nto ista 3ᵃ ī eo plus d̄ficiunt. ut dic̄ ibidē ag̃. ꝛ qꝛ uir plus coīt ī his trībꝫ habūdat. iō dr̄ ē ꝙ uir erat maioris fortitudis. q̄ ux sua. vn̄ phs̄. g. d̄ alibꝫ dic̄. ꝙ mares sūt maioris fortitudīs q̄ feīne. p̄t ursū ꝛ leopardū. ꝛ iō dr̄. ꝙ adā puoluit. sue. ¶ p°. vtrᵐ īmortalitas ierat yrca. 3. p̄nˡᵉ q̄runt̄ adē exligno uite. ¶ 2°. vtrᵐ illa īmortalitas eēt eadē p eēnā. cū īmortˡᵗᵉ glie.

¶ Primo qr̄. vtrᵐ īmortalitas ierat adē exligno uite. ꝛ uꝫ ꝙ sic. qꝛ. ag̃. 13. d̄ ci. dic̄. ꝙ ꝑptā d̄ ligno uite gustabat̄. ne mors eis undiq; surreperet. ul senectute ꝯfecti. d̄cursis tēpoꝝ spatiis interiret. ¶ Itē noīa rerū recte īpoita trahūt̄ ex rerū ꝑpetate. ſꝫ id dr̄ lignū uite. ꝙ n̄ diceret̄ qꝛ uiuet aliter q̄ alia ligna. g° relinq̄t̄ ꝙ effectiue hr̄ ꝙ det uitā. ¶ Cō. lignū scie boni ꝛ mali n̄ habebat hoc ex se ꝙ eēt nociuū hoī. n̄ eēt phibitū. g° n̄ lignū uite h̄ hr̄ ꝙ ꝑstet uitaꝫ a se. ſꝫ p diuinā assistētiaꝫ. ¶ Rn̄o. dr̄. ꝙ circa istā q̄oꝫ ē dupˣ pō. Quidā dn̄t. ꝙ illa immortalitas ierat explibꝫ. sic mors pōt aduenire ꝛ iferri. ab extīnseco. ꝛ ab itīnseco. qꝛ si ab extīnseco sic erat angloꝝ custodiā. ꝛ diuina puidentia. vn̄. ps̄. anglis suis ꝛc̄. Si aūt ab itīnseco duplr̄. ul ꝑ dissolōꝫ elemtoꝝ ꝑ eoꝝ pugnā. ꝛ sic ierat iusticia originale. q̄ aīa erat potens ꝯhare. ul ꝑ ꝯsuptōꝫ hūidi radical. ꝛ sic restaurari debebat p esū ligni uite. ꝛ esus alioꝝ lignoꝝ erat ne calor nāl debilitaret̄. ¶ Alii dn̄t ꝙ illa īmortalitas ierat aīe adē. p solā iustitiā originalē. nō tn̄ absolute. ſꝫ sb̄ ꝯditōne. ſ. si suaret ordinē ad dm̄. vn̄ ag̃. q. d̄ t̄. c. 13. dic̄. qꝛ spūs hoīs uolens dm̄ d̄ seruit̄. d̄ sūt cor suūꝫ ī uitus. ꝛ si noluit. ꝛ g. sr̄ gen̄. iustiᵗⁱᵃ dī ē. ut q uoluntᵗᵉ admisit ꝙ amare debuit. admictat cū dolore ꝯ amaūi. ꝛ itē q̄d illi īobedit̄. n̄ īobia retributa est. vn̄ sumarie dn̄t. ꝙ ierat ab inocētia sb̄ ꝯditōne ut dcm̄ ē. admiculante tn̄ ligno uite. nō cāūe. q̄cūq; haꝝ oppion̄ teneat̄ n̄ ē magᵃ uis. ¶ Argᵗᵃ cuirūt suis uiis. illa d̄ pᵃ pōe respondēt argᵗᵒ alteri negādo. ꝙ n̄ ita se hr̄ lignū uite ad uitaꝫ ꝯfendā. sic lig̃ᵐ scie. ad mortē infendā. ſꝫ mag̃ ordinabat̄ ad dādā uitā. q̄ id ad ifendā mortē. ¶ Alii dn̄t ad argᵗᵃ alteri ptis. ꝙ n̄ excludit̄ ꝑ h̄ bn̄ficiū lig̃. dē ꝙ iustiᵃ eēt causa īmortalᵗᵃˢ. qꝛ sīn ill ligms̄ n̄ erat. ſꝫ bn̄ eē potuit si ds̄ uoluisset. Et exptereis pꝫ una alia q̄o. ſ. vtrᵐ illa īmortalitas eēt p nāꝫ ul p grāꝫ. nā pꝫ ꝙ n̄ p nāꝫ. ſꝫ p grāꝫ. ꝛ h̄ expsse dic̄ hug̃. d̄ sacmtis. l. p°. pte. 6. Sig° ultima īmortalitas. ꝛ iō d̄ īmortᵗᵉ q̄ erit ī padiso. ex q̄ra erit n̄ moriēdi possiblitas nō erit. q̄nto mag̃ pᵃ īmortalitas ex nā n̄ fuit. n̄ moriendi possibilitas fuit. ꝛc̄.

Ecūdo qr̄. vtrᵐ illa īmortalitas eēt eadē p eēnā. cū īmortalitᵃᵗᵉ glīosa. ꝛ uꝫ ꝙ sic. qꝛ ſ aug̃. d̄ ue rel. x̄ nobis restituit ꝙ ī adā pdidim. ſꝫ ī eo pdidim īmortalitꝫ. ſꝫ illa q̄ nob restituit ē glōsa. g° ꝛ illa ē glōsa. ſꝫ nō pōt dici penit̄. ſ oēꝫ dispoiōꝫ. g° saltē ſ eēnā. ¶ Itē sic liberū arᵐ. ē idē ꝯfirᵃtū ꝛ nō ꝯfirmat̄. p eēnā. ꝛ silr̄ caritas uie ꝛ patrē. sic se habebat illa īmortalitas īnocētie. cū īmortalitᵗᵉ patrie. ꝛ adhuc minus. ꝙ h̄ erat q̄ caritas ꝛc̄. ¶ Cō. magr̄ dic̄ ī 2° ꝙ alia ē illa. ꝛ alia ē ista. ¶ Rn̄o. dr̄. ꝙ duplex ē h̄ modus dicēdi. qꝛ qdā dn̄t ꝙ sic. qdā ꝙ nō. ꝛ exponūt se dn̄tes. ꝙ īmortalitas nō ē aᵈ. q̄ pō aīe regēdi cor. ꝛ ꝯtinēdi. ut nūq̄ d̄ficiat. ꝛ h̄ seq̄t̄ liberū arᵐ. qꝛ sic ī statu inocētie. potuit peccare. ꝛ nō peccare. ſꝫ ꝯfirmat̄ n̄ pōt peccare. sic ē īmortalitas illa. qꝛ n̄ ꝯfirmata potuit pti. ſꝫ ī aᵒ statu nō poterit pti. ꝛ h̄ nō ē differre n̄ ſ statū. ul n̄ p ꝯfirmat̄. ꝛ n̄ ꝯfirᵃtū. ꝙ n̄ differt ſ eēnā. ¶ Alii dn̄t. ꝙ n̄ ē eadē n̄ ſꝫ analogiā. qꝛ sic illa dn̄oiat sb̄ꝫ sic ꝛ ista. ſꝫ p illaꝫ ꝛ istā fieret una agḡata. sic ex dispoiōne ꝛ hītu fit una q̄litas. eidē ꝯn̄is. q̄cūq; teneat̄ n̄ ē magᵃ uis. ¶ Ad p̄ᵐ argᵐ. dr̄. ꝙ x̄ restituit nob īmortalitatē nō ī se ſꝫ ī equaliori ꝛ abūdāti. ¶ Ad aᵐ dr̄ ꝙ nō ē uerūꝫ. ꝙ sic penitꝫ idē. caritas uie ꝛ patrē. qꝛ iā n̄ addet̄. illa ad istā. ꝙ flm̄ ē. n̄c ē d̄ lībo arᵒ ꝯsilē. qꝛ h̄ sic idē ipꝫ. n̄ tn̄ ē eadē dispō. ꝯfirᵃta ꝛ n̄ ꝯfirᵃti.

Circa d. 20 in qua agit de conservatione speciei, versatur inquisitio magistri principaliter circa duo, scilicet circa modum generationis in paradiso, et circa conditionem generatorum. Quantum ad primum queruntur 4. Primo utrum si homo non peccasset per coitum generasset. 2°. utrum esset tanta delectatio tunc in illo coitu quanta est modo. 3°. utrum propter hoc virginitas periret. 4°. utrum in quolibet coitu fuisset prolis generatio. 5°. utrum fuisset equalis multiplicatio virorum et mulierum.

Primo queritur si homo non peccasset, utrum per coitum generasset, et videtur quod non, quia agitur de bono coniugali, nuptie non sunt nisi mortalium, sed homo ante peccatum non erat mortalis, ergo etc. Item ubicumque est aliqua decisio, ibi est aliqua corruptio, sed in nulla poterat esse corruptio ante peccatum, ergo per coitum non potuit fieri generatio. Contra est Augustinus, probat generationem per commixtionem, ergo etc. Responsio. Dicendum quod sicut dixi supra, aliqui doctores antiqui dubitaverunt de ista questione propter argumentum tamen factum et fecitatem que in statu isto est in illo actu, sed postea melius advertentes retractaverunt sicut patet quod Augustinus retractavit quod dixit de bono coniugali. Unde 9. super Genesim dicit quod sicut modo germinat terra herbam et singula in tantum quod in fundit sibi semen manum hominis vel sic, sic in illo statu vir seminasset prolem et non cum maiori libidine quam seminet frumentum. Unde et X. dicit: non legistis quod fecit deus homines ab initio masculum et feminam fecit eos et dixit: propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una, et ideo non sunt duo sed una caro. Per ista verba patet quod ab initio fecisset sic, modo non tamen cum libidine. Ad argumentum primum dicendum quod agit in peccatum. Ad 2m dicendum quod est duplex divisio partis, scilicet actualis existentis in toto, et tunc planum est quod fit per aliquam corruptionem, et magis fit ab ente actu scilicet plurimum. Et est alia divisio sicut est divisio seminis, quod quidem semen non est adhuc actu pars totius sed solum possibilis. (Fuisset tanta delectatio tunc in illo coitu quanta est modo.)

Secundo queritur, videtur quod tanta est modo. Responsio. Dicendum quod quidam dicunt quod tunc fuisset minor quia ut illa exivit habenas rationis et toto impetu laxatur in delectabile, fracto freno, non quod de se sit maior sed quia non est ut regens exemplum de equo currente fracto freno. Alii dicunt quod possumus loqui de illa delectatione dupliciter, aut per se, aut in comparatione ad rationem; si per se, dico quod tunc fuisset maior quia omnino potentie fuissent magis disposite et ita melius proportionata, et appetitus naturalis est magis expeditus, tunc est satis maior delectatio in completione talis potentie, sed illo statu ita se habebant potentie ut dictum est. Unde commentator 2 ethicorum quanto virtus est fortior et sensibile forte, tunc delectatio est fortissima, quia ut dicit Augustinus 6 naturalia quando est fortior aptius ad letitias non movetur ad tristitiam nisi ex fortissimis causis; ergo cum homo in illo statu esset fortior ad letitias et causas fortissimas et delectabiles et nullas contrarias quod fortissime delectaretur, satis plus quam nunc, non solum in illa potentia sed in omnibus aliis. Si vero loquamur in comparatione ad rationem est econverso quia ipsum anime est debilitas non potens regere et gubernare potentias, ideo excedit regulas rationis, specialiter in generativa quod totam perdit excitatio et ideo ratione illius excessus que est in actu illo quem regere non potest potentia dicitur libido, de qua naturaliter homo erubescit, et rationabiliter quia minor virtus superat maiorem; quando autem aliquid tale accidit est verecundia. Hec est sententia Augustini de civitate 14 libro c. 14. (Propter hoc virginitas periret.) Responsio. Dicendum

Tertio queritur, videtur quod in virginitate sunt tamen duo ex parte carnis et unum ex parte mentis, quorum duo ibi fuissent, sed 3m non fuisset quia non fuisset violenta apertio membrorum. Sed sic dicit Augustinus 14 de civitate c. 23 nulla fieret violentia, sed solum ad nutum rationis dilataret se membrum, et ponit exemplum Augustinus de quodam qui quando volebat omnes capillos venire faciebat ante frontem solum motu voluntatis, et quando volebat statim reducebat ad partem posteriorem, ponit et de quodam qui per congestionem reddebat solum motu voluntatis id quod volebat, et retinebat quando volebat sine pena aliqua, ut ipse dicit se vidisse. Et sic dicit quod fuisset de raptu quia non doloris gemitu sed maturitatis impulsus id fecisset. Unde et quod illa membra et dilataret se et constringeret sicut rationi placuisset, sed aliqua duo ibi fuissent, scilicet commixtio seminum et consensus interioris anime. Unde ibi fuisset consensus ad commiscendum et commixtio que duo non stant cum virginitate. (Fuisset prolis generatio.) Responsio

Quarto queritur, videtur quod in quolibet coitu. Dicendum quod nunquam insimul convenissent vir et uxor nisi propter prolis procreationem, cum ideo est tantum propter necessitatem, tamen ex matrimonii fine, tum etiam propter utriusque sexus perfectionem, nam virtute erat recta et ideo imperabat sicut oportebat et ideo nunquam iudicabat esse commiscendum nisi propter finem ad quem natura est instituta, et quia matrimonium tunc erat solum in officium et non in remedium, quia nullus in membris erat, et bene sciebat quando et hora ad hoc congrua, et quia natura erat sufficiens quando opus erat exire in actum suum. Unde non supersisset aliquid nisi quantum necessarium erat nutritive et sic non ministrasset generative, quando non esset opus generandi supersisset tamen quod suffecisset pro utroque. Unde Augustinus 14 de civitate 14: seminaret vir prolem et susciperet femina genitalibus membris quando opus esset et quantum opus esset voluntate motis non libidine concitatis, ut feminea viscera ad fetandum et concipiendum relaxaret non libidinis appetitus sed voluntatis usus.

Quinto queritur, videtur quod esset equalis multiplicatio virorum et mulierum, et videtur quod non secundum philosophum femina est mas occasionatus, sed tunc non fuisset in humana natura aliqua occasio, ergo femine non generarentur. Item natura semper desiderat quod melius est, secundum philosophum sed melior est mas quam femina, ergo desiderium facere sicut sibi placet. Contra equaliter est necessaria mulier sicut vir ad generandum, ergo aptabat quod de utroque fieret generatio ut posset impleri divinum preceptum. Responsio. Dicendum quod fieret equalis multiplicatio cuius ratio est quia tunc cursus esset officium matrimonii secundum primam institutionem, scilicet quod esset una unius et econverso, et ideo dicitur erunt duo in carne una. Unde quilibet haberet suam. Hoc autem non esset possibile nisi tot essent de feminis quot de viris. Unde vel parentes generarent vel successive. Magis tamen in proposito verba ista dicta Augustini quia dicit susciperet quantum opus esset quod iusta erat quod sciret facere divisionem feminis pro loco virorum et femine quia perfecte generatio obediebat ipsi rationi. Ad argumentum dicendum quod femina est preter intentionem nature particularis scilicet virtutis, sed potest esse preter intentionem huius vel illius hominis et cum distributione divine nature institutionis, et preterea dicitur mas per occasionem habet aliquam particularem. Ad 2m dicendum quod natura desiderat quod melius est sed mulier licet sit melior in se non tamen est melior in ordine, plus tamen sufficit quod sit equalis, quia utraque necessaria.

Circa 2m principaliter queruntur 3. Primo utrum filii illius generationis nascerentur perfecti in natura corporea. 2°. utrum nascerentur iusti et confirmati in iustitia. 3°. utrum nascerentur perfecti in scientia.

Primo queritur utrum filii illius generationis nascerentur perfecti in natura corporea, et videtur quod sic, quia inter omnia animalia homo est perfectius, sed multa sunt que statim nata gradiuntur, ergo si homo hoc modo non habet est propter peccatum, ergo ante non fuisset sic. Contra Augustinus 1 de baptismo parvulorum dicit quod hec infirmitas corporis que apparet in pueris, nescio ex infirmitate mentis, sed tunc non erat mentis infirmitas, ergo etc. Item naturalis processus est de imperfecto venire ad perfectum, sed tunc erat naturalis processus non impedit, ergo etc. Responsio. Dicendum quod secundum Hugonem de sacramentis libro 1 parte 6 est quod pueri sicut in malis animalibus nascentur ipsi,

quia ut dicit, post, modica fuerunt facta perfecta, sed ipsa non perfecta cum non ipsa, et patet quod alia animalia non sunt propter peccatum variata, ergo similiter de homine. Alii vero moderni dicunt sic quod in hiis que non sunt supra naturam de lege naturali non tamen sunt supra, sola fide ambulamus, sed manifestum est ut dicunt quod nec humane corporis est, ut pueri mox nati habent virtutem ad movendum membra, quia homo naturaliter habet cerebrum maius ceteris animalibus propter sui quantitatem, et ideo dicunt quod est naturale propter maximam humiditatem cerebri quod habent mox nati instrumenta inepta ad motum et motum. Alii dicunt quod periculosum est sequi naturam quam videmus in iudicando, quia non videmus eam non corruptam et non videmus eam integram, et ideo non possumus iudicare secure quod eodem modo penitus sit modo sicut tunc. Et ideo dicunt sicut dicit Augustinus contra Iulianum, de nativitate, illi parvuli nec fleret in paradiso nec muti essent nec aliquando uti ratione non possent nec sine usu membrorum infirmi et in lectis iacerent, nec morbis affligerentur etc. Ex quo verbo patet quod parvuli non essent irrationales sicut modo, et ideo dicunt licet non haberent tantam quantitatem corporis quanta postea esset habitura, quia non posset in corporibus maternis generari, haberent tamen usum membrorum ad ambulandum et loquendum et ratione uti, nisi quales habent experti quales naturaliter ingeniosi, et omnia quod tali tempore congruunt, non tamen generare vel huiusmodi talia possent. Et plus patet quod sit dicendum ad argumenta. (Iusti et confirmati in iustitia.)

Secundo queritur utrum nascerentur, et videtur quod sic. Anselmus cur deus homo c. 19: si primi parentes non peccassent, ita confirmarentur cum omni propagine sua ut ulterius peccare non possent. Item potentius est bonum quam malum, sed Adam quando de Deo non, sed peccatum potuit omnes inficere ut patet de originali, ergo ita etiam iustitia potuit omnes iustificare. Contra Hugo de sacramentis libro 1 parte 6 c. 23: nisi filius homo obediens mittitur sine obire ad posteros transtulisset, sic et inmittitur in obire transmisisset. Responsio. Dicendum quod omnes filii nati fuissent cum iustitia sicut patet Augustinus et Anselmus, quia ipsa voluntas sic in medio, item bona voluntas et non bona, vel quod non sit iusta vel iniusta. 20 de baptismo parvulorum (Hyp. 12 de civitate c. 9), vel caritas et cupiditas, sed ipsa voluntas est quod nascentur filii iniusti, quia iam refunderet iam, oportet ergo dicere quod in statu innocentie omnes nascentur, omnes nascentur iusti. Sed utrum confirmati, duo fuerunt alie rationes, quia aliquis posuit sic, patet per verbum iam allegatum quod omnes fuissent nati confirmati, et ratio quia eundem modum fuit illa que data est de iustitia, et similiter ratio de angelis. Hugo vero ut allegatum est, fuit alterius opinionis, et ratio sua fuit quia solus transgressio precepti est plena inobedientia, sed non plena obedientia nisi usque in finem fuerit, nisi autem meretur quis plenam confirmationem nisi per plenam obedientiam et conservationem, et sic quod tales filios generaret qualis ipse erat, scilicet voluntate vertibiles. Hec ratio est verior et melior et hanc tenuit Augustinus sicut patet 14 de civitate c. 10: felix illa humana societas sine illi primi parentes malum quod ad posteros traicerent, nec quisquam ex stirpe eorum committeret iniquitatem unde damnationem reciperet. Et hec ratio dicitur quia liberum arbitrium nunquam in bono stabilitur immutabiliter nisi sui de sibi completur, et ipsa voluntas est completione divine beatitudinis de lege communi. Item non est simile quod iustitia originalis esset maioris efficacie in filiis quam in parentibus, quia in illis non abstulit libertatem vertibilitatis ad malum, nec abstulisset in modo tempore prefito usque

ad finem, sicut fuit in angelo usque ad primum motum. Ad primum argumentum dicendum quod Anselmus sic credidit. Ad 2m dicendum sicut dicit Hugo quod non est simile, quia unum peccatum facit hominem plene inobedientem, sed non sic est de obedientia, nam uno actu efficitur quis malus, sed non uno actu bonus, sed ex frequentia bonorum.

Tertio queritur utrum nascentur scientia perfecti, et videtur quod sic, quia Augustinus contra Iulianum dicit quod excepta corporis quantitate tales omnino quales primus Adam gignerentur, sed Adam erat huiusmodi, ergo etc. Item comuniter dicitur et habetur a Beda quod quatuor sunt nobis inflicta propter peccatum, quorum unum est ignorantia, ergo si non esset peccatum non esset ignorantia, ergo scientia. Contra anima nostra nascitur sicut tabula rasa, ut dicit, non est depictum 3 de anima, sed eadem est modo natura anime et tunc, ergo et tunc erat privata scientia. Item contra quod aliquis novum ut addiscens vel adinveniens novum, sed illi pueri nullum de huiusmodi erat habere. Responsio. Dicendum quod non scientia nec ideo clara dicit quod illi pueri habent de communi lege scientiam, nec eo modo quo anime congruit secundum suum naturalem institutionem. Anima autem sic est naturaliter instituta ut accipiat scientiam et cogitationem mediantibus sensitivis potentiis, et hoc facere non potest nisi mediante perceptione obiectorum cum quadam eorum experientia, et ideo necesse habebat acquirere scientiam successive. Et hoc satis patet si ad modum revocemus quod supra dictum sunt de angelo, quia certum est quod scientia in memoria est quedam retentio actuum et conceptuum apprehensionis in eo. Unde scientia non nisi sit adeo realiter vel essentialiter sed species retentorum, que secundum Augustinum et alios species sunt quedam actus anime et concepte de rebus apprehensis. Tales non retento naturaliter non potuit esse in illis pueris, immo oportuisset quod fieret successive, sed non cum tanto discursu et pena sicut modo faciamus nos, immo faciliter acquisivisset quia mox nati potuissent uti sensibus et ratione et venire in rebus iudicare et disconvenientia vel convenientia comparationis discernere. Et sic dicendum est ad questionem quod illi pueri non fuissent perfecti scientia, et eodem ratione quod hic ponitur. Ad argumenta dicendum quod Augustinus intendit dicere quod excepta corporis quantitate habuissent alias perfectiones anime naturales. Unde Adam habuit scientiam de speciali privilegio et non naturaliter, sed quando quis habet instrumenta per quae cito et faciliter potest habere quod vult dicitur iam habere, sic pueri qui habebant instrumenta naturalia non impedita, quasi iam in promptu habebant quod acquirere placuisset. Exemplum de aqua haurienda: nam si homo habet situlam et sit potens ad hauriendum, licet non habeat haustum dicitur tamen iam hausisse, quia quandocumque vult potest haurire. Ad 2m dicendum quod ignorantia nobis inflicta non intelligitur prout dicitur carentia scientie, sed prout dicit difficultatem ad acquirendum. Si autem dicatur quod qua ratione Adam generasset filios cum iustitia originali, eadem ratione cum scientia, dicendum quod non est simile, quia homo generat sibi similem in natura et perfectionibus naturalibus, convenientibus nature speciei, sed non oportet quod in accidentibus individui, et quia illa scientia erat accidens individui, ideo non oportet quod generaret implere. Iustitia autem originalis erat accidens speciei, non creatum animam, sed sequitur animam generatorem.

Circa d. 21 versatur magistri inquisitio circa 3, scilicet circa temptatorem primorum parentum, circa diversitatem temptationum et circa quantitatem peccati consecuti ex illa temptatione. Quantum ad primum queruntur 2. Primo de motivo temptatoris. 2°. de modo generis.

Primo ergo queritur quod demon fuit motus ad temptandum Adam. Et videtur quod fuit odium, quia nullus perimit vel gaudet de malo alicuius nisi quod odit eum, sed demon magnum dampnum intulit homini, ergo eum odivit. Item non fuit invidia quia invidia nunquam nisi est nisi alicuius inferioris vel superioris, sed demon non reputabat se eo inferiorem, ergo ei non invidebat. Contra predicta dicit Sap. 2: invidia dyaboli mors introivit in orbem terrarum.

inquit aūt mortis fuit p adā. g̃ rc̄. Ad 1ᵐ. dr̄ q sic
septā dc̄. ita fuit. s. inuidia pm̄ suū motiuū ad tēp
tandū. ⁊ ro huiꝰ ē. q: oīs inordinatō uolūtatis. ē uł
ex amore boni ppi. siu̇ ꝯmodi. uł ē ex odio alieni boni.
nō. n. ē aliq̄s malus act̄ uolūtatis. n̄ q: iordinate aliq̄
uł inordinate diu̇. uł respuit. dyabolus aūt nllm
bonū uidebat sibi posse puenire ex hoīs tēptāci ꝯiectō
ne. sȝ bn̄ uidit. q si non tēptaret. posset hr̄e bonū. io
cep̄ inuide illi bono. ē ꝯpe inuidia odiū aliene feli
citatis. vn̄ ag̃ dc̄. q sic rapes p̄cedit plē. ī supbia
an̄cedit inuidiā. vn̄. xi. sr̄ gen̄ dc̄. inuidia nō ex su
bia nascat̄. ē. n̄ supbia. amor ppe excellētie. inuidia
aūt odiū felicitatis aliene. vn̄ cū q̄s amat ppaꝫ
excellētiā singlaꝛe. stati ꝯrelibꝫ. ⁊ parib̄ ⁊ īfiori bꝫ
inuidꝫ. supioribꝫ q: nō hr̄ q illi. parib̄. q: ei se q̄t. ī
fiorib̄ timens. ne ei equn̄t. vn̄ dyabolus uideꝯ hoīe
posse p hūilitatē obie dc̄ ascēdē. ubi ipe cecidit.
timuit nō solū ne ei pificaret. imo ne ei p̄ferret
⁊ io uideꝯ ei. cep tēptare. ⁊ sic fec̄ q: cecidit. Ad
argᵐ. dr̄. q ueꝝ ē q odiū. sȝ odiū ē duplr̄. q: aliqn̄
ē p iniuriā sibi irrogatā. q uult uidicare. ⁊ tale ū
odiū cū. 2ᵒ. act̄ m̄ est odiū. q: displiceꝫ bonū alteri. tā
q̄ diminutiuū ppe excellētie. q aliq̄ iordinate ⁊ sic
fuit in dyabolo. Ad 2ᵐ. dr̄. q dr̄ q nllꝯ inuidet
n̄ supiori. q pot̄ itlligi duplr̄. q: p modū obi uł fi
nis. pᵒ m̄ n̄ ē ueꝝ. q: nō solū mouet q̄s. ī uidet q̄
~~inuid~~. q̄ supiore. imo ꝯ pare ⁊ īfiore. ut dc̄ ag̃. ⁊
iā dcm̄ ē. si uō dicat̄. p modū finis. illa regla ē
uā. q: ille q inuidꝫ. sēp uellꝫ eē supior.

Scdo q̄r. utꝝ hᵒ. sin arguiuntis ꝯ modi ꝯtentia. Et
ē dr̄. s. ag̃. xi. sr̄. gen̄. q i fuit ⁊ nocēdi cupiditas.
⁊ nocendi potestas. una ex tēptatō dyaᵒ. s. cupiditā.
altā. s. cupiditas potas. fuit expmittēte dō. dyabol
ē libenti tēptasset. ī spē mag̃ occlta. puta ī forā hu̇a
si q: nimis fuisset occlta. io dr̄ nō pmisit. q ī aliq̄ spē
nimis occlta fieret. n̄ insuꝯ ppa spē tēptare uolūt.
q: forte cito adūtisset. ⁊ io dc̄ ag̃. q n̄ tēptaū sic
uoluit. sȝ sic dr̄ pmisit. vn̄ dr̄ phibuit nimis oc
clta spēꝫ. ⁊ dyabolus noluit facē ī spē nimis apta
ne facile cauet̄. ⁊ ꝯphenderet. ⁊ io ad sūpsit mediā
spēꝫ. s. spentis. ut p hᵒ significaret hoī. oīs future tēp
tatōnis dyabolice silitudō. ut dc̄ ag̃ ⁊ ḡḡ ⁊ hᵒ s. q̄nt
ad tēptatōnis modꝫ. p ꝯ̄ssū ⁊ finē intenpt̄. q̄nt ad
modū. q: spens ē al tortuosū ⁊ lubricū. ⁊ sic dyabol
tortuose pcessit. pᵒ boni spēꝫ p̄tēdēdo. p eā ad malū
p̄hendo. ⁊ hᵒ ē ro ag̃. 9. d ci. q̄nt uō ad ꝯ̄ssū. q:
oīs tēptatō incip̄ in suggestione. q̄ fit p apphen
sione sensibiliū. ⁊ hᵒ uocat̄ allegoria. ⁊ si tūc cu
piditas mō ad dlectādū. iā comedit mulier a bū. ut
ligᵐ. ph bıcᵒ. si aūt rōi plac̄ dlectatō. ⁊ ꝯsentit. iā
intelligit̄ uir comedē. hāc roꝫ poñ ag̃. 12. d ti. 12.
⁊ ꝯ manicos. Jt̄ fuit ibi silitudo q̄nt ad finē in
tenē. sperns. n. nō aptis passibꝫ ꝯtic̄. sȝ minutissimis
nisibꝫ repit. sic modus tēptatōnis paulati occupat
negligentes. nā a remotis incip̄ repe. usq̄ ad dei
ꝯtēpt̄. ⁊ tādē fac̄ hoīeꝫ simile pecoribꝫ. hāc roꝫ po
n̄ ag̃. 12. d ē. c. 12. sȝ attēdendꝯ ē q modus tētāci
huiꝯ ꝯtentiā istaꝫ. nō ex dyaboli intentōne. sȝ ex diuina
ordinatōne ⁊ pmissione. Est aūt pōti ueñ ad mu

here pusq̄ ad uirū. ē dr̄. q hᵒ fec̄. ⁊ mulier erat dbi
lior. ⁊ mag̃ apta ad īclinādū. ⁊ ī q: ea htta. d facili pea
ei uirū possꝫ hr̄e. sic fec̄. un̄ p eā adā huit. q peccauit
ad sugestionē mulieris ne suas dlitias ꝯtristaret ū dc̄ ag̃.
Jrca. 2ᵐ. pnᵗᵉ q̄rit duo. pᵒ. vtꝝ. oīs tēptatō sit
sēp cū pcc̄ō. 2ᵒ. vtꝝ sit difficiliꝰ resistē carni
uł dyabolo. Vtꝝ. oīs tēptatō. siu̇ dyaˡ siu̇ carnis sēp
Pᵐᵒ q̄r sit cū pcc̄ō mortli. ⁊ uı̄ q sit. q: oīs mot̄
ad illicita sēp ē illicit̄. sȝ oīs tēptatō sēp ē huiꝯ
gᵒ ⁊c̄. pbō ꝯ̄ie. q: si nō eēt illicitā gᵒ stare in illicito.
eēt hāc q ē ipō. Ad 9. oē pccm̄ ē uolūtariū saltēꝫ
actuale. sȝ frequēt̄ tēptam̄ uelim̄ nolim̄. ut dc̄ ag̃
3. d li arᵒ. ⁊ experientia docet. gᵒ ⁊c̄. Respᵒ. dr̄. q ꝯ̄ra
gᵒ oīs pcc̄i. ⁊ oīs m̄ti ꝯsistit ī uolūtate. s̄ doctinaꝫ
ag̃ ⁊ ans. uolūtas. n. cū ꝯformat̄ diue equitaᵗⁱ. ē iusta
⁊ oīs ei mot̄ ē bonus. q̄n aūt ē ad ūsa. tūc mot̄ illi
ac̄ fac̄. uł ipꝫ ipando. uł insurgentē n̄ refrenādo.
⁊ hᵒ dico q: n̄ ē ī potestate nr̄a q̄bꝫ uisis tāgam̄. 3.
d liᵒ. arᵒ. ag̃. io nō pot̄ nō tāgi. sȝ bn̄ pot̄ nō ꝯsentire.
⁊ iō tēptatō dyaˡ nō ē ī nr̄a potāte. ⁊ nō hr̄ hō se
ut agens. sȝ ut patiens ī tali motu. ⁊ iō nō ipucat̄
sibi. sȝ tēptatō carnis. ⁊ s. pm̄ ipulsū. q: pot̄ ipꝫ re
frenare. ē sēp pccm̄. q: tal tēptatō carnis n̄ ē carnis
p̄ asē. sȝ ī aīe nō facientis. sȝ sinētis. iō ipucat̄ ad pccᵐ
mortle. in nō repugnātis. s. ans d concordia. 2ᵒ. ē. ⁊ d
ꝯcep. ū. x. c. p ꝯtinuatoꝫ q̄ndā ad ipāꝫ ꝯcupiscētiā
q̄ dāpnabiłe ē ipis. si ill q̄ sut repugnāti ipucat̄ solū
ad ueniale. eo q ī ipis ē saluta ꝯcupiscētia. qᵒ ad re
act̄ sȝ remanet q̄ ad act̄. ut docꝫ ag̃. d lapᵒ pimlorꝫ
⁊ d nup. ⁊ ꝯcupis. ⁊ iō p̄sentia ꝯcupiscētie n̄ ipucat̄
eis in pccm̄. act̄ uō ei ꝯ̄ fert. qᵒ fert nr̄a ꝯcupiscētia.
ī ipꝫ dlectabile iordinatē ipucat̄ ad ueniale. ⁊ hᵒ q =ē
dc̄ ag̃. d pfcōne iustitie. q n̄ possum̄ ista uita eē
siu̇ pcc̄ō. uix s̄ntāꝫ 1o. ī canl. sua. q: si dixim̄. q̄m pcāꝫ
nō hr̄ns nos ipos seducim̄ ⁊ uitas ī nob n̄ ē. ⁊ iō neē
habem̄. oī dic̄ dr̄e. dimitte nob dbita nr̄a ⁊c̄. vn̄
dr̄ ē ad q̄oꝫ. q ī pcc̄ō tēptatōnis. q̄ pure ē a dyaᵒ. nō
ē sēp clpa. q: nō ē ī potāte nr̄a. sȝ ī tēptatōne q̄ est
a carne. q: uires īfiores dbet ordinari a rōne. iō ē
clpa si aliꝯ insurgunt q̄ dbeat. sȝ q: ī carne corrupta
n̄ possum̄ eē q̄n aliqn̄ titillet. q: ⁊ si tal corupᵒ tnsit
reatu. remanꝫ tn̄ actu. iō alleuiat̄ ī baptizati q:
1ᵒ q ī aliis ī q̄bꝫ nō tnsit. n̄ actu n̄ reatu. eēt mortle.
ī nob tn̄ ē ueniale. Ad argᵐ. dr̄. q mot̄ ad illi
cita ē illicit̄ ⁊ tal ē mot̄ excitatꝯ a carne. ⁊ tūc
bn̄ ē pccm̄ ueniale ut dixi. sȝ n̄ oꝫ. q ille q tēptat̄
a dyaᵒ. moueat̄ n̄ aliqualꝯ ꝯsentiat. ⁊ tūc. eēt
pccm̄. ⁊ aliꝯ nō. Ad arᵐ. alterꝫ ptis. dr̄. q ueꝝ
ē q oē pccm̄ actū ē uolūtariū. q si nō ē uolūtariū
nō ē pccm̄. ⁊ q: tēptatō dyaˡ nō ē uolūtaria. iō n̄
ē pccm̄. sȝ tēptatō eo m̄ qᵒ ē uolūtaria bn̄ ē pccm̄.
q: s. eā sinit eē. ⁊ p tāto dr̄ eē uolūtaria.
Scdo q̄r. vtꝝ sit difficiliꝰ resistē carni uł dyaᵒ.
⁊ uı̄ q carni. sit difficiliꝰ. q: seneca dc̄. q nllā
peior pestis. q̄ familiaris inimicꝯ. sȝ caro ē famili
arior. mlto plus q̄ dyabolus. gᵒ ⁊c̄. Jt̄ q sēp
infert nocumētū. plus nocꝫ. ⁊ difficiliꝰ ūı̄. q̄ q nō
sēp. sȝ caro sēp nocꝫ. ueniali saltē. q̄n tēptat ut
dcm̄ ē. sup. dyabol n̄ sēp. gᵒ ⁊c̄. Jt̄ q̄nto ipugna

ē fortior ⁊ calidior. tāto difficiliꝰ uincit̄. uł repellit̄.
sȝ dyabolus ē huiꝰ. iob. xi. nō ē potās. ⁊c̄. Respᵒ. dr̄.
q duplr̄ possum̄ loq̄ d istis tēptatōnibꝫ. aᵗ put sūt ꝯ
iūcte ad īuicē. ut q̄n utraq̄ tēptat. ⁊ tūc nō ē q̄o.
qᵃ q̄n dyabolus incitat carnē. q ē difficiliꝰ resistē
carni. sic dc̄ mag̃r in lr̄a. q dc̄ q tēptatō carnis
difficiliꝰ uincit̄. Si nō p̄ asē sumat̄ q̄lꝫ. tūc duplr̄
pot̄ eē. uł tēptati hūt aliq̄ spālē ꝯplexionē. puta
q uni ē mlttū iracūdus nālr̄ ⁊ parū lasciuus uł eꝯ.
si sic. hūt se sic excedentia ⁊ excessa. q: uni supbꝫ uł
uni gulosus difficiliꝰ se iuuabit. q̄ ali. Si aūt oībꝫ
p̄missis pcidaribꝫ affcōibꝫ. ⁊ loquam̄ indifferent̄.
sic dᵒ. q difficiliꝰ resistit dyaᵒ. q̄ carni. huiꝯ ro ē q: plā
ꝯnā tēptatōnū hr̄. q̄ caro. naꝫ caro nō m̄ p suatē
n̄ blāditias. ⁊ q: uni ꝯnꝯ. sȝ dyabolus hr̄ uaria ꝯe
nera. tā letitie q̄ tristitie ut dc̄ ꝯfossᵒ. Jt̄ nemo
ē q nō plus fugiat tr̄stia. q̄ affectat. cetis pibꝫ ut
docet ag̃. 8 3. q. neō ē q n̄ mag̃ dolorē fugiat. q̄
affectat uoluptatē. exᵐ. uidem̄. n. ī manuissias bestias.
amaxis uoluptatibꝫ abstinē. dolorꝫ metu. vn̄ ph̄s. 3.
eth. facili ē a dlectatōnibꝫ abstinē. q̄ tr̄stia sustinē.
vn̄ tot metos ⁊ uarios nouī tēptāti ī tristis ⁊ bladi.
q oīs carnis tēptatō. obliuiōm trahet. ⁊ iō absolu
te. ē dr̄. q peior ē dyaˡ tēptatō. q̄ carnis. vn̄ ḡḡ
dc̄. q pccā carnalia sūt leuioris clpe. sȝ ꝯ maioris.
infamie. Ad arᵐ. dr̄. q seneca uult dicē. q ini
mic occltus. ē peior. q: nō sic cauet̄. sȝ manifest
cauet̄. ⁊ p ꝯ̄ns nō sic malus. Ad 2ᵐ dr̄. q caro.
sepi nocet. sȝ n̄ sē q forti sit repellē. imo facili ex
pellit̄. ad uictoriā ꝯre. ubiq̄ posito. pccm̄ adē po
Jrca 3ᵐ. pnᵗᵉ q̄rit̄. 3ᵃ. pᵒ. vtꝝ tuit eē ueniᵗᵉ
2ᵒ. vtꝝ iᵗ pccm̄ fuit remissible. 3ᵒ. vtꝝ
fuit ꝯuissim̄ aliꝝ pccoꝝ. potuit eē ueniale.
Pᵐᵒ q̄r. vtꝝ pccm̄ adē ⁊ uı̄. q sic. q: q pot̄
plus dficē. pot̄ min. sȝ plus ē dficē. q̄n mo
taliꝯ. q̄ q̄n ueniale. peccat. gᵒ ⁊c̄. Jt̄ hō nō
erat dtiousꝯ ꝯditōnis. q̄ m̄ sit. sȝ m̄ n̄ ē pccm̄ morᵗᵉ.
q̄lꝫ mot̄. gᵒ nec tūc. Jt̄ 9. oē pccm̄ ueniale uenit
uł a difficultāte ad bonū. uł ex pmitāte ad m̄lū. sȝ nllā
dhūs erat ī. gᵒ nllā potās erat ad pccandi ueniale.
Respᵒ. dr̄. q omis ꝯcedūt q n̄ potuit peccare n̄ mor
taliꝯ. ⁊ n̄ ueniali. sȝ differūt iassignādo roꝫ. q̄dā
dīt. q hō taliꝯ fuit ordinatꝯ. ut nūq̄ uires īfiores
res dordinarent. n̄ pus aīa dordinaret a deo. sȝ a
deo. nō pot̄ q̄s dordinari. siu̇ ꝯuadi culpa. ⁊ sic mortli.
sȝ isti supponūt q nō possit eē pccm̄ ī infiori pte
n̄ sit in supiori. ⁊ hᵒ ē q petit̄. un ē petitō pucipii.
iō oꝫ aliꝯ dr̄e q: iᵒ ē flm. uł saltē dubiū. vn̄
dr̄ ē q cū. q̄r nō potuit ueniale pccare. fuit p
fcō iustiᵉ originalꝯ. p q̄ hō erat potēs sr̄ totā aīaꝫ.
⁊ oīs ei actꝯ regē. p quā plenitudinē. n̄ potuit ī eē
pccm̄. n̄ p ipi rōnis p̄maraꝫ iordinatōꝫ. q̄ a dūsio
dr̄. Jt̄ quocūq̄ pccō fcō. iā nō erit inocēns. sȝ no
cens ⁊ pccans. ⁊ hᵒ nō stat cū iustiᵃ originali. imo
puat eaꝫ. q̄ siu̇ clpa morᵗᵉ pci nō patitō. Jt̄ s. ag̃.

9. d ci. c. 12. q̄nto ad facili pot̄ caueri ⁊ n̄ cauet̄.
tāto ē maior ꝯtēpt̄. sȝ adā potāt facilime ab oībꝫ
cauē. gᵒ n̄ cauē fuisset ꝯtēpnē. q n̄ ē siu̇ morli. =
Ad pᵐ argᵐ. ignū dr̄. q illa pro q pot̄ mai pot̄ ⁊
min ē uā. si illa sūt uata s̄ ordinatē eō 1ᵗ. sȝ nō
oꝫ. q q̄n n̄ ē dare. mag̃ ⁊ min. nᵒ pcc̄ō hāc uitatē
exᵐ. d uulnē cordis. q: minima punctura ī cor occidit
hoīeꝫ. n̄ aūt cor alibi. imo maxia alibi n̄ occidit.
exᵐ. ī. q: mag̃ ē hoīeꝫ occidē. q̄ febricitare. ⁊ tn̄ pt
hō occidē se ⁊ aliū. nō tn̄ dare febrē. ⁊ simlr̄ alii
hr̄ īstātia. vn̄ q: illa nā erat tāc tāte nobili
tatis. iō n̄ potāt eē. ī modicaꝫ ꝯdē. q eā n̄ ptēt.
Ad. 2ᵐ. dr̄. q iᵒ nō erat p peiorē ꝯditōꝫ. sȝ p me
liorē. q: q̄nto nā ē melior. tāto dāpnabilior pena.
exᵐ. q: pt̄ regnt afīᵒ sano. s. uitiū. q̄n regnt a
suo infirmo. ⁊ tn̄ nō ē hᵒ. p dtiorē ꝯditōꝫ. sȝ p
mtis dbilitatōnē. Illud pccm̄ fuit remissible.
Tcō q̄r. vtꝝ. ⁊ uı̄ q nō. q: potētior ē ūō ā
ꝯli. ad exeūdū d statu culpe q̄ hō. sȝ ille n̄
potuit adhuc exire. gᵒ n̄ hō. Jt̄ morbꝫ q
totā nāꝫ infic̄. ē oīo incurabiłe. sȝ tal fuit morbꝯ
ade. q totā nāꝫ infec̄. ut omis nascāt̄ clpabiles
Jt̄ 9. oē pccm̄ pot̄ expiari. q̄n auctor illi pot̄ pe
nitē. sȝ adā potuit d ipō penitē. gᵒ fuit remissible.
Respᵒ. dr̄. q tā sēptā sacrā q̄ fides xana. dc̄. q iᵒ
pccm̄ ē expiat̄ p mortē x̄. redemtis. vn̄ ḡḡ. ofe
lix clpa q̄ talē ac tāt̄ meruit hr̄ē redēptorē. Ratō
aūt fuit dupᵉ. q̄ sil fuciūt una ꝯpletaꝫ. s. dī mi
sātō. ⁊ hoīs ꝯditō. ꝯditō hoīs fuit q: ūtibil erat
ī uolūtate q̄usq̄ uiuet̄. uita aīali. sȝ q: diuina iustiᵃ.
n̄ remitt̄ clpā. n̄ hāc emēdā. ⁊ hāc n̄ pot̄ p se fa
cē cūtā. eo q ē finita ⁊ offensa fuit infita. in
dicaū diue pietatis ꝯdescēnsio. dare mediatorē.
cui nita ceēt īfita. ⁊ p ꝯ̄ns, ppotōnaret̄ nitā
⁊ offensā. ī qᵒ mediatore dn̄o nr̄o ihū xᵒ. reꝯcilia re
m̄. tā ipē q̄ omis futuri. vn̄ paulus dc̄ ꝯcūq̄ ba
ptizati estis ī x̄ induistis. q. dicat q p m̄tū bapᵐⁱ.
fcī sut d corē x̄. cui corpis indumt̄ fuit ⁊ nr̄a
mortalitas. ⁊ sua caritas. Jt̄ ag̃ assignat aliquas
dcentias. in hec. q̄r dr̄ plus nos q̄ anglos redi
midos extimauit. ⁊ dc̄ q q: nr̄a nā tota pierat.
⁊ sic diuū dcū pieret. n̄ sic aūt āglica nā sȝ p
tialꝯ. Jt̄ q: alio suadēte cecidīt. ⁊ āglꝯ n̄. =
Ad argᵐ. dr̄. q excellētia nāliū q̄ huit anglꝯ n̄
fuit cā. ad uiuās ad sgendū. imo pōti fuit īpedi
mīt. q: q̄nto nā nobilior. tāto dāpnabilior clpa.
sȝ nō ē tota cā. sȝ sūt ples alie. q: exit̄ d statu menti
⁊ dmenti. ⁊ imobilitas electōnis. q: adhuc stat ī ppoito
suo. hᵒ aūt nō erit in hoīe. usq̄ quo uiuet̄ in corpe.
Ad. 2ᵐ. dr̄. q nō ē silē d morbo corpali ⁊ spāli. q:
morbꝫ spūal. hr̄ inficē nāꝫ. sic ⁊ corˡ. ⁊ in hᵒ bn̄ ē silē.
⁊ iō s ag̃. ⁊ ans. remanet actu ī iulaticatis hr̄ morbꝫ
spūal offendē diuā maiestatē. ⁊ ī hᵒ n̄ ē silē cū mor
bo corˡⁱ. ⁊ q: ista clpa remissa ē in suscipientibꝫ bapᵐ.
tn̄ sit reatu sȝ nō actu. in aliis uō nō repugnātis re
manet actu ⁊ reatu.

Jt̄ malū n̄ ē n̄ aliqᵈ tollat d bono ut dᵗ ag̃ ī encħ
sȝ q plus tollit d bono plus nocet. tulit aū p̄mꝯ hō
mihi sibi d bono q: ī nocētiā originalē. ⁊ q: n̄ po
terat stare tal ī nocētia. cū minima culpa. iō q̄lꝫ
culpa. fracta cū p̄rabat magno bono. sȝ erit magᵐ
malū. q uocam̄ pccm̄ moˡᵉ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

eo q ronal' ⁊ pone no posse uelle · qr no pot ee · q
uolutas hns se ad opposita · sic ad altam ptem dtinata
sin ao addito · bono ul malo · si suppoit est q fiet p
se sin bono · si aut intelligat q fiat i pctabil' pdon ·
h pot illi d po abso q faceet ipm btm sin merito
⁊ tuc dico q sic · s · qr potuit ipm fecisse i btitudie ⁊
tuc no fuiss p modum merit / si aut itelligat d po
ordinata s ordine sapie sue · no potuit · n dbuit ·
q ipm faceet · n talit q pmitti sue uolutatis ad
gliam pueniret · tal aut adam · no pot stabili ali
qua gra adam · circa dimi ing satietatis e oplemt
Ad pm argm · dc q mi e fla · qr cu adam pomt
no ee exse btm · q qexs exse n ht · q possit acqre
io regrit q ponat in statu merendi · ⁊ p ons dmendi
⁊ tuc dr mel ppotonata suo fini · Ad 2m · dc ·
q phs loqt · d extmis orius ⁊ q ueniut ad opone
aliqui ten · quor uniqq pot pse stare · sic pz · 8 · phy
⁊ xi · met talia ut extma · d glx dic · mi · sut 9do
ria · s hus ar · ⁊ n hug · ul falam pecare posse · ⁊ no
posse peccare · Itm q nlli e stale · sin nale · q alit
e accntale · si bns e accntale n posse peccare · g n
pot ee hoi stale ⁊ nale · eu pmicto teptari · dd
edo qr · ut dr dbuit · q dc · s ag · xi · sr · gen ·
q dbuit ipm teptari pmictre · ⁊ h · qr gloriosior
erat palma · ⁊ i qr mirabilior pcedit sua sapia
q nllm malu i mudo si pmicteret · n pn sciret gb ·
lonis usibz accomodaret · ordinas mudu · q q dd car
me · p qua pulcima actecta · e ⁊ pectior sua iu
stitia · ut res quas sic administrat ut eas pprios
mot age sinat · a · d · a · alias dr cogeret eas · si sic n
pmicteret cure · un si hoiem teptari n pmisiss · i
iuriam ei fecisset · ⁊ dra · cu dra hret aptitudie ad
teptandu · ⁊ ho eet apt · ad teptatom · si aut pmic
tet se cade · hret punitoz sic digni erat · ⁊ i h
sut dina sapia qmedat utes bene uolutatib
mal' male utetibz natis bonis · dcare teptari
Tercio qr · ut sa uiri d beat dsi · ⁊ qsio m · qr
oe id e appetendu q e m gaudii · si teptatones
sut m gaudii · pbo · mi · dr · iaco · i · oe gaudiu exi
stimates frs km cu uarias incideritis tepta
tones · Itm ps · pba me due ⁊ tepta me · set ex
maior sut imitada · g ⁊c · Cm · m · 26 · orate
⁊ uigilate ne itretis in teptatom · si id p e cauedi
no e dsidradi · Rdo dc · q n e appetedu ⁊ dsidra
du pse n bon · ⁊ qr teptari no e directe ⁊ pse bonu
n e pse ⁊ directe appetendu · un xs · dog nos · ai dic
orare · ne iducam in teptatom · pot tn ee idirecte
⁊ p acns id q e malu puenire alic ad bon · qr e
occasio boni · ut qr e m excente utuis · ⁊ isto m
pot ab aliq dsidrari · ut purget ul ut mitu au
geat · si s gru teptaton · qr di teptato sep ordinat
ad bon ex intentone di · li sit aliqn ad malu i pati
entis · ⁊ io ht plus d appetiblitate pacns q dra ul
carnis · ablpsis tn e timida · si alie due dra ⁊ carnis ·
sep ad malu dse ordinat · ⁊ io sut fugiende · sic
apls e dnm rogauit · ut discedet ab eo · ⁊c · Ad arm
i · dc · q lat iacobz lo d teptatone di no ione sim
si rone boni · q in seqt · ul si loqt gnalit itllig supp

dino auxilio · p q tal' teptato possit uia · Ad · 2m
pz · q ps dic d teptatone · di no rone sui · si rone re
mouetarum cogitatom · un ad iugio ure renos meos
⁊ cor meum · igne s caritatis · ¶ p qr · ut · ada in
Irca 2m pnle qrut duo · statu p huit oium cog
tom · 2o · vtrum ada uidit dm p eenciam ·
Primo qr · ut · ada · i po statu · huit oium cogitones
⁊ uii q sic · qr nllis pot recte noiare res · ⁊ dbito m no
mina ipone · n cogscat · si ada oib reb noia iposuit ·
go oia cognouit · Itm d moralib nllis pot alios in
strue · n sit ipe actu tal' · quales alios ht fice · si ada
dtebat oms istrue ⁊ rege · un qr n rex uxore peccau
go ⁊c · Co · si sciuiss cogtom oium · no optiuiss q
dr aduxiss oia aialia ad eu · sic fec · g illa no co
gnu · n · e · incepiss dr ad face frustra · Itm q n
d moralibz · qr si sciuiss · i a casum suu · ⁊ occasione h
lu sui sciuiss · p ee n potat sin pena · ⁊ dolore · que
stare n possut cu inocetia · Rdo dc · q cup e po
d ista qone · na hug · d sac · l · i · pte · 6 · dic ⁊ magist
pon ilra · q ada fuit pdit tplici cogtone · s eorum q
ad dm · ⁊ eorum q spectat ad se ipm · ⁊ eorum q ad mudu
⁊ dic q n p studiu · ⁊ i tualla tepor · si sil ⁊ semel
ipam accipiendo · ⁊ mouet ill' duabz ronib fals · ad
ista pte · ⁊ mlti sut seqces isti ronis · expontes tn
ea sic · qr psice pot qs in cogtone tplr · qr apte
scibilia · qr scit pla · at apte modorum sciedi · at apte
habilitatis in cogscendo · hiis tris dnt · q eaq fuit ai
su nali · oia sciuit ada · n potuit psice · pu scibilium
in cogtone · si bn pu modorum ⁊ hilitat · ea u q sunt
cursu uolutario · ⁊ mirabili · no sciuit n p reuelatom
⁊ io potuit q ad ista psice tplr · ut tcm e · s · q ad
num ⁊ modi ⁊ hit · Alii uo dnt q n sic e · si dicut
q scia sin cog pot accipi duplr · qr at s fucilitate
cogscenti ⁊ uideti · q m dic ag · x · d t · q mes sep
ht sui notitia · at s actuale iformatom memorie ·
p spes · sic dic ag · xi · d t · mes corporeatum no
titia p sensus · corpis collig · icorporeorum at p semipam
po m · modo · huit ut dnt ada · abistati sue p ducto
nes oem cogtom · 2o m n huit · si erat p ea · acq
situr ta p naz · q p gram · ⁊ p sensum experietia · un
⁊ tal' fuit cog q huit d noibz · qn eis noia iposuit ·
Ad pm argm · dc · q n oz · q q uult iponere noia re
bz · q ipe h sciat · oia ppa illi rei · qr freqnt mag
noinat · ppe accntali q eentii · sic fuit h · un uo
cau uxorem uirago · qr d uiro supta e · q n e eentil
ppetas · n gutit mulier cu sumi d uiro · Ad · 2m
dc · q li eet qstitut ad regetum mudu · no tn oz q tt
h oia inpticlari cogsceret · si suffic q haberet pmuudie
cu nali industria · uidit dm p eenciam ⁊ uii q
edo qr · ut · ada · sic · qr hug · d sac · l · i · pte · 6 ·
dic cogu ho aitore sui · n ea cogtone q fo
ris ex solo auditu pcipit · si ea qua p inspiratom
ministrat · Itm ag · 12 · sr gen · ⁊ ad orosiu dr
q paul' uidit dm p sua eenciam · ul i sua ee · sic
uidet sci ipatria · Itm sic se ht affcs ad dilectom
sic intells ad uisionem · si affcs diligit dm imte · g
⁊ intells uidit dm imediate · Co · 10 · p · dm nemo
uidit umq · Itm exo · 33 · no uidebit me ho ⁊ uiuet
li mag ure hoc d statu inocetie

Rdo dc · q dm uidi p eenciam pot itlli duplr · qr
at fixe ⁊ hitualit · at rapti ⁊ trasseut · si p intelliga
t · dico q e i pole q aliqcuq adam iuita ista sic uidat ·
qr tal' uisio fac hoiem btm · qstitues eu in ano sue
satietatis · ⁊ ex stat fidei · un si alic adee fuiss h
donat · fuiss maxie dat uirgini bte · ⁊ tn n fuit
ei dat · un apls · ad thi · d · q ds hitat luce i accessi
bile · q nllis hoium uidit · si n uide potuit · Si qr possi
dici · uerum e q n pot uidi p naz · si n negat qn p gram ·
dc q ⁊ p gram · h n pot ee · qr hit n dat pot actum
ul' flam actus · si modu act · g si no pot nalr p naz
uide · sic dic apls · g nc p hit · Itm sic se ht hit fidi
ad actu fidei · sic se ht hit glie ad act glie · si hit
glie numq pot stare cu actu fidi · qr iplicat qdco · s
uide · me ⁊ ime · g nc hit fidi pot stare cu actu
glie · s · q uidat i enigmate ⁊ clare · Itm i bonis act
e melior q hit · si nllis pot hre hit glie q e mini
q act · g nllis pot hre act · qr eet maior ⁊ qphen
sor ⁊ ifide ⁊ ex fide · h ide dnt mlte auctoritates sa
cre scripte ⁊ scorum · nc abstat · q dr · i uisibilia di ⁊c ·
qr qspicit sepitena u tus · n inse ura ⁊ sic e · si p effcm
⁊ isbiecta catam · ut dic dyo ⁊ gg · Si aut intelliga
dr uidi rapti ⁊ tnseut · sic dico q d spali gra · pot
ds uidi in isto mudo · ut uidit btis paul' ⁊ moyses ·
sic dic ag · 12 · sr gen · ut e allegat · ⁊ ad paulina
d uidedo dm · ⁊ sic cedend e ⁊ d uirgie bta · q dm
uidit · ⁊ silr pot dici d ada salte i illo suo raptu · sin
sopore imisso sibi ado · ⁊ h sat e intellile · q sic deus
p sua oipotntiam · separat aliqn act ab aliq remante
hitu · in sua na ⁊ integritate · ⁊ illu dat ad tps alta
ne · ex · d frnitate ⁊ igne trium pueror · un pot au
ferre a lapide act grauitatis q qpat ad obm · ⁊ dare
ei act oppoite · ⁊ tn n dstruit na illa · silr potuit
ds p sua oipotntia auferre aliatore · remanete i
fide act fidi · ⁊ dare ei act oppoit · s · clare ⁊ n i eni
gmate uide · ⁊ h rapti ⁊ tnseut · Ad pm argm · dc ·
q hug intendit distiguere illa cogtom · q ista uiram
q hmus exauditu · n aut q clarore · q ipe dare pt
p ispiratom sin alter auxilio · sic pz p uita sua · qr
huit cogtom p ispiratom intne qteplonis · nc oz q illa
eet uisio p eenciam · si suffic q p clara refulgetiam
effectum · Ad 2m · ia pz solo qr uer dic · Ad 3m · dc
q n e sile · oio · imo e fla acntis · qr mutat ppor
tone · qr pcedit pportone actuu in q sut siles po ·
ad pportom metior · in q sut dissiles · qr bn u e q sic
intellige · seu uide · fit imte ab itll'cu · sic amare
e imte a uolute · si n se uolutas sin me ferri iam
ad · g intells i uisum · qr uide e solu rei psentis · set
amor e rei psentis ⁊ absentis · d · 24 ·
Irca d · 24 · n sat inqsito magri pncipalit ac
ce · ¶ p · ce · auxilii hai p collati eritate · ¶ 2o
ce ei qditatem · ¶ 3o · ce · po aie qnda distictom · g
ce pcti qsumadi ordine · ⁊ pgssione · Quat ad
pm qrut duo · ¶ p · ut · adam huit auxiliu p q sta
re posset · ¶ 2o · ut huit uim psicere posset ·
Primo qr · ut · ada huit auxilium p q stare
posset · ⁊ uii q n · qr nichil q nalit mouet ab uni
tiu · pot moueri ad sium oppoitum · n ul' uolenti l'

p ad sibi sr addit · si ois adam · eo q adam dse tuc
⁊ mouet ad dscen · g n potat stare n uolet · l' n
sibi ad addet · Itm ut ma · ncc uic · mi · ⁊ mi
cedit · si ho erat minor aglo nalit · g n potuit sta
re q eum · sic nc stet · Co · ag in enche · sic fcs
e ho · rect · ut poss i eadq rectitudie pmane · mane
aut ⁊ stare ide sut · Itm nlli dr iputari casus · si
stare n pot · g pm ho si stare no potuit · cadedo
n peccau · q flm e · Rdo dc · q ad e uelle stare
⁊ ad e posse stare · ut dic ag i enche · ⁊ i e · d ci · 24 ·
qm si no huiss un stare potuisset · n sua culpa ce
cidiss · ncc aut dr culpa no faciedo · q n pot · q n · s ·
illa ipo · n pcedit exculpa sua · ut dc ans · si h e i
qens · Itm d qli affiro ul nego uia · ⁊ n abe siml'
m sic · aut ada potuit stare · at n · si sic heo ppo
sit · si n g fuit ncc ipm cade · qr n posse stare ⁊
ncc cade · qutut · g si fuit ncc cade · fuit i eui
tabile · ⁊ i uolutariu · g nc pccm q e qcto · Et io
do · q ada huit un stare poss · s · p h arm · si uelle
stare · erat p ad don · Ad pm arm · dc · q cata dup
qsidrat · at inqnt cata e aliq eritas · et effcs di
⁊ sic tudit ⁊ qsuat siui ee · at iqnt e d nichilo ·
⁊ sic tudit ad n ee ⁊ d fice · un ucq ht · s · posse
d fice ⁊ stare · id a pcedat si tic un mot i eet ·
⁊ si sic eet uolet teneret · si n sic e io n sequt ·
Ad 2m · dc · q mi e fla · qr i h i posse stare p
uolutate · ho n e minoris ututis · q agli ·
Scdo qr · ut huit uim possi psice · ⁊ ui q n qr
na · pse no pot eleuari sup se · si pfect in boni
e qdam eleuo hois sup se · g ⁊c · Co · ois hns foram
⁊ pnm alicui opis · pot illam face · si bone opis
pncipiu e bona uolutas · q dr ei dat · pbo hui' ag
dic · d ccor ⁊ gr · q ho fuit fcs i bona uolutate ·
Rdo dc · q magr in dre · q ho fuit at i puris
nalibz · mot ub' ag · q poito · eu bona nalia sola
n sufficiat ad psiciendum · dix q ho n huit un poss
psice · Si salua sua pace · h n m bn dcm · qr ostat
q li arm · n erat dtinat ad mali tm · g potat ex
se uerqz oppoitorum · qr qli po e duor oppoitorum · g sic
potat malu uelle · sic potat bon uelle · si bone ue
lle · e bon act · ⁊ do acept · g psice potat · Itm
scpta dic hoiem fcm fuisse rectu ⁊ utute uestit
h · a · s · rectitudo ⁊ ut · sut pn meritorum morum · qn fuit
a uolutate · Et io dc e ad qone q huit un psice
potuit · si ipe uba ag e notada qda distictio psi
ce · qr duplr dr · nam uno m psice i bono e aliq
bon op incohu excendo · 2o m · dc excitatom bonorum
opu usqz in fine qtinuado · p m icludit sola in
stitia i formate uolutate · 2o m dic gram pse
ueratie · po m bn huit ada un possi psice · si no
2o m · ⁊ h e sma ag · d cor ⁊ gra · un si aliqn dr
q n huit un psice potuit · itllit 2m m · si n po ·
Ad arm · dc · q pfect i bon bn e eleuo qda sup
nam corupta · q corups thit ea ad uma · si n est
sup nam · i nocete dino sibi auxilio asistente ·
Irca 2m pncipale · qrut duo · ¶ p · ut li
arm sit hit ul po · ¶ 2o · ut li ar · siu
uolutas ⁊ intells sit eadq po · ul diuse ·

primo qr. vtr. li. ar. sic hit ut po. z ui q sit hit. qr iusta eit q li. ar. e facultas s. facultas dic hit. g r c. [illegible] oiz hit e separabil a sto. salte s intellc cui sit qdaz qualitas eius. s. ipossibile est hoie ee sin lr ar g e po cu n sit hit. ut pot a ci q sit passio. z tui h. z sit i aia s. ph. [illegible] aliq dicit ad qdz ista q li. ar. e hitus. q pz q sic notificat. vn n e volutas s. facultas volutatis z ronis. z h sic dat intellige. qr ut dicit eptz re dire aliq po facil ad act. qr aliqn p se ipa. ut mens ad se intelligeda z memoria. z tal facili tas n addit sup potitia aliq. vt s. solu roz. 2o m p glutates acqsita. ut tells p g matica ad gmati candu. z tal facultas addit causa ecnia. 3o m re dire po facil. exq motione alteri po. ut qn qngi tur intells sol cu appetitu. recte facil. ad actu eligedi. z gsentiedi. z tal facultas n dic ad diusu. s re s solu dr qlectoz duaz po. ad act un. z h e ut dit li. ar. [illegible] alius no alit cu qr h hit s q po ag. ipe cu no e agens. ut p se act elicies. s li. ar. ut z pse sigficat. ut eliciens act. g tno aie e s lect. [illegible] oiz hit s phm. dtiat potitia ad alod oppoitoz quoz po e p se. s. li. ar. no dtiat s i differe se ht ad bon z ad malu. gine e s sua in stitutoz. g li. ar ne e hit. [illegible] no valz. qr h expedie z usu. gsurgat in hoie qdaz facultas ad recte gtendu. no e q existis duab potitiis. sit sic ali qi hit. [illegible] [illegible] id dnt ist q li. ar. noiat po psaz tu p hit. qr cu hit gngat pemicta z incnti. po h n pot recipe. z qr ad oppoitu se ht. no pot ee sic solu. z z habe dat pot inclinatoz z expeditoz ad act sui. s. li. ar. h ase n ht s. expeditoz ad actu electionis. vn dnt q li ar. dic po psaz p hitu electo aut mali cu sit apo dfectua. n indigz hitu ut male eligat. q pse pat dfice. vn ans dic. q posse malu n e libtas. n ps libtatis [illegible] s cu li. ar. p pccm no possit in electoe boni sine hitu gre ipz sanate. dic a no e ll siplr q dicat po pctu p hitu a no e ll p statu sue istitutionis an pccm. z dic n satfat. [illegible] qr do qnt ulr e s q nuc se ht in statu pcti. z sio m q li. ar. n sit d aie integrtate q flui e. imo e. utissim q ipi e d integrtate aie. nec dse includit hitu. [illegible] q aliud dr m. q li. ar. dic po ee se expedita ypn ta z facile ad ipas act. hus libtate z dnu. q sci z doctores incidut sigficare noie li. ar. h e sua ag. vponesticon. [illegible] 3o q forsita por dici volu tas. sic dic dam. l. 3. c. ca. li. ar. n e q volutas. [illegible] [illegible] q hit duplr e ad psens. qr aliqn e qda qlitas absoluta sup po. ut gra q dat et mod opandi z dtr q po aliqn e qda habil aptu ordinata ad aliq opo. z dr q doct z dic do. n po n z itegra z isto v m intellig magr z n p. [illegible] qr vtr li. ar. sil volutas z itellc sic cade po. ul duse. [illegible] q cade qr qdaz uniz

sue eade p ecnia. int se sit eade p ecnia. s ph inlecas s intells z volutas sue hui g r c. plo in ag. v. d tini. memo intelligntia z volutas sut una mens. una uita. una sba. una ecnia. [illegible] quay cuiz po e ide act. e eade ee. s itllc z volutas sut hui. g r c. pto m ag. 14. d c. 21. dic volu tas sat z intellig z itelligentia dilig. [illegible] po a sigut p act z act p hitus z hit p obi. s obi istay potentiay sue una ecnia l sub duisa rone. g z po se una. differecs solu rone. [illegible] phs [illegible] po naless z affectuas z cogituas. [illegible] q istaz qtuoz sup e po. sue solepnis. z sat ptabil. vna dic. q possunt logi d istis potitiis. a in rone ecnie a po. s p ut dnt. q sut penit ioz s no sb rone po sic sut duse. hac dnt fuisse igitur ag. x. d c. c. 21 ste p p id doz auctoritate. vn illi dic q e po vgs qr sic e una sta una ecnia z gegt a se ip e ea no q no ad se ip. s ad alit sue. l. 3a s pat z fili. z s. s. sic dic se hre iaia. q ignis tut absolute puta. stat ul hui. in sut. s no accipiat iste po igi ne dir ad ab ut pz. q. 2. 9. me mate sue 3. po. Et qn q. g eas. q ag. intelligit e q sit una sta in rone sb potiti. respondet z dnt q n e necu. q pbat p h. qr ipe dic q h no sut ptesaie. [illegible] aliti aut a dic q hic diusitate i rone ecne z po. sut n. qdaz for. ul ne formales. i una n spuali aie potitiae p quas aia opat diusos act. ee duisa ola. h pbat sic. qr iste po dnt aliq ecnia. qr n dnt n. s iaia no sut n m aie z ei for. z ei accnia. qr oie ee e bona do instu z accns. s n pot dici q sit accns qr ag pbat. 9 d c. e. q no possut ee actus. z z qr seq e q ho poss intellig no huis. intellc z volu tate. s eent accnia. [illegible] ho ia se pone i sua spe p sua accnia. q oia sut ipossibilia z absca. g suste po no sut accnia. n e sut m relige p lor acone q sit for. [illegible] po. gnis sine penes ic q e meli z ti gni i aia. s inpe n e digni z meli sua for nal. qr a for ht qlz res. sua pfoz z dnatate. g p istas potitias cu aia dicat v d. debet dici. q sit for aie z n accnia d ei m. [illegible] iste potitie sut active z n passiue. cu i eas gsistat tota nobilitas aie. qr si d se eent passiue. non eent lbe z reflexibiles sup se. g si sut po active sut for. qr ee agens e formale. g oz q ista forma sit ul stal ul accntal. s pbat e q no sunt accnia g sut for stales. z z qr aia vere itellit z vult p istas. ois aut op e a for. dr e g s i stos q sut due po duse [illegible] ag. dr q m e sta. adpto dr. q ag. intuitu dico q sit una sta i rone sb ota. vl dr. q pe sunt illi poni sic sat. inuic in illa illa. n po pase sup ta. e pemic ide q aia. z itllcia sic n ps ide suo toti. s omi simt sup e cu sua m. [illegible] ad zm dr q actus aliqn attbuit ppe alicui sic agenti ul electo. ut intellige intellctu. aliqn no p actus. sic dnt ista e for. ul albus e musicus. qr e un supposito. z sic accep ibi ag. qn dic q volutas intellit. [illegible] ad 3m dr. q illa pto dz itlligi d rone obi formal. z no matial. z tut ia e. una aut ec pot hre plos ide formales. sic dic imnoi. vl dr. q intelligit gnc

ad invicescetia z n p cas eenle. sibi finale.

Circa 3m pncipale qrit 2o. [illegible] p q. vtr. pars supior differat ab iferiori. [illegible] 2o vtr. volutas nal z dlibata sint due ul una. [illegible] 3o vtr. i aia ronali sit pone intellc agetis z possibile. infior. z m

[illegible] primo qr. vtr po supior dtat ab. q sic. qr po inqua e v di. no e eade cu illa. inqua n e ymago. s i rone supiori e v z n i infiori. g n e eade. [illegible] g. volutas ht silesac roni. s ipa n e aliaz alia. qui uelit infiora z supiora. g n differt. [illegible] dr q qa dnt q po supior e ignit coleat eu anglis. infior ignit gngit cor. s istut e sic dixi supi fim. z 9. ag. 12. d c. n c. u dic q supi oi cohibet infiorez. z illa obtepat. s gstar q illa corp administrat. n obtepat. n obtepare pot. qr pure nale ag. vn ia eet ipotate nra. disgere z hui q fim est. vn a ipe ag. g eplaz fudauit diffigut pte aie q ht intellige ultate ab ea q ooi gunet. z reg. [illegible] Et io dr. uaris modis obmissis q supior z infior po. e una po differens penes offa. sic dic ag. 12. d c. 3. h igt duo q gmemoraui no n p offa gemenati. ad caede n rone obiectu. z formaliz ordinat. qr cu tpalia q ecna intellit. sub eade rone formali q gte po formal ht non fiuz. differaz potitiay q hic nlla e. s e supior qn d fnoub cogitat. u tangit. ad regeda infiora. [illegible] ad arg dr. q v d n e incota aia nalie. s volu tate e ee. qn ad ip cogitado z amado p gsortate durat. z tut sin dubio. imag e v d. qnto magis pure ad ip ourit. q e qn supiora ptemplatur.

[illegible] qr. vtr. volutas nal. z dlibata sic due l una. z ui q sic duisa. qr ille po sut duse. quay sue dusi actus. s act hay potitiay sut hui. pto m p. qr act dlibatie no e dtiat solu ad una pte. sic act volutatis nal. qr sic mutable z imule. [illegible] sic se ht pncipiu ispeculatis. sic finis i opa tiuis. 2. phi. s cog pncipioz e alteri po. s intells qr sit cog oclusioni. qr hat apphendit po. z sic e i fi ne. z intuis q sut ad fine. qr fine apphedit volutas nal. z ea q sut ad fine dlibata. [illegible] g. diusaz po oz ee dusa ola formalia. s uniusq volutatis n e n bon. q e un obm. g ille n sue duse. g ead. [illegible] dr q s. aug. d goz. c. 23. volutas tplr accipit. qr uno m e strumet. sin po volutiua. 2o m e affecto strumeti. sic dnt ee aliq z dormiete bone volutatis. 3o m e usus. ut qn volutas actu sequit sr aliq bon. q e i uoluta. si p m accipiam cu illa sic uleia z ypletia for aie ronal. nllo m pot plificari. i eode supposito. z io illa do volutatis p nale z dlibatiz. nllo m pot eade sup volutate q dicat strumet. vn illa do solu adit sup volutatez ac cepta duob motis ultimis. z io no e volutatis q e istrumet s se. s igtaone ad affectione z usu q possiut invedet supposito plificari. modus aut pli ficadi e s motu apphebedi. nia ois apparet ta po q sensitiuis. sequr apphesione apphensibilia at sut

in duplici dra. ta intonis q in al. qr aliq sue a pte bona. z aliq apte mala. z qr talia po apphn dit sub dscusu. io talia dicunt apphbde nalie. ut uelle ee bem. z nolle ee miserz. z e taluz e voluntas nal. aliq uo sut min apparetia bona l mala. z io po n ita sat ato discre u d libet z eligat ut respuat. z e taluz e volu tas dlibata. z sic pz. [illegible] ad qoz. q apparet q seqt apphensione p se note bonitatis ul malicie e nal volutas. eo q ille e nec z uno m se hus. dpetit at q se apphesione boni ul mali no p se noti s p po dscussi. e dlibata volutas. [illegible] ad p arg dr. q act tal nal volutatis. no e mag dtinat. q ali act dlibatie pot sui. s p gpato ad eiuis obm. [illegible] ad 2m dr. q eadem e po apphedes pn. z gclone. sic sut dusa cogsabilia ingratu se hutia. i dicit. qr qn p se nota sut accep ea itlls subito. z dic recipit sibi solu nom intellc. s qn n e p se not cogsca ac ap po cu igstione ronis. z io ille ide intellc e po. aliq aut dnt. q po z intells bn sut duse po. z g eis se ista duisitas apphedd. z n apte obi s sic no e inuolu. qr no e i ea n pu accip ab alia po. s abitllctu z rone. s act q uenit ab alia po n duisificat alia potitia. [illegible] ronali sit pone itellc ag.

Circa qr. vtr. i aia possibile z agute. Et ui q sic. qr ot q d po reducit ad act e po. sital e intellc. sic pz ad sensus. cu n sep itlligat. [illegible] ph. 3. d aia dicit. q sic i aliis rebz sic i aia e po ne ad q e oia fac z ad q e oia si. [illegible] intellc agens pone se hre ad po sic lux ad colores. s lux colre e pncipalr inuisibit ab octo. g z itellc agens est pncipalie cogsabil anobis. q e g ex pienaz. [illegible] nlla for e p se po cu ipse dat q sit act. s intells e for. g r c. [illegible] dr q itells agens z po sut i aia tag ps sua cui ute sit acto intellctual inob cu n qug sim n intelligute actu z sim actu itelligetes z n d po reducte ad act. n p ad eius actu. g me oz pone istas dud i aia. qualr aut h fiat e i e pstor z eor sedes. Infinitis qda opiona. ut id nlls possit male dici qn hat aliq opione sec. s obmissa ista ifinitate opioni. pp plurate mutaz. assumo una mag gsona ag z boetio. q tal e q intellc agens e q dam po aie. no cu alia s e absoluta. apo s una z eade e agens z po. s n eode m. dr q intelligendu e sicut q itllct z volutas moni se sus aptitud. s dup e mod ab psens. una s q sequr cas efficietes opera hutez formay. ut calefaconis modo seqr calefacie te. z h e sep ab alio mat. a motione nichil moui se ip. qr sep dist inc p ore m. g me 2 modo e q seqt forma ipleca i ultima opleone. sic seqt ferri d orsu lapidis forma q diu e ex loc suz. qua motone mou se lap dorsu ad moto phisice formalie. h efficate sic ab a. s. gnate z tali motione mou se intellc z volutas. z h e sep in se ipo s. tagente g me talia n agetia nalie includat ab suas pfones. di m hant sua

Rn r p pla [illegible] ps s p [illegible] mi z ars [illegible] fluit. [illegible] obs [illegible]

passiua proportionata ut est ingens. q̄r est quod est in actu p̄s et impos. [illegible] facere facit se de pō adacte. q̄r h̄ dicit sibi [illegible]

[illegible]

Item est secundum q̄ talia mouentia se formaliter possunt moue[re] ad efficere. sic quod mouendo se formaliter mo[uet] [illegible]

[illegible]

actu intellectu. q̄ est q̄ ph̄s attribuete h̄ intellectui agenti. [illegible] ad istas et dubitones. n̄ est difficile respondere. [illegible]

[illegible]

subiecta de actu et hitu. sic sensualitas. d. ee subie[cta] [illegible]

[illegible]

consensu in peccatum ee mortale. si autem nō auertit p[er] [illegible]

[illegible]

Primo q̄r. vt. li. ap. posset cogi. et m̄ plus pot [illegible]

[illegible]

si agens cãtū pot coge · ĩ cãt · ut g̃ uo q seqat̃ sursū g̃ ꝛc · ¶ Jt q fac · q aliqs hõ uelit q sibi displicz cog̃ eius appetit̃ · s; a mltis cogit̃ hõ face q sibi displicet · ꝛ dicit ex̃ d phigẽti ressilias ĩmari ꝛ aplis dĩ ad ro · bon q uolo nõ c̃ facio · s; q odio pccm ĩ facio · ¶ q̃ ipo ĩ ẽ qñ ad ĩẽ alic̃ p ecniaꝫ · ĩ ẽẽ ei õpiũ · ñ ĩ destruat̃ · s; uolūtati ĩẽ ẽẽnlr q sit lĩba · g̃ ipo ĩ ẽ q ei insit ei õpiũ · s · coactõ · ñ eius nã d̃struat̃ · q ĩã ẽẽt lĩbã ꝛ ñ lĩbã · q · ẽ ipõle · ¶ Ryo dcq · q differt dr̃e posse cogi ꝛ induci · ꝛ posse ĩmutari · si loqm̃ de cogitatõne q infert̃ mbris extioribz · plañ ẽ · q sit · s; ĩ ñ ẽ uoluntas · s; coz · Si uõ loquam̃ d intinseca · dcq ẽ q nõ ẽ possible · ñ adõ ñ ab alio · q coactõ dĩc d sui rõne · uiolẽtiã ꝛ nccitatez · liberũ at ar · libẽ mouet̃ · q aut libẽ mõ · ñ nccie mouet̃ · ꝛ sic ẽẽt liberũ ꝛ nõ liber · Jt uolẽs nollet · ꝛ sic ẽẽt uolẽs nolẽs · q · ẽ õcrõ · Vñ plañ ẽ q nõ ẽ pole · q cogit̃ · s; bñ pot induci ꝛ imutari · induci blanditiis ꝛ minis · q oratõnalr dr̃ uelle · s; q potius uult illa q̃ pdẽ alia · Et sic ẽ ꝛ d imutatõne · p q̃ dr̃ pot ĩmicte alicui · hñti amorẽ tpalium · imitte amorẽ celestiũ · s; ab aliis solũ dispõitiẽ · ¶ ad arm dcq · q illa · q cogũt̃ ferri aliẽ q̃ eoꝝ nã reqrat · cogũt̃ sẽp · q p motu nãli · ferũt̃ d nccitate ñ ad loca sua · s; qñ aliẽ ferũt̃ · nccitate uiolẽtie extinsece · s; q libẽ mouet̃ · nlla nccitate mouet̃ ñ intinseca nec extinseca · ¶ ad 2m dcq · q nlla ut̃ fac̃ q aliqs uelit · q sibi displicz · s; solũ sub õditõne · s · ne pdat q plus amat · (possit ipedi · p ipedim̃t corls

ad · qr · ut̃ li · ar · ꝛ ui q nõ · q omẽ d · q ad
sui actoz nõ reqrit ad extinsecũ · a nllo extin
seco pot ipedi · s; uolũtas ẽ hui · pbo · mi · q dr̃ · d
q ẽ instrumẽt se ipz moues · ¶ Jt q pot ipedi
nõ ẽ aio liberũ · q eo ipõ q possz ipedi · dficit ali
btate · s; li · ar exse ꝛ p sui naꝫ · ẽ penit liberũ · ñ
dcm fuit · g̃ ꝛc · ¶ Jt · si li · ar pat ipedi · max
ĩ q̃ indormietibz possit ipedi · s; tuc ñ pot g̃ ꝛc ·
pbo mi · pz · q dormiedo sillocigam · ꝛ ꝯsentim bonis actibz ꝛ dissentim · s; nõ ẽ õdentũ q mag liget̃
uolũtas · q̃ intells · g̃ ꝛc · ¶ o · b naydus · d · d li · ar
q isanis · pueris · ꝛ dormietibz · ñ q faciũt iputat̃ ·
s; ꝯstat q freqnt̃ otigũt mlta talibz q d se si ẽẽnt
p · li · ar · acceptata · ẽẽnt pcca · g̃ exq nõ sũt pcca
nõ ẽ dare aliã cãꝫ · ñ q excusant̃ · q ñ hñt
tuc usũ · li · ar · ¶ Rz dcq · q sicut ꝛ experiẽtia
docz · q · li · ar · recip ipediment̃ · ex pte corpis · ꝛ oĩ
cõcordat in h · s; rõ qr h sit uarie assignat̃ a d
iusis · qda · n diũt sic · q ligat̃ p ligatoz rõnis · q rõ
nõ ligat̃ · ñ q ligat̃ uires inferiores s uictes sibi ·
Vñ õm · 3o d aĩa dĩo · q intellct nõ intellig sin u
tute ẏginatiua q ligatur insõpno · ut dĩc õm · d
sõpno ꝛ uigilia · ꝛ ex h pcedit q aĩa in sõpno nescit discnẽ int ẏginatiaꝫ uisionẽ ꝛ corpeã · q
nõ pot discnẽ · dicendo h ut nõ ẽ illa · q ia app
hẽdere · ... q non pot ẽẽ · ñ face · ñ · ut cogitatia · sic dĩc auic · 6 · naliũ · ꝛ h isõpno ligat̃ ·

¶ Sz q̃ istũ modũ ñ ẽẽ · q ag dĩc 12 · sr gen · ꝛ experientia docet · q freqnt̃ in sõpno aĩa dĩc se sõpnare · ꝛ h ẽ se reflecte sup act suũ · aut g̃ h fac ẏmaginatiua aut cogitatiua · aut intellectiua · si ẏginatiua · g̃ sup act suũ possz se reflecte · q flm ẽ · si cogitatiua g̃ ñ sẽp ligat̃ · ꝛ tñ põ dĩc q ligat̃ · si uõ intellectiua · g̃o pot hr̃e actũ suũ · dato q cogitatiua ligeẽ · g̃ illa ñ erat cã · q ea ablata adhuc seqt̃ · ¶ Jdeo ẽ g̃ · aliẽ q sic dcm fuit supi · aĩa tota ꝯiugit̃ corl · s; ñ s; oms potẽtias suas · cũ nõ ꝯicet act aliquaꝝ poꝝ ĩ corl · s; existẽtia ei in corl · reqrit ordinẽ poꝝ ĩ suo actu · ꝛ p suppoñ tamq pfcm inpfcm · q intells nõ in posse · sine usu aliaꝝ potẽtiaꝝ · hr̃e actũ suũ · q admisso uno sensu · nccẽ ẽ admictẽ sciaꝫ q ẽ nata acqri p illuz sensuz · Vl · g̃ ẽẽ dupx cã · qr h sic · ꝛ una ẽ nimia intẽsio aliaꝝ potẽtiaꝝ · i actibz sui · ꝛ h aut ex pte uegetatiẽ · ut qñ ẽ mltũ itenta ad nuctõz corpis ꝛ augmtatõz sic pz in pueris · nã cũ iste oms poe sũt radicate i una eẽntia · una p aliã nimis intẽtaꝫ · remictit̃ in actu suo · s; auic · 6 · naliũ · aliẽ ẽ ex pte sensitiẽ · ut qñ est nimis itẽta · in experientia sensibiliũ · sic pz in uenereis · q ñ ꝯtig̃ tuc ad intellige · s · phz · 6 · ethy ꝛ ag · q · 19 · d ĩ · c · 6 · mouet qõz · un ẽ q mẽs ista tis · tantas tenebras igñatie patit̃ · q se cogitare nõ pot · Et respõdz q ẽ · q nimis ẽ intenta · in eas res quas colligit p sensus · tãto maiorẽ ꝯñtõ nouiorẽ · expit dlectatõz sentire · ꝛ dĩc q ignorare se nõ pot · seqz cogitare nõ pot · ꝛ dat ex · d strabonibz pueris · aspiciẽtibz lum · p q strabones sẽpe efficiunt̃ · ¶ Sz ad huc ꝯz q alia cã dr̃ · q ista nõ ẽ tota cã · Est aut sa cã · organoꝝ aĩe ipeditõ · rõe cui puat̃ intellctiua obsẽqo · potẽtiaꝝ inferioꝝ · ꝛ h ꝯtig exuaporꝝ ꝛ fumoꝝ in celebro · mltiplicatõe q hñt ipedire intells aspect · qñ uia spũm claudit̃ · ul qñ organũ memorie repletur · qñ · enĩ aliqs ipeditũ · plus pdit sui supmuꝫ · q mediuꝫ ul ĩ ĩfimũ ex ĩ ĩfirmo · ĩ hoie · n · sano · pfecti ẽ · posse abulare · q̃ tm se moue · ꝛ posse õre pfcĩ ẽ q posse abulare · cũ aut ĩfirmat̃ · plus pdit posse õre · q̃ abulare ꝛ abulare · q̃ moue se · Si aut ista dupx cã nõ suffic · qlz assignet aliã sic sibi ui · ¶ ad p arg · dcq · q uerũ ẽ q uolũtas mouet sẽ ipaz · s; bñ reqrit obz apphensilz · circa q se moueat · apphendẽ aut nõ pot sin adiutorio intells q ipedit̃ in suo actu · ¶ ad · 2 · dcq · q · li · ar · dr̃ · liberũ a coactõne · q eo liberũ ẽ · q qcqd uult · libẽ uult · ꝛ ñ coacte · ꝛ nõ seqt̃ · q si ipedit̃ · q p h cogat̃ · s; subtrahit ei facltas adiutorii · sin quo ĩ isto statu · qlic d lege cõi · suũ actũ nõ elic · ¶ ad · 3 · dcq · q ĩ · q apparet ĩ sõpniis nõ ẽ act itellct · ñ uolũtatis · ppe · cui sigm̃ ẽ · q sẽp apparet pcca fuisse ibi · aliqs dfcs · s; ĩ p cedit aquadã utute sensitiua · ꝛ q̃ collatiua sic apparet in formicis ꝛ apibz ·

Jrca · 3 · pncipale · q̃rũt̃ duo · ¶ p · ut̃ · li · ar · sit ĩ mali ul boni tm · 2o · ut̃ sit oĩu actuũ

Primo qr · ut̃ · li · ar · sit ĩ mali ul boni tm ·
ꝛ ui q sic · q mag̃r dĩc in lr̃a · q · li · ar · ẽ facltas · q bon eligit̃ grã assistẽte · ꝛ malũ grã dsẽrẽte · s; cũ grã sit q̃dã act ius nõ pot immutare naꝫ aiẽ · g̃o d se hr̃ q possit elige malũ · ¶ Jt potestates rõnales s phz · se hñt ad oppoita · g̃ ꝛ li · ar · ¶ q̃ · uolũtas sẽp uult bon · ꝛ nũq malũ · g̃o cũ · li · ar · sit idẽ · q ipsa uolũtas · g̃o nõ pot̃ uelle malũ · ¶ Ryo dcq · q cũ qlz põ · sit duoꝝ õrioꝝ · ꝛ li · ar · sit põ · q̃dã ut supi hic fuit · ẽ duoꝝ õrioꝝ · s · ĩ boni ꝛ mali · aliẽ tñ ꝛ aliẽ · q ĩ boni pse ꝛ iq̃nat̃ · liberũ ẽ · ĩ · aut mali · iq̃nat̃ ẽ dfectiuũ · ꝛ ñ iq̃nat̃ · li · q ĩd dr̃ cũ sit liberum posz male · q ẽ flm · ul ẽ ĩ mali · nõ eligẽdi · s; fugiẽdi · ñ ĩ d malũ accipiet sibi sub rõne boni · ¶ ad p arg̃m dcq · q grã nõ mutat s; saluat · ꝛ q nã ẽ ĩnb ꝛ inatã dfãua · iõ reqrit̃ grã · q eligat boñ · ad 2 · dcq · q se hr̃ ad oppoita s; ñ eodẽ mõ · s; ad unuꝫ eligẽduꝫ · ꝛ ad alterũ fugiẽdũ ut dcm ẽ ·

¶ Scdo qr · ut̃ · li · ar · sit õiũ actuũ huãnoꝝ · ¶ Ryo dcq · q ñ oms act q sũt in hoie · dr̃ act huani · s; illi solũ q sũt hõis s q ẽ hõ · hũ aũt sũt act rõnales · qm hõ ẽ hõ p rõnale · s; q rõl in hoie ẽ põ lĩba · corl pse ꝛ ẽẽnlr nõ ligata · lz sit ei ẽẽnlr unita · ẽ põ · aliis superior ꝛ eis ĩpat · atq mouet eas ad quos dã act · ñ quo ad oms · qm ñ ututes regibiles p se ñ obediũt rõni · ꝛ iõ distiguit dam · l · 2 · c · 14 · ꝛ phs 1 · ethy · c · 6 · rõnale · i rõle p eẽntiã · ꝛ rõle p obtpatiã · qñ · s · ꝯcupisc ꝛ irasc · in hoie obtpant rõi · q tñ ñ sũt ẽẽnlr rõnales · oms g̃ illi actus q sũt rõnales cõic loqndo · siũ sũt rõnales p eẽntiaꝫ · siũ p obtpatiã · possũt dici act huani · q possũt attbui li · ar · duplr · aut elicitiẽ · aut ipatiẽ · elicitiẽ ẽ act ab aliq põ · qñ imẽdiate ꝛ pse elic eũ · ut itellige ẽ ab itellctiua · ipatiẽ aũt ẽ act ab aliq põ · qñ una põ · mouz aliã · qua mediãte elic ipz actũ · ñ g̃o oms act huani · sũt ali ar · elicitiẽ sic pse pz · s; oms sũt ab eo · ul elicitiẽ · ul ipatiẽ · ꝛ h q a ĩ directe ipat eos · a ĩ q nõ · phibz cũ dlbet · ¶ Si aut qrat̃ · ut̃ · li · ar · hat ẽẽ õc · nccia · ul õc ꝯtigẽtia · dcq · q li · ar · pot ẽẽ ĩ alicui · duplr · s · ul illic ꝛ obiue · ꝛ sic ẽ ĩ sui obi · ul efficacẽ ꝛ actiuẽ · ꝛ sic ẽ ĩ act ppi · Si p m̃ qrat̃ · sic dico q li · ar hr̃ ẽẽ ꝛ pot ẽẽ õc · nccia · ꝛ ꝯtigẽtia ꝛ õc · futa · ꝛ psentia ꝛ ptita ꝛ õc · õe ens · ipz · s · acceptãdo ul ñ acceptãdo · ꝛ sili a · Si 2o m̃ · duplr pot dici · q a ĩ s q liberũ ꝛ sic hr̃ nccm act · nã libẽ uult btitudiẽꝫ · ꝛ imutabilr ĩ q ñ pot eã ñ uelle · ut dĩc ag ĩ enche · Vl ut d liberis ꝯsiliis ꝛ sniãs · ꝛ eligẽs · ꝛ sic m̃ ẽ · q ñ est nccoꝝ · s; ꝯtigẽtiũ · s q docz · phs · 3 · ethy · c · 6 · ñ sic dĩc · Consiliũ ñ ẽ d etnis · ñ d ipossibilibz · ñ d nccis ñ d fortuitis · ñ d fine · s; d hiis · q sũt ad finẽ · ꝛ q sũt ĩ nob · ut fiat a ĩ nõ fiat · d · 26

Jrca d · 26 · qsat ĩ qstiõ mag̃r · d ẽitate ꝛ qditate grẽ · õc · duo · ¶ p s se ꝛ absolute · 2o · ꝯpatiue · ¶ Quat ad p qrũt̃ · 3u · ¶ p · ut̃ grã ponat ad circa gratõsuz · ¶ 2o · utm grã · sit

qd cãt ul i cãtũ · ¶ 3o · ut̃ grã sit ad fiens ul manes · (qr · utm grã ponat aliqd õc gratõsũ · ꝛ
Primo ui q nõ · q potior ẽ · dr̃ q hõ · s; hõ · pot acceptare sotiũ suũ · ñ ĩeo poñdo · g̃o · mlto magis dr̃ · ¶ Jt dilectõ dĩ ẽ grã p maxia · s; ipse dilexit nos añ mũdi ꝯstitutioñ · s; cũ nos ñ tuc ẽẽm · potẽt nos m̃ sic tuc dilige · ñ inob faciẽdo · ¶ q̃ · ois hr̃ ẽ ad · s; grã ẽ hr̃ alicui puatõnis · sic ꝛ culpa ẽ puo alicui rõnis · s · grẽ · ¶ Ryo · dcq · q grã pot ẽpliat accipi · q uno m̃ ppe · 2o · cõic · 3 · cõissime · put ẽ · dr̃ ppe dĩc don uirtac q formalit aĩa iustificat̃ · ꝛ dnoĩat eã grãtã · ꝛ sic ponit ad ĩ aĩa · q ipo le ẽ q pariens sit albus sin albedine · ꝛ sic ipo le ẽ · sic ul fiat · d nõ iusta iusta formalr sin forã iustic · Si at grã accipiat cõic · tuc dĩc dinuz bnplacitũ ꝛ ẽ mitiũ · ꝛ õe g̃tis fom ul dat dirigẽs ad iustitiã · Cõissime uõ accepta grã · dĩc dinã puidentiã · õca cãtãz rõnale · ꝛ hiis duobz modis accepta · ñ poñ ĩ aĩa · ¶ ad p · q obi · dcq · q nõ ẽ sile d dõ · ꝛ hoie · q fallit̃ freqnt qñ acceptat aliq q ẽãt hr̃e q ñ hr̃ · s; dr̃ nõ fallit̃ Vñ nũq aliq actualr acceptat · ñ ad hat ĩse digm acceptatõne · ¶ ad · 2 · dcq · q illa dilectõ · q · dr̃ dilexit nos qñ nõ eram · nõ poñ ad ĩ aĩa · q tuc accipit̃ g̃a 2o · m ·
¶ Scdo qr · ut̃ ista grã sit qd cãtũ ul icãtũ · (2o · m ·
ꝛ ui q sit qd incãtuꝫ · q ñ illabit̃ ipi ĩ ĩmo aiẽ ñ dr̃ · sic dr̃ d ecclesiis dogm · s; grã illabit̃ ipi aiẽ · g̃o ẽ qd incãt · cũ sit ipẽ dr̃ · ¶ Jt solus dr̃ ẽ cã salutis huane · s; grã ẽ hui · g̃o ꝛc · ¶ q̃ · õe q nõ ẽ sẽp ꝛ ẽ aliqñ · ẽ cãtũ · s; tale qd ẽ grã · q incip ẽẽ p ñ ẽẽ in aliq · ¶ Ryo · dcq · q aliq dixerũt q sic dr̃ p se ipz aiãz cãt · sic recãt · Vñ uisuz fuit eis supfluũ ponẽ aliã grãz · cũ dr̃ p se possit aiãz iustificare · Sz h ñ est bñ dcm · ñ ẽ hodie q h dfendat · Vñ si rõ ẽẽt bona silr possz dici · q aĩa ẽẽt dr̃ · sin qd incãtũ · cũ ipe qcqd fac aĩa in corl possz p se face effectiue · ñ est sile d cãtõne · q cãtõ ẽ dductõ alicui nõ pexistẽtis · s · d nõ · q ñ pot fi ñ adõ · s; recãtõ ẽ alicui pexistẽtis · ꝛ aliqualr reformari indignitas · Jt ñ eo m̃ ẽ dr̃ cã cãtõnis ꝛ grã recãtõnis · q ille efficiẽt ꝛ ista formalr · Vñ nõ ẽ sile · Vñ ũ ẽ · q eo m̃ · q dr̃ ẽ cã effctiua alicui cãture · ꝛ forã cãti ẽ cã formal · sic ẽ iusto recãtõnis · q dr̃ ẽ cã illius effctiua · s; grã ẽ cã formal iustificatõnis · sic dĩc ag · Et iõ ẽ dcq · ad qõz · q grã nõ ẽ ad incãtũ · s; pati cãtã · ¶ ad argm p · dcq · q illa auctoritas nõ excludit̃ actiuã · s; soluz sic · Vl dcq · aliẽ · q grã ñ ẽ illabil pse ipi aiẽ ꝛ sua utute · s; dr̃ eã ibi poñ · ¶ ad · 2 · dcq · q dr̃ ẽ solus cã effctiua huane salutis · s; nõ excludit p hat · cã formal · q a ĩ ẽ iustificas ꝛ a ĩ q iustificat̃ · (grã sit ad fiens ul manes ·
¶ Tertio qr · utm · ꝛ ui · q sit manes · q · ĩ · q ĩ ĩ a recipit̃ · ẽ ĩeo p modũ recipiẽtis · s; eẽntia aiẽ ing a g a recipit̃ · ẽ qd manes · g̃ ꝛ grã · ¶ Jt · õe ĩ · q hr̃ ẽẽ fiens ꝛ subcessiuuz · hr̃ pte ex pte · s; grã ñ hr̃ pte ex pte · g̃ nõ est fiens ꝛ successiua · ¶ Jt caritas siũ grã ñ corrupit̃ · ñ aptõ · s; õe ĩ ĩ q re fiens ꝛ subcessiuũ · ẽ ꝯtinua corruptõne ꝛ gñatõne · g̃o

[illegible]

Prima q. 2A. vsat ingsito magr̄i de gra. in ...

[illegible]

... ab habitu ca͞trans.

est agratia. contra est dicendum quia talia non fiunt sine gratia. contra su-
pra. si non loquamur de gratia proprie supra. scilicet gratum faciente
sic potest aliquis bene mereri ineptitudinem per alias gratias se
disponendo ad iustitiam querendam et volendam. non tamen merito
proprie supradicto sed ineptitudinem accepto. Ad primum argumentum dicendum
quod verum est quod velle habere iustitiam voluntate integra et
perfecta est eam habere sicut dicit argumentum. sed hoc ipsum velle non est sine
gratia. contra dicendum per quam iuvatur ad volendum. Ad 2 dicendum
quod deus dat gratiam indigno animo. sed per suum donum facit eum dignum.
nec propter hoc facit imprudenter. immo facit rationabiliter faciendo
quod decet suam bonitatem. Contra hoc est dicendum quod si habita
gratia contingit mereri. sic fuit dictum in tractatu angelorum
quia iam sequeretur quod effectus precedit causam. quod non est intelligibile
cum premium sequatur meritum. sic effectus causam. scilicet per philosophum 1 physicorum.
Item sic arguit apostolus ad Ro. si gratiam meremur iam gratia
non est gratia. Item non est simile de eo quod accepto ab homine. quia homo
dat sub conditione. deus autem propter suam meram largitatem
bonorum nostrorum non indigentem. dat gratiam absolute et gratis.

Tertia questio. videtur quod aliquis possit per suam gratiam mereri alii
habere primam gratiam. et videtur quod sic. quia beatus Iacobus dicit
orate pro invicem ut salvemini. ergo unus potest alii im-
petrare salutem. hoc ipse dicit glossa super 1 Mat. 9 videns
Ihesus fidem illorum. quantum valet apud deum fides propria
apud quem sic valuit fides aliena ut exterius et interius sana-
ret. interior autem sanatio est per gratiam. Contra. Ieremie 12
si steterit coram me Samuel et Daniel non est anima mea
ad populum istum. dicit deus. sed illi fuerunt magni viri in caritate.
et tamen non potuerunt. ergo etc. Responsio dicendum quod si de merito proprie
supradicto loquamur nullus homo potest alii primam gratiam me-
reri. quia unicuique persone participanti datur gratia ad salutem
suam procurandam. per informationem suarum potentiarum
et ordinationem actuum in debitum finem. quia cuilibet datur
spiritus ad mensuram non Christo cui non est datus ad mensuram. ut dicitur
Io 3. sed habitavit in eo tota plenitudo divinitatis. Colossenses
col 3. ideo soli illi gratia est sufficientissima ad salutem
omnium promerendam. datur tamen aliud quedam distinctio meriti scilicet
condigni. digni. et congrui. condignum meritum vocatur quando
iusta recompensatio fit obsequii et remunerationis. di-
gnum autem dicitur quando iustus rogat pro aliquo peccatore.
quia ipse est dignus exaudiri ratione sui. sed non ratione eius pro quo
rogat. congruum dicitur meritum quando peccator orat pro se. quia licet
non sit dignitatis ex parte petentis. est tamen congruum ex parte
concedentis et datis postulata. potest ergo vir iustus secundo
et 3o modo mereri primam gratiam alii viro. sed non primo modo. scilicet condigni.
Ad argumentum primum et secundum dicendum quod procedunt de merito digni
vel congrui. dicitur enim Sapientie condescendit mirabiliter. non tamen
semper sed quando placet. occulte sapientie sue.

Sexto queritur utrum homo per gratiam quam habet possit mereri gloriam
de condigno. quod sic videtur. quia 1 Thy. 4 in reliquo re-
posita est mihi corona iustitie quam reddet mihi dominus in illa die
iustus iudex. sed quod iuste redditur merito datur. ergo gloria
redditur merito. Item sicut se habet culpa ad penam sic
gratia ad gloriam. sed culpa meretur penam ergo gratia gloriam.
Contra. ad Ro 8. non sunt condigne passiones huius temporis etc. sed si
non sunt digne. ergo non meremur de condigno. Responsio dicendum
quod propter diversitatem dicentium in ista questione oportet distinguere de
merito glorie. scilicet aut per comparationem eius ad quod datur. vel per
comparationem exercitii gratie cui compensatur. primo modo non videtur cadere
sub merito condigni sed congrui tantum. quia quod habet homo et si non
ad expectaret possessio dei est. et tamen gratia per quam
meretur suum donum est. unde dicit Augustinus quod deus non remu-
nerat in nobis nisi merita sua. unde quod facit tenetur facere homo
et ideo nullum condignum meritum habet in locum. unde apostolus dicit
gratia dei vita eterna. Ro 6. quod dicit quod vita eterna datur
gratis non meritis. Si autem loquamur 2o modo scilicet quantum ad
exercitium gratie. dupliciter potest esse vel quantum ad ipsam intentionem gratie
et eius exercitii. et sic non cadit adhuc sub merito condigno.
tamen quia quod dependet a gratia non est nisi gratia. tamen est quia longe
plus erit glorie premium quam sit gratie exercitium. vel potest
2o modo esse per comparationem divini pacti et statuti. quo decrevit quod
qui in gratia accepta perseveraret et se exercitaret coronam
glorie reciperet pro sua remuneratione. et qui plus faceret
plus reciperet. sicut dicit Christus et etiam apostolus quod unusquisque propriam
mercedem recipiet secundum suum laborem. Item reddet unicuique
secundum opera sua. et sic cadit gloria sub merito condigno. meritum
non condignum importat quandam equalitatem. que non est intelligenda
absolute. quia talis non potest esse immo longe maius premium est
quam sit meritum de quantitate absoluta sed de quantitate proportionis
et comparationis. quia qui plus plus et qui minus minus recipiet.
et isto modo est quedam equalitas comparata inter meritum et premium.
et sic patet per dictum quod prevalet opinionem addendum exce-
ssum glorie et defectum gratie et largitatem dei. Ad primum argumentum
dicendum quod apostolus loquitur de iustitia benigne et de certis ordina-
tionis. quam decrevit sic nobis recompensare. unde Anselmus quod
nec quomodo sit deus iustus iudex. et dicit non es iustus
quia reddas debitum quia nulli teneris. sed quia facis quod decet tuum
beneplacitum. Ad 2 dicendum quod non est simile quia culpa tenetur
deo semper servire quod non habet quod non accepit. et ideo non meretur.
sed facit quod debet. culpa hic tenetur non offendere ideo si venit
contra meretur penam. (gratia et gloria sint idem) Responsio dicendum

Quarto queritur utrum. quod non. quia gloria includit clarum dei
visionem et perfectionis certitudinem. quorum nullum
gratia de se includit. ergo non possunt esse idem. Item gratia
est in habitu gloria est proprie in actu. Item aut gloria superaddit
aut non. si non ergo si sumus in gratia sumus in gloria quod
falsum est. si addit ergo illud superaddit non includitur
in essentia gratie. ergo non sunt idem. d. 28

Circa q. 28 in qua inquisitio magistri versatur de gratia
in operatione. ad 4 articulum aliquid pertinentem querunt
aliqua. Et primo queritur utrum homo sine gratia possit
facere aliquod bonum opus. et videtur quod sic. quia dare elemosinam
est de se bonum et predicare. sed talia potest homo sine gratia gratum faciente.
Item homo potest facere quod est sibi a suo principio naturali. sed
cuilibet est insitum dictamen et iudicium quod non faciat alii quod
non vult sibi rationabiliter fieri. et quod faciat quod vellet
sibi fieri. quia quidem duo sunt prima precepta anime insita. et ab his
duobus omnia alia videntur dependere. Contra Io 15 sine me
potestis facere. glossa nec parvum bonum. Item Augustinus ad Bonifacium
non potest homo ad bonum velle nisi adiuvetur ab eo qui non ma-
le potest velle. ergo multo minus facere. Responsio dicendum quod est loqui de bo-
no moris et bono nature. bonum nature est quod convenit cum ente. sed mo-
ris est quod ad virtutem spectat. 4 autem articulum quantum est de se
aptum est pertingere ad bonum nature. ad bonum autem moris duo concur-
runt. quia unum ex parte rei ordinabilis. quia non omnia sunt ordi-
nabilia in finem. quia non eorum qui inordinationem dicunt. 2o concur-
rit ordinatio et relatio in finem per intentionem ordinantis. potest
ergo esse primum bonum scilicet ex sola aptitudine ad finem et tunc est
quoddam bonum in potentia. si autem super istud simul concurrat intentio
ordinantis tunc est bonum simpliciter propter actualem relationem in fi-
nem. sed quia istud sit meritorium non sufficit sine gratia. Sed gratia
potest accipi 4 modis. quia primo modo largissime scilicet pro influentia
dei conservante esse creature. nam cum deus nulli debitor sit totum gratia
est quicquid boni facit alicui. 2o modo dicitur minus large scilicet influen-
tia dei ad producendum operationes debitas nature rationali. scilicet quod ra-
tionale non homo esse et operationes rationis. et 4 articulum non habere 3o modo dicitur
communiter scilicet influentia dei ad animam aliqualiter disponendam ad finem.
4o modo dicitur proprie scilicet influentia dei conservativa anime actualiter
ipsi fini. per quam intelligimus caritatem. sicut dicit Augustinus quod ipsa
est pondus collocans omnia in debito ordine spirituali. Si igitur
accipiatur gratia primo modo planum est quod homo non potest non solum fa-
cere. sed nec subsistere sine ea. 2o modo sic potest homo facere aliquod
bonum naturale. scilicet operationes naturales. sed non hominis. quia tales conveniunt
homini ut homo est. scilicet per rationem et tales vocantur operationes mora-
les. si non 3 modo. sic planum est quod potest homo facere aliqua opera
pietatis sine illa. quia talia sunt bona moralia. solo
enim deo influente ad operationes suarum potentiarum potest homo facere
talia opera de se bona. primo modo. sed non 2 vel 3. quia cognoscere
deum esse finem et bonum hominis est gratia fidei. sine qua non potest
homo ordinare opera sua in eum. sub ista ratione incognitum.
instantia salva isto. per quod quod homo habet [illegible] quod patet per philosophum 2 ethicorum
et per Augustinum 12 de civitate dei quod omnes philosophi posuerunt finem suum quod
sibi plus placuit. Si autem 4 modo accipiatur gratia sic
dico quod potest homo facere bonum et existens in peccato mortali ut
ut est vestire nudum et similia. et propter deum. sed non potest fa-
cere quod sit dignum vita eterna sine caritate. huiusmodi autem dicuntur
prout quod aptissime precedunt preparatis bonis.

Secundo queritur utrum homo possit implere omnia mandata
dei sine gratia gratum faciente. quia de alia planum est quod
non potest. et videtur quod sic. quia Deuteronomii 10 dicitur mandatum quod ego pre-
cipio tibi non est super te nec longe a te positum. sed super esset
si non posset homo implere sine gratia. Item iniustum est aliquem
inculpare si non facit quod non potest facere. sed nos inculpamur si
non implemus dei precepta. ergo vel possumus implere vel iniuste
inculpamur. Contra Ieremie 10 scio domine quia non est hominis via eius
ut ambulet et dirigat gressus suos. sed qui implet precepta
dirigit gressus suos. ergo etc. Responsio dicendum quod aliquid dicitur quod
de preceptis potest quis loqui dupliciter. aut quantum ad substantiam operis
vel quantum ad intentionem mandantis. primo modo ut dictum est
nobis possibile implere dei precepta. ut honorare parentes non
mechari et similia sine caritate. 2o vero modo non possumus.

Item de regulis iuris g. r. dicitur sic. quicumque timore facit preceptum aliter quam
debeat facit et ideo non facit. unde dicit glossa quod illud quod est de precepto deo et de
eo quod ideo facit timore servili quod non potest simul esse cum caritate. unde talem
timorem habens non potest mandata domini adimplere cum non sit in caritate que est sum-
ma omnium bonorum.

quia implere sine caritate vitam eternam mereri. Contra istos est
Augustinus ad Orosium quod dicit accepto spiritu sancto operatur etiam cum
dilectione dei precepta que sine gratia spiritus nequaquam potuit
operari. sed quia tu posses dicere verum est secundum intentionem mandantis.
sed non dicit quantum ad substantiam operis. arguo per rationem sic. aut iste
implens precepta dei sine caritate est filius dei aut filius ge-
henne. si filius regni ergo sine caritate salvatur quod est impossibile. quia
hec est vestis nuptialis de qua in evangelio habetur. si autem est filius
gehenne ergo damnatur quasi sine transgressione alicuius precep-
ti. quod est contra. Forte sic dicitur. Sed dicitur ab hoc aliquis quod talis
non est filius gehenne. nec sequitur quod si non est filius gehenne
ergo regni. quia taliter implens precepta meretur evadere penam.
sed non assequitur gloriam regni. et sic stat in medio. Sed hoc est per
quia ponunt quod sic stat medius inter penam et gloriam. quod est contra
fidem et scripturam. unde Mt 25 fecit solummodo duas partes ex omni-
bus suis. a dextris et a sinistris. et patet hoc Augustinus replicat hoc
ypognosticon. unde non potes dicere quod talis observatio
preceptorum sit sufficiens dispositio ad gratiam gratum facientem.
quia iam supra dictum est quod non possumus mereri talem gratiam
nisi de congruo. Item iudicii impleo sic. ergo oportet dicere quod gratiam
recipiant. quod falsum est. ergo quod erit de illis. nunquam fuerit
preces medii loci. Item nullus est iustus vel impius. nisi qui
transgressus est aliquod preceptum. sed qui non habet gratiam est iniustus.
ergo quilibet non habens gratiam est transgressor alicuius precepti.
et hic non habet instantiam. Contra Io 14 alter dicitur quod precep-
ta sunt impleta duplicia. sunt non aliqua quantum ad substantiam operis
possunt bene servari sine caritate. puta honorare parentes
non falsum testimonium dicere et similia. alia non sunt que nunquam
possunt etiam quantum ad substantiam operis sine caritate observari. puta di-
ligere deum et proximum. quia eius opus est actus interior ipsius caritatis.
et similiter non concupisces. quod nunquam sunt impleta perfecte in via
gine mundi. etiam cum caritate. et ideo nunquam sumus sine peccato.
unde Augustinus dicit de perfectione iustitie quod generalis iussio est diliges
et generalis prohibitio non concupisces. et glossa super 1 concupis-
centiam nesciebam. ad Ro. 7 quod dicit quod lex cum dicit concupiscen-
tiam prohibet omnia mala prohibet. Est ergo dicendum ad questionem quod
impossibile est servare precepta omnia et quantum ad substantiam operis
sine caritate. sed bene est possibile de aliquibus. Ad primum argumentum dicendum
quod id intelligitur non absolute sed per comparationem ad auxilium gratie
dei vel quantum ad cognitionem. propter quod tamen erat lex. Ad 2
quod homo non excusatur de illa impotentia. quia se ipsum in illam po-
suit. sicut dicit Anselmus cur deus homo. Et ex hiis patet
quod homo non potest se sufficienter disponere sine gratia ad ca-
ritatem. sicut probavit apostolus quod non solum non sumus sufficien-
tes disponere nos. immo non et cogitare. et deum cognoscere ostendit
ut sumus reverendi. et quod est ei per omnia obediendum. et cor-
cognoscere quod iustum et iniustum. quod sine gratia fidei et alia
multa pluria esse non potest.

Tertio queritur utrum sine gratia gratum faciente possit homo a peccato resurgere. et videtur quod sic
quia quilibet movetur faciliter ad id quod est secundum naturam quam ad id quod
est contra naturam. sed motus ad iustitiam est secundum naturam et motus contra iustitiam
est contra naturam. sic dicit Damascenus l 2 c 10. ergo cum possit per se cadere
in culpam quod est motus contra iustitiam. et ideo difficili ergo resurgere
ab ea quod est motus ad iustitiam. Contra Augustinus de libero arbitrio 2
nulla res se ipsam formare potest. sed resurgens a peccato format.

inse iustitia ... Respondeo dicendum quod error pelagianorum fuit quod homo per usum liberi arbitrii ... possit a malo ... facere bonum ... et voluit philosophus 2 ethicorum adducentes ... [illegible]

gratia ante peccatum ... Respondeo dicendum quod sine gratia potuit ... [illegible]

caritas plenum est ... quod magis ... [illegible]

sine diligere ... et hoc quod non est sine gratia. ... 30 ... [illegible]

8.29.

ex aqua et spu s. no intebit in re. ce. s. nulls exclu dit ab illa hereditate ad q pricipalis nature sim gnu el pa. sic g origit ipatna hereditate q nullus puat illa sin mag clta. h sut zonesa g v pono stico. ig q z de tap puilor. ad p ar. dr q nale pot ad psens duplr dici aut ana pse gsiderata s sua pmaria in structa et sic oe q ie tali ne e ei nale n tali nu ee ne aliq peccm. aut gsiderata s sua multiplicatez z sic pot ee qaliq pno accidit lagenitibz n q sit a liq pr inensece gstitutiu s aliqua pno rgnis ac accidentalr z iseparabil sequa nec oz q pp h timitae in aemoria q no pecat gnantes z filio e m el sic ce q no ee q pot sibi facile remediu. ad 2m dr q i q q n dr n aia n cap fecit q uerit e sin plat q no gtrivit. un differt fuit z othe q cet pecm no gtce. s fem ul actuale q ide e. ad 3 e silr dr q uerit e q no e pecm actuale p sui uoluntatis ppe. s e origile pactus gtcn.

Secdo qr. vtr pecm originale sit mortle pecm. Et dr q sic. sic patz pot exptus. q3 exed peo p uan regno celor. z reg celor n puat aliqs n pp pecm mortle. p3 q i e mortle. sic e pecm ul e men lese maiestatis. yt eu ipuulo no inenitur. q 3 z q hic tenet. imo qui actualr z hi tualr isic l no iactu exeat. g i poceps n gcupis cet n dsitat g om moui. n q3 mbra sut ispacita fac p3 pecm originale ee mortle. hic ul puato

Ergo qr. vtru pecm orile sit z mi q n p n sit. s pura paiacto q3 no hye q gs tenet hye e pura puato s tale gd e orile sit p3 p ans de gcep in q dic q e carett ebite iusticie. yt siun puatie oppositor e hic reliqui e puato. s iusta originale e hit. g originale iusta e puo. q sic se hit pordus icorpibz. sic se hit amor ispiatibz. sic dic ag d ue. xi. z xi. d ci. h pondus. corpu no e sola puaco. g n ispirtibz. amor e sola puato. ... dr q pecm orige iuscite q pua hi tuato q mouet ad gcupiscenta. h e cet sola carit tia iusta originale ia iratona aialia. cu sa careat iusta ori h hyent pecm orile q stm est puato n igne hi n mouet. g oz q ad ule pu p pua hac cu n iusta el iduat carittate ti tan sup. 7 iusta el oppoita iduat cupitate. g qte cupitatis i mouet alm sic pod cor. ut d ag. xi. d ci. 29. c. aut n sic sic cor sepe pode hic anim amore. un v bar 30 dic q oe q e inob aut e gcupiscentia carnis ul oculor aut supbi uite. h e q illa gcupiscentia mouet ad oia uitia q sut i nob igne s n phi tales sut hic hyt glis sut act. ad p arm dr q ans dic q iusta oril e puo d bite iusta. z ueru e s ad hat segt aliq mala affcco n ipe logt cu pasione. Et silr p3 ee dr ad 2m. ex bon ilae mbz g n solu sut puati iusta fic lueuposi casus s ad hat p liacor osegt qda pua gsuetudo q n e solu puo.

Ptea 2m prle qr. vtr pecm orle tuseat ad postos z ut q no q3 ullm aculs mutat sbz s pecm ate fuit q da accus i eo g z e. yt si pecm ate tusit ad pstos a ite a d no ite cu accus n mutet sbz suu ut dem sin ite s ad g i no e pecz ade. q apls ad ro q sic p unu hoiez mors i pecm i mu imundu z p pecm mors ita z i oms ho mines mors ptusut. ... ag 2 d tap puilor dic q ab adm tusducum pecm orile s tusducto dic quda tusite ab uno talem. q ro dr q pecm ate trasire ad pstos e plicite ulli pot s aut accu ali imitatione ul ceutiali geatone ul causali pote p m modus fuit error pelagii sic p3 p ag 1 d tap puilor z h eet dr poti actuale q originale z mag possi dici pecm agli q ade cu ipe pot pecuit. 2° m s geatone ceutiali ad huc pot intelligi duplr s ... q i dte nuo coicet postis z h e ipolte pse z n itlle q3 id eet acciis ide nuo tauisis sbiectis q n pot ee dut p accns ut q i q fuit inadu tuseat ad filios sic lepsus gnat lepsos filios pp corruptos semis z sic ut uidereuise magr q tuseat ps aliqua illi semis i fecti quo semie inficit ples n iste modus plas sic ipsa meli patebit. 3° m intelligit cali pote z h e uerus ad q notadi e sciend q ada z eua erat calit tota na hua q modus ceudi no ponebat ac tualis exuitas postor n s pca n s tot ipor s soli ponebat sales z tales q potant imediate na hui multiplicare aliunta imorore seminari gtrento z p gcubitu tusmiuedo q ocubit oio fuiss sin ocu pisceta s pecm no fuiss z reciut tales gmiti q le gnantes. sic dog ans d gcep u dr e g p q qual sit na pecas tal e na genita p ia dca sat patet ap

Sed aut qras qr sic iputat respodet ans cap de ho c 10 z 12 q3 ois ca al ponal tenet sep ee sub icera tio q3 h debite regnt ad abea qua iustitie ret gls silr illi ne nec pot sbite psolue p ria q le ni hi s accepit ca ab a sic puata z sic gls ise e pecor q3 d bitor iustitie q gulte to no pot z sic cuila iputat ppu pecm s q tal iiustitia no accidit expo actu s exclpa ate io petucit i eo cl pa oris tal puo sic effer potucit isud cam

Dat ad illud q magr ite tadentals gniite duo p qr vtr oms ab adm ppagati fuerit i ipo. 2° vtru p ate mittie ad tasferat iuita te huane ne. vtru oms ab ada ppagati fuerit

Primo qr in ipo z in q sic q ag dic x s gen q leui fuit i abraa s corpale stas z or riginale gcupiscentia s v solu s corle stas s n e ma ro d abraa q de ada. g fuerit iada sic ans d gcep u dic q tota na huia ull erat z n ee ipor erat z lo d ada z eua. yt gno d sta gniti e s tam s oms post fut ab eo gnati g oms hu buerut ad d sua sta. q phs 2 d ge oia mut uz ex eis exgbz sut sicia aialia nutiu exalimto g sut exalimentis. dr q oms fuerit iada tripl pot intelligi q3 ul actualr ul nalr ul alr

p ni e ipo le n intelligibile sic pse p3 sedo m s m lz s q filii sit gnati ex aliqua pte sue ste ab ipo stos tramisse z sic fuit po hug de sat pte c z hac secut fuit magr sniay sic p3 i sin ista d ponic g h po q gno fiat d sta gnantis sin aliqu exutseti ad dictamto sic fuit sem incosta de qua ponie intellige ca tanc dsticto d huido radicali z nutimtali huidu radicale uocat q ihie ples agnante z in sabu cat cor plis z z cap s spz ab aligbz huidu nutimtale dr i ex q tal huidtas ul ples nutr z addit exalimtis z z cap s m p sep manet z sa fluit z refluit n e sep manes dicit g hu z magr q g no sit solu ex sta gnantis s nutto sit exalim to albi i inuit itez magr q tal m ltiplo sit utute sup nali sin alicu dictamto sz g tu dut q pti sit z pti sit h e ex huore radicali z nutimtali sic sta gnantis h ponesnio nise e bn dee q p3 q colz tut phi z sa q fiat ex sup fluo alimti z q gnatus no sit ingnante n ca lz q3 potat gute alunt isem assimilado d sibi ad sui pmistione cu femina ad gnone pl sic ag d uer rel q dic q alimtu i aiali sat 3 mas q aliqua ei ps tusit ad fabricatu corpis refectedu q e d pdite p calore nale 2a psumitur ad corispurga tis 3a no ps tusmutat ad pl gnatos illa ita cor rupta igd i forma ppa admixtetia imblor no stroy fabrica migrant pe dic 3 d tap puilor in ada qte tut oms pecauerut q i ei na isita ui inqua eos gignie potat ad huc oms ille ni fuit pe 22 de a c 20 illa igd ui mirabile imomi nabiliore q efficatz z semina uitu pca ausere no potuit p3 g exhis ub ag q gno no fit d sta gnantis n p tanto q gnans pot p ui sua assimi lare sibi alimt p assimile z isine sile e tus mitte ad gnones pl z sic solu fit illy ex supflu alimti un aute 19 d aialibz spma e supfluitas ulame digestionis z ei habitatia e cu cibus fuit ultus pe dit phs 19 d aialibz q ondit ph q3 s fieret d sta gnantis oportet q sic gnans hit pi los z ungue z barba sic hyet genit z uo freqnt no sic e z eo. yt dic q gsso resoluet asemine ui cet uir l fieret z in ostat q freqnt fit femina.

Dt pp intelligentie q3 qda aialia gnant multos fi lios simul q n cet possible s d sua sta caret q3 ato ia defeciss p ipossible ut q i e sem q tusfusu fuit ab eo itot pres disu sit n obstat q3 mitet sit sibil infinie q3 oug q mitata s nale z mi ste moli sic p3 ex ei phicor dr e g q ea nq pec tat gnata d inpfco ad pfcm q i futuru i aiali fuit alat n i po z p utute gnancis sic p modu iact aliogn fieret d pfco ad ipsum cu sta ge nas sit ia aiata z ia actu ad a p dr q ag no intedit dicere q nos fuim iada ul habitia n ca lz q3 p ui ads sibi dutd potuit nos gnare alimi tu insem outento. ad 2 dr q ans dieg tota ne erat tut actu z nos po ceuilr z in alr. ad 3 dr q

Dum lo d gnone tina lustrate huane no r ad qr vtr ad tusfeat actu z nutrie z in qn q3 ma z iu dr oe q i erat ios iuetse uadit z in seretsu emitut s tot aluntu inerat ios z pos g z e. yt z i tm est d uitate huane ne ics sal uat sta pca z h e solu huidu radicale q oz usq infine durare s nutmtale in tusire. ad ag d lo ar 2 cibu z pot possiui inos oute z tusiuu rare s q inos oute tusit in ia stas g z e. dr q sic ia dem e hug z magr dicebat q no tusit ad i cor huani d oibz cibis s solu i q fuit hitu apenitibz e sta np corpis z fuerut moti pone q3 tota nra na fuit iada nalr q sola spec tat ad resurrectio z h e quda ordine i incorrupta z tina uitute augetur sin noua addictone cibis suffra gatibz ad forutig. s3 h po no tenet oia ab alit g quosi expsse ag q dic q abz oute icor nym z planu e q car e de uitate huane ne e i o po illa n dr ua cayo cui opetit specifica carnis opo sic e uer oculus cui opet ua opo spe oculi illa aut e cibu icarne gute. Est g dr ad 90z q ua cayo hua e illa q abaia ponali uiuificat z p si cas. s planu e ex doctna oiu phor z medicor q cibi outut icor z icarne z sangue nym. Qui dut tale disticto ie huidu radicale z nutimta le ul s phz carne s spez z s m. no q sit tal ca ro alia z alia s pez s dr huidu radicale i d p ueri ab formacy cor huani z e sudamt calo ris nal s nutmtale dr q p ea addit ex alimto nal e calor pmu ag ise ipz huidu radicale z q i incip gsumet oz q i restauret q sit p ou sione huidi nutmtal i aliud huidu z n sut tisticta ista huidu isitu n forma s sut un po usione z p ea sit pmu agebat ise ipz huidu radicale p suu calore sic fca ou sione ag i tot z osumit d illo mixto z sic d incorps z silr dr e d carne s spez z m q no sut due sic ipse mer ph dic s d s spez igne manz z forma hit carnis z pp eatei sore gueuietis s cayo s m igne illa eade hit fluit z tusmutar q sut pp eates m z sic tot i manet z fluit s ... pp eates q3 manet pone sore z fluit pone m un sora ag z manz pse s fluit p actus z eos e d m un ibi dic oin pces sut i sluxu igne pces sut pma nentia ac igne hnt forma. ad agz dr q sal uator resspodz ad qoz q n de ato uadit ad inite q pofit ingnare n intedit negare sic p3 p glo q dic q n accip secessu sic stricte s p oni uia q fuit cibz. ad 2m dr q m i e sta q3 no solu huidu radicale s nutmtale fca ousione e ua cayo hu mana huis spez carnis n tine n pone.

Ptea dr 31 grne 3 p vtr i hoie sensitia sit agnante. 2° vtru pecm orle insit aie re prisinelletiue ul sensitue 3° vtr pecm ori sit incarne ul mediate carne gthat.

Primo g qr vtr in hoie sensitia sit agene rate z p sic ui q3 phs 16 d aialibz dic ebo.

poterit esse aliud quam homo, sed non potest esse aliud nisi per sensum, quod solum facit esse aliud. ¶ Item 2 de anima dicitur quod prima mutatio sensitivi est a generante, sed prima mutatio est eius productio, ergo etc. ¶ Contra: unius animati una est anima, sed si per aliam animam homo esset sensitivus et per animam rationalem esset intellectivus, iam essent due anime, quod est contra … libro de ecclesiasticis dogmatibus, ergo sensitiva non sunt due, ergo est solum una, et illa est per creationem, ergo non per generationem. ¶ Responsio. Dicendum quod quidam dicunt quod in homine sit talis sensitiva, quia in semine sunt quidam calores vitales qui sunt anima in potentia, et educitur virtute corporum celestium ad actum in corpore matris. Sic dicunt philosophi, dicente 16 de animalibus, qui dicit: non simul animal et homo, et animal et equus, sed prius animal quam homo et animal quam equus. Item idem dicit quod sensitiva non est ab extrinseco, sed intellectiva solum. Ratione cuius movetur propter univocationem hominis et aliorum animalium in anima. ¶ Sed contra positionem istam est … concilium … capitulorum, ubi dicitur: non duas animas in homine dicimus, sed unam tantum, que corpus animat et sua sotietate vivificat et se ipsam sua ratione disponit. Item si radicalis que ex illis duabus fit una, sed non videtur posse stare, quia aut contingeret quod ex duobus entibus completis fieret unum, aut si unum est incompletum, puta sensitivum, et quasi materiale, et altera formale, tunc oportet quod cum quelibet forma … actum suum … quod sensitiva sit intelligens et volens, quod falsum est. ¶ Alii vero dicunt quod anima humana est quedam substantia spiritualis comprehendens in se plures formas. Sic dicit … propter quarum formalium … unionem in unum vinculum … ad invicem, quod quedam substantia exit in esse per creationem, cui substantie alique formales potentie sunt: sensitiva per quam sensificat corpus, et alia est potentia intellectiva per quam intelligit. Hec est sententia … fundamenti, ergo ex quo generale … et ideo monstrat. Dicendum est quod in homine non est sensitiva a generante, sed a creante. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod si illud est verum … quod est in loco alicuius pulsus sit anima sensitiva que corrumpitur adveniente intellectiva, quia ea que sunt ad finem cessant habito fine, et precipue cum illa fuerit valde imperfecta. Vel dicendum aliter quod totum illud fit ab anima matris, cum tale adhuc sit coniunctum cum corpore matris. ¶ Ad 2m dicendum quod ibi vocatur generans large, quodcumque educens de potentia ad actum. Si autem ipse intellexit aliter, non est recipiendus in ista parte.

quod patet in lapide impulso sursum

¶ Secundo queritur utrum peccatum originale insit anime ratione intellective vel sensitive, et videtur quod ratione partis intellective, quia opposita nata sunt fieri circa idem, sed oppositum peccati originalis est iustitia originalis, que prius ratione est in voluntate, ergo ibidem est peccatum suum oppositum. ¶ Contra: Augustinus de nuptiis dicit quod peccatum istud est concupiscentia, sed concupiscentia est in sensitiva, ergo etc. ¶ Responsio. Dicendum quod quidam dicunt quod peccatum potest dupliciter considerari, quia aut ratione culpe animam reddentis Deo odiosam, et sic est in sola voluntate, aut ratione vitii et deordinationis, et sic est in illa parte que deordinatur, quia illa est que ad illicita impellit. ¶ Sed hec distinctio nulla est, ut supra fuit dictum de aliis peccatis, quia diversitas rationis non requirit diversitatem subiectorum in uno accidente. Nam peccatum et vitium sunt idem re, sed differunt sola ratione. ¶ Ideo dicunt alii quod licet peccatum quantum ad suum … sit in parte sensitiva, quantum autem ad suum formale esse … in parte intellectiva, eo quod non habet plenam rationem peccati nisi a ratione, in quantum ipsa ratio non potest refrenare potentias.

… vitium … deordinacione potentiarum … et si deordinat … iam culpa est quia ei nocet

… quod sit ibi … quia … ut … considerat … est involuntate … ad …

et inferiores. Sic dicendum est, et sic accepit … institutione. Et per dicta patet responsio ad utrumque argumentum.

Tertio queritur utrum peccatum originale sit in carne vel mediante carne contrahatur. Et videtur quod non, quia agens semper est prestantius patiente, sed hoc non potest convenire carni respectu anime, ergo etc. ¶ Item non est maior corruptio in effectu quam in causa, sed corruptio anime est maior quam sit corruptio carnis, cum ista sit culpabilis et illa non, ergo caro non infecit animam. ¶ Contra: Augustinus de nuptiis: vitium concupiscentie est quod anima contrahit a carne. ¶ Responsio. Dicendum quod anima contrahit originale ex unione sui ad carnem cum libidine propagatam, non per aliquam impressionem quam faciat caro in animam, aliquid in ipsa producendo vel in ea corrumpendo, sed quia caro fuit in Adam ut in principio productionis … per carnis commixtionem, quia ipse accepit virtutem et potestatem propagandi humanam naturam talem in anima et corpore qualis ipse condita fuit, excepta carnis quantitate et eis que dependent a quantitate. Unde sic dicit Anselmus de conceptu virginali c. 23 et 28: si homo primus stetisset et aliquis filiorum peccasset, peccatum originale non transmitteret, quia nullus generat in quantum singulare … sed in quantum homo est, quia sicut per peccatum Ade non profuit nobis alicuius iustitia nec ad nos potuit transmitti, sic si Adam non peccasset, alicuius alterius peccatum nobis nocuisset vel ad posteros transmissum fuisset. Quia ergo anima unitur corpori propagato per concupiscentiam ad … constituendum quod est filius Ade, talis qualis ipse qui genuit, ideo necesse est filium habere talem naturam qualem habuit qui genuit, scilicet qui est pater eius, scilicet pronam et facilem ad malum et difficilem ad bonum, et habitualiter conversam ad bonum commutabile. Et quia talis esse non debet, ideo dicitur peccatum ab origine. Tria ergo concurrunt ad peccatum originale: quia peccatum Ade sicut causa prima, modus propagandi sicut causa media deductiva, et unio anime cum carne sic taliter concepta cum libidine sicut causa immediata. Propter quod Christus non habuit nec contraxit peccatum originale. Et ratio quia, ut dicit Anselmus de conceptu virginali c. 11, sicut Adam non potuit servare iustitiam originalem nisi illis quorum generationis potestatem non violentam subditam accepit, sic non potuit nisi ad illos tales iniustitiam transmittere originalem, sed Christus in potestate tali Ade non fuit. Item iustitia Dei non patitur ut aliquis innoxius puniatur, et quia ipse est aliquando solum voluntate sua non mediante necesse habet iniustitiam, et ideo Adam creatus fuit iustus, et etiam si aliquis adhuc crearetur ab eo et fieret per illum modum esset iustus, ut dicit Anselmus in eodem libro 13 c., sed Christus creatus fuit voluntate divina, cui opera omnia sunt perfecta, ergo etc. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod caro non facit hoc sicut ratio probat, quia tunc bene procederet quod esset prestantius patiente, sed contrahitur … ¶ Ad 2m dicendum quod illud est verum quando subiectum … sive corruptionis est unius sive unius rationis, aliter non habet veritatem, quia corpus potest contrahere propter nobilitatem sibi, sic corpus vinum ex dolio longe peius est quam corpus dolii.

Queritur … d. 32 … originale. ¶ Primo utrum baptismus deleat originale. ¶ 2o utrum Deus debeat tali carni per libidinem propagate animam infundere. ¶ 3o utrum concupiscentia minuatur per baptismum. D. 32

Primo ergo queritur utrum baptismus deleat originale peccatum. Et videtur quod non, quia peccatum originale est carentia debite iustitie originalis, sed hec eadem remanet post baptismum, ut patet, ergo non delet. ¶ Item nullus dat alteri quod non habet, sed si baptizatus est curatus ab originali, ipse non habet, ergo non potest alteri dare, ergo vel filii baptizatorum non habent, vel si habent non

¶ … est formalis ratio originalis peccati in duobus, scilicet resistentia vel … concupiscentia … inferioris … ad bonum commune … et … superioris … quam habere tenetur … potentias … ab eo accepit … fuit curatum.

fuit curatus, et peccatum in parentibus eorum. ¶ Contra: quando aliquis de non accepto fit acceptus, oportet aliquam mutationem fieri circa alterum extremorum, sed hoc non potest esse circa Deum, ergo est circa baptizatum etc. ¶ Item Salvator in Iohanne: nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non intrabit in regnum celorum, ergo per baptismum delet peccatum originale. ¶ Responsio. Quia materia ista de directo tractatur in 4o libro, ideo est hic breviter transeundum. Dicendum est ergo ad questionem quod in ratione originalis peccati tria videntur includi principaliter. Primum est iustitie originalis seu iustitie debite ab origine carentia; ideo enim habet homo peccatum originale quia ab origine non est iustus, sive quia non habet iustitiam quam debet habere. 2m est ulterius boni commutabilis concupiscentia, scilicet originale peccatum … sicut concupiscentia carnis. Generatur enim concupiscentia boni commutabilis ulterius quam necessitas se requirat … iustitie originalis. Hoc enim ipso quod homo non est ab origine iustus, est necessario habitualiter concupiscens, sic hoc ipso quod non est ad bonum incommutabile conversus, est conversus ad bonum temporale. 3m est in hiis et ex hiis Deo irrogata iniuria; iniuriatur enim homo Deo, et quia non habet iustitiam quam debet habere, et quia concupiscit quod non debet. In hiis enim consistit ratio completa et formalis peccati, nam preter dictam carentiam nec concupiscentia esset peccatum nisi cederet in iniuriam Dei. Manifestum est autem quod baptismus non delet debite iustitie carentiam nec indebitam concupiscentiam; non enim reddit habitum iustitie originalis nec tollit inordinatam concupiscentie habitualem, sicut patet sensibili experimento, sed facit quod iniuria que in hiis et ex hiis Deo irrogatur baptizato non imputetur, pro hoc quod sufficit ei imputari meritum Christi, in virtute cuius fit ut baptizatus reputetur iustus et Deo acceptus. Et hec est sententia Augustini 1 de baptismo parvulorum et in 2o et de nuptiis et concupiscentia; hoc enim patet per multas auctoritates sacre scripture. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod, sicut dicit Augustinus de baptismo parvulorum et de nuptiis et concupiscentia, post baptismum remanet carentia iustitie originalis et concupiscentia quantum ad actum, sed transit quantum ad reatum. Hoc est quia iniuria que fit Deo per ista post baptismum non imputatur. ¶ Ad 2m dicendum quod, sicut dictum est, peccatum originale non delet nisi quantum ad reatum et manet quantum ad actum, et quia actualiter est in parentibus, ideo cum concupiscentialiter generant, ex qua pueri contrahunt peccatum originale, et etiam quia puer non habet iustitiam originalem quam debet habere, non est ab isto debito absolutus, non enim purgatur puer per baptismum parentum, cum non suum sit, quia sacramenta requirunt debitam materiam super quam transeat. Tali carni infundere.

¶ Secundo queritur utrum Deus debeat animam, et videtur quod non, quia quicquid est causa cause est causa causati, sed Deus est causa unionis, que est causa peccati, sed hoc non videtur decens apud Deum, ergo etc. ¶ Contra: decens est Deum gubernatorem omnium species … conservare in sua integritate, sed hec sic non possent nisi Deus animam infunderet, cum homo sit de principalibus partibus universi, immo est caput. ¶ Responsio. Dicendum quod, sicut dicit Augustinus de nuptiis et concupiscentia, sicut libido est malum, sic propagatio est bonum, et non est decens quod propter malum opus nostrum dimittat Deus bonum opus, immo ad bonitatem Dei pertinet quod ipse non dimittat bona sua propter mala nostra. Iam enim … cessasset … precipue cum ex nostro malo ipse per suam sapientiam faciat … elicere bonum. Unde debemus ei gratiarum actiones, quia non cessat benefacere nobis etiam male facientibus. ¶ Ad argumentum dicendum quod illa propositio est vera quando causa agit per se, ita quod primum est causa secundi, et sic per ordinem, et sic non est in proposito, immo est valde per accidens, exemplum de capite vulnerato, quod medicus curans non est causa doloris nisi per accidens, quia hic non intendit, sed aliud.

Tertio queritur utrum concupiscentia diminuatur per baptismum. Et videtur quod sic, quia magister dicit in littera quod per sacramentum baptismi vitium concupiscentie debilitatur atque extenuatur, ut iam non regnet. ¶ Item Augustinus 2 de baptismo parvulorum: lex carnis non sic manet in membris eorum qui ex aqua et spiritu sancto sunt renati, tamquam non sit facta eius remissio, sed manet in vetustate carnis tamquam superatum. ¶ Contra: Augustinus in eodem libro: concupiscentia deletur in baptismo non ut non sit, sed ut non obsit, sed relinquitur ad agonem, ergo non minuitur, sed non imputatur. ¶ Responsio. Dicendum quod concupiscentiam minui in baptismo dupliciter potest intelligi, quia aut ratione culpe, et sic non minuitur, immo totaliter aufertur, aut ratione pene, eo modo quo habet penam, et isto modo dicit magister et plures eius sequaces quod talis concupiscentia debilitatur. Utrum autem sit verum dubium est apud alios, quia nec auctoritas Augustini hoc sonat, nisi quod remittatur quia non imputatur, nec experimento probatur quod baptizatus minus temptetur quam non baptizatus, immo certis pluribus videmus … non ex alia qualitate alicuius superaddite virtutis refrenentur, ita fervescere concupiscentia sicut in baptizato et … non plus. Nec hoc est necessarium, quia cum sacramenta fidei debeant esse latentis efficacie, iam eorum efficacia non esset occulta, sed manifesta, quod non accidit in aliquo alio sacramento. Unde si ita esset sensibili experientia possemus probare sacramenti efficaciam. Item nec baptismus per se ordinatur nisi ad remittendum reatum sive offensam, ergo non videtur quod se extendat ultra institutionem suam, nisi quis vellet dicere quod per accidens minuitur, quia baptizati sunt ad divina intenti et per consequens ad illa opera minus ibi sunt intenti, quia pluribus intentus minor est ad singula sensus. Videtur ergo posse dici quod concupiscentiam diminui in baptismo dupliciter potest intelligi, scilicet directe et per se, ita quod … eius habitus augmenti et intenti … ponatur in baptismo diminui et remitti, et sic hoc non videtur habere veritatem. Aliter indirecte et ex consequenti per remotionem alicuius detinentis in ipsa et in actum eius precipitantis et ad eum inclinantis, et sic verum est concupiscentiam diminui in baptismo, eo enim ipso quod in baptismo iniuria que fit Deo per concupiscentiam remittitur et indulgetur, aufertur ab anima moles quedam ipsam inclinans ad malum et tenens et eam reddens difficilem ad bonum. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod magister fuit illius opinionis, sicut patet. ¶ Ad 2m de Augustino dicendum quod aliter accipit Augustinus remotionem et aliter magister, quia Augustinus accipit quantum ad culpam, non quantum ad … ad esse.

Circa distinctionem 33 versatur inquisitio magistri circa duo principaliter, scilicet circa peccati originalis aggravationem et multiplicationem. Et circa eius remotionem et punitionem. ¶ Quantum ad primum queruntur 3. ¶ Primo utrum peccatum originale sit equale in omnibus. ¶ 2o utrum peccatum priorum parentum transeat ad posteros vel eis imputetur. ¶ 3o utrum in eodem peccatum originale multiplicetur. D. 33

Primo queritur utrum peccatum originale sit equale in omnibus. Et videtur quod sic, quia dicit Anselmus de conceptu virginali 23 c.: peccatum originale est nuditas debite iustitie, sed omnes sunt equaliter illa iustitia denudati, ergo etc. Unde expresse Anselmus hoc sentit in eodem libro in pluribus locis. ¶ Contra: originale est indebita concupiscentia, sed unus magis concupiscit quam alius, ergo cum quantitas actus procedat a quantitate habitus, non erit equale in omnibus. ¶ Responsio. Dicendum quod circa istam questionem est duplex modus dicendi. Aliqui enim dicunt quod est equale … ubi Anselmus docet quod originale est privatio debite iustitie, et quia privatio sit … non recipit

mag̃ ⁊ min̄. iō nō ē ista p̄uatō ma. ⁊ mi. n̄ pot̄
dici ma p opatō3 ad cā3 p̄ma. s. ad ip3 adā. q̄ ille
unico pc̄co offendit. q̄nt ad h. ⁊ iō om̄s eq̄lit̄ op̄at.
ad p̄ma3 radicē uiciatā3. Alii aūt intuētes ub ag̃.
q dic̄. pc̄m ōrīle ēē ocupiscētia. ⁊ q̄litatē malā
ut lagorē q̄ntā dīit eē. q pc̄m ōrīle recip̄ mag̃
⁊ minus. pp rō3 iā fc̄a3. ⁊ ī q̄ ētū ē q̄ pnitas ad
malū ⁊ difficltas ad bonū iputat̄ ad pc̄m an tap̄
s3 un̄ ē mag̃ pn̄ ad m̄lū ⁊ difficil ad bon̄ sit p3 q̄
alī. ⁊ q̄ iustiᵃ ōrīginal̄ n̄ fuisset eq̄lit̄ ioib3 si
hō n̄ pc̄cass3. ⁊ ī nō m̄ q ei p̄uō isit eq̄lit̄. ⁊ pp
m̄ltas alias rōnes q̄ fi posset. ¶ Possum̄ g°. ad
cōcordādū istas oppiōnes. q pc̄m ōrīle pot̄ dupl'r
ōsidrari. s. ul' q̄nt ad d̄bitē iustiᵉ ⁊ rectitudinis
p̄uatō3. ⁊ sic nō recip̄ mag̃ ⁊ min̄. ⁊ sic pc̄ātē
pᵃ pō. ⁊ ubū ans. ut q̄nt ad elogatō3 ⁊ inordiā
tō3 ad bon̄ ⁊ ad malu3 iclinatō3. ⁊ tūc bn̄ pot̄
ēē iuno mag̃ ⁊ ī aº min̄. unico. n. casu. q̄ q̄s ca
dat. d' alio loco. q̄nt ad p̄uō3 illī loci un̄ recessit
ul' cecidit. eq̄lit̄ ē p̄uat. quīq3 in cadit. s3 bn̄ pt
un̄. maiorē lesurā incurrere q̄ alī. ⁊ p ōns lōge
remotior a sanitate. ⁊ isto m̄ pcedut ag̃ ul'a⁊
2ª pō. Et huis uisus p3 r4º ad argm̄ utusq3 ptis q̄
unq̄q3 ueqū dic̄. p pc̄a pent̄ trāseat ad filios. l'
Tō qr̄. Vtm̄ eis iputet̄. ⁊ ui q sit. q̄ exo.
20. habet̄. ego dn̄s zelotes. uisitans uisicans
pc̄a p̄tm ī fi. us3 ī. 3. ⁊ 4. gn̄ō3. ¶ It. 3. reg̃.
4. c. dr̄. ego. dn̄s iducā malū h sup ierobōā ⁊
sī domū ei. ⁊ ibi habet̄. q pp ei pc̄m. tota ei
pgenies ē d'leta. ¶ Eō. eze. 18. filī nō portabit i
niq̄tatē p̄ris. s3 h nō pot̄ itlligi d' p̄re pº ⁊ remoto.
gº intelligit̄ d' pxiō. It apls dic̄. q uniq̄sq3 hon̄
suū portabit. put gessit icorpe suo siū bonū
siū malū. ¶ R4º dc̄. q sic p3 menc̄h. ag̃ m̄ se
sisse. q h pc̄a primor̄ pent̄ nō possit mutare
nā3 intenus. sic fec̄ pc̄m adē. obligat̄ tn̄ postos
aliqº m̄º ⁊ eis iputātur. s3 h nō n̄ ī 3. ⁊ 4. gnō3.
dī m̄ca moderante. ut si plus ptedret̄ nimiū
g̃uaret̄. ⁊ ad dūc ad h aūc pallegatā exo. ⁊ iᵗ
p̄s. ī iniq̄tatib3 ocept̄ sū. s3 sigs bn̄ aduitat ag̃.
dic̄ h ī gredō. ⁊ iuestigādo. n̄ assendō ⁊ d'timādō.
¶ Hug̃ aūt. d' sac. l. i. p. 1. dic̄. illa pc̄a d'tē i
tlligi ad filios p̄tnsire. q p̄res qmiserut an q̄
filī d' eis nascerēt. nō tn̄ illa. q̄ omisut pº q
filī sut ab eis dimisi. ⁊ h itlligndū ē q̄nt ad
penā n̄ q̄nt ad cl'pā. ⁊ h usq3 ī 3. ⁊ 4. gnō3 ut
dcm̄ ē. ul' q p istas oīs gnō itlligat̄. nō tn̄ h
affirmē dic̄. ¶ Et iō dc̄. meli. q pc̄a parētū
trāsire ad filios dupl'r itlligi pot̄. s. ul' q̄nt
ad cl'pā. ul' q̄nt ad penā. Si q̄nt ad cl'pā d'r
ad huc ēē pot̄. q̄ aut ēent̄ l'r. ita q cl'pa p̄ris fiº
cōicet̄. ul' ad ip3 aliqº m̄º p̄tinet̄. ⁊ h nō pot̄
ēē. n̄c de pxiō nº d' pº parēte. cū itē actūs nūō

i diūsis subiectis ēē nō possit. dut aliīt ī q pc̄m
p̄ris sit aliqº mº ei. ⁊ iō q filī sit pc̄ca⁊. ⁊ isto m̄
ht̄ uitatē d' pc̄co p̄inor̄ pentū. ⁊ pot̄ ⁊ ī p pc̄co p
ximor pent̄ aliquo m̄ uitatē hr̄e. p q̄ntō. s. pēte
mali ⁊ pc̄ores. dat. m̄ filiis suis malefaciēdi. ⁊
pc̄ādi exēplis pc̄īs pc̄cīs p̄modū puniut̄. ul' q̄
sic sepe. m̄ultis iustor pent̄. d' erut filios a pc̄cīs.
ita filios iiustor. eor d'mittis. isuis aliq̄n dēliq̄
pc̄īs. q̄. n. nemo lib' ē a pc̄cō. n̄ d' lib'et. cū nō lib'at
dr̄ iducē. ⁊ cū n̄ mollit dr̄ idurare. Aliō m̄º uitatē
nō pot̄ hr̄e. tn̄ q̄ nllā noua obligatōne obligat̄
ples ip̄ris pentib3. s3 illa solū qua ip̄ni us fuat̄
obligat̄. tn̄ q̄ p̄xī pentes nō gnant̄ exeo q̄ ē pp̄ᵐ
⁊ psonale. s3 exeo q ē cū oīb3 cōe ⁊ nāle. ⁊ q a p̄mi
pentib3 ōsequit̄. ⁊ h ē rō qr̄ si adā nō pc̄cass3. ⁊
p̄modū aliq̄s filior ei pc̄cass3. n̄ trāsfūdiss3 ad
postōs suū pc̄m ut dic̄ ag̃ d' 9. u. c. 24. ⁊ 23.
Si aūt d' pena itlligat̄. dc̄. ē ī q dupl'r ē pena. s.
etna. ⁊ tpāl'. si loquam̄ de etna. sic dico. q nūq̄
filii p p̄rib3 suis puniūt̄. s3 solū p cl'pa pp̄a. si aūt
loquam̄ d' tpāli. sic dico. q frequēt̄ pc̄a pentu3
puniūt̄ i filiis. q̄ cū filī sit quodām res p̄ris. l'
ut alt̄ ipe. puniē p̄r ī filio suo. ⁊ adō ⁊ amūdo.
⁊ h usq3. ⁊ ad 3. ⁊ ad. 4. gnōnē. q̄ usq3 ad illas
etates ōsueuerut hōies. uidē suos d'scendētes.
Et h ē snīa ans. d' 9. u. c. 24. Et p h p3 ad arg̃. ta
Tō qr̄. Vtrū pc̄m ōriginale m̄ltiplicet̄
ineodē3. f m̄u3. ⁊ m̄ q solū sit un̄. q̄ uni h̄ic
una ē p̄uatō. s3 illa iustitia erat un̄ h̄itus. g° erit
una p̄uō. ¶ It iquol3 gn̄e est dare un̄. ad q oiā
illī gn̄is reducāt̄. g° cū ōrīle sit hui erit un̄. ¶ Cō.
h̄ilitatōnes p̄ue q̄ inclinat̄ pc̄as ad diūsas spēs pc̄
catōr sut diūse. s3 p ōrīle inclinat̄ pᵒ ad. n. gn̄a
pc̄cōr. g° iᵈ nō ē sipl'r un̄. ¶ R4º dc̄. q q̄dā dnt̄
absolutē un̄ ēē ōriginale pc̄m i eodē3. Et assigāt
talē rō3. q̄ actūs nō uiat̄. n̄ ul' rōne sbi. ul' rōe
act̄. p quē fit. sic q̄ luxuriat̄ plies. pla ht̄ pc̄ca.
neut̄ aūt m̄º pot̄ uiari pc̄m ōriginale. q̄ nō est
i diūsis subiectis. s3 ī uno ut sup dcm̄ ē. n̄ pot̄ uiā
ri rōne act̄. q̄ un̄ fuit act̄. q̄ uni hōis nō ē n̄
una gnō. p q̄ otrahit̄. ¶ Sz ō istā rōne pot̄ sic
argui. planū ē q q̄cq̄d hit̄ ponit. p̄uō tollit. s3
h̄itus iustiᵉ ōriginal̄ erat q̄dā3 h̄it̄ sic uliīs. q ē
rat ōtinēs plos ptiales. imo oms h̄itō utut. g° ei
p̄uatō sic d3 ēē. q sit tal' p̄uō uliīs. ōtinēs ples p
tiales. ¶ It p spās olor iudicam̄ spās h̄itu3.
s3 pc̄m carnis ē aᵈ apc̄tō oculor. ⁊ supbia uitē.
ad q oiā iclinat pc̄m ōriginale. g° nō d3 dici so
lū un̄. s3 pla f spē3. sic ē d' obiīs. idē3 qº adh ē iudi
cū h̄ituu3 ⁊ p̄uatōnū. ¶ Rō dc̄ m̄ alliīs. q ad
p sens dupᵉ ē unitas. q̄ q̄da ē siglaritatis ⁊ indiui
bilitatis s spē3 ⁊ formā. sic ē un̄ hō ⁊ un̄ eq. 2º
mº dr̄ unitas collōnis ⁊ totalitatis. ut ppl's uni
reg̃. pº mº dut q ōrīle nō ē un̄. cū dicat diūsa
p̄uōnes. ⁊ ponat diūsas ocupiscētias. 2º. uō mº.

singularis

adque pᵗ dici q una febris uō dispdinat
m̄ltas ptes corpoīs. ⁊ c̄

ōn ag̃ ī eū h 3. ī c ut̄ de ferit̄

dit ēē un̄. sic. n. iustiᵃ ōriginal' pot̄ dici una agḡ
gatōne. ul' collōne uitut̄. ⁊ sil'r ē de ei p̄uatōne. ⁊ sic
⁊ ē un̄ ⁊ sut pla. ¶ Ad pᵐ argum̄t dc̄. q. m̄l. ē. pla.
q̄ ille h̄it̄ ita erat un̄. sic ei p̄uatō ē una. s. collōē.
¶ Ad. 2ᵐ. dc̄. q uerū ē q ori isto gn̄e. ēē un̄ pc̄m
nuō. ⁊ iᵈ ē pc̄m adē. q uē fuit un̄ ise. l3 pla iessūi.
Circa. 2ᵐ. p̄ncipale q̄rit̄. 3ª. ¶ pº. Vtr̄ adā
potuit p nob' satface. ¶ 2º. Vtm̄ puuli d'ce
dentes i solo ōriginali. puniat̄ pena ignis m̄l'.
¶ 3º. Vtm̄ affligant̄ pena itrīseca siū īme ōsciē.
Primo qr̄. Vtr̄. adā potuit p nob' satface. ⁊ ui
q sic. p rō3 ans. d' 9. u. q dic̄. si adā nequiss3
ad eos quos gnātur erat. iustitiā suā trāsmicte.
neq̄q potuiss3 iiustitiā suā trāsmisisse. s3 planū ē
q trāsmisit culpā. g° potuit trāsmicte ⁊ iustitia3.
¶ It si ppoitū ē cā ppoiti. ⁊ oppoitē ē cā oppoiti.
s3 trāsgssio ē cā nr̄e dāpnatōnis. g° ⁊ satfactō ēēt
cā nr̄e salutis. ¶ Cō. adā nō potuit satfacē p se ipº
q̄ tūc nō idiguiss3 mitō xº q fl'm ē. g° m̄ltō min̄
p nob'. ¶ It pc̄cōr hō pc̄ōrē iustificare neqū. ut
dic̄ ans. cur d' hō. s3 adā erat pc̄cōr g° ⁊ c̄. ¶ R4º.
dc̄. q isti q̄onis dupᵉ pot̄ ēē intellc̄. s. ul' q adā fa
cēt. p suā satfactō3. q suū pc̄m ad postos nō trāsi
ret. ul'. dato q trāsiret. posss3 facē. q n̄ iputaret̄
nob'. sic m̄º nō iputat̄ p bapᵐ. ⁊ s ue3 itllc̄ q̄ō
uitatē hr̄e nō pot̄. nā3 s pᵐ modū itllc̄ta itīm̄
se ipa3. eo q supponit̄ in q̄ōne. q ei p̄stitas ēēt pec
catrix. p qua. ēēt satfaciend'. ⁊ cū h pon̄. q n̄ trāsiss3.
si aūt poss3 facē q suo pc̄co n̄ ifitērēt̄ posti. poss3 facē
q ī ipō nō pc̄cassent. s3 ponit̄ q pc̄casent. ⁊ sic destrᵗ
se ipa3. Si aūt q̄nt ad 2ᵐ. modū intelligat̄ ē oio i
possible. q̄ nll'a qualitas ul' pp̄etas potuit uenire
ab adā ī filios n̄ p actū gnōnis. s3 p istū efficaut d'
pabiles. g° p actu3 illū nō possut ēē iusti. q̄ s h
p eūdē actu3 facēt iustos ⁊ iniustos. q ē ipossible.
¶ It. s ans. cur d' hō. ipossible. ē q adā p se ul' p
aliis. satfacēt. q̄ nll's d'bet agē ō dī uolūtatē p
aliq̄ re q sit cīt dm̄. Vn̄ si mille mūdi dar̄et̄ po
tī d3 illos dimictē q agē ō dī uolūtatē. g° cū adā
fecit ō dī uolūtatē. nō potāt satfacē n̄ ipe n̄ aliu
n̄ reddat dō ād q super ōe q sb dō ē. h aūt neqū
hō. s3 solū d'. cū n̄ sit sup ōe q d' n̄ ē n̄ d'. ⁊ q̄ il
lā nō d3 facē n̄ hō. oz q sit d' ⁊ hō q h'at satfa
tō3 faciat. ¶ It nll's satfacē potāt h reddēt dō
iustitiā ōriginalē. q d' d'dērat huāno gn̄i ī adā
s3 adā h n̄ potāt n̄ aliqs filior. cū ipe ⁊ oms ab
eo d'scendentes. cōrupti ēent. d'scendētes dico p uiā
gnōnis. q̄ si alio m̄º fieret pc̄m ōrīle nō habēt. si
aūt dicas g° qr̄ nō fec̄ d' solū un̄ hōie3. q n̄ fuiss3
p uiā gnōnis. ⁊ ille potuiss3 gn̄s huānū redimē
dico. q dato q d' feciss3 n̄ potāt gn̄s huān̄ redi
mē. eo q n̄ potuiss3 ei m̄itū ifitū ēē sic fuāt
ifita offensa. ⁊ ī seq̄ret̄ magnū igēus. s. q hō ēēt
s uus hōis. si n̄ dicas. nōne potuiss3 adā tātū facē
p m̄a3 q dō satfacēt. dico q n̄. q̄ q̄cq̄d feciss3 ⁊ siū
pc̄cass3 facē d'tebat. cū adā siū aliquo pc̄cō teneat̄

q̄cq̄d pot̄. q̄d g° dabit p offensa. ēē nō ht̄. Sz dicās
dīmiā tāta erat. q bn̄ potāt istud d'bit dimictē.
Sz dico q h nō pot̄ ēē. q̄ aᵗ hō. istud debitū uole
bat dō reddē. ⁊ nō potāt. aut potāt s3 nō uolebat
si uolebat ⁊ nō potāt. cū ipe illa ipotētia se posui
ss3. nō fuiss3 m̄ia sibi d'bitū dimictē. s3 potī iustiᵃ.
Vn̄ ⁊ phs. l' eth. d' talib3 dic̄ q dupliā pena sūt
puniēdi. ⁊ p istā uiā ⁊ nūq̄ potāt ēē beat̄. q̄ ī
digētia n̄ stat cū bt̄itudine. si aūt uolebat ⁊
potāt adhuc erat mag̃ igēns. ⁊ ipossiblē. q d'
ipō uolēte p manē isua iustiᵃ ei indlgēt. ul' eū
bt̄ificaret. dc̄. ē g° bnt̄. ad q̄onē. q adā nllō m̄
potuit p se ul' p filiis satfacē. ¶ Ad pᵐ argᵐ. dc̄.
q ans loq̄t d' adā an pc̄m. q̄n isua potestate era
m̄. ⁊ sic uerū ē. q si iustitiā ōriginalē suaret
filios iustos gnāss3. ¶ Ad 2ᵐ. dc̄. q illa ppō ē uera
ī recta oppoione. s3 trāsgssio. ⁊ satfactō nō directē
opponūt̄. s3 trāsgssio ⁊ nō trāsgressio.
Tō qr̄. Vtrū d'cedētes in solo pc̄cō ōriginali.
puniāt̄ pena ignis m̄āl'. Et q nō ui. q̄ ag̃
dic̄ inenc̄he. mitissima sane eor erit pena. q p̄t
ōriginale. nllm̄ p̄ea pc̄m addidrut. s3 si pena
ignis m̄l' puniret̄ iā nō ēēt mitissiā pena. s3
acbissima. g° ⁊ c̄. ¶ It. i apoc. d' q̄nt glificau
se ⁊ id'liciis. fuit tātū date ei penā. ⁊ luctu. s3 aᵘ
puuli nō se glificaū n̄c aliq̄ icorᵉ huit d'lectatō3
g° nllā d3 recipe pene acbitatē. ¶ It ipc̄cō st̄
duo. s. adūsio. ⁊ ōūsio. s3 adūsioni orespōd3 pena
dapni. g° ōūsioni d3 orespōdē pena sensus. s3 ī
puuli' nllā fuit ōūsio. g° nllā d3 ēē pena sens'.
¶ Cō. ag̃. d' fide ad petru3. dic̄. firmiss̄e tene ⁊
nllāten' dubites. p uulos q siū sacri bapº. recesserit
etni ignis pp̄etuo supplicio cruadcos. ¶ R4º. dc̄.
q ēpᵉ est ptō ōē istā3 q̄onē3. Aliq. n. dnt̄ sic est
mag̃r ⁊ sequaces sui. q illi puuli solū puniūt̄
pena dapni. ⁊ mouēt̄ pp rō3 fc̄a3. ⁊ auctē3 ag̃ iā
dc̄ā3. q dic̄ q illa pena erit mitissiā. ¶ Alii. uō.
dnt̄ sic isti. s. q puuli p̄t penā dapni nllā3 alia3
habebūt. ⁊ adhuc dn̄t plus. q ipi habebūt ma
iorē d'lectatō3 q possit hr̄i ī ista uita corpalit̄.
⁊ hnt̄ talē rō3. q̄ cū ipi hānt ītegtatē3 siū ēē.
⁊ pfcō3 sue nē. ⁊ n̄ habeat remorsu3 ōsciē. n̄ pe
ne aliciū sensu3. p capiut magnā d'lectatō3. ex
apphensione siū ēē itllig̃e. ⁊ sic d' aliis potētiis
exeūtib3 isua oīā. ¶ Sz ō istā3 oppiōne3. uidēt̄
ēē ūba. ⁊ rō ag̃. ypon. 4. r4. q sic arguit. ut dic̄
saluator ieū. p' dic̄ iudicii. solū erūt duo loca ī
qb3 aīē habebūt ēē. s. celū. ēpyreū. ⁊ iferni. s3
ctū ē. q puuli nō erūt icelo. g° ī iferno. s3 ī ē
flet' ⁊ stridor dētiu3. ut ieūº habet̄. g° habebūt aliq̄
penā. nō. g° d'lectatō3. ¶ It aᵗ idie iudicii puu
li erūt a dextris aᵗ a sinistris. s n̄ a dextris q̄ ibi n̄
erit n̄ saluādi. g° a sinistris. s3 ill' dicet̄. ite ma
ledcī i ignē etnū. ¶ It ipossiblē ē q adminuᵉ
possit d'lectatō3 hr̄e ut rō dic̄. q̄ ad d'lectatō3. ē
requīt̄. siū ōiūit̄. s. ob3 d'lectās. pō apphēdens.

Quidā dnt̄ q bn̄ sūt ī igne ut dic̄ aug̃ q̄ cū igs ifer... pc̄dat̄ usq3 ad purg... ⁊ ipi sic inieᵒ. p3 q s... ī igne. dnt̄ tn̄ q n̄ pati... ūr ab eo s3 facit... dēmtiā. sic 3. p. ... icurrio igī ⁊ n̄ n̄ pati...

amor movens et finis generans. Ex primo sic patet: quia apprehensio sua esse non est simpliciter delectosa, sed ei solum qui fruitur aliquo bono. Quia si ita esset iam captivi delectarentur cum multa bona apprehenderent, quod falsum est. Sed pluribus bonis possunt frui homines in ista vita quam parvuli in limbo. ¶ Item secundum philosophum 10 ethicorum delectatio est operatio non impedita, ergo quanto magis operatio est expedita tanto maior est delectatio. Sed certum est quod multi homines habent plures expeditiores operationes.

¶ Item si parvuli intelligunt se esse in tali statu perfectionis, dicitur utrum intelligunt aut non. Non potest dici quod non, cum non impediantur per sensus; ergo intelligunt. Sed qui intelligit de bono ad quod erat factus et se ad illud non posse pervenire, maxime cruciatur et dolet se esse privatum. Si dicas intelligunt se et quod data minora bona, sed non ultimum, non potest stare, quia qui sic se intelligit se intelligit esse sub infinita entia que dignitate et honoris, quod non est dicendum de parvulis. Relinquitur ergo quod non intelligunt, et sic sua anima non apprehenditur. ¶ Ex parte amoris sic: si parvuli delectantur, aut amant istud aut non; sed non potest dici quod istud non amant. Si amant aut in genere, et sic peccant, aut ad aliud referunt. Si ad aliud referunt istud cognoscunt, ergo cruciantur quia istud non habent.

¶ Ex parte finis sic: sicut quilibet auctoritas Augustini 12 de trinitate, omnis rationalis vult beatitudinem, et quicumque vult propter illam vult. Sed non eam semper recte querit, quia querit eam aliquando in istis rebus creatis, et tunc peccat et errat. Si ergo parvuli illi aliquid amant, quod necesse est ponere, si in aliquo delectantur, propter beatitudinem amant istud; sed beatitudinem in bono increato ipsi querere non possunt, quia istud non sperant habere, et de hoc dolent. Si in bono creato, tunc peccant et errant. Relinquitur ergo quod delectari non possunt. ¶ Alii dicunt quod parvuli puniuntur pena sensus, sed privata est pena illa, eo quod se non averterunt per peccata sua sed per aliena. Unde ponunt varios gradus penarum in inferno. Que autem istarum positionum sit verior, ultima scilicet vel prima, potius iudicare peritioribus relinquitur. Sed quantum nunc ad presens occurrit, ultima mihi videtur melior, pro eo quod est remotior ab errore pelagianorum damnato, qui dixerunt esse tertium locum parvulorum. Et etiam quia magis concordat doctrine sanctorum, et maxime Augustini, ut allegatum est. Item ypognosticon 14 replicans errorem pelagianorum ostendit non esse medium inter regnum celorum et gehennam finalem. Item Anselmus de conceptu virginis loquens contra eos qui dicunt parvulos pro solo originali non damnari, dicit quod parvuli damnantur, eo quod omnis homo aut damnatur aut salvatur; quod non valeret si esset locus medius. Item magis consonat scripture sacre ut allegatum est supra, et adhuc possumus ostendere per multa que habentur in ea. Item in apocalypsi 20 habetur quod qui non est inventus in libro vite scriptus missus est in stagnum ignis. Sed certum est quod parvuli non sunt scripti in libro vite qui non sunt baptizati; ergo etc. Prima autem positio nullam auctoritatem pro se habet nisi illam Augustini que allegata est, que ad propositum modicum facit, quia non dicit mitissima eorum pena eo quod nulla sit, sed quia non est sic acuta sicut illa que infligitur pro peccato actuali. Si enim illa fuisset intentio Augustini, ipse non dixisset quod esset mitissima, sed potius nulla. ¶ Ad primum argumentum dicendum sic dixi vel quod est pro illa ponere.

¶ Ad secundum dicendum quod pena sensus non debetur conversioni plus quam aversioni, quia tantum iam peccatum consistit et accidit. Non debetur aliqua pena cui non sit delectatio, sed debetur pro se aversioni. Sed si tu dicas quod parvuli non fuerunt aversi, dico quod falsum est, quia licet non actualiter, saltem per illud quod habent actu sunt aversi intus, et ideo nunc eis debetur pena cum ipsi non habeant illud quod debent habere, sed ei oppositum. Sed quia illa est modica respectu eius quod est in actu, ideo illa pena est modica.

Tertio queritur utrum parvuli decedentes in solo originali affligantur pena intrinseca sive interne conscientie. Et videtur quod non, quia ubi non est apprehensio non potest esse dolor; sed in eis non potest esse aliqua intellectualis apprehensio, ergo etc. Probatio minoris: quia planum est quod in parvulis damnatis non reparatur natura in melius, sed viventes nichil poterant intelligere, ergo nec suscitati. ¶ Item medium participat aliquid de utroque extremo, alioquin non esset medium; sed ipsi sunt medii, ergo cum bonis participant carentiam omnis pene interioris et exterioris, et cum malis carentiam visionis divine, et ideo non habent aliquam penam intrinsecam. ¶ Contra, Crisostomus dicit: excludi a bonis et alienum fieri ab hiis que preparata sunt iustis tantum generat dolorem, ut etsi nulla pena exterior torqueat sola hec sufficit. Sed parvuli excluduntur ab hiis preparatis iustis, ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod circa istam questionem diversimode senserunt diversi. Quidam enim dicunt quod parvuli illi non habent dolorem extrinsecum, dicentes ista hoc facientes quia nullum habuerunt actuale peccatum, nec habebunt intrinsecum quia nullam cognitionem apprehendent, quia eorum natura non reformatur in melius. ¶ Alii dicunt econtra quod ipsi scient se esse rationales creaturas et factas propter beatitudinem, qua privatos se esse non dubitabunt de merito peccati originalis, et ideo contristabuntur et dolebunt. ¶ Alii dicunt quod habebunt bene cognitionem sed non dolorem. Sic dicit frater Ro., quia erunt medii penitus inter bonos et malos. Que autem istarum sit verior Deus novit. Ista tamen tertia videtur nimis appropinquare ad errorem pelagianorum ponentium medium statum parvulorum. Et ideo pono quod omnis status salvi in hoc: videlicet ipsi habent cognitionem vel non; quia si habent oportet omnino concedere quod habent dolorem, sicut dicit Crisostomus et allegatum est in oppositum. Si autem non habent cognitionem non habent penam. Utraque tamen via potest teneri, sed facilius secundum philosophiam quod non habent cognitionem ut careant pena, secundum tamen scripturam que non ponit nisi duos status, unum cruciandorum et alium remunerandorum, quod habent cognitionem et per consequens tristitiam et dolorem. Unde dicunt attribuit scriptura damnatis vermem conscientie ad cruciatum intrinsecum, et ignem gehenne ad extrinsecum. Item Bernardus dicit quod singulorum singula nota erunt peccata, ergo cognoscent. Planum est autem quod natura rationalis affligitur si ei desiderium non compleatur, immo etiam si differatur, sicut dicit scriptura: spes que differtur affligit animam. Ergo cum ipsi naturaliter desiderent bonum et non habeant gratiam per quam referrent, non est dubium quod illud desiderium sit eis afflictivum, quia conditio naturalis eorum est, cum omnes homines naturaliter desiderent esse beatos, 10 de trinitate et 1 ethicorum habetur. Item communiter dicitur a sanctis quod illa sententia erit cunctis manifesta quod eis erit notum pro quo damnantur; sed non potest hic fieri nisi cognoscendo et per consequens dolendo. Unde illi sunt libri qui aperti sunt scilicet conscientie iudicandorum, sicut dicunt sancti. ¶ Ad argumentum primum dicendum quod ibi erit apprehensio. Ad probationem dicendum quod non reformabuntur in melius absolute scilicet in operibus ipsorum, quia non fit ad eorum utilitatem sed dampnum, licet natura sit melior in se. Alioquin ita possemus dicere de corporibus quod non credimus. ¶ Ad secundum dicendum quod parvuli non sunt medii sed sunt extremi, sicut damnati, sed sic ibi erunt gradus sicut et in damnatis. Exemplum: si unus haberet multa peccata et unus solum unum et alius nullum, non possumus dicere quod ille qui habet unum solum sit medius inter illum qui habet multa et qui habet nullum, immo oportet esse in extremo, et sic est in proposito.

Quarto queritur circa peccatum. ¶ Primo utrum peccatum habeat causam. ¶ 2o utrum malum eo modo quo habet causam habeat bonum sive malum. ¶ 3o utrum malum sit in bono sibi opposito.

¶ Primo queritur utrum peccatum habeat causam, quia causa est ad cuius esse sequitur necessario aliud scilicet effectus; sed quod est de necessitate non est peccatum, ergo etc. ¶ Item dicit Dionysius quod malum est preter causam et preter propositum. ¶ Contra Iob 14: nichil in terra sine causa fit; sed peccatum fit, ergo habet causam. ¶ Responsio dicendum quod sicut patet per Dionysium de divinis nominibus, omne per se factum vel productum fit ab aliquo agente propter aliquem finem. Malum non est per se finis vel intentio, et sic malum non potest habere causam per se, nec agentem nec finalem. Ideo dicit quod malum est preter intentionem, et preter causam, et preter principium, et preter finem. Sed licet non habeat per se, habet tamen per accidens. Unde malum in quantum malum non dicit nisi deordinationem alicuius actus. Planum est autem quod terminus alicuius operationis non potest esse nichil, immo oportet quod sit aliqua entitas. Malum autem est privatio alicuius entitatis, sicut oculus dicitur malus quando caret aliquo bono sibi debito. Malum enim sive ratio mali non dicit nisi deordinationem alicuius boni, que essentialiter tali actui vel tali bono, nec ab eo potest separari re nec consideratione remanente illa circumstantia sive natura que malum dicitur, quia statim quod aufertur ei deordinatio aufertur sive species eius. Exemplum: si auferatur actui mentiendi deordinatio, iam non est mendacium, quia alia est ratio quare dicitur actus et alia quare malus actus. Dicendum est ergo ad questionem quod negatio sive privatio alicuius boni non potest esse per se terminus alicuius operis nisi per accidens. Unde dicit Dionysius quod nemo operatur ad malum aspiciens. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod illa propositio intelligitur de causa naturali non impedita nec voluntaria. Natura sive voluntaria non oportet effectum sequi de necessitate, ideo in actu peccati ultra habet circumstantiam. Item si causa non sit sufficiens vel possit impediri non oportet quod sequatur effectus. ¶ Ad secundum patet responsio, quia malum est preter causam, sicut dicit Dionysius, sed bene potest esse per accidens, sicut dixi.

Secundo queritur utrum malum eo modo quo habet causam habeat bonum sive malum. Et videtur quod non, quia Matthei 7 dicitur: non potest arbor bona fructus malos facere, et mala arbor fructus bonos facere; ergo sicut bonum non potest esse a malo, sic malum non potest esse a bono. ¶ Item contrariorum contrarie sunt cause, sed causa boni est contraria cause mali, ergo causa mali est mala. ¶ Item cuius causa bona est ipsum quoque bonum est; sed malum non est bonum, ergo causa mali non est bona. ¶ Contra facere vel operari est ab aliqua entitate quia presupponit esse, sed omne ens convertitur cum bono, ergo quod facit vel operatur est bonum, ergo non malum. ¶ Responsio dicendum quod sicut patet supra error manicheorum fuit quod bonum non fieret nisi a bono et malum non nisi a malo, et ideo ponebant duas animas in homine, quarum una erat a bono deo, altera a malo deo. Sed hunc errorem improbat satis Augustinus efficaciter de duabus animabus, ut supra fuit dictum de hoc, et ideo non oportet repetere. Planum est enim secundum eosdem quod malum culpe de quo querit questio fit a sola voluntate. Voluntas autem bona est. Item aut ista causa que dicitur facere malum est bona aut mala. Si est bona habeo propositum. Si est mala, queram an possit fieri peior. Si potest, ergo potest habere minus de bono, ergo habet bonum. Si non potest, ergo est summum malum, ergo non est ens. Item penitere de malo est bonum, sed voluntas potest penitere de malo, ergo potest bonum. Dicendum ergo ad questionem quod omne quod est est causa vel causatum, quorum unumquodque bonum est, quia vidit cuncta que fecerat et erant valde bona. Unde philosophus 1 ethicorum dicit quod bonum dicitur equaliter enti. ¶ Ad argumentum primum dicendum quod arbor bona dicitur affectio bona que non potest non bonum facere, et arbor mala dicitur deordinatio affectionis que non potest bene facere. ¶ Ad secundum dicendum sicut dicitur quod contrariorum contrarie sunt cause, similiter dico quod contrariorum eadem est causa ut dicitur a philosopho. Unde debet intelligi quod eadem est causa contrariorum quantum ad substantiam. Exemplum de nauta. Sed quantum ad dispositionem oportet esse diversam causam contrariorum, immo contraria in hiis que sunt per se; sed bene potest esse per accidens aliud, et in causa voluntaria habet instantiam de istis que sunt ad finem. ¶ Ad tertium dicendum similiter quod intelligitur de hiis que sunt positiva, et per se dicunt positionem et non privationem.

Tertio queritur utrum malum sit in bono sibi opposito. Et videtur quod sic, quia secundum Augustinum in enchiridion cum mala et bona sint contraria, ut nullus ambigit, non solum simul esse possunt sed mala omnino sine bonis esse non possunt et nisi in bonis. Ergo malum est in bono. ¶ Item dico quod hic fallit regula dyalecticorum que dicunt nulli rei inesse contraria. ¶ Contra malum non est aliqua natura secundum Augustinum sed defectus nature nomen mali accipit. Sed quod non est aliqua natura non est in alio, quia omne quod est in alio oportet quod sit aliqua entitas. ¶ Item Anselmus dicit quod iniustitia omnino nichil est sicut cecitas, vel ad minus privatio visus. Ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod malum potest dupliciter accipi: scilicet concretive et abstractive. Si autem quod dicitur concretive, sic connotat aliquam naturam vel actionem vestitam per aliquam circumstantiam, et sic dicitur malum bene esse actio et peccatum. Si vero dicitur abstractive, isto modo peccatum non est in recto sive formali predicatione, quia non ens. Unde philosophus 4 ethicorum c. 12: malum se ipsum destruit, et si integrum sit importabile fit. Sed in obliquo est alicuius ut positi scilicet boni, et alicuius ut subiecti, quia est in aliquo ente, et sic est in bono. Sed non sibi formaliter opposito, quia unum est alteri nec quam aliud. Unde non potest sic arguere: malum est, ergo est ens, accipiendo malum abstractive, quia hic omnia non tenet, quando est est secundum adiacens, ut quando dico malum est. Unde est fallacia dictionis: malum est, ergo etc. Sed quando est est tertium adiacens tunc est vera, ut quando dicitur malum est deordinatio, sed non potest inferri ergo est, quia mutatur significatio istius ubi est, quia in una significat copulam coniungentem et copulantem duos terminos, et in alia significat rem ubi scilicet aliquam entitatem. Unde est malum est habet talem sensum, id est malitia est aliqua entitas, et sic est falsa locutio, et est falsa secundum quid et simpliciter. Et per dicta patet ad argumenta.

peccatum est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei. voluntas retinendi vel consequendi quod iustitia vetat [illegible]
defectus [illegible] corrupte mentis [illegible]
et sicut incommutabili bono [illegible]

Circa d. 34 quaeritur primo: utrum peccatum corrumpat modus species et ordo. 2o utrum omne peccatum praeter originale consistat in aliquo actu. 3o utrum sit causa nostre damnationis. Primo quod peccatum corrumpat modus. Primo quod videtur quod species et ordo etc. [illegible] quod sic quia magis est unius ratio [illegible] sicut unitas [illegible] omnis perdit. ergo sic erit de istis tribus. Sed contra: ista sunt quedam bona naturalia sed in bonis naturalibus ita est quod unum potest corrumpi alio remanente ut fortitudo remanente eloquentia vel grammatica. ergo etc. Respondeo dicendum quod ista dicuntur dissimiliter. ista tria nota assignat. Quia non dicunt quod aliqua res potest corrumpi [illegible] tamen ad causam efficientem et sic dicitur hec modus quia est modificata quia omne non constitutum [illegible] est magnitudinis et augmenti vel ad causam exemplarem et sic dicitur hec species vel ad causam finalem et sic dicitur hec ordo. Alii vero dicunt hec differre aliter quia aliquis res potest considerari ut est quedam natura vel entitas quedam per se reponitur in specie et sic dicitur hec species. Vel potest considerari ut est de nichilo et sic dicitur hec modus vel potest considerari ut est ad aliquem finem et sic dicitur hec ordo. Quocumque autem assignatione fiat quoniam [illegible] sed quaeritur utrum peccatum corrumpat ista tria dicendum quod cum hec tria non sint dicta ne sint eorum absolute quod una corrupta corrumpit alia. Unde agit de natura boni dicit quod ubi hec tria magna sunt magna bona sunt ubi parva sunt parva bona sunt et ubi nulla nulla sunt quia si variatur vel variant illa tria modus species et ordo cum hec tribus sit varietas bonum formalium ut alia est naturalia eorum et alia generalia et [illegible] manifeste [illegible] quod bonitas ne [illegible] supra [illegible] sed peccatum quia ipso bono minoratur. Unde attendendum est quod [illegible] sunt quedam generalia bona quod reperiuntur in omni entia et naturalia [illegible] non tamen quantitatem de natura ei cui sunt absolute sed dicitur eidem per diversa [illegible]. Unde si quaeritur utrum corrumpat per peccatum modus species et ordo [illegible] sic non sed [illegible] corrumpit in aliquibus bonis [illegible] puta in aliis virtutibus vel naturalibus [illegible] in quocumque bono hominis corrumpit [illegible] vel una ex tribus [illegible] quia non differunt per absolute ab ipsa re cui sunt. Ad argumentum dicendum quod bona naturalia non sunt ita [illegible] quin differunt per [illegible] immo differunt [illegible] et non pot [illegible] remanente [illegible] remanet [illegible] studio [illegible] Et ad intentionem [illegible] vel corrupto non est intelligendum [illegible] ipsi habitantis [illegible] non est ingens in infinitum procedere in talibus quia numquam [illegible] rupit tota illa [illegible] per [illegible] ut nullus [illegible] extendit se in infinitum [illegible] falsificationes [illegible] infinitum. Praeter originale consistat

Ad 2m quaeritur utrum omne peccatum [illegible] in aliquo actu et videtur quod sic quia ut dicit Augustinus 22 contra Faustum: peccatum est dictum vel factum vel concupitum contra legem dei. Sed quilibet istorum [illegible] consistit in aliquo actu ergo per [illegible] per [illegible] etc. Item non est [illegible] aliquem actum [illegible] non autem [illegible]

[illegible] peccatum omissionis [illegible] modi [illegible] [illegible] omissionis [illegible] peccatum omissionis [illegible]

Respondeo dicendum quod aliqui dicunt quod peccatum omissionis semper consistit in aliquo actu sed differunt quia aliqui [illegible] actu [illegible] et alii intrinseco quia qui hec extrinsecus [illegible] actu [illegible] ut qui non vult ire ad ecclesiam non vult ire quia vult stare [illegible] quod non respicit [illegible] extrinsecus [illegible] consistit in aliquo actu precedenti [illegible] ut qui non [illegible] horas [illegible] non cogitare [illegible] sed sic non sit actus tamen includit precedentem [illegible] Alii autem dicunt quod [illegible] potest explicari intelligi quod formaliter vel materialiter vel quod [illegible] non nullum peccatum [illegible] formaliter immo [illegible] actu [illegible] per privationem quia talis actus est ens [illegible] dicitur quod non oz [illegible] sit omissio per aliquem actum [illegible] quod non distinguerent a peccato omissionis. Si autem dicat [illegible] sic et dicit quod peccatum omissionis potest in [illegible] in aliquo actu [illegible] non est nocens precedit aliquem actum [illegible] necessitate [illegible] sequat talis omissio [illegible] placet. Ad argumentum dicendum quod [illegible] larga [illegible] per oppositionem vel cessationem operis. Ad argumentum [illegible] dicendum [illegible] voluntas [illegible] etc.

Tertio quaeritur utrum sit causa nostre damnationis et quod sic quia [illegible] praesentia est causa salutis. praesentia ab sententia est causa damnationis [illegible] per absentiam [illegible] est causa nostre damnationis ergo etc. In contrarium [illegible] Respondeo dicendum quod ista quo potest [illegible] intelligi [illegible] causa mali vel [illegible] potest intelligi de malo culpe vel de malo pene. De malo plana est [illegible] non potest esse causa mali culpe [illegible] per actum [illegible] non potest esse causa culpe [illegible] in sua [illegible] semper bonum aliquod [illegible] in potest [illegible] quod aliquod [illegible] bonum [illegible] quia [illegible] non est bonum ad quod ille bonum reducitur [illegible] et si [illegible] non ordinat [illegible] bonum non est [illegible] quod tale privatio boni ab homine [illegible] careat aliqua [illegible] sic [illegible] bonum potest velle ad [illegible] quod tota [illegible] est [illegible] finis [illegible] nullus ad bonum [illegible] aliquis [illegible] bonitatis [illegible] in bono ab ipso [illegible] [illegible] Si non intelligatur de malo pene damnatorum [illegible] causa mali [illegible] Si [illegible] de malo damni [illegible] dico [illegible] tale malum non sit [illegible] aliqua [illegible] sine vel [illegible] auferre vel [illegible] non inducere. hujus modi non potest esse causa tali [illegible] non [illegible] tangit [illegible] carentis [illegible] puritatis [illegible] fugere ab sua [illegible] non potest [illegible] causa [illegible] aliquod accidit quod [illegible] tale [illegible]

aufert. tunc accidit est talis ablatio [illegible] sicut qui aliquis [illegible] facit ad [illegible] quod accidit [illegible] forte quod [illegible] puta calefacio me. accidit quod [illegible] vel nocetur forte frigiditatis vel [illegible] ignem est causa forte [illegible] sic [illegible] facit bonum est [illegible] aliqua [illegible] dolorem [illegible] Si autem sit aliqua forte [illegible] non [illegible] causa non reductionis [illegible] sic qui non facit [illegible] quia non potest [illegible] et esse causa talis [illegible] sive quod ipse est summe potest [illegible] aliquid [illegible] dicit [illegible] quod forte [illegible] non [illegible] non quia non possit [illegible] sic [illegible] causa nato cui non [illegible] forma [illegible] quia non [illegible] sed [illegible] Si autem intelligatur de malo sensus vel doloris potest [illegible] dupliciter quia ex amissione alicuius boni vel per [illegible] alicuius afflictivi [illegible] non [illegible] per actum [illegible] extra [illegible] gloriam [illegible] causa [illegible] pena sensus. In quo malo sunt tria quorum duo sunt ab intra et unum ab extra [illegible] dolor [illegible] illius boni [illegible] illius [illegible] omnis [illegible] gloriam [illegible] remanet [illegible] ab [illegible] malum culpe [illegible] ad ordinandum [illegible] morbum. Et [illegible] malo sunt duo [illegible] dolore [illegible] ignem [illegible] ipse [illegible] ut est [illegible] ille ignis est doloris [illegible] ne remaneat [illegible] de [illegible] potest [illegible] causa [illegible] medicus sanare [illegible] apponit [illegible] ad curandum [illegible] accidit quod sua [illegible] sic [illegible] Ad argumentum dicendum quod [illegible] intelli sane [illegible] absentia naute [illegible] per causa [illegible] praesentia [illegible] pro peccato [illegible] Deus.

Circa d. 36 inquiritur de culpa [illegible] primo quaeritur utrum unum peccatum sit causa alterius. 2o utrum unum sit pena alterius. 3o utrum passiones aie sint solum pene an et cum hoc sint peccata. 4o utrum sit pone culpa sine pena vel econverso. Primo quaeritur utrum unum peccatum sit causa alterius [illegible]

[illegible] quia non potest esse causa efficiens nec finalis quia finis est boni [illegible] efficiens [illegible] causa mali vel formalis quia talia non sunt [illegible] Item si peccatum hoc est causa huius et illius aliquid [illegible] sic in infinitum sed hoc est impossibile. In contrarium est quod [illegible] superbia est initium omnis peccati [illegible] malorum est cupiditas [illegible] etc. Respondeo dicendum quod sic [illegible] magistrum infra unum peccatum est causa alterius [illegible] peccatum potest [illegible] et hoc [illegible] peccatum [illegible] ad [illegible] superbia ad invidiam ira ad [illegible] et sic hoc peccatum [illegible] causa [illegible] Item removet prohibens ad peccandum [illegible] Item est causa movens per actum est et [illegible] ut ebrietas ad luxuriam avaritia ad [illegible] Est etiam causa finalis ut [illegible] vel ad finem ut cum [illegible] furetur vel formicetur. Unde in moralibus finis dat formam [illegible] unum peccatum est finis alterius [illegible] formalis et sic [illegible] Ad primum argumentum dicendum quod [illegible] unum peccatum sit causa alterius [illegible] per privationem ut caecitas est causa offendendi pedem [illegible] bonum [illegible] voluntatem ad peccatum sic finis. Ad 2m dicendum quod [illegible] peccatum est causa alterius [illegible] ad primum [illegible] Et ego sum [illegible] pena alterius peccati. Secundo quaeritur utrum unum peccatum sit [illegible] sequitur est pena precedentis culpe [illegible] non punit [illegible] Deus non punit [illegible] in passiones ignominie ut faciat ea quod non [illegible] Respondeo dicendum quod sic [illegible] secundum doctrina unum peccatum est causa alterius [illegible] pena [illegible] ut sua pena [illegible] ordinatur [illegible] causa alicuius [illegible] sic est [illegible] peccatum quod nocet [illegible] bono [illegible] pena est [illegible] et ideo peccatum et culpa et pena [illegible] est voluntaria [illegible] bono et pena [illegible] peccatum apud apostolum est peccatum et pena peccati [illegible] precedentis. Ad argumentum dicendum quod [illegible] Deus non punietur bis [illegible] semel punit [illegible] punietur [illegible] peccatum [illegible] precedens immo [illegible]

Tertio quaeritur utrum passiones aie sint solum pene an et cum hoc sint peccata et quod sint solum pene quia [illegible] sit nobis [illegible] peccatoribus [illegible] peccati [illegible] ponitur [illegible] passiones sunt [illegible] est [illegible] voluntarium [illegible] passiones non sunt voluntarie immo involuntarie [illegible] non sunt peccata. Item [illegible] opposita sunt [illegible] non sit [illegible] passionis [illegible] sibi opponit [illegible] [illegible] voluntatem.

non est pura negatio [illegible] modi speciei et ordinis [illegible] non consistit in pura negatione [illegible] peccatum omissionis [illegible] omissionis [illegible] omissione actus [illegible]

fri ſuo· reuſ erit ꝯtrario· ſꝫ nõ ē reuſ· n̄ peccatiſ· ꝙ̄ ipa ꝗ paſſio dr̄· ē pccm̄· ¶ Ppº. dr̄· ꝙ de iſta q̄one fuit magna diſputatõ· int̄ phos· ut recitat ag̃· 9· de ci· d· c· ꝗdaꝫ dn̄teſ nõ poſſe cadē· aliq̄ paſſionē i aīo ſapietiſ· ⁊ alii ꝯ̄rm̄ aſſenteſ· ꝑi uõ· phi· autē teſ· ꝙ eoꝝ dn̄ſ ⁊ magiſt̄ dix̄· tātiſ ē aīa m̄a uſqꝫ ad mortē· alit dn̄t· diſtiguētēſ de iſtiſ paſſionibꝫ· qr̄ aᶜ ꝑueniūt iudiciū ronis· aᶜ ꝑueniūt ar̄one· ſi pº mº· tūc ſūt ī nõ tãgūtiſ pccm̄· qr̄ ipi ſūt dbi toreſ toti iuſtiᵉ origiualꝭ· ꝑ anſ· qua iuſtiᵃ ꝯſuāte eoſ· nūq̄ ꝑuēti fuiſſēt· ⁊ ſi m̄ ꝑueniūt· ē ꝑꝑ illi iuſtiᵉ carētiã· ⁊ qr̄ illã uolūtarie ptdrut ei iputat̄· ſꝫ ꝑ xᵗ mitiꝫ tãgūtiſ nõ iputat̄· dato ꝙ ꝑueniāt̄· qr̄ nõ ē i ꝑotāte nr̄a ꝗbꝫ iuſiſ tãgam. ſꝫ· 3º· de lº arº· ꝟn̄ i nob ſūt ſoluꝫ pena ⁊ n̄ cl'pa ꝗn̄ ꝑueniūt iudiciū ronis· n̄ forte ꝗſ dicat· ꝗm̄ aīa nõ ē ſufficiēt̄ itῑta dbito tp̄r ⁊ loco ad dia q̄ cati tbet̄· ⁊ tūc ē ꝑ acciñſ ¶ Si nõ taleſ paſſioeſ rõ ꝑueniāt· tūc poſſūt ēē m̄itorie· ⁊ uitõſe ſꝫ cīrcūſtātiaſ ſuaſ· qr̄ ſi fiūt qñ ⁊ cui ⁊ ꝗñt ⁊ quõ oꝫ ſūt m̄itorie· ſicut legim̄ de fineeſ· ꝗ huit irā ꝑ ꝫelū ⁊ placauit dñꝫ· ⁊ iſto m̄ ſūt m̄itorie· Si n̄ dbitiſ cīrcūſtātiiſ ſpoliēne ſpoliēt̄ ſūt uitõſe ⁊ pcc̃a· ꝟn̄ apl's docet ꝙ nõ ꝑmictam̄ ſolē occidē· ſuper iracūdiaꝫ nr̄ãꝫ· h̄ ē doctrina ag̃· 10· de ci· ꝯ ¶ Debetiſ tn̄ notare ut ſciatiſ q̄ly· iſte affcõneſ· ſeu paſſioneſ diſonāt̄· ꝙ ſic dōꝫ dam̄· l· 2· c· 24· iſte paſſioneſ ꝑ cedūt ſꝫ ꝙ ab appetitu app̄hēdūt̄· tā ronali ꝙ̄ ſen ſitiuo· qñ· n· app̄heſio ē ēē obꝫ· ſub rone boni ⁊ utilꝭ· aut aliq̄n ē ſub rone mali ⁊ nociui· Si ſub roē boni ⁊ utilꝭ app̄hēdit ipē appetitꝰ· tūc uocat̄ letiᵃ ul' gaudiuꝫ· qñ tale app̄heſuꝫ ē p̄ſenſ· ſi nõ abſēſ ſiu̅ futurū uocat̄ dſiderīuꝫ· ſiu̅ cupiditaſ· Si at app̄hēdat ſb' rone mali· ⁊ nociui· ⁊ ē p̄ſenſ· uo cat̄· dolor ſiu̅ triſtiᵃ· ſi uõ ē abſenſ dr̄ timor· h̄ē ſnīa dam̄· ⁊ phi· ꝟn̄ dic̄ dam̄ bonū expectatū ꝯſtituit ꝯcupiſcētiã· p̄ſenſ letitiã· malū uõ expc tatū· ꝯſtituit amorē· p̄ſenſ triſtitiã· h̄ ſūt 4· pn̄ci paleſ aīe affcõneſ· ſeu paſſioneſ· ad quaſ· omſ alie reducūt̄· ꝗbꝫ mouet̄ appetitꝰ· ſubito ⁊ ſiu̅ ꝑ tãta tõne· ⁊ nalit̄· aliq̄n uõ ꝑueniūt̄ ar̄one· ut iã dixi· ⁊ tūc poſſūt ēē bone ul' male· ſꝫ ſuaſ cīrcūſtātiaſ· ¶ Ad· 1· arᵐ· dr̄· ꝙ iã pꝫ ꝙ iſte paſſioneſ· nõ ſortiūt̄ nom̄ uitii· n̄ ū tuaſ inſe ꝯſidrãte· ſic ſt̄ i pecorib' ul' nob· n̄ ar̄one ꝑueniāt̄ ul' refrenēt̄. ¶ Ad 2ᵐ· dr̄· ꝙ iſte ſilr̄ ſūt uolūtarie ſic pccm̄ õrilᵉ ꝑꝑ ꝙ ut dixi ſūt pccm̄· i dbitoribꝫ illi i ſtatte· i nob uõ nõ n̄ uolūtate ipãte· ul' tollerãte ul' ac ceptãte· ul' nõ cohibēte· in̄ ꝙ̄ ſbūtat̄ iudiciuꝫ ronis· ¶ Ad 3ᵐ· dr̄· ꝙ ſic pꝫ ꝑ phꝫ i ethy· ubꝰ ⁊ ui tiū ſūt ēē paſſioneſ· ſꝫ alit̄ ⁊ alit̄· un̄ mi^{or}· nõ ē ſiplr̄ uã· qr̄ lꝫ nõ ſit paſſio· ē tn̄ ēē paſſionē regla daꝫ ſic uitiuꝫ ꝟt̄ ſit ronē pena ꝯtrãe ¶ Pp̄º ¶ Quarto q̄r̄ dr̄· ſiu̅ argum̄tiſ· ꝙ n̄ ē ronē cl'paꝫ ſiu̅ pena· ꝯtrã· ⁊ nõ ſolū ꝯtrã· imo actu ⁊ tp̄r ꝯcõitãte· lꝫ ab hoīe nõ ſentiat̄· ꝟn̄ ag̃· 3·

de lº arº· retrat roꝫ dicēſ· nullõ i t̄uallo tp̄riſ· iſta· ſ· pena ⁊ cl'pa· dimidūt̄· ut qi nõ ſciat aīa ꝙ n̄ dꝫ ⁊ alio tp̄r ⁊ aº patiat̄ ꝙ dꝫ· ut nᶜ ipūcto· uliſ pl'õ tūdo tbet̄· ut ſic ī eū de eo pcc̄i ſiu̅ de coꝛe iuſtiᵗ· ꝟn̄ cū pccm̄ ſit eēnlr̄ noceſ· nõ aūt nocēt· ſi nõ m̄iñet aliq̄ boñ· ꝑuari aūt ꝑꝑo bono pena ē lꝫ nõ ſētiat̄· Et ſic nõ ē ronē· cl'paꝫ ſiu̅ pena· ſic nõ ē ronē pena ſiu̅ cl'pa· imo ē i poſſibile· ſi ꝑꝑe accipiat̄ pena· Si uõ accipiãt ꝑ ꝑr afflictõne· cōi nob ⁊ oībꝫ· bn̄ pōt ēē ſiu̅ cl'pa· nᵉ· n· dr̄ penale n̄ ꝯuolūtarꝫ fiat· ꝟn̄ ag̃· 9· de c· c· 13· dic̄· qr̄· ſpꝫ uoleſ deſiuit dm̄ fit i morte ut iuīt̄· dſrat cor' ſuū· ⁊ d nã bn̄ dic̄· ꝙ qr̄ pccõreſ uolēteſ cōrūpūt̄ pcc̃iſ· nolēteſ cō rūpūt̄ ipeniſ.

d· 3A·

Irca· q̄· 3Aᵃᵐ· in qua agit̄ de actõne· q̄rūt̄· duo pn̄cipalit̄· pº· de ipã actõne i ſe ⁊ abſolute ꝑꝑo ꝯrãte· ¶ Quãt ad pm̄ q̄rūt̄· 3ᵃ· ¶ pº· ut̄· oīſ ac tio· ſꝫ ꝙ actõ ſit adõ· ¶ 2º· ut̄ oīſ ꝯſuatõ rei ¶ 3º· utᵐ gubnatõ m̄ūdi· ¶ oīſ actõ ſꝫ ꝙ actõ ſit adõ· ⁊ primo q̄r̄· ꝟtrū ut ꝙ n̄· qr̄ ſꝫ ag̃ ypon· 14· e rebellio carniſ ad ſpꝫ· ē mala ad yabolo· ⁊ nõ adõ· ſꝫ planē ē ꝙ rebellare ē aliq̄ actõ· ¶ Itē dr̄ aliq̄ actõ iuiuſta· tūc q̄ro· aut ē tota adõ· aᶜ to ta alio arº· ſi tota adõ· ꝯ ē tota bona· ꝙ ē ꝯ̄ ꝑꝑoſit ſi tota alio arº· ꝯ n̄ oīſ actõ ſit adõ· ſi ptã ſit ⁊ ptã ſic· ſiē poleᵉ ſigrē· ad huo ſē de illa ptē actõniſ· idē ꝙ ꝑuſ· ¶ ꝯ̄· enſ ⁊ boñ ꝯutūt̄· ſꝫ oē boñ adõ ꝯº oē enſ· ¶ Ppº· dr̄· ꝙ dupᵉ fuit rõ ēē q̄onē iſta q^{q4} q̄ly fuit ſat ꝑtabil· ⁊ ſolepniſ reputata a magiſtro· Pnã ꝗdã dixerūt ꝙ oīſ actõ nãl erat adõ· ſꝫ actõeſ eēnlr̄ uitõſe· ut m̄tiri ⁊ dm̄ blaſphemare· ⁊ huiꝰ nõ ſūt adõ· ⁊ h̄ ꝯfirmāt ꝑ ag̃ i l· ret̄· 1· ū dic̄ ꝙ ꝗqd uituprīt̄ recte i mcholiſ ꝯratõne reſpuit̄· ſic dixãt ſe dixiſſe de uã rel· ⁊ dic̄ ꝙ h̄ fuit dcm̄ de ſbũſ atqꝫ natiſ· nõ aūt de pcc̃iſ de ꝗbꝫ tūc nõ diſpu tabat̄· ꝑ ꝙ pꝫ ꝙ diſtigūit int̄ actõneſ nãleſ· quaſ dic̄ ēē adeo· ⁊ aliaſ quaſ dic̄ nõ ēē adeo· Idē dic̄ de pſcõne uiſtiᵉ reſpõdenſ ꝯ̄ram ꝗd ſit pccm̄· dic̄ pꝫ ꝗdē act dici nõ reꝫ ēē ꝟn̄ dic̄ ꝙ reſ ul' cor' n̄ ē pccm̄ ſꝫ pedīſ claudicatõ ē uitiuꝫ· Idē dic̄· ypon· 2· 14· ⁊ 9· ¶ Scdã uõ rõ fuit· ꝙ oīſ actõ ſꝫ ꝙ actõ ē adē· cui rõ iã tacta ē i arºᵒ· qr̄ oīſ actõ ē aliqua ēēntaſ· oīſ at entitaſ ē adõ· nᶜ pōt malitia auferre ei ronē enſ· ⁊ iſta ē mor ⁊ color rõ· ad itellign̄tiã tn̄ iſta ag̃· ē ſciendū ꝙ dupᵉ ē bonitaſ i actõne· una· ſ· nãl· ⁊ aᵃ moral'· nãl nõ pōt ſepari ab ēēntate rei nᶜ actu n̄ intell'ctu· qr̄ illa ē bonitaſ ꝗ ꝯūtit̄ cū ente· ⁊ ē rea lit̄ ipã reſ· qr̄ ſi ponat̄ reſ tali bonitate ꝑuari· ponit̄ oīo nᵉ ēē· alia ē bonitaſ moral'· ꝗ ꝯſiſtit i ſitu illi eidē actõniſ· ſup dbitã mº· cū dbito ordine ad finē· ⁊ h̄ bonitaſ lꝫ nᵉ reale addat ſup illã ēēntiaꝫ· addit tn̄ adõ moriſ· ⁊ pōt ſepari a cōi actõne· aliõꝗn oīſ actõ ēēt moral'· ꝙ flīm ē ſꝫ omſ loq̄nteſ de iſta mª· ꝟn̄ tal' bonitaſ nõ ē de ēēntia actõniſ cōiſ· ¶ pᵈ· ꝯ bonitaſ ē cōiſ actõnibꝫ nãlibꝫ ⁊ uolūtariiſ· ſꝫ 2ᵃ nõ i ueniēt̄ n̄ i uolūtariiſ· ⁊ i õ actõneſ nãleſ dn̄r ſiplr̄ bone· ⁊ nullõ mº male malitia cl'pe· ſꝫ uolūtaᵉ

poſſūt ēē ſil' male ⁊ bone ſiu̅ ꝯ̄actõne· ſꝫ nõ rª eidē· ſꝫ ſi ēēnt bone ⁊ male· rª eidē actõniſ ēēt i poſſibile· ꝯ cū oē bonū ſit adõ· ⁊ i ipꝫ tãq̄ i cãꝫ reducat̄· ſeq̄t̄· ꝙ oīſ actõ i q̄ntū huiꝰ ſit adõ· ⁊ ꝑ ꝯūſ oīſ entitaſ· h̄· ē doctrina dyon· 4· de di· no· Itē anſ dic̄· de cõ· ꝙ oīſ q̄litaſ· ⁊ actõ· ⁊ ꝗcq̄d ēēntiaꝫ h̄t· adõ ē· a quo ē oīſ iuſtiᵃ ⁊ nulla iniuſtiᵃ· Idē dic̄ ag̃· 12· ſr̄ gen· ꝙ oē enſ i q̄ntū ē boñ ē ⁊ adõ ē· ꝟn̄ i ill' auctoritatibꝫ ꝑallegatiſ· nõ ē itētõ ag̃ dicē ꝯ̄rm̄· ſꝫ uult dicē· ꝙ ille actõneſ i q̄ntū actõneſ ſūt adõ· ſꝫ nõ ꝑut male ſūt· ¶ Eſt tn̄ intellign̄tiū ꝙ q̄n dico· ꝙ oīſ actõ ē adõ i q̄ntū actõ· pōt duplr̄ i telligi· qr̄ uno m̄ ꝙ ſit adõ· ſicut cã eliciatiuã· 2º m̄ inſtitutiuã· pº m̄ ſūt ab eo oīa pſe cãta· ⁊ actõniſ· ⁊ iuſtificatõniſ· ⁊ huiꝰ· ſꝫ alie actõneſ quaſ h̄nt reſ nãleſ· puta lucē· intelligē· nõ ſūt adõ· n̄ ſꝫ pº mº· ſꝫ nõ pº· qr̄ h̄ ē ſlã· dr̄ elicit actõꝫ lu cendi· ⁊ tn̄ h̄ ē uã· dr̄ elicit actõꝫ cãtõniſ ⁊ iſtifica tõniſ· ⁊ huiꝰ· ſꝫ alie actõneſ· quaſ h̄nt reſ nãleſ. 2º· tn̄ m̄· oīa dr̄ fac̄ iſtitutõne· qr̄ ipē dedit re bꝫ ⁊ iſtituit· ꝙ poſſēt taleſ actõneſ elicē· ul' facē· ſꝫ qr̄ i actõnibꝫ ſūt aliq̄n defect̄ i õ dn̄r male qr̄ uolūtarie fiūt ſpoliate dbito ordine ⁊ cīrcūſtātiiſ· ⁊ ſic pꝫ ꝙ oīſ actõ i q̄ntū huiꝰ ē adõ ul' eliciatiue ul' iſtitutiuē· ſicut cã pmaria· ſꝫ bn̄ ſūt aliq̄ cã ſcḋaria· ¶ Ad pᵐ· argᵐ· dr̄· ꝙ ꝯcupiſcētia dic̄ duo· ſ· ꝯcūtū appetituꝫ· ⁊ inordinatõꝫ ēē ipꝫ appetitū· pᵐ fac̄ dr̄· ſꝫ ſcḋm hõ· ſꝫ dr̄ dyabolus· eo ꝙ eiuſ ſubgeſtione fuit ſcḋm pᵐ pccm̄· ꝙ ē cã oīuꝫ ſeq̄ntiuꝫ ¶ Ad· 2ᵐ dr̄· ꝙ tota illa actõ ē adõ ⁊ tota alᵉ arº· ſꝫ i q̄ntū actõ adõ iſtitutiuē· ⁊ ꝯſuatiuē· ⁊ ē alº ar eliciatiuē ꝑut actõ ē· ſꝫ ꝑut i ordinata· alº arº deficiēte·

¶ Scḋo q̄r̄· ut̄ᵐ oīſ ꝯſuatõ rei ſit adõ· ⁊ ut ꝙ nõ· qr̄ de nobilitate agentiſ ē· ꝙ faciat op ſuū ꝑſe ſtabile· ſꝫ nulla ē dr̄ ꝯ effect̄ eiuſ nõ idiget alia ꝯſuatõne· ēēt de domo ¶ Itē idē ē pncipiū ēēndi ⁊ ꝯſuādi· ſꝫ ꝑ formã h̄t q̄lꝫ reſ ſufficiēt̄ ex iſtē· ꝯ· ⁊ ꝯſuari· ¶ Itē ſi cãtũ reliquat̄ ſibi aᶜ corrūpit̄ aut n̄· ſi nõ habeo ꝑꝑoitū· ſi ſic ꝑ ꝗd cō rūpet̄· cū n̄· i ueniat ꝙ ſit ei ꝯ̄rm̄· qr̄ dr̄ nõ ꝯ̄nat ei· nᶜ ipã ſibi· oīſ aūt corruptõ reducit̄· ad ꝯ̄rietatē ſꝫ h̄· nõ pōt i ueni· ¶ ꝯ̄· dic̄ brt̄ ꝗꝗ· ꝙ cūcta i ni chilū tendrēt̄· n̄ man̄ ꝯditoriſ ꝯſuaret ¶ Ppº· dr̄· ꝙ ſic plat ag̃· 4· ſr̄ gen· dr̄ ꝯtinue ⁊ inceſſãt̄ opat̄· ꝗ ꝑuſ ꝯdidit· ſꝫ h̄ nõ pōt ēē uerū ꝑ ꝑº exitu i ēē· ꝯ oꝫ itelligi q̄ntū ad ꝯſuatõꝫ i ēē· ꝟn̄ rē ꝯſuari eſt eã· i ēē ꝯtinuari· ⁊ eᵒ· ⁊ h̄ ē doctrina auic· 6· meᵉ· ū plat ꝙ cãtū ꝙ dependet a ſua cã ſꝫ ēēntiã ⁊ ēē· eꝫ ꝯtinue cãtõre ſiu̅ ēē· ſep ⁊ iceſſant̄ ꝙ diu h̄t i ēē· exᵐ boñ ē de ſigillo in aqᵃ· ⁊ qr̄ h̄ aliq̄ntulū m̄ difficile· dic̄ ag̃· 4· ſup gen· etiam ⁊ ſi poſſum in telligam· uſqꝫ nūc dm̄ opari· ut ſi ꝯtictaſ ab eo rebꝫ· op ſb'trahat̄· oīo i tcidēnt̄· Et notãdū ꝙ q̄ncūqꝫ effcꝰ ē nat̄ recipe i pſſionē ēē ſꝫ roꝫ ēē· dependet ab ea ſoluꝫ ſꝫ fiori· ⁊ nõ ſꝫ ēē· ſic magētibꝫ uniᵉ· ſi qñ nõ recipiūt ſꝫ roꝫ cauſe· tūc dependet· q̄ntū ad fi ⁊ ēē· ꝟn̄ aqua calida pōt remanē calida

pōt remanē calida· i abſentia ignis· qr̄ recipit effcꝰ ſꝫ roꝫ cauſe· ſꝫ lum̄ nõ remonet i aere· qr̄ n̄ recip' lum̄ ſꝫ roꝫ cauſe· ¶ Ad pᵐ· arᵐ dr̄· ꝙ lꝫ ptī neat ad nobilitatē opiſ· poſſe ſtare ſiu̅ ſuo opã te· ſiu̅ ꝑſe exiſtē· n̄ tn̄ ꝑtinet ad nobilitatē ēē ſue· ꝙ effcꝰ poſſit manē ſiu̅ ipã· qr̄ m̄ltū magᵉ ficat cãꝫ· ꝙ ea ꝯtinue idigeat op ſuū· ⁊ totalit̄ dependat ab ipã· ¶ Ad· 2ᵐ· dr̄· ꝙ forᵃ dat ēē rei ꝙ diu reſ ⁊ ipã forᵃ ꝯſuat̄· ꝟn̄ ita bn̄ idiget forma ꝯſuatore ſic reſ ipã· ꝟn̄ dat ēē ꝑſupꝑõita ꝯſua tõne· ¶ Ad 3ᵐ dr̄· ꝙ oīſ corrupº ē ꝑ aliq̄ ꝯ̄rieta tē· uſitate accepta corruptõne· ſ· phicã· ſꝫ n̄ ē ūᵐ· de anichilatõne· ul' pati dr̄· ꝙ i m̄lta corrūpūt̄· ſiu̅ aliq̄ ꝯ̄rietate· qr̄ dſinūt ēē· ū mot̄· ⁊ ignſ moueᵗ· ¶ Tercio q̄r̄· utᵐ gubnatõ m̄ūdi ſit adõ· ⁊ ui ꝙ nõ· qr̄ illaꝫ rerꝫ ē gubnari· ꝗ mouēt̄ ꝑꝑ aliq̄ finē ſꝫ reſ nãleſ nõ opant̄ ꝑꝑ finē· cū ipꝫ nõ cogᵒſ cãt· ꝯº ipē nõ idiget̄ gubnari· ¶ Itē ꝗ ſūt de tinata ad unū nõ poſſūt errare· ſꝫ ꝗ nõ poſſūt erra re· nõ idiget gubnari· ſꝫ reſ nãleſ ſūt huiꝰ ⁊ c· ¶ ꝯ̄· ſap· xiiii· tu aūt pr̄ gubnaſ oīa ꝑuidētia tuã· ¶ Itē bo dic̄· o ꝗ ꝑꝑetua m̄ūdū rone gubnaſ. ¶ Ppº· dr̄· ꝙ ſic dic̄ ſmo diu̅ ⁊ bo· ita ē ꝙ m̄ūdꝰ gubnat̄ adõ· rõ ē h̄ ipꝫ plat· qr̄ cū i diuſiſ ptibꝫ m̄ūdi tã diuſiſ· ſep idē eueniat ul' ut i plibꝫ· h̄ aūt ēēt i poſſibile· n̄ ab aliq̄ ad h̄ dirigent̄· ꝑ aliq̄ ꝑuidentiaꝫ· ut aliqſ domi itrãſ· ⁊ bn̄ ordina tã ad ūteſ· ſtati dic̄ ꝯcludendo ꝙ ab aliq̄ gubna tore regit̄· ſic dic̄ phſ· ¶ Ad· 1· argᵐ· dr̄· ꝙ ad pt moui· ul' opari ꝑꝑ finē duplr̄· qr̄ ul' ꝑ ſe ipꝫ dirigēt· ut hõ ꝗ ꝑcogᵒſcenſ finē agit· 2º m̄· ut directū ab alio· ut ſagitta· lꝫ nõ cogᵒſcat ſignū cogᵒſcat̄ tn̄ ꝑ ea a ſagittãte· ⁊ ſic ē i ꝑꝑoito· ſic pꝫ· 2· phyᵒ^{4}· ¶ Ad 2ᵐ· dr̄· ꝙ neccitaſ i herenſ rebꝫ· ꝑ ꝗ reſ dtinat̄ ad a un̄· ē a diuina gubnatõne· ſic mot̄ m̄ olēt̄ i ſagitta· ē a ſagittãte· ſic diſpõ uiolēta ē imiſſa adõ rebꝫ· lꝫ dicat̄ nãl· ſꝫ aliuꝫ motum· ꝟn̄ dam̄ dic̄· ꝙ reſ agūt̄· nõ agūt.

Irca· 2ᵐ· pn̄cipale q̄rūt̄· 3ᵃ· ¶ pº· utᵐ ad acci dat pt̄ intn̄tõꝫ gubnãtiſ· ¶ 2º· utᵐ ꝯſuet imediate· ¶ 3º· utᵐ falſa enūciatõ ſit adeo· ¶ Primo q̄r̄ utᵐ ad accidat pt̄ intn̄tõꝫ gubnãtiſ· ⁊ ui ꝙ ſic· qr̄ ſi n̄ accidit pt̄ intn̄tõꝫ gubnãtiſ· n̄ ē malū· n̄ fortuit̄· ul' caſuale· ſꝫ h̄ ē flīm qr̄ m̄lta ſūt talia· ut pꝫ i l' phyᵒ^{4}· ¶ ꝯ̄ heſt· 3· dn̄e dr̄ omp̄ſ in dicõne tua cũcta ſūt poſita· ⁊ n̄ ē ꝗ tue poſſit re ſiſtē uolūtati· ¶ Ppº· dr̄· ꝙ pt̄ ordineꝫ ptic'larſ cē bn̄ pōt ad ꝯtigē in rebꝫ· ſꝫ nõ cauſe uliſ· qr̄ ipcl'ar cã· nõ pōt ꝑuenire defect̄· n̄ qr̄ ab alia ptic'lari i pedit̄· ꝗ reducat̄ i cãꝫ ulēꝫ· ſic idigeſtio pōt ꝯtigē pt̄ ordineꝫ ūtutiſ nutritiue· puta qr̄ ipedit̄ ꝑꝑ ꝯſſi tiē cibi· ul' aliquꝰ alteri· ꝗ oīa oꝫ reducē i pmã cãꝫ toti' entiſ· ꝟn̄ eo ipõ ꝙ ad exit ordinē uniꝰ cē ꝑ tic'lariſ· recurrit i aliaꝫ· ⁊ uiã iulꝫ cãꝫ· ſic pꝫ de diu ſiſ curſoribꝫ· ¶ Ad argᵐ· dr̄· ꝙ lꝫ aliq̄d dicat̄ m̄lū qr̄ ē in modiū huic rei· nõ tn̄ dr̄ ſiplr̄· qr̄ ē utile altī· ſilr̄ de caſu· qr̄ ſic huic· n̄ ē tn̄ caſuale ēē uliᵉ imo ē ab ea intētuꝫ·

Octavo quaeritur utrum deus conservet immediate absque secunda causa. Et videtur quod sic. Quia eadem actione conservat et causat deus. Sed immediate causat. Ergo immediate omnia conservat. Item magis est unaquaeque res propria sibi quam alteri. Sed nulli rei potest conferri quod se ipsam conservet. Ergo nec aliam. Contra per idem res conservatur in esse per quod acquirit esse eius. Sed deus dat esse rebus aliquibus mediantibus rebus et causis suis. Ergo per res medias aliquas conservat. Respondeo dicendum quod dupliciter dicitur aliquid conservare. Quia aut ut removens corrumpentes. Sic sal conservat carnes. Et hoc est indirecte conservare. Secundo modo directe, sicut in causis per se ordinatis effectus secundum esse dependet a priori et sic deinceps. Et his duobus modis res conservat in esse. Et ideo dicitur sicut prima causa est conservans omnia causata omnium aliarum causarum. Sic illa media vero aliae causae conservant, et ab eis dependet secundo effectus. Unde philosophus XI metaphysicae dicit quod primus motor scilicet diurnus est causa continuitatis generationis. Secundus autem motor qui est in zodiaco est causa diversitatis quae est secundum generationem et corruptionem. Et similiter astrologi attribuunt saturno qui est supremus planetarum. Est ergo dicendum quod deus conservat res mediantibus aliquibus causis suis. Ad primum argumentum dicendum quod deus immediate omnia causavit, sed in ipsa rerum creatione instituit ordinem in rebus, ut quaedam dependerent ab aliis per quas secundario conservarentur in esse, praesupposita tamen principali conservatione. Ad secundum dicendum quod non sequitur quia licet res non possit conservare se quod non possit conservare aliam, quia nec se potest facere esse et tamen facit aliud. Et videtur quod non quia quod dicitur

Tertio quaeritur utrum enuntiabilia fiat a deo non potest dici non potest facere. Sed non potest dici aliquid veritatum. Ergo nec orationis falsitatem potest facere. Item omne quod deus facere potest habet ydeam in deo. Sed falsitas non habet. Ergo et cetera. Contra sorte existente peccatore haec est vera sor est peccator. Sed deus potest facere sibi gratiam quo facto erit ipsa falsa. Item actus est veritas unius contrariorum. Ab eodem est falsitas alterius. Sed veritas unius partis est a deo. Ergo falsitas eius oppositae. Respondeo dicendum quod quaedam dicunt quod in oratione est duplex veritas, una contra quam expoliari non potest oratio ut est veritas significationis ad quam significandum fuit instituta quia omnis oratio significat ad quod fuit ordinata. Secunda veritas vero sive falsa significat id ad quod fuit ordinata. Secunda veritas orationis est ei accidens quae est quaedam adaequatio signi ad significatum et vocis ad rem. Et hanc potest oratio privari per defectum adaequationis. Unde deus potest facere deo quo dato erit falsa oratio ut iustificare peccatorem. Sed proprie loquendo non potest ut dicunt. Aliter potest dici et forte melius et planius scilicet quod deum facere aliquam orationem falsam possumus dupliciter intelligere. Uno modo quod faciat mutationem in re significata scilicet iustum in iusto sicut quis excitans dormientem facit propositionem falsam quae dicebat iste dormit eo excitato. Unde existenti fit illa oratio falsa. Et isto modo bene potest deus facere. Alio modo possumus intelligere ut quod faciat compositionem terminorum significatum rei esse. Et illa non esset vel esset. Et isto modo est impossibile quia id falsum significaret. Et a veritate deviaret quod non stat cum summa veritate. Unde falsam orationem facere isto secundo modo est falsum dicere. Et ideo dicendum quod deus non potest. Ad primum argumentum dicendum quod eodem modo potest facere quo potest dicere. Sed sic non potest facere orationem falsam secundo modo sicut non dicere. Ad secundum dicendum quod bene potest dici quod deus habet non per se sed per accidens ydeas privationum aliorum non cognoscit eas secundum augustinum. Et ideo dicendum quod eas per accidens

facere potest, id est, ad potest facere quod secundo exeunti fiunt privationes.

Circa quaestionem 38 usitatae inquisito magistri principaliter erat duo, scilicet de comparatione voluntatis ad suum finem, et erat circa voluntatis ad intentionem. Circa autem ad primum quaeruntur 3. Primo utrum voluntas sit bona ratione finis. Secundo utrum sit aliquis finis unius actus bonitate sit voluntas bona. Tertio utrum voluntas possit se movere contra iudicium rationis. Voluntas sit bona ratione finis. Et videtur

Primo quaeritur utrum quod non quia si ita esset cum omnis homo velit beatitudinem et propter ipsam alia velit omnis homo esset bonus. Item omnis agens voluntarie vult bonum et non malum. Ergo si propter bonitatem voliti est bona omnis voluntas esset bona quod falsum est. Contra cuius finis bonus est, ipsum quoque bonum est et cetera. Respondeo dicendum quod quaerere utrum voluntas sit bona ratione boni finis est idem ac si quaereretur utrum voluntas sit bona ex hoc quod in actu suo intendit bonum finem. Igitur opus suum refert et ordinat. Ad quod dicendum quod verum est duabus circumstantiis sub intellectis. Una est quod simpliciter bonum sit secundum veritatem, non solum secundum existimationem. Et quod sit bonum secundum rationem finiendi, id est quod sit melius quam ea quae sunt ad finem. Quia minus bonum non habet rationem finiendi maius bonum. Secunda conditio est quod id quod ordinatur ad finem sit ordinabile. Non dicitur deordinatio de se, sed omne quod habet ordinabilitatem ad finem. Exemplum. Siquis vult lucrari ut liberet innocentem lucrari non habet ordinabilitatem ad talem finem. Sed si vellet furari vel mentiri non posset ordinari quia de se dicit inordinabilitatem. Unde dicendum ad quaestionem quod voluntas dicitur bona propter bonum finem sic intellectum ut dixi. Ad primum argumentum dicendum quod licet velit omnis beatitudinem voluntate naturali et generali et indeterminate, non tamen vult omnis beatitudinem veram in speciali, immo existimatam quamvis sit eis plus sapiens et in qua quiescunt. Et ideo non sequitur quod omnis sit boni. Ad secundum dicendum quod similiter currit quia agens appetito non intendit semper verum bonum sed apparens. Et ideo non est bonum. Sed est bonum communiter quod id est bonum scilicet apparens sibi.

Secundo quaeritur utrum unius aliquis finis unius actus bonitate sit voluntas bona. Et videtur quod non sed videtur quod sit plures. Quia christus est unus et caritas est alius. Sicut patet ad romanos X finis legis christus. Sed idem est finis legis divinae et voluntatis bonae. Item finis praecepti caritas, I thymotheum I. Sed ad eundem finem tendit voluntas ad quem praecepta. Ergo finis est caritas. Contra habita caritate non quiescit voluntas. Sed si esset finis quiesceret quia adepto fine quiescunt omnia quae sunt ad finem. Respondeo dicendum quod in operibus nostris non est inconveniens intendere duplicem finem, non tamen ex aequo primum, sed unum principalem et ultimum et alium sub illo et ordinatum sub illo. Sicut finis medicinae est sanitas, et tamen sanitas et omnia opera eius ratione naturalis intenduntur summum bonum tamquam ultimum finem quo habito omnia habent quietem et pacem. Sicut dicitur psalmus qui posuit fines tuos pacem. Caritas autem potest dici finis quia est quasi coniungens fini et dat rationem finiendi aliis virtutibus. Quia pascere pauperem est actus misericordiae. Sed caritas dat sibi rationem finiendi scilicet propter deum quia si non propter deum pasceret non haberet rationem boni nec finis. Unde caritas est ratio tendendi in debitum finem. Non autem unum propter alterum ubique tamen unum. Et per dicta patet responsio.

Tertio quaeritur utrum voluntas possit se movere contra iudicium rationis. Et videtur quod non quia secundum philosophum 2 physicorum et 6 ethicorum ita se habet principium in speculativis sicut finis in operativis. Sed intellectus numquam potest assentire

conclusioni annexae principio. Ergo nec voluntas. Item anselmus de veritate capitulo 12 omnis voluntas habet quod et cur. Sed si per intellectum praesentaret aliqua duo aequaliter eligibilia non haberet cur unum eligeret plus quam alterum. Ergo non potest se determinare ad unum alio dimisso. Sed si hoc non potest, minus poterit eligere contra eligibilitatem per intellectum iudicatam. Item 3 ethicorum cum vana fit secundum exipisse hoc est ex maiore et minore necessarium conclusum. Item 3 ethicorum ignorat omnis malus quae oportet operari et a quibus fugiendum, et propter tale peccatum iniusti et universaliter mali fiunt. Item si potest velle minus malum bonum iudicatum ab intellectu, ergo potest velle malum probo consequentiam, dicit augustinus et philosophus quod minus bonum in comparatione maioris boni malum est. Contra si voluntas non potest se movere contra iudicium rationis, plus valeret ad virtutem scire quam velle. Sed hoc est falsum. Ergo et cetera. Probo maiorem et minorem quia prima causa plus influit quam secunda. Intellectus autem est huiusmodi. Probo minorem 2 ethicorum capitulo e ad virtutem parum aut non potest scire. Alia autem scilicet eligere et firmiter et immobiliter operari non parum. Item si voluntas non potest hoc per se nisi per iudicium intellectus tunc quando quis scit iniuriari praedicari non est mondus facere illud quia necesse est illud facere. Sed talis sit existimans est existimandi dicit secundo ag. 3 de libero arbitrio. Respondeo dicendum quod aliqui dicunt quod cum voluntas sit indifferens ad unumquodque eligibile nisi determinetur ab intellectu non potest se movere praeter iudicium intellectus et multo minus contra.

Sed contra haec positio sic potest argui quia si ita est ergo voluntas moveretur tunc ad finem et ad ea quae sunt ad finem. Sed hoc est falsum cum nullo modo possit nolle finem vel eius oppositum velle. Sed ea quae sunt ad finem potest velle et nolle. Alii dicunt quod ante quam voluntas determinetur per intellectum potest velle hoc vel eius contrarium de his quae sunt ad finem praesupposita tamen simplici apprehensione. Sed postquam per intellectum est iudicatum quid sit magis eligendum non potest aliud eligere durante tali iudicio et consonat maiori et minori sicut deum esse iustum. Unde bene voluit quod possit se determinare praeter iudicium intellectus sed non contra. Sed contra istam partem potest sic argui. Voluntas est non minus libera per iudicium intellectus quam esset prius, sed prius libera erat ut posset eligere hoc et eius oppositum, ut dicit hoc positio. Ergo sic est post. Probo maiorem quia actus eligendi non est a voluntate ratione cuiuslibet eligibilis sed solum ratione praeconsiliati. Sicut patet per philosophum 3 ethicorum quod voluntarium non omne eligibile sed praeconsiliatum. Alii dicunt quod intellectus se habet ad voluntatem sicut consiliarius ad dominum. Sed dominus potest contra consilium sui consiliarii imperare et facere. Sicut patet per rationes factas ad hanc partem et per exemplum augustini 12 de civitate dei 6 quod si duo homines per omnia affecti aequaliter, unus potest impudice appetere occurrente pulchritudine et alius voluntate pudica se continere. Ad primum argumentum dicendum quod similitudo non currit in omnibus quia praeter hoc quod voluntas est libera et non intellectus est ibi aliud quoniam conclusio est per se similis sicut hoc omnis homo est albus si ista concessa est est concessa ista quod tu similis quia res per conclusionem significata erat in maiore non potest negari sine contradictione. Non est autem sic de fine quia licet contineat ea quae sunt ad finem non tamen includuntur in fine sicut partes illius. Et ideo posito fine non propter hoc ponuntur ea quae sunt ad finem. Et ideo potest velle illum et illa respuere. Bene non potest separari unum ab alio quando non est differentia eius sed ad illud omnino consequatur. Ad 2 dicendum quod verbum anselmi debet intelligi quod voluntas bene habet semper quod et cur in generali vel in speciali. Sed non

propter hoc vel partem. Exemplum offerunt mihi duo ova aequalia. Eligo unum quod est quod et ratio ibi cur quia ut possit mihi. Sed non est ibi cur magis hoc quam aliud. Ad 3 dicendum quod ubi philosophus sane intelligi sic est verum quia forte bonum est verum de contemperantiae immediatum et non de aliis. Ad 4 dicendum quod ubi intelligitur de ignorantia causata a voluntate sicut patet per sequentia ibidem. Ad 5 dicendum quod voluntas non potest eligere sed ista ratione minus boni quia vellet malum ut probat argumentum. Sed eligit ut praesentat sibi ut bonum.

Circa secundum principale quaeruntur 3. Primo utrum intentio sit actus sive habitus. Secundo utrum intentio se teneat ex parte voluntatis vel intellectus. Tertio utrum sit idem motus intentionis finis et voluntas eius quae est ad finem.

Primo quaeritur utrum intentio sit actus sive habitus. Et videtur quod sit habitus quia si esset actus iam non esset in dormiente. Sed nec dicitur de dormiente iste est bonae intentionis. Ergo non dicit actum sed habitum. Item dicit augustinus de bono coniugali quod habitus est quo aliquid operatur cum opus est. Sed hoc non operatur actum sed habitum. Contra omnis habitus habet obiectum determinatum. Sed intentio non habet obiectum determinatum quia ita intendit bonum sicut malum. Respondeo dicendum quod habitus potest accipi dupliciter scilicet proprie et tunc dicitur qualitas superaddita potentiae per exercitium actuum vel per infusionem a deo. Et sic diffinitur a philosopho quod habitus est qualitas difficile mobilis. Alio modo dicitur habitus communiter et tunc potest dici habitus quaecumque facilitas potentiae ad actum undecumque potentia facilitetur naturali vel generali ratione habitus est potentia facilitate. Sed talis facilitas quandoque est respectu obiecti specialis et determinati, aliquando vero respectu obiecti generalis et indeterminati. Sicut intellectus potest habere facilitatem ad assentiendum veritati in generali et indeterminate. Vel potest facilitari ad assentiendum veritati salubri quae est secundum pietatem. Isto secundo modo indiget habitu ad talem actum determinatum eliciendum determinate. Sed primo modo potest habere facilitatem ex sola naturali perfectione ipsius potentiae ut intellectus subtilis habet habitum aliarum scientiarum praeter hoc quod inclinatur ad actum talis scientiae determinate nichilominus ex naturali perfectione inclinatur ad actum cognitionis alterius scientiae. Si igitur quaeratur utrum intentio sit habitus dicendum est quod sit accipiendo habitum communiter et non proprie. Proprie tamen dicit actum quia potentia intendens ante est facilis a sua natura ad illum actum. Et sic dicit actum ante est per aliquem habitum alterius et sic dicit habitum communiter dictum. Et per dicta patet responsio ad argumenta utriusque partis.

Secundo quaeritur utrum intentio teneat se ex parte voluntatis vel intellectus. Et videtur quod intentio sit actus intellectus quia matthaei 6 dicitur si oculus tuus simplex fuerit totum corpus tuum lucidum erit. Sed oculus animae est intellectus. Ergo intentio est actus intellectus. Item intentio dicit quamdam ordinationem ad finem. Sed ordinare de fine pertinet ad rationem. Contra augustinus XI de trinitate capitulo ... dicit quod animae intentio copulat visum cum re visibili et aciem cum specie in memoria. Sed idem dicit quod hoc facit voluntas. Respondeo dicendum quod quidam dicunt quod intentio dicit actum compositum duarum potentiarum scilicet voluntatis scilicet et rationis, et neutra sufficit per se. Nam intentio denominatur ab hoc verbo intendo dicitur quod est in aliud tendere. Et sic dicit collationem et quandam generationem. Alii dicunt planius scilicet quod est solum voluntatis quia intentio dicit desiderium finis potentiae moventis se vel alias potentias ad ipsum finem optinendum. Planum est autem quod finem appetere et potentias alias

moue ppe uolutatis e. s; q2 uolutas psuppon act
ronis. io icludit de sua sigficatone act ronis ordi
natis ad ifine. cui ctr e. q2 qntcuq; qs cogitet de
aliquo n uelit id. 7 intat optine no dr itnde id.
¶ Ad 1. arm dd. q oculus dr metha intnto n qz
ad cogtoz s; q2 cogtoz supponit. p q, ppomt. uolu
tati finis. ad q mouet. sic ocl'o pmdm qo tnde d
bem. ¶ Ad. 2. pz rno. q2 intnto no dic ordinatoz ta
q, pte sui sigficati. ea de directo sigficado. s; eaz
psupponedo. ¶ Est tn notadu q intnto ult uoluta
tez. dic aliq conatu. 7 desideriu optinedi. accipiedo uo
lutate n p istrumto. s; passione. ul usu. s; q dicit
ansl. vn bn pot qs uelle. ad 7 tn no dr itnde id.
n intat ab hndu. yt intnde no g n ronalbz ppe
q cogscut fine. 7 ordinat ad fine. bruta uo n co
gscut. n dn itnde. n uald large. accepta itn
cone. s quada silitudie. intnto finis. 7 uolu
¶ Tercio. qr. utm sit ide mot tas ei q e ad fine. 7 iu
q no. q2 xi. de c. c. 6. dic ag. q uolutas uidedi fene
stra. fine ht fenestre uisione. 7 alta e uolutas
udendi p fenestra tnseutes. s; h ptinet ad itntoz
q ueli uide p fenestra tnseutes. h aut q e uelle ui
de fenestra. ptinet ad ea q sut ad fine. g alr e
mot finis. 7 eo q sut ad fine. ¶ g. ide mot e ad
mediu 7 ad tin in alibz. g silr in uolutariis. g 7c.
¶ Rno. dd. q mot uolutatis in fine. 7 i hiis q sut
ad fine. possut gsidrari duplr. q2 uno m. s q uo
lutas fert in utmq;. s se 7 absolute. 7 sic sut duo mo
tus. alio m. s q uolutas fert i ea q sut ad fine
ppt fine. 7 tuc e un mot. sic uolo potoz pp sa
nitate. una uolutas e vn finis e ro uoledi ea
q sut ad fine. ide aut act cadit sup obm. 7 roz
obi. sic eade e uisio coloris 7 luminis. sic e 7 i
intellectu 7 gnibz. q a e un act assentire gni.
pp pna intellcr. ¶ Ad arm. dd. q ag loqt. qn uo
lutas fert i fenestra 7 tnseutes absolute 7 tuc
bn sut duo act. qrut. duo pncipalit ¶ p. de gsa
39 Jrca. d. 39 2o. de sindresi. ¶ Q uat ad pm q
rut. duo. ¶ p. qr de gsa i se 7 absolute. ¶ 2o
q;nt ad oblone. ¶ Circa pm. qrut. duo ¶ p. ut
gsa teneat se expte uolutatis ul intlls. ¶ 2o.
vtm gsa sit hit inat ul agsit. expte uolutati.
Primo qr vtm gsa teneat se ul itllct. 7 iu
q expte uolutatis. q2 ex illa pte iu q sit gsa
cui gpetit hre bonitate s; illa e uolutas. ¶ g. dam
dic. q gsa e lex intellct. g ptinet ad itllct. rn.
dd. q gsa se tenet expte intellct. cui ro e. q2 ipa
gponit. ex hac ppone. g 7 scia. s; plan e q scia e
ipte cogtiua. yt oms act q iueniut attbui gs
cie. ptinet ad cogtoz. s. scire dictare. dirige testi
ficari. q oms sut ipte cogtiua. yt gen ee. no e
i gsa nra qs ptaimu posuit in nr supius nris. yt
gsa dicit p recta 7 erronea. q oia sut i intllctu
Est tn sciendu q intllct pticlr q dirig ad 7las
opantoy e ille ind ponit gsa. ¶ Ad arm dd. q
si bon 7 malu ppe accipit. dr solu de uolu. si uo

dicat coie sic dr de dimatone euilt po ut error 7
ignorantia. dr malu intllct. ghit inat ul acgsitus.
Edo qro. vtm gsa sit 7 ui q sit inat. q2 ad
ro. 2. dr q gentes q lege no hnt. nalr q leg
sut faciut. ipi sibi sut lex. 7 ondut op leg scptu
incordibz suis. testamoniu ul reddete gsa ipo 7. h
aut oia no sut ad. q, hre nale gsaz. fcadi. q oz. 7
intad q oz. ¶ yt ibide glo. si gntes no hnt lege
scpta. hnt tn lege inataz. q sibi gsa sut ¶ yt ag
de li. ar. 3o. dic. n e paru accepisse nale iudicatoriu.
quo sapiaz qs pponat errori. 7 gere difficultati. h at
e gsa. g 7c. ¶ g. 3o. de aia. dr. e accipe iaia sic
itabla rasa. iq n e actu depictu. s; si habem hitu
inat. ect i aligd depict. ¶ yt cogtoz gplexoz pce
dit cogtoi inoplexoz. q2 pna cogscim ingnte tinos
cogscim. s; tal cogto tinoz n habet n inniscio sen
suz. g ois cog gplexoz e acqsita. ¶ Rno. dd. q duplr
pot intlli. aiaz hre hitu inatu. vno m p aliqu
spei siu fore cogscabil nale iformatoz. 7 sic n ht
aliq hitu inat ipa aia. s; nascit sic tabla rasa. ut
dic phs. 2o. m pot itlligi p nale pmcitudiez. 7
facilitate iudicandi. 7 ratiocinandi. ut si aliq ppo p se
nota. pponat stati adsentiet 7 iudicabit de ei uitate
ta imoralibz q ispeculatiuis. ut oe tot e mai sua
pte. 7 q ds sit colendus. 7 pxim no sit ledeus. 7
silia. vn dix phs sum inati eas. s. uitutes susape
7 isto mo plan e. q gsa e hit. inat i intllctu
ptico. r u apabiliu. sic intllct pnci o r u speculabi
liu. i intllctu spectatio. ut ex talibz inatis pnapiis.
deducut pea gnes. si ptinet cu illis ¶ Ad. 1. argm
dd. q lege hre scpta in cordibz. p facultate cogsce
di e. q ptinet ad lege. 7 h uer e. ut dixi no aut
p aliqu q hitatis iformatoz. 7 silr dd. ad. 2m ¶ Ad
3m. dd. q ag uocat ipz itllct pmt iudicare 7 pponere
sapiaz errori. vn n plus habet p uba illa. n. n. in
tllit q ibi sit aliq a a qlitas. q, sic dcm est.
Jrca 2m. qrut. q. ¶ p. vtm gsa liget ad oia
q dictat ee facieda. ¶ 2o. vtm gsa erronea pl
liget q, dinu pcept ¶ 3o. vtm de idiffenabz plus ligz
gsa q, pceptu plati ¶ 4o. vtm liceat alicu hnti
gsaz cta. q aligs uelit eu occide. occide iuadetez.
Rio qr. vtru gsa liget ad oia q dictat ee.
neca ad salute. 7 iu q sit. q2 q fac q gsaz edi
ficat ad gehena. s; oms tenet no edificare ad ge
hena. g oms tenent seq gsaz. ¶ g. nlls obligat
face ad q dm. s; gsa aliqn dic face ad q dm. g u
tenet seq ea. ¶ Rno. dd. q q, diu gsa dictat. aligd
face. dicq id ee necm saluti. tenem face. vn glo
sr id. ad ro. 14. oe q n e ex fide pccm e. dic. oe q ad
gsaz ptinet. si alit fiat. q, gsa dictat pccm e.
7 ro hui. q e q2 ho no pot illud pmicte dupute
gsa sin gtepti di 7 salut sue. yt ad ro. 14. q
disent. si madicauit dapnat e. glo. ibide. illa
gsa. Est tn ad uitetu q illud q gsa dictat cplr
pot uariari. q2 a e s lege di. 7 tuc siplr obligat.
a. pt lege di. puta leuare festuca de tra. 7 tuc
obligat ul face. ul depone. aut. 3o m. q lege di.

7 tuc gsqd fecit pccat mortalr faciedo ul n facie
do. q2. n. h ee no pot sin errore tenet depone gsaam
erronea. 7 quousq; no fac no e i statu salut. q2 7
no pot dimicte sin gtepiu. n face sin tnsgssione.
¶ Ad arm pz q, sic dd. q2 qn dictat q dm n e face. s; depo!
Edo qr. vtru gsa erronea plus ligz q, dinuz
pceptu. 7 iu q face q dinu pcept sit magis
pccm. q, q gsciaz talez. q2 qn duo plati se hnt sm
ordinez. plus ligat pcept supioris. q, i fioris. g si
plus ligat g mius offendit tnsgssor illi pcepti. s;
dr 7 gsa sut hui. ¶ g. ibi maior clpa u maior
e gtept. s; q fac q gsciaz mag gtepnit. q, ille q fac
q di pceptu. pbo. mi. q2 mag gtepnit. q pccat scienter
q, q ignorant. s; ille q fac q gsciaz pccat scienter. q a
q dm ignorant. ¶ Rno. dd. q sic dic scpta i ps. tu
madasti madata tua custodi nimis. i. mltu ul uald
vn 7 ligat ignorates. sic habet. 1. ad cor. 14. q scito
uob. dm sut madata. si qs aut ignorat ignorabit glo
replabit. 7 io dico q plus pccat faciens q di pcep
ta. q, q erronea gsciaz. 7 ro hui e. q2 dinu pceptu
ligat hoies absolute 7 siplr. erronea aut gsa n
ligat. n s qd 7 p accns. q2 s uitate. no pticipat
dina lege. s; pticipare se putat. 7 sto putat. g e
mag ligz. illud q pse 7 absolute ligat. q, id q p
accns. 7 s qd. etiz est. q plus ligat di pcept q, gs
cia tal. vn n gsa recta ligat. n pq, uto gcordat
legi dine. 7 pcto dr recta. erronea aut n ligat
n sb gditone. s. durate errore. q tenet deponere
aliogn intelligit gtepne. vn siplr dd e. q plus
pcepta di ligant q, erronea gsa. ¶ Ad argm dd
q. l; ille ignorant dm gtepnat. tn ista ignorantia no
excusat. imo aggrauat. q2 scire tenet. 7 poss; si
uell; studiu adibe. vn dic glo. sup lio 12. q si
studiu adibe uellet sciret. 7 io n ignorates s; gtep
tores iudicat. vtru de indiffenabz plus ligz gsa
Ercio qr q, pcept plati. 7 iu q mag obligz
gsa. q2 id e leui uiculu q recep dispesatoz
s; tale e uiculu pcepti plati. 7 n gsa durate erro
re. g mag pccat ueniens q gsaz erronea q, gt
pcept plati. ¶ yt uiculu no ligat n applicat
rei ligande. s; pcept plati no pot applicari. hnti
gsciaz erronea. q2 dictat id no ee pcept. q applica
to fit p h q e cogtiu. ¶ yt qn sut duo gtria pce
pta i uno. mai absoluit a minori. s; pcept plati n
pot absolue. a gsa erronea qn peccet mortalr
4 si fac q suu dictam. g exqo n pot absolue n e
mai. ¶ g. math. 23. q cuq; dixint uob suate 7
facite. g e. si pcipiut q gsciaz. e obediedu. du m
sit de idiffenabz ut dam fuit ipno. ¶ yt. b. de as.
7 pcep. pari cura e obediedu deo. 7 di uicario. s; do
pcipienti q gsciaz e obediendu. g 7c. ¶ Rno. dd.
q aliq iu dixerut. q hns erronea gsciaz repinat
suu dictam di pceptu. s; pcept plati dz ee huan
gpare g pcept huan. i. plati. q pcept gsae. i. dei
e plana rno. q mag tenet obedire gsae. 7 erro
nee q, plato. pco q i gsa e putatiue dinu pcept
¶ Sz h oppio no e bona. q2 si ista ro i se e bona.

tut plus ligaret gsa erronea. icludes putatie
di pcept. q, uerru di pcept. q n reputat ee di pcept
q supi e platr ee frm. yt min peccasset ifideles
occidendo aplos. q, illos sinedo uiue. cu de ill dicat
iohis. 16. uen hora iqua ois q intfic uos. arbitret
se obsequi pstare do. s. p erronea gsciaz. q absdu
e. yt act. 23. dr de qbzda deuotone deuouim n
maducare q usq; occidam paulu. g plus peccasset
isti dimictedo erronea gsciaz. q, si ea iplesset.
¶ Et io alit e dd. s. q a tal. hns gsciaz erronea
7 obediens plato. captiuat gsae iudiciu affcu 7
effcu subiciens se plato. a fac q gsciaz pp aliq
timore pene ul amore gmodi. Jn po casu sic obe
diens plato. 7 si gsciaz depone no pot. n pccat s;
met. sic meret credens articulos fidei. no potes
respode gtriis ronibz. s; tn itllct 7 rones captiat
i obsequiu x. sic dr. 2. ad cor. x. captiuates oem
intllct in obsequiu fidei t x. Jn 2o. uo casu sic
obediens. pccat, min tn q, si plati pcept gtepnet
ul no suaret. no q2 soluz plati. s; q a di. q dicat
q uos audit me audit. 7 q q uos spnit me sp
nit. vn 7 b. de as. 7 p. dr si bi coequari quoda
mo reputat platoy reuerentia. 7 gtept. attestas
eis q uos audit. me audit. 7c. yt b. i eode dic
plat taq, dm i hiis q no sut apte q dm. audire
debem. qt iqd i te e. utru pse ipz a p suos mi
nistros. hoibz suu bnplacitu inotescat dr. Est g
dd. q plus ligat pcept plati. q, gsa erronea ut
dcm e. ¶ Ad pm argm in grium dd. q sic uiculu
gsae q, diu durat. no recip dispesatoz. sic n pcept
plati q, diu manet. iquo n e gtra imo q plus e.
gsa pot a se hre dispesatoz. si uult ea depone. s;
no sic e de plato. q2 ab illo dependz. ¶ Ad 2m. dd.
q l; uiculu plati no applicet errati. p h q no
cdit ee pcept. tn p h q cdit ee eu suu supiore.
cui se di amore gmisit cede dz. aliogn spne iu
dicat. sic ait gg. 32. mor. n obtpas ei que suu
iudice q simit. suo iudicio anpon 7 spnit. ¶ Ad
3m. dd. q pcept plati bn absoluit de iure. a biu
culo gsae s; no de fco. q fcm accidit pp obstina
toz erroris gsae 7 n pp uicti maiore fortitudie.
Varto qr. vtm liceat alicui hnti gsciaz certa
q aligs uelit eu occide. occide iuadete. 7
iu q no. q2 ag d l. ar. dic. no sut libi apcca. q
p hiis rebz quas oz gtepni. huana cede polluti sut.
iue q oputat uita ppa. ¶ yt nolite resiste malo.
¶ g. unqsq; dz plus gsuare uita ppa q, alienaz.
g qn alit fi no pot. meli e ut saluet i sua psoa
q, saluet uita alteri. ¶ Rno. dd. q aduertendu e
s doctina phi. 2. phy o 4. q eoy q fiut gnalr i uni
usa. qda fiut a na. qda a casu. 7 qda a ppoito. sic
7 q fiut i nob. ita se hnt. q hiis q i nob a na fiut
n boni n mali efficim. n laudami n uitupami.
ut habet. 2. ethy. silr n hiis q i nob eueniut a
casu. vn phs. 1. ethy. dic. optim e gcede fortune
pnicosu e. 7 sin optim n pessim. i. uiciu. q2 ab eis
de gnat uitus 7 gpipit. alit tn fcis. vt. n. 7 uitiu.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

assimilaret. ul' attigeret eu i aliq boni. ad talez
aut bonitate moralez. sic eni statonata i oibz d
bito. z fine honesto. z li. ar. oz adde alia. adh q
sit miitoria. s. q fiat ex gra infusa q dtinat eui
statia finis. s. qr. pp q dz. ut remuneratore ure
eterne. q dr gra fidei formate. p caritate q coopat
li. ar. ad eliciendu actez moralez. exhibito amore
finis. q bonitas dat spez ututi morali. ut sit ut
miitoria. Huius g dictis. apparet eq d spede tale
actoz ututis miitorie. ad h q dicat bona. sic qo qre
bat. q sut bonitas obi. q e i bonitate actus nal
q e p. 2a e bonitas finis. 3. bonitas agntis. q gsistat
in duobz. s. i li. ar. z i bonitate gre coopantis. ad illa
Ad argm. dr. q actio ht bonitatez. z a fine ad q e. z
ab agnte a q fit. z a forma p q fit. q omis reqruntur ad
actoz miitoriaz. p ordine se hntes. sic expositu e
sup. nec una sine alia suffic. d bono qnt iti
Ertio qr. utm qs tm faciat. dic. z ui q sic qr
glo. sup illo ubo. mat. 12. bon ho d bono the
sauro. zc. dic qnt bon intndis. tantuz facis. Ht
si aliqs faciet ad. q sit pcem ueniale d se. z dicit
face mor le. mortale e. g intnto agntis sit dat
qlitatez. sic dat qntitatez actoni. g si aliqs ta
tu fac qnt intndit. g si dicit meri gliaz beati
petri. tantuz mebit q flm e. ul' si qs credit par
d meri par d mebit. ut credens adulteriu ee ueni
cu sit mor le. q flm e. g o i d ex quo se. Rno dr q
accipiendo. istas uoces tm z qnt noialr. sic qo
ui mag qre. dico q si intnto opantis e perta no exd
i cogitone obi. z uolutas e firma. z plena. n hns i
pedimtu. apte uolutatis. nec refert utm gseqt op ex
trinsecu ul no. tunc tm fac qnt intndit. qr dr e
podrator uolutatis tam in bonis q imal. ex. d bto
martino. z bto francisco. q plane dnr recepisse
palma martirii. Si aut dfic i cogitone. ul' i in
firmitate. h e q n sic firma uolutas. z plena. no
e simplr uerum. q tm faciat qnt intndit. nec i boni
nec i mal. na aliqn aliqs credit face magnu bon z fa
cit ualde puu. z ui humil credit face puu z fac ma
gnu. z sic e d mal. qda. n. simplices credunt aliqn fa
ce magna pcca. z sut sat minora. z scelerati credut
face pua. z sut sacis magna. Ad arm. dr. q glo
intndit qn no dfic i cogitone. z e firma z plena
uolutas. Ad a d dr. q faciliu e dstrue q gstrue.
bu i potc intnto adde gradu opi. sz n oz q sit tantu
qnt credo. qr. utm intnto absqz opibz sufficiat ad
Quarto meritu uite etne. z m q sic. qr. be. dr.
d. li. ar. q intnto suffic ad miitu. sz bona actio re
qrit ad ex. Ht gg iomi. n e uacua manus amu
ne. cu archa cordis plena e bona uolutate. Ht
qn sut aliqua duo quoz un no dpendet ab alio set
e o. pot hui ee altio no existe. sz bona uolutas est
hui. r u opuz. g zc. g. m. 29. nudus fui z no
cooperuistis me. zc. ibi. n. fert snia dapnatonis.
q no facientes. q n fieret si opa n eent necia ad
salute. Rno dr. q utas isti qonis e plana. suppo
sitis duabz ppombz notis in theologia. z pa e. q pec
pta dina hntia. actu distict extrinsecu n solu obli
gat ad interiore sz i ad exteriore. sic sut opa mie

ul' iustitie. qr n e hitu ututis n opet qn op e. sic
dic gg. z ag d bo quigali. vn dz ad op exire tpe z
loco. aliogn no e hitus. vn gg. opit. ni magna si
e. si aut dsimit opari. ia amor n est. Scda ppo
e. q ad ipole dr nemine cog. sic dic i ag. q suuz
pigru no dapnaret si ea q nllo m fi potant ipleret
huis duobz itellcis. dr e q bona itnto suffic ad uita
etna. Ad p. arm. dr. q i e intelligit qn qs n ht fa
cultate opandi. ul' d opibz ad q ho n tenet suae ex
pcepto. Ad. 2m dr. q uerum e. qn n ht q possit da
re. ut dic. 2a ppo. Ad. 3. dr. q silr currit. qr bn
suffic bona itnto. si n pot ee op.
Irca. 2m. pncipale qrut. 4or. p o. utru opa ex
tiora addat ad bona uolutate. 2o. utrum
qntitas dati faciat ad qntitate miti. 3o. utru.
ista bona intento. caritate iformata. possit ipedi l'
minui. sic pot augi. opa extiora. addat ad bona
Primo qr. utruz uolutatez. rone sue digta
tis. ut opa puilegiata. z ui q n. qr d bto m
artino dr. ob ta aia qua z si gladius psecutoris no
abstulit. palma tn martirii no amisit. sz h n eet
si op reqret. g zc. Ht u un pp aliud. ut bigz
tm un est. sz qcuqz bona extiora sut n placet
n pp bonaz uolutatez. g si utruqz sit n sut n
unuz bon. g si hui opa n addent frustra ta
to labore ho dsudaret. h aut ui ualde ipuu dice
Rno dr. q opa extiora addut ad bona uoluta
te. rone sue arduitatis. vn dc glo sup i d q sic
sr omis magtudo. ad phy. 1. qda incomita glie ha
bet sumi doctores. ulta i d q habet alii. Ht tene
uginitatez. addit ulta q alii hnt. 1. ad cor. 7. d
uginibz aut pcept dni n habeo. gsiliu aut do.
sz gsiliu addit ad pceptu. Ht saluator i mltis loci
dic se redditurum. unicuiqz s opa sua. n pot dici q
intelligat d ope opante soluz. qr si ita eet ille q acce
pit una na. z n fuit i ea lucratus. sic alii. fuit
in rephnsus. z plan e q logt i d ope extinseco.
vn z ex q ab i statu sue gceptonis. huit tata gra
z caritatez. qnta ht m. z tn dr p sua passionem
meruisse nob. q n eet uerum si mitu solu respiceret
hitu z n actu. z io dr e q talia opa addut. Utm
aut addat solu ad pmiu stale ul' accntale diffi le
e uide. qd sit i d. dic tn dr. q erit qda dcor i cor
pe. ulta alios. q pcedet ab aliq pfcone aie. sz q sit
illa si n e caritas maior ul' feruido itensior. ul' h
diffi le e. cu h sint coia pmia reddita opanti z i alii
opibz. Ad p. argm. dr. q illud d bto martino in
telligit p qntia eqpolletia. sic dicit. d habraa q
no fuit minor i castitate iohe ba a. z plan e q n fuit
illo m o ugo. z i no huit pmiu uginitatis. s. ppa
ros. s. h eqpolletia. z sic intelligit i d dcm. q ugin
io. ba te no pfert celibatum habrae. Ad. 2m dr.
q illa regla ht locu in causis finalibz. vn oia me
dicinalia ualet pp sanitate. z io n e i n un uolut
z silr e d pncipiis. dati faciat ad qn tez mita
Cdo qr utru qntital z ui q no. qr uidua eua al
minus huiss. q illi diuites. si dr ad qnta tez mi
ti. ad tetiss. q flm e p sniaz dni ibide lata. Ht
gg dc in omil bti andree. q dr no gsidat qnt sz
ex qnto. qs dat. g. 1. ad cor. g. q parce seminat

parce z metet. Rno dr. q qntitas dati pot acci
pi duplr. s. absolute. sic plus e dare iii panes duo
q un. alio m i coparatone ad facultate dantis. sic pl'
e paupi dare un pane. q si aliqs diues daret. x.
Si p o m o accipiat sic n e uerum. Si 2o sic ht uita
te. q q plus dat plus mer. sic dx saluator d illa
uidua. z glo ide. z plan e cu uirtus sit ee diffi le. pl'
aut e diffi le dare plus q min fcd tali gpatone.
vn no plag q dat aliq. s. q i direcre plus meretur
plus das utqz datone. qr r i pmu accntal. z qr plu
se elogat a malo. z qr plus obligat accipientes. no
lut. n. q mitu respodeat directe n hitu caritatis.
q n iu ee bndcm. imo respodz hitui z opi. Ad
p m. argm. dr. q cuipt d scda datone. z i 2m. z uer e.
z argum e ad ptez alia n e q. imo e p nob. qr e
simplr min miet parce dans. q habundas d pa datone
Ertio qr. utr ista bona intento. caritate i forata.
possit ita ipedi ul' minui. sic pot augi p opa. z
ui q possit minui cu effcu. qr qn un gtrioz auge
tur reliquu remicit. vn albi e q e nigro i pm
istius. sz caritas z cupiditas. sut gtria sic pz in fine
enche. ag. g o cu cupiditas possit cresce. caritas pt
minui. g. si cupiditas diminuit caritate qro
a t illa e mor le. a o uenial. si e mortal n minuit
ea. sz totalr tollit. si e uenial no minuit qr n op
ponit. imo stat bn sil. qr i qntacuqz mag sco fu
erut uenialia cu cari te. qr si dxim qm pccm n
hms. zc. Rno dr. q forma ht qntitate z magtu
dinez z i pmitatez. extra sue spei. z n p gpatoz ad
obz ul' sbm. sz bn dr forma mag z min. p gpatoz ad
sbz ul' obm. puta dr sbz hns tale formaz. mag ca
le. ul' obm mag calefacit q a. Sic g augmt z di
nuto sut inre ipa. z insua na. n dbem iudicare
d sua puite ul' magtudie. n i sua na gsidrata.
ut dicat. tal forma maior z minor i se z p o. s ario a
pot p ea aliq sbz dici tale. s mag z min. Sic g o
cu caritas sit qda forma. ide e iudiciu d ea sic d
aliis formis. z d ei augmto z dinutone. nuc at
sic e q oe augmt ul' dinuto ab alio fit z n a se
qr n dduc se d po ad actu. vn x. dic. no potestis
addice ad staturam ura. cubit un. g o oz q caritas
hat ad augmtas ul' dinues a se ipa. q ee n pot
n deus. ut dr ad ro. q. caritas di diffusa e i corda
bz nris p. s. s. q dat e nob. vn z alie ututes ab eo
de hnt gnari z augmtari z saluari. z ab eo z mi
nui. sz alit scd. 2. eth. g o cu dr solus sit gnans
caritatez. solus ea ht dinue. sz cu dinue sit dfcm
face. z nlls dfcs possit ee pse ab eo. q sume est.
n i dr potit ee dinues. n. p actus. s. pp d mituz
d mitu aut n pot ee n duplr. s. mortalr z tc
no minuit sz talr ea tollit. 1. n gtinuare d si
mt. relinqt g o p d mitu ueniale. d quo e tota
dubitato isti qonis. vtr d mitu ueniale possit
ea minue cu effcu. h e si pot pccm ueniale mi
torie acto face minui. Ad q dr. q pccm ueniale
no pot mitorie ea minuere. Ad q itelligndu
e notadu. q li hit acqsiti sic qda hilitates i poti
tiis ad similes act. spe ue ul' ptice. agb sut ad

grnati hit. tn i fusi no sut hilitates. imo sut q
da picte. i fuse ipis potntiis. qr ia no differnt ab
acqsitis in se. sz soluz i m o gnandi. qr n diuisificat
spez. ut supi dsu fuit. vn calor i psius acto i
aqua z facte ab igne. sut eide spei. z sic eet de
istis hitibz i fusis z acqsitis. z io dixi q n sut ha
bilitates. si picte ul' colores sup additi potntiis.
a qbz causant i potis hilitates. z ut meli itelliga
mus ponam ex. in modo corpali. i quo s sit recte
oppois ad sole. gnat lum. z sic e i aia caritas.
lumi i recta appoioe seu ordinatone ad ultim
fine. q. n. fac sic i modo. r u sol. h fac ordo i uolu tate
r u dei. z io sic diuntes se. a recta oppone sol' puat
lumie. sic uolutas p mor le pccm. ponit sibi aliu fi
ne. z diuntit a suo deo. qr uult dlectari in cita. n
ut e ordinata ad do. ul' sub do. sz absolute qrit de
lectari in ea. z si pretuo dbet do care. q sco diu
tit se uolutas ab ordinatone ad luce ultimi fi
nis. pp q nec puat lumie caritatis. sic si sol gti e il
luminaret oclm gusu ad se. z stati ad usu n illu
minaret. sic dr uolutate ad se gusa gti e illuinat
caritate. s; aussa n illuinat. z tuc lux i tenebris
lucet. qr bn lucz dr sz aia no respic. p pccm u o
ueniale. z si ho pon sibi fine aliuz. ado. s. catiz n
tn simplr z absolute. imo si p h se cdet ado exclu
de. nllo m illud uellz. z io pon ea. s. catiz. q uult
fine sub do. qr cu pfert p amore sue dlectatom
z pp h se no pemit aduitit arecto ordie ad dm sz
manet in ipo. sic aliqs no diuitit oclm. adiecta
oppione sol. ex eo q attndit ad uisibile. i t poit
int se z sole. maxie cu ulteri sil' ptndat oculu
suu ad sole. h aliqntulu minuat actuale attntoz
uidedi sole. sic ho p pccm ueniale. attntoz sua
minuit ee dm. p h q pon d illa itntoe ad ica
ta. z i ipaz ulteri extndit feruenti. vn ag. sr i d ipe
saluus erit. zc. sr originali. ps. go. dic sic. rebz
i firmitati gcessis. si inhereat qs aliqntulu dlec
tatone e dcm apli. salui erit. sic tn. q. p igne z
addit ide ag. n rag rapit ulla aliena. sz sic amat
sua q si pdidit gstabit. n appetit uxo
re alienaz. sz sic gmiscet sue ut modu ibi n teneat
no tut cor suu leuat. sz pte aliq i tra thic. saluu
erit sz tn p igne. ad q sic facietez dnq smone fu
u dicens. z e ad ppole. si sic amas possessioez tuaz
ut si dicat t ipaz uis an xpz. z si estis ea pdis plu
tn xpz aplecteris. que i fundamto posuisti. saluu
eris tuq p ignez. z sic e i ispeculatis. u pn a sic
fines. z gnes sut ad fine. 2. phy. n. eth. vn pe
ccatis mortalit. z peccatis uenialit. utqz amore in
het. huis q sut ad finez. sz mltu differnt. qr mortlr
peccatis. sic tenaci amore in het. ut poti neget
fine. q tale gne. sic errans in aliqua gne. ita for
tit. q si dduceret ad pn m. poti negaret illud pncipiu
q talez gne uaz gtraz uere gm. elicite a pn o. sz
peccatis uenialit inheret tali amore gne gm. q si
ddicat ad pn a. z no stet cu ipis. poti negat g
ne. q reputabat uaz. q neget uitate pn oz excl
patet q peccatis uenialit. no ag qnto inse e u n
recipiat uitate illuinatonis a deo. sic n ille spe us

dcept̃ qn illuïnet̃ uitate p̃ri. n̄ aliq̄ntulū aiꝰ
oculꝰ. qn a sole illuïnet̃. Sꝫ qd̃ dicem̄ nuqd̃ fac
d̃ ipedim̃to peccm ueniale. in p̃iudiciū caritatis.
dicte sic. ſꝫ difficile ē uidē. tn̄ explicabo q̄ plani po
to. Vn̄ at̄ ītendū ē q̄ duo ɔcurrūt. ad actū dilec
tōnis meritorie. ſ. li. ar. ꝛ caritas mouēs ipꝫ. ſic̄
ſessor equū. ut dīt ag. ypon. 3. r̄4. ſꝫ qn̄cūqꝫ ad ali
quē actū duo ɔcurrūt. pot̄ ēē ipedim̄t aliqn̄ ex p
te utriusqꝫ. ꝛ aliqn̄ ex p̃te alteri⁹ tm̄. g̃o cū ita sit ī
ꝓposito. q̄ ad act̃ meritoriū ɔcurrat li. ar. ꝛ caritas si
lr̄ ē uidendū. Vn̄ dc̄ ē q̄ ipedimt̄ ē. n̄ tn̄ ap̃te
caritatis. ſꝫ. li. ar. qꝛ ut dci. n̄re opīones n̄ possūt
eā augmētare. n̄c minuē ſꝫ sol' d̃s. nisi meritorie. ſꝫ
li. ar. ipedit̄ p peccm ueniale. ne ferat̄ ī d̃bit fer
uorē. ſ̄ exigentiā īclinatōnis caritatis. q̄ īclina
tōꝫ ipsi sit caritas. li. ar. caritas aūt manꝫ ītegra
lꝫ li. ar. ɔtīe tepescat. ī actu dilectōnis dī. ut aliqn̄
ī fin̄ tn̄ tepescat. q̄ uix moueat̄ ac si caritate
nō īformaret̄. ꝛ p h̄ reddit̄ pn̄ū ad ɔmittendū mor̄le.
ꝛ fit ītali statu aliqn̄ ut necē sit ei. ut ul' corpo
re excitat. p̃sente tn̄ ad motiuo caritatis q̄ ad
huc hēt. ul' q̄ ī mor̄le cadat. ꝛ p huc modū disponi
ueniale ad mor̄le. ꝛ p ɔn̄s ad caritatis corruptōꝫ ab
ſqꝫ ei' dīmīutōne p̃cedente. ſic g̃ caritas n̄ pot̄ mi
nui a ueniali n̄ a mortali. n̄c eā effcū n̄c p̃oalr̄ n̄
efficiue. n̄c meritorie ād ag̃ ad d̄minutōꝫ ipi. g̃o n̄ pot̄
agē ad dīminutōꝫ ei. n̄ deus. ſꝫ n̄ fac̄. n̄ possꝫ n̄ d̃ po
absoluta. q̄ pot̄ ad nichilare tot̄ mūdū. ꝛ redigē
ī n̄. lꝫ d̃ se caritas possit admictē. ptes suas q̄ta au
ferendo. ꝛ sic̄ suīt addite sic sunt separabiles. ſꝫ n̄ ē q̄ fa
ciat n̄ d̃s. ꝛ ipe n̄ fac̄ n̄c facet̄ n̄ totā auferet p
mor̄le. ut dcm̄ ē. Et iō dci ad ɔōnē q̄ caritas n̄ pt̄
minui ſꝫ auferri. ¶ Ad argm̄ dci. q̄ ibi erāt m̄lta
dicenda. suffic̄ tn̄ dicē. q̄ dīc illa regla ē uā. ɔtrim
ɔtrorꝫ minuit̄ alio crescente. qn̄. ſ. unūqdqꝫ ē ī eodē
ſb̄o p ēēntiā. ſꝫ n̄ ē sic ī ꝓposito. qꝛ caritas ē inolu
cupiditas inca/rne. ut in ſb̄o. ꝛ ī effcū ē inolun̄te
ex̄. ſi aliq̄ auis uolaret auxilio pennarꝫ. ſi tn̄ ha
bet̄ p̃odus ligatū alicui lapidis. ſep̄ ɔtinet̄ c̄ꝫ n̄
obstante q̄ ipā uolaret. ſic caritas fac̄ aīaꝫ uolaē
ī domini tn̄ sep̄ fomes ipi cupiditatis sep̄ ɔtinet q̄
nequāqꝫ bn̄ uolet. qꝛ sua ēēntia nō minuit̄. lꝫ sua
actual' inclinacō n̄ sentiat̄. ꝑ uelocē ꝛ efficacē
motōꝫ leuitatis pennarꝫ. ❧ actō uoluntaria sit ēēnlr
ꝓ arto q̄r. ꝯcīn aliq̄ bona. ꝛ ui q̄ nō. qꝛ effcꝰ
nō pot̄ ēē melior sua cā. ſꝫ actō ē effcꝰ uolunta
tis. q̄ uolutas n̄ pot̄ ēē bona. nisi p actꝰ. qꝛ si ēēt
ēēnlr ia n̄ possꝫ fi n̄ bona. q̄ fl̄m est. ¶ C̄. q̄ ē fm
se bon̄ ē ēēnlr bon̄. ſꝫ m̄lte actōnes sūt ſ se bōe
ut dm̄ dilige. ꝛ ei credē. ꝛ obedientē ēē. g̃ tales sūt
ēēnlr bone. ¶ R̄ō. dci q̄ duplx d̃r ēē uolūtas ac
tōnis. una n̄al' q̄ ɔuēit cū entitate sua. 2ā ē bo
nitas moral'. d̄ p̄ma plan̄ ē q̄ aliq̄ actō ē ēēnlr
bona. imo oīs actō ē ēēnlr bona bonitate n̄ali
ī q̄ntū ē aliq̄ entitas. S̄i uō loquam̄ d̄ 2ā bonitate
ſ. morali. ad huc dico q̄ sūt q̄dā actōnes. ꝯn ſeꝰ
tes d̄bito ordine sup̄ d̄bitā materiā. q̄ sūt ēēnlr
bone. pot̄ sūt spēi. lꝫ forte ī ɔn̄e actōnū moraliū
nō sit ēēnlr bone. ſꝫ accnlr. ſꝫ q̄cqd̄ sit d̄ h̄ quiā

oꝑtet uidē qd̄ addat h̄ actō. sup̄ ɔcōꝫ n̄ sit m̄ mag̃
uis. tn̄ dico. q̄ h̄ actō diligndi dm̄. ē ēēnlr bona. n̄c pot̄
ēē mala. ¶ Ad argm̄ dci. q̄ qn̄ d̃r uolūtas ē cā actōꝫ
uerū ē. ſꝫ qn̄ dicis ulteri⁹ q̄ nō ē maior bonitas ī cā
q̄ in effcū. dico q̄ uolūtas q̄ fac̄ bonitatē ī effectū
nō ē uolūtas istrumt̄. ſꝫ uolūtas affectō ſ ans. ꝛ
illa ē cā īmediata. lꝫ istrumt̄ sit p̄a ꝛ remota cā.
Vn̄ bn̄ ueꝝ ē. q̄ n̄ ē maior bonitas in ope. q̄ sit
ī r̃ta. d̃. 91. q̄rit̄. q̄c. ¶ P° ut̄ ‖ in affectōne.
sit dare aliq̄ actōꝫ ēēnlr malā. ¶ 2°. ut̄m
maluꝫ ꝛ bonū sint d̄rie ēēnles actōnis. ¶ 3°. ut̄m
sit īmediate. ¶ C°. ut̄m puni sit soli uolūtas.
Primo q̄r. ꝯcīn sit dare aliq̄ actōꝫ ēēnlr
malā. ꝛ ui q̄ n̄. qꝛ ens. ꝛ bon̄ ɔuertūt. p°. hecbꝰ
ſꝫ oīs actō ē ens. g̃ ꝛ bon̄. g̃o n̄ ē ēēnlr mala. ¶ It̄
malū n̄ dīc d̃ se pōnē ſꝫ puatōꝫ ſ ag̃. ſꝫ oīs puatō
p̃suppōnit ſb̄m. q̄ ē aliq̄ ens. g̃ seqt̄ idē q̄ pri⁹. ſ.
q̄ nlla actō pot̄ dici ēēnlr mala. qꝛ d̃ se dīc aliq̄ ēēd̃
ꝛ p ɔn̄s bon̄. ¶ C̄t. si aliq̄s act̃ ē ēēnlr malus. ēēd̃
ē malicia. ɔn̄s ē fl̄m. g̃o ꝛ ans. p̃lō ɔn̄e. qꝛ q̄ ē ēēn
tialr̄ bon̄. totalr̄ ē bon̄. sin̄ admistione alicui⁹ māli.
g̃o silr̄ q̄ ē ēēnlr malū. totalr̄ ē malū. sin̄ aliquo
bono. ſꝫ h̄ ē ɔ. oīs scōs. g̃o ꝛ ic̄. ¶ C̄. specificas ē d̄
ēēntia specificati. ſꝫ malicia specificat plꝫ act̃. ut
mētī ꝛ pxim̃ fallē. g̃o malicia ī ē aliqbꝫ actibꝫ ēēn
tialr̄. g̃o sūt ēēnlr mali. ¶ R̄ō. dci q̄ h̄ q̄ō n̄ q̄rit
d̄ bonitate ul' malicia n̄ali. qꝛ nlla malicia apposita
opponit̄ n̄ali bonitati. n̄ n̄ entitas ꝛ sic iplicaret ɔdcōꝫ
q̄ aliq̄ actō sit ēēnlr mala. ſ. ēēnlr n̄ ens. ſꝫ q̄rit
q̄ō d̃ malicia morali. q̄ nccō supponit bonitatē
n̄al' entitatis. Et ēē hac q̄ōꝫ sunt due pōnes. q̄dā
n̄. dn̄t. nllaꝫ actōꝫ ēē ēēnlr malaꝫ. ſꝫ accnlr soluꝫ.
alii uō dn̄t ɔ°. S; possum⁹ sat̄ bn̄ dicē. q̄ qlibꝫ pō
dicit ueꝝ diuſis uiis. Vn̄ iū sic ēē dcī. q̄ possum
actōꝫ ɔsiderare duplr̄. uno m° ſ n̄aꝫ ꝛ rōꝫ sui ɔnis
h̄ ē ɔsiderādo. act̃ ut act̃. nō specificādo ſꝫ potiꝰ abst̄
endo. a suis specificis d̄riis. ꝛ sic n̄ ē d̃ rōne act̃. q̄
sit bon̄ ul' mal' malicia morali. qꝛ iā oīs act̃ ēēt̃
tal'. Alio m° pot̄ ɔsiderari act̃ ſ n̄aꝫ sue spēi. ut ɔ
siderādo act̃ talē ul' talē. sic ul' sic d̃tinat. ꝛ tūc
distiguūt magistri maliciaꝫ tplr̄. Q̄uia una ē ma
licia ingnē. ut furari. 2°. ē malicia excausatiua.
ut dare helemosinā ꝑ uanā gliaꝫ. ul' ī differentibꝫ
ut leuare festucā ꝑ malū finē. 3ā ē malicia ſꝫ
se. ut dm̄ odire ul' blasphemaē. p̃ malicia bn̄ pt̃
separi a suo actu p mādat̄ supioris. ut fecerūt egi
ptii. d̃ expoliatōne fcā dīno mādato sub pallio mu
tui petendo. inq° tm̄ n̄ peccasse. qꝛ p obidā dī fecerit
ſꝫ malū excausatiua pot̄ fi bon̄ sola mutatōne ītē
tōnis. ut leuas festucā d̄ t̄rā mala ītētōne. tūc ē
mala leuacō. ꝛ si fecis bona ītētōne. bona ē leua
cō. q̄ fi nō pot̄ d̄ mal' ī a ingnē. p sola mutatōꝫ
uoluntatis n̄ inueniat dīnūꝫ p̃ceptū. malicia uō
ſ se d̃r q̄n ita hēt malicia in h̄ere actibꝫ. q̄ nllā cā
ꝛ nllo m°. illi act̃ possūt ptē. malicia suā. Ex hac
eōi distictōne magistroꝝ habet̄. q̄ aliq̄ act̃ sūt ēēnlr
mali malicia culpabili ita q̄ ab eoꝝ spē n̄c re nec
intellectu. pot̄ separi tal' malicia ab eis. eoꝝ n̄ā re
manēte. sic ē act̃ ī uidendi. ꝛ dm̄ odiendi ꝛ hui' q̄i
sic p̃lat modus adhesionis. ul' distictōnis. ꝛ silitu
do oppōis. modus adhesionis qꝛ qnecūqꝫ aliq̄ sunt

sic unita. q̄ unū nō pot̄ ab aº p ītellc̄ diuidi. ibi talia
sūt ēēnlr eadē. ſꝫ ita ē in qlibꝫ dcīs actibꝫ. ut pꝫ blasp
hemat̄ ꝛ odire dm̄. ɔt̄ tn̄ in n̄alibꝫ q̄ imoralibꝫ. id
q̄ dat alicui ēē formale. ꝛ specifice ē ei ēēnle. ꝛ sic ē
in ill' actibꝫ. ɔt̄ si tal' malicia ēēt ill' actibꝫ accntal'
d̃r possꝫ separe. qꝛ pot̄ omē accns a ſb̄o separe. g̃o possꝫ
fiē q̄ oīs act̃ ēēt ma bon̄. q̄ ē ɔ. oēs scōs ꝛ docto
res. ꝯtus ꝛ distictōnis p̃lat. nā oīs ꝑte inqua d̄s
attribuit alic̄. mediāte hac dictōne ſm. signifi cat
q̄ p̃dicat ī ē ēēnlr ſb̄o. ut hō ſ q̄ hō ē rōnal' ꝛ uā
ē. ſꝫ n̄ ē ista uā hō ſ q̄ hō ē albus. Vn̄ cū oīs doc
tāt q̄ tales act̃ ſ se sīt mali n̄ pot̄ negari qn̄ p
suā ēēntiaꝫ sit mali. ī. q̄ malicia ēēnlr ī ē eis. Si
litudo ꝛ oppōis lꝫ p̃lat. nā ɔstat q̄ aliq̄ act̃ sunt
ēēnlr boni. bonitate morali ut caritas. ꝛ sic ē ꝛ ī
suo opposito. q̄ malicia ē eis ēēnlr adiuncta. Vn̄ se
cure dcī ē ad q̄ōꝫ. q̄ sūt aliq̄ act̃ ēēnlr mali. ꝛ ē ī
telligendū d̄ ill' q̄ sūt in re elicti a uolūtate. sic uolē
te. ſꝫ d̄ ill' q̄ alit̄ se hūt. puta qꝛ sūt ab alia pō e
liciti. ꝛ a uolūtate sic ipati nō ē uerū. Vn̄ si fecit
uū act̃ malū male īpando īpet bene. ꝛ ē bon̄.
¶ Ad p̄m argm̄ dci. q̄ n̄ est īɔueiis q̄ aliq̄s act̃ sit ēēnlr
bon' bonitate n̄e. ꝛ ēēnlr malus malicia culpe. qꝛ h̄
n̄ opponūt̄. ꝛ sic dcī ē ad 2m̄. qꝛ ēēnl' malicia p̃suppo
bonitatē n̄e. ¶ Ad 3. dci. q̄ ɔnīa n̄ tenet. n̄c silē ē
d̄ bono ꝛ d̄ malo. ❧ bon̄ ꝛ malū sīt d̄rie ēēnles ac
tōnis q̄r. ꝯcīn bonis. ꝛ ui q̄ n̄. qꝛ id q̄ accidit
alicui ē illi accntale. ꝛ n̄ ſ̄bale. ſꝫ malicia nō
ē n̄ā aliqua. ſꝫ d̄fect̄ incidens ex d̄fcū boni. maior est
plana. mi pꝫ p ag̃. ypon. r̄4. ī. ubi dīc. q̄ peccm̄ n̄ ē
n̄ā aliq̄ ſꝫ act̃ incidens ex d̄fcū boi. ¶ It̄ ille d̄rie
ēēnles sūt ɔtrarie spēꝝ quaꝝ sūt ꝛ manāt ex eisdē
p̃ncipiis. ex qbꝫ ipa ɔstituūt̄ ſꝫ malicia nō hēt cāꝫ effe
ctiuāꝫ. ſꝫ d̄fectiuā. g̃o malicia nō pot̄ ēē d̄ ēēnl' ali
cui' actōnis. ¶ C̄. illud ē d̄ria ēēnt' alicui' q̄ ɔstituit
illud ī spē. ſꝫ tale qd̃ ē bonitas ꝛ malicia. q̄ ɔstit
uūt bonaꝫ ꝛ malā actōꝫ. ¶ It̄. 2. ethy. dīc phs. q̄ si
les. siles act̃ reddūt. ſꝫ hīt bon̄ ꝛ malus differt spē
ut liberalitas ꝛ p̃digalitas g̃o eoꝝ actōnes sīn actꝰ.
¶ R̄ō dci. q̄ sic p̃lat phs. 2. eth. q̄les sūt hītꝰ ta
les sūt eoꝝ act̃. ꝛ iō sic illi d̄rūt spē. sic ꝛ act̃ e
oꝝ. si differūt spē. q̄ hānt specificaꝫ sīn ēēnlē d̄riā.
p quā differūt nō accntalr̄ ſꝫ ſlatr̄. Sꝫ ɔ h̄ di
cūt aliq̄ q̄ cū oīs d̄ria sit saluatiua ei cui ē. ut
d̃r. 6. top̄. si malicia ē d̄ria dꝫ saluare. ſꝫ h̄ ē fl̄m.
qꝛ n̄ saluat ſꝫ p̃uat. ¶ Ad h̄ pot̄ bn̄ respōderi. qꝛ ma
licia q̄dē tollit. ꝛ qd̄ pōn. tollit. n. ordinē d̄biti fi
nis. ſꝫ n̄ p̃uat. ſꝫ supponit ēēntiā actōnis cui ē. dc̄
ē g̃o q̄ malū ꝛ bon̄ sūt d̄rie specifice ipi actōi. ¶ Ad
p̃m argm̄ dci. q̄ ag̃ intendit dīcē. q̄ ille act̃ q̄ dicat
malus. ē ī eadē. nō ex p̃te actōnis ſꝫ agentis. q̄ cū po
ssꝫ bn̄ facē. fac̄ cū d̄fcū boni. Vn̄ n̄ fac̄ ad ꝓpositū.
¶ Ad. 2m̄ dci. q̄ malus act̃ dīc p̃uatōꝫ ꝛ pōꝫ formalr̄.
nō q̄ p̃uō adueniat actōni id fcē. sic accntia. ſꝫ
sil' ꝛ semel fit actō ꝛ suus d̄fect̄. Vn̄ ex una pte
d̄ fit̄ ex p̃te uolūtatis. ꝛ ex alia pōnit.
Ertio q̄r. ut̄m sit d̄rie īmediate. ꝛ ui q̄ n̄.
qꝛ h̄ actō ɔmestionis nō bona boitate meritoria.
si fit. non referendo ad dm̄. ſꝫ ut satisfaciat n̄e. n̄

ē mala. malicia culpe. cū sit sin̄ aūsione dī. n̄c ē
bona bonitate meriti. cū n̄ referat̄ ad dm̄. ¶ It̄ si
oīs actō ē meritoria ul' d̄meritoria. tūc hōi n̄ hūti
caritatē. oīs actō ēēt mala. qn̄ nlla sit ei merito
ria. ¶ C̄. m̄t̄ 12. d̄ oī uto ociōso q̄ locuti fuerit ho
mines reddēt rōꝫ in die iudicii. g̃ m̄lto mag̃ d̄
actōnibꝫ. qꝛ n̄ in leui hūane uite q̄ ūbū dicē.
¶ It̄ int̄ d̄bite ꝛ n̄ d̄bite. n̄ ē mediū. ſꝫ oīs act̃
d̄bite circūstantōnat̄. ē meritori⁹. g̃o qn̄ ē indebite
ē d̄meritori⁹. g̃o int̄ bonā ꝛ malaꝫ actōꝫ n̄ ē me
diū. ¶ R̄ō. dci. q̄ d̄ actōne d̄libatiā. ē loq duplr̄
d̄ qua actōne ē h̄ ſmo ad p̃ſens. qꝛ uno m° pot̄
ɔsiderari q̄ntū ad gen' opis. 2° m°. q̄ntū ad d̄bitū
opantis. p° m° ē dare mediū. n̄. n. oīs actō d̃ rōe
sue spēi. ē mala ul' bona moralr̄. ſꝫ aliq̄ indiffe
rens. q̄ bn̄ pot̄ fi ꝛ male. Vn̄ ag̃ d̄ ſmone d̄ ī
mōte dīc. q̄ sūt q̄dā opa. q̄ bo aīmo fi n̄ possūt.
ꝛ sūt q̄dā. q̄ bn̄ ꝛ male fi possūt. d̄ qbꝫ p̃capit ut
ī meliorē ptē īcipiem̄. Si aūt 2° m° loquam̄
sic sūt oppīones. nā q̄dā dīt. q̄ n̄ oīs actō. ē bōa
ul' mala ꝛ sic ɔsiderata. ꝛ exponūt se sic qꝛ ut
dicaūt. sūt q̄dā actōnes indebitē fine ordinate ꝛ ta
les sūt meritorie ꝛ boē. alie sūt nō ordinate. ꝛ lꝫ ē
dō p ime̊ta ſꝫ n̄ seqt̄ q̄ oīs actō nō ordinata sit ma
la. ex eo q̄ pot̄ ēē. nō ordinata tplr̄: qꝛ uno m° nō
ordinat̄. ꝑ indebitā ɔūsionē ad altāꝫ. 2°. m° ꝑ opa
tis negligentiā. 3°. m° ꝑ opātis ifirmitatē ꝛ mi
ſiā. p̃ ē mala malicia ɔmissionis. 2ā ē mla ma
licia obmissionis. ſꝫ 3ā. nec m° ē mala. sic qn̄ q̄s
uadit solatiādo. nō referendo ī dm̄. ul' cōmedit ut sa
turet̄. n̄. ē reprt̄. ut dn̄t ab hōie. q̄ oēꝫ actōꝫ re
fat̄ in dm̄. qꝛ indlget̄ ī firmitati n̄e. ¶ Alii r̄ꝫ
sūt. qbꝫ ista distictō nō plac̄. qꝛ ut dn̄t. 3ᵐ membrū
diuisionis cadit sub 2°. ſ ipt̄ ut referet̄. qꝛ ꝑ negli
gētiā nō refert. ꝛ sic ēēt peccm̄. sic illa q̄ nō refe
ru̅t̄ in dm̄ ꝑ negligētiā. ¶ It̄ forti argūit. qꝛ oē
q̄ a uolūtate assumit aᵗ illo fruit̄. aut utit̄. ſꝫ
nᵗ aūo pot̄ uolūtas frui sin̄ peccō. ſꝫ bn̄ pot̄ uti.
ſꝫ uti ē q̄ ī usū uenit referē ī id q̄ fruēdē ē. g̃o si
actō uoluntaria ꝛ d̄libatiua. n̄ refat̄ ī finē debitū
ē c̄pabil' ꝛ mala. qꝛ iā nō utit̄ ſꝫ fruit̄. g̃o aīsꝫ ī
eos. nō sit dare mediū int̄ relat̄ ꝛ n̄ relat̄. oīs ac
tō uoluntatis d̄libatiē n̄ relata. ē mala. imo dīc
ag̃ q̄ ē sūma ꝑuersitas. uti fruēdis. ꝛ frui utēdis.
Et iō dn̄t alii. q̄ malū ꝛ bon̄ imediate diuidit actōꝫ
d̄libatiaꝫ moraleꝫ. ꝛ hn̄t talē rōꝫ. qꝛ cū nob' sit p̃
cept̃ diligē dm̄ ex toto corde. ꝛ ex tota aīa ꝛ c̄. nllaꝫ
ptē relinqt̄ ī nob' d̃r q̄ uariare possit. ꝛ debeat. ꝛ deo
nō fruat̄. Vn̄ sic dīc ag̃. 1. d̄ doc xana. oēs cogita
tōnes n̄ras oēꝫ uitā n̄raꝫ. ꝛ oēꝫ intellcā n̄rm̄. in
illū ɔferam̄. g̃o si ab h̄ p̃cepto deficim̄. peccam̄ salē
ueniali. Sꝫ qꝛ ista pō nimis m̄ arcare uiā salutē
ul' nimis dilatare. iō d̃r ɔ eos. ɔsiocꝫ oēꝫ actōꝫ re
ferri in dm̄. aᵗ h̄ ē actualr̄. ꝛ tūc ē p̃cilliū. cū uix
sit aliqs ita sollicit̄ q̄ faciat. h̄ ɔtinue. aᵗ h̄ ē ui
tualr̄. si aūt suffic̄ hītualr̄. tūc ē nalx lata uia
uite. qꝛ ī capite dm̄ pot̄ q̄s ordinare oīs suas fu
turas actōnes. illo ūno actu. ꝛ p̃ea hītu. Sꝫ ad
h̄ respōdent q̄ bn̄ ueꝝ ē. q̄ arta ē uia q̄ dūc ad ui
taꝫ sicut dīc saluator. ſꝫ nō ꝑ h̄ ē nimis arta qꝛ

Vn̄ aplꝰ dīt
oīa q̄cūqꝫ fa
citis. ī glōriꝫ
dī̄ n̄ri ihū
xp̄i. faciatis

ad h q actō ſit mixta · oꝫ q ſit actualr ad dm̄ re
lata · ſꝫ nō oꝫ q ꝯtinuet pca tal' rlo · dū mō n̄ ītueni
at ꝯriū · ſꝫ bn̄ p tale obmiſſione actual' rlonis mi
nuit · ꝛ ſic ex una pte ē tal' opo mixtoria · qr a uolū
tate libē elicita · ul' īpata · ꝛ ad dm̄ relata · ſꝫ p q̄n
to ē ī tal' negligētia · ꝛ obmiſſio aliq̄l · ī ē aliq d
mixtā · teneat ſo q plus plac · ¶ Ad argm̄ pᵐ dcō q
cōmedē ut ſatfacē poſſit nr̄e · n̄ ē act' hōis ut hōē
ſꝫ ut ē al' · vn̄ lꝫ tal' cōmeſtio ꝯcedet nr̄e aīali · n̄
pccm̄ rōnali n̄ ul'ē pcedat actu ul' hītu · ꝛ iō dn̄t q tal'
ē malus · ¶ Ad 2ᵐ · dcō q n̄ ſeq̄t · q oīs opo n̄ hns
caritatē · ſit dmixtoria uite ēt'ne · qr lꝫ nō hāt ca
ritate · vn̄ poſſit facē ꝯpones mixtorias uite ēt'ne ·
pōt tn̄ facē ꝯpones ꝯpabiles ſiu ꝯpabiles · ꝛ ꝯadiu
uātes ad uitā ētnā · | ſoli uoluntatis ſit puni · ꝛ
Quarto qr̄ · vtrū ut q n̄ · qr ſi pena reſpicit ſolā
uolūtate · aᵗ ē h qr ipa uult · ꝛ tūc nlls patet
penā · q n̄ qn̄ uellet q ſtim ē · ut pꝫ ad ſenſū · dᵗ eē
h ꝯ uolūtate · ꝛ tūc ē martires · ꝛ xᵉ · nō fuert pas
ſi penā cū ea uoluerit q ſtim ē · ¶ Itē ſi puni ē
ſoli uolūtas ſtē ſoli uolūtas ē peccare · g nlls puni
eē ul' penā patiet · q n̄ poſſit hre act' uolūtatis · n̄
puer · q ſtim ē · ¶ ꝯ ag · 83 · q · dic uolūtas que ipa
punit ſola · ſit ſola peccauit · ꝛc · ¶ Rn̄o · dcō · q d pe
na ē loq duplr · qr uno mō mlr · alio mō formalr
mle ī pena ē afflictō ſeu paſſio affligēs · ſꝫ formale
ē pūtō · ꝛ ab hac rōe ī ponit nom · vn̄ n̄ oīs paſſio
affligēs ē pp̄e pena · ſꝫ ſolū illa q ifligit ad culpe
punitōē · vn̄ pecora affligūt · ſꝫ n̄ puniūt · n xᵉ
fuit nᵉ lꝫ dca punit lꝫ fuit uehemēt afflict · g
pena ſ ſui rōē · ip tat ordīnē ad cl'pā pcedētē · g ſi
loquam d pena large put tm̄ afflictō · ſic n̄ ē ſo
li uolūtatis · ſꝫ oīuꝫ potentiarꝫ ꝛ tocī aīe ꝛ ꝯiūcti ·
Si aūt pp̄e loquam · ſic ē ſoli uolūtatis · vn̄ uo
lūtas ē que punit · qn̄ mbra alia affligunt · eo
q ipa ſola pccauit · vn̄ h ē doctrina anſ · d ꝯcep · n
o · e · u' dic · mirat forſitā qs p cl'pa uolūtatis m
bra puni · ꝛ ſenſus · ſꝫ n̄ ita ē q n̄ punit n̄ ſola
uolūtas · ¶ Ad argᵐ uctraq ptis pꝫ rn̄o · q ꝯueniet
d afflictōne · ꝛ ſ d puītōne · Vnū aūt oīs actō ī
fidiū ſit pccm̄ n̄ oꝫ rn̄dere · qr ſrequēt dcm̄ fuit
ꝛ ut pccm̄ ſit ī uolūtate · d · 92 ·

Circa d · 92 · ē magr ī qſito d trib · pᵐ ē de
ꝯpatōne ꝯpca opꝯ · ad pccm̄ uolūtatis · 2ᵐ ē
d ꝯpatōne pcci uenial' · ꝛ pcci mor' · 3ᵐ ē d mo
dis dicendi pccm̄ · ¶ Quat ad pᵐ qrūt · 2ᵒ · ¶ pᵒ
vtrū uolūtatis ꝛ opꝯ ſit duo pccā · ¶ 2ᵒ · vtrm̄
pccm̄ extius addat ad malā uolūtatē ·

Primo qr · vtrm̄ uolūtatis ꝛ opꝯ ſit duo pccā ·
ꝛ ut q nō · ſꝫ q ſit un ſolū · qr p ſe ꝛ p accñs n̄
pōn inumerū · ſic diliges dulce ꝛ uin · nō diligit
duo ſꝫ un · ſꝫ act' extior nō ē pccm̄ · n̄ pp interiorē
g ſut un · ¶ Itē actō ichoata ꝛ ꝯſumata · n̄ ſt
due actōnes ſꝫ una · qr pfcm̄ ꝛ ipfcm̄ n̄ uariat
ſpēm · ſ phꝫ · ſꝫ pccm̄ ichoat ī uolūtate · ꝛ ꝯſumat ī
ope · g ſut un · ¶ ꝯ · mltiplicato ſrioꝝ · mltipli
cat inferiꝰ · ſꝫ act' ē ſupi' ad pccm̄ · ſi g ꝯueit pleſ
act' · g ꝯuit pla pccā · ¶ Rn̄o · dcō · q ꝯtas dnt q uo
tē ꝯpari ad op extinſecū duplr · qr aᵗ pūr ei ꝯ
iugitur · ut qn̄ uolūtas pcedit ad op · ꝛ ſic uolū
tatis ꝛ opꝯ · n̄ ē n̄ un̄ pccm̄ formalr · aliquī aūt
ſūt duo pp rōnes ptactas · in oppoītō · dum puto uolū
tas ab ope ſepatur · ita q uult ſꝫ ad opus n̄ pce
dit · ꝛ ſic ſūt duo pccā tā formalr q mālr loq ·
Mꝫ p' mbrū iſti diſtinctōis nō ui dr̄e uerū · qr ꝯſta
q alī ē act' uolūtatis īterior ab actu uolūtatis exti
ori · qm̄ interior ē a uolūtate elicit · extior aūt nō
elicit ſꝫ īpat · ſꝫ qlꝫ ē iordinat ꝛ dformis · g alia
ē iordinatō ꝛ dformitas act' interioris ꝛ opꝯ interioris
g ad pccm̄ · Itē ubi ē rō caūtatis ē rō diūſitatis · ſꝫ
malitia act' interioris ē cā malitie act' exterioris · qr ex
malo uelle · cāt malū op extius · g alia ē malitia
opis ꝛ uolūtatis · ꝛ h ui ꝯcedendū · ad cui ꝯfirmatōꝫ
fac q ſaluator ꝯpat malā uolūtatē · ꝛ op ei fruc
tui malo · d · n̄ pōt arbor mala fructus bonos facē ·
ut ī euāge · expōnit ag · ſi g arbor ē cā fructu
ꝛ malitia arboris ſimilitia fruct · ſic arbor ſit cā
quodam ab effcū · ꝛ malitia uolūtatis ē alia a
malitia exterioris act' · ¶ Ad pᵐ argᵐ · dcō · q · p · q · d
dici · qr uin ꝛ dulce ſūt un mālr · ſꝫ duo formalr ·
qn̄ ſūt ꝯiūcta · ſꝫ ſi ſūt ſepata · ia ſūt duo · ꝛ ſic ē ī
pccō · ¶ Ad 2ᵐ · dcō · q pfcm̄ ꝛ ipfcm̄ ſūt un qn̄ iᵈ q
ꝯat ipfcm̄ ſit pfcm̄ · ſꝫ q ſic pfcit p aliqd ſibi ad
dcū poſſūt dici duo · | extius addat ad malā uolūtatē
¶ Scdō qr · vtrū pccm̄ · ꝛ ui q n̄ · qr ag · dᵗ l' ar dicē q
nō min' reus ē q uult ꝯcūbē cū uxore aliena · ſi
daret̄ poteſtas · q ſi op extius addet · ¶ ꝯ · Pena iuſti
ē iuſta · qr a diuina ꝯpuata ē · ſꝫ ipa punit plus ꝛ
grauius peccatē utrūꝫ mō · q alcō ſolū · ¶ Rn̄o · dcō · q
qō n̄ ꝯpec · qn̄ uolūtas n̄ ē ꝯpleta · ſꝫ ſemiplena · qr
tūc n̄ ē dubiū · q pccm̄ iope n̄ addat ad pccm̄ tal'
uolūtatis · ſꝫ qn̄ ꝛc ē dubiū qn̄ uolūtas ē cū ple
no ꝯſenſu · ita q n̄ remanet ext ſua · Ad q · dcō ·
q op extius addit ad talē malā uolūtatē tplr
ac · pᵒ · qr uolūtas ſep qn̄ ht op plus dordinat · ſic
pꝫ d fornicatio · 2ᵒ · qr plus ē ibi d ꝯcupiā · eo q qn̄
uenit ad op · ē ī maior delectatō · ꝛ libido ītenſior ·
Qnto aūt maior ē delectatō · tāto ē maior ꝯcupī
3ᵒ · qr ē ī plus d leſione · qn̄ ē pxim · ſic pꝫ d omi
cidio · ꝛ furto ꝛ huiuſmōdi · Et aūt h ſit uerū · ſ · q
pccm̄ opꝯ addat ad malā uolūtatē · pꝫ ſcptāꝫ
gen · xx · u' habet · quō abimelech accepit uxorē
abrahē ut cū ea ꝯcūbēt · ī q bn̄ fuit uolūtas ſꝫ
n̄ op extū · dn̄o faciente · cui ſmo dn̄ ait · qr ſcio
q ſiplici corde feciſti · iō ſuaui te ne peccares ī me
ꝛ nō dimiſi te · ut tāgeres eā · ſꝫ planē · ſic dcm̄ ē
q ipe peccauāt ī uolūtate · g ſi fuit ſuat · ne pe
ccaret · h fuit pccm̄ extius · Itē glo · ſr · 1ᵒ · ps · appo
ne iniquitatē · ꝛc · dic · q addit iniquitatē opꝯ ad
iniquitatē uolūtatis · Itē ag · 13 · d t̄ · mala uolū
ul' ſola · uniqſq miſe · ſꝫ miſior eſſicit qn̄ dſideriū
male uolūtatis ꝯpletū · ¶ Ad argᵐ · dcō · q · 1ᵒ ·
... ag · h uult dicē · ſ · q qu mortale pccāt · ſꝫ
n̄ eodē gradu · | pncipale qr · vtrū pccās uenialr
Circa 2ᵐ · ꝯueniat cū peccāte mortalr ī p
cepti tnſgreſſione · ꝛ ui q pccās uenialr n̄ fa
ciat ꝯ aliq pcepto · qr nlls pōt uenire ad uitā

... furtū ... dic q ... ē ueniale ... illo pcepto

ētnā n̄ ſuet pcepta · ſꝫ peccans uenialr n̄ ipedit
ab igreſſu uite ēt'ne · g nō offendit ꝯ aliq pceptū ·
¶ Itē qcqd opponit pcepto opponit caritati · ꝛ eē · ſi ue
niale nō opponit caritati ſꝫ ſtat cū ea · g n̄ obſuā
tie pcepto · ¶ Itē ipoīe ē ab oī ueniali abſtinē
g ſi ueniale ē ꝯ pcepta · n̄ ē poīe abſtinē a tnſg
ſſione pcepto · ¶ Itē dic ier · q anathā ſit q d
aliq ipoſſibile dm̄ pcepiſſe · ſꝫ ſi pccm̄ ueniale eēt
ꝯ pcepta · d ipoīe pcepiſſꝫ · qn̄ cepit oī ſuatiam
oīuꝫ pcepto · q ſtim ē · g ꝛc · ¶ ꝯ · qcqd ē ꝯ pctm̄
ule · ē ꝯ ptictare · ſꝫ pccm̄ ueniale ē ꝯ pcept iur
nāl · q ē ule ſi leg dīne · qr ipa n̄ ē n̄ qdā explica
tō illius iur nāl · ſic apparet ī epla ad ro · u · dr · ge
tes q legē n̄ hut · ꝯdut op leg · ſcpt ī cordibꝫ ſui'
pbō · mi · ꝑ · qr id ē pcept iur nāl · q tu n̄ uis ſi al
ti ne feceris · ꝛ ſic d affirmatiō dici pōt · q tu uis fi
facias alti · vn̄ ꝛ m̄ · 7 · oē q uultis q faciāt uob
hoīes · ꝛ uos faciāt eis · h ē · n · lex ꝛ pphe · ¶ Rn̄o · dcō ·
q ꝯ ista qōꝫ ē dupx modus dicendi · qr qdā dnt · q
pccm̄ ueniale n̄ ē ꝯ pcept · ſꝫ pt pceptū · qr ſi pccāꝫ
ueniale eēt ꝯ pceptū · nō eēt ueniale ſꝫ mortale ·
¶ Alii dnt q pccm̄ ueniale ē ꝯ pcept · ꝛ ē phibit
nᶜ ſē q ſit mortale · qr eē ꝯ pcept · pōt eē duplr · ſ ·
ꝯplete ꝛ plene · alio mō ſ qd ꝛ ſeiplene · ut qn̄ qs
ꝯcupiſc uxorē pxi ꝛ ꝯſenat pleno ꝯſenſu · tūc ē
tnſgreſſor pcepti ſiplr · ꝛ pccm̄ mortale · ſꝫ qn̄ qs ꝯcu
piſcat nō pleno ꝯſenſu · lꝫ aliqlr incliner · n̄ tn̄
uſq ad tm̄ q eā uelit · n̄ ē ſiplr tnſgreſſor pcep
ti · ſꝫ ſ qd · ꝛ ē pccm̄ ueniale · Et plant h · p ar
d bapᵒ puulo · 2 · u dic · n̄ ē negand · h tm̄ iube
ut nos ī factō iuſtitiā ī pfectōe eē · ut nllꝫ oīo peccā
ham · Itē d pfectōe dne iuſtie dic · q oīa diuina pre
pta ſūt iſta duo · n̄ ꝯcupiſces ꝛ diliges · ſꝫ planū ē q
oīne pccm̄ · tā mortale q ueniale offendit ꝯ un iſtoꝝ
pcepto · Itē ibidē · utrū pcept ſit hōi · ut ſit ſin
pcco · nō qr · qr h ualde manifeſt ē · Itē ꝯ fauſtū
affinies pccm̄ ignē dic · q ē dcm̄ ul' fcm̄ ul' ꝯcupi
tū ꝯ legē dī · Itē h ꝛ dic ier · ad d metade Ano ꝛ
pbat h ipꝫ · qr ꝯſtat q oīs ſe amās detestat oē id
q ē ꝯ ſuū honorē · g cū dſ ſūme ſe amet · ſūme
deteſtat q eū ihonorat · ſꝫ planū ē q ueniale aliq
lr ē ꝯ honorē d · g ē ꝯ phibitōꝫ dei · qr ſi n̄ phi
buiſſꝫ · nō ſūme reuerentiāꝫ ſuā diliget ꝛ pcca ꝯcela
ret · Itē ī oī fora ul' hitu hntē ꝯriū · qnto ād dī
nuit d uno ꝯrio · tāto pticipat d alto · ex · d albe
dīne ꝛ nigrdīne · ꝛ calido ꝛ frigido · ſꝫ qlꝫ mot ad ꝯ
riū pcepti aliqd dīnuit d pfectōe illi pcepti · g pr
ticipat d eo q ē ꝯ pcept · Itē nos nō ſum obliga
ti aliis pcptis · q nō tangāti · qr oibꝫ ſūt ꝯia di
na pcepta · ſꝫ ill' ut dcm̄ ē oīs mot ad illicita ē
pccm̄ mortale · qr n̄ ſūt regnāti · nob' aūt n̄ ſic qr ex
cuſam · ſꝫ h ut dic ag ꝛ anſ · n̄ ē n̄ qr illi mot ſt
ꝯ pcepta · ¶ Ad · 1 · argm̄ ī ꝯriū dcō · q n̄ obſuās pce
pta ſiplr ꝛ integre · ipedit īgreſſum ī uitā · qr
tal' tnſgreſſio · dicit iuſtie extinctōꝫ · ſꝫ n̄ ipedit pp
q aliq dīnuitōꝫ iuſtie · ¶ Ad · 2 · dcō · q ueniale
nō opponit ſiplr pcepto ſꝫ ſ qd · ꝛ iō pōt ſtare

¶ Vtrū ueniale ꝯſtit ſi mortale · ꝛ ... ſiplr pt hitū · p mūt
ī act' uolūtis q p' ē uenial' pcca fiat mor' · ꝛ h n̄ pt ſtare · 2ᵒ
mō ut iᵒ q ē dgne ueniale pccm̄ fiat mortale ꝛ h ſi pt ex
circūſtātia · ſic dicē ī uēi ocioſū pp odiū dī · 3ᵒ mō q pla
uenialia faciāt un̄ mortale ꝛ h n̄ pt eē · bn̄ tn̄ diſponit aliq
mō

cū ipo ī iſta uita · ꝛ p oī ſ cū caritate · ¶ Ad 3 · dcō ·
q illa ipoſſibilitas uenit ex pte nrā · ꝛ iō n̄ excuſat
vn̄ pcepta cūpiūt pſtaui ut ſi ... ſic p ſta
ti qn̄ nō poſſūt · | ꝯſtit · q · ¶ Et pᵒ qrit · vtꝫ
Circa 3 · pncipale · pccā hant dici p trās uiales
ſolū · an ī formales · ꝛ ui q p uiales tm̄ · qr pccā
diſtinguūt · p · 7 · trās capitales · q ab oibꝫ ꝛ tn̄ ille n̄ ſt
n̄ uiales tre · ¶ Itē oīale ꝛ actuale ſūt pme tre pccōꝝ ·
ſꝫ iſte n̄ poſſūt eē tre formales · qr q ē uni oīgi
nale alti ē mortale · ¶ ꝯ ſic differūt hitr ꝛ eoꝝ p
uatōnes · ſꝫ hitr uirtuales differūt formalr · g ꝛ ui
tia eis oppoīta · ¶ Rn̄o · dcō · q pccm̄ ē act' uolūtari' d
bito ordīne puat · ꝛ iō poſſum loq d pccō · aᵗ rōne act'
aut rōe puatōis · ꝛ q ut ad utrūꝫ · oꝫ acipe trās
formalē in pccās · nā act' uariat penes trās oboꝝ ad
q ſūt · qr alī ē act' ad ꝯſeſtas · ꝛ alī ad laſciuias · ꝛ ſ
diūſitatē actuū diūſificāt ī pccā · Itē diuſificāt pccā
ſ rōꝫ finiū ꝛ oboꝝ · ꝛ rōe puatōis · qr oꝫ q ſ trās
hituū oppoītoꝝ · ꝛ qr illi differūt ſpē · ſic eoꝝ oppoī
ta · ¶ Ponit aūt magr in lra · 7 · dicōnes pccōꝝ · ſ · 7
ei opatōnes · n̄ tn̄ oꝫ q ſint oēs formales · Et pᵃ ē 1
ei opo ad cāꝫ · ex qua ht orriū · ꝛ ſic ē dō oīl' ꝛ act'
2ᵃ ē opo ad ei penā q mēt · ꝛ tūc diuidit p mortale 2
ꝛ ueniale · 3ᵃ ē opo ad ei motiuū · ꝛ qr lꝫ pōt eē d 3
ſ · amor alliciēs ut amor rectheſ · dicit pccm̄ p amo
re malū iſlāmātē · ul' timorē male hūiliātē · 4ᵃ 4
opo ē · ad act' ſbſtrāt · ꝛ tūc dicit p pccm̄ · cordis oris
ꝛ opꝯ · 5ᵃ ē opo ad pſonā q offendit · ꝛ ſic dicit pccm̄ 5
in ſe ꝛ ī pxim · 6 · ē opo · ad mādata qbꝫ opponit · 6
ꝛ tūc diuidit p ꝯmiſſione ꝛ obmiſſioꝫ · ſiu ꝯmiſſi 7
ꝛ dlict · 7 · ē opo ad uitia · ad uitia q exipis oriūt ·
ꝛ tūc diuidit p 7 · capitalia pccā l' uitia · quoꝝ di
ſtictō pōt accipi · dūſimod · ꝛ ē un̄ mod accipiē
tal' · qr uolūtas cui ē peccare ut ſepi dcm̄ ē · nūq
pōt ad uelle · n̄ ſb rōne boni · iq relucꝫ aliq ꝯdicō
felicitatis · d cui rōne ꝛ nā ē q ſit clā excellētia ·
q appetit ſupbia ul' ianis glīa · ptinet ē ad felici
ſufficientia · q dſidat auaritia · ptinet ē ad felici
tatē ſuauitas q dſidat luxuria · ꝛ gula · Itē qn̄
iᵈ idē bonū q qs aliq · timet ſibi auferi ul' īpedi
ꝛ h pōt eē ul' apparet · ꝛ ſic ē inuidia r' hui' put
appāret q bonū alteri' ſit īpeditiui ſui · pp q aliu
īuidꝫ · ul' pōt eē exiſtēt p aliqua moleſtia · ꝯ quā
inſurgit ira · ad repellendā moleſtiā appārentē · īpedie
tē · Vl' pōt eē · qr iᵈ bonū uolit n̄ ē pfcm̄ ſꝫ acqrit
cū labore · ꝛ ſic ē accidia · q dolet d labore quo
oꝫ dſudare ſi iᵈ uult obtinē ꝛ ꝯſuare · ¶ Ad argᵐ · dcō
q iā pꝫ q ſ diuſas ꝯſidatōes · dat̄ illa ut tre ·
Scdō qr · vtrū oīa pccā ſint ꝯnexa · ꝛ ui q ſic
qr dr · iacobi · 2 · qcūqꝫ totā legē ſuauit · offē
dat aūt ī uno fact ē oīm reus · ſꝫ idē ē reū oīū
mādatoꝝ leg · ꝛ hre oīa pccā leg · g q peccāt ī uno
ſubiacet oibꝫ pccīs · ¶ Itē un̄ ꝯriū nō expellit n̄
a ſuo ꝯrio · ſic frig n̄ a calore · ſꝫ q cūꝫ pccō mortali
dato · expellit uirtus ei oppoīta · ſꝫ una expl'ſa oēs
expellūt · g a ſuis ꝯriis q ſūt pccā expellūt · ¶ ꝯ ·
2ᵒ · ethi · dic phs · q qdā uitia ſūt ꝯria ſibi iui
cē · ut auaritia ꝛ pdigalitas · ꝛ timor ꝛ audacia ·
ſꝫ ipoīe ē ī eē ꝯria eidē · ¶ Rn̄o · dcō · q aliē ſe hit ·

[illegible]

[illegible]

malitia, quia cum ipsa habet maiorem perpetrandi [facultatem].

Item [2] videtur inquisito magis principaliter circa 3. scilicet esse potentiam dominandi, peccandi, esse potentiam dominandi et esse obiciatur(?). ¶ Quaeritur ad primum quia videtur potestas peccandi sit in homine a deo. Et non quod sic, quia Augustinus de xi super genesim: nocendi cupiditas potest esse ab homine, sed potestas non nisi a deo. ¶ Item esse id quod attestatur nobilitati est a deo, sed potestas peccandi est huiusmodi, sicut patet per Augustinum qui dicit quod nobilior est natura quae potest peccare quam quae non potest. ¶ Contra: posse peccare est posse deficere, sed nullus deficere potest esse ab eo qui summe est. ¶ Responsio dicendum quod potestas peccandi tria importat, quia importat id quod est principium alicuius operationis; unde potest dici illud quo potentes sumus operari. Quantum ad primum quod importat est natura laudabilis possibile deo habere; unde non esset vituperabile a deo procedere nisi esset laudabile eidem habere, secundum Augustinum super genesim. Secundum quod importat est quod id est ipsum bonum et de nichilo quod potest deficere in suo opere. Hunc autem sic est secundum doctrinam Dionysii, quod quodcumque est possibile in istis inferioribus est per participationem causatum ab eo qui habet ista per essentiam. Unde illa duo prima quae dicunt ad possibile sunt a deo. Tertium autem non est reale, et ideo tale non est a deo nec ab alio. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod illa cupiditas sive voluntas accipitur non pro instrumento volendi sed pro affectione secundum Anselmum. Similiter dicendum est de potestate, quod est a deo quantum ad id quod est positivum, sed non aliter. ¶ Ad secundum dicendum quod bene attestatur nobilitati sed exponitur quia potest deum habere; unde secundum quod sic et secundum quod non. ¶ Et ex hoc patet ad aliud, quod scilicet videtur potestas peccandi sit bona, quia primis duobus modis supradictis est bona eo quod ens inquantum ens est bonum; tertium non.

Item secundum principaliter quaeritur utrum potestas dominandi sit a deo. Et videtur quod non, quia Osee 8 dicitur: ipsi regnaverunt et non ex me, principes extiterunt et non cognovi. ¶ Item non inordinatum et iniustum est a deo, sed multae potestates iniuste dominantur et rapiunt, ergo tales non sunt a deo. ¶ Contra Ioh. 19: non haberes in me potestatem ullam nisi data esset tibi desuper. Item ad Romanos 13: non est potestas nisi a deo. ¶ Responsio dicendum quod in potestate dominandi est tria considerare, scilicet essentiam dominii, modum acquirendi et usum exequendi tale dominium. Primum, scilicet essentia dominii, dicit potestatem coercendi subditos, et est a deo in nobis, et est in se cum sit dominus universorum, et talis bona est. Modus autem acquirendi iustus a deo est; si vero est iniustus est a deo permissive, inspiciendo tamen si inobedientie(?) est a deo faciente et ordinante ad meritum. Unde apostolus dicit: dei minister est tibi in bonum, vel aliquando ad supplicium obedientium(?). Unde Iob 29: qui regnare facit ypocritam propter peccata populi. Et similiter est dicendum de usu ipsius, cum quis de quolibet sic iudicandum, sed id quod convenit ei secundum se et per essentiam suam, dicendum est quod omnis potestas est a deo. Unde apostolus: non est potestas nisi a deo, ita scilicet sicut Petrus dicit: ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod id intelligitur de potestate quantum ad modum iniustum acquirendi, quia non fuit a deo nisi permissive. ¶ Ad secundum dicendum quod iniustum id tale non est a deo faciente sed permittente, quamvis sit essentia sive actus talis dominii a deo.

Item tertium principaliter quaeritur quinque(?). ¶ Et primo quaeritur utrum omnes homines teneantur obedire dominis suis sive legibus dominorum suorum temporalium in foro conscientiae. Et videtur quod non, quia inferior potestas non potest se intromittere de iudicio superioris, sed potestas hominis ferentis legem humanam est inferior lege conscientiae, ergo non tenetur conscientia sequi legem humanam. ¶ Item leges humanae saepe sunt iniustae, sicut dicitur Isaiae x: vae qui condunt leges iniquas et scribentes iniustitias scripserunt. Sed licet est unicuique evitare legem iniquam, ergo non tenetur quis ex conscientia sequi huiusmodi leges. ¶ Contra 1 Petri 2: quia haec est gratia si propter conscientiam sustineat quis tristitias patiens iniuste. ¶ Item omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Item subiecti estote omni humanae creaturae propter deum, sive regi quasi praecellenti, sive ducibus tamquam ab eo missis etc. ¶ Responsio dicendum quod leges humanae habent in se vim obligandi conscientiam si sunt iustae. Ad quod intelligendum est sciendum quod in causis ordinatis tota virtus secundae causae manat a prima, et sic per ordinem. Et quia leges humanae manant a lege naturali et naturalis a divina, ideo totum robur legis humanae derivatur a lege divina. Ostenso ergo videndum de ordine istarum legum. Est autem notandum quod lex est quaedam regula et mensura actuum humanorum dirigens regulata in finem. Regula autem humanorum actuum est ratio directiva in finem, nam in unoquoque genere id quod est principium est mensura illorum quae sunt in illo genere secundum philosophum. Finis autem ille ad quem dirigit lex est felicitas. Unde 5 ethicorum dicit philosophus: legalia iusta dicimus factiva et conservativa felicitatis. Talis autem mensura potest esse vel in mensurante vel in mensurato. Primo modo lex est in divina ratione gubernante regimen totius creaturae. Secundo modo est in re creata participante aliquid de illa. Unde cum omnia quae sunt divina providentia gubernentur ut sint dictum supra, manifestum est quod omnia participant de illa regula aeterna aliquid inquantum ex illius impressione habent omnia inclinationes in proprios actus et fines, exemplum in lapide et sic de aliis. Homo autem inter ceteras creaturas quodam speciali modo et excellentiori subiacet divinae providentiae, inquantum ipse illam regulam sive legem aeternam participare ut possit cognoscere illam rationem aeternam in se ipsa inclinantem ad suum finem debitum, et talis participatio legis aeternae in creatura rationali dicitur lex naturalis. Ideo est recta quia per se ab illa derivata, sicut motus lapidis ipsius agnatae(?) et ipsi mente est rectus. Unde Augustinus dicit de libero arbitrio quod lex quae summa ratio nominatur non potest non immutabilis aeternaque videri. Item lex aeterna est qua iustum est ut omnia sint ordinatissima. Unde illa quae non possunt concipere illi legi haec nunquam durant quia vacant. Sicut illa tangit sicut omnis creatura praeter hominem, in quo homine omnis appetitus eius derivatur a naturali appetitu ultimi finis. Sic ergo patet quod omnis derivatio eorum quae sunt ad finem regulatur per legem naturalem. Sic dicit Augustinus quod lex naturalis sufficit ad omnia humana ordinanda. Nunc autem sic videmus quod prima speculabilia sunt per se nota quantum ad rationem et maxima in virtute et potestate. Non tamen possumus ea intueri in istis particularibus nisi paulatim deducamus conclusiones ex eis usque ad ista quorum cognitio non est nobis manifesta nisi quando est in indemonstrabilia reducta, et tunc plene scimus. Similiter est in ratione practica, quod sunt in ista principia indemonstrabilia legis naturae ad omnia legem ipsam. Ideo esse ea cognoscere non contingit, sed quia sunt obfuscata non possumus videre illa in istis particularibus facilius nisi illa principia reducantur et paulatim explicentur, quod hoc facimus est ratio practica in legislatoribus explicando illa universalia per particulares leges. Et quando recte explicant semper sunt iustae et dicuntur legi aeternae concatenatae, et hic est quod conscientiam ligant et obligant, nec potest homo subterfugere

qui eis assentiat, sicut non potest intellectus veritatem principiorum in conclusione continentem negare conclusionem sine contradictione. Unde mensura de suo ratione est quod sit certissima, x metaphysicae. Et quia istae leges naturales sunt mensurae, sicut dixi, oportet eas esse certissimas, sicuti sunt quia a divina lege sunt derivatae quae falli non potest. Ergo si quaeras utrum omnes teneantur legibus dominorum obedire, planum est quod tenentur si sunt iustae, quia per consequens obediunt legi divinae et naturali. Unde dicit sapiens Proverbiorum 8: per me reges regnant et legum conditores iusta decernunt. Sed hic est advertendum quod leges dicuntur iustae si recte sillogizent(?), aliae non, et ad hoc tria debent respicere. Primo ex quo respiciat finem, ut ordinentur ad bonum commune. 2o auctorem, ut non excedat potestatem ferentis legem. Respiciat et 3o formam, ut fiat secundum aequalitatem proportionis prout subditorum, cum unusquisque homo sit pars multitudinis; quicquid habet est multitudinis, sicut et quaelibet pars est totius secundum quod est. Unde et natura aliquod detrimentum sustinet in parte ut salvet totum. Si igitur leges inferant honera proportionabiliter ferentibus, iustae dicuntur et obligant conscientiam. Si autem iniustae sint, puta quod contrario modo se habent, tunc in directe concludunt, scilicet quando non ordinantur ad commune utilitatem sed magis ad cupiditatem et gloriam ferentium, vel quia non attendunt auctoritatem suam sed potius excedunt in sua potestate, vel non servant formam ut quando inaequaliter dispensant honera. Et si ad bonum commune ordinentur tunc non concludunt, et ideo sunt iniustae nec per consequens sunt leges, sed violentiae, sicut dicit Augustinus de libero arbitrio I: lex esse non videtur quae iusta non fuerit. Et ideo tales violentiae non ligant conscientiam nisi directe et per accidens, sicut indirecte et per accidens concludunt, scilicet propter vitandum scandalum quod non potest latere; oportet nisi tunc cedere iuri suo, sicut dixit Christus Matthaei 5: qui angariaverit te mille passus vade cum eo alia duo milia, et qui abstulerit tunicam da ei et pallium. Exemplum 17 de statere invento in pisce quem dedit Christus ut non scandalizaret, Matthaei 17. Si tamen aliquando tales leges obliquarentur a fine, inducendo scilicet contra divinum cultum et reverentiam, tunc oportet dicere: obedire oportet deo magis quam hominibus, Actuum 5; exemplum de martyribus et de Daniele non observante legem statutam a rege, et de Machabaeis non transgredientibus patrias leges. Unde recolligendo dicta in quaestione dico quod leges humanae iustae obligant conscientiam, non quia humanae sed quia divinae et naturales; alioquin divinae resistit qui non obedit, ut dicit apostolus 13 ad Romanos: omnis potestas est a deo, et qui potestati resistit dei ordinationi resistit. Si autem non sunt iustae non obligant, eo quod non sunt leges. Unde non oportet distinguere in intelligentes, quia si leges sunt obligant; si non obligant, propter hoc est quia non sunt leges, nisi ut dixi scilicet indirecte propter vitandum scandalum. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod sic id patet: non obedio inferiori sed superiori explicato in inferiori. ¶ Ad secundum dicendum quod illa ratio procedit quando iniustae fuerint contra finem, et tunc non sunt servandae sed contemnendae nec dicitur(?).

Secundo quaeritur utrum aliqui ab huiusmodi legibus eximantur. Et videtur quod sic, quia illi soli legi subiciuntur quibus lex imponitur, sed iusto non imponitur lex, sicut dicitur 1 Thimothei 1: iusto non est imposita lex, ergo iusti non subiciuntur sed eximuntur a legibus. ¶ Item Urbanus papa dicit 19 q. 2: qui lege privata ducitur nulla ratio exigit ut publica constringatur, sed omnes viri spirituales ducuntur lege privata spiritus sancti, sicut dicitur ad Romanos 8: qui spiritu dei aguntur hi filii dei sunt, ergo viri spirituales eximuntur a lege communi quia reguntur spiritu. ¶ Item iuris peritus dicit quod princeps solutus est legibus. ¶ Contra 13 ad Romanos: omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, ergo etc. ¶ Responsio dicendum quod sicut ex alia quaestione apparet, duo sunt de ratione legis. Primum est quod debet esse mensura et regula actuum humanorum directorum per illam regulam in finem. 2m quod continet lex est quod habet vim coactivam subditorum. Sed dupliciter potest quis subiectus regule sive legi: uno modo sicut regulatum regule, 2o modo sicut coactum cogenti. Primo modo nullus eximitur a lege quae sit de iurisdictione potestatis ferentis legem, ut illi qui sunt in una civitate sunt subiecti legi illius domini, sed non illi de alia. Si autem in tali civitate sit aliquis non subiectus, non procedit nisi quia est subiectus et rectus alteri legi. Unde clerici licet non sint subiecti isti legi, sunt tamen subiecti superiori legi. Si autem sit subiectus quis legi sicut coactus cogenti, isto modo non sunt iusti subiecti legi sed soli mali, nam quod est coactum et violentum est contrarium voluntati. Voluntas autem bonorum consonat legi, a qua voluntas malorum discrepat, et ideo boni non sunt subiecti sicut coacti sed soli mali. Et sic patet quod nullus eximitur nisi eo modo quo dixi. ¶ Ad primum argumentum dicendum quod iusto non est imposita lex per modum coactionis, quia ipsi sibi sunt lex dum ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Unde in eos non habet lex vim coactivam. ¶ Ad 2m dicendum quod viri spirituales, sicut arguit illa ratio, non subduntur legi humanae quantum ad ea quae repugnant ductioni spiritus quo ipsi reguntur, quae est omni lege superior; sed in aliis bene subduntur, sed ab eodem spiritu est quod ipsi in aliis subdantur legibus non impedientibus illam ductionem, sicut dicit Petrus: subiecti estote omni humanae creaturae propter deum etc. ¶ Ad 3m dicendum quod princeps non est subiectus legi coactive, quia non est qui exequatur, sed bene directive, sicut patet per psalmum: tibi soli etc., ubi dicit glossa: princeps non habet hominem qui sua facta diiudicet, sed bene debet se ipsum iudicare ut non iudicetur, sicut dicit apostolus. Unde extra de constitutionibus cum omnes: quod quis iuris in alterum statuit, ipse eodem iure uti debet.

Tertio quaeritur utrum liceat agere praeter verba legis contra observatoribus(?). Et videtur quod non, quia cuius est verba legis interpretari cuius est condere, sed subditorum non est legem condere, ergo eis non licet declarare vel interpretari. ¶ Contra Hylarius dicit, et habetur extra de verborum significatione: ex intelligentia dictorum ex causa est assumenda dicendi, quia non sermoni res sed rei debet esse sermo subiectus; ergo magis est attendendum ad legis causam quam ad verba. ¶ Responsio dicendum quod lex ordinatur ad bonum commune sicut ad finem. Contingit autem multotiens quod id quod est utile observari in communi pro salute communi ut in pluribus, quod in aliquibus casibus si observaretur esset maxime nocivum, et quia intentio legislatoris, si prudens potuisset, dixisset: nolo quod lex ista in tali puncto servetur. Ideo legislator non potens omnes circumstantias et particulares casus providere fert legem servandam ut in pluribus; sed si contingat aliquis casus in quo oporteat aliter facere, relinquitur iudicio rectae rationis ad finem, exemplum de silentio et acceptatione portarum, quia in tali puncto servare legem esset eam destruere. Similiter si sim ad obitum obligatus et parentes mei essent in extrema necessitate, si praelatus meus non dat mihi licentiam, debeo ire absque omni licentia ad succurrendum eis, quia in tali casu non

Explicit 2us liber sententiarum. Deo gratias.

Qui scripsit scribat semper cum domino vivat.

amen

Tabula super questiones secundi libri sententiarum

distinctio prima

Utrum creatio sit possibilis.
Utrum creatio sit eterna.
Utrum creatio eidem rei sit communis.
Utrum creatio sit mutatio.
Utrum mutatio fiat in instanti.
Utrum creatio dicat ad aliquid.
Utrum creatio sit solum creatoris.
Utrum sit ponere plura principia.
Utrum ab uno simplici possit plura procedere.
Utrum deus produxit mundum ab eterno.
Utrum agens creatum possit ad creare.
Utrum deus produxit mundum propter aliquem finem.
Utrum sit dare aliquam speciem separatam.
Utrum talis creatura sit separata sit non composita.
Utrum angelus et anima differant specie.

d. 2.

Utrum duratio rei sit alia ab esse eius.
Utrum evum sit alia ab eternitate.
Utrum evum sit aliud a tempore.
Utrum omnium temporalium sit unum tempus.
Utrum in evo sit successio.
Utrum sit ponere celum empyreum.
Utrum influat aliquid in ista inferiora.

d. 3.

Utrum in angelo sit compositio ex esse et essentia.
Utrum in angelo sit compositio ex materia et forma.
Utrum in spiritualibus et corporalibus sit una materia specie.
Utrum sit unius forme ex quo non est eadem.
Utrum personalitas sit in angelis.
Utrum materia sit causa individuationis.
Utrum omnis angeli differant specie.
Utrum angeli sint creati mali.
Utrum potuerint peccare in primo instanti creationis.
Utrum angelus cognoscat per species aut per suam essentiam. ‖ per species acquisitas.
Utrum angelus cognoscat res mundanas.
Utrum superiores cognoscant per magis universales species.
Utrum angeli naturali dilectione diligerent deum super se et super omnia.
Utrum talis dilectio naturalis esset gratuita.
Utrum angelus magis diliget naturaliter se quam superiores.

d. 4.

Utrum angeli fuerint creati in gratia.
Utrum fuerint creati in gratia.
Utrum angeli a sua creatione habuerint perfectam sui status.
Utrum angelus a sua creatione habuit cognitionem vespertinam et matutinam.
Utrum angelus sit in loco.
Utrum sit in loco punctali.
Utrum possit esse simul in pluribus locis.
Utrum possint esse plures simul.
Utrum angelus moveatur localiter.
Utrum motus angeli sit subitus.
Utrum angelus pertranseat medium.

d. 5.

Utrum primum peccatum angeli fuerit superbia.
Utrum angelus appetierit equalitatem.
Utrum omnes peccaverint eodem peccato.
Utrum boni angeli meruerint gloriam suam.

d. 6.

Utrum in angelis ante conversionem vel casum fuerit distinctio.
Utrum ceciderint de quolibet ordine.
Utrum plures sint boni quam mali.
Utrum peccantes ceciderint in infernum immediate.
Utrum ceciderint in infernum quam ad superiorem.
Utrum in demonibus sit prelatio.
Utrum in via a se cesset peccare impugnare.

d. 7.

Utrum angelus bonus possit peccare.
Utrum possit in eis augeri bonitas.
Utrum confirmatio conveniat eis a natura.
Utrum in malo possit bonum facere.
Utrum eorum malitia possit augeri.
Utrum obstinatio conveniat eis a natura.
Utrum in malis angelis sit scientia.
Utrum cadat in eis oblivio.
Utrum possint scire futura.
Utrum demones possint facere aliqua opera naturalia.
Utrum possint facere miracula.
Utrum magice artes sint.

d. 8.

Utrum angeli sint corporei.
Utrum aliquando assumant corpora.
Utrum in talibus corporibus exerceant opera vite sive anime.
Utrum in talibus apparitionibus quas scriptura ponit unquam apparuit deus.
Utrum anima post separationem possit apparere.
Utrum anima non mortua possit apparere alibi quam ubi est coniuncta suo corpori.
Utrum possint ludificare sensus nostros demones.
Utrum possint cogitationes immittere.
Utrum possint cognoscere secreta cordis nostri.

d. 9.

Quid sit ierarchia.
Quot sunt quantum ad numerum.
Quot sunt ordines angelorum.
De actibus ierarchiarum quos dyonisius ponit.
Utrum homines assumantur ad singulos ordines.
Utrum fiat decimus ordo.
Utrum sint plures angeli boni quam homines salvandi.

d. 10.

Utrum angeli mittantur.
Utrum omnes mittantur.
Utrum venientes illuminent nostrum intellectum.
Utrum in angelis sit locutio.
Utrum in locutione requiratur distantia localis.

d. 11.

Utrum angeli deputentur ad custodiam hominis.
Utrum singulis hominibus.
Utrum aliquis angelus fuerit deputatus christo.
Utrum subtrahant custodiam hominibus.
Utrum angeli custodientes accrescant ad gaudium ex salute custoditi.
Utrum ex dampnatione aliquid contristentur.
Utrum inter bonos angelos sit litigium aliquod.

d. 12.

Utrum materia omnium corporalium fuerit producta sine omni forma.
Utrum fuerit producta omnino perfecta.
Utrum illa materia fuerit facta in aliqua difformitate.
Utrum in uno individuo possint esse plures forme substantiales.
Utrum corpora superiorum et inferiorum sit eadem materia.
Utrum illa sua repleat locum.

d. 13.

Utrum lux dicatur proprie de spiritualibus.
Utrum illa lux primo producta fuerit corporalis vel spiritualis.
Utrum illa lux suo motu faceret diem et noctem.
Utrum lux sit corpus.
Utrum lux sit forma substantialis vel accidentalis.
Utrum lux habeat esse fluens vel manens.
Utrum fiat in instanti vel successive.

d. 14.

Utrum aqua sit super firmamentum.
Utrum celum sit nature ignee.
Utrum celum habeat dextrum vel sinistrum.
Utrum celum sit animatum.
Utrum moveatur a sua intrinseca forma.
Utrum moveatur ab intelligentia.
Utrum omnia luminaria locentur in orbe quarto.
Utrum stelle moveantur propriis motibus.
Utrum luminaria sint causa specierum in inferiora.
Utrum corpora superiora habeant in potentia inferiora.
Utrum causent diversitatem morum in nobis.

d. 15.

Utrum corpora aliquid sit composita ex quattuor elementis.
Utrum anime ex nichilo producantur.
Utrum diversitas primo causa diversitate specierum.
Utrum omnia sensitiva sint propter hominem.
Utrum quies sit facta sexto die.
Utrum deus post ea aliquid novum fecit.

d. 16.

Utrum aliqua creatura sit ymago dei.
Utrum omnis creatura.
Utrum homo sit ymago dei naturaliter.
Utrum penes quam potentias sumatur ymago in homine.
Utrum talis ymago representet deum quantum ad essentiam vel personam.
Utrum ratio ymaginis inveniatur equaliter in homine et angelo.

d. 17.

Utrum anima rationalis sit de substantia dei.
Utrum in uno homine sit plures anime.
Utrum anima ade fuerit facta ex aliqua materia preexistente.
Utrum paradisus in quo ada fuit locatus sit locus terrenus.

d. 18.

Utrum fuerit conveniens esse mulierem.
Utrum de viro fieri debuerit.
Utrum anima hominum sit unus intellectus numero.
Utrum anima rationalis sit ex traduce.
Utrum costa mulieris fuerit forcium de costa viri secundum seminalem rationem.

d. 19.

Utrum anima rationalis sit immortalis.
Utrum anima brutorum sit immortalis.
Utrum anima viri et femine plus differant ab invicem quam anima viri et viri.
Utrum si adam non peccasset eius corpus potuisset ...
Utrum per esum ligni vite potuisset perpetuari.
Utrum vir fuerit fortior quam ... sua.
Utrum immortalitas esset de esse ligni vite.
Utrum illa immortalitas esset eadem cum immortalitate glorie.

d. 20

Utrum si homo non peccasset, per coitum generasset.
Utrum fuisset ibi delectatio tunc quanta est nunc.
Utrum per hoc virginitatem perdidissent.
Utrum in quolibet coitu fuisset proles genita.
Utrum fuisset equalis multiplicatio virorum et mulierum.
Utrum filii fuissent nati perfecti in natura corporea.
Utrum fuissent nati in iusticia confirmati.
Utrum nascentes perfecti in sciencia.

d. 21

Quid movit dyabolum ad temptandum.
Utrum fuit conveniens modus.
Utrum omnis temptatio semper sit cum peccato.
Utrum sit difficilius resistere demoni quam carni.
Utrum peccatum ade potuit esse veniale.
Utrum illud peccatum fuit remissibile.
Utrum fuit gravissimum omnium peccatorum.

d. 22

Utrum peccatum primorum parentum fuit superbia.
Utrum possit esse ignorantia.
Utrum ignorantia sit peccatum.
Utrum ignorantia excuset.

d. 23

Utrum deus debuit facere hominem impeccabilem.
Utrum debuit eum permittere temptari.
Utrum sanctus vir debeat desiderare temptari.
Utrum adam in statu primo habuit omnium cognitionem.
Utrum viderit deum per essentiam.

d. 24

Utrum adam habuit auxilium per quod stare posset.
Utrum habuit unde proficere posset.
Utrum liberum arbitrium sit habitus vel potentia.
Utrum voluntas et intellectus sint eadem potentia.
Utrum ratio superior differat ab inferiori.
Utrum voluntas naturalis et deliberativa sint una.
Utrum in anima sit intellectus agens et possibilis.
Utrum sit peccatum in sensualitate.
Utrum sit vel possit esse mortale.
Utrum ratio superior possit peccare sine inferiori.

d. 25

Utrum in deo sit liberum arbitrium.
Utrum liberum arbitrium sit in brutis.
Utrum liberum arbitrium possit cogi.
Utrum liberum arbitrium possit impediri.
Utrum liberum arbitrium sit boni vel mali tantum.
Utrum liberum arbitrium sit omnium actuum.

d. 26

Utrum gratia ponat aliquid esse gratiosum.
Utrum gratia sit quid creatum vel increatum.
Utrum gratia sit aliquid fluens vel manens.
Utrum in eadem anima sit una gratia vel plures.
Utrum gratia sit corruptibilis.
Utrum gratia gratum faciens et gratis data sit eadem qualitas.
Utrum caritas moveat voluntatem.

d. 27

Utrum aliquis possit mereri primam gratiam.
Utrum aliquis possit per suam gratiam mereri alii homini primam gratiam.
Utrum per gratiam quam quis habet possit mereri gloriam de condigno.
Utrum gratia et gloria sit idem.

d. 28

Utrum liberum arbitrium sine gratia possit facere aliquod bonum opus.
Utrum homo possit implere omnia mandata dei sine gratia gratum faciente. || gratie apposito.
Utrum sine gratia gratum faciente possit homo resurgere.
Utrum sine gratia gratum faciente possit homo omne peccatum vitare.

d. 29

Utrum adam habuit tot virtutes ante lapsum quot habuit post lapsum. || admittendum
Utrum virtutes in primo statu fuissent efficaciores.
Utrum adam sine istis potuit deo placere.

d. 30

Utrum sit ponere peccatum originale.
Utrum illud sit mortale.
Utrum sit habitus vel privatio.
Utrum peccatum originale transeat ad posteros.
Utrum omnes ab adam propagati fuerint in ipso.
Utrum pars nutrimenti ade transeat in [illegible].

d. 31

Utrum in homine [illegible] sit aggravante.
Utrum peccatum originale insit anime per [illegible].
Utrum peccatum originale mediante carne contrahatur.

d. ~~27~~ 32

Utrum baptismus deleat originale.
Utrum deus debeat animam infundere cum [illegible].
Utrum concupiscentia minuatur per baptismum.

d. ~~28~~ 33

Utrum peccatum originale sit equale in omnibus.
Utrum peccatum priorum parentum transeat ad posteros.
Utrum in eodem peccatum originale multiplicetur.
Utrum adam potuit pro nobis satisfacere.
Utrum parvuli decedentes in solo originali puniantur pena ignis inferni.
Utrum affligantur interius conscientie.

d. ~~29~~ 34

Utrum peccatum habeat causam.
Utrum malum eo modo quo habet causam habeat bonum vel malum.
Utrum malum sit in bono sibi opposito.

d. ~~26~~ 35

Utrum per quod peccatum corrumpat modus species et ordo.
Utrum omne peccatum preter originale consistat in aliquo actu.
Utrum deus sit causa nostre dampnationis.

d. ~~27~~ 36

Utrum unum peccatum sit causa alterius.
Utrum unum sit pena alterius.
Utrum passiones anime sint solum pene vel et peccata.
Utrum sit ponere culpam sine pena vel econverso.

d. ~~28~~ 37

Utrum omnis actio seu operatio sit a deo.
Utrum conversio rerum sit a deo.
Utrum gubernatio mundi sit a deo.
Utrum aliquid accidat preter intentionem gubernatoris.
Utrum conservet immediate.
Utrum falsa enunciatio sit a deo.

d. 38

Utrum voluntas sit bona ratione finis.
Utrum sit aliquis finis unus ad quem voluntas tendat bona.
Utrum voluntas possit se movere contra iudicium rationis.
Utrum intentio sit actus vel habitus.
Utrum intentio se teneat ex parte voluntatis.
Utrum sit idem motus intentionis finis et voluntatis eius que est ad finem.

d. 39

Utrum conscientia se teneat ex parte voluntatis.
Utrum conscientia sit habitus innatus vel acquisitus.
Utrum conscientia liget ad omnia que dictat esse facienda.
Utrum conscientia erronea plus liget quam divinum preceptum.
Utrum in indifferentibus plus liget quam preceptum prelati.
Utrum liceat alicui habenti conscientiam contra quod aliquis velit eum occidere occidere invadentem.
Utrum synderesis pertineat ad affectionem.
Utrum possit per peccatum extingui.

d. 40

Utrum omne opus factum bona intentione sit bonum.
Quid sit et quid faciat bonum opus.
Utrum quis tantum faciat de bono quantum intendit.
Utrum bona intentio absque operibus sufficiat.
Utrum opera exteriora addant ad bonam voluntatem.
Utrum quantitas dati faciat ad quantitatem meriti.
Utrum bona intentio caritate formata possit impediri.
Utrum aliqua actio voluntaria sit essentialiter bona.

d. 41

Utrum sit dare aliquam actionem essentialiter malam.
Utrum malum et bonum sint differentie essentiales actionis.
Utrum sint immediate.
Utrum peccatum sit solum voluntatis.

d. 42

Utrum voluntas et opus sint duo peccata.
Utrum peccatum exterius addat ad malam voluntatem.
Utrum peccatum veniale concurrat cum peccato mortali in precepti transgressione.
Utrum peccata habeant distingui per septem vitia solum.
Utrum omnia peccata sint connexa.
Utrum omnia peccata sint equalia intensive.
Utrum aliquod peccatum possit fieri cum licentia alicuius legis.
Utrum conversio sit principalis in peccato an aversio.

d. 43

Utrum peccatum in spiritum sanctum sit speciale peccatum.
Utrum habeat plures species.

d. 44

Utrum potestas peccandi sit in homine a deo.
Utrum potestas dominandi sit a deo.
Utrum omnes homines teneantur obedire dominis suis temporalibus in foro conscientie.
Utrum aliquis ab humanis legibus eximatur.
Utrum liceat agere preter ullam legem ei observantibus.
Utrum consuetudo habeat vim legis.
Utrum fuerint gentes aliam legem divinam preter eternam habentes.

Explicit tabula 2 doctoris — gratias

286 questiones sunt.

[illegible]

actu itelligat. n alíq coꝝ pt no itellige. n pt q ad hui in
tlleca augmntari aut diminui. pla ul paucioꝛa intelligedo. qꝛ qꝝ
cuq ꝑ ſe ꝛ imediate e ꝓ itellnd ipa dia ee. n pt ꝯ ſcire at
itellige ad coꝝ q neſcit. aut n itellig. ul neſcire at n itellige
ad coꝝ q ſcit aut itelligit. Scdo aut m ñ e ꝑ ſe ꝛ imede
ipa dia ee. ꝓ itellnd talia. ſ; mete dia uolte q ce ia dco mo
gnita ꝛ itellca dtnat opus ꝛ pductoꝛ coꝝ ice. ꝛ io ſicut
uoluntas di ea q dtinat fienda potuit n dtinaſſe ꝛ ꝯ. co
ſilr diu itell q ſcit ꝛ ſciuit fienda. potuit n ſcire ul no
ſciuiſſe fienda. vn q ad hui itellcu taliu itelligibliu itelli
ſcauiſſe fienda. vn q ad hu itellcu taliu intelligibliu itell
ul notitia ſu ſcia quo ad nu ſcitoꝝ ul itellcoꝝ. vn potuit
ab eterno minui ul augi. qꝛ potuit ſcire pla ul paucioꝛa
fienda. ꝑ q uoluntas pla ul paucioꝛa fienda potuit dti
nare. Et ꝑ hui modu ꝓ itell diu imediate ul ſcitado
ꝛare. Et ꝑ hu modu ꝓ itellr diui itelligndo ul ſciedo.
pot e ad opa. ſic ꝛ ei uoluntas ꝓ dtinado ꝛ ꝓ pado. ꝛ h ul in
oppoſita. ſic ꝛ ei uoluntas ꝓ dtinado ꝛ ꝓpado. ꝛ h ul in
cuiſ ht quodam mod qua ꝑ ꝓl uoletas ad oppoſita. Sz
qꝛ h n ht exſe ꝛ ex ſua poſſia. ꝓ tetto ſe ipaz imede dtnare
ad oppoſita. qadmod pt ſe ipaz dtnare uoluntas. ſ; ſolu ꝑ d
tinatoꝛ altius. n ꝑe di ex h ꝓl. qadmod ſenſus ꝑ ticla
ri ut uiſus e ad oppoſita. ſ. ad uidedu coloꝛe ſibi ob ꝛ n m
dend. n tn ob h di ſiplr iudedo ꝓ ꝓl. qꝛ hui idria de
pe ab a. cu accone dtnate ſibi obiciat uiſible ul n
imo ſiplr e potas ul. ꝛ ſic e d itellcu. ꝛ h ob h diu itellcu
ſiplr ſpeclatiuus dz dici. ꝛ nllo m ꝑ ticus. n ꝑ actus Ad
p m argumetu dcu q vn uera e q itellr q e ex pte ſua d
neitate itelligit qcuq itelligit. ſic oculus corpis n ipedit
neitate uidet qcuq uidz. Iſta tn neitas ab alto dpe
det. ighr di itellndas. ꝑ q pt ipedi. ꝛ hn e ꝯtigentia. vna uo
lute dtnatoe. q q dtinat pt n dtnare. ꝑ q hui dtina
blia diui itellm itellige poti e ꝯtinget q necm. ꝛ uer ꝯti
get q uera necm. Ad 2m argm dcu q uer ꝯcludit. qꝛ u
dcm e diu itellr nl e hndo ꝑ ad ſbm. ꝛ ꝛ q e ex pte ſua
hndo ꝑ ad obz. n tn ita nl qn poſſit ab actoe cc obz ipedi.
n e q naz poe nl. q ꝑ actus ualz ad oppoſita ꝯcurre. ut
uis obuie ꝛ n ꝯduire. ſ; d naz ee e. q ualz ad oppoſita ꝯne.
ut calidu ad calefacere ꝛ frigefacere. ꝛ ſic diu itellr e ꝓ nl
ꝛ tn pt ꝑ actus i oppoſita. Sz q dd ꝑ ſe poſſit i oppoſita
ꝑ obi. h oio ipedit no ꝓ ꝑ obi dicat nal. ꝛ io uolu
nta ꝑ uolta ex ſe ꝓ dicedum e ꝓ ꝓl qua nalis.

Verit. Vtru color ſit ꝓ qr oia alia uidet. ꝛ ui.
q ſic. qꝛ phs. i poſt. ſic diffinit ee p. dices ꝑ ius ee
cu alta ꝑ ip no ipi ꝑ altm. qr ſi ee col uiſible ꝯpet
coloi p. oia a uidebunt ꝑ coloꝛe. color uo ñ ꝑ dd a.
Contrariu e phs ꝛ intus. na color iu ꝑ lum n aut eo.
Rn dd. q cu uiſus ſit un ſenſus pticularis n e itelle. q ei
obz ꝑpiu no ſit aliud uni ne. ul n reducat ad aliqua
una naz. Reducit g ad aliq naz una. ꝛ h e na luc.
ꝑ q color ꝛ lux aliq m dnt una naz. ita q color
n e n qda lux opaca ꝛ obubrata. ꝛ lux qda color
clarus ꝛ ſplendidus. uenietibz n elemtis ad ꝯpoz ut
coit pamt. ſ. q i coꝝ ꝯpoe. dyaphanu aeris ꝛ lucidu
ignis ꝯt diuſimode obubrari ꝑ opacu tre. ſ h caint
diuſ coloꝛes ex d luce recepto in nube ignone ayal.
ꝛ hic e q gr iclngbz q phs uocat i 2 dana uiſiblia
in noiata. q itali ꝯpoe elemtoꝝ dyaphan aeris ꝛꝛ
lucidu ignis n ꝑ ſce obubrari ꝑ opacu tre. io talia
coꝛ uidet colorata i lue ſolis. qꝛ opaca tre ſgat
coloꝛe. ꝛ in nocte uidet lucida. qꝛ no ꝑ ſce obubrat
lucidu ignis ꝑ opacu tre. q q lux q e modica
ꝑ q n pt mediu actuare n uidet ꝑꝑus color ꝛ ꝛ dde
n uidet lux illa. eo q maior lux abſorbet lux q
uiſibil e ꝑ ſe ꝛ ꝑ p oez modu qꝛ illa naz ꝑ ſce acti
pat Color uo uiſibil e ꝑ ſe ꝛ ꝑ ſ; n ꝑ oez modu qꝛ
illa naz pticipat i oplete Cu g qr qo ꝑpoita qꝛ hui
q ꝑ luce uidet ee i ducta. poſſum dice q qꝛ tn lux
q color ſut uiſiblia ꝑ ſe ꝛ ꝑ. e u color largie foꝛꝝ

luci. ut uidat. n lux colori ſ; tn luce q i coloꝛe repit
na aliq. ꝑ q q h illoꝝ e uiſibile ꝑ ſe ꝛ ꝑ. lux tn excellit
coloꝛe. qꝛ cu lux pticipet illa naz ꝯplete. ut i ſe uidet
uiſu n idigz coloꝛe n ꝛoe ſui n ꝛoe medii. ſ; ſufficiet
e ꝛoe ſui tu medu q organu imutare. Color uo eo
q illa naz pticipat i oplete. ſ; no idigeat luce ꝛoe ſui
idigz tn ea ꝛoe medii. Poſſut itaq h duo ſil ee. q color
p ꝛ ꝑ ſe ſit uiſibil ꝛ tn idigeat luce n ꝑ ſe ſ; ꝑ mediu.
ꝑ q ꝑz q ſi qo i tducta idicat ꝑ luce ꝛ ꝑ coloꝛe i ſe
ueit ꝛ ueie indigz. ſi uo idicat ꝑ medium. color idiget
luce no eo. ꝛ ſic ſiplr loqndo color idiget luce mag
q lux coloꝛe. Ex huis itaq maiſeſte pate pt h. q hic
ſe ſ; qndam ordine ad uiſu. ſ. ſeſibilia ꝑ actus. ſeſiblia
coia. coloꝛe ꝛ luce. na a ſenſibilibz ꝑ actus uiſus n imu
tat. n ꝛoe ſui gnis. n ꝛoe ꝑe ſpei. a ſeſibilibz uo coibz
imutat ꝛoe ſui gnis. n ꝛoe ꝑe ſpei. ſeſiblia n ꝑ acti
n opat ad uiſus imutatoz. ſeſiblia uo coia. opat. qꝛ
nuq color imutaret uiſu n exis i magtudie. A coloꝛe
uo imutat ꝛoe ꝑe ſpei. ſ; n ꝑ oez modu. cu idigeat
luce ad tale imutatoz. ſ; a luce imutat qdam ꝑ ſe
ꝛ ꝑ ꝑ oez modu. Sit ime itntonalit ul realit. ꝛ ui
vert. Vtr lux q realit. qꝛ q dnoiat ſb; e reale n
itntonale ſ; a luce q e ime dz aer illuiat. g ꝛ c.
Cont q hnt ſolu ee itntonale n faciut tnſmutatoz
nale. ſ; radii corpu ſupceleſtiu. uidet tnſmutare
tota naz iſioꝛe. g ꝛ c. Anoru e qꝛ forma reall no
ui fi ꝛ tolli i ſtati. ſ; lux fit ꝛ tollit i iſtati g n vr
ee reale. Rn dd q ꝛ ſ; alig dicat ꝑ ꝛoes ia fcas lum
ee realit iacere. Veri tn ul dd. q lum ne ime realr
ſ; itntonalr. q duplici uia onde poſſum. quaꝝ p ſiut
ꝑ ut lux ꝯpat ad organu uiſus. alia uo ꝑ ut ꝯpat
ad aere ſiue mediu. Prima uia ſic ꝑz. vt. n uult
phs. i 2 d aia. cõe e oi ſenſiu q ſenſible poſitu ſup ſenſu
n fac ſenſu. ꝛ io oz q obz reale ꝑ inutet itntonalr
mediu. ꝛ mediu ſic imutat imutat organu. ſic n i 2
d aia dz. ſenſus e ſuſceptiuus ſpeꝝ ſn ma. ꝛ q e uer d
oi ſenſu. lux g inutat organu itntonalit. ꝛ qꝛ eod
m imutat medu q imutat organ. io lux et ime
itntonalr n realit. Et ſi dicat q h q pt hat imutatoz
itntonale e dare imutatoz reale. ꝑ qua fit altitio
qꝛ lux altat ꝛ ſentit. ꝛ ut altat imutat realr ut ſenſ
imutat itntonalr. n ualz. qꝛ h n logm d luce n uo
ul ꝛ ſentit. ſi at alit accipit equocat i noie. Secda
uia ſic arguit. nlla foꝛa real e iiſtis iſioꝛibz. q n hat
ꝯriu. qꝛ h e dria it formas ſupioꝛes ꝛ iſioꝛes. q ſupio
res pficiut ma. oplete ꝛ ſn ꝯrietate. ſ; iſioꝛibz uo ꝑ
ficit foꝛa hnte ꝯriu. ꝛ n ꝯplete tota appetitu m. ſ;
lum iacere no ht ꝯriu. cu ſe mlaplicet i iſtati g n
ht ee reale. ſ; itntonale. e n oppo ſopo. q lum reci
piat i na hnte ꝯriu. ꝛ hat ee reale. ꝛ careat ꝯrie
Ad p m i oppo dd q itntones hnt grdus. qꝛ aliq e iteto d
bil aliq fortis. itnto dbilis no dnoiat ſb; fortis on
bn dnoiat ꝛ tal itnto e lum. ſic pz d radiis ſolaribz
tn ſeutibz ꝑ uitru coloratu. u color dnuatus ꝑ ſolare
radios dnoiabit. pte oppoſita iq recipiet. n obſtate
q ht ee itntonale. Ad 2m dd. q ꝑ itntonale n fit
tnſmutato real. ſ; ꝑ ad ad q e ꝯiuctu illi itntoni ꝯ
i ſioꝛa tnſmutat. ut ꝑ caloꝛe. ul ꝑ dd ad ꝯm d to
nitruo ſic ponit phs. q ſcidit ligna. q n fac ꝛoe
ſoni. ſ; ꝛoe motus q e ei anexus ꝛ ꝯiuctus. ꝛ fit ſic
ſil cu ſono ht ee motus ac fit real tnſmutato ita
ſil cu luce. a uirtute ſolari fit aliq real tnſmutatio i
ſpe. actiuoꝝ ꝛ paſſioꝝ. ꝛ h duo i iſioꝛibz dauſe ſub
ꝯiuncte i ſole. qꝛ ſep q dicit i inſioꝛibz uniut i ſioꝛibz
no q ſic nali hois ꝛ atudie e ſbito poꝛ iſioꝝ ſupioꝛibz. tuc i h
fuit na hna uulnata. ꝛ h ul ee itnto hug ... dſac ... gi
at n ſit. ſit tuc hua na e tn uulnata ... ad ... ꝛ diff
ad boni. dia n iſta ... e. ut q erat uoluntariu p. fiet ... n
ipa uote libe pccate. ꝛ q ꝑ ius erat nle fiet. qi ꝯt naz.

Ecce ingredientibz uob i ciuitate occurret uobis
ho amphoꝛa aq portans. Omni cuiq rei cogto. ex
ſuaꝝ cauꝝ cogtone habet. ſic dr. p. phycoꝝ. tuc ar
bitram cogſce unu q: cu cauſas illi cogſcim. ꝛ i deo
doctoꝛes uolentes alicui opis notitia tradere. ꝯſueuer
illi opis in pn cauſas aſſignare. ut doc abro ſup
epla ad ro. pn ingo ꝛ. ꝛ cauſe. ꝑ ius regrenda ſut
ut eaꝝ notitia facili p modu poſſit hri. h. g iſtar.
ꝛ nos i pn hui opis face debem. Ad q gdz faciedu
ꝯſuit nob. illi ſummi theologi i hux paſſuꝑ ubu
q ſcbit. luc. 22. Primo q p ondit hui opis ca effici
ens. qua ptut uniuſitatis honoꝛ. ꝛ h. qn dic ho
Secundo. dſcbit cu formal qua idicat. facil inuetto
nis placoꝛ. qn ad iugit. occurret. Tertio ſub iugit
ca final. qua indicat ſapietialis dulcoꝛ. qn ſubnec
tit. amphoꝛa aq portans. Quarto. pmittit ca matialis.
qua manifeſtat plenitudis ualoꝛ. qn dic. ecce in
gredientibz uob i ciuitate. Na ſic ciuitas ſigtant ſu
pra. ſ; uit nob rone ſue plenitudis. ꝑ m totalis libri
ſic roe ſuaꝝ. e ꝑ etate dſuit nob p ma. q. libroꝝ.
Na in ciuitate ꝯſidrat. p. menium fundatio. 2o ho
minu in ſuis domiciliis locatio. 3o uiroꝝ unio.
ꝛ 4o. bonoꝝ ꝛ maloꝝ correptio ꝛ pmiatio. Prima ꝑp
etas dſuit m e pmi libri. na ip lo. agit. d firmi
tate diuini ee. carētis pn ꝛ fine. ad modu circula
ris figure. ꝛ d amenitate ipi tnitatis. 2a ꝑp
etas dſuit m e ſcdi libri. i quo agit d hoie. ꝛ q
ue ad ei factoz ꝛ locatoz ꝛ tnſgſſione. 3a ꝑpe
tas dſuit m e tcii libri. i quo agit d unione tate
diuſitatis. ꝯiuncta e i tt naz diuina ꝛ huaz. 4a. ꝑpe
tas dſuit m e 4. libri. i q agit d maloꝝ correcto
ne. p ſacmtoꝝ adminiſtratone. na ſacmta ſut
mediante qdaz. agit ꝛ d reprboꝝ dapnatone. ꝛ boꝝ
pmiatone. Sz obmiſſo ad pſens. d p. 2o. ꝛ e. d. tcio
e itnto. i quo qde agit d legis latoꝛe. q leg la
toꝛ i ſua p. e ma totius. 3. libri. q figatu fuit i
tcia ꝑp etate ciuitatis q e uiroꝝ unio. ciuitas qꝛ
pe dicat. ciuiu unitas. ſ ag. d. ci. di. q aut maioꝛ
unio q illa q fca e i iſto leg latoꝛe. d iſta ciuitate
ſb iſta ꝑp etate ſigficatu. dic. pſ. gloſa dca ſut d
te. ciuitas di. ue gloſa ſut dca ꝛ fca. gloſe matris
gloſe plis. gloſe qu ſacionis. gloſe pſonis. gloſe pa
ſſionis. gloſe reſurrectonis. gloſe aſcenſionis. d qbz
oibz tractat i ma iſti libri 3. q pmiambz habem.
Iſta aut. 4. i qbz ꝯſiſtit tota maria iſti. 3. libri.
bn ꝛ pulcre dſcbit. ab illo uenerabili theologo ſa
lomone. pu. 9. u ſic ait. Sapia hedificauit ſibi do
mu. ꝛ excidit columpnas. 7. ꝛ imolauit uictimas. ꝛ mi
ſcuit uinu. ꝛ ꝑ parauit mſa ſua. ꝛ miſit ancillas ſuas
ut uocaret ad arcē ꝛ ad menia ciuitatis. Primo iſto
dſcribit p. ſapiens. iſti admirabil unionis ul i
carnatonis. effectiuu pncipiu. q dclat ſapietialis
act. 2o. inuit iſti unionis loc. q idicat matal
dom. 3o. o. ubi ia uniti iſtructiuu elogu. q i
ſinuat pfconis nuis. 4o. ponit iſti ubi i carnati
acctiuu ex. q moſtrat legalis culte. 5o. tagit
tuphale uexillu. q notificat nl abz. 6. ſub
iugit ſue pfconis pconiu. q notificat pdicatiu di
curſus. 7. ſubiug iſti miſterii i carnati itntu.

q regulat ſpiritual ſitus. Dico g q i ubo iſto dſcbit
iſtius unionis effectiuu pncipiu. q dclat eentl actus.
qn dic. ſap. edificau. na gd i iſta incarnatone. fuit
actonis toti tnitati eenlr e attribuendu. qꝛ ſ ag. ois
actus. p t gnoz ꝛ coez i ſpiratoz. toti tnitati e eentl.
hui aut e hedificatonis ſapietialis act. vn. ca. 2
ecce uir. nom ei ipe hedificabit teplu dni. magna
n. ſapia fuit. tu extneas naſ. unire i unitate pſoe.
ꝛ io optuit q illu faceret illa ſap. d q dr. luc. xi
ſapia di dix mittā ad illos. ꝑphas ꝛ ſctas. 2o. ponit
iſti unionis locus. que dnotat nat dom. q ſ n fuit
loc ydoneus. n uginal uter. ſub methaphoꝛa dom
pdica. na h e illa dom d qua dic ſap. pu. 2 q. ſapia
hedificabit dom. Vē n uter uginis ꝛ dom. i q
di fili. 9. m ſib; habitauit. vn ipa met i eca dic. q
cauit me requieuit i tabnaclo meo. hac aut dom
ut dic pſ. decet ſcitudo i logitudie dieꝝ. 3o. on
dit. iſti ubi i carnati iſtructiuu elogu. q i ſi
nuat columpnaꝝ pfecti nus. qn dr. excidit colup
nas. 7. ſeptenari q ꝑe nus ht ugitatis pſ. oz. ꝛ
uniuſitatis ſigficatoz. na. 7. ugo e. ut dic boeti
qꝛ cu omis nus uſq ad dnariu. genient ꝛ gene
rent. ipe ſolus n gnat n gnatur. ꝛ e pfect
qa exp pfco pari. ꝛ ipari ꝯſtat ſ ag. d ci. di. elo
qu aut ugis e. ad ugitatez ꝯſiliu ꝑ ius dedat. qꝛ
uirgis filius fuit. ſic ex fide. q euaglioꝝ ad fide
tnitatis tractu ꝯſtat. q no i mito dicut columpne.
ꝑ firmamtu ueritatis. vn pſ. d iſto elogo multa
carnis i duto ul ueſtito dic. i columpna nubis loqbat
ad eos. ſ ꝑphos. vn d ipo ꝛ aſpiciebā i uiſu noc
tis. ꝛ ecce i nubibz celi fili hois ueniebat. Et ic
ecce apparebit dns ſup nube candida. i incarnatoe
ſ. ꝛ i aſceſione. qꝛ ꝛ nubes ſuſcep eu ab oculis coꝝ
ut i actibz habet. 4o. ondit iſti ubi i carnati
iſlamatiuu ex. q manifeſtat legalis culte. qn dr
imolauit uictimas. ſ. i paſſione. uictia n dicebat
ſacficiu. p uictoria i molato. ſigficado q qn
eet i molata uictia corpis x. tuc eet fca ple
na uictoria d hoſte dnquo q ſcm e i xpi corpis
i molatone i ara crucis. uocat aut i plari nuo
qꝛ omis ueteres ceſſant. ad iſta ſic ad fine. ut ia hi
to fine omis alie ceſſant. ſic dic apls ad he. ſac
ficiu ꝛ oblatoz noluiſti. corp aut ad aptaſti m. ho
locauſto ꝛ ꝑ pcco n t placuerut tuc dixi ecce
uenio. i capite libri ſcpt e d me ut facia d uo
luntate tua. vn ipe e ille agnus. que i molauit
uniuſa mltitudo iſrl. ut habet exo. 12. 5o. on
dit iſti i molati agni dulcu. q i ſinuat nat
cibus. qn miſcuit uinu ꝛ pparauit mſa ſua. ꝛ rone
ipe agnus dic uadens i molari. Ego diſpono uobis
ſic diſpoſuit m pr regnu ut edatis ꝛ bibatis ſup
mſam mea in regno meo. luc. 22. 6o. ondit
iſti pfconis pconiu. q plac e rerpatur modus. qn
miſit ancillas ſuas ut uocaret ad arce. n n ante ꝑ
fuit iſte agnus i molat ꝛ poſt reſurrectoz glificatus.
bonitate ſuaz ꝑ ſe ip; diffunde. ſ; ulte h uoluit aliis
collocare ſue pfconis don. ad alios diffundedu. dedit
eis i te ꝛ pdicate euageliu oi cature pmiceſſe eis
dare os ꝛ ſapiaz. ꝑp t q miſit ancillas. i. anima ſcas.

uocare alioſ ad p̄vinaz · iſte ē .n. ille glorioſus rex q̄ diſcoꝑuit ſe an̄ ancillaſ ſuoꝝ ſuoꝝ · ut habet .2. re .6. tūc .n. xp̄c rex p̄ reſurrectōz fact̄ glorioſus ſe diſcoꝑuit · qn̄ dona p̄ius occulta apuit mētibꝫ ſuoꝝ ſuoꝝ · nā diſcoꝑire ē p̄ius cooꝑta aliiſ manifeſtare · q̄ fec̄ qn̄ dedit eiſ poteſtatē · ꝑcurandi ſerpentes & ſcorpiones calcandi · & ſilia q̄ ponūt̄ .m. ulti. ¶ Aꝰ · ondit iſti legatōnis tenui · que notificat p̄ſens ſit · qn̄ adiūg ad arcē & ad menia ciuitatis · qd ē .n. iſti mediatoriſ & totiꝰ legatōnis intētō · n̄ ut dr̄ · iohis · xi filios dī q̄ erāt diſpſi ꝯgregaret in un̄ · ad h̄ .n. uenit & mortē ſuſcep̄ · ut noſ reduceret & reuocaret ad illā ciuitatē · a q̄a eramꝰ p̄ pctm̄ excluſi · de q̄a ciui dr̄ · ſoph · 2 · h̄ ē ciuitas glōſa habitans in ſidēcia · ue · n. glōſa illa ciuitas · cui fūdamēta ſūt oī lapide p̄cioſo ornata · q̄ ī n̄ eget ſole neꝙ luna ut luceat in ea · ſꝫ claritas dī illumīat illā · & lucerna ei eſt agnus · ad quā ciuitatē &c̄.

Vmī g̃ uenit plenitudo tēpis · &c̄. ¶ Circa iſtā ꝑmā dī · iſti tcii libri qrūt̄ · 8 · q̄ ſtiones. ¶ Et p̄o qr̄ · ut̄m creatura ꝑſonal' ſit ad ſūptibil' · & ui q̄ſit q̄ aug̃ ad uoluſian̄ dic̄ · q̄ rebꝫ mirabilibꝫ tota rō fcī ē pō facientis · ſꝫ n̄ fuit mirabili' illa unione · g̃ tota rō fuit ſua pō · q̄ ē infinita · g̃o qua rōe unā nāz & q̄lꝫ aliā · maxīe cū h̄ nllā uī implicare ꝯdcōz · ſ · q̄ ſuppoſitū ecūu fiat ſuppoſit alicui alteri nē ¶ Itē eq̄ diſtātiū eq̄ poſt ē unire · ſꝫ omīs creatē eq̄ diſtat a dō · & omīs ad eū ordinat̄ · g̃ &c̄. ¶ Itē nobilior nā ē capax nobilioris doni · ſꝫ eē unit ī p̄a diuina · ē ſuprēm oīu donoꝝ · g̃o ſi irronabil' eēt unibil' · ia ꝑſonal' nō eēt capax · maioris doni q̄ irrōl' q̄ ē ualde abſurdū ¶ Itē ſi h̄ ē poſſibile nllꝫ dr̄ ſeq̄ ipoſſibile · ſꝫ ſe g̃o iᵗ ē ipoſſible · ꝓbō oñe · qr ſi irrōl' ſit aſſūpta · ſuppoſitū ſuū erit p̄a · ſꝫ ſuppoſit ireronal' nē n̄ ē p̄a & ſic ē p̄a & n̄ p̄a. ¶ Cōtra dr̄ · q̄ h̄ ſūt due poſitiones ſolēpnes · ꝯ uera .n. dnt · q̄ dr̄ ipoſſibile & potuit aſſumere nāz ireronalē · & hnt p̄ſe p̄t rōnes ia fcās · i oppōndo iſta q̄ ſat ē fortis · Nā plan ē ut dnt q̄ corꝰ xᵗ erat irronale in triduo · & tn̄ erat unit̄ diuino ſuppoſito · g̃o ſic tūc erat ſic potuiſſꝫ ietn̄ ꝯſuare ſuppoſito · g̃o ſic tunc erat ſic potuiſſꝫ & abinitō ad ſūme · & eadē rōne q̄cūqꝫ aᵈ corꝰ bn̄ ſūme ¶ Alii dnt q̄ iſta pō ui dr̄e ex eē planū ēe fcīn · ¶ Alii dnt q̄ iſta pō ui dr̄e ex eē planū ē ipoſſible · & hnt tale rōz p̄t ia fcās · qr cui n̄ pot̄ ꝯicari q̄ mai' ē · ſꝫ creatē irronali n̄ pot ꝯicari unio adoptōnis p̄ grāz · q̄ ē minor · g̃o n̄ pot recipe unionē ꝑſonalitatis · q̄ ē mai · q̄ at ſit min' unir' unione adoptōnis grē · planū ē · rp tat p̄ aug̃ · 13 · de t̄ · c · 9 · ū arguit p̄ula · 10 · ubū caro fcm̄ ē dicēs · q̄ rōtes intendit dicē · q̄ ſi xp̄c potuit fācē · q̄ ubū eēt caro · mlto mag̃ potuit dare poteſtatē · q̄ filios dī fi p̄ grē unionē · q̄ ē min' ¶ Itē ſi aliq̄ nā eleuat̄ ſup' ſuū eē nāle · neccē ē q̄ pō eleuet̄ · & ū pō n̄ eſt nata eleuari n̄ nā · ſꝫ pō nlli' creatē irronal' pot̄ eleuari ad actū cog̃tōnis · & uolitōnis · g̃o n̄ ſua nā pot̄ eleuari · ma · & mi · p̄ſe patēt · qr ſi pō poſſꝫ h̄re tale actū · ia eēt rōnalis cū nllꝰ actꝰ itellcōnis elicīat̄ n̄ ab itellectu · ma.

& pꝫ · qr pō & nā ſūt ordinata · & ꝓportionata · ad ꝯ uidendū aūt iſtā rōnis dat talē diſtictōz · ſatis notabilē · ſ · q̄ dr̄ dupl' h̄re ēe in rebꝫ · uno mō nāli' & ꝯgruē ti mō nē · 2o mō uolūtarie · & ſupꝰ ꝯtinenti limites nē p̄e mō uocat ēe p̄ illapſuz · oī creatē · ſꝫ ſo mō h̄r ſolū i aſſūpta nā · p̄ cōmunicatiōnē · vn̄ lꝫ deꝰ ſit intimꝰ oī creatē p̄ illapſū · q̄ ipa ſibi ul' forā mē · p̄ cōicatiōnē tn̄ ad hnt mag̃ intimat̄ · q̄ p̄ ſolū illapſū nē aſſūptē · qr p̄ illā intimatōz cōmunicatiōnis · nā aſſūpta in tm̄ intimat̄ ineffabilit' & icomprehēſibilit' nē aſſūmēti · q̄ necce ē nāz aſſūptā ad inuicē ꝓpriū ēe ſubſiſtētie · ſiq̄ ꝑius hnit an̄ q̄ aſſumeret̄ · ul' eo ca rē ſi nllꝫ hnit · & ſubintrat ēe ſubſiſtētie nē illi' ad q̄ aſſūpmit̄ · ut ia ſit idē ſuppoſit̄ · ſubſiſtētis i dupli nā · & utrāz illaꝝ nāꝝ ꝑtinet ītali unione · ſuū ēe ꝓpriū · eēntie & exiſtētie · ut pꝫ ex' im̄a & forā ſꝫ p̄ illapſū dr̄ intimat̄ ad duo oī creatē · ſ · ad actū p̄m ipi' nē ſtabiliētū · nlla .n. creatā · pot̄ in ſe ipa ſubſiſtē · n̄ ꝑſuppoſita influētia dī · & qr influētia p̄me cauſe ē uoluntaria fuit ſic placet · io lꝫ influat ad fi · n̄ tn̄ influat ad ſubſiſtē · n̄ eēt · & ſilr dēcē de opari · illi aūt nē aſſūptē nq̄ influit ad ſubſiſtē n̄ in alieno ſuppoſito · ut p̄ſe ſtatē · 2m ad q̄ intimat̄ dr̄ · creatē ē actū ſcd̄' · q̄ ē opari · nā ſuū tali illapſu n̄ pot creatā p̄ſiſtē · n̄e ꝑpaz opōz elicere · ſꝫ p̄ ipꝫ illapſū creatā ꝯſuat̄ in eē · & opō ſibi miniſtrat̄ dicēte g̃g̃ · 16 · moral · ſr iob · 2 · ipē ſolus ē · vn̄ dic nūq̄d n̄ ſunt āgli · & hoīes celū · & q̄ra? & reſpōdet ſic · aᵗ ē ēe · ſ · abſolute · & aᵗ ꝑncipalit̄ ēe · ſūt qdē h̄ · ſꝫ ꝑncipalit̄ n̄ ſūt · qr in ſemet ipi' nīme ſubſiſtūt · ū manu gubnatis teneāt̄ · ēe ne quaq̄ poſſūt · cūcta nāqꝫ in illo ſubſiſtūt a q̄ creata ſūt · ecce ꝑm̄ dcōꝝ duoꝝ · Seq̄t · 2m · n̄e ſubſiſtē ualet · n̄e moui · itm̄ ſubſiſtit in q̄nt ut eē de beat accepit · & itm̄ mouet̄ inq̄ occulto inſtictu · diſponit̄ · dreſcat ꝯ ꝯgitat mare · ignefcat aer · ſꝫ nūq̄ hoc ſuiſ inſtītōnibꝫ · & nō mag̃ diuinis ipulſionibꝫ agitāt̄ · vn̄ ſic intimat̄ p̄ illapſuz · Sꝫ p̄ cōicatiōnez intimat̄ ſoli nē uolūtarie aſſūptē · mō ſupnāli · & h̄ ſilr ad duo · ſ · ad ſublimādū nāz ad actū p̄m · q̄ ē ēe ſubſiſtētie · diuini ſuppoſiti · & ad actū 2m · q̄ ē opari actꝰ bñficiē · itelligēndi & uolendi · & ſiñ tali cōmunicatiōe nō pot̄ nā hūana ſublimari i ēe diuine ſubſiſtētie · n̄e diuinā opatōz pticipare · ſupnāli ꝯgrueti mō nē · vn̄ damā dic · caro dnī deificabil' dr̄ ēe · & deō oꝑatōnal' · p̄ eā q̄ ī uice ē nāꝝ cōmunicatiōnez · Sic g̃o rē cta' ſūt due opiniones ēe hāt rōnē · teneāt̄ que mag̃ placet · ſi iſta ſa tenet̄ · oꝫ dr̄e ad p̄ aīꝰ q̄ uerū ē q̄ tota rō fcī ē pō facientis · n̄e h̄ poteſt eēt fcī diuine pō · qr oīs creata ē iplena obia dī · ſꝫ ē ex pte creatē · qr n̄ ē ſuſceptibil' tātē digtatis · n̄ tm̄ ſeat ſpē' illi nē irratōnal' ¶ Ad 2m · dcd · q̄ lꝫ dr̄ eq̄ diſtet āglꝫ creata · n̄ tn̄ eq̄ · qr mag̃ ei approquat ꝑſonal' · q̄ ē ſua ymago · & h̄t qdd irrōl' · & apli ſic dic dyō · n̄e infinita diſtātia ipedit · unionē q̄ attēdat̄ in rōe creatatis · ſꝫ infinita diſtātia ordinis & ꝓportionis · ipediret · & tal' n̄ ē int̄ dm̄ & hoīez ¶ Ad 3m · q̄ dr̄ de corꝑe xᵗ in triduo · dcd̄ q̄ aliud ē de eo q̄ fuit & erit ꝑſonate · & aptū informari aīa ꝑſonali · & h̄t ordinē ad rōz · & aliud de aliis irronalibꝫ creatuꝛis q̄

illud ē ꝑſonale p̄ pticipatōz · q̄ nō pot̄ dici de aliis · n̄ iᵈ huit ēe ꝯplet̄ tūnc ¶ Si aūt teneat̄ p̄a pō pot̄ dici q̄ iᵈ q̄ n̄ pot̄ recipe min' n̄e iᵈ q̄ ē mai · uerū ē ſi ſūt eiđē ordinis · aliū nō · & ſic n̄ ē ī ꝓpoſito · & ſilr dcd̄ de nāz de pō · p̄ intentōz · ¶ Vtrū diuina nā potuit aſſume nāz rōle

Cēdo qr̄ · ut' ſiñ hūanā · & ui q̄ n̄ · qr plus diſtat nā diuina & nrā nrā q̄ duo oppoſita · ſꝫ duo oppoſita n̄ poſſūt uniri · g̃ n̄e illa · ma' ē manifeſta qr i ē diſtātia infinita · & int̄ oppoſita ē finita · nā in aliq̄o ꝯi gn̄e ꝯuēt ꝓbō · mi ē · qr q̄lꝫ oppoſita includūt ꝯdcōz · x · me' · g̃ &c̄. ¶ Itē i ꝑpetuiſ nō differt ēe & poſſe · ſꝫ ſi dr̄ eēt unibil' · ia eū ſit ꝑpetuis · eēt ab eterno unit̄ · g̃ &c̄. ¶ Itē ī hūtabꝫ ſymbolū facil' ē tranſit̄ · ſꝫ dr̄ & ſua ymago · hnt ſymbolū · g̃ pot̄ fi unio ¶ Cōtra · dcd · q̄ ſꝫ q̄ docet phs act' argnit potētia · g̃o ex q̄ fcm ē · potuit fi · Itē ſic pꝫ ꝑ dyon & phm · oīpotentie infinite ē attribuēdū · q̄cq̄d poſſe ē poſſe · ſꝫ poſſe ſibi unire nāz hūāz · ē poſſe qr nō plus i portat h̄ · q̄ q̄ ypoſtaſis diuine nē · fiat ypoſtaſis illa n̄ dimiſſa hūane nē · h̄ aūt n̄ dic aliq̄ inpotētia n̄ ip ſcēnḡ · ſꝫ potiꝰ p̄fcōz & digtatez · vn̄ ang' lꝫ · dū iſti incarnatōnis unionē narraret allegauit pōtū dicēs n̄ erit ipoſſible apud dm̄ oē ubū · vn̄ ex q̄uo n̄ iplicat ꝯdcōz n̄ a fine ultimo de uiatōz · dcd̄ ē abſolute q̄ poſſible fuit. ¶ Ad p̄m q̄ aīꝰ dcd · q̄ oppoſita nō uniūt̄ ita q̄ un̄ fiat altm̄ formalit̄ · n̄ dr̄ ſic creatā formalit̄ · qr adhuc creator ē icreabil' · & creatā creabil' ſcdm̄ · vl' dcd · q̄ lꝫ ſit mā' ꝯgentia ꝑ pticipatōz alicui' ꝯis · tn̄ n̄ ē maior · imo mīor · p̄ alterī ad altm̄ ordinatōz · nā un̄ oppoſitoꝝ nūq̄ ad altm̄ ordinat̄ · ſic ad cāz ul' ꝯplemētū · creatā uo ordinatō ad dm̄ ſic ad finē & cāz & ꝯplemēt̄ · & tal' ꝯgentia mltū facit ad unionē · & alia n̄ · ex' aīa ꝑſonal' pl' ꝯ cū alia aīa rōl' q̄ cū corꝑe · & tn̄ nō pot̄ uniri alie aīe · in rōe ſuppoſiti · ſꝫ unit̄ corꝑi ualde bene ¶ Ad 2m · dcd · q̄ i ꝑpetuis nō differt ēe & poſſe · qn̄ p̄ ēe intelligat̄ acq̄ri · aliq̄ p̄fcō i rō poſſe · ſi qn̄ intelligit̄ acq̄ri p̄fcō alterī · bn̄ differt · ſic pꝫ de creatōe · qr ab eterno fuit potēs creare · & tn̄ nō creauit · qr p̄ talē creatōz · nō acq̄rit̄ dō aliq̄ ſꝫ creatē ꝑmutatōz · ſcdm̄ i alio ēxīo ·

Cēdo qr̄ · ut̄m una p̄a potuit uniri ſiñ alia · & uī q̄ n̄ · qr opa trinitatis ſūt indiuiſa · g̃o q̄ ꝯpetit uni & alteri · vn̄ ſic hō n̄ pot̄ capi ab una p̄a ſine alia · ſic n̄ pot̄ recipi ab una ſiñ alia ¶ Itē n̄ ē tāta unio grē q̄ tāta ē p̄e · ſꝫ illa · ſ · grē n̄ pot̄ fi uni q̄n fiat oībꝫ ꝑſonis · g̃o &c̄. ¶ Itē · mag̃ differt p̄a a p̄a · q̄ una yda ab alia · qr yda ſolū differt rōne p̄a uō plus differt · ſꝫ dr̄ pot̄ opari ſꝫ unaz ydaz n̄ ꝯſiderādo ſꝫ aliā ut dic aug̃ · 83 · q · g̃o &c̄. ¶ Cōtra dcd q̄ una p̄a ſiñ alia uniri pot̄ · & rō hui' ē qr unio duo ipotat · ſ · opatōz & tīnatōz · nūc aūt ſic ē q̄ q̄n aliq̄ in aliq̄o ꝯuēt · & in aliq̄o differūt · n̄ oꝫ q̄ ſi aliqᵈ ꝯuenit uni · iq̄nt̄ ꝯuenit cū alio · q̄ ꝯueniat ei p̄ut ab eo differt · ex' & hoīe et de aſino · ꝯuenientē in aīali · & diſconueniētē in rōne · & ſic de diuinis ꝑſonis · qr ꝯueniūt in eēntia & diſconueniūt in ꝑſonis · ſiū ſuppoſitis · vn̄ ſi iſta unio tīnaret̄ · ad eēntiaz · n̄ poſſꝫ una p̄a ſiñ alia incarnari · ſꝫ n̄ ſic ē ſꝫ p̄o tīnat̄ ad ſuppoſitū · & p̄ ꝯns ad p̄ſonā · vn̄ dcd q̄ illud q̄ unio dic̄ ap̄te actōnis · ꝑtinet ad totā trinitatez · qr una ē forā p̄ q̄ agūt p̄e diue

ſ · deitas · ſꝫ iᵈ q̄ ē in unione ap̄te tīnatōnis · ē ꝑtinens ad ꝑſonaz · ¶ Ad p̄m dcd̄ ē q̄ uerū ē q̄ opa trinitatis ſūt indiuiſa · vn̄ q̄cq̄d ē in opatōnis ꝑtinet ad totā trinitatē · ſꝫ qr tīnari dic̄ reſpectū ad tīnātē · pot̄ uni ꝯuenire ita q̄ n̄ alii · ex' de trībꝫ induentibꝫ unā tunicaz · una ē .m. indutō · & una induta · lꝫ ſit a trībꝫ. ¶ Ad 2m · dcd · q̄ p̄ grāz inhitare nō pot̄ fi ab una n̄ fiat a trībꝫ · eo q̄ tal' inhitatō dic effcm in creatā · q̄ neccō fit a tribꝫ · ſꝫ iᵈ dic̄ ꝛ ad ꝑſonā q̄ pot̄ ꝯuenire uni ſiñ aꝰ ¶ Vtrū alia poſſint aſſume

Narto qr̄ · ut̄m una p̄a unaz ſigłare nāz · & ui q̄ nō · q̄ ram̄ in l'cir · dr̄ hō · c · g · dic̄ · p̄les p̄e nec ut un̄ & eūdē hoīez aſſume q̄ tm̄ unā ꝑſonā fi neccē ē. ¶ Itē ſi p̄les aſſumerent eūdē hūtatē · aūt eēnt p̄les hoīes · aut un' · ſi p̄les g̃ habent p̄les aīas · g̃o & p̄lā corā hūāna · q̄ ē ꝯ ypoteſim · ſi uō eēt ſolū un' · g̃o un' hō eēt pr̄ & filius · & ſ · ſ · q̄ ē error ſabellii. ¶ Itē · una p̄a pot̄ aſſume p̄les nās · qr ſi nō ia eēt ex illa unione aptat̄ · q̄ n̄ ē uerū · g̃o p̄ rōne p̄les p̄e unā nāz ¶ Cōtra dcd · q̄ ipoſſible ē ſ anſ · q̄ p̄les p̄e aſſumāt unā nāz · n̄ ꝓpt̄ de fcm ꝑſonaꝝ · ſꝫ ꝓpt̄ repugnātiā ꝯdcōnis · qr ſi h̄ eēt aut illa unitas aſſūpta tenet̄ ſe ex p̄te aſſūmtis · ul' aſſūpti · ſi ex p̄te diuī aſſūmtis · i nō ſūt n̄e eē poſſūt n̄ due unitates · ſ · nē & p̄e · nō pot̄ eē unitas nē · qr hūa nā n̄ tranſit in unitatē diuine nē · planū ē · n̄e unitas p̄e · qr ſi p̄les ſūt una ſola · ia nō p̄les · & ſic p̄les · & n̄ p̄les q̄ eēt ꝯdcō · Si uō teneat ſe ex p̄te aſſūpti · illa unitas aſſūpta · tūc cū illa ſit unitas indiuidual' · n̄e ē h̄at ad ſe aſſūmentē · ſꝫ potiꝰ eꝰ aſſūmēs ē h̄ic ad ſe aſſūptā · qr aſſumere ē aᵗ ad ſe ſumere · n̄ ē poſſible qr unitas indiuidual' eēt p̄lā ſuppoſita · q̄ ē ipoſſible ¶ Alii dnt · q̄ ſi tal' unio ꝑius tīnaret̄ ad eēntiaz · q̄ ad ꝑſonā q̄ poſſꝫ · ſꝫ n̄ eꝰ ex ponit̄ de actiuē · ſuſtētatō inſufficie. ¶ Alii dnt q̄ anſ n̄ uult negare h̄ · n̄ q̄ treſ p̄e n̄ poſſūt fi una · & h̄ bn̄ ē uerū · ſꝫ bn̄ ꝯcedēt · ſi n̄ ponat̄ fi una p̄a · & ponūt ex' · q̄ ſic 3 · p̄e ſūt in una nā deitatis · & tn̄ n̄ ſeq̄t q̄ ſint · 3 · dii · n̄e ꝓpt̄ h̄ fuit una p̄a ſic ē ex p̄te iſta · q̄ illa nā q̄ eēt aſſūpta a p̄lbꝫ ꝑſonis · faceēt unitatē ex p̄te aſſūpti · & faceēt [illegible] hūanaz · ſꝫ n̄ ꝑſonalē · vn̄ dnt ſic dic aug̃ ad uoluſianū · tota rō fcī ē pō facientis · i rebꝫ miris · cū iſta ſit res mltū miranda · dꝫ iudicari · ſ · dcōz aſſūmētī & n̄ aſſūpti · & io dnt q̄ i iſta unione · n̄ fit noua p̄a ul' ypoſtaſis · ſꝫ ſolū fit nā aſſūpta · i p̄a diuina · diuinaꝝ aūt ꝑſonaꝝ tal' ē ꝯditō · q̄ una eaꝝ n̄ excludit aliā · a ꝯiōne ei nē · ſꝫ ſolū a ꝯiōne eiđē p̄e · g̃ ſic n̄ ē ipoſſible · q̄ 3 · p̄e ſubſiſtāt in una nā diuina · ſic n̄ ē ipoſſible q̄ 3 · p̄e diuine ſūmāt unā nāz · hūāz · eēt tn̄ ipoſſible ſi ſūmēt unā ꝑſonā · ſic in tūdit dicē anſ · vn̄ ubū n̄e exiſtit in duabꝫ naturis · qr diuina & hūana · & ſic m ē uerū dicē · q̄ 3 · p̄e ſūt un' dr̄ · ſic eēt il' dicē 3 · p̄e ſūt uni' hō ꝓpt̄ unaz nāz hūanaz · n̄e lꝫ · uni' ipotat unitatē ꝑſoe · ſꝫ unitatē ī nā hūā q̄ ē unitas ſcdm̄ qd · & n̄ ſiplicit̄ ſic p̄les hoīes ſūt un' populꝰ · ul' p̄les hoīes un' ſꝫ porphyriū · Itē ad cor · 6 · q̄ adheret dō un' ſpūs eſt · & tn̄ diuiſa ē nā ſpūs · dī & hoīs · Cui q̄d aūt ſic

ꝺ hac ꝺone neſcio. poti uolo pie dubitare q̄ aliqͩ aſſere temerarie. Ponẽs aūt cuiuſ puerꝭ pote. 7 iõ nõ eq̃ ſolue. Si aūt q̃rat. ut una pᵃ plᵉs naſ. puta filiꝰ q̄ m̄ ē icarnat. poſſet aſſumē una humanitatē. ꝺꝺ ē q̄ ſic. na ſic nllꝫ tpſ pot eẽ eternitatē ſic nllꝰ eẽt pot tinare diuina infinitatē. vn̄ ſic mᵉ exiſtat iduabꝫ naturiſ. ſic poſſꝫ eẽ ialiuſ plibꝫ. q̄ nllẽ limitatõꝫ recipit ex illa huaitate aſſūpta. nᵉ aliq̄ alia aūc ueniẽſ poſſꝫ eẽe ūitatē ſubſiſtẽdi ipi ubi. vn̄ dam dic 3ᵒ l. 1. [illegible]

[illegible]

tuz. 7 dyabol' q̄ erat expugnatur. ab filii dī ſilitu ꝺꝺ pſupſat. vn̄ ad uſū filiū. ſpāli pᴄōauenit. Ad pᵐ argᵐ ꝺꝺ q̄ ueruꝫ ē q̄ pᴄiſ ē ab optare. ſꝫ facē ꝺꝫ 7 ptinet. p filiū cui optat tota trinitas. ad q̄ p filiū coheres. ꝺꝫ eẽ admitti adoptati. Ad 2ᵐ ꝺꝺ. q̄ illa rõ [illegible]

[illegible]

Cōgᵉtia icarnatiõiſ apparet exeꝺ. ſ Ꝺpte ꝺe miſe plōtu ꝺie q̄ ꝺbuit ut nlli nē negaret ſꝫ cui aparere erat. Ex imobili tē ipi ꝺie ſi ſtatr q̄ ſatitiā ē ut pᴄ ſui ſactõe n dm̄ini ī ſatiſ p aliū ſi ñ potat n̄ p dm̄ 7 hoīe ut anſel plat. Ex ꝺcti orꝺine ipi ſapiē. q̄ mod gratiſſimi ad iuenire ꝺbuit 7 ualꝫ fuit iſte.

exceſſu culpe. ſꝫ rõ pualet. qi oībꝫ aliuſ q̄ poſſet ſi ingᵉu. vn̄ anſ ꝺe q̄ nlīma rõ apuꝺ ꝺm̄ ē necatꝺ. ñ obſtat q̄ aliq̄ dīt. q̄ regnēt ad pfcōꝫ uniuſi. q̄ ultīa catā oīugat. [illegible]

[illegible]

ulció ꝺbuit ꝺari tūq̄ fim oīuꝫ. ut poti ptineat ab tpſ gliſicationiſ. inſītā tpaīū. q̄ aꝺ tēp' grãie niſi cū plurimiſ opibꝫ nē. Ad argᵐ ꝺꝺ ē q̄ iõ ē ueru ꝺ medico corpali. 7 q̄ ſꝫ fact tenet. ſꝫ ñ ꝺ meꝺico ſpūali. [illegible]

[illegible]

ſimul' ē· q ſi tu ſiſ hō· q ego n̄ ſi hō· ſic ille ar

Ecīo qr· vtrū aſſūpſit uerā aīaz· guetat·
ꝛ uī q nō· q ubiz caro ſcīm ē· ſꝫ oīſ ꝺ̄ruoīn
ato fit adgoꝛi· ſꝫ aīa ē ꝺ̄goꝛ carne· g ſi ha
buiſſꝫ aīaz· ꝺ̄nōīnaſſꝫ ab aīa n̄ a carne· ex quo
g ꝺ̄r icarnat9· n̄ uī· q huit aliā aīaz· Ite
ſi nā nō fac fruſt· n̄ ꝺ̄r mlto mīg· ſꝫ fruſt
eſſꝫ ipa aīa cū carne cū ſufficeret· uiuificare
t· illa caro· p ipꝫ ubū cui erat unita· Ite g·
m̄· 26· triſtiſ ē aīa mea uſqꝫ ad mortē· ſꝫ q n̄
ē nō triſtat· Rn̄ꝰ dō q ſic iā dcm̄ ē· eo ipō
quo gſ ē hō· ht quiq̄d ē ꝺ̄ eēnā hoīſ· plan ē
aut q ꝺ̄ eēa· hoīſ ē uā aīa roł· vn̄ pfcſ deuſ
pfcſ hō ꝺ̄r· n̄c ualꝫ q dicebat eunomi' heretic
q caro uiuificat a deitate· q deitaſ n̄ pōt eē
forā alicui corꝰ· n̄c hre paſſioneſ quaſ xꝰ huit
ſ· triſticie ꝛ doloriſ· n̄c ē q dicebat aliī· q huit
ſolā aīaz ſēſitiuaz· q h nō fac hoīez· ſic iā dcī

[illegible]

3.

[illegible]

q aperuit mrīſ ſue uuluā · ut īmaculat̄ exiret · ſ;
tal' aptio alr̄ ſi nō pot · remanēti ugi · Ad · ē ulē
dcm̄ fid'liū · ⁊ habet̄ ī ocilio ephesino · na p ptū ne
ſcit ulteri ugīne · grā nō ⁊ piente ondit · ⁊ mrēz
fec · ⁊ ugitati nō nocuit · ſi nō nocuit g° ugo re
maſit · E 14° dr · q abſq; aliq̄ dubitatōe ūia nrā ſep
fuit ugo · ſic dr̄ yſa · Ecce ugo ocipiet ⁊ piet filiū
Vn̄ ſi ſolū dicat ocipiet uidet̄ dubiū · ſ; addit · ⁊ pa
riet · ſ · ugo · h uidit eze · 42 · dicēſ · uidi portā ī domo
dn̄i clauſā · ⁊c · Vn̄ ſ ag̃ ſr̄ yſto ubo · ⁊ ugo fuit an
ptū · ⁊ i ipō ptu · ⁊ p ptū · Vn̄ ue declat q ſic ubuz
nrm̄ · pcedit a corde abſq; corruptōne · q2 ſ ag̃ ubū
pit amēte · abſq; corruptōne · ſic d'cēſ erit q pced̄
ret ex carne · abſq; corruptōne · Vn̄ q ueniebat nrā
tollē corruptōz · n̄ d̄buit eā īferre mat̄ · ut eā naſ
cēdo corrūpet · imo ḡnto fuit po^le ei honorē ſuaret
Vn̄ ⁊ ābro' dr̄ · q maluit x̄ᵉ aliquos d̄ ſuo ortu du
bitare · q̄ d̄ ugīnis pudorē · nᵉ putauit ort' ſui fidē
matrī ſin uirīſ aſtruēdā · q2 ſciebat teneram ēē u
giſ uēcūdiā · ē g° ab ſoluē dr̄ · q ipā fuit ſep ugo ·
E Ad p' arg^m · dr · q ſil' uoluit dn̄s uitatē ſui cor^is
d'moſtrare · ⁊ ſuaz diuitatē d'clare · q2 ut ābro' dr̄
pmiſcuit mira hūilibz · q2 ut cor' ſuū uerū ondet̄
naſcat̄ d'ugine · ex femina · ſ; ut ondēt̄ ei diuitas
naſcat̄ · ex ugine · E Ad 2^m · dr · q amb' lo · coit̄ d̄
maſcul' apientib; uuluā · nᵉ incidit plus dicit̄ · n̄
q exiuit d̄ uēt̄ mrīs · E Utrū aūt illā ugitatē uou
erit · dr · q cū omſ tenerent̄ nubē ſ legē dīuā · an̄ q̄ ex
illo pplo x̄ᵉ · naſcēt̄ · dicō q absolute ugitatē n̄ uo
uit an̄ q̄ d̄ſpōſaret̄ ioſep · ut aliq dn̄t · ſ; eā idſid̄
rio hūit · ſ;² h tn̄ uolūtatē ſuā gmiſit · arᵒ · dīno ·
p'modr̄ a accepto ſpōſo · eā uoto gfirmauit · q2 opa
pfcōnis ſūt laudabiliora · ſi ex uoto fiāt · bte aūt
ugis opa pfcīſſia ēē d̄bebāt · alii dn̄t · ipāz uouiſſe
ugitatē ſtatī q̄n ad anos diſcrōnis puenit · ⁊ h ſ · ſ ·
īſpiratē · nᵉ obſtat i^d q dr̄ d̄ lege · cū i^d ſcāt īſtictū
ſpū ſcī · ut dictū ē · ul' o ipā ad legē uetēz ſipl'r n̄ pa
retat · ſ; iā aliq^o m° ad legē nouā · (nutiari q ſi
Exto q'r · Utrū bte ugini d̄buit ī nca d̄belat
⁊ m̄ q nō · q2 d̄ eo d̄quo gſ ēuiſ ē · n̄ oz īſtrui ſ;
ipā d̄ filii di īcarnatōne ēta fide ſecura erat · q2
alit̄ nō fuiſſ; ī ſtatu ſalut̄ · n̄ p fidē ihu x̄¹ · ut dr̄
ad ro · 3 · iuſti^a di ē p fidē ihu xpi · g° ⁊c · E q luc
1 · miſſus ē angls gabriel · ⁊ īfra · ⁊ dx̄ ei · ecce gci
pies ⁊ paries filiuz · E R'° dr · q bte ugi d̄buit n̄
ūtiari q icā ſi d̄belat · ⁊ h ogruū fuit · p^o ut
ſuaret d̄bit ordo · q2 p^o us d̄ ſolat eū gape fidē
q̄ carne · ſic dr̄ ag̃ d̄ ſca ugitate · btior eſ m̄^a g
cipiēdo fidē x̄¹ · q̄ carnē x̄¹ · ppīgtas matna n̄¹ m̄
pfuiſſ; · n̄ felici^t x̄ corde q̄ carne geſtaſſ; · Scdo
ut eēt ctior teſtis hui ſacmti · q2 o^t dr̄ · ēē q daz
ſup h · ſpuale matmoniuz · īt dm̄ ⁊ hūaz nāz ·
E Ad ar^m · dr · q b̄n ſciebat · xpz ēē īcarnādū · ſ; neſcie
bat q h d̄ inſe ſi d̄cuiſſ; · ex ſua hūilitate E Et
notādū · q h anūti° uiſibiliter ſi d̄buit · q2 uiſibile
effcm̄ nūtiabat ueturū · imo q plus ē om̄ ſalue
opōtōnes uetis teſtamti ſiū aparitōnes · ad hāc

Cōuenien[ter?] fuit illa pnūtiatoz ugi ſi p ag̃lz · q2 ut dr̄ ...
... ſup · ag̃lis ē cognata ugitas · ⁊ q2 p icarnatōis
... ē ſaluanda ag̃lica reparat̄ · ⁊ ut eorū reparatiōs lap
... Cōuenien̄ ⁊ ſcō ... ag̃li · d̄ ſiō ... ur^d · ut
...
... ⁊ illo ... ſiūm q2 ...
...

ordinatā^e · ea aūt q ocul' aſpiam · efficati ⁊ cū diſam ·
q ſolū ugīnare uiſa (aliq ſ poſſit d̄amari ipētibz · ⁊
Eptimo q'r · utrū ūi q ſic · p ag̃ ſup gen' · ⁊ habet̄
inglō · ſic adā pecāte pccāuerūt q in lūbis eius
erāt · ſic abrahā d̄cimas dāte · q ilūbis eius erāt d̄cima
ti ſūt · ſ; plan̄ ē q ples pcāt ipente · g° d̄cimat̄ īdē
mātē · E Jt fili' ūetris fuit odicōnis · ſit ⁊ naſcit̄
ſuuis · g° fili' lūati uētris · p d̄cimas d̄cimat̄ ē ī uēt̄re ·
E 9 · ſic circūciſio ē remediū g° originale · tpr̄ leḡ ⁊
dāp^s · tpr̄ ūtatis · ſic dare d̄cimas tpr̄ leḡ nē · ſ; nll's i
uētre pot̄ circūcīdi · nᵉ baptizari · g° nᵉ d̄cimari E R' · dr ·
q d̄cimatō fuit act̄ moral' · ſacmtal' ⁊ figal' · ig n' iudaal'
iudic' fuit moral' ſic fuit · ⁊ dr̄ alicui ēē ptis · redpal donu
tō · p ſuſtētatōne dō ſmētiū · d̄putatoz ad h ſpālit̄
ut ſit cibz ī domo dn̄i · ut dic̄ malachias · ⁊ tali m̄ ſtat
ad hūc d̄cimatō · ſ; q̄ nc nō fuit act̄ ſacmtal' · ſic q2 tal' act' ē act' uirtut'
dr̄ alicui ptis donatō · p curatōne morbi orl^e · Sc̄dā
q fuit figural' · ſic tal' donacō · fuit ad p̄figāndū cu
ratōz · ulez p x̄ᵐ fiēdā · p° ⁊ i° m° d̄cimatō reſpicit ſolū
pſens tpſ · nᵉ poſſūt d̄cimari n̄ exnt̄es inpſēti tpr̄ ·
q2 nō dat̄ d̄cima n' d̄ h q habet̄ · n̄ ī curat̄ · n̄ q ia
ht̄ morbū iactū · 3° āī m° reſpicit futurū ⁊ pſens ·
nā ſig̃ficatō hita p illā p̄figuratoz d̄cime · extēdit
ſe ad pſentes ⁊ ad futuros · ⁊ iſto m° d̄cimati ſūt ⁊
d̄cimari poſſūt filii ipentibz · h ē dcūq p illā d̄cima
tōz fcāz p abraā ipi melchiſedech ſig̃ficat̄ q curādi
erāt filii abraā p illū q ſig̃ficabat̄ ī melchiſedec ·
ſ · uer' ſacdos x̄ᵉ · h ē ſnīa ag̃ · x · ſr̄ gen' · dr ē g° ad
q̄oz q ples d̄cimari pot̄ ipārēte · ī q d̄cimatō n̄ po
nat ī d̄cimata ple · n̄ ſig̃ficatōz futurā · E Ad p^m ar^m
dr · q tal' d̄cimatō reſpiciēs oē tpſ · pot̄ b̄n ēē ⁊ tal'
redditō locutōz uāz · p illo tpr̄ p quo ul' iq · iplet̄ ·
E Ad 2^m · dr · q nō ē ſile · q2 ſunt pon̄ ſuū ipoteſt ·
alteri · ſ; curatō tal' remediū nō fac̄ ad · ēē morbū ·
n̄ q fac̄ nō iputari g pus iputabat̄ · uēt · n · gnātō
iq nᵉ nā ē · ſ; mūtat ſpālit gſ · ut p^a ſig̃lanſ ·
Ctauo q'r · Utrū x̄ᵉ in habraā fuit d̄cimat̄ · ⁊
q ſic ūi · q2 ad heb · dr̄ · q leui cū adh ēēt in
lūbis habrae · d̄cimat̄ ē q eo dāte d̄cimas · melchi
ſedec · ipē erat ipiē · ſ; eād rōe erat ī ugo m^d · ⁊
p gnīs x̄ᵉ ei filii · E Jt nō ūi d̄rogare dig̃nitati xpi ·
ſi dicat̄ d̄cimat̄ ēē inlūbis · abraa · n̄ ſeqt̄ q xp̄s ·
q h · ēēt mai' ſacdotiū melchiſedec · q2 n̄ phibeo
aliq̄ dare d̄cimas alic̄ ſacdoti · q ſacdor ē^t mi^or in
dig̃nitate · aliq° fi° d̄cimas dātis E q · aug̃ x · ſr̄ gn' ·
dic̄ · q x̄ᵉ nō fuit d̄cimat̄ ī lūbis habraā · E R'°
dr · q ſic dic̄ ag̃ ⁊ magr̄ ī lrā · x̄ᵉ nō fuit d̄cimat̄
ibi · cui' rō ē q2 d̄cimatō · ſig̃ficabat futuz curatōz ·
⁊ q2 x̄ᵉ · n̄ erat ipiē ſic curatōe īdigēs · h° q d̄ci ē
matō ad eū nō ptinet · Vn̄ ſic īadā illi ſoli pccā
uerūt · q ſ carnalē ppagatōz · ab eo pceſſerūt · aq^d
gnālit̄ x̄ᵉ · excludit̄ · q n̄ pceſſit ab eo p illā maz ·
ſ; p op̄oz · ſ · ſ · ⁊ īō nō ſeqt̄ q ſi leui ⁊ ugo m^d fuerit
d̄cimati · q xp̄s h x̄ᵉ · q2 nō erat eo m° ppagād · Vn̄
ppagatō · nō ſolū reſpicit ēē ī lūbis · ſ; tali m° ēē ·
E Ad · 1 · arg^m · p; r'° · q2 nō eād rōne curunt d̄ leui
⁊ xp̄o · E Ad 2^m · dr · q nō ē ſile · d̄ ſacdote ſiplic̄

q2 iqſ ... ē gdā lumē ſ uiſoz ſig̃ficat pſcōz · nō uemat ... ab eā d̄ ſic ipſcōz ⁊ iō p h q offerēbat dō · x̄^a figābat ...
pſcō ... igne huianū figati p · ix · ad redimēdū ⁊ ſanād ·
⁊ iō ... ſortiri ab eo p legē n̄ ppagatōis ieu d̄cimari
...

recipiēti d̄cimas · alarō hūit filiū papā · q2 act̄ tal'
d̄cimatōnis nō ē figural' · ſ; moral' · Vn̄ ſacd' q ille q
dat d̄cimas · figuralit̄ tenet ipſcm̄ ſig̃ficat̄ p ix · ⁊
dat pſcm̄ ſig̃ficat̄ p x · p q figurat̄ indigē ſe tāq̄ i
pſcm̄ · recipē curatōz ⁊ pſcōz · a pſcō q oz ēē · maiorē
ſic āguit apl's · q2 minor a maiore b̄ndicit̄ · abſq;
gdcōne · ⁊ ſ; hūc modū b̄n tenet gnīa apli · nᵉ ſeqt̄
q ille nō d̄roget · imo ſi daret ſ; rōz figal' d̄cimatō
nis · ⁊ ſic nō dat ille d̄ q° arguit̄ · Diſt° · 4 ·
Vm uō īcarnatō ubi · ⁊c · h ē · dī · 4^a · Circa q̄
q'rit̄ aliqua · E Et p° q'r · Utrū caro x̄ᵉ b̄ndicta fuit
diſtīcta ī ptibz · ſ qualitatē · a carne alioz hoiu ⁊
ūi q ſic · q2 maior puritas d̄buit ēē ī medico q̄ ī e
groto · g° ūi q caro x̄ᵉ · nᵉ ī ptibz fuit īfecta · aliq° ui
tio ſic caro alioz hoiuz · alioqn̄ n̄ ēēt ma^o · E 9 ·
caro x̄ᵉ · refert̄ ad pries mediātē ugine · d̄ q^a carnē
accepit · ſ; tot corp' ugis fuit īfectuz · pccō orl' · g°
q̄ ei pſ · ⁊ ſic ūi q caro x̄ᵉ · q erat ī ugiē fuit īfcā
ſic alioz E R' · dr · q circa h iā aliq errauerūt
dn̄tes · q īadā fuit aliqua pticla · n̄ infecta · ⁊ p a
lios pries uſq; ad ugiē d̄ducta · Sꝫ h reptat dam
⁊ ag̃ · dn̄tes q caro x̄ᵉ · an̄ unione ubi indiſticta
fuit · ab alia ugis carne · Vn̄ d̄ puriſſimis ſag̃
nibz fcm̄ fuit illud cor' xp̄ q dic̄ ag̃ q x̄ᵉ · uenit
d̄ altitudine hūane nē · dr ē g° q tota caro an
tiquoz prīn · fuit pccō obnoxia · ⁊ eād ſ qualit̄
nᵉ fuit ineis aliqd̄ diſtīct̄ · Vn̄ fieret x̄ᵉ corp' ·
E Ad arg^m · dr · q maior d; ēē puritas ī medico · eo t̄
pore quo d; ēē medic̄ · ſic caro x̄ᵉ · eo tpr̄ q° fuit
fuit purificata · ſic po^le fuit ī ſūmo · ſ; n̄ oz q pus
ēēt tal' · qn̄ ſolū erat ī pō · tal' · Vn̄ ūi · dic̄ · caro x̄ᵉ
fuit pccō obnoxia ī maria · p ducit̄ ad pſcām
cdō q'r · Utrū cor' x̄ᵉ fuit · molē ſubito l' ſuc
ceſſiue · ⁊ ūi q ſub ceſſiuo · q2 oē q ē ſat recip
additamēt̄ quātitatis · ſ; ille puer dr̄ ēſcē · etate
luc' 2 · g° ⁊c · E 9 · i^e cor' fuit formatū a ſpū ſcō ·
q n̄ operāt p ictūta tpri · g° i^e fuit fcm̄ ſubito ·
E R'° · dr · q nō ex neccītate ſ; ex ppa uolūtate · ut
ondēt ſe uerā carnē accepiſſe · nō ſubito ſ; ſub
ceſſiue ad d̄bitā molē puenit · oportē nē · ne uid̄
ret̄ fātaſticā carnē hrē · ſialit̄ cuiſſ; · q alii pu
eri · nᵉ d̄ uiuit̄ miracul' n̄ nā ſuffic̄ · ſic dic̄ ag̃
1 · d̄ ci · ita d̄ res quas gcedit ad miniſtrat ut eas
agē · pprios mot̄ ſinat · nᵉ ē dr̄ q i^d cor' fuit alt̄
ī ptib; n̄ p tāto q erat ī eis · ſ rōz originalē · ⁊
qn̄ dic̄ ag̃ q erat ſ corpulētaz ſtaz · nō oz īlligi
q i^d cor' pus aceu · aliq corpea ſtā ibi ēēt · ſ; p
tāto dr̄ q2 erat illa cor' ſtā in ptib; ſic ipīo° or
iginali · dicēte ag̃ q talia q nūc naſcūt̄ · n̄ mo
le corpee magtudinis · ſ; m̄ rōq; cāli · nᵉ fuit
ſ rōz ſeminalē; eo m° q alii hoīes · ſ; ſolū ſ cor
pulētā ſtā · eo m° quo dixi E Ad arg^m · dr · q ſ · ſ ·
pot̄ opari intpr̄ ⁊ iſtāti · Vn̄ n̄ oz ad altem̄ mor
d̄ſcēdere · n̄ p b̄n placito ſue uolūtatis ·
Ercio q'r · Utrū m̄broz diſtīctō ſubito fuit
fcā · an ſucceſſiue · ⁊ ūi q ſubceſſiue · q2 ag̃ d̄ᵉ

Quō aūt caro x̄ᵉ fuit īanqs ptib; d̄cimat̄ aug̃ · x° ſr̄ gn' ·
lōge alit̄ fuit dicēſ q ilūbis abrae n̄ erat caro x̄ᵉ ſ rōz
ſeminalē · ſ; ſolū ſ ſtā corp' · h ē dic̄ · q īanqs ptib; fu
iuit ad nos p pcām ſic īcā · n̄ tn̄ · ad corp' formādū · q · h
a ſpū ſcō fcm̄ ē · Vn̄ eo m° q caro x̄ᵉ fuit ī anqs ptibz · fu
iſſet fuit ... ⁊ ... q ſanata eēt ... ⁊ lx · eo ...
... pſſiē pgata fuit · ⁊ q i eā ex nā acti carnē xnūq
fuit aliq̄ īfcō · ⁊ iō apō ad ro · 9 · d̄ q miſit fi · ſ · n̄ icarne pccī
ſ ſilitudie · carnē pccī ·

d̄ ē · ſup illo ubo · io · ſoluite tēplū h · ⁊ 46 · anis
edificat̄ ē · tēplū h · q h nūſ pfcōni dnīa cor' apte
ognuit · ⁊ ide · āc · 83 · q · q tot anni fuerūt ī fabricatōe
tēpli · quot dies fuerūt in corpis dnīa pfcōne E Jt
nll's mot̄ local' pot̄ fi ī 9 · ſ; ibi oz fi mot̄ localē ·
g° ipō^le ē q fiet ī 9 · ptō · mi · q2 oportebat q puriſſi
ſaguines · ueniret ad d̄bitū locū gnōni · q ēē n̄ pt
ſin motu locali · E Jt ipō^le ē q una m̄ ſit ſb du
ab; for^is diuſis ſil' · ſ; ſi i^d cor' fuit in 9 · format̄ tūc
fuit eād m^a ſub for^a ſag̃nis ⁊ carnis · q ē ipō^le · ſi at
dicat̄ q ī a° ⁊ ī a° · tūc īt q̄ duo īſtātia ē cadere ·
tpr̄ mediū · g° n̄ fuit ī 9 E 9 · gg · 19 · moral · mor
ubū ī tō · mor īt uerpi ubū caro E R'° · dr · q ſic
docet ag̃ d̄ fid' ad petrū · dicēs · firmiſſie tene ⁊ nllā
teñ dubites · nō carnē x̄ᵉ ſin dm̄^te īuē ugis ocep
tā · pus q̄ ſuſciperet aubo · ⁊ q2 ubū n̄ ſuſcepit car
nē n̄ aiatā · ⁊ formatā · iō · ī p° · iſtāti gceptōnis
nēcē fuit cor' i^d · pdita ⁊ pfia pfcā organizatōe ·
Vn̄ n̄ d̄clat q aſſumere pte hoīs · ſ; totū hoiez ·
⁊ uir pfcm̄ gſtatē exaiā ⁊ corpe · ſic dic̄ ieremias ·
mulier circūdabit uirū · nā ſi p aliq tpſ pceſſiſſ;
ad · n̄ dicēt̄ illud ēē aſſupt̄ a fi° di · q2 tota gcep
ad tbuit̄ ei ſub rōe ſuppoiti · iō ī p° · 9 · q · ſag̃nes
fuerūt adunati ad locuz gnōni d̄bitū · fuit fcā
illa b̄ndcā unio adiua uirtute opāte ſup poſſe nē ·
E Ad p° arg^m · dr · q ille nūs dieꝝ ogruebat for
matōni corpis n̄ q̄nt ad p'ma efficacia · ſ; q̄nt
ad apparētiaz · q2 tūc dr̄ res fi qn̄ inoteſcit · Vn̄
illa gcep° fuit uald' modica · ſ; pcā ī tot diebz cū
ſic alii īfātes · ⁊ tūc dcā ē fi · qn̄ hoibz potuit ap
parē · Vl' dr · q ogruit ille nūs toti tpri q̄ fuit
īuēt uſq; ad ptūz · q2 ſepties · 46 · ſūt · ix · mēſes ·
1 · 276 · E Ad 2^m · dr · q mot̄ local' pot̄ fi ī 9 · ab
īfita uirtute · ſic ūi gcludit̄ rō phi · 9 · phyſicoz · u
dic̄ · q ſi ītīta uirt̄ ī tāto tpr̄ · ⁊ ma^or ī minori ·
Vl' dr · ſ alios q ibi fuerūt ta · quoꝝ un̄ fuit an̄
gceptōz · ſic mle ſit ſanguis · adunatō · ⁊ h n̄ fuit
ī 9 · 2^m · q ibi fuit · fuit ipā gceptō · ⁊ h tota fcā
ē ī 9 · n̄ alit̄ pot̄ b̄n īlligi īmo ē g° fidē · q ad
pceſſit d̄ illa gceptōne · q n̄ ēēt uniō · q2 iaz
hūiſſ; exiſtē nō unitū · illud tale gd · q ponit̄
pceſſiſſe · q ē ſ l'm ⁊ g° fidē · unitū aūt oportebat
ēē aiatū · oportunitate ogruētie · ſin qua n̄ erat
nata caro d̄cēt̄ uniri · 3 · q fuit ī ſecut̄ ē p' illā
gceptōz · ſ · d̄bita augmtatō · ⁊ h fuit fcā p'mod̄
ſbceſſiue E Ad · 3 · dr · q n̄ fuit ſub duobz for^is
diuſis · ſag̃uis ⁊ caro · ī eod ī 9 · ſ; indiuſis · d̄ plē
aūt dr · q nō fuit ī dare ultimū īſtās ſag̃nis ad
unatōz · ſ; ultimū tpſ · ⁊ p'm̄ īſtās ēē carnis ·
Varto q'r · Utrū ſi i^d cor' fuiſſ; gnātuz p uir
⁊ feminaz · ſic fuit p ſolā feminā · dicēt̄ fili'
ille uiri · ⁊ ūi q n̄ · q2 nō dr̄ aliqs fili' alicui' n̄
hat ad · ab illo · ſ; ita ē h q ille fili' n̄ hēret ab illo ·
p'lō · mi · phs · 10 · d̄ alib; dic̄ q ſola mulier ad
miniſtrat māz · ſ; ille fili' n̄ habetat n̄ māz q̄
ſ ph; ht a m're · ⁊ for^is · ſ · aiaz rōnalē · p īfuſiōe;
ſic alii · g° ille n̄ hēret a ſuo prē gnāte · g° n̄ ēēt ·

fili᷑ illi᷑ ¶ Ꝯ̄. qua rōne · u͛go n᷑ fuit u͛a mat͛, eadē fuiſſꝫ ille u͛eruſ pr̄. ¶ R̄ꝯ. dcō̄ · ſuppōndo ꝙ fili᷑ dī potuiſſꝫ ſic u͛eru ē. purgaro · ꝗcūqꝫ n̄aꝫ h̄uaꝫ ſiu͛ ſcḿ a morbida diſpōne. rōne cui ꝯhit̄ pc̄cm ou͛ginale. ſi talē n̄aꝫ · ſiu͛ d̄caſā a ſola m̄re · ſiue m̄iſta a pr̄e ꝛ matre · ꝙ tal͛ n̄a adſup̄ta ad pᵃ ētna · ſtati pdēt rōꝫ pſonalitaſ, ꝓpe q̄ n᷑ aᵈ dīcat n̄ ē̄a rōꝫ n᷑l modū · ſubſiſtēdi ēē ſig͛larē n̄aꝫ · q̄ ibi n̄ eēt n̄ unica · ꝛ h̄ n̄ obſtāte · ille fili᷑ u͛e dī eēt̄ fili᷑ illi᷑ g͛nāntiſ · ꝛ iſte pr̄ ei᷑ · ſic dꝛ u͛go m̄a u͛a mat͛. vn̄ ꝗnt̄ ptanet ad ſcḿ rei · poſſibile ē ex pte dī agētiſ · ꝛ ex pte n̄e h̄uane · paſſiue · adſūme ipᵃ dī h̄uaꝫ n̄aꝫ · g͛nātā ex ut̄qꝫ parēte · ſꝫ purgatā pu͛ ſi ꝯxiſſꝫ o͛riginale. vn̄ nō refert ꝗnt̄ ad rōaꝫ ꝑuſ ul᷑ p͛ea · q̄ ſi p͛ea adſūmet̄ ſtati p d̄ret rōꝫ ꝓpe ſubſiſtētie · ꝛ pᵉ h̄ mag͛ fuit ꝯgruꝫ ſic faēē. ſic fcō · ſic dn̄ſ ꝙ ꝯgruēti fuit ꝙ fili᷑ īcarnaret̄ ꝗ pr̄. vn̄ dcō ē ſiplr̄ ſic dcō illa rō · ꝗ ita eēt u͛er ille hō · pr̄ · ſic ē u͛a m̄r u͛go m̄a. ¶ Ad · 1ᵐ arg͛ᵐ. dcō · ꝙ · m̄i · ē fl̄a · ad pbōꝫ dcō · ꝙ ph̄ſ n̄ ītēdit dīcē · ꝙ ſola mulier adminiſtret mat͛iā n̄ ꝗnt̄ ad nutrtōꝫ ex ſāg͛ne meſtruo · ꝯu͛ſo ī lac · ſꝫ ſtā gen͛ita n̄ fit n̄ ex mixto u͛ir͛i ꝛ feīe · ſ̄ eūd ph̄m n̄ · meᵃ · ꝛ ponit iſte ph̄ſ · exᵐ · d͛ g͛nōne muli · ex equo ꝛ aſina. u͛ dīt ꝙ g͛nat̄ ſil͛ ex ſil͛ū · eo ꝙ ſcḿ ē mixtū · ex utroqꝫ · equi · ſ · ꝛ aſine · h̄ dcō ibidē ꝯm̄ · ꝛ auīc · ꝯ d͛ alibꝫ · putauerūt ꝗgd hoīeſ aliq̄ · ꝗ ar̄ · putauit̄ · ꝙ ſcḿ u͛ir͛i nō eēt pſ pueri · neqꝫ īmixt̄ cū m̄ pueri · ſꝫ h̄ n̄ fuit eiuſ ꝯſiliū · ſꝫ ei ꝯſiliū fuit ꝙ ī uolūat · ī matre · g͛ m̄lto fort᷑ d͛ g͛nōne ponit̄ u͛iuocā ē dcō · ꝙ ſit ī mixtio ſcīm ad g͛nōnē · ſꝫ nō reqrat̄ ꝗnt̄ ad nutrtōꝫ · n̄ ē u͛er ꝙ m̄lti dīt ꝙ ſcḿ mulieriſ ſit ſolū paſſiū · īmo ē u͛ē actiuū · ſꝫ n̄ tm̄ ſic ſcḿ u͛iri · vn̄ bt̄a u͛go u͛ē fuit cooꝑata · ꝛ u͛ē egit ī filiū g͛nōꝫ · ſꝫ iᵈ ꝙ ī d͛fuit ex pte ſua · ꝯpleuit · ſ · ſ · n̄ᶜ aliē u͛ē fuiſſꝫ mat͛ dī · vn̄ ꝗcqᵈ opat̄ aliē matreſ ꝗnt̄ ad h̄ ꝙ dīcāt̄ matreſ · ꝛ iſa egit · n̄ ad hᶜ ſeqt̄ · ſi ſola mulier adminiſtret m̄āꝫ · ſꝫ n̄ ſit u͛er ꝙ ille fili᷑ ſit adſupt̄ · n̄ d̄ret̄ fili᷑ illi᷑ g͛nāntiſ · q̄ h̄ idē ſē de q̄cūqꝫ aᵒ ſiu͛ h̄t ad pr̄e · ſic ſuppon͛ arᵐ · q̄ n̄ pl᷑ fatuīt aliū p͛eſ · ꝗ fecīſſꝫ pr̄ h̄modi ꝛ tn̄ dn̄r u͛e pr̄eſ.

Vito q̄r · ꝗr iſtud op᷑ dicat̄ fcḿ a ſpū ſcō · poti᷑ ꝗ a pr̄e · u͛i · n · ꝙ poti᷑ pr̄i d͛beat appriari · q̄ īcarnatō nō īptat n̄ filiū mictē īcarnē · ſꝫ h̄ ptinet ad pſonā pr̄iſ · cui ē filiū miſſio · poti᷑ ꝗ · ſ · ſ · cū dīcat auctēꝫ ītitēte. ¶ It̄ filiū īcarnatō eſt filiū donatō · ſic dīcat m̄ puer dat᷑ ē nob᷑ · ſꝫ donatō filiū ꝓpe ē pr̄iſ · ut dꝛ iohiſ · 3 · ſic dꝛ dilexit m̄dū · ut filiū ſuū unigenitū daret. ¶ Cꝫ ꝛ ſit appā dī ūlo m̄ · q̄ ei ꝑ dꝫ appāri ꝯceptō ex tp̄r · cui ꝯpetit ꝯceptō ex etn̄itate · ſꝫ h̄ ē ſola pᵃ filiū m̄r itᵉ. dū erat h̄abiſſi · ꝛ ego iā ꝯcepta erā, p̄u · g · ¶ ꝯ. mat᷑ · i · ꝙ ī eā natū ē d͛ · ſ · ſ · ē · h̄ ē habet ī ſymbolo · ꝗ ꝯcept ē · d͛ · ſ · ſ. ¶ R̄ꝯ. dcō · ꝙ op᷑ hui᷑ bene dicte īcarnatōniſ · ē manifeſtatiuū poᵉ ꝛ ſapie

ꝛ bonitatiſ · ſ̄ tn̄ diu͛ſā oſid͛atōne ī ipā repta · n̄a pot̄ ꝯſid͛ari ꝗnt̄ ad umbilia · ꝛ ꝗnt̄ ad unionis modū ꝛ fruct̄ · ꝗnt̄ ad umbilia ī infitā diſtātia d͛clāt pō · ſꝫ ꝗnt̄ ad unionis modū ꝯgruētiſſim̄ h̄uane ī firmitati · d͛clāt ſapiā · ꝗnt̄ aūt ad fruct̄ q̄ ex h̄ ſumꝰ reducti · ī dei amoreꝫ · quo mot᷑ fuit dꝛ · ab h̄ nob᷑ dādū manifeſtat᷑ bonitaſ. ¶ Cūm g͛ ī ope īcarnatōniſ · ꝯtig͛ reperire appᵃta · t͛bꝫ pſoniſ · ſꝫ ſic tot͛ ipi t͛nitatiſ · ſic oñdūt rōneſ pu᷑ fcē · q̄r aūt ſep cuira mag͛ appret · ſ · ſcō · int͛ aliaſ rōneſ · h̄ ſat pu᷑ ꝗa aſſignata ē ab ugone. ¶ Q̄ iᵈ ꝙ p̄cipue p̄prauit u͛gineꝫ · ad ꝯceptōꝫ filii dī · fuit dīn᷑ amor. vn̄ ſic alie mulieres · p amorē u͛iri ꝯcipiūt · ſic u͛go bn̄ dcā ex amore dei ꝯcepit dn̄m xp̄m · iō dꝛ ꝯcepiſſe d͛ · ſ · ſ · cui amor appᵃt̄. vn̄ dīt̄ q̄ amor dī ī eī corde ſig͛lārit̄ ardebat · iō ī ei᷑ carne mirabilia faciebat · cui dilectō nō ſuſcep ſociū ī corde · iō op᷑ illi᷑ īcarnatōniſ · n̄ h̄uit exᵐ · n̄ᶜ ī ſociū · alia rō ē ꝓp erroriſ excluſione · ne · ſ · crēēt ī iſta ꝯceptōne · ītueniſſe aliq̄ feditaſ · alicui ꝯmixtionis ſic ī aliiſ ꝯtig͛ · arguē · gᵒ ꝙ ex una ꝯditōne ꝗ ꝯpet̄ patᵉ ul᷑ filᵒ d͛beat ſibi apparī · arguit ab ī ſuffiā entiā. ¶ Ex dīcīſ gᵒ pꝫ reſpō ad 3 argᵗᵃ · utriuſqꝫ ptiſ · ſꝫ q̄ plureſ rōneſ ꝯpetūt appᵃte · ſ · ſ · iō dꝛ ꝯcept d͛ ſpū · ſcō. Vtᵐ poſſit dīci fili᷑ · ſ · ſ · ſic dꝛ ꝯcept᷑

¶ Eſto q̄r · d͛ ſpū · ſ · ꝛ m̄ ꝙ ſic · q̄ dīt · 32 · dꝛ d͛ dō · nō ipe ē pr̄ tuiſ ꝗ poſſedit fec̄ ꝛ cāū te. gᵒ ſi rōne creātōniſ · ul᷑ factōniſ dꝛ tota t͛nitaſ pr̄ alicui · m̄lto fort᷑ corp᷑ x̄i · pot̄ dīci fili᷑ · ſ · ſ · q̄ fec̄ ꝗcqᵈ ī aliiſ fcōmbꝫ fit ꝛ ulᵉ iᵗ · ꝓpt̄ ꝙ dꝛ · ēē ꝯceptuſ d͛ · ſ · ſ. ¶ Ꝯ̄. aug͛ ꝛ habet̄ ī litā · ꝗſ dīcē au͛debit · x̄m ēē filiū · ſ · ſ · cū h̄ ita ſit abſurdū ut fidꝰ liū aureſ nō ualeat̄ ſuſtinē. ¶ R̄ꝯ. dcō · ꝙ x̄ nō dꝛ ēē fili᷑ · ſ · ſ · ſꝫ dīcat̄ nat᷑. vn̄ aug͛ ī ench᷑ · nat᷑ ē x̄ · d͛ · ſ · ſ · nō ſic fili᷑ · d͛ m̄ᵃ nō u͛gine ſic fili᷑ · q̄ iā uideret̄ · ꝙ · ſ · ſ · ibi ponet d͛ ſua ſbā · vn̄ ad h̄ ꝙ ꝗſ dicat̄ filiuſ oꝫ ꝙ ſit d͛ ſbā g͛nāntiſ · ſil᷑ in ꝗ eodē m̄ᵒ ꝗ aliaſ dīxi · vn̄ ſꝫ capilluſ naſcat d͛ ſbā · g͛nāntiſ · n̄ tn̄ dꝛ fili᷑ capitiſ · n̄ᶜ hō dꝛ fili᷑ ſemīſ · ſꝫ hoīſ ꝗuiſ fiat d͛ ſbā ſemīſ · n̄ᶜ ē pediculᵘ dꝛ fili᷑ ꝗuiſ naſcat̄ d͛ ſbā hoīſ · vn̄ oꝫ ꝙ ſit ſil᷑ ī n̄a · aqua g͛nat̄ · ꝛ q̄ x̄ · n̄ ē ſil᷑ ī n̄a · ſ · ſ · nō pot̄ dīci fili᷑ · ſ · ſ · n̄ᶜ ī toti t͛nitatiſ · ſ̄ ꝙ hō. ¶ Ad argᵐ dcō · ꝙ bn̄ pot̄ dīci hō fili᷑ dī · ſ̄ ipſcāꝫ rōꝫ filiatōniſ · p g͛iāꝫ ꝗ ē a tota t͛nitate · d͛ x̄pō aūt ē aliē · q̄ n̄ eſt fili᷑ dī ſolū p g͛iāꝫ · ſꝫ p n̄āꝫ · ſꝫ · n · ſ · ſ. Vtᵐ meruit ꝯcipē x̄m. ul᷑ h̄ fuit

¶ Septimo q̄r · vtrū bt̄a u͛go · meruit ꝯcipē x̄m. ul᷑ h̄ fuit m̄ē g͛rē dīne. ¶ R̄ꝯ. dcō · ꝙ bt̄a u͛go an̄ īcarnatōꝫ meruit ꝯcipē x̄pꝫ d͛ ꝯgruo · q̄ ꝓp ſuaſ u͛tuteſ ydonea erat · ut efficet̄ mat͛ dī · ſꝫ p᷑ ānūtiatōꝫ p᷑ ꝗ ꝯſenſit · ꝛ ſpſ tā copioſe ī eā d͛ſcendit · recep dig͛tatē · ꝛ meruit ꝯcipē · m̄lto dig͛ni᷑ · ſꝫ m̄lto ꝯdig͛ n̄ potuit q̄ h̄ excedit oē m͛it̄ catē. d · 9.

Vtᵐ aſſumē ſit act᷑ ꝯueniēſ dīne n̄e · ꝛ u͛ꝫ ꝙ nō · q̄ dīa n̄a cōīſ ē t͛bꝫ pſoniſ · ſi g͛ n̄e ꝯ

Circa ꝗ · q̄r p᷑ netā ign͛oꝫ · ꝛ c̄ · h̄ ē d͛ · 9 ·

aſſumē · pr̄ ꝛ fili᷑ ꝛ ſ · ſ · ſūt īcarnati ꝙ ē h̄etici. ¶ It̄ auctāſ ꝯcilii toletani dīt · cū tota t͛nitaſ opata ſit · formā coēꝫ ſubſcepti hoīſ ſoluſ tn̄ fili᷑ ſuſcep hoīeꝫ ī unitatēꝫ pᵉ nō n̄e · gᵒ n̄ ꝯpetit n̄e ad ſupme. ¶ Ꝯ̄. h̄ ꝓpō ē u͛a ꝛ ꝓp͛a dīna n̄a ē unita h̄uane n̄e · gᵒ dūt illa unio h̄t ſe ut ageſ aᵗ ut patieſ · plan̄ ē ꝙ n̄ ut patieſ · gᵒ ut ageſ · ſꝫ ī iſa unione agē n̄ ē aᵈ ꝗ adſupme · gᵒ n̄e ꝯuen adſupme. ¶ It̄ aug͛ d͛ t͛ · forᵃ dī accep · forᵃꝫ accepti ꝛ n̄a n̄aꝫ adſupſit · clā ē auctāſ. ¶ R̄ꝯ. dcō ꝙ adſupmē duo īptat · ſ · ꝑncipiū act᷑ ꝛ t͛mīnū adſupmē ē a ſe adſupmē · pr̄ᵐ aūt actōniſ bn̄ ꝯpetit · n̄e q̄ ei᷑ u͛tute fcā ē · ſꝫ eē t͛mīnū hui᷑ actōniſ · nō ꝯpetit n̄e ſꝫ pᵉ · ſ̄ ſe ꝛ ꝓpe ſ̄ apto aūt pot̄ dīa ꝯpetē n̄e inpᵃ. vn̄ dam ꝛ achanaſi ꝛ cyrilluſ · dīt n̄aꝫ dīnā ēē īcarnatāꝫ · nō ꝙ ſit īcarneꝫ u͛ſa · ſꝫ q̄ carnē adſupſit ipᵃ. vn̄ p͛ut dīt actōꝫ ꝓpe ꝯpet n̄e · ſꝫ p͛ut dīt illi᷑ actōniſ · t͛minatōꝫ · dīt pſonā. vn̄ unire ꝛ adſupmē in h̄ differūt · q̄ adſupmē dīt d͛t͛mīnate t͛mīnū actōniſ · illi᷑ unioniſ · unire aūt nō dīt d͛t͛mīnate · n̄ actōꝫ · ſꝫ t͛mīnū n̄ dīt d͛t͛mīnate ſꝫ uage · q̄ pot̄ unire ſibi ꝛ alteri. vn̄ ſꝫ ꝓpe dicat̄ n̄a dīa unita h̄uane · nō tn̄ ꝓpe dꝛ adſupta. vn̄ ſi adſupmē accipiat̄ coīt · p ipō unire · dcō ē ꝙ act̄ adſuptōniſ · ꝯᵗ dīt n̄e · ſi u͛o accipiat̄ ꝓpe nō n̄ addat̄ ꝛ d͛t͛mīnet̄ ipᵃ. ¶ Ad argumēta pꝫ reſpō · n̄a ad pᵐ · dcō · ꝙ bn̄ ꝯpetit n̄e coī adſupmē · nō rōe ſui pᵒ ꝛ pſe · ſꝫ rōe pᵉ · ꝛ ſilr̄ dcō ē ad alia. Vtᵐ abſtante pᵉ p intellcē poſſit dīt n̄e ꝯpetē

¶ Ecō q̄r · vtᵐ ſi p ipō poſſit dīt n̄e ꝯpetē act̄ adſuptōniſ · ꝛ m̄ ꝙ nō · q̄ remoto illo quo mediate ālᵈ ꝯpet̄ alicui · id iᵈ nō pot̄ ſibi ult͛ ꝯpetē · ſic remoto colore a ſupficie · id nō m̄ ſupficieſ · eo ꝙ rōe coloriſ uid͛tat̄ · ſꝫ dcōꝫ ē ī p͛cedenti rōne · ꝙ dīt n̄e ꝯpet̄ act̄ adſuptōniſ · rōe pᵉ · g͛ rōne pᵉ abſtracta · id n̄ ult͛ ꝯpetit ſibi. ¶ It̄ act̄ ſūt ſuppoitoꝝ · i · meᵃ · gᵒ remoto oī ſuppoito · nll᷑ pot̄ ēē act̄ · ſꝫ dīe n̄e ſūt ſubpoita · ī n̄a dīa · gᵒ eiſ abſtctiſ p intellcē nō remanet act̄. ¶ Ꝯ̄. abſtctiſ pſoniſ adhuc ē intellige dīm · ut potētꝫ · ut ſapiētē ꝛ bonū · ſꝫ oīpotēti intellctō · pot̄ ꝯpetē oē iᵈ ꝙ ē poſſe · ſꝫ tale qᵈ ē adſupmē · gᵒ ꝛ c̄. ¶ R̄ꝯ. dcō · ꝙ duplr̄ pot̄ fi tal᷑ abſtractō · pſonaꝝ · q̄ uno m̄ ſic abſtrahit̄ abſtruct̄ a rectō · ut albedo ab albo ī tūc n̄ remanet ſuppoitē aliq̄ · ꝛ q̄ ſuppoitoꝝ ē tā actō ꝗ paſſio · h̄ic ē ꝙ nō ꝯtigit · adſupmē pſoniſ abſtractiſ · n̄ᶜ remanet aliqᵈ actu enſ · 2ᵒ m̄ pot̄ fi abſtractō · pſonaꝝ · quaſ fideſ ponit · ꝛ tūc remanet dꝫ ſic intelligūt u͛di · ut ꝗdā ſūme ſapieſ · oīpoteſ ꝛ bonuſ · ꝛ ꝛ q̄ ſic adhuc remanet illa n̄a ut actu enſ · ī ſuppoſito · h̄ic ē ꝙ abſtctiſ pſoniſ · quaſ intō ponit fideſ · adhuc ꝯpet̄ dīe n̄e · act̄ adſuptōniſ · ꝛ

iſto m̄ · ex pſtat̄ eū u͛di īcarnātū · ꝛ iſto m̄ n̄ ꝯcepit ī g͛entiſ · ꝙ dꝛ incarnet · ſꝫ nō ita ꝯgrue intelligat̄ · q̄ nō pot̄ ꝗſ ſic intellige rōꝫ ſatiſfcōniſ · ꝛ mediatoriſ · n̄ᶜ miſſioniſ · ſic noſ intelligim̄ · ꝙ fili᷑ a pr̄e m̄tit · ꝛ p hoīe ſatiſfac̄ · ꝛ mediatorē int͛ dn̄m ꝛ hoīeꝫ ſe ponit · ꝛ iō nll᷑ bn̄ plene intellig͛ · īcarnatōꝫ n̄ p͛uſ p intelligat pſonaꝝ diſtinctōꝫ. ¶ Ad pᵐ argᵐ dcō · ꝙ u͛er ē ꝙ ſi penit᷑ remoueat̄ pᵃ n̄ pot̄ fi act̄ adſuptōniſ · ſꝫ ſi remoueat̄ act̄ pſonalitatiſ fidei · adhuc remanet illa coīſ · ꝛ tūc ē bn̄ poſſibile. Et ſilr̄ dcō ē ad 2ᵐ argᵐ. Vtᵐ dīa n̄a ſit fcā caro · ꝛ m̄ ꝙ ſic

¶ Ecō q̄r · vtᵐ dīa n̄a ſit · q̄ ubū caro fcm ē ut habet̄ ī iohe · ſꝫ ubū ē idē cū dīa n̄a · ꝛ u͛n p͛dicat̄ eēnlr̄ d͛ aᵒ · gᵒ ꝛ c̄. ¶ Ꝯ̄. magr̄ dᵗ infra · ꝙ meli᷑ ē eā negare · ꝗ aſſerē. ¶ R̄ꝯ. dcō · ꝙ duplr̄ pot̄ intelligi tal᷑ locutō. vno m̄ ſic · dīa n̄a ē fcā caro · h̄ eſt dīa n̄a ē īcarnata · i · carni unita · ꝛ ſic u͛iſſima ē · 2ᵒ m̄ ꝙ dīa n̄a ſit fcā caro · i · ꝙ dīa n̄a ſit ꝯu͛ſa ī carneꝫ · ꝛ ſic ē fl̄a ꝛ ſic negat eā magr̄ · ꝛ doctoreſ · vn̄ qn̄ dꝛ dīa n̄a ē fcā caro · pot̄ cadē rō factōniſ · int͛ p͛dicat̄ ꝛ ſbm · ul᷑ ſup tot̄ p͛dicat̄ · pᵒ m̄ᵒ ē ꝙ dīna n̄a ſit ꝯu͛ſa incarnē · ſic dꝛ aqua ē fcā u͛inū ꝛ ſic ē fl̄a · ſi aūt rō factōniſ cadat ſup tot̄ · tūc ē ſenſuſ · fcm̄ ē ut dīa n̄a ſit caro · ꝛ ſic q̄ nimiſ ē expſſiua tal᷑ locutō · q̄ caro n̄ p͛dicat̄ d͛ dīa n̄a · coīt̄ negat̄ · ſꝫ ſi reſtingat̄ p ſuniēdo ēē · ut dīa n̄a ē hō ille · ꝗ ē caro pot̄ ꝯcedi · ꝛ ſic cū pꝫ argᵐ ad utrāqꝫ ptēꝫ. Vtᵐ adſupſit pᵃꝫ · ꝛ m̄ ꝙ ſic.

¶ Quarto q̄r · vtrū dꝛ adſupſit · q̄ ꝗcūqꝫ h̄t ul᷑ adſupmit · diffiōnē ꝛ diffitū · ſꝫ dꝛ accepit diffiōnē · gᵒ ꝛ diffitū · pbō m̄i · pᵃ ē rōnal᷑ n̄e indiuidua ſbā · ſꝫ hui᷑ fuit pᵒ ꝙ fuit adſuptū a u͛bo. ¶ It̄ pᵃ nō g͛gnit n̄ pſonā · agenſ n̄ale g͛nāntōꝫ · ſꝫ u͛go m̄ᵃ ex n̄ſ pᵃ genuit filiūꝫ · gᵒ ille fili᷑ genit᷑ ē pᵃ. ¶ Ꝯ̄. dāg͛ d͛ fid᷑ ad pe͛ · dīt · dꝛ n̄aꝫ hoīſ adſupſit nō pſonaꝫ. ¶ R̄ꝯ. dcō ꝙ h̄ ē fl̄a ꝛ h̄etica · dꝛ adſupſit pſonā · ꝙ pꝫ diſcurrēdo p ſinglōs eī intellcē. Vaꝫ h̄ pot̄ triplr̄ intelligi · ſ · ul᷑ q̄ adſupſit pᵃꝫ iā exītēꝫ · an̄ ꝗ adſupmēt̄ · dūt ꝙ eēt pᵃ in adſuptōne ul᷑ p᷑ adſuptōꝫ · ꝗlꝫ aūt iſtoꝝ ē fl̄ſ · n̄a pᵐ repugnat u͛itati ꝯceptōniſ · 2ᵐ u͛itati adſuptōniſ · 3ᵐ u͛itati unioniſ · pᵐ dīco ꝙ repugnat u͛itati ꝯceptōniſ · q̄ ſi erat pᵃ an̄ ꝗ eēt dꝛ · tūc u͛go m̄ᵃ nō ꝯcepit dn̄m ſꝫ hoīeꝫ dn̄m purū · ꝙ ē ꝯ articulū ꝯceptōniſ. It̄ ul᷑ illa pᵃ p intellcā · in tali adſuptōne · manet · ul᷑ corrūpet · ſi corrūpet̄ fruſt᷑ eēt adſupta · ſi remanet̄ tūc eēnt due pᵉ in x̄ᵒ · una adſupmēſ altā adſupta. 2ᵐ aūt intellc̄ ꝗ ponit hoīeꝫ illū tp̄r adſuptōniſ fuiſſe pᵃꝫ · tūc ī ipā adſuptōne aut d͛ſiit · aᵗ remāſit · ſi remāſit adhuc ſē · ꝙ p͛uſ ſ · ꝙ ſūt due pᵉ · ꝙ ē error · ſi aūt d͛ſiit · tūc poti᷑ ī ipā adſuptōne ꝯſumebat̄ · n̄ adſupmebat̄ · ꝛ ſic nō fuit illa adſuptō ſꝫ ꝯſuptō · 3ᵐ ī mod͛ intelligēdi · ꝗ ponit ꝙ pᵃ fuit p᷑ adſuptōꝫ · repugnat u͛itati unioīſ ſi · n · adſupmēſ differt ab ·

assumpto. et illud quod est assumptum est persona. et quod assumpsit est similiter persona. et sic adhuc sunt persone et per consequens nulla unio. Si non est in persona nec potest esse unio in natura. et si non potest esse unio in natura non incarnatio. unde patet quod non est possibile quod deus assumpsit personam. Et circa hoc fuerunt errores nestorii et sabellii et eutici qui nescierunt distinguere inter personam et naturam. Item hoc ipsum probat boetius sic in christo non est nisi una persona. ergo si deus assumpsit personam assumpsit se ipsum. quod non est intelligibile. ergo illud ex quo sequitur. probat autem maiorem. scilicet quod in christo non est nisi una persona. sic omne quod est id est quia unum numero est. sed christus est unum numero est. sed esse unum numero non potest esse nisi unum numero in natura vel in persona. in natura est impossibile. ergo est unus in persona. Item persona dicit quod complet ultimam completionem. sed quod assumitur. et eo ipso ad completum stabilitur ordinatur. hoc autem est contra rationem persone. Ad primum argumentum dicendum quod illa diffinitio persone est diminuta. ideo non sequitur. Ad secundum dicendum quod persona generat personam et sic generavit beata virgo personam que deum. sed quando dicitur persona generat personam hoc oportet intelligi ratione nature. et quia in christo fuerunt due nature. duplex fuit in christo generatio. una eterna in qua assimilatur patri gignenti. alia temporalis in qua similatur matri generanti.

Quinto queritur utrum anima separata habeat rationem persone. et videtur quod sic primo per magistrum in littera qui hoc dicit. anima a corpore absoluta persona est. sicut angelus. Item natura humana in christo dicitur non esse persona propter unionem ad deum. sed hoc non est in anima. quod habeat impedire rationem persone. quia ei competit illa ratio persone data a boetio. ergo est persona. Item de ratione persone est quod sit per se unum. et non veniat sicut pars ad constitutionem tertii. sed hoc non habet anima immo est pars essentialis hominis. Respondeo dicendum quod sicut apparet ex textu primo magistri et in hugonis de sancto victore fuit quod anima separata sit persona. et ad hoc ponendum eos movit actualis distinctio et completio reperta in ea quam actiones nobiliores liberius exercet et perfectius quam in corpore. Sed hec opinio communiter non tenetur a doctoribus. quoniam ad rationem personalitatis requiritur distinctio singularitatis et incommunicabilitatis et supereminentis dignitatis. sed in anima separata non est reperire incommunicabilitatem quia appetitum habet ad corpus ut uniatur corpori ad constitutionem tertii. et ideo necesse est eam carere distinctione personalitatis. Unde completior est quando ei appetitus est terminatus quam aliter existens. secundum augustinum 12 super genesim. Item si ita esset quod ipsa anima separata esset persona unio esset ei penosa. et separatio esset ei delectabilis. quod totum est falsum. Unde suppositum personale nature perfectum inexistendo. ita quod in se et per se habeat perfectionem existentie. non impeditur ad aliud ad sui substantificationem vel sue nature completionem dicitur persona. et ideo anima et corpus in christo non habent rationem persone quia in alio substantificantur. nec anima separata est persona propter imperfectionem quam habet existens sine corpore. Hoc autem satis apparet per eandem persone ethymologiam. Unde dicitur persona quasi per se una. quasi per se una. ut designet perfectionem existentie. et dicitur a personando ad designandum perfectionem sue nature. Dicendum ergo quod anima separata non est persona. Ad primum argumentum dicendum quod magister fuit in ista parte minus circumspectus. nec plene vidit. Ad secundum dicendum quod si non impediat in anima separata. hoc quod impedit in natura humana in christo scilicet quod non impediat nobiliori se. adhuc est aliud impedimentum. incommunicabilitatis et incompletionis.

Sexto queritur utrum deus assumpsit hominem. et videtur quod

Ex hac questione patet quid [illegible] movet in sequenti [illegible] scilicet utrum christus assumpsit [illegible] illa natura assump[illegible] suppositum.

sic. quia augustinus dicit in expositione symboli. siquis dixerit hominem a christo assumptum depositum esse anathema sit. Item anselmus de incarnatione dicit quod verbum non assumpsit hominem in communi sed hunc hominem. Item per rationem apparet. quia natura humana non plus dicit quam animam rationalem carni unitam. quod vere et proprie est homo. sed deus assumpsit naturam humanam. ergo hominem. Contra. deus numquam deposuit quod semel assumpsit. sed semper id fuit. sed si assumpsit hominem semper fuit homo. sed hoc est falsum. quia in triduo non fuit homo. Respondeo dicendum quod premissa illa ratione. que dicit christum esse duo. dicunt quidam quod est locutio de ista assumptione quantum ad fieri vel quantum ad factum esse. si primo modo scilicet quantum ad fieri. sic dicitur quod est falsa. et ratio eorum in esse ista. quia quod assumitur ante assumptionem preintelligitur. sed homo non preintelligitur illi assumptioni. propter quod dicunt esse falsam. Si vero loquamur quantum ad terminum assumptionis. sive ad factum esse quod idem est. tunc dicitur esse vera. quia non preintelligitur homo illi assumptioni. sed ex illa assumptione aliquis factus est homo. scilicet deus. Alii dicunt quod nec hoc potest stare. quia sicut patet per exemplum. licet quis assumens vestimentum vere dicatur esse vestitus. et proprie et vere possit dici de eo. iste vestitus assumpsit vestimentum. tamen non conceditur iste assumpsit vestitum. similiter dicunt de ista. quod licet dicatur filius dei ex assumptione factus est homo. quod propter hoc vere dicatur filius assumpsit hominem. Et ideo dicunt alii communiter quod hec est falsa. deus assumpsit hominem. et hec est ratio. quia hoc dictum homo significat naturam humanam in supposito. sicut hoc dictum deus significat eum qui habet deitatem scilicet deum. sic homo significat eum qui habet humanitatem. et sic si ista esset vera. filius dei assumpsit hominem. id est eum qui habet humanitatem. sequitur quod assumpsit se ipsum. quia non est aliquis qui habeat humanitatem nisi filius dei. natura tamen communis in concreto ad significat et ad supponit quia significat naturam formaliter. et supponit pro habente illam formam. Unde cum ibi non sit aliquis habens formam talem nisi filius dei. non potest reddere locutionem veram. quia iam vel esset quod se ipsum assumpsit et tunc non esset distinctio inter assumptum et assumentem. vel oportet quod assumptum esset suppositum. quod falsum est. quia non est in christo nisi unum. Unde simpliciter est dicendum. quod filius dei assumpsit humanam naturam. et non sequitur assumpsit hominem. Ad primum argumentum dicendum quod tales sermones sunt exponendi. quia emphatice locuti sunt. ut exprimant fidem incarnationis. non tamen sunt extendendi. ut quando dicitur homo intelligatur humana natura. potius quam res nature. vel per terminum illius assumptionis. ut filius dei assumpsit hominem. id est assumptio terminata est ad hoc. ut filius dei sit homo. et sic est vera. Ad secundum dicendum quod in mutatur ab eo quod de quo. ad id quod. et ideo est fallacia figure dictionis. anima et corpus non est homo. sed ad illa consequitur esse hominem. Et ex ista questione patet alia. scilicet quod filius dei assumpsit humanitatem. qualitercumque accipiatur humanitas. natura tamen potest hoc esse intellectum. quia aliquando hoc nomen humanitas dicit principia hominis constituentia. scilicet animam et corpus. et secundum istum sensum verum est. quia filius dei assumpsit animam et corpus. nec ista duo faciunt hominem nisi unitum. non solum invicem sed in supposito. id est in unitate persone. secundo modo accipitur humanitas pro forma generis compositum. et sic adhuc est vera. quia filius dei assumpsit formam humanam. quia formam servi accipiens etc. ut dicit apostolus. tertio modo accipitur pro ipsa hominis proprietate.

Unde iste due sunt false. filius dei assumpsit hunc hominem demonstrato christo quia sic hoc idem assumpsisset se ipsum. Et ista filius dei assumpsit aliquem hominem. quia tunc sequeretur quod filius dei assumpsisset suppositum. quia in ipsa ratione natura in concreto ad suppositum. Ista autem est impropria. filius dei assumpsit hominem.

et adhuc est vera filius dei assumpsit humanitatem. id est hominis proprietates. sed non cum passione. Unde humanitas consequitur unionem anime ad corpus. scilicet quod uniuntur in constitutione nature humane. sed non in constitutione unitatis persone. Unde potius deberet dici sub tertio modo intelligendi. humanitas coassumpta quam assumpta. quia proprietas nature. potius coassumitur simul cum natura. cui est proprietas. quam assumatur. sed natura assumitur.

Ex premissis autem emergit questio plurimum controversialis.

Hec est questio 6. Circa quam queritur primo. utrum christus sit duo. et videtur quod sic quia ubicumque sunt aliqua essentialiter diversa. ibi sunt duo. sed in christo est essentia divina. et essentia humana. que differunt in infinitum. ergo sunt duo. Item sicut non obstante pluralitate personarum in unitate nature dicuntur unum sicut patet Ioh. 10. ego et pater unum sumus. sic non obstante unitate persone ex quo sunt due nature. debet dici duo. Item augustinus 1 de trinitate dicit. quod deus formam accepit formam hominis. et utrumque dicitur propter deum accipientem. et utrumque homo propter hominem acceptum. sed planum est quod hoc dicto utrumque non potest dici nisi de illis que sunt duo. ergo christus est duo. Contra boetius de duabus naturis in christo. dicit omne quod est in quantum est unum est. sed christus est. ergo est unum. Item quando sunt aliqua duo essentialiter diversa unum non potest de altero predicari. sed si in christo sunt duo idem unum non predicatur de altero. et sic deus non est homo. nec econverso. quod est contra fidem. Respondeo dicendum quod hec locutio potest habere triplicem sensum. et unus est ut dicatur. christus est duo. scilicet nature. et iste est falsus. nec aliquis hoc posuit. quia natura humana non potest predicari de christo. secundus intellectus est. quod christus sit duo. scilicet persone. sicut posuerunt nestoriani. contra quos dicit fides catholica. non duo tamen sed unus est christus. tertius intellectus est medius inter illos duos precedentes. dicendo christus est duo. scilicet supposita vel res nature. iste autem sensus dubius est et iam plures concesserunt. Ad evidentiam autem ipsius est intelligendum. quod isti fuerunt moti. quia non distinxerunt inter suppositum generis et substantificationis. Nam suppositum generis vocatur omne id de quo potest id tale genus predicari in quid. puta color quia subicitur generi qualitatis. et corpus quia subicitur quantitati. et sic in qualibet re sunt plura supposita. quia habet plures differentias. et sic non est iudicanda hec locutio. nec hec questio. utrum christus sit duo. Suppositum substantificationis dicitur id in quo totum esse rei substantificatur. et sic corpus et color possunt habere unum suppositum. quia una est substantia in qua salvatur natura coloris et corporis. Nunc autem sic est. quod res non debet numerari secundum id quod subicitur vel predicatur. id est penes suppositum in subiciendo vel predicando. sed penes essendo actu substantificando. et quia natura humana substantificatur in divina persona christi. hinc est quod debet dici unum et non duo. nec masculine nec neutraliter. masculine non dicitur quia predicatur de complexo. et distincte. et determinate subsistendo. sed neutraliter potest predicari. et sine complexo et determinate subsistat. Unde albedo per se non dicitur aliquis. sed bene dicitur aliquid. et per se humanitas. dicitur aliquid et non aliquis. et quia persona dicit quod completum. ideo masculinum respicit quod completum. natura autem quia de se non dicit quod determinatum ideo genus neutrum respicit naturam. christus autem non dicitur duo masculine. quia non sunt due persone. nec dicitur duo neutraliter. quia non predicatur in recto natura humana de christo. nec hoc. dicitur habere plura supposita substantificantia.

quamvis habeat in se plura supposita generis. nam hec manus est quoddam suppositum huius generis manus. et hec humanitas est quoddam suppositum humanitatis. et tamen non dicitur homo plura supposita. sic christus non debet dici plura supposita. quia non numeratur penes multitudinem talium suppositorum. nec possunt de eo dici in recto [illegible]. christus est manus sua vel res sua. Unde non potest christus dici duo sed unum suppositum. Est autem notandum quod sunt quinque nomina. que videntur idem significare. et suppositum indivisibile. et infimum in genere substantie. ut hunc et quia plenius manifestatur in substantia ideo pono exemplum in genere substantie. et sunt ista nomina scilicet particulare. singulare. individuum. prima substantia. hoc aliquid. suppositum res nature. ypostasis et persona. Hec autem sic possunt distingui. nam alia sunt nomina prime impositionis. et alia secunde impositionis. nomina prime impositionis potest esse dupliciter. quia per respectum ad naturam communem. et tunc dicitur res nature. vel per comparationem ad proprietates individuantes quascumque. et tunc dicitur ypostasis. sed si ille proprietates pertinent ad dignitatem. ut rationale et tunc dicitur persona. vel dicitur per comparationem ad naturam actu sive signatam. et tunc dicitur hoc aliquid. Si autem de nominibus secunde impositionis vel intentionis scilicet hoc potest esse dupliciter quia quantum in se consideratur. aut in quantum comparatur ad commune predicabile. si primo modo adhuc est dupliciter. quia in quantum indivisum in se. et sic dicitur individuum. aut in quantum est divisum ab aliis. et tunc dicitur singulare. Si non consideratur in quantum comparatur ad commune predicabile. tripliciter potest esse. quia in quantum continet naturam communem. et sic dicitur particulare. vel in quantum dicit respectum ad ipsum genus. ut predicabile et sic prima substantia. vel per respectum ad naturam illam quantum ad actum substandi. et sic dicitur suppositum. Est ergo dicendum ad questionem. quod christus non est duo sed unum. sicut athanasius dicit non duo tamen sed unus est christus. Ad primum argumentum dicendum quod licet magister proprie christus dicatur ex utroque unum tamen bene est verum unum quod secundum quod deus. et unum secundum quod homo. sed non ponunt in numerum. quia non dicitur abstractive. sed concretive. quia petrus albus. aliud est quod secundum quod homo et aliud secundum quod albus. et tamen aliud et aliud non ponit in numerum. quia non potest dici petrus esse duo. eo quod in concreto. Ad secundum dicendum quod non est simile. quia una natura in pluribus suppositis. facit esse unum. quia sic est in pluribus. quod predicatur de quolibet in concreto. in abstracto. et ideo cum ipsa essentia sit una natura. oportet illa esse unum. sed due nature ita concurrunt in una persona christi. ut non possit predicari humana natura de christo in abstracto. sed in concreto ad idem suppositum. et isto modo non numerantur sed uniuntur. et ideo non potest una persona dici plura. sicut una natura dicitur plures persone. Ad tertium dicendum quod illa locutio augustini est exponenda. et non extendenda. quia illa dictio non tenetur ex parte predicati. quod christus sit utrumque. sed tenetur ex parte sui. et tunc hoc utrumque non stat pro duobus suppositis. sed pro duobus nominibus significantibus duas naturas in concreto.

Secundo queritur utrum persona christi sit composita. et videtur quod sic quia damascenus dicit 3 libro. in domino Ihesu christo duas naturas cognoscimus. unam ypostasim ex utrisque compositam. Item in symbolo dicitur. quod sicut anima rationalis et caro unus est homo. ita deus et homo unus est christus. sed anima rationalis et caro componunt hominem ergo etc. Contra. ubicumque est compositio unum compositorum non predicatur de altero. sed deus predicatur de homine et econverso. ergo etc. Respondeo dicendum quod compositio dicitur dupliciter. scilicet proprie

Nota quod hec quinque nomina [illegible] singulare [illegible] natura humana [illegible] substantia. suppositum [illegible] ypostasis et persona [illegible] quod non [illegible] aliquid [illegible] singulare [illegible] predicatur [illegible] non [illegible]

7 coit. ppe dr 9poio unio aliquor duor hntiu mutuaz inclinatoz ad 9stitutoz tcii. 7 sic n pt dici pa xi 9poita. q2 mlta identia seqrent. puta q illa pa cet mutata. 7 ipsa. 7 tpla lr pdicta. 7 n coicaret ydiomata. vn isto m n solu e fla tal ppo s; 7 hetica. ¶ 2o mo. dr 9po large sil cu alio p. 7 sic psonal unio. pot dici ce 9poita. no q pa sit ex plibz natis 9poita. s; q illa pa an incarnatoz erat suppoit i una na simplici. p icarnatoz aut illa p. sin sua mutatone. e suppoit dine ne 7 huane. s; tal mutato e solu ex pte ad supte no. 7 sic est ua illa ppo q pa xi est 9poita sic ondut pones fce. ad hac pbaz. s; q2 qn aliq ppo hnt duplice modu itlligndi un ppiu 7 aliu largu sui coez. dz poci iudicari fm ppiu. hnt est q doctores moderni tpris. renuut tale locutoz. pa xi e 9poita. si ppe intelligat 9po. si aut large intelliget. tuc no declinaret 9ponis uocabuli. 7 sic dcz e ad qoz. q pa xi. no est 9poita. eo m q dixi ¶ ad pm argm dcz. q ulta dam sut itlligenda. q2 forte no male sonat ig co. sic i latino. vn qn dic ex duabz natis 9poita. no q ex ill natis sit illa pa 9statuta. q ppe dr 9po. s; dz intelligi pa i duabz natis. poci qua ex duabz natis. 7 sic e largo m dca 9po. ¶ ad 2m. d simbolo dcz. q illa silitudo n currit a pedibz. s; tm intendit dice. q sic caro 7 aia 9currut ad unitate pe. sic dinitas 7 huanitas. 9curut i una pz. s; ad hc fiat alio mo. 7 sic ialiis dca. [sui 9poio sicut sibz]

Erto qr. vtrm illa unio ut p acons ¶ Ro dcz. q circa ista unioez 9ponis fuerut he ses. nestorii. theodori 7 aliorz q2 aliq eoz ponebat duas ypostases. 7 aliu una ypostasi 7 nam huaz ee accntalr unitaz. puta f unitate affectonis ul inhabitatonis. ul hui 7 h magr s dicat has ee oppiones poci tn sut dicede heses. q oppiones. s; sca romana eccia i un gleta in synodo. 6. dic mediu modu ee tenedu iter illas heses. neqz f ecniaz fcaz ee unione. n sz accns. s; fm subsistenciaz ul ypostasi. vn sic legit ibi sca uo di eccnt. utusqz pfidie ipietate races unione di ubi ad carne q f 9poz 9fitet. q e f subsistencia. 7 h e snia dcta sce ecce no oppio. vn apls ait 7 hitu iuetc ut ho. pp q doctores mlti dicut q hua na mxo ugit iacni q oz bn intellige. f. q no sit acns sic allcdo. s; dr acns q2 substanciat i suppoito alteri ne sic acns 7 aduenit p 9pletu ee illi ne. s; subtilr dic apls 7 sapient defendit ag q2 illa na hua tenet modu hitu. p tato q nom hit dic ab iacetia uni sustancie. rli alteri q 9dez pot ee f uata utusqz ppetate. no q p hitu excludat apls 7 aug. qn dicut ho f staz d xpo.

varto qr. vtrm sit cinata ista unio ad unitatez pe. ¶ Ro. dcz q sic. s; adtendez

q unio e mltapx. q2 uno m dr unio. aliciu unibil ialteri naz 9ufio. sic 9uitat gutta aque qn unit urceo uini. q fit pp unius ad alcm repugnciaz. 7 ptrauanciaz. 2a aut unio e qn ut q2 unible altat inetu 9stitutoz. 7 q2 n e ibi excellecia uni rli alteri sic unut ela imixto. q2 mixtio e mi sabiliz altatoz unio. f pln. 3a aut unio e iqua n est tnsmutato unibliu s; tat ne 9statuto. q2 unibla n hnt repugnanciaz s; mutua dpedncia ad inice. sic unut corp 7 aia ingstitutoz hois. 4a aut unio e eo m dca. inqua n e tnsmutato nc ne tue 9stituto. set un unibliu fuat solu ialto. q2 nc e ibi repugnatia nc eentiall dpedencia. s; excelles pdominato. sic e qn una arbor iserit alta. 7 substancificat in alta. suata tn utusqz arboris ppetate 7 tn una arbor. substancificat in na 7 i stipite alteri. ita q e un stipes utusqz. 7 isto. 9o. mo unionis hnt uni na dia huane ne. vn q2 i ista unione. no e repugnantia iter diaz naz 7 huaz. io nulla e ibi tnsmutato. nc 9usio. q2 n e i nitua dpedecia. n e ne tue 9stituto. s; q2 ibi est die ne pcelles pdnato noce e q dia na trahat huaz ad unitatez. s; n pot ad unitate ne. sine tnsmutatone. ul 9usione. q no possut cade i do. io oz q trahat ad unitatez pe. p locu adione sic argumo bo. ut ia sit un stipes. ul ypostasis die nate. 7 huane. 7 una substancificat inalta. vn mlta e silis illa unio. unioni insitonis. pp q dic beatus iacobz. i. ima suetudine susa pite isitu ubu q pot saluare aias urs. vn dcz e q illa unio tinat ad unitate psone.

Vito qr. vtrm i xo sit duo ee 7 uidq n q2 u sut duo ee un n pdicat d ao. g si i xo sut duo ee. dinu f. 7 huanu. uni n pdicaret d ao q. fl'm e. ¶ It uni rei un e ee. s; xs e una res i due. sic i pcedetibz e dcm. g ee e uni ¶ In s; i me sut sta 7 acci. n tn dr q i me sit pla ee s; uni g no obstate. i xo dia na 7 hua pp unitate suppoiti dr tn b hre solu un ee ¶ 9. ag. q. d c. dic q ab eo q e ee dica e ecnia. s; i xo sut ple ecnie. g plia ee ¶ Ro dcz q duplex e ee. f. ee ecnie. 7 actual exnie. Si loquam d po sic pt dici. q i xo sut duo ee. q ee ecnie n dicit ad ecnia realr. s; solu dicit rlonez ipi ad suu exeplar. q hnt iuite dna. q q2 refert caca actualr. si fcae. ul itualr si no e fca. s; e factibil. 7 q2 i xo sut due ecnie sui ne. io pot dici q hnt duo ee ecnie. 2o m dr ee actual exnie. q2 no 7 sic no e i xo n uniz ee actual subsistetie. q2 no e ibi n uniz suppositu. i q na hua subsistit. ¶ Ad pm. argumt dcz. q qn sut duo ee subsistetie necu e q un n pdicat d alio. s; d alus n oz. q2 ee albuz ps d ee aiato. vn roe suppoiti. i q subsistut ps sut bn i 9cto de se pdicari. siu q un exstat in alio. sic ee albu in ee aiato. siu q duo accnte

exstat in 3o. sic pdicato musicu d gmatico ¶ Ad 2m. dcz. q uni rei unicu e ee actual exnie. d aliu no oz ut dcm est. ¶ Ad 3. dcz. sic ad pcedes q2 i me no sut duo ee subsistentie. s; bn sut duo ee ecnie. sic pz d allo. Dist. A.

Cum pma uo dr d fcs ho. hc. A. d. circa q qr po. Vtrm h locuto sit ua. ds e ho. 7 ui q no. q2 tpx e pdicato p ecnia. 7 p ihentia 7 p caz. s; nllo istor modor h pot ee ua g 7c. pbo mi. pz q no p ecnia. q2 ia ecnia d. cet ee hois. q flm e. n p iherciaz. q2 tuc cet accntl. q i flm e. nc 3o. m. f. p caz. q2 ita possz dici q ds e lapis. g nllo m ds e ho ¶ 9. b. ad eug. dic q tanta e unio. q si duo inicat pdicas n erres. ¶ Ro dcz. q sic pz p phm i porbz. qcuqz uni 7 eide sut eade. int se sut eadez. p quaz reglaz hnt efficatia silis expoitoz sic 7 e ipo. q2 cu ista unio sit in suppoito. 7 suppoito sint eadz iste ne. int se sut saltc i 9cto eadz ¶ Ad argm. dcz. q illa ro 9cludit q nllo illor modor e bona pdicato. s; ista e singlaris unio 7 pdicato. n uq fuit alia huio silis. 7 ppt silitudo d aliu no currit. vn n p caz n p ihentia nc p ecnia e ista pdicato. s; p unionez. [locuto qua dr.]

Scdo qr iusta h. vtm ista ds fact e ho sit ua. ¶ Ro dcz. q h dco fact pot pone circa pdicatu ul sbiectu. ul sup totaz ozone. si ultio m tuc e sensus q fcm e q ds sit ho. 7 sic e ua. fa si aut sit po m ponedo factu ee sbm i 9patone ad pdicatu. 7 tuc e sensus. q ille q p9 erat ds. sit m ho postea. 7 sic e impppa q2 illaz fcone pot recipe sbz ee se n sit intelligedo. q e suppoit ne fce. q ua e ho. 7 sic p q tal locuto 7 sua 9uisa pot hre bon 7 malu sesuz

Erto qr. vtrm fili di possit dici pdestinat. 7 q sic m. q2 ois ho aut e pscit. at e pdestinat. s; fili di e ho. 7 no e pscit. g e pdestinat. ¶ It pdestinato no e n pparato gre i psenti 7 glie in futuro. s; xo fio d. fuit gra 7 glia in tpr 7 p uisa 9ferri ab etno ¶ It apls ad ro. i. dic q p destinat e fili di i uirtute. ¶ Ro dcz q h dco pdestinat. 3. dic. f. passione. q2 e ubi passiui pticipiu. dic i acessione. pp ppoione. p. dic 3. ordinatoz. q2 dscendit a uto dicete ordine ad d p don gre q oia si bn ispiciat repugnat fio di. no. n. pot in fio d cade aliq passio. n 7 ipz ad anccedit. q2 ia fili di aliqn no fuisz q flm e. nc 7 pot dice ordine ad gfaz illo m. ppt q dca locuto n e siplr 9cedenda ua ee. f. fili di e pdestinat. n addat f q ho. vn cu illa ypostasis sit in duabz natis. 7 roe uni 9uat ei ro pdestinatonis. f. roe ne huane 7 roe alteri n 9petat. q2 ille fili d e cu alios pdestinas. n p ee cu restes. pncipalr aut m ee intelligis. qn dr fili di e pdestinatus. q sit roe ei q e fili dei

7 n fili hois. 7 io de negari tal locuto n d tinetur. f. ingnit ho. ¶ Ad pm argm. dcz. q d fio di ut ho e. bn seqt q e pdestinat 7 n pscit. 7 sic 9cedat pm argumt. ¶ Ad 2m. dcz. q fio di ppata fuit gra 7 glia. n tn roe qua di fili. s; roe q ho erat. Et silr dcz e ad ubu apli. qn dic q pdestinat e ee fili di. na li q refert naz q fca e ei ex semine d f carne. li 7 alit possz intelligi sic aliu dut. [vtrm fili di pdestinat sit ee ho.]

varto qr. 7 m q sic. q2 no plus repugnat fio di fi q pdestinari. s; fi recipit. q2 dr. fili di fcs e ho. g 7c. ¶ It fili di e ho no p naz g p graz. s; ois gra cuicuqz data. pordinata fuit ab etno dari. s; h e pdestinari. g 7c. ¶ 9 pdestinato n dic qd nale. s; qd gtuital. hoiq aut ee nlla gra fuit fio di. s; solu hoi. g n pot dici pdestinat. ¶ Ro dcz. q h pticipiu pdestinat pot tplr ipiare suaz antecessioz. q2 l rli sbi. ul pdicati ul toci coplati. po mo. rli sbi 7 tuc e sensus. q fili di an pusus e ee ho. q ee fili di. 7 sic tal lo e fla. Si aut 2o m. rli f. pdicati. tuc e sensus fili di pusus e ee ho. i. cogt. 7 sic e ua. Si aut 3o m. f. rli toci coplati. tuc e sensus pdestinat e. ut fili di sit ho. 7 sic e 7 ua tal locuto. ¶ Prius hac dcz e silr d ei 9uisa. f. ho pdestinat e ee fili di. q2 si sit sensus ponedo anccessione rli sbi. f. ho an q cet ho pusus e ee fili di. sic e ua. si aut rli pdicati dicat sua anccessionez. tuc e sensus. q ho pusus e ee fili di. an q fili di eet. 7 sic e fla. Si uo rli toci coplati tuc e sensus pdestinat e. q ho sit fili di 7 sic e ua ¶ Ad pm argm dcz. q sic recipit facto. sic pdestio. q2 sic dico. fcm est. ut fili di sit ho. silr dico pdestinat e. ut fili di sit ho. ¶ Ad 2m. dcz q illa gra potuit bn puidi dari hoi ab etno. 7 si h sit pdestinari. no e i 9ens q istud sit pdestinatu. D. 8.

Est pdca ingn dz. hc d. g. Circa q qr pmo. vtm h sit 9cededa dia na e d ugine nata. 7 ui q sic. q2 ylar. 9. d t. dic. n nisi nat hr fili. s; fili hnt huaz naz. g e nata. s; no n d ug. ¶ It dam. 3. l. c. 12. tortho to. i. d genitricez ue 7 pncipalr scaz maria pdicam. s; si e genitrix di. cu sit nom ne. na nat e d ea. ¶ 9. qcuqz nascat d ao e ei 9formis. 7 9petit ei ro filiatonis. s; die ne no 9petit ro filiatonis. nc e 9formis ugini. g 7c. ¶ Ro dcz q h n e recipienda. q2 natiuitas attribuit alic duplr. uno m sic sbo. 2o m sic tio. i. n. q nascat. sbposit e. q2 ad h gnat ad ut sit actu. actu aut ee. 7 pati ul age. rei sbsistetis e ut pz i. mete. q2 ne no 9petit pse subsiste n i suppoito. vn dam dic. natiuitas ypostasi e n ne. vn no solu s; naz huaz. si nc 7 f dina 9petit nasci n suppoito. vn h no recipit dia natu e etnalr

ciu n e sit no recipis ... q ihac ppo ds e ho ipat psuppo ipi sbi ipat p pdicatu h; alio m. q2 p pdicatu ipat suppo dinu ut dnatu huam ut ita logr i sbo uo sbponit sn tali dnatone. ut sic sesus. ds e ho i. fili di q d ds e fili di unit huane ne. 7 e sile cu dr. pe e ho. i. pe e p in huamte l p. e p exnu suppo huane ne

genita · quia pater esset genitus qui filius est · quia natura divina non est ab aliquo · oportet autem ab alio genitum esse ab alio sicut a generante · potest autem attribui ei sicut termino · quia actio ad generans · ut ei natura coniungatur · natura · n · et forma idem · per gnoz autem forma coniungatur in supposito · unde · 2 · physicorum dicitur quod nativitas est via in naturam · i · terminatur non intuitu ad formam · seu naturam speciei · Ad primum argumentum dicendum quod ubi relationes sic exponi nichil habet filius nisi natus · i · nisi habet quod non nascendo accepit · unde ibi est sola actio · quia aliter et aliter significatur per hoc nomen dicitur · et per hoc nomen natura ·

Ad 2 · dicendum quod verum est quod est dei genitrix · sed non propter hoc sequitur genitrix divine nature ut dixi / dicat utrum natus

Octavo queritur · utrum natura absumpta a dei virgine · et videtur quod sic · quia christus ut natus est de virgine · in christo autem sunt due nature tantum · ergo oportet quod secundum aliquam naturam hoc ei competat · sed non potest ei competere nasci de virgine secundum naturam divinam · ergo competit secundum naturam humanam · Item omne quod incipit esse incipit aliquo genere mutationis · sed natura humana incepit esse in christo · ergo aliquo genere mutationis · sed non est dare aliud genus mutationis nisi generationem · ergo illa humana natura que incepit esse in christo fuit concepta et nata · Contra · generatio terminatur ad hoc aliquid · sed hoc aliquid in natura personali est ypostasis · sed ypostasis non est nata de virgine · quia fuit de patre eterno · Item natura humana dicit animam et carnem · sed non dicitur proprie anima exoriri in esse per creationem · natura carnis · ergo non dicitur natura nasci · propter carnem · propter hoc quod ipsa generatur · Respondeo dicendum quod hoc loquendo · s · natura humana est nata de virgine · et in dei genitrice · sed non per se et principaliter · et ratio huius est · quia nasci est quedam via vel ingressus ad sui · sui esse · et ideo ita competit nasci sicut et esse · sed esse per se et proprie competit subsistenti in natura · quia forma sive natura non subsistit nisi ratione suppositi ad quod terminatur · nativitas sive generatio que terminatur ad totum compositum per se · sed ex consequenti terminatur ad formam · sive naturam in supposito · sicut patet · 1 · metaphysice · unde quia natura in supposito est terminus ipsius motus · motus autem diversificatur · secundum terminos · 5 · physicorum · oportet dicere quod natura sit nata sive generata in supposito · et ideo sive natura accipiatur pro forma communi generationis compositorum · sive pro parte constituta potest concedi esse vera locutio · quia si pro toto composito accipiatur est vera · ratione partis per synecdochen scilicet carnis · sive accipiatur pro forma generationis compositi · sic est vera ratione suppositi in quo natura humana existit · generando hunc hominem generatur homo · quia natura oportet operari in huiusmodi secundum philosophum · Ad primum argumentum dicendum quod verum est quod generatio terminatur ad hoc aliquid · et ad ens completum · per se et proprie · sed ex consequenti terminatur ad naturam · non tamen exclusa ypostasi · Ad 2m · dicendum quod ratione solius corporis dicitur homo generari · sed quia natura non intenditur nisi totum compositum · ideo dicitur generari homo · Si vero queras quare non dicitur sic creari · ratione anime · dicendum quod hoc est quia generatio non excludit creationem · preambulam · sed creatio bene excludit generationem · quia ipsa creatio fit de nichilo · et propter hoc excludit aliam productionem / utrum dicatur de divina

Nono queritur · utrum homo · natura · et videtur quod sic · per illam regulam · quando aliquid de aliquo predicatur · et de subiecto · sed natura divina est filius dei · filius dei est homo · ergo hoc subiectum istius est homo · Item si divina natura est homo habetur

propositum · si vero non est homo filius dei non est homo · sed hoc est falsum · ergo primum · Item quando aliquid predicatur de aliquo vere in abstractione sibi oportet quod includat predicatum · ergo si divina natura vere est homo · oportet quod in abstractione deitatis vere cadat homo sive essentia humana · sed hoc est ab sensu ergo et reliquum · Respondeo dicendum quod duplex est predicatio ad presens · una est per ydemptitatem suppositi · alia per ydemptitatem forme · prima est ut quando dico · divina natura est homo · tunc non est vera · et est sensus · divina natura est homo · i · divina natura est ille qui est homo · et reducitur talis ydemptitas ad ydemptitatem unionis · Secunda predicatio est forme · ut quando dico sortes est homo · i · sortes est informatus forma humana · similiter quando dicitur divina natura est homo · tunc est sensus · quod divina natura est informata forma humana · et tunc est falsa · et per istam distinctionem · patet responsio ad argumenta utriusque partis · Ad primum dicendum quod illa regula vera est quando predicatur dicitur ydemptitatis · forme ut sortes est homo · sed quando dicitur divina natura est filius dei · et filius dei est homo · hoc non est ydemptitas forme · sed ydemptitas ypostasis vel suppositi · et est sensus filius dei est homo · i · est ille qui est homo · Ad 2 · dicendum quod divina natura est homo · sicut dictum est · i · est ille qui est homo · Ad aliud alterius partis dicendum quod bene oportet predicatum includi in ratione subiecti · quando est predicatio ratione forme · sed non quando predicatur ratione unionis ·

Decimo queritur · utrum christus sit bis natus · et videtur quod non quia bis dicit actum interruptum · et eiusdem replicationem · nisi actus non fuit interruptus · non dicitur quis in aliquo loco bis fuisse · sed planum est quod actus eterne generationis · nunquam fuit terminatus · ergo non potest dici replicatus · nec valet dicere · quia illa est una · et temporalis est alia · quia si sunt diversarum rationum non potest dici bis · quia si disputem et regulem · non propter hoc dicor bis disputasse · Contra · augustinus de fide ad petrum · unigenitus dei filius natus est · semel ex patre · semel ex matre · sed primo et secundo nasci est bis nasci · Respondeo dicendum quod secundum philosophum · 2o · physicorum actus numeratur ex tribus · scilicet ex subiecto · ex tempore · et ex specie · sive ratione quod idem est · unde actus numeratur · aut quia est in alio et alio subiecto · aut quia in alio et alio ratione · aut quia in alio et alio tempore · ergo cum adverbium numerandi dicat actum numerum · sed non quorumcumque actuum · quia non subiecti vel termini · quia si aliquis sit ad 2 · terminos alterationis · puta sanitatis et sanitatis · non dicitur bis alterari · nec subiecti · quia si duo simul comedunt · non dicuntur sibi comedisse · sed quia adiectivum ibi est adverbium · quod significat cum tempore · oportet quod proprie dicat numerationem · et quia nativitas fiat cum tempore · oportet quod proprie dicat numerationem · et quia nativitas christi est duplex ut dictum est · in christo duas nativitates · et alia temporalis · ideo potest dici quod christus sit bis natus · quia iste actus nasci numeratur ex mensura eternitatis · et temporis · dicendum est ergo · quod christus sit bis natus · et hoc expresse dicit ysidorus · Ad argumentum dicendum quod non oportet quod bis dicat geminationem · eiusdem actus · univocationis · sed sufficit quod dicat secundum convenientiam analogie · nec oportet quod dicat interruptionem actus · in hiis que interrumpi non possunt · unde celum nunquam interrumpit motum · nec discontinuatur · et tamen dicitur esse motum bis · vel decies · unde ei numeratio motus · non causatur ex motus interruptione · sed ex motus completione · nec requiritur terminatio actus · accipiendo · scilicet terminationem · per cessationem · quia hoc accidit ex imperfectione actus alicuius · sed bene potest dici terminatus hic est completus · hic dico propter generationem eternam · quia licet non cesset est tamen terminata · i · completa · et continue generatur · potest ergo generatio temporalis poni in numero cum eterna · licet non sit penitus similis · sufficit quod sit consimilis aliqualiter

scilicet in alia et in alio numero / sint due filiationes · et videtur quod sic · quia multiplicata causa multiplicatur effectus · sed generatio est causa filiationis · ergo cum in christo sint due generationes in eo · scilicet eterna et temporalis · ergo sunt due filiationes · Item multiplicato uno relativo · multiplicatur reliquum · secundum philosophum · quia quotiens dicitur unum oppositorum et reliquum · sed secundum generationem eternam dicitur filius patris eternaliter · et non matris · et secundum temporalem dicitur filius matris temporaliter · ergo ex quo refertur ad matrem et patrem non refertur · et mater est unum relativum ergo et christus oportet quod referatur ad eam · Item abstracta filiatione eterna · adhuc est intelligere in eo · filiationem temporalem · et econverso · ergo cum illa sint diversa · quorum unum remanet alio abstracto videtur quod tales filiationes sint diverse ergo plures · Contra · filiatio est proprietas personalis · sed in christo est sola una persona · ergo sola una proprietas personalis · Item si propter habere relationem ad patrem et matrem · dicitur quis habere duplicem filiationem · tunc quilibet homo sic diceretur habere · duas filiationes · scilicet unam ad patrem et aliud ad matrem · Item ex eo quod quis habet diversos discipulos · non propter hoc dicitur plures magistratus habere · ergo pari ratione christus non dicitur · habere plures filiationes · propter diversos ad quos refertur · Respondeo dicendum quod hoc quod est multum difficile · quidam non dicunt · quod quamvis concedatur in christo esse duas nativitates · non tamen potest concedi esse duas filiationes · et ratio huius talis est · quia cum filiatio sit relatio habet comparationem ad tria · scilicet ad subiectum in quo est · et ad terminum ad quod est · et ad principium a quo est · numerus autem relationis secundum differentiam specificam causatur a principio a quo est · sicut paternitas et dominium · sunt due relationes in aliquo homine que non numerantur · ratione eius in quo sunt principaliter · sed ratione eius a quo sunt · quia possunt esse due relationes in eodem homine respectu eiusdem · sed numeratio · vel pluralitatis · secundum numerum non secundum speciem · non causatur principaliter a principio nec · ratione termini ad quem est · sed ratione subiecti vel subiecti · in quo est talis proprietas · et quia subiectum filiationis · est ipsa persona et non natura nisi ratione persone · hinc est quod cum in christo non sint plures persone · non possunt esse plures filiationes · nec est simile ut dicunt · quod debeat numerari filiatio a principio sicut numeratur generatio · quia ut dicunt generatio significatur per modum actionis · actio autem et passio · non solum recipiunt numerationem · ex parte subiecti sed in ex parte materie · et ex parte principii · et quia aliud est principium eterne generationis · et aliud temporalis · et alia est in materia huius et illius · ideo est alia et alia generatio · sed non filiatio · natura filii generatio · respicit per prius personam in subiecto et per consequens potest respicere naturam · unde humana natura in christo potest dici nata et non filia · quia filiatio non respicit nisi personam · et quia in christo est pluralitas naturarum · possunt esse plures generationes · sed quia non est ibi nisi una persona · ideo non potest esse nisi una filiatio · et isti habent pro se regulam philosophi · 5 · physicorum · quod scilicet duo accidentia eiusdem speciei · non possunt esse in eodem subiecto · unde cum filiatio vel relatio · sit accidentia · non possunt esse plura in eodem subiecto · Alii dicunt · quod non est impossibile · in una persona esse duas filiationes · saltem diversarum naturarum · unde bene potest esse aliquis · pater naturalis alicuius · et pater adoptivus alicuius · alterius · et iste sunt diverse paternitates · specie · sicut contingit de magistro diversarum doctrinarum · habere in se duas relationes · specie differentes · cum ergo in christo sint diverse nativitates sive generationes · oportet ibi ponere

diversas filiationes · quia non impediunt se · sed differunt specie · unde nativitas temporalis · non est eadem specie · cum eterna · si tamen aspiciamus ad subiectum filiationis · quia non est nisi unum · et eternum · non potest esse realiter · nisi una sive filiatio · quia temporale non potest poni in ypostasi eterna · sed solum secundum rationem · sicut creatore · et ideo filiatio qua christus refertur ad matrem · non potest esse relatio realis · sed secundum rationem tantum · sed mater vere et proprie refertur ad ipsum reali relatione · Ad primum argumentum dicendum quod generatio non est tota causa filiationis · sed est quod requiritur ex causa · ex causa autem requiritur esse completum · et quia filius dei ex generatione eterna · habuit esse completum · per illam filiationem · quia talis filiatio constituit personam · ideo per temporalem non acquisivit · esse reale · sed secundum rationem tantum · quia nec in alia persona · potest similiter esse duplex filiatio eiusdem rationis · sed bene potest esse filiatio analogica cum naturali · Ad 2m · dicendum quod quando relativa formaliter multiplicantur · bene oportet multiplicari · sua relativa · correspondentia · eo quod ab invicem habent essentialem dependentiam · sed quando multiplicantur materialiter · non oportet sic · si doceo plures discipulos in eadem scientia · non dicor plures magistri · vel multiplicatus magister · et unus pater qui generat plures filios · non dicitur multiplicatus pater · quia talis multiplicatio est materialis · quia non nascitur nova paternitas in eo · sed bene novus respectus · quia est plurium filiorum · et sic est de verbo eterno · Ad · 3 · dicendum · quod abstracta una reali bene remanet alia secundum rationem · unde bene possunt esse filiationes diverse dummodo · non sint eiusdem rationis · Ad argumentum alterius partis dicendum · quod filiatio est proprietas personalis · verum est quod in christo non est nisi una filiatio constitutiva · que non potest esse duplex · sicut non potest esse duplex forma specifica · sed nec prohibetur quin possit esse alia · tamen per non eiusdem rationis · et sic est de verbo eterno · non tamen potest dici propter hoc · quod accidat ad temporale · ipsi eterno · quia hoc est impossibile · sed sicut dixi tale accidens fundatur in matre realiter et in filio secundum rationem · et sic patet de aliis · / filius naturalis ipsius virginis ·

Sexto queritur · utrum christus dicatur · et videtur quod sic · quia hoc est natus christus est filius virginis · sed aut naturalis aut adoptivus · sed non est adoptivus · ergo est naturalis · Contra · nullus est filius naturalis · quod voluntarie sit genitus · sed christus voluntarie est genitus · ex matre · ergo non est naturalis · Respondeo dicendum quod christus potest dici filius naturalis secundum utramque generationem · secundum naturam eternam est naturalis · filius patris eterni · secundum temporalem · est naturalis filius matris temporalis · et ratio est quia qualis nativitas est · similis ex similis secundum generationem · naturam · Ad argumentum dicendum quod maior est falsa · quia naturam concomitatur voluntas · unde si natura esset omnino obediens voluntati · sicut in adam · generaret filium patre volente · et natura concomitante · nec voluntas filium tollit ut generativa materie ·

Post investigari oportet · utrum cultus christo sit exhibendus · hoc est questio · 9 · Circa quam queritur · primo · utrum cultus latrie sit exhibendus christo humanitati · et videtur quod non · quia glossa super psalmum · adorate · scabellum pedum eius · dicit caro christi non est adoranda · illa adoratione · latrie que soli deo debetur · sed illa cultus que ei est · Item minori debetur · minor reverentia · quam maiori · sed planum est quod latria soli deo debetur · ergo · quod minor honor reverentie · exhibetur carni christi · cum ipsa non sit equalis deo · sed minor · Contra · damascenus · christus perfectus deus et perfectus homo · quem una adoratione adoramus · Respondeo dicendum quod oportet primo videre · quid nomine latrie intelligimus · postea appli ·

ſi poſſit · dō ſoli ul' xº guenire · vn̄ ſciēdū ē · q̄ acc
diuſificat̄ p gp̄atōz ad ōbā · ꝛ hn̄t p actuſ · iō ū ē
diuſa pō obi · oz q̄ ſit act̄ ꝛ hn̄t diuſuſ · cū g̓ ho
nor d'beat̄ alicui · ꝑ aliq̄ excellētiā · in ipō rep
tā · illi d'bet̄ maior honor · iq̄ repit̄ maior ex
cellētia · q̄ nō ē eid' dig̓tatiſ q̄'l3 honorable ·
ſ alia ꝛ alia pō honoriſ · ē indiuiſiſ · vn̄ alr ho
nor d'bet̄ regi · ꝑ regiā3 poteſtatē · ꝛ alr pn̄i ·
ꝑ pn̄ā3 potātē ꝛ dig̓tatē · ꝛ alr magro · ꝑpt̄
magiſtri dig̓tatē · ꝛ ſic d' aliiſ · honor aūt ſm
phm · 1 · ethy · ē exibitō reuēntie · i teſtimoīū
ūtutiſ · g̓º q̄ dſ ē ſume honorād' · ꝑ ſumā ex
cellētiā3 · iō ſumī honor d'bet̄ ei · vn̄ · g · ethy ·
dr · q̄ nullr aliq̄n retbuet̄ ſ dig̓tatē · diiſ ꝛ pē
tibz · ſ ipoā3 famulaſ epycekoſ iū · ꝑt̄ · ecc · 43 ·
exaltate illū q̄ nētūq3 poteſtiſ · ꝛ ad hc̄ pualē
bit · maºr ē · n · oī laude · oībz aūt aliiſ a deo ·
nō d'bet̄ · honor · n̄ iq̄ nē p̄cipat ad diuinū ·
ſ analogiā ul' p atbutōz ad ip̄z · h' aūt face
difficile ē ꝛ miitoriū · iō circa ip̄z boū tale ſpi
ſiale · regr̄ ſpāl ūt̄ · ſit ei oppoīt̄ · ſ · ydolatā ·
ē ſpāle uiciū · ille aūt ſūm' honor · quo dſ ho
norat̄ ul' colit̄ : lacā noīnat̄ · vn̄ ag̓ · dic̄ in
enchi · q̄ ſi q̄rat̄ quō colit̄ dſ · bñſ ē rñº · ſ · fide
ſpē ꝛ caritate · iſte aūt ē ſūm' honor · q̄ ei ſumo
ēdat̄ · ꝛ ſume diligat̄ · ꝛ i ipō ſume ſpēt̄ · q̄ oīa
ſoli dō d'bent̄ i ſūmo · ꝛ iō idē ag̓ · dic̄ · x · d' ci ·
q̄ lacā ē cult̄ ſoli dō d'bit' · ꝛ ibidē dic̄ · q̄ ē pie
taſ ꝑ d'uotōz mrāſ · q̄ gca theuſebiā uocāt · 1 ·
ſuit̄ qua dō ſuit̄ · alie aūt cāte d'bet̄ hono
rari · iq̄ nt̄ relucet i eiſ · aliqua excellētia diā ·
ꝛ q̄ tal' excellētia ē ſ pluſ ꝛ min' · iō oz q̄ ho
nor exibeat̄ eiſ · ſ gradū · tal' aūt honor exi
bit̄ cāturiſ · dr dulia g̓nali noīe · ſic g̓º hn̄ſ · 2º
noīa · g̓nalia honoriſ · qbz noīnam' honorē exi
bēdū dō ul' cāte · ſ iſtūt idē nomī apud grecoſ ·
hn̄t duo alia noīa · ſ · lacā · ꝛ theuſebiā · ul' euſe
biā · · 1 · boū' cult̄ · apud latinoſ uō dr pietaſ ·
ſiū religio · q̄ obligat̄ hoīē3 ad aliq̄ ſpra · d' ti
nata · dō exibendā · ad cult̄ · dī · ꝛ h ē ſnia ag̓ · x ·
d' ci · h aūt lacā ſoli dō d'bita · aliq̄n accipit̄ p
actu i tn̄ſeco · aliq̄n p extn̄ſeco · q̄n ſtat p actu
i tn̄ſeco · ē hn̄t ūtutiſ · habilitāſ aīā3 · ad cl'tū
dī · d'bite ordinat̄ inq̄ nt̄ ē circa boū difficile ·
ꝛ miitoriū3 · Si uō accipiat̄ p actu exteriori · ē
adoratōniſ reuēntia · ſic̄ ei oppoīt̄ ē ydolatā ·
aliq̄n a i accipit̄ · ſatiſ large · p re imolata ·
ipi dō · p tale act̄ ul' ritū · que ē q · m̄ ei · eſt
tū aduertend' · q̄ q̄ ꝛ plex boū adō · habem' · ſ · ſpz
ꝛ cor' · ꝛ bona exteriora · iō d'bem' d' hiſ oībz · tāq̄
adō hitiſ · dn̄m honorare · mā p pº bono · d'bem'
dilectōz intn̄ſecā · p 2º corpalē adoratōz · ꝛ p · 3º ·
exteriorē ſacficioꝝ oblōnē · dō ē g̓ ad q̄oz quā qr̄
vtr̄ xº huanitati ſit exibendus cult̄ lacē · q̄ ſi
gſidret̄ caro ꝛ aīa · ut ſūt unite illi pē · q̄ eſt

adorāda · adoratōne lacē · ſic̄ eadē ſuga cauet̄
ferrū ignit̄ · ſic ſoluſ igniſ pſe · ſic caro deificata ·
eadē reuēntia ē digna · ſic dſ ſoluſ · q̄ n̄ diſtigt̄
int̄ illa unita ad inuicē3 · vn̄ honor hui' n̄ reſ
pic̄ ptē hāc ul' illā3 · ſic̄ dic̄ i d' ferro ignito · Si
aūt pſe ꝛ ut n̄ gūicta gſidret̄ · illa hūanitaſ ·
n̄ d'bet̄ ſibi cult̄ lacē ſ ypdulie · ¶ Ad pᵐ · argᵐ ·
dcā · q̄ illa glō · loq̄t̄ d' carne xº ut pſe gſidrata · ꝛ
nō unita · ꝛ h ē q̄ dic̄ ag̓ · ſi hoīē3 illū ſepauiſ a
dō · illi nūq̄ cdō n' ſuiō · ꝛ dam̄ dic̄ n̄ ut nudam
carnē adoram' · ſ unitā diītati · iunā yponaſi
dīni ubi · ¶ Ad 2ᵐ · ſilr ē dcā · q̄ minor honor
d'bet̄ carni pſe ſupte · q̄ ūtō unite · ſ q̄n illa
duo ſūt un' · tot̄ uadit ꝛ refert̄ ad ſuppoīt̄ · ꝛ p
h p3 d' argᵗᵒ alteri ptiſ · latrie d'beat̄ vgi ei ·
Ctō q̄r · vtrū cult̄ lacē d'bet̄ ymagini xpi · ꝛ ūq̄ · uō q̄ ſi ·
vgīni d'bet̄ cult̄ lacē · mag̓ d'bet̄ ymagini
ūt̄ ꝛ uiue · q̄ picte · q̄ hō ē vº uā · ꝛ uiua · ꝛ dēnic̄
ipſſa · illa aūt ē p hoīē3 fcā · g̓º hō pot̄ honorari ·
tali honore · referēdo ad illū cui ē ymago · ¶ q̄
dam̄ dic̄ · l' · 3 · honor vgīſ refert̄ ad pthotipō · g̓º
idē ē adorare ymaginē ꝛ eū cui ē · ſ ille cui ē
ē honorādus · cultu lacē · g̓º ꝛ c̄ · ¶ Rñº dcā · q̄
ꝛ poductō ymagīn in ecc̄ · nō fuit ſin cā · ſ ꝛ pᵗ
cā extitit hui' inductōniſ · pᵃ · ē ſiplicīū erudi
tō · q̄ aliq̄ ſūt ita groſſi · ꝛ tardi · q̄ p ūba dcā ul'
ſcpta · nō poſſūt erudi · ſ q̄n adiuuant̄ · p uiſi
onē coꝝ ſcoꝝ · q̄ pdicāt̄ · apti cdūt ꝛ itlligūt ·
nrē fidei ſacmta · 2ª cā eſt cdētiū i d'uotō · ſūt
n · aliq̄ ita duri · q̄ uix ad aliq̄ d'uotōz mouēt̄ i
cdendo · q̄ dūr · ſ q̄n ocul' aſpiciūt excitāt̄ coꝝ
affcr · 3ª cā ē memorie obliuio · q̄ ea q̄ audim'
facil' a memoria labūt̄ · ꝛ iō ne hoīeſ obliuiſ
cāt̄ · ea q̄ p nrā ſalute fcā ſūt i xº · in eccli dpi
gūt̄ · ut ꝛ ſi d'ſit dicētes · ꝛ pdicātes · nō d'ſit vgie ·
nō ſolū xº · ſ ꝛ i exª hoīū ſcoꝝ · q̄ nobcū fuerūt
uiatores ēnētes · q̄ ſic̄ illi ſic ꝛ noſ face poſſum' ·
Et iō q̄ xº vgō ē introducta · ad repſentād' ea ·
q̄ p nob ſūt fcā · oīſ reuēntia d'bet̄ ei · q̄ recū
rit i ip̄z xᵐ · ꝛ ꝑ h dcā ē · q̄ ei d'bet̄ cult̄ lacē · di
cētē ag̓ · 3 · d' doctina xana · q̄ ueneraāt̄ tale ſigᵐ ·
dīnit̄ inſpirāt̄ · cui' ul' ſigficatōz q̄ itllig̓ · nō
h ueneraāt̄ q̄ ūi · ꝛ tn̄ſit · ſ iᵈ poti · quo talia
cūcta referēda ſūt · vn̄ ſiplicit̄ dcā ē · q̄ tal' vgō
picta · ul' ſculpta pot̄ duplicit̄ gſidrari · ſ · put
ē q̄dā enſ · ꝛ ſic nlla reuēntia · d'bet̄ ei · alio m̄º
put ē ſignū · ꝛ tūc d'bet̄ ei reuēntia · q̄ d'bet̄ re
pſentato i ea · ꝛ q̄ eadē q̄ō pot̄ fi d' m lriſ · idē ē
dcā d' oībz · vn̄ eadē reuēntia · d'bet̄ vgīni dn̄e · ſic
eidē · Veri ē q̄ tpr̄ āntiqº · quo dſ nō erat figābilˢ ·
ſ pur' ſpſ erat · fuit bn̄ phibit̄ ſic̄ p3 · exo · 20 · i
pº leg̓ mādato · ū pcipit̄ n̄ faciaſ t ſculptile nō
ygineſ n̄c ſculptā3 ſilitudīē · ſ q̄n dſ fcē ē p aſſ
nē3 figābil · ceſſau' pō phibitōniſ · nā beat' lucā
euagēliſta · ut dic̄ dam' · dpixit xpz · ꝛ ei mrē3
q̄ non feciſſ ſi dō nō placuiſſ · ꝛ poſtea ab aplis ·

ꝛ ſcāſ obſuat̄ ē · n̄ oīa ſūt ſcpta i codice euā
glioꝝ · ſilr fēc bt̄ ſilueſt' · vn̄ · 2 · ad theſal · 2 ·
dic̄ apls · ſtate ꝛ tenete tradicōneſ · quaſ didiciſti
ſiū p ſmonē ſiū p eplā3 nrā3 ¶ Ad · 1 · argᵐ · dcā ·
q̄ l3 yº · n̄ alit̄ fcā · adō · ſ · ipe hō · ſit nobilior i ē
titate · ſ nō in repſentatōne · ꝛ talia q̄n apparet̄
aliq̄ nobilitaſ · poſſet̄ ducē i errorē · ſ · q̄ poſſet
aliq̄ſ cdē q̄ ꝑpt̄ ſe adorarēt̄ · ſ q̄n ſūt ita uilia
q̄ bn̄ appareret · q̄ bn̄ appareret · q̄ nō ſit n̄ ut ſig
ficāti aº · n̄ faciūt n̄ dat̄ m̄ erradi · ſi tn̄ adora
rent̄ · i rōne ſue ētitatiſ · abſolute · planē q̄ pcī'
eēt adorare · ymagīeſ q̄ hoīeſ · ſic̄ dic̄ ag̓ · ꝛ bta
Ctō q̄r · ut' cult' lacē d'beat̄ mrē agneſ ·
tri dī · ꝛ ūi q̄ ſic · q̄ dig̓ori d'bet̄ · dig̓or honor ·
ſ caro ūgīſ ul' ipā ūgo · ē dig̓or ul' ſaltē eq̄l ·
filū ſui carne · g̓º d'bet̄ ei equal' honor · ptō ·
mi · q̄ fili ſubiect̄ i q̄ nt̄ tal' mat̄ ꝛ eā reuēt̄ ·
ſ pcept̄ ſuū · q̄ · bt̄a ūgo ē pura cātā · g̓º ſuuſ
honor ſtat i t̄ra t̄inoſ cāte · ſ tal' honor nō eſt
lacē ſ dulie · ¶ Rñº dcā · q̄ bt̄a ūgo · cū ſit pura
cātā · ad cult̄ lacē n̄ aſcendit · ſ q̄ ē i mater
hoīū ꝛ āg̓loꝝ · ac p gn̄ſ oīū cātāꝝ · debet̄ ei pt̄
lacā3 · oīnīſ honor cātāꝝ · q̄ dr dulia · ſ ad h̄c
āplior dulia · q̄ dr ypdulia · h ē dulia i ſūmo ſic̄
dīūt doctoreſ · ꝛ ſic̄ dic̄ glō · 1 · 14 · g · dulia · mrºr
ꝛ dulia maºr · n̄c pot̄ dici · q̄ tal' · cult̄ lacē · ſi fiēt
referret̄ ad pthotipō · ſic̄ dr d' ymagīē xº · ul' car
ne xº · q̄ nō ē ſile · nā · referri honorē ad aliq̄ q̄ tig̓
duplicat̄ · q̄ ſic̄ ad ſbz ul' ſic̄ ad finē · ille honor
q̄ ſiciam' refert̄ ad xpz · ſic̄ ad ſbz honoriſ · q̄ nō
adoram' ymagīē3 · ſ ſbz xº · q̄ e ſ ē · ſ honor q̄ ſaci
m' ūgī · refert̄ ad xpz ſic̄ ad finē · ꝛ tūc adoraret̄
qſ xpz ꝛ matrē · ꝛ ſic eēnt duo honoreſ q̄ face n̄
l3 · q̄ i i ſitū diſtat ſiniſulam' · ꝛ ea q̄ ſūt ad finē ·
¶ Ad argᵐ · dcā · q̄ uer ē q̄ fili reuēt̄ matrē · ē'tu
ypdulie · ſ n̄ lacē · ꝛ h ſac n̄ ut unit̄ · ꝛ tūc n̄ ſic
gſidrare · ut ſ · nō unit̄ · n̄c ipē adoraret̄ adoratōe
lacē · q̄ tūc eēt pura cātā · vn̄ i ē fl'a actitiſ ·
Ctō q̄r · d' ligno crucis xº · qualit̄ d'beat ado
rari · ¶ Ad q̄ ē dcā · q̄ dup' honor ē ei exibēd' ·
ſ · adoratōniſ · ꝛ uenerātōniſ · ſ diffēnt̄ · q̄ uene
ram' crucē dn̄ī n̄ ut adō abſa i pet̄re ēdam' · cū
ſit reſ iaīata · ſ uenera m' ut ē i ſtrumīt̄ · nrē ſa
lut̄ · ſic̄ dūr d' ſacīntiſ · q̄ i eiſ ē aliq̄ m̄º · nrē ſa
lutiſ cāulcāſ · ꝑ q̄ d'bet̄ uenerari ſic̄ crux · ꝛ cla
ui ꝛ lācea · ut aliq̄ reuēntiā hītē3 · inſe d'bem'
uenerari crucē3 · Sz honorē adoratōniſ d'bem'
ſibi · n̄ ut ē aliqua rē · ſiū mᵈ · q̄ tūc eēt rōē
ſui · ſ p rōte d'bem' i q̄ nt̄ repſentat crucifixū
i ea · ꝛ ſic d'bem' lacā3 · q̄ nō crucē · ſ crucifixū
adoram' · alia aūt reuēntia q̄ exibem' · ut in
ſtrumēto nrē ſalut̄ · n̄ dr dici lacā n̄c dulia · q̄ n̄
ē ſpēſ adoratōniſ · ſ uocari dz honor uenera
tōniſ ¶ Sz · ꝛ dcā ē d' mbriſ xº · q̄ cū ſit mbra

ſ huāz nā3 · n̄ tn̄ pō mbri tollit̄ rō3 ſuitutiſ · vn̄
ſēp ſūm' ſui · g̓º ſi dn̄ſ q̄ nō d'bem' lacā3 ipī hūa
nitati · n' ut unite gſidrate · mlto min' d'bem'
lacā3 · mbriſ hūanitatiſ · vn̄ nō debet̄ adorari
adoratōne lacē · ſ dulie · ꝛ ſic adorauit habraā
anglōſ · ꝛ ioh̄eſ uoluit adorare āg̓lm · ſ ille no
luit · mal' aūt nō d'bet̄ n̄ q̄ hn̄t offiū inducē
dī · alioſ ad ūtutē · ul' poſſibilitatē ad ūtutē · q̄
g · d' ē · dr · q̄ d'bem' amare hoīeſ q̄ ſūt boni · ul'
ut boni fiat · amor aūt ꝑpe honorē ut̄ ē · ut̄
dr · g · ethy · amari ꝑpe ē ei q̄ ē honorari ·
Ctō q̄r · vtrū ſin' pcō qſ poſſit adorare xº
ad ūſariū · ꝛ ūi q̄ ſic · q̄ ignorātia excuſat
ꝛ pcipue ignorātia fcī · g̓º ſi ueniat dyabol'
tnſfigāt̄ in āg̓lm lucis · ꝛ ego cdō eū eē xᵐ · n̄
pccō · q̄ alit̄ nō adorarē · ext̄ p3 d' eptōne · q̄ ſic̄
dic̄ lex · ſi cdō emē auriū · ꝛ emo cupriū · n̄ nocet ·
q̄ iudex fac̄ ſibi reſtitui · ꝛ ſilr · d' · p · gſentiere
i · m · ꝛ cdit q̄ ſit · m · ꝛ n̄ ē ſ ē alia · habet̄ p n̄
gſētiēte · q̄ error pᵉ excuſat · g̓º error q̄ accid̄
in tali adoratōne · nō nocet ¶ Sz · ydolatra ē
dic̄ ydolū eē dn̄m · ꝛ n̄ tn̄ excuſat̄ ꝑ tale in
tuitō3 · q̄n dāpnet̄ · g̓º n̄c excuſat̄ adorāſ dyabol'
cdēſ eē dn̄m · ¶ Itē q̄da d'ctal' dic̄ · q̄ ad pccm̄ mli
ſacdotiſ popul' ydolatraret · adorādo hoſtiā n̄ gſe
cratā · cdenſ tn̄ gſecrātā · ¶ Rñº dcā · q̄ dupli' pt̄
qſ aliq̄ adorare · ſ · abſolute ul' ſub gditōne ·
pºm' nō pot̄ qſ adorare adoratōne lacē · aliq̄
cātā3 ſin' pcō ydolatē · n̄c excuſat̄ ꝑ ig̓rātiā3 ·
q̄ plā remedia hn̄t q̄ talē ig̓rātiā · ſi uelit ac
pē · q̄ hn̄t remediū fac̄ ſcpte · p ſe ul' p alioſ le
gendo · q̄ dic̄ ſcpe · q̄ multi i noīe xº uētuir ſūt
īn tacit̄ · 2ᵐ remediū ē · orō i t̄na qua ad dn̄m
dz recurrē · ut cor ei illūinet · 3ᵐ remediū eſt
ſuſpēſio ſue cdulitatiſ · n̄ · ē · dz hō cito i talibz
cdē · ſ plare ſi exdō ſūt · ſic̄ dic̄ ioh̄ euāᵗᵃ · naz
alibi dr · q̄ cito cdit leuiſ ē corde · i talibz · ſ · et
forte ꝛ ē inflat̄ · q̄ ſe reputat dignū tali ui
ſione · i iſta uita · vn̄ taleſ uiſioneſ ſūt potiꝰ ·
formidāde · q̄ h d'ſidrande · ſic̄ p3 p exª patrū ·
q̄ ocloſ claudebāt̄ q̄n talia uidebāt̄ ¶ Si uō
adoret 2º m̄º · ſ · ſb gditōne · ꝛ tūc aᶜ · actuali aᶜ
hituali · ſi ē actual' excuſat̄ · q̄ nō dyabolū
ſ xᵐ · adorat · q̄ n̄ ſtat adoratō n̄ ſtāte gditō
ne · ꝛ ad dn̄m refert̄ adorō · ad q̄ referre adoratō
niſ i plicatō · Sz ſi ſolū ē hitual' gditō · n̄ ſuffic̄
i talibz apparitōnibz i ſolitiſ · q̄n hō peccet mor
talit̄ · ſ bn̄ ſuffic̄ i adoratōne hoſtie gſueta ·
ad q̄ hoīeſ coīt̄ uadūt · cū tali i tētōne · Et
iō ē dcā q̄ nō pot̄ aliq̄ſ xº ad ūſariū · adorāe n̄
aliq̄ cātā3 purā · cultu lacē · ſin' pcō ydolatē ·
¶ Ad · 1 · argᵐ · dcā q̄ ille ſacdoſ · faciebat ppl'm
ydolatre q̄ nt̄ erat ex pte ſua · l3 ppl'z n̄ offēderet ·
¶ Ad 2 · dcā q̄ ignorātia fcī excuſat adhibi
ta ſufficiēti diligentia · ſ nūq̄ qſ adhibet
ſufficiētē diligentiā · q̄n adorat dyabolū p xº ·

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

sin determinatione dicendo. s. q ho. et io contra rones
p ista pte. Ad pr argumentu in oppositu dicendum q ia pz
q ibi determinat s q naz q pte. qn dr xc e ho. et ois
ho e creatus. nlominus tn aliqn bn pot predicari ad
inferius de aliquo de quo n congruit predicabile sum
supius sin determinatione. eo q importet aliquem motum si
gnificandi. sic pz q. me de gramatica et scda. Ad
2 dicendum q sci locuti aliqn mlt expssere ad manu
festandu misteriu unionis. tn bn innuit s aliqu
determinatoz. s. q naz loquat. Vn tales lones sut
exponende. q2 no sut in cōi usu. q2 oils smo the
ologus dz ee catholic. et usitat ab itellectu n di
ssonus. et rei de qua loqm consonus. ⌐ iste ho incepit

Secudo qr. Utrum ista sit uera ee demonstrato
xo. et in q sic. q2 ag sr. 10. dic. anq mud
fieret n nos eram. nec mediator dei et hoim
ho xs ihs. g si xs no erat an mudi constructoz
incep ee. go rc. Ee 10. g. an q habraa fi
eret. ego sum. et sic e ua illa locutio ita fuisse
ua h. an q celu fieret. ego sum. s q e h. e etn
q aut e etn n incepit. Ee ps. dicendum q gdam di
cut. q istud pnom iste. pot determiare psona
ipcreata in illo cio iste. na tn posit in sbo te
neo. p supposito ne et n p na. et isto m tal lo
no e ua s fla. q2 illa pa n incep s e etna. vl
pot dre singlaritate hois. et sic e ua. Pz h no
ui bn dcm. et io hui e. q2 istud pnom n pot
determiare. n supponit ista dcmus ho. q demostret.
ibi aut n e ad supponit n etnu. q no incep et
io ista lo fla e. n dz concedi n determinet. p hat p
poioz s. ul ignet. ho. et tali restringit. illa de
mratio. sic ista xs e creat. q e fla sipl s ua
s gd. Ad 1m. q obiciat de ag. q tales smone
sut determinadi et itelligendi. cu determinatione. q aliqn
p plixitate obmittit. Ee sile dicendum e de ista. h ho
incep ee dr. q2 isto tmo ho includit supponit
et forma. 1o aut supponi no incep ee dr. q2 sep
fuit. vn fla e n determinet. h ho s naz humana
incep ee deus. Q. 12.

Olet i qn. vtrm aliu hoig. rc. h e q. 12.
Circa q qr po. vtrm filius dei debuit ad supme
naz huaz de accia. cu defectibz corpis. et in q n. q2
nlls sapiens incidens alig fine. ad sumit
aligd ipediens illum finez. s hui defectus ipedivit
plos ab ei consecutione finis. q2 pp tales ifirmi
tates. mlta retrahebat ab ei cogitatione. vn dr ys
q3. desideravim eu despectu. virum doloz et scientem in
firmitatez. et seqt absq dubio e nullo ei. vn n re
putavim eu. suple ee q dei cavam. pp ifirmi
tate ipedientem. Ee q doctor eu q alios curare
debeat cu ifirmo ifirmari. sic dic ag. medic
q cu ifir no ifirmat curare nescit. vn op
tebat eu p oia fribz silari. ut dr. 2 ad heb.
Ee Pc. dicendum q defectus sut in duplici dra. gdam. n. sut

defectus q repugnat pfeccom scie et gre. sic e ignorancia
et silia. alii uo sut defectus pdicte pfeconi no repu
gnantes. sic fames sitis et silia. ad h. gdam sut defectus
q e consequentes naz huaz. alii uo n s solum aliq in
dividuu pp particularez infirmitate. sic lepra et talia.
m dico ad qoz q xs no debuit ad supme defectus q
repugnat pfecom scie et gre. n ad sup sit. n et il
los q consequit. aliq individuu. s bn debuit ad sup
me illos q consequit naz huaz in cōi. quos dam uo
cat nales et indetractabiles passiones. et i illos q
n repugnat pfecom scie et gre. et h congruu fu
it tri. et po. q2 xs ad h ueni ut nros curaret de
fectus. vn huic fini congenis erat. illos defectus ad sup
me. s. fame. et siti. et morte. q nob debet pp pcm
ade. vn ad ro. q. sic p unu hoig. pcm itroiu
i mudu. et p pccm mors. rc. tunc aut xs satisfec
qn pena aliis debita portavit. et si no accepisset n
portasset. vn ys. q3. ve lagores nros ipe tulit.
et pcca nra ipe portavit. i. penas debitas. p pccis.
Secdo accepit pp fide icarnationis astruenda.
cu. n. nra hua no sit nota n subiacet huius defectibz
corpalibz. si tales no supsisset. ue ho. n ueram
carne no ostedisset. s potius fantasticam fuisse dicetur
accepisse. ut dixit cu manichei fecisse. pp q dic
paul. 2 phyl. exinanivit semetipm. formaz servi
accipiens. Tertio pp exepla. patientie. q nob mo
stravit fortiter patiendo. hac cāz assignat paul ad
heb. 12. sustinuit a peccatoribz. advsus semetipm.
contradictioez ut n fatigemini aiis uris deficientes. bts
aut petrus dic. cu malediceret n maledicebat et
post dic ut sequmi uestigia eius. Ad argm. dicendum q
minor e fla. q2 no accepit ipediens finem suu s
mlt expediens. lz. n. pp illam ifirmitatem sit ab
scodita uult divinitatis. e tn manifestatio uult
humanitatis. q e et fuit uia ad divinitate. vn ad
ro. q. accessum hmus ad deum p ihz xpm. et ipe dixit
ego sum uia rc. sci aut pres desiderauerut forti
tudinem spualem. potius q corpalem ⌐ ille ifirmitatibz

Secdo qr. vtrm xs subiacuit ⌐ de necitate. et ul
q n. q2 dam dic. 3. l. n coacte i xo considerat s
oia uoluntaria. uolutas aut necitati opponitur.
Pt ys dic oblatus e q2 ipe uoluit. Ee Pc. vnob ac
cidit sitis et fames. et huius defectus. eo q aia n pot
sue for plene pdominari. s aia x erat potentia
oi agente creato. go rc. Ee q. ad ro. g. misit deus fi
lium suum i silitudine carnis pcci. s mors carnis
pcci sut fames et sitis. et q hat necitate moriē
di. g rc. Ee Ps. dicendum q duplex e necitas. una coha
ctionis q fit ab agente extrinseco. et h contrat nec et
uolutati. quoz principium e intrinsecu. alia e nalis
q consequit nalia principia ut calefacere seqt formam ignis
de necitate. sic cor ex contrariis compositum. de necitate
seqt aliqn dissolvi. h fuit i xo cui cor subiect
erat talibz defectibz consequntibz. naz huaz. vn
ag. n. de ci. dei dr res quas odit sic amisit

necitatis ab. et hac necitate n fuit nec q2 alr xs salvare poterat
q p modu ip uo
⌐ consideranda. et sic fuit necin.

ut eas age ppos mo e sinat. vn placebat deo et p
mictebat. carne x nale. et age et pati. et flagellis
affligi. et clavis pforari. s pma necitas no fuit
i eo. put repugnat uolutati. q2 no solum dia s
et hua uolutas. erat dna. si uoluisset actiones oiu
inse agentiu suspendere et se forte facere. potuisset. vn
no fuit contra uolutate deliberativa. lz aliq defectus fuerit
contra nale ut fugere morte. vn ipe pilato dix potestate
habeo ponendi aiaz meaz. et nemo tollit eam a me rc.
Ad 1 argm. dicendum q dam dic de necitate coactionis.
et ys de uolutate deliberativa. Ee ad. 2m. dicendum q aia x.
bn potuit si uoluisset. s pp a uirtute facere q n accide
ret huius defectus. Iuxta h e dicendum q hos defectus n contraxit
s potius uoluntarie ad sup sit. sic gg i mor. sup 1o
ubu. uni de ei silibz. dic. pp q pccm no huit defectus
nllo contraxit. s uoluntarie eos ad sup sit. q2 i eis qbz
sut contracti. sunt sic effectus ad cāz. vn ag sup i. 10.
q aut de celo ueni sup oms e. dic. de sursum ueni
i. de altitudine huane nre. q huit an pccm pmi ho.

Secdo qr. vtrm xi nativitas. debuit ee oibz m
anifesta. et in q sic. q2 ipe ueni no solue s
adiple scptas. s scpta dic de ipo. deus manifeste
veniet. Ee q. ad ro. 13. q aut a deo sut ordinata
sut q2 oia bn fec. s ipe no ueni oibz not. go sic
venire debuit sic uenit. Ee Ps. dicendum q pp tria xs
no debuit venire oibz manifeste. et pma ca e
ne nra redeptio ipediretur. q p ei psecta e cpueta. q2
ut dr. po ad cor. 2. si cognovisset nuq dnz glie
crucifixisset. 2a ca e ne minueret fidei mitis.
p q fide iustificam. na si apte uenisset fides
locu no huisset. q2 bti q no viderut et crediderut.
na fides e argumentum n appareti. ut dr ad heb.
xi. 3a ca e ne m dubitationis pararet. si. n.
oia mirabilit faceret. no videret uere ho. sic
dic ag ad uolusiani. tale aut nativitate no
p se ipz s p alias creaturas manifestare debuit. q2
ista ordinabat ad huaz salute q p fide e q consi
tet divinitate et huanitate. huanitatem aut sic
debuit manifestare. ut divinitati no pudicaret.
sic fcm e. du ipe ifirmitate huane nre exibu
et p alias creaturas divinitas se ipaz declaravit. sic. n.
e mot nalis pcedens de ipfco. ad pfcm. sic ipe ma
nifestatus e gradatim. po inpfce p creaturas. post aut
p se ipz. vn ipe e de quo dr ecc. 20. e taces no
hns sensum loquele. et e taces sciens tps apti te
poris. Ee ad argm. dicendum q ps loqt de adventu 2o.
no de pmo. Q. 13.

Neta scienq e x. s hoiez. rc. h e q. 13. Cir
ca q qr. po. vtrm in xo fuit gra singlaris
creata ul increata. et q sit increata ul. q2 nlla gra
creata e n increata. s pa x no e creata. g no e i eo
gra singlaris p. q2 gra singlaris pe. n e n i pa
q pot recipe graz. psona aut x no pot q2 est
etna. Ee Tc p h dat gra alicui pe ut pea ele
uetur. et disponat ad agenda facilic q oz. s ubu
etnu e unitu aie x. et rei potentius. mlto magis

q gra aie. ro aut pot aiaz sumie eleuare. g
frustra fieret p aliuz modu. ex q sufficit ille. Ee q.
xs huit duas uolutates. una increata et alia creataz.
ut infra dicetur. s q lz fuit pfca. pfca aut uolu
tatis create e p graz creatam formalit. g oz ea i pone.
Ee Ps. dicendum q gra singlaris pe no uocat. eo q insit
ipa pe psonalitatis. s ptanto dr q2 i e ei pe
alicui ptis existentis. i illa pa. respiciens pp a mita.
q uis aut i xo sit pa etna. rone cui psonalitas
no pot i ee gra. ho tn illa pa duplicez naz. diaz
s. et huaz. q constat ex aia et carne. Et io m e qo
vtrm i illa aia unita illi pe etne. eet aliqua
gra creata informans ea. et e dicendum q sic. ro aut huius
est h. q2 ipole e album ee formalit sin albedine.
sic ipossibile e ee gratum sui gratiosum sine gra. et sin
rectitudine rectum. Et q2 illa aia et sua uolutas.
erat grata et recta. oz q rectitudine eet recta.
rectitudo aut uolutatis e iusticia pp se suata.
s ans. h aut gra dz ee n qlcuq. s gra capitis
et mediatoris. potens i alios effundere et redudare.
vnq q2 aut q mto ppinquus e. cause influenti ma
gis po recip influentiaz. aia aut illa erat
ppinqua. influenti deo maiori ppinquitate. q possit i
telligi. s. ppinquitate iunitatez psone. et io recip
influentiaz i summo. ut nlls possit de illa influentia
aliquid recipe n p ipsam. ex. de binario q mag ppi
quat uno. qlz aut nus ab unitate pcedit s
ordinem mediante binario. et alit e ipole alique
nuz ee. ipa aut aia ise et sius potentiis. ut po
s pfcte ad tingere ultimum fine rone fruitionis op
tebat. ee eleuatam p hitum q dat modu. lz no act
ipis potentiis fruentibz. io siplr dicendum e sic dic ph
x. me. q i quolz genere oz ee aliq pm. q sit ca et
principium oiuz q sut i illo genere. in genere aut
gratiosoz pm e aia x. et igne corpu e cor x
uerum. q e ca et principium oiuz graz receptaz et
receptibilium. tā i corpe q i aia. ut dicat illud
io. 1. de plenitudine ei. s. x. nos oms accepim. gram
p gra. et apls dic q i illo habitat divinitas corpalit
i. s oez dimsionez pfcomis. Ee ad 1. argm dicendum q i
illa pa increata no ponit gra imo illa e q influit
graz. s ponit i aia pe unita. q creata e. Ee ad. 2.
dicendum q n e supflua illa gra imo e necia. formalit
ut dcm e. ubu aut etnu e infinite pe efficaie
vn tale ubu n pot ee for alicui. n obstat dcz
dam. dicentis q x fuit istrumentu divinitatis. istru
mentu aut n indigz gra. q2 ipe fuit istrumentu ai
matu. de qua aia dr inluc. q gra dei erat cu illo
et replebatur. rc. Ubu aut illud e uerum de istru
mto ianimato. ut puta cultellus. sic pz. g.
ethy. de istrumto duplici ⌐ infinita sive imensa.

Secdo qr. vtrm gra x sit ⌐ et in q sic. q2 q n
hz terminu ul msuraz. e sine msura. et q e sine
msura e ifinita. s spus gre. dr no ad msura. de ca aie
x. ut dr phyl. 3. no ad msuram dat deus spm. Ee Tc
unu finitu no excedit ad fine i ifinitum. s phz. s
si gra x e finita. tantu possut hoies multiplicari.

et perfecte que adequabuntur gratiam Christi. Sed hec est falsum. Ergo etc. Ergo non est maior minima quam habitus a quo causatur minimum. Sed minima Christi est infinita. Ergo et habitus. Item omne causatum habet terminum ut dicitur sapientie xi. omnia causasti in numero pondere et mensura. Sed illa gratia est causata. Ergo etc. Item. Commentator dicit quod sicut dicitur et probatur agens terminatur ipsius actionis transcendere suum subiectum. Anima autem Christi finita est ideo et suum actionem esse finitum. Propterea quod dicendum quod si consideretur illa gratia ut habitualis est potest dici et dicitur finita. Igitur est quidam ens. Si autem consideretur non absolute sed in operationibus suis respectu gratie ad gratias omnium aliorum tam hominum quam angelorum. Sic potest dici infinita quia non limitata. Et hic dico predicta gratia unionis quia per operationem ad personam cui illa anima est unita est infinita sicut illa persona est infinita ideo opera illius sunt infinita nam actiones sunt suppositorum. Unde omnia merita illius gratie sunt infinita. Ad primum argumentum dicendum quod ...

[illegible]

ad gratiam ipsius. Unde ad romanos viii. quos prescivit et predestinavit conformes fieri ymaginis filii sui ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. 2o habet plenitudinem omnium gratiarum quia vidimus eum plenum gratie et veritatis. 3o habet virtutem influendi in alios gratiam et virtutem quia de plenitudine eius nos omnes accepimus gratiam pro gratia. Exemplum de numero binario magis propinquo unitati a quo omnis numerus derivatur. Et propter ista 3 potest nunc Christus dici caput omnium eorum qui sunt in ecclesia. Est ergo dicendum quod Christus est caput corporis mistici quod dicitur ecclesia. Ad argumentum dicendum quod augustinus dicit quod Christus non fuit dans spiritum sanctum auctoritate sua efficienter. Igitur homo sed bene verum quod fuit instrumentaliter quia fuit instrumentum divinitatis. Sed influentia effective operatur ei ratione divinitatis.

Videndum quod utrum sit eadem gratia singularis persone cum gratia qua Christus est caput ecclesie. Et videtur quod non quia illa non videtur esse eadem sed diversa quia ita se habent quod unum cognoscitur et aliud non. Sed gratia capitis cognoscitur. Gratia autem singularis persone non. Ergo illa non sunt eadem. Item unius corporis una est vita sed cum gratia sit vita ipsius anime in mentis quam una est una erit vita ei qua vivit. Item Commentator dicit quod unumquodque agit inquantum est ens actu. Unde idem est esse quo aliquis agit cum illo quo ...

[illegible]

p̄ſens ē imo plus ipi ũbo. q̄ ipa ſibi. g̃ ip̄ȝ uidet
ſiñ medio. ¶ Scd̄o īpoſſibile eſt adſimilari ſine ad
ſimilatõne. ſꝫ oꝫ cognoſcens adſimilari cog̃to.
g̃o oꝫ q̄ fiat p aliq̄ aſſimilatõꝫ. q̄ mediũ ē inẽ
potẽtiā ⁊ obꝫ. ¶ Tercio dr̄. q̄ aīa x. ſic aĩe alioꝝ
ſcõꝝ. uidet ũbũ ī cãtũ. p ſapiãꝫ cãtã qua aĩa
diſpoſita ē ſ potẽtias ſuas. p q̄ ī ↄformatẽ ut ĩ
lumĩ etnũ cog̃ſcat. nec aliẽ pot̃ intelligi. q̄ m
n. pot̃ id cog̃ſcẽ ⁊ ĩtueri. clare. q̄n ipa efficiatẽ
luminoſa. ⁊ clara. hac claritateꝫ ſic ĩformatẽ
aĩãꝫ ad uidendũ. dnr̄ qd̄ cãtũ. aliq tñ dñt q̄
ĩ ſiñ illo poſſꝫ aĩa x. p h̄ q̄ unita eſt ũbo. ĩum
tate p̃. ipꝫ uidẽ. ſꝫ bñ clari uidet ipꝫ cũ lũine
hitualĩ. ipi glie. ¶ Ad. 1. arg̃m dr̄ q̄ nõ ē ſilẽ
ḋ luce corpali ⁊ ſpuali. q̄ corpal ē ꝓportõnata
oclo corpali. ſꝫ lux incãta excedit intellcẽ. ĩ.
p aliq̃ habit̃ glie ſublimetẽ. p q̄ reddatẽ ei ſil
⁊ ↄformis. ¶ Ad. 2. dr̄ q̄ aīa eſt ꝓportõnata ſibi.
iõ ſufficẽ ſua p̄ſentia. nõ ſic aũt eſt ḋ ũbo. q̄ ñ
ē ei p̄ſens in rõne obi. nc ⁊ ē qd̄ ꝓportõnatẽ. q̄ pꝫ
q̄ ⁊ coꝝ ē unitẽ. ⁊ p̄ſens. ⁊ tñ nõ cog̃ſcatẽ abaliq̃
ei potẽtia. ¶ Qr. Vtrũ aīa x. uideat ũbũ me
varto. diante aliq̃ ſpẽ. ⁊ ũi q̄ nõ. q̄ nllꝫ
finitẽ pot̃ repñſentare infitũ. ſꝫ oĩs ſpẽs exi
ſtens incãta. ē cãta ⁊ finita. g̃o ñ pot̃ repñſentaẽ
infitũ ũbũ. ¶ Jtẽ ag̃. dcẽ. 12 ſr̃ gen. intellcẽ ñ
ũi ab itellcu. p aliq̃ ſilitudineꝫ. q̄ nõ ſit idẽ cũ
ipõ. g̃o intellcẽ diñ ñ ũi. ab itellcu cãto p aliq̃ ſili
tudinẽ. ¶ Jtẽ ad h̄ ũi requi ſpẽs. ut intellcẽ fi
at p̄ſens intelligẽti. ſꝫ ũbuꝫ ē p̄ſens. ipi aĩe nõ
ſolũ p eẽnĩaꝫ. ſit oĩ cãture. ſꝫ ĩ p unionẽ pſoalẽ.
¶ Sꝫ. intellcẽ ñ exit ĩactẽ ſecundꝫ. ñ p̃us fiat in
actu p̃mo. ſꝫ ip̃o nõ fit ñ p aliq̃ ſpẽꝫ. g̃ ⁊ cẽ ¶ Reſpo
dr̄. q̄ aliq dñt q̄ aĩa x. uidet ũbũ. p aliq̃ ſpẽꝫ. q̄
uis nõ repñſentet ipꝫ aliq̃ ſpẽs. exp̃te ſua q̄ nõ
ē repñſentabile. q̄ ſẽp finitẽ repñſentatẽ. ⁊ h̄ ſuff
iaẽt ⁊ imediate. repreſẽtat. ⁊ ē rõ uidẽdi ipꝫ
ũbũ. Et hñt pſe ag̃. 9. ḋ 9. c. q̄ dcẽ. cũ diñ no
uim. fit ĩ aĩa aliq̃ dei ſilitudo. illa tñ notitia
ē dõ ĩfior q̄ ē ĩ nã ĩfiori. Jtẽ aũt. 3. meẽ ſue
dicẽ. id q̄ nos ĩtelligim. ḋ ſubſtatiis ſepatis. ñ ē ex
h̄ q̄ nos ſciam illas. ſꝫ q̄ ĩ p̃mim ab eis. q̄. n. nõ
ĩ p̃mim ab eis. ē nos ſcire illas. ¶ Sꝫ ↄ̃ iſtũ mo
dũ arguũt aliĩ dicentes. q̄ ſi ita eẽt dato p in
pole q̄ ũbũ ñ eẽt p̄ſens. eẽnalr. ad huc uidẽt
ipꝫ. q̄ ea quoꝝ ſpẽs ē rõ cog̃ſcendi. nõ plus re
q̃rit q̄ intelligens. ⁊ rõ itelligendi. q̄ illa rõ ſe
hẽt ĩdiffẽnẽ. ad p̄ſentiã ⁊ ad abſẽtiã. dũ tñ.
ſpẽs eoꝝ ſit p̄ſens ¶ Jtẽ p ſilitudinẽ corpis ñ
pot̃ cog̃ſci ſpũs. ſꝫ magẽ diſtat cãtor a cãtã. q̄
coꝝ ⁊ ſpũs. g̃ p cãtũꝫ aliq̃ nõ pot̃ repñſentari ſpũs.
ſiñ cãtor ſub rõne uidendi clare. ¶ Aliĩ dicũt
q̄ reqritẽ. aliq̃ lumĩ ſupnãle. ĩ aĩa x. ad uidẽ
dũ deũ. nõ tñ ut dtĩnãs. ul repñſentãs ſꝫ ↄfor
tãs ⁊ eleuans. ſup ſuã facultateꝫ nãlẽ. q̄ntũ

ad modũ cog̃ſcendi. Vñ lꝫ ũbũ ĩ cãtũ nõ poſſit eẽ
forã ĩhẽns ipi intellcui. pot̃ tñ eẽ adſiſtens. ⁊ ſi
bi ĩtime p̄ſens. ita q̄ p illã p̄ſentiã. itellẽ ſe ipꝫ
dtĩnat. ad uidendũ diñ ¶ Cõ iſtos ſic arguitẽ. q̄
dato q̄ caliditas eẽt ĩtima igni. ñ tñ ĩformãs ⁊
eẽt pſe ſuſiſtens. q̄uis poſſꝫ dici. q̄ aliqd ĩtimũ
ig̃ calefaceẽt. nõ tñ poſſꝫ dici q̄ calefacatẽ ignis.
exq̄ illa caliditas nõ eẽt. nc tot nc ps calefaciẽ
tis. nc p illã caliditateꝫ diceẽt. ignis calefacẽ. q̄
tũc nichil faceẽt. ⁊ ſilr dñt ĩ ꝓpoſito. q̄uis ipꝫ
ũbũ ſit ĩtimĩ ipi intellcui. q̄ aliq̃ forã. ĩhẽs.
q̄ tñ nõ ē ipi intellcẽ. nc ps nec tot̃. ñ pot̃ dici
q̄ p id ipẽ intellcẽ eliciat actẽ uidendi. ipꝫ ũbũ
tãq̃ p aliqd ſibi p̄ſens ⁊ aſiſtẽs. ¶ Jdeo aliĩ dicit
q̄ aĩa x. p aliq̃ ſpẽꝫ cãtã. ⁊ p p̄ſentiã ipi ũbi. ui
det ipꝫ ũbuꝫ. ita q̄ ipa uiſio cauſatẽ ab itellcu.
aĩe x. p illãꝫ ſpẽꝫ inchoatiue. ⁊ ↄplete. ſꝫ ab ipõ
ſub rõne obiui. cãtur ↄpletiue. ⁊ ſic ille itellcẽ
ſub rõne qua paſſibil ē. patitẽ ipãꝫ uiſionẽ a ſe
ipõ. ⁊ ĩ q̄ntũ ē actiuus. agit p aliq̃ ſpẽꝫ. p̄ſente ipõ
obõ. ¶ Aliĩ aũt dñt q̄ intellcẽ x. ⁊ q̄lꝫ aliĩ pure
ē paſſiuus. ĩ uidendo ũbuꝫ. Vñ cũ intellcẽ p lum
glie. ſit ſufficiẽt diſpoſitũ. ad recipiẽdũ ĩ ſe iſtãꝫ
paſſionẽ. q̄ dr̄ uiſio ũbi. ⁊ tal paſſio ē pfcõr ſalu
ipĩ intellcẽ. ⁊ ipꝫ ũbũ p̄ſens ipi intellcui. imedĩate
mouet ipꝫ intellcẽ. paſſiuũ. ⁊ nõ reqritẽ aliq̃ ſpẽs
cãta. p q̄ p̄dcã motõne intells moueatẽ. ul p q̄
p̄dcã uiſio ĩ itellcu efficiatẽ. Vñ nllõ m̃ ē ab in
tellcu. ſꝫ tm̃ a ũbo. p̄ſenti ⁊ imediato obõ. nec oꝫ
ꝓptẽ h̄ dicẽ. q̄ ſit ibi otõ ſui intellcẽ. eo q̄ ñ ag̃. q̄
nõ ſolũ id q̄ ē paſſiuũ ĩ intellcu. ueꝝ ⁊ q̄ ē actiuũ
rõ tal obi. ē purũ paſſiuũ. ⁊ tal paſſio ē nobilior
oĩ actõne. q̄ p uĩtutẽ cãtã poſſit fi. ¶ H. eq̃ p̃o
uĩ ſatẽ pbabil. tñ q̄cũqꝫ teneatẽ ḋ iſtis ñ ē uis. 3.
tñ ⁊ 2a. ſũt mag̃ coẽs. Si aũt teneatẽ. 2. nõ
oꝫ reſpõdẽ ñ ad unũ ag̃m. ſ. ḋ actu p̃o. ⁊ 2o ¶ Ad 2m dr̄.
q̄ intells bt̃s ſufficiẽt ē reducẽ ĩ actẽ p̃m p lum
glie. ſꝫ ĩ accñtalẽ paſſionẽ q̄ dr̄ uiſio ũbi. ē re
ducẽ p p̄ſentiã obi. btĩficatiui. ⁊ ē actẽ 2. ¶ Qui
aũt uult tenẽ. 3. rõnẽ. dꝫ dicẽ. ad p̃m. arg̃. q̄
ueꝝ ē q̄ nõ ſuffic illa ſpẽs cãta. ad repñſentãdũꝫ
infitũ. ⁊ h̄ ↄceſſũ ē. ſi aũt ei addatẽ p̄ſẽtia ipi
ũbi ſufficẽ. ¶ Ad 2. dr̄. q̄ ag̃. loqtẽ de repñtate
gñali. intelligibliũ. ⁊ ſic illa ſpẽs ē intelligibil.
ul loqtẽ ḋ ſpẽ repñſentãte ſufficiẽt. ¶ Ad. 3. dr̄.
q̄ ñ tm̃ reqritẽ ſpẽs ꝓp abſentiã obi. ſꝫ ĩ ꝓp h̄ ũ
p eã. poſſit intells iuuari. ⁊ illa coagẽ ad eliciẽdũ.
Octauo qr̃. Vtrũ aĩa x. ↄphẽndat ipꝫ ũbũ. ⁊
ũi q̄ ſic. q̄ q̄cũqꝫ uidet aliq̃ rẽ totã ⁊ totã
litẽ. uidet q̄ntũ illa res ē uiſibil. ſꝫ aĩa x. ē hũi.
q̄ uidet oẽ modũ q̄ ē ĩ eo. ⁊ h̄ ē q̄. dcẽ. b. ſcã ↄphẽ
dit. ¶ Jtẽ aũt aĩa ↄphẽdit tot̃ ⁊ ſic habet ꝓpo
ſitũ. aut nõ. ⁊ tũc reſtat illud ad q̄ ñ ē ↄphẽ
ſũ. ſꝫ tũc pot̃ id ↄſidrare ⁊ ſic ñ erit ei appetitẽ
ↄpletẽ. ⁊ erit ĩ ps. ⁊ ps. una cog̃ta ⁊ alia ĩcog̃ta.
q̄ ē ualde ĩcẽns. ⁊ ĩ ꝓpoſitõle. ¶ Sꝫ. oẽ q̄ ↄphẽditẽ a ſito.

ē finitẽ. ſꝫ cũ aĩa x. ſit fita. ſi dm̃ ↄphẽderet iã eẽt
finitẽ. ⁊ p ↄñs iã nõ eẽt dr̄. imo aliqd eẽt maiꝰ. ul
ſaltẽ equale dõ. ¶ Tercio dr̄. q̄ ĩpoſſibile ē diñ ab ali
qua cãtã. ↄphẽndi. q̄ cũ unũq̄qꝫ ita ſe hãt ad ĩ
telligẽ ſicẽ ad eẽ. ⁊ q̄ntẽ res hẽt ḋ entitate. tm̃ hẽt
ḋ intelligiblitate. dr̄ uõ ē ens infitũ. ⁊ p ↄñs ē ĩ
fite itelligiblis. nlla aũt fita pot̃ pot̃ eliciẽ actũ ul
actõꝫ infinitã. nc ĩtẽſiue. ñ extẽſiue. nc ĩ pot̃
ſuſtinẽ paſſionẽ infitãꝫ. h̄ dicõ. ne fugẽs dicẽdo.
q̄ uidẽ illud obꝫ ē pura paſſio. Vñ ier. 32. dicẽ fo
rtiſſime magne pot̃. dr̄ exercituũ nom̃ ẽ. mag̃ ↄſi
lio. ⁊ ĩ ↄphẽnſibil cogitatu. Jtẽ dam. 3. l. c. 2. dr̄ ē
infitẽ ⁊ ĩ ↄphẽnſibil. Vñ cũ aĩa x. ſit ſẽp ĩ tẽ ĩnoſcã
ture. plan ē q̄ nõ pot̃ ↄphẽndẽ. Si aũt q̄ras exm.
plan eſt. q̄ ñ pot̃ plene dari. lꝫ aliq̃ m̃ tulũ ſit ſi
mile. ḋ oculo aſpõ. uidẽte albũ puũ q̄ntitate.
ſꝫ ĩtẽſũ luinoſitate ⁊ claritate. coloris. Vñ tal
oculus uidet totũ albũ colorẽ. ſꝫ claritatẽ albedĩs.
nõ ↄphẽndit. ponitẽ exm. ḋ puncto r̃ti lineẽ. ⁊ ḋ aĩa
incorpe. oĩa tñ dficiũt. ſiqs tñ pot̃ uidẽ. q̄lr ĩ
fitas nõ repugnat ſiplicitati. ſat min male ĩ
telliget. Vñ q̄ntitas mol bñ repugnat ĩfito ſꝫ
ñ q̄ntitas uirtutis. imo q̄nto aliqd ſiplicius
tãto potẽtius. Vñ dr̄ q̄ aĩa x. uidet tot̃ ũbũ ſꝫ
nõ totalitẽ ↄphẽndit. ¶ Ad. 1. argm. q̄ flm ē q̄
aĩa x. uideat totalitẽ. ſ. oĩ m̃. quo ũbũ ē uiſible.
q̄ uiſible ē uiſione itẽſiua ĩfite. ⁊ plan ē q̄
ipa nõ hẽt h̄. ſi tñ totalitẽ dtinet uiſionẽ. exp̃te
aĩe. ueꝝ ē. ⁊ ẽ ſenſus. q̄ ipa uidet ũbũ oĩ m̃. q̄o
pot̃ cãtã uidẽ. ſꝫ h̄ ñ ē ↄphẽndẽ. ¶ Ad 2. dr̄. q̄
aĩa x. ↄphẽndit. ſi ↄphẽndẽ dr̄ capitate. adhẽre
⁊ pfcẽ tenẽ. ſic dñr oĩs ſcĩ ↄphẽnſores. Si aũt
dicatẽ ↄphẽndẽ. i. tĩnos rei. ↄcludẽ ⁊ claudẽ. di
co q̄ ñ ↄphẽndit. nc remanet ei appetitẽ uacuũ
r̃ti ei q̄ ñ ↄphẽndit. q̄ ñ ē nata ãplius uidẽ. cãtã.
lꝫ ipẽ cãtor poſſit aliẽ uidi. a ſe. ⁊ cãtãs ĩ ũbo. ⁊
¶ Sexto qr̃. Vtrm̃. aĩa x. uideat. dr̄. q̄ ſic. nã gg
dicẽ. qd ē q̄ nõ uideãt. q̄ uidẽtẽ oĩa uident. Vñ
oĩs cãtẽ reluceẽt ĩ ũbo. ſic ĩ arte exp̃ſſiua oĩũ.
⁊ ibi hñt rõnes ĩmutabiles. ſ. ag̃. ḋ t. ũ dicẽ q̄
ē ars plena oĩũ rõne uiuẽtiũ. ⁊ q̄ illa aĩa cla
re uidet ũbũ. iõ uidꝫ oĩa q̄ uult. tñ id ſpecu
lũ ē uolũtariũ. ita q̄ ĩ id reſpiciẽtes uidet
ſ bñplacitẽ diuinũ. Vtrũ aĩa x. eoꝝ actu. uid
Septimo qr̃. at ũbũ. ⁊ cãtãs ĩ ũbo. ⁊ q̄ ſic
ũi. q̄ ũbũ ē ſufficiẽs rõ ⁊ ad uidẽdi. oĩa ĩ
ipõ repñſentata. ſꝫ q̄n ad ē rõ cog̃ſcẽdi. ac illa ñ
ē ñ una cog̃tõ. ſic pꝫ ḋ luce ⁊ colore ¶ Sꝫ. nõ
ũi eoꝝ actũ. ſpeculũꝫ ⁊ rõ. ĩ ſpeculo. ſꝫ ſic ē ĩ ꝓpo
ſito. cũ ũbũ ſit ſpeculũ. g̃ ⁊ cẽ ¶ Jtẽ ſi ſũt aĩa
⁊ alia uiſio. dr̄ pot̃ unã ab alia ſepare. g̃o pot̃
q̄s uidẽ ea q̄ ſũt ĩ ũbo ñ uiſo ũbo. ul eõ ¶ Reſpo.
dr̄. q̄ actẽ ñ uariatẽ. ñ p ſubiectũ ul ĩ uſas ul
rõnes uidẽdi. nõ. n. uariatẽ penes pluritatẽ uiſo
rũ. q̄ p unã rõꝫ uidetẽ. g̃o cũ aĩa x. ſit unũ ui
dẽs. ⁊ rõ uidendi ſit una. ⁊ ĩ eadẽ uiſa. oꝫ dicẽ
q̄ eoꝝ actu uideat. ũbũ ⁊ res in eo. nõ ē uidet

cãtãs p ꝓpas rõnes ipaꝝ. q̄ tal uiſio ē ĩ ꝓpo gñe.
Jtẽ aũꝫ indẽ ſũt pfcõnes oĩũ rẽ. unito modo ⁊
altõri. oꝫ q̄ illud q̄ ē rõ cog̃ſcendi. ũbũ ſit rõ
cog̃ſcendi pfcõnes in eo. iõ abſolute ē dr̄. q̄ aĩa
x. eodẽ actu uidet ũbũ ⁊ res in ũbo. ¶ Ad. 1. arg.
dr̄. q̄ maior ē dubia. ſ. Vtrũ ſit alia ⁊ alia ui
ſio ſpecli ⁊ ſilitudĩs q̄ ē in eo. ſꝫ dato q̄ ita ſit ad
huc. nõ ſeqtẽ. q̄ p aliã ⁊ aliã ſilitudinẽ. uidet
ocul ſpeculũ. ⁊ res ĩ ſpeclo. ſicẽ pꝫ q̄n q̄ fit p li
neas flexas. q̄ uidet tũc h̄o res ⁊ ñ ſpeculũ. ĩ
ꝓpoito nõ ē ſic. imo p eadẽ rõꝫ uidetẽ. ũbũ ⁊ res
in ũbo. ¶ Ad 2. dr̄ q̄ ſi dr̄ abſolute faceẽt q̄ quis
uidẽt ũbũ. nõ ſub rõne exẽplari. h̄ tñ ñ poſſꝫ
facẽ eoꝝ actu. q̄ ſi faceẽt dſinet uidẽ cãtãs ⁊
ũbũ ſil. ſꝫ pꝰea alio actu faceẽt uidi ũbum.
Octauo qr̃. Vtrũ aĩa x. oĩa q̄ cog̃ſc ĩ ũbo co
g̃ſcat actu ul hitu. ⁊ ũi q̄ ſic. cog̃ſcat actu.
q̄ aĩa x. diligẽ actu. oĩa diligiblia ⁊ odit mala.
ſꝫ nõ pot̃ diligẽ ñ cog̃tũ. ſic dicẽ ag̃. x. ḋ trĩnite.
¶ Jtẽ ĩ bonis pfcõr ē actẽ q̄ hitẽ. ſꝫ illa aĩa cog̃ſ
cit pfcĩſſiã cog̃tõne. g̃o actu cognoſc. ¶ Jtẽ dr̄
ē q̄ eodẽ actu uidet ũbũ ⁊ ea q̄ ſũt ĩ ũbo. ſꝫ ũ
bũ ſẽp actu uidet. g̃o ⁊ ea q̄ eodẽ actu uidet.
¶ Sꝫ. aĩa x. pot̃ cog̃ſcẽ hitualitẽ infita. ſꝫ ſi actu
iſta ĩfita cog̃ſceẽt. iã ei põ. ⁊ ſcĩa. eẽt ĩfinita.
q̄ flm ē ¶ Reſpo. dr̄. q̄ aĩa x. nõ uidet actu.
oĩa. r̃ti eoꝝ q̄ nõ ſũt ḋ eẽnĩa btĩtudĩs. dẽ q̄ ui
dendũ ē notãdũ q̄ aĩa x. cog̃ſc aliq̃ eẽnlia ſue
glie. ⁊ aliq̃ nõ eẽnlia. ſi loquam ḋ eẽntialib
glie. q̄cqd uidet hitu uidet ⁊ actu. nã glia
ē hitẽ in actu. ſicẽ ĩ phs dicẽ. 2. ethy. Vñ ſic ñ
pot̃ illa aĩa ñ eẽ btã. ſic ē ĩpoſſibile actualẽ
ↄſidratõꝫ nõ hẽre. ⁊ ſuã gliã interrũpi. Si aũt
loquam ḋ hĩis cog̃tis. q̄ nõ ſũt eẽnlia ſue glie.
ñ ē neceẽ q̄ q̄cqd hitu. hat ĩ actu. nã ⁊ ſcĩs an
glis mlta reuelata ſũt. q̄ nõ uidebãt p̃us. ⁊
plan ē q̄ ſi illa eẽnt ḋ rõne glie. cũ reuelãꝫ
nõ fuiſſet btĩ. q̄ flm ē. Vñ ñ repugnat ſtatui
glie. aliqd ↄſidrare nũc. q̄ p̃us nõ ↄſidrabatẽ.
nc repugnat pfcõni. q̄ tũc ē cãtũ pfcã. q̄n.
ſua capacitas ē repleta. cãtã aũt pliũ ē ca
pax. in hitu q̄ in actu. nã actu oĩs cãtã fita
ē. hitualiẽ pot̃ infita. cog̃ſcẽ. g̃o ſi actu ui
dret infita equaret ũbo. q̄ ē ĩpole. Vñ ñ ſolũ
ĩtẽſiue. ſꝫ ĩ extẽſiue. ĩpole ē q̄ cãtã faciat ad
infitũ. nã ut agñdi infita. fudatẽ. ſup uigorẽ   extẽſiue
intẽſũ. alioqn nõ poſſꝫ eẽ. ¶ Ad. 1. argm. dr̄. q̄
aĩa x. diligẽ oĩa bona in ſpali q̄ nouĩ in ſpali. ſꝫ q̄
ñ nouĩ ñ in gñali. nõ diligẽ niſi in gñali. bñ. n.
uidꝫ ſe nõ uidẽ ĩ ſpali mlta q̄ dr̄ pot̃ facẽ. quoꝝ
ñ hẽt cog̃tõꝫ ñ in gñali. nc dilectõꝫ ñ in gñali.
¶ Ad. 2. dr̄. q̄ hitus pfcõr ē ĩ actu q̄ ſine actu.
ueꝝ ē ſꝫ ñ ḋ quocũqꝫ. ſꝫ ḋ nobiliſſio obõ ⁊ uõ ⁊
r̃ti illi nobiliſſimi ⁊ ſũmi uĩ. ſẽp ē ĩ actu ille
hitẽ. ḋ aliis nõ oꝫ ĩ cãtã. q̄ nõ ē ydonea r̃ti oĩũ
ueroꝝ. ꝓtialiũ. nc obſtat. q̄ dicẽ ag̃. 14. ḋ trĩ.
q̄ nõ erũt uolubiles cogitatõnes btõꝝ. quia

intellig̃ de hiis · q̃ sunt ec̃ntia glie · sic dcm̃ ē ¶ Ad
2. dcm̃ ē q̃ uer̃ ē · q̃ eadē cogtōne uidet u̾bū · zea q̃
uidet actu i u̾bo · alioꝝ aut̄ ōsidratō n̄ sēp i actu ·
n̄ r̃ pncipal' obi · oīa q̃ u̾bū uidet · uideat aīa ·
Ono qr̃ · vtrm̃ · x'. ¶ Rn̄o dcm̃ · sm̄ argumentis · q̃
aliq̃ dicūt · q̃ cog̃ aliq̃ cog̃ scē duplicit' · s. in
hitu z inactu · sm̄ p alia u̾ba · scire z ōsidrare ·
Si loq̃m̃ d hituali sciā · pot̄ dici q̃ cognosc̃ oīa · q̃
cog̃scit u̾bū sibi unit̄ · qz u̾bū apit illi aīe · oīa
q̃ in eo relucet · n̄c ibi ē aliqͩ q̃ nō sit nat̄ cog̃s
ci ipi aīe · dō faciēte · n̄c oꝫ q̃ pp h̄ det̄ nouus hit
cognoscēdi · sꝫ p eū q̃ h̄t pot legē i eo se reuelā
te · z si tu q̃ras abeas ul' ille hit̄ sit finit' ul' i
finit̄ · dicit q̃ ē finit̄ i se sꝫ h̄t r̃ · ad ifiui · n̄c ē
inocens · sic pot̄ dici · d pūcto tināte lineā · z ta
l' infinitas n̄ ponit · aliq̃ ifiui realitatē · Si aūt
loquam̃ d scire q̃ dr̃ ōsidrare · sic dūt q̃ nū q̃
tot cog̃sc̄ · quot nouit u̾bū · qz p null'a gliaꝫ
pot̄ eleuari cāti · adh ut actu uideat infiu ·
qz h̄ ē soli ifinite u̾tutis i uigore ¶ Alii dūt a
lit' q̃ illa aīa · nouit oīa q̃ nouit u̾bū · sciā uisio
nis · sꝫ nō oīa q̃ ptinet ad sciāꝫ siplicis notitie ·
qz h̄ ē sciā infinita · cui aīa n̄ ē capax · sꝫ plene
capax ē · oīuꝫ facꝫ · z futuroꝫ · qz ista sūt finita ·
sꝫ possibilia sūt ifinita · vn̄ qz nō pot̄ infinita
actu uidē · iō nō nouit actu oīa · vn̄ ag. xi. d
ci. q̃cqͩ scit̄ sciētis ōphn̄sione finit̄ · z sic ee m̄
finita z ifiui acītā · q̃ ē ōtū ¶ Alii dūt · q̃
ad idē redit · q̃ sciā · nō ē n̄ entiū · eo q̃ ens z
uer̃ ōutūt̄ · sꝫ ens dr̃ duplr̃ · i actu z i pō · z uocat̄
ens s' q̃d · q. me' · unū q̃q̃ aūt cog̃scit̄ put ē in
ens s' q̃d · ens aūt ipō sm̄ s' q̃d · n̄ cognoscit̄ n̄ abeo ·
q̃ nouit poꝫ actiuā · q̃ pot̄ i agē · qz i ea existit ·
Quāt aūt ad pm̄ modū · oīa q̃ sūt s' unq̃ · qꝫ tps
dcā · z futū · aīa x' cog̃scit i u̾bo · qz d oībꝫ h̄t iudi
care · vn̄ z cogitat̄ nroꝫ · z futuros z ptitos oīū
hoīū · vn̄ dr̃ i. 10. ipē n̄ sciebat qͩ eēt i hoīe · ōa
n̄ · talia nuda sūt z apta oculis eius · adq̃ nob s'
mo · Si aūt loq̃m̃ d scibilibꝫ q̃ sūt i pō · tūc pō
ē dupx' · s. cāte z cātouis · d oībꝫ q̃ existūt i pō cā
tē h̄t notitiā i u̾bo · qz ōphn̄dit totā pōtā cāte
z ei ceniā · i specło eterno · q̃ oīa finita sūt · d possi
bilibꝫ q̃ existūt in sola pō catouis · n̄ h̄t · eoꝫ · s.
inq̃ pot̄ solus dr̃ · qz iā infiui · si ōphn̄deret diui ·
z potentiā diuinā · nā ut̄ q̄lꝫ cog̃scit p ōparatō
eoꝫ iq̃ pot̄ · Rō dcm̃ · ē q̃ aīa x' h̄t sciāꝫ siplici no
titie · oīū eoꝫ q̃ sūt possiblia · cāte · sꝫ nō uisiōis ·
qz illa n̄ sūt · eo' aūt ē d cātore · qz h̄t sciā uisi
onis · eoꝫ q̃ sūt fcā · ul' faciēda adō · z h̄ ispecło ·
teneat̄ q̃uiq̃ modus plus satisfac̄ ·
Decimo qr̃ · vtrm̃ sciā x'. fuit p plex hit̄ dis
ticta · z ui q̃ sic · qz aīa x' huit sciāꝫ d oībꝫ
rebꝫ ipō gn̄e · g° oꝫ q̃ sic ē dr̃a specifica i rebꝫ
sic oꝫ q̃ sit in habitibꝫ · z. d aīa · scīe secāt̄ quē
ad modū z res · ¶ Cōn̄ · sr̄ x. pp̄one d causis
dic̄ · q̃ intelligentie supiores · intelligūt p forꝫ

magis uliores · z magis unitas · sꝫ aīa x' ē supior q̃
cuiq̃ intelligentia · g° ei sciā ē magis unita · oīs aūt
mltitudo reducit̄ ad unū q̃ ppe' ōt x'. ¶ Rn̄o dcm̄
q̃ sciā dr̃ una q̃ ē uni gn̄is sbi · preci z ru' tione s.
ōsidrāis · ut dr̃ · 1 · pstioꝫ · vn̄ h̄ dr̃ eē ai · qr̃ i nb
diuse sūt scīe · qz diuīsa sūt gn̄a scibiliū · sꝫ diuisa
rōꝫ formaleꝫ · vn̄ oīa q̃ sub una rōne formal' obi
cognoscūt̄ · sciūt̄ uno hitu illi' scīe · vn̄ sic ē de
nob · ita dcm̄ iui aliqbꝫ · q̃ sit dcm̄ d aīa x' · cū ipa sit
ōnat' nob · q̃nt ad ea q̃ i ppō gn̄e cog̃sc̄ · lꝫ ipos
hit̄ dr̃ eidē aīe ocauit · qui modū h̃nci n̄ iui ei
u̾sificare · q̃nt ad gn̄s scīe · lꝫ sit altior gdus i nb
z in eo · n̄ · n · iui eis pōle · q̃ tāta diu̾sitas rr̃ scibi
liū · quas aīa illa nouit in ppō gn̄e · ōtinenti s'b
una dr̃ia specifica obi · h̄ eēt sat̄ uia ōīs · sꝫ n̄
placet oībꝫ · ¶ Iō ē alia rō q̃ dic̄ · q̃ sciā illi aīe
nō ē distīcta p plex hit̄ · sꝫ un' hit̄ adō ē sibi dat'
z ōcāt · q̃ rōne sue nobilitatis · qz n̄ ē acq̃sit' a
rebꝫ · pot̄ suffice ad oīa cog̃scēdū i ppō gn̄e · vn̄
dr̃ pot̄ h̄ face · z capacitas illi' aīe · ē tanta · ppt
suāꝫ nobilitatē · z pp unionē u̾bi · q̃ pot̄ eū · s. talē
hitū recipe · z magis ē honorificuꝫ · h̄ · ei ōcedē ·
q̃ fiat p unū hit̄ scīe · q̃ p plex · teneat̄ q̄lꝫ mod'
si placet ¶ Ad argumēt̄ dcm̄ · q̃ uer̃ ē q̃ scīe secāt̄
sic · z res · in illis q̃ eas uia sensus acq̃rit̄ · z eas a
rebꝫ accipiūt · Et p istā uiā oms̄ rōnes · q̃ ab aliis
fiūt ōcludūt · qr̃ · vtrm̃ ille hit̄ creuit ¶ Rn̄o dcm̄ ·
Vndecimo · q̃ nō q̃nt ad nūꝫ scitoꝫ · sꝫ bn̄ cre
uit q̃nt ad modū sciēdi · qz i° q̃ sciebat uno
m° · s. p siplicē notitiā · huit p' ea p expiētiā · sic
dic̄ apls · ad heb · didicit ex hiis q̃ passus ē obiaꝫ ·
¶ Si aūt q̃rat̄ · utrm̃ dō didicit ab hoībꝫ · plan
ē q̃ nō · imo ipē ē solus magist' · sic ipē d se dic̄ ·
un' aūt ē magr̃ ur̃ · q̃ ē x' · vn̄ z ag' docet il'
d magro · q̃ null' ē magr̃ n̄ ipē · Alii aūt ppe di
cūt̄ excitatores · poti' quā doctores · sꝫ coit' dr̃
magri in pplō · in illō · n · gn̄e pm̄ mouet̄ · n̄ al
tāt' · x' aūt ē ōstitut' capͫ ecclie · ut oms̄ alios
docet̄ z istruet · iō igne doctoꝫ n̄ pot̄ · ab aliō al
tāri · sꝫ ipē oms̄ altāt z i format · vn̄ ipē dr̃ q̃
ad h̄ erat nat' i h̄ mūdo ut testīoīū phibēt u̾itati ·
Vndecimo qr̃ · vtrm̃ aīa x' · huit oīpōtiā · z ui q̃
sic qz ipa dix data ē m̄ oīs potas in celo z itra ·
¶ Jt ad pla se extēdit sciā q̃ pō · sꝫ ipē huit oēꝫ
sciāꝫ · g° magis huit · q̃ min' ē · s. oēꝫ potentiā ¶ Cō ·
null' s'be finite pot̄ eē ut̄ infiui · sꝫ illa aīa erat
s'bā finita · g° n̄ pot̄ i ea eē ut̄ ifiui · ¶ Rn̄o dcm̄ · q̃
sic dcm̄ fuit sup' · ita fcā ē unio ipa · q̃ remāsit
distīctō nāꝫ · qz utriq̃ nē remāsit · q̃ sibi erat ppi
sic dic̄ sȳbolū fidi · nō ōuisione diuīitatis i carnē
n̄c i ōfusione s'be · sꝫ unitate p'e · vn̄ leo pp dic̄ ·
ut i nris fieret humil' · q̃ in ppis p manet oīpo
tēs · nūc aūt sic ē · q̃ pō actiua rei · ōseq̃t̄ formā
ipi · q̃ ē pn̄m agēdi i ac' · sꝫ q̃ a' · q. me' · oīpō uō
seq̃t̄ formā deitatis · z qz i aīa n̄ h̄t formā de
itatis · nō pot̄ eā seq̃ oīpō · qz iā eēt dr̃ p ōniaꝫ ·

nō solū p ōicatōꝫ ydiomat̄ · vn̄ sol' nē isite ē
oīpō · pot̄ tn̄ dici oīpotēs · pp ōicatōꝫ ydiomat̄ · qz
act' sūt suppositoꝫ · z eo m° pot̄ dici oīpotēs q̃ m° dr̃
dr̃ · ¶ Ad · 1 · argm̄ · dcm̄ · q̃ uer̄ ū ē q̃ huit oīpoāꝫ · p ōi
catōꝫ ydiomatū · sic pꝫ idēꝫ p glo · qz eo m° eā huit
quo fuit dr̃ · q̃ sibi dat' fuit ing̃nit' hō · sꝫ i q̃nt dr̃
ipē cū p're z s. s. dedit ¶ Ad 2. dcm̄ · q̃ eē maioris ex
tēsionis ē duplr̃ · s. r' oboꝫ · z r' sbi · r' oboꝫ sciā
ē maioris extēsionis · sꝫ n̄ r' sbi · qz oīs sciā ē r'
pliū oboꝫ · qz bonoꝫ z maloꝫ · sꝫ oīpō ē eo' r' suii
sbi · qz poni insbō · maiorē u̾tutē · s. i tēsā z infiui ·
q̃ n̄ oꝫ de oī sciā · vn̄ z oīsciā h̄re dr̃ · actōꝫ z passioꝫ ·
qz actōꝫ exptē cātis · sꝫ passioneꝫ exptē recipiētis ·
nō sic ē d oīpō · actiua · q̃ repugnat cātē · sꝫ ifiuis
pō' passiue n̄ repugnat · Dist. 19.

Illud quoq̃ ptmictēdū n̄ ē · zc̄ · h̄ ē q̃ · 19 ¶ Cir
ca q̃ · qr̃ p° · vtrm̃ in x° fuit affectō siue passio t̄
stitie · z q̃ sic ui · qz m̄t. 26 · ipē dic̄ · tr̃istis est aīa
mā · usq̃ ad mortē ¶ Cō · pu̾ · 12 · nō ōtristabit iustū
q̃cqͩ ei accidēt · sꝫ x' fuit sume iustus · g° sume at
stitia psuat' ¶ Rn̄o dcm̄ · q̃ tp̃x ē gradus tr̃istitie · qz q̃
dā ē p ueniēs iudiciū rōnis · q̃ dr̃ p̄mi mot' · z ista
ē cōīs bonis z mal' · sapiētibꝫ z stultis · 2a ē q̃ rect
iudiciū rōnis · inqua rō subiciat̄ sensualitati · z h̄
n̄ ē insapiēte · ut dr̃ pu̾ · 12 · 3a ē ipam arecta rōē
q̃n q̃s tr̃stat' recta rōne dictāte · z ista fuit i x' sic
pꝫ · 10 · xi · ihs aūt i fremuit spū z turbauit semipm ·
sꝫ 2a n̄ fuit i eo · sic dic̄ ys · 21 · n̄ erit tr̃istis neq̃ t
bulētus · Et p dcā pꝫ rn̄o ad argm̄.

Cirdo qr̃ · vtrm̃ i x° fuit alia affcō · q̃ dr̃ ira ·
z q̃ sic ui qz
ira ē appetit' z celus uidicte · sꝫ tal' passio fuit
in eo · q̃n eiecit emētes z uēdētes d teplo · allegās
illud · ps · cel' dom' tue comedit me ¶ Jt nulla
pō i eo fuit frust' ad sūpta · sꝫ i eo fuit pō irasci
bil' aīe rōnal' · g° ira n̄ fuit frust' · sꝫ ei ppa opō ē iras
ci · q̃ malū ¶ Cō · gg' dic̄ sup 1 · iob · puulū occidit
iuidia · z stult' interfic̄ iracūdia · q̃ ira p uitiū
oculū m̄tis excecat · z ira p celū excecat · ptbat ·
sꝫ nulla istaꝫ potuit eē in eo · qz bt̄s erat · g° zc̄ ·
¶ Rn̄o dcm̄ · q̃ ira ē effcā tr̃istitie · ex tr̃istitia n · aliē
illata · ōseq̃t̄ in eo · circa ptē sensitiuā · appetit' re
pellēdi · illatā iniuriāꝫ sibi ul' alii · z sic ira ē q̃dā pa
ssio oposita ex tr̃istitia · z appetitu uidicte · vn̄ q̃nt ex
una pte ōpōnis · bn̄ fuit tr̃istitia in x' · ut dcm̄ ē i
pcedenti q̃ōne · sꝫ altm̄ isti' ōpōnis · s. appetit' uidcē
fuit i eo · q̃ dr̃ ppe ira · p celū · z ē laudabil' passio ·
q̃n q̃s cupit emendare · oīa puersa q̃ uidet · si possit
z n̄ pot̄ tollerare · sic fec̄ finees · q̃ malefact' ōm
ictēs · ōfodit uno ictu · z h̄ ira fuit i x° · sm̄ poti ce
lus · q̃n eiec̄ d teplo · zc̄ · z iō qz uidebat̄ aliquali
t' fom sapē ipatiētiā · inuit distīctōꝫ eē faciēdā ·
int' irā p celuꝫ · z irā p uitiū q̃ ē appetit' uidcē
pt' ordineꝫ iuris · z rōnis d'bite · q̃ n̄ ē sin pcō · z
pena · q̃ phs dic̄ sēp eē fugiēdā · tāq̃ malū · s. eth ·
dic̄s oīs tr̃istitia ē malū z fugiēdā · z d ista sc̄bit apls
sol nō occidat sup iracūdiaꝫ urāꝫ · caūā · s. p tr̃istitiā
z appetit' uidcē · pt' ordinē rōnis · alia aūt ira p
celuꝫ suadēt nob in ps · irascimi z nolite pccāre ·

iō dcm̄ q̃ in x° fuit affectō ire eo m° q̃ dcm̄ ē z n̄ alr̃ ·
¶ Ad · 1 · argm̄ · dcm̄ · q̃ illa passio laudabil' fuit · qz dic̄
d testatōꝫ maloꝫ · s'biectā tn̄ rōni · z ad punitōꝫ
maloꝫ s' ordinē recte rōnis ¶ Ad 2 · pꝫ rn̄o qz
bn̄ huit irascibil' act' suū · z nō fuit frust' · n̄c ē
icōns · si dicēt' q̃ ira sit accēsio sāguis circa cor ·
ex euaporatōne fell' · modiate p ipm̄ rōnis · lꝫ
illa diffiō sit nāl' ¶ Ad ad altem̄ ptis dcm̄ · q̃ g'g'
intelligit in uiatoribꝫ subiectis passioibꝫ n̄ ualē
tibꝫ · resistē · z si s' ordinē rōnis q̃s sapiens irascat̄ ·
utraq̃ turbat · eo q̃ una pō itēsa circa actum
suū · ipedit aliā · ut irascibil' ipedit oculū rōnis
in x' illud · ira ipedit aīm ne possit cnē ueꝝ · sꝫ
intelligēdū ita clare · sic aūt · sꝫ i x° p modiatōꝫ diē
u̾tutis · z hit' glie · p meretat' q̄lꝫ pō · agē ppiūꝫ
actū · n̄c alia impedietat · sic z delectatō ōtēplatō
nis · q̃ fruebat' · nō ipedietat dolorē i alia pō · Q. 16.

Utrum magis mouet · ac difficiliorē afferūt
q̃ōnē · zc̄ · h̄ ē q̃ · 16 ¶ Circa q̃ qr̃ · p° · vtrm̃ i x°
fuit uer̃ dolor · z ui q̃ sic · qz ys · 53 · dr̃ · uidim'
eū nouissim' uiroꝫ · uirū doloꝝ z sciētē ifirmitātē ·
¶ Jt in ps · ego suꝫ paup z dolens · z alibi in t'n' ·
adtēdite z uidete si ē dolor sic̄ dolor meus ¶ Cō ·
dyō · ad · 10 · eum̄ dic̄ · absit ut ego ita isaniaꝫ ·
ut ētiā scōs di' dō pati · sꝫ solū iudicare ipos secure
ēdo ¶ Jt · moyses ex diā ōsolatōne · n̄ sensit
aliq̃ lesionē nē · xl · diebꝫ · cibo puat' · g° m̄ltō ma
g' ille q̃ erat beat' · nō solū ōsolat' ¶ Jt ut p
rōꝫ qz om̄e agēs ē pstātī patiēte · s. phꝫ z ag' · g°
oꝫ dicē ul' q̃ ipē eēt i pfcōr oībꝫ agentibꝫ in eū ·
ul' q̃ nullꝫ agens potuit aliqͩ ieuꝫ ¶ Rn̄o dcm̄ q̃
ad uer̄ dolorē · duo reqrunt̄ · s. lesio · z lesionis
pceptō · q̃ qdē duo uē in x° fuerūt · nā i eo fuit
uā lesio · qz carnē passibileꝫ huit · ppt̄ q̃ ledi potu
fuit z i eo uerus sensus doloris · eo q̃ oms̄ sensus i
eo fuerūt · ita q̃ lesionē doloris pcipe potuerūt ·
z iō dcm̄ q̃ i x° uer̃ dolor fuit · sic dic̄ fides xa
na · z sac' scpta · sic n · ait bt̄s petrus · x° g° i car
ne passo zc̄ · h̄ tn̄ negāt saraceni · sꝫ n̄ ad nos d
hiis q̃ foris sūnt ¶ Ad · 1 · argm̄ · dcm̄ · q̃ dyō nō itē
dit dicē · q̃ scā nō haūt sensuꝫ doloris · sꝫ uult ōm
dare ōstātiā m̄tis · q̃ ita ē fortis · q̃ nō plus ōmo
uet' expiētiā · sensus · q̃ si solū eos dolores ōsidrā
ret · Vl' dcm̄ · aliē · s. q̃ passio dr̃ · ē · modis · uidlꝫ ·
cōīssīe cōīt · ppē · z magis ppē · cōīssīe ut q̃cuiq̃
accēs ppiū · sic dr̃ · 1 · d gn̄ōne · q̃ ipō' ē m̄ sepārī ·
a passione · cōīt ut motō q̃cuiq̃ z act' psci · qz i telli
gē ē q̃ dā pati · ppē ut receptō · alicui' cū abiectō
ne ōsouenientis · ut sbꝫ patit' cū sanat' · 1 · d gn̄ōe ·
magis ppē ut receptō rei · cū abiectōne ōueniētis ·
¶ Ad 2 · dcm̄ · q̃ moyses nō sensit lesionē · nō solū
ex ōsolōne diuina · sꝫ ex spāli dono miraculi · ul' q̃ ui
res nāles sensitiue nō siriēnt' ōsumē cibū abst
cta dulcedine di' · ul' q̃ dr̃ nō i flueret ad talū ōpōꝫ ·
q̃lr̃ cuiq̃ tn̄ fuit miraculū extitit · n̄ sic aūt
fuit in x° passiō · inqua nō exaūt miracl'a · sꝫ
poti' usus fuit patia ¶ Ad · 3 · dcm̄ · q̃ uer̃ ē q̃ ·

Est aūt sciā uisionis eoꝫ q̃ fcā sūt ul' fiēt · sciā si plicis notitie possibiliū fi.

Pfictē i cog̃tōe q̃ :
ad clāritatē cog̃tōis · z sic x' n̄ pfec̄ ·
ad nūꝫ cog̃scibiliū · n̄ successiuū sm̄ fine · n̄ z i pō m̄ ·
ad nūꝫ cog̃s · successiuū sm̄ fin̄ · z h̄ m̄ aliꝫ pficit ·
ad modos cog̃scēdi · z sic pfec̄ ·

z' p'ma dr̃ iracūdia · isti passiō · ymaginacōe · lib̄ z dix° et cetera ·

accidia · tr̃istā aggrauās · sꝫ dūt exc̄ssū z iō i x' n̄ fuit ·
acedia · tr̄ia i tēsa ut uocē auferat ·
Iudia · tr̄ia d bō alieꝫ · ap̄phīsō ut cā ppi mali · z h̄ dic̄ uitiū ·
mia · z h̄ fuit i x° · ut dic̄ tr̄ia d malo tēporali · z d malo pxi ·
sic dū se sper' tr̄at · ōsidēs sūt · z uū mele dom' q̃ n̄ q̃ · ut dic̄
phs · ix · eth · ut ad se ipsi h̄t sic studio sūt z ad amicū ·
pst habūdātie ire · q̃ s' phꝫ · q̃ · eth · d̄ uacūda · z h̄ n̄ fuit i x° ·
Ira pūo' uidicāda aliꝫ male fcā · z ē iappetitu i ctlcō · z sic fuit i x° ·
iq̄' hō · z ē z i scis q̃ngl'is z iddō ·
p q̃dā pāte appetitō sēsiti i sgēte ex ap̄phīsiōe illate iuurie
ut pō' uidicari · tn̄ cū difficultate · z sic fuit i appē · sꝫ dic̄ x' ·

z' sensus ē uis cog̃tiā n̄ appetitiā · sꝫ oīs dolor ē i aliq̃ appetitu · ꝫ
in x° n̄ fuit uer̃ dolor i sensu · dō huit q̃ dolor q̃ d' eē i sensu
tactus · ē i appetitiā ptē sibi ōrespōdēte · q̃ p ōs ptes ōm ē dispōa
iqbꝫ ē sensus tactus ·

agens est passivi patiente. non tamen oportet quod sit in omnibus passivum, sed secundum rationem secundum quam agit in aliud. et sic erat in carne Christi, quia in eis erat inseparabilitas in soliditate. unde clavi erant solidiores et duriores carne patiente. sicut lapis ledens pedem est passivi, in quantum non huius. Si autem dicat de anima, quod non potuerat secundum aliquid contrarium esse inferior, verum est, sed ipsa non patiebatur per se, sed per accidens compatiendo corpori. unde Aug. 6 musice: anima sumit occasionem patiendi ex carne. vel dicendum quod ubi illud debet intelligi secundum institutionem nature, non secundum dispensationem gratie.

Sexto queritur utrum fuit doloris acerbitas, et videtur quod non, quia pena ignis est acerbior omni alia pena. unde Aug.: quid igne molestius. sed Christus non fuit passus hanc penam, ergo etc. Item consideratio premii minuit vim flagelli, sed nullus est ita certus de suo premio sicut Christus de suo, nec de tanto, ergo non qui remansit de flagelli quantitudine. Contra. in psalmo scribitur: omnes fluctus tuos induxisti super me. sed planum est quod non fuerunt omnes quo ad numerum, ergo fuerunt quo ad gradum. Item quanto complexio est nobilior tanto pena acerbior, sed sua fuit nobilissima omnium complexionum, ergo etc. Respondeo dicendum quod sicut dicit scriptura Thren. 1: non est dolor sicut dolor Christi, nec fuit nec erit. ratio autem huius est triplex. prima sumitur ex causa passionis, secunda ex modo patiendi, tertia ex conditione patientis. hec enim tria ad acerbitatem passionis concurrunt. causa patiendi, quia non pro se nec pro amicis, sed pro inimicis et actualiter ingratis. modus patiendi, quia generaliter in omnibus membris, in quibus erat afflictio, vigebat ibi nervi et musculi sensus. complexio patientis, que erat in equalitate et iuventute, cui nunquam aliquis fuit similis, et ideo ei dolor non fuit similis, pro quo et a ceteris gratias immensas agere debemus quantum possumus, et super posse niti debemus ut compatiamur patienti, ita quod conregnare possimus, sicut dicit apostolus. unde non absolute sed sub conditione nobis promittitur conregnare, quia si compatimur. Ad 1 argumentum dicendum quod non sola acerbitas pene, puta ignis, est causa doloris peioris, sed dispositio patientis, quia actus activorum sunt in patiente et disposito. unde creditur quod maiorem penam sensit Christus in clavo quam Laurentius in incendio. Ad 2 dicendum quod reputatio rationis non minuit penam sensus, quia licet ratio hoc dictaret, non tamen experientia minor erat, nec subveniebat divinum rationis, nec ista contraria sunt in eodem, et ideo non se impediunt.

Septimo queritur utrum ille dolor fuit in superiori parte rationis. Respondeo dicendum sine argumentis quod secundum communem sententiam doctorum passio Christi fuit in superiori parte rationis, in qua et posuit gaudium fruitionis. sed difficile est videre, quia ita videntur esse contraria in eodem. ad quod tamen aliqualiter intelligendum oportet tria supponere tanquam vera. primum est quod dolor passionis et gaudium fruitionis non sunt contraria, eo quod non sunt respectu eiusdem, nec omnino eodem modo insunt eidem, sed unum inest per se, aliud per accidens, quia gaudium inest propter coniunctionem ipsius cum deitate, et dolor propter coniunctionem ipsius cum carne. ideo quia non sunt affectiones contrarie, possunt esse in anima secundum eandem partem. secundum suppositum est quod non tantum unum non est alteri contrarium, sed quod plus est unum est quasi materiale respectu alterius, ideo possunt inesse simul, sicut est in homine penitente, quod simul dolet

et de dolore gaudet. sic est in proposito, quia anima Christi corpori patienti compatiebatur, et tamen de passione et compassione letabatur. Tertium suppositum est quod ipse fuit comprehensor et viator, ita quod viatoris cognitio non impediebat comprehensoris cognitionem. et hoc fuit in eo singulare miraculum propter officium mediatoris, quia debebat extrema divina et humana [coniungere].

Octavo queritur utrum in Christo fuit timor, et videtur quod non, quia de eo dicitur Prov. 28: iustus quasi leo confidens absque terrore erit. Contra Marc. 14: cepit Ihesus pavere et tedere. Respondeo dicendum quod sicut tristitia causatur ex apprehensione mali presentis, sic timor mali futuri, ut dictum fuit in 2 libro. sed si illud malum apprehendatur sub certitudine, et ut tunc presens, non causat timorem sed potius tristitiam; sed si credatur posse evadi, causat timorem. unde philosophus 2 rethoricorum: timor non est nisi ubi est aliqua spes evadendi. Sic ergo timor potest ad duo comparari. uno modo quantum ad hoc quod appetitus sensitivus naturaliter refugit corporis lesionem per tristitiam si sit presens, vel per timorem si sit futurum, et hoc modo fuit in Christo timor sicut et tristitia. Secundo modo consideratur secundum incertitudinem alicuius eventus futuri, sicut quando in nocte timemus ex aliquo repentino sonitu, quia ignoratis quid hoc sit, et quantum ad hoc in Christo non fuit timor, secundum Damascenum 3 libro. Ad argumentum dicendum quod iustus est sine terrore advertente hominem a bono, quod proprie est terror, et sine isto bene fuit Christus, sed non sine terrore qui dicitur sola passio, ut expositum est.

Nono queritur utrum illi dolores fuerint tota causa mortis Christi, vel miraculose ei mors fuerit accelerata, anima de corpore voluntarie recedente. et videtur quod illa anima fuit solum sponte separata a corpore, et non propter dolores, quia Ioh. 10 Christus dicit: nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me ipso. Item Aug. 4 de trinitate c. 13: non deseruit carnem invite, sed quia voluit, quando voluit, et quomodo voluit. et infra: quod ille mortuus invenitur est miraculo fuit. Item beatus Petrus Iudeis dicit: auctorem vite interfecistis. sed si anima voluntarie recessisset, non interfecissent eum. Respondeo dicendum quod aliqui dixerunt quod ex illis afflictionibus Christus bene fuisset mortuus, sed non ita cito, nisi miraculose divina potentia eam accelerasset, et habent talem rationem, quia si non fuisset mortuus, fuissent ei fracta crura, ut habetur Ioh. 19, ac per consequens non fuisset impleta scriptura: os non comminuetis ex eo, ut dicitur Exo. 22, et multa alia satis hoc sonare videntur. Contra hoc potest dici quod si Christus suam animam a corpore separasset, iam se ipsum interfecisset, quia separare animam a corpore est hominem occidere, quod est contra legem homicidii, nec ipse debuit legem solvere, sed servare usque ad unum iota. Et ideo dicunt alii et melius, quod Christus vere mortuus est per violentiam illatarum afflictionum et dolorum, sicut dicit beatus Petrus: auctorem vite interemistis. et illud dicitur: oportet filium hominis multa pati et occident eum. et item postquam flagellaverint, occident eum. et in Apocal.: dignus es domine accipere etc., quoniam occisus es. Dant autem propter multas obiectiones que possunt fieri talem distinctionem, et dicunt quod aliquid potest esse causa alicuius dupliciter: quia sic inferens, vel sic non prohibens. Illi pessimi crucifixores fuerunt causa sue mortis proprie, sic causa inferentes, sed quia ipse potuisset si volebat illorum vires prohibere, dicitur aliquando scriptum quod voluntarie sit mortuus. sed sic debet intelligi ut dixi, quia voluntarie se permisit sic tractare sicut

sonant evangelia. sic proprie occisus est per eos.

Decimo queritur de loci decentia, utrum scilicet fuit congruus locus occisionis. Respondeo dicendum sine argumentis quod decens fuit locus occisionis. Et ratio est quia enim ipse moriebatur pro toto mundo, debebat se prebere quantum propinquius posset toti mundo. talis autem locus est ubi dicitur situm centrum terre, sicut est Ierusalem, sicut dicitur ps.: rex autem noster ante secula operatus est salutem in medio terre. Item intra illa sola fiebant sacrificia deo, propter quod fuit ratio ut omnia sacrificia per illud sacrificium complerentur. Item ut figure responderet veritas. nam vitulus et hircus qui offerebantur pro peccato sacrificio solempnissimo ad expiationem peccatorum toti populi extra castra comburebantur, sicut dicitur Levit. 16. ideo apostolus hoc attendens dicit ad Hebr.: propter quod ut Ihesus sanctificaret populum suum extra portam passus est. Verum autem in eodem loco fuit in quo sepultum est corpus eius pro quo totam penam sustinuit, scilicet Ade, sicut est clarum. unde tamen est clarum quod ibi non fuit sepultus de die mortis sue sed in Ebron, sicut enim habetur Iosue 14. Ieronimus tamen dicit super Mat. quod multi dicunt ut demulceant aures populi quod ille dicitur locus Calvarie propter calvariam Ade, sed alia est causa, scilicet quia ibi decapitabantur homines, ideo sic vocatur. Dist. 17.

Post predicta considerari oportet etc. Hec est distinctio 17. Circa quam queritur primo utrum in Christo fuit voluntatum pluralitas, et videtur quod non, quia in una persona una est voluntas, sed Christus fuit una sola persona, ergo etc. Contra Mat.: non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. ergo alia voluntas mittentis, alia missi. sed voluntas mittentis est voluntas patris, que est eadem cum voluntate Christi secundum divinitatem, ergo in ipso fuit voluntas humana missa et divina mittentis. Respondeo dicendum quod licet aliqui heretici dixerint varios errores, tamen omnes catholici concordant quod in Christo fuerunt due voluntates, et ratio huius est necessaria, quia in Christo fuerunt due nature rationales complete, divina scilicet et humana, sed de essentia cuiuslibet nature est voluntas. unde impossibile est esse totum sine parte. Ad argumentum dicendum quod in una persona est una sola voluntas, intelligitur tale, sed si ipsa sit due nature, oportet quod sint plures voluntates.

Secundo queritur utrum in Christo fuit voluntatum conformitas, et videtur quod sic, quia omnis motus qui adversatur divine voluntati est peccatum, sed si ideo voluisset voluntas humana quod non esset conforme divine, esset in eo peccatum, sed hoc est impossibile, quia ideo fuit peccatum, ergo relinquitur quod una plene fuit conformis alteri. Item eque ordinatus fuit Christus sicut Adam et plus, sed in Adam non fuit aliqua discordia voluntatum secundum sensualitatis vel rationis. Contra. Tunc voluntates non sunt concordes quando ita se habent quod una non vult idem quod alia, sed sic fuit in Christo, sicut ipse dicit: non mea voluntas sed tua fiat, et non sicut ego volo sed sicut tu. Respondeo dicendum quod conformitas voluntatum consistit in duobus, scilicet in volito et in ratione volendi. tunc enim dicuntur aliqui concordare in voluntate quando obiectum volitum est idem, similiter in ratione volendi quando volunt eadem causa, sed in ultimo est una. cum ergo ad perfectam conformitatem voluntatum ista duo concurrant, non tamen equaliter, quia unum de necessitate, scilicet modus volendi, alterum non oportet semper concurrere, sed solum de congruitate, ut est in volito. possibile est enim quod due voluntates sint conformes et tamen una vult aliud quam alia, puta quando voluntas

superior non vult inferiorem suum volitum velle sed potius contrarium. Quantum ergo ad primum, scilicet rationem volendi, semper in Christo fuerunt voluntates concordes in omnibus, quia licet aliud vellet sensualitas quam vellet ratio, nichilominus tamen ita volebat sicut volebat ratio eam velle, et divina similiter volebat quod sic vellet, quia quilibet volebat quod ad se pertinebat. unde Hugo dicit: secundum divinam voluntatem quod iustum erat voluit; secundum voluntatem rationis iustitie consensit et iustitiam approbavit; secundum autem voluntatem pietatis sibi condoluit. unde non fuit in eo voluntatum contrarietas. Ad hoc enim quod sit contrarietas oportet quod sit secundum idem. nam si aliquis velit aliquid secundum unam rationem, puta suspendi hominem pro iustitia servanda, alius autem nolit hoc quia est suus consanguineus ex amore privato, tales voluntates non sunt contrarie. amor universalis et particularis, odium circa aliquid non faciendum vel faciendum non sunt plene contraria. Verum si consanguineus non solum illud nollet sed illud niteretur impedire, tunc bene essent voluntates contrarie. oportet enim quod ad hoc quod sit contrarietas sit circa eandem voluntatem, quia si una voluntas vellet aliquid et sensitivus appetitus nollet, adhuc non est contrarietas, nisi sensitivus intantum prevaleret quod impediret illud. sic enim iam pueri ad voluntatem non de illo eo quod potest illum regere. sic fuit in Christo, quia licet sensitivus appetitus refugeret mortem tanquam naturale malum, bene faciebat faciendo officium suum, quia sic volebat divina voluntas eum velle, ideo orabat ut calix transiret. semper tamen ratio regebat dicens: non quod ego volo sed quod tu. Ad argumentum dicendum quod non est contrarietas dicenda nisi sit in modo volendi vel in ratione volendi, et talis non fuit in eo.

Tertio queritur utrum in Christo fuit liberum arbitrium, et videtur quod non, quia liberum arbitrium se habet ad utrumque, sed voluntas eius fuit ad unum determinata et non ad utrumque. Item electio est actus liberi arbitrii, sed in Christo non fuit electio, ergo nec eius potentia a qua elicitur. probatio minoris: dicitur 3 Ethicorum quod electio est appetitus preconsiliati, sed ipse non fuit preconsiliatus, quia consilium est de hiis de quibus dubitamus, et hoc sine dubio dici quod de Christo dici non potest. Contra. ubi est electio ibi est liberum arbitrium, sed in Christo fuit electio, ergo etc. probatio minoris: Ysa. 7 dicitur de eo: ut sciat reprobare malum et eligere bonum. Respondeo dicendum quod in quolibet homine est duplex actus voluntatis, sicut dictum fuit in libro 2, scilicet unus quo voluntas fertur in volitum absolute secundum se, quod dicitur finis, et secundum se bonum, et vocatur voluntas sic mota ut natura a doctoribus, et Damascenus vocat eam thelesis. Secundus autem actus est quo voluntas fertur in aliud non absolute, sed in ordine ad aliud, et dicitur voluntas secundum quid, sicut sumptio medicine non secundum se est volita sed in ordine ad sanitatem, que dicitur a doctoribus voluntas ut ratio, et Damascenus vocat eam bulesim. talis autem actus non diversificat potentiam, eo quod utraque respicit obiectum ut bonum, et talis voluntas dicitur esse consiliativa. unde philosophus 3 Ethicorum dicit quod in hoc differt voluntas ab electione, quia voluntas est finis per se loquendo, electio autem eorum que sunt ad finem. hoc est quia voluntas est ut natura, electio est ut ratio. ideo est dicendum ad questionem quod cum in Christo ponamus voluntatem in ratione, oportet ponere liberum arbitrium a quo procedat et eliciatur talis electio sicut proprius actus a propria potentia. Ad 1 argumentum dicendum quod voluntas Christi fuit bene determinata ad bonum quod est finis, et etiam ad bonum quod est ad finem, sed non ad hoc vel illud bonum, et ideo pertinebat ad eum eligere per liberum arbitrium confirmatum in bonum. unde dicitur esse determinata ad unum, scilicet ad bonum, et non

ad malū · ſic ē ī nob. ¶ Ad · 2 · dcͦ · q̄ accidit electō
ni dubitatō ex ipſcōne · eligētis · nec pſe ptinet q̄
iā eēt ī oī eligente · q̄ ſt̄m ē · nā ꝯ elegit nos an
mūdi ꝯſtitutōꝫ · ⁊ tn̄ nō fuit in eo dubitatō ¶ Juxͤ
h̄ ē dcͦ · q̄ in xͦ · fuit pt̄ diāꝫ uolūtatē · tp̄ˣ uolūtas ·
q̄ ſenſualitatis · q̄ ptiapatiē ꝯ uolūtas · ⁊ uolūtas
rōnal · q̄ diuidīt ꝯ̄ duos act · ſ · ī fine · ⁊ dr̄ nā ⁊ in
act ad fine · ⁊ dr̄ rō · iſta aūt uolūtas q̄ dr̄ rō · ſēp
uoluit · q̄ diā uolūtas uoluit · ſ · mortē p ſalute nr̄a ·
ſ; uolūtas ſenſualitatis · ⁊ nāl refugiebat mortē ·
tanq̄ pſe malū · ⁊ ſibi nociuū · ⁊ ſic facē dō placebat ·
q̄ pmictebat q̄ ageret q̄l; nā · q̄ ſibi erat ꝓpiū ⁊ nāle ·
manifeſtū ē aūt q̄ uolūtas ſenſualitatis · refugit
nālr̄ corꝰ ſui leſionē · ⁊ ſilr̄ uolūtas ut nā · re
pudiat ꝯ̄ria nāe · q̄ ſūt ꝑ ſe mala · ſ · mortē · ſ; uo
lūtas ut rō q̄ h̄t aliqd̄ uelle · ꝑ ordinē ad finē uo
lebat mortē · ꝓp bonū finē · iō dicebat ſic ꝯ uo
lebat p modū rōnis nō q̄ ego uolo · ſ; q̄ tu · ⁊ ſubi
ciebatur oīs alia uolūtas rōni / orare · ⁊ ūi q̄ n̄
Varto qr̄ · Vtrū decuerit xͦ · q̄ orō ē petitō · d
centiū adō · ſ; dm̄ · ſ; xͦ · oīa poſſ; facē · nō ūi cō
ueniēs petē ab alio q̄ ipē pſe · potāt iplē · ⁊ ſic
nō ꝯpetit ei orō ¶ Jt orō ē aſcenſus intell'ſ in
dm̄ ſ; dm̄ · ſ; intell's xͦ nō aſcēdebat in dm̄ q̄ ſēp ei
erat unitus · ſ · unionē ypoſtaſis ⁊ fruitōnis · g̊ ·
⁊c̄ ¶ Jt nll's orat p aliquo dono · d quo ē cē q̄
ſit futurū · ſ; oīa q̄ ipē petebat erāt futā · ⁊ ſibi
nota · ſic nos nō oram' · q̄ cras naſcat ſol ¶ Cͦ ·
offm̄ ſacerdotis ē ꝓ populo orare · ſ · aplm · ad heb ·
ſ; xͦ erat ſacerdos adō ꝯſtitut · g̊ ꝯpetebat ei ora
re ¶ Rñº dcͦ · q̄ orō ē explicatō ꝓpe nc̄citatis · ⁊
uolūtatis apud dm̄ · ut eā ipleat · ſi aūt ī xͦ
nō fuiſſ; n̄i una uolūtas tm̄ · ei nō ꝯpetebat or
are · q̄ uolūtas diā ē pſe ipā potēs oīa facē · ī
mo oīs effcͦ ſit adiā uolūtate oīū pſonaꝝ q̄
indiuiſa ſūt opa t̄nitatis · ut ſi xͦ oraſſ; aliqd̄ ſi nō
hn̄s n̄i uolūtatē diāꝫ · nō erat n̄ ſe rogare q̄ ri
diculū ūi · ſ; q̄ in xͦ fuit ut dcͦm ē · n̄ ſolū diā uͫ
ī hūa uoluntas · iō ꝯpetebat ſibi orare · q̄ n̄ po
tāt p ſe ipāꝫ · n̄ p uirtutē diāꝫ · nͤ erat efficax i
plē que petiuiſſ; · hic ē q̄ eū decuit orare · ī q̄nt
hō erat · in qua orōne dedit nob exēplū · ⁊ plus
fec̄ q̄ docuit · mͭ · 26 · uigilate ⁊ orate ut n̄ in
tretis in tēptatōꝫ · oͭ ī ſe ueꝝ hoiēꝫ adō miſſuꝫ ·
vn̄ · 10 · 12 · gr̄as t̄ ago dn̄e · qm̄ exaudiſti me ego
aūt ſciebā · q̄ tu ſēp me audis · ſ; ꝓp ꝓpl'ꝫ q̄ circūſt
at dixi · ut credāt q̄ tu me miſiſti · vn̄ ſepe orauit
ut euāgl'ꝫ dic̄ ¶ Ad · 1 · argͫ · dcͦ · q̄ iā pꝫ q̄ n̄ ora
uit · in q̄nt ꝯ · ſ; in q̄nt hō · ⁊ ut tal' nō potāt oͦ ·
¶ Ad · 2 · dcͦ · q̄ aſcenſus ē mot' ad ſurſuꝫ · mot' ā
ē dupˣ ut dr̄ · 3 · d aīa · q̄ un' ꝓpē dic̄ · ut ip tat
exituꝫ d pō ad actū · ⁊ tūc ē act' ipſci · ⁊ ſic aſcē
dē ꝯpet' ei q̄ nō ē ſurſuꝫ actu ſ; pō · ⁊ ſic nō ꝯpe
tit xͦ ſic dic̄ dam · q̄ ut ipē dic̄ · 3 · l · intell's hūa
n' xͦ nō eget aſcēſione in dm̄ · cū ſit ſēp ei ꝯiūct ·
ſ · cē pſonale · ⁊ ſ cē fruitōnis · alio m̄ dr̄ act'
ſiū mot' · act' pfci · 1 · exiſtētis in actu · ſic in

telligē ⁊ ſentire · dr̄ · q̄dā mot' · ⁊ tali m̄ ꝯpet' xͦ ·
aſcendē in dm̄ · q̄ ſēp otēplat' ipꝫ ¶ Ad · 3 · dcͦ · q̄ xͦ
ſciuit q̄dā futū · eē fienda ꝓp ſuā ꝯrōnē · iō nō igent
imo decent orauit nō obſtante certitudīe euentus.
Vito qr̄ · Vtrū · oīs ei orō fuit exaudita ¶ Rñº ·
dcͦ · q̄ ſic · ſic pꝫ · 10 · 12 · ego aūt ſciebā · qm̄ ſēp me
audis · ē tn̄ ſciendū · q̄ tūc dr̄ uolūtas iplēri · qn̄ illud
uolitū iplet · ſ · uolūtatē rōnis dlibatiē · ⁊ ſ; h̄ē uo
lūtas hūa dicenda · q̄ fert' ad obꝫ · ut hūa ē · 1 · rōnal' ·
illud aūt q̄ uolum' ſ · uolūtatē · ſenſualitatis · ul'
nāle · 1 · ut nā ē · nō ſiplr̄ uolum' · ſ; ſ · q̄d · 1 · ſi aͩ n̄
obſtaret · q̄ p rōē dlibatiua inenit · ⁊ iudicat · vn̄
xͦ · ſēp uoluit · q̄ dr̄ uoluit uolūtate dlibatiā · ⁊ iō
fuit ſēp exaudit' · q̄ ꝯformis fuit diē uolūtati · q̄
huic oīs alie uolūtates · p rōēꝫ ſubiciebāt' · vn̄
abſolute dcͦ ē q̄ oīs ei uoluntas exaudita fuit eo ·
mͦ qͦ uoluit exaudi · ⁊ ſic dixi ¶ Si aūt q̄rat'
aqͦ fuit illa orō · ut calix trāſiret · utͫ aſenſua
litate ul' rōe · iā pꝫ rñº · q̄ exqͦ nō trāſiuit calix ·
ſ; ipꝫ bibit · q̄ nō fuit a rōne · ſ; a ſenſualitᵉ · q̄ iā
dcͦm ē · q̄ oīs ei orō fcā a uolūtate dlibatiā · ⁊ p rōē
ꝯſiliata fuit exaudita · vn̄ i illa orōne fuit aliqd̄
m̄ale · ⁊ aliqd̄ formale · ſiū dō ut moueſ · ⁊ dō ut
ꝓponēſ · q̄ ſenſualitas eā mouit · ⁊ uolūtas rōnis
eā pmouit · q̄ rō reſpio diſcretōꝫ ꝓponētis · ſ; dſidiū
ſenſualitatis · q̄ nͤ in ſe erat refugiebat mortē ·
nā p h' iſtruxit nr̄āꝫ fidē d uā carne · ad ſupta
⁊ ꝯfortauit nr̄āꝫ ibecillitatē · ut nō diffidam' · ſi pi
cula mortis p horrem' · Jt oñdit nob q̄ q̄n̄ etc̄ūq;
timeam' · ſubiciam' nr̄e uolūtatē diē uolūtati ·
dicēdo n̄ q̄ ego uolo cꝫ q̄ tu · vn̄ i illa orōne mag
nob' q̄ ſibi pudit / xͦ ꝯpetat' ſacerdotiū · ⁊ ūi q̄
Exto qr̄ · vtͫ / nō · q̄ minor ē ſtās q̄ ille cui
aliqs dꝫ aſtare · ſ; ſacdos dꝫ aſtare corā anglo ·
ſic pꝫ · zac · 3 · oͭ m̄ ꝯ ſacerdotē magnū ſtātē corā
anglo · ſ; h' nō ꝯpetit xͦ · q̄ ipē ē maior oībꝫ āglī ·
ſic pꝫ ad heb · 1 · tāto maior angl'is effcͦ · q̄nto
differēti' p ill' nom̄ hēditauī ¶ Cͦ · apl's habem' pō
tificē q̄ penetrauit celos · ih'ꝫ filiū dī · ē · ad heb ·
¶ Rñº dcͦ · q̄ ꝓpiū offm̄ ſacerdotis ē eē mediuꝫ · īt
dm̄ ⁊ hoiēꝫ · ſiū ꝓplm̄ · in q̄nt' · ſ · diā ꝓplo tradit · vn̄
ſacerdos · q̄ · ſac̄ dans · ⁊ p̄ces ꝓpli dō offert · ut offerat
dona ⁊ ſacrificia p pc̄īs · h aūt offm̄ ꝓpē ꝯpetit
xͦ · vn̄ ipē recōciliauī gn̄s hūan dō · ⁊ p ipꝫ nob ·
ꝯ ꝑtōſa dona pmiſit · ut efficiam' ꝯſortes · diē
nāe · 2 · pet · imo tal' ſacerdos erat nob · oportun' q̄
fcͦs ē nob obtēpātibꝫ cā ſalutē etnē · q̄ · ad heb ·
q̄ dſe ipō fec̄ hoſtiā ¶ Ad argͫ dcͦ q̄ oīs exce
tes act' ierarchicos · dr̄ angli · q̄ ſūt medii · int
dm̄ ⁊ ꝓplm̄ · iō q̄ xͦ huit tale offm̄ · dr̄ angl's ·
mal' · 2 · angl's dn̄i exercituū ē · xͦ nō ſ diuinitatē
⁊ ſ hūanitatē · maior ē angl'is ſic dixi ſup · in
mo ipi angli miniſtrauerūt ei · d · 18 ·
Emitō ī xͦ · ꝑtinētēq̄ n̄ ē · h · ē d · 19 ¶ Circa
q̄ qr̄ · pͦ · Vtrū xͦ meruit ab iſtāti ſue ꝯcep
tōnis · ⁊ ūi q̄ nō · q̄ ſic ſe h̄t li arͫ · ad merēdū
ſic ⁊ ad dmerend · ſ; nll's pot in pͦ iſtāti ſue p
ductōnis dmeri · ſic fuit dcͦm d angl' il · 2 · g̊ ·

dō · pͦ q̄ xͦ meruit · q̄ admirū tā ꝯcurrūt · ſ · q̄ hō ſit maior
q̄ ſit p libeꝝ arbͦ dō ſue actōis · ⁊ q̄ ſit actō eliciā aliolᵉ
iformatā caᵗᵉ ⁊ h' tā pfcē fuīt i xͦ.

nll's pot' meri ¶ Jt mitū ē a uolūtate dlibatiua ·
ut delibatiua ē · ſ; ū ē dlibatō ē collatō · ⁊ ꝯſilia
tō · q̄ electō ē appetitus · ꝯſiliati · 3 · het · ſ; h' n̄ poſſ
ūt ſi in eodē iſtanti · q̄ ꝯſiliet ⁊ eligat · ⁊ mituꝫ
acquirat ¶ Cͦ · mag ē actual' lux ſol' ſpual' q̄ cor' ·
ſ; cor' ſtati q̄ ē illūinat · g̊ ⁊ lux ſol' ſpual · ſtati
agit · q̄ exiſtit · oīs aūt ei actō fuit mitoria ·
¶ Rñº dcͦ · q̄ duo ꝯcurrūt ad rōēꝫ miti · ſ · hitꝰ grātuͭ
⁊ hit' act' ſui uſus · ſi loq̄m' d hitu · q̄ reddit hn̄tē
dignū pmio · ſic abſq; dubio · xͦ fuit dignus · ī ſtāti
ſue ꝯceptōnis oī bono · ⁊ in h' oīs ꝯcordāt · ſi aūt
loq̄m' d uſu hit' · ſic q̄ō ūi mag q̄uērē · ſic ē dupˣ
modus dicēdi · q̄ uidā · n · dn̄t · q̄ opar' pſuppon̄ ēē
⁊ ſeq̄t' ēē · iō nēcē fuit · ⁊ ē · q̄ pūs aliqs hat ēē
q̄ mēat' · ul' agat · ⁊ pcipue d actōne mērēdi ·
iō dn̄t q̄ xͦ ſtatiꝫ p' iſtās ſue ꝯceptōnis · meruit
ſ; nō in eodē iſtāti · ⁊ addūt · q̄ qn̄ ſcīdn̄t aplͦ
meruit · q̄ li · a · dꝫ intelligi · excluſiue · n̄ icluſiue ·
alii uō dn̄t · q̄ huit uſuꝫ ipi' hit' ī pͦ iſtāti · q̄ h'
ē dat' ei p grāꝫ pfciſſimā · ut poſſ; in eodē iſtāti · qͦ
pͦ eēt · exire in act' illi' hit' · ⁊ rō hui' ē · q̄ q̄ aliq
pō in pͦ iſtanti · in quo ē pͦ h' n̄ hat actōꝫ ſuā ē q̄
illo iſtāti · nō h̄t totā ſuāꝫ pfcōꝫ q̄ reqrit' · ad illā
actōꝫ · ul' q̄ ipedit' · ul' q̄ d rōne ei · ſit ſubceſſio
q̄ nō pot ſi in iſtāti · q̄ oīa ceſſat arͦ · q̄ huit totā
ſuā pfcōꝫ · q̄ ad h' reqrit' · nāe · ſ · ⁊ grē · nͤ fuit ād
ipediens · q̄ nō reqrit' p fcō organoꝝ · ſic ī nob n̄
d ei rōne ē ſubceſſio · eo q̄ actus uolūtatis ē ſiū
motū · tal' aūt act' ē ī iſtanti · nͤ dſinit qn̄ atti
git uolitū · ſic dſinit mot' · d cui' rōne ē ſbceſ
ſio · qn̄ attingit' illud cui' ē · ſ; cū xͦ huit uſuꝫ
liberi arͦ · q̄ citi' potuit · dcͦ ē q̄ fuit ī iſtāti · ſ; p
bātū ē q̄ n̄ ipedit' · g̊ huit ¶ Ad · 1 · argͫ · dcͦ q̄
nō ē ſile d demito · ⁊ d mito · q̄ act' mērēdi nō
ē ꝯ nāle · ſic act' dmērēdi · ſ; mag ꝯplet · ille āt
diminuit aliqd̄ d hitu · nā iō dr̄ malū · q̄ ād adi
mit d bono · ut dixi · in l' · 2 · ⁊ ē ubi ag · nō eſt
aūt poˡᵉ ād eē hitū · ⁊ diuīut ul' ſubtrāuꝫ · ī eodē
iſtāti · q̄ icludit ꝯdcōꝫ ¶ Ad · 2 · dcͦ · q̄ n̄ ē ſile d
nob · q̄ ipedim' ⁊ d xͦ · cui' ſbpoſit' ē etnū efficatia
aūt opōis ꝯpet' ad exiſtētiā pſonalē · q̄ n̄ h̄t
aliq̄ ipedimētū · / meruit p ꝯceptōꝫ · ⁊ ūi q̄ nō ·
Ecō qr̄ · Vtrū / q̄ ſi meruit plus fuit dignus
p'ea q̄ eēt an mitū · g̊ pͦ nō fuit ſūme dign ·
¶ Cͦ · apl's · hūiliauī ſe m̄ ipꝫ · fcͦs · obediens · ⁊c̄ · ꝓp
q̄ ⁊ ꝯ exaltauī illū · ⁊ ddit illi nom̄ · q̄ ē ſup oē
nom̄ · ſ; hūilitas nō exaltat n̄ rōne miti · g̊ ⁊c̄
¶ Rñº dcͦ · q̄ loq̄ndo d ipō mitō ꝓpē ſupto · xͦ · me
ruit nob · ⁊ ſibi in ſua gl'ificatōne · nō q̄ fecit ād
ſibi dbitū · d nō dbito · ul' mag dbitū d min' d
bito · q̄ oī bono ſūmo erat dignus · ſ; meruit i
q̄ dbebat' uno mͦ · p'ea dbit' fuit alio m̄ · ⁊ q̄ d
bit' erat uno actu · fuit dbit' plibꝫ actibꝫ · nob
aūt tbꝫ dcīs modis meruit · vn̄ magr̄ dic̄ i l'ra
nō pfec̄ xͦ · q̄nt' ad uirtutē miti · ſ; pfec̄ q̄ntū
ad nūꝫ mitoꝝ ¶ Ad argumēt' dcͦ q̄ illud ē ueꝝ
d mito · qn̄ fac̄ d nō dbito dbitū · ul' d min' dbito
mag dbitū · ⁊ ſic nō fuit in eo mitū · ſ; · 3ͦ m̄ ·

ut dixi · q̄ · ſ · plibꝫ modis dbitū ¶ Si aūt q̄rat' ·
Vtrū i paſſione meruit · plan ē q̄ ſic · ſic dicit
apl's · ꝓp q̄ ⁊ ꝯ exaltauī · ⁊c̄ · eo q̄ eāꝫ uoluntarie
ſuſtinuit ſibi uiolent' illatā / ⁊ ūi q̄ ſic q̄
Ercō qr̄ · Vtrū meruit fruitōꝫ / gl'oſius eſt
ād hr̄e p mita · q̄ ſin mitis · ſ; xͦ · h̄t oīa gl'o
ſiori modo · q̄ pot intelligi · g̊ h̄t p mita ¶ Jt
mag ē meri nom̄ q̄ ē ſup oē nom̄ q̄ fruitōꝫ · ſ;
xͦ · p ſuā paſſionē meruit hui' nom̄ · ſic pꝫ ad
phil' · 2 · g̊ mlto forti' meruit gl'iā fruitōnis ·
¶ Cͦ · ag in ench · null' p̄cedētibꝫ mitis · hō ille i
unitate pͤ ꝯiūct' ē · ſ; illa copulatō ul' ꝯiūctō ·
eē nō potuit ſin dī fruitōne · g̊ illud n̄ merit ·
¶ Jt · mitū nālr̄ āntecedit pmiū · ſic cā effcͦm
ſ; uſus uirtutis ſiū act' ſeqt' hitū · g̊ cū oꝫ dicē q̄
p'us fuit xͦ nō beat' q̄ beat' · ⁊ q̄ pus fuit · an
q̄ gl'iā recepit · ſi ita ē q̄ iſta meruit · h aūt ē
fſm · q̄ ſil' fuit in eo grā ⁊ gl'ia ¶ Rñº dcͦ · q̄
xͦ · nō meruit fruitōꝫ · ⁊ rō hui' ē ſ quoſdā · q̄
oꝫ p̄cedē · tp̄e ul' ſaltē nā · mitū ipꝫ pmiū · ſ;
neuͦ m̄ potuit h' eē in xͦ · q̄ iā aīa ei nō eēt
ydonea · uniri · n' eēt btiſſima · q̄ fit p dī fru
itōꝫ · g̊ oꝫ q̄ fruitō p̄cedat oīa mita · ſ; plan ē
q̄ nō p̄ceſſit nͤ tp̄e n̄ nā · imo potiꝰ eꝯ · fruitō
p̄ceſſit ordn̄ nāe · ipāꝫ unionē · ⁊ an unionē n̄
potuit p̄cedē aliqs act' · nā act' ſecūd' pſuppon̄
pͫ | iō ſiplr̄ ē dcͦ q̄ xͦ huit unionē · fruitōꝫ
eo q̄ huit unionē · p dn̄ ⁊ nō p mitū · ſic dic̄
magr̄ in l'ra · ag · ī · 19 · d t̄ · in rebꝫ p tp̄s ortī ·
ſūma grā ē · q̄ hō ī unitate pͤ ꝯiūct' ē · q̄ aūt
ē p grāꝫ · hitū iāꝫ nō ē p mitū ¶ Ad · 1 · argumͭ
dcͦ · q̄ uerū ē · q̄ illis ē mag gl'ioſū hr̄e pmia
p merita · q̄ ſine meritis · q̄ ea acqrūt p ſolā
unionē · caritatis ⁊ amoris · q̄ potāt eē ⁊ nati
erāt eē boni ⁊ mali · nō ſic aūt ē d xͦ · cui grā
ē q̄ſi nāl' · ſic dic̄ ag · ut nō ſolū dicat' fili deī ·
ſ; ꝯ · mlto aūt ē gl'oſius hr̄e gl'iā p nāꝫ · q̄ p
acqſitōꝫ · exͫ · d dō ¶ Ad · 2 · dcͦ · q̄ xͦ huit nom̄
q̄ eſt ſup oīe nom̄ · p etnā gn̄ōꝫ · ⁊ ex tp̄e p v
ctōnat' colcatōꝫ · ī q̄nt hō · ⁊ iſtis modis n̄ me
ruit · ſ; ī adh' huit q̄ nt' ad manifeſtatōꝫ i
ꝯūſatōne · ⁊ iſte modus · donādi tale nom̄ n̄ fit
mag imo min' meri · q̄ gl'iā · iō nō ſeqt' ſi
pot min' · g̊ ⁊ mag · pmis tn̄ duobꝫ modis · ueꝝ
ē q̄ erat mag hr̄e · ſ; n̄ meruit.
Varto qr̄ · Vtrū meruit ſui corꝰ gl'ificatōꝫ ·
⁊ ūi q̄ nō · q̄ ſi ipē meruit pſe iāꝫ n̄ te
nem' · ei tantas grās referē · p ſua paſſione ex
quo nō ſolū p nob · imo ⁊ pſe patiebatur · q̄ ꝓp ī
dignitā ſue gl'ificatōnis · ſ; h' eſt fſꝫ · q̄ ſoluꝫ ꝯ
p nob illā mortē ſuſtinuit ¶ Jt ag · ad dioſ
corū dic̄ · q̄ gl'ia corpis ex redūdanti · aīe gl'i
ficatōne uenit · ſ; illā aīe nō meruit · g̊ nͤ
illud q̄ ex illa uenit ¶ Cͦ magr̄ in l'ra dicit
q̄ mito hūilitatis · ⁊ aīa ipaſſibil' ⁊ cor' imorˡᵉ ·
ſiū caro imortal' · g̊ huit imortalitatē carnis ·
1 · gl'ificatōꝫ ex mito hūilitatis · ⁊ rō ꝯcordat
q̄ ſic hūilitas ē uia ad exaltatōꝫ · ut dic̄ xͦ · ſic

ꝛ paſſio ad ipaſſibilitatē. gº ꝛc. ¶ R°. dc̄. q xᵖ.
meruit ſim corpiſ glificatōꝫ. ſic dr̄ magr̄ in
lr̄a. ꝛ rō ē q̄ oīa illa q̄ ad merēdū requirū. ibi fue
rūt. illa aūt ſūt tria. ſ. pncipiū merēdi ĩ nā q̄
ē caritas. ꝛ ſtatꝰ merēdi q̄ ſit uiator. ꝛ q̄ ſit
ordo mīti ad pmiū. i. q̄ illud aliqñ ñ hūit. ſꝫ
d̄ futuro expectauit. Vñ ipe tāq̄ mediator d̄bu
it. hr̄e d̄ utroqꝫ ſtatu. ſ. cōphēſoris q̄nt ad prtē
ſuperiorē. ꝛ uiatoris q̄nt ad prtē iferiorē ut poſ
ſet pati. ꝛ p nob mereri. ꝛ ſatfacē. ſꝫ h faciēdo ſa
tiētat op. dō ſūme placitū. ꝛ remuneratōne
dignū. ſꝫ cū nō eēt remuūatō poſſibil ĩ aīa.
q̄ iā erat bīa. recepta ē ĩ prte ñ bīa. ſ. corꝑe.
¶ Ad i. argm̄. dc̄. q aliqſ pōt dici pati. p° ꝛ pſe ĩ
tītū. aut exīnti. xᵖ aūt ñ pſe. ſꝫ p nob paſſꝰ
ē. ex pma ꝛ pncipali ĩtētōne. ſic pſe mouēre.
ſꝫ exīnti p aliuſ. ꝛ iſto mō pati ñ diminuit d̄ uolū
tate patiētis p alio. qñ ei tot gr̄as agam. ſic
ſi ñ in huiſſꝫ. q̄ ꝛ ipe hūiſſꝫ corpis glificatōꝫ.
ſiñ paſſione. Vñ agēdo ꝛ patiēdo talia meruit
nob ꝛ ſibi. ¶ Ad. 2. dc̄. q̄ glia aīe redūdat in
corꝑ. p diāꝫ ad ſiſtētiāꝫ ꝛ influētiā q̄ ñ ad ſiſtēt
q̄diu glia corꝑis nō hūiſſꝫ. ianue apīoꝫ. nb.

Vīo qr̄. Vtrū meruit ꝛ uī q ñ q̄ oē mītū
cōſiſtit ĩ radice caritatiſ. ſꝫ p op̄a ſcā āte
paſſionē nō aperuit. gº ñ p ea. q̄ nō hūit p ea
maiorē caritatē. ¶ Q̄. magr̄ dic in lr̄a. q ipe
xᵖ. oibꝫ ſuiſ. ipleto dī d̄creto. aperire meruit ĩ
greſſū regꝰ celeſtis. ¶ R°. dc̄. q clauſio ianue
paradiſi ē obſtaculū. phibēſ hoīes intrre. cā aūt
iſti phibitōniſ ē peccm̄ nō ſiñ originale. ꝛ ĩ
actuale. qbꝫ hoīes ſūt polluti. q nō poſſūt tr̄n
ſire p uiā ſcāꝫ. ſic dr̄ yſ. 35. uia illa ſcā uoca
bit. ꝛ nō trāſibit pollutꝰ p eā. iō poſuit dr̄ an̄
hoſtiū paradiſi. ſtati p̄ talēꝫ pollutōꝫ peccī origīal.
cerubi hūtē gladiū flameū. atqꝫ uſatilēꝫ. ad
cuſtodiendā uiā ligi uite. mūc aūt xᵖ ſoluit p
nob penā d̄bitā. iſti peccō ſ. mortē. ꝛ p ſuā mi
ta cōcīata nob. p ſuā ſatūta mūdat nos uta
li pollutōne. Vñ ad heb. dr̄. xᵖ adſiſtēs pōtifex
fu. to. ꝛc. p ppū ſāguinē introiuit ſel in ſcā.
eīna redēptōne ĩuēta. ꝛ h ē q̄ mādatū dr̄ ĩ lege
numeroꝝ. 35. ut dr̄. q homicida manebit ĩ.
ſ. ĩ ciuitate refugii. donec ſacdos magnꝰ q
ūct ē oleo ſcō. moriatꝰ. q̄ mortuo poīt idōm
ſuū redire. ꝛ ſic ſcm̄ ē d̄ xᵖ° mortuo. q gliꝫ pōt
poſt ei mortē redire ad patā ſuā. iō dx̄ ipe
latrō. q̄ ſtati p̄ ſuā mortē. eēt ĩ paradyſo. i. ĩ
clara dī uiſione. q̄ ppe dr̄ paradyſus. l ꝫ die aſcē
ſionis fuit ĩ corꝑli paradyſo. celeſtis regni. iō dcē.
gcedenq ē argumīt. q h ꝑbatur. ¶ Ad argm̄.
in c̄rīu dcē. q ueꝝ ē mitūꝫ uite etne cōſiſtere
in radice caritatiſ. ſꝫ remiſſio pene p paſſionē.
a cīuitatē. nō. poſſe aūt itrare ĩ penā erat in
ſucciū. iō optuit q̄ ſo fortis penā. ſolueritū il
lā p caritatē accepta.

Vñ q̄ gram. ꝛc. h ē d. 19. ¶ Circa quā qr̄.
p°. Vtrū p paſſionē xᵖ ſim libati a poteſtate.
dyaboli. ꝛ uī q nō. q̄ dyabol nūq̄ potuit facē dn̄.
aduſus hoīeꝫ. ñ q̄nt pmittebat adō. ſic pꝫ iob. i.
ꝛ 2°. c. ꝛt mat. 9. habetꝫ q ĩ ꝑorcos ñ potuiti
trare ſine ſpāli gceſſione. ꝛ ſilr̄ mō nō pōt ñ gce
dat ĩ p paſſionēꝫ. ¶ It planū ē q poteſtas dyᵃ
adhuc durat ĩ mltis. q ydolatrāt. ꝛ ĩ uexatōne
xᵖanoꝝ. ꝛ durabit ĩ tp̄e antixᵖ. gº uī q tal morſ.
nō pluſ faciat. q ſi nō eēt. ¶ Jo. 10. 12. dx̄ xᵖ. ĩ
minēte paſſione. nūc pnceps hui mūdi eiciet
foras. ꝛ ego ſi exaltatꝰ fuō a tra oīa trahā ad me
ipꝫ. ſꝫ ñ traxit corꝑalr̄. gº ſpūalr̄. ¶ R°. dc̄. q
circa potātēꝫ dyā. an paſſionē xᵖ. ſūt tria cōſidrāda.
pmī ē expte hoīs. q ſua clpa meruit tradi. potāti
uīctas ſꝫ legēꝫ. ſic dr̄ petr̄. aq̄ qs ſupatꝰ ē. ei ꝛ
ſuus ē. 2m̄. ē expte dī q offenſus ab hoīe eū re
liq̄rat iuſte. q̄ ei ſub traxerat ſe uoluntarie. 3m̄.
ē expte dyā. q ipediuat hoīeꝫ. a gſecutōne fini.
Rōne aūt pmi hō q peccauit libatꝰ ē. portādo
penā p illa offenſa. ſic ſi man offēderet. ꝛ pes. l
ocul ſatfacēt. ſic nos un corꝑ ſum in xᵖ°. ſ aplꝫ.
uno aūt mēbro pncipali ſatfaciēte. oīa mēbra
ſatfecerūt. Rōne ĩ dī. paſſio xᵖ a potāte dyaboli
libauit. ĩq̄nt nos dō recōciliauit. offēndo dō ſa
c̄ficiū acceptiſſim. ſiñ. n. ſanguīs effuſione
ñ dimittebatꝰ peccā. ſ legē. p talia. n. dr̄ placatꝰ.
ſic hō aliqñ dimittit offenſā. ſibi ſcāꝫ. pp aliq
ſuitiū. ul obſequū gtis oblatū. Rōe ĩ. 3. ſ. ipi
dyā. q̄ ipe dyabol exceſſit potātē ſuā. cōhortādo
ĩ mortē xᵖ. ꝛ nō d̄belat. ſic ag. 13. d ĩ. dic. iuſtᵃ
xᵖ dyabolus uict ē. q̄ cū ĩ eo nichil dignū morte
ĩuenīret occidit eū. Vñ ꝛ iuſtū ē ut d̄bitores quō
tenebat. libi dimittat. ĩ eū credētes. quē ſine ul
lo d̄bito occidit. q̄ñ gº qr̄ Vtr ſim libati a potāte
dyā. dcē q ſic. ¶ Ad i. argm̄. dc̄. q n nī ñ nūc ſit
argm̄. dic. potuit dyabol nocē hoībꝫ. ñ dō pmittē
te. ſꝫ dr̄ iuſte pmittebat tūc. nꝰ remediū pōt ha
bebāt ſic mō. ſi aūt dicāſ. q̄ mō pmiet. ueꝝ ē. ſꝫ ñ
pualet finalr̄. trhēdo ad ifernū. ſic tūc ñ ua
lt. q̄ pōt gſ ſe tueri p paſſionē xᵖ. ¶ Ad 2m̄. dc̄ q
dr̄ adhuc pmittit. ſpāli iudicio. uexari. ſꝫ tūc ĩ
differēt ptrahebātꝰ in aīa ꝛ mīte ad īcitū. ñ xᵖ paſ
ſione. in fide ul mī ire innaſcētꝰ dī ſit nr̄ re
¶ Si aūt q̄rit. Vtrū ſol filī rēptor. dc̄ q
op. redēptōnis pōt duobꝫ attbui. q̄ aūt ſic pn
cipali agēti. aūt ſic exeqnti. ꝛ utroqꝫ m̄ gpetit
xᵖ°. nā xᵖ°. ſic dō gpetit ut auctori. ſꝫ ut hoī ut
exeqnti. gº q̄ op̄a trinitatis ſūt indiuiſa. iō ſi dicatꝰ
dr̄ redēptor ab auctoꝛē. tūc gꝰ patr̄. ꝛ ſi°. ꝛ ſ. ſ. ſi
nō dicatꝰ redēptor ab executōne. ſic tūc reſpit
huāitateꝫ. ad ſuptā a ſolo ſi°. ꝛ ſic pōt gpetē. ſo
li ſi°. ꝛ h q dic magr̄ in lr̄a. redēptor nō aliqñ p̄
ꝛ ſ. ſ. dr̄. ſi h pp uſūꝫ potātiſ. ñ pp exibitōꝫ hūilita
tis. nā ſ poteſtatis ſil robie uſūꝫ. fili ppe dr̄.
redēptor. ꝛ pea gcludit. ē gº redēptor. ĩq̄nt dr̄
poteſtatis uſu. ĩq̄nt hō hūilitatis effcū. Et exhiꝫ
pꝫ. q̄lr̄ gpat ſi°. eē redēptorē. ꝛ ſi q̄ nāꝫ.

Obligatio usurarii [illegible] sibi

¶ Juſta h ē dc̄. q p ſuā paſſionē. ſcā ē cyrogr̄
ſi d̄letō. ſic dr̄. 2. col. d̄lens q aduſūꝫ nos erat ci
rogr̄phū d̄cti. q erat cōtrīū nob. h ē dcīu memori
ale. ſcptū cō nos. qº aīa tenebatꝰ. aſtrcta ꝛ obliga
ta. ſic p q̄daꝫ ſtrumētū. alicui pene. pp trāſgſſioēꝫ
culpe. ꝛ dr̄ cyrogr̄phū culpe. ul aliqñ d̄creti q̄ cº
ſurgit ex clpa nr̄a tāq̄ d̄ merito. ꝛ ex diā ſnīa ſic
dictāte ꝛ d̄cnēte. Rōne cui iuſtitia dīa hr̄ nos pu
nire. ꝛ dyabol accuſare ꝛ d̄tinē. ꝛ gſciā q̄ nos mur
murare. Qr̄ Vtrū alio mº poſſꝫ hoīeꝫ libare. d. 20.
Jn uō. h ē. d. 20. iſti libri. ¶ Circa quā qr̄. p°.
Vtrū fuit gruū huāꝫ nāꝫ repari p ſatiſſactōꝫ
poti q̄ p aliā uiāꝫ. ꝛ uī q nō. q̄ magr̄ decet dm̄ fa
cē. q magr̄ fac ad oñſionē ſue benigtatis ꝛ mīe.
ſꝫ dimictē oīa peccā. abſqꝫ ſatiſſatōne. ē maior mīa
q̄ ſic fec. ſ. exigē ſatfactōꝫ. exꝰ. d̄ ſuo cui oē d̄bi
tū dimiſſūꝫ ē. ¶ It ille modus eēt utilior. q ma
gis excitaret ad laudē dī. ſꝫ tal ē pōt libē. ¶ Q̄. mi
nim ĩ d̄ens ē ipolē apud dm̄. ſꝫ inguenīēſ ē q dō
remaneat ĩordinatū ĩ curia cuiꝫ ſapiētiſ. gº magr̄
in regno dī. ſꝫ p ñ aliud pōt ordinari clpa. ñ p pe
nā. ſic ſcm̄ ē. gº ꝛc. ¶ R°. dc̄. q abſqꝫ dubio magr̄
fuit gens ſatfactōꝫ q̄re. q̄ totalr̄ gdonare. ñ ſoluꝫ
expte dī. ſꝫ ĩ nr̄a. q̄ ſi bona ē mīa. bona ē ꝛ ūitas.
ꝛ meli ſunt utqꝫ q̄ altrū p ſe. tm̄. q̄ mīa ꝛ ūitas
obuiātes ſibi oſculate ſūt. iō magr̄ fuit d̄cens.
q dr̄ exigēt. ſatfactōꝫ p iuſtitiā ūitatiſ. ꝛ ſi ipe
hō nō poſſꝫ. tūc mīa diuina ſbueniret. dādo me
diatorēꝫ q p eo ſatfacēt. nā ſi totā clpā dimiſiſſꝫ.
nō manifeſtaretꝰ iuſtitia. ꝛ ſi tōt exigēt ñ mai
feſtaret. mīa. iō ābe erāt poti ſuādē. q̄ altrā tm̄.
fuit ĩ meli expte nr̄a. q̄ glorioſiu ē hoī ſatiſ
fecaſe. d̄ iuria. data. q̄ ſine ſatfactōne trāſiē
ꝛ acqrē p mita q̄ ſiñ mitis. q̄ tūc hō ē q̄ ſep
timidus. ꝛ uerecūdus. iō tal modus fuit melior
p nob ꝛ ſecurior. ex quo reddit ē dō honor ſibi.
ablatꝰ a nob. q ei abſtulim. ac p h nō ſum cā
alicui d̄ordinatōnis. qñ tōt ſic ordinatꝰ. ex h q
nō ē d̄d̄cus peccā ſiñ d̄core iuſtitie. gcedēd ē g
argumīt p iſta prte. ¶ Ad. argumīt. i. ĩ c̄rīu dcē.
q mior ē ſtā q̄ ceteris pibꝫ. magr̄ honorat dm̄
mīa ꝛ ūitas. ſil q̄ altrā ſolū. nec una excludit
aliāꝫ. ¶ Ad. 2. ĩ dcē. q minor ē ſtā. q̄ magr̄ aſtᵃ
ng nos ad laudādū dm̄. q̄ d̄dit nob mediatorē.
q̄ ſi tōt dimiſiſſꝫ. q ĩ ppo ſi° ſuo nō pepcit ſꝫ p
nob oibꝫ tradit illūꝫ. Vñ ſi dr̄ ñ ĩ ſatfactōne ſe
cuſſꝫ dō eēt. ſꝫ ipe q nos ñ potuim. gpleuit. ¶ Hic
pꝫ q dr̄ potuit alr̄ ſaluare gn̄s huānū. d̄ pō ab
ſoluta. ſꝫ d̄ pō ordinata magr̄ fuit d̄cēs ut dom̄
ē. redimē ſic q̄ alr̄. h ē ſnīa ſcōꝝ. ſic hugo dic
ꝛ recitatꝰ in lr̄a. ſi aūt ĩueniatꝰ cōtrīū huic ſnīe
oꝫ intelligē pſuppoſita diſpōne diuina. ſic pꝫ p
aſ. cur dr̄ hō. ¶ Nꝰ ĩ aliqs purꝰ hō. ĩ aūt p gꝰ.
ſatfacē potuiſſꝫ. nꝰ p ſe nec p toto gnē. q̄ nulli
tal hoīs. eēt mitū ñ finīt. q̄ñtūcūqꝫ ñ hūiſſꝫ
originale. q̄ potuiſſꝫ ſi ūn nouus hō. ut dc̄ aſ
ꝛ iō nō potuiſſꝫ ſatfacē p iuria infita. illata
honori dīo. pp q ut eēt ſatfcō ifita. merēs d̄be

bat eē infinitū. ſic fuit xᵖ. rōne ſuppōiti. ꝛ rōe
d̄biti d̄buit eē hō. ꝛ iō ſolū ille q eēt dr̄ ꝛ hō ſa
tiſſacē potāt. ꝛ d̄bebat. ſic gcludit bñ aſ i. l. c. dr̄ hō.
Sc̄dō qr̄. Vtrū int̄ modos ſatfaciēdi. modꝰ
mortis eēt gentōr. ꝛ uī q nō. q̄ nō ſūt fa
ciēda mala ut ueniāt bona. ſꝫ ĩ noctēte tōt mor
ti ſacēē. ē malū. gº nō d̄buit fi p quocūqꝫ bono
in futuro. ¶ Q̄. finis ponit regulāꝫ hiis q ſūt
ad finē. ſꝫ finis iſti redēptōnis. erat nos debito
reſ mortis libare. gº ex quo redimē d̄cuit p ſolu
tōꝫ mortis. eā nō debētiſ. p ſe facē d̄cuit. ¶ R°.
dc̄ q iſte modus fuit gentōr quocūqꝫ alio. ꝛ rō
hui ē q̄ cōtria gtrīis curātꝰ. ꝛ q̄ hō peccādo ĩ hono
rauāt dm̄. d̄cuit q p illud q ē ultim ĩ tribulū
ad tollerādū hō ſuſtinēt. ū apparet maior bñuolē
tia ĩ moriente. q̄ maiorē caritatē oꝰ. It q̄ ſu
pbierat optuit q p hūilitatēꝫ mortis fieret
q̄ ſcē ē obediēs uſqꝫ ad mortē. Et q̄ d̄lectari uo
luit. ñ aūt aſpi morte. q̄ p tali d̄lectatōne. ꝛ
libitate apetuit ſuſtinē. ¶ Ad argm̄. dc̄. q bñ fu
iſſꝫ malū ꝛ cpudle trādē effciue ĩ nocētēꝫ. p q̄cūqꝫ
bono in futuro. ſic argm̄ dic. ſꝫ dr̄ nō ſec h ĩ ſlugē
do. ul pcipiēdo ĩ ſligi. q fuiſſꝫ facē malū effciue.
ſꝫ pmictēdo. ꝛ uolūtateꝫ ipi xᵖ tolleratiſ accep
tando. dr̄ feciſſe. ꝛ ſic ñ fuit crud̄litas expte dī
q̄ nō coegit inuituꝫ. ſꝫ ſuſcep uolūtariuꝫ ꝛ d̄uo
tuꝫ. h ē ſnīa aſ cur dr̄ hō. Vñ ſic oꝫ ĩtelligē ūba.
cōtria q aliqñ ĩueniūtur. Diſt. 21.

Qſt pdcā gſidrādū ē. ꝛc. h ē d. 21. ¶ Circa q̄
qr̄. p°. Vtrū ĩ morte xᵖ aīa fuit ſepata a dinitāte.
ꝛ uī q ſic q̄ iohis. x. dr̄ poteſtatē habeo ponēdi.
animā meā. ꝛ itm̄ ſumēdi eā. ſꝫ lꝫ q dx̄ ſe facturū
an̄ mortē. gpleuit ĩ morte. ſꝫ h. ſ. aīaꝫ depone
nō gpetit corꝑi ñ aīe. gº deitati cui erat unita.
¶ Hr̄ pp unionē ad tōt hoīeꝫ. dr̄. dr̄ uere hō. gº
ſi p morte. aīa nō ē ſepata a deitate. ue poſſꝫ
dici dr̄ aīa. ſic dr̄ hō. ſꝫ h ē ſlm. gº illud ex q ſe.
ſ. q aīa nō fuit ſepata. ¶ It aīa ꝛ corꝑ ſūt
una ypoſtaſiſ q̄ñ ſūt unita. ſꝫ q̄ñ ſūt ſepata ſūt
due. gº ſi ūbūꝫ dī nō fuit ſepatū ab aīa. tūc fu
iſſꝫ due ypoſtaſes. q ē hereticū. ¶ Jā ag. ꝛ dam̄ dnt.
anathema ſit q dixit dm̄ d̄poſuiſſe q ſemel
adſupſit. ¶ R°. dc̄ q aīa ñ ē ſepata a deitate.
rō aūt h ē. q̄ dm̄ nō d̄cebat. nec nob expedie
bat. q̄ indiſſolubli uīclō matmonii. gūcta e
rat. nꝰ nob expediebat. q̄ ſi fuiſſꝫ ſepata ñ fui
ſſꝫ potēs ad erpiedū captiuū gn̄s huānūꝫ. ñ offīu
mediatoris tūc hūiſſꝫ. ꝛ h ñ expediebat nob. nꝰ
illa aīa d̄buit talēꝫ unionē pdere. q̄ cū eēt in
nocēs ꝛ bīa nō potāt uelle ſepari ab eo. nꝰ g ei
uolūtatē dō ſi d̄bebat. q̄ ſibi ĩ iuriā fecaſſꝫ.
¶ Ad. i. argm̄. dcī. q ſ q ag. dic. illud ūbū ē ory
nis. ꝛ nō rōne ſue poteſtatis. ſꝫ rōe in ſe mane
tis deitatis. Vñ ſolliciē q̄rit ꝛ d̄ſcūt cui ſit ego
pono aīaꝫ māꝫ. manifeſtū ē. n. q̄ q̄oꝫ q ſit alicui.
tū. ſ. ul pſonē. ꝛ h ē ĩfid̄liſſim. q pᵃ ſit ſepata.
ꝛ d̄poſuit aīaꝫ. q̄ mors ē ſepatō uite a uiuente.
ſ. anime a corꝑe. nꝰ pōt eē ipi aīe. q̄ ñ poteſt.

3

[illegible]

ſepari a ſe ipſa. g° relīqt̄ q̄ ſit carnis. rōne tn̄ dei
tatis. ¶ Ad 2. dc̄. q̄ ubiq̄ ei dr̄ ho ꝑ unioēz hūane
nē. nō tn̄ dr̄ hūa nā. ſꝫ ho hn̄s nāz huāz. aīa uō 7.
cor. ſūt ptes hūane nē. vn̄ ꝑ unionē. ad ut̄ qꝫ
illoꝝ nō ſeqt̄. q̄ ubiq̄ ſit aīa nc̄ cor. ſꝫ bn̄ ſe q̄ hn̄s
aīaz 7 cor. ¶ Ad 3. dc̄. q̄ nc̄ aīa nc̄ cor hūerūt ī
unaz ypoſtaſi q̄ ē ubiq̄. nc̄ ꝑ ſepatōz aīe a carne
fuit aliqd imutatū circa ypoſtaſi. ⌈a carne 7cū.

Scdō qr̄. vtrū diuitas ſit ſepata q̄ ſit. qr de-
ſtructo pori. dſtruit̄ pſteri. ſꝫ unio carnis p̄
oī ē cū aīa. q̄ ſit unio toti cū dō. g° ſi dſtruit̄
unio. pōr. aīe 7 carnis. g° toti q̄ pſtiorē. ſic g°
tuit̄ ē pſtius nāli. ¶ It̄ n̄ ē diuinitas unibil
nē iſenſibli. ut ſup̄ dēm fuit. ſꝫ illud cor ītduo
fuit inſenſibile. g° diuitas n̄ fuit ei unita. ¶ 9.
Fides dic̄. q̄ x̄s iacuit inſepl̄cro. ſꝫ h̄ n̄ gpetit ei
rōe die nē. q̄ nō h̄t ſitū. g° guenit rōne carni
giūcte. ¶ Rn̄°. dc̄. q̄ caro nō fuit ſepata a dītē
ī morte. Et rō hui' ē. qr ea q̄ dr̄ p ſuaz grāz g
fert. nūq̄ aufert ſin cl̄pa. vn̄ ad ro. xi. dr̄ ſin
pnīa ſūt dona di. g° cū illa caro nūq̄ pccauit
nō ē dc̄ q̄ dr̄ ei. grāz factā abſtulerit. ſic n̄ au
fert grāz adoptōnis. ſcis ſuis. mlt̄o min' g° au
fert eaz filio hōis giūcto. n̄ p grāz adoptōnis.
ſꝫ p unionis pſonal' efficaciaz. vn̄ nō dbebat
ei caro uitē corruptōz. ſꝫ ſēp inteḡ pmanē. 7
pararet nr̄az ſalutē. q̄ p ſe facē nō ita potuiſſꝫ.
¶ Ad. 1. argm̄. dc̄. q̄ dſtructo pori dſtruit̄ pſtius.
ſi eēnlr̄ depēdet a pori. nō aūt gs dalio. 7 tale
erat illud cor p̄ dei. qr nō erat nc̄ ē unitū p me
diū aiātie. ſꝫ ordinis. qr ſic erat pus fuit pca il
la caro iordine ſe hn̄s. ad aīaz. n̄ q̄ dbeat dici
dpēdē ab ea. ¶ Ad. 2. dc̄. q̄ lꝫ diuinitas n̄ ſit uni
bil' rei inſenſibli. tn̄ n̄ pot̄ dici. q̄ tūc eēt ſic ī
ꝓpoīto. qr ſēp erat inordine ad ſenſū. ſic pus fu
erat. n̄. ē. fuerūt unita aīa 7 caro. ut dſa erat
ſꝫ ut un̄ erat. 7 ſic ut ordinē habebāt ad inuicē
remāſūt. unita. n̄ dupla unione ſꝫ una. actiē
ſupta unione. n̄ ſꝫ q̄ dr̄ relatiue. ⌈dici mortua.
¶ Tertiō qr̄. vtrū illa caro dbeat ⌊ p ſepatōz aīe.
7 dc̄ q̄ ſic. nā nllꝫ actū uite habebat lꝫ eēt unita
uite increate. ab ea tn̄ uitā formalit̄ nō recipie
bat. qr ydonea nō erat n̄ a forā uite. ſ. aīa. q̄ n̄
gpet̄ dō n̄ effectiue iformari. nc̄ tn̄ pot ifer̄i q̄ illa
caro ſit mortua eēt iḡbilior uiuēti. qr ialus g
dicōnibꝫ reformat pctū. nc̄ erat n̄ ad tps n̄ iuuē.
nā filr̄ regis nobilior ē capt̄ fi° ruſtici n̄ capto.
Quarto qr̄. vtrū illa caro fuiſſꝫ putrefcā ſi
diu ſtetiſſꝫ. n̄ p miraculū gſuata. 7 ūi q̄
ſic qr oē gpoītū ex grarīs. ſibi relict̄ reſoluit̄. ī ſua
ptes. ſꝫ illa caro erat tal'. g° 7c̄. ¶ It̄ dū caro
erat uiua erūt ī ea mutua actō. 7 paſſio ele-
mētoꝝ. g° mlt̄o forti' q̄n erat mortua. q̄n aīa
nō reccōaliabat nc̄ tenebat. tal' aūt actō gtīē
fac ad diſſolutōz ¶ 9. aīa nō ſimt cor corrūpi dū
ē cor unita. g° nc̄ dītas ſin ſpāli miraclo n̄ ſinet
corrūpi ī cor. ¶ Rn̄°. dc̄ q̄ aliq dīt q̄ ī cor n̄ fuiſſꝫ

corrupt̄ē. rōz talē adſignāt. qr corrūpi p̄ſuppōn̄ eē ſic
eē p̄ſupponit ens. 7 qr nā nō adtigit ad illud eē q̄
habebat iſuppoīto etno. nllo m̄ pot agē ad ei dſtr
uctōz. vn̄ qr nā nō ddit nālē illā exnāz. nō pot eā
auferē. 7 ſic oꝫ dīē. q̄ oīs opō fcā in x° uiuo. eēt diſ
pēſatiue pmiſſa. 7 paſſio ſilr̄. igitur phibebat redū
dare ī hūaz nāz. illud q° phibita fuiſſꝫ a paſſione 7
actōne nāli. qr n̄ ſuſſſtētia erat in dīa nā. 7 tūc
plana ē rn̄° ad argumēta. qr gcludūt d ul' q̄ hn̄o nā
lē exnāz ¶ Aliī dīt q̄ ſin nouo miraclo. caro fui
ſſꝫ corrupta ſi diu ſtetiſſꝫ. 7 rō hui' ē. qr aīa nūq̄ re
cedit d corpe. n̄ fiat aliq corruptō iarmonia ipi'
corpis. 7 ꝑ corruptōz armonie cor x̄. factā ꝑ paſ
ſiones quas ſuſtinuit. receſſit aīa x̄ d ſuo corpe.
ſic ē d nob. vn̄ ſic tūc incepit ita potuiſſꝫ ult̄
pcedē. ſi ſtetiſſꝫ. iō dīt ſigm̄. q̄ ꝑ h̄ ſ̄ uiudei fuiſſꝫ
dīa puidētia gditū. cū aloes 7 hui. 7 illud cor. q̄
hn̄t pſuare a corruptōne 7 a putrfcōne ¶ Ad argm̄.
pꝫ rn̄°. qr ſi diūitas uoluiſſꝫ bn̄ potuiſſꝫ. ſꝫ qō cūnt
ſi n̄ fecit ſſꝫ dō. n̄ tn̄ ē ſil'e nc̄ uer̄ q̄ aīa n̄ ſinat
cor putreſcē. imo ſi diu ſtaret gſuare n̄ poſſꝫ q
iā ſeqret̄ q̄ hō eēt imortal'. p nāz. 7 ſic dc̄ ē dx°
ſic d aliis. lꝫ forti' 7 plus duraſſꝫ q̄ alia. ¶ Si
aūt qrat̄. grat̄. vtrū cor x̄ fuit idē nūo uiuū
7 mortuū. dc̄ ſin argumētis q̄ ſic ſic patuit il'
2. d unitate formaꝝ. lꝫ aliq dicāt q̄ nr̄a n̄ ſit idē
nūo. n̄ ſ. qd. tn̄ cor x̄ fuit idē qr māſit ſuppoīt
ī quo erat oīo idē. ¶ Juxta h̄ dc̄ ē q̄ aīa fcā ē
īpaſſibil' ſtati p' ſepatōz. qr q̄ prius eēt paſſibil'.
erat ꝑ finē q̄ adepto o° ceſſauerit q̄ erat ꝑ finē
Jc qr̄. vtrū ī illo tduo mortis 7c̄. h̄ ē d. 22. d. 22
Circa q̄ qr̄ p°. vtrū x̄ in illo tduo fuit hō.
7 ūi q̄ ſic. qr ag° d ō. 1. dīc q̄ tal' fuit illa ſuſce
ptio. ut facēt dm̄ hoīez 7 eq°. ſꝫ illa nō ceſſauit
p mortē. g° p mortēz nō dſiit eē hō. ¶ It̄ omē
hn̄s nāz huāz ē hō. ſꝫ x̄ ī illo tduo huit nāz hu
manā. g° fuit hō. nec pot euadi dicendo d unioē
illa cū ſēp unita ypoſtaſi ¶ It̄ oīs ſacdos eſt
hō. ſꝫ x̄. erat tūc ſacdos. qr ſuū ſacdotiū nūq̄
fuit ītrupt̄. ſ. aplꝫ 7 pſ. ¶ It̄. x̄. iacuit ī ſepl̄cro.
aut h̄ ē uā ꝓpō. aūt ſꝫ q̄ dr̄. aut ī qūt hō. ſꝫ nō
ſic dr̄. g° put erat hō. ¶ It̄ phs. 9. ethi dīc.
unqſqꝫ hō ē ſuus intell'c. vn̄ uult q̄ ſolus itlls
poſſit dici hō. ¶ It̄ coīt dīs ſcē petre ora p nob
loqndo ipi aīe. q̄ ſi nō eēt ſlm dicēm' ¶ g. p de
ſtructōz gnāis. ſeqt̄ dſtructō aīn oīdētis. ſꝫ eē uiui
ē gn̄s ad eē hoīez. g° dſtructo uiuo dſtruit̄ hō.
x̄. aūt ītduo n̄ fuit uiuus ſꝫ mortuus ¶ Rn̄°. dc̄
q̄ rō magr̄ fuit. q̄ x̄ intrīduo fuit hō. 7 rō
q̄ mouit eū fuit iſta. qr q̄cūqꝫ h̄t aīaz rōnalē
7 cor. ē hō. ſꝫ tal' fuit x̄. ī intduo. qr unita fuit
aīa 7 cor uō. tal' aūt unio utiuſqꝫ ī uno ſuppoī
to. dīc q̄ ſufficiūt ut ſit qs hō. q̄ tn̄ n̄ pot dici
d aliis hoībꝫ. qr nc̄ ī inuicē nc̄ alicui ſuppoīto. ſūt uni
ta. h̄ ē rō magr̄. q̄ coīt̄ n̄ tenet̄ ſꝫ q̄ dcm̄ fuit ſup'
q̄n gſitē ē. vtrū aīa ſepata ſit pa. ¶ Alia ē coīs po d.v.q.2
oiū. magiſtroꝝ. q̄ x̄ nō fuit hō ītduo. 7 rō ſatis

ē clara. qr cū h̄ dcō mortuus. ſit diſtrahēs nō pot̄ p
dicari. diuiſi ſic pꝫ p phꝫ. ī p̄ier. dicēdo iſte ē hō mo
rtuus. g° ē hō imo ē oppō in abiecto. nc̄ ualet rō
magr̄. q̄ lꝫ aīa 7 cor ſint unita ī ſuppoīto. q̄ ꝑ
h̄ dicāt hō. ſꝫ oꝫ q̄ ſit unita ad inuicē. vn̄ ſi uer
bū ad ſupſiſſꝫ ſolā aīaz pſe. 7 n̄ cor. dū m̄ illa eēt
unita. dicēt̄. hō. 7 plan̄ ē q̄ h̄ n̄ eēt qr hr̄ēt aīā
7 cor. ſꝫ alterū tm̄. iō oꝫ q̄ cū hō ſit forā gn̄s tot
gpoīt. q̄n gpoſit nō ē. nec forā gn̄s gpoīt ē. vn̄
nō feciſſꝫ illa ſuſceptō dm̄ eē hoīez. dato q̄ adſup
ſiſſꝫ aīaz 7 carnē. p ſe n̄ adſupſiſſꝫ illa ut unita it̄
ſe. q̄ gdē unio facit eē hoīez. 7 iō ſi forā nō ē ipo lē
ē q̄ dnoīnet. 7 qr forā hoīs nō fuit ītduo. n̄ pot
dnoīnare ſuppoītū. lꝫ hūit oīs ptes forē. ſꝫ qr n̄
erāt unite q̄ unionē ſeqt̄ eē hoīez. iō dc̄ q̄ x̄ n̄
fuit hō intduo. n̄ dicēdo hō mortuus. h̄. n. bn̄ ē
uā. x̄. ī tduo fuit hō mortuus ¶ Ad. 1. argm̄. dc̄.
q̄ ſuſceptō aīe 7 carnis. nō fecit dm̄ eē hoīez. ſꝫ ſuſ
ceptō illi' toti. uniti fecit eē dm̄. hoīez. iō dſiit eē
hō. qr dſiit eē gpoīt ¶ Ad 2. dc̄ q̄ h̄ ē dupx. oē hn̄s
hūaz nāz ē hō. qr noīe hūane nē aliqn accipit̄ p
pn° gſtituētē nāz huāz. 7 ſic flā ē. aliqn aūt acci
pit̄ p forā gpletiua hoīs. q̄ dat eē gpoſito. ſic dīc
boeti'. nā ē unāqq̄ rē formās ſpecifica drīa. 7 ſic
ē uā maior. ſꝫ minor ē flā. qr x̄ n̄ hūit forāz hu
manā ītduo. iō nō fuit hō. ¶ Ad 3. dc̄. q̄ eē ſac
dotē. gpet̄ hoī rōne aīe ī qua ē caract̄ ordin̄ ſac
dotal'. 7 qr p mortē hui' ordo n̄ pdīt̄. pot dici q̄
ſit ſacdos. 7 mlt̄o mag̃ x̄. vn̄ fuit ſacdos ītduo
¶ Ad. 4. dc̄. q̄ x̄ iacuit inſepl̄cro n̄ ſꝫ q̄ dr̄ nc̄ ſꝫ q̄
hō. ſꝫ ſꝫ q̄ ad hoīs p ſynedochē. ſic petrus iacet in
ſepl̄cro. g° ē hō. nō ſē. ¶ Ad 5. dc̄. q̄ intlls dr̄ hō
qr ē pncipal' ps hoīs. ſic rector ł ciuitatis ē pn̄
ps. n̄ tn̄ ꝓpe dr̄ ciuitas tota. exm̄ ſimi ē. 7 p tāto d̄
cim' aīe pet̄. ſcē petre ora p nob. qr ē pncipal'
ps pet̄. cui orō gpetit. vn̄ ſimplicit̄ dc̄ ē. q̄ x̄ nō
fuit hō imo ē g fidē h̄ ſentire. qr iā n̄ fuiſſꝫ mor
tuus. cui' gtrū dīc fides. q̄n dīc mortuus 7 ſepult̄
ē. n̄ tn̄ ē dc̄. q̄ magr̄ fuit iſti' opiōnis. q̄ dixit
n̄ eē mortuū. imo bn̄ aſſrit ſꝫ cēdit q̄ aīa 7 cor
huān̄. facēnt eē hoīez. ſūi giūcta ſūi nō. ſꝫ ī hoc
nāz dnoīnatōnis nō bn̄ adūtit. qr illa n̄ ſūt
hō. n̄ ſit īuicē giūcta. Et p dcā pꝫ rn̄°. ad. 6.
Scdō qr̄. vtrū x̄ ſꝫ q̄ hō fuit ī loco dtīnato. ul'
ūqꝫ. 7 ūi q̄ fuit ūqꝫ. qr q̄n aliq duo ſūt uni
ta īſepabilit̄. ubicūqꝫ ē un̄ ē aliud. ſꝫ hūa nā erat
7c̄ unita īſepabilit̄. ūbo q̄ ē ūqꝫ. g° 7 hūa nā ī x°
ē ūqꝫ. ¶ It̄ ubi ē ſuppoītū ibi ē q̄ exiſtit ī ipō. ſꝫ
nā diuina 7 hūa. ſūt ī ſuppoīto. q̄ ē ūqꝫ. g° 7 illa.
¶ It̄ dmīato q̄lꝫ loco. aut x̄ ē ibi hō. aūt n̄ ſic
habet̄ ꝓpoſit̄. ſi nō g° x̄ ē alicubi n̄ hō. ſꝫ h̄ ē oppo
ſitū illi. x̄. ē hō. 7 ſic ſe q̄ ſit hō 7 n̄ hō. ¶ 9. cui
cūqꝫ gpet̄ moui ſꝫ locū ē alicubi. dtīnate. ſꝫ x°.
gpetebat moui. qr ſreqnt̄ ibat 7 redibat g° 7c̄. =
¶ Rn̄°. dc̄. q̄ iſta qō nō ē difficil' rōne rei. ſꝫ rōe ſmonis.
nā rōe rei plan̄ ē q̄ illa hūanitas. nc̄ fuit nc̄ eſt
ūqꝫ. qr limitata ē. lꝫ pā ſit ūqꝫ eo q̄ imſa ē q̄ nllꝫ.

locū ſibi dtīnat. ſic dīc ſalon. ſi celi celoꝝ te ca
pe nō poſſūt. q̄nto min' 7c̄. Si aūt qrat̄ d gone
rōne ſmonis. h̄ ē ſi qrat̄ d uitate iſti' ſmonis. iſte
hō ē ubiqꝫ. 7 iſte ubiqꝫ ē hō. tūc reſpōdeo. q̄ q̄n
iſte tm̄' hō ē in ſubiecto. ē uā. ut q̄n dr̄ iſte hō ē
ubiqꝫ. 7 ē ſenſus q̄ ſuppoīt hoīs dmīati. ē ūqꝫ rōe
nē pſe. 7 rōe cōicatōnis ydiomat. rōe huāne
nē. qr n̄ illud ſuppoīt h̄t q̄n n̄ ſit ūqꝫ. Si aūt il
le tm̄' hō pdicet̄. qr pdicat̄ rōne forme. 7 h̄ ad
ūbū ūqꝫ dtīnat pdicat. 7 ē ſenſus q̄ forā illa hu
mana. extēdat ſe ad oēz locū ī x°. 7 flā ē. ſic iſta
x̄ ſēp fuit hō. Et ſi arguat̄ d gūſione q̄n fit d
pdicato ſbꝫ q̄ tūc ſi gūſa ē uā 7 guītēs. ut ubi g°.
iſte hō ē fili' dī. ūqꝫ. h̄ ē uā. g° uīcq̄ ei ſimpx gūſa
ſit uā. fili' dī ē ūqꝫ hō. dc̄ q̄ h̄ nō eſt bona gūſio.
qr dictō illa ūqꝫ dꝫ ita tīnare ſbꝫ. ſic pus dtīna
bat. pdicat. 7 ſic ē in tali gūſione. iō ſi uē 7 rec
te gūtat̄. uā erit. vn̄ dꝫ dici fili' dī exn̄s ūqꝫ eſt
hō. vn̄ dꝫ ſi' d toto pdicato ſbꝫ. 7 eq°. cū ſua diſpo
ſitōne. dc̄ ē g° ad qōz ut dixi. x̄. ſꝫ q̄ hō eē ī loco
dtīnato. 7 nō ūqꝫ. rō p iſta pte gcedit̄. qr bona ē.
¶ Ad. 1. argm̄ in grīuꝫ dc̄. q̄ q̄n aliq duo. ita ſe hn̄t
q̄ ſūt unita. 7c̄. uer̄ ē ſi un̄ n̄ excedat alterū. 7 ſic
ē in ꝓpoīto qr dīa nā unita excedit huāz. 7 iō nō
ualet. ¶ Ad. 2m̄. dc̄. q̄ ſuppoīt ē ī° tale q̄ n̄ ex
cedit formā ſuaz. ſꝫ gcomitat̄ cū ſua forma. ſꝫ ſi
ſuppoſit̄ excedit formā. n̄ oꝫ q̄ ſit eql' ābit̄. 7 ſic
ē in ꝓpoīto. qr ſuppoīt x̄ excedit formā huānita
tis ¶ Ad 3. dc̄. q̄ h̄ x̄ ē h̄ nō hō. h̄t plēs cās uita
tis. qr q̄n dico nō ē h̄ hō. pot eē ſenſus. aūt qr n̄ ē
h̄. aut qr nō ē hō. aūt qr ē h̄. 7 ē hō. ſꝫ tn̄ huām
tas ei n̄ ē ī iſto loco. 7 in iſto ultiō ſenſu ē uā.
7 ſic erūt ibi gūs aplibꝫ cauſis uitatis ad unaz.
¶ Fuit aūt x̄ ūqꝫ tot' maſculine. ſꝫ n̄ tot̄ qr maſ
culin̄ reſpicit 7 dīc pā diſtictā. ſꝫ neutrū dīc nāz.
7 qr n̄ fuit ūqꝫ tota nā. hūa. ſ. iō n̄ gcedit̄ totū.
Tertiō qr̄. vtrū cor x̄ fuit p tduū ī ſepl̄cro.
Rn̄°. dc̄. tps quo x̄ fuit ī ſepulc°. pot dici tduū
p ſinedochē. qr ultimia pte diei uenis. 7 p totū dīē
ſabati. 7 p pmaz ptē diei dūice. 7 fuerūt. 36 ho
re. 7 ī h̄ oīs gūt. ſꝫ bn̄ ē dūa agputatōne hore.
qr aliq accipiūt ab hora. 6. q̄n tenebre fcē ſūt ſꝫ
uniūſā trāz. alii incipiūt gputare a ſero paſſi
onis. 7 ptēdūt uſqꝫ ad diluculū diei dūice. poſſūt
tn̄ adſignari uaria myſtia ī ſenario. ducto ī ſe ipō.
h̄ ē. 36. qr due noctes ad unā diē ē ꝓpō dupla.
qr x̄ una ſipla ſua morte dſtruxit duplicē nr̄az
mortez. ſꝫ nō dr̄ illa dies nox. qr n̄ uenit ex pccō.
ſꝫ ex caritate iō ſigficata ē p diē. ⌈ad iſernū.
¶ Quarto qr̄. vtrū aīa x̄. deſcēdit ¶ Rn̄°. dc̄.
q̄ ſic. ī qūt noīe iſerni intelligit̄ loc penaꝝ.
ſic ſybolū dīc. dſcēdit ad iſeros. 3ā die reſrexit
a mortuis. Rō aūt qr̄ uoluit ire. fuit ut eri
pet in captiuos electos ſuos. q̄ tn̄ bn̄ potuiſſꝫ fa
cē nō dſcendēdo corpalit. ſꝫ ſolū uultēdo uocare.
tn̄ ſic fec ꝑ maiorēz oſtenſionē bn̄uolētie ad eos.
ut luceret hiis q̄ in tenebris 7 ūbra mortis ſede
bāt. Et ē ꝑ gfuſionē adūſarioꝝ. q̄n iſernū.

momordit ſuos electos ꝯ̄ tredo· ſic dicit ſcriptura· o mors ero mors tua· o morſ· morſus tuus ero iferne· Jlle aūt aīe ſcē de illo loco· ſtatī fuerūt bte realit̄ q2 dm̄ uidenūt facie ad faciē· lȝ nō aſcēderīt ad celos ſtatī· q2 nulla ꝑuſ debebat īre añ eū· q erat pmo genitꝰ ī m̄ltis fr̄ibȝ· ipſe aūt nō debuit īre tā cito ut ſuā reſurrectoȝ manifeſtaret· ī m̄ltas argumētis ꝑ dieſ· xl· ut ipſe fecit· ſic habet̄ ī eū 7 iact̄ aplo4·

¶ Si aūt q̄rat̄ q fuerit extī d iferno· dd· ē q illi q erāt mēbra x̄i· nā act actiuo4 nō ſūt ī in paciente 7 diſpoſito· paſſionis aūt ut actia· ag m̄ req̄r tūc ī omīs diſpoſitos· ſȝ diſpo nō pot̄ fi ī p ſa c̄miēta fidi· 7 dilectōnis· Et ex h pȝ q puuli ī exi erūt· q decēſſat cū originali ſic nec eis m̄ ualet q m̄ receꝑūt· q2 nō applicat̄ eis ꝑ ſcrumēta gr̄e tal' ut̄· ūt ī aliqs q decēſſat ī pctō mortl̄· ſȝ ſolū illi q detinebāt̄ aſtricti· reatu originali pcī q fuant purgati ꝑuſ ꝑ ſacm̄ta illius tp̄is· vtrū aūt illi q erāt ī purgatorio purgādi· p ſuis pccīs mortalibȝ ſcīs· ſȝ añ mortē fuerūt actp̄a mūdati· 7 ibi purgabāt̄ ꝑ penā· ī ē bñ ctū· gg̃ tū dic̄ ī omīl'· omīs ad ſe trax̄· q de electis ſuis ap ī foſ· nullȝ relīqt· ḣ tn̄ d gr̄a ſp̄ali q dico· ne dicēt̄ q iā nō eēt m̄· tāte efficacie· ſic fuit tūc· q aūt id gg̃ ī alia omīl' dic̄· dū odito2 n̄r clauſtra ī ferni penetrāſ electo4 oīuȝ aīas edux̄· nos illo ire nō patit̄· un̄ iā alios libāū· deſcēdēdo· ex q ū dr̄ē· q nllſ uadit ad illū locū· d q alii exierūt· ḣ dȝ intlligi d loco· ad q ibāt ꝑp reat̄ orīl'.

¶ Juſta ḣ dd ē q x̄ aſcendit ſup omīs celoſ· q2 locat̄ dȝ eē ꝑportōnat̄ loco· 7 iō q2 illud erat nobiliſſimū cor' debuit locari ī loco nobiliſſiō· ſitu 7 dignitate· vñ ad heb' ī· Excelſior cel' factꝰ· Et ḣ q ſup dcā ſūt d x̄o· q̄ꝑnt̄ ad ſuā ꝯceptōȝ paſ ſionē 7 aſcēſionē cū reuērentia· 7 ſiñ ꝑiudicio· dcā ſit· Et q2 eū in bono loco dimicttim̄· ſimodȝ cē ei p̄ cū gr̄a4 actōne ēminenti· Enſeūtes· ad illaȝ· ſ· fidē· p q nb' tal' paſſio applicat̄· d· 23

vm uō ſup ꝑhibit̄ ſit v̄m· plen gr̄a fuiſſe x̄. ḣ ē· d· 23· iſtius libri· ¶ Circa q, qr̄ d ipīs u tutibȝ· Et p̄o ingn̄ali· 2o· in ſp̄ali ¶ Quātū ad p̄m̄ qr̄ p̄· vtrū oīs hit̄ ſit q̄ltas· 7 ui q ī q2 un̄ pdicamt̄ nō ē a· ſȝ hit̄ ē un̄ pdicamt̄· 7 q̄ltas ē a· g un̄ nō ē aliud· ¶ Jt oīs hit̄ ē diſpō 7 diſpō ē ordo hn̄tis ꝑtes· q mec· ſȝ ordo ē pdicamt̄ ſit· g ī q̄ltas ¶ Jt eē ꝑncipiū act̄ ē ꝑp̄ū po· q mec· imo cadit in ei diffione· 7 talia nō ꝯuēt alii· q2 q ē ſbale uni nō pot̄ eē actn̄tale· alii· ſȝ plan̄ eſt· q aliq hit̄ ſūt ꝑn̄ actuū· g hit̄ ſūt po· 7 p oñſ nō ē q̄ltas· q2 ſbā p ſe ipſaȝ ē potens· ¶ Ꝯ· qualitas ē ſ q qualeſ dicim̄· ſȝ ꝑ hit̄ dicim̄ qualeſ· g ſūt qualitates ¶ Rn̄o· dd· q oīs hit̄ ē qualitas· q2 gen' d ſua ſpē pdicat̄· ſȝ plan̄ ē q hit̄ eſt ſpēs qualitatis· ut d̄r ī pdicamtīs· ſic· n· rō· ſbe ē nāl' aptitudo ad ꝑſe ſtādū· 7 rō q̄ntitatis ē nāl' aptitudo ad m̄ſurandū· ſic q̄ltas ē nāl' aptitudo ad modificādū· vn̄ oīs modus ſ q reſ ſe ht̄ ī ſe

ipā ē q̄ltas· ſic oē illud q nat̄ ē p ſe ſtare· ē ſbā· 7 ſi tal' modis ſe hn̄ ei ſit ſbe· ī ordiñ ad q̄ntitatē· ē ī quarta ſpē qualitatis· ſi uō ē ſbe ī ordine ad ſenſuȝ· ul' ad paſſiones diuinas· tūc ē ī 3· ſpē· ſ· paſſiones· 7 paſſibl'es qualitates· ſi uō ſit ī ordine ad nāles actōnes· ul' paſſiones· tūc ē ī· 2a· ſpē 7 uocat̄ nāl' pō ul' impō· q2 ꝯſecūt̄ ꝑn̄a nāa· ex qbȝ reddim̄ faciles ul' difficiles· ad aliq actōȝ ul' paſſi onē· ſi aūt ī ordiñ ad nāȝ· ul' opōnē ad q ī eſt ſbā determinata ex nā· ſuo4 ꝑncipio4 nāliū· ul' ſtaliū· tūc ē p̄a ſpēs q ꝯtinet duas· ſ· diſpō· 7 hit̄· ḣ at ſpēs nō ſūt ſpāliſſīe ſȝ ſubaltne· ꝑp q d̄r ibidē· aliud gn̄s qualitatis 7c̄· cū g oīs hit̄ ſit mod ſbe· q ſe ht̄ in ſe ipā· ul' in ordine ad aliud· ut dcm̄ ē· reſtat q oīs hit̄ ē q̄ltas· ſic d̄r· q· mec· hit̄ ē diſpō ſ· q diſponit̄· diſpoit̄· aut ꝑ ſe· a· ad a· ſ· ad nāȝ ul' opōȝ· ul' finē· ¶ Ad· 1· argumt̄ dd q hit̄ q ē q̄ltas· nō d̄r ſ· q aliqs· d̄r· hr̄e aliqd· a· q2 tuc eſt p' pdicamt̄· ſȝ d̄r hit̄ q̄ltas· put dic̄ mod rei· ſ quē ſe ht̄· in ſe ul' ī a· ¶ Ad 2· dd· q diſpō d̄r q· modis· q2 1· m̄· put reſ ſe ht̄ ī ſe ul' ad aliud· 7 tūc ē gn̄s· ad diſpoōnē 7 hitū· 2o m̄ d̄r ut diſtīgu t̄ ꝯ hitū· ſ· facil' mobil'· ul' difficile mobil'· ī ꝑfcm̄ ul' ī pfcm̄· 3· accipit̄ p quadā pōne ptiū ī ipō toto abſolute· 7 ad ḣ ē q̄ltas· q2 cā lenitatis 7 aſpitatis· e· m̄ accipit̄ p diſpōne· ptiū ī loco· 7 tūc ē pdicamt̄ ſit· ¶ Ad· 3· dd· q alit̄· 7 alit̄ ē ꝑn̄ act· pō 7 hit̄· q2 p po ſbā ag̃ act· ſȝ p hit̄ ht̄ qua litatē act̄ ul' modū determinādo.

Scdo qr̄· vtrū īdigeam̄ hitibȝ· 7 ui q ī· q2 q̄ m̄ to aliqd ē pfcī· paucioribȝ indiget· ſȝ pō rōnales ſūt pfcōres ī rōnalibȝ q nō indiget hitibȝ ¶ Jt· q· ethy· pō 7 ſciā uident̄ eē ꝯ̄rio4· 7 g ſic pō ē duo4 ꝯ̄rio4 ſic 7 hit̄· 7 ſic pō nō indiget hitu ¶ Jt pō p ſe ordinat̄ ad ſuos actus· g nō p accns· ſȝ hit̄ ē acn̄s· g pō nō ordinat̄ p hitū ¶ Ꝯ· in repētinis ī ꝯ bñ agē ī p hitū· 3· ethy· q· c· ex'' d forti· q bñ ſe ht̄ ī repētinis picul'· p hitū fortitudīs· ſȝ oȝ bñ agē· g oȝ hr̄e 1c· p q talia facē poſſim· ſ· hit̄ bñ ag̃· d bono ꝯiugali· hit̄ ē cū q ſ opat̄ cū op eſt· ¶ Rn̄o· dd· q hitus ſūt nob' ncāī· ī oībȝ ill' potn tiis· q ī ſuis actibȝ poſſūt ſic ul' ſic opari· q2 alie po determinate ad un̄ nō īdigēt· reglari· cū n· ſȝ ph̄z d ſopno 7 uigilia· ſēp indigeam' eē boni· 7 ī poſſiblē ē ſēp nos agē· oē aūt q ag̃ ī q̄nt ē actu agit· 7 ī idē p q gſ ē tale· p illud idē ag̃· iō ſi ꝑ fora ſum' tales· ſ· hituati· p hit̄ agim'· 7 iō q2 oȝ nos bñ agē· oȝ nos bonos hit̄ hr̄e· q hntē pfi cuit̄ 7 op ei bon̄ reddit̄· 2· eth· q· c· ꝯ indigem' ī hitibȝ ut ī agendo delectem'· 7 ꝑp inclinatōȝ po· ad determinatā opōȝ· p q faciliē opat̄· 7 ī ir repētinis ut argūedo ē dcm̄· tales aūt po· hn̄tibȝ indigētes· ſūt intll's 7 uolūtas· r' eo4 q ſūt ad finē· q2 r' alio4 ē nāl' pō· ſȝ r' eo4 q ſūt ad fi nē· nō ſūt regl'ate· iō poſſūt deuiare· a recta opōne· ī· regulēt̄· p ad extinſec· ī p modū paſſiōis ſic pō· q mō ab agēte regl'ato· q2 tūc

nō eēt ꝑn̄ actōnis· ſȝ eēt paſſio uiolenta· cū uiolēt ſic· q ad act nichil' ꝯfert· paſſo· uiolētia aūt triſticiā 7 difficl'tatē ht̄· q· ethy· q lōge ſūt a pfcōne pfcā· oȝ g q nlla regl'a recipiat̄· ī pō p modū forme īherētis· 7 ſic fcā regl'a· in pō reglata· a bil la· regl'a q hit̄ noīat̄· ut faciliē 7 delectabiliē operet̄ q rectū ē· ſicd id q ē ꝯ gens ſue nē· formali· q cū ē ipſcā ul' incopleta· uocat̄ diſpō· ſȝ qn̄ ē pfca 7 iā q ī in nāȝ uſa· d̄r hit̄· 7 ſic illud q eſt nāle ī cito traſmutat̄· m̄ ē q inclinat 7 determinat po ad un̄ ut nā· q· ethy· 7 iō dic̄ tulli' q ut̄ ē hit̄· in mod nē rōi ꝯſentaneus· iō ex ḣ ē delectabil'· vñ nllſ ē iuſt q nō gaudeat· p̄o ethy· ſignū· n· ad gn̄ati hit̄ eſt ſup ueniēs delectatō· dd eſt g ad qōȝ· q hit̄ ſunt ncēii potn̄tiis· nō determinatis ad un̄· q poſſūt ī ſuis actibȝ deuiare· argm̄ ꝑp te iſta ꝯcedatur ¶ Ad· 1· argm̄ īn̄ꝑu dd· q determinatō ad un̄ in pō ī rōnali nō dic̄ dignitatē· ſȝ poti' artatōē 7 indigtatē· eo q ad pauiora ſe ht̄· ſic ē q decarceratō· q ē determinat̄ ī uno loco· 7 liber ad pla· ſilr̄ ad ꝑpoit̄ dicas d uolūtate 7 intll'ctu ¶ Ad· 2· dd· q alit̄ 7 alit̄ pō d̄r duo4 ꝯ̄rio4 7 hit̄· nā pō ē duo4 ꝯ̄rio4 obo4· ſ· cogſcē 7 ignorare· ul' ꝯ̄rio4 actuū· ſ· ꝯſidrare recte 7 nō recte· intll'ct uō nō ē duo4 ꝯ̄rio4 actuū· q2 p ſciā nō ꝯ ſcire 7 ignorare· lȝ poſſit eē duo4 ꝯ̄rio4 obo4 recti 7 oblīq· ut p caritatē diligim' bon̄ 7 odimus malū· lȝ nō ſit eidē ſpēi iſti actus· ſȝ ꝯnt̄ ſe hntēs· ¶ Ad· 3· dd q po dūr ꝑ ſe ordinari ad ſuos actus· q2 nō eliciūt̄ ab aliquo· p accns· ſic hedificatō a medico elicit̄ ꝑ formā hedificādi· q accidit medico· ſȝ ipē po eliciūt ſuos actus· ꝯ̄nt ad ſbā act· ſȝ p accn̄s hnt̄ modū actuū· ſ· facilices 7 hui'.

Scdo qr̄· vtrū tales hit̄ poſſit cognoſci ab hnte· 7 ui q ſic q2 ag̃· x· d t· c· q· dic̄· ī ob aliud aīa cogſcit ſe ipāȝ· ſtatī· q eo q ſibi pſens ē· ſȝ hit̄ ſūt pſentes aīe· q2 ſūt un̄· idē dic̄ aūt 6· nāliū· q ſi aīa caret̄ nō hns aliq ſenſuȝ· tn̄ ꝯſtāt̄ affirmaēt ſe eē· ¶ Jt ad aliq actōȝ ſuffic̄ agens 7 patiens· ſȝ intlls ē agens· 7 hit̄ q ē obȝ ē patiens· ul' eē ut ceſſȝ oīs calūpnia· g ex q ꝯiūgit̄ agēs patiēti· ag̃ g 7c̄· ¶ Ꝯ· nemo ſcit· vtrū odio ul' amore dignus ſit· ecc· x· ſȝ caritas ē hitus nobiliſſim' 7 tn̄ ī cogſcit̄· g nllſ aliusꝯ ¶ Rn̄o· dd· q qō ḣ nō ꝯ̄pt ī d cogtōne aīe ꝯiūcte· ī ſtatu nē lapſe· d aliis aūt ſecus ē· · ad q ꝯ ōnē ē dd· q ī d ſpāli reuelatōne nllſ pt ſcire ſe hr̄e· cogtōȝ intuitiuā d hitibȝ ſuis· ī p aliq ſpēȝ dicētē ī mediate intll'ct· in eo4 cogtōȝ· pot tn̄ hr̄i ꝯpoſitiuā aliql' cogtō· ſ· p cogtōȝ obo4· ſic docet phs· 1· phy' t· ū dic̄ q ī nata ē nob uia· ex notioribȝ nob· incitōra nē· ctōra aūt nē ſūt ſpualia· ꝯ m̄ ē d ſenſibilibȝ· q ſūt nob mag̃ nota· ūt 2· d aīa dic̄· q cogtōȝ actuū habem'· ex cogtōne obo4· 7 ſic p ordinē· vñ p aliquale diſcurſuȝ 7 argūēdo ſcim' talia· vñ in poſtioribȝ d̄r· ī ꝯuenſ ē nos hr̄e· nobiliſſimos hitus· 7 nos latē· vñ ſi hitus uocat acqſitos· plan̄ ē q nō latet̄· ſȝ p ſignū 7 diſcurſū ut dcm̄ē cognoſcit̄ ¶ Ad 1· argumt̄ dd· q ī ē ſil'e d aīa 7 ſuo accnte· nec ē ſe cogſcat ī ingn̄ali· ſic expientia docet· 7 ḣ ē q dic̄ ſe eē· eo quod

expit̄ actū ſuū· ſ· uitā· que nō cogſcēt· ī eēt ſibi pſens· ¶ Ad· 2· dd· q nō ſuffic̄ ꝯiūctō actiui 7 paſſiui· ī ſit diſpō 7 ꝑportō· q2 act activo4 ſūt ī paciēte 7 diſpōito· 2· de aīa· intll's aūt ꝯrl's ag̃ uā tis nō ſatis eſt diſpoit̄ motū ab hitibȝ ī ſe īherentibȝ· tāq obis· ſȝ tāq a ꝑcipibȝ agētibȝ· Jtutes· 7 uī· Quarto qr̄· vtrū hit̄ intll'ctiui ſit 7 q nō· q2 ut̄ ē circa uolūptates 7 triſtitias· optimo4 opatiua· 2· ethy· ḣ aūt nō ꝯpetit hitui ſpeculatiuo· g ī ē ūtus· ¶ Jt hit̄ ſpeclatiui pſūt ad ſciedū· ſcire aūt ad ūtute pay aūt ī· pdeſt· 2· ethy· q· nā hit̄ ſpeculatiui ordinat̄ ad uerū· ūtutes aūt ad bon̄ ¶ Jt q· top· diuidit phs· ſciaȝ ꝯ ūtutes· q ī diuſa gn̄a· g nō pot̄ eē ūtus ¶ Ꝯ· 1· ethy· c· ultiō· dicim' hay has ꝯdē ūtutes· itll'ctuales· has aūt morales ¶ Rn̄o dd· q ut̄ ē q pfic̄ tale po hntē· tale ītute· ad actuȝ ſuū recte 7 ordinate faciendū· 7 ḣ facē ē bon̄ cuilȝ po· ſic agenti· 7 tale bon̄ ꝑp̄e d̄r bon̄ uolū· p eo· q uolūtas q ꝑp̄e ht̄ mouē ſe· 7 alias potn̄tias ut dic̄ anſ· d ꝯcor· gr̄e 7 li· ar· ht̄ tales act̄ alia4 potn̄tia4 p ſua m̄· ſic g accipiēdo bon̄ ingn̄e aīs hit̄ ad ḣ bon̄ ordinans· 7 regulās po· d̄r hit̄· ut tā intll'ctiuus q pticus· 7 ſic accipit̄· 1· ethy· ut dic̄ argm̄ pīſta pte· 7 ſic ē x· c· q· uult q felicitas q ē ſ eundē· in intll'ctu· ē ut̄ pfcē opōis· ſi uō accipiat̄· ut p hitu· rectificāte· pōaȝ reſpiciētē obȝ ſuū ſub rōne boni formalr̄· ſic ſole ūtutes morales· ſūt ūtutes· q ex pediūt uolūtatē· cui obm̄ ē bonū· ſ rōȝ boni· p ḣ aūt pȝ q ī pot̄ dici act̄ bon'· ī act uolūtatis formalr̄· matialr̄ aūt ī q̄nt actibȝ alia4 potn̄tia4 uolūtas utit̄· lȝ ſit bon' act̄ cuilȝ po· ſi recte illū opat̄· ſic opet̄ ſuē nē· puta recte intll'igē· recte loq 7 hui'· 7 iſto m̄ ꝯis modus loq̄ndi uocat· bn̄ opari· qn̄ q̄cūq pō fac̄ offm̄ ſuū· debito m̄· Et iō dd ad qōȝ q hit̄ intll'ctiui ſūt ūtutes· iſto m̄ accipiēdi· 7 ī alio· ¶ Ad· 1· argm̄· dd· q illud ūbū dcm̄ ē· d ūtute morali· ¶ Ad 2· 7 dd· parū pdeē ad ūtutē morale· ſcire· ſȝ firmit̄ uelle 7 opari· ¶ Ad· 3· dd q ibi diuidit ūtus moral'· ꝯ ūtutē ſpeclatiuaȝ·

Quito qr̄· vtrū ūtutes morales· theologice 7 intll'ctuales realit̄ differāt· dd q dd· q morales ab itll'ctualibȝ diſtigūt̄· penes ſbȝ 7 obȝ· q2 illa4 ſbȝ ē intll'ct· 7 ha4 ē affect· ūt illa4 obȝ ē uerū· ul' ens· ha4 aūt ē bonū· plan̄ ē aūt q penes formale obȝ ē diſtictō in ūtutibȝ· oȝ g dicē q realit̄ differūt· 7 formali' debēt dici bone iſte q ille· theologice aūt differūt ab utiſq· ī penes ſbm̄ q2 qlȝ ut̄ ē ḣ ul' ibi· ī ſūt ille· ſȝ penes obȝ formale· ē ꝯ̄a uidicādi· 7 id ē q2 theologice pficiūt aīaȝ rōnalē 7 determinat ad actus· quo4 obȝ eſt ultimꝰ finis· ſb tali rōne qua nō poſſum' ipȝ attigē· p nāle facultatē· ut dicet infra· ſȝ ille intll'ctuales ul' morales· nō pficiūt aīaȝ ad tales· q nō ſb ſint facultati nāli· q2 aūt finē ultim̄ nō hn̄t p obo· a fiq ūtutes illud hn̄t· p obo· nō tn̄ ſb rōne· ſb q nō poſſit attigi facltate nāl'· pſuppoita tn̄ gn̄ali influētia dī q ad ē huane nē· ſit nob ncāie·

Eſto qr̄· vtrū ūtutes theologice ¶ Rn̄o· dd q ſit

vi q ī· q2 dam̄· l· 1· ca· 1· dic̄· q oībȝ cogo ex nā dm̄ ab ipō ī ſīſ ē iſta· g aſīli· ei' dicēo· ſȝ ḣ ſufficiūt g 7c̄· = dd q dam̄ itll'ig̃ d cogtōe dī q ad gn̄ales ꝯditōes ī ſpāles· 7 iō ī ualȝ· ūt nē iſtiores nā hūā ſuū ꝑp̄ū finē ꝯſeqūt̄· p ſuā nāȝ· g miltō mag' hō· = dd q ḣ ē ex mag̃ nobilitate ip̄ hoīs· ē q ad finē ita altū ordinet̄· ex m̄ dignitatē hoīs· = g· ap̄o· cū heli· vi· ſiñ fide ipoſſibile ē placē dō· ē 1· co4 13· ſiñ caritate ī pdeſt·

quia sicut patet ad Cor. 1. homo est factus ad tale bonum adquirendum ad quod non sufficit naturalis facultas. Unde 2. ad Cor. dicitur quod oculus non vidit nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, que preparavit Deus hiis qui diligunt eum. Et sic finis est supra naturalem facultatem, immo omnino excedit. Non quod per naturam homo potest sufficienter ad id nos dirigere et ordinare. Illi autem habitus qui nos ad talia cognoscenda et diligenda et speranda ad invicem dirigunt virtutes theologice, sicut infra specialiter patebit. Sicut enim sagittans indiget cognitione signi ad hoc ut recte sagittet, alioquin non posset recte sagittam dirigere, sic ordinatus ad ultimum finem supra naturalem non potest recte ad illum tendere sine ipsius finis cognitione, quam dat fides. Ideo dicit apostolus: sine fide impossibile est placere Deo. Propter quod est maxime necessaria.

Septimo queritur que illarum trium virtutum theologiarum precedit. Et videtur quod caritas, quia fundamentum est principium hedificii. Sed caritas est huiusmodi, ergo etc. Probatio minoris: dicitur ad Eph. in caritate radicati et fundati. Ergo ipsa est fundamentum. Unde ipsa habita habentur omnes, et ea non habita nulla habetur, sicut dicitur ad Cor. Item Augustinus dicit quod amor est principium omnis affectus. Sed spes est affectio. Ergo caritas est eius principium. Contra. Apostolus 1. ad Cor. 13. eas enumerans ordinate dicit: fides, spes, caritas etc. Responsio. Dicendum quod duplex est ordo, scilicet originis et perfectionis sive electionis. Unde Augustinus dat exemplum in libro contra Faustum, quod flos est prius origine quam fructus, sed e contrario est de posterioritate electionis. Unde licet caritas sit prius electione, tamen fides est prior origine, sicut omne imperfectum est prius perfecto in eodem genere materie. Unde et per illam propositionem: illud est prius a quo non convertitur consequentia. Fides autem est huiusmodi, ergo etc. Huius autem ratio est quia motus rationalis appetitus non potest in aliquid amando neque sperando nisi cognoscat. Per fidem autem cognoscimus. Item appetitus non amat nisi quod se sperat posse assequi. Ideo prior fide est ipsa spes. Unde dicendum quod fides est prior origine quam alie virtutes theologice. Ad primum argumentum dicendum quod caritas dicitur fundamentum, quia est illud quod dat perfectionem omnibus aliis. Ad 2m dicendum quod via perfectionis caritas est prior spe. Sed alio modo potest esse e converso.

Circa 2m principale queritur primo de fide quid sit. Et queritur utrum sit bona diffinitio apostoli. Et videtur quod non, quia fides dicitur esse qualitas, ergo non est substantia. Item non dicit quod est substantia rerum etc. Item in omni diffinitione oportet ponere genus suum. Sed hic non ponitur, quia genus suum est virtus, ut patebit. Et ita est diminuta, ergo est insufficiens. Contra. Sufficit apostolus philosophus christianorum, qui eam sic diffinit: fides est substantia sperandarum rerum, argumentum non apparentium. Responsio. Dicendum quod hec diffinitio est bona et completa, licet partes eius non sint in forma ordinarie posite, sicut frequenter scribunt philosophi sillogismos non tamen in forma ordinarie. Unde invenitur fidei quod diffinibile habet genus et differentiam. Sed quia fides est accidens, accidentia oportet esse in subiecto. Ideo debet diffiniri per suum subiectum. Nam 7. metaphysice dicitur quod diffinitiones accidentium dantur per additamenta, licet illa non sint de earum essentia. Quia ergo fides non est quecumque accidens, sed est accidens quod est habitus gratuitus et bonus, ideo oportet quod fiat de ea sicut de aliis habitibus qui notificantur per comparationem ad obiecta eorum, secundum que sumunt speciem et bonitatem a fine. Hec autem omnia fecit philosophus noster Paulus in dicta diffinitione. Nam substantiam non accipit ibi prout est predicamentum, sed ab actu substandi, quia sicut substantia proprie dicta est stabilimentum accidentium, sic fides est stabilimentum totius hedificii spiritualis. Et quia tale stabilimentum sive dispositio est habitus, manifeste dicitur argumentum, eo quod argumentum est manifestativum intellectus, et per hoc datur intelligere quod est actus

intellectus. Res autem de quibus fides velut argumentum certificat intellectum non sunt visibiles per id quod sunt infra facultatem naturalis rationis, et ideo dicuntur rerum non apparentium. Finis autem istius habitus fidei est eius obiectum, quod est a nobis sperandum. Ideo dicitur sperandarum rerum. Propter quod datur intelligere bonitatem habitus ad obiectum, quia non sperantur nisi bona. Unde sensus illius diffinitionis est iste: fides est habitus bonus, fundamentum totius spiritualis hedificii, ordinatus ad res sperandas, manifestativus veritatis transcendentis facultatem naturalis rationis. Per hoc patet responsio ad argumenta, quia non accipitur substantia ibi proprie sed similitudinarie, et genus et differentia implicantur in ea.

Tertio queritur utrum fides sit virtus. Et videtur quod non, quia quod est vitium non est virtus. Sed fides est huiusmodi, ergo etc. Probatio minoris, quia per fidem creditur quasi cito. Qui autem cito credit levis est corde, Eccl. 19. Item Dionysius 4. de divinis nominibus: bonum hominis est esse secundum rationem. Sed homines fidem habentes faciunt contra iudicium rationis, quia ratio non vult stare cum fide etc. Contra. Ad Ro. 5.: iustificati ergo ex fide pacem habeamus ad Deum. Sed iustitia est virtus, ergo et fides. Responsio. Dicendum quod cum virtus sit ultimum de potentia, ut dicitur 1. Celi et mundi, virtus nominat potentie determinationem ad benevolentiam. Unde dicit quod motus actualis est a virtute vel violentia, 3. Celi et mundi. Non autem potest alicui inferre violentiam nisi per potentiam perfectam et predominantem, scilicet que possit agere in aliud et non pati. Unde defectus vel malum in actu est ex defectu virtutis agentis humane, quod contra divinas actiones nullus accidit defectus, quia ipse est perfectissimus. Unde ad perfectionem potentie exigitur quod bene operetur in genere suo. Unde cum virtus sit habitus quo potentia perficitur in tali esse quod non vincitur a passionibus nec trahitur extra terminos suos, scilicet extra terminos rationis, quod non congruit potentie rationali; quod autem potentia rationalis trahatur extra terminos rationis est contra naturam suam, et sic vincitur a passione. Et ideo id quo mediante potentia resistit et vincit et violentat passiones potest dici virtus, quia potentia est ita perfecta quod vincat passiones. Ergo cum fides sit gratuitus habitus qui perficit intellectum respectu eius, scilicet Deo credere, sit bonum non obstantibus passionibus rationum argumentorum, immo vincit illa credens esse conversum secundum rectam rationem, quia magis credit Deo quam prime veritati, quam sibi ipsi vel alicui rationi quantumcumque apparenti, et est ita potens quod captivat in obsequium prime veritatis ad credendum, et ideo planum est quod talis habitus merito debet dici virtus. Concedo ergo argumenta pro ista parte. Ad 1. argumentum in oppositum dicendum quod per fidem non creditur quasi facile homini, sed Deo propter se ipsum, et resistit homini opinioni dicenti. Cum cito credere est vitium, scilicet levitas cordis, quod nobis prohibitum est, Matth. 24.: si dixerint vobis ecce hic vel illic est Christus, nolite credere. Sed cito assentire prime veritati non est levitas cordis sed firmitas fidei. Ad 2m dicendum quod minor est falsa, quia quamvis nullus articulus fidei est aliquo modo contra rationem, licet sit paralogizatio. Unde non fuit contra rationem, sed secundum quod ratio dictat ut homo magis credat Deo quam homini, et quanto magis credit magis attingit perfectionem rationis.

Sexto queritur utrum fides sit in voluntate vel in ratione. Et videtur quod non sit in intellectu, quia dictum est quod virtus est habitus voluntarius in modo rationi consentaneus. Sed esse voluntarium non pertinet ad intellectum sed ad voluntatem. Item Augustinus de moribus ecclesie dicit quod virtus est amor ordinatus. Ergo exigit se quod sit in voluntate, quia amor est in voluntate, cum fides sit virtus, ut dictum est. Item Augustinus dicit quod fides credentium in voluntate fidelium existit. Unde cum cetera homo possit nolens, credere non potest nisi volens. Contra. Credere est cum assensione cogitare, sed hoc est officium intellectus. Item fides est per verbum Christi, quod habetur ex auditu, x. ad Ro. Unde dicit Gregorius quod illustrat et amplificat intellectum. Contra: hoc autem non inest, quia nullus actus absolute

potest esse in duobus subiectis. Responsio. Dicendum quod cum ista questione sint multe et varie opiniones, omnibus tamen obmissis ad presens dicendum quod fides est in intellectu, sicut in eliciente actum fidei, prout fides dicitur habitus extendens potentiam ad actum credendi, sicut in quo est principaliter. Est tamen a voluntate sicut ab imperante. Sed sicut in eliciente est in intellectu, in quo habet esse eius oppositum, ut infidelitas. Ad 1. argumentum in contrarium dicendum quod actus potest dici voluntarius vel elicitive vel imperative, et sic non dicitur esse actus credendi a voluntate vel imperative, et sic habitus fidei dicitur esse voluntarius. Et similiter dicendum est ad alia que procedunt eorum via.

Quarto queritur utrum fides sit una vel plures in eodem. Et dicendum sine argumentis quod cum unitas accidentis attendatur penes unitatem subiecti et numerum, intellectus autem in uno sit tantum unus, ideo et fides in uno existens est una numero. In diversis vero diversa est secundum numerum, sed una specie, quia una est ratio obiecti secundum quam fides in omnibus facit credere. Sicut enim caritas attendit unam rationem boni, sic fides unam rationem veri. Exemplum de visibili respectu oculi.

Quinto queritur utrum fides sit certior quam sit scientia. Et videtur quod sic, quia Augustinus dicit quod non est homini certius sua fide. Ergo fides vel magis vel saltem equaliter est certa sicut scientia. Item secundum philosophum virtus est certior omni arte. Sed fides est virtus, ergo etc. Contra. Scientia certificat intellectum de re scita, sed hoc nunquam est certum nec clare videtur quod fides dicitur, quia semper est rei non vise per intellectum. Responsio. Dicendum quod duplex est certitudo, scilicet adhesionis et cognitionis. De primo modo planum est quod maiori certitudine fides certius adsecurat intellectum quam scientia, nec hoc inconveniens est dicere, quia sicut apparet quod aliquis certius fidei credit Romam esse quam nunquam vidit, quam quod triangulus habeat 3. angulos equales duobus rectis. Non est ergo mirum si aliquis ita securus est de fide quam a Deo revelatam tenet, quando ille sic credit hominibus et illa que nunquam vidit. Nunquam enim aliquis philosophus promisisset amputari digitum suum pro tali veritate, et tamen fideles pro certitudine istius fidei tot et tanta passi sunt. Si autem loquamur de certitudine cognitionis, tunc est distinguendum, quia est quedam certitudo simpliciter et quedam quo ad nos. Primo modo adhuc fides est certior quam quecumque scientia acquisita, quia ille habitus cognitionis est certior qui firmius intellectum firmat ad adsentiendum alicui veritati. Hoc autem est quod facit fides, quia ratio qua intellectus per fidem adsentit est prima veritas, que est omnium veritatum prima causa et certissima, taliter firmans intellectum ut nullo modo sinat eum vacillare. Certitudo autem scientie acquisite que innititur rationi humane ad credendum et ad adsentiendum rei scite potest esse, et est improbabiliter minus certa. Loquendo autem de certitudine que ad nos, sic scientia habita per demonstrationes est certior fide. Quod autem hoc sit est propter nostram male intelligentiam, sicut est de oculo noctue respectu lucis solaris. Et per istum modum loquitur Hugo de Sancto Victore parte x. c. 1., quod fides est supra opinionem et infra scientiam constituta. Unde dicendum quod cum unumquodque iudicari debeat simpliciter secundum suam causam, et causa fidei certior sit quam causa scientie, ideo fides simpliciter loquendo debet dici certior quam scientia, sed quo ad nos et quoad nos eorum se habet. Ad 1. argumentum dicendum quod id intelligitur de certitudine adhesionis. Et per hoc et per alia que dicta sunt potest patere ad alia.

Sexto queritur quid sit forma fidei, et quod non sit caritas videtur, quia unumquodque sortitur speciem per suam formam, et non per id quod est contra ipsum dividitur. Sic autem est de fide et de caritate, que ad invicem dividuntur. Item forma et formale non sunt in diversis subiectis. Sed fides est in alio subiecto quam caritas, ergo non potest esse sua forma. Contra. Unumquodque habet per formam illud per quod operatur. Sed fides operatur per dilectionem, secundum apostolum. Ergo dilectio sive caritas

est forma fidei, ex quo per eam operatur. Responsio. Dicendum quod tunc dicitur aliquid informe quando caret sua perfectione. Perfectio autem est duplex, scilicet prima et 2a. Nam prima dat esse, 2a vero dat bene esse. Fides autem respectu primi esse non potest esse informis, quia si prima forma caret que dat esse, iam non est. Unde forma fidei que dat esse est quidam habitus quo credit omne credibile pertinens ad fidem. Nam si quis credit aliquos articulos et aliquos non credit, iam nullam fidem habet que virtus est. Si autem loquimur de forma que dat 2m esse vel bene esse, bene autem esse fidei est quod reddat habentem gratum Deo, ad quem tamquam ad finem ordinatur, et a quo fine omnis habitus voluntarius speciem sortitur. Hoc autem est officium caritatis. Ideo dicitur quod caritas est forma fidei, sine qua de fide dicitur esse informis et mortua. Propter quod dicitur fides operari per dilectionem, sicut per suam formam per quam perducitur ad finem intentum. Primum autem esse fidei potest esse in peccatoribus, 2m autem esse non. Et per iam dicta patet quid dicendum sit ad argumenta pro utraque parte.

Septimo queritur utrum talis fides informis debeat dici virtus. Et videtur quod non, quia secundum Augustinum virtus est bona qualitas mentis qua recte vivitur, qua nemo male utitur. Sed fidem informem habens non recte vivit, ergo non est virtus. Item Augustinus de vera innocentia: cum cetere virtutes possint bonis et malis esse communes, sola dilectio est virtus specialis et propria piorum atque sanctorum. Sed planum est quod in malis est fides informis. Responsio. Dicendum quod virtus dupliciter accipitur, scilicet communiter et proprie. Nam tunc dicitur virtus proprie, scilicet recta ratio perducens in finem, et isto modo virtus est principium meriti, et sic principaliter competit gratie vel caritati, quod idem est, sicut dictum fuit in 2o. Alio modo dicitur communiter virtus habitus habilitans potentiam et vigorans eam circa opus difficile. Sic autem fides dicitur virtus, quia intellectum perficit et habilitat ad adsentiendum articulis fidei difficilibus ad credendum, captivando se ipsum in obsequium Christi prime veritati, quod fieri non potest sine virtute, quod homo magis credat articulos cum eorum opposita magis videantur nobis vera quam ipsi. Unde multi peccatores sunt valde devoti, pro fide credentes doctrinam Christi et abhorrentes eorum opposita magis vera apparentia. Et ideo potest dici virtus. Si enim quis diceret castus sine caritate, quare non diceret fidelis sine caritate. Ad argumentum in contrarium dicendum quod id est verum de virtute formata caritate. Non tamen sequitur quod nulla alia sit virtus, cum caritas det esse fidei et accidat ei. Planum est autem quod per remotionem bene esse non destruitur esse simpliciter.

Octavo queritur utrum fides informis sit donum Dei, sive sit habitus infusus, quod ita est. Et videtur quod non, immo magis potius acquisitus, quia Augustinus dicit 14. de Trinitate 1. quod fides per scientiam gignitur. Sed quod habetur per scientiam non habetur per infusionem sed per acquisitionem. Item quod acquirimus per auditum non infunditur nobis, sed sic est de fide, x. ad Ro.: fides ex auditu. Item qua ratione potest unus infidelis acquirere unum articulum, eadem ratione potest et alium. Sed multi infideles credunt unum vel plures per suam scientiam acquisitam, ergo sic possunt acquirere alios. Non potest dici quod illos credunt per fidem infusam, quia per illam credunt omnes. Contra. 2. ad Eph.: gratia estis salvati per fidem, et hoc non ex vobis ne quis glorietur. Dei enim donum est. — eph. 2.
Responsio. Dicendum quod fides duo requirit: unum est quod articuli fidei proponantur intellectui, aliud est quod intellectus eis adsentiat. Primum non potest esse sine dono Dei, cum ipsi articuli non subsint facultati naturali, nullus eos sciret nisi Deo docente, et si nullus sciret, nullus proponeret. Unde dicitur revelavit eos aliquibus doctoribus fidei christiane, ut puta prophetis et apostolis, qui postea eos vel verbo vel scripto proposuerunt. Unde

non quod caritas est forma accidentalis fidei, quia non tantum perficit actum eius sed et habitum, quod patet quia quando aliqua duo sunt similiter colligata, dispositio unius redundat in alterum, exemplum de membris corporis. Sed sic est in intellectu et voluntate. Item quando aliqua duo principia concordant in aliquo actu, quodlibet illorum reddit [illegible]. Item quando aliqua duo sunt in aliquo ita quod unum mediante altero semper unum perficit adveniente altero. Sed voluntas est mediante intellectu, ergo habitus eius mediante habitu intellectus; ergo perficit habitum intellectus adveniente habitu voluntatis, que est caritas. Et ex hac ratione patet quomodo fides possit esse informis et quomodo non potest non esse sine forma [illegible] sed [illegible].

quo praedicabunt vel miracula. vel docet apostolus quod ea quae ipsi praedicaverunt a deo habuerunt. unde dicitur: numquid non audierunt? sed dico: et quidem in omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum. Aliud autem quod requiritur est assentire eis. sed hoc non potest esse sine dei infusione moventis interius. quia in cassum laborat exterius lingua doctoris nisi interius fuerit gratia salvatoris. unde tamen possunt per sua dicta per miracula visa, sed non sufficienter movent, quia patet quod unus credit et alius non credit. ideo oportet quod deus moveat intellectum ab intra per habitum fidei, ut assentiat primae veritati. Et hic fuit error Pelagii, qui dixit quod homo per solum liberum arbitrium poterat credere, si sibi proponantur. sed bene indigebat confirmatione in fide. sed initium fidei est in nobis. Sed hoc Augustinus reprobat tamquam falsum. quia cum articuli fidei sint supernaturales facultatem, oportet quod sit supernaturale principium quam humanum. et sic patet quod fides et informis est per infusionem suam per donum dei. sicut probat Augustinus per istam partem de verbo apostoli. ideo est concedendum. Ad primum argumentum dicendum quod fides dicitur per scientiam generari et nutriri, quia per scientiam homo disponitur et iuvatur de hiis quae sunt fidei et persuadetur intellectus et manuducitur. Ad secundum dicendum quod fides habetur per auditum sicut per instrumentum tamquam proponendo. sed nullus proponeret nisi a deo mediate vel immediate audisset. Ad tertium dicendum quod infidelis credens unum et alium non credens non habet ex fide sed ex aliqua apparenti ratione huiusmodi cum credit. unde non credit quia deus dixit, sed quia aliqualiter se intelligit credere vel ex reverentia alicuius doctoris. Fidelis autem non credit quia a doctore audit, vel quia filius alicuius fidelis fuit, sed quia deus revelavit in sacra scriptura teste Petro qui ait: spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines. infunditur tamen ipsa fides parvulis quantum ad id quod est formale, scilicet quod parati sunt assentire si ipsi articuli explicentur. sicut dicitur de habitibus acquisitis quod insunt animae quantum ad ipsorum habilitates et aptitudines, sed per adsuefactionem habent complete. sic est de istis quod per donum habent implicite sicut quasdam aptitudines, sed postea per auditum explicantur in particulari. unde philosophus I Ethicorum dicit de habitibus acquisitis quod non sunt animae nec praeter naturam, sed innatum est nobis eos suscipere animae. perfecte autem per adsuefactionem. hoc autem probat tribus rationibus. Prima est: id quod est animae non assuescit in contrarium, ut lapis non assuescit ferri sursum si milies feratur. Secunda est: id quod fit consuetudine non fit a natura, sed virtus fit per adsuetudinem. ergo etc. Tertia est: quod fit in nobis ab alio non fit a natura. sed virtutes fiunt in nobis per legislatores et magistratus qui inducunt homines in bonis moribus. et alibi dicit quod ea quae animae non laudamus nec vituperamus, sed virtutibus laudamus. ergo etc. Ex hiis patet quod eadem est secundum essentiam fides informis et formata in eodem. quia fides informis existens in peccatore fit illa eadem formata adveniente caritate per contritionem. sicut est de omnibus aliis virtutibus politicis. forma autem caritatis adveniens non mutat habitum fidei essentialiter, cum sit ei accidens. nec recedens corrumpit. nec est in eodem subiecto, quare non mutaret. sed quia sunt in eadem anima, oportet quod unum det fulcimentum alteri. unde caritas reddit eam claram et resplendentem sicut lux facit esse colores. In daemonibus autem fides talis non est, quia nec ante nec post lapsum fuit eis infusa. est tamen in eis credulitas conclusa et extorta per evidentiam miraculorum fidei. ita quod velint nolint coguntur credere. non tamen vident illam veritatem. et sic intelligitur verbum beati Iacobi: daemones credunt et contremiscunt. Et nota quod fides dicitur multipliciter. Uno modo accipitur pro professione, I ad Ti.: quia primam fidem irritam fecerunt. Secundo modo pro fidelitate. Ier.: periit fides de terra. Tertio modo pro conscientia, ad Ro. 14: omne quod non est ex fide peccatum est. Quarto pro sacramento fidei. Augustinus de baptismo: non est parvulos ita habere fidem quam habere fidei sacramentum. Quinto pro acceptione communi, pro ratione probabili. Boetius: argumentum est ratio rei dubiae faciens fidem. Sexto pro cognitione comprehensionis, ad Ro. 1: iustitia dei revelatur ex fide in fidem, sicut glossa dicit. Septimo pro habitu fidei informis, Iac. 2: fides sine operibus mortua est. Octavo pro actu fidei, Augustinus: fides est credere quod non vides. Nono pro obiecto fidei, id est haec est fides catholica. Decimo pro habitu fidei formatae, ad Ro. 1: iustus autem ex fide vivit.

Distinctio 24.

Hic quaeritur si fides tantum de non visis est etc. Haec est quaestio 24.

Circa quam quaeritur primo utrum obiectum fidei sit solum quod increatum vel creatum et increatum. et videtur quod sit solum increatum, quia sicut se habet caritas ad suum obiectum sic fides ad suum. sed caritas diligit utrumque bonum. ergo fides credit creatum et increatum. Item quilibet articulus est pertinens ad obiectum fidei. sed inter articulos sunt aliqui de creatura, sicut esse sepultum et natum ex virgine et similia. ergo etc. Contra: Dionysius 7 de divinis nominibus dicit quod fides est circa semper entem veritatem. sed talis non potest esse nisi increata. Responsio. dicendum quod de obiecto fidei contingit sicut de obiectis aliarum virtutum vel potentiarum, quia aliquid est formale et materiale. exemplum de colore et ipsius visus. obiectum materiale habet fides creatum et increatum, sicut visus habet album et nigrum. obiectum tamen formale quod est ratio credendi est solum verum increatum. quia ideo quaeritur fides credit est quia prima veritas revelavit. haec autem veritas increata est. Ad primum dicendum quod verum est quod obiectum caritatis est commune tamquam materiale obiectum, sed formale est solum unum, quia quicquid diligit est propter deum, et verum propter alterum, utrobique tamen unum. Ad secundum dicendum quod procedit de obiecto materiali tantum.

Quaeritur utrum tale obiectum ita sit verum quod nullo modo credito possit subesse falsum. et videtur quod non, sed quod possit subesse falsum, quia omne contingens potest esse falsum, eo quod suum eventum non est determinatum. quia incarnationem esse non contingens sed necessarium, sed Christum esse incarnandum fuit contingens. ergo potuit esse falsum. idem est de morte sua. Item quod subest fidei et caritati et spei subesse potest et e converso. sed spei potest subesse falsum, quia multi non sunt in caritate qui se sperant beatos, et tamen falsum est. ergo sic videtur esse de fide. Contra: sicut se habet caritas ad bonum sic se habet fides ad verum. sed caritas non potest diligere nisi bonum. ergo nec fides credere nisi verum. Responsio. dicendum quod nulli virtuti nec actui potest subesse aliud nisi ratio formalis obiecti. exemplum de visu. unde nec conclusio potest sciri nisi mediante medio demonstrationis. Ratio autem, sicut supra dictum est, ratio formalis ipsi fidei est prima veritas, sub qua non potest cadere falsum. nec aliquid subesse fidei quod non stat cum prima veritate, sicut non ens non potest stare sub ente. Ad primum argumentum dicendum quod dicta mors vel incarnatio vel huiusmodi possunt considerari absolute, et sic bene potuerunt impediri, et sic non cadunt sub fide. Secundo modo ut praevisa a deo, et sic impossibile erat ea non evenire, et sic cadunt sub fide. Ad secundum dicendum quod nullus sperat recte salvari nisi salvetur. sed ille de quo arguitur non sperat, sed praesumit, vel sperat si perseveraverit in gratia. alioquin non recte sperat. Si quis autem obiciat de hostia non consecrata quam credit consecratam, et sic videtur quod subsit illi fidei falsum, dicendum quod fides non credit has vel illas hostias consecratas, sed illas solum quas sacerdotes consecraverunt.

Tertio quaeritur utrum fides sit de vero complexo vel incomplexo. et videtur quod sit de vero incomplexo, quia caritas habet suum verum incomplexum. ergo et fides. Item nobiliori modo fertur intellectus in suum obiectum quam sensus. sed sensus fertur in obiectum incomplexum. ergo et intellectus ad suum attingit ut incomplexum. Contra Augustinus in Enchiridion c. 20: si tollatur assertio fides tollitur, quia sine assertione non creditur. sed assertio intellectus non est nisi circa complexum. ergo illud verum quod est obiectum fidei est complexum. Responsio dicendum quod cognita sunt in cognoscente per modum cognoscentis. modus autem cognoscendi intellectus humani est in veritate cognoscendo componendo et dividendo. licet ea quae cognoscat sint simplicia, intellectus tamen apprehendit non simplicia sed complexa. sicut e converso est de deo, qui cognoscit ea quae cognoscit non complexe sed incomplexe. sic ergo est de obiecto fidei, quod potest dupliciter considerari. quia uno modo ex parte ipsius rei creditae, et sic est incomplexum, scilicet ipsa res de qua fides habetur. Secundo ex parte credentis, et sic illud obiectum est complexum per modum enuntiabilis. Est autem obiectum fidei complexum, prout in ipsum intellectus fide informata fertur. quia aliter non est natus assentire ipse intellectus. id autem obiectum potest esse explicite vel implicite. fides autem quantum ad suam substantiam respicit obiectum suum implicite, continendo differentiam temporis, non determinando eam, scilicet factum vel fiendum. et quantum ad hoc non est variata fides, quia accidit ei explicatio. fides vero explicata respicit obiectum sicut enuntiabile complexum, determinando differentiam temporis et factum et fiendum, scilicet factum esse passionem et fiendum esse resurrectionem. unde Augustinus dicit quod tempora sunt variata, non fides. Ad primum argumentum dicendum quod non est simile de fide et caritate, quia bonum sub caritate est in re. sed veritas est in compositione et divisione intellectus, qui non est natus ferri aliter in suum obiectum quam per modum enuntiabilis. Ad secundum dicendum quod sensus in hoc non est nobilior, quia feratur in obiectum incomplexum, quia et intellectus fertur quantum ad rem creatam, sed quantum ad veritatem intellectam non feratur ut in verum vel in falsum, nisi sit leviter.

Quarto quaeritur utrum fides possit esse de aliquo enuntiabili quod re visa corporaliter. et videtur quod sic, quia constat quod domina nostra corporaliter sciebat et sentiebat se concepisse de spiritu sancto, et tamen hoc habuit fide. ergo etc. Item discipuli viderunt Christum ascendere corporaliter in caelum, et tamen hoc est articulus fidei. Contra Gregorius dicit quod ea quae videntur non habent fidem sed agnitionem. Item fides est qua creduntur ea quae non videntur. ergo non potest res esse visa et credita. Responsio dicendum quod de ratione fidei est quod in enigmate et non clare videatur. sicut dicit apostolus: argumentum rerum non apparentium. si enim haberet sensibilem cognitionem, iam non haberet meritum, sicut arguit Gregorius. quia actus fidei est valde difficilis et voluntarius est ad assentiendum. assentire autem rei visae non est difficile, nec voluntarium, immo est necessarium, quia cogit intellectum ad sentire rei visae. unde et si Thomas vidit Christum, credidit deum. unde aliud vidit et aliud credidit. et bene potest esse quod idem sit visum et creditum diversis respectibus. Ad primum argumentum dicendum quod domina nostra erat certa quod hominem conceperat, sed quod deum per fidem tenebat. Ad secundum dicendum est similiter, quia hominem ascendentem videbant, sed quod ille deus esset non videbant, sed credebant. unde articulus est circa ascensionem quod filius dei homo ascendit in caelum.

Quinto quaeritur utrum idem possit esse scitum et creditum. et videtur quod sic, quia potest aliquis philosophus sciens esse unum deum demonstrative venire ad fidem. ergo oportet vel quod iste obliviscatur, vel quod non habeat fidem. sed utrumque est falsum. ergo compatiuntur se ad invicem. Item adveniente cognitione perfecta non destruitur cognitio, quia sicut adveniente intellectiva non destruitur sensitiva. ergo potest esse respectu eiusdem cognitio fidei et scientia. Contra, philosophus in Posterioribus dicit quod idem scire et opinari non contingit. Responsio. dicendum quod scitum ab uno et creditum ab alio est bene possibile, quia beati sciunt omnia quae nos credimus. vel ab eodem in diverso tempore. Sed utrum idem ab eodem in eodem tempore est quaestio, quia de aliis non est dubium. ad quam quaestionem communiter dicitur quod non. quia impossibile est quod intellectus vel quaecumque potentia assentiat suo obiecto de necessitate et non de necessitate, quod contingeret in hoc, si idem esset scitum et creditum. Sed idem, nam demonstratio procedens ex principiis per se notis quae faciunt scire cogit intellectum assentire de necessitate et tollit omnem ambiguitatem. habitus autem fidei facit intellectum non de necessitate, sed voluntarie assentire credito propter reverentiam dicentis, et est semper in enigmate. unde Augustinus dicit: cetera potest homo nolens, credere autem non potest nisi volens. Hoc autem dico si credere accipiatur pro actu. si autem accipiatur credere habitualiter, tunc non est inconveniens esse ad credere et scire in via. exemplum: si sciendo per habitum fidei mundum esse creatum et postea discam per demonstrationem, tunc cessat actus fidei in hoc, sed bene remanet habitus. quia si oblivisceretur illam demonstrationem, adhuc crederet illum articulum per eundem habitum sicut prius. quod potest probari tribus rationibus. Prima est a simili. Secunda ab actu fidei. Tertia est a conditione obiecti. Prima est haec: sicut scientia et opinio sunt habitus diversi et contingentes et incompossibiles, ita scientia et fides. nam scientia et opinio non possunt esse de eodem, quia scientia dicit scitum impossibile esse aliter se habere, et opinio dicit de se non impossibile aliter se habere. et similiter est de fide, quae de sua ratione dicit credere non visum, et scientia dicit scitum visum. non autem potest esse visum et non visum idem. Secunda ratio est haec, quae iam tacta est, quia fides facit assentire ex imperio voluntatis, scientia autem ex evidentia rationis. Tertia est haec, quia obiectum fidei est quod principaliter nobis revelatur divinitus, excedens humanum intellectum. quae autem excedunt intellectum non possunt demonstrari per rationem intellectus. et ideo talia nulla demonstratione possunt sciri. et ideo non potest esse scientia de quibus est fides. unde credere propter se et propter alium est contrarium, quia propter se et non propter se. dicendum est ergo quod non potest esse idem scitum et creditum eo modo quo dictum est. Ad primum argumentum in contrarium dicendum quod talis philosophus veniens ad fidem non oportet quod obliviscatur, nec quod perdat fidem nisi quantum ad cessationem actualem, non habitualem, sicut dixi. Vel dicendum quod cognitio qua cognoscit deum non est sufficiens, nec possit stare cum pluralitate personarum, quam non habet nisi per fidem, quia non solum dicitur deum esse unum sed unum et trinum, ad quod nulla ratio pertingit. et quod probari non potest per naturale lumen tali demonstratione per quam recedat enigma. quia esse unum deum prout est articulus fidei importat esse unam substantiam dare cognoscentem omnia praeterita praesentia et futura, et possibilia quae numquam erunt, et foventem omnia quae sunt, et esse perfectum, nec possibile aliquid aliud tale. Ad secundum dicendum quod cognitio sensitiva non includit oppositum cognitioni intellectivae, ideo non recedit adveniente alia. actualis autem cognitio fidei includit repugnantiam actui scientiali re-

eidē ueritas. s. de necessitate et non de necessario per se et per accidens et sic deficit concludere. et uisu et non uisu. [Se oppinatur et ui.

Esto quod utrum obiectum fidei possit quod sic. quod eadem possunt adesse probabiles rationes. generant oppinionem. sed necessaria quam sunt fidei. quod persuadent sicut dicit augustinus in uno uolumine. c. n. aliquid quod necesse est credere persuadent. ergo oppinio et fides stant simul. Item ad eandem conclusionem potest haberi medium per se notum et topicum. sed primum generat scientiam. 2. oppinionem. ergo simul eidem potest esse scientia et oppinio. ergo multo magis fides cum fides magis concordat cum oppinione quam cum scientia quod est media. s. infra scientiam et super oppinionem ut dicit hugo. Contra. b. dicit quod opinio non certum habet. et per ea opinio si habet adhesionem cum timore partis alterius. sed fides facit certitudinaliter credere. et adherere sine aliqua ratione remanente. prime ueritati. ergo non potest stare simul fides et oppinio de eodem. Responsio dicendum quod aliquos dupliciter est oppinio quia quedam est accepto uni partis cum formidine alterius. et hoc non potest stare cum fide. quia ita accipit unam partem quod nullo modo dubitet de eius opposito. quod alias esset infidelis. nam dubius in fide infidelis est. alio modo dicitur oppinio quandoque accepto contra probabili ratione. et cum ista possunt stare articuli fidei. quod per tali ratione. utrum autem tali distincto habeat ueritatem. non dico quod secundum philosophum i. posteriorum. de ratione oppinionis est quod ille qui oppinatur. existimet se quod oppinatur posse aliter se habere. et hoc est commune omni oppinioni. cum autem fides sit super oppinionem non ui esse possibile quod de eodem simul eidem. sit fides et opinio. nam fides adsentit sine formidine. alterius partis. et opinio semper cum formidine. ergo non est contrarius opinans. quod autem non est certus dubitat. tale autem fidelis non est. et hoc est quod dicit b. quod opinio ambiguum habet et fides ambiguum habet. Ad i. argumentum dicendum quod minor est falsa. nam fidei nunquam dicuntur probabiles rationes. sed solum per primam ueritatem ductam. rationes autem probabile ualent ad manuductionem. uel confortandum fidelem. quod per augustinum de trinitate. non libenter audiuntur quam per fidem tenemus. Ad 2. dicendum quod medium probabile uel topicum non generat oppinionem in intellectu nisi de natura perfide uel scientie. nam actio actiuorum sunt in patiente et disposito. tale autem intellectus non disposito. est. modo de bilioni motu. sicut lapis non mouetur. modico calore non motu suo. naturali quamuis calor moueat opposite. sic est de fide. quod prima ueritas mouet motu necessario. sic scientia. et id nulla minor ratio. potest impedire. ex sole et candela. nam candela mouet de nocte. et non de die per maiorem actionem solis. Querere de sic fidei articulus. et utrum quid.

Septimo male affirmat parcatur. quid dicitur quod articulus est ueritas indiuisibilis de articulis non credendis. sed dicitur non est articulus sed uoluntarium. Contra. sufficit sua auctoritas. Responsio dicendum quod articulus dicitur ab articulando quod potest dupliciter intelligi. s. actiue et passiue. quod tamen passiue est quod per indiuisibilem unicum partes. sic apparet in manu. unde dicitur illes tales partes. ad quas stat resoluto. quod autem dicitur actiue est aliqua natura distinctionis ubi quod non ad quod uel casum sic accidat in gramatica. Et per istos duos modos

accipiunt doctores articulos fidei. quod articulus est aliqua ueritas de deo. quod dicitur aliquas ueritates. sed illa habet rationem obiecti credibile. non ulterius resolubile in alias ueritates. quod autem dicitur actiue tunc dicitur articulus quod nos artat ad credendum ad distincte credendum aliquid. non autem ad credendum simpliciter. quod hoc facit habitus. sed distincte credere obiectum. sunt autem talia obiecta ueritas. sunt articuli in partes. difficultatem ad credendum. 12. articuli. ueritates nuo. s. 6. pertinentes ad diuinitatem et 6. ad humanitatem. diuinitas autem potest considerari in se et absolute et sic est una ueritas sub articulis. s. credo in deum. uel credo quod deus sit. uel potest considerari diuinitas relatiue ad personas et tunc sunt 3. articuli. primus est patrem omnipotentem. 2. et in ihesum xpistum filium eius unicum dominum nostrum. 3. est in spiritum sanctum. et dicitur eo. opatur ad suam operationem. quod opus est triplex. quia una est per quam dat nobis esse. et tunc est unus articulus. s. credo creatorem celi et terre. et si fiat in enunciatis. credo quod deus fecit celi. credo quod deus est creator celi et terre. 2a est opus diuine per quod dat nobis esse gratie. quod deus sanctificato. et tunc est articulus iste. credo sanctam ecclesiam catholicam. sanctorum communionem remissionem peccatorum. et si fiat in enunciatis dicitur credo quod deus sanctificat ecclesiam catholicam in qua est communio sanctorum. et remissio peccatorum. 3a est opus diuine per quam dat esse glorie. et tunc est talis articulus. credo carnis resurrectionem. uitam eternam amen. et potest in formari talis enunciatio. credo quod deus resuscitabit carnem nostram. et dabit nobis uitam eternam. et sic habemus ut 6. articulos pertinentes ad diuinitatem. Sunt autem alii 6. pertinentes ad humanitatem. unitam diuinitati. s. est incarnatio. et est quod conceptus est de spiritu sancto et nec natus ex maria uirgine. 2. est passus sub pontio pylato. crucifixus. mortuus et sepultus. 3. est. descendit ad inferos. s. expoliandos. 4. est. tertia die resurrexit a mortuis. 5 est ascendit ad celos. sedet ad dexteram dei patris. 6. est inde uenturus est iudicare uiuos et mortuos. et sic sunt in ti sunt. 12. articuli. sunt ueritates. de quo omnis continet in symbolo collecto. et oppositio ab apostolis. quorum quilibet posuit suum et apostolum primo potest. et id dicitur symbolum. ab in quod est simul et bole quod est sententia. quia sit una sententia de fide catholica. i. uni uersali et generali. [Petrus posuit istum articulum. credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre. [Andreas sub unum. et in ihesum xpistum filium eius unicum dominum nostrum. [Johannes dicit qui conceptus est de spiritu sancto natus ex maria uirgine. [Jacobus dicit passus sub pontio pylato crucifixus mortuus et sepultus. [Thomas addidit descendit ad inferos. tertia die resurrexit a mortuis. [Jacobus minor dicit ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. [Philippus dicit inde uenturus est iudicare uiuos et mortuos. [Bartholomeus dicit credo in spiritum sanctum. [Matheus dicit sanctam ecclesiam catholicam. [Symon dicit sanctorum communionem remissionem peccatorum. [Taddeus dicit carnis resurrectionem. [Mathias dicit uitam eternam amen. Et per hoc patet ad argumentum. quod non dicitur quod nos artem credere. quod hoc est solum uoluntarium. sed dicitur artare. quod credere est artare in unam sententiam indiuisam. uel dicitur quod supposito esse uoluntario artat quod credendum. si uis peruenire ad salutem.

Octaua quod utrum sit necesse credere eaque possunt probari. probari. Responsio dicendum quod necesse fuit et c. sic ratio ea quam sunt fidei. tamen illa quam possunt persuaderi. uel probari. quam illa que nulla ratione. nam possunt probari. per tamen. patet quod ut cum ho perueniat ad cognitionem diuine ueritatis

nam scientia ad quam pertinet probare diu esset. et alia huius quam possunt probari per rationes. ultimo adscisset. quod multa presupponit adscisse. et sic nullus perueniret ad fidem. non sciret quod omnes scias. 2o ut cognitio dei sit certior. nam multi sunt quam sunt duri. et non possunt non solum omnis scias. sed neque unam. scias esse. et similiter habent alias occupationes. temporales uite. et id est quod proponat sibi per modum fidei. 3o propter certitudinem. quod id humana ratio dubia est. ut transcat est ualde incerta. cuius signum est quod philosophi opponunt ad inuicem per suas rationes. ut agunt esset indubitata. et certa cognitio de deo. apud homines oportuit ut eius diuina narrata crederent per modum fidei. tamen ad eos dicta que mitti non potest. propter hoc non superfluit fides. et dicit quod posset per rationes probari. immo gratia actiones. omnis agere tenet dicit pietati quam non respicit magis ignitudinem. d. 29.

Vedas adacced de sufficientia fidei ad salutem. et c.

Habet d. 29. et quia quod per utrum in symbolo apostolorum sufficienter contineat ea quam tenemus credere. et in quo non quod si sufficiat ibi expressa. ergo alia duo symbola sunt superflua. quod non est dicendum. Item credere penas eternas est necessarium ad salutem. sed illo non continet aliquid de penis eternis. Item credere corpus xpisti cum sit maxime difficultatis est miroruin. et tamen non est in positum ad hoc. Item sic dicitur est omnipotens ita est infinite et bonus et sapiens et sic de aliis. quod tamen non est in sic omnipotens. Et dicitur fides tota iusta est domini humanitatis sed quibusque modis continget considerari. xpistus recipit. i. ergo est sufficienter expressa. quod omnis notitia de deo. est uel ipse uel in sua operatione. tamen in ipso quam in ea sunt et c. ergo et c. Responsio dicendum quod sic contingit doctrina aliarum scientiarum. sic de doctrina fidei. sic autem de scientiis. quod quedam sunt prima magis implicite omnia que sunt descendentia in illa continentur. sic patet. e. metaphysica quod omnia prima reducuntur ad maxime per se notum. quod non est affirmare et negare idem. simul et de eo fidei quod omnes articuli reducunt ad aliqua prima credibilia. s. quod credidit dicitur esse. et prudentiam habere de hominum salute. quod sunt de dictamine iuris naturalis. ut id non sit actus fidei de eis. propter eorum eminentiam manifestam. sed bene est actus fidei de conclusionibus ab illis elicitis. quo ad illos quos nesciant talia elicere. unde. xi. ad heb. dicitur. oportet accedentem credere quod est. et quod inquirentibus se remunerator est. i. istis autem duobus implicite omnes articuli continet. quod in esse diuino includitur omnia quam est in deo eternaliter existentia. quibus nostra beatitudo consistit. in prudentia autem continet implicite. omnia quam temporaliter ad deo. dispositione facimus sunt facta ad salutem hominum. quod sunt uia ad nostram beatitudinem. quod autem ista sit deum est supponere. et id non oportet repetere. et sic illi. 12. articuli multa alia continet implicite. nam in ipso multa continet. s. sapientia et infinitas. unde anglus qui uoluit prelationem incarnationis possibile allegauit se. non est quod idem ipse ab deo dicitur esse ubique. unde quantum fideles fuerunt remotores a xpisto tanto habuerunt fidem minus explicatam. et c. totum implicatum. sic dicit apostolus ad hebreos. xi. longe autem eas aspicientes. sed dicit apostolus dicitur. accepistis autem per missionibus. unde quanto ad apostolos uero tanto minus distincte apparet. i. physicorum. dicitur est ergo ad quod est. pro pleno ibi continet. Ad. i. argumentum dicendum quod alia symbola non addunt sed explicant et exponunt. propter nouas heresis quam surrexerunt. Ad. 2. dicendum quod eterna pena

dicitur intelligi in articulo de uero. in remuneratione. uel ad iudicium quod iudicatur est uiuos et mortuos. i. bonos et malos. Ad 3. dicendum quod corpus xpisti non est articulus fidei. sed sacramentum fidei. pro utrum continet in speciale miraculum corporis xpisti. potest reduci ad omnipotentiam operantem miracula. uel si aliquos ad unitatem ecclesie. et peccatorum remissionem. Ad 4. dicendum quod omnipotens includit sapientiam et ipsius bonitatem. et omnia quod si una tali conditio dicitur non sit expressa. Credo quod utrum omnes teneantur credere istam fidem explicite. uel sufficiat credere aliquos articulos. et uidetur quod sic quod non uitatur malum nisi cognitum. sed quilibet tenetur uitare malum errorum. oppositi cuiuscumque articuli. ergo nullus potest uitare nisi cognoscat. sed tenetur uitare omnes. ergo omnes cognoscere. Item quod pauca sunt quam hic possit facere. sed in quo in tanta multitudine. ponere. ex per stat salutis. ergo et c. Responsio dicendum quod omnes homines tenentur scire ea. sine quibus non potest esse salus. illud autem est fides sicut dicit apostolus. impossibile est sine fide placere deo. sed aliter est in credentium sequentes ad uetera. et precedentes. quod potest tibi sufficiebat credere mediatorem per cui uirtute liberaret a peccato originali. aplicat autem per fide eum mitra quam indigent suis. quam in fide contingunt eidem. sed aliquam maiores hic credebat implicite quo ad nos. sed explicite quam ad minores sui temporis. de huius uero quam sunt per aduentum. et sciendum quod non omnes equaliter tenentur. quod doctores et prelati tenent non solum scire per se sed et per aliis ostendere. minores autem sine totali explicato ne saluant. tamen principales articulos. solempniter sciat explicite. nisi sine contemptu pro salute possunt tales articulos ignorare. de aliis autem sufficit quod implicite credant quod maiores credunt. quod boues dicit arare et asine pascebantur iuxta eos. hic tamen est necessarium quod non poterint credere omnia alia apostolorum nisi facere sceptrum. Ad argumentum dicendum quod non uitat malum nisi cognitum uerum est. si tale non cognoscat in particulari. sic tamen in generali. dispensat quod est quod credidit fides ecclesie. tamen bene dicitur quod quod aliud nouum de fide. ut moreris quod non sit credere in persius inuestigare. si hic tenet fides catholica. ab huius quos sunt esse sufficientes. hic docet deus ac per suam misericordiam semper prouidet aliquos. tales quibus potest homo querere. Quod utrum fides cum quam ad nos decreuit. Et quod non uidetur quod sic. quod plus cognoscit de fide moyses. p. aduentu xpisti. quam antiqui patres. sic patet. exo. 3. nomen meum adonay non indicaui eis. ergo et c. Item quod quedam scielat patres illi sciebat angeli. sed angeli multa per modum addiscere. ab ecclesia. quod prius nesciebant. sic dicit apostolus. ut innotescat potestatibus et principibus multiformis sapientia dei. Contra. omnes quod est uel est in pretero. sunt plus uero de futuro. quod sicut modo est uero. xpistum fuisse passum. sunt uero esse passurum. et sic de aliis. ergo non est addere. Responsio dicendum quod fides esse multiplicata dupliciter intelligi potest. s. uel noua additione. uel noua explicatione. per modum non est multiplicata. sed solum 2o modo. quod multa sunt hodie explicata de incarnatione et redemptoris. puta incarnatio et passio. et similia quam prius erant implicata. quam iuno. quod tunc sufficiebat credere redemptorem futurum. et non plus. et non sunt omnia.

i. parum ad intuitum quedam sub lege nec quedam sub lege scripta. et quedam tempore gratie. nam in omnium personis tenebant ad explicite. quam sine lege non tenebant. in natura. affecti non facit. alias talibus quod ad unam salutem pertinebat. illi uero quam sub lege scripta tenebantur credere quod et nisi perfectus mediator et redemptoris. ut est ut. est quod illi antiqui non. i.

ibi implicita explicata · sic dicit ugo de sacramentis · an
lege de actore credebatur · et ab eo salus et redemptio ex
pectabatur · per quem autem et quo complenda foret non cognosce
batur · exceptis quibusdam paucis quibus de speciali dono re
uelatum fuit · et ideo dicitur quod cuiuis quod ad explicatorum
et non quo ad actorem. Ad 1 argumentum dicendum quod argumentum
de explicatione et hic uero est et similiter dicendum est ad 2m.

Quarto queritur ad quem pertineat fidem explicare.
Respondeo dicendum quod ad illum pertinet explicare · ad quem
pertinet ea que sunt fidei determinare · specialiter ut ab
omnibus inconcusse teneantur · talis autem est summus pontifex ·
ad quem maiores ecclesie cause referuntur · ut dicitur
d. 93 · et luc. 22 · dixit dominus beato petro · ego pro te ro
gaui petre ut non deficiat fides tua · et tu aliquando
conuersus confirma fratres tuos · et ideo huius est quia una est fi
des catholica tocius ecclesie · et ideo per ierarcham tocius ecclesie
debet determinari · non tamen mutare potest statum articulorum · unde
dicitur · quod non addetis ad uerbum quod ego loquor uobis ·
nec auferetis · uerum tamen tenentur presbiteri consilium quere ab episcopis ·
et tunc synodus maiora cum presbiteris · di. 19 eodem · xxiv · illud ·
xxiv · q. 1 · quotiens · ideo inducta ad ea que sunt

Quinto queritur utrum ratio fidei diminuat meritum
fidei · et uidetur quod sic per gregorium in omelia · fides non habet meritum
cui humana ratio prebet experimentum. Contra · beatus petrus
docet inducere · et reddere rationem de ea que est in nobis fidei et
spei · 1 · canonica c. 3 · sed non moneret si meritum minueret
ergo etc. Respondeo dicendum quod actus fidei potest esse meritorius in quan
tum subiacet uoluntati · contingit ad adsensum · sed
contingit ad usum · ratio autem humana dupliciter potest se ha
bere ad uoluntatem · credentis uno modo ut precedens · quia non
habet uoluntatem nisi ratio adducat inmediatum · et tunc pla
num est quod diminuit meritum · sicut dicit gregorius · nam passio precedens
debet electis · uirtuosi diminuit laudem · alio modo
potest consequi uoluntatem · ideo credentis prompte · et tunc si que
habet rationes libenter audit · et tunc non minuit meritum
immo auget · quia forte non est aliqua ratio excludens totaliter
lux fidei latentiam · sed bene remouet impedimenta fidei
ostendens quod non est impossibile quod fides proponit · simpliciter ergo dicendum quod
ratio non diminuit rationem meriti · si ratio sequitur eo quod uo
luntas prompte adsentit · sine ea · si autem preueniat
et uoluntas non propter ea si propter auctoritatem diceretur pro
... non minuit rationem meriti caritatis · licet
aliqualiter diminuat de ratione fidei · per dictum patet responsio ad argumentum.

Sexto queritur utrum confessio fidei sit necessaria ad salutem
et uidetur quod non · quia primo illud sufficit ad salutem · per quod
homo adtingit finem uirtutis · sed per ipsius finis ista uirtu
tis fidei est coniunctio intellectus humani ad ueritatem diuinam
hec autem potest esse sine exteriori confessione · ergo confessio
exterior non est necessaria. Contra per exteriorem confessionem
fidei innotescat fides alteri homini et non deo · quia deo inno
tescat per interiorem · sed innotescere aliis hominibus
non est necessarium ad salutem non precedentibus et instruentibus.
ergo etc. Contra illud non est necessarium · per quod homo alios
scandalizat · immo et hic · 1 · ad cor. x · sine
offensione · estote iudeis et gentibus et ecclesie
dei · sed aliquando per confessionem conturbantur infideles · ergo etc.
Contra · ad ro. x · corde creditur ad iustitiam ore

autem confessio fit ad salutem. Respondeo dicendum quod ea que cadunt
sub precepto legis diuine sunt duplicia · scilicet affirma
tiua et negatiua · et cetera · ut alias dictum fuit · confessio
autem fidei cadit sub precepto affirmatiuo · ergo obligat
pro loco et tempore · et secundum alias circumstantias debitas · sed quando
dicit actum uirtutis esse uestitum et regulatum quando autem sit
non est cuiuslibet determinare per se · planum tamen est quod tunc esset
quando per suam taciturnitatem subtraheretur honor debitus deo
uel utilitas subtraheretur proximis · exemplum quod possit dici talis
qui non haberet fidem uel non esset una in quibus casibus est necessaria
fides uel huiusmodi. unde procedit argumentum quod hic probatur. Ad 1
magnum dicendum quod finis fidei sicut omnium aliarum uirtutum ordi
natur ad finem caritatis · qui est amor dei et proximi ·
et ideo quando honor dei subtrahitur · uel proximo utilitas
impeditur · et tamen non caritatem adulat. Ad 2 dicendum
quod licet homo non teneatur innotescere homini per fidem suam
quocumque casu uel loco · tamen quando fides periclitatur · non
ipse confiteatur · tunc bene tenetur · quia hic dicit per ipsum
actum. Ad 3 dicendum quod si fidei confessio generat turba
tionem absque utilitate fidelium · non est laudabilis pu
blice confiteri · sicut dicitur x. mt. 7 · nolite sanctum dare
canibus · neque margaritas uestras · spargere ante por
cos · ne conuersi disrumpant uos · sed si accidat casus si
dicit tunc est obedire deo precepto scandalo hominum etc.
illud quod dixi sinite et cetera angelus uel primum hoc huius si

Septimo queritur utrum angeli habuerint fidem · et uidetur quod non · quia cognitio fi
dei est enigmatica · sed nulla obscura cognitio ha
buerit · ergo nec fidei cognitio · probatur minor · quia tenebri
ose uidere est pena peccati · et tunc nulla erat pena
quamquam non est in mano et iadressum · sed contra accedere
secundum apostolum · xi · ad heb. angelis autem erat huius · et cetera
hoc · quia erat statim ascendenti ad deum · quod indige
bat fidem hic. Respondeo dicendum quod quidam dixerunt quod angeli
non habuerunt fidem propter manifestam dei cognitionem de
rebus diuinis · sed non uidetur hic esse bene dictum · quia obiectum fidei
ueritas prima non uisa · cuius uisio beatum facit uidetur
et fidei succedit · cum ergo angelis non uiderit per essentiam
quia ideo fuisse beatus manifestum est quod non huius uisiua
et intuitiua cognitio quam beatum facit · et ideo fidei excludit ·
ergo est necesse dicere quod per gratiam eis datam ad quam confirmati
fuit in eis aliqua inchoatio · spante beatitudinis · quae fit in
intellectu per fidem · et in uoluntate per caritatem · illud
autem formale obiectum fidei · cum faciat adsentire fidem
est supra omnem naturalem cognitionem fidei · circa tamen hominum quam
angelorum · unde cognito de futura beatitudine non dicitur si
ta · post tamen huiusmodi adde caritate datum · contingit autem ad ma
ta ipsi fidei · potuerunt sine fide cognoscere · per naturalem
cognitionem · contingit ad aliquos articulos · quia et tales fuit
ab aliquibus sunt dicti et ab aliquibus sciti · unde dictum est quod
homo et angelus habuerunt fidem de quibusdam diuinis · licet habuerint
cognitionem de multis quam nos ignoramus. Ad argumentum dicendum quod
non quamquam exemplo sui clara cognitio tollit fidem · sed solum
exemplo prime ueritatis · quam non hoc nec angelus habuit prius

Octauo queritur utrum christus habuerit fidem · et uidetur quod sic quia
non debuit alios docere quod ipse non plene habuit · quia ipse
cepit facere et docere · ergo cum ipse docuit fidem · ergo ipse ha
buit · unde dicitur 12 ad heb. quod est actor et consumator
fidei · ergo etc. Contra · fides est argumentum non apparentium ·

ergo ipse non uidisset nisi ei apparuissent obiecta fidei · quia summe est
cum ipse fuit beatus. Respondeo dicendum quod obiectum fidei ut dictum est
frequenter est prima ueritas non uisa · hic autem ueritas re
cipit speciem ab obiecto · et ideo posito quod res diuina sit uisa ex
cludit rationem fidei · christus autem omnia uidit · et ideo non habuit fidem
sed rem que succedit fidei. Ad argumentum dicendum quod sunt aliqui
uirtutes que de sui ratione important aliquid imperfectum · ratione sui sta
tus · et ideo christus contingit ad talem imperfectionem · fidem non habuit
sed illud quod est ibi perfectionis plene habuit · sed obiectum ad
dictum propter quod fides est uictoria · hereticus discredens alicui

Nono queritur · utrum discredens aliquem articulum · et alicui credens
habeat fidem saltem informem · et uidetur quod sic quia non est
potencior intellectus heretici quam catholici · sed catholicus
indiget habitu fidei · ad credendum quemcumque articulum
ergo si ipse indiget multo magis ille ·
Contra sicut unum peccatum mortale contingit caritatem · sic dis
credere unum articulum contingit fidem · sed ubi est unum peccatum mor
tale nulla potest esse caritas · ergo ubi est incredulitas unius
articuli nulla potest esse fides · ergo quod sicut sub habitu fidei
continentur articuli fidei · sic sub habitu grammatice continetur
sare facere latina · sed aliquis dicit hic grammaticam si sciat
facere omnia latina · dato quod sit aliquis qui nesciat facere ·
et similiter non est de illo · quod dicit quod omnes articulos · per quod
unum. Respondeo dicendum quod talis discredens unum articulum fidei
non habet fidem · sed est heretice consensum · et ideo est ipsam quia
species cuiuslibet habitus dependet ex formali ratione obiecti qua
sublata species illius habitus remanere non potest · fidei autem
primum et formale obiectum est ueritas ut in sacra scriptura
manifestatur · ex doctrina ecclesie · unde quamquam non in
haberet infallibiliter tali doctrine ille non habet habitum illius
obiecti · sed ea que sunt fidei alio modo tenet quam per fidem · sicut
si aliquis tenet aliquam conclusionem · non uidens medium illius de
monstrationis · ille non habet scientiam illius sed opinionem solum
sic ille qui non adheret doctrine fidei · sicut regule diu
ine sed dicit quod placet · et discredit quod non uult · iam non credit
quod illa doctrina dei · sed uoluntati uel soli sue adhe
ret · ergo manifestum est quod qui pertinaciter discredit unum articulum
non est fides in omnibus · sed doctrina ecclesie · et ideo hereticus est
eo quod sue opinioni inheret pertinaciter · si autem non pertinaciter
inheret sed solum male credit · non est hereticus dicendus
sed errans · unde augustinus dicit · errare quidem possum hereticus esse
non possum. Ad primum argumentum dicendum quod intellectus heretici non est
potencior · quia illa que tenet non tenet per fidem sicut te
net fidelis · sed simpliciter inherendo proprie uoluntati dicenti ·
ad quod indiget humani adiutorio dei · sed ea que tenet te
net proprio iudicio · consensus. Ad 2 dicendum quod in scientiis
sunt diuersa media · per que probantur diuerse conclusiones · ideo potest unum
medium cognoscere · alio ignorato · sed non est sic in fide · quia
est solum unum medium · scilicet prima ueritas · propter quod credit omnia
que sunt fidei · Queritur utrum purificatio cordis sit effe
ctus fidei. Respondeo dicendum quod sic sicut patet per dam
bene potest actuum · 19 · quam dicit fide purificans cor
da eorum · quam autem dicit cor purificare sed est · quia
puritas cuiuslibet rei prouenit ex amissione alicuius non
in sit eius · exemplum quod argentum miscetur cum plumbo · ex qua

causa in eo aliquid peiorato non est sue · planum est autem quod
rationalis creatura est nobilior quamquam alia non rationali · et ideo
quando eis admiscetur per amorem · contingit infidelitatem et in
puritatem · quia se eis subicit · aqua infectione purgetur
motum separat · separatur autem ab impuro et accedendo ad pu
ritatem · recedit autem ab istis inferioribus · et accedendo ad
superiora · sed addendum in quo quidem motu primum principium est fides
per quam cognoscamus eum · propter quod dicitur quod accedentem ad deum
unde per eas sequitur effectus purificationis · inde terre
dicere ab istis · quod si purificat per caritatem perfecte est purga

Consequenter queritur de opposito ipsi fidei · scilicet de infideli
tate · Et queritur primo utrum infidelitas sit peccatum · et
uidetur quod non quia nullus peccat in eo quod uitare non potest · sed non est
in potestate hominis uitare infidelitatem · minor probatur
per 10 quod dicit ad ro. x · quomodo credent in quem non audierunt
etc. Contra · non sunt peccata mortalia quorum nullum est in in
fidelitas · ergo non est peccatum. Contra fides est uirtus · ergo eius opposita
est uitium. Respondeo dicendum quod hoc posito infidelitas potest teneri dupliciter
scilicet priuatiue uel negatiue · si teneatur negatiue
ut dicatur infidelis qui nec umquam audiuit de fide · tunc non est
peccatum sed pena peccati · quia est quedam ignorantia diuinorum conse
cuta ex peccato primi parentis · quando autem sic est infidelis ·
dampnatur propter alia peccata que sine fide non remittuntur ·
et non propter infidelitatem · unde iohannis 12 dicitur si non uenis
sem et locutus eis non fuissem peccatum non haberent quod
augustinus exponens dicit quod intelligitur de peccato · quod non credere
in xpistum · si autem intelligatur contingere priuatiue ea
scilicet quod repugnat fidei · uel ipsi contempnit · sic dicitur
ps. 40 · quis credidit auditui nostro · et hoc proprie stat in
fidelitas · et tunc est peccatum mortale · sicut probat ratio per istum
pro. Ad primum argumentum dicendum quod illa ratio probat ut de te
net illa pro negatiue et tunc non est peccatum. Ad 2
dicendum quod immo superbia infidelitas · ut est peccatum est sub su
perbia · quia non uult se subicere regulis fidei · et sano in
tellectu primum · uel dicendum quod uirtutes theologice non reducuntur
ad uirtutes cardinales · quia sunt priores sic et uitia
eis opposita non reducuntur ad uitia uirtutum cardinalium ·

Secundo queritur utrum infidelitas sit maximum omnium peccatorum ·
Respondeo dicendum quod omne peccatum formaliter consistit in auersio
ne a deo ut dictum fuit in l. 2 · unde tanto est grauius
peccatum · quanto magis per ipsum homo separatur a deo tale autem
est infidelitas · quia non solum non habet cognitionem de deo · per quam
ei possit appropinquare immo quod peius est habet de deo falsam
opinionem · per quam elongatur ab eo · hoc autem est intelligendum
de genere suo · bene tamen potest esse aliquod peccatum grauius ex accidenti.

Tercio queritur utrum sint plures species infidelitatis · et ui
detur quod non quia quotiens dicitur unum oppositorum · et reliquum
1. top. sed fides est una sola species · ergo et infidelitas est una ·
nam formale obiectum fidei est unum · a quo recipit speciem · licet mul
ta credat · et sic obiectum infidelitatis est prima ueritas
licet multa discredat. Contra sicut dicta hic est tot species quot
habet modos · cum infinitis modis contingat errare a diui
sa aliquis errare · iam erunt species infinite · et tunc non
erunt considerande. Contra unicuique uirtuti opponuntur mul
te species uitiorum · quia bonum contingit uno modo · malum uero multi
pliciter · secundum dyonisium · et philosophus 2 ethicorum · sed fides est una uirtus ·
ergo etc. Respondeo dicendum quod cum uirtus consistit in hoc quod adtin
gat aliquid cognitionis uel operis humane · adtingere at

ē uno m̄· circa unā mā· ſ; arēgl'a diuerſe ɔtig' mltiplicat· ⁊ hē cā q' un' uēnti mlta uitā op nūt. h aūt diuſitas deuiatōniſ· pot ɔſidrari dupl' vno m̄ ɔ ɔiuſaz hitudīo· ad ūtutē· puta ſ; dſcīu ul' habūdātia· 2° m̄ ꝑ gruptōz diuſoꝝ q' reqrūt ad ūtutē· vn pictagorica dixit malū ēē infinituz ſi g° infidelitas ɔſidret· put renitit fidei· h pot ēē aut nō dū ſuſcepte· ⁊ tal' ē infidelitas paganoꝝ· aut iā recepte inſigā· ⁊ ſic ē infidelitas iudeoꝝ ul' iā actu recepte in manifeſtatōne ūitatis· ⁊ ſic ē infidelitas hētiroꝝ· ⁊ ſic ingnali ponūt d ei ēē· 3· ſpēs·

Et ſic de aliis ...

[illegible]

q exponat cōſcd dic· ad m̄ſa ſi uoluit re ſm ul la ꝑhibitōne ...

[illegible]

constituta ex utraque extremitate. sicut est largitas que tenet medium inter avaritiam et prodigalitatem. et tunc vocatur virtus cardinalis. si autem sit medium tamquam destructivum utriusque extremi. tunc non oportet quod sit cardinalis. et tali modo est spes in medio duarum malitiarum scilicet presumptionis et desperationis. et sic liberat ab illo duplici malo. Ad 2m dicendum quod alia est expectatio spei et longanimitatis que est pars fortitudinis. quia spes est in expectatione ad bona eterna. que consurgit ex confidentia qua anima innititur ipsi deo. ex tota sua virtute. sed illa est quedam mentis constantia qua anima caret plene tristitia de affligentibus. unde obiectum motivum est diversum.

Quinto queritur. utrum spes possit esse informis. et videtur quod non. quia illud quod cadit in diffinitione alicuius non potest separari ab eo. sed gratia cadit in diffinitione spei. probatio. modo quod spes est expectatio eterne beatitudinis ex gratia et meritis proveniens. Item aut spes est cum gratia aut non. si est habeo propositum. si non iam non est spes sed presumptio. sicut dicit magister in littera. quod ubi quod absentibus meritis non remanet spes sed presumptio. Contra. augustinus de vera innocentia. cetere virtutes sunt communes bonis et malis. sola dilectio dei et proximi proprie est sanctorum atque piorum. Responsio. dicendum quod actus spei potest esse informis. nam potest aliquis sperare vitam eternam sine gratia gratum faciente. sicut apparet in multis peccatoribus. ille autem actus bonus est et procedit ab aliquo habitu qui facilitat potentiam et rectificat ipsam. quod elevat eam habentem ad gloriam sicut in finem debitum. ubi est standum et quiescendum. elevatio autem potentie ad eterna bona expectanda tribuit ei quandam stabilitatem ne per desperationem subcumbat. quod autem tale est pertinet ad virtutem. sicut in domino est de fide. inter autem dicuntur virtutes theologice quia habent deum pro obiecto. cui inherent. inherere autem est duplex. quia propter se sic facit caritas. vel propter aliquid. ex quo nobis inde aliquid provenit sic fides facit inherere deo. sicut principio a quo habemus cognitionem veritatis. deum enim non verum esse. quia nobis ab eo dicitur. spes autem facit inherere deo sicut a quo provenit nobis beatitudo perfecta. dicendum est ergo quod spes est distincta a caritate. et potest esse sine ea. sicut dicit augustinus in auctoritate iam dicta. in arguendo. Ad 1m argumentum dicendum quod duobus modis potest quis sperare. habendo scilicet merita in proposito et in radice et in effectu. et sic est bonorum virorum qui iam fecerunt multa bona. aliter habendo merita non in actu sed in proposito et in radice. et sic est illorum qui iam habent caritatem et proponunt facere multa bona quibus sperant se habituros vitam eternam. aliter habendo merita in proposito tantum. sicut ille qui licet sit peccator proponit tamen adhuc bene facere. et sic est actus spei informis. aliter non habendo merita nec in actu nec in proposito. et sic est ille qui presumit habere vitam eternam nec propter hoc deserere malam vitam. sed in ea perseverare. et tamen sperat se ad securitatem ex divina misericordia vitam eternam. unde ibi diffinitur spes formata. et sic non est contra nos. Ad 2m dicendum quod per dicta iam patet responsio. quia ille talis qui non habet merita nec in actu nec in proposito. non est sperans sed presumens.

Sexto queritur. utrum spes in suo actu sit certa. et videtur quod sic. quia cadit in eius diffinitione. quam ponit magister in littera. quando certa expectatio etc. Item ro. 8. certus sum quod neque mors neque vita poterit nos separare a caritate dei. sed illa non erat certitudo comprehensionis. sed solum expectationis per confidentiam spei. que reddit hominem certum. Contra. si aliquis esset certus se habiturum vitam eternam. iam esset certus quod haberet caritatem finaliter. sed hoc est falsum. ergo etc. Responsio. dicendum quod oportet dicere quod spes sit certa in actu suo. que autem sit illa certitudo non est facile diffinire. quidam enim dicunt quod spes non habet a se certitudinem essentialiter sed quia participatur a fide. sicut scientia particularis est ab universali. unde ideo scio hanc mulam esse sterilem certitudinaliter. quia scio omnem esse sterilem. unde ut dicunt fides dicit omnes bonos finaliter esse salvandos certissime. hac autem scita sperat se esse salvandum. unde quod sciebat in generali applicat sibi spes in particulari per suam confidentiam. si tamen perseveravit usque in finem. sic ergo dicunt quod non absolute sed conditionaliter est certa scilicet certitudine fidei. Alii dicunt quod est certa propria certitudine. quod probatur per glossam super epistolam ad ro. 4. contra spem. quia ut dicit spes habet propriam certitudinem. quia si non certificaretur per proprium actum. non esset habitus distinctus fides et spes. sed ei subalternaretur. sicut particularis universali. unde dicunt a parte obiecti et a parte oppositi. illam cognosco debet certitudinem habere propriam ratione inquam obiecti. quia certitudo fidei fertur super ipsam complexionem ratione sue totalitatis. certitudo vero spei non fertur nisi ratione attributi rei. unde quando dico spero me habere vitam eternam. non est obiectum fidei totum istud dictum. sed sola vita eterna. ratione vero oppositi cui contrariatur. quia certitudo spei contrariatur non errori et dubitationi. sicut fides. sed potius diffidentie. unde ex quo sunt diversa opposita. oportet esse ipsas certitudines diversas. concordant tamen in hoc. quod utraque est firmitas. quia qualibet firmat. scilicet fides intellectum ne discedat. spes firmat intellectus affectum ne diffidat. dicendum est ergo quod spes est certa propria certitudine. unde apostolus scio cui credidi et certus sum etc. Ad argumentum dicendum quod et si non sit certus quis de sua gratia vel meritis certitudine absoluta. est tamen certus conditionata si perseveravit in bono proposito quod dubitat. de quo spes principaliter confidit. est et certa de certitudine ordinis. quia talis spes ordinatur in vitam eternam. licet non sit certa de certitudine eventus.

Septimo queritur. utrum spes et timor sint diversi habitus. et videtur quod non sed quod sit unus habitus. quia sicut probat philosophus 3. phy. idem motus est actio et passio realiter non differens nisi per diversum respectum. sic idem est motus quo quis recedit ab uno termino. et accedit ad alium. sed sic est de timore et spe. quia timore recedit omnis a malo. et per spem accedit ad bonum. ergo sunt idem habitus quo affectus sic movetur. Item oppositorum eadem est disciplina. quia rectum est iudex sui et obliqui. et sanum et egrum. ergo cum habitus virtutis dirigit habentem. videtur quod se habeat ad opposita. ut dicatur spes prout dirigit ad bona. et timor ut dirigit a malis. Item illud quod consistit in medio duarum malitiarum. est virtus. sed inter desperationem et presumptionem que sunt due malitie est media qualitas timor et spes. ergo videtur quod sit idem habitus. Contra. quando duo habent ita se habent. quod unum semper durat et alterum evacuatur. differunt essentialiter. sed ita se habet timor et spes. probatio quia timor sanctus permanet in seculum seculi. sed spes evacuatur in patria. sicut dicit magister in littera. Item illa sunt diversa. quorum effectus sunt diversi. sed timor efficit pavidum. et spes securum. ergo differunt. Responsio. dicendum quod timor et spes sunt diversi habitus. non solum inquantum dicunt passiones. sed prout habent animam dirigere. et rectificare per modum habitus. diversitas autem habituum venit a diversitate obiectorum. quando est obiectum futurum. et apprehenditur ut disconveniens afficitur anima affectione timoris. si vero apprehenditur ut conveniens afficitur affectione spei. si adsit possibilitas adipiscendi. unde una stat in confidentia et erectione. alia in fuga.

et resilitione actus. si possit ab illo supervenire. quelibet autem istorum habituum habet duplex obiectum. unum principale et aliud quasi instrumentale. spes enim respicit bonum arduum non habitum possibile tamen haberi. sicut principale obiectum. respicit etiam auxilium per quod se adipisci tale bonum confidit. sic etiam timor respicit malum non habitum possibile tamen haberi. sicut principale obiectum. quod homo refugit. respicit etiam aliud. per quod illud malum sibi inferri potest. et per talem viam potest deus timeri. quia potest esse non malum. quod est principale obiectum timoris. sed est illud per quod inferri potest tale malum nobis. ideo potest timeri. dicendum est ergo quod diversi habitus sunt timor et spes. argumenta pro ista parte sunt concedenda. Ad 1m argumentum in contrarium dicendum quod non est simile de motu locali et voluntario. quia localis non potest recedere ab uno termino quin accedat ad alium. et ideo essentialiter habet duos terminos. unum pro principio et alium pro termino. voluntas autem sic potest affici de uno. quod nichil considerat de alio. et ideo non oportet quod sit idem affectus. Ad 2m dicendum quod non est simile de scientia que est in intellectu. et affectione in voluntate. et ratio huius est quia voluntas sic immobiliter unitur uni volibili. quod ab alio et contrario illi displicet. sicut enim placet anus quod potest respuere contrarium. exemplum de abbate et monacho. non autem sic est in scientia. que non potest negare contrarium. concedendo antecedens. immo si unum cognoscit et reliquum. et quia taliter sic sunt colligate sue contrarie. quod de necessitate se invicem consequuntur. sciendo antecedens scio contrarium. et ignorando contrarium necessario ignoro antecedens. propter hoc eadem est disciplina contrariorum. quia si scio quod album disgregat scio etiam quod nigrum congregat propter contrariam naturam. non autem sic est in voluntate. que taliter unit se uni. quod aliud potest odire per se loquendo. Ad 3m dicendum quod licet medietas duarum extremitatum sit una quando est punctualis. tamen circa istud medium possunt esse plura media. sicut patet de coloribus. quia licet sit unum verum medius. sunt tamen plures in medio. quorum unum declinat magis ad alterum extremorum. quam ad aliud. sic magis timor declinat ad malitiam desperationis. et spes ad malitiam presumptionis. vel aliter dicendum quod illud est verum. quando medium constituitur de extremis. exemplum de largitate. non autem de illo quod interimit utrumque extremum. Notandum quod nec angeli nec beati habent spem. tamen illi qui sunt in limbo bene habent. quia non habent premium finale. quod facit beatum. illi autem qui habent iam in actu. non habent. demones et dampnati non habent propter contrarium habitum.

Octavo queritur. utrum spes habeat ortum ex meritis. Responsio. dicendum quod spes dicitur aliquando habitus virtutis. et tunc non oritur ex meritis. sed potius econverso. aliquando dicitur actus et tunc oritur ex virtute meritorum. nullus enim sperat recte eternam beatitudinem. nisi qui deo servivit vel servire proponit. aliquando dicit statum. et sic etiam ortum habet ex meritis precedentibus et concomitantibus. sicut dicitur ad ro. 5. tribulatio operatur patientiam. patientia probationem. et probatio spem. glossa. id est certitudinem spei. ad quam pervenit per bona opera. aliquando autem dicitur res sperata. et tunc etiam habet ortum ex precedentibus meritis. et sic patet quod secundum primam acceptionem. spes precedit merita. tamquam principium meritorum. et secundum quartam merita precedunt premium. secundum autem duas medias acceptiones. medio modo se habent.

Nono queritur de ipsa spe per comparationem ad obiectum. et queritur utrum spes tendat in bonum sub ratione boni. et videtur quod sic. quia gaudium est solum respectu boni presentis. et illius eiusdem est spes respectu futuri. quia primo quod est spe in proposito gaudium est postea in actu. sed gaudium est boni secundum rationem boni. ergo et spes erit eiusdem boni. Item augustinus dicit quod sicut fides est respectu boni et mali. sic et spes est solum respectu boni. et in hoc differt. sicut enim fides potest esse similiter boni et mali. quia non respicit aliquid illorum ratione sui. sed veritatis sub ratione veri. spes autem determinat sibi bonum. et sic videtur quod solum sub ratione boni. Contra. virtutes distinguuntur per obiecta formalia. ergo cum virtutes theologice habeant deum tamquam materiale obiectum. oportet quod distinguantur considerando ipsum per specialem rationem. sed caritas respicit ipsum sub ratione boni. ergo vel spes non differt a caritate. vel non respicit deum sub eadem ratione sub qua caritas. ergo etc. Responsio. dicendum quod spes respicit obiectum suum scilicet bonum. non tantum sub ratione boni. sed sub ratione ardui. et ratio huius est quia spes facit confidere. et confidendo facit expectare. nullus autem recte confidit nisi de eo qui non potest nec velit sibi deficere. talis autem est ille qui est potentissimus in virtute. et munificentissimus in virtute largitate. et hic non habet nisi excellenti. ab excellenti autem magna expectantur. et quia spes habet obiectum magne excellentie. hinc est quod deus noster magna nobis promittit in consolatione nostre spei. sicut ipse dixit abrahe. 15. gen. noli timere. quia ego protector tuus sum et merces tua magna nimis. ideo dicendum quod spes respicit obiectum sub ratione glorie. et sub ratione eterni. que gradus duo concurrunt in ratione boni magni excellentis et indeficientis. Ad 1m argumentum dicendum quod bona est similitudo per respectum ad futurum et presens. sed non prout respicit rationem motivam. nam bonum quando presens est. sub ratione boni delectat concupiscibilem. sub ratione tamen excellentis irascibilem intellectivam. que erigitur ad tantum bonum per spem. Ad 2m dicendum quod licet spes determinet sibi bonum plusquam fides. hoc non est quia faciat sub ratione boni solum. propter quam tendit in obiectum. sed quia semper bonum habet substratum.

Decimo queritur utrum spes sit in voluntate sicut in subiecto. Responsio. dicendum est quod si non ponatur voluntas divisa in duplicem potentiam scilicet concupiscibilem et irascibilem. oportet dicere quod sit in voluntate. quia communiter dicitur secundum philosophos quod irascibilis est in parte sensitiva. si vero appetitus rationalis habeat suam irascibilem. debet poni in irascibili intellectiva. quia sensitiva non potest super bonum. nisi sit sensibile. Dist. 27.

Quum autem christus fidem et spem non habuit etc. hic est 27.

Circa quam queritur de ipsa caritate. Et queritur primo. utrum in qualibet creatura sit ponendus amor. et videtur quod non. quia secundum aug. x. de trinitate. 9. non possunt amari nisi cognita. sed multe creature carent cognitione. ergo et amore. Contra. optare bonum est amare bonum. sed omnia bonum optant. sicut patet 1. eth. ergo etc. Responsio. dicendum quod omne ens habet esse per suam formam. ad quam habet naturalem aptitudinem. ut quando non habet ipsam querat et tendat ad eam. et quando habet quiescat in ea. talis autem tendentia ad formam. sicut ad bonum est in qualibet re. ita quod si talis res sit penitus insensibilis. vocatur talis inclinatio amor naturalis. si autem animata anima irrationali. dicitur tunc amor animalis. si vero sit in re intelligente. tunc dicitur amor intellectivus. unde dionysius 4. de divinis nominibus. dicit amorem sive divinum sive angelicum sive intellectualem. sive animalem. sive naturalem. dicimus unitivam quandam virtutem. nam utrumque est intellectus oportet esse. et voluntate. cui opus est ad talem habitudinem se habere. unde possumus dicere quod amor accipitur communiter. proprie. et magis proprie. sicut triplex est gradus in entibus. et primus est in mere inanimato. 2us in animato sensitivo. et 3us in intellectivo. Ad argumentum dicendum quod tamen patet quod loquitur de amore propriissime dicto. et similiter dicendum est ad aliud pro alia parte quod loquitur de amore communiter sumpto.

Ecũdo qr̃ · vtr̃ caritaſ ſit hitꝰ ab aliiſ diſtinct̃ · an ſit
aliiſ oĩbꝫ coĩſ · ⁊ ũi q̃ nõ ſit diſtinct̃ · ſꝫ oĩbꝫ coĩſ · qꝛ
diuſi act̃ nõ poſſũt ẽẽ ab uno hitu ſp̃ali · ſꝫ act̃ oĩũ
ũtutũ pcedũt a caritate · g̃ ipa ñ ẽ ſp̃al ũtuſ · ſiũ
hituſ · pbõ mi · i · ad cor · 13 · caritaſ patienſ ẽ benigna
ẽ · ⁊ ſic ð oĩbꝫ gnuãt ¶ It ag̃ ð ci · dic̃ · q̃ ũtuſ
ẽ ordo amoriſ · ſꝫ h̃ ẽ caritaſ · g̃ caritaſ ẽ oĩſ ũtuſ ·
¶ It ſiñ oĩbꝫ ũtutibꝫ ſalte in hitu · ñ ẽ ſaluſ · ſꝫ
caritaſ ẽ oĩo ſufficieſ ad ſalut̃ · ſ · aug̃ q̃ dic̃ · tene
caritatẽ · ⁊ fac q̃cq̃d uiſ · ¶ G · idꝫ ñ gnuãt ſibi ipi ·
ſꝫ ſi caritaſ eẽt idꝫ · cũ fiđ ñ gnuãt̃ fiđi · ſꝫ gnuãt̃
eidẽ · g̃o ⁊c̃ · pbõ nuc aũt manet̃ · fideſ ſpeſ caritaſ ·
¶ Rñ · dic̃ · q̃ ſit freq̃nt̃ dcm̃ ẽ · hit̃ ⁊ act̃ ſpecificãt̃ ·
p oba formalia · p̃pũ aũt obꝫ amoriſ · ul̃ caritatiſ
ẽ boñ · ut boñ ẽ · iõ ũ repit̃ ſp̃al̃ rõ boni · ibi oꝫ po
nẽ · ſp̃alẽ rõꝫ amoriſ · ſiũ caritatiſ · boñ aũt dñi
iq̃ñt ẽ obꝫ bt̃ificũ · ht̃ ſp̃alẽꝫ rõꝫ boni · iõ illa ũt̃
q̃ ẽẽ h̃ ũſat̃ · ẽ ſp̃al̃ ũtuſ ¶ Ad · i · arg̃m · dic̃ · q̃ ũtu
tibꝫ ⁊ artibꝫ ẽ ordo · ut pꝫ · i · eth · ita q̃ illa q̃ ẽ ultia
dꝫ ð oĩbꝫ diſponẽ · ſic militariſ ipat̃ equeſtri · caritaſ
aũt ẽ ð ultimo fine · iõ ht̃ ð oĩbꝫ aliiſ ipare · ⁊
ordinare · ⁊ iõ oĩſ illoſ actuſ · quoſ attribuit apl̃ſ ·
ipat ñ q̃ eliciat · vñ attribuũt̃ ei · ſic ipati · nõ
ſic eliciẽti · ⁊ iõ taleſ act̃ ſũt a diuſiſ hitibꝫ ·
¶ Ad · 2 · dic̃ · q̃ q̃ ht̃ caritatẽꝫ oĩa ht̃ · pp̃ gnexio
nẽ oĩuꝫ ũtutuꝫ · vñ ea poĩta alia ſũt poſita ·
pp̃t̃ q̃ dic̃ ag̃ · tene caritatẽꝫ · ⁊ fac q̃cq̃d uiſ · qꝛ
ſẽp bñ uiſ · ⁊ bñ faciſ ¶ Ad · 3 · dic̃ · q̃ caritaſ dr̃
eẽ ordo amoriſ · qꝛ ipa dat modũ oĩbꝫ aliiſ ũtu
tibꝫ · ſic prudẽtia aliiſ · a qua dp̃edent alie ·
¶ Tertio qr̃ · vtrũ ſit ſpẽſ ſp̃aliſſima ¶ Rñ · dic̃ ·
q̃ ẽ una ſpẽꝫ · ⁊ ſpẽ nũꝫ · indiuiſiſ ſit diuſa · dcm̃ ẽ at̃
plieſ · q̃ unitaſ hit̃ uenit ex unitate obi · formal̃ ⁊
p̃ncipal̃ actuſ · ⁊ h̃ ẽ i caritate eo q̃ ht̃ unũ obꝫ for
male · ſ · dm̃ · ⁊ act̃ ei p̃ncipal̃ ⁊ p̃pũſ ẽ dilige · dili
ge uõ idẽ ẽ · q̃ uelle dilecto bonũꝫ · vñ qn̄ caritaſ
dilig̃ aliq̃ uult ei boñ · tale aũt boñ ẽ unũ ſoluꝫ ·
q̃ ẽ etñ ⁊ ſupp̃m · q̃ eẽ nõ pot̃ plã · ñ · ẽ · poſſũt eẽ
plã bona ſũma · ſꝫ unũ ſolũ · d biſto aũt bono cari
taſ ht̃ ſuã ſpecificã dr̃aꝫ · ⁊ unitatẽ · vñ qn̄ ca
ritaſ dilig̃ dm̃ · optat ei ſe ipꝫ · i · q̃ uult q̃ ipẽ ſit
p eẽnciã ſũmũ bonũ · ſi illud optet alii diat d
ligẽ pxim̃ · qꝛ uult q̃ hãt illud boñ · p gr̃aꝫ ⁊
p gl̃iaꝫ · ſi uõ illud bonũ optet ſibi · dr̃ dilige ſe
ipꝫ · vñ apparet gñalĩt eẽ unũ boñ · q̃ q̃ſ p carita
teꝫ · optat oĩbꝫ dilectiſ · lꝫ m̃ta ſit illa qbꝫ optat
illud aũt ſic optatũꝫ · ſiũ ad ſe ſiũ ad alia gpat̃ eẽ
ſẽp ẽ idẽ · vñ dic̃ ẽ q̃ una ẽ caritaſ · pp̃ talẽ obi unitatẽ ·
¶ Quarto qr̃ · vtrũ caritaſ ⁊ amicitia ſit idẽ · ⁊ ũi q̃
nõ · qꝛ ñ ẽ ita p̃pũ amicitie ſic guiuẽ amico g · eth ·
ſꝫ iſt̃ dm̃ ⁊ hõieſ nõ ẽ guiuẽ · ſic pꝫ ad ſenſũ · ⁊ dr̃
dañ · 2 · loquenſ ð dõ ⁊ angel̃ · quor nõ ẽ cũ hoĩbꝫ
guſat̃ · ¶ It amicitia ñ ẽ ſiñ reamatõne · g ·
eth · ſꝫ dilige ipĩ caritatiſ ẽ ſiñ reamatõne · ut qn̄
diligit inimicoſ · g̃ ñ ẽ amicitia ¶ It · 3 · ſũt
ſũt ſpẽſ amicitie · g · eth · quaꝝ nl̃la ẽ caritaſ · nã
ð qua mag̃ ũi · ſ · amicitia honeſti ñ ẽ · qꝛ illa ñ
ẽ ñ ad ũtuoſoſ · ut habet̃ idẽ · caritaſ aũt ẽ ad pec
catoreſ · ¶ G · iã nõ dicã uoſ ſuoſ ſꝫ amicoſ · ſꝫ planũ
ẽ q̃ h̃ dicebat̃ pp̃ caritateꝫ · io · 14 · ¶ Rñ · dic̃ · q̃ ſic
dr̃ · 8 · eth · nõ q̃lꝫ amor ht̃ rõꝫ amicitie · ſꝫ ille q̃ ẽ cũ
bñiuolentia · puta qn̄ amam̃ aliq̃ · ut ei boñ opte
m̃ · ñ · n · dr̃ amicitia hr̃e · ad uinũ · qꝛ ñ optam̃ ei
ãd · ſꝫ potĩ ipꝫ nob · vñ nõ dr̃ amor amicitie · ſꝫ cõ
cupiſcentie · ridiculũ ẽ · n · q̃ q̃ſ dicat̃ · hr̃e amicitiã
ad uinũ · nec bñiuolẽtia ſuffic̃ ad rõꝫ amicitie · ſꝫ
reg̃rit̃ i rõne amicitie q̃dã reamatõ · qꝛ amic̃ dr̃
amic̃ amic̃ · tal̃ aũt mutua amicitia · fũdat̃ ſup
aliq̃ coĩcatõꝫ · g̃ cũ dr̃ coĩcet̃ ſibi ſuã btĩtudinẽ ·
nob · oꝫ q̃ ſup hãc coĩcatõnẽ fũdet̃ aliq̃ amicitia ·
q̃ caritaſ dr̃ · ſiũ amicitia hoĩſ ad dm̃ · ¶ Ad · i · arg̃m
dic̃ · q̃ dup̃x ẽ uita hoĩſ · ſ · aĩal̃ · ⁊ cũ tali uita iuuẽtibꝫ
ñ guſat̃ dr̃ nec angl̃ſ · ſic dic̃ arg̃m · ſꝫ cũ iuuẽtibꝫ ui
ta ſp̃ualĩ · bñ guſat̃ · h̃ ip̃ſcẽ p̃fcẽ aũt i patria · ſicut
dic̃ apl̃ſ · nr̃a aũt guſatõ i celiſ ẽ · ad eph̃ ¶ Ad · 2
dic̃ q̃ amicitia extendit̃ ſe · ad ãd dupl̃r · qꝛ uno m̃
⁊ ſui · ⁊ ſic nũq̃ ẽ amicitia ñ ad amicũ · 2º m̃ ⁊ u
alteri · ⁊ q̃ ſ ſapio · ſic qn̄ diligim̃ aliq̃ bñ fortit̃ · tũc
diligim̃ bona illi · ut ſuoſ · ⁊ h̃ · ⁊ ſic ẽ ð caritate di
qꝛ diligim̃ eũ rõe ſui · ſꝫ tũc diligim̃ pp̃ eũ ſuoſ ſuoſ ·
⁊ ñ ñ pp̃t̃ eñ i ſi noſ offendiũt · ¶ Ad · 3 · dic̃ ẽ ſil̃r ·
q̃ amicitia honeſti · ñ ẽ dir̃ecte · ñ · ad ũtuoſoſ · ſꝫ ei
intuitu · diligim̃ ad eũ ptinẽteſ · ⁊ unẽ pp̃ aᵈ ⁊ ſic
ſolũ una · Quinto qr̃ vtrũ caritaſ poſſit eẽ i formiſ · ⁊ ũi
vito q̃ ſic · qꝛ ſic̃ aliq̃ſ peccator cedit idm̃ ⁊ di
lig̃ dm̃ · poĩto q̃ p̃uſ fuit i caritate · ſẽp tñ re
manet i eo fideſ · lꝫ informiſ · ⁊ ſil̃r ui q̃ remã ht̃
in eo dilectõ · informiſ · ¶ G ſic diſcede unꝰ articlꝫ ·
corrũpit i cedente hitũꝫ fidei · ſic q̃lꝫ peccanſ · fac g̃
ordinẽ amoriſ · g̃ ſic oppoĩt̃ fidi expellebat̃ fidẽꝫ
ſic iordinat̃ amor · expellit ordinẽ · ¶ Rñ · dic̃ q̃ ca
ritaſ ẽ forã aliũ ũtutuꝫ · dañſ eẽ g̃tuit eiſ · ⁊ forã ·
illud aũt q̃ tale ẽ p ſuã eẽnciaꝫ · nõ pot̃ ab eo ſepa
ri · ſꝫ idᵒ q̃ ẽ tale p pticipatõnẽ · ſic · ⁊ qꝛ oĩſ alie
ũtuteſ · ſũt formate ⁊ g̃tuite · pticipatiue · iõ poſ
ſũt eẽ nõ taleſ · ſic recti pot̃ fi curuũ ⁊ ſic nõ
rectũ qꝛ ht̃ rectitudinẽ pticipatã · ſꝫ rectitudo nõ
pot̃ fi curua · ſic ẽ ð caritate qꝛ idẽ ẽ cũ ipa gr̃a q
qua oĩſ ũtuteſ ſũt g̃tuite · ſꝫ ipa gr̃a nõ pot̃ eẽ ñ
g̃tuita · g̃tuit̃ aũt ⁊ format̃ idẽ ẽ · ſic ⁊ gr̃a ⁊ forã ·
vñ ſic duo oppoĩta · nõ gpatiũt̃ ſe in eodẽ · ſic ad
ueniẽte oppoĩto gr̃e · expellit̃ ipa gr̃a · ſic ad ue
niẽte ðſpatõne · expellit̃ ſpeſ qua ſpat̃ q̃ oĩe ſpale ·
⁊ ad ueniẽte i fidelitate uni̾ articuli fidei · q̃ cẽdit
oĩe cedible · expellit̃ fideſ · qꝛ nec errorẽ guic̃ · ſic ad
ueniẽte cl̃pa oppoĩta gr̃e · qua dilig̃t oẽ diligibile ·
expellit̃ ipa gr̃a · qꝛ oĩe pccm̃ gſiſtit eẽ i ordina
tõnẽ amoriſ · q̃ iordinatõ expellit ordinẽ amoriſ ·
ordo aũt amoriſ caritaſ eſt ¶ Ad arg̃m · dic̃ · q̃
fideſ remanet informiſ · qn̄ forma caritatiſ rece
dit · qꝛ ad huc cedit oĩa cedenda · nec ei opponit̃ · qꝛ
forã fidei i q̃nt̃ fideſ ẽ · ht̃ aliã formã ſuã p̃piaꝫ · iõ
nõ ðſtruit̃ recedẽte forma ſua g̃tuita · caritaſ a
dilig̃ oĩa diligibilia ſuo actu p̃pio ordinate · dm̃ pp̃
ſe ⁊ ſup oĩa · ſꝫ qn̄ peccator ãd dilig̃ iordinate · iã ñ
dilig̃ dm̃ ſup oĩa · ſꝫ p̃fert illũ amorẽ dõ ·

Sexto qr̃ · vtrũ act̃ caritatiſ p p̃iuſ ſit meritoriꝰ · q̃
act̃ alicui̾ ũtutiſ · ⁊ ũi q̃ ſic · qꝛ nl̃l̃i ũtutiſ act̃
ẽ meritoriꝰ ñ i ũtute iſti · g̃ ei p p̃iuſ gpetit h̃ · aliiſ ã
ũi gpetẽ p actiſ · ¶ G · qn̄ actuſ aliquaꝝ ũtutũ ſũt
meritoriũ ille p p̃iuſ ht̃ h̃ · eẽ q̃ p̃iuſ exit i actũ ſꝫ p̃iuſ
exit i act̃ fideſ q̃ caritaſ · qꝛ nl̃l̃ dilig̃ ñ cedat · ſ ag̃
x · ð t̃ · ¶ Rñ · dic̃ · q̃ q̃dã dñt h̃ q̃ fideſ ẽ p̃or origine ·
ſꝫ caritaſ ẽ p̃iuſ pfcõne · ſꝫ nõ ũi oportunũ eẽ diſtingu
ere · imo ũi ſipliciter dic̃ · q̃ act̃ caritatiſ ſit p̃iuſ
meritoriꝰ · qꝛ qn̄ ãd attribuit̃ aliqbꝫ duobꝫ · i q̃ uni p
ſe ⁊ p̃mo · ⁊ altũ pſe ſꝫ ñ p̃mo · planũ ẽ q̃ dꝫ iudicari ·
q̃ p p̃iuſ gat illi · cui gpetit pᵒ ⁊ p ſe · ſic aũt ẽ in
p̃poĩto · naꝫ lꝫ fidi formate gpetat mereri p ſe · ut
formata ẽ · qꝛ informiſ nõ meret̃ · ſꝫ h̃ ñ gpet̃ ei pᵒ · ſꝫ
forme p quã ẽ tal̃ · ⁊ illa forma ẽ caritaſ · vñ lꝫ
act̃ ille ſit p̃iuſ ut act̃ ẽ ex pte fidi · ut aũt meri
toriꝰ ẽ · caritatiſ ẽ · iõ dic̃ ẽ q̃ p p̃iuſ ẽ meritoriꝰ · quã
aliq̃ſ aliuſ · ex pte ð pariete alto ¶ Ad arg̃m dic̃ q̃
uerũ ẽ · q̃ act̃ fidi ut act̃ ẽ · exit i actũꝫ · ſꝫ ñ ut
meritoriꝰ · eo m̃ q̃ dicunſ q̃ act̃ uoluntatiſ reg̃rit p̃iuſ
act̃ intell̃ſ. Septimo qr̃ · vtrũ act̃ caritatiſ · poſſit eẽ m
cenarĩ · ⁊ ũi q̃ ſit · qꝛ amb · dic̃ ſup
illud · luc̃ 15 · quãti mercenarii · ⁊c̃ · q̃ m̃lti
ſũt boni mercenarii q̃ ſpe eẽnoꝝ dõ ſuiunt · ſꝫ
nemo bñ ſuit dõ ñ q̃ ſuit ex caritate · g̃o pot̃ eẽ
ẽ act̃ mercenariũ ort̃ hr̃e a caritate · ¶ It q̃ uult
iplẽ mãdata dĩ · pp̃t̃ retributõꝫ · ẽ mercenariuſ · ſꝫ
ð uiro ſcõ dr̃ in pp̃ pſalmo · i clinaui cor m̃ · ad
f iu · t · pp̃ · re ¶ G · amor mercenarĩ ⁊ g̃tuit̃ op
ponũt̃ · g̃ ñ poſſũt eẽ ſil̃ · cũ amor caritatiſ ſit
g̃tuit̃ · ⁊ q̃ fit ex mercenario nõ ſit g̃taſ ¶ It
caritaſ ñ q̃rit q̃ ſua ſũt · ſꝫ mercenariꝰ q̃rit ſua ·
¶ Rñ · dic̃ · q̃ ille dr̃ mercenariꝰ · q̃ p̃ncipal̃r ht̃ o
culũ ſue intentõniſ ad mercedẽ · nũc aũt dup̃x
ẽ merceſ · ſ · eẽna · ⁊ tp̃al̃ · ð tp̃ali mercede planũ ẽ
q̃ ñ pot̃ eẽ act̃ caritatiſ mercenariꝰ · imo uitupãt
io · x · mercenariꝰ aũt fugit · ⁊c̃ · ð eẽna ĩ ñ ẽ q̃õ q̃n
hõ poſſit dilige dm̃ pp̃ ſuã mercedẽ · ſic ipẽ dixit
abrahe · gñ · 15 · noli timẽ abrahã · qꝛ ego pte
ctor tuuſ ſũ · ⁊ merceſ tua magna nimiſ · ⁊ tal̃ ẽ
boñ mercenariꝰ · ſꝫ q̃ illa merceſ ſit finiſ p̃ncipal̃ ñ
ẽ ũtil̃ · nã finiſ nõ ẽ ð rõe mercediſ · finiſ tñ labo
riſ ẽ ipa merceſ · ſꝫ aᵈ ẽ finiſ laboriſ · aᵈ finiſ in
tentõniſ · nã tal̃ diligẽſ dm̃ pp̃ retributõꝫ eẽnã
q̃ ipẽ ẽ ũi pone fineꝫ ſuũ · in ſe nõ i dõ · qꝛ dm̃
dilig̃ amore gcupiſcẽtie · ⁊ ſe amore amici
tie · vñ ũi ordinare dm̃ ad ſe ipꝫ diligẽte q̃
nõ ũi qꝛ amicoſ diligim̃ pp̃ ſe ⁊ gr̃a ſui · ⁊ ſi
ñ nob debeãt amor ãt caritatiſ ñ ẽ recauul ·
nec recipcuſ · iõ q̃dã uoluerũt dr̃e · q̃ tal̃ act̃
ñ ẽ a caritate · ſꝫ bñ ẽ cũ caritate · q̃ dilig̃ dm̃ ·
amore gcupiſcẽtie · ſꝫ qꝛ tal̃ gcupiſcẽtia · ⁊ ſui
boni hr̃e ẽ eo frui · eo aũt frui ẽ oĩũ finiſ · qꝛ
frui ẽ alic̃ · amore i hẽre pp̃t̃ ſe ipꝫ · iõ dñt q̃ nõ
ẽ i deuſ · qꝛ nõ ponit̃ finalĩt i tentõ i fruẽte · ſꝫ
i re fruibli · vñ cupio diſſolui ⁊ eẽ cũ xᵒ · dlĩi at̃ ·
ũi dic̃ q̃ ñ lꝫ ſic i tñde p̃ncipalĩt imo ſi hõ ſciret
ſe poni i inferno · dꝫ illũ dilige pp̃ ſuã bonitateꝫ ·
⁊ h̃ ũi fac̃ rõ bona · mag̃ tñ ũi tal̃ modiſ dilige a
amor gcupiſcẽtie q̃ amicitie · ⁊ iõ pluſ placet ad p̃
ſenſ dr̃e · q̃ nõ poſſit eẽ act̃ caritatiſ mercenari · p̃nci
palĩt · h̃ ẽ q̃ finiſ i tñtõniſ ſit merceſ · pt̃ eẽ tñ finiſ
laboriſ · ¶ Ad · i · arg̃m · dic̃ · q̃ uer̃ ẽ q̃ i dõ mõ dĩ ſũt m̃l
ti boni mercenarii · q̃ ſpe eẽnoꝝ ſuiũt dõ · ſꝫ ñ dic̃ q̃
illa merceſ ſit finiſ intentõniſ · vñ tal̃ mõ ſuiẽdi nõ
ẽ eliciat̃ a caritate · ſꝫ ariã cui ẽ gmodiũ p̃pũꝫ attẽdẽ ·
p̃ſuppoĩto actu fidi · p q̃ cognoſc̃ illud · ſꝫ ñ repu
gnat caritati · iõ bñ ſtant ſil̃ · ¶ Ad 2 · dic̃ q̃ ille q̃
implet dĩ mãdata · pp̃ retributõꝫ bñ fac̃ · iã · n · iſi
nuat q̃ merceſ opiſ mãdatoꝝ ſit retributõ · ⁊ ẽ cãſiũ
qua ñ · qꝛ nl̃l̃ſ ſuit dõ · qn̄ eiđ retribuat̃ · lꝫ ſua in
tñtõ ultima · nõ ðbeat eẽ iſta · Octauo qr̃ vtrũ ſiñ caritate poſſit eẽ ũa ũtuſ · ⁊ ũi q̃ ſic · qꝛ illa ẽ
ũa ũt̃ cui gpetit rõ diffiõniſ ũtutiſ · ſꝫ caritati
uẽ gpetit ũa diffio ũtutiſ · qꝛ h̃ntẽ pfic̃ ⁊ op̃ eiuſ
boñ reddit · h̃ ĩ dico ð fortitudine · h̃ aũt pot̃ eẽ i
phĩſ q̃ caritate caruerũt · ¶ G · ũa ũtuſ uẽ pdeſt
ũtuoſo · ſic habet̃ ſap̃ · 8 · ſobrietatẽ ⁊ iuſtitiã docet
prudẽtia · ⁊ ũtutẽ qbꝫ ñ ẽ i uita iſta utiliꝰ hoĩbꝫ ·
ſꝫ nl̃la ũt̃ pdẽ ſiñ caritate · ſic clare dic̃ apl̃ſ · ad
cor · i · 13 · ⁊ ſi diſtribuero oĩſ facultateſ maſ · ⁊c̃ ¶ Rñ ·
dic̃ · q̃ ſic dcm̃ ẽ ſup̃ · ũt̃ ordinat̃ ad boñ · boñ aũt
p̃ncipalĩt ẽ finiſ · qꝛ finiſ ⁊ boñ idẽ · ea uõ q̃ ordinãt̃
ad finẽ · nõ dr̃ bona · ñ ex ordine i finẽ · ẽ aũt dup̃x
finiſ · ſ · ultim̃ ⁊ pxim̃ · ⁊ ita ẽ ĩ dup̃x boñ · ſ · ultim̃
⁊ p̃piquũ p ticlare · ultim̃ aũt ẽ ul̃e ⁊ opletiuũ ·
⁊ ſatiatiuũ toti ðſiðrii hũani · ⁊ ẽ idᵒ q̃ tinat tot̃
ſinũ ⁊ abiſſũ · ðſiðrioꝝ nr̃oꝝ · ⁊ tale ẽ dĩ fruitõ · vñ
i pſ · m̃ ãt ad hẽre dõ boñ ẽ · ad iſtud ã ordinat̃
hõ · p illã ũtutẽ q̃ reſpicit̃ boñ · ut boñ ẽ · q̃ dr̃ caritaſ ·
⁊ nl̃la alia q̃litaſ ht̃ h̃ · qꝛ pſe i ẽ ei · aliiſ aũt i ẽ
p accñſ · iõ qn̄ tali actiue ſpoliat̃ ũtuteſ · nõ hñt
rõꝫ qua mediãte · ordinẽt̃ in boñ · ⁊ iõ pot̃ errare
⁊ accipe · unũ boñ apparẽſ p uõ bono · ſic ẽ i uiſu · qꝛ
nũq̃ ðcipit̃ eẽ p̃pꝫ obm̃ · qn̄ ſit colorat̃ q̃ uidet ·
bñ tñ pot̃ ðcipi i ſapore · qꝛ ñ ht̃ a ſe q̃ ſaporẽ co
gnoſcat · ⁊ iõ pot̃ errare · p q̃ errorẽ abducat̃ a uõ
iudicio illiuſ · ſic ẽ ð ũtutibꝫ · qꝛ ñ ſit cui i ẽ p ſe ·
ordinare ad illud boñ · nl̃la alia h̃ pot̃ eẽ · ⁊ ſi aliqᵈ
i tñdit errat · ⁊ abducat̃ ab illo fine · vñ · 7 · phy ·
dr̃ · q̃ ũtuſ ẽ diſpõ pfci ad optim̃ · g̃o illa ũt̃ q̃ nõ
ordinat ad optim̃ · nõ ẽ ũa ũt̃ · ſꝫ eo m̃ ẽ ũtuſ qᵒ
mᵒ ordinat̃ ad boñ · apparẽſ pticulare · q̃ accip̃ p uõ bono ·
⁊ nõ ẽ qꝛ ðcipit̃ · ñ · n · pot̃ illud attige · ñ h̃ndo
caritateꝫ · cui i ẽ p ſe reſpicẽ idᵒ optim̃ · bñ g̃ dic̃
btĩſ paul̃ · q̃ ñ m̃ pdẽ · ⁊c̃ · ¶ Ad arg̃m i oriũ dic̃ · q̃
actuſ alicui̾ q̃litatiſ ad h̃ntiſ · ⁊ aliqᵈ carẽtiſ · pot̃
fi dupl̃r · ſ · ul̃ ut ẽ aliqᵈ carẽſ · ⁊ ſic tibia curua ñ
pot̃ g̃ſſũ recte facẽ · ſic q̃cũq̃ ũtuſ · ut ẽ carẽſ ca
ritate · ſẽp fac̃ ñ recte · ſꝫ oblique · qꝛ ñ ht̃ p q̃d
faciat recte · ⁊ ſic dic̃ ag̃ · q̃ · ĩ iulian̄ · q̃ oĩſ actõ
infideliũꝫ · ẽ pccm̃ · ĩ ueſtiẽdo nudũ · qꝛ tũc ordi
nat̃ ad finẽ ſue i fidelitatiſ · ſꝫ qꝛ illa ũt̃ ãd ht̃ ·

quia licet aliquis careat, non tamen totum perdit; potest aliquis virtutis agere actum, deficiente illi necessitate, et tunc vocatur bonum in genere, non tamen bonum simpliciter, quod est finis vel ordinatur in finem.

Secundo quaeritur utrum caritas sit forma [virtutis et utrum]. Non, quia duplex est forma, scilicet essentialis et exemplaris. Sed nulla potest esse caritas aliarum virtutum; probatio quod non sit essentialis, quia quae habent eandem formam essentialem non differunt specie, et sic non distinguerentur caritas ab aliis. Nec potest esse exemplaris, quia iam essent eiusdem speciei, quia quae fiunt ad idem exemplar sunt eiusdem generationis. Praeterea forma et finis non coincidunt in idem numero, 2 Phys. Sed caritas est finis virtutum, quia finis praecepti est caritas; ergo si caritas est finis, non potest esse forma. Contra, Ambrosius dicit quod caritas est forma virtutum. Respondeo dicendum quod principium actuum humanorum est voluntas, cuius obiectum formale est finis vel bonum. In naturalibus autem et moralibus ab eodem habet formam a quo actus suum modum; sequitur formam. Et ideo cum omnes virtutes habeant motum et inclinationem in finem debitum per caritatem, oportet dicere quod ab eadem habeant formam per quam inclinantur ad illum. Unde dicendum est quod caritas est forma virtutum, quia per caritatem dicitur dare formam, quia dat eis motum in debitum finem. Ad primum dicendum quod est forma, non tamen exemplaris nec essentialis, sed effectiva, quia efficit in aliis et imponit modum. Ad secundum dicendum quod caritas est finis, quia omnes virtutes ordinat ad finem suum. Philosophus autem dicit quod forma efficiens et finis non incidunt in idem; verum est, sed bene potest idem [esse] forma et ordinans in finem.

[actus dilectionis quo]

Tertio quaeritur utrum sit idem [actus quo] diligimus Deum et proximum ex caritate. Et videtur quod non, quia secundum Philosophum motus numerantur per terminos, scilicet terminum a quo et ad quem vel terminos; sed alius terminus est proximus, alius Deus; ergo alius et alius actus ad alios terminos. Praeterea nullus idem motus numero potest esse remissior et intensior; sed motus in Deum est intensior quam ille qui est in proximum. Praeterea nullus diligit aliquid dilectione nisi de illo cogitet; sed qui diligit proximum non cognoscit Deum actualiter; ergo non diligit etc. Contra, idem est honor quo honoramus imaginem Christi et [Christum]. Respondeo dicendum: Deum, sed proximum diligimus propter Deum; ergo est unus actus. Quando sunt aliqua duo apprehensa ab aliqua potentia, quorum unum est ratio attingendi aliud, illa non apprehenduntur duobus actibus sed uno, sicut uno actu video lucem et colorem, quia lux est ratio videndi colorem. Sic est in caritate, quia nullus actus elicitur a caritate voluntate per caritatem nisi in virtute formalis obiecti, eo quod secunda moventia non agunt nisi in virtute primi moventis. Formale autem obiectum caritatis est Deus, et ideo quicumque diligit proximum diligit eum in Deo vel propter Deum. Unde quando aliquis diligit proximum, licet non explicite cogitet de Deo, implicite tamen [cogitat]; licet non explicite cogitet, sic quando quis movetur ad aliquid, tamen eodem motu essentialiter dicitur sic quando movetur in finem et ad medium. Unde bene dicitur per Apostolum quod diligit proximum legem implevit; bene tamen potest quis diligere Deum non diligendo proximum, sed non e converso. Unde Glossa super illud: qui diligit proximum legem implevit, dicit: nec etiam sine primo, quia diligit proximum sine Deo diligi potest. Ad primum argumentum dicendum quod licet proximus sit Deus [illegible] realiter, in ratione tamen licet alius terminus sit proximus, tamen sunt unus terminus, nam proximus non est diligibilis a caritate, sunt unus terminus, nam proximus non est diligibilis ex caritate nisi propter Deum, et Deus propter se. Quando autem essent diversi termini, scilicet quod terminaret motum dilectionis in proximo ut in bono et fine, tunc bene variaretur cum illo; sed non sic

est, sed impedit Deo quando datur proximo, sicut dicitur: quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Ad secundum dicendum quod actus idem numero non est remissior se ipso eodem in supposito, tamen contingit contrarie(?) frigidior tamen, bene est velocior, ex parte motus continui, quod est unus numero, et tamen quando est prope finem motus est intensior, multo magis est in moralibus. Hoc potest quod actus caritatis est remissior per comparationem ad Deum quam in proximo; verumtamen non oportet illud dicere, nisi quod quando diligitur Deus propter proximum verum est quod est intensior, et sic concludit aliter non. Ad tertium dicendum quod ille qui diligit proximum, licet non actualiter cogitet de Deo explicite, tamen cogitat de Deo implicite, sicut ille qui videt colorem non cogitat de luce, et tamen includitur. Sic et ille si ex amore honesti diligat. Aliud vero argumentum aliud per sensum nimis concludit, quia honor impensus non impeditur ei sicut signo honoris, nec sicut fini, sed totus refertur ad prototypon. Sed de proximo non est sic, quia bene impeditur ei actus dilectionis, ut signo, sed non ut fini.

[fortior actus caritatis scilicet diligere an gaudere de re dilecta]

Quarto quaeritur quis sit fortior actus caritatis, scilicet diligere an gaudere de re dilecta. Et videtur quod sit fortior gaudere, quia ille actus est fortior qui fortius tenet appetitum; sed talis est gaudere, quia est de bono ut praesente; fortius autem tenet bonum ut praesens quam absolute consideratum, quando autem est absolute consideratum est obiectum dilectionis, sed ut praesens est materia gaudii. Quod autem fortior sit patet, quia praesentia obiecti fortificat, ex verbis de visione. Contra, Canticorum 8: fortis est ut mors dilectio; non autem est fortius morte; ergo etc. Respondeo dicendum quod quidam dixerunt voluerunt quod idem erat actus et motus gaudendi et diligendi, differens solum secundum considerationem, quia ut praesens est gaudere de illo, ut est futurum est desiderium habere, et hoc confirmat per Augustinum 9 de civitate Dei, quod amor inhians habere quod amatur cupiditas est; id autem habens eoque fruens laetitia dicitur. Unde dicunt quod bonum absolute huius(?) considerat, considerat amor generaliter; ut autem continetur per hanc differentiam praesentis, gaudium generat. Sed contra doctores contrarium dicunt. Unde sicut non est idem motus tendentiae levis ut gravis in locum suum et quies in eodem, ita complacentia de re praesenti et tendentia ad eandem cum est absens non est idem sed diversa; et ideo dicunt quod amor dilectionis est maior et fortior actus quam sit actus gaudii de bono adepto, et rationem huius assignant, quia illud quod est per se tale est vehementius et fortius quam illud quod est per aliud, et sic est in proposito, esse enim amabile in bono ratione sui, scilicet quia bonum; non ratione qua praesens est, sed esse materia gaudii non convenit sibi quia bonum, sed quia bonum praesens; et fortius est illud quod per se est tale quam quod per aliud est. Unde volunt quod fortior est actus dilectionis quam sit actus gaudii. Ad argumentum dicendum quod verum est quod bonum praesens fortificat ratione quod bonum praesens ceteris paribus, sed per hoc non habes quod actus gaudii sit fortior, quia ibi est utrumque actus, quia dilectio respicit primo ut bonum, sed gaudium ut praesens.

Quinto quaeritur utrum actus dilectionis idem habeat modum. Et videtur quod non, quia dicit Bernardus quod modus diligendi Deum est sine modo. Contra, Sapientiae XI: omnia disposuisti in numero, pondere et mensura; sed quod est mensuratum est modificatum. Respondeo dicendum quod modus dilectionis est sua mensura. Contingit autem mensuram attendi in mensura et mensurato, sed aliter et aliter, quia in mensura est essentialiter, quia mensura per se ipsam est determinativa et modificativa aliorum; sed in mensurato invenitur per adaptationem(?), scilicet inquantum attingunt et participant mensuram; et ideo in mensura non potest esse immodificatio; in mensurato autem potest esse defectus vel excessus.

[bonitas Dei est ratio sive diligibilitas; sed est haec infinita; ergo debet esse actus diligibilitatis infinite intensive; sed hoc non potest aliquis creatura; ergo non potest nimis diligere; sed nec sine sufficienti.]

non mensura attingat per se. In omnibus autem appetibilibus mensura est finis, et ideo accipere ex fine ratio eorum quae agimus et appetimus, sicut dicitur 2 Phys., quia sic se habet finis in appetibilibus sicut principium in speculabilibus. Unde finis per se ipsum habet modum et non recipit ab alio; ea vero quae sunt ad finem habent modum ex eo quod sunt fini proportionata. Unde primo Politicorum dicitur: finis in omnibus artibus absque fine et termino, eorum autem quae ad finem est aliquis terminus. Nam medicus non ponit terminum vel finem sanitati, sed potioni, et eis quae sunt ad sanitatem; bene ponit, quia non dat de medicina quantum potest, sed quantum expedit. Sic autem est in proposito, nam finis omnium humanarum actionum et affectionum est dilectio Dei, per quam maxime attingimus finem, ut supra dictum est; et ideo in dilectione Dei non potest modus accipi sicut in re mensurata, ut sit in ea accipere plus et minus, sed sicut est in mensura, in qua non potest excessus esse aliquis, quia competit sibi per se; sed quanto plus attingitur per regulam, tanto melior est Dei dilectio. Ad argumentum dicendum quod Bernardus dicit quod modus non potest excedere in sua intensione; immo numquam est tanta quanta debet esse, quia obiectum dilectionis est infinitum; sed non intendit negare quin illa dilectio sit finita. Ad aliud per auctoritatem partem dicendum quod concludit quod ipsa dilectio in se sit finita, sed non quod non semper debeat niti ad plus; immo numquam debet credere quod sufficiat.

Iuxta hoc quaeritur ultimo utrum teneamur illum modum implere qui ponitur in evangelio. Respondeo dicendum quod dupliciter potest intelligi quod Deum ex toto corde et ex totis visceribus diligamus: quia uno modo quod sit plenum omnino amoris divini, hoc autem esset quando cor omnis motus cordis per amorem referretur in Deum, et hoc fieri non potest in ista vita, sed fiet in illa quando Deus erit nobis omnia; possidebit nos. Secundo modo potest intelligi diligi ex toto, ita quod ista totalitas excludat non omnem aliam cogitationem extraneam, sed excludat omnem motum contrarium, id est quod nihil diligat super Deum nec aequaliter; et hoc potest plene haberi per gratiam, quae facit Deum diligi propter se et super omnia; et istum tenemur habere, et ad illum anhelare debemus, ac per contrarium sentire quod non dum sumus perfecti, non ad illum nobis propositum attingamus. Et sic haec verba possunt intelligi verba doctorum, quia aliquando dicunt quod non possumus implere in ista vita, et tunc loquuntur de primo modo; aliquando dicunt quod potest, et tunc loquuntur quod tenemur omnem motum contrarium excludere, sicut dictum est, et hoc potest fieri adiutorio gratiae.

Hic potest quaeri de illo mandato dilectionis etc.

Haec est distinctio 28, circa quam quaeritur principaliter ad quos extendi debeat actus ipsius caritatis. Et quaeritur primo videtur quod creaturae irrationales sint diligendae ex caritate, et videtur quod sic, quia nos debemus diligere omne illud quod diligitur a Deo; sed Deus diligit omne creatum, ergo etc. Probatio minoris: Sapientiae XI: diligis omnia et nihil odisti eorum quae fecisti. Ea autem quae Deus diligit ex caritate diligit. Praeterea opposita nata sunt fieri circa idem; sed creaturae possunt odio et amari amore libidinoso et cupido; ergo possunt diligi amore casto et honesto. Contra, Augustinus de doctrina christiana: ea sola sunt diligenda ex caritate quae nobiscum quadam societate referuntur in Deum; sed tales irrationales creaturae non possunt habere talem societatem; ergo etc. Respondeo dicendum quod caritas, ut dictum est, est quaedam amicitia, quae dilectio optantis bonum commune, quod est obiectum caritatis. Sed tales creaturae non sunt natae participare illud bonum, quia non cognoscunt, ac per hoc non possunt illo frui. Unde ad tales caritas non proprie est amicitia, sicut dicitur 2 Phys. quod

huiusmodi rebus non dicimus ad bonum vel male contingere nisi secundum similitudinem. Praeterea omnis amicitia fundatur super communicatione alicuius vitae, quia non est ita proprie amicitia sicut bona vita, ut patet 8 Ethicorum; et quia creaturae irrationales non possunt habere humanae vitae communionem, ideo non potest esse cum eis amicitia quae est secundum rationem, nisi secundum similitudinem, ut dictum est. Possunt tamen diligi amore concupiscentiae imperato a caritate, sed non elicito, scilicet ea quae aliis optamus. Caritas autem imperat a quo elicitur talis amor. Dico quod a pietate nulla; sicut de beato Francisco legitur quod ad eas mira pietatis teneritudine ferebatur, vel affluebat. Unde concedo argumentum pro ista parte. Ad primum in contrarium dicendum quod Deus diligit omnia quae fecit, sed secundum ordinem, quia rationales creaturas non solum diligit eas conservando, sed eis se ipsum fruendum optando; alias autem diligit eas esse conservando ad usum rationalium, quia in ministerium nostrum creata sunt, sicut dicit Scriptura. Unde non sequitur: Deus diligit, ergo ex caritate; nam plus imperat diligi ex caritate quam diligi absolute. Ad secundum dicendum quod bene sunt nata fieri circa idem amor libidinosus et dominativus(?), et cupidus et amor dominativus(?) et castus, quia bene [utimur] eas diligendo, sicut mereri in actibus aliarum virtutum quae sunt imperati et non eliciti a caritate, et sic ille ab ipsa caritate est imperatus.

[daemones sit diligendi ex caritate]

Secundo quaeritur utrum [daemones sint diligendi ex caritate], et videtur quod sic, quia communicant nobiscum in ratione et in vita, sicut proximi alii, et potest esse redamatio ad nos; ergo etc. Contra, daemonis a bonis angelis non differunt nisi per culpam; sed hoc non impedit, quia et peccatores amandi sunt, qui sola culpa differunt a bonis hominibus. Contra, Augustinus 9 de Trinitate(?): quod diligimus homines debemus diligere quia iusti sunt vel ut iusti sint; sed daemones nec sunt iusti nec possunt esse; ergo non sunt diligendi. Respondeo dicendum quod diligere ex caritate est optare bonum aeternae fruitionis rei dilectae, et quia daemones et quia daemones sunt omnino inhabiles ad talem fruitionem, non facit eos diligi caritas; et eadem ratione est de damnatis, quia non sunt possibiles ad illam fruitionem. Possumus tamen eos diligere ut sunt creaturae Dei amore imperato, scilicet ut conserventur in esse ad laudem Dei. Ad primum argumentum dicendum quod mentes angelorum et etiam viatorum peccatorum non sunt impossibiles ad communicationem aeternae vitae; sic est mens daemonum. Unde natura rationalis non sufficit ad hoc ut diligatur ex caritate, nisi sit ordinabilis in finem quem respicit caritas, quae est dispositio perfecti ad optimum, 7 Phys. Ad secundum dicendum eodem modo: sicut ad primum, quia licet non differant nisi in hoc, sed ex hoc sunt in ordinabilitate in finem.

[utrum peccatores]

Tertio quaeritur sine argumento [utrum peccatores]. Respondeo dicendum quod sicut Deus pater caelestis qui solem suum oriri facit super iustos et peccatores, nos debemus diligere peccatores ex caritate, non quantum ad culpam quae est in eis, sed naturam, quae ad huc est possibilis ordinari ad communicationem illius vitae; et ideo dicit Augustinus quod Deus diligit tales non ut tales sunt, sed ut tales, scilicet iusti, sint; et sic est nobis, scilicet quod sic debemus peccatores diligere ut tamen eorum vitia non diligamus.

Quarto quaeritur utrum nostrum corpus, et videtur quod non, quia Ioannis 12: qui odit animam suam in hoc mundo in vitam aeternam custodit eam; sed planum est quod ibi accipitur anima pro anima rationali, sed pro vita animali, corporali. Praeterea dictum est quod amicitia non est ad eos qui redamare(?); sed corpora non possunt redamare, nec possunt diligi ad communicationem fruitionis, quia ipsa non possunt frui; ergo etc. Praeterea amicitia habet convivere; sed habens caritatem non habet convivere corpori, iuxta illud: infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius. Contra, Augustinus de doctrina christiana X.

dic̄ q̄ corpꝰ nr̄m · dꝫ diligi ex caritate ¶ Ad q̄rtū dc̄m q̄ cū ca
ritaſ ſit pondus inclinās ad ſūmū bonū ⁊ btitudinē p
fc̄ā · omne illud ē diligendū ex caritate q̄ btm̄ uel bti
ficabile ē · ɔtingit aūt tplr̄ aliqd eē btm̄ · ſ · p eſſentiā ·
ſic̄ deꝰ · p influentiā p̄mā · ſic̄ ſpūs anglici ⁊ humani · p re
dūdantiā · ⁊ ſic corpꝰ nr̄m · ⁊ ideo dc̄m q̄ caritas dilig̃ cor
pus ⁊ alia nō tn̄ ſcd̄m corruptionē ſue culpe ſꝫ ſcd̄m ſuā naturā ·
¶ Ad · 1 · argm̄ · dc̄m q̄ ibi accipit̄ aīa p uita carnali
ut uitioſa ē ¶ Ad 2m · dc̄m · q̄ amicitia reamativa
bn̄ ē ad altm̄ · tn̄ corpꝰ nr̄m · nō ē altm̄ a nob · nec ue
lit qs dic̄e q̄ reamat eo q̄ nob ſuit ad habūdā ui
tā etnā · iux illud exibete corpa ura deo · ho · deo · ui.
⁊ c̄ ¶ Ad · 3 · dc̄m q̄ bn̄ pot̄ dici frui eo q̄ in ipſo redūdat
ipſa btitudo · q̄ cāt ideo mirabilē dotationē · ſic̄ dic̄
aug̃ ad dioſcoꝛū · ad id aūt d̄ ɔtinuē dc̄m q̄ nec aplꝰ ·
nec aliqs hn̄s caritatē refug̃ corpꝰ ſuū · imo fouet
⁊ nutrit ipſū · q̄ nō nemo carnē ſuā unq̄ odio hūit
ſic̄ ipſe alibi dicit · ſꝫ fug̃ hō ſpūal' uitia carnis · vn̄
phꝰ · 9 · eth · ponit ɔditiōes amicitie · quas hic poſſu
mus inuenire · nā unuſqſqꝫ amic̄ uult ſuū amic̄
eē · ⁊ uiuē · 2º · uult ei bona · 3º · opat̄ bona ad ipſū ·
4º ɔuiuit ei delectabilit̄ · iqbꝫ oīꝫ ⁊ qn̄ · ⁊ ui · q̄ · ɔcordat
eidē · q̄ · eiſdē ɔtriſtat̄ ⁊ delectatꝰ · q̄ · q̄ · h · patent ·

Vito q̄r · utrū nos ipſos dbam̄ dilig̃ ex caritate
⁊ uī q̄ nō · q̄ gg̃ i oml' · dic̄ · nemo caritatē ad ſe
ipſū hr̄e dr̄ · q̄ minꝰ q̄ int̄ duos hr̄i nō pot̄ · ſꝫ ipſa di
lectō in altm̄ tendit ut caritas eē poſſit ¶ It̄ h
q̄ uituꝑat̄ · ad ti · 3 · in nouiſſimis tpibꝫ · iſtabūt tpa
piculoſa · ⁊ erūt hoīes ſe ipſos amātes · g° ex h q̄ ui
tupat̄ nō dbent hoīes ſe amare ¶ It̄ reamatō
ē d rōe amicitie · g · eth · 2 · ſꝫ nō pot̄ eē reamatō ·
g° nec amicitia · ¶ ſꝫ ɔ̄ · leuit · 19 · diliges p̄xim̄
tuū ſic̄ te ipſū · ſꝫ p̄xim̄ diligim̄ ex caritate · g° ⁊ nos
ipſos ¶ R̄ſio · dc̄m · q̄ ſcd̄m dyo · amor ē uī unitiua · ⁊ ipꝑtat
q̄ndā unionē · qꝫ aūt ē unꝰ in ſe · unitas aūt ē potior
⁊ fortior · unione · ſic̄ d p̄ncipiis nō habet̄ ſciā ſꝫ ād
maiꝰ ſciā · ſ · intell'c · ⁊ ideo nō ꝓꝑe dr̄ qs hr̄e amicitiam
ad ſe ipſū · ut dic̄ gg̃ · eo q̄ nō dic̄ unionē ſꝫ ād q̄d ē
p̄ncipiū unionis · q̄ unicuiqꝫ ad ſe ipſū ē unitas · vn̄
q̄ntū ad g̃nalē rōꝫ amicitie · nllꝰ ē amicꝰ ſui ipſi · ſꝫ
ſcd̄m rōꝫ aliaꝫ caritatis · q̄ ē optare bonū etnū dilecto ·
plene ɔpetit hōi dilig̃ ſe ipſū ex caritate · q̄ ē ami
citia hoīs ad deū · ⁊ ei optat uni p̄ncipal'r · ⁊ ex ɔ̄nti
ad ea q̄ ſūt dei · int̄ q̄ ē ipſe · ꝓp q̄ ɔnumat̄ ag̃ int̄ diligēda
ex caritate nos ipſos q̄ ſūt · ¶ Ad · 1 · argm̄ · dc̄m q̄
gg̃ lo ſcd̄m q̄ ꝓꝑe dr̄ amicitia · ſꝫ ſic nō ē hoīs ad ſe ipſū
ut dc̄m ē · ſꝫ ād maiꝰ amicitia ¶ Ad 2 · dc̄m q̄ aplꝰ nō
uituꝑat hoīes ſe ipſos amātes · ſcd̄m rōꝫ · ſꝫ p ut ſe amat ſcd̄m
ſenſualitatē · q̄ ē recurua ¶ Ad · 3 · dc̄m · q̄ bn̄ poſſum
nos ipſos redamare ſcd̄m ꝓꝑā rōꝫ caritatis · id aūt uerū ē d
g̃nali rōe amicitie · q̄ ad aliū reſpic̄ · ſit diligēda ·

¶ Sexto ⁊ ultimo q̄r · utrū dona g̃tuita ex caritate
⁊ uī q̄ ſic · q̄ ag̃ d et̄ · dic̄ q̄ alig̃ p̄xim̄ · ipſū p̄cipue
dilectione diligat · ſꝫ dilectō ē donū g̃tuit̄ ¶ ɔ̄ nlla
res carēs rōne ē diligenda ex caritate · ſꝫ dona g̃tui
ta ſūt hui ¶ R̄ſio · dc̄m · q̄ tplx̄ ē amor · ſ · amicitie · q̄
ē alicui uelle bonū · amor ɔcupiſcētie q̄ ē dſidera
re nō hitū · amor ɔplacētie q̄ ē dlectatō · ideo q̄ ē

iocūdū · ẽt h̃ d · ē amoris nō ſcd̄m hitū ſꝫ ſcd̄m actū · caritas ·
aūt uel ad bonū nō diligit̄ amore amicitie · ſic̄ obm̄ ·
ſꝫ ſic̄ rō amādi · q̄ ſic̄ obꝫ nō diligit̄ n̄ id cui etnū bo
nū optam̄ · nec diligit̄ alio actu cū p̄ximo ſꝫ eodē
eodē · n · amore diligit̄ uinū · ⁊ dulcedo uini · ⁊ eodē
actu · uī · color ⁊ lux illuīnās illū · amore aūt ɔcupi
ſcētie diligit̄ a nō hnte ut hat̄ · ⁊ ab hnte ut nō
admictatur · ⁊ ut āpli hat̄ · amore aūt ɔplacētie
diligit̄ tā ab hnte q̄ a nō hnte · q̄ ɔplacet ei i cari
tate · q̄ hr̄ ut q̄ dicit p̄ximū hr̄e · cū uidam bonos
malos dilig̃ · ¶ Ad argm̄ · dc̄m q̄ uerū ē q̄ nlla cātā
carēs rōe ē diligēda ex caritate · ut obꝫ · ſꝫ bn̄ ut rō ·

Oſt p̄dc̄ā de ordine caritatis agendū ē · d · 29 ·

H̃ ē d · 29 · Circa q̄ q̄r de ordine caritati · Et q̄r
p° · utrū deꝰ ſit p̄ferendꝰ nob · ⁊ uī q̄ n · q̄ deꝰ n̄ ē ma
ior in ſe q̄ in p̄ximo · g° ſi diligo p̄xim̄ ꝓpt̄ deū · nō
d deo mag̃ dilig̃ eū in ſe q̄ i alio ¶ It̄ nō uī q̄ ma
gis deū quā nos · q̄ duo amores ſūt mag̃ q̄ unus ·
cū ille unꝰ ſit iuſtꝫ amato · g° cū diligam̄ nos amo
re nāli · ⁊ dei · uī · q̄ plus diligam̄ nos q̄ deū ¶ ɔ̄ · ca
ritas ē ordo amoris · iux · id · cant · 2 · ordinauī i me ca
ritatē · ſꝫ ſi caritas ē amor ordinat̄ · ordinate diligit
diligibilia · g° cū in deo ſit mag̃ rō diligibilitatis · mag̃
diligit deū q̄ oīa alia ¶ R̄ſio · dc̄m · q̄ plan̄ ē · q̄ rō dili
gibilitatis ē bonū · q̄ ſi ſiplr̄ ad ſiplr̄ ⁊ mag̃ ⁊ mag̃ ·
g° cū ſūmū bonū ſit deꝰ ſūme dꝫ diligi · ⁊ tāto plus
q̄ alia · q̄nto p̄pōderat oībꝫ aliis · ut n̄ a d diligat̄
n̄ p quāto · i eo reluc̄ · alīq̄ p̄ticipatō illiꝰ finis · vn̄
ꝓp q̄ unq̄ q̄ ⁊ id mag̃ · vn̄ h̃ ē ordo · q̄ ubi inuenit̄ ·
maior rō bonitatis · illud ē mag̃ diligēdū · ⁊ ideo p̄us
deꝰ ē dilend' · q̄ ē ſup̄ nos · d īn nos · p̄ea q̄ ē iux nos ·
poſtremo · q̄ ē int̄ nos ¶ Ad · 1 · argm̄ · dc̄m q̄ deꝰ n̄ ē maior
nec minor in uno q̄ i alio · uel i ſe ipſo rōne ſui · ſꝫ aliꝰ dili
go eū ſibi p eſſentiā · q̄ diligā eū in me uel in p̄ximo · p p̄ti
cipādū p g̃rāꝫ ⁊ g̃liaꝫ · ille ē uerior modus hndi ¶ Ad
2 · dc̄m q̄ amor nāl addit̄ dāno n̄ auget · q̄ n̄ ē eiuſd
ɔparatōnis ⁊ rōnis ·

Cōdo q̄r · utrū teneam̄ plus dilig̃ filiū q̄ patrē ·
⁊ uī q̄ plus patrē · q̄ illū tenem̄
plus dilig̃ d quo ſpāle mādatū habem̄ · ſꝫ d p̄re ·
hmꝰ ſpāle mādatū · g° ⁊ c̄ ¶ It̄ p̄ximiores mag̃
dbem̄ dilig̃ · ſꝫ tal' ē p̄r ut dr̄ · 3 · eth · 3 · filiꝰ ē p
ximior p̄ri quā f ¶ ɔ̄ q̄ · illos dbem̄ mag̃ dilig̃ qbꝫ
dbem̄ bn̄ficia · ſꝫ filiis dbem̄ · ſcd̄m aplm̄ · 2 · cor · 12 · nō de
bet theſaurizare filii parentibꝫ · ſꝫ parētes filiis ·
¶ It̄ mag̃ dꝫ hō dilig̃ illud q̄ ē ād ſui · q̄ id q̄ nō
ē cetiſ pibꝫ · ſꝫ tal' ē filiꝰ · 3 · eth · 3 ¶ R̄ſio · dc̄m · q̄ cetiſ
pibꝫ · plus dꝫ hō dilig̃ illū · aquo pl'a bn̄ficia p̄cep̄ ·
q̄ caritas nō amictit hoīꝫ ing̃tūꝫ ſꝫ fac̄ eū eē me
morē bn̄ficiorꝫ · ⁊ ideo dc̄m ē ſic̄ dic̄ amb · q̄ plus ſūt di
ligēdi p̄res · q̄ filii ¶ Ad · 1 · argm̄ · dc̄m · q̄ illa auctās
loq̄t̄ · ſcd̄m idinatōꝫ nāle · q̄ hnt p̄res ad filios · iqbꝫ
uoluit ɔſuari eorꝫ eē · ideo dbet̄ coadiuuare · p the
ſaurizatōꝫ ⁊ eis ꝓuidē · q̄ face filii neſciūt ex eorꝫ
i expientia · q̄ p̄res iā hnt · caritas aūt n̄ tm̄ atti
dit ad collatōꝫ bn̄ficiorꝫ ¶ Ad · 2 · dc̄m · q̄ phꝰ dicat
uerū q̄ntū ē ɔputādo · g̃dū dilectōnis nāl · ⁊ nō ca
ritatis · nec obſtat dic̄e · q̄ g̃rā ɔplet nāꝫ · uel ɔſonat
nē · q̄ nā ē uitōſa · io ē refrenāda p g̃rāꝫ ·

Ercō q̄r · utrū tal' ordo attēdat̄ penes affcm̄
ſolū · an ī effcm̄ · ⁊ uī q̄ penes utrūqꝫ q̄ ɔ 10 ·

i · c · 3 · dr̄ · ꝟmi nō diligam̄ ūbo n̄ ligua ſꝫ ope ⁊ ui
tate ¶ ɔ̄ · ſi penes effcm̄ · tūc n̄ eēt rephn̄ſible · dare
bonā p̄tendaꝫ ɔſanguineo · potiꝰ q̄ extraneo · ſꝫ tal' rephn̄
dit̄ apha · ve q̄ edificat ſyon i ſanguinibꝫ · ¶ R̄ſio · dc̄m q̄
cetiſ ſcd̄m uertꝫ · maiorē affcm̄ dbem̄ · ⁊ effcm̄ · illi quē
mag̃ amare dbem̄ · nō tn̄ oꝫ q̄ ſemꝑ talit̄ moueam̄ ſcd̄m
ſenſualē ɔplacētiā · ſīn · n · caritatis offenſa pot̄ qs
aliq̄ plus affectuoſe · eē unū ſociū quā eē prēꝫ · ⁊ tn̄
ɔſtat eū forti' dilig̃ · q̄ dilcōnē maiorē p̄ tat ɔpis
exibitō · vn̄ dc̄m ē q̄ effcū · ⁊ affcū · dbem̄ ordiū ſuiāē
ſcd̄m plus ⁊ minꝰ · debitū caritatis · dū faciat ſcd̄m rōꝫ · ¶ Ad
argm̄ · dc̄m · q̄ n̄ ē rephn̄ſible ſcd̄m ordiū caritatis · dare bn̄
ficiū ɔſāguineo bn̄ diſpoito · ⁊ ſufficiēt̄ · ſic̄ extraneo ·
ſꝫ hoīes nō attēdūt ſcd̄m h · nec cātes n̄ murmurātes
aplꝰ tn̄ dix̄ q̄ ſuorꝫ ⁊ maxīe domeſticorꝫ curā n̄ hr̄
fidē negauit · ⁊ infidel' dterior ¶ Ex p̄dc̄is pꝫ q̄d q̄ ab
aliqbꝫ · fit · ſ · q̄ mag̃ ē diligendꝰ ꝓpiquꝰ q̄ extraneꝰ ce
tiſ pibꝫ · q̄ caritas ⁊ ſi electiue nō faciat rōe ſui
rōe tn̄ nāe ſubſtrate · plus mouet · vn̄ q̄ ꝓpiquat
mag̃ dilecto mag̃ dꝫ diligi · nos aūt ſum̄ hui ·

Hic q̄ri ſolꝫ · ⁊ c̄ · h d · 30 · ¶ Circa quā q̄r p° · utrm̄
oms teneat̄ dilig̃ inimicos · ⁊ uī q̄ n̄ · q̄ mat · q̄ ·
dr̄ · audiſtis q̄ dcm̄ eſt āntiqs · diliges amic̄ tuū ⁊ odio
habebis inimic̄ tuū · ſꝫ oē q̄ erit mōle tūc ad h̃ ē ·
¶ It̄ glo ſr̄ id luc · 6 · diligite inimicos ur̄os dic̄ q̄
h p̄fcōrꝫ ē · ſꝫ ad ea q̄ ſūt p̄fcōnis nō oms tenēt̄ · It̄
caritas nō tollit nāꝫ · ſꝫ qlꝫ nā q̄ntū pot̄ reſiſtit ſuo ɔ̄
rō · ſic̄ ouis fug̃ lupū · ⁊ aqua ignē · g° nāl ordo hr̄
inimicātes repellē · ⁊ n̄ ſibi p caritatē unire · g° ca
ritas h n̄ dꝫ tollē · alioqn agēt p̄ter rā ⁊ p̄uſē faciēs
ɔ̄ nāꝫ ¶ ɔ̄ · mat̄ · q̄ · diligite inimicos uros ¶ R̄ſio · dc̄m
q̄ dilectō inimicorꝫ pot̄ tplr̄ attēdi · q̄ uno m̄ · in
q̄ntū ſūt inimici · ⁊ tūc ē p uiſū eos dilig̃ · ⁊ carita
ti repugnās · q̄ ē malū eorꝫ · 2° · pot̄ attēdi q̄ntū
ad nāꝫ ipſorꝫ · ⁊ ſic ē p̄ceptū oībꝫ dilig̃ · q̄ nlꝫ de
bem̄ excludē ab illo g̃nali bono · q̄ oībꝫ optare dbe
mus · 3° m° pot̄ ɔſidrari in ſpāli · ut ſ · q̄s ſpāli motu
feratū ad inimicū · ⁊ tūc n̄ ē d nc̄itate ſalut̄ abſo
lute · q̄ nec ⁊ i alios nō inimicos · tenem̄ ſpāli motu
ferri · q̄ h eēt i poſſible · q̄ ɔtinue ɔſidrarē deis · ſꝫ
ſuffic̄ in p̄patōne animi hr̄e · q̄ ſi eēt i caſu nc̄itati ·
hō tūc eū diligēt ꝓp deū · ſꝫ n̄ q̄ actu faciat · aliꝰ ē
p̄fcōrꝫ ſic̄ dic̄ illa glo q̄ allegata ē · alīq̄ tn̄ dixerūt
q̄ n̄ tūc tenem̄ niſi peniteat · ⁊ ueniā petat ut
dic̄ oī dnīca · dimicte nob ⁊ c̄ · ſic̄ ⁊ nos · ſꝫ plan̄ eſt
q̄ deꝰ nō dimictit n̄ penitēti · allegātes id eccl · 26 · ſi hō
hoī ſuat irā · frust̄ · ad dō q̄rit medlā · ſꝫ in ſtatu im
micādi · nō oꝫ dilig̃ · q̄ h ſolū ē p̄fcōrꝫ ſic̄ pꝫ d bto
ſtephano · ⁊ ita x dixit eē i ɔſilio ⁊ n̄ i p̄cepto · ⁊ ui eē
ſnīa ag̃ · ſic̄ dic̄ magr̄ in lr̄a · tn̄ ipſe exponit eā ¶ Sꝫ
iſtud nō uī eē bn̄dictū · q̄ plan̄ ē q̄ omne diligible ·
actū nat̄ ꝑuenire ad etnāꝫ fruitōꝫ · dilig̃ caritatē
alioqn n̄ eſt caritas · vn̄ i pūi ē lat̄ mādatū nimis ·
q̄ ad oē diligibl'e ſe extēdit · ſic̄ fides ad oē crēdible ·
ſi · n · unꝰ articul' dimictat̄ nō ē fides · ſic̄ ſi unꝰ hō n̄
diligat̄ · nō ē caritas · nllꝫ · n · dꝫ tēpis reſpiō ſꝫ ab
ſolute oms diligit · ſic̄ ⁊ fides · ſic̄ ⁊ n̄ habēt caritatē ·

q̄ ɔponet una die peccare ⁊ n̄ aliis diebꝫ · ſic ſi oms dili
go ⁊ unū n̄ · iā caritas n̄ ē i me · q̄ d ſic̄ latitudo māda
ti · tenem̄ g° dilig̃ affcū caritatis · ſꝫ tal' affect̄ ē dup̄x ·
unꝰ elicit̄ · ⁊ aliꝰ impat̄ · ſic̄ ſcd̄m affcū loquam̄ · plan̄ ē
q̄ tenem̄ ⁊ actu inimicātes dilig̃ · eis dilig̃ · bonū etnū ·
⁊ eis optare illā fruitōꝫ · ſi d 2° actu loqm̄ · ſ · q̄ ē a ca
ritate ipat̄ · q̄ tūc ē q̄n qs optat aliis ꝓſpitatē tpa
lē · tūc nō oms tenent̄ · ſꝫ ſuffic̄ n̄ optare oppoſitū
i · nō odiſſe · ſic̄ dic̄ amb · ſuffic̄ q̄ inimicos n̄ odio ham̄ ·
⁊ h ē ſnīa ſacre ſcpture · q̄ d inimicis talit̄ nos ha
beam̄ · vn̄ p̄u · 24 · cū ceciderit inimic̄ tuus ne ga
udeas · ⁊ i eccl · 9 · noli d inimico tuo mortuo gau
dē · Snīalit̄ g° dico · ⁊ ɔcludo · q̄ affcū elicito a cari
tate · oms tenem̄ dilig̃ · affcū uō i pato · q° ꝓſpa eis
optem̄ · nō n̄ p̄fci · oībꝫ tn̄ aliis tenem̄ i ɔ̄riū nō ue
nire ¶ Ad · 1 · argm̄ · dc̄m · q̄ lex nō dix̄ q̄ inimic̄ ſit
odio hndꝰ · ſꝫ arguebat iudei ſic̄ phꝰ i top̄ · ſi ami
cis bn̄ ⁊ inimicis male · vn̄ n̄ dic̄ xꝰ · q̄ lex dixēt ſꝫ ā
tiq dicebat̄ ¶ Ad · 2 · pꝫ q̄d ſit dc̄m · q̄ loq̄t̄ d affcū
i pato · n̄ elicito · ⁊ ille ē ſolū p̄fcōrꝫ · q̄ eis optent
ꝓſpa ¶ Ad · 3 · dc̄m · q̄ g̃rā nō tollit nāꝫ · ſꝫ p̄fic̄ · nā
aūt nlla ē q̄ inimic̄ eēt̄ · alti nāe · i q̄ntū nā ē · ſꝫ i q̄ntū
ē ei ɔ̄ria · n̄ nos dbem̄ gaudē · q̄ nos moleſtem̄ ab
eis · imo dbem̄ i eis diſplicētiā hr̄e · q̄ nos p̄ſecut̄ ·
⁊ h ē eos dilig̃ q̄ nob diſpliceat eorꝫ malitia · n̄ aūt
ſūt nob inimici i q̄ntū hoīes · ſꝫ ut uitōſi · ⁊ uitia
i eis dbem̄ hōrē · vn̄ ag̃ ſic̄ ſūt amādi hoīes ut
eorꝫ uitia · nō diligāt̄ ·

Cōdo q̄r · utrū inimici teneam̄ ondē ſig̃a dile
ctōnis · q̄ · ſ · fiūt p effcꝫ
extrinſecū · ⁊ uī q̄ nō · q̄ exo · 23 · p̄apit̄ · ut in
imicos ſuos i ſficiat ¶ It̄ glo dic̄ ſup̄ illud · bn̄ facī
te hiis q̄ odiūt uos · q̄ h ē p̄fcōnis · ſꝫ n̄ oms tenēt̄ ·
eē i tali p̄fcōne ¶ ɔ̄ · 10 · i ſua ca · dic̄ · n̄ diligamꝰ
ligua · ſꝫ ope ⁊ uitate ¶ It̄ exo · 22 · ſi uideris aſi
nuꝫ odientis te · iacē ſub hone · n̄ p̄tnſib ſꝫ ſubleuab
cū eo ¶ R̄ſio · dc̄m · q̄ oſtēdē ſignū dilectōnis inimico ·
pot̄ itelligi duplr̄ · ſ · oportunitate a nc̄itate · ſi op
tunitate · dico q̄ n̄ tenēt̄ n̄ p̄fci · oſtēdē · q̄ncūqꝫ ſe
offert oportunitas · ⁊ h ē q̄ dic̄ glo illa allegata · ſi aūt
itelligas i nc̄itate · oms tenēt̄ hr̄e i p̄patōne animi ·
q̄ q̄n inimic̄ eēt i caſu nc̄itatis · q̄ ei ſubuenire
ſic̄ dic̄ btꝰ · 10 · ſi qs uidit̄ frēꝫ ſuū nc̄itatē hr̄e et
clauſit uiſcā ſua ab eo · quō · caritas di manet i eo ·
⁊ h ē itelligendū d ſignis in p̄ticlari · q̄ ſūt aliqua
ſigna coīa · q̄ oībꝫ dbēt exiberi · ſic̄ q̄n qs orat p
oībꝫ · uel fac̄ aliqd utile ciuitati · n̄ dꝫ excludē ini
micū · q̄ iā uideret̄ facē ex liuore · q̄ · id leuit · 19 ·
nō q̄res ultōnē ⁊ n̄ eris memor iniurie ciuiū tuorꝫ ·
ſꝫ alia bn̄ficia n̄ n̄ i nc̄itate · ⁊ tūc oms tenēt̄ iux
illud p̄u · 24 · ſi eſurierit inimic̄ tuus ciba illū ⁊ c̄ ·
ɔcedenda ſūt g° argumta p̄ illa p̄te ¶ Ad · 1 · arm̄
i ɔ̄riū · dc̄m · q̄ illud itelligit̄ d inimicis diuīcultꝰ
quos oms dbebāt extirpare ¶ Ad 2 · dc̄m q̄ ē p̄fcōni
cōit̄ ſꝫ i articlo nc̄itatis ē p̄ceptū · ueniā petēti

Ercō q̄r · utrū teneam̄ inimico remictē ſin
emēdā · ⁊ uī q̄ ſic q̄ petē emēdā ē petē uīdictā ·
ſꝫ h nō lꝫ · q̄ ad ſolū dn̄ ptinet · iux illud mi uīdictā
⁊ ego retbuā ¶ It̄ minꝰ ē ſe p̄mictē pcuti · quā
emēdā expetē · ſꝫ hō p̄apit̄ illud facē · iux id ſi qs
pcuſſit te i unā maxillā p̄be ei ⁊ alā · g° ⁊ c̄ ¶ ɔ̄ ·

nulluſ tenet remitte debita ſibi iure ne· ſz ua di
catat de ſatiſfactione· i iniuria paſſo· g° no tenem remi
ttere ſine ſatiſfactione· Jt nullus debet pbere primo ſuo
icentiuu delinquendi· ſz q ſic facit pbet icentiuu delin
quendi· ſic dicit dec· facilitas uenie icentiuu pbet de
linquendi· ſz et experientia eciam docet· Rnſio dicendum q ho te
net inimico ſuo dimittere rancore et n petenti· ſigna
uo rancoris no tenet· n petenti etiam no tenet
hoies coes remittere· imo dat eis actio q tales· aure·
ſz illi q ſut ligati ad cſilia· tenet plus facere· ſz
alii no tenet penam dimittere n reſtituat ablata· co
cedend e g° argumentu piſtu pte· ad· 1· i oppoſitum dicendum q
qre emenda· no e qre uindicta· ſz e qre iuſticiam· n fa
cit ex liuore animi· ad· 2· dicendum q x° pcepit n de ex
tiori maxilla pbenda· ſz q ho ſit patus· an qua pec
cet p rancore uindicte aliaz ſuſtinere· totu diligere

Quarto qr· utru ſit magis mitorium amare q inimicu
ul' eo°· et ui q ſit magis mitorium diligere inimicu
qr illud e magis mitorium· de quo maior remunera
tio redditur· ſz de inimicis redditur maior remuneratio·
g° et c· mi· pbat· mat· 9· ſi diligitis eos q uos diligut
q mercede habebitis· glo· nllam· Jt ubi e maior
pugna· e magis utuoſiu· ex quo utius e de diffici le
ſz magis e difficile inimicu· g° et c· q· quanto mot
caritatis e rectior tanto e melior· ſz mot caritati
ad amicu e rectior· tu qr cordat ne· et dit
dilectoni· q ad amicabilia cimit· qr ego diligente
me diligo· g° et c· Jt magis e culpabile odire
amicu qua inimicu· g ab oppoſitis· magis e mito
riu diligere amicu q inimicu· Rnſio dicendum q circa iſtam
qſtione ſunt· 4· attendenda· ſ· fortitudo caritatis conat
ipſi uolutatis diligentis· couenientia obi· et relato
i fine· ſi g° ui ſeruiue qs iſtoz duoz actuu ſit mag
mitorius· ſ· diligere amicu an inimicu· oz attendere ad
illa· 4· ita q ſi i mbz ſut pares· et i alio ſe excedit
ille e melior q excedit· vn ſi eent equales i caritate
et conatu et i qentia oboz· tuc ſi nobiliori m refe
ret in fine un q aliuſ· tuc q refert ſic e mag
mitorius· puta ſi uni refert actu· et alt ſolu hitu
ul' utq actu· et alt hitu et actu· ul' uni magis i me
diate qua alt· ſi aut ſint equales i caritate et i cona
tu· et i referri i fine· tuc e magis mitori· act ad
amicu qr excedit i nobo· qr amic e magis obm di
lectois geus· q inimic· eo q pt caritate mouat
actus a nali inclinatione· vn ſic tuc act intenſior
ſi aut i oibz tbz ſit pares· tuc oit ui q uolutas·
maiori conatu diligat inimicu qr difficile e· vn
difficile e q oia qcurrat· et io hnt ſe ſic excedentia
et excedentia· vn diuſis ſideratonibz diuſe iuenimt
auctores ſcoz· vn ag i ench· et habet in lra· mag
e erga eu q t nichil fecit mali· ee beniuoluz· et beneſi
cu· illud u multo grandius e et magnificentiſſime boni
tatis· ut tui quoqz diligas inimicu· ad argumenta dicendum
e g° p diuſas ſideratones· ad· 1· dicendum q logr· ſ·
q diligere reqrit maiore conat· ad inimicu q ad
amicu· inquo multu caritas comendatur· qr eleuat
nam q ſuu conat· iux id· 10· 6· comendat aut deus
ſuaz caritate i nob· qr cu ad hc inimici eemus·

ſ xpc· x p nob mortuus e· ad· 2· dicendum q illa glo
q dicit nullaz ee mercede· loqtr de illis q n pp deu ſz pp alia
roz diligut amicos· ad 3m· q aua ptr dicendum q
e roe maioris qcentie iobo· et tuc ſit act intenſior
qr act uiuat ana· et paſſione· illud tn n ui uey q
dic· ſ· q ſit magis gformis die ne· imo ut dic apls
ui ee qrius· Utru huiuſ pſcaz caritate teneat

Sexto qr· ipſe ea q ſut pfconis· et ui q ſic· qr
ſ gg qn augent dona rones et creſcit donoz g°
qnto qs plus accepit plus tenet reddere· iux id
cui multu dat e· mltu repetet ab eo· q· qn
to qs ht maiore caritatem· e magis lib· q a e mag
liber nimi obligat e· Rnſio dicendum q mltiplex e gus
pfconis· et ſ uariu gus uarie obligat· ſut n· q·
gna pfconis q magri ponut· et una pfco dr ſu
fficientie· q cſiſtit i impletone madatoz· ſic dicit
mat· 6· eſtote pfci· ſic pr ur celeſtis pfect e· et
iſta obligat pp madat diuinu· 2a pfco e religio
nis· q cſiſtit in obſuatia cſilioz· mat· 19· ſi uis·
pfcus ee uade et uende oia q habes· et c· et iſta obligat
pp uot emiſſuz· 3a e pfco platonis· q cſiſtit i re
gimie ſubditoz· luc· 6· pfcs aut oiſ ſi e ſic magr
er· et iſta obligat pp offm· ſuſceptu· 4· e pfco cpa
tonis· q exiſtit i exhibitone exemploz· ſic· noe· gn
9· noe uir iuſtus atqz pfcs· et iſta obligat pp ſca
dalu uitandu· 9· e pfco equalitatis· q cſiſtit in cſu
matone difficilimoz· et optimoz· de qua habet· 10·
3· pfca caritas foras mittit timore· et phs· dic
q pfca caritas uirtus optimoz e operatiua· et iſta
obligat pp cſcie iudiciu· et p tale una e reſpondend
qn qr utru huius pfcaz caritatem· debeat face opa
pfconis· et tuc dz reſpoderi· q illi q ſut i toli pfco
ne· tenet face opa illi gnis pfconis· iq° e cſtitu
tus· vn illi q ſut i uno pmo gnie· rone ſue pfec
tonis· no tenet opari opa maioris pfconis n in
tueniat aliq obligato· ad 1c q gg dic q bn
creſcit rones donoz· ſz dr no exig tot q pot· ſz q
decet ſua miaz· vn n e ncm ad ſalut· ſi aliter
fiat q peccet mortaliter ſz bn uenialiter n creſcant
ſic dixi uſqz ad altm gns· d· 31· 2

Illud quoqz pmittendu no e· et c· he e d· 31· Cir
ca quaz qr· p°· utru caritas ſemel hita poſſit
admicti· et ui q no· qr maior ut no pot tenet a
minori· ſz maioris utitis e amor di· qua cuiuſcuqz
boni cati· g° q ht caritatem· p nullm aliu amorem
ui poſſe auelli· iux illud· qs nos ſepabit a caritate
di· et c· Jt hus caritatem e nat ex deo p gram· ſz
tal no pecat ut dr 10· 3· ois q nat e ex deo peccm n
facit· qr ſemi illi i eo manet· et n pot peccare qm
ex deo nat e· Jt liber arbitrium no iclinat n pp
aliq motuu ad h peccm· ſz caritas expellit ome
motuu ad peccm· g° et c· plo· m· gg i mori· ua
lida e ut mors dilectio· qr nimir mente q ſemel
cepit· a dilectone mudi fundit occidit· q· apoc·
2· habeo aduſu te pauca qr caritate pma reliqſti·
Rnſio dicendum q ſic pz p uita magri de iſtaz qſtiones
fuerut errores· dicetes et ponentes· q ſemel hns
caritatem no potat peccare p'ea· et habebat pſe roes
factas· et aliquas alias· ſz ille error manifeſte p
ſcpturaz reprobat i multis uiris q pus erat di amici et

pea ceciderut ab illo amicitia· et io e firmite teneat q
caritas ſemel hita pot admicti· modu aut aſſigna
re e difficile· qda· n dixerut q dr dedit no ſuare gram
i aia· ſi uolutas ſe aduterat a do faciem ſua· et ſig dicendo
aliq· pceptu· alii ſubtili uolut pcedere dicentes· q ca
ritatem pie e actuis i aia corrupi· q aut aliq actus
i aliquo corrupat· pot cotige· 4· modis· quoz· 4· ſut
i poſſibiles i aia· p° caritatis· Et pmi e p ſubtractonem
influentie cſuantis· ſic qn ſubtrahit ſol i nro hem
iſpio· tuc deſinit ee lum i aere· 2° e p corruptes
ſibi· 3° e p actoz ſui qrii· ſic frig a calore· 4° e p
ſubtractoz obi· ſic mortuo pre deſinit ee filiato·
i ſuo correlatiuo· ul' eg°· ut corrupit audire i aue
deficiente ſono· et iſtis modis n q caritate corrupi i
aia· qr dr no deſinit ifluere· eo q e ca i deficies· nec
ſbm eſt corruptible· nc p actoz qrii· qr qriu e odiu
q e qda puato· q no agit m hitu· qr optet q ſta
ret ſimil· ut poſſz age q illud q· flm e· nc obz cari
tatis pot corrupi· qr e bon eternu· Reſtat g° q mod
q e indiſpoio recipietis· ſic ſpeculu uſu facialit ad
ſole· qtinue illuminat· ſz ſi faciem aduertat n illu
minat pp ſua indiſpoione inſitu· et ſic dicut q e
i uolutate· q quadiu tenet faciem uſa ad ſolem iu
ſtitie ſep illuminat· ſi uo aduertat ſe reſpiciens
ad oppoſitu illi fini· n pot ee uſa oppoſitis modis ſil
et ſemel· io corrupit caritas i aia· 1· qr iſta n recip·
Alii dicut ad huc ſubtilius dicentes q tplr pot cſidera
ri iſta caritas· qr uno m expte· ſ· ſ· mouetis uoluta
te ad diligendu· et ſic n pot ee ca alicui defcs· vn ſi
iſte uult dare don pſeueratie· i polle e q caritas
pdat· 2° m° pot cſiderari· roe ſue pie forme et ſic
ſic calor n pot infrigidari· nc iuſticia i iuſta facere·
ſic caritas no pot peccare· ut dicit ag· de ſmone dni
i monte· 3° m· pot cſiderari· roe ſui ſbi· et tuc ſi ſbi
capacitas· e totaliter repleta· ſic m celi e totaliter
repleta· p forma ſua no pot ea pdere· qr n remanz
appetit ad alia· et ſic caritas bron ſe ht ſe ht ad
ſta ſua· qr actualr mltis cſideratio· qtinue fert in dm·
ſi uo forma no ſit tanta et tal· q tota capacitate ſue
mc repleat· tuc pot corrupi· qr appetit alia formaz·
et p accns corrupit hita· ex ingnatone et corruptoe·
et ſic e i uiatoribz· qr no e tanta caritas q repleat
tota capacitatem liberi arbitrii· et p qns no fert qtinue
in dm· ſ mot illius caritatis· ſz reſpicies ad a° poteſt
aliqn occurre ad q delectet· et fac illud uidi bon et ue·
et ſic uoles illud ſibi i pme· p actus dimicit prius hi
ta forma qr e i oppo illi ſbo· et ſic iſti uidet dice q
tota ro corruptonis caritatis e qr capacitas n e re
pleta· et ſic ſeqt q aliqs ſcus in pria· cui caritas n
ſit ſ q potuiſſz recipe· poſſit ea pdere· vt at ſic in
telligat neſcio· tn uerba bn uident h ſonare· q
caritas dt ſ capacitate ſbi· q aliis n placet· et io ro
pa e ſecurior· ad· 1· argm· dicendum q ſic pz n· eth u
phs· ſoluit roz ſocratis q dixit· q hns ſciaz n pot pec
care· et ſoluit eaz phs p hoc· q ſcia i uli cſiſtit· ſz
opones ſut de ſinglaria· oms n· qcedut qm ſit ma
le agendu· et ois fornicato fugienda· ſz ueniens aliq
paſſio i pticlari· et ui delectabile nc offert hac mi
cu illa· ab ſor bere ro· ſic e de caritate qr e de bonuz

etni· qd e ſuu pncipale obz· et trahat n q eu facietu
ſz ueniens aliq pticlare delectabile· n quantumcuqz mino
ad maiore· et ſic ab ſorbet inclinatoz uolutatis a
dm· q n qtinue cſiderat de ſuo obo· de quo ſi actu cſide
raſſz· no omiſiſſz· vn· n· e tant ille mot dm amori·
q ſi actu mouet· no ſolu hitu· n uincet ab alio·
ad· 2· dicendum q bds io· loquitur ſ poteſtate· ſ· ſ· i hita
tis· cui cſuatone i munes reddut apoc· p ſpale
don pſeueratie· ad· 3· dicendum q liber arbitrium ſubicit
ſe uolutarie· uni motui actualiter moueti· alio
no moueti actu ſz ſolu hitu· vn bn caritas ex
pellit oem mot· ad qriu qr in actu nullm e i peccm·
ſz po· roe infirmitatis hue· q ſi ab extrinſeco moue
atur exit in actu aliqn illa po· n ille ht gre ac
tu reſiſtat· Utru qs cadens a caritate· poſſit re

Sexto qr· ſurgere in equali caritate· et ui q no· qr glo
ſup illud n adiciet ut reſurgat· n negat qn poſ
ſit reſurgere· ſz ne poſſit reſurgere· ugo· ſ· p· obez rans·
et ſi reportet humiſ pn paſtoris· no ht tanta gliam
cu eo q nuqm errauit· q· petrus ſurrex i maiori
caritate et magdalena· g° et c· Rnſio dicendum q cadentem
ſ uaria diſpoione· qua fuit diſpoſitu· de di mia e q
infundat et maiorem et equalem et minorem· vn glo
ſup 1c ad ro· 9· diligentibz dm oia cooprat i bon· dic
ſig deuiat et exorbitat et h ipz fit in bonu qr hu
liores redeunt atqz deuotiores· ex pz ut dixi in
magdalena et multis aliis· ad argm· dicendum q illa
glo· e itelligenda· n de eentiali glia· ſz de aureola ul'
de quadam leticia· qua gliari poſſunt ſe nuqm ceci
diſſe· et dm nuqm offendiſſe· nc e pua·

Septimo qr· utru qs poſſit reſiſtere oi teptatoni i
qualicuqz caritate· et ui q no· qr n quacuqz cari
tas ſuffic ſtare· cora pncipibz et mortem ſuſtinere·
imo e maior· qr· maiorem caritatem nemo ht q
ut aiaz ſua ponat qs pamicis ſuis· g° indigz ma
iori caritate ut poſſit reſiſtere teptatoni illi· qua
quis teptat uelle uiuere· Jt fidel dr q n patiet
uos teptare ſup id q poteſtis· 1· cor· 9· ſz illi hnt
caritatem qbz loqtr· g° ſi dr pmictet ul' ta n poſſet
reſiſtere· q· difficilius e oppoſitu expellere q n ſinere
intrare· qr facili e defendere q expugnare· ſz quacuqz
pua caritas· expellit oe peccm· g° pot ſe ab oi defe
dere· Jt gg debil e hoſtis q n uinat n uolentez·
Rnſio dicendum q duplr qtigit aliquem reſiſtere teptatoni·
ſ· uno m q uitet oe peccm· ad q illa teptatio i clin
abat· et ſic pot ho q p quacuqz pua caritate· oe peccm
mortale uitare· p l· arbitriu cu adiutorio gre re
genatis· qr illa gra pfert amorem di ſup oia bona
cata· vn glo ſup id ps· bon m lex oris tui ſup mi
lia auri dic· ampli dilig caritas legem di· q cupidi
tas milia auri et argenti· Scdo m pot itelligi ut
no ſolu uitet peccm pſuaſuz· ita q no ſolu emollit
ad id· ſz robuſtior efficiat q eet ante teptatoz· ſic
pz qn qs ſufflat i ignem q aliqn extiguit et aliqn
accendat ardentius· et tali m no pot ho reſiſtere qua
licuqz caritate ueſtitus oi magne teptatoni· niſi
ſuſtinendo tale teptatoz· caritas hita creſcat· ut q
pus erat pua· vn ſe hndo fiat magna· do cooprate·
ad· 1· argm· dicendum q ſuſtinere martyriu e duplr·

sed vel se offerendo vel illatum sustinendo. Dico quod se offerre non potest quicumque caritas, quia tunc est consilii super erogationis, ut offerat se pro honore Dei. Sed quando martyrium est in praecepto bene potest, quando in tali puncto est quod oportet eum vel fidem negare vel subire mortem pro honore Dei, et tunc bene resistendo affectioni dulcedinis istius vitae dicitur augere caritatem. Et sic bene potest quicumque caritas, quae postponit dominum vitae suae, alioquin non esset caritas si in tali puncto non praeeligeret Deum sibi. ¶ Ad 2 dicendum quod apostolus loquitur de temptatione quam quis sustinet sine praevaricatione, quod non potest sine perfecta caritate, et est donum pertinens ad consilium vel beatitudinem.

Quarto quaeritur utrum idem ordo caritatis sit in patria qui hic servatur. ¶ Respondeo dicendum sine argumentis quod quantum ad bonum aeternum omnibus dilectum erit idem ordo, quia unusquisque desiderabit illud bonum dari secundum ordinem bonitatis, quia magis optabit illud bonum inesse magis excellentibus sanctis quam sibi. Sed quantum ad dilectionis actum intensum quod est dubium. Nam aliqui dicunt quod cum Deus sit tunc omnia in omnibus, et Deus erit tota ratio diligendi, quod evacuabitur iste modus quem nunc habemus, in quo quis plus diligit se et coniunctos sibi quam extraneum, si ille est melior. Sicut modo velle aliquem de via rel. i. de ... quod perfecta caritas est ut plus potiora bona et minus minora diligat, et quia tunc erit perfecta caritas, ita erit quod plus diliget unumquemque beatum Petrum quam se ipsum, id est intensiori actu, et licet nunc hoc modo non faciat, et ad vitam gratiae tunc poterit, quia tota ratio erit diligendi in conformando se divinae dilectioni et in ordine ad Deum. Alii autem dicunt quod ... in ordine ad Deum, quod divina iustitia hoc dictat quod homo plus se diligat quam alium, et plus gaudeat de bono gloriae suae quam de alterius. Et quia gloria respicit essentialiter substantiam naturam in qua est inclinatio secundum modum nostrum recte, salvatam plus tunc sui licet non tunc coniuncti, ut sit idem modo hic et ibi. Et difficile est iudicare quid Deus velit quousque simus ibi, et ideo teneatur quod magis placet.

Quinto quaeritur utrum fides evacuetur in patria. Et videtur quod sic, quia impossibile est duo contraria de eodem verificari simul. Si fides remaneret ibi, esset idem credendo non visum et visum fruendo. ¶ Contra. Fides adsentit primae veritati propter se. Sed tunc adhuc adsentiet, quia multa sunt de Deo vera quae non videbuntur aperte. ¶ Praeterea ea quae non sunt contraria compatiuntur se in eodem. Sed gloria non est contraria fidei, ergo etc. ¶ Respondeo dicendum quod fides totaliter evacuabitur, non solum quantum ad illud quod est imperfectionis, sed etiam quantum ad statum habitus. Nam fides ut est habitus specialis virtutis habilitat animam ad cognitionem rei non visae, per quam recipit speciem. Unde statim quod deficit ratio formalis obiecti, deficit habitus de illo obiecto. Et quia essentialiter est fidei obiecto non esse visum, statim quod videtur exit rationem suae speciei. Et similiter dicendum est de spe, quia tales virtutes quibus essentialiter inest aliquid imperfectionis totaliter evacuari habent adveniente perfectione, quia ei formaliter opponitur illud perfectum. Et ideo bene dicit apostolus: quando venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est. Aliae autem virtutes quibus adnexae sunt accidentaliter aliquae imperfectiones, illae evacuabuntur quantum ad ipsas, et remanebit quod quid est in eis perfectionis, et complebuntur, quia in illa patria nichil est de imperfecto. Sic et erunt habitus scientiales, qui remanebunt quantum ad habitum, et complebuntur et mutabuntur quantum ad usum, quia sic non erit discursivus,

sed cognoscet principiata in principiis. Sed quantum ad modum destruetur, quia non erit cum inquisitione et collatione, et sic intelligitur verbum apostoli: sive scientia destruetur, scilicet quantum ad modum. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod fides adsentit primae veritati de rebus non visis. Tunc autem videbuntur ea quae hic creduntur. ¶ Ad 2 dicendum quod gloria non est contraria fidei, sed ratione perfectionis sunt contraria fides et gloria, quia una est de visis, alia de non visis cognitio. Unde non ratione generis sed ratione speciei sunt contraria et incompossibilia. Nec puer et vir sunt contraria, et tamen sunt incompossibiles in eodem. Et similiter dicendum est de caritate, quod non evacuabitur sed consummabitur, saltem sicut omnis alius habitus, quia tunc cessat cognitio et sequitur affectio.

Praemissis adiciendum est de dilectione Dei etc. Haec est distinctio 32. D. 32.

Circa quam quaeritur utrum Deus dilexerit creaturas aeternaliter. Et videtur quod sic, quia nullus sapiens eligit aliquid nisi id diligat. Sed Deus elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti et immaculati in ipso, ut dicitur ad Eph. 1, ergo etc. ¶ Contra. Amatur non nisi bonum, sed bonum et ens convertuntur. Ergo si Deus dilexit bonum aeternaliter, dilexit entia aeternaliter; ergo vel res fuerunt aeternae, quia aliter si non erant non poterant diligi, vel Deus non dilexit aeternaliter. ¶ Praeterea amor est vis unitiva amantis cum amato. Sed quae non sunt non possunt uniri. Ergo cum res non fuerint aeternae, non fuerunt unitae aeternaliter per amorem. ¶ Respondeo dicendum quod Deus dilexit creaturas aeternaliter. Ad quod videndum oportet intelligere quod aliqua nomina dicuntur de Deo respectu creaturae temporaliter, nam quaedam connotant in utroque extremo effectum in actu, sicut creare, quia dicit ex parte creantis actionem actualiter in esse in supposito, et ex parte creati dicit effectum in actu. Secundo modo dicuntur aliqua quae connotant ex parte Dei actualem existentiam, sed ex parte creaturae habitualem effectum, sicut praedestinare. Tertio sunt aliqua quae dicunt indifferenter effectum in creatura, scilicet vel habitu vel actu, sicut diligere. Tunc enim dicitur quis diligere aliquid quando ei bonum optat. Deus autem aeternaliter bonum aeternum optavit nobis, sed non oportet quod ille cui optatur sit actu in essentia, sed sufficit quod sit in causa productiva. Sicut pater potest optare hereditatem filio non tamen genito sed generando, eo quod sit in sua causa. Ab aeterno ergo Deus nos dilexit, quia licet non essemus in nostra existentia, eramus tamen in sua potentia vel in nostra causa, et tale esse vocatur esse sufficiens super quod potest ferri actus dilectionis. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod quando dicitur bonum et ens convertuntur, verum est sicut bonum in actu est ens in actu, et sicut bonum in potentia est ens in potentia. Tale autem bonum in causa, ut dixi, potest terminare actum dilectionis. ¶ Ad 2 dicendum quod unio non est nisi entium. Sed ens est duplex, scilicet in effectu et in causa, et utrumque potest esse obiectum dilectionis.

Secundo quaeritur utrum Deus diligat omnes generaliter. Et videtur quod non, quia quod Deus odio habet non diligit. Sed odio habet multa, sicut patet Mal. 1: Iacob dilexi, Esau autem odio habui, ergo etc. ¶ Praeterea omnis amor est amicitiae vel concupiscentiae. Sed nullo istorum amat Deus, quia non concupiscentiae, quia nichil optat sibi, nec amore amicitiae, quia ad res inanimatas non dicitur quis habere amicitiam, 8 Eth. 2. ¶ Contra Sap. 11: Diligis omnia et nichil odisti eorum quae fecisti. ¶ Respondeo dicendum quod omnis artifex diligit opus quod ipse voluntarie fecit, et quia omnis creatura facta est a Deo et ab eo generata, ideo oportet dicere quod ipse omnia diligat, quia si non, iam sequeretur quod ipse non diligeret se ipsum et suam potestatem, quia nichil potest esse creatum quod pars non sit in eo, et quaelibet entitas est aliqua participatio illius bonitatis. Et ideo quia ipse bonus est, suam bonitatem communicavit, ut quod non potest eum imitari secundum totum imitetur eum creatura per partem prout possibile est. Unde philosophus dicit quod proprietas amicitiae erat velle esse sui, optare esse creaturis. Unde potius debet dici dilectio effectus quam affectus. Et ideo bene dicit scriptura: diligis omnia etc. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod Deus dicitur odire Esau non quo ad statum

sed quo ad culpam. ¶ Ad 2 dicendum quod amor concupiscentiae non solum est quando opto mihi, sed quando opto amico. Unde optat Deus omnia irrationalia hominibus et ea vult esse ad eorum utilitatem. Homines autem vult esse ad suae gloriae manifestationem, iuxta illud: Universa propter semet ipsum operatus est Dominus.

¶ Tertio quaeritur utrum Deus omnes aequaliter diligat. Et videtur quod sic, Sap. 6: Pusillum et magnum ipse fecit, et aequaliter est illi cura de omnibus. Sed eo modo diligit quo de omnibus curam habet. ¶ Praeterea 2 propositione De causis dicitur quod prima causa existit in rebus omnibus uno modo secundum unam dispositionem, et omnes dicunt quod influit aequaliter super omnes res bonitates. ¶ Contra. Deus est integer extimator rerum. Sed non omnes res habent aequalem bonitatem, ergo non aequaliter omnia diligit, quia ratio quare res diligitur est bonitas sua; ergo ubi maior bonitas, maior dilectio. ¶ Respondeo dicendum quod in dilectione Dei duo intelliguntur: unum est actus diligendi, aliud bonum volitum. Per actum diligendi Deus eadem dilectione diligit se et omnia, unde non est ibi magis et minus, quia ille actus est sua essentia. Ratione autem boni voliti non diligit omnia aequaliter, sed secundum quod magis sunt in gradu bonitatis, secundum hoc magis diligit. Unde Augustinus dicit, et habetur in littera: Quis digne exprimat quantum Deus diligat membra unigeniti Filii sui, et quanto magis ipsum unigenitum. Unde secundum quod magis res est bona, sic magis optat sibi bonum. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod illa aequalitas est intelligenda ex parte provisionis et non ex parte effectuum. ¶ Ad 2 dicendum quod sicut dicit Dionysius, quod licet Deus existat uno modo in rebus, non tamen res participant eum eodem modo, exemplum de calore solis. ¶ Et ex hac patet quem magis dilexit, hominem scilicet vel angelum, quia illum qui melior est. Quis autem natura sit melior in 2 libro fuit dictum.

¶ Quarto quaeritur utrum magis diligat iustum praescitum quam peccatorem praedestinatum. Et videtur quod iustum, quia Deus magis diligit diligentes se, quia: ego diligentes me diligo, Prov. 8. Sed iustus praescitus diligit Deum, ergo diligitur ab eo. Peccator vero non diligit sed odit. ¶ Praeterea illum plus diligit qui ei est magis similis per gratiam. Sed iustus est ei similior, quia praescitus imaginem quam communem habet cum alio habet gratia reformatam, et ille habet deformatam, ergo etc. ¶ Contra. Omnis diligens non diligit nisi propter bonum. Bonum vero et finis idem, ergo quilibet debet res diligere per quod illa res facta est et finem suum attingit, alioquin frustra est. Sed iustus praescitus non attingit finem, ergo non debet diligi. Ille autem attingit quem natus est attingere et ei uniri. ¶ Respondeo dicendum quod sicut dictum est, ex parte actus diligendi non est magis et minus, sed ratione boni voliti magis diligit illum cui cum effectu maius bonum optat. Unde praedestinato simpliciter optat vitam aeternam, quam non simpliciter optat, sed secundum quid, iusto praescito. Unumquodque autem debet iudicari secundum quod simpliciter se habet res, et non secundum quid et ad tempus. Et per ista patet argumentum pro utraque parte, quia currunt suis viis. ¶ Si autem quaeratur quem plus diligat, Petrum scilicet vel Iohannem, dicendum quod de ista quaestione non est litigandum, quia planum est quod illum plus diligit et dilexit qui est melior. Quis autem sit ille tunc sciemus quando videbimus, nisi prius ipse revelaret.

¶ Quinto quaeritur utrum plus diligat innocentem quam paenitentem vel econverso. Et quod plus paenitentem videtur, quia gaudium erit super uno peccatore paenitentiam agente quam super nonaginta iustis qui non indigent paenitentia. Sed de bono rei magis dilectae habetur maius gaudium quam de innocentibus, qui dicuntur iusti non indigentes paenitentia. ¶ Praeterea cui minus dimittitur minus diligit, Luc. 7. Sed minus dimittitur innocenti quam paenitenti, ergo minus diligit

Et ex hac quaestione patet ... [illegible] ... Deus diligat plus homines quam angelos ... diligit ... plures aliquos homines ... maius bonum ... plus diligit angelos quam homines ... [illegible]

et sic minus diligitur minus diligit. ¶ Contra. Melior est dilectio continuata quam interrupta. Sed dilectio peccatoris fuit interrupta, alia fuit continuata, ergo plus est acceptabilis innocens quam paenitens. ¶ Respondeo dicendum quod Deus aequaliter diligit utrumque, eo quod aequale bonum ei optat, quod est essentiale praemium omnium beatorum, si aequalem virtutem vel caritatem habent. Sic quod intendit quaestio. Sed quantum ad quandam laetitiam accidentalem plus diligit militem qui foedus amicitiae numquam violavit quam paenitentem qui foedus pro sua voluntate fregit, licet postea bene evaserit. Sic bene probat argumentum. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod illud non est verum quod semper sit magis dilecta res illa de qua est quoddam accidentale gaudium quam illa de qua non fit tale gaudium, sicut bene videtur declarari in littera Luc. 15, ubi dicitur quod: tu semper mecum es et omnia mea tua sunt; epulari autem te oportebat et gaudere, quia frater tuus mortuus fuerat et revixit, perierat et inventus est. Exemplum de uno forense novello, de quo fit magna laetitia, et tamen planum est quod non tantum diligitur sicut filius proprius, de quo pater non curare videtur. ¶ Ad 2 dicendum quod cui minus dimittitur minus diligit ceteris paribus, sed tamen ille cui minus dimittitur plus datur, et habet rationem plus diligendi, habens aequalem caritatem, eo quod accepit donum continuitatis divinae amicitiae, et ille non. D. 33.

Post praedicta de virtutibus etc. Haec est distinctio 33, in qua magister tractat de 4 virtutibus cardinalibus. Circa quam quaeritur primo de ipsis virtutibus in generali, 2o de unaquaque in speciali. ¶ Quantum ad primum quaeritur primo utrum praeter virtutes theologicas sit necesse habere aliquas alias. Et videtur quod sic, quia illos habitus oportet habere quorum privationes ducunt ad mortem. Sed privationes virtutum moralium ducunt ad mortem, ergo oportet eas habere, quia gula, luxuria, avaritia sunt privationes moralium virtutum, et ista sunt quae ducunt ad mortem. ¶ Contra. Implere legem Dei sufficit ad salutem. Sed per illas virtutes theologicas impletur lex, ergo non oportet plures habere. Maior est clara. Minor probatur ad Ro. 13: Qui diligit proximum legem implevit. Sed actus dilectionis est a virtute theologica, ergo etc. ¶ Respondeo dicendum quod id est homini necessarium sine quo non potest pervenire ad salutem. Pervenire vero ad salutem non potest quis nisi faciat id ad quod tenetur. Planum est autem quod homo tenetur esse bene ordinatus non solum ad Deum, sed etiam ad proximum et ad se ipsum. Ergo indiget habere ea quibus formaliter ordinatur ad Deum et ad se ipsum et ad proximum. Ad Deum autem ordinatur per virtutes theologicas directe et per se, et per virtutes morales ordinatur ad se et ad proximum. Unde patet: praeter praecepta primae tabulae ordinantia ad Deum fuerunt necessaria praecepta secundae tabulae ordinantia ad proximum. Propter quod bene dicitur Sap. 8 de sapientia, quod docet sobrietatem, prudentiam et iustitiam et virtutem, quibus in vita utilius nichil est hominibus. Unde bene probat argumentum pro ista parte. ¶ Ad argumentum in oppositum dicendum quod implere legem sufficit ad salutem, sed hoc non potest fieri per illas sine istis moralibus. Ad probationem dicendum quod diligere est actus caritatis elicitivus, sed quia ipsa coniungit, aliae virtutes sunt in sua forma motiva; ideo apostolus attribuit impletionem legis caritati, sed caritas non potest facere sine illis. Unde servare mandatum de non fornicando servat castitate elicitive, sed a caritate imperative.

Secundo quaeritur utrum iste virtutes cardinales sint una vel plures, unitae vel diversae. Et videtur quod sit una, per Augustinum De moribus ecclesiae, qui dicit: id quod quadripartita dicitur virtus ex ipsius amoris vario quodam affectu, quantum intelligo, dicitur. Sed varii et varius

affectus in virtute · non facit diversa specie · quod si quis omnino operetur. Item nulle forme specifice se ipsas denominant. Quamvis ergo dicatur musicum est album, tamen non potest vere dici musica est alba. Sed virtutes denominant se invicem. Ergo non differunt specifice. Ergo sunt una. Probatio minoris, quia vere dicitur prudentia est fortis, et fortitudo est prudens, sic de aliis. Item quia actus distinguuntur per obiecta, et habitus per actus. Sed ad obiectum formale est passio quam est fortitudo, et ad est dilectio quam est temperantia. Ergo oportet quod habitus regulans talia obiecta sit differens formaliter. Item primo dicendum quod de istis virtutibus contingit loqui dupliciter: scilicet vel inquantum sunt in anima vel generaliter, vel inquantum sunt ad certas species actuum exercendas ordinate. Primo modo non distinguuntur sed potius uniuntur, inquantum sunt capitate per quod reddit anima cum suis potentiis ... ordinate. Si autem considerentur prout sunt specialiter ordinate ad specialia officia, sic habent essentialiter distingui, quarum distinctio potest colligi ex parte potentiarum quas informant et perficiunt, et ex parte actuum quos eliciunt, et ex parte obiectorum ad que

[illegible]

ut virtus ... sic patet de illa ... ad actum dignum laude vel vituperio sic patet ... libere movet.

[illegible]

[illegible]

Ad rationem dicendum quod secundum illos qui dicunt quod potentia volitiva est nobilior quam intellectiva oportet dicere quod prudentia sit melior omnibus aliis virtutibus moralibus quia nobilior est potentia boni quam boni. Sed non oportet sic dicere quia ut dictum fuit prius. Unde dicendum est quod prudentia dicitur tribus modis. Uno modo accipitur pro habitu inclinante et ordinante intellectum ad recte dictandum quid agendum eligendum vel fugiendum non solum in universali tantum sed etiam in particulari et singulari quia ipsa est activa. 6. ethicorum capitulo 7 et 1 metaphysicae. Et isto modo non est dignior aliis, immo iustitia est dignior ea praecipue legalis, nam iustitia respicit rationem boni et prudentia cognitionem veri, et illa est melior ista. Secundo modo accipitur pro habitu tali ut dixi coniuncto aliis virtutibus, et isto modo se habet ad alias sicut fides formata ad caritatem quia ipsa ostendit aliis in quod debeant tendere sicut fides caritati. Ad argumentum dicendum quod prudentia dicitur pure praeceptiva sicut intellectualis sermo imperativo modo, sed non sequitur ergo intellectus moveat a voluntate perfectam virtutibus aliis. Unde saepe praecipit medicus regi et tamen non oportet quod propter hoc sit maior medicus licet sit bene maior.

Circa quintum principale quaeruntur quattuor: primo quaeritur de prudentia; secundo de iustitia; tertio de fortitudine; quarto de temperantia. Circa primum quaeritur primo utrum prudentia sit virtus specialis, et videtur quod non, quia si esset haberet speciale obiectum, sed suum obiectum pertinet ad alias virtutes. Unde dicitur esse recta ratio agibilium 6. ethicorum, sed tota omnium virtutum moralium sunt agibilia, ergo non est speciale obiectum et per consequens nec virtus specialis. Secundo si esset specialis non connumeraretur aliis, sed planum est quod ab omnibus connumeratur. Sapientiae 8: sobrietatem et prudentiam et iustitiam et virtutem docet quibus nihil est utilius hominibus. Ad rationem dicendum quod commune est omnibus virtutibus reponi in specie per respectum ad suum formale obiectum. Formale autem obiectum prudentiae est ens agibile per nos sub ratione qua verum, per quod ab aliis distinguitur, quia theologicae virtutes respiciunt ens increatum; scientia autem et sapientia sunt de necessariis, per quod duo distinguitur a theologicis et intellectualibus virtutibus. Ab artibus autem distinguitur quia obiectum artis non est agibile sed factibile. Unde 6. ethicorum quod alterum est factio et actio, quia factibilia sunt in exteriori materia ut navis et gladius et sic de aliis, sed agibilia consistunt in operante. Ideo dicit quod prudentia non est scientia nec ars, quia ens contingens agibile per nos non est obiectum alicuius alterius virtutis moralis sub ratione qua verum. Unde dicendum quod est specialis virtus. Ad argumentum dicendum quod omnino nihil libet bene potest esse plurium virtutum sed non sub eadem ratione, per plures species. Ad rationem dicendum quod sicut nam est quaedam prudentia monastica quae dicitur prudentia directiva in regimine ipsius vitae absolute, et est yconomica quae est directiva in regimine familiae; alia est architectonica quae est directiva principis in regimine civitatis; alia est politica simpliciter dicta quae est directiva civis in regimine sui ipsius in comparatione ad politiae conservationem politiae bene ordinatae. Quaelibet autem specialem rationem importat aliquam difficultatem et specialem rationem veri quod autem haec species differant dicitur 6. ethicorum capitulo 9. Secundo quaeritur utrum prudentia sit virtus secundum quod est virtus intellectualis et secundum quod est moralis. Magis tamen est moralis et per tanto est intellectualis quia est in ratione ut in subiecto et respicit obiectum ut verum, non tamen cuiuscumque veri sed agibilis per nos. Est autem moralis quia non est in intellectu ut speculativo sed ut practico et ut mobili a voluntate et ut est ordinativa ad voluntarias actiones, et possit generari sine morali.

Circa tertium quaeritur utrum prudentia sit virtus, et videtur quod sic quia dictante ratione recta ad faciendum potest voluntas illud non eligere, et qua ratione unam virtutem eandem aliam; sic et in faciendo generatur prudentia in intellectu sine morali virtute in voluntate. Contra: si sic esset tunc virtutes non essent connexae in prudentia, cuius contrarium habetur 6. ethicorum. Ad rationem dicendum quod duplex est prudentia hominis in intellectu practico, una scilicet naturalis quae est cogitationis aliter et principium acquirendi aliam; alia est acquisita. Prudentia naturalis est naturale iudicatorium circa singularia in intellectu practico sicut est in intellectu speculativo naturale lumen circa speculabilia de qua dicit Augustinus x. de trinitate: nisi in quodam ipsius brevi ipsius iam docte ne haberemus notitiam nullo modo ad eam discendam studio flagraremus, quia res omnino incognita nullus amare potest. Item philosophus 9 metaphysicae: necesse est ut addiscens habeat aliquid de cognitione, quia nihil movet ad aliquid omnino nisi praehabeat aliquid de illo in se ad quod movetur ut circa generationem etc. Unde sicut se habet in ista parte intellectus in addiscendo quod habet quaedam in initio praeambula ad scientiam, sic se habet voluntas quae habet quaedam praeambula ad virtutem moralem, quia aliter impossibile esset ad eas acquirendas moveri. Haec autem prudentia vel intellectus practicus ante principium operis determinat eaque sunt ad finem, sic voluntas determinat finem principiis seminalibus et haec ante inchoationem operis, et tunc voluntas incipiendo operari incipit velle id quod est ad finem et operando id tendere in finem. Sic autem voluntate operante incipit generari virtus moralis in voluntate, et intellectus practicus incipit operari in singularibus qualiter possit et debeat dirigere operabilia in finem, et statim incipit generari prudentia in intellectu practico, et tunc intellectus per id quod sibi est naturale iudicatum sic et per id quod est ex primo actu acquisitum praestituit operando, et voluntas illud eligit et operatur ut prius, et augetur virtus moralis in voluntate et prudentia in intellectu, et sic deinceps usque ad perfectum habitum, et ideo dicendum est quod mixtim generatur virtus moralis cum prudentia practica quae est vere practica dicenda, ita quod nulla illarum potest sine altera generari, et per rationem eiusdem mensurae scilicet quantum quis acquirit de virtute morali tantum acquirit de prudentia, et propter hoc oportet eas esse connexas in prudentia. Sicut dicit secundum argumentum. Ad aliud dicendum quod quando dicit quod ratione potest voluntas illud non eligere potest alia virtute etc. dico quod falsum est, quia cum primo eligit contra rectum iudicium rationis tunc inficitur ipsa voluntas aliquo vitio quod infectione statim incipit intellectus obfuscari et obliquari a sua rectitudine iudicii gradatim quousque voluntas in vitio obstinata penitus sit excaecata, et tunc videntur illa opera bona ad quae voluntas est infecta, et iudicat penitus opposita principiorum moralium esse eligenda. Sicut dicit Gregorius xi. moralium: iuxta mensuram uniuscuiusque peccati intelligentiae caecitas generatur.

Circa secundum quaeritur utrum iustitia sit virtus, et videtur quod sic quia iustitia est quaedam virtus quae habentem perficit et opus eius bonum reddit. Contra: actus virtutis est voluntarius et meritorius, sed reddere cuilibet quod suum est est necessarium et non meritorium, talis autem est actus iustitiae, ergo ipsa non est virtus. Ad rationem dicendum quod iustitia virtus est quia habentem perficit et opus eius bonum reddit. Sed contingit eam accipi tribus modis: uno modo pro ipso iure, sicut dicunt homines litigantes: hoc est iustitia mea, et tunc non est virtus sed obiectum virtutis iustitiae. Aliquando accipitur pro actu iustitiae quo reddit cuilibet quod suum est, et tunc etiam non est virtus sed actus eius. Sed tertio modo accipitur pro habitu inclinante potentiam ad reddendum promptum cuilibet quod suum est et gaudere de ipso opere iusto, et sic est virtus, et isto modo generaliter de ea loquimur communissime prout est quaecumque scilicet animi rectitudine, et hoc modo quaelibet virtus est animi rectitudo. Unde Anselmus dicit quod iustitia est rectitudo voluntatis propter se servata. Secundo modo accipitur pro rectitudine rectificante animam in conspectu dei, et sic est idem quod caritas, et sic accipitur ab Augustino 83 quaestionum 61: iustitia quae per eam diffunditur est dilectio dei et proximi. Tertio modo prout quaecumque virtus ordinata per legalem iustitiam ad bonum commune, et tunc iustitia est idem cum omni virtute. 5. ethicorum: iustitia est omnis virtus. Quarto modo pro habitu determinante voluntatem firmiter volendo servare rectitudinem debitam in operibus quae sunt ad alterum

prout est singularis persona et isto modo est virtus specialis. Ad argumentum dicendum quod reddere quod suum est de necessitate coactionis non est meritorium nec actus iustitiae, sed si reddat necessitate praecepti bene est meritorium, quia sine hoc non potest attingere finem virtutis.

Circa tertium quaeritur utrum fortitudo sit virtus, et videtur quod non, quia ille non est virtuosus qui tristatur in actu ipsius, nam ille qui operatur secundum virtutem de ipso gaudet, quia signum adgenerati habitus est superveniens delectatio, sed fortis non videtur habere in suo actu delectabile. 3. ethicorum capitulo xi. Item nulla virtus est incompetens militibus christianis, sed actus fortitudinis est circa pericula mortis in bello 3. ethicorum capitulo 9, talis autem actus non competit militibus christianis sicut patet extra de voto et voti redemptione ex multa. Unde beatus Martinus dixit: christi miles sum pugnare mihi non licet. Ergo non est virtus. Contra: Augustinus et philosophus numerant eam inter virtutes. Ad rationem dicendum quod sicut saepe dictum est virtus est quae habentem perficit et opus eius bonum reddit. Bonum autem hominis secundum Dionysium est esse secundum rationem. Quod autem homo sit secundum rationem potest tripliciter contingere: uno modo quia per virtutes intellectuales ratio rectificetur; secundo ut ipsa rectitudo rationis in rebus humanis instituatur, quod fit per iustitiam; tertio secundum quod tolluntur impedimenta huius rectitudinis, quae possunt esse duobus modis: uno modo quando animus trahitur ab aliquo delectabili aliter quam dictet ratio recta, et haec impedimenta tollit per temperantiam; secundo modo potest esse quando repellitur voluntas ab aliquo difficili quod incumbit facere quod secundum rationem oportet fieri. Tale autem impedimentum tollitur per fortitudinem quia per eam quis resistit tali impedimento sicut virtus corporea resistit et superat impellentem. Modi autem talia repellendi sunt quinque, quorum quattuor non habent rationem virtutis. Primus est quando deficit aliqua circumstantia finis indebiti, ut quando quis se subponit periculo mortis in bello propter honorem vel voluptatem vel lucrum acquirendum vel vituperium fugiendum. Secundus est quando quis se ponit in periculo mortis superatus a passione irae. Tertius est quando quis propter multotiens evasisse pericula mortis est bonae spei propter quam spem audacter exponit se. Quartus quando quis propter ignorantiam magnitudinis periculi se exponit morti. Quamvis quilibet istorum videatur fortiter agere, tamen secundum veritatem fortiter non agit, quia fortis mediocriter timet et audet ad hoc inclinatus ex habitu propter finem bonum qui est conservatio boni rationis in periculis mortis, et iste est modus fortitudinis. De his modis habetur 3. ethicorum capitulo x. Ad rationem dicendum ad primum argumentum quod sicut patet ibidem non omnibus virtutibus delectabiliter quis agit praeter quam inquantum finem attingere sufficit, id est quod talis delectetur in finis adeptione, et non oportet quod in actu, nisi superveniret gratia beatitudinis quae absorberet dolores corporis. Unde quod tolleret patientiam id est quod immoderate non tristetur. Ad secundum dicendum quod actus fortitudinis est duplex scilicet sustinere terribilia pericula propter divinum honorem, et iste actus per optime competit militibus christianis sicut patet in martiribus; alius vero actus quo est aggredi terribilia in bello non est competens aliquibus propter ordinem sicut sacerdotibus. Unde hoc non est quia sit actus illicitus, immo est summe licitus aliis militibus. Utrum autem pugnare competat clericis in iusto bello si lex non prohibet non est ad praesens dicendum. Sufficit tamen dixisse quod beatus Martinus dixit illud ubi quia illud ubi non ordinatur ad debitum finem. Iuxta hoc est dicendum quod fortitudo prout dicit firmitatem animi non est tunc specialis virtus sed circumstantia omnis virtutis, quia ad quamlibet pertinet firmiter et immobiliter operari 2. ethicorum capitulo 4, sed prout importat firmitatem animi in sustinendis adversis et repellendis huius in quibus maxime est difficile firmitatem habere est virtus specialis.

Secundo quaeritur utrum eius actus sustinendi sit prius quam aggrediendi, et videtur quod magis sit aggredi quam sustinere, quia ut dicitur 2. ethicorum virtus est circa difficile et bonum, sed magis est difficile aggredi quam sustinere, ergo ille est potior actus. Contra: magis est contrarium contrario quam simpliciter negative se habens, sed ille qui sustinet negative se habet ad suum oppositum quia non timet, sed qui aggreditur movetur contrarie timenti quia insequitur, ergo fortitudo magis est in aggrediendo quam in sustinendo. Contra habetur 3. ethicorum quod in sustinendo tristia maxime aliqui sunt fortes. Ad rationem dicendum quod fortitudo est magis circa timores reprimendos quam circa audacias moderandas, et difficilius est tribus rationibus: primo quia sustinens est per modum invasi debilis, et aggrediens se habet per modum fortioris; planum est autem quod non invaditur quis nisi per modum debilioris, et difficile est quod debilis resistat et pugnet contra fortem. Secundo quia obiectum praesens plus movet quam futurum; ille autem qui sustinet iam habet praesens periculum nec habet spem adiutorii quando moveat, et satis est difficile non moveri a praesente periculo quam a futuro. Tertio quia non moveri sustinere importat diuturnitatem temporis; aggredi vero potest quis subito sine mora; difficilius autem est perseverare in periculis quam subito motu moveri ad aliquid arduum. Unde 3. ethicorum dicitur quod tales sunt provolantes ante pericula, in ipsis autem deficiunt; fortes autem contrario se habent. xi. autem capitulo dicit quod difficilius est tristia sustinere quam a delectabilibus abstinere. Dicendum est ergo quod sustinere est principalis actus fortitudinis. Ad primum argumentum dicendum quod minor est falsa ut visum est, quia aggredi est facilius quam sustinere. Ad secundum dicendum simpliciter quod ille qui sustinet iam habet praesens periculum, et per consequens plus est fortis si tamen non movetur quam aggrediens, quia iam cruciatur sensibiliter patitur in corpore et inhaeret per fortitudinem animi bono rationis ut iam non velit separari ab illo bono per dulcedinem praesentis vitae. Iuxta hoc est sciendum quod fortitudo quantum ad electionem non est circa repentina pericula, immo bene eligit deliberare et praemeditari pericula quae possunt imminere ut eis facilius resistere possit vel saltem facilius ferre, quia ut ait Gregorius: minus iacula feriunt quae praevidentur. Sic contra ea providentiae clipeo munimur. Unde Tullius in sua rethorica: fortitudo est considerata periculorum susceptio et laborum perpessio. Sed quantum ad manifestationem adgenerati habitus fortitudinis maxime est circa repentina pericula. Unde 3. ethicorum dicitur quod maxime manifestatur in repentinis periculis, quia inclinat in modum naturae. Unde si aliquis sine praemeditatione facit ea quae sunt virtutis quando imminet repentina mors, tunc est plenum signum quod virtus est habituata in animo, sicut quis in repentinis ictibus apponit manum ut salvet caput per amorem naturalem habituatum. Si non praemeditate faciat non est semper signum, quia bene potest quis carens fortitudine facere ea quae facit fortis quando bene fuit praemeditatus ut dicitur 3. ethicorum. Unde addo quod furor cooperatur fortibus quia eum adsumpsit in suo actu aggrediendi moderate.

Tertio quaeritur utrum martyrium sit actus elicitus a fortitudine, et videtur quod non, quia martyr est idem quod testis, sed ferre testimonium est actus iustitiae. Item omnis actus virtutis est voluntarius, sed aliquando sustinere martyrium non est voluntarium, exemplum de innocentibus, ergo non est fortitudinis. Item nullus actus est perfectior quam sustinere et ponere animam pro amico christo, sed hoc pertinet ad caritatem quia maiorem caritatem etc. Contra: ad hebraeos xi. de martiribus dicitur: fortes facti sunt in bello. Ad rationem dicendum quod ad fortitudinem pertinet ut confirmet animum in bono virtutis contra pericula maxima scilicet mortis propter finem debitum, sic facit martyr qui tolerat passiones.

prout non est prima similitudinis hominis et ut rex vel princeps et tunc est virtus generalis quo ad ordinationem non quo ad habitum quia quo ad habitum distincta est ab aliis.

nal'

infine

quod se in periculo mortis ne deserat fidem. Unde Christus dixit: moneo tales fortiter stare in fide. Estote fortes in bello et pugnate etc. Unde dico quod martyrium est actus elicitus a fortitudine, sed non prohibet unum et eundem actum esse diversis considerationibus a diversis virtutibus. Et sic est martyrium quod est a fortitudine elicitive, et a caritate imperative, et a fide ut ex fine, et est iustitie per accidens quia reddit testimonium fidei quod suum est. Reddere autem alicui quod suum est pertinet ad iustitiam. Sed principaliter est a fortitudine quia non fugit pericula, immo imminentia sustinet, ut omnia ista bona impleat. Ad 1 argumentum dicendum quod bonum communis quod est iustitie ut finis, sed est fortitudinis ut firmantis animum in bono iustitie, a quo quidem bono prohibentibus et retrahere volentibus non cedat fugiendo, sed viriliter sustinendo, quod est proprium fortitudini. Ad 2 dicendum quod martyrium semper est voluntarium in innocentibus non pro voluntate eorum, fuit voluntas Christi pro cuius gloria passi sunt, sicut dominus de puero baptizatis. Quia licet non eorum adsit voluntas sufficit tamen alterius. Nam effusio sanguinis pro Christo est loco baptismi. Unde dicitur esse triplex baptismus scilicet fluminis, sanguinis et flaminis. Ad 3 dicendum quod caritas bene facit perseverationem per modum motivum et imperando et inclinando voluntatem, per [illegible]

Circa [illegible] queritur utrum sustinere mortem alio fine puta pro liberatione patrie debeat quis eligere secundum rectum iudicium rationis posito quod anima cum corpore periret. Et videtur quod sic quia 3 ethicorum 9 dicitur quod ad fortem pertinet mortem eligere pro salute patrie, sed ipse loquitur directe iudicio recte rationis. Nec potest fugere quod animam salvaret quia ipse dicit ibidem quod mortuis non videtur nec bonum nec malum esse. Ergo si nec bonum nec malum erat eis non erit. Ergo etc. Item salus communitatis est preferenda saluti singularis persone quia quanto communius tanto melius et divinius. Ergo oportet preponere salutem patrie sue persone, exemplum de parte inclinante se periculo pro salute totius. Contra qui sibi nequam est cui bonus erit, in Ecclesiastico. Respondeo dicendum quod hoc posito quod anima moreretur cum corpore nullo modo deberet homo talem mortem eligere pro quacumque salute quia contra rectum iudicium rationis est. Unde Augustinus de libero arbitrio 1 dicit quod homo magis tenetur diligere se quam alium, sed qui se permitteret mori pro salute aliorum non servaret regulam rationis naturalis que recta est. Item 3 de libero arbitrio: quisquis recte eligit appetendum necesse est ut ipse melior fiat cum ad id pervenit quod elegit, sed talis non fieret melior immo peior quia nullo modo esset et prius erat. Nullo modo facere se debet peiorem ut fuerit aliquis [illegible]. Iste autem faceret se peiorem ut reservaret aliis vitam. Ipse autem perderet vitam et omnia [illegible]. Item nemo permittat actum unius virtutis recto iudicio rationis nisi ut vacet liberius exercitio melioris virtutis, sed adhuc qui eligeret quod permitteret actum unius virtutis et redderet se impossibilem ad illum actum et ad omnem alium cuiuscumque virtutis, talis autem esset ille qui sic eligeret. Unde philosophus 9 ethicorum 9 dicit quod amicabilia que sunt ad alterum venerunt ex amicabilibus que sunt ad nos, quod verum non esset si alios plus quam nos diligeremus. Unde bene dicit sapiens Ecclesiastici: qui sibi nequam est cui bonus erit. Unde et salvator dixit: quid prodest homini si universum mundum lucretur, anime vero sue detrimentum patiatur. Sed planum est quod iste pateretur detrimentum principale scilicet esse naturale sue anime. Nec potest quis dubitare de moribus nostris, quia ipsi non supponebant animam mori, immo in ipsa expectabant retributionem sue mortis. Sic et verum est. Et ideo dico quod ille non recte eligeret. Ad 1 argumentum dicendum quod philosophus dixit quod quis debet per fortitudinem mori pro patria quando videt quod tota perit, quia ipsa pereunte perit forte cum ea, quia pars perit cum toto. Sed si ipse posset evadere non debet eligere sic quod [illegible]. Vel dicendum quod ipse forte non supponit animam mori, immo videtur potius declinare ad aliam partem. Unde ibi dicit non videtur, et non dicit quod non sit. Et verum est quod non videtur anima habere bonum nec malum secundum sensum quia nullus sensus hoc apprehendit. Quod autem hoc senserit videtur per aliam suam sententiam, quia 1 ethicorum 14 dicit huius qui decesserit, id est mortuus, bone opiniones amicorum viventium videntur aliquid conferre. Et 3 de anima dicit quod intellectus videtur substantia quedam esse et non corrumpi. Et in eodem quod anima egrediente de corpore corpus marcescit. Sed si crederet animam corrumpi non dixisset quod anima egreditur de corpore. In 2 etiam dicit quod separatur sicut perpetuum a corruptibili. Item 11 metaphysice querens utrum forma possit remanere destructo corpore vel utrum sit corrupta, dicit quod in aliquibus nihil prohibet, ut si anima est tale, non omnis sed intellectus. Hoc autem quodam modo facere videtur insinuare quod ipse potius teneret quod anima remaneret quam non. Ad 2 dicendum quod lator legis preponderaret recte bonum commune bono privato persone in ferendis legibus et in aliis, sed non oportet quod ita faciat de se ipso quia sic ad nichilum [illegible] rationis. Secundum non est de commodo virtuali ad te ipsum. Alioquin deberet potius quis optare vitam eternam civitati quam sibi, quod falsum est. Illud autem exemplum de parte per amorem naturalem ponente se periculo pro toto iam solutum est, quia pars non potest remanere destructo toto. Non sic autem est in proposito. Circa hoc sciendum quod partes fortitudinis sunt 5(?) scilicet confidentia, patientia, constantia et perseverantia, que integraliter concurrunt ad actum suum.

Circa 9 queritur primo utrum temperantia sit virtus ab aliis distincta. Et videtur quod non quia commune est omni virtuti temperare actus appetitus secundum regulam rationis, sed hic est actus temperantie. Item Augustinus 83 questionum 61: temperantia est refrenatio cupiditatis ab hiis que temporaliter delectant, sed hoc convenit pluribus virtutibus scilicet eutrapelie que est circa delectationes ludorum. Ergo non est virtus distincta. Contra est Augustinus et philosophus qui eam contra alias dividunt. Respondeo dicendum quod nomen temperantie potest sumi dupliciter. Et uno modo importat habitum temperativum appetitus secundum rationem modificando humanas operationes, et sic temperantia non est distincta ab aliis virtutibus quia quelibet virtus modificat suos actus in sua materia. 2o modo temperantia importat habitum temperativum appetitus in hiis delectabilibus que appetitus allicit contra rationem, et sic temperantia est specialis virtus que retrahit appetitum ne immoderate utatur cibo et potu et coitu. Si autem temperantia se haberet per modum impellentis contra illa que impediunt rationem esset tunc actus fortitudinis. Sed sicut urbs antonomastice significat Romam, sed generaliter qualibet civitatem, sic temperantia antonomastice significat specialem virtutem circa specialem difficultatem existentem circa specialem materiam, que sunt delectationes venereorum et ciborum et potuum. Unde 3 ethicorum 12 temperantia videtur partis irrationalis virtus. Habet autem partes plures ipsa temperantia. Nam secundum Tullium partes temperantie sunt continentia, clementia, modestia. Sed Macrobius addit verecundiam, abstinentiam, castitatem, honestatem, moderantiam, parcitatem, sobrietatem et pudicitiam. Ad 1 argumentum dicendum quod in illo argumento accipitur temperantia generaliter, et verum est quod tunc est communis omni morali virtuti. Ad 2 dicendum quod Augustinus accipit temperantiam prout est communis fortitudini

et temperantie proprie dicte. Circa 10 queritur utrum verecundia sit virtus. Et videtur quod non quia 4 ethicorum 14 dicitur quod de verecundia ut quadam virtute non convenit dicere quia passioni magis assimilatur. Contra ex similibus operibus laudabilibus causatur similis habitus, sed ex verecundari frequenter pro quibus debemus et quando et ut debemus causatur habitus quo dispositi verecundamur. Verecundari autem laudabile est, 4 ethicorum 14. Respondeo dicendum quod verecundia dicitur tripliciter: uno modo pro passione quadam et vocatur timor ingloriationis, et tunc non est virtus. 2o modo pro actu, et tunc est actus virtutis. 3o modo est habitus quidam quo quis est facilis verecundari secundum rectum iudicium rationis si aliquid fieret de quo oporteret verecundari. Talis autem perficit habentem et opus eius bonum reddit. Nec sufficit dicere quod aliqui dicunt exponentes sequendo philosophum quod verecundia non est virtus sed laudabilis passio, eo quod virtuosum non facit unde oporteat verecundari, quia verecundia non est nisi de turpi facto et per consequens repugnat confusioni. Nam si ista ratio esset bona nec penitentia erit virtus, quia numquam aliquis penitet nisi de turpi facto. Unde sufficit ad hoc quod aliquid sit virtus quod perficiat et idoneum faciat habentem ad bonum actum secundum rationem quando oportet talia facere, et tunc non dicitur solum passionem, quia planum est quod tunc non est virtus. Unde ipse philosophus dicit 2 ethicorum quod in omnibus itaque continuo et divisibili est accipere hoc plus, hoc minus, equale autem medium et superhabundantiam et defectum, et in talibus dicitur esse virtutem. Planum est autem quod sic est de verecundia, quia homo potest in verecundia habere excessum et defectum, et ideo qui stat in medio debet dici virtuosus. Ad argumentum quod quando est passio non est virtus, nec est si virtus restringatur ad virtutem que nullam presupponat in virtuoso fuisse culpam; quis autem sit nescio.

Circa 11 queritur utrum epyikia sit temperantia vel iustitia. Et videtur quod sit temperantia quia consistit in temperando verba legis secundum rectam rationem. Contra 5 ethicorum est philosophus qui dicit eam esse partem iustitie. Respondeo dicendum quod epyikia vel epyiyia est quedam virtus per quam homo aliquando sequitur quod ratio naturalis dictat, pretermissis verbis legis. Nulla enim lex potuit omnia particularia ordinare, sed attendit id quod contingit frequenter, quia infinitis modis potest aliter contingere. Et ideo non tamen voluit quod homo semper attendat ad ius scriptum, sed ad id quod ratio dictat, ut reddere depositum, sed non furioso. Unde in codice de constitutione principum: non est dubium in legem committere eum qui verba legis amplexatur contra legis nititur rationem. Unde sic est principalius dicta iustitia a qua derivatur iustitia legalis. Unde epyikia grece latine potest dici equitas, que hic deservat iustum scriptum, tamen sequitur iustum simpliciter. Ad argumentum dicendum quod licet epyikia dicatur modestia, tamen ut dictum fuit omni virtuti est commune moderari actum suum in sua opera. Sed temperantia habet ut est specialis virtus non quaecumque moderari, sed difficiliorem que est circa tactum coitum et gustum. Circa hoc est sciendum quod sub temperantia vel modestia reponitur illa virtus quam philosophus ponit 4 ethicorum que est in conversatione humane vite circa res quas cum ludo, quam vocat eutrapeliam. Et Augustinus 2 musice: volo tandem tibi parcas, nam sapientem interdum decet remittere aciem rebus agendis intentam. Unde planum est quod frequenter homo est tediosus, et ideo oportet eum moderari per aliquos ludos exteriores ad relevandum animi fatigationem. Veruntamen tria sunt in [illegible] attendenda, scilicet quod non nimis laxetur mens, et quod sint ista vel facta non de se inhonesta, et quod fiant tempore et loco et persone cum grano, ut dicit Augustinus

de doctrina christiana: sollicite igitur considerandum est ne facile flagitia reprehendamus; quod enim loco tempore et persone congruat diligenter advertendum est, exemplum de beato Iohanne evangelista(?). q. 34.

Nunc de 7 donis spiritus sancti agendum est, hec est questio 34. Circa quam queritur primo utrum dona et virtutes differant specie. Et videtur quod sic quia actus specifica veniunt ab habitibus specie differentibus, sed sic se habent habitus donorum et virtutum. Ergo etc. Contra magis et minus non diversificant speciem, sed tales sunt virtutum respectu donorum. Respondeo dicendum quod questio ista est valde perplexa tractando eam sicut ab aliquibus ponitur. Tamen in summa est sciendum quod quidam dicunt sic quod virtutes et dona et beatitudines se habent per ordinem sicut gradus habitus, et primi sunt virtutes potentias perficientes, dona autem sunt medii potentias expedientes, beatitudines sunt ultimi potentias consumantes. Sicut se habent credere per gratiam fidei, et per donum intellectus credere intelligere, et beatitudo facit intellectu cordis videre, quia beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Unde virtutes sunt ad recte agendum, dona ad agendum expedite, beatitudines ad agendum consumate sive perfecte. Ad quod videndum est notandum quod sicut homo spiritualis nutrit et fovet carnem suam ut salvetur contra deum, et in desideriis suis implendis eam negligit ne divinam iustitiam offendat, sic econtrario homo carnalis diligit et fovet carnem, ita quod prurita et sua desideria defluere sinit, contemnendo divinam iustitiam, ne offendat eius desideria. Sed hec tria spiritualis quam carnalis homo facere possunt diversis modis: quodam enim facit modo humano, quodam super humano, quodam infra humano. Et ut melius intelligatur accipiam exemplum in operibus nobis magis notis, ut per hoc procedatur similiter in aliis. Unde sit quidam fortis ex parte una et luxuriosus ex alia. Spiritualis igitur homo per virtutem fortitudinis procedens tenet medium inter timiditatem et audaciam, 3 ethicorum, et exponit carnem suam periculo mortis si necesse sit antequam velit eam servare, sed hoc facit cum dolore et tristitia carnis asperitates tollerando, et vellet non adesse tales opportunitates se exponendi. Sed ex quo est potius eligit sic sustinere quam bonum virtutis offendere, et quasi conditionaliter eligit. Unde Augustinus 13 de trinitate 8 de tali forti dicit: quamvis enim per fortitudinem sit paratus excipere et equo animo tollerare vel ferre quod ab adversitatibus acciderit, tamen ut non accidat et si possit facit. Nec est ut dominus est in precedentibus quod habitus adgeneratam virtutis si non superveniat delectatio, quia in actu suo non oportet quod sentiat delectationem, sed sufficit quod non nimis tristetur, sed sentit delectationem in fine operationis, 3 ethicorum, sustinendo enim tristia fortes [illegible] fortitudo. Sed secundum fortitudinem finis non delectabile videtur habere, ideo vult glossa super 1 ad Philippenses: cupio dissolvi et esse cum Christo, Philippi 1. Sunt quidam inperfecti qui adhuc desiderant vitam, et cum venerit dies mortis patienter tollerant et luctantur ad usum se ut sequantur voluntatem dei, et sic hoc spiritualis homo est fortis modo humano. Huius contrarium carnis sed non in desideriis. Econtrario est homo carnalis huius curam carnis in desideriis suis que delectabilibus carnis perfruitur, infra tamen limites humanos, ut ille qui nullam mulierem [illegible], tamen ne contemptum(?). Unde 7 ethicorum malitia que est hominis est simpliciter malitia, ut circa venerea hominibus usitata cum mulieribus misceri. Modo vero super humano spiritualis homo per fortitudinem carnem suam in desideriis suis negligit, ne offendat divinam iustitiam exponit eam morti.

qn̄ oꝫ ꝛ quō ꝛ ū. ꝛ addit iſte modiſ ſup huan' ad pm̄ q2 iſte fac̄ uolēt ꝛ iocūde. q ille cū triſtitia ꝛ cū dolore. ſi nō hr̄ a fortitudine que ē ūtuſ. ſꝫ a dono fortitudiniſ. ſic̄ beat̄ laurenti' q dx̄. gaudeo plane ꝗ hoſtia xp̄i ē. gaudete ꝛ exultate. qm̄ m̄ceſ ura. ꝛc̄. eḡ. fac̄ hō carnal' m̄ ſup huano. q carnē ſuā ſatiat delectabilib; exq̄ſitiſ. nec ē g'tētuſ hiſ ad q nā inſtigat ex''. de hiſ. q puaſ puellaſ corrupit. ut dō gm̄ ſup ꝗ. eth̄. Modo aūt nō huanō. hō ſpūal' carnē ſuaꝫ ſic negligit. q uix ei cibū ſufficiētē ſic aſino tribuat. imo m̄l'taſ miſ'iſ exponit. ꝯſidrauſ optimitatē. ut morti exponat eaꝫ. p bono ūtutiſ. ꝛ dolet q tātū tardat. ſic̄ pꝫ d bto frācīſco. faciente ſibi dici opbrobria. ꝛ q̄rendo uſq; ulēmare ēb; inabuſ exponē ſe morti. p honore dī. ꝛ h nō hr̄ a fortitudine q̄ ē donū. ſꝫ abtitudine d qua dr̄ ī m̄t. bti eritiſ cū maledixint uob' hoīeſ. ꝛc̄. Vn̄ glo ſup illud apli. cupio diſſolui. ꝛ ēē cū xp̄o. tal' nō patiēt mortē ſꝫ patiēt uiuit. ꝛ dlectabiliuſ moriē. eḡ. hō carnal' m̄ nō huano. carnē ſuā ſatiat libidine ꝯ nāꝫ cū beſtiiſ ꝛ maſcul'. ul' ſic̄ guloſuſ. q dlectat̄ ueſci carnib; huaniſ. ꝛ potari ſanguine huano. ꝛ hāc uitioſitatē uocat phs. ꝗ. eth̄. beſtialitatē. ꝛ huic ꝯ'riā hiluatōnē uocat ag'ra ſenſu. ūtutē heroicā ꝛ ſup noſ. i. ūtutē dīnā. q2 ex hoīb; fiūt dīi. ꝛ io dr̄ q tal' hr̄. ē qd honorabilē ūtute. fruct̄ aūt hoꝝ hituū ē dlectatō ꝯn̄ſ. x. eth̄. haꝝ iqd felicitatū fruct̄uſ. ē opi ſupueniēſ dlectatō. in alio uō fructu fruct̄uſ ē opi ſupueniēſ dlectatō. inalio uō fructu x'an' ſuū fructuꝫ expectat. q2 ītali n̄ ē ꝯtēt̄uſ. n̄c deb; ibi ſtare. Ad ē ḡ ad q̄ōnē q dona differūt ſpē ꝛ ſup addūt ad ūtuteſ q2 ūtuteſ ſūt hr̄. rectificāteſ poāſ. dona ſūt hituſ. expediēteſ ꝛ faciliātēſ. btitudineſ ſūt hituſ ꝯſumāteſ. ꝛ oplenteſ. fruct̄ nō ſūt hituſ. ſꝫ dlectatōneſ ꝛ d'guſtatōneſ. ꝯnteſ. pueniēteſ. Ad argm̄ dcī. q mag ꝛ min' pfcm̄. dr̄ dupl'r. q2 uno m̄ē aliqd ipfcm̄. q ē nat̄ ēē pfcm̄. ſic̄ puer ꝛ albuſ ipfect̄. ꝛ talia nō differūt ſpē. 2o. m̄ ē ad ipfcm̄. q nō ē natū ſi' pfcm̄. ſic̄ ē plāta. q2 ē ipfcē animata. ꝛ nūq̄ erit pfcē animata. ꝛ tal' n̄ differt. nō ſoluꝫ gnē ſꝫ ī ſpē. ſꝫ ī gnē. ꝛ ſic ē in ꝓpoito. p'noi. n. ſtatu ꝯpetit hoī ut recte opet̄. ꝛ expedite ꝛ pfcē. que oīa hn̄t p ūtuteſ ꝛ dona ꝛ btitudineſ. nā ūtuteſ rectificāteſ. recte dr̄ ūtuteſ. p eo q ūtuſ d ſui rōe noīſ. dīc aliqd ad agendū. ꝛ erig̃ ꝛ uigorat ſic̄. n. man' īfirmi nō pot̄ recte ſcribe. ni ueniat uigor ſanitatiſ. ſic hō n̄ hāt ūtuteſ. recte agē. dona uō dicūt ſup ūtuteſ. hr̄ expedienteſ. Vn̄ ꝓpē rātonē magiſ apparet ieiſ largitaſ donātiſ. ꝓp q dr̄ nō ī m̄to dona. ſup hituſ aūt iſtoſ. ſi ād addit̄ pfcē aſſimilat̄. recipienſ donāti. Vn̄ hituſ btitudinū redūt hn̄teꝫ. ꝯformē ipi ſūme glie. ac p ꝯn̄ſ pximū dō. ī qua ē ſūma pfcō. io dr̄ btitudineſ q2 iplent nō dn̄io. ꝓ dicat̄. potiūtiſ. ſic̄ erit ī illa btitudīe. ꝛ nō ui tal' aſtare ab ill' btīſ. n̄ p paretē corpiſ. ꝛ q2 ī illo ſtatu fruūt̄ hō dō. ſic tales illi ſtatui ꝯformeſ dr̄ h̄re guſtū ſpī. q fruct̄ ē. q dr̄ a fruēdo. q2 iā hn̄t tātāꝫ dlectatōꝫ. ac ſi haberēt dm̄ p̄ſenteꝫ. Et p dcā pꝫ q ūtuteſ ſūt p'uſ quā dona. ꝛ dona ſūt excellētiora quā ūtuteſ. q2 p ordinē ſe hn̄t. ꝛ q dcā n̄ ſe ꝯ'nt.

Cōo q'r d nūō ꝛ ſufficientia donoꝝ. Ꝗ. pr̄o dcī. q tal' nūſ ꝛ ſufficiētia. ſ'uaria ꝯpatōꝫ pot̄ ſumi. Quidā n. accipiūt eā p opatōꝫ oppoſitoꝝ. q dā r̄ actuū. q dā r̄ finiū. q dā r̄ hituꝫ anexoꝝ. Vn̄ uarii ſūt modi aſſignādi. ſꝫ tn̄ ē q ſūt ſeptē. q nuāt yſ. xi. ſup x'. requieſſe. ſ. ſpſ ſapie. ꝛ intellc̄. ſciē ꝛ pietatiſ. ꝯſiliū ꝛ fortitudiſ. ꝛ replebit eū ſpū timoriſ dn̄i. Jt̄ gḡ ſup io iob. nati ſunt ei ſeptēꝫ filii. vij. filii iob intelligunt ſūt ſeptē dona. ſ. ſ. accipiūt̄ aūt ſic r̄ ſuoꝝ oppoſitoꝝ. ut dicat̄ timor. ꝯ ſupbiaꝫ. pietaſ ꝯ īuidiā. ſciā ꝯ irā q mītē turbat. turbati aūt min' p̄uidēt. fortitudo ꝯ accidiā. q mītē dicat ꝯſiliū aūt ꝯ auaritiā. q ꝯ dn̄i ꝯſiliū uult oīa retinē. intellc̄ ꝯ gulā ꝛ ebrietateꝫ. q ſēꝫ ſuffocāt. ſꝫ ſapiā ꝯ luxuiāꝫ. cū nō ſapiūt n̄ carnalia. Alii dīt q p dona reddit̄ ꝗ bn̄ mobil' a ſpū. ſ. ī uolūtate ꝛ ī intellc̄u. ꝛ io oꝫ ponē ī utriq; ꝓ aliqua dona. ꝛ ſic ponit ī intellc̄u ſpeculatiuo. duo dona. ſ. ſapiē ꝛ intellc̄. ꝛ ī intellc̄u p̄tico alia duo. ſ. ꝯſiliū ꝛ ſciā. Vn̄ q2 ſpeclatiuuſ ē iudicatiuuſ ꝛ iuētiuuſ. io īdiget dono ſapiē. p quā bn̄ iudicat. ꝛ dono ītllc̄. p q bn̄ īuenit. ꝛ penetrat. p̄tic̄ aūt ē r̄ agibiliū. ꝛ io indiget ſciā ꝛ ꝯſilio ꝛ ſimil'r uolūtaſ indiget moui a ſpū ſcō. ī ꝯpatōne ad altm̄. ꝛ iō īdiget pietate. ꝛ p ꝯpatōꝫ ad ſe ipꝫ ſuſtinēdo mortē. ꝛ alia terribilia m̄ debito. ꝓp q indigꝫ dono fortitudiſ. mouet̄ ī uolūtaſ ꝯ carnaleſ delitiaſ. eaſ abiciendo. ꝓp q īdigꝫ timore. iux̄ illud. ꝯfige timore tuo carneſ meāſ a iudicii. n. tuiſ. timui. Jꝫ h aūt dona remanebūt ī patria eēntl'r. licet pfcōreſ ꝛ excellētoreſ. uſuſ ꝛ actuſ recipiat̄. Sic̄ dixi de ūtutib;. Notādū ī ē q iſtiſ doniſ ꝯreſpōdēt. ꝗ. btitudineſ. poſite. m̄. ꝗ. ut btitudini paupertatiſ. reſpōdeat timor. btitudo. mititatiſ. pietati. btitudo luctuſ ꝛ eſuriei ꝛ ſitiſ iuſtitie. reſpōdꝫ fortitudini. btitudo miſericordie ꝯſilio. btitudo mūditie cordiſ. reſpōdꝫ ītellc̄ui. btitudo pacīſ reſpōdꝫ ſapiē. btitudo aūt p ſecutōniſ reſpōdꝫ ſcīē. p quā dirigat̄ ī agendiſ.

Cōo q'r. Vtrū don̄ timoriſ. ſit idē q timor ſuil' ab eodē pcedēſ. ꝛ ūū q ſic. q2 glo ſr̄ illud nō accepiſtiſ. ſpm̄ ſuitutiſ. ſꝫ ſpm̄ adoptōniſ. dīc. diuſū intelligaſ ſpm̄ cū ſit unuſ atq; idē ſpſ. ex hac. n. glo. duo habēt̄. ſ. q ſit idē pn̄m unū pcedat̄ ꝛ q ſit diuſi timoreſ. ſ. ſuil' ꝛ filial'. quē uocat adoptōniſ. Ꝗ. n. ag̃ dīc q qn̄. ſ. ſ. dat̄. tūc timor expellit̄. nō aūt expellēt̄. ſi eēt ab eo. Ꝗ. r̄o. dcī. q abſq; dubio. timor ſuil' ē adō ꝛ ē don̄ dī. cui ꝓ ē. q2 ſic̄ ē don̄ dī ꝯdē penaſ etnaſ. q nō habēt ſine aliquali illuminatōne ꝛ directōne m̄tiſ. ſic ē donū dī etnaſ illaſ penaſ refugē ꝛ timē. q2 ſic timē ē q dā emollitō cordiſ. ꝛ reſtictō ꝯcupiſcētie. ꝛ ī hē q dā rectificatō. Vn̄. ier. induraſti cor nr̄m ne timerēm te. i. nō emolliſti. tali aūt timore ceſſat hō a malo opē ſꝫ nō a mala uolūtate. īmo ſi n̄ crēdet puniri. p̄petraret mala. Vn̄ glo dīc ī. q tot ē ex dō munē. Sūt aūt ꝗ. ſpēſ timoriſ p̄t illā affcōnē ul' paſſionē aīmi. ſic̄ ponit magr̄ in lr̄a. quoꝝ pm̄. dr̄ mūdan'. 2. ſuil'. 3. initial'. ꝗ. filial'. mūdan' nō ē don̄ dī īmo oriē ex amore reꝝ tpaliū. quo m̄l'ta fiūt. q nō dēbent fi. ꝛ p hūc fugit hō penā tpalē. ꝛ iſte ſēp ē maluſ. 2. timor ē don̄ dī. ſic iā dixi. ꝛ dat̄ adō nō ſb rōne q ſuil' ē. ſꝫ ut illo timore cohibenſ ſe hō a pccīſ fugiat. penā etnā. ꝛ dr̄ ſuil' q2 p̄ncipalit̄ dimictit peccare ꝓp penaſ etnaſ. h' ꝫ ſit adō n̄ rōē qua ſuil'. q2 tūc ē pccm̄. n̄ tn̄ ē timor q ē un̄ d ꝗ. doniſ. ſ. ſ. q2 tal' nō ſtat cū pccō mortali. ille aūt ſtat ſine caritate. 3. timor ē ī don̄ dī. ꝛ iſte timet p̄ncipalit̄ ꝓp dīnā reuēntiaꝫ. ꝛ ſecūdario ꝓp fugā pene etne. ꝛ iſte ē initial'. ꝛ p caritatē gnāt̄. n̄ ē ūq̄ ſiñ caritate. tn̄ ipfcā. Vn̄ beat̄ iohēſ pfcā caritaſ foraſ micttit timoreꝫ. ꝗ. timor ē filial'. q ē don̄. ſ. ſ. d. ꝗ. p quē reddit̄ aīa pfcē mobil' a. ſ. ſ. Ad argm̄. dcī. q timor expellit̄ adueniēte. ſ. ſ. nō ſ' eēntiaꝫ. ſꝫ ſub rōne q ſuil' ē. ꝛ tūc pfcit̄ ꝛ format̄. ſic̄ caritate ueniēte expellit̄ fideſ informiſ. ut iformiſ ē ꝛ n̄ quo ad hituꝫ. ſꝫ tūc format̄ ipa fideſ. ꝛ ſimil'r ipē timor ſuil'. Sī aūt q'rat̄ ut timor ſuil' ſēp ſit maluſ. dcī. q ſēp ē maluſ ſi ſoluꝫ timet cū uolūtate faciendi pccm̄ ſi timor n̄ eēt. q2 dolet q tal' pena poſita ē. ſi tn̄ q̄ſ ſimpl'r recogitaret illaſ penaſ. oraret dm̄ offendē. nō ulē̄ pcedēdo. n̄ ē pccm̄. q2 timē d ſe pccm̄ nō ē. īmo pot̄ ēē diſpoſitiū ad bon̄.

Cōo q'r. Vtrū c'ſcente caritate. timor d'c'ſcat uel uarietur. ꝛ ūū q ſic. q2 ag̃ ſr̄ illud ūbū. pfcā caritaſ. foraſ micttit timoreꝫ. dīc. q̄nto caritaſ c'ſcat tāto timor d'c'ſcat. ſꝫ h nō pot̄ ītlligi d ſuili. q2 tal' n̄ ſtat cū caritate. ḡo dꝫ intelligi d timore ꝯ'tuito. Ꝗ. q̄nto mag̃ q̄ſ amat. tāto mag̃ timet ne dilect̄ offēdat. ḡ c'ſcente caritate. c'ſcat timor. ꝛ n̄ d'c'ſcat. Ꝗ. r̄o. dcī. q timor initial' minuit̄ c'ſcente caritate. q2 p illa pte qua ꝯuenit cū ſuili. p qua min' timet penā. ſꝫ timor filial' c'ſcat q2 q̄nto ē ī maiori caritate. tāto mag̃ refug̃ ꝛ timet dīnā offenſā. ꝛ cū dō ſollicitiuſ ābulat. Vn̄ d uno timore ē uerū. ꝛ n̄ d alio. ſꝫ quia btī iohēſ dīc. q timor penā hr̄ iū eē alit̄ dcā aliq̄b;. ſ. q dupx̄ ē uſuſ timoriſ. Vnuſ ſollicitare ex ꝯſidratōne ſue fragilitatiſ. ꝛ ali' humiliare ex ꝯſidratōne diuine magnitudiſ. p̄muſ uſuſ timoriſ minuit̄ caritate c'ſcente. q2 ꝯfidētiā c'ſcat ut dicat cū aplo. q̄ſ noſ ſepabit a caritate x'. 2. uō uſuſ c'ſcat caritate c'ſcente. q2 quāto q̄ſ amat tāto pluſ amat̄ p dē formidat. ul' offendē. ꝛ ſ' iſtā uiā pcedūt rōeſ putq; pte.

Oſt p̄miſſa diligent̄ ꝯſidrādū ē iq' diffat. d. 39. ſapia a ſciā ꝛc̄. h. ē d. 39. Circa quā q'r p°. Vtrū act' doni ſapiē adtidat̄. peneſ cog'tōꝫ uel ut affcōnē boni. ꝛ ūū q ſit peneſ cog'tōꝫ. ui. q2 ag̃. 12. d t. dīc q ſapiā ē r̄ diuinaꝝ ꝛ hūanaꝝ cog'tō. ſꝫ plan̄ ē q actuſ cog'tōniſ ē r̄ ueri. Jt̄ gḡ dīc ī moral'. q don̄ ſapiē datū ē ī remediū ꝯ ſtultitiaꝫ. ḡo ſi ſtultitia dīc dfcm̄ in cognoſcēndo. ei' oppoſit̄ fit ī ꝓ cog'tiua ut expellat eiuſ puatōnē. Ꝗ. ō ſapia dr̄ a ſapore guſtuſ q2 ē ſ' nom̄ ſuū. ſꝫ guſtare ꝛ ſaporare ptinet ad affectiuā. ḡo reſpic̄ bon̄. Ꝗ. r̄o. dcī. q ſapia accipit̄. ꝗ. modiſ. ſ. coīſſime. coīt̄. ꝓpē. ꝛ mag̃ ꝓpē. p° m̄ dīc cog'tōꝫ r̄ gnālē. ꝛ ſic uocat eaꝫ ag̃ ꝛ phs. p°. met̄e. ſapienſ eſt q oīa nouit. ſ' q ꝯuenit. Ag̃ aūt ſapia ē cog'tō r̄ diuinaꝝ ꝛ huanaꝝ. 2° modo dīc cog'tōꝫ nō quācūq; ſꝫ ſublimē r̄ etnaꝝ. ꝛ ſic accip̄ eā apl'ſ. i. ad cor. 12. alii dat̄ p ſpm̄ ſmo ſapiē. aliū ſmo ſciē. ꝛ dīc ag̃ q ſapia ē cognitō etnoꝝ. ꝛ ſciā citoꝝ. ꝛ phs dicat q ſapiā ē cog'tō r̄ altiſſimaꝝ. 3°. m̄ accipit̄ ſapiā p cog'tōne. ſ' pietatē q̄ attēdit̄ īd'tu latrē. quē exibemuſ dō p fideꝫ. ſpē ꝛ caritatē. Vn̄ ag̃ 12. d ci. p tractāſ illud iob. ecce pietaſ ipā ē ſapia. dīc q pietaſ ē idē q ſapia. ꝗ°. m̄ ſapia dīc cog'tōꝫ dī expimtalem. ꝛ ſic eſt un̄ d ꝗ. doniſ. cui actuſ ē guſtare dīnā ſuauitateꝫ. ad quē guſtū reqrit̄. actuſ cog'tōniſ ad ꝯ'phendendū. ꝛ actuſ affcōniſ ad ꝯiūgendū. ꝛ hic ē q actuſ doni ſapiē. p tīi ē cog'tiuuſ. ꝛ p tīi ē affectiuuſ. ī q ī cog'tōne ichoat̄. ꝛ ī affcōne ꝯſumat̄. Vn̄ actuſ ei' ꝓpē dcē. ē expte affciue. ꝓp q dr̄ met̄. ſapia ſ' nom̄ ſuū ē. ꝛ dyō dīc q iſti ſapiē ē amrē eē. ꝛ dīc d gerotēo. q dīna paſſuſ didic dīna. dcā ē ḡ ad q̄ōꝫ. q actuſ ſapiē p̄ncipalit̄ ꝯſiſtit eē affcōnē boni. Ad i. argumīt dcā. q ibi accipit̄ cog'tō coīt̄ ī gnāli. Ad. 2. dcā. q ſapia dat̄ ꝯ ſtultitiā. q2 ī inſe ꝯphēdat. actū cog'tōniſ. ſic̄ p'uiū. ſꝫ n̄ ut p̄ncipaleꝫ.

Cōo q'r. Vtrū don̄ ſciē ꝯſiſtat ī actōne ul' ꝯſidratōne. ꝛ ūū q ad actōi ptineat. q2 ag̃. 12. d t. ꝛ habēt̄ in lr̄a. diſtiguit int̄ ſapiāꝫ ꝛ ſciāꝫ ꝛ dīc q ſapia ſpectat ad ꝯtēplatiūꝫ. ꝛ ſciā ad actiūꝫ. Jt̄. ſ' phm̄. ſcire q nō ē ꝯiūct̄ opi. parū aut n̄ pdeſt ad ūtuteꝫ. ſꝫ ſciā q ē donū pdeſt ſat̄. ḡo nō ſtat ī ꝯſidratōne. ſꝫ ī actōne. Ꝗ. ī actōne ſuffic̄ ad dirigētium ipā prudētia. ḡo n̄ oꝫ q don̄ ſciē. addat̄ ad opādū. ſꝫ ad ſciendū. Jt̄ magr̄ dīc in lr̄a. q ſapiētial' cognitō. ſpectat ad dīuitatē in x°. ſciā aūt ad huanitateꝫ. ſꝫ cog'tō huanitatiſ nō ē opatiua. ſꝫ poti' ꝯtēplatiua. Ꝗ. r̄o. dcā q ſciā q ē don̄ ſ' ꝛ p̄ncipalit̄ ē r̄ agibiliū p noſ. nō. pūt dirigim̄ p p̄ncīa cog'ta ī lūine nāli ſꝫ lūine fidi. q p̄ncipia ſūt articli. Vn̄ ad ipāꝫ ptinet reſoluē. actōneſ hoīſ ad fidi articl'oſ ut ad p̄ncīa. ꝛ ad defenſionē fidi. ꝛ ad ꝯſolatōꝫ ī firmoꝝ formare aliquaſ rōneſ. ex agibilib; tāq̄ ꝯpoſitiōu. Vn̄ ē poti' p̄tica quā ſpeculatiua. Ad. i. argm̄ dcā. q prudētia ſuffic̄ bn̄. ad agendū p p̄ncīa q dirigūt ad ea. q ſunt honeſta iuriſ nāl'. ſꝫ don̄ ſciē altōri m̄ dirig̃ ad p̄ncīa fidi iuriſ dīni. Vn̄ nō ſup fluit. Ad. 2. dcā. q ꝫ ſciā d huanitate n̄ ſit inſe actiua. q2 tn̄ illa huanitaſ. ē exēplar nob' ī mōdo moſtrat̄. oꝫ dirigē ſ' actōneſ ſuaſ. nr̄āſ. ī q n̄ nob ē poſſibile. nec ē ille actuſ cog'tōniſ p̄ncipal'. ſꝫ dirigē ad opā mīe. exēn ti tn̄ bn̄ ē noſſe huanitateꝫ x' tāquāꝫ exēplar ſui regimiſ.

Cōo q'r de obō doni intellc̄. Vtrū. ſ. ſit r̄ ſoli' citoriſ. an ī cituriſ. ꝛ ūū q don̄ intellc̄ hat idē obꝫ. q hr̄ ſapia. q2 intellc̄ ē q dā ī choatō ſapiē. q2 d hiſ d qb; intellc̄ intellig̃. d eiſdē ſapiā. ſapide capit. Jt̄ idē ē obꝫ fidi. ꝛ ſapiē. q2 utriuſq; p̄ncipale obꝫ ē p̄ma ūitaſ. ſꝫ r̄ eiuſdē ē intellc̄. quoꝝ ē fideſ. ḡ intell'c ē r̄ eiuſdē obi cui' ē ſapiā. Ꝗ. ꝗ. hr̄ diſtinguūt̄ p obā formalia. ḡo ſi hn̄t idē obꝫ ſūt idē hituſ. ḡo nō debēt diſtigui ꝯ. ipꝫ. cui ꝯ'riuꝫ fec yſ. xi. Ꝗ. r̄o. dcā q n̄ ē obꝫ formal'r ſapiē ꝛ intell'c. nā fideſ ē r̄ ſapiē ſic hr̄ p̄ncipioꝝ. r̄ ꝯcluſionū q2 illa q fideſ p adſenſū credit ꝛ tenet ſic̄ p̄ncīa ſapia intelligit. Vn̄ articli fidi ſūt p̄ncīa ſup nālia. ꝛ cog'tōꝫ ꝯcluſion̄. q hn̄t d talib; p̄ncipiū. uocamuſ hitū ſapiē. ꝛ ſic hr̄ p̄ncipioꝝ n̄ ē idē q

hit ꝯnu naliu· ſic ille ſimlr no e iſte· cod m eſt dc· d dono intell'· q aliuſ hituſ e ab aliiſ duob· ille aut intell' ht iueſtigare mltaſ uitateſ ſupnaleſ d do· dqb iuentiſ ſapia pea ht bn iudicare· vn tal hituſ iuctiuuſ p que ſumi hileſ ad pmoe iue ſtigad exp ncapiſ ſupnalib e don intell'· q in ueniedo acqrim p caitaſ maxie ſpualeſ d ſiliore· io hit doni intellc· e formali q hit doni ſapie q e y caitoriſ caitu· q rones ſquaſ iuuam ad ctita intelligida accipiut no ſolu agatonib ca toiſ· ſz agatonib caitu· do mag ſiliu· hic e q don intell'· cui act e igteplatone no ſolu caitori ſz caiture· vn no ſolu fac ad ſencire· ſz p ꝯgu aſ rones ctita intellige· vn obm ei e uer ctiui iq nt intelligible· no ſolu p ppaſ gdatones· uer p ppetaraſ caitu· ſibi mag ſiliu· ſic dc mag inlya· vn bn e ob male ide· ſapie intell'· ſz for mali e ob ipi itell' q ſapie ¶ ad 1· argm· dc q maior no e ua· n nocet ichoatoz quacaz diſpoſi toz· q n e d ecenia rei· ad quā diſponit· tūc bene e ueru· ſic iuenire diſponit ad intellige iueta· ſut tn hit diſtica p formale roz ¶ ad 2· dc q ſtalia· alia rone pma uitaſ e obm fidi ſapi encie· q fidi ingnt ad ſenciam cuib uitati d do· ſz ſapie ingnt excitat ad fectu· ad di ſapidā d lectoz· ad iudicad d eiſ ſic d effcib· p caz· e obi intell'· iqnt p caitaſ mag do ſileſ· icogtoz ei aſcendim'. qr mx h· qſ ſic act doni ꝯſilu ¶ Ter

varto dc· q actuſ eiuſ e dirige i electoone agendoꝝ· pſeqndoꝝ· fugiendoꝝ· q ſut ſpal' afflictatiſ· ſ regulā uniſanimi· p q di ſtiguit a prudencia ſcia· vn eadm e ſcie ꝯſilu· ſz ſub alia rone· q ut ſcie e bn iudicabil'· ſz ꝯſilu ut e bn iuetibil'· vn eadm e ꝯpatio ꝯſilu ad ſciaz i agibilib· q e intell' ad ſapiaz in ſpeculabilib· ſic exgnti ſapia intell'· ꝯſidrat agiblia· ſic ꝯſiliu ſcia ꝯſidrat ſpeculabilia· ¶ Actuſ aut doni for titudiſ· e yu illiuſ pene ult ſe offendo· iq diſtin guit a fortitudine put e uituſ· q tollerat illā pe nā· ſ dictam pncipioꝝ naliu· don ſ dictam legiſ etne· ſeqndo motoz intale ipi· ſpſ· cui tn ſ coez lege· no cogat mori ex neccitate leg· ¶ d dono aut pietatiſ e ſciend q pietaſ accipit duſimod q uno m pietaſ e dinuſ cultuſ· x· d ci· pietaſ ppe di cultuſ intelligi ſolet· q gci theuſebia uocat ſic no e don· ſ· ſ· un d· n· ſz ut dc ag e ua ſapia ul lata· 2o m accipit ſ q ho ſe bn ht ad pentes tūc e ſpeſ iuſtitie p eo q ad h ordinat ho· ſ re gulā iuriſ nat ſ obligatoez neccitatiſ· ſz· 3o m ac cipit put ordinat hoiez erga quecuqz· q freqnt a uulgo· i opib mie ponit· ſic e don· ſ· ſ· un d· n· ſz alit adtendat ſub alia rone· ad pxim pietaſ ut e don· alit ut e mia uituſ· q mia uituſ reſpi cit in pximo· ꝯformitatez i na· neccitatez ul miſeriaz pp dm releuadaz· pietaſ uo don reſpic i pximo ymagine dina· ſiumi pris· vn don filie·

nō tm honorat prez· uer ꝝ ſilitudinē· vn dono pietatiſ e ho bniuoluſ cuicuqz· hoi hnti i ſe ygig d· ita q bni uolētia illa p loco tpr aliqn pgdit i ꝯpaſſioiſ affcm· aliqn inopiſ bnficiu· ſic pz qſ ſit act obz doni pietatiſ· q ipi e facē hoiez bniuolu· p cuiu pximi· iq nt gerit di ymagiez· vn eadē q fideſ tenet capiut p intellct penetrāt ꝯz ut di rectu iudiciu hat· ut hiiſ ee i hndu· ab eoꝝ oppoſitiſ receden· h iudiciu quat ad reſ dinaſ ptinet fac don ſcie· ſz q nt ad aplicatoz ad ſiglaria opa dirig don ꝯſilij· donoꝝ btitu

vito qr d ad aptatone uitut dn ¶ ad q dc q ſic apparet p ag phm· phi poſuerut i di uiſiſ boniſ ſuaſ btitudineſ· nā qdā in d litiſ· qdā i uita actiua· qdi i ꝯteplatiua· h aut btitudineſ fle ſe hnt ad btitudine future uite· cui uite q dā ipſcā btitudo e h ichoata· cui illa fla e ipe dicua· io dns i eu· p remouit qdā ipfectā· nā uoluptuoſa uita in qua erat btitudo aliquoꝝ in duob ꝯſiſtat· q p ꝯſiſtit i affluētia exterioꝝ bonoꝝ· ſiu ſint diuitie ſiu honoreſ· a qb retrahit ho· p uitute eiſ moderate utētez· nā ut reb tēpalib tēpate utit· p don aut no utit talib· ſz altori m eaſ aſpnat ꝯtēpnit· io p btitudo ponit· bti paupeſ ſpu· p ꝯtēptu· ſ· diuitiaꝝ ul honoꝝ· 2o· uoluptuoſa btitudo illoꝝ erat i ſeqndaſ ppriaſ paſſio nib iraſcabil' ul ꝯcu'· talē aut ſeqlā paſſion· refre nat uituſ ad h· ne ho i eiſ ſupfluat· ſ regulā ro niſ· don aut ult h addit· ſ· q ho eaſ totalit tra qllus exiſtat· ſeqndo i ſtīctuz· ſ· ſ· vn· 2a btitudo ponit bti mites· ſeqlā aut ꝯcupiſcabil' modificat uituſ tēpantie hui paſſionib utendo· ſz don eaſ tota lit abiicit· ſi e necce· imo ſi e necce uolūtariu luct ad ſumit· io 3· btitudo ponit bti q lugent· illi aut q i uita actiua ponebāt btitudinē q ꝯſiſtat i hiiſ q pximiſ exibem· ul ſub rone dbiti ul ſpō tanei bnficij· ad p m aut noſ uituſ iuſticie diſpoit ut ea q dbem pximiſ no recuſem exibē· q fac in ſticiā· don aut ad h ipe noſ no ſolu diſponit ſz i induit abudātiori quodaz affcu ut feruētiſ dſiderij ſtudio· opa iuſtitie ipleamuſ· ſic eſurieſ cupit cibu potu· io· 4· btitudo e bti q eſuriūt ſiciūt iuſticiaz· Circa aut ſpōtanea bnficia· diſpoit no uituſ· ut hiiſ donem· qb ro recta dictat ee donā di· ſ· amiciſ ul nob ꝯiuctiſ· q fac libalitaſ· ſz do nu ſup addit· q no fac reſpice amicitiā· ſz ne ceſſitatez· ut q fac prudu no uocat eoſ q eu po ſſut reiuitare· ſz dbileſ decoſ· io· 5· btitudo po nit· bti miſericordeſ· Ea uo q ad ꝯteplatiuā ui tā ptinēt· ul ſut ipā btitudo final' ul aliqua ichoatio ei· io no ponut· i btitudib taqz mita ſz taqz pmia· ponut· n· taqua mita· effcā acti ue uite· qb ho diſpoit ad uitā ꝯteplatiuā· effcā aut actiue uite· q nt ad uitutes dona· qb ho pficit i ſe ipō· e i cordiſ mudicia· ne ſ· mēſ hoiſ paſſionib inqnet· io· 6· btitudo ponit· bti mudo corde· q nt uo ad uitute dona qb

pficit i ꝯpatone ad pxim· effcā uite actiue eſt pax· ſ illud· yſ· 30· opuſ iuſtitie pax· io· 7· btitudo ponit· bti pacifici· Et no· q gg dc· 2· mor q ſpſ· ſ· dat ꝯ ſtultitiā ſapiaz· ꝯ hebitudiez intellcē ꝯ· papitatoz ꝯſiliu· ꝯ· timorez· fortitudiez· ꝯ igno ratiā ſciaz· ꝯ duritiā pietatē· ꝯ ſupbiā timorē·

Qlet qri· vtru uitutes ſint ſibi i ꝯiuncte·

Hec d· 36· Circa quā qr p· vtru ſit ponē ꝯne xionez i uitutib· ul q ſic· q ipo e ee prudēte no enter bon ſic dr· 6· eth· 16· ſz ho no e bon ſin morali uitute· ſz nlla uituſ pot ee ſin prudētia· go no habent alie uitutes ſin prudentia· illa hi ta omſ habent· ¶ It ag· 6· d t· 9· uituteſ q ſut i aio huano· nllo m ſepant abiuice ¶ It· gg· ſup illud· ne forte pctauerit· neqz una uē ut e· ſi mixta aliiſ uitutib no e· ¶ ꝯ· expiētia docet aliqoſ ee caritaleſ· q ſut luxurioſi non caſti· go no ſut ꝯnexe· ¶ It ag ad ier· no e iſta dina ſnia· q dr q unā uitutz hnt hat omſ· q ei nl la e· cui una dſuit ¶ Ro dc· q ad iſtā qone reſpondet gg· 13· mor· ū dc· una uituſ ſine alijſ aut oio nulla eſt· aut ipfcā e· It ide· 22· prude tia ua no e· q iuſta fortiſ tēpanſ no e· Itē ſen· dic oe q iuſte bn fit· fit iuſte fortit tē pate· vn e intentio gg ag· q ſi uitutes accipiat ipfco m· no oz q ſint ꝯnexe· q ipfca uituſ e qdā iclinatō· ex nſ i nob· ad aliq bon op· igne· ſiū ſit acqſita ſiū inata tal' iclinatō· ſic pz· q aliq ſut pmti· ad libalitatē· tn ſut puati caſtitate· pfca aut h ut· e hituſ inclinaſ ad bon op· bn agend· iſto m· q· omſ ponut eaſ ꝯnexaſ· vn amb· ſr luca· ꝯnexe ſibi iuice ſut ꝯcatenateqz uitutes· ut q unā hnt· pleſ hre pbet· It tulli d tuſculaniſ qonib· ſi unā uitute pfeſſuſ eſ te no hre· nllā necce e te hitur· huiꝰ aut ꝯnexioniſ duplicē caz poſſum adſignare· vna e gg· 22· mor· alia e phi· 6· eth· ro aut gg· e ſ gnaleſ ꝯditones uitut· ut pote q diſcretō ptineat ad prudentiā· rectitudo ad iuſtitiā· mo deſtia ad tēpantiā· firmitaſ ad fortitudinē· in quacuqz mā iſta ꝯſidrēt· nā firmitaſ no ht lau dē uitutiſ· ſi ſit ſin modratone ul rectitudine aut diſcretōne· eadē ro e i aliiſ· vn ſut ꝯnexe q nt ad appiata· ſz n q ad ppa· Eadē aut roz ponit ag· 6· d t· phs aut adſignat ſ m· q ut dicat nlla ut moral· pot hri ſin prudentia· eo q ppu uitutiſ e q ſit hit electiuuſ· ſz ad rectā electōz no ſolu reqrit q dirigat in d bit fine· q e di recte p hitu uitutiſ moral· ſz oz q eligat ea q ſut ad fine· q fit p prudentiaz· q e ꝯſiliatiua pceptiua· eoꝝ q ſut ad fine· nc· prudētia pt hri ſin aliiſ uitutib· q ipa e recta ro agibiliu q ſic ex pncipiiſ· pcedit ex finib· agibiliu ad quoſ quiſ recte ſe ht p uitutes morales· vn ſic ſcia ſpeculatiua· n pot hri ſin intellctu pncipioꝝ· ita nec prudentia ſin uitutib moralib· vn quo cuqz uitio poſito· corruptiuo pncipij· ex pn cit

corrupto no pot bn ho rōnablr ꝯpiri· dicē q q uitutes ſut ꝯnexe· ſi pfce ꝯplete accipiat· ſi aut ipfce no oz q ſit ꝯnexe· ſic cuiuit ag pudiqz pa

¶ vtru aut ſint ꝯnexe uitutes theol· dem ſuit ſup· q uitutes omſ in caritate ꝯiugelat· q oſ ꝯtuite ſut p caritatez· ſic aut e intell' q ſe ha bet ſ ordinē· q q nto aliqſ ſtat e pfcor· pl'a re qrut ad ſui pfcoz· facil' corūpunt· ſic pz de ſanitate corrupta· q lz no auſſat i firmo abu lare· auferē tn ei cūre· ſic e q caritate hi ta omſ habet· n eſ· ꝯnexa· ul qn· q

Edo qr· vtru dona ſit apl'ſ· 1· cor· 12· alij dat ſmo ſapie· alij ſmo ſcie· go ſi uni dat un don alij a· iā n oz q ſit ꝯnexa· q aliaſ no oportet q diſtiguet ¶ ꝯ· no min ꝯut dona cu caritate· q morales uitutes in· mag· ſz il la dicunt ſil' infudi cu ea· go mlto mag dona i fudiut cu caritate ¶ Ro dc q aliq dicut q un don n pot pfce hri ſin alio· p ꝯnſ ſiu ꝯnexa q nt ad hituſ· q nt ad uſuſ· oia no q oportat ſep ſiml' ee i actu o· ſz q pot pfca uti uno pot ſilr uti alio· Alij dicut q dona ſut ꝯnexa q nt ad eoꝝ radicē· q e gra· ſic ſut ꝯnexa q cu ipa ſit pncipiu oiu hituu gtui toꝝ· oz oia cu ipa ee· ſic i radice· ſz q nt ad eoꝝ hit ul actuſ· e opuſ pcab· ſic dc glo· ſr oi dnica· ſic no hnt ꝯnexionez· manifeſte n ap paret q aliq hnteſ caritatez· hnt don ipi timoriſ· tn nuq intelligut articloſ fidi· n q eoſ tenēt p fidē· vn dc q dona uix aut nuq fuerut i aliq ſil' n in x· ſz p totalit ut dc apl's ¶ ad argm· dc· q no e ſile de uitutib donis· q ille ſut qb media tib ordinam· ad ea q ſut ad fine· p caritate ad fine· ſic ſufficiet ſum ordinati· ſz dona ad n ordināt noſ· ad q n ſim ordinati p uitutes· n q al tioi m ordinam· no oz aut q ſep tā altiori m ſim ordinati· vl' dc q 1o no e ſep ētiz· q uitutes i fun dat n qn no ſut ut i puul·

Ertio qr· vtru pctā ſit ꝯnexa· ul q ſic q q offendit i uno fac e oiu reuſ· go q ht un pctm· e oiu reuſ p p uatoz oiu bonoꝝ ¶ It q lz pctm addo abutit· ſz q e aduſuſ actio· unica aduſione ſufficiet aduitat h p ꝯcuiqz pctm mor ¶ ꝯ· oiſ ꝯnexio pcedit amltitudine ad unitatē· ſz pctā recedit ab unitate· uadut ad mltitudinē· go pctare no e ꝯnexioez acqrē· nc pot ee un finiſ oiu malaꝝ uolūtatu ¶ Ro dc· q ſic dcm ſuit i l· 2· pctā aduitut a do ꝯuitut ad bona cāta· ita aut e q bona appare tia ſut pla· io no oz· q q tēnt ad un· q pp h tēdat ad a· ſic i ꝯgnone nali n oz· q ū ſut mlta tm q q uadit ad un uadat ad aliu· ſz ſic pot qſ moui ad albedinē· q no mouebit nc ad rubediez· nc ad augmē· ſic e d pctiſ· q ſic pot qſ fi auā ruſ· q n pp h fiet pdiguſ· ul iracūduſ ſic de aliiſ· ſz bn oia pctā aduitut ab uno ultimo fine q ille e ſolu un· io i h oia ſut ꝯnexa· quia

ꝯſpoliat̄ hō grā qua erat unit̄ fini· fcā aūt ſe
ꝑatōne iā ñ eſt unit̄. vñ dr̄ ē ꝙ pcc̄a nō ſūt ꝯ
nexa· vñ phs· 4· eth· ſi malū eēt īteg̃ꝝ īꝑtabi
le fieret ꝛ ſe ipz̄ deſtrueret ¶ ad· 1· argm̄· dr̄· ꝙ 1ᵈ u̇bū
b̄ti iacobi dz̄ intelligi ꝗ offendit ī illo uno· ꝙ ē
cā unionis· ſ· ī caritate īqua tota lex pēdz̄ ꝛ ꝓphe
ꝑdit oīa bona ꝗ illi uni erāt reddēda· ꝛ ꝑ ꝯns ita
diſpoſit̄ ē ꝙ pōt cadē ī oīa uitia· ad moto retina
culo· q2 pcc̄m ꝙ ꝑ pñiā· nō diluit̄· mox ſuo pō
dē ad aᵈ t̄hit ¶ ad· 2· dr̄· ꝙ ꝙ iā pz̄ ꝙ rōne
ad u̇ſioīs· ſūt bñ ꝯnexa· ñ tñ ſeq̄t̄· ꝙ ꝗ hēt un̄
hēt oīa· ſʒ ꝗ ē adu̇ſus ē adu̇ſus ab illo· aq° oīa·
ad u̇tūt̄· nᶜ plus ad u̇tut̄ oīa quā un̄ formalr̄
ſʒ bñ m̄alr̄ ꝓnūt̄· plā ī ꝑdānita· ꝑ plā ꝗ ꝑ un̄
ſolū· exᵐ de luīe ꝛ ceco· ¶ Juxͣ h̄ ē dr̄· ꝙ uirtutes ſūt
īequales ꝗ̄nt̄ ad h̄itus diu̇ſos· ꝛ actus· q2 un̄ pōt eē
mag̃ excitat̄· ī una quā ī alia· īmo uix ē aliq̄s qui
poſſit ſil̄ ī oīb3 excitari· īmo ī ꝑˡˡ ſui obi· nō ſunt
equales· q2 lati᷑ ob̄m hēt prudentia· quā tēꝑātia·
ſʒ ꝗ̄nt̄ ad grāz īqua oēs ſiūt formate· q2 una
ē forma· ſ· ipā grā· iō ī h̄ oēs ſūt eq̄les· q2 ꝑ un̄
pondꝰ oēs equalit̄ īclinat ī ſuū ob3· ꝗ ē finis ul
tim᷑· ſic g̃uitas ī lapid᷑ eq̄lit̄ īclinat in ſuū ob3
ꝗ ē finis ultimus· ſic g̃uitas in lapid᷑ eq̄lr̄ īclinat
aīa accñia· ꝗ ſūt in lapid᷑ ad centrū·

Et iā diſtributō d̄calogi ꝗ ī duob3 mādatꝭ ꝯplēt̄
ꝯſiderāda ē ꝛc̄· h̄ ē q̄· 31· Circa quā qr̄· p°· vtrm̄
dꝭ debēt̄ d̄buit hoīb3 īponē· mādata obligatoria·
ꝛ uīi ꝙ nō q2 dn̄s ul̄ medicus· nō dz̄ ad ꝑape ſuo·
ꝙ faciat ei ad augm̄t̄ t̄nſg̃ſſionis· ſʒ p̄cepta adeo
accepta· opāta ſunt ī nob̄ oēz ꝯcupiſcentiā· ad ro·
7· pcc̄m occaſione accepta ꝑ mādat̄ opāt̄ ē ī me
oēz ꝯcupiſcentiaz ¶ Jtē ſᵉ· illud ūt̄ pcc̄i lex· ī· ad
cor· 15· lex phibendo auget̄ pcc̄i ꝯcupiſcētiā· ſʒ
h̄ nō ꝑtinet ad dm̄· ſʒ pot᷑ cupiditatēz minuere
¶ Jtē lib̄alr̄ dat q̄s aliq̄ doñ ſiñ ꝓne· ꝙ cū ho
ne· ſi dꝭ ſi uolebat nob̄ dare uitā et̄nā· cur aliu
fecit ſʒ· dādo abſolute· quā dicēdo ſi uis ad uitāz
ingr̄di· ſ'ua mādata· vñ ag̃· dic̄· ſup gen· meliore
iudicauit dꝭ hoīes· ꝗ ei lib̄alit̄ ſuiret ¶ ꝯ· dicēs
ē ꝙ dn̄s regat ꝛ dirigat ſuū· ꝗ ē ī dēinat ad ua
ria obſeq̄a· ſʒ ſic ſe hn̄t mādata dī· data hoīb3· qb3
dēinat̄ ſibi opa· g° ꝛc̄ ¶ 14° dr̄· ꝙ ꝯueniēs ē· ꝙ dꝭ
īponat hoīb3 p̄cepta· boñ· n· hoīs ē eē ꝑ rōz· ſic
dic̄ dyo· ꝑ quē finē ultim̄ hō ad tigit· ſʒ q2 diu̇ſi
uiis poſſʒ hō talē rōz ꝓſeq̄· ꝛ ad ꝑticlaria applica
re· ne ī applicatō3 hō erraret· decens fuit ꝙ cū
dn̄s dirigēt̄· ut ſic reglat᷑· directe tēderet in
finē· ac ꝑ h̄ ꝛ dꝭ· ſuū3 honorē a ſua cātā reciperet
qn̄ ei hō obediēs eēt· ꝛ hō ſic ſubdit̄ m̄eret̄· nā
gl̄oſius ē acq̄rē· p̄miū ꝑ meritū ꝗ̄ ſiñ merito· ē aūt
de ītētōne cuil3 leg̃ latoris· hoīes facē bonos· ut
dꝭ ī eth· melius aūt fiūt hoīes boni· ꝑ regulas
diuinas quā ꝑ alias· vñ· p°· politicoꝝ dꝭ· ꝙ hō
u̇tuoſus ē optim̄ aīaliū· ſeꝑat᷑ aūt a uirtute eſt
peſſim̄· ꝛ ꝑ legē q̄s dicit̄ ad u̇tutē· ꝓꝑ ꝙ ꝑrectur
ꝑs· legē ponē in d· ꝛc̄ ¶ ad· 1· arᵐ· dr̄· ꝙ u̇bū p̄ ē

intelligendū eē opāt̄ ꝑ accñs· vñ nō erat de ītētōne
leg̃· ſʒ hō male diſpoſit̄· ſēꝑ m̄it̄ ī uetit̄· ¶ ad· 2·
dr̄· ꝙ glo nō dic̄ ſimplr̄· ſʒ addit ñ diffūdat· ſp̄s ca
ritatis· vñ ꝗ̄uis ꝑ ſe lex nō eēt̄ utilis· ñ ad coopāte
tñ aſiſtēte auxilio grē· erat ual᷑ ad ꝑducēdū ī finē·
¶ ad· 3· dr̄· ꝙ l3 ſit mag̃ lib̄ale· dare ſiñ meritis ex
ꝑte dātis· ē tñ mag̃ utile ex ꝑte accipiētis· ꝛ ſic
fcm̄ ē ī mlt̄is l3 ī aliq̄b3 ſit alit̄· nō aūt dz̄ leg̃ lator
dimittē ea ꝗ ꝑtinēt ad ſuā curā ul̄ eā· ꝓꝑ aliquos
ꝑticlares· nᶜ ē diminuit m̄lt̄ de lib̄alitate· cū ē ipē
ſit ꝑat᷑ portare· ꝯ hon᷑ ꝗ ī poſuit ꝑ auxiliū grē·

Ecd° qr̄· vtrū modus caritatis cadat ſb̄ p̄cepto·
ꝛ uīi ꝙ ſic· d᷑ ut· m· iuſte ꝙ iuſte ē exeq̄ris· ſʒ pla
nū ē ꝙ hic nō ſolū op᷑· p̄apit̄ ¶ Jtē ipletō māda
toꝝ introducit̄ ad uitaz· mat᷑ 1ᵈ ſi uis ad uitā ꝛc̄· ſed
nll᷑s uadit ad uitā ſiñ caritate· g° ꝛc̄ ¶ ꝯ· ꝗ̄cūq3 obli
gat̄ ad ād eo ñ fcō· pccāt mortalit̄· g° ſi q̄s hono
rat pr̄ez· nō hn̄s caritatē pccāt mortalit̄· ſʒ h̄ ē uald᷑
inꝯueniēs· ꝙ aliq̄s bñfaciēdo peccet· ¶ Jtē nll᷑s pōt
ſcire ſe hr̄e caritatē· g° nll᷑s pōt ſcire ſe iplē p̄cep
ta· ꝛ ſic hō obligat̄ ad 1ᵈ ꝙ nō pōt ſcire· ꝙ uī eē
iniquū ¶ Rꝰ° dr̄· ꝙ opa formata poſſūt dupl̄r̄ in
telligi· ſ· uno m° ꝑ excluſionē deformitatis· 2° m° ꝑ
ꝑtionē dignitatis meriti· p° m° obligāt oēs ad uitand᷑
oē pcc̄m mortale· ꝛ ſic ñ ꝗ̄rit qō· ſi aūt 2° m°·
ſ· utrū teneat̄ iplē ex caritate· tūc ē diſtinguēdū·
q2 aliq̄ ē obligatō abſoluta· ꝛ aliq̄ ꝯditōnata· ab
ſoluta uocat̄ qñ icurrit q̄s reat̄· ſi nō fac̄ 1ᵈ ad ꝙ
facē obligat̄· ſʒ ꝯditōnata qñ ñ icurrit reat̄· ſʒ nō
acq̄rit p̄miū ſi illud nō faciat· Si g° loq̄m̄ de obli
gatōne ꝯditōnata· tūc ē dr̄· ꝙ ſi q̄s uult ad uitā
intrare· obligat̄ mādata ſ'uare· vñ dꝭ dix̄ ñ abſoᵗᵉ
ſʒ ꝯditōnate ſi uis ad uitāz īgredi· vñ oz ꝙ tal᷑ ñ ui
ſʒ oīa ſ'uet· ꝛ tūc ſi oīa ſ'uet plañ ē ꝙ ex caritᵉ ſ'uabit
q2 ibi ꝯtinet̄ diliges ꝛc̄· ubi ē modus caritatis· expſſe
īꝑaſitus· Si aūt abſolute loq̄m̄· tūc ē diſtinguēdū
de ipis mādatis· q2 aūt ītelligis de ipis iun collectis
put reducūt̄ ad duo p̄cepta· caritatis dī ꝛ ꝓximi·
ꝛ ſic ad hūc obligat̄· q2 ī caritas icludit̄· ꝛ ordo ſi
hō hēt uīi poſſit 1ᵈ· ꝛ ſi ñ tenet̄ ſe diſponē ad hab̄dū·
Si aūt ſigillati de p̄ceptis loquaris· tūc dico ꝙ nō
obligat̄· q2 poſſū iplē p̄cept̄ de honore ꝑentū· ul᷑ ñ
faciendo homicidiū· nᶜ tñ oz ꝙ 1ᵈ ſit format̄· loq̄ndo
de obligatōne abſoluta· h̄ ē ꝟū ꝙ ñ ī cūrro penaz·
ſi honore ſiñ caritate· ꝛ ſic ſūt ꝯcedēde due rōnes
ꝓ iſta ꝑte ¶ ad· 1· argᵐ· dr̄· ꝙ legis lator p̄apit
fi᷑ iuſtū iuſte· ſʒ h̄ ꝯtig̃ duob3 modis· q2 aliq̄n fac̄
q̄s op᷑ meritoriū ꝛ dō accept̄· ꝛ ſic ꝓꝑe dꝭ op᷑ format̄·
aliq̄n iuſte excludit deordinatō3 iuſti op᷑is· ꝛ ſic ē
p̄cept̄ ut· ſ· nichil fiat ꝗ̄ iuſticiā· q2 tūc eēt in
iuſtū ¶ ad· 2· dr̄· ꝙ ꝯcludit de obligatōne ꝯditōna
ta· ſic apparet ꝑ ꝯditōz appoſitā· ſi uis· vl᷑ dr̄ ꝙ ñ dixit
ſ'ua uñ mādatū· ſʒ mādata· tūc aūt icludit illud·
diliges dn̄z dm̄ tuū· ꝛ ipā dilectō ꝗ ē forᵃ ꝛ modus·

Ertiō qr̄ de nūo ꝛ ſufficiētia mādatoꝝ· Circa
ꝙ ē ſciendū· ſic dic̄ ag̃ de x· cordis· ꝙ illud unū
p̄ceptū· leg̃· ſ· nāl᷑· ꝯtinet duo· ſ· dilectōnis dī et
ꝓximi· ꝛ illa duo ꝯtinēt· x· ꝛ illa· x ꝯtinet oīa

poſſuit aūt ſic diſtingui p̄cepta decalogi ꝗ dnr̄ dec
ūba legis· ꝗ hn̄t ordinare hoīez ad dm̄ ꝛ ad ꝓximū
ſic ē p̄cepta ciuilia· ordinat̄ hoīes· ad ꝑncipē· ꝛ ī t̄
ſe· ꝑncipi aūt dz̄ q̄3 tria· ſ· fidelitatē· reuerentiā· ꝛ famu
latuz· ꝓꝑt p̄m̄ dat̄ ē p̄· p̄ceptū· ut ſ· nō auſat hono
rē ꝑncipat̄ ad alios· ꝛ iō dic̄ nō habebis deos alienos
corā me· oz ē ut tātā reuerentiaz ei exibeat· ut ñ ī
iurioſū ī eū ꝯmictat· ꝓꝑ ꝙ dat̄ fuit· 2ᵐ· p̄cept̄· nō
adſumes nom̄ dn̄i dī tui ī uañ· Jtē dz̄ ſibi ꝓꝑ memo
riā bñficioꝝ· famulat̄· ꝓꝑ ꝙ dat̄ ē· 3ᵐ p̄ceptū· me
m̄to ut diē ſabati ſcīfices· ꝛ h̄ ſūt p̄cepta p̄me ta
bule· ordinātia aīaz n̄raz t̄nā ꝛ unā· ad ſuū ꝑnci
pē t̄nū ꝛ unū· ī quo ē ſūma maieſtas· adorāda· ui
tas· ꝓfēnda· bonitas ul᷑ caritas āplexāda· ſ· ꝓ rāz
iraſcibilē· rōnalē· ꝛ ꝯcupiſcibilē· ꝑ actū opis oris
ꝛ cordis· iō t̄plex fuit illud mādatū· ꝯreſpōdēs t̄b3
p̄miſſis· ſ· mādat̄ adoratōnis ſubiectiue· adoratō
nis ueridice· ꝛ ſabatigatōnis ſacre· Ordinat̄ ē hō
ꝑ p̄cepta· ñ ſolū ad dm̄ ſic ad ſuū ꝑncipē· ſʒ ē ad
ꝓxim̄ ſicō ad ſuā ymaginē· ꝛ iō ī q̄̄nt̄ ꝓximi· ꝑfert
ymaginē patris· debet̄ ei pietas· ī q̄nt̄ ꝑfert ymᵃ
ginē filū· debet̄ ei ūitas· ſiu ūacitas· ī q̄nt̄ ꝑfert
ymaginē· ſ· ſ· debet̄ ei bñig̃tas· ſ ꝗ tā ponūt̄ ī ſa
tabula· vii· p̄cepta· nā penes pietatē ſūt duo· un̄
ꝙ pietatē mādat· altm̄ ꝙ ī pietatē uetat· p̄mū
ē affirmatiuū· honora prēz· tuū ꝛc̄· 2ᵐ negatiuū
nō occides· ſʒ penes ūacitatē dat̄ un̄· nō fl᷑m teſti
moniū dices· penes aūt bñig̃tatē· cui oppōit̄ cupi
ditas· ꝛ ꝯcupiſcētia· quaꝝ utraq3 pōt ī cord᷑ ꝛ opē
accipi᷑t̄· 4· mādata· ſ· nō mechaberis· ꝛ ñ ꝯcupiſ
ces uxorē ꝓximi tui· nō furtū facies· ꝛ ñ ꝯcupiſce
re ꝓximi tui· ꝗ ordinat̄ ſ'm maiorē leſionē ꝛ nocu
m̄tū ꝓximi· mag̃ aūt ē ꝯ nocuū hoī deordina
ri ī fine ſuū quā ī ea ꝗ ſūt ad finē· ꝛ magis
erga parētes quā erga extraneos· ꝛ mag̃ erga ꝑᵃs
quā erga res ad iacentes· ꝛ mag̃ ī opē quā ſoluz ī
uolūtate· ¶ Juxͣ h̄ ē notādū· ꝙ h̄ p̄cepta dicūt̄
adiuſis ſcēpta fuiſſe ī ill᷑ tabul᷑ diu̇ſimode· nā ioſeph
ꝗ bñ nouit hiſtoriā l̄rē· ponit ꝙ q̄l3 tabula· ꝯtine
bat· 5 p̄cepta· origenes aūt dic̄ ꝙ· 3· fuerūt in
una tabula ſcēpta· ꝛ ī alia· 7· ſʒ origenes ꝯſiderauit
miſticē ſenſū· q2 ꝑ ſe ponit· 3· ꝗ nos ordinat ad dm̄·
faciēdo· ſ· ſ'· cāz m̄alē· diuidēdo 1ᵈ p̄cept̄· nō adora
bis deos alienos· ꝛ aᵈ nō facies ē ſculptile· ꝛ obinat
illa duo ī uñ· nō ꝯcupiſces rē ꝓximi tui· nō ux̄· nō
bouē· ꝛ ē dicēs eē ſolū un̄ p̄cept̄ de ꝯcupiſcētia· ꝛ 5·
alia· ſʒ ag̃ alit̄ ponit· q2 ꝯſiderauit bñ· ſenſū mi
ſticū ſic orig̃· ſʒ ſ· cāz formalē· iō poſuit tria p̄cepta
ī una tabula· ꝯreſpōdētia t̄b3 ꝑſonis· ut dcm̄ ē ī p̄cedē
ti qōne· ꝛ ī alia poſuit· 7· uolēs p̄cept̄ de ꝯcupiſcē
tia eē bifurcari· eo ꝙ alia ē ꝯcupiſcētia· ſ· ſp̄em
ꝗ appetit uxorē· ꝗ ē ꝑs luxurie· ꝛ alia ē ꝯcupiſcē
tia· ꝗ appetit res ad iacētes· ut ē ꝑs auaricie·

Quarto qr̄· vtrū ſit diſpēſabilia ꝑ dm̄· ꝛ uīi ꝙ ſic
q2 ꝯditor leg̃ pōt qñ uult reuocare legē quā
ꝯdidit· ſʒ dꝭ ꝯdidit p̄cepta decalogi· g° pōt ea ul̄ ī to
to ul᷑ ī ꝑte reuocare ¶ Jtē actus arguit poᵗᵃˢ· ſʒ·

ipē iā īuenit̄ diſpēſaſſe· ī homicidio· cū habraā oc
cidē filiū ī nocētē· alioq̄n ipē peccaſſʒ ſi uolēs facē·
¶ Jtē mag̃ ē ꝯ̄riū p̄ape quā p̄cept̄ reuocare ſʒ
dꝭ p̄cep̄ ꝯ̄riū oſee ut facēt filios fornicarios· alioq̄n
ipē peccaſſʒ· g° pōt ī ipis diſpēſare· ſʒ ī dic̄· b· de diſ· ꝛ
p̄· ī p̄ceptis ſe tabule· diſpēſare pōt dꝭ· ſʒ nō hō ſile
ē de machabeis ¶ ꝯ· dꝭ nō pōt facē ꝯ̄ n ꝯ° ſeq̄t̄ ex
ꝑncipiis· ueris· ſʒ oīa p̄cepta decalogi ſūt q̄dam
ꝯcluſiones deriuate a p̄cepto leg̃ nāl᷑· ꝗ ordināt
hoīez in finē· g° ꝛc̄ ¶ Rꝰ° dr̄· ꝙ p̄cepta decalogi
ſūt īdiſpēſabilia· cui rō ē· q2 cū dꝭ ſit fid᷑l· ſe ipz̄
nō pōt negare· eē finē oīū cāꝛꝝ· nūc aūt ſic ē
ꝙ lex et̄na· ē uolūtas dī ordinatiua oīa in ſe· ſic in
ultim̄ finē· ꝛ ſic q̄dā regl᷑a ī p̄mit̄ ī reglatō nāl᷑
nō pōt aūt reglat̄ a regula deuiare· nᶜ a re
gula· plañ ē aūt ꝙ lex nāl᷑ ſic dic̄ ag̃· ꝯ fauſtū ꝛ
d· x· cordis· ē q̄dā lex ꝑticipatō leg̃ et̄ne· ꝛ ſic illa
ñ errat nᶜ iſta· q2 ē īſtrum̄t̄ illius· oīa aūt alia
p̄cepta decalogi· ſūt ī illo eēnlr̄ ꝯtēta· ſic x̄· dixit
ī his duob3 p̄ceptis uniu̇ſa lex pendet ꝛ ꝓphe· ꝛ ſic
ipē nō pōt ordinare· ꝙ hō eū non diligat· nᶜ pōt
dicē ꝙ male ꝛ iniuſte ꝛ idebite agat· q2 id aduertēt
hoīez ne tēderet ī finē· ſic nō pōt ād ſb̄trahē ꝗ ei
inſūt ſtalr̄· vñ· ꝗ· d· ꝯc· dꝭ ꝙ ius nāle ꝑpetuū
ꝛ īꝑmutabile ꝑmanet· ſic· n· ad illa p̄cepta· ꝗ
ñ ꝯtinēt plenā ꝛ ꝑfcāz iuſticiā ī ciuitatib3 pōt
fi᷑ relaxatō· ex eo ꝙ pōt uenire caſus· ī quo ſi lex
ſ'uaret̄ eēt ꝯ̄ intētōnē leg̃· eo ꝙ illū ꝑuidē nō
potuit· ſic ſi aliq̄s leg̃ lator· ſit tal᷑· ꝗ oīa poſſit
ꝑuidē· ꝛ ī ſuis legib3 īſtituat ordinē iuſticie ille
nō pōt talē ordinē remouē· ꝙ· ſ· nō ſubdat̄ legi
iuſticie· ſic ſi ī aliqua ciuitate ponēt̄ aliq̄ p̄cept̄
ꝙ nll᷑s ꝑdet ciuitatē· ul᷑ ꝙ nll᷑s facēt ād ī iuſtū·
talia p̄cepta nūq̄ eēnt reuocabilia· ſʒ qñ ſūt aliq̄
leges· ꝑ aliquos modos obſ'uād᷑· poſſūt bñ ī ſuis mo
doꝝ determinatōnib3 uariari· p̄cepta aūt dī ſūt huī·
q2 ſūt fcā ab eo ꝗ oīa uidet· ꝛ ſūt ꝑ ſe ordinē iu
ſticie ꝯtinētes· ꝛ iō nō poſſūt remoui· īmo or
dinē iuſticie auferre eēt ſe ipz̄ negare cū ipē
ſit ipā iuſticia· ē aūt fid᷑l dꝭ ꝗ ſe ipz̄ negare nō
pōt· vñ ꝯcedo argᵐ q2 boñ ē ¶ ad· 1· ī ꝯ̄riū dr̄·
ꝙ leg̃ latores ciuiles· bñ poſſūt ſi uolūt mutare
leges quas ꝯdiderūt· q2 ñ ꝯtinēt ñ quaſdā determina
tōnes p̄ceptoꝝ· cōiū· ꝗ ꝓꝑ circūſtātias ꝑticlares po
ſſūt a lege nāe deuiare· ſʒ lex nāl᷑ nobis ī p̄ſſa· ꝗ̄nt̄
ad ſuū p̄m̄ p̄ceptū ꝛ ad· x· decalogi· accepta ſ'm m̄tē
leg̃ latoris· ꝯtinēt ordinē hoīs ad dm̄· ꝛ ſui· ꝛ ad
ꝓximū· eo ꝙ ē ꝛ ipē ordinabil᷑ ad dm̄ ſic ī finē ul
tim̄· ꝛ ſicō nō pōt ſe negare eē finē ultim̄· ſic ñ
pōt negare ordinē ordinabiliū ad ipz̄ ¶ ad· 2·
dr̄· ꝙ dꝭ nō diſpēſauit cū habraā de morte filii·
q2 p̄cept̄ de homicidio ē ꝙ nll᷑s dz̄ occidi ſiñ iuſta
cā· ſʒ q2 ipē reatū ꝯ occidi debebat· merito pcc̄i origi
nal᷑· dꝭ penaz corꝑalē illi debitā· īfligi mādauit
executor aūt illius ſñie· ī nll᷑o diſpenſatō3 p̄cep·
ñ ſic poteſtas ciuil᷑· ꝛ ī erūt ꝛ occidendi meritū ꝛ oc
caſoris· ꝛ ī glīa p̄cipiētis· vñ ſic pōtat· ſic iob fla
gellari· mādauit· ꝛ tal᷑ mors nō ē indebita· ex quo

auctor mortis et vite sententiam dictavit. ¶ Ad 3 dicendum quod Osee non fecit filios fornicationis immo in matrimonio, sed precepto domini filii fornicationis quia illa fuerat prius fornicaria, sed dicitur fecit eam sibi uxorem sicut ipse fecit institutor primum matrimonii. Unde accessit ad eam ut suam legitimam uxorem. Sic filii Israhel non fecerunt furtum illud quod acceperunt erat eis debitum ex servitio iam facto et deus dictavit sententiam et tractaverunt illa bona sicut res suas. Similiter dicendum est de auctoritate b. quia non intelligitur de preceptis principalibus sed de illis ibi non licent audiendi parentes in his que non dicit patrem et matrem etc. in quo non sunt audiendi. Si autem queras de machabeis dicendum quod machabei non dispensaverunt in sabato sed potius exposuerunt et interpretati sunt illud preceptum quod non intelligitur sicut ipsi prius intelligebant quia non est opus per violentiam quod esset utile ad salutem humanam vel defensionem iustam ab iniuste impetente.

Circa tertium est utrum esse genera mendaciorum etc. hec est questio 38.

Circa quam queritur de mendacio. Et queritur primo utrum omne mendacium sit peccatum. Et videtur quod non quia glossa super primum psalmum perdes omnes qui loquuntur mendacium dicit quod aliquis loquens verum mentitur. ¶ Item Augustinus in enchiridion ille mentitur qui dicit verum quod putat esse falsum. ¶ Contra diffinitio mendacii est secundum glossam falsa significatio vocis cum intentione fallendi. ¶ Respondeo dicendum quod mendacium est quod dictum prolatum quod potest significari ad rem ipsam prolatam significatam et ad intentionem dicentis et secundum hanc duplicem comparationem sortitur illud tale dictum duplicem falsitatem. Quia per comparationem ad rem dicitur sermo verus et per comparationem ad intentionem dicentis dicitur sermo verax. Econtrario dicitur falsus et fallax quando non respondet vox rei vel intentioni. Et quia mendacium habet comparationem ad dicentem et ad rem, ideo duplex falsitas concurrit in comparatione ad rem et alia formalis per comparationem ad intentionem dicentis et utraque ponitur in diffinitione sua quod est falsa significatio vocis cum intentione fallendi. Unde ad plenam rationem mendacii utraque requiritur sed a formali denominatur quis mendax, sed mentiri non dicit nisi comparationem ad dicentem. Unde sufficit quod discordat vox ab intentione ut dicatur quis mentiri. Unde mentiri est contra mentem ire. Sed ita vadit contra mentem qui dicit falsum sciens sicut ille qui dicit verum quod putat esse falsum. Unde plus importat mendacio quam mentiri sicut dicit magister in littera. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod non omnis qui mentitur dicit mendacium, sed bene econverso, quia in plus se habet mentiri, et ideo bene dicit quod aliquis mentitur quis verum dicens sed non secundum rationem totam. ¶ Ad 2 dicendum quod ille mentitur qui dicit verum quod putat esse falsum. Planum est hoc quia mentiri est contra mentem ire quia licet id quod dicit sit ita in re non tamen est ita in conscientia et ideo vocatur mentiri non immerito quia non per comparationem ad rem sed ad mentem debet iudicari vox mendax.

Secundo queritur utrum omne mendacium sit peccatum. Et videtur quod non quia quod fit per virum iustum et non reprehenditur non est peccatum. Sed exemplum maiorum est argumentum sicut dicit decretalis sed multa viri iusti mendacia dixerunt nec reprehenduntur in scriptura ergo non est peccatum. Probatio minoris patet exemplo Jacob dicentis se esse Esau quod autem ibi esset mendacium probatur quia fuit falsa significatio vocis cum intentione fallendi. ¶ Item scriptura dicit Iudith 9 quod lingua venit et disputationem eorum factam narrat in lingua. Et planum est quod lingua non fuerit locuta. Ergo dicens esse factum quod non est factum loquitur mendacium. ¶ Item Ambrosius dicit non solum in verbis sed et in factis esse mendacium quia mendacium in quo est varium et se diversum et huiusmodi contraria operari. ¶ Contra Augustinus contra mendacium: quisquis aliquod genus mendacii quod peccatum non sit esse putaverit se ipsum turpiter decipit. ¶ Respondeo dicendum quod tam secundum sanctos quam philosophos omne mendacium est peccatum. Nam philosophus 4 ethicorum dicit quod secundum se ipsum mendacium pravum est et fugiendum sed omnis propositio indefinita in qua ponitur hoc dictum secundum se et ignotum est in virtute universalis sicut patet in topicis ubi dicitur quod si homo est risibile igitur tale, bene sequitur quod omnis homo sit risibilis, et sic est si mendacium secundum se est pravum et fugiendum bene sequitur omne mendacium est tale. Sed videre rationem secundum aliquos est satis difficile licet sint auctoritates in verbis. Unde Ambrosius dicit fugite mendacium fratres fugite etc. Diversi tamen diversas rationes assignant. Nam secundum Augustinum x de trinitate non est aliud peccatum nisi vitium et abusio. Immo dicit quod uti fruendis et frui utendis est summa perversitas. Uti ergo rebus ad eius contrarium quam ordinata sit est eis abuti. Sed planum est quod voces sunt ordinate et institute ad significandum conceptum mentis, id est per verba; sunt ergo ea que sunt in voce earum que sunt in anima passionum note. Ergo uti vocibus ad eius contrarium quod est in anima est eis abuti. Sed per quos mendacium utitur quis voce ad contrarium eius ad quod instituta sunt, ergo etc. Instituta autem sunt ut quod est in anima dicat vox est et quod non est dicat non est et hec est doctrina Christi. Sit autem sermo vester est est et non non, quod autem ad amplius a malo est scilicet a diabolo. Ideo cum in quolibet mendacio sit commune esse falsum planum est quod omne mendacium est peccatum. Sicut enim veritas est adequatio rei ad intellectum, sic mendacium est obliquitas rei ad intellectum quia ab utroque extremo discordat. Item malum potest esse vel quia transeat actus super indebitam materiam vel ratione male intentionis. Si primo modo potest esse respectu dei vel proximi. Si est respectu dei quia scilicet dicitur non est nisi odibilis numquam potest bene fieri sicut odire vel blasphemare deum. Sic respectu proximi sicut accedere ad non suam semper est malum, sed bene potest fieri puta quod fiat sua et tunc non erit. Si autem sit respectu male intentionis semper aliquid fiat est malum quia caret debito fine, immo habet oppositum debito fini. Unde quod tale quod non sit malum est dicere quod malum sit bonum. Tale autem est mendacium quia et est vox illa lata super indebitam materiam et ulterius hoc fit cum mala intentione et sic habet utramque causam quare aliquid dicatur esse malum. Et licet primum possit bene fieri ab eo qui ignoraret illam materiam non esse debitam tamen secundum non habet aliquid excusabilitatis. Unde dicendum est quod omne mendacium est peccatum. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod Jacob non fuit mentitus sicut dicit Augustinus contra mendacium quia ipse et alii qui in auctoritate habiti sunt prophetice locuti sunt pro tempore futuro quia populus futurus est Jacob erat habiturus hereditariam benedictionem et erat primogenitus. Licet pater primo non intelligeret nec forte ipse loquens sed mater que fecit fieri bene sciuit quod deus volebat quod primo prophetaret per ipsum Jacob sicut per instrumentum. Scilicet unde non dicimus esse falsam vocem predicationis dicentis ex parte potentis et est vitiosus ut frequentius et similiter est dicendum de similibus viris. ¶ Ad 2 dicendum quod sicut exponit Augustinus ubi tamen supra posita non sunt falsa quia non pro voce primaria sed secundaria sunt dicta et ad illam debent iudicare quia omnis

enuntiatio ad id quod enuntiat referenda est et ille est primus et litteralis sensus. Exemplum quando dico tu es leo etc. Vel dicendum quod scriptura narrat quendam sic dixisse et hoc illud fuit quod locutum dixit illa vidua contra Abimelech. ¶ Ad 3 dicendum quod bene est peccatum in factis sicut in verbis quando homo ypocrita est malus et in facie ostendit se esse bonum. Non potest argui de mulieribus que sicut videntur filia fecisse quia videtur bene non taliter fuisse quod in hoc non fuit remunerata; fuit tamen in caritate et pietate qua habuit ad conservationem populi sui. Nec tamen conceditur quod quodlibet peccatum sit mortale sed forte fuit veniale quod bene stat cum caritate quia officioso mendacio usa est. Nec scriptura commendat eam in quolibet uno quod dixit sed de periculo in quo se pro bono rei publice posuit. Dicit autem Augustinus quod licet mulier velit fallere nullus umquam nec iocose nec aliud vult falli. Et ideo taliter offendit faciendo alii quod non vult sibi fieri.

Tertio queritur utrum omne mendacium sit peccatum mortale in viris perfectis. Et videtur quod non quia circumstantia non aggravat peccatum in infinitum. Sed status perfectionis est circumstantia ex parte persone non excedit quod in infinitum. Sed veniale et mortale distant in infinitum. Ergo quod est uni veniale non est alteri mortale. ¶ Item non mendacium aut est preceptum aut consilium. Si est preceptum omnes peccant mortaliter quia preceptum negativum venientes contra; planum est. Si vero est consilium nullus peccat quia ad consilia nemo obligatur nisi ex voto. Sed viri perfecti non voverunt id ergo etc. ¶ Item si mendacium caritati repugnaret hoc est quia caritas est ... quia ipsarum est. Si repugnat quia caritas ergo quilibet peccat mortaliter. Si quia ipsorum non cadit a caritate per mendacium sed a perfecta caritate. ¶ Contra perdes omnes qui loquuntur mendacium. Glossa Augustinus dicit perfectis omnino mendacium non convenit. ¶ Item nulli credendum est si viris perfectis non creditur. Sed si viri perfecti mentirentur eis non crederetur. Si autem non crederetur fides periret in terra. Ergo mendacium perfectorum fidem tollit sed hoc non potest fieri sine mortali. ¶ Respondeo dicendum quod non omne mendacium est mortale et in hoc omnes concordant sed utrum in viro perfecto de hoc est dubium inter doctores. Et rationes dubitationis sunt dicte in arguendo. Quidam enim dicunt quod mendacium ratione sue speciei non omne est peccatum mortale sed id solum quod opponitur doctrine fidei vel caritati proximi nocumentum inferendo sive prosit alicui sive non. Si autem ratione circumstantie accidentalis sic non est aliquid quod non possit esse mortale vel ratione scandali vel nocumenti. Scandalum autem potest contingere multipliciter. Scilicet quia mentiens est persona solempnis ut silia, puta doctor veritatis vel est in statu perfectionis vel probabiliter credit quod inde proveniret nocumentum et non ad ordinatam domini. Et hinc ¶ Alii dicunt et redit ad idem quod aliquis obligatur ad faciendum aliquid vel non faciendum preter alios quattuor modis. Scilicet ratione voti emissi vel officii commissi vel imminentis scandali vel conscientie scrupuli. Viri autem perfecti non obligantur tribus primis modis, nec ratione precepti nec voti nec officii, sed ratione conscientie vinculum vel scandalum. Est tamen notandum quod dupliciter sunt aliqui perfecti. Nam quidam sunt perfecti occulti et quidam publici. Viris publice perfectis adhibetur fides tamquam conservatoribus veritatis et quia mendacium deprehensum

s[ed] magis e que q[ui]

facit ut homo alteri non credat. Quando viri perfecti mentiuntur et per consequens nec ipsis creditur nec aliis et sic fit magnum preiudicium veritati et dat aliis occasionem scandali active. Ideo tale debet habere conscientiam et per nullam rem dicere falsum sciens. Si vero sunt perfecti occulte non sic eis adhibetur fides nec scandalizantur homines et ideo non peccat mortaliter sed illi sicut exemplum quia tales tenentur stare imminente persecutione fidei contra persequentes et illi possunt fugere de civitate in civitatem sine peccato. Si non publice fugerent vel latitarent populus caderet a fide quando tales fugerent et hoc videtur esse sententia Augustini. Unde dicit quod si in aliquo potest quis mentiri non est quod homo credat. ¶ Ad 1 argumentum dicendum quod circumstantia non facit de se sed ratione scandali vel conscientie quod mutat genus peccati. Vel dicendum quod illud non est verum generaliter quod circumstantia non mutet in infinitum. ¶ Ad 2 dicendum quod mentiri omni mendacio non est contra preceptum sed in aliquibus quando scilicet est perniciosum contra proximum et aliquid non. Unde venialia peccata sunt potius cohibita quam prohibita. ¶ Ad 3 dicendum quod repugnat caritati ratione sue perfectionis super addite quoniam ipsa perfecto viro iusta alius manifesta alios scandalizat.

Quarto queritur utrum sufficienter dicatur sicut dicitur est hic de varietate mendaciorum. ¶ Dicendum quod mendacium secundum sua ratione intentionem fallendi et ideo quia hoc est formale oportet accipere genera mendaciorum secundum varietatem fallentium. Potest autem quis fallere aut ut prosit aut ut delectet aut ut ledat. Si intendit prodesse vocatur mendacium officiosum. Si vero ut delectet dicitur iocosum. Si autem ut ledat perniciosum. Sed ledere potest quis corporaliter vel spiritualiter. Si temporaliter dupliciter potest contingere scilicet quod uni nocet alii prodest vel quod nulli prosit et sic sunt tria genera: unum perniciosum quod nocet spiritualiter scilicet in doctrina religionis sive fidei, secundum quod vocatur spirituale; aliud quod nulli prodest et alicui obest; tertium quod uni prodest et alteri obest. Si autem mentitur ut alium auferat si alium vocatur iocosum sive ut delectet se dicitur libidinosum. Si autem mentitur ut prosit aut ut prosit in rebus et sic vocatur officiosum aut in salute et vita corporis vel in salute spirituali scilicet castitatis et sic sunt tria iocosi et per consequens sunt 8 genera que ponit Augustinus et magister in littera. ille qui laudat

Quinto queritur quis magis peccat an se mendaciter vel ille qui vituperat se. ¶ Respondeo dicendum quod aliqui dicunt quod satis plus peccat vituperans se eo quod ledit famam suam nec habet curam de bono nomine et quia sibi nequam est et cui est quia aliquis creditur excessive malus quam bonus et ulterius hoc si homo dicat de alio non cito creditur ab aliis quando vero homo dicit de se quia bene scit se ipsum citius facit malam opinionem de se. Alii dicunt econverso quia difficile est negare de se quod est quam affirmare quod non est saltem planum est quod ... peccat. Sed ego plus placet quod 4 ethicorum. Diminuens autem magis a veritate declinans. Verax autem est ille qui a maiori vero habitu veritatis est primus semper dicere veritatem quo habitus est in voluntate ut isto quo est moralis virtus de qua habetur 2 ethicorum. Distinctio 39.

Deinde de periurio videamus etc. hec est questio 39. Circa quam queritur primo utrum liceat sit iurare per deum. Et videtur quod non quia Mattheus quinto preceptum: nolite iurare omnino. Idem dicit beatus Iacobus: ante autem omnia fratres mei nolite iurare. ¶ Contra Deuteronomium 6: dominum deum tuum adorabis et illi soli servies ac per nomen eius iurabis. ¶ Respondeo dicendum quod circa

Augustinus si aperte contra ... non ... iustus ... verum ... celare ... nec ... ne occidat animam suam.

et hoc verum videtur.

dicit ... ex ... qui magis ... et tale est ... ex ... pro ... ut in pluribus ad laudandum se quam vituperandum.

istam conclusionem. errant manichei mota auctoritate allegata. non tamen curant de gratia. quia legem dicunt datam esse a malo deo. sed decepti sunt. quia ignorant equipollentias logicales. non enim est sicut dicunt. quia differunt negatio preposita et postposita. nam ipse non dixit omnino non iurabis. sed non iurabis omnino. equipollet enim ista huic aliquo modo non iurabis. id est que est sua contraria. et ipsi credebant quod equipolleret sue contrarie. respectu generis igitur. Dico quod triplex est actuum differentia. Quidam enim sunt secundum se boni. qui non possunt male fieri. ut sunt deum credere. et eum diligere. Quidam sunt de se mali. ut adulterari. qui non potest bene fieri. Quidam sunt medii. qui possunt bene et male fieri. et dicuntur indifferentes. et talis est iuratio. Licet igitur iurare ratione originis. et ratione finis. ex origine quia introducta est ex ista origine. quod homines credunt ex ista origine. deum habere infallibilem veritatem et omnium cognitorem. ex fine. scilicet ut terminentur contentiones. sicut dicit apostolus ad hebreos .6. Ea autem que possunt male fieri. non sunt indifferenter in usum trahenda. quia non prohibuit iurare sed consuetudinem et voluntatem iurandi. unde dixit nolite id est non velitis et cetera. Oportet autem quod iuramentum habeat .3. comites. ad hoc ut sit licitum. scilicet quod fiat pro legittima causa. et cum discretione. et cum veritate sicut dicit propheta. iurabit domino in veritate discretione et iusticia. qui sunt .3. comites. quos oportet secum habere. ne scilicet sit temerarium. nec frivolum. nec falsum. sicut patet extra de iureiurando. et si christus. Ad argumentum dicendum quod christus exponit se ipsum. quia statim dixit. neque per celum quia thronus dei est. Si autem habeat tales comites. tunc est bonus actus. scilicet latrie. eo quod exhibet honorem deo soli debitum. propter quod dixit lex. et per nomen eius iurabis. Si autem aliquis de istis comitibus deficiat malus est. et quia facilius est deficere quam stare. ideo bonum est cavere non iurare sine causa ardua. et discretione. et cum veritate.

Secundo queritur. utrum liceat per creaturas iurare. et videtur quod non. quia matheus .5. dicitur. nolite iurare per celum. quia thronus dei est. neque per terram. quia scabellum et cetera. Ubi dicit glossa quod christus docuit quod est perfectionis. quando dixit omnino. quod non superstitionis est resecavit. cum subiungit nec per celum et cetera. ergo si est superstitiosum non potest fieri licite. Item nullus debet deponi nisi pro peccato mortali. sed quicumque iurat per creaturas debet deponi et laycus excommunicari. per illud .22. q. 1. si quis per capillum dei vel caput iuraverit. si in ecclesiastico ordine est deponatur. si non laycus anathematizetur. ergo si non possumus iurare per membra christi minus per nostra. quia nostra et sua sunt creata. licet sint sancta. Item crisostomus dicit quod qui iurat per creaturas non vitat ydolatriam. Contra. Ioseph iuravit per salutem pharaonis. gen. 16. Item forma iuramenti qua christi fideles utuntur est per evangelia que creata sunt. Respondeo dicendum quod iurare est testem sue assertionis adducere. unde apostolus omnis controversie finis est iuramentum. Potest autem dupliciter contingere iurare. aut per imprecationem aut per invocationem testimonii veritatis. tunc est per imprecationem quando dico. ita vivat filius meus sicut hoc est. hoc est deum. si hoc non est non vivat. unde talis imprecatio est potius impignoratio quam invocatio. quia id quod impignoratur. et istud secundum augustinum est fortissimum iuramenti genus. Per invocationem autem est. quando aliquid presens vel preteritum dubium confirmatur per invocationem infallibilis veritatis. videlicet testis est mihi deus. vel coram deo loquor. hoc est deum invoco testem istius veritatis quod dico. unde sicut accidit in scientiis quod aliqua dubia confirmantur per aliqua principia infallibilia. que ad dicta affirmant illa minus nota. sic est in proposito. quod facit contingentia que non possunt per necessarias regulas confirmari. ut in fide faciant audientibus. recurrimus ad testem infallibilem deum. qui omnia novit. nam viri possunt homines aut non sunt sufficientes. quia non vident omnia. et dato quod illa viderent possunt mentiri. Utroque autem modo potest iurari per creaturas. ut est effectus divinus. representans causam suam que in eo relucet. et sic hoc non fit citra creatori. sed si creatura in se consideretur non licet iurare. et quia creature sacre magis representant deum. magis est idoneum iurare per sacras quam per non sacras. et sic iuraverunt sancti. vel iuramento promissionis. quando obligatur ad deum. vel assertorio. unde debet iurare per maiorem se. et si quis creaturam in se consideratam habet aliam maiorem se. igitur ut illa representat suam causam. quia aliter non licet iurare. Ad primum argumentum dicendum quod glossa loquitur quod non licet immo est superstitiosum per creaturas in se considerantem. quia eis reverentiam indebitam exhibet. Ad secundum dicendum quod decretum principii proprie loquitur contra illos qui credebant deum habere realiter illa membra. et hoc credere est deum blasphemare. quia deus spiritus est non membratus. vel est contra illos qui iurarent membratim dividentes corpus christi. dicendo per sanguinem et similia. sicut gallici quod est valde reprehensibile. Ad tertium dicendum quod crisostomus dicit quod non fugit ydolatriam qui iurat per creaturas in se consideratam. quia iam ponit ibi aliquod numinis quod possit esse in suum testimonium. unde qui iurat super altare et cetera.

Tertio queritur utrum liceat recipere iuramentum a quocumque. et videtur quod non. quia dicitur .2. q. 5. si quis presbiter. presbiter mitte iuramenti pro scandalo contentionum interrogetur. ergo non debet iurare et si non debet ipse. nec ego possum repetere. Contra cuilibet est licitum dictum suum confirmare. sed per iuramentum confirmatur dictum dubium. ergo est licitum. Respondeo dicendum quod iuramentum debet habere tres comites. ut dixi. scilicet iudicium in iurantis discretione. ideo a pueris carentibus discretione non debet peti iuramentum. nec est recipiendum. ut patet .2. q. 5. pueri ante annos .14. iurare non cogantur. debet et habere veritatem. ideo ab illis qui alias fuerunt deierati. et de periurio convicti. nec a principe sunt ab infamia relevati. non debet ab eis recipi solempne iuramentum. quia iterum possunt de pretio et amore vel odio. premium etiam falsum iurare. sicut habetur .22. q. 5. nullus qui semel periurare confessi sunt nec testes sint post hoc et cetera. Item iuramentum debet habere confirmationem veritatis dubie apud homines. sacerdotes autem vel pontifices. tales debent se exhibere. ut de eorum verbis penitus aut minime dubitetur. ideo de facili iurare non debent nec ab eis est exigendum nisi pro causa ardua. .2. q. 5. sacerdotes hactenus. si tamen urgeret magna necessitate infamie. debent ipsi offerre iuramentum. Item quia talia fiunt communiter per nomen dei. non debet committi quis iurare nisi ieiunus. 22. q. 5. honestum. Quidam sunt contra quibus iurare prohibetur. nisi per pacem ab iurante aut per ydola sua. nullus recipere debet. hinc dominus recte ad venerationem. secus est aliter sicut christiani a saracenis. quia iam fieret ei honor soli deo debitus. et sic patet a quo quis potest iuramentum recipere. quia a quocumque non prohibito. Ad argumentum dicendum quod presbiter non debet nisi in casu ut dictum est.

Quarto queritur. utrum quis obligetur in conscientia per iuramentum dolosum. Respondeo dicendum quod aliqui dicunt quod cum dolus

nemini debeat patrocinari. si talis non obligaretur iam reportaret commodum de suo dolo. ideo dicunt quod licet dolo suis intendat alium decipere. tamen exterius per verba obligatoria se obligat. unde ambrosius et ysidorus. quacumque arte verborum quis iuret. deus sic accipit sicut ille cui iuratur intelligit. Alii dicunt quod non comparat per simile. quia per votum dolosum non obligatur quis nisi in conspectu ecclesie ad tale matrimonium. quia non est matrimonium nisi sit interior consensus. et respondent quod talis non reportat commodum immo. bene peccat mortaliter deierando. et sic punietur. unde 1. q. 16. homo videt ea que parent. deus autem intuetur cor. Item ubi ysidorus dicit quod intelligit quod bene imputatur sibi in culpam. sed non quod propter hoc sit obligatus in conscientia. ad primum. sed et nulla quod sua ecclesia sit indicet. ideo non patrocinatur dolus quia compellitur periurare.

Quinto queritur utrum iuramentum coactum obliget et videtur quod sic. quia augustinus consulente dixit quod illi qui coactus iuravit uni mulieri quod eam duceret et cetera. ex consensu veri ambo quod tenetur et penitentie de alio. Contra extra de hiis que vi vel metu fiunt. dicitur abbatissa quod debeat iterari. Respondeo dicendum quod duplex est iudicium scilicet ecclesie et conscientie. in foro conscientie obligatur quis. quia numquam est coactio sufficiens cogens. tamen iudex debet cogere aliam partem illud relaxare si fuit metus qui potest cadere in constantem virum ne cogens reportet de sua malitia commodum. si autem in foro publico agatur. tunc si fuit levis metus tenet. si autem fortis non tenet. sicut plures leges hoc dicunt. Ad argumentum dicendum quod non est simile de matrimonio. quia oportet quod libere fiat propter significationem.

Sexto queritur. utrum iuramentum incautum obliget. et videtur quod sic. quia ysidorus dicit et habetur infra. si quid nos incautius iurare contigerit. quod observatum in peiorem vergat exitum. libere id salubri consilio mutandum noverimus. Item .22. q. 4. et habetur infra. in malis promissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretum. quod incaute vovisti non facias. Contra. Iosue servavit votum incaute factum cum gabaonitis. cum esset a deo prohibitum. ne iniret fedus cum hominibus terre illius. 10. et exo. 23. Item .22. q. 4. innocens. dicit gratianus quod iuramentum de non adsumenda veste religionis. nulla auctoritate prohibetur servare. et tamen id est incautum et malum. Respondeo dicendum quod iuramentum potest esse incautum dupliciter. quia vel ratione modi iurandi. vel ratione eius quod iuratur. Si enim quis incaute iuret. id est non deliberatione previa. tunc non obligat de necessitate salutis. bene tamen potest servare si vult. si licitum est quod iurat. Si vero id quod iurat sit contra caritatem nullum tale obligat. sed bene peccat iurans. et quia omnia divina precepta vel consilia ordinantur ad caritatem sicut ad finem. quia finis precepti est caritas. nullum iuramentum contra preceptum vel consilium obligat. Unde generaliter nullum iuramentum quod includat in se peccatum mortale vel veniale. eo quod est contra rectitudinem caritatis vel dispositio ad mortale. nullum inquantum tale obligat. nec generaliter quod est melius facere quam non facere. vel non facere quam facere. puta quod non loquatur socio suo. vel quod numquam recipiet prelaturam. si contingat in eligi concordanter. et si preparatur et similia. Si autem sit dubium utrum sit melius facere quam non. non debet propria auctoritate convenire. sed propter reverentiam dei quem invocavit in hoc. requirat absolutionem ab illo qui tenet locum dei. et tamen in aliis esset bonum ad punitionem sue temeritatis in iurando. quod faceret se absolvi a superiori. nisi illud esset taliter certum. quod bene quilibet iudicaret male esse iuratum. Ad primum argumentum dicendum quod iosue non fecit votum incaute. quia preceptum domini de non faciendo federe erat intelligendum. si tales apparerent incorrigibiles. vel etiam si ipsi fuerint morti civili. quia servituti adiecti que est mors civilis. et sic servando non vergebat in malum exitum. immo in bonum. quia melius erat quod perpetuo servirent deo servientibus. quam quod sic morerentur. ex quo libere paruerunt ad mortem. Ad secundum dicendum quod gratianus potest intelligi quod non prohibetur servare si non vult. sed bene potest si vult convenire. quia non est peccatum non intrare religionem. ideo non prohibetur servare. sed nolle velle intrare. ubi esset obstinati animi. et recalcitrare gratie inspirationis. Vel dicendum quod gratianus fuit in hoc minus providus. Si vero obiciatur consilium augustini quod meretrix melius facit servando quam non servando fidem datam suo amasio. dicendum quod ibi sunt duo. scilicet coniunctio sui corporis cum illo. et hoc est malum. alterum est servare fidem quod alii non se coniungeret. et est bonum. ideo augustinus dixit quod peius esset si non servaret. quia tunc faceret duo mala plura quam faciat modo. scilicet fractio voti. et coniunctio cum alio. et si servat non est tamen mala.

Septimo queritur utrum omne periurium sit peccatum mortale. et videtur quod sic. quia omne quod est contra preceptum est peccatum mortale. sed periurare est contra preceptum. levit. 19. non periurabis in nomine meo et cetera. Item .6. q. 1. dicitur quod periuri sunt infames. sed plus est esse infamem quam mortale incurrere. quia non nisi pro gravi mortali incurrit. Item quando aliquis iuravit occidere aliquem. si occidat peccat mortaliter et si non servaret peccaret mortaliter. ergo quocumque faciat peccabit quod non est possibile. Respondeo dicendum quod periurans aut deliberat de deo confirmando. et de iuramento per quod firmat et periurat in presentia iudicis id est solempniter. et tunc talis peccat mortaliter. et cum hoc est infamis. sicut dicit argumentum. si per talem sententia periurio ferat sententia diffinitiva contra ipsum in causa accusationis. Si autem deliberat de utroque. sed non deierat solempniter. et talis adhuc peccat mortaliter. Si vero deliberat de deo. sed non de iuramento. tunc bene frequenter contingit quod homo est periurus et non peccat mortaliter. sed est satis communiter veniale. Si autem de nullo deliberat sed sic inconsiderate loquitur. tunc est minus peccatum propter labilitatem lingue. quia deus non sic est iustus quin attendat nostram fragilitatem. nam antequam quis dicatur mortaliter peccare. oportet quod voluntarie faciat. vel saltem interpretative. Ad primum argumentum dicendum quod procedit de periurio deliberato quantum ad utrumque. Ad secundum dicendum quod verum est quod est infamis quia periurus est solempniter. Ad aliud per aliam partem dicendum quod ille non est perplexus. quia si non servat non peccat. sed periurus fuit quando iuravit quod non licebat. quia carebat uno comite scilicet iustitia.

Causa quoque sinodus et cetera. hec est causa .25. Circa quam queritur ‧ C. 25.

primo. utrum precepta veteris legis potuerint iustificare. et videtur quod sic. quia matheus .x. dicitur. si vis ad vitam ingredi serva mandata et cetera. Item levit. 16. custodite

leges mãs atq3 iudiciũ · q̃ faciẽs hõ uiuet i eis · ſ3
aĩa nõ uiuit n̄ p iuſticiã · q2 iuſtus aũt meus
ex fide uiuit · ¶ q. ad ro. e. ſi habraã ex opib3
leg̃ iuſtificat̃ eſt h̃t gl̃iã ſ3 nõ ap dm̃ · ſ3 ſi lex
iuſtificaret h̃ret talis iuſtus gl̃iã ap dm̃ ·
¶ It̃ glo · ſr̃ illud · l̃ra occidit · dic̃ q l̃ra q̃ occi
dit decalogus ẽ · ſ3 decalog̃ ẽ lex · x · mãdatoꝝ ·
¶ R̃o · dc̃ · q iuſtificare · pot̃ ẽẽ · e · modis · ſ · effi
ue · ꝛ ſic ſolus d̃s iuſtificat · 2o · m · formalit̃ ꝛ
ſic ẽ gr̃a gr̃ai faciẽs · 3o m d̃r executiõ iuſtaꝝ
opoꝝ · ꝛ q2 illa p̃cepta moralia ꝛ oĩa alia · erãt
moralia · obſuatores dnr̃ iuſtificare · q2 q faci
ebãt iuſt̃ erãt · 4o m · ꝛ ſic q̃ ĩ q̃rẽ · ẽ q̃ p
aliq̃ obſuatõ3 · meret̃ iuſticiã ſi n̄ ẽ iuſtus · ul̃
ſi ẽ meret̃ fi iuſtior · ꝛ tũc diſtiguo q2 aut ta
les obſuatores illa q̃ faciebãt faciebãt i fide x̄ i
plicite ul̃ explicite · aut n̄ · ſi ſic ſuabãt i tellign
do i xm̃ ↄceptũ i uẽtre · quo ↄceptu lex gr̃uida
erat · ſic dic̃ ag̃ de ſmone · 10 · b · lex x̄o · gr̃uida e
rat · tũc dico q iuſtificabãt · ꝛ eis obſuantibus
iuſticia i fide tãt · q2 iã q̄ ad euãgeliũ p̃tine
bãt · ſi aũt pure obſuabãt n̄ i telligẽdo ibi n̄
ſ3 l̃ralẽ ſenſu3 · ſic ũĩ p̃ncipalit̃ fuiſſe ſuata ·
tũc nõ iuſtificabãt · q2 neminẽ ad pfcm̃ aduxit
lex · ſic dic̃ ag̃ in ench · neq3 ãtiquoꝝ q̃q̃ iuſtoꝝ
p̃t fidẽ x̄ · ſalutẽ potuit iuenire · ẽdo · ſic bñ p̃bãt
duo arg̃ta ultima · ¶ ad · 1 · arg̃m · dc̃ · q d3 i tlligi
ſi uis ad uitã igr̃ ſua mãdata ſ i tũtõ3 mãda
tis · ſ · i fide x̄ i plicite ſaltẽ · ¶ ad · 2 · dc̃ · q hõ di
cebãt uiuẽ · q2 nõ occidebãt · ſ3 ↄſuabãt obſua
torib3 uita · ex quo nõ tranſgrediebãt · ꝑꝑ q dicit
uiuet i eis · ſi ã i tlligebãt ibi xm̃ · habebãt uitã
uictorie · ¶ Iuxta h̃ q̃r̃ · ut̃ũ ipi ita tenẽnt
ſuare legẽ ſic nos euãgeliũ · ¶ R̃o · dc̃ · q ſ gg
q̃ nos ↄſecuti dona · tanto ẽ ↄſecuti ronẽs ꝛ obligatio
nes donoꝝ · ꝛ iõ cũ x̄ani · plã dona ad̃ receperit ·
ꝛ plã gr̃ãꝝ adiutoria · ſac plus obligãt · l3 illi
tenẽnt obligatõne n̄cia · ſ3 ãpli nos offendim̄
tranſgrediẽdo quã illi offẽdebãt ·

Ultimo q̃r̃ · ut̃ũ illa lex ↄtinet̃ · i tegrũ ꝛ
formaler̃ rectitudĩ uitĩ · ꝛ ui q n̄ · q2 oĩs
uirtutes morales h̃nt cẽtinglẽ ordinẽ · ad finẽ ·
unũ i tentõ oĩs leg̃ latoris · ẽ facẽ hoĩes uirtuoſos ·
ut p3 i eth · que ↄ3 p̃cognoſcat̃ · ſic ſagittãte ſig̃ ·
ſ3 lex illa n̄ h̃uit h̃ · q2 finis n̄ pot̃ ẽẽ aliq̃s n̄ h̃at
rõ3 finẽdi · ut dc̃m ẽ pluies · ſ3 finis illoꝝ p̃ceptoꝝ
erat lõga uita ſr̃ t̃rrã · ſic p3 de p̃ceptio mãdato ·
nc ũq̃ fac i mẽtionẽ3 de aº fine · puta de ẽt̃na ui
ſione · ¶ It̃ oĩs ũtus dẽtinat p circũſtãtias pu
ta q fiat ſic ul̃ ſic · illa aũt lex nõ dẽtinat in
ill mãdatis · q ſuet̃ iudiciũ rõnis · nc quo tp̃r n̄
quo loco · ꝛ ſic de aliis · It̃ nõ dãnat de errore q
pot̃ ↄtigẽ · circa fidẽ3 · excepta ydolatria · cũ m̃lti
ſit alii · q ſũt nõ mĩn piculoſi · ſic de plitate pſo
naꝝ · ul̃ de aĩe i mortalitate · ꝛ ſilia · ¶ It̃ p̃t mi
ttit q̄ tot̃ ſcm̃ h̃itũ ac ſi poſſem ↄq̃re ẽ nobis
expediens · h̃re n̄ris uirib3 · unũ dic̃ deut̃ · 30 · mãda
tũ q ego do t̃ nõ ẽ ſup te nc i nc̃lo ſitũ ut p̄

ſſis dicẽ · q̃s n̄rm̃ adſcendit i celũ ꝛ d̃ſẽt i ad nos ·
ꝛ audiemus ut ope ↄpleam̄ · ſ3 iux ẽ ſmo i ore tuo
ꝛ i cord̃ tuo · ¶ It̃ ũĩ docẽ oppoĩt ũtuti ſ · uſurã
unũ deut̃ 19 · mãdat · q abſq3 uiã alienigenis mu
tuet̃ · ꝛ taliones expetãt · 7 29 · alienigenis fene
rari · ¶ It̃ ſi ſpecifica d̃ria fac̃ differe ſpẽ · g̃º cũ
lex noua h̃ãt p formali d̃riã gr̃ãꝝ ꝛ caritatẽ · ꝛ p
fine uitã ẽt̃nã · ſi lex illa differt ſpẽ · ↄ3 q n̄ h̃at
formalẽ ũtutẽ in ſe · q̃n aliẽ nõ differret · ¶ It̃
ũĩ ↄtinẽ lex illa manifeſtas i iurias · nã dic̃ exo
21 · q ſi q̃s p̃cuſſit ſuũ ſuũ ul̃ ancillã · uirga ꝛ ·
mortuus fuit i manib3 eius reus erit cr̃iminis · ſi
aũt uno die ſup uixit · nõ ſub iacebit pene · q2
pecunia illi ẽ · ↄſtat aũt q ita potuit ẽẽ mag̃
p cuſſura · illa ſic alia · imo aliq̃n ẽ maior · ꝛ tñ in
uno ẽ homicidii reus · ꝛ i alia ẽ i noxi · ſilẽ de
de aiali ↄmodato · q ſi mortuũ fuit ul̃ ab hoſti
b3 capt̃ · ꝛ cuſtos iuret ſe h̃ nõ feciſſe n̄ d3 ↄgi
reſtitue · ſi aũt furto · ablat̃ fuit reſtituet ipi
d̃nõ · ↄſtat aũt q ſic potuit ẽẽ i nocens n̄ i furto
ipe cuſtos ſic ẽ fuit i rapina · ꝛ i potuit piurari
q n̄ h̃uiſſ3 culpã i iſto ſic i illo · ꝛ tñ non uult
q ſtet̃ eius iuramẽto de furto · ſilẽ dic̃ · 22 · de ũgĩe
uiolẽtata i ciuitate q d3 mori ſi corrũpat̃ · q2
n̄ clamauit · ſi aũt in agro n̄ · ꝛ plan ẽ q ſic
poſſ3 h̃re culpã i agro ſic i ciuitate ul̃ clamare
ꝛ nõ audiri · ul̃ tale os eius obſtrui a uiolẽta
tore q n̄ poſſ3 audiri · ꝛ m̃lta ſilia · ¶ q̃ · pſ · lex ·
dñi i maculata · ↄũtens aĩas · ꝛ ſapiaz p̃ſtans ·
puuli · ꝛ letificans corda · ꝛ illũinãs oculos · It̃
deut̃ · 33 · uocat̃ ignea lex · It̃ ſap · 18 · p̃hẽb ·
i carãſcript̃ lũm̃ leg̃ ſeculo dari · It̃ ad · ro · 7 ·
lex q̄d3 ſcã ꝛ bona · It̃ illa ẽ pfciſſima lex · cui
n̄ d3 n̄ pot̃ ad̃ addi · nc ſubt̃hi · ſ3 tal̃ erat lex ·
deut̃ · e · ũ mãdat̃ q n̄ addetis ad ũbũ q ego lo
quor nc auferẽtis · ¶ R̃o dc̃ q lex uet̃ ↄtinet
i tegrã ꝛ pfcãm ꝛ formalẽ rectitudĩe3 ũtut̃ nõ
tñ ſ oẽ3 modũ · ſ3 ſ illũ q decebat ſtat̃ ei · ſic · n ·
radicẽ nõ d3 h̃re totã expãſſioẽ3 ramoꝝ · ꝛ fru
ctuũ ex i p̃a p̃pagãdoꝝ · ſic nc lex debuit h̃re ex
plicatõ3 fiendã p eius latorẽ · xp̃3 · futũ3 · ꝑ ul̃
p ei expoſitores ꝛ doctores · q̃ eis reſuabãt ꝛ p
tictãt adplicare ad ſp̃ualẽ regim̄ · pot̃ · n · lex
illa ſic ꝛ q̃l3 alia ↄpari quadruplicat̃ q̄b3 modis
apparet miro m ẽẽ queniẽt̃ tradita lex illa · nã
ↄpat̃ ad dm̃ dãtẽ3 · ad pplũ cui data fuit · ad fi
nẽ3 ꝑꝑ quẽ data fuit · ꝛ ad miniſtrũ p q̃ data fuit ·
Sic · n · debuit ẽẽ ſeminalit̃ ꝛ radicalit̃ pfcã · q
nichilomin̄ · debuit ẽẽ ſupficialit̃ ꝛ m̃ltiformit̃
i pfcã · ſic ẽ l̃ralit̃ pateẽs ꝛ clara · q ẽẽt i ſenſib3 ua
lde obſcura · ꝛ m̃ltip̃x ꝛ p fiũda · ſic ẽ ẽẽ debuit ſuo
pplo · ꝛ ſtatui illi t̃pis ſp̃ual ꝛ p̃ticularis · q nichi
lomin̄ ẽẽt · tñ illi quã aliis natõnib3 gr̃lal ꝛ diuſi
mod applicabil ꝛ ↄmſabil · ſ uarias applicatõne
caꝝ · finis leg̃ fuit ꝛ ẽẽ debuit nc̃ · uita ꝛ b̃titudo
ẽt̃na i dĩ uiſione ac uiſibili fruitõne reuelãda
i fine ſeculi · ꝛ q2 p x̄m redẽptorẽ ꝛ ei gl̃iã fuit p̄n
p mulgãda ꝛ p mẽnda · iõ lex debuit ordinari ad

eũ tãq̃ in ſuũ finẽ ſic ait apl̃s · finis leg̃ x̄ ad
iuſticiã · It̃ q2 ppl̃s tũc t̃pis erat durus ſic
ſcbit̃ de eo · cerno q ppl̃s iſte dure ĩuicis ſic e
rat manuducend̃ in dei cog̃tõne3 ꝛ cult̃ · ſic q
q̄dã ẽẽnt ſupp̄mi · ꝛ q̄dã medii · ꝛ q̄dã i fimi · ꝛ q̄dã
ẽẽnt doctores ꝛ q̄dã diſcipuli · ſ3 doctoꝝ n̄us paucus
ẽẽ debuit p̄ tãte m̃ltitudĩs · reputatũ q2 finis ſuus
p̃ncipal̃ · ſ · x̄ · nõ erat tũc manifeſte reuelatus ·
ſ3 paulatĩ ei cog̃tõ p̃abula · ꝛ ei cultẽ p̃cedẽ debebat
ſic illi ſtatui ↄgruebat · ſ · ſc̃inaly ꝛ ſb occl̃to ue
lamĩe figãꝝ · p pſũditatẽ m̃ltiplicitũ ũtoꝝ · ſ3
l̃ralit̃ ſic debuit explicari · q poſſet i ẽẽ tales ·
gradus · ſupioꝝ ꝛ i fioꝝ · ac p h̃ medii reducẽnt i
fimos · ꝛ ſup̄mi medios · ut uacaret ꝛ p̃dicaret
q̄l3 i g̃du ſuo · ſic i quodã mari · ſic ꝛ m̄ accidit i
lege noua · q̃ illa deb3 t̃raſcẽdẽ cuidẽt ꝛ emine
t̃ · ut · q · illa ẽẽt ut m̃lt̃ · ꝛ rudis ꝛ gr̃ẽ penurioſa ·
ꝛ h̃ erit ordo diuĩe iuſtic̄ ut an xp̄i aduentũ ꝛ
ſacfcõz ꝛ redẽptõz · a rcaret i flux̄ · gr̃ãꝝ ꝛ lumi
nis · q2 groſſo ꝛ caliginoſo pplo · ↄgruit groſſa ꝛ
rudis l̃rã · ſic guſtui ruſtica n̄ ↄpetit ſubtil ſa
por · iõ illi pplo rudi · tal̃ l̃rã debuit pportõnari ·
tal̃ aũt ẽ p̃ceſſus nẽ · ſ · de ipfcõ ad pfcm̃ ſic illa
lex pfcã ẽẽnl̃r · ſ3 ipfcã ẽẽ pportõnalit̃ retu
ctebat ipfcõs a malo pene · quẽ ↄminabãt · p t̃e
pilla dapna · ꝛ bona p̄miſſa · ad modũ pueroꝝ · q
pot̃ ẽt̃hũt̃ ul̃ i t̃ret̃ p uiſibilia bona ꝛ mala q̃
ſp̃ũalia meliora quouſq3 ſũt exercitati ut ſic ſuet̃
loc̃ ſuus cuil3 ſtatui · q2 oĩa bona i t̃pr ſuo · nc ua
let q̃ſq̃ dicẽ h̃ illo melĩ ẽ ut ait ſapiẽs ipũ · q2
ita eſt pfcã tal̃ doctrina · ſ · alphabet̃ puero ſic
metha̅ theologo fcã ↄpatõne · ꝛ iõ dc̃ ẽ q illa
lex mag̃ fuit pfcã · ſic tũc ẽẽ q̃ ſi ẽẽt ſic ẽ n̄ra
nob · q2 ſi fuiſſ3 mag̃ explicita fuiſſ3 ill i ↄpetẽs
ꝛ i pfcã · quouſq3 i ſua pueritia i d̃igebãt pedagogo ·
unũ queniẽt̃ ↄtinet ſic dixi · ũtutale pfcõnẽ3
ũtut̃ moraliũ3 · ¶ ad · 1 · uõ arg̃m i ↄ̃riũ dc̃ · q cũ
dicis q ũĩ lex ũtutis eo q n̄ fac̃ ꝑꝑ fine · ꝛ q2 nõ
h̃t ſuus finis rõ3 finẽdi · ꝛ q2 cũ non docet · dc̃ q
imo · ſ3 tali m̄ ſic ei ↄpetit · ſ · amãdo ꝛ credẽdo · nã
p̃cipit ut ei i oĩb3 obediãt ꝛ cũ tota m̄te ꝛ cord̃
diligãt · ꝛ iõ ſep poſuit i aliquos pfcõs ad docẽdũ
ꝛ p̄miſit q nũq̃ deficẽnt · q̃n i d̃igerẽt ãpliori ex
poſitõne leg̃ · ſic deut̃ · 17 · p̃cipit q uadãt ad
locũ cult̃ dĩni · ad ſacerdotes illi t̃pis · ꝛ iudicẽ
q̃reſq3 ab eis · q i dicabũt ẽ iudicii ũitatẽ · aliq̃n
ꝛ expſſe eũ nominat · dicẽs diligas dñ3 dm̃ tuũ3 ·
ꝛ illi adhereas · ipẽ · ẽ · n · uita tua · unũ · ui · erat
ſla ¶ ad · 2 · dc̃ · q ẽcũſtãtie ſufficiẽt ponũt q̃n
dic̃ q debeãt meditari ũba ꝛ mãdata · unũ dic̃ me
ditaberis ieis ãbulãs ꝛ ſedẽs · ꝛ i t̃ domi ꝛ ext̃ dor
miẽs ꝛ ſurgẽs ꝛ ſilia · nc plã requirit̃ q2 ſi oms
ponẽnt ẽẽnt infinite · ꝛ p h̃ ut dixi ſuat̃ locus
doctorib3 · ¶ Vl̃ alit̃ · q ſic apparet de ſole q offẽ
dit oculũ i firmo · ſic nõ ↄ3 capi doctrina debili
intellectui q2 exm̃ ũitatis ſubtil ẽ freq̃ñt p̃ncm̃

erroris · ꝛ tal̃ doctrina fuiſſ3 extracta corã illis
de plitate pſonaꝝ ꝛ i mortalitate · aĩaꝝ · ¶ ad
3 · dc̃ · q imo bñ i ſinuat q h̃re nõ poſſem̄ ex nob
poſſe iplẽ mãdata · n̄ ipẽ daret de ſup h̃it̃ · quo
ẽẽm̄ facilitati · ſ3 m̃lt̃ explicite q2 nõ i tlligiuiſſ3
unũ deut̃ · 19 · dr̃ · ne dicas i cord̃ tuo ꝑꝑ iuſticiã
meã · i troduxit me dñs i t̃rã hãc ꝛc̃ · unũ ꝛ illa ũ
ba ſic exponit apl̃s · dicitũ de ũbis fidei · q̃ iã ha
bebãt iõ erãt ꝑpiqua · q2 alias bñ fuiſſ3 ſup eos ·
¶ ad · e · dc̃ q illa lex nũq̃ docuit oppoĩt ũtuti · ſ ·
uſurã · ſ3 ſic lex ciuil̃ m̃lta mala p̃ua diſſimu
lat ut p̄ſequat̃ peiora · ſic illa fec̃ · p̄miſit illa
mala · ſ · lucrũ fenebre ab h̃etics ut p̄hibẽt
eos accipe a fidelib3 · ꝛ ẽ q2 eos iuſte potãt nõ ab
eis paulatĩ acq̃rẽ · q ſibi debebãt · ¶ ad · q · dc̃ q
lex uet̃ ꝛ noua nõ differũt ſpẽ ſ3 ſic explicita
ꝛ nõ explicita · q2 una ẽ ſtaly · nã rota erit i
medio rote · ¶ ad · 6 · dc̃ · q oĩa illa exẽpla lo
cũt̃ de foro iudiciario · q2 q̃n aliq̃s h̃t ad ſb̃ mu
tuo · p̄ſumit̃ q ſit diligẽs cuſtos · ſi mutuũ ſibi
p latrones auferat̃ · ꝛ p̃ſumit ſi tũc n̄ de ſuo p̃dit
q̃n aũt p hoſtes fuit̃ iã3 illa ẽ i potẽtia ꝛ nõ ẽ
ſua culpa · ſi uiolẽtet̃ · ſilr̃ dico de ũgine q n̄
i tlligit̃ q̃n ipã pctẽt mortalit̃ · ſi p ſuũ ↄſẽſũ
uiolẽntet̃ · ꝛ mag̃ cõit̃ accidit q poſſit uiolẽt̃
uiolari i agro quã i ciuitate · i qua n̄ pot̃ ſe ex
cuſare de uiolẽtia · q2 potuit clamare ſic ſuſci
na · ¶ Eo ſilr̃ de · 3o exẽplo de ſuo p̃cuſſo · q2 p̃ſumit̃
q ille q ſtati uulneratũ moritur ſic ſcm̃ uolũ
tarie hoĩcidiũ · q̃ ſi ſup uiuat · q2 tũc ẽ dubiũ
utrũ de h̃ ſit mortuus · n̄omin tñ bñ pctãt mor
talit̃ · ſ3 a lege cõi nõ occidebãt̃ · ſ3 reſuabãt̃ ut
agẽs p̃niã ꝛ ad ſup̄nã pãtriã3 p̃ueniret · ad quã
nos p̃ducat dĩ filius q ẽ b̃ndc̃s ꝛ laudabil̃ in
ſcla ſcl̃oꝝ — amen — deo — gratias —

Explicit lib · t̃cius —

Vtrũ retinẽ uſũ fcã p futũ · ipe cui d̃niũ ẽ ap altẽm d̃
minuat de pfcõne · — dc̃ q n̄ · q2 q aliq̃ reſbuet̃ ſolũ iõ
q ſuffic̃ p hora p̃ſenti · poſſũt ẽẽ ſol̃ pauci ꝛ uagi · n̄ ac
in magna ↄg̃gatiõe · ꝛ iõ cũ i magna ↄg̃gatõe ẽ poſſit
ẽẽ pfcõ ſtatus · tal̃e q̄d n̄ dĩmit · imo ↄſũt · ſic ſi d̃s
h̃ẽmta ẽẽt · cui ſit ei ſollicitudo · adminiſtret̃ nctũs
uictus ꝛ ueſtitus p ãgl̃3 n̄ dĩmiẽt̃ ei pfcõ p h̃ ſ3 aug
mẽtaret̃ · ſic de q ſi alicui adminiſtret̃ nctũs uictus ꝛ
ueſtitus · de re reſuata ap ipẽ3 ul̃ altẽm · ſit noua ei ſolli
citudĩe · ita q res illa ſep ſit alterius · donc ſic p ea uti
ↄſũpta · ſic ẽ de frib3 minorib3 · p h̃ n̄ minuit̃ de eo
pfcõe · q2 de reſuata ad t̃pis uiuit · ſit noua ſollicitudie
adq̃redi · unũ aug̃ li · ↄ̃ adimãtũ · q̄ manicheos q
dicebãt̃ n̄ reſuare de re i crãnũ dic̃ ſic · Si h̃ dcĩ ẽ
ut n̄ ſuet̃ in crãnũ patus · mag̃ h̃ i plet̃ uagi quos
paſſiuos appellant̃ · q noua cotidianis aut dtinat̃ ſumi
ꝛ reſtat · aut p̃hicũt̃ q̃ diſcipli dñi ·

d. pª.

vtrū car̄a ipſonal̄ ſit ad ſuptibiľ ad̄o
vtrū d̄ia nā potuit adſumē caīāȝ p̄ſonalē.
vtrū una pª potuit uniri ſin̄ alia.
vtrū una pª cū alia poſſit adſumē unā ſigl̄ariȝ n̄ā.
vtrū una pª pl̄es nās.
vtrū q̄lȝ pª potuit incarnari.
vtrū ub̄a d̄buit poti incarnari q̄ alie due p̄e.
vtrū fuit n̄c̄cm d̄i filiū incarnari.
vtrū ſi hō nō p̄cāſſȝ d̄i fil' fuiſſȝ incarnat̄.
vtrū fuit mag̃ ḡenſ q̄ d̄i fil' uniret ſibi cōt uniūſū.
vtrū nāȝ āglicā.
vtrū totāȝ ſpēȝ h̄uāȝ.
vtrū ḡgruo tp̄e d̄s fuit incarnat̄.

d. 2ª.

vtrū fil' d̄i adſuſp̄ſit uerā carnē.
vtrū adſupſit uerā aīaȝ.
vtrū adſupſit cor̄ mediāte aīā ul' ēḡ.
vtrū unio ſ.q.ē p̄p̄a ūbo dicat purū p̄ſonē.
vtrū i' fuit p̄ uſ ul' poſtius f̄cm t ad ſupt̄.

d. 3ª.

vtrū b̄tā ūgo fuit ſcīficata an aiatōȝ.
vtrū fuit ſubiecta ōriginali.
vtrū i p̄ma ſcīficatōne plenarie fuit extīc̄ fomeſ.
vtrū fuit ei ablata poſſibilitas pc̄ādi.
vtrū b̄tā ūgo p̄p̄ito p̄diderit ūginitātē.
vtrū uouit ūginitātē.
vtrū b̄tē ūgi d̄buit nūtiari q̄ i ea ōcīp̄ēt fi.
vtrū illa adnūciatio d̄buit fi' uiſibiliē.
vtrū aliq̄ſ poſſit d̄amari i penīs.
vtrū x̄ſ fuit d̄amat' i habrāā.

d. 4ª.

vtrū caro x̄ fuit ōſticta ip̄ruis ſ quantitatē.
vtrū cor̄ x̄i fuit p̄dict̄ ad p̄f̄cāȝ molē ſubito
vtrū ōſticto mōbroꝝ ſubito f̄cā fuit.
vtrū ſi i' cor̄ fuiſſȝ ḡiāt p̄ uiru rfemināt dicēt̄ fili' illi' uiri.
Q̃r iſtud opuſ dicat̄ f̄cm a.ſ.ſ. poti q̄ alij.
vtrū poſſit dici fili.ſ.ſ. ſic̄ q̄ ḡcept.d.ſ.ſ.
vtrū b̄tā ūgo meruit x̄ᵐ ḡcipere.

d. 5ª.

vtrū adſumē ſit act̄ ḡenſ d̄ē n̄ē ǁ adſuptōni
vtrū abſtractiſ p̄ſonīſ p̄itll'c̄t. d̄ē n̄ ḡpetat actuſ
vtrū d̄ia nā ſit f̄c̄a caro.
vtrū d̄s adſupſit p̄aȝ.
vtrū aīa ſep̄ata h̄at r̄ōȝ p̄e.
vtrū d̄s adſupſit hōiēȝ.
vtrū fili' d̄i adſupſit h̄uanitatē.

d. 6.

vtrū x̄ſ ſit duo.
d̄ t̄r̄ia noīū exp̄mētiū ſuppoīt.
vtrū pª x̄i ſit ḡpoīta.
vtrū illa unio ſit ſ. ſbāȝ ul' ſ. actūſ.
vtrū illa unio ſit t̄inata ad unitatē p̄e.
vtrū i x̄o ſit duo eē.

d. 7.

vtrū h̄ locutō ſit uā. d̄s ē hō.
vtrū iſta ſit uā. d̄s f̄c̄ē hō.
vtrū fili' d̄i poſſit dici p̄d̄ſtinat̄.
vtrū fili' d̄i ſit p̄d̄ſtinat̄ eē hō.
vtrū hō ſit p̄d̄ſtinat̄ eē fili' d̄i.

d. 8.

vtrū h̄ ſit ḡcedēda d̄ia nā ē nata d̄ ūgine.
vtrū nā adſupta dicat̄ uācit naſci d̄ ūgine.
vtrū hō ūe dicat̄ d̄ d̄ia nā.
vtrū x̄ſ ſit biſ nat̄.
vtrū i x̄o ſit due filiatōneſ.
vtrū x̄ſ dicat̄ fili' nāl' ipi' ūgiſ.

d. 9.

vtrū cult̄ latē ſit exibend' x̄i h̄uanitati.
vtrū cult̄ latē d̄beat̄ ei' ūgⁱim d̄p̄icte.
vtrū cult̄ latē d̄beat̄ mīri ↄ̄cī.
vtrū ligno ↄ̄ucīſ.
vtrū mēbriſ x̄i. i. ag'liſ r ſcīſ.
vtrū ſin̄ p̄cō q̄ſ poſſit adorare x̄ ad ūſarū.
vtrū latā ſit dulīā ſpēſ adulia.

d. 10.

vtrū iſta ſit uā x̄ſ ſ.q. hō ē d̄s.
vtrū x̄ſ. ſ.q. hō ſit ~~d̄s~~ pª.
vtrū x̄ſ ſ.q. hō ē icīduū.
vtrū x̄o ḡpetat filiatō adoptōniſ.
vtrū p̄ xp̄ȝ data ſit nob' ḡrā adoptōniſ.

d. 11.

vt'' p̄d̄ſtinatō x̄ ſit cā nr̄e p̄d̄ſtinatōniſ.
vtrū x̄ſ ſit caīā.
vtrū iſta ſit uā iſte hō icep̄ eē d̄mp̄ato x̄o.
vtrū iſta. h̄ hō icep̄ eē d̄s.

d. 12.

vtrū fili' d̄i d̄buit adſumē nāȝ h̄uāȝ cū d̄fc̄ibȝ.
vtrū ſubiacuit ill' īfirmitatibȝ d̄ nāc̄itate
vtrū illoꝝ d̄fc̄ē ḡtexit.
vtrū natiuitas x̄ d̄buit eē oīb; manifeſta.

d. 13.

vtrū i x̄o fuit ḡrā ſigl'aris cāta ul' icāta.
vtrū ḡrā x̄i ſit īfinita ſiū in ſa.
vtrū illa ḡrā potuit c̄ſc̄ē.
vtrū x̄ſ. ſ.q. hō ſit cap̄ ecc'le.
vtrū ſit eād̄ ḡrā ſigl'ari p̄e cū ḡª q̄ª x̄ ē cap̄ ecc'le.

d. 14.

vtrū i x̄o fuit aliq̄ ſc̄iā p̄t d̄iaȝ.
vtrū aīa x̄i clare uidit ūbū.
vtrū aīa x̄i uidat ūbū mediāte aliq̄ alio lūine
vtrū aīa x̄i uidat ūbū me^{te} aliq̄ ſpē.
vtrū aīa x̄i ḡp̄hēdat ipȝ ūbū.
vtrū aīa x̄i uidat caītāſ i ūbo.
vtrū aīa x̄i eod̄ actu uidat ūbū rcāītāſ i ūbo.
vtrū aīa x̄i oīa q̄ cog̃ſcit i ūbo cog̃ſcat actu l' hitu.
vtrū aīa x̄i uidat oīa q̄ ūbū uidet
vtrū ſc̄ia x̄i fuit p̄ pl'es hit̄ d̄ſticta.
vtrū ille hit̄ ↄ̄uenit
vtrū aīa x̄ h̄uit oīpotēciā.

d. 15.

vtrū i x̄o fuit affectō ſiū paſſio t̄ſtitie.
vtrū i x̄o fuit alia affectō q̄ d̄r ira.

d. 16.

vtrū i x̄o fuit uer' dolor.
vtrū fuit doloriſ acb̄itaſ.
vtrū ille dolor fuit i ſup̄iori p̄te r̄ōniſ.
vtrū i x̄o fuit timor.
vtrū illi dolores fuerit tota cā morti x̄i.
vtrū fuit ↄ̄gruus loc' occiſioniſ.

d. 17.

vtrū i x̄o fuit uolūtat̄ pl'aritas.
vtrū i x̄o fuit uolūtat̄ ḡformitas.
vtrū in x̄ fuit liberū arbitrīȝ.
vtrū d̄cuit x̄ᵐ orare.
vtrū oīſ ei' orō fuit exaudita.
vtrū illa orō q̄ orauit u' calix t̄nſiret fuit a ſeſualitate.
vtrū x̄o ḡpetat ſacdotiū.

d. 18.

vtrū x̄ſ meruit ab iſtāti ſue ↄ̄ceptōniſ.
vtrū meruit p̄ ↄ̄ceptōȝ.
vtrū meruit fruitōnē.
vtrū meruit ſui cor̄ḡlificatōȝ.
vtrū meruit ianue ap̄tōnē.

d. 19.

vtrū p̄ paſſionē x̄ ſim' l'bāti a poteſtate dyaboli.
vtrū ſolus fili' d̄i ſit r nr̄ redēptor.
vtrū p̄ ſuaȝ paſſionē ſit f̄cā cyrog̃phi d̄letō.
~~vtrū alio m̄ poſſȝ hoīeȝ l'bare.~~
vtrū aliq̄ſ pur' hō potuiſſȝ hoīeȝ l'bare.

d. 20.

vtrū fuit ↄ̄gruū h̄uāȝ nāȝ rep̄ari p̄ ſatfactōnē.
vtrū d̄s potuit alit̄ ſaluare ḡus h̄uanū.
vtrū aliq̄ſ pur' hō adiut̄ ḡrā potuiſſȝ ſatfacē.
vtrū it̄ modoſ ſatīſfaciēdi mod' mortis eēt ↄ̄ḡetior.

d. 21.

vtrū i morte x̄ aīa fuit ſep̄ata a d̄initate.
vtrū d̄iuitas ſit ſep̄ata a carne.
vtrū illa caro d̄buit dici mortua p̄ ſep̄atōȝ aīe.
vtrū illa caro fuiſſȝ putreſc̄ā ſi diu ſtetiſſȝ.
vtrū cor̄ x̄ fuit id̄eȝ nūo uiuū r mortuȝ.
vtrū aīa x̄i ſtati p̄ ſep̄atōȝ f̄c̄ā ē i paſſibil'.

d. 22.

vtrū x̄ſ i illo t̄d̄uo fuit hō.
vtrū x̄ſ ſ.q. hō fuit i loco d̄t̄inato.
vtrū cor̄ x̄i fuit p̄ t̄d̄uū i ſepulcro.
vtrū aīa x̄ d̄ſcendit ad iferuū. rquos in extraxit.
vtrū x̄ aſcēdit ſup̄ oms celoſ.

d. 23.

vtrū oīſ hit̄ ſit qualitaſ.
vtrū idigeam' hitibȝ.
vtrū taleſ hitus poſſit cog̃ſci ab habēte.
vtrū hit̄ itell'ctiui ſit ūtuteſ.
vtrū ūtuteſ moraleſ theo^{ce} ritll'ctualeſ d̄ſſāt.
vtrū ūtuteſ theo^{ce} ſit nob' n̄c̄īe.
vtrū caritaſ p̄cedat aliaſ ūtuteſ.
Q̃r d̄ fide q̄d ſit.
vtrū fides ſit ūt̄.
vtrū fides ſit i uolūtate ul' i r̄ōne.
vtrū fides i eod̄ē ſit una ul' pl'es.
vtrū fides ſit c̄tior q̄uā ſc̄ia.
Quid ſit forma fidei.
vtrū fides iformis d̄beat dici ūt̄.
vtrū fides iformis ſit dōn d̄i.
vtrū fides iformis r formata ſit eād̄ ſ. eēntiaȝ.
vtrū fides ſit i d̄mōib'ȝ.

d. 24.

vtrū obȝ fid̄. ſit ſolū q̄d icītū.
vtrū tale obȝ ſit tm̄ uerū
vtrū fides ſit d̄ uer' ↄ̄plex ul' i ↄ̄plexū.
vtrū fides poſſit eē d̄ aliq̄ re uiſa corp̄alit̄
vtrū id̄ē poſſit eē ſcit̄ r c̄dit̄.
vtrū obȝ fidi poſſit eē opinat̄.
Quid ſit fidei articuluſ.
vtrū ſit n̄c̄c̄m c̄rede ea q̄ poſſuit p̄ r̄ōȝ p̄bari.

d. 25.

vtrū i ſȳbolo ap̄loꝝ ſufficiēt̄ ↄ̄tineāt̄ ea q̄ tenem' c̄rede
vtrū omiſ teneat̄ c̄dē iſtā fidē explicite.
vtrū fides c̄uit quo ad nūȝ c̄dēdoꝝ.
Q̃r ad quē p̄tineat fidē explicare.
vtrū r̄ō i d̄ucta ad ea q̄ ſūt fidei d̄inuat m̄it̄ fidei.
vtrū ↄ̄feſſio fidei ſit n̄c̄c̄ia ad ſalut̄.
vtrū āgl'i ul' p̄mi hō h̄uit fideȝ.
vtrū x̄ h̄uit fidē.
vtrū aliq̄ſ h̄etic̄ c̄dēſ un̄ articlȝ raliū n̄ h̄at fidē.
vtrū purificatō cordis ſit effc̄ē fidei.
vtrū infidelitaſ ſit pc̄c̄m.
vtrū i fidelitaſ ſit maxim̄ oīū pc̄c̄oꝝ.
vtrū ſit pl'es ſpēſ i fidelitatiſ.
Que i fidelitaſ ſit peior.
vtrū i fideleſ ſit ↄ̄pellēdi uenire ad fidē.
vtrū ſit cū eiſ d̄ſputād̄.
vtrū poſſit cū eiſ c̄oīcari.

d. 26.

vtrū aliq̄ paſſio ſit moralit̄ bona.
vtrū ſpeſ ſit ūtuſ.
vtrū ſit ſpēſ ſp̄aliſſima.
vtrū ſit ūtuſ cardinal' ul' theo^{ca}.
vtrū ſpeſ poſſit eē iformiſ.
vtrū ſpeſ in ſuo actu ſit c̄ta.
vtrū ſpeſ r timor ſit diuſi hit̄.
vtrū x̄ſ. ul' āgl'i. ul' b̄ti h̄ant ſp̄ē.
vtrū illi q̄ ſūt i libo.
vtrū ſpeſ h̄at or̄ē ex meritiſ.
vtrū ſpeſ tendit i boū ſub r̄ōne boni.
vtrū ſpeſ ſit i uolūtate ſiē i ſtō.

d. 27.

vtrū i q̄lȝ caītā ſit ponēduſ amor.
vtrū caritaſ ſit hitus ab aliiſ d̄ſtīc̄t.
vtrū ſit ſpēſ ſp̄aliſſima.
vtrū caritaſ r amicitia ſit id̄ē.
vtrū caritaſ poſſit eē iformiſ. ǁ ūtutiſ
vtrū act̄ caritatiſ p̄ p̄uſ ſit meritori' q̄ act̄ alteriuſ
vtrū act̄ caritatiſ poſſit eē m̄c̄enariuſ.
vtrū ſin̄ caritate poſſit eē uā ūtuſ.
vtrū caritaſ ſit for^{a} ūtut̄.
vtrū ſit id̄ē act̄ d̄lectōniſ q̄ diligim' d̄m rp̄xim'
vtrū act̄ caritatiſ q̄ ē dilige ſit fortior q̄ ḡuitē ul' eē̄.
vtrū act̄ d̄lectōniſ id̄m h̄at modū.
vtrū teneam' iple illū modū q̄ ponit̄ i eil'.

d. 28.

vtrū cāit̄ ir̄r̄ōnaleſ ſit diligende ex caritate.
vtrū d̄moneſ ſit diligēdi ex caritate.
vtrū pc̄c̄ores.
vtrū corpus nr̄m.
vtrū nos ip̄oſ.
vtrū dona ḡtuita.

d. 29.

vtrū d̄s p̄ſēndus nobiſ.
vtrū teneam' pluſ dilige filiū quā p̄reȝ.

Utrum talis ordo attendatur penes affectum solum.
Utrum proximiores carnis parentibus sit magis diligendus quam extranei.

d. 30.

Utrum omnes teneantur diligere inimicos.
Utrum inimicis teneamur ostendere signa dilectionis.
Utrum teneamur inimico petenti veniam remittere.
Utrum sit magis meritorium diligere amicum quam inimicum.
Utrum habentes perfectam caritatem teneantur implere ea que sunt perfectionis.

d. 31.

Utrum caritas semel habita possit admitti.
Utrum quis cadens a caritate possit resurgere in equali caritate.
Utrum quis possit resistere omni temptationi in qualicumque caritate.
Utrum idem ordo caritatis sit in patria qui hic fuerat.
Utrum fides evacuetur in patria, et etiam alii habitus.

d. 32.

Utrum deus dilexit caritatis eternaliter.
Utrum deus diligat omnes equaliter.
Utrum diligat omnes equaliter.
Utrum magis dilexit hominem quam angelum.
Utrum magis diligat iustum prescitum quam peccatorem predestinatum.
Utrum plus diligat petrum quam iohannem.
Utrum plus diligat innocentem quam penitentem.

d. 33.

Utrum preter virtutes theologicas sit necessarium habere alias.
Utrum virtutes cardinales sint una vel plures.
Utrum iste virtutes sint in parte anime rationali sicut in subiecto.
Utrum habitus acquiratur in nobis per actus vel sit a natura.
Utrum omnis virtus moralis consistat in medio.
Utrum virtus cardinalis corrumpatur per cessationem ab actibus.
Utrum solum iste .4. virtutes sint morales.
Utrum prudentia sit nobilior aliis.
Utrum prudentia sit virtus specialis.
Utrum sint plures species.
Utrum prudentia possit generari sine morali virtute.
Utrum iustitia sit virtus.
Utrum fortitudo sit virtus.
Utrum eius actus sustinendi sit principalior quam aggrediendi.
Utrum martyrium sit actus elicitus a fortitudine.
Utrum sustinere mortem voluntarie propter aliquem finem debeat quis eligere si recte iudicaverit rationis posito quod anima moreretur.
Que sint partes fortitudinis.
Utrum temperantia sit virtus ab aliis distincta.
Utrum verecundia sit virtus.
Utrum epyleia sit temperantia vel iustitia.
Utrum eutrapelia reponatur sub temperantia.

d. 34.

Utrum dona et virtutes differant specie.
Queritur de numero et sufficientia donorum.
Utrum dona remaneant in patria.
Quod istis donis correspondent .8. beatitudines.
Utrum donum timoris sit idem quod amor servilis.
Utrum timor servilis semper sit malus.
Utrum crescente caritate decrescat timor.

d. 35.

Utrum actus doni sapientie attendatur penes cognitionem veri
Utrum doni scientie consistat in actione vel consideratione.
Utrum obiectum intellectus sit solum quod intrat vel creditum.
Queritur quis sit actus doni consilii.
Cuius sit actus doni fortitudinis.
Cuius sit actus doni pietatis.
Queritur de adaptatione virtutum, donorum, et beatitudinum.

d. 36.

Utrum sit ponere connexionem in virtutibus moralibus.
Utrum sit ponere connexionem in virtutibus theologicis.
Utrum dona sint connexa.
Utrum peccata sint connexa.
Utrum virtutes sint equales quantum ad habitum vel et actum.

d. 37.

Utrum deus decenter debuit imponere mandata obligatoria.
Utrum modus caritatis cadat sub precepto.
Queritur de numero et sufficientia mandatorum.
Quomodo illa precepta fuerunt scripta in illis duabus tabulis.
Utrum sint dispensabilia per deum.

d. 38.

Utrum omne mendacium sit falsum.
Utrum omne mendacium sit peccatum.
Utrum omne mendacium sit peccatum mortale in viris perfectis.
Queritur de numero et sufficientia mendaciorum.
Utrum plus peccet ille qui laudat se mendaciter quam ille qui vituperat se vel econverso.

d. 39.

Utrum licitum sit iurare per deum.
Utrum liceat iurare per creaturas.
Utrum liceat recipere iuramentum a quocumque.
Utrum quis obligetur in conscientia per iuramentum dolosum.
Utrum iuramentum coactum obliget.
Utrum iuramentum incautum obliget quod vergit in minus bonum.
Utrum omne periurium sit peccatum mortale.

d. 40.

Utrum precepta veteris legis potuerint iustificare.
Utrum ipsi iudei tenerentur servare legem sicut evangelium.
Utrum illa lex contineat integraliter et formaliter precepta decalogi.

Sunt autem questiones 290.

Laus tibi sit christe quoniam liber explicit iste.

h = Pro quod ex professione rel' non eximitur quis ab impletione divini precepti. Unde religiosus ad diversitatem virgo, vidua, nupta, sunt et in vinculis equaliter tenentur implere precepta. Nec a lege solutus quis supra legem ponitur facere. Et ad consilia, quicquid pro deo offertur non debet impedire iustitiam sed iuvare. Et ideo votum quod offertur deo de observando consilia non debet impedire iustitiam de observando mandata. Immo finis religiosorum observato consiliorum est finaliter ad observantiam mandatorum, quare quando diversa observantia plenius debent precepta. Et ideo si per consilia oportet dimittere precepta non essent consilia perfectionis sed magis erroris via. Propter quod dicitur in glossa super Gal. et habetur di. 30 sig. filii etc. In dicta glosa: quidam hereticus fecerunt hic occasione alicuius auctoris qui reliquerunt parentes aut matrem etc. Sed hic non habet locum in quantum parentes non indigent honore filiorum et maxime quando sunt in articulo salutis. Item in tali casu non minus tenentur parentibus quam sibi, et in nulla professione astringitur ad non providendum sibi in tali casu, ut dicitur in eodem. Item vere sit filio ex summa pietate erga matrem suam, fratres minores. Item apostolus ad Thimotheum: quicumque suorum curam non habet maxime domesticorum fidem negavit et est infideli deterior.

cum appetitus rationalis dividatur in concupiscibilem et irascibilem et ut quod sic. quia sic bonum ut nunc habet rationem appetibilis et gratum, et per hoc distinguitur in irascibilem et concupiscibilem. Ita bonum simpliciter quod appetitus rationalis habet rationem concupiscibilis et arduum gratum etc. Contrarium dicit philosophus quod pertinet ad rationale principium. Responsio dicendum quod dicunt aliqui appetitum rationalem non dividi per concupiscibilem et irascibilem, quia cum appetitus rationalis respiciat bonum simpliciter non distinguitur secundum particulares rationes boni, sicut nec visus per album et nigrum. Sed hoc non magis concludit quod non sunt alie potentie apprehensive sub appetitu rationali, quia appetit quod est simpliciter et totum ut nunc. Aliter non perficeretur ipsum ex electione in particulari operabili. Item sicut appetitus rationalis est eius bonum universaliter simpliciter, ita sensitivus fertur in bonum particulare simpliciter. Ergo si ille non dividitur per rationem universalis quod est simpliciter, nec iste. Item irascibilis et concupiscibilis distinguuntur in appetitu sensitivo non per diversitatem realem obiecti sed per diversas rationes, quia in eodem est idem in quo modo concupiscibilis ut in eo quiescat, modo irascibilis ut ipsum defendendo custodiat. Aliquando rationes iste diversimode inveniuntur in eodem simpliciter et universali. Ergo et appetitus rationalis hoc modo dividetur. Ad cuius evidentiam considerandum quod potentie anime non distinguuntur secundum diversitatem realem obiecti, ut patet ex dictis. Sed hoc est generale in omnibus potentiis passivis quod diversificantur secundum diversas rationes moventia ab obiecto. Unde diversis rebus eodem modo moventibus respondet unica potentia, sicut est unus visus omni colori. Sed quia sonus et color diversimode immutant eis respondent alie et alii sensus. Et ideo ipso de anima ponitur unus sensus secundum omnia sensibilia, sed omni intelligibili respondet unicus intellectus. Sed potest in esse diversa nominatio secundum diversa actuum in genere recipiendi et conservandi, et similiter sanctificatio et concretio (?) in differunt sola ratione, quia dicitur concretio in quantum intellectus movetur extra, sanctificatio in quantum movetur in virtute principii. Et sic ista moventia differunt ratione, sic sanctificatio et concretio. Similiter hoc est generale in omnibus potentiis activis quod distinguuntur secundum diversum modum agendi circa obiecta. Ideo quantumcumque obiecta sint diversa, dum tamen sit unus modus agendi circa ea est et una potentia. Unde appetitus sensitivus et intellectivus non distinguuntur quia hic est circa particulare, ille circa universale, sed quia sensitivus non movet se ipsum obiectum, nam prius motus ab ipso, rationalis autem absque tali motu. Et ideo appetitus sensitivus est movens motum, rationalis autem movens non motum, ut habetur 3o de anima. Nunc autem ita est quod appetitus rationalis movet se in bonum ut ideo quiescat presente et ex contrario movet se ad impugnandum contraria. Ideo irascibilis et concupiscibilis que est in eis qui nec sunt vera concupiscibilis et defensativa et iste sunt diverse rationes movendi se circa obiectum, et ideo omni appetitui circa ista diverse rationes convenientes. Ideo in omni appetitu circa ipsum distinguitur irascibilis et concupiscibilis, et appetitus est eis communis non sicut diversa potentia, sed quantum rationis solum, cum magis distinguuntur irascibilis et concupiscibilis in appetitu sensitivo qui est virtus organica, et manifestum per diversa complexionalem organorum. Ad rationem igitur dicendum quod voluntas aliquem modum dicitur rationale principium, sed alio modo quam appetitus sensitivus, et sic patet ibi distingui irascibilem et concupiscibilem ab intellectuali. Et

Utrum verbum possit assumere aliam naturam vel quod sic, quia ista duo corpus et anima sunt illo unita et potuit in imperium conservare anima amissa, quia nullam necessitatem realiter unio animarum sibi unitam quia non eo necessitatem ad actionem in carne et sic ab initio potuit assumere corpus sine anima. Item ad divinum suppositum sit assumptio alicuius subsistentis, quia habet rationem omnis esse et omnis subsistentie. Ergo equaliter potest omne creatum subsistens assumere. Contra minor est adsumptio ad gratiam quam ad unionem. Sed sola natura intellectualis potest glorificari, quia sola est gratie susceptibilis. Ergo et sola potest assumi. Item elevatam esse naturam est propter nobilitatem, quare vel est idem cum esse vel sine eo in assumptione ad divinum suppositum potest elevari ultra gradum nature sue. Sic autem elevari ultra gradum nature est solum propter intellectualem naturam. Ergo etc. Item ideo si unio quod deus sit lapis vel homo. Item eadem ratione posset assumere hominem damnatum cum natura maneat in eo. Ergo etc. Responsio dicendum quod potest assumere ex quo est assumptibile. Sed quod natura sit assumptibilis est quo. Et dicunt aliqui quod omnis natura subsistens ut creatum est in se predicato. Et respondet ad primum quod non est verum

solum quando maius et minus sequitur propter eandem rationem. Sic quod plus calefacit plus et minus. Sed quando sequitur propter diversas rationes non est verum. Sic homo potest generare hominem non tamen festucam. Sic est in proposito, quia natura est assumptibilis ad unitatem propter rationem quam est substantiam, ad opus autem ratione qui intellectualis. Ideo non est in eadem potentia potentie et ideo non valet processus. Per hoc solvitur secundum, quia elevatam esse naturam est potentia elevari, quando talis potentia est in natura, et ideo non potest hominem assumere quando facit ipsum impeccabilem, et si esset prius peccator peccatum ratio aboleret, et ideo non sequitur ingenita peccata. Quando autem natura non est talis potentia elevabilis, potest sola esse elevari. Ut patet dicta quod potentia nihil elevaretur ad actus sibi congruentes, ut ignis assumptus melius calefaceret. Quod autem deus dicatur lapis non est inconveniens nisi apud iudeos qui hic incarnatum iudicant. Sicut dixerunt aliqui quod si hostia cadat in lutum statim cessat ibi esse corpus christi. Sed contra hoc arguitur, quia deus est in creatura dupliciter. Uno modo naturaliter, et sic est in omni creatura dando esse et operari, movendo ad proprias actiones unumquemque. Alio modo supernaturaliter, et hoc per communicationem, et sic inhabitat solum naturam quam voluntarie assumit et ei dat actum primum, scilicet subsistere divinum suppositum, et secundum, scilicet operationem fruitionis. Ex hoc sit argumentum: sicut deus se habet per illapsum naturalem in omni creatura ad actus congruentes nature, sic per illapsum supernaturalem in communicatione ad actus supergredientes. Sed impossibile est quod illapsus creature naturaliter dando ei esse et non operari, quia omnia prius operationibus destinantur 9 methaphysice, et tamen diu sunt quamdiu agere possunt, et si desinunt posse operari desinunt esse. Ergo impossibile est quod per illapsum supernaturalem in creatura per communicationem det ei esse actum primum, scilicet esse divinum suppositum, et non det ei actum secundum, scilicet operationem fruitionis, que est per intellectum et voluntatem. Ergo sola natura rationalis vel intellectualis est assumptibilis. Item damascenus dicit quod corpus christi in duo habet ordinem ad animam per reunionem rationem cui quam erat assumptibile et sic unitum. Unde ratione vigoris est natura assumptibilis cui est sola intellectualis. Damascenus libro 3 c. 16 ubi dicit est homo secundum intellectum etc. Sicut ergo cera non potest perfecte unire sigillo nisi accipiendo eius virtute expressa, sic nec creatura per communicationem nisi sit ad eius vigorem, que est solum in natura intellectuali. Ad autem dico quod subsistentia divina est cum assumptionis ex parte assumentis, non autem ex parte nature assumpte, sed ratione vigoris ut visum est, ubi sit talis natura beatificabilis. ab esse. Et dicunt quidam quod sic

Utrum esse differat realiter ad quod pondum movetur ratione et ymaginatione. Potest sit esse per se est indeterminatum et illimitatum, nec determinatur in certo genere vel specie. Ergo ad hoc quod limitetur et limitetur per aliud in quo recipiatur, aliter non esset nisi unum, et illud esset esse divinum tantum, vel quod ipsum recipiat aliud. Si esse cum sit actus purus non potest aliquid recipere. Sed totum de eodem. Ergo ipsum recipitur in natura. Sed non apparet aliud nisi essentia. Ergo esse in essentia habet se sic recipiens et receptum. Sed omnia talia differunt realiter. Ergo etc. Ex hac ratione sequitur aliud, cum non esset sit de se indeterminatum et illimitatum, non video quod possit salvari creato non recipiatur in esse aliquid differens. Item non video quod possit salvari corruptio. Si esset idem cum esse, quia cum idem non possit separari a se, tunc esse non posset separari ab essentia et ita omnes res create essent incorruptibiles per naturam quod falsum est. Contra ymaginatio autem corporum est ista, quod cum omnis creata principium esse eo quod nulla creata est esse suum et omne principiatum differt a principiato, ymaginatur quod esse sit quedam quod substratum, et ipsum esse principiatum ut ad ideo receptum, tamquam forma informans et actualitans ipsum. Sic lapis substratum albedini quam recipit, vel sic aer lumini. Unde ponunt talem comparationem quod essentia sit sic aer, esse sic lumen, sol sit deus. Tamquam transiens esse in essentiam sic sol lumen in aere. Unde dicunt quod sic sol lucet per essentiam suam posito quod lux sit sua essentia, sic deus habet esse per suam naturam, ubi sua essentia est suum esse. Et sic aer de natura sua est obscurus, nec de natura sua principaliter est lucens nisi a sole illuminetur. Sic creata quantum est de se et de sua essentia non habet aliquam rationem esse, sed est in tenebris non existentis nisi illuminetur a deo et det ei esse suum quod participat a divino quod est unum. Sed ratio istorum est frivola et ygi[...] falsa. Cum non dicit propter ipse quod esse de se est indeterminatum et illuminatum

Qvesitu fuit vtr intell' creatis iclūdat emanatione diuinarum psonarum. Et arguebat q sic. q ipo'le ē intellige esse emanare a sua cā. n intell'ca pfcā
exntia cause. sz diā eē ē cā rr. q n ht pfcē existē n
inctz suppositis. g n pot intlli ipaz pducē suū essem.
n intelligat existē inctz suppositis. Jt qn aliqa
po ordinat nal'r ad aliqua oba ꝑ ordinē. se hntia.
ipo'le ē adtīgē 2m. n adtīgat pmū. sz dia mēs nal'r
ordinat. ad itlligibilia oia. ītē que pmū itlligibile
ē ipē. g n pot itllige alia. n pus se itlligat. sz h
itlligere ē ubū pducē. ꝑ aug g rc. Jt iq lz
gnē entiū. ē rēpire un pmū q ē pn r cā oiū q
sut i illo gnē. x. me. ex. d uni r dyesi. sz emato
nū ē aliq gns. g oz q aliq sit pma. q sit cā r pn
oiū emationū. vn sic arguit apl's. flecto genua

dic q̄ uocat̄ ūbū. nā ūbū nō ēē id q̄ d' tali notiᵃ naſcat̄. q̄m ip̄m ē ſapiā d' ſapiā. Vn̄. 19. d' tn̄. 12. ꝑꝑ h̄ ſit nr̄a ſciā illi ſciē dī. ſic ⁊ nr̄m. ūbū q̄ naſ cit. d' nr̄a ſciā. diſſile ē illi ūbo dī. q̄ nat̄ ē d' p̄ꝛiſ ceniā. ac ſi dicēm. d' p̄ꝛiſ d' ſciā. d' p̄ꝛiſ ſapᵃ. ul' q̄ ē expſſi. d' p̄re ſciā. ⁊ iſra. ūbū aut̄ nr̄m. id q̄ n̄ h̄t ſoñ ul' cogitatōʒ ſoni. ſʒ eī rei quā it̄ uidēdo dicim'. iō nulli' ligue ē. ut cūqʒ ſile ē. ih̄ enig mate illi ūbo dī. q̄ ⁊ d̄ ē. q̄m ſic ⁊ h' d' nr̄a naſ cit̄. q̄admodū ⁊ iᵈ d' ſciā p̄ꝛiſ nat̄ ē. pʒ g° q̄ tal' notitia ſipˣ. qua formalit̄ mēſ itlligit. n̄ gple te dī ūbuʒ. ſʒ p̄cīto pot̄ dᶜ. q̄ꝛ d' ea pot̄ ēē ūbuʒ. Vn̄. 19. dī. ſʒ quō ē ūbū q̄ nō dū icogitatōiſ ui ſiōē formatuʒ ē. ⁊ quō ent ſile ſciē dī. d' qua naſcat̄. ⁊ reſp̄dʒ iō iā uocat̄ ūbū. q̄ pot̄ ēē ūbū iō iā dignū ē ūbi noīe. Jt̄. 19. ꝑꝑtā ita dī id dī ūbuʒ. ut dī cogitatō nō dicat̄. g° nō ē ūbū notiᵃ exn̄ſ. i intell'ctu ꝑꝑe. ſʒ q̄ꝛ p̄cedenſ ē ab ip̄o. n̄ q̄ai que m°. ſʒ p actū dicēdi. ita q̄ ūbū dicat n̄ aliq̄ actōʒ. q̄ eſt iactu emanādi. ſʒ ipʒ tn̄ illi' actōiſ p cedētiſ iquā tinat̄ act̄ p̄cedēdi. ſig° illa notiᵃ ſiū i dō ſiū inob. dicēt̄ ūbū ꝑꝑe. opt̄ēt ei ad ſignare. actū dicēdi p quē p̄cedēt cui' actuſ ūbū ēēt tinuſ. ⁊ ſic ēēt i infitū. q̄ n̄ ē dare.

Eſt g° ſic diffiend̄ ūbū. Vbuʒ ē tn̄ actōiſ. itlle'. emanāſ ab itlligñte. ꝑ actuʒ. manēſ i ip̄o in tlligente. altiuſ d'claratiuū. ū. ſi ad ūtatſ ſūt 6. gratōēſ. q̄bʒ ſil' iūctāſ. ūbū ꝑꝑe dcm̄. ab oī aᵒ excludat cui ūi guenire. ⁊ nō guenit. Nā dī tn̄ opīſ itlletual'. ad drāʒ. ā itllig'. q̄ n̄ē tſ opīſ. ſʒ p̄m p̄n'. oīſ itll'ctual' opīſ. 2°. dī actōiſ itll'ctual'. ad drāʒ actōiſ uolūtarie. amoꝛiſ p̄cedē tiſ. cui' actōiſ uolūtarie. ſ. ſ. ē tinuſ. 3°. dī ema nāſ ad drāʒ ſipliaſ notitie q̄ n̄ emanat. 4°. dī ab itlligñte ꝑ actū. ad drāʒ actōiſ q̄ ē itllige. ſi plia notiᵃ. q̄ ē ab itlligēte ꝑ h̄ituʒ. 5°. dī manēſ i ip̄o. ad drāʒ ūbi uocal'. q̄ tnſit ex̄ p ſoñ. 6°. dī altiuſ d'claratiuū. ad drāʒ cuiuſqʒ gcept̄. q̄ n̄ ſit d'claratiuuſ. p' p̄m itllct̄ ſiplici itlligētiā. ut ſi q̄ rēʒ q̄d ē tunica. ⁊ tu reſp̄deſ tuū gcept̄. ⁊ dicēſ ē ueſtiſ. ⁊ q̄ꝛ tale n̄ ē d'claratiuū tunice. n̄ ēēt ū bū eo m° q° dixi. ſ. ille'. Vn̄ ꝑ ph̄m. diffitō ē noti ficatōiſ ei. Vn̄ ſic talūſ diffiōnibʒ. ultima drā ē gpletiua oīū p̄cedētiū. ⁊ ea obmiſſa n̄ notifi cat. ſic ē ꝑꝑoito. exᵐ. ſi gapeʒ d' hōie quē itlli go. ſiplici notiᵃ. q̄ ēēt ſbā aiata ſenſibil' roal'. tuc ē ūbū q̄ꝛ d'clarat gcept̄. ſʒ ſi obm̄ēʒ ultiāʒ ut dicāʒ ē ſbā aiata ſenſibil'. nō dicēt̄ ūbū ſʒ ſit iſe. q̄d intll'ct̄. ⁊ obʒ act̄ itllignā. q̄ꝛ n̄ ē p ſe d'clatiuū ei' q̄ ē pſe obm itll'ct. Eſt ⁊ ſciē dū q̄ itll'ſ q̄lʒ tā tinuſ q̄ h̄uan'. dupl'r pot̄ gſi d'rari. ſ. ut ē uiſ cogitatiua. ul' ut ē nā. p°m ē q̄ ꝑꝑaſſiuuſ. nat̄ d'ctiua iactū itlligēdi. p forᵐ itlligibil' obi. q̄ i ip̄o itll'ctu ē p̄ncipiū. n̄ d' eli citiuuʒ ſʒ un̄ ſumit̄. initiū itlligēdi. cuiʒ. opōniſ. ⁊ ꝑꝑ h̄ dc̄ aug̃. q̄ tal' notitia parit̄ acō gnoſcēte ⁊ cog'to. Et uocat̄ tal' itll'ſ ſic ſiplia notitia format̄. ab obō ſb' rōe uī. memoria d'

qua p' eā naſcat̄ ūbū. d'clatiuū tāq̄ ſciā d' ſciā. ꝑ aug̃. 19. d' t̄. 21. aliogn̄. gn̄aret idēʒ ſe ipʒ. ⁊ ipet ſe ip̄o d' p̄ ad actū. ſi dicēt̄ q̄ p̄tinuſ itll'ſ. ē tī formatō ul' pfcōſ. notitia d'clatiua. q̄ ē fili' ⁊ ſic gn̄aret ſuā pfcōʒ q̄ ē ip̄oᵗᵉ. 2° m gſid'rat̄ itll'ſ ē actiuuſ. q̄ꝛ ē idō ipā itlligētia exn̄ſ. iactū i tlligñdi. ſiplici notitia. p obʒ ſuū formale. q̄ ē ſua ēēnia. tal' at̄ itll'ſ actiuuſ. ui ſua actiua. ultiuſ nal'r format̄ iſe gceptuʒ. ſilim ipī dic ēēnie. itllete ſiplici itlligñtia. q̄ q̄dē formatō appllat̄ dicē ūbuʒ dī tinuſ. illi' formatōiſ. ⁊ ē tale ūbuʒ d'clatiuū illi' gcept̄. ſipliaſ notitie. cui' gcept̄ p'ncipiū elicitiuū. ē itll'ctiua p̄. ⁊ obm. pʒ q̄ q̄ iformat eā. ad actū itlligñdi ſipliaſ notiᵉ. qui nūc ē q̄ ſb' ſtrat̄ iactu. dnā ūbū. ſic g° ꝑ iā dcī pʒ. q̄ tinuſ itll'ſ. ut cogitatiā p̄ ē. gp̄eat ei itlli gē. q̄ ē actō ēēl. itlligētie ſipliaſ notiᵉ. ut aūt ē nā gp̄etit ei. actuſ notōal'. q̄ ē dicē. ⁊ ē alia ⁊aᵃ actō. imo q̄ m° oppoito ſe h̄nt. q̄ꝛ p° m° itll'ſ ē uꝛ paſſiuuſ. ⁊ obʒ ut actiuū i itlligēdo. ſʒ iformatōe ūbi. q̄ gp̄etat ſibi ut nā ē. p'ma n̄ h̄ita ab aᵒ. h̄t ſe iagendo ⁊ ūbū ipatiēdo. ⁊ ſic formare ūbū idō n̄ uocat̄ itlligē. h̄ ſic act̄ intell'ſ. Quāt̄ ad 2ᵐ. dᵒ. q̄ ad h̄ q̄ aliq̄ actō p̄cedat ab aliqᵒ. p'la reqrit̄. nā pᵒ reqrit̄ forma. q̄ ē rō agēdi ꝑ ph̄m. ⁊ ag̃ q̄m. oīſ actō ē a forᵃ. nᵒ ad ag̃ n̄ iq̄nt̄ ē actū p forᵐ h̄t. Scdm ē ſuppoit̄ i q̄ forᵃ exiſtit. q̄ꝛ forᵃ d' ſe n̄ ſit i h̄nte eāʒ. n̄ pot̄ agē. p°. me°. Rō aūt huī' ē q̄ꝛ dupˣ ē act̄ forme. p'm ⁊ 2ᵒ. ⁊ nc̄ᵒ āncē dat p'muſ. 2ᵐ. p'm ē q° dat exiſtē gpoito. ⁊ 2ᵒ ē actō ab eo p̄cedēſ. Vn̄ act̄ ſūt ſuppoitoꝝ. exᵐ d' forma igniſ. ul' aliau' alliditatiſ. n̄ ſit ul' iaqᵃ ul' i iligno ul' i fēro. n̄ pot̄ h̄re aliq̄ actōʒ. ſʒ q° cūqʒ ſuppoito ſibi dato. ⁊ ſbſtrato iāʒ ag̃. nᵒ re fert iquō ſit ut agat. h̄ forti' agat i euro mᵃ quā i d'bili. ut pʒ d' fēro ⁊ plūbo. ⁊ palea ⁊ carbo ne. nᵒ optet addē aliāʒ potn̄tiāʒ. q̄ꝛ forma cal̄ ſb' gpatōe ad obʒ. iq̄ fac̄ actiū. ē p̄ actiua. ſic illa que recip̄ i obō ē p̄ paſſiua. Sʒ iagēte p liber arbitriū pluſ reqrit̄. ſ. ſciā q̄ dirigat ad agēdū. nᵒ h̄ ſufficit q̄ꝛ ſciā d' ſe ē i fitoꝝ. Vn̄ nō pluſ iclinat̄ ad faciēdū. q̄ ad n̄ faciēdū d' ſe. ſic pʒ ime q̄ꝛ ſciō dicē un̄ latin̄. n̄ tn̄ dᵒ. ſʒ ult̄ reqrit̄ uolūtaſ q̄ dti net. ad alt̄ʒ ptē iclinādo. iō potī' aſcbit̄ tal' actō uolūtati quā ſcīe. h̄ utrāqʒ gcurrat. Vn̄ pſ. n̄ dix' oīa q̄cūqʒ ſciuit dī fec̄. ſʒ q̄cūqʒ uoluit. Vn̄ a gēſ cāt̄ agit p gtactū. ſ. applicādo ſuā ūtutēʒ. ſup agēſ mediate ul' imediate. q̄ꝛ nō pot̄ iq̄n tācūqʒ diſtātiā. ſʒ agēſ icātū eo q̄ ē ut' i fitū. ag̃ p ip̄uʒ ſue uolūtatiſ. nᵒ optet alit̄ applicare ſuā ūtutē ad paſſū ſic agenſ cātū. q̄ reqrit iq̄d agat ut dī in. 6. p'ncipiū. ſʒ ſolū fac̄ uo lendo. ⁊ p illo tp̄e illa reſ accip̄ ēē. p quo tp̄e uolūtaſ uult. ſic̄ ſi ego uolo legē diuiſiſ tp̄ibʒ aliquaſ lectōeſ. n̄ oʒ oſ ap'ire n̄ huc uenire. ſʒ ſtati q̄ tp̄ſ illud ē. iquo uolebā facē. lectō ēēt ſi h̄rēʒ ūtutē i fitā. ſin̄ alia uoᵗᵉ noua.

⁊ ſic ē idō. q̄ ab ētno huit uolūtatē. faciēdi oīa q̄ fac̄ itp̄e. nᵒ ūquā aliqua uolūtaſ ſibi aduenit iō fuit in ill' p̄uctāſ. iq̄bʒ ab ētno ſua uolūtaſ dictā uit. Quātū ad. 3. huiſ uiſiſ. Reſtat nūc q̄ſtio Vtꝝ tal' forma dīa. ul' ēēnia. q̄ ē ſufficiēſ. itlligēſ ⁊ uoleſ de ſe. optcat eā taliō exiſtē i uno ſuppoᵗᵒ ul' plibʒ. an quā talē oponē fuīe q̄at. ⁊ dato q̄ ſic ēēnō p'la. Vtꝝ optcat illa ēē p'la p ōuginē uni' ab aᵒ. Circa quā qōʒ ſūt due pōneſ. Qaᵃ una ē tal'. ſ. q̄ illa ēē ē tal' gditōiſ. q̄ n̄ exiſtat itbʒ ſuppoitaſ. p ōuginē h̄itiſ. n̄ poſſʒ facē cā tāʒ exiſtē eo q̄ tal' intll'ſ fcōniſ icludit dcm̄ ū gapiētēʒ. cābile. q̄ ſi n̄ pot̄ ſin̄ gceptōe q̄ uo lūt ēē ūbū. ⁊ uoᵗᵉ qua d'tiat faciēdū. q̄. ſ. ſ. dʒ. hāc aūt muniūt rōe ⁊ auctāte. It̄ quaſ p̄t fac̄ ē h̄ una. ag̃. 19. d' t̄. xi. q̄ dc̄ q̄ ih̄ ē ſile ūbū nr̄ʒ ūbo dī. q̄ꝛ pot̄ ēē ūbū nr̄ʒ ⁊ n̄ ſeq̄t̄ op'. ſʒ opuſ ēē n̄ pot̄ n̄ p̄cedat ūbū. ⁊ ſic ūbuʒ dī pot̄ exiſtē nll'a exn̄te cātā. ſʒ cātā nll'a pot̄ ēē. n̄ p ipʒ ūbū quo fcā ſūt oīa. ⁊ q̄ꝛ timēt d' equocatōe dicit. q̄ ipē aug̃. itllig' d' ūbo q̄ ē fili'. q̄ꝛ ſtatī ꝑꝑe ſb' iūg'. q̄ ſol' fili' ē ūbū. q̄ fcm̄ ē caro. ⁊ laſ ūbū ſoluſ fi li' dī. Jt̄ idē dc̄ d' ſibol'. dī p̄ꝛ oīpſ. p ūbū ſuuʒ oīa cāuit. ipē uō nᵒ fcē capīe. ſʒ p ipʒ fcē oīa. Jō dnt q̄ ſac̄ ſcptā h̄ ſentit q̄n dc̄ oīa p ip̄m fcā ſūt. ⁊ ad heb'. portāſ oīa ūbo ūtutiſ ſue. q̄ gſtituit h̄edē uniūſoꝝ p quē fec̄ ⁊ ſcl'a. ⁊ ſilia ūba addicit. Jt̄ p rōʒ ſic arguit rō agē dī ē uelle cātāʒ ēē. ſʒ nō pot̄ uelle n̄ itlligat g apieſ agēdā inſe ip̄o. ſʒ gceptō ē agapiēte. g° iā h̄eo ōuginēʒ. ſi nō gapet nᵏ agēt. Jt̄ dī n̄ agit ut fab' extiuſ. ſʒ itlligēdo i tiuſ. ipādo q̄d ēē ggruat. ⁊ uidēdo ut iactū exeat. h̄ aūt opōneſ p'ſupponūt pſonaſ. Sʒ ſi h̄ p̄. adtē dat̄ pfudā ⁊ diligētiuſ. nᵒ ūi ēē ad ꝑꝑoit̄. ⁊ q̄ pluſ ē nᵒ ſana infid'. Rō ē p°. ad ꝑꝑoitū. q̄m q̄ō nō q̄nt. Vtꝝ gtigat uō itll'ctu. itlligē. illa ſu ꝑꝑoita ſic agē. q̄m nll'ſ fidel' d' ei negatiā dubi tat. tū uō intll'ctu n̄ itlligat ād. n̄ intlligat̄ reſ ſic ē. Sʒ q̄nt. utꝝ poito p ipoᵗᵉ. q̄ n̄ ē iuiᵗᵉ. ſ. q̄ idō n̄ ſic p̄ducrō. ūbi ypoſtatici. poſſit itlli ab eo ēē cātā. h̄ aūt negare n̄ ūi ⁊ ſan̄ i fid'. q̄ꝛ ſi dī eo q̄ itlligñdo. ⁊ cog°ſcēdo p̄duc̄ nc° gn̄at ūbuʒ. g° nō gnāſ ūbū. nō pot̄ ād p̄ducē. ſʒ. fili' ⁊ ſ. ſ. nō gn̄ant ūbū. n̄ gn̄are poſſūt g° nᵒ cāre. exᵐ. ſic āſ n̄ pot̄ ēē riſibil'. n̄ eo q̄ ē hō. g° q̄ n̄ pot̄ ēē hō. n̄ pot̄ ēē riſibl'e. nᵒ ualʒ q̄ſ fugē dndo. q̄ fili' ⁊ ſ. ſ. bn̄ p̄ducit̄. ſʒ n̄ ſine ūbo. q̄ꝛ p h̄ ſin̄ ūbo. aut itlligiſ gcōitātiā. ſic q̄n dico cor' xᵉ ē ialtar'. ſʒ n̄ ſin̄ q̄ntiᵗᵉ ul' aīa. ⁊ ſic redit eadē qō. aᵉ p iᵈ ſin̄ ip̄tat̄ aliq̄ cāuta'. ⁊ tūc ſē q̄ ſp̄ūſ. ſ. ſit ūbū cā opādi. ⁊ itll'nāi. alit̄ quā ēēndi. q̄ fl'm ē. n̄. n. cā effcīua. ē cā a gēdi ſuo fcō. q̄ꝛ n̄ ē ei cā pluſ ūbuʒ quā p̄ꝛ cā ab eiſ p̄cedat ut ſūt un̄ ip̄miᵗᵉ uolūtatiſ ⁊ n̄ ūbi. ul' itll'ſ. Vn̄ ūbū eᵉ ſapiā. ſ. ſ. ⁊ eᵉ ſapieſ

ſapiā genitā. q̄ n̄ ē ueꝛ ꝑ aug̃. Jt̄ ſi dc̄ caliᵗᵉ aliq̄. q̄n dꝛ p̄ꝛ nō cāt ſin̄ ūbo. tūc d'ncāᵗᵉ ſē. q̄ p̄ꝛ recipiat aliq̄ pfcōʒ. cālitatiſ aūbo. q̄ ē in fid' n̄ ſan'. Jt̄ nō min' dī p̄ꝛ p̄ducēdo filiū co g°ſcat. q̄ p̄ducēdo cātāſ. n̄. n. pot̄ dᶜ. q̄ dī p̄ꝛ p̄ducat ūbū. n̄ cog°ſcēdo. ſe ⁊ ūbū. g° ꝑ iſtoꝝ rōʒ. ſi dī nō p̄duc̄ ād cog°ſcēſ n' p̄ducēdo ūbū. g° n̄ p̄duc̄ filiū n' an̄ p̄ducēdo ūbuʒ. ⁊ ſic eᵉ p̄ceſſuſ i i fitū. Jt̄ plan̄ ē ꝑ oīſ. q̄ id ē p'nᵐ. ⁊ rō cog°ſcēdi. ⁊ agēdi. ⁊ ēēndi. g° ſi p̄ꝛi ūbū ē rō cog°ſcēdi. g° ⁊ ēēndi. q̄ nō ē itlligibl'e. q̄ fili' dʒ ēē p̄ꝛi. ſʒ potī eꝰ. Jt̄ q̄n p̄ꝛ p̄ducat. ſ. ſ. nō p̄duc̄. n̄ gapieſ. g° oʒ q̄ fili' ſit p̄ꝛi rō agēdi. ſ. ſ. q̄ fl'm ē. cū ipē ſit p̄ducēſ. ſ. ſ. oīo. ſic p̄ꝛ. Jt̄ ſi p̄ꝛ n̄ h̄t cog'tōʒ n̄ ſuo ūbo ge nito. g° ē ſapieſ ⁊ cognoſcēſ ſapiā ⁊ notitia ge nita. q̄ ē g̃ aug̃. ⁊ q̄ pluſ ē. cū ſua cog'tō ſit ſuū ēē. ſuū ēē eᵉ genit̄. ⁊ ſic p̄ꝛ ē genit̄. q̄ iplicat̄ gdcōʒ. Quāt̄ ad. qᵐ. dnt aliī. ⁊ ut cōo ſani ⁊ melī. ſ. q̄ ſic dcm̄ ē. ad h̄ q̄ āſ poſſit itllū. agē nō pluſ reqrit̄. n̄ forᵃ ⁊ h̄nſ formā. nᵒ refert iquocūqʒ ſuppoito ſit illa forᵃ. tal' aūt forma ē ēēnia d'itatiſ. ſūme ſapieſ ⁊ itlligēſ. ⁊ uoleſ iō iq̄cūqʒ. ſuppoito ponat̄. nō pluſ reqrit̄ ad agēdū. q̄ꝛ i ē ſibi p ſuā formā. oīſ actuſ ēēnt'. ſic iē ypoſcelū h̄re. 3. p formā tāgl'i. nā ſic ēē n̄ gtrt̄ gtinet dē ēē. ſic ille act̄ gtinet oēʒ act̄. ptat̄ ē aūt ſup. q̄ itlligē ſiplici notiᵃ. iē ēēnie ſic act̄ ⁊ pfcō ēēnt'. q̄ q̄dē notiᵃ reqrit̄ ad h̄. q̄ artifex cog°ſcat opuſ. q̄ dʒ ⁊ uult facē. ⁊ q̄ꝛ oīa h̄ iſūt ſibi. iq̄nt̄ d'itaſ. oīa pot̄ ta le ſuppoitū h̄nſ hāc d'itatē. q̄ aūt ſic iplibʒ rᵘ huī' opōniſ. ē p accnſ. ſic dᵒ. q̄ fili' poſſit p ducē. ſ. ſ. accidit q̄ ſic ab aᵒ. q̄ꝛ n̄ p̄duc̄ iq̄nt̄ ē ab aᵒ. imo iq̄nt̄ anll'o p uiāʒ ⁊ modū amoꝛiſ. ⁊ uolūtatiſ. h̄ ſic ab aᵒ. p uiā itll'ſ. Vn̄ ē penit̄ un̄ cū p̄ꝛe. iq̄nt̄ ipē fili'. p̄duc̄. ſ. ſ. exᵐ. ſi acci pē un̄ diſcū albū. dᵒ q̄ q̄nt ad hāc actōʒ q̄ ē diſggare n̄ pluſ fac̄ q̄ tal' diſc̄ ſit i uno pede quāʒ itbʒ. Q aūt iſta ſit ūitaſ q̄ poit iſta p̄. pbo ſāt̄ efficacit̄. fcā tplici ypoteſi. oībʒ dā ⁊ poita apho. Et pᵃ ē q̄ q̄n ād iē alit̄ pſe. oībʒ aliſ q̄bʒ iᵈ iē. p p'm ad huc i ent. 2ᵃ. ē q̄ q̄n aliq̄ paſſio iē plibʒ ſuppoitiſ. oʒ q̄ iſit uni illoꝝ p°. ⁊ pſe. 3ᵃ. ē. q̄ q̄n aliq̄ p'la h̄nt ꝑꝑa paſſiōēʒ oʒ q̄ inſit p ād cōē reptū ieiſ. Nūc ā expᵃ ſic arguo. cāre ꝑ oīſ inē tbʒ ſuppoitiſ. g° oʒ q̄ iſit pſe alīc. g° illo remanēte ſolo. haduc ieᵉ pſe. g° cū i una pᵃ ſaluet̄ dīā ēēᵃ. cui pſe ieſt cāre ſic itbʒ. pſe potit q̄ potuit q̄n plibʒ iēat aliogn p̄ꝛ reciperet exiſtē. a ſuiſ p̄ductiſ. q̄ n̄ ē i tlliᵗᵉ. q̄ꝛ p̄ductō p'ſuppoit ēē. Jt̄ ex. 2ᵃ. arg° ſic. cāre iē tbʒ ſuppoitiſ tinuſ. g° n̄ pot̄ iēē oībʒ pſe. ⁊ p°. ſʒ oʒ q̄ iſic uni. pſe tn̄. g° aliſ n̄ itllctiſ. ient. q̄ iēat oībʒ p ipʒ. Jt̄ ex 3ᵃ. arguo ſic. poſſē cāre iē plibʒ. g° p ād cōē repte ieiſ. ſʒ nᵏ ē eiſ cōē pſonale. q̄ꝛ illa ſūt icōicaᵘᵃ.

ē ſip' notiᵃ ⁊ amoꝛ idō q̄ ēēnl'r dnr. n̄ ſufficiūt ad p ductōʒ cātāʒ. ſʒ reqrit̄ notiᵃ ⁊ amoꝛ gcepti ⁊ p̄cedētes. ſʒ illa ſūt pſonaleſ. iō p dcō cātāʒ pſupponūt p dcōſ pᵃʒ n̄ ꝑ. q̄ſ ſcīe efficactiſ ꝑ forᵐ. q̄ꝛ notiᵃ p̄ducēſ ⁊ amoꝛ p̄duc̄ ei' ſūt rōeſ i ēēnl'i itllū ⁊ uoᵗᵉ diſpoitē ad p dcōʒ cātāʒ. q̄ꝛ ꝑ q̄ arcipit ēēnl'r ptinet ad ſolā ſpeclōʒ. ⁊ uidet ꝑ q̄ ſē itali ſapie ſē ſol ꝑꝑeᵐᵉ ſapiā at genitā n̄ ſol' ē d'clā coꝝ q̄ ſē idō ⁊ ex dm̄. ſic p̄ducta coꝝ q̄ ſē cā.

g° sola eẽntia ẽ oĩs. g° illa saluata iẽ posse fa
cẽ. q icepat oĩbz. Jt oĩs cã pma. pom suũ effcm
sin ḟ. n' ihus q sut formal'r. g° si pr pot pducẽ
cãtã. effãue meᵗᵉ fi°. g° pot p se sine eo. i. eo nõ
itellcto. Jt i oĩ gnẽ est dare aliq pm ad q re
ducãt oĩa i illo gnẽ. ȝ gnŝ pdicto4 ẽ aliq gnŝ.
g° oȝ uenire ad aliq pmũ. ȝ n suffic stare icbus
suppoitis. imo ult oȝ duenire ad pm. q i sua ac
tõe n dpẽdat ab aliq° pori. Jt ome p acñs
reducãt ad p se. ȝ h ẽ p accñs. dr gnat. 7 h ẽ p se
dr cat. pbo. illa po ẽ p se qñ pdicat ie sto cuȝ
reduplicatõe forme. 7 hõ ẽ ronal ĩqñt hõ. 7
sic ẽ h dr caire pot ĩqñ dr. illa at nõ ẽ p se ȝ
p accñs. q ẽ fl'a cũ reduplicatõe. forᵉ sbr tal' at
ẽ ista. dr gnat ĩqñ dr. g° oȝ reducẽ hac dr gnat
ad hac dr cat sic ad sua p se. Jt qñ un n dpẽ
det ab a° i sua opone pot cũ exeq n intellcto illo.
ȝ tal' ẽ pr g° 7c. Jt pr eo m q pcdcap pduc.
ȝ se ipo pcdcap absqȝ alcius amicto. g° 7c. Jt
oĩs pso q ẽ ipducus ẽ ipducẽte altou m. p dvo.
aliogn n possȝ id pducẽ. g° cũ caire sit pso ab ta
oȝ q sit oplete ipducẽte. ita pfce 7 plus qua ip
ducis. g° q pot cũ ill' pot absqȝ ill' intell'cus. Jt
n ẽ ponẽd i dis. q d roget ei psoni. n° ad sbthẽ
dũ. ȝ si p rloz n acqrit pri. p ei pnatoȝ nõ ẽ ad
sb thẽnd. g° n ẽ ei sb thẽda pso aliq ab ta ql' ẽ
caire posse. Jt ido. n ẽ n sta 7 rlo. ȝ p rloz n
pot agẽ. eo q rlo n pn m n tin alicui acois pot
eẽ. ut scbit. q. phy° 4 g° oȝ q agat p sta. ȝ
nll's effcs psuppoit n cãȝ sua. g° effcs caĩois nõ
psuppoit n diaȝ eẽnia. Jt qñ aliq ita se hñt q
un nõ icludit i intell'cu alcius. oplete. possũt i
tll'i seorsũ. ȝ sic ẽ i ppoito. qr ex nor emato. n in
cludit i i tiori. q planũ ẽ n eg. qr tũc eẽt coior
7 maioris abit. extior qua itior. q fl'ȝ ẽ. qr op
tet q ad dstructoȝ ei. seqret dstruco. minoris
ãbitus. q tot ẽ fl'm. Jt caiscpto ppo n caisc
bit oõe. ȝ oõe ẽ caire. ppuȝ gnare. g° 7c. mi. pȝ
qr dstructa oĩ ppetate itlligit remanẽ dr. itlligẽs
uolẽs 7 potẽs. vñ n ẽ potẽs emãtõe. n° sapiẽs n°
uolẽs. ut sup fuit dcm. vñ n ẽ sapiẽs qr pduc. ȝ
eg° qr sapiẽs 7 potẽs io pduc. p°. na tales õrigiẽs
supponũt psõnes n gstituũt. pȝ g° q po opatiã
cãta4. n ẽ ubũ dnuȝ. q° pr ul' tota tnitas. etia
at actũ caĩois. siũ pducẽda ad eẽ a° agẽd. qm
po h ẽ id q° pr 7 fili' 7 s.s. sut un pnapiũ ime
diat alta4. n ut dsticta sut. ȝ pcĩt idsticti. 7
ut ẽ qd eẽnle. i quo un sut ipẽ 3. p°. sb qda in
dsticõe. q le n ẽ ubũ dcl'atiuũ. q dr fili'. q ẽ sol
ubũ psonale. ul' notõale. ȝ ẽ sola na dia. exñ
idsticta. n ut pl'us dtiate. ul' alicui' alcius. ȝ u°
nll'a hns dsticto4. pp q dr un cator. Jhus g°
sic uisis. restat uidẽ ultim. f. responsiones ad
ar°ta i ōriũ adducta. Ad p'm g°. dcq q mi° ẽ fl'a
qñ dr q eẽ nõ pot p sce existẽ n ictbȝ. qm dffẽt
dicẽ h stat cũ isto. nec repugnat. 7 h n pot eẽ.

sin isto r°. hui' effcs. sic pȝ d oculo iaĩali. q opẽ
stat cũ aĩali. ȝ r° aĩal' opoms. n regrit. ut pȝ i al
pa carẽte ocul. 7 sic ẽ i ppoito. qr dr optime existẽ
icbȝ suppoitis. vñ n repugnat siplicitati diuini
tatis. eẽ icbȝ. ȝ r° caĩois n exigit. n q sit i uno.
Ad. 2. cũ dr q qñ aliq po. ordinat 7c. d° q uer ẽ
ȝ n sẽ. q si po dia itll'ctiua. adtig pm itlligibilẽ
ut puta se ipȝ. q pp h adtigat ipȝ sb roe quacqȝ
ut puta õriginatiua. qr id nõ ẽ qd ȝ ad ad. n° ad
tigendo id format ubuȝ. notõale. ȝ siplicẽ noti
tiaȝ obi cabil' isius rõis. Ad. 3. dcq. q id un pm
i quoȝ gnẽ ẽtiuȝ. n ẽ uniuocũ. ȝ analogũ p adt
butõȝ sic pȝ d igne. vñ n sẽ q si itlligo caliditatẽ
pipensul' uini q itlligã caliditatẽ ignis. n° eã
icludit ȝ poti' eg°. qr i un gtinet oĩa p'stiora. io si
itlligo pmũ itlligo oĩa alia. sic pȝ d dõ. ul' dcq q
id unũ ẽ ipẽ dr. a q° pcedit act itll'ctõis eẽnl' nõ
notõal' q dr ubũ. aliogn ad h° n staret ip°. qr
ad h° ẽ ult pcedẽ. f. ad notitiã exqua pcedit ubũ.
q ẽ sapia de sapia. f aug. Ad. 4. dcq q uer ẽ q
sic opa hõis nll'a sut n cord gcipiat. sic opa dei
nll'a eẽnt. n ea p itlligeret. ȝ ex h n habet q tal' p
itll'ctõ. sit psonal'. ȝ ẽ eẽnl' qua itllig oĩa oba. fa
ctibilia. Ad. 5. dcq. q idisa sut opa tnitatis. qm
qcqd opat un suppoitũ 7 reliqui. ȝ pp h n habet q
un n possȝ face. nõ i tll'cto a°. sic pȝ. si gsecret uniq
hostiaȝ. ul' ecclia. oms sil' faciũt. uniforit. tñ si un'
sol' eẽt eps idẽ faceret. Ad. 6. dcq. q cũ dr rl'a sut
sil' na. gceto. ȝ dr ut ẽ cã efficiẽs 7 final' 7 ex
plaris. ẽ cã 7 cãtuȝ ẽ cãtũ. ȝ nll'o m° ẽ cã ut tin'
ip°. Ad. 7. dcq. q ma° ua. ẽ. ȝ mi°. ẽ fl'a. na si
u' n ẽ ro agẽdi. ȝ rõa. qua cog sit rõati oĩa fca
7 fcibilia. n° obstat. q dr. q p ipȝ fca sut oĩa. qr
h uer ĩqñ ẽ unũ cũ pre. 7 nõ ut dsticte. qr ego
7 pr un sum. 7 pr ms opat usqȝ m° 7 ego opor. ut
ipẽ dr. n° pot fili' face qcq. n q uiderit pre. face
te. Ad. 8. dcq. q ut ia dcm. fili' n dr ars ppẽ ital
q pr p eũ agat. qr h ẽ fl'm. ȝ dr ars appate. na
7. f.f. dr oĩuȝ artifex. oẽȝ hñs sciaȝ. 7c. Ad. 9.
dcq. sil'r. q fili' n ẽ mag splẽdor. quã ipẽ pr. na
ita cog°scit pr. p suũ splendorẽ. sic p filiũ. imo
p pius. ȝ ptato dr splendor. ipẽ fili'. qr ẽ ut dixi
ubũ dcl'atiuũ. ȝ p q tale n oẽ ro agẽdi. Ad. 10.
dcq. q caĩtẽ pcedit ado p uolũtatẽ. cui' uolũtatis
pfco ẽ amor. ȝ ille n ẽ notõal' ȝ ẽ eẽl'. sic dic ag
qr dr bonus ẽ io sum. Ad. 11. dcq. q si cũ ima
ioii q imiori. accipiat. opo nẽ 7 uolũ° unifor
mit. tũc uer ȝ qr fit uariato i medi io nõ
ualet. na i uno accipit p actu notõali. 7 i a°
p actu eẽnli. sep. n. si accipiãt eq'lit. f. ul' tm
eẽnl'r ul' tm notõal'r. opo itll's ancedit opoȝ
uolũtatis. Ad. 12. dcq. q dr n hñt se alit nũc
quã pius. potuit se hre. aliogn sic argueretur.
mouet. qñt ad pfco i tnseca. ȝ n arguit de
extinseca. na pius n refebat n i h'tu. m° refert
i actu. pp mutatõȝ fcaȝ i suo grlatiuo. Ad. 13.
dcq. q gcept' ille quẽ dr hre d rebȝ faciẽdis. ẽ sua
rõa apphẽsa. q dr notitia simp°x. qua oĩa cog°sc.
q ẽ sua eẽntia de se. nõ tñ refert q nõ possit dicẽ.

rl'om. p ut opat ad res. sic dr cator. Ad. 14. dcq
q dr itllig unuȝ 7 pl'a. qñ aut phs dr q n itllig n
id un. uer ẽ qr n ẽ n un mediuȝ. cog°scẽdi. q nõ
differt a se. q ẽ sua eẽntia. 7 p h pbat si alit fieret
q ei itll's uilesceret 7 mutaret. Ad id q dicis ulti
q id un ẽ fili'. dcq q uer ẽ. q ẽ fili' 7 pr 7 s.s. 7 hi
3. un sut. Ad. 15 cũ dicis. q una ẽ po tri. g° cũ
pr ul' alii opat. opat. po coi. g° glȝ opat. cui est
cois illa po 7c. d°. q uer ẽ ȝ n sẽ. q p illã po'as sic
p° dsticte. imo poti' q sut unite. qr ĩqñ hñt
unã po's sut un. aliogn ĩqñ sut dsticti. n° ha
bet coẽ. Ad ultim dcq. q rlones n causat n°
causat ȝ gsecut. vñ dic rlones n sut cã. alicui'
rlonis cãtẽ. ȝ poti' dia eẽntia ẽ cã. oĩu co4. q
sut f dvõ. vñ mi. fuit fl'a. Ad auctes alle
gatas p pma oppione icõr° gonis. dcq. q ita ẽ
uã h. pr 7 fili' opat p. s.s. sic eg°. vñ n gpetit
fi° roe sue emãtõis. ȝ roe sue eẽnie. ȝ p tato
pot d'. qr bt's. iohẽs. uolẽs nob redde filiũ d q°
agit i magnã reuẽtiã. sic dm. lo d eo sic d
dõ. 7 uẽ gpetit sibi ȝ n plus quã. s.s. n° ipẽ ne
gat. d. s.s. imo d ipo dr. q dispoit oĩa suauit.
7 ps. ubo d celi firmati sut. 7 spũ oris ei' oĩs
u'tus co4. Ad rões dcq q bñ arguit. q oȝ q
agẽs pius itlligat. ȝ n q id sit intelligẽ psole
ȝ eẽnle. ut dcm fuit. qr n emat ut tin' actõ
nis siplicis notitie. ul' intelligẽtie. ȝ ut actõ
p° ab agẽte. qua itllig formal'r. fili' at n est
id. q° pr itlligit formal'r. ȝ q° dcl'at se itlligẽ.
sic flos ẽ id quo arbor dcl'at se florẽ. q ẽ tin'
floriditatis. Et h dca sit ad p'sẽs d ista qõne.

Verũ. utr m° abstracta ab oĩ forma. sit po
2 pura. ul' dicat aliquã actualitatẽ. Et ui.
q sit pura po nll'aȝ hñs actualitatẽ. qr f phm. m°
ẽ po. tm. ȝ q ẽ tm ipo n ẽ i actu. g° 7c. Jt
q nll'aȝ ht forma n ht eẽ. cũ f boetiũ oẽ eẽ sit
a forma. ȝ m° ut suppoit nll'm ht forma. g° n°
eẽ. Jt n° pot fi sine eo q icludit i sua roe. ȝ
for° includit i mã 7 roe m°. g° m° sin oĩ for° nll'ȝ
habebit eẽ. ma. pȝ. mi°. pbat. qr m° d se 7 d sua
nã ht pte ex pte. ȝ icludẽ i sua nã pte ex pte.
ẽ icludẽ gntitatẽ. q ẽ forma. g° ponẽ m' eẽ sine
oĩ forma ẽ ipole. Jt n ẽ ens n sb aliq roe dtia
ta entis. ȝ m n ẽ sb aliq roe dtiata entis. qr n est
sta. n° gntitas n° ad tale cũ sit ipo ad oĩa ista.
g° 7c. Jt 9. id q n ẽ ita q n dr aliq ẽtitatẽ n pot
eẽ tin' caĩois. ȝ m° d se pot eẽ tin' caĩois. g° m. d se
dic aliq ẽtitatẽ pt forma. Jt id q ẽ ps realis
alicui' dic aliq ẽtitatẽ realẽ. ȝ m° ẽ realit ps g
poiti. g° dic aliq ẽtitatẽ realẽ. Jt id q ẽ sbm
alicui' ẽ aliq entitas. ȝ m f oms phos ẽ sbm gna
tõis 7 corruptõis. g° ẽ aliq entitas. Jt id q pot
sup se recipe a° 7 id sustẽtare ẽ aliq ẽtitas. ȝ
m° exuta ab oĩ forma pot sic se recipe forma. g° 7c.
Jt id i quo a° fudat ẽ a°. ȝ po passiua 7 i cũ a°
ad formã fudat. in m° g° m est aliq ẽtitas.

Gom°. d sba orb. eẽ pri° d m° sic dr. vñ nãẽ ẽ nãȝ hui' sbt recipi°
sbales formas. f p° m° eẽ nãȝ m°. po. f. q po ẽ ei for° sbal.
7 io nll'a ht formã ppia 7 nãȝ exire i actu. ȝ ẽ sba i po. 7 io
diffile ẽ dignat a° intelligẽ n i gpatõe ad a° ut phs d°.

Ad p'm° dcq. q m°. d se 7 d sua gditatẽ absqȝ oĩ for°.
dic aliq entitatẽ. ad cui' euidẽtiã ẽ notãd q
entitas dupl'r dr. siũ actualitas. vno m° ppẽ 7
simpl'r. alio m. f qd siũ coĩt. Entitas sup ca ppẽ
7 simpl'r. ẽ ẽtitas formal' q p formã i m° gpoito.
7 m° i gpoito. q ẽ pnapiũ actõis. q maifestat nob
act pmus itior. f. actus eẽndi. sic p igtõȝ eẽ igt.
p itll'ctõȝ eẽ intll'ctiuũ. Et sic dnt scir phy q eẽ.
siũ actualitas ẽ a forma. 7 sic eẽ ẽ qda imitato
dini eẽ. pfca 7 p actũ scdm manifestata. Et sic d°
aug d ua rel. c. 39. q oẽ format ĩqñ format
ẽ. est. f. pfco 7 manifesto. alio m° dr entitas f qd
7 coĩt. entitas eẽl' q ẽ qda imitatõ. diui eẽ ipsa.
quodam m° accita qr p actu scdariũ nõ maifestata.
imo actu rdisarguenas ab uno vad. 7 sic uult
phs q m° scit. f. p ab itll'ctu nro p analogiã ad
formã. 7 sic m° pma ab oĩ forma dnudata. est
q dã ens. na m° nõ dic q° ad suũ eẽ formale cãta
est ado imo 7 q° ad suũ eẽ eẽnle. f id q ẽ. alic
m° eẽt mediũ it catorẽ 7 cãturã. q n eẽt cator
n° cãta. q ẽ erroneũ 7 excoicatũ. 7 sic dic aug
d ua rel. bon ẽ omẽ format. n nll'm ẽ g° bon.
capacitas forme. 7 io bono4 oĩu actor q pstat
formã. ipẽ fecit 7 posse formari. Et hug d sac.
l. p°. p. 1. c. 1. oĩa q fca sut. dr n soli exim fecit
ȝ m° oĩu ipẽ dn° caruit. vñ i p'n° cõn i pn° cdũ
dr celũ 7 trã. Est g° m°. f sua eẽ°. q dã ens diuit
q dã m° occulte quodam maifestatiuũ. di entis m
imitatiuũ. ȝ n ẽ ens pfcm p actũ suũ. nob m.
vñ ẽ ens f qd n sipl'r. vñ aug. xii. l' gf. c 2°.
si dici possȝ ad n ad. 7 ẽ. 7 n ẽ. h ea. f. m dicẽm.
Et qr ẽtitas siũ actualitas 7 possiblitas dnr rl'a
tiue. qr po d' r'm ad act. 7 si un oppitoȝ dicit
ml'tipl'r 7 reliquũ. io possiblitas dr dupl'r sic
7 ẽtitas. Et vno m dr ppẽ. f. capacitas ẽtitatis
formal'. 7 tal' possiblitas ẽ i rr na. f. i m° q est
i po ad oms formas. 7 ad eẽ formale. 7 h po dr
ppẽ. tũ qr real'. tũ qr r'u ẽtitatis formal'. q ẽ ẽtita
ppẽ 7 sipl'r. 7 sic d° ag d ua rel. c. 39. q oẽ forᵗ
ĩqñ format ẽ. 7 oẽ q n dũ format ẽ ex do ht q
formari possit. Et sic uult phs. 2. me°. q m. ẽ
fudamt nẽ. Et h po m° ẽ iq q ipa eẽ° m° sub
sola roe r's ad formaȝ. qr nll'aȝ re apponit n° aliq
gpoȝ ire. qr si aliq re ab ta differret tal' po ab eẽ.
m° eẽt actus 7 forma i m°. cui' pculdubio m° eẽt
receptiua. 7 i po ad eã. 7 d illa po eẽt eadq qõ 7 sic
eẽt abire i infinitũ. 7 sic po noiat r'm fudat i m°
7 ex se nõ exta° aliq° extre i m°. differẽte re ab ipã.
q admod silitudo ht eẽ i hõie albo. p r'm ad aliũ
albũ. p suã albedinẽ quã ht in se. 7 h ẽ po pure
passiua. ad quã ht reducu oĩs po po passiue. ut
dtiat phs i 9. 7 ix. me°. Alio m dr possibilitas.
coĩt 7 n ita ppẽ. f. capacitas ẽtitatis eẽnt. ipi m. Et
h capacitas siũ possiblitas. n ẽ ire ȝ tm i roe. ire n
ẽ qr m° ẽ pm fudamt oĩu formaȝ. io m° n ẽ gnal'
n° corrupt'. ut dog phs. 1. phy°4 qr n ht sbm an se ex
quo generet. nl' in q resoluat. p n. oẽ cãtũ oȝ eẽ ra°
receptũ. qr tũc. c. in. b. b. i. a. 7 sic i ifinitũ q ẽ ipole.
imo oȝ ponẽ un ens cãtũ. oĩu alio4 receptiuũ. i

Nõ f aug ... m ẽ i formis.

Et q tal' po real' eẽ n possi
p' pr aug A. d tm. c. 1. u' d
q oẽ q rl'ate dr ẽ 7 ad
excepto rl'atõ. nii
ibi exp'sse poit q ipole
eẽ rl'aȝ n sit ad q rl'ate
dicit. si nll' po q rlo ẽ
nll'a ẽtitas sb eẽ pot.
i q° fudẽt illa rlo.

qlibz pm

nllo a° receptu. et h e m q e fudam e oiu formarum.
s ista capacitas e i poe apphendere. q itellig hat ca
pacitatem s modu s que itelligit capacitatem eatas for
mal. Chus g sic visis pz qd qsita. Si n actuali
tas dicat etitas ocpleta p actu suu nob maifestata.
sic m pma i ee sua n ht etitatis. Et ad h e ro ex
me tnsmutatoe et puatoe. ya ut pz ad sesu m ten
dit ad formas et iclinat ad illas. Vn uult aug
l. xii. qf. c. x. q mutabilitas docuit m. ide uult
phs et gm. Costat n q n mouet ad id q ht. hitab.
n. exntib; ima amp. no e mot. g cu m tnsmu
tet ad oms formas. nlla illarum dna sua ht actu
imo e ipo ad oms illas. possi. q dr capacitas eta
formal. Sio g m isua ee n ht etitas for.
et h m e ipo possi reali. Et h r e ro aug. 12. qf.
2. c. mutabilitas aut yr mutabiliu capax e oiu for
marum iquas mutat res mutables. et h qd e nugd
aimus. nugd cor. nugd spes aimi ul corpis. q. d
no. Et h e ro phi 2. me. c. v. u dr q ifudamto
ne n e distictu. n e sta no ql n qnta. s; ad oia ista
qd idinatu. Et h ro e gm ide. qd q m pa cuz
sit ipo ad oms formas. nlla illarum ht actu. q2 pm
n dz ee ialiq dispone eorum q fuit ieo. Si no actua
litas dicat etitas dnuta. q e ipsa immutatio dni e
as. s. etitas ecent. sic im s nam sua e actualitas.
Et ad h e ro exem inse pfone. oe n pdicat igno
pdicat. ht apducere aliqd pfonis qua pdicati assi
milat. et q ips imitat. m uo pdicata e add n tm
quo ad ee formale. imo q° ad sum ee eenle. q a so
lo do cauat ht. n ab actu iformate na un oppoitorum
n e cu formal alterius. itaq eu ponat i ee suo. s m
et forma sut oppoita. g remota oi for salte p in
tellectu m ht i ee sua ad poitiuu q° dimiuitat et
q° do assilat s modu suu. Vn ise ht uestigiu tni
uitatis unitatis et boitatis. q pa. fudat s qdditatis
ete n futaz. hita n hitaz. n. n. ht. uer un et bon
n. ens. ens n e pma incnto. q psuppoit ialus. et in
cludit ieis. Vn dr auctore d cau. q pa r. creatay e
ee. et n e an ipm catu ad. et gm dct i q p pma cam.
no e ad catu ente lati. io m pa isua ee ht ad act
ualitatis suu etitatis. Vn dic aug d ua rel. c. xi.
q ois res ul ee ul na. ul siq a° ubo meli enuciat.
sil ht h ca. ut un ad sit et spe ppa discnat ab alus.
et m ordine n excedat. Et plato qres q sit na m
i2°. thym. sibimet respodes dr. quam g ei un quane
ce ee. nam putadq e. opinor oiu q gignut receptacl
e. et cu uelit i ei g mio formati. ipa iformis manz.
e q; asus ei silis molli cedeti. qaiq; me iqua ipmu
tur. valia sigula. moificat et asigant. oimod ab
i cetoib; ipa uo. nc forma nc motu hns. exsiuna
oi forma carens. ioq; neqz tra neqz aqa n gcqd a
ex hus catu appellandu e. s; iuisibles poti spez qnda
et iforme capacitate. mira qda et ixophnsibli roe. it
nlla raliq statz. nc plene itelligible nc plene sen
sibles. sposita. s q exhus q iea coicat itelligi posse
uidat. cu tn n sit. Et io uerissima sut oia dca
d m. q e ppe n et q e it ens et n ens et certa talia. q
iueniut i dcis scorum et phorum. Equocatio g° et ipsa
d ciatio uitatis in phya. decipit cedetes q nllm sit

ee n aliqs act. a aliq exnia iactu. n forme ul a fora.
Et exh pz. alia qo. s. q dr pot face m sin forma.
cu ipa sin oi forma et p se ipaz hat ee. et i cu mlto
min ipa a fora dpedat qua accns a sbo. et tn sit acns
sin sbo. et i cu dr possit face qcqd n iplicat gdcoz. h
uo nllaz iplicat qdcoz. C Ad pm argm igitur et 2m
pz ryo p eu q dca sut. C Ad. 3. dcm. q qntitas e isto
disibli hnte pte ex pte. n an qntitate iactu. imo
cu e sb qnte. q e ro extesionis. ptatio uo ptu me
ul extensio n dr qntitas. q2 id q e p se ptible. et ex
tensible dr qntitas. h aut accidit me no m e. s
ma ut qnta e ptabil. ma pus e dusa hntu. q2 cu ra
dical qntitatis. s; qntitas pus actu. ut fora d cau
roe e ptatio. C Ad a dcm s q coit diuidat n diuid
n i illa q sut p se entia. ocplete. sic sta ocpoita et
talia. et q2 ma no e tale ens ocpletu io n cadit sb
aliq roe diuiata encis. Dnde tn sta sic pz p toctu
sr libro pdicamtorum et qn phs dc q n e sta. dbet
itelligi ocpoita. ul ocpleta et pfca.

Vsa h qr utr pati sit ppe ppu m. Et uu q n.
q2 id q pot alia ouenire n est ppe ppu. s; pati
pot alia ouenire. g° et c. ma pz. mi pbo. q2 ctaz
e q accidetia q remanet i hostia ocecta. nllaz
hnt m. et tn patiut susapiendo caliditate et fri
giditate. et i motu na ois mot e imo s phm.
illa uo mouet. C p forme q susapiut mag
et min. cu eis addat aliqs gdus ctu e q id recipi
ut tal aut recepco qdaz passio e g° et c. C q. ho.
uoles pbare q ido nllm sit actus pbat. p h. q
dc. q id q n ht m. nllam forma pot recipe s; i
do n e m. g° nllm actu pot recipe. s; istud arm
n ualet n pati. eet ppe ppu m itaq nlli ali
ouenire possz. C It s oms cu phos qua scos
ma et forma distigut abiuice. p age et pati. q2
age e ppu forme. et pati me. C It illud q i est
alicui p° et p se et iqntu tale e sibi ppe ppuz. s m
i e s se et inqntu m pati. g° e sibi ppe ppu ma
pz. mi. pbo. p phm i p° d gnone. ubi poit i c
d age et pati. q m s se et s q m e passiuu et a
sbdat i. q si eet pole aliq caliditate ee separata am
q illa nullo m possz pati. g° et c. C Ryo ad qstioez
ista qua qr utr pati sit ppu me. distiguo de pati
sic distiguit phs i p° d gnone. et dc. q ad pot dici
pati dupl. vno m sic sbm recipies ad iforma
tiue. alio m sic tm p passionez tollendus. p° m°
pati e ppe ppuz forme sic bn pbat roes fce i argue
do. et i pbari pot p mltas auctoritates. Na plato in
timeo loqns d m dic. q ipa e receptaclm oiu q
gignut. Et aug. 2. me. sue. c. i. oe q e isto e
in sta m. s; n quiat. It phs. 2° me. uult q m
n e sta d clata n ql n quata. s; i po ad oia ista re
apienda. q2 ma e id q e ipo. It. v. et ix. me. ad
potetia m reducat ois ro pot passiue. It. 2°. me.
m ico q no itellige ncce e. It gm. sr finé pmi
phyorum. dc s mte phy q tnsmutatio docuit nos
ni. et i2° me. oz m yginari ire mota. et i xi. oia
q tnsmutat hnt m. et i eodq. cu pot passiue et recep
tiue. iqbz e po. ma e. It sr. g. phyorum dc q h ppo e.

qlliz pm

qutablis. q simpx e caret po. et q caret po simpx est
po. n e cu alicui exduobz sbatiis. Et aug. A. l. sr
gen ad liram. si aia eet qd igmutable. ei m no
debem qre. It 12 qf. m n est corp. nc aim set
capax oiuz formarum. Et sic pz p dcas auctes quo
pati p° m supto e ppuz me. Scdo m pati e ppu
forme ab agete cato. et h d. q2 ab agete icato et
ma possz pati isto m°. cu ab eo possit ad nichilari.
Et q fora isto m° patiat pz. q2 id q corupit patit.
s forma ppe corupit. g ppe patit isto m. et sic
pz qo. C Ad pm argm igitur dcm. q accnia panis
q remanet i hostia ocecta. n patiut p receptoz
forme. q2 illa caliditas siu frigiditas q i recipit
no recipit sic isto. s sil dia uirtute coexistit cu
ill formis q sut i sin sbo. Q uo ulcius dicebat
d motu. dr. q mot a e nal a uolet si nal ht
fi. a fora q e cu ill accntib s. a fora grauitatis
ul leuitatis q i remanet sic alia accnia pani
Si uo sit mot uolet tuc ht fi ab aliq ui et q
lte ipsa ibi. et tal fora n e sic isto. s sil coexi
stat cu alus accntabz. Q uo dr q mot e imo
bli sic isto. dr. q sic mot ad loc. n dat aliqua
forma d nouo sr addita mobli. s sol qndi r
si uo sit ali mot. n e a q o ipa gno ul coro.

Vuesit fuit. Vtr intellis btis indigeat spe aliq
qua mediate dm uideat. Et pbabat putet pre.
Et p° q reqrat spes sic. C Ipole e. aliq exire iact
2m. n fiat iactu p. s; itellis fit iactu p p uaz spez.
g° oz q an q fiat uisio illa. spes det qua mete fiat
i illo actu 2°. q e uide. C It aug. 9. d t. xi. cu dz
nouim fit aliq silitudo di i nob. illa tn ifior q
i infiori na e. C It i ee di sut pla uisiblia. s; cu
itellis btis sit d se indtiat. oz q detinet p ad ad h
ut dtinate uideat. id aut sit dtinas intellct uo
cam spez. C It ad nobiliore mod exndi. re nobi
lior mod opandi. s; aia ht nobiliore modu exndi
i core qua ex cor. g° cu h semp indigeat spe. forti
idqz qn e i peiori statu. q e ex corp. C q. statu
bto n opet cogscé dm p catuz. s; qcuqz cogsc dm
p spez. e hui. qm illa spes e cata. C It n e mino
ris uirtutis uolu itellis qua uolutas. s; uolutas btn
dispoita. p hit glie aliq dm ime. g° et itellis. C It
ois itellis e na intellctual. s; spes sit poita e itellm.
g° na intellctiua. pbo. mi. e. ym qn ad attbuit
aliqbz duobz. oz q un q et ad sit q. sit pz d calido et
calore. s; ille actus cogtois attbuit duobz. s. itellcu
ut agnti. et spei ut roi agendi. g° spes e ro qr id
agat. s; tal e p se intelligere g° et c. C It ois fora
i supposito. pot exire iact suuz ppu stati q sibi pse
tat obm. s; tal e intellis. g° pot stati q ht intelli le
exire iactuz suu ppe ppuz q e intellige iluie sibi
infuso. exm d oculo. C It si ptito oz ee spez ut
dtinet itellm ad diaz eez uidenda. eade roe oz q
ad uideda distictoz partium det spes et ro dtinas r u
illorum q uide expedit ad btitudez. s; ipole e q aliq
dtinet sil iformet spebz. sic cor diusis figuris.

C It id q e ro uidedi oia. oz uni intelligndi. s; tale
dia ee. g° et c. C It si ibi e spes e itelligibil q e q
da etitas. tuc q ro. ul itelligit p spez. ul sin spe.
si p spez alia. tuc qra d illa et sic i infinitu. s; h e i
oens g e stare i pmis. si aut dicas q n p spez. g°
ead roe nc diaz eeniam. C It ma or e oentia it
diaz eeniaz. et stiz cogscete. qua it spez et eu cuie.
g° cu aia sit sta. maior e oentia it se et dm. et sic
mag dm repsentat qua aliq ei spes. C It i roi
illa cogtoe qua spe indigem. sic e q ablata re
cui e spes. ad hc remanz cogto remanete spe. s
dato p intellct. q qs sit iformat spe. poni dici.
btis non uidedo dm. q fz e. C It ma or pfco q
possit ho btis hre e dm uide. maiori aut pfoi
q pot hi debet melior mod. q iueniat i cogs
cendo. q e sin spe g° uidet dm sin spe. et c.
C Ad itelligntia qstionis qsite. sut q. uideda p
ordine. C pm e. qd sit spes. C 2° qd e uide p
spez. C 3°. error quorda ponetiu dm uidi p qua
da thophanias. C 4°. qd magri et doctores se
tiut d ista qone. C q. respodebim ad aguméta.
C Quat ad pm d°. q una et ead res s diusas sua
osidratones sortit diusa noia. puta gmatica i
aia. ul forma arte imte artificis. pot d na. fora
act. spes endeltia. q qd e. yda qlitas. Vn tal
res puta gmatica. siue et calor ab te osidyata.
uocat queda na. illa uo eade ut dat ee gmatic.
di fora. eo q oe ee e ab aliq forma. illa et dr spes
siu ydolu put ocpat ad op extnsec. q fit ad ya
ginatoz eorum q sut i aia. Vn A. me. ab arte
uo sut quorucuqz spes e i aia. spez aut d°. qd erat
ee cuicuqz. et talia uocaut plo ydas. sic dr ag
83. q. ydas grece. latine possum appllare spes siu
formas. pot et d act pquato aia ag p ipaz ton
latin. na n agit ages n put e actu. et gmati
cato q fit ab illa dr act. 2°. q tn uocat hit r u
2°. et dz act ut hit. et ille act ut act. It ut
illa itelligit ab intellctu uocat q qd e. eo q e
obz itellis. Vn 3. d aia. spes qde itellis ifatasmatibz
itelligt. et q2 ea q itellis intelligit sut i aia. dr. 3°. d
aia. q aia e loc spez n tota s; itellis. It sensu
e susceptiuus spez sin ma. It itellis e spes spez
i. qditatum. It s q illa pfic sbz sua m. dr eelia.
q no pot separi amorphea ut dr i physicis. q°
i me. qn distiguit gna cau. dr q a° m dr ca
et ex. h aut e ro ei q qd erat ee. It tal na sup
dca. uocat silitudo put p illa aia assilat alei.
Vn h et pla noia opetut uni rei. Sic g° pz. q p
fco itellis. fora et spes. endlecia et act. p eode acapiut.
C Quat ad 2m. d° q uide p spez e hre aliq foras
accntale i hente intellctu. cu itellctui tal fora
accntal. e ro p qua agit sua itellcto. sic aqua
calida calefac p fora accntale calidz. et uocat
spes. q2 p eaz reponit sbz. i illa spe accntalis. aqa
sic tal opo. cait coie qm p dc ecassitatia ee for l.
C Quat ad 3m. d° q aliq ad tedentes uba sacre
scpte et scorum. dixerut q bti uidet dm igbzdam.

Diuisio

[illegible]. 20. [illegible]

C It spes duplx ht ofim. vno m [illegible] m
oculo. alio m [illegible] ad uisu [illegible] recipit. ipa [illegible]
spes [illegible]
colore [illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

resplendentes sive theophanias. Sic dicit Augustinus. Quod autem ad supra sunt causam sive errores. Ex veritas itaque est illud quod dicit apostolus loquens de deo: Quem nullus hominum vidit umquam, sed nec videre potest. Quia lucem habitat inaccessibilem. Item Ambrosius dicit: deus est natura invisibilis. Sed illud quod est tale per naturam non potest per aliud superadditum sibi auferri. Et propterea adhuc. Item cum illud sit pelagus essentie infinite, noster autem intellectus est quid finitum, ad hoc quod fieret sibi proportionatum illud intellectuale dicebat quod oportet obumbrari illam infinitam claritatem, ne retunderet noster intellectus. Exemplum de nube obumbrante solem. Talem autem obumbrationem appellant resplendentias et theophanias in quibus deum videmus. Item Crisostomus super illud Iohannis: Deum nemo vidit umquam, dicit: ipsum quod deus est, nec prophete nec angeli nec archangeli viderunt.

Ista namque male dixerunt, quoniam sacra scriptura asserit nos deum videre sicuti est in vita eterna. Sic dicit beatus Iohannes prima canonica sua 3: Cum autem apparuerit videbimus eum sicuti est. Ideo omnes supponere debent quod deum videbimus facie ad faciem. Licet non tamen de eo comprehendamus quia comprehensibilis est, quia sic a solo se ipso comprehenditur. Sic intelligunt Dionysius et Crisostomus et omnes qui de hoc sunt locuti. Unde glosa super verbum iam allegatum apostoli dicit: inaccessibilis est nostris viribus, sed bene est accessibilis suis muneribus. Unde cum unumquodque sit cognoscibile per quod est in actu, deus autem sit purus actus, summe est cognoscibilis. Quod autem non cognoscatur est defectus ex parte potentie deficientis et propter illius excessum. Exemplum de sole excedente oculum noctue. Unde cum ultima hominis operatio ordinetur ad ultimum eius actum, oportet quod intelligere et velle ne in homine remaneat frustra. Sit propter ultimum intellectualis. Dicimus intellectu autem accidit sicut de oculo, quia licet suis viribus non possit attingere ultimum colorem, per adiutorium tamen alicuius nec superioris puta lucis potest illum attingere. Et sic est in proposito. Nam licet noster intellectus non possit suis naturalibus attingere ultimam suam perfectionem, intelligendo tamen per aliud supernale lumen sibi infusum quod vocamus habitum glorie potest illud lumen beatifice videre. Hec autem visio et cognitio deo est illa de qua dicit Christus: Hec est vita eterna ut cognoscant te et quem misisti Iesum Christum. Et Augustinus dicit quod visio est tota merces. Unde in hoc non licet nobis dubitare, eo quod sacra scriptura contrarium asserit. Ideo ab omnibus concessum est quod deum facie ad faciem videbimus in lumine glorie. Sed tunc restat quod dubia: utrum iste videns deum indigeat aliqua specie determinante suum intellectum ad hoc videndum. Et quod dubium sunt plures modi dicendi.

Et ideo quantum ad quartum dico quod quidam dicunt quod intellectus existens est in potentia ad quodcumque intelligibile, ideo ex ipsa reducitur ad actum primum, antequam exeat in actum secundum, quod est operatio, per quod determinatur et reducitur. Dicit intellectum ipsum ad intelligendum in actu in quo sine illo determinante nullo modo quod possit intelligere. Exemplum de oculo qui colorem determinatum non potest videre nisi determinetur per aliquam similitudinem rei visibilis quam dicunt esse speciem, quia species causatur ab obiecto et coniungitur obiecto ipsi potentie, quia ipsum cum sit materiale non potest esse presens ipsi potentie visive, sed loco eius supplet illa species. Et sic est in proposito, quia intellectus beatus conformatur et sanatur habitu glorie qua est dispositus deum videre. Oportet quod determinetur per aliquam speciem et informetur ad hoc ut deum videat.

Et quia quod eos possumus dicere quod in absentia obiecti talis intellectus sit informatus, possumus deum intelligere sicut intelligimus rosam in absentia rose. Et sic possumus quod esse beatus non videndo deum. Dicunt quod illa species non sufficit nisi in presentia illius obiecti. Sicut in accidit de colore visio, quod non videtur nisi sit presens dato quod species

licet non quod cum de sole ne [illegible] quod nullus est nisi [illegible] sic suo [illegible] obviat intellectus sit intellectus faciat.

ad intellectum p° [illegible]

esset in oculo. Et sicut species coloris est quod non visum, sed res videtur. Adhuc sic illa species non est obiectum visum ab beato, quia si sit esset iam non videret deum nisi per theophanias, sicut dicit ille error. Et sic est enigmatice. Sed illa species est ratio videndi deum, quod si non esset una, iam omnes deum equaliter viderent, cum sit ipse omnino simplex. Et non latius omnes intellectus viderent, quod est inconveniens, quia in domo patris mei mansiones multe sunt. Et stella differt a stella in claritate. Ideo oportet quod aliqua species ~~stella~~ fiat in intellectu videntis, que competet illam claritatem et difformiter eum representet sicut vult videri, et quando et quantum aliquibus, pro meritorum diversitate.

Hoc autem probo multis confirmari per verba sanctorum. Nam Augustinus de trinitate 9. x: Cum deum novimus fit aliqua similitudo eius in nobis. Illa tamen notitia inferior deo est, quia in inferiori natura est. Ecce aperte dicit Augustinus fieri in nobis similitudinem dei quando eum cognoscimus. Sed talem similitudinem dicimus esse speciem dei. Item Anselmus Monologion 33: quamcumque rem mens cupit veraciter cogitare, seu per sensus corporis seu per rationem, eius utique illa similitudinem quantum valet in sua cogitatione conatur exprimere, quia quanto veriorem facit tanto verius ipsam rem cognoscit. Item preter auctoritates sunt plures rationes, sic aliqualiter tacte sunt, propter diversitatem, quoniam si non ponatur talis species determinans, iam videretur eum infinitum et infinite. Et non esset nobis proportionatus deus, quoniam est potentie deo creata videre modo infinito. Preterea autem adducit quod illa species est inchoative ab ipso intellectu ut est activus, sed ab obiecto completive, ut est intellectus passivus. Nec ex hoc repugnat compositio, sed potius fortior. Exemplum de duobus trahentibus navem.

Sed contra istos sunt multe rationes, inter quas est una, quoniam impossibile est quod aliquid finitum representet infinitum, ergo cum illa species sit talis, ergo et cetera. Sed ad hoc dicunt quod non oportet quod sit in omnibus conformitas. Sicut patet de virgine non viva in speculo, et tamen representat vivam. Sed hoc non valet, quia verum est quod non oportet in omnibus esse similitudinem in istis talibus. Sed idem cognitio est quod est illa beata. Oportet quod sit aliud quam in speculo. Item per similitudinem corpoream non cognoscitur spiritus. Sed magis distat deus a quacumque natura spirituali quam spiritus a corpore. Item nulla alia creata sit a deo similior, sicut est sua virgo, immo valde minus. Ergo cum anima sit virgo dei, non potest eis fieri similior per aliquam naturam magis eminenter.

Alii dicunt quod intellectus per habitum glorie sic est dispositus quod totam illam visionem recipit ab obiecto sine aliqua specie per quam speciem causatam fiat illa visio. Immo est talis visio quedam passio, ita quod est sanctum et perfectum intellectus. Nec est inconveniens quod in tali actione sit intellectus solum passivus, quia hec passio est nobilior quam quecumque sua actio, quia tota fit ab ipso verbo immediate ab obiecto. (q.)

Sed hoc probo; pro non videtur bene consonare verbis Augustini et Anselmi, quoniam quod nullo modo possit negari quin talis similitudo quod cognoscens assimilatur cognito. Sit verbum cognoscentis, si aliud sit visum et verbum est adiecte. Alii dicunt quod beati per solum habitum glorie suum lumen confortati deum facie ad faciem gloriam dei spectantes videbunt. Nec plus ultra requirunt. Immo nec aliam requirunt speciem, ex quo presentiam obiecti habent in ratione obiecti. Unde propter hoc ad dicunt requiri speciem, nisi ut suppleat vicem obiecti in eius absentia. Eo quod obiectum propter suam materialitatem non potest esse presens in se intellectui. Ideo est in sua similitudine. Sicut dicit Augustinus et philosophus 3 de anima: lapis non est in anima sed species lapidis. Unde Augustinus 9 de trinitate: cum mens obiectum ad se ipsam semper cognoscat, non quia sibi presens est, sed tamen non semper se cogitat. Item 14 c. x: Nisi enim tam nota nobis mens, quod id quod sibi presto est. Ergo si non lapidem lapis sibi presto est licet

2a p[ar]s

3a p[ar]s

non in se sed in sua similitudine. Multo ergo magis si in se presto esset causa rei et causa sui notitiam. Sicut dicunt de deo qui est presto anime nisi propter abesse in via. Licet hoc non sit sub ratione obiecti presens. Sed in patria complete erit presens obiective. Ergo non est aliud ponendum. Hoc autem dicit philosophus quando dicit quod in separatis a materia idem est intelligens et quod intelligitur. Vocat autem intellectum rei id quod hic dicimus speciem, per quam id intelligitur. Leo enim si esset a materia separatus per se ipsum posset intelligi. Sed quia non est, oportet quod per suam speciem intelligatur. Nam intellectus rei vocatur id per quod ipsa intelligitur. Et cum deus sit intimus, intimo anime, idem est intellectus dei et quod intelligitur. Sicut dicit Augustinus 3 confessionum: tu autem eras intimior intimo meo et superior summo meo. Et si non sic diceremus, iam derogaremus dicendo essentie, quia esset quod male plus quam sua species, quod absit. Non enim est defectus ex parte potentie sed rei intellecte quod non intelligatur sine specie, quod patet per verbum philosophi iam allegatum in separatis a materia et cetera. Nec tamen sequitur quod intelligatur infinito modo, quoniam modus sequitur intelligentem, non rem intellectam. Quare non est quod est infinitum est per modum recipientis et non recepti. Unde licet infinitum non excludit finitum nisi ex parte dei.

Ad autem iam ad quorum omnibus considerantis nisi in transcripto. Et primo supponendum est quod semper dignius et melius est ponere pauciora et minora quam plura vel superflua, quia superfluum est fieri per plura quod fieri potest per pauciora. Sicut dicit philosophus 1 physicorum. Omnem dicendo in hoc dicam excedere super dicta aliorum philosophorum. Unde sicut est in opere nature multo magis est in auctore nature, in quo est quod deus et natura nihil agit superfluum nec ad invalidum.

Secundo oportet supponere quod omnis cognoscens debet assimilari suo cognito eo modo quo cognoscit. Unde Anselmus Monologion 33: quamcumque rem mens cupit veraciter cogitare sive per rationem sive per sensum, eius utique similitudinem quantum valet in sua cogitatione nititur exprimere, et quanto veriorem fecerit tanto verius cogitat. Hoc quod apparet quia 14 de trinitate 14: nisi velle quia per hoc quod est clarior cognitio fiat clarior et expressior similitudo. Unde quia in ista via debiliter cognoscimus deum, debilis eius similitudo est in nobis. Unde autem sit quamobrem, cum tanta sit nunc in isto enigmate dissimilitudo dicit Augustinus. Et ubi dicit id est cogitationis verbi dicit. Verbum dicit vocat actum cogitationis, quod dicit verbum quoniam initium omnis operis verbum. In qua tamen non nulla similitudo comperta est. Id fatendum est quoniam et cum ei similes erimus quando videbimus eum sicuti est. Quod utique dixit hanc procul dubio quam nunc est dissimilitudinem advertit. Nec tamen ideo illi erimus equales. Semper enim natura factoris minor est faciente. Ecce aperte dicit quod quanto est certior cognitio tanto fit maior similitudo inter cognoscentem et cognitum. Ergo cum in nobis inveniamus duplicem cognitionem, exceptis sensitivis, oportet per consequens ponere in nobis duplicem similitudinem, quarum una est cognitio habitualis et altera est actualis. Et una est in memoria, altera in intelligentia. Et sic sunt due similitudines ille due, una in memoria ut isto, altera in intelligentia. Ergo cum similitudo et species sit idem, iam habemus quod indigemus dupla specie, ita quod prima que appellatur habitualis est illa per quam dicimus rescire et in absentia rei. Et hoc est quod philosophus dicit 3 de anima: intelligimus quando volumus, non autem sentimus. Cuius ratio est quia sensus non retinet speciem in absentia sui sensati. Sed intellectus retinet in absentia sui obiecti, et illa dicimus scire. Et quando ille species de memoria ceciderint delete, dicimus esse obliti. Et signum est huius, quod voluntas non potest coniungere illum habitum sive speciem cum ipso intellectu, et quando hoc facere non potest dicimus esse oblitum. Sicut dicit Augustinus 14 de trinitate 2, ubi dicit esse quandam trinitatem, cuius una pars vocatur species memorie, secunda species intelligentie, tertia voluntas illas duas uniens. Unde sicut alibi dicit: in ipso animo ab hiis que extrinsecus sensata sunt velud inducta inventa est altera trinitas. Ut appareret eadem trinitas esse sub eo scilicet rei extrinsece. Virgi-

corporis que est in memoria, et unum in formatione cum ad eam convertitur acies cogitantis, et utrumque coniungens intentio voluntatis. Item eodem libro 6 ostendit quod deum [illegible] est scilicet quod ea que fuerunt nobis presentia per sensus, dato quod postea absint, dum modo non sint species delete de memoria, illa dicimus scire. Ait enim: sic ea que absunt a nobis et tamen adfuerunt per memoriam novimus, quia obliti non sumus. Sed ne tu mireris quod dixi eo quod non videri unum quod est in memoria et in intelligentia, dicit 12 de trinitate 9: quando utrumque in cogitando copulatur ut tamquam unum singulariter appareat. Et dicente non potest nisi ratione. Et 10. 9 ait: aliud est quod recordando memoria tenet, et aliud quod in cogitatione recordantis exprimitur, quamvis cum fit utriusque copulatio unum idemque videatur. Unde ex tali ignorantia multi deceperunt, loquentes de specie non distinguentes eam que est in memoria ab alia que est in intelligentia. Et planum est quod una generata procedit ex altera, secundum ordinem quem tangit capitulo 9 eiusdem libri. Sic dicens: Itaque hac gradus distributione cum incipimus a specie corporis et pervenimus ad eam que sunt in obtutu cogitantis, quatuor species reperiuntur quasi gradatim nata una ex altera, scilicet 2 de prima, 3 de secunda, et 4 de 3, a specie corporis que cernitur exoritur ea que fit in sensu cernentis, et ab hac ea que fit in acie cogitantis. Huius ergo dicta apparet quod rerum corporearum notitiam per sensus corporis mens colligit et in mira celeritate rapit, sed incorporearum per se ipsam. Sed omnes has species vel similitudines sive virgines quod idem est sic generati recipere est nobis commune cum bestiis. Sic dicit x de trinitate 9: Nam illas anime partes que corporum similitudinibus informantur et cum bestiis nos communes habere sentimus, preparat tamen nobis et dat plus, propter quod de huius iudicemus ut ibidem dicit. Dat enim ei formandas quodam sententie sue. Preparat autem ad quod liberet de speciebus talium virginum iudicet. Et hoc est magis mens, id est ratio vel intelligentia, que preparat ut iudicet se ipsam et alia spiritualia que sibi presto sunt cognoscat non ab eis recipiendo speciem. Sed si queratur qualiter se cognoscat, respondet Augustinus 9 capitulo 3: Unde mens aliquam mentem novit si se non novit? Non enim potest alias cognoscere et se ignorare. Nec potest quis dicere de oculo quod alios non videt et se non videt nisi in speculo, eo quod de se non habet speculum. Et dicit respondendo quod se ipsam cognoscit per se ipsam, eo quod incorporea et presens sibi est. Sicut enim ait mens ergo ipsa sicut incorporearum notitiam per sensus corporis colligit, sic incorporeorum per semet ipsam. Ergo et se ipsam per se ipsam, quoniam ipsa incorporea est. Nam si se non novit non se amat. Et si tu non concedens dicendo quod non se diligit sed se odit, [illegible] respondet quod si anima se odit ergo novit. Unde ratio quare anima ad presens cognoscat, vel esse presentia cognoscibilis vel sui vel alterius, ita quod ibi tenet regula illa: si simpliciter ad simpliciter et magis ad magis. Nec obstat quod ad mens se ipsam novit nisi quia sibi est presto. Et diligit magis aliquem quam fratrem, quia est ei propinquior. Sicut dicit patet 8 capitulo: nemo dicat non novi quod diligam: diligat fratrem suum et diligat dilectionem eandem, et magis diligit dilectionem quam fratrem, quia notiorem. Plane notiorem, quia presentialiorem. Ecce iam patet deum notiorem habere quam fratrem, et plane notiorem quia presentialiorem, notiorem quia interiorem. Item 1 x c. x: nisi enim tam novit mens quam id quod sibi presto est, et ei nihil quicquam magis presto est quam ipsa sibi. Item x c. 9: ne tu deceperis hoc solum debere intelligi de huius rebus que sunt extra. Dicit quod intelligitur in virginibus vero quasi in teipsa. Unde ait cum enim preceperit ut se ipsam cognoscat, non se tamquam sibi detracta sit querat, sed id quod sibi addidit detrahat. Interior est enim ipsa non solum quam ista sensibilia que manifeste foris

sut. s; i icior ē quā v̄gine coy. q ipte quadā aie
sut. quā ptē hnt ⁊ tē sce. qūis itllcia careat q m
cas ē spā. ꝛt. g. yi. dc sic. iquāt dm nouim' silē
s; n ad eq̄litate siles. q2 nc eū nouim' quāt ipe ē
⁊ qadmod cū p sensū cor'l csam' cora. fit aliq coy
silitudo iaio nr̄o. q fātasia memoē ē. n n. oio ipa
p̄dere i cora. iaio sut cū ipa cogitam'. s; coy sili
tudies (s; dicas qd faciat istas silitudies. cdo sal
uo meliori iudicio. q oba n p siltudies mltapli
cāt. ut cōit dr̄. cdo q res mltaplicāt spēs suas
usqz ad oculū. Rō ā q me mouz. ē mltap̄x. ⁊ īt
alias. duas tago ad p̄sens. Et una ē ista. Q̄m ipo.
ē. duo accnā solo nūo dffēncia. eē icōd stō nā
accna a suo stō nūant. q. mec. vn duc sanitate
n sut sil' icōd ali. q. p hyoy. g ai ille spēs sic uo
di mltaplicare. sit accna. oz eē istō. nc pot d q
sit sin stō n fiat miraclz. g ai. c. hoies sit h.
cent spēs ab eis mltaplicāt. g iqlz pūcto aeris
quc. ē accna solo nūo diffēntia. q ē flm n sol
d. e. s; ē d duob;. ꝛt cū uidem' itenebris. n icī
gem luie imedio. p q tales spēs ut di mltapli
cāt. iā uidēt n colorata n hatē luciā. eē de
uidere itenebris. ob; cāt exns iluie. ꝛt s; tocnū
accna nō migrāt. Et sic m̄ sentire ag. g. l. z. qn
dic. p ocl'os. n. corpis cora uidem'. q2 radios q p eos
emicāt ⁊ q cyd enim' cigūt. restingē ac retorqre
i ipos n possum'. n specta iturārn. s; quo se hāt ul
q p ocl'os enim'. ipaz cte m siū sic radii. siū ad a.
ocul' ene n ualem'. s; mte qnm. imo q plus ē dc
ut ⁊ asp̄tus oculoy uadit ex usqz ad sida. ut ex
piētia docet sic ait. ig. c. 6. ipē qppe ocul' suo
loco ē fixus icore. asp̄tus aūt ei. iea q ex sut tē
dat. ⁊ usqz ad sida. Vēy aut sic fuit sua itntō fa
teor me nescire. ⁊ h dco q2 bn m test' p allegat sona
re talē snia; f. Vn i sr gn. dc cū uidm aliq cor.
q an n uidiam'. atqz ei ymago iapiat eē i spū n
cor. ispū s; ipē sps fat ise ipo celeritē mirabili q
lōge remota ē a cor'is tarditate. S; p certo n audeo
adfirmare. q2 alibi m q̄nū dicē. nō min' apte q
h. sic pz. xi. l. c. 2. p tot. h g ta cor q m ⁊ ipa uisio
⁊ q utrqz giūg itntō. maifesta sut ad cnoscedū.
⁊ ifra cū sp nō pcedat ex core. q m. s; ex core sentie
tas aiantis. cui aiā suo miro q̄dam' q̄tēpat. tn ex
core q m gignit uisio. i. sensus ipē formāt. ꝛt
ig. e. c. sut qdā q nraz pcedūt cogitōz. eo q erāt an
quā cogscēm'. ⁊ sut qdā q sil' eē iapuit. ⁊ sil' dsinūt
ut si ad uisibile q an oio nō erat an nros oculos
oriat. ⁊ silr dc de auditu ⁊ sono. ⁊ tūc gclude q
siū sic sui sic. cogsabilia cogitōz gignūt. ⁊ iō n
possū iudicare. qd ipē sesit. miror tn si ita ē q
uisio sit solū passio. qr ocul' fatigēt. nā l; pa
tiēs ipn°. sic q̄nū ⁊ difficile agēti. infine tn ē ua
lde gsonū. ⁊ silē. s; snia phy d gnone. g si ocul'
qn resistat agnti nō dol; nc fatigat. imo qi dlec
tāt. qr dolet ifin. iā agnta assilat. oculm' at
i nob gnū. s. q ocul' dū. cē ad ob; itndēs fatigāt.

Cōt q m d sesu ⁊ sesato sic arguit. aut radii illi exeuntes ab
ocl'o sut corp'. aut n. si corp' tūc uisio fiet itp̄e maxia re
mota. dclatū ē. n. q oē corp' motū itp̄e mouet. ꝛt q cor'
exiēs a pupilla dilatet ittā q̄ntitē q̄nta ē medietas celi
d ipole ꝛt. aia n pt eē n' icorpe pprio ⁊ oz q illo cor sit ca
tidū; sile. si at illud q exit ab oclo sic lux ⁊ n cor tūc n
pt eē ibi aia. cū sp clie n sit accns s; sba. ⁊ si ibi n ē aia
n pt fi uisio. cū oīs actō fiat p gtactū.

⁊ lassāt. ⁊ iō idigz sopno sic alie uirtutes motiue q
uē in sua oba agūt. Redeūdo aūt ad ppoitū ē dq.
q qn q̄ris utr̄ beāt uidat dm p spēz. uacādo spēz d
qua usqz m locuti sum'. q nō. Siuō. uocet spēs
ipā actual' notitia. q a° noie applāt ūbū. tūc dco q
sic. nā sic g minās g minatōe g minat ⁊ currēs cur
su currit. ⁊ loqns loquela lō. sic itllignš itll'cōne
itlligit q qdē intll'ctio siū uisio. hēt eēnlr duos
tinos. intnsecos. eo q tinat tinatōe ē tinat. quoy
un' est itll's ut tin. aq°. ⁊ alt tin ē q ut tin ad quē.
⁊ iō stati q as istoy tinoy abeēt. iā illa itll'ctō nō
eēt, exm d sigillo i aqua. Ver q2 oīs effcs ē silis
sue cē, oz p gns q tal' notitia. siū ūbū ad sil'tō
itll'cē. ut d uestigio i pulue. Vn sic loqns ag ait
9. d t. x. q'rēdo. recte g qr. utr oīs notitia ūbū sit
⁊ p'ea respōdz. ūbū g ē cū amore noti. cuqz i se
mens nouit ⁊ amat. iūgit ei amore ūbū ei. ⁊ q m
amat notitiā. ⁊ nouit amorē. ⁊ ū bū iamore ē. ⁊
amor i ūbo. ⁊ stati dc q tal' noti. uocat spēs. ⁊ est
silis rei amate ⁊ note. ⁊ eq°. Vn ait. oīs s; spēz noti.
i. s; actualē gsidratōz. silis ē ei rei quā nouit. S; eqn
ti aūt ca° isero nraz qōz. sic iā dclatū. quo cō iqnt
dm nouim'. siles ei sum'. ⁊ p'ea stati iqz cū dm noui
mus. q̄uis meliores efficiam'. quā erām'. anq nosce
mus maxieqz cū eadē noti. i placita digneqz amata
ūbū ē. fitqz aliq di silitudo illa noti. Ecce apte dc
q tal' noti actual' ē ūbū p quē silat itll's rei in
tll'cte ⁊ eq°. q2 si ego sū silis t. ⁊ tu m. E h iā sect
ans mōl'. 33. cū mens rōnal' se itllig. cogitādo i
tllig. sec ht v̄gine sua ex se natā. i. cogitatōz suā
ad sui silitudiez. q. sua i p̄ssione formata. q v̄go.
ūbū ille ē. ⁊ stati dat regl'a gnalē d cō ⁊ oib;. q
cuqz rē mēs cup uacāt cogitare siū cor'l p sensuz.
siū p rōz ei utiqz silitudiez. q̄nt ualz isua cogita
tōe. conat expmē. ⁊ q̄nto ueri fecit. tāto ueri co
gnoscat. ecce clari gstat. ag ⁊ as uocare talē sili
tudiez. p quā silia fiūt cogscēs ⁊ cogīc. spēz notitiā
ūbū. ⁊ ymagiez. Vn cū qr aliq sic dixūt dm p spē
uideri. ita q eēt rō tinādi. ul' eliciēdi. ⁊ p modū ifor
mātis. ut fuit dcm pius. fuit q2 n plene pscrutati
sut dcā ag. uarie accipiētis spēz i suis dcīs. h. ē. n.
itntō iohis qn dc. i p. ca. sua. c3. frs sam' q n di
apparuit q erim'. cū aūt apparuit sil'es ei erim'. qm
uidebim' eū sicuti ē. q cita p tctās ag dc ut sup dcz
ē. Vn sic ipē alibi dc. nlla ē ul' pot eē ceta dō silior
quā sua v̄go. iō n pot fi q aliqua fora. sui spēs i
formās itll'cē. p quā dō suo v̄gidto reddāt silior
ymago. ⁊ sic oz dicē. q illa spēs sic ab aliqb; posita
eēt dei v̄go. ⁊ p gns hō ul' angls. q flmi. ē sic sup
i arguebāt. Est aūt aduitend q sic apparet in
luce sol. q qn aspētu obliq° eā uidimus. ē nob rō co
gnoscendi. ⁊ uidēdi oia colorata. s; n eā uidm. s; qn
eā aspētu directo ⁊ faciali aspiam'. tūc n sol ē nobis
rō. oia uidēdi. imo eā imētē uidm. ituitiue. Vn
si ocl'o uespilionis daret. uisus aqle. tūc poss; uidē
lucē sol'. ut ob; sibi pportōatū. nc indiget aliq° d luie
q2 id ē uisū ⁊ rō uidendi. ⁊ sic ē ppoito nro. q2 m qn
dm uidm i h seclo. enigmatice. ⁊ qi ispeclo uidmu.
cū obliquo aspētu iō solū ē nob rō itllndi a. ⁊ n se

Vn sum' qi. noctue ⁊ uisp'tiliones. s; qn dabit nob
ūtus uisiua aqle. i. lūiis glie quo intll's eleuat.
tūc erit potēs facē q n pot m. Vn solo obō p'sētato
directo aspētu. fit bēs. ⁊ p se ipz exibit iact 2m. q2 ipo.
actu itlligndi ē. p id q ē ymago di. s; ag. ⁊ n p ht
ul' aliquā spēz. Vn eo ipō ē aia ymago di. q ei cap
ax ⁊ p ticeps eē pot. capax. s. p intll'cē ⁊ uoluntatē.
q due poē p se faciūt act ⁊ eliciūt n p ht. S; sut qdā
act ita eminētes. iquoy mod n possūt n ad uinēt.
p ad supnale q uocat. lum glie. Vn sic apparet
qn qs ē lon g matiō. iā ē ipo actu g matice. ⁊ iō
statz qn uult pot exire i 2m. q ē g maticare. sic ē
d itll'ctu ⁊ uoltē. q2 possūt p se intligē q̄nt ad statz
act ⁊ uelle. s; r tal' eminētie idigent dispōe ele
uate. ⁊ modi eliciēdi. p'sente uti suo obō. Ro
aūt ad h ualz efficacit qa pō p se adduc. si bn ad
uītēt ordinē poay qn dc q oz itll'cē iformari. ⁊ d
tinari p aliqd. quo dtiate tndat i obz. S; reuiā nō
sic ē. n' ipō semiplene gplete. dbetis. n. notare
q uni p se obi. una ē pō p se ⁊ p°. ad q ob; illa pō
ē ordinata nalr ⁊ oz eē adequat. istud tale ob;
ista poē. alias ē ob; p acns ⁊ gsēt. q pz. d sono ad
eqnte audite. nā q2 auditia pō. n ē audiū p se
son. s; huc gct sonū hic ē q n ē gtnta iō gnt
aliū sonū. ⁊ sic ē d alus. Et p huc mod dc i p hat
ag. g. d t. g. q uoluntas ē una pō p se ordinata eēnlr
ad bon. n ad h ul' id. s; ad bon absolute. iō dc tolle
h tolle id. bon. ⁊ si potes bon nō gcē nc tinat uidē qi
bēs. Vn moysi qrenti uidē ad dtinat bon. fuit dcz
q p h n sibi suffcēt bon facie. s; ait oñdā t oē bon.
iō aūt uoluntas p id bon adeqta. gescit. q2 ico ē rō
⁊ bon oīs boni. sic direct audite eē bēs. qn hret obm
suū ad equat nō aliū. sic uoluntas eo q r oīs boī
quo sua capacitas repletē. ē getata nc plus pot uel
le. sic n pot audit uidē uelle saporē. q nll'o m ap
phndat. sic ē d itll'u nro q s; aūs extndat se ad ens
⁊ ultē ens nō itllig. iō aūt sidebeat ei capacitas re
pleri. nō dz eē dtinat id ens. eo q p se ē ordinat
ad p se ens. iō stati q sibi obicit ob;. iq° ē rō oīs en
tis. ē getē nc ultē se extndit. Vn si daret aliq dti
natō. iā ultē illū tinū ad hc poss; itlligē. aliogn
nō eēt r oīs entis. hic ē q oz q nll'a tinatō dcēt.
ut sic bēs. qua tinatōe ferat i ob;. imo dz ab te
ferri i id ob;. iq° ē rō oīs obi. Vn dicam'. tolle h
itllile tolle id. ⁊ si potes itllile uidē. eris bēs. s; l; nalr
sic ordinat. n pot tn illā lucē iaccessibilē. adtigē
suis uirib;. s; di muneribz. s; glo. h aūt ē pp excessū
illi' obi ⁊ dfcm isti' intll's. nc tn ualz obo illoy. q si
n dtinet q uidat ifinite. qm n se uido ifinit g°
uido infinite. exm d linea q dtinat i pūcto. q pūct
s; se tot ⁊ n s; fuaz ptē fit tin' linee. n tn s; foēz suā
hitudiez. imo pot infinitas alias tinare. ut pz icēt.
Sic itll's uidz dm. tot ifinit s; n total' gn plibus
modis sic uisibil'. Vn l; dcies millesima ps mili
sic uisibil'. n tn ab oclo q ntcuiqz dispoito imo fa
llit uisū. ut dc phs d sensu ⁊ sesato. poss; tn tm ē sce
illa ptcl'a q ē uisibil' ūtute ⁊ n actōne ut idē dz.

q n solū eēt uisil'. imo tnscedēt solē iuisibilitate.
eo q nō distat i infinit. sic ille excessus die lucis.
excedit i infinit intll'cē cātū q̄ntcuqz bēm. Et
sic recolligēndo p'dcā snialr dco. q ille q ē bēs uidet
dm p spēz. i. actualē notitiā siū cogitōz. q ē ūbū ei.
p quaz silis efficit q̄nt possible ē suo obō. cogitō. tinā
te actōz illi' itll's eleuati p ht glie. ⁊ sic refert
i id ut ē uer adequās latitudiez poē itll'ctie. Et
uoluntas fert i id ipz. ut ē bonū p se sufficiēs. sicut
ibi ad sic q2 ē q uoluntas ⁊ itll's n possit apphndē.
tūc pp h nō ē min' bēa. uc cāta. sic audit n eēt min'
bēs. dato q n poss; un son iq° eēt rō oīs soni ⁊ cū h
rō oīs saporis. hac aūt spēz possum' uocare q̄ndaz
deitatē. analogā. ut iā sit uer q dc ps. eēs stetit
i synagoga doy. imeō aūt deos di iudicat. Vn cū i
tll's sit aū q intlligat oia itllilia. ut di. z. d aia
g° qn actu itllig actu ē itlligible. s; q2 n pot eē id
p eēnaz. g° oz q sic p silitudiez quādaz q ē actual'
cogitō. eēnlr ⁊ eliciata ⁊ fcā. ab itll'u bēō. q n ē rō cālr
itlligndi. s; poti ē cogitō formalr iactu gsidradi.
His g sic uisis restat respōdē ad ar. ylla g° q
pbat n oportē poni spēz. gsta gclonis gcedāt. l; pau
ca cogāt uocādo spēz. aliqua formā i hēntē itllu
cui tal' spēs ē rō eliciendi ⁊ rō finite agndi i ob;.
Ad. i. uō altius ptās. qn dc q ipole ē aliq exire in
act 2m. ⁊ c. dcq q mior ē fl'a. si. n. ille actus itll'ctis.
ul' notitie q dcā ē ūbū elicēt aspē sic illi dūt. tūc
eēt bon argumō s; sic n ē imo eliciat ab itll'ctu q
iā ht act p'm. s. eē intll'ctū. adō icātōe. ⁊ hēt hit
adō. idispōne. ⁊ suo ipio. se fac iact 2m. ad p'sentiā
obi. sic sat dcz ag p tot. li. d tini. Ad. 2m. dcq q
ag uer dc ⁊ gc p nob sic sup uisū fuit. s; ipi equocāt
i noie spēi. eo q accipuit act ut act p hitū. q n l;.
nā ag sic clare app; ibi. uocat spēz actualē notitiā
itll's. q ē ūbū ei. quo silat q̄nt pole ē cogscēs ipi
cogitō. Ad. z. dcq. q i eē di sut mlta uisibilia uer
ē imo ifita. s; qn dc oz q dtinet. flm ē imo tūc
nō eēt bēs. nisi uidēt qcqd itlligē poss;. q2 stati
ultē illū tin cogitaret ⁊ sic appetē poss; ⁊ p gns n
eēt satiat. Vn qn dc q oz dtinari. dco. q n oz q2 qlz
pō. ex se ē dtinata. n ultē suū ob; p se p'm potest
extndi. Vn n oz q audit aliut tinet ne audiat
colorē. nc uisus ne uidat son. ⁊ sic n oz itll'cē ti
nari al'r. q2 n pot trsire tin sue obiue rōis nc ista
pot getari. n total hat pp quā rōz n sum' h geti.
s; ag. i. gf. dixite fecisti nos d. ad te. iq. ē cor. n. don
re. inte. s; bn oz q i hac uita frenet. eo q pot tndē
i dobitē idiusa. oba ptinā q n sut fīs s; ans. qd dc q
i nob sut duo appetitē. s. comodi. ⁊ honesti. s; r fial'
obi p se nll's pot errare. ⁊ sic ē i ppoito. Ad. q. dcq.
q bn uer ē q aiā ht meliorē mod exndi icore q
ex. ad q se melior mod opādi. s; mior ē fl'a ul'r
itll'cta. q2. s. aiā n itllig p spēz n qdā ut cora. spūlia
aūt p se ipaz. s; ag q dc q mēs sic nc cor' notitiā
p sensus cor'is collig. sic icoreay p semipaz. p. ⁊ illa
sut absentia. s; hec sut sibi. p'sto ut supius dcz fu.
Et d hac qōne ad p'sens dcā sufficiat

vnusquisque fuit uerum lux eterna · erit nobis ratio cognoscendi ea que sunt cogita in eam. Et probatur per rationem affirmatio sic. Illud quod est alicui causa essendi · est eidem causa cognoscendi · sed diuina lux est causa essendi omnibus, ergo est causa cognoscendi omnia. maior patet 2. metaphysice ubi dicit quod unumquodque ita se habet ad esse sicut ad cognosci. minor et patet ibidem · quia illud quod est primum uerum est causa omnis ueri · sicut unitas est causa omnis numeri. Item quando aliquid est in aliquibus pluribus · oportet quod insit per aliquod commune repertum in eis · sed intelligere inest pluribus · ergo inest per aliquod commune · sed non est dare aliquod commune nisi lucem primam eternam. Item ipsa lux est una et eadem · presens pluribus · non multiplicatur in eis · non sit ergo in illa ratione · sed multa uera sunt talia · ergo oportet quod sint in unitate nature · sicut dicit quilibet affirmo uel nemo uera consilia. Item iohannis primo dicitur quod ubi erat lux uera que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum · sed quicumque cognoscit aliquam ueritatem · illuminatur cognoscendo · sed talis illuminatio est per uerbum eternum · sicut dicit euangelium. Item sicut se habet uoluntas ad bonum sic intellectus ad uerum · sed uoluntas potest in suum obiectum sine medio · ergo et intellectus. Item omnis operatio naturalis fit in aliquo lumine naturali · sed intelligere est huiusmodi, ergo est in lumine naturali · sed si in lumine naturali non in supernaturali quia non stat simul. Item omnis cognitio fit ex notiori nobis · ergo cum illa sit scientia · oportet quod ab ea procedamus ad alias · sed inter cognitionem illius lucis et primam cognitionem sunt gradus infiniti · quos pertransire est impossibile et non cognoscimus eam · non potest ad aliquid cognoscere per eam ergo prima est. Item quando sunt aliqua cognoscibilia per ordinem se habentia si unum potest attingi lumine naturali · per consequens omnia que sunt posteriora · et si non potest nec posteriora · ergo uel non intelligemus uel omnia erunt cognita lumine fidei · et sic erunt articuli · ergo etc. Respondeo · ad euidentiam istius questionis · sic est procedendum · quia primus est uidendum quid uocetur ratio intelligendi alia. 2o est uidendum de diuerso modo cognitionis. 3o qualiter diuina lux · illa dat rebus. 4o qualiter ista lux sit ratio omnia intelligendi · idest sub qua consideratione. 5o patere per efficaciam rationum. 6o respondendum ad argumenta. Est ergo primo uidendum · quid uocatur ratio intelligendi · et ergo ratio cognoscendi · id quo omnia in illo genere ratio cognoscitiua apprehendit · sicut lux est id quo uel qua oculus · omnia apprehendit colorata · licet ipsam non discernat a colore · sicut est species rei uisibilis que licet non uideatur · est tamen causa quare aliquid uideatur · quorum est species · nam non potest intelligi · nisi sit presentatum per modum obiecti. Item finis est ratio uolendi omnia que sunt ad finem · ut sanitas est primum uolitum semper quam sumptio · uel huiusmodi · exemplum si diligo aliquem ratio eius est mihi ratio quare omnes suos familiares · ut me dilectos apprehendo · sic dilectio dei est ratio quare caritas diligit amicos et inimicos · sic est de intellectu apprehendente · omnia sub ratione ueri primi uel entis · quia illud quod est primum est ratio eorum que sunt post ea. 2o metaphysice sic est in cognitione principiorum est ratio cognitionis conclusionum et si de principiis non discernatur. 2o est uidendum diuersus gradus cognitionis · ubi est notandum quod aliud est cognoscere uerum et aliud cognoscere ueritatem · tunc · est · uerum cognoscimus · quando ueram rem sicut est apprehendimus · que est cognitio incomplexa · et que est intellectus simplicium ideo dicit philosophus · quod semper est uerum. Sed ueritatem cognoscere potest esse in compositione et diuisione ideo contingit esse ueritas et falsitas · sic dicitur in predicamentis · quod in compositione et diuisione contingit ueritas falsitasque · nec umquam sic contingit nisi uideatur ut uideo conformitas illius incomplexi ad suum exemplar · licet multa se dant uidere · hoc per augustinum de uera religione de ludificatione in similitudine fantasmatum deceptio · unde deceptio non est in intellectu simplicium uel apprehensione sensuum sed in iudicio istorum · unde 3 de academicis

eodem sensus non accusari · quia quicquid possunt uidere oculi · uerum uidere · sed ferentes ymagines falsas patiuntur · ideo dicitur de uera religione amplectimur · ista fantasmata que redeuntibus nobis ad intelligendum ueritatem · in itinere nobis occurrunt · et nos transire non sinunt · quod tamen quando non est dicere · non est uerum ex sensu et ymagine conducunt · sic ergo patet quod differt cognoscere uerum aurum uel hominis · et cognoscere ueritatem auri. Item istud uerum ad huc debet cognosci dupliciter · scilicet in generali et in speciali · nam generale est nobis uia · cognoscendi exterioribus nobis · ad interiora nempe · sunt autem primo nobis certa et manifesta · confusa magis ideo oportet procedere ex uniuersalibus · in singularia · secundum quod patet ex primo physicorum · exemplum de pueris uocantibus omnes feminas matres · cognoscere autem 2o non est cognoscere in particulari determinato modo · nisi sunt impossibiles iste cognitiones · et hec ignorantia · scilicet cognoscere aliquid in uniuersali · et ignorare idipsum in particulari · sicut patet primo priorum · quod possumus · putare omnem mulam esse sterilem · et hanc habere in utero. Non autem huius est quando licet una et eadem res habeat diuersas rationes · potest tamen noster intellectus considerare unam rem sub una sua ratione · et per certitudinem non considerando sub alia · exemplum de homine quem possum apprehendere · sub quacumque sua proprietate generali · preter suam specialem · unde cognosco uirginem mariam sub ratione hominis et uirginis sed non uxorem · immo si non esset hec · non cognoscerem eam per eam notitiam · quod de ea habeo · nisi mihi reuelaret · immo esset miraculum si eam cognoscerem determinata cognitione · secundum augustinum · ergo · de trinitate · quod · habemus · quod · regulariter infixam nempe humane notitie · secundum quam quicquid tale aspiciamus statim hominem esse cognoscimus · uel hominis formam · sic omnia particularia uel naturam cognoscimus. Item illud quod est nobis ratio cognoscendi aliquid · sicut est sol ratio perciendi non cogitatur · quamuis per ipsum aliquid cognoscamus · exemplum de specie in oculo · sed sicut hic est obiectum · potest esse ipse cognitum et ratio cognoscendi aliquid · exemplum de diuina essentia uel speculo · quod ipsum cognosco · et per ipsum alia · et frequenter cognosco aliqua in speculo · non considerando determinate de speculo. Hec tamen notandum quod lux potest se diffundere dupliciter · scilicet aspectu directo · et tunc non solum illuminat ad alia uidenda · sed ad se ipsam conuertendam et discernendam · exemplum de sole uel candela · 2o modo aspectu obliquo · et tunc primo fert secum colorem · uidendum · et per consequens ad oculum immutandum · et tunc sol illuminat ad cognoscenda alia a se · ut si totum medium esset illuminatum et nullum tamen opacum uel solidum occurreret · nihil uideret oculus · sed se haberet in uidere · usque in infinitum · et tamen nihil uideret quia non esset ad quod suam uisionem terminaret · exemplum de specie diffusa per totum medium que non potest terminare ideo non uidetur. Quantum ad 3m dico quod deus illabitur cuilibet creature dupliciter · preter illum illapsum quo illabitur humane nature · tali modo quo non habet in se subsistentiam · sed tota illa natura ipse dat diuino supposito · de quo dictum fuit supra 3. sententiarum · ille autem duplex illapsus est · quorum unus est ad subsistendum · sine quo nulla natura consisteret sicut dicit gregorius 22 moralium · si illo ubique ipse solus esset · numquam non sunt angeli et homines · celum et terra · et res ponderum · aliud est esse ab ipso et aliud principaliter esse · sunt nihil · sed principaliter non sunt · quia in semetipsis non subsistunt · et nisi manu gubernatoris teneantur esse nequaquam possunt · cuncta namque in illo subsistunt a quo creata sunt · ecce iam patet quod primus illapsus est ad subsistendum. 2us illapsus est ad operandum · uel mouendum quod dicit actum 2m · primus dicit actum qui est subsistere in esse · et presupponitur ab actu 2o · quod dicit operari uel mouere · eo quod operari presupponit esse · ideo gregorius idem dicit · nisi ipse creature subsistere ualent · nec mouere · sed item subsistunt in quo non · ut esse debeant accepunt · et item mouentur in quantum occulto instinctu disponuntur · arescit terra · congelatur mare · ignescit aer · sed numquam hic suis instrumentis · sed magis diuinis impulsionibus agitatur · propter quod bene dicit apostolus in actibus in ipso uiuimus mouemur et sumus. Huius dantis est ad intendendum aliquid quod hic est nam potentiarum scientiarum quod intellectus aliud potentiarum passiuarum quam actiuarum · scilicet quod nulla potest exire in actum · nisi ad presentiam sui obiecti · in quo agat potentia actiua uel aliquo agatur passiua · nam oportet mouens et motum esse simul · unde nullum

passiuum potest exire in actum · nisi informatur forma sui actiui · eo quod nulla creatura est ex se in actu · ratio omnium suorum obiectorum simul · exemplum de uisu quod non est simul in actu omnia sua uisibilia · nec intellectus omnia sua intelligibilia · unde solus deus habet quod est simul ratio omnium intelligibilium · secundum dyonisium quod dicit quod esse diuinum est esse omnium existentium. unde hic est ordo quod ultime potentie scilicet uoluntati presentatur · et fit presens suum obiectum per intellectum · propter quod dicit augustinus et philosophus · quod non possumus diligere nisi cognita · idest nisi fiat presentia per intellectum. Si autem queras quo fiat tale obiectum presens · in intellectu · dico quod dicit uel in re extra · uel in sua similitudine in memoria · sed quia sensus non fit presens per sensum uel memoriam sicut fiunt alia intelligibilia · sed est presens ut dixi per suam intimationem · et illapsum · si dignetur se facere obiectum presens · in ratione mouentis · tunc intellectus ad presentiam sui obiecti · apprehendit · hoc frequenter facit sub generali ratione · et uelut in quodam suo attributo · quo ratio alia intelliguntur · alioquin non secundum quod docet augustinus · et gregorius · quod frustra uel in cassum laborat lingua doctoris exterius · nisi intus fuerit gratia saluatoris · ideo augustinus in libro de magistro dicit quod solus christus docet alii autem sunt excitantes non docentes · quia unus est magister uester qui est christus. Igitur quantum ad 3m si queratur quod nostra utrum · scilicet omnia uideamus et intelligamus in luce eterna · dixerunt aliqui quod per generalem dei influentiam · uel prouidentiam · non requiritur aliud ad intelligendum · sed anima suo naturali lumine · potest intelligere ueritates. Sed quia hoc aduertunt dicta augustini · dicunt quod propterea dicit augustinus · nos uidere omnia in prima ueritate · quia illud lumen naturale quo mentaliter anima intelligit est deriuatum a prima luce sicut dicimus quod oculus uidet colores in luce solari et planum est · quod illud lumen est deriuatum a sole · Et confirmant per illud quod ipse dicit 12 de trinitate · quod anima omnia intelligit in quadam luce sui generis · idest quia illa lux naturalis est ad ipsius anime · et est in eodem genere. Sed hec sententia · utrum sit uera uel non nescio · sed tamen scio quod bene stare non potest cum ubi augustinus alibi dicit · scilicet 2 de libero arbitrio · ubi subtiliter nititur probare · deum esse et nos aliqualiter eum uidere · sicut patet a quarto capitulo usque ad xi ubi uult quod si aliquid est supra mentem nostram · quod illud sit deus · hoc supponit tamquam uerum · et concessum ab aduersario · sed ipse subtiliter probat antecedens · hoc · scilicet quod aliquid sit supra mentem nostram scilicet illa lux in qua intelligimus. Ideo obmissis multis ubi respondendo ad questionem · quod in omni ueritate certitudinaliter cognita · ambo lux eterna est nobis ratio cognoscendi · et non sub quacumque sua conditione · sed sub ratione sui generalis attributi · Est in primo cognitum licet de ipsa non discernamus · sicut est esse · planum est autem quod attributum diuinum est penitus idipsum quod deus · Quod autem oporteat intelligere esse · ab intellectu et luce prima · patet ex hoc · quia non potest fieri aliquis effectus a causa 2a · in quo non operetur prima causa efficacius et uehementius · et altiori modo · sicut apparet ignoto fine primarum propositionum de causis · ubi dicitur quod prima causa adiuuat causam 2am · super omnem operationem suam · non autem efficeret efficaciter · nisi effectus ille prime cause · attribueretur · tamquam rationi intelligendi · et 2e tamquam post elicienti · unde apostolus 2 ad corinthios 3 · non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis · quasi ex nobis · sed sufficientia nostra ex deo est · hoc autem non est difficile intelligere si reuocetur ad memoriam ea que dicta sunt · nam si consideremus diuinam lucem cum hoc est in intimatam et illapsam · ergo et potentie intellectiue est presentialissima · per primum illapsum · quod quidem lux si dignetur se facere presentem · sub ratione mouendi per 2m illapsum · iam potest · illa potentia operari per talem illapsum sibi factum · eo genere operandi quod sibi competit · tale autem genus operandi competens potentie intellectiue est intelligere · Si autem non dignatur nulla potentia potest intelligere · unde glossa super illud iohannis · quicumque uos de adte · et uidentem dicit sic · Est quoddam uelamen super sensibus nostris obiectum · quod nisi illuminator deus fuerit admotum quanti non possumus · rei remoto est sanitatis restitutio. Ideo est rogandus ut uelit sic rogatur sciri hic cognoscentes · quia aliter signati sunt libri · nec est qui possit aperire · nisi ipse prius donet · licet multis donet et non rogatus · unde augustinus de sermone domini in monte dicit · omnis anima rationalis et cupiditate ceca · quia ratiocinatur · quicquid in ea ratione uerum est · non ei

attribuendum est · sed luci ueritatis · a qua uel tenuiter tangitur sed non in primitur. Et super iohannem dicit · lux illa que menti humane illabitur deus est. Item per talem illapsum · quo illabitur omni operanti communiter regnum · plus · quod talis lux presentem se offerat intellectui tamquam obiectum · quia aliter non potest exire aliqua potentia · in suam operationem · nisi presentato sibi obiecto ut supra fuit dictum · idest quod obiectum sic factum presens intellectui · potest esse dupliciter cognitum ab ipso · scilicet in particulari uel in generali · exemplum sicut possum modo cognoscere regem saracenorum · ut est homo solum · ignoro tamen eum in particulari · ut est hic homo · unde non contradicit hec ignorantia et talis notitia · sicut dixi supra · Si ergo illa lux diuina sit illapsa faciat se presentem in ratione obiecti · in particulari cognita clare · tunc facit intellectum beatum · nec potest non esse beatus sic intuens intellectus · quia uisio est tota merces illius · scilicet nude esse in qua omnia uidet · sicut uidens nudum speculum · in quo relucent omnia opposita facialiter · et sic debet intelligi id quod augustinus dicit ad ytalicam quando dicit quod mens · non est modo ydonea conspicere illam lucem sed tunc erit. Unde gregorius quid est quod non uideat · qui uidentem omnia uidet. De qua particulari cognitione dicit ipsa lux · christus · hec est uita eterna ut cognoscant te · scilicet determinata et particulari cognitione et quem misisti ihesum christum. Si autem presentet se illa lux non sub ratione obiecti particulariter cogniti · sed sub ratione alicuius attributi generaliter cogniti · puta entis uel ueri uel boni · sicut cognosco de illo quod rege quod est homo et non ultra · sic isto modo illa lux est nobis ratio intelligendi · et quod plus est sic est de omni alia ratione cognoscendi · que est aliqualiter cognita · licet non discernatur · sicut patet de luce corporali · que est non solum ratio uidendi colores · sed ultra est in primo cognita · ab oculo · licet non discernat nec aduertat oculus · sed ordine naturali licet non tempore per prius uidet lucem quam colorem · sicut est in proposito · quod illa lux est ratio cognoscendi et primum cognitum in generali suo attributo cognitione indeterminata · sicut innatum est nobis · prius cognoscere indeterminata et confusa · magis et postea paulatim cognoscimus in particulari · sicut patet primo physicorum · et sic recte deus qui est alfa · et o · principium et finis sic est finis omnium nostrarum actionum · et ultimo cognoscendus · sic ipse est in primo principium omnium nostrorum actuum in generali cognitum in aliquo suo attributo · a qua indeterminata et imperfecta cognitione cotidie nitimur uenire ad specialem cognitionem · illius eiusdem · ut idem quod est primum · scilicet in generali cognitum · sit in fine ultimum · in particulari et perfecte apprehensum · Et sic deus sub ratione potentie est immediatum principium omnis nostre operationis · sicut sub ratione bonitatis · sit primum principium causale nostri boni operis meritorii · sic sub ratione lucis sit immediatum principium nostre cognitionis · ut iam uere dicatur uerum · omnia opera nostra operatus es in nobis deus · ut non sine causa dicatur euangelium · quod ipse est lux uera que illuminat omnem hominem · uenientem in hunc mundum · per quem omnia facta sunt · et sine quo factum est nichil · quia in ipso et per ipsum et cum ipso sunt omnia secundum apostolum. Et forte hoc sentit philosophus in libro de anima · de intellectu agente quando dicit · differre a possibili secundum causam · quia possibilis est corruptibilis · secundum esse non tamen secundum statum · quia quodam intus corrupto · sed intellectus agens · est penitus incorruptibilis · ideo ut dicit se habet ut sol · ad colores et artifex ad materiam · et quod facit omnia semper in actu · quod non competit alicui creature pure · et secundum alphagranum et alios · est deus · non secundum quod dicunt aliqui modo illuminare · possibile complete · sicut fulgor oculi catti · sed prius debet perfecte illuminare ab actu illuminandi. Hec autem ut credo est sententia augustini · sicut patet non solum in uno libro · sed quasi in omnibus libris suis · in quibus ostendit per uarias rationes cogentes · sicut esse · Quarum ponam aliquas recitabo. Prima quarum est talis quam ponit · 8 de trinitate · impossibile est esse prius sine priori · sed hoc esse uel idem esse · est prius quam esse · et hoc bonum est prius quam bonum · et hoc uerum uel idem · est prius quam uerum · sed deus est huius · ergo ad intelligendum hoc uerum oportet de necessitate intelligere primum uerum · sicut intelligendo hunc hominem in speciali · de necessitate prius intelligo hominem in generali · licet non aduidam uel discernam · non tamen uolo dicere.

q sic ho e vo itell'ndi r ei pm cog'tu. ꝑ eadē roz uni uocatōis. sic pm uer sit cū p'stionibz ueris. sz suffic q sit analogie ordo r unitas. r h vo ag' ponit. 8. de t'z. ubi dt. tolle h bon r tolle id bon r uid' ipz bon si potes. r ita dm uidebis bon oīs boni. silr ait d'uitate. cu audis uitas e. noli q'rē qd uitas. statī e. se oponūt caligies ymgnū r nebula fātasmatū. r ptbat serenitate q p'icu dixit t. cu dicēs uitas. id mane si potes. si aut nō potes relabens ista tēna. Ecce iā hmis q ioibz istis attribuitis. ens bon r uer n pot aīs ad apphnde ipa n gn p' apphndat id ignali sit vo nra dix. 2a vo sua e tal. quā ponit. g. d tri. r 3. d doct. xa. i. illud e nob vo cognoscēdi. q' iudicam p hemiētiā uni ad alterū. sz h nō pot cē n ialiq' suo r igmutabli. p cui r'one sit tal' cpo. h uo nō e n diā lux. g' r c. 3a vo e tal. nll's pot ad dilige n cog'cat. sz mlti iusti diligūt iustitiā. g° eā cog'scūt sz nō cognoscūt p hitū sue mētis. q2 n hnt. g° oz q eā cognoscāt ialiqua coi iustia. q lue etna uocat. Et h vo ponit. g. d tri. 6. r 10. r 14. c. 4a vo e ista. Nll's e sup mētem nrāz n ds. sic ipe dt. d ua rel. it mtez nrāz qua itellig im pez. r uitatē r lucē itlorē. q2 id e q oia iudicam. sz tales sut regle uitatis. qua nllo mo iudicam. sic dt. 2°. d li° ar°. 5a vo ponit. 2. sr gen ad lraz. 12. u' dic. lum q° illustrat aiā. ut oa ul infe ul ia°. uacat itlcta ospiciat ipe ds e. sz cu conat. id ituer palpitat r min ualz. uidz at sup se r illo aduta. uidz e q'cqd itlliq uidz. 6a. vo. id q e p sens sil' oibz itll'cibz. q sut r fuerut r erut e solus ds. sz hui sut os igmutabl'es uitates nūoz r regle uitatē. ut dt. 2°. d li° ar°. nllo mo negauis cē igmutabl'ez uitatē. h oia q igmutabilr ua sut. 7a. vo. ipole e alq itlctu discnē h nō cē h. n cog'scēdo ad d' utqz. sz mlti cog'scūt mlta nō cē dm. g° oz q cog'scat ad d ds. ignali. cogtū ul e p sens cog'scēti ul' infe ul' in sua spē. sz ds nō ht spez. g° oz q sit i se p sens itll'ctu ut dcm e. Dat g° apparet exdcis. q h fuit doctina bti ag. cui auctes sut ita expsse q nllo mo possut alr exponi. n excudo sua mtez. Dn xi. d ci. dt. nō igent ds. sic illuiari aiā. luce icorpee sapie. sic aer luce corpea. It. 9. d tri. illa etna uitate uisa mtis ospicim. atqz in ea ceptā notitiā rez tāquā ubū ap nos hmus. h ipz m sentire bti abrōs. qn dt. uer aquocūqz dicat a spu sco e. sr illo ubo. nēo pot dre dns ihs n i spu sco. Silr orig. lux i tenebris lucet. sic aer n lucet. r p oia simalr dic sic ag. h i d° ans. psol. 13. u uult q aia itllndo uitatē iuenit dm suū. sz n adulat aia. r vo e q2 n duiuenit sicuta e. h at sut sua ūba. cur te n sent de ds mis aia mā. si iuenit te an nō iuenit te. qn iuenit lucē r uitatē tua. quō aut itllex h. n uidēdo lucē r uitatē. an potuit oio itllige ad d te n p lucē tua r uitatē tua. si g° uidit luce r uitatē uid' te. sz si n uidit te nō uidit lucē r uitatē. ac uitas r lux e q uidit r tn n du uidit te q2 uidit te aliqntul' sz n uidit te sic tu es. It aug. 12. mēc. qqz. ui te ipāy res. nequaq sui imodico sui imimo. sine illustratōe diui exeplaris. pot pape. pz g° ob missis alus roibz r auctōitatibz q dia lux e vo itllndi

alia ab ipa iquacūqz cta cogtōe. d qua nō iudicam. sz p eā d aliis iudicamus. vo. n. potes iudicare alq bon n cognoscēdo p'us roz boni. d qua nō iudicat. r sic e d ūo r aliis silibz r sic ds e pncipiū r finis nre cogtōis. pn ut gnalissime cogtu. ialiquo ei attributo. finis quo ad ei nudā cogtōz q btos facit. r sic e pncipiū n i cē ne. sic sit pncipiū i cē cogtiuo. ita q n' pot cognosc sicē i sua uitate r oplete. n cog'scēdo ei nudū exēa sic n pot cognosc semiplen. ut uer n cognoscēdo ipz ipsce ingnali ei attributo. dnte ag. 2. d li° ar°. psto cē igmutabl'ez uitatē. oia q ua sut otinētē. oibz cōi ua enētibz. It d tri. g. neqz n ioibz bonis dicēm. a° a° meli. qn uē iudicarem n' eēt nob ipsa. notō ipa boni. p quā pbarem ad. r ad a°. pponēm. It. n. gf. itu r uidi quali cūqz oclo. aie mee. sup mētē meā. lucē dō igmutabl'ez. It. 12. gf. dto uidm uer cē q dicis n q so uidm. n' tu ime n' ego i te. sz ābo ipa q sup mtes nras e igmutabli uitate. Ad pm argm. icpiū dc q mi° e fta qm n° intll's ad cog'scat ētitudialr sin pme uitatis illustratōe. sic n' uolūtas ad ordinate appetit sin pme boitatis affcōne imo q plus e p ag. in peās n' gt n btitudiez. ad q nalr inclinat. sz d capit iminori. Ad 2m. dc q opo nal' fit iluie nali r talis opo e itllige. sz qn ult pcedit dd°. si e nal' nō e i sr nali nō e uer. qm illa n suffic. un nal' nō exclud' sr nalez. isto m uocādo sr nale. q n iplicat aliq gruz grat faciēte. qm gra tal' ita e cōis oibz itlltibz. q pot d' nal' qm oibz adest. Ad 3. dc. q uer e q ois cogtō discsiua e ex notōribz nob. sz cogtō nal' siplr e eo. q2 notōra siplr sut nota p naz. r tal' e cogtō nal' ialiq ei attributo. di sic pz. p° phy°. 4 nō. n. eadē nota nob r siplr. vn si ex notōribz nob nellem pcede sic p ordinez nūq possem iuenire d tinatā cogtōz. ultimi cog'scibil di. q2 otiget discurre p infinitos gradus etiā. r si nō icē nali iā scōs possibilibz tn fi. p intllct. un d tali cogtōe sēp sup e ad acgredū. isto m°. sic dt ag. sr ioh. sr id ubū. qrite faciē ei sēp. iueniētē capaciorē fac. ut sursū qrat nō q fructus iuētōnis sit fis igsitōis. sz i a° statu nra cogtō. icapiet ad nude cogtō. i q° oia cog'scēm. Ad m. e. dc. q cu dr q cog'scablia sut p ordie se hntia. possut q cognosc. p° cognito. uer e. si pm cog'scēt i ptcta r oplete. sic cogto isto pn° tot e mai sua ptē. possz cognoscē oia gnā totoz r ptiū. sz bn regnt sr nale lum. i ad cog'scēd id pncipiū r p ons i alus. sz tale lumen sr nale nō e lum fidi. q2 lum fidi e qda hitus eleuās itll'ct. ad ad sētiēd huis. ad q nō suffic. i id lum sr nale. ia dcm. n' se ht p mod iformātis r eleuātis r sanātis. sz solū illuiantis. exm d oclo ifirmo q n poss uidē. r illuie n dēt sibi sanitas. sic e ipposito q hitus fidi sanat oclm mtis. sz id lum e sibi vo itllndi nō solū i hiis q sut fidi. sz i aliis oibz. bn tn illa lux si uellet illuiare. plus possz. sz h logm d cōi illuiatōe itll's. sup q e hit fidi ihens itllctui. ad sētiēte uo te.

Questio fuit. utr oms uitutes sit talit ad nexe 6.
ad iuicez. q una nō possit hri sin alia. Et q nō sit gnexe pbat sic p°. Si uitutes sut gnexe a h e quāt ad actus. ac q ad hit. sz nō vo e hit q2 illi sut iduisi sbiectis q aut sut iduisi sbis ad iuicē n dpēdet nō i vo e actus q2 act sut ad iuicē distīcti. g° nllo m° sut gnexe. It nlls pot face opatōz alicui uitutis n' hita illa uitute. eo q ois act stat ul' actōn e afora sibi gresp ōdēte. sz mlti pctores hnt r faciūt opatōes

pluriū uitutē g° illas hnt. sz ostat q nō hnt alia uitutē qbz sut opposita pcca q hnt. g si aliquas hnt r aliquas nō hnt iā nō sut gnexe. It ipole e hre pfcm act mie. sin pfcō hitu. sz pz q qsqs expēdit os facltates suas i opa mie r sr addit corp' suū. ht pfcissim r sūmi actū mie. g° ht hitū. sz tal pot hri sine caritate. sic dic apl's ad cor. 13. g° r c. It ipo le e cē duo opposita i eod simul. sz paupertas e uitus r magnificētia e uitus. q ad iuicē sut i opossibl'es. g° una n stat cū alia. mi. pbat. q° eth. u dr. q inops n pot cē magnificus. It si uitutes sut gnexe. g° q ht caritatē ht ugitatē. bn se. loq a toto i quātitate. sz petr' hūit caritatē r i habraā. nō tn ugitatē cū huint filios. g° r c. It sic se ht gnus at suas spēs sic uitus ad singl'as uitutes. sz gns ita se ht q pot cē una spēs aial' sin alia. g° sic erit d uitutibz q potit cē una uitus specifica sin alia spē uitutis. It cui opetit diffiō r diffitū. sz una uit' puta fortitudo uē ht nom uitutis. g° oz q gat ei diffiō. sz diffiō e h q hntē pfic r op' ei bon reddit. g° fortis e pfcs. r op' ei est bonu. r sic nō oz q hat alias uitutes. alias nō eēt pfcs. g° ipe nō sut gnexe. It qn aliq sut gnexa nō gtigit rpiri un sin a°. sz mlti sci huerut cate r tn caruerut aliqbz uitutibz. q pz p gg q dt. q ipim min' gaudebat d uitutibz quas n habebat. quā de ill' quas habebat. O. qcūqz uiuit rte ht oms uitutes. sz q ht unā uitutē uiuit rte. g° r c. mi. pba p ag. q dic q uit e bona qualitas mtis qua rte uiuit. qua nemo male utit. quā ds sin nob opat. It ag. d t. 6. c. quāuis uitutes q sut i aio possit singlarit itlligi. nō tn uq possut ab iuicē separi sz talia d ncitate sut gnexa. Rn° dc q ad istaz qstioez meli uidēdaz. p° oz uidē qd uocem uitutē. 2° r qr e nce ponē i nob uitutē. 3°. uide ppositū. Quāt ad pm e notād q uit e dispo pfci ad optimū. g. phy°. 7. ois aut dispo e qda qualitas. h at pot cē duplr. sic dr i pdicamtis. q2 ac illa qlitas e d facili mobil' asbo. sic e rubedo i facie. r calor in manu r hui. r qn sic e solū uocat dispo. Si aut illa sit aliqualr firmata. q facilr n moueat l recedat asbo tal qualitas applat hit. ab hndo. eo q ille q tale qualitatē ht. aliqlr se ht p ipām ul' inse ul' ad ad ad. vn. g. met° dt q hit dr dispo p quā bn ul' male dispoit dispoitū. aut p se ac ad ad ad. puta gmatica e dispo. p quā e dispoit gmatic ad gmaticādū. sic e i hit moral' e. p quē bn nos habem ad passiones. illa g° sbiecta q possut se hre alit quā uno m°. illa idigent ad hre ut se hant bn. sic e q2 ligua nra pot bn r male loq latin. idiget reglari aliq hitu quo se hat solū bn. Vn q2 po nales n possut diuitē r dīare in suis actibz. hit eq n idiget aliqbz hitibz. sz aia hua cū sit vol r possit uariis modis se hre. idigz ne duiet asuo fine. r suo ope aliq regla q qde regla pot d' hitus. eo q p ipz aia aliq° m se ht bn g° cū itll's r uolūtas possit bn r male se hre idigēt hitibz ogruētibz sibi. Sic g° pz. q lz tal qlitas ut e m sto. sic qda forma actiual' fca ab aliq p'n° actiuo sibi sili. sz iqntū tal fora sig qlitas e dispoio e id quo mediāte bn se ht po ad suū actū r obm. r p tāto dr q po e distigut p hit r hit p act. r act p obta. ita q si talis hit dispoit poaz sqguenit nē sue r u

sui obi. dr bon. puta qn e p roz. q2 illa po e vo l. si uō disponit ita q sit disguenies nē sue. i. q roz dr malus. r hit e q hitus distigut p dīaz boi r mali. ita q ille hit q bn. uocat uirt. q2 hntē pfic. r op' ei p act eē obz. dr bon. 2. eth. sz ille q male uocat uitiū. qm n e ad uitiū i tali vonali nā nisi opari act sibi n gēntez. pot at una po gsidrari i uno obo uarias rones formales. r sic pot cē i uno obo mali vo mltiplx. sic i una po pot cē mltiplx hitus. illā dispones ad illa. bn gsidrāda e at unqqz dūnat ppa opatōe. sic dr qlz boa q2 fruct bon affert. qm ei opatō ppa e fructificare. r tunica qn bn uestit p dispōz corpis ita q n e nimis pua l magna. r sic e d potētis q eaz boe opatōes r usus diēr usus ex uitutes. vn ag. d l. ar°. 2. uit e bon usu ubi ar. It. 83. q. ordinato q uitus uocat. e frui fruendis r uti utendis. plan e at q frui ul' uti sut qda act ul' opatōes ad d dita m q2. sic i dt tulli' d tusculanis qonibz. q sic e sanitas i corpe ita e uitus aie. Sic g° resumēdo pm ubū. g. phy. q uit e dispo pfci ad optim pfci. i. sbi. q pfic illa tal' dispo quē hitū uocam. d° cū nō sit n unū optim. eo q id q dr p sr habūdātiā um soli guenit. q uitus erit dispo sin hit q° bn se ht aia eo dispoita. ad optim dm. r h e vo ag. d moribus eccē. q id optim ad q oz aiaz disponi p assilatōz ad ipz. nō pot cē n ds. vn pp h uocat ultim q pot adtigē po uolitiua. r vo l. sic sol e ultim ad q pot pt q h melior ocul' adtigē. nā uitus i dr cē ultimū d po. 2. cc. r m. g° oz aiaz bn se hre ad ult optim. h at cē nō pot n ipz cog'scat. exm d sagittante. q nūqā bn se ht ad sign. nisi pcog'scēdo ipz. hit e q oz i oibz pmtte fidē. qua aiā bn se ht ad dm optim i cog'scēdo. pp q nlla alia uitus ht roz uitutis ppe. sin fide. iux id apli ad heb. sin fide ipossibl'e e placē dō. vn ag. d a. q uitus ua sui dr nescia. r uē nlla. sic nlla e uisio sin colore q e obz uisus. sic nlla e uitus ignorās suū obm. r h e vo q r dr mai pcm. recede a fide qua acquir te. nō q ipa sit melior sz q2 por. r ipse ordinatis d structo pori oia alia dstruūt. n eg°. nec ualz obo q pot fi. id e meliu cui mai malū oppoit. uer e n un illoz icludat altm. exm d fūdamēto r tecto. sic at e pposito q caritas n e sin fide. g° apparet qualiē bn se ht ad optim p fidē ipz cognoscēdo. sz h n suffic bn se hre ad un obz. cog'scēdo solū r nō plus. nā i eod obo mlti sut pl'es rōes formale. ad quas oms oz bn se hre. ipaz aiaz. qm bn pot gtigē. q bn se hat i cognoscēdo. r male se hebit i diligendo. exm d inimicis. o io oz q p alias uitutes bn se hat ad ipz. puta p caritatē r spē. qbz hitibz aia dispoita. rte se habebit ad optim cog'scēdo r amādo. id at q qs iā cognoscat r amat. p ons se posse hrē spat. vn ps. 42. p quā ondit disputādo qualr se habebat cē dm mlta male. dt. m at ad hēre dō bon est r ponē i dnō dō spez meaz. Quāt ad 2m. hiis uisis restat uidē ppositū. vtr. uidlz. tales uitutes ita sint gnexe. q una sin alia hri nō possit. ad q e dc q d uitutibz e loq p eaz duplicē stat. i coatōis. s. r pfcōis. p pm stat. s. ipfcm. cōit dr q nō sut gnexe. sic pbat phs i 6. eth. in fine. r io n dr p ea hō siplr bonus sz dr p qd. tal. Si uō loquam d eis p stat pfcm. i q° niēt d' ab te r siplr uitutes. put faciūt hnte bon siplr. sic coit dicūt q sut gnexe. i q° e r gdu inuenire. io possut recipe irusionē. q si excedēt i qnt stat uitutū heroicaz. i. diaz. hui at vo e sat

ipinciu volentibus considerare · nam sic docet phs · 1 · eth · 12 · virtuosus est uere bonus · cuius uita erit talis · quam semper et maxime omnia spectabit et operabit que secundum uirtutem · et fortunas optime feret et undique prudenter se habebit omnino · qui ut uere bonus et tetragonus sine uitupio · ex quibus satis apparet quod uirtuosus et bonus · non solum habet se hic respectu finis · quo ipse attingit · immo et omnibus contrariis fini resistit · ne ab ipso auellatur · ideo uocat eum tetragonum et prudentem se omnino habere undique · quod facere non possit · nisi mutuo se uirtutes iuuarent · ubi gratia sicut uidimus in artificialibus · quando unum alio sese indiget · puta in cogitatione orationis · iuuat ipsa gramatica · logicam et rethoricam · sed in sermonis uenustate rethorica adiuuat illas duas · sed in argumentationis operatione sit ecce · quando logica iuuat gramaticam et rethoricam · similiter est in politicis · quod una indiget fulcimento per aliam · ne a suo fine auellatur et suo actu · puta siquis habet uirtutem castitatis et delectetur in ipsa diligendo mentis et corporis puritatem · et post abhorreat contraria · tunc si non iuuetur a fortitudine cito cadet propter terribilia oblata ei inferenda · nisi adulterium faciat · uincere autem talia terribilia · non habet facere castitas sed fortitudo · que in periculis firmat fortitudinem · uolens preferendo bonum castitatis corporis lesioni · quod si non faceret sed adulterium committeret caderet a castitate · non concupiscentia sed timore superatus · sed non est dubium quod una uirtus non est que in contrarium suo fini obliquari potest · et desicere ab eo · sed quod accidit secundum modum de operibus misericordie · capitulis quod deserit non nunquam una fuit · castus uel ille non esset nisi fortis esset · preterea dato quod sit castus et fortis · tamen offeratur ei copia munerum si in actum agat · et tunc nisi iustus sit detestans male acquisita si sit cupidus uel auarus · illa munera recipiet · nam talia spernere non potest fortitudo uel castitas · sed una species paupertas que abicit omnes diuitias propter uirtutis bonum · et ideo oportet quod sit connexa cum aliis · et hec est sententia gregorii · 22 · moralium · 1 · quisquis uirtute aliqua pollere creditur · tunc uere pollet cum uitiis ex alia parte non subiacet · nam si ex alio uitiis subiacet non hec est solidum uel stare putabitur · item · 21 · c · 3 · omnes uirtutes uicaria operatione se subleuant · ut quia una uirtus sine alia · uel nulla est omnino · uel minima nisi uicissim · sua coniunctione fulciantur · unde superba castitas et ignara humilitas apud deum non prodest · item nam intellectum in uno uitio exercito · facit uidere contraria fini illi uirtutis ei opposite · quia omnis malus est ignorans que operari oportet et ideo huius est quia qualis unusquisque est · talis sibi finis uidetur · 3 · eth · unde in fine · 6 · dicit quod malitia mentitur facit · ergo satis apparet quod talis in sola castitate uel pluribus aliis · deficiens modo non habet omnes non potest perseuerare in suo statu · unde licet post delectetur in ea et abhorreat ei opposita · sed hoc facit quando continens si non est temperatus cito persuadebitur · unde · 7 · eth · 19 · assignans differentiam inter continentem et intemperatum · dicit quod intemperatus prosequitur corporales delectationes non persuasus · sed incontinens post eas persuasus · Et hoc est quod dominus noster eleganter dicit · assimilabo hominem sapientem illi qui edificauit domum suam super firmam petram · et quam descendit pluuia et uenerunt flumina · flauerunt uenti · et irruerunt in domum illam · et non cecidit · glossa · edificauit uirtutem · nota · unde gregorius post uerba supra allegata · 22 · moralium · dicit sic una queque uirtus tanto minor est quanto desunt cetere · nam sepe quosdam pudicos uidisse contingit sed non humiles · sed immisericordes quosdam uero humiles sed non misericordes · quosdam misericordes sed nunquam iustos · sed certum est quod nec castitas in corde eius uera est cui humilitas deest · quippe quia superbia se intus corrumpente semper ipsa diligens adhuc amore fornicatur · nec humilitas uera est · cui misericordia iuncta non est · nec misericordia uera est que a rectitudine iustitie existit aliena · ecce aperte uidere clarum dicit gregorius · quod uirtus ut est in perfectione non minor non est cum aliis connexa · et ut uera uirtus perfecta est · non est ab aliis aliena · quod statim concludit · una utique uirtus sine aliis aut nulla est aut imperfecta · item ibidem · prudentia iustitia temperantia et fortitudo tanto perfecte

sunt singule quanto uicissim sibimet iuncte sunt · disiuncte autem nequaquam perfecte esse possunt · quia nec prudentia uera est que iusta temperans et fortis non est · nec perfecta temperantia que fortis prudens et iusta non est · et sic dicit de qualibet · — Sed hic est quedam dubium · quia si ita est quod uirtutes sint connexe · ergo oportet quod si ego habeo tantum de caritate quantum tu · quod tantum habeam de fortitudine quantum tu · et sic de aliis · hanc autem difficultatem tangit augustinus · 6 · de trinitate · 4 · et sic est · uirtutes que sunt in animo humano · quamuis alio et alio modo atque alio singule intelligantur · nullo tamen modo ab inuicem separantur · ut quicumque fuerint equales uerbi gratia in fortitudine · equales sint in prudentia et iustitia et temperantia · si non dixeris equales istos esse fortitudine sed habet illum superare prudentia · sequitur si hoc idem ut huius fortitudo minus prudens sit · ac per hoc nec fortitudine equales sunt · quando est fortitudo illius prudentior · atque ita de ceteris uirtutibus inuenies · si omnes eadem consideratione percurras · Et ne tu stare quod cum quod non est simile · quia licet iste homo habeat omnes bonas qualitates ad corpus pertinentes · non tamen oportet quod ita sit pulcher sicut est alacer uel fortis · statim dico · non · non de uiribus corporis agitur sed de uiribus animi · ad intelligentiam autem dictorum oportet distinguere · quando id potest duobus modis intelligi · uno modo quod sic sunt connexe et equales in uno · ita quod si ego habeo fortitudinem equalem tue uirtuti · necesse sit quod omnes alie sint equales · tuis · connexis illi uirtuti · et sic non intelligit augustinus · 2° modo potest intelligi quod sic una excedit aliam secundum unam proportionem sic excedatur ab alia · secundum aliam proportionem aut uirtute que est in alio · alioquin oportet potentia esse paria quod falsum est · immo bene est unus prauior alio · sed uere possumus dicere quod in uno homine sit patientia maior quam sit prudentia · sed bene sunt pares et equales in uno singulis sui generis in alio · — Stoici uero in hoc fuerunt decepti · quia uolebant unumquodque esse in summo · uel nunquam esset · et per consequens media · sicut dicit augustinus de uerbis de sententia iacobi · id de paritate uirtutum omnibus philosophis placuit · hanc de parilitate uitiorum soli stoyci sunt ausi disputare · contra omnem sensum generis humani · et ponunt exemplum dicentes quod non refert ad hominem suffocandum · habere super se aquam altam mille stadiis · uel palmo uel digito · sic illos qui tendunt ad sapientiam dicunt perfecte · tamquam surgentes iacere ab ymo gurgitis · que non potest deuasisse nisi totam exierit opprimentem aquam · sic nec quis totam stultitiam exierit · non potest esse sapiens · uel autem totam euasit · totam habere sapientiam et nichil remanere de stultitia · sed ad hanc similitudinem respondens augustinus de sententia iacobi dicit · hec similitudo ut stultitia ueluti aqua et sapientia ueluti aer ponitur · ut animi a prefocatione stultitie tamquam emergens in sapientia · repente respiret · non mihi uidetur satis accommoda · nostrarum scripturarum auctoritati · sed illa potius · ut stultitia tenebre et sapientia luci comparentur · hec augustinus · sed planum est quod paulatim quis de tenebris ad lucem uenit · donec plenissime fiat ita illuminatum quod non sit ad detenebris · et sic non erit inuenta ista inqua summa · que sine quibus dam gradibus uitiorum non agitur · quando si diximus quando peccatum non habemus etc. · et ideo totam connexionem uirtutum tam theologicarum · quam cardinalium siue politicarum concludens ex proposito de moribus ecclesie · 15 · sic ait · hominis summum bonum quo referenda sunt omnia · nichil aliud esse potuimus · ipse deus · cui inherere beatissime · sed certe non ualemus nisi dilectione amore et caritate · quod si uirtus ad bonam uitam nos ducit nichil omnino uirtutem esse affirmauerim · nisi summum amorem dei · nam id quod quadripartita uirtus dicitur · ab ipso amore uario quodam affectu quantum intelligo dicitur · illas itaque · 4 · uirtutes sic diffinire non dubitem ut temperantia sit amor integrum se prebens ei quod amatur · fortitudo sit amor facile tollerans omnia · propter id quod amatur · iustitia sit amor soli amato seruiens · prudentia sit amor ea quibus adiuuatur · ab hiis quibus impeditur sagaciter eligens · et sic prosequitur per totum librum · item · 19 · de ciuitate · 7 · ostendit quod omnis animi motus · nichil est aliud quam amor seruatus uario · unde sic ait · amor inhians habere quod amat cupiditas est · sed amor amato fruens letitia est · sed fugiens quod ei aduersatur · timor est · idque si acciderit sentiens tristitia est ·

— hanc in sententiam tenet seneca · unde dicit · omne quod bene fit iuste fit fortiter et temperanter · ergo cum opus cuiuslibet uirtutis fiat bene fit fortiter iuste prudenter et temperanter · — item tullius si unam de contrariis tuis admiseris · potes dicere aliam suam · si autem unam de uirtutibus tuis nullam te habituram necesse est ut confitearis · ergo apparet quod una perdita nulla alia remanet · unde magister sententiarum · 36 · d · 3 · libri hanc sententiam tenet · — ad intelligentiam tamen argumentorum oportet notare · quod uirtutes sunt in duplici differentia · quando quedam sunt que de se nullam imperfectionem includunt in se · nec in suo actu · ut dilige · Quedam autem sunt que de se nullam imperfectionem includunt sed bene ratione sui actus sunt imperfecta · que non possunt exire in actum nisi aliquibus suffragantibus · uel ratione obiecti uel ratione actus proprii · ut est misericordia que nullam de se dicit imperfectionem · sed non potest exire in actum in beata uita · eo quod nullus est in miseria · et sic est suo modo ratione sui actus de magnificentia · que non dicit de se imperfectionem · sed quando desunt multa bona non potest exire in actum · puta quando quis omnia bona sua expendisset in opere proprio magnificentie · et postea non habet quod expendat · numquid iste perdidit istam uirtutem absit · immo tamen eam perfecte habet · penes illud quod est uirtuti speciale · scilicet firmum propositum faciendi huius magnos sumptus · magnus uirtus · quando oportet et ubi et cuius gratia · si materia affuit sicut fecit zacheus xo · et matheus cum · sed quando non adest materia nichil deperit de uirtute · unde duo tales differunt non ratione habitus sed status · Et sic est de uirginitate que dicitur propositum firmum abstinendi ab omni actu uenereo tam licito quam illicito propter deum · et hec est laudabilis uirtus propter debitum finem habere autem uirginitatis accidit que est integritas carnis · sed penes hoc ille non attendit connexio in uirtutibus · quando non in pluribus aliqui uirtuoso · suppetere materia unius uirtutis · non autem alterius · ut puta xc perfecte erat talis · et tamen non suppetebat sibi materia magnanimitatis · sed bene materia temperantie · sic tamen facere miracula uoluit · sed bene humilissime · sicut quando pauit in deserto · quinque milia hominum · sed sine miraculo dicitur se non habere unde capud reclinet · ergo bene possumus ponere in uirtutibus connexionem · non obstante quod alique uirtutes ratione status uel actus sui important aliquam imperfectionem · dum modo aliud sit quod pertinet ad statum et essentiam uirtutis · et sic est de fide que ipsa non est imperfecta ratione sue imperfectionis · que est intelligere et credere non uisum · sed bene inquantum dicitur cognitio · et credere et tenere uisum · unde si aliquis beatus reduceretur ad uiam · planum est quod ille haberet fidem · nullo habitu sibi infuso · sed solum subtractio rei beatifice uisione faceret eum de comprehensore uiatorem · tamen talis plene cognosceret deum per fidem et non per spem · Et hoc breuiter dictum sit pro ueritate huius questionis · quam quidem ueritatem ad hoc ostendit · cum materialiter efficaces forte et finales · nam causa que habet multas potentias nisi in omnibus potentiis rectificet non sanat · deus autem omnibus dat quod necesse est quod ad esse primum · et quod ad esse secundum · quod est operari · gratia autem conformis est omni uirtuti substantie · quas decorat per suam prouidentiam · gloria autem non inducit nisi sed undique perfecte disponat · — ad · 1 · argumentum in contrarium dicendum · quod nec sic nec sic · sed ratione ordinis in finem · ad quem oportet bene se habere · quod esse non potest nisi habeat ea que finem cognoscit et diligunt · unde in caritate omnia ligantur · que eis dat ordinem in finem sub debito modo tendendi · ideo bene dicit augustinus de ciuitate dei quod uirtus est ordo amoris · — ad · 2m dicendum quod nullus facit actum perfectum alicuius uirtutis nisi eam habeat · sed nullus peccator facit actum perfectum · nisi per quod bonum in genere · ideo dato quod habeat unam imperfectam non oportet quod alias habeat ut gregorius dicit · — ad · 3 · dicendum quod uerum est quod nullus possit habere summum actum misericordie · nisi eam haberet · talis autem in nullo est nisi habeat caritatem quando talem actum non impedit sibi ipsi cui prius debet misericordiam facere · iuxta id miserere anime tue placens deo · et preterea actus uirtutis fiunt propter finem · sed nullus potest dare omnia sua et corpus suum in cibos pauperum propter deum nisi prius debet ratione doni · scilicet amorem qui caritati applicatur · sed ad formam argumenti dico quod non sequitur ex propositione ypotetica

nec licet inferre antecedens ex consequente · talis autem est propositio apostoli · si christus ergo etc · sicut alibi dicitur si ex operibus legis esset iustitia · ergo christus gratis mortuus est · item si christus non resurrexit · neque nos resurgemus · unde dico quod id facere non possit nisi malum · et tunc non esset actus uirtutis misericordie · nisi sic daret se ipsum licet in adiutorium alterius leonis · — ad · 4 · dicendum quod uerum est quod contraria non sunt in eodem nec esse possunt · sed magnanimitas et paupertas non sunt talia · immo bene stant simul sicut patet de christo et apostolis · sed agonice seruientes ad uirtutes istas sunt bene contraria · scilicet penuria et habundantia esse eidem · et ideo dicit ibi philosophus · quod inops scilicet rebus · non potest esse magnificus · nam pauper differt ab inope · ut paupertas dicitur uirtutem · — ad · 5 · dicendum · quod iam patet quod bene potest esse · quod aliquis competit habere materiam unius uirtutis et non subest ei alia · sic est de habitu qui habitabat in ea et uirginitatem · ignorantia formalem uirtutem · licet deesset sibi materiale uirginitatis · alioquin perderet uirtus sine uitio · immo cum merito · et planum est quod hoc est falsum · unde siqua uirgo esset uirgo · et deus preciperet parere prolem · iste mereretur deo obediendo · et tamen non propter hoc diceretur perdere aliquam uirtutem · licet perderet materiale uirtutis · sicut perdunt qui dant omnia sua propter deum · qui perdunt materiam multarum uirtutum · sed non uirtutem · immo tunc augetur · Vel secundum alios uirginitas dicitur statum ultra uirtutem sicut diximus de heroycas uirtutibus · et in talibus non oportet quod sint connexe · sed sufficit quod teneat continentiam · et si ultra non est de esse · sed supererogat · sic non oportet quod aliquis habeat beatitudinem unam que est fortitudo · uel huius cato quod haberet omnes uirtutes — ad · 6 · dicendum · quod uerum est quod una species alicuius generis bene potest existere sine alia · et sic est de uirtutibus quod una est sine alia precise considerata · sicut in quolibet homo de exercitu est per se non dependens ab alio · sed ratione eius quod se habet ad ducem ordinando ad inuicem et sunt connexi · ut dicitur · 12 · metaphysice · et sic est in proposito quod uirtutes non ratione sui · sed ratione eius quod ordinantur ad finem suum optimum ponuntur esse connexe · ut non solum in ipsis tendat ne set ne ab ipso cadat alie coadiuuant · — ad · 7 · dicendum quod quelibet uirtus · perficit habentem et opus eius bonum reddit · in genere boni · sic uirtus in genere diffinitur · sed non reddit eius opus bonum simpliciter · eo quod non habet omnes circumstantias debitas ut in finem perducat · — ad ultimum dicendum · quod dato quod gregorius dicat id ubique · quod debet sic intelligi · scilicet de uirtutibus quas non habebat in executione · non autem quod gauderet se non habere in eius possessione · unde beatus franciscus ita gaudebat de uirtute martyrii quam non habebat in executione sicut de huius quam gratie habebat in usu ·

Vtrum status religiosorum sit perfectior quam prelatorum · videtur quod non · quia religiosi renuntiarunt ubi habere aliquid in communi · diminuat de perfectione illius status · que de se perfectior non habere nec in proprio nec in communi · et probatur quod sic · quia quando sunt aliqui duo status perfecti · et inter eos est aliqua differentia · ille est perfectior qui est difficilior ad seruandum ceteris paribus · sed talis est ille qui se expoliat illis eisdem quibus se expoliat alius et amplius · puta proprio et communi · ergo est perfectior et alius est imperfectior · nam uirtus est circa difficile · — item id quod diminuit de perfectione uirtutis christiane minus perfectum · sed habere in communi est huius · propter quod dominus fuit illi iuueni · unde tibi deest uade et uende omnia que habes · et da pauperibus et ueni sequere me · — item ieronimus dicit quod perfectus christianus non est · qui preter christum aliquid habet · sed ille qui habet in communi habet aliquid preter christum ergo est non perfectus christianus · — item perfectio uite christiane consistit in caritate · ut patet ad corinthios · si linguis hominum etc · ergo quanto quis magis accedit ad caritatem · magis est perfectus · sed ille qui omnibus renuntiat magis est perfectus · accedit ergo etc · probatio · minor · est per augustinum de doctrina christiana · qui ait quod uenenum et oppositum caritatis est cupiditas · ergo qui magis recedit a materia cupiditatis · magis accedit ad caritatem · eo quod recedere ab uno contrario opposito est accedere ad aliud oppositum · ergo etc · nam eo magis est uictoria et perfectio · quo magis propter deum a temporalibus elongatur · — ergo ille status est perfectior qui est magis uite christi conformis · sed talis est qui habet in communi et non in proprio · ergo etc · maior

est manifesta. Minor probatur per Christum, quia ipse dixit quod filius hominis non habet ubi caput suum reclinet. Ecce quod non habet in proprio. Quod autem habeat in communi apparet Iohannis 4, quando apostoli ierunt in Samariam ut cibos emerent ex denariis quos Iudas portabat, eo quod ipse loculos habebat et ea que mittebantur portabat, ut dicitur in Luca. Item ille status est minus perfectus qui minus potest de se vacare Christo et eius contemplationi. Sed talis est nihil habentium, eo quod oportet discurrere mendicando et scolaribus satisfaciendo et applaudendo, aliter eis non darent, ergo etc. Item Ecclesiastici 40: Per capitulum fili in vita tua non egeas, quoniam melius est mori quam indigere. Sed ille qui nihil habet indiget, non autem ille qui habet in communi unde potest vivere. Quod patet per observantiam omnium credentium, inter quos nemo audebat dicere aliquid esse suum, sed erant illis omnia communia, nec erat quisquam egens inter illos. Item Salomon petebat habere in perfectorum a se moveri, quod non fecisset si ad perfectorum expediens fuisset. Unde alibi dicit ipse: utilior est sapientia cum divitiis, et magis prodest videntibus solem, et reddit rationem quia sicut protegit sapientia sic protegit pecunia. Item sicut docet Augustinus de iudicio in dubiis scripture locis debemus sequi et attendere ad facta sanctorum. Sed omnes sancti post Christum tamen qui fuerunt perfecti habuerunt in communi, et contrarium invacaverunt qui heresim iulianam, sicut patet 12 q. 1 Scitissimus et c. Expedit. Item si dicitur quod decem non gradus perfectionis est in caritate, tot pondera est in eodem; sed si ita est quod sit perfectionis non habere nec in communi nec in speciali, erit pondus in eodem, quod falsum est, in eo non sunt divitie et gloria et domini est terra et plenitudo eius, et dat cui vult et transfert regna. Item sicut oppositum in opposito et oppositum in opposito; ergo si perfectionis est non habere ad communi, ergo habere ad communi erit imperfectionis. Hoc autem falsum est, cum Noe habentes fuerint perfectissimi viri, sicut narratur in scriptura de eis. Unde Genesis dicitur Noe iustus atque perfectus cum Deo ambulavit, et tamen fuerunt divites. Item nulli licitum est facere se ipsum ut alium faciat perfectum; ergo si habere in communi perfectionis est ipsum, tunc ille qui accipit dominium talium rerum que sunt in usu, istum statum non habentium facit se ipsum, quod est absurdum, quod summum ierarcha perfectum tamen exorbitet, cum dicat apostolus quod eius potestas non est in destructionem perfectionis sed potius constructionis, nec in sit facienda mala ut veniant bona. Si autem dicas quod non accipit, tunc quero cuius sunt? Sed non est dare alium ergo contendunt de cuius dominio sint. Item omnis perfectio tam essentialis quam accidentalis ita est firma quod non destruitur nisi per peccatum mortale, si est essentialis, vel per veniale si est illa accidentalis. Sed habere in communi non est peccatum mortale nec veniale, ergo non minuit nec destruit perfectionem. Item ille est maioris perfectionis ex qua plura bona possunt provenire quam illa ex qua non tot. Sed ex illo statu in quo sunt bona in communi possunt provenire elemosine et huiusmodi, que non possunt ex illo qui nihil habet. Item glossa super 1 ad Corinthios 2: qui non laborat non manducet, dicit: compelluntur fratres laborare ne compellantur mendicare. Ergo si causa fuerit exigentie labor ut non mendicet, ergo ponere se in tali statu in quo oportet eum mendicare est iret ad id unde eum oportet recedere. Item nullus licet venire contra votum suum perfectum sine peccato in casu auctoritate summi pontificis, cuius auctoritas est ad construendum opera perfectionis et non destruenda. Sed tunc quero de illis qui de sua auctoritate vadunt ad statum habentium in communi et recedunt a statu nihil habentium; possunt recedere licite aut non. Si licite, ergo non descendunt a perfectione, sine quibus non potest nec debet dare talem licentiam in qua peccet. Item omnis virtus consistit in medio, 2 Ethicorum. Ergo cum talis status nihil habentis sit in extremo, et ille qui est habentis in communi sit in medio inter primum et illum qui habet in communi et in proprio, ergo talis est perfectus et virtuosus, et ille primus est vitiosus et imperfectus. Item gratia et caritas non destruit naturam sed salvat perfectam; ergo cum ille qui se omnibus privat in communi et in speciali destruat se, ergo non est in caritate nec gratiosus. Minor patet per Salomonem qui talem destructionem petiit a se removeri, quando dixit divitias et paupertates etc. Item si sic est quod non habere dominium est perfectionis, tunc esset omni homini possibile

zubl ... possessiones huiusmodi nec aliis ministret ut plura etc. et per familias ... bona temporalia ut ... peccata. aut est utile quod mancitando ... non possit ... necessaria inveniendi ... possit ... aut cum maiori sollicitudine quam qui habeat bona temporalia ... quia paupertas non est bona ... ad morum nimiam sollicitudinem aut cum minori ... aut ... illa quibus accipit ... ad opere monachorum ...

sed hoc est falsum, quia si omnis homo renuntiaret tunc nullus haberet dominium super res mundi, et sic destrueretur mundus ex quo nullus de eo haberet curam. Item in bonis omnis habitus est melior privatione. Sed talis est qui habet in communi, ergo est melior quam non habere. Item aut ista imperfectio est ex parte rerum, aut rebus utentium. Non ex parte rerum, quoniam omnia que Deus fecit bona sunt, quia vidit Deus cuncta que fecit et erant valde bona. Si ex parte utentium, ergo qui sic utuntur peccant, quod falsum est, immo videntur bene facere qui utuntur rebus ad finem ad quem facte sunt. Item quicumque potest se iuste iuvare et non facit, sed exponit se ventis fortune et homicida sui et temptator Dei, exemplum qui esset in navi etc. vel in domo. Sed talis est qui a se abiicit omnia adiutoria rerum de quibus debet vivere, ergo peccat. Item quando sunt aliqui duo quorum unus dat et alius accipit et non dat, ille qui dat est perfectior et perfectior, sicut dicit apostolus; sed sic est ille qui habet, ergo etc. Item opus de se indifferens secundum propter deum non est perfectum, sed tale quid est habere vel non habere in communi, ergo certum quod quis faciat propter deum non propter hoc est perfectum. Responsio: ad questionem quero utrum status nihil habentium nec in proprio nec in communi sit perfectior quam alius quicumque modus vivendi. Primo oportet videre quid significet status. 2o quid est nihil habere. 3o in quo consistit perfectio, ne in equivoco procedamus. 4o descendemus ad questionem. Et 5o respondebimus ad argumenta. Quantum ad primum dicendum quod status dicitur a stando vel manendo; ille autem dicitur stare qui non transit, dicente Gregorio in Moralibus: omnis creatura quia ex nihilo est facta, per semetipsam ad nihil esse tendit, nec stare habet sed defluere. Stare ergo est modus quo sic se habet res ut maneat, id est et non transeat, sicut dominus de rebus naturalibus non quietibus movetur ad ulteriorem modum sue perfectionis, quod habet statum, exemplum de domo vel hominis quando consistit quia iam habet statum et non ulterius procedit. Iuxta quem modum per similitudinem applicatur status in ecclesia modus vivendi in quo proponit quis stare et vitam suam ducere, ut quando dicitur quod alius est status coniugatorum, alius continentium, alius virginum, alius clericorum, alius religiosorum in quo obligatur usque permanere et stare. Omni autem christiano summa debet esse diligentia in quo statu eligat stare per quem sunt salutem expedire cognoscat, quod quod et salutem est omnium difficillima. Unde dicit Augustinus non sunt perfectiores huius qui in religione profecerunt nec peiores huius qui ibi defecerunt. Quantum ad 2um dicendum quod nihil habere est nudum esse. Nam habitus dicitur eo quod homines habeat vel quod habeat quam 5 Metaphysice. Qui autem nudus est nihil habet nec habet ab aliquo. Nuditas non est triplex, scilicet cordis et corporis et utriusque simul. Nuditas cordis est per expoliationem ab omni perverso affectu avaritie et cupiditatis, de qua Gregorius in omelia: nudi cum nudo luctari debemus, quia si vestitus quisquam cum nudo luctatur, citius ad terram deiicitur quia habet unde teneatur. Et hoc est imposita omni christiano iuxta id: expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis. Nuditas autem corporis est per expoliationem rerum quibus regimur, quod potest contingere dupliciter, scilicet quantum ad dominium et quantum ad usum, et licet vita humana possit carere primo, non tamen 2o, sed per hoc bene caveri iuxta id apostoli: habentes victum et vestitum his contenti simus. Quicumque autem illum recideret quod necessarium veniret se ipsum occideret et deum temptaret, sicut dicit Christus: non temptabis etc. Sed ille qui sic est vestitus retento usu et abiecto dominio sustentatur de non suo, exemplum de famulo equitante equum domini sui vel vestito veste domini sui. Hec autem habet triplicem gradum: quedam est magna, quedam maior, quedam summa. Magna vocatur quando quis se expoliat in abdicatione ~~proprietatis~~ superfluitatis et proprietarie possessionis, quibus non sit de necessitate ordinis et status clericalis; est tamen de eius decentia, sicut dicit Ieronimus ad Nepotianum: si autem ego pars domini et funiculus hereditatis eius nec accipio partem inter ceteras tribus, sed levita et sacerdos vivo de decimis et altari serviens altaris oblatione sustentor, habens victum et vestitum his contentus ero, et nudam crucem nudus sequar. 2a est maior que est per abnegationem proprie voluntatis et proprietatis rei temporalis, et hec competit regularibus et cenobitis viris, de quibus Ieronimus ad Eliodorum loquens dicit: nolo pristinam necessitatem recorderis, nudos amat heremus. Et Bernardus dicit qui reliquerunt omnia dispositionis tue quoque inter reliquenda numerare memento.

bona facultates cum dispensatione pauperibus erogare melius est per itinerationem sequenda Christum semel donare et absolutam sollicitudine cum Christo egere. Aut non potest ... et sic non ... quia ... non est bona ... ut quis proficiat sed ut vacet otio.

3a est summa que consistit in abdicatione illorum duorum et super addit abdicationem transitorie potestatis et facultatis, cum penuria et indigentia optime sustentationis, quam competit illi apostolus quando dixit: usque in hanc horam et esurimus et sitimus et colaphis cedimur. Sicut dicit idem Ieronimus: vis esse perfectus et in primo stare fastigio dignitatis, fac quod fecerunt apostoli: vende omnia que habes et da pauperibus et sequere salvatorem, et nudam solamque crucem nudus sequaris et solus. Quod autem habeat cum nuditate cordis est de numero illorum quibus dicit in Matheo: beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Sed expositor Augustinus qui dicit pauperes spiritu est qui non habet inflantem spiritum; nam tales a se abdicant quod est extra se, id est substantiam temporalium, quod est infra se, id est propriam voluntatem, quod ipsi sunt, ut carnem propriam per castitatem. Sicut docet Christus: si vis perfectus esse vade, scilicet pedibus anime recedendo ab illo in quo fuit, et vende omnia proprietatem relinquendo, et addit quod est formale: et veni sequere me. In quo stat perfectio christiana, scilicet in sequela Christi. Unde Ugo de laude caritatis loquens eidem ait: excedas angustias meas, nec invenire potero pauca tamen penes me dabo tamen totum quod habeo; totam substantiam domus mee pro te dabo, et totum quod est in habitaculo corporis mei et cordis mei pro te dabo, et cum totum dedero quasi nihil reputabo, iuxta id: in Matheo: vir nudus spoliatus et nudus, qui nihil habet est in vite de non suo, quemadmodum quo dixi. Quantum ad 3um dicendum quod formalis perfectio christiani est caritas. Perfecta autem caritas est cui non potest fieri additio. Nam 5 Metaphysice dicitur quod id est perfectum cui non potest fieri additio. Talem autem solus Christus huius [?] qui fuit mensura prima et regula omnium caritatem habentium. 10 Metaphysice dicitur quod in quolibet genere contingit dare unum primum quod est summum in illo genere, per cuius comparationem possumus mensurare omnia que sunt in illo genere, et quanto magis illi similantur et eius se accedunt tanto sunt perfectiora, exemplum in genere calidorum et dulcium. Ille ergo est perfectior qui magis accedit ad primum, id est dicit Christus: et veni sequere me. Et sicut non contingit aliquod calidum attingere ad naturam summi calidi puta ignis, sic numquam contingit aliquem perfectum contingere venire ad perfectionem Christi. Semper tamen debet quilibet niti quantum potest. Unde apostolus ad Romanos dicit non dum se esse perfectum, sed se extendere ut perveniret, et iam tamen esset perfectus ut diceret: vivo ego iam non ego, vivit vero in me Christus, a quo certus erat quod non posset separari quacumque dato impedimento. Unde dicit: non quod iam acceperim aut perfectus sim, sequor autem si quomodo comprehendam; que quidem retro sunt oblivisceris, ad ea que priora sunt me ipsum extendens ad destinatum persequor bravium, id est Christum. Quotquot autem perfecti sumus hoc sentiamus, non quod sibi ipsi sit contrarius quando dicit perfecti et non perfecti, nam perfectus erat sed non respectu eius quod esse poterat et re ei adhuc deerat. Id dicit Augustinus: nemo fidelium dicat ecce sufficit mihi. Qui hoc dicit in via ante finem inhesit. Sic ergo patet quid est status, quid nihil habere et quid perfectio. Igitur quantum ad 4um descendendo ad propositam questionem, scilicet utrum sit perfectius nihil habere quam habere, dicendum quod quando est questio de aliquo utrum sit melius non habere quam habere, oportet distinguere, sicut dicit philosophus in Topicis, quod dupliciter est esse melius, scilicet absolute vel hoc et huic, ut melius absolute est philosophari quam ditari, sed non necessitatem patienti, id est non huic. Si primo modo quod intelligitur tunc planum est quod melius est habere divitias non solum in proprio et in communi tempore, sed in magna habundantia, quia res ipse bone sunt et bona quanto plura tanto meliora et magis eligenda, et non habere est malum, eo quod est privatio illius boni. Et aliud sentire est cum manicheo errare qui dicit temporalia esse mala, et abdicanda tamquam ipse esset aliqua culpa, quod est hereticum sentire. Et hoc est quod dicit Ieronimus contra [?] mentum esse malum quia temporalia privaverit. Contra quos dicit Augustinus et Gregorius: pecuniam vel cibus non est in culpa sed affectus, et sic non sunt res vane que ad. Si autem 2o modo, scilicet quod sit melius huic, scilicet infirmo, sic dicendum quod voluntas hominis infirmi nata est allici non solum a bono finali sed etiam ab illis que sunt ad finem, que non sunt vere bona sed secundum quid, pro ut ducunt ad finem organice

sicut Augustinus de libero arbitrio et philosophus primo Ethicorum. Nunc autem sic est quod quando idem mobile trahitur a duobus moventibus contrarie moventibus, semper virtus sua minor quam si non impediretur; si tamen moverent ad eundem terminum, tunc esset fortior. Et tunc bonitas creaturarum ad deum laudandum excitaret non sunt impedimentum dicente Sequele [?], sed in adiutorium intellectus humani. Sed Augustinus contra ... dicit: non sic est amanda creatura sed si ad creatorem refertur, ille amor iam non est cupiditas sed caritas. Aliter est cupiditas, amor creature, et minuit amorem dei, iuxta quod dicitur 10 Confessionum: minus te amat qui tecum aliquid amat quod non propter te amat. Ideo sancti viri suam scientes infirmitatem ceperunt fugere illa a quibus eorum voluntas poterat moveri et retrahi, dicente Gregorio in Moralibus: tamen nocent temporalia quando est eis adnexa sollicitudo retrahens animum. Propter quod videns Christus quod divitie nobis poterant esse impedimenta, amores parentum et amicorum dicit: si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. Unde dicit Gregorius: quos adversarios in via dei patimur fugiendo et odiendo nesciamus. Ergo cum bona temporalia trahant amorem nostre voluntatis infirme, pro tanto vocantur ab Augustino talis amor venenum caritatis, et habent se proportionaliter quia quanto una crescit alia decrescit, sicut docet 83 q. 2 in Enchiridion et de doctrina christiana. Et aliter non potest esse quod quis illa habeat et non diligat, sicut dicit Christus: quam difficile qui divitias habent intrabunt in regnum celorum, et facilius dicit camelum per foramen acus transire etc. Unde hec sola cum fugienda divitias, ut dicit Bernardus: fugiendarum divitiarum precipua causa est quia vix aut numquam sine amore possidentur. Immo crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit. Item Gregorius 1 Moralium: sola tamen habundantia a amore dei mentem solvere, quando hanc exigit diversa cogitare. Nam dum foris per multa spargitur stare in interioribus infixa prohibetur. Scilicet cum per se in virtus non sit quam a suis contrarius non refugit, planum est quod quanto quis magis se elongat ab impedimentis caritatis magis ad eam accedit, eo quod recessus ab uno termino non potest esse nisi accedendo ad alium, 6 Physicorum. Planum est et experientia docente quod minus ego amo librum communem quam proprium, et minus illum in quo nihil habeo nec in proprio nec in communi quam illum in quo habeo ad communi, et plus sollicitor de re quam habeo quam de illa quam non non habeo. Ideo ille status qui de se magis renuntiat et religio in utroque nihil habenda magis est expedit de se, licet possit esse vitium in aliquo observante. Unde sicut illa obedientia est perfectior qua voluntas se ipsam deserit et subdit in ordinate in omnibus alicui propter deum, sic illa paupertas quam quis adsumit quanto est magis ordinata. Talis autem est in illo modo vivendi qui nihil habet nec in proprio nec in communi, solo divino auxilio innitendo, a quo sperant non deseri qui numquam fuit deserit sperantes in se, quoniam nihil deest timentibus eum etc. Maior ergo abdicatio minor erit sollicitudo. Unde Prosper de vita contemplativa ostendit talem animam sic sollicitudine expeditam solum deo vacare et sic dampna huius mundi non sentire, et sic autem sectator ad gaudium rerum suarum iugiter congescat. Per amorem eius omnia quibus ille potest adiuvari fugiat, a strepitu negotiorum secularium remotissimus, a metu omni secum quoque exceat animo sue negotium non metuat quod temporale nec cupiat, aut metus admittere rei temporalis, aut cupiditas aggredi intentionem eius emolliat. Talis autem erat vita apostolica, quibus non erat aurum nec argentum. Unde glossa super id: et erant illis omnia communia, dicit: discerne ordinem doctorum et auditorum; nam multitudo credentium rebus spretis copula caritatis invicem iungebantur; apostoli vero virtute fulgentes miscia [?] predicabant, et sic virtutum erat communitas. Signorum erat virtus apostolorum. Sic ergo luce clarius apparet quod tota ratio quare talia relinquenda est perfectionis est quia retrahunt mentem a dei amore per sollicitudinem rerum temporalium. Ideo cavendum est ne id quod per se est ordinatum ad retrahendum sit incitamentum

ad ſe ſollicitudibȝ ingerit · ⁊ nec q̄ dȝ ēē ſtrumētū pfc̄o
nis · ſit receptiuū diuiſionis · vñ iero͠ dicit d̄ qbȝdā q̄ dīto
res uoluit ēē ſub xᵒ paupe · quā ceteri ān ſub dyaᵒ lo
cuplete · vñ glō ſr̄ id niſi qs renūtiauit oībȝ q̄ poſſi
det · dr̄ h͛ int̄ eſt int̄ renūtiare ⁊ relinquē · qm̄ renū
tiare oībȝ ꝯuenit · q ita licite utit̄ mūdanis q̄ poſſi
dēt · ut tñ mēte tendit ad etna · relinquē uō ē tm̄
mᵒ pfc̄oꝝ · q oīa teꝑalia ꝑponūt ⁊ ſol' etnis īhiāt · pͣ
obſtat q̄ nuditas oīūȝ facultatū uocat̄ aſcīs · nō pfc̄o ſȝ
pfc̄onis ſtrumētū · ut dīt caſſiodor' i coll' p̃m · qr uer̄ ē
q̄ pſe nō ſiūt pfc̄o ſol' · q̄ ē caritas · ſȝ ad ipā ducūt qn̄
aīaꝝ nō īpediunt · io dīt ad pfc̄oꝝ caritatis ī'nitēdo iſtis
gradibȝ aſcende · ieiunia · uigilie ⁊ meditatō ſcrip̄taꝝ
nuditas ac p̄uatō oīūȝ facultatū nō pfc̄o ſȝ pfc̄onis ſtrū
mēta ſūt · nō q̄ ī ipis ꝯſiſtat ipi' diſcipline finis ſȝ p
illa puocāt̄ ad finē · p̄t h̄ aūt · quātū ualeat talis
nuditas ſiū pauptas q̄ uiuit d̄ nō ſuo · ad corpis hūi
litatē · qn̄ uidȝ ſe alieno cibo ſuſtētari ſub alieno tu
gurio colligi · ſic aduene ⁊ pegrini ſentiūt illi ſoli q
paucis ꝯtēti · i diuitō ſpȝ pauptatis · a quo mag' pfc̄onis
ab oībȝ · qi d̄ſpicietatur · ⁊ papue ppt̄ h̄ ī t̄ alias cās qn̄
ſibi dicetāt nō ne h̄ ē fabri filius · ⁊ nō ne mr̄ ei' dr̄ m̄ ⁊ c̄.
It̄ aufert oēȝ mātē diſcordie q̄ papue ēē ꝯſueuit ī ill'
q oīa hñt ut p̄ȝ i ciuitatibȝ · intm̄ q̄ phs pᵒ polit̄ dr̄
q̄ ſi oīa eēnt cōia puenirēt ī finite diſſenſiones ⁊ diſ
cordie · vñ ſcā fuit rixa ī t̄ lot ⁊ habraā · ⁊ ſūt de
d̄ honoribȝ religionū qm̄ qlȝ cōit ſibi d̄beri · q̄ bñ p̄ui
dēs ī pſalmiſta d̄ talibȝ ait · aīas paupū ſaluas faciet
⁊ taliū nom̄ ē honorabil' corā ipo · intm̄ q̄ petᵒ dicēti
ecce nos reliq̄mus oīa · qd̄ gᵒ erit nob' · pmitt̄ tm̄ de
honore q̄ ipe cū ſuis · filibȝ erit iudex iudicās · xii · tbs
iſrl' · d̄ quo iudicio p̄dixat iob · 36 · iudiciū paupibus
tribuit · ⁊ illa · āna · 1 · r̄g · 2 · ſuſcitās d̄ puluē egenū ⁊
d̄ ſtercore erigēs paupē · ut ſedat cū p̄ncipibȝ ⁊ ſoliū
glīe teneat · ⁊ hīt ē q̄ xᵉ ſuadet oībȝ aliis q̄ tales
pauꝑēt facē ſibi amicos · d̄ mamoā iniqtatis ut eos
recipiāt i etna tabnacla · ſȝ ille q ſe d̄ xᵒ oppoit ·
nō ſolū p ſuaſione ſȝ ⁊ noīe · anxᵉ · figāt ī antiocho q
ē radix pcc̄i ⁊ ī t̄ p̄mat̄ ſilētiū pauptatis · qm̄ n̄ eā p̄di
cabit ſȝ extirpabit quātū potit · pſuadens diuitiaꝝ
extimatō · tāquā ſumē allecatiuȝ ſic̄ ei p̄r pſuaſit
xᵒ pᵒ paupi · qn̄ ei oñdit oīa regna mūdi ⁊ glīa eoꝝ
dicens · h oīa t̄ dabo ſi cadēs adoraūs me · d̄ q̄ dr̄ p̄s · p
ſecatō ē hoīeȝ iope ⁊ mēdicū ⁊ ꝯpūctū corde mortifi
care · = huiꝯ gᵒ uiſis ⁊ m'tas obmiſſis · gᵒ bīitatis
reſtat · q · ⁊ ulam̄ · ſ · diſſoluē arᵐᵃ · ī qbȝ latet magᵃ
p ꝯonis · argumētā uō q̄ ſūt pi'ſta p̄te maxīe ȝ · bñ
ꝯcludūt · = ad · 1 · ī ꝯriū dc̄ · q̄ uer̄ ē q̄ illa ē pfc̄ior
religio ſiū ſtat̄ · q̄ mag' ꝯformat̄ uite xᵉ · ſȝ minorē
nego · ad ꝓbatōȝ aūt nō oportēt reſpōdē · rōe forme aꝗ
qm̄ nō ſeqt̄ · iudas portabat loculos · uł diſcipl'i tenīt
emē q̄ erant nc̄cia · gᵒ xᵉ huīt ī cōi · ſȝ p declaratōe illi
ubi ⁊ ſiliū · oȝ notare · q̄ ſic ab una forma · nō recip
ſb'm n̄ unā ſpecificā opatōꝝ · ſic aplibȝ pot ſbȝ pl'es re
cipe · exᵐ d̄ hoīe ſciēte muſicā ⁊ loycā · ⁊ gmaticā · ſic
ē ī ꝓpoito · qm̄ apli īquāt̄ pfeſſores uite xᵉ · nᵉ hūerūt
nᵉ ī ꝓpo nec ī cōi · nō · n · pmiſit eis hr̄e aurū uł ar
gentū · nec duas tunicas īmo uicā ſuā mēdicādo q̄
rebāt · ut dīt aḡ ſr̄ illo ubo · ecce nos reliqm' oīa · ꝯſt
at eos pauptatē uouiſſe · qm̄ alit̄ nō relīqſſ licētiā
redeūdi ad illa · q̄ ē ūn̄ de oībȝ · ſȝ ipi diſcipli fuerūt ī
epi · i · ſup alios intēdētes · qbȝ ex eoꝝ officio icūbit ali'
puidē · ⁊ p t̄āto portabat iudas loculos · d̄ qbȝ portāt paupibȝ

puidē · ſic̄ pcurator · ⁊ qr tale offm̄ erat d̄ ſe uile · io ꝯ
miſit uiliſſimo diſciplō · vñ tales pcuratores ⁊ executores
poſſūt tpr̄ nc̄citatis dare paupibȝ · ⁊ qr xᵉ erat de nūō taliū ·
bñ potāt ei i uia dare ſic̄ uni alī · qm̄ ꝑ ratiā apli nō
portabāt huiꝯ uite nc̄cia nᵉ magᵃ nec minima · nec ē ui
ſile q̄ ſi xᵉ hūiſſȝ domū i cōi q̄ apli ignoraſſēt qn̄ ꝯſiceꝛūt
illuis parem t̄ ꝯmedē paſca · vñ ꝯſoſtō · tāte pauptatis fit
⁊ ita nll'i adulatus ut ī tāta urbe nll'm īueniret hoſpitiū
ſȝ circūſpectās oībȝ reſpexit ſigs eū hoſpitio ſuſcipet ⁊ n̄
iueniēs · ſtipē p hoſtia mēdicabat · = ad · 2 · dc̄ q̄ minor
ē ſtā · qm̄ illi q ſūt paupes · paucis ꝯtēti · nō tātuȝ diſtra
hūt̄ q̄rendo uictū ſuū · cotidianū · nō cogitādo de c̄ſtino
quātū diſtrahūt illi q i cōi hñt ī ad ſcā cuſtodiēdo · ⁊
p̄t h̄ actꝯ mēdicatōis · ab hītu mēdicatōis elicitᵉ ⁊ n̄ cu
piditatis · ē minori nō mīn quā ſit diſtractiuus · vñ re
cōpēſatur aliogn dicēm q̄ dormire ēēt ipfcm̄ · eo q̄ di
ſtrahit uł diſcōtinuat aīmū · ī actu dīc meditatōis ·
= ad · 3 · dc̄ q̄ tēpa cōīt̄ quātū ptinet ad rōē ſtat' pfc̄ois
⁊ ꝯſilioꝝ · ſēp ſic ancillaret̄ d̄ p ipfc̄o ad pfcm̄ · l̄ȝ igitᵉ
dāȝ uiris ēēt excellēs caritꝯ · tam̄ nō fuit ieiſ oīmo
dā · excellētia ⁊ pemīnētia pfc̄onis ſtat' · acq̄rendē alio
qn ī ā poſſȝ dici q̄ hr̄e ux · ēēt pfcm̄ ſ'' uginitati q̄
ſtm̄ ē · vñ bñ tunc ꝯpetebat tēpa copia ſr̄ tēpaliū
ne cogēnt̄ egē · ⁊ p cipue ill' q habebāt regē ppl'm ·
cui dirigūt̄ illa ulā ſic̄ pȝ d̄ ſalōne · petēti remoui uētꝯ
extremū · = ad · 4 · dc̄ q̄ ſā pſes ⁊ epi eccīaꝝ p̄lati · ut
erāt ī ſtatu pfc̄onis excende · ⁊ alios debebāt pficē ſic
iacobȝ · ⁊ clemēs ⁊ ſil'es vñ d̄bent hr̄e bona eccīaꝝ cōia ·
⁊ nō tāq̄ dñi · ſȝ potī ad miſtratores ⁊ ycōnoi ꝓponūt nb
iexᵐ · ſic̄ ⁊ m̄ ſūt epi · ſȝ puit erāt ī ſtatu pfc̄onis acq̄rē
de · nō oms ad h̄ ſe obligauerūt n̄ uiri aplici · nᵉ oꝛ ·
nos ī oībȝ accipe eoꝝ exēplū · aliogn d̄bēm nob'cū cu
oē uxores · vł alit̄ dc̄ q̄ illa cōitas nō erat ꝑtial' huiꝯ
ecc̄e uł illius · ī t̄ quas oꝛ frēqnt̄ litigare · ſȝ cupiebāt
unā ēē oīūȝ ſic̄ ī ſtatu ino c̄ētie · ſȝ p̄mꝯ ſenſus ē ēē
mag' lr̄al' · q̄ cōes hrēnt loculos · q erāt d̄ nūō illoꝝ
c̄datiū · qbȝ erāt oīa cōia · ī t̄ quos nō erāt apl'i ſic glō
ibi dīt · ut ſupra dixi quoꝝ pſonā xᵉ ī tāū ad ſūpſit ne
c̄dēnt ſe dānādos · ſic̄ dr̄ · c · 1ᵒ · ī eād ꝯone ⁊ cā · exᵐ dñi
accipite ꝯſanctes ī terā · qr huīt loculos cui āgli miſtra
bāt · n̄ qr eccā ipi' loculos hītura erat · qr furē admiſit
n̄ ut eiꝯ eccᵃ qn̄ fures patiāt̄ tollēt̄ · ſȝ ſic ꝯdeſcēdit īfir
mis · ī fuga ⁊ locul' · q̄ aſūme pauptatis ſemita n̄ receſſit
= ad · 5 · dc̄ q̄ regl'a dyō uā ē · qn̄ ad iuenit̄ pfc̄onis ī cāū
q̄ tot ē ī dō ponēdꝯ · ſȝ ē ī ctl'ndā qn̄ illa pfc̄o ē abᵗᵉ pfc̄o
⁊ nō qn̄ ꝯpetit ei rōe ſue ipfc̄onis · uā meli' abᵗᵉ ē hr̄e
diuitias · ī magna copia quā nō hr̄e · ſȝ nō hoī neſciēti uti ·
ſic̄ ē meli' uidē l'ras ſiū uitro · quā cū uitro ſȝ n̄ hoī ſenī
q alit̄ nō pot l'ras diſcēnē · ⁊ iō ſipl'r ē ī dō ponēda diui
tiaꝝ habūdātia · eo q̄ ē meli' hr̄e quā nō hr̄e · nō tñ p
motū ī t̄ nſecū · ſic nᵉ ī nob' ēēt meli' ī ſtatu ino c̄etie ⁊
ſanitatis ſȝ ext̄inſecē n̄ d̄ diuitiis ſpūalibȝ · q̄ aūt hūt
uitq̄ d̄bito mᵒ · dīt ipē · mecū · n · ſūt diuitie ⁊ glō · iō cui
uult dat illa · ⁊ t̄nſfert regna atq̄ ꝯſtituit · = ad · 6
dc̄ q̄ illa regl'a ē ſēp uā · ī hiis q ſūt pſe q̄ ſi ꝓpoitū
ē ī ꝓpoito ⁊ oppoitū ē ī oppoito · ut qn̄ dico · iuſtꝯ ē ūtuoſꝯ
gᵒ iniuſtꝯ eſt uitoſus · īt colorātū ē uiſibil' gᵒ n̄ colo
ratū ē īuiſibil' · p̄tā hr̄e ⁊ nō hr̄e nō ſūt ſic oppoita ·
ſic̄ pfcm̄ ⁊ ipfcm̄ · qm̄ illa ſūt ꝯtrōria · ſ · hr̄e ⁊ n̄ hr̄e · pfcm̄
⁊ ipfcm̄ ſūt ſic̄ mag' ⁊ minꝯ ſe hntia · vñ ī ꝯtrōriis nō
tenet ꝯnīa ī ipō · ſȝ ſolū ī ꝯriis ⁊ ꝑuatiuis · ī hiis p̄dicatis
q̄ pſe inſūt · p nāȝ ī illaꝝ · ꝑ quā oponūt ſibi īuicē · pauꝑ
tas aūt nō oponit nᵉ ꝯrīe nec ꝑuatiue · ſȝ ſic pfcm̄ ⁊ ipfcm̄
ſic̄ uginitas matrimonio · vñ nō ualȝ · ē hō gᵒ al' · n̄ hōē
gᵒ nō al' · ſi tūt ēēt bona ꝯnīa · ſi dicēt ſic · ſi uouē paup

ē bonū ⁊ pfcm̄ · gᵒ uouē maiorē pauptatē · ē mag' bonū
⁊ mag' pfcm̄ · eādē tñ ꝯditōe appoita · ſ · hunc · qm̄ ſipl'r
nō ē bonū · n̄ i ſirme uolūtati · nāte t̄hi alono · q̄ eā ad
uitit a ſine · = ad · 7 · dc̄ q̄ nulli l̄ȝ ſe facē ipfcm̄ ut aliū
faciat pfcm̄ · nᵉ h̄ facit dñs pp̄ · qm̄ ipē n̄ ē tal' cui ſit
optimū · acq̄rē pfc̄oꝝ · īmo iāȝ hīt eā · ī quāt̄ pp̄ ē hīt aliō
pficē · cui officio ī cūbit oībȝ puidē · ⁊ quāt̄ plus hīt
d̄ talibȝ · mag' pot ad finē debitū pducē · ⁊ tūc ād eſt
mag' pfcm̄ · qn̄ ē mag' ꝓportōnatū ſuo fini ī quātū
huiꝯ · ⁊ utinā tñ hrēt q̄ poſſȝ oībȝ nc̄citatē patiētibȝ
puidē · vñ ſ dyō ē pfc̄onis ī cane · puta ī ꝑu q̄ ē uiatū
ī hoīe · ſic nō hr̄e ī pāpa ad puidēdꝯ ēēt ipfcm̄ cū hāt
oībȝ paſtū dare · q̄ nō ſit ī hoīe ipfc̄o q̄rente pfc̄oꝝ ac
q̄rē · = ad · 8 · dc̄ q̄ pfc̄o ēēnt' n̄ corrūpit̄ · n̄ p p̄cāȝ morᵗˡᵉ
ſic̄ caritas q̄ ē formal' pfc̄o nō pdit̄ n̄ p mortalē culpā
ſic ī accīntal' pfc̄o · puta pauptas iā adſūpta ⁊ hīta
nō pdēt̄ · ſiū culpa mortali uł ueniali · qm̄ nll's p̄t
d̄ſerē eā quā adſūpſit ſiū pcc̄o · ⁊ h ē r̄ȝo ad formā
argumēti · ſi bñ ꝯcludēt · ſȝ nō ſic pcedit ꝯnō ⁊ corrupᵒ ·
qm̄ bñ cauſat tanc actꝯ ꝑ tātū d̄ motū · ſȝ mīᵒʳ act
cauſat motū ſȝ nō tm̄ ī tenſuȝ · vñ dr̄ ppt̄ h̄ corrūpe
ſic ē ī ꝓpoito pfeſſio pauptatis · ī ꝓpō ⁊ ī cōi cauſat talē
pfc̄oꝝ · ſȝ minor pfeſſio non d̄ſtruit pfc̄oꝝ · ſȝ n̄ cāt tm̄
d̄ pfc̄one · = ad · 9 · dc̄ · q̄ ī t̄ q̄ ē mᵃ · elicienti meliores
⁊ laudabiliores actus · ē melior quā illa q̄ n̄ ē tal' ⁊ ſic
ꝯceſſū ē q̄ hr̄e maiores diuitias · ē meli' quā n̄ hr̄e ī
hoīe cauſante ī aliis pfc̄oꝝ · ita q̄ ſit ille q n̄ hīt uīn
faciat opa largitatis · ſȝ ſat ē melius feciſſe iā ī actu · q̄
poſſe facē ī pō · tal' aūt ē q ſua ⁊ ſe ī t̄ dāda d̄dit unico ·
actu · q ē fortior quā pl'es actus dādi mīn' ī tēſi · ut pȝ
exᵐ de forti · ſ ph̄ȝ · 2 · eth' · = ad · 10 · dc̄ q̄ apl's uult
dicē q̄ illi q nō laborāt ope corpali nec ſpūali · d̄ qᵒ
dīc xᵉ · opami cibū q nō perit · non d̄bēt mādūcare
iō dīt glō · q̄ ſui ꝯpellūt̄ laborare · ne p otioſitatē pa
nē otioſe ab aliis mēdicēt · ſ agᵒ d̄ ope monachoꝝ ·
uir iᵒ pū · opata ē ꝯſilio manuū ſuaꝝ ⁊ panē otioſa n̄
ꝯmedit · dr̄ de muliere forti · nᵉ ab iſtis paupibȝ aufert̄
laborare · īmo pſuadet̄ · uł ope man' uł ītell's · d̄ q̄ la
bore poſſūt ſuſtētari · = ad · 11 · dc̄ q̄ illi q licētiāt̄ · de
ſtatu nˡ hntiū · n̄ poſſūt licite t̄nſire · n̄ cū hac ītētōe
q̄ ſuēt pauptatē pmiſſā ī eodē gradu · ſic̄ pꝯ l̄ȝ ſuēt
eāȝ ſb aᵒ hītu · ⁊ aliis cerimoniis · ⁊ obſuātiis · ⁊ ſic cū ei
diſpēſat · q̄ ea q̄ nō poſſūt uł neſciūt · uł nolūt ſuare
ſub eīs p̄latis · ſuēt ſub aliis · ⁊ ſi ſic faciūt n̄ ſūt ex
ſtatū ſalutē · alit̄ aūt ſūt rei ſracti uoti · vł alit̄ dc̄
q̄ mīn' malū dȝ a p̄lato nō iuberi ſȝ pmitti · nā pp̄ nō
iubet eos ad alios ire · ſȝ licētiat facere mīn' maluȝ ·
= ad · 12 · dc̄ q̄ oīs uirtꝯ ē ī medio nō rei ſȝ rōis · ut pȝ
2 · ⁊ c̄ · eth' · d̄ magᵃ ficētia q̄ ē extmū rē · ſȝ mediū rōe
ſic ē d̄ pauptate euāᵃ · q̄ ē extm̄ rē ſȝ ē mediū rōe
ſic̄ p qᵒ fine puta uacādi dō · ⁊ recedēdi a cupiditate
⁊ huiꝯ · vł dc̄ q̄ illa ē mediū rē ⁊ rōē · ſ · ī t̄ nō hr̄e
nᵉ dñiū nᵉ uſū · ⁊ hr̄e dñiū ⁊ uſū · qr relīqd dñiū
⁊ tenet uſū · = ad · 13 · dc̄ q̄ caritas pfic̄ nāȝ nō deſtᵘ
it · ſȝ diās pauptas d̄ſtruit nāȝ · gᵒ n̄ ptinet ad caᵗⁱˢ
dico · q̄ dñiū rr̄ abdicatū p pauptatē · nō d̄ſtruit nāȝ ·
ſȝ uſus quo nā ſuſtētat̄ · ē ille q ſi abdicaret · d̄ſtrueret
nāȝ · ⁊ tal' nō ēēt opus caritatis · ſȝ hoīcidī · quē n̄ re
nuit pauptas · ſtatus nˡ hntiū · ⁊ huiꝯ forſitā petiū
ſalon qn̄ dixit · ſȝ tm̄ uictui meo ⁊ c̄ · = ad · 14 · dc̄
q̄ dato q̄ tal' ēēt oīs hō · ⁊ nˡ hrēt nō ppt̄ h̄ ſeqt̄ ad
ī ꝯueniēs · ſic̄ ī ſtatu ino c̄etie · exᵐ d̄ piſcibȝ qm̄ oībȝ

ē aqua cōis · qua uiuūt · = ad · 15 · dc̄ q̄ oīs hītᵉ ē no
bilior ī bonis quā ꝑuatō · iā ſolūt ē · qm̄ abᵗᵉ meli'
ē hr̄e quā nō hr̄e · ſȝ ī ſirmo · exᵐ d̄ febricitante cui meli'
ē nō bibē · q̄ ē ꝑuari quā bibē · uł nō hr̄e ux quāȝ
hr̄e · ſȝ nō ē melius quāȝ uri · ut dīt apl's · qm̄ meli' ē
nubē quā uri · = ad · 16 · dc̄ q̄ tal' ipfc̄o n̄ ē ex p̄te
rr̄ · ſȝ ex p̄te neſciētie hoīuȝ · q n̄ bñ ſciūt uti rebȝ ·
= ad · 17 · dc̄ q̄ tal' n̄ ꝯmittit uitā ſuā fortune ſet
dīe puidētie · nā ſic ſe ꝯmittūt dīe puidētie ī mūdo ·
q̄ n̄ ppt̄ h̄ ꝯtepnūt uiā puiſionis hūe · qn̄ uiuāt
recipiēdo libālit̄ · oblata uł ꝯqſita · hūil'r · uł lucro
acq̄ſita ſidlit̄ · q ī p̄x eis puidenti mod' · ī regl'a puī
dēt exp̄ſſe · ut pp̄ dīt · = ad · 18 · dc̄ q̄ uer̄ ē q̄ beatī
ē dare quā accipe · q̄ iſti ꝯplete fecerūt q ſe ⁊ ſua
uno actu d̄derūt · ſat · n · dēo d̄dit q ſibi nˡ reſuaūt
uł retinuit · = ad ultim̄ dc̄ q̄ id ē ſtm̄ · īmo opus
ī differēs ſcm̄ bona ī ītētōe · ē miteriū ū dīt āhroſiꝯ.

tm̄ ligum obie diſſoluat̄ ī diſſol'ōtē ꝯie acore.

an ī ſēp teneat ī p' r̄ne · miracl'oſe ſuſ · ⁊ uiq ·
ſic qr eo m̄ dȝ ipleri uotū ſic̄ iacet forᵃ pmiſſiois ſet
pmiſſio fuit toto tpr̄ uite ſue · ſȝ plan̄ ē q̄ tal' ſi ue ē
reſuſcitat uē uiuit uita aīali · gᵒ id tpr̄ uite ī cludit̄
ī toto tpr̄ uite ſue · gᵒ tenet̄ redire ad uot' ſuū ipledū ·
= q̄ · uxor nō tenet̄ ad obiāȝ uiri nᵉ eqᵒ · ſoluta morte
altiꝯ · ſic dr̄ apl's · ſȝ d̄ ſil'ibȝ ſil'e ē iudiciū · gᵒ ſoluta mor
te religioſi · n̄ tenet̄ ſue religioi āpli obedire · gᵒ ⁊ c̄ ·
= r̄ȝo dc̄ q̄ cōe hāt q̄oȝ ſūt due rōnes · quidā dnt q̄
tal' religioſus nō plus tenet̄ pme obie quā uir ſue
uxori · eo q̄ h̄ exp̄mit̄ ī ſua pmiſſione · ī qua poit̄ tm̄
tal' obligatōis · qr̄ dr̄ toto tpr̄ uite mee · gᵒ qn̄ ſoluit̄
uita ſua ſoluit̄ obia ſua · nᵉ p'ea reuiuiſcat n̄ pal'cius
grāȝ · ſ · dī · cui tenet̄ nō ī grat̄ exiſtē · ⁊ ī h̄ differt cui
ro · qr uir nō tenet̄ tenē uitā ꝯiugalē · īmo ī gt̄ ēēt
ſi iter eā uellȝ · uł aliā · ſȝ religioſꝯ n̄ dȝ ſtare · ſiū reli
gione eo q̄ ſic ſtare · ē honorabili dm̄ honorare q̄ iſte
facē tenet̄ pluſquā p'ꝯ · ex grā ſibi ſr̄ addita · ſȝ n̄ te
net̄ ad illā religioēȝ pluſquāȝ ad aliā · = aliī dnt q̄
tenet̄ p'mā obiāȝ ſuare · cuꝯ rō ē h̄ qr p uot̄ obie ·
uolūtas rōal' ppt̄ dm̄ ſubicit̄ · l tali obie · cui rōi oēs
alie uires obediūt p pauptatē ⁊ caſtitatē q̄ hñt refre
nare m̄bra q ſūt in corē · gᵒ qr p'nˡ obligō manȝ ī ſtō
ī corrupˡˡ · ī differēt aīa ꝯiūcta uł ſepata · hīt ē q̄ ſēp manȝ
n̄ ſic at̄ ē d̄ uxore · qr obligō matrimonial' p'ncipalit̄ ē
corˡ · ppt̄ quā uir n̄ hīt potātē ſr̄ aīaȝ · ſȝ ſr̄ cor̄ uxoris ·
n̄ ꝯten' cor' d̄ pēdȝ ab aīa · ⁊ iō ſtati ſoluit̄ corᵉ ſoluto ·
ſic dr̄ apl's · ad cor · 7 · vñ talia uota ſic cōo obligare
āhētes · ſic eoꝝ ī tētō iacet ill' q recipit pmiſſionē ·
⁊ ei q facit · vñ āhrō dīt · ſic gᵒ uirimit̄ accip · ſic ille
cui uimt̄ ītell'igt̄ · vñ nō uī q̄ ille ī tñ dīt ſe obligare
n̄ quādiu uiuit ī iſta uita cōi · nᵉ cōo q̄ ſi ab illo q re
cipit q̄rēt uellȝ pmittēt āplius obligare · vñ q̄d
uł accidit ē ſupra hūāȝ extimatōꝝ · ⁊ iō ē tal' relin
quēdus ſuo iudicio ut uiuat ſp'r illi' cui ſpū agit̄ ·
nᵉ ē ſb aliq̄ lege artat' n̄ illi' q eū ſuſcitauit · = ad
argᵐ ī ꝯriū dc̄ q̄ illa uita n̄ ē eidē rōis cū illa ī qua
ille ſe ītell'exit obligare · qr illa ē p nāȝ ī t̄ducta h̄
aūt ē p miracl'm · nō tñ uolo dicere q̄ ſit equoca
uita · ſȝ nō ītell'exille ſic ſe obligare · q̄ pȝ qr ſi talis
ī terogaret̄ · dicēt · ſi cogitaſſē ſup h̄ · relinq uolo mō
dño cui' ſū grā ſuſcitat̄ · oībȝ aliis hoībȝ p̄t r̄pȝ ·

tr̄ atāȝ · fuit ſapiētior ⁊ ū q̄ ſic qr ī meᵗᵉ adō
ſcā ē · qᵒ ad corp' ⁊ qᵒ ad aīaȝ · effcᵘ aūt q ſit a ſūmo
artifice ī meᵗᵉ ſit optimo m̄ q ꝯpetit nāe · ſȝ ſi fuit
tal' nll's alius fuit tal' qr n̄ fuiſſȝ optim' · ſi hrēt ſociū ·
= q̄ · dr̄ d̄ ſalōne · 3 · r̄g · q̄ d̄dit ei ſciāȝ q̄ pluſq̄ alit̄

q p̄fuiſſʒ ul' futuꝝ eēt. = Rᵒ dᵭ q̄ i cauſiſ p̄ſe ordīatiſ. ſic ē q̄ p̄mū ē pfectiuſ oībꝫ p̄ſtiorībꝫ. ſicͭ pꝫ d' unitͤ ⁊ igne. vn̄ oꝛꝫ q̄ ſit p̄ō ⁊ m̄ſa ⁊ reg'la oīū q̄ ſūt p̄ eū ſicͭ dꝫ. x. metᵃ. vn̄ ħ nom̄ hō p̄ p̄ius ſibi ɔpetit ⁊ p̄ ɔn̄ſ ɔpetit aliiſ. ſic dͨ iero. q̄ uīcūqꝫ ī ueṫi teſtamēto habeꝫ hō. ī grō ⁊ ī hebreo habeꝫ adā. exᵐ pſ. filii hoīū ⁊ c̄. vn̄ d'buit ſic hr̄e p̄cep̄ ⁊ maꝫ. p tota poſtitate. ſic hūit ⁊ hr̄e d'buit p̄fcōꝫ n̄eꝫ ⁊ ɔ̄re. ſ. aſ alioſ. ſic ⁊ hūit q̄ pꝫ. q̄ꝛ oībꝫ aīalīb3 nōīa impoſuit vn̄ oſ d'tebat ꝛ reducī d' p̄ō ad actūꝫ n̄ ſolū ɔ̄ueniū ad p̄ᵐ actū n̄eᵗ. ꝫ ī qᵘ ad actū 2ᵐ. quo nā ueſtitur ſacrtuſ ⁊ ūtutibꝫ. vn̄ ip̄e hūit oēꝫ ſc̄iaꝫ quā hō nat ē hr̄e. ⁊ quāē ꝑtinebat ad ſtatū illū. hūit ſc̄iaꝫ de ſp̄nalibꝫ. qbꝫ iuuat hō ad finē ſp̄nalē. vn̄ d' eo dꝫ ecce adā fact ē qͥ. un' ex nob. ⁊ c̄. ſꝫ cū eēt ī tāto honore ɔ̄ſtitut' nō ītell'ex ꝑtā ɔ̄p̄at' ē iumēt' ī ſip. ⁊ ſ. factē ē ill' oīa. n. ei ſubiecit dꝫ. = Ad aſ dꝫ q̄ ſal'on ita hūit ſc̄iaꝫ ⁊ ſbꝫ ſcie ad' īme ſic adā n̄ tn̄ hūit tm̄ d' ea. q̄ꝛ nō erat cap̄ toti' hūe n̄e ɔ̄ubnaꝫ. ſic adā. iō n̄ tm̄ d'dit ei dꝫ ⁊ q̄ dꝫ. 3. r. ꝫ q̄ nō fuit ſiliſ n̄ſ ſurrectūſ ſit dꝫ ītlligi d' hoīb3 ɔ̄nāciſ uia hūā. ꝑꝑt' q̄ excludit x̄ ⁊ adā. q̄ pꝫ q̄ꝛ ī ſeqūti cap̄ᵒ d'inat illā ſapiāꝫ.

Tūū d' ente coīt' accepto poſſit formari un' ɔcept' ſip̄x. Et ū q̄ ſic. q̄ꝛ ſic ſe h̄t p̄ᵃ dig'taſ ī ɔplexiſ ī

[illegible]

In nra disputatione de quolz fuer plura zdiversa qstia. quoz quaz ptinet ad creatorem. quaz aut ad creat. Illa a q ptinet ad creatorez. f in duplici diu. qr ali qua respiciunt creatorez i se. aliq i copatoe ad effectuz i ex ordine nraz. Erat aut vna q respiciens diu i se. f. utr abstrac tis pprietatibz p intellcm possit remanere ypostases sine p cuiu qsic. p no deperdet apstio li p remanere destructo illo li sic se hnt psre cepprietates. g psunt remanere p q i p q p prietates q i psti. cu sunt asistetes zadvenientes g ea remota cu multiplicatois removet multiplicato si relo mul tiplicat trinitate fm boetiu g si abstrahat relo. no erit n unitas ecn zno trinitas p. Rn. dd. q aliqui dnt q p se ipis i esunt distincte zse ipis hnt vna ordine ad alia. ita q respe q gsistit i ordie illo gns e ad psonas pp q dnt q pprietates no sut res adsistetes n isistetes li sut moi intelligendi. n e pprietas gstitutiva. n distinctiva p. zsic sic eet plana eet responsio q abstractis pprietatibz p itellm adhuc psunt itelligi remanere p/ad aug boetiu

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

milatur anima rebus cogitatis, et vocatur ab aliis actus intellectionis; non species causata ab obiecto, sed facta ex ipsa. — Ad argumentum dico quod non sufficit quod cogitatum sit presens cognoscenti, sed oportet quod fiat ei presens in ratione obiecti; sed hii sunt presentes in ratione informantia, quia informant ipsam animam; sed quando ipsa reflectit se super illos, tunc sunt ei presentes in ratione obiecti. — Ad aliud non oportet respondere, quia supponit quod fiat per aliquam similitudinem, et hoc verum est.

11 Adhuc queritur de virgine anime que recipit in anima ignem, utrum scilicet anima in purgatorio cognoscat animam venientem fuisse feminam vel virum. Et videtur quod non, quia aut cognosceret per essentialia aut per accidentalia; non per essentialia, quia eadem sunt in utraque, quia virgo animi est in utrisque potentiis et in hiis non distinguuntur; non per accidentalia, quia talia non sunt. — Contra: similes similia cognoscunt, ergo anima femine potest cognoscere animam alterius femine que est ei similis. — Respondeo dicendum quod anima femine in purgatorio existens cognoscit aliam animam alterius femine et etiam viri, cuius ratio est quia finis imponit necessitatem hiis que sunt ad finem; ergo cum planum sit corpus viri esse differens a corpore femine, oportet quod hec differentia procedat a fine corporis; finis autem corporis est anima. Unde quia aliter est facta anima femine quam viri, ideo requirit in suo perfectibili aliam dispositionem; unde hoc est ratio quare philosophus in de anima ubi dicit quod ideo differunt membra leonis et cervi quia eorum anime differunt. Unde apostolus dicit 1 Cor. xi quod vir non est ex muliere, sed mulier ex viro; quod dicat quod aliter recipit perfectius in viro quam in muliere. Unde bene cognovit Lazarum ille dives epulo quod non erat femina sed homo. Si autem non cognosceret generalia, maxime cognosceret specialia. Unde licet modo non appareat nobis differentia, non est mirum, quia corpus impedit; sed quando erit ulla, plene cognoscet. — Ad argumentum dico quod minor est falsa, quando dicitur non per accidentalia, quia non sunt in eo; dico quod sunt multa licet nobis ad presens incognita.

Ultra hoc queritur utrum una anima separata loquatur cum alia. Et videtur quod non, quia cessante instrumento cessat actio eius; sed instrumentum anime cessat, sicut patet; ergo etc. — Contra: de Lazaro et divite. — Respondeo dicendum quod anima separata loquitur alii anime; nam planum est quod dives ille loquebatur cum Habraam, sicut patet ex testimonio Christi, nec possumus aliud testimonium verius habere. Nec obstat quod non habeat instrumenta, quia hec instrumenta serviunt solum sensibus exterioribus; sed habent alium sensum interiorem, sicut dicit Augustinus de civitate Dei, quo mentaliter possunt discernere nutus nostros; aliquin etiam valde ipsa cum in animalia et aves habent nutus suos quibus mediantibus indicant conceptus suos sociis suis, sicut patet de canibus et gallinis. Unde argumentum supponit falsum, quod instrumenta non habent, et per consequens peccat, quia non sequitur: non habent linguam, ergo non habent alia instrumenta. — Anima ut angelus possunt.

12 Adhuc queritur de ista virgine, et queritur utrum cogi ab aliquo ente corporali. Et videtur quod sic, quia in Tobia legitur quod ille Raphael angelus dixit quod fumus iecoris cuiusdam piscis habet extricare omne genus demoniorum; sed fugare vel extricare est ea cogere et violentare; ergo etc. — Contra: omne agens est nobilius patiente; sed spiritualia sunt omnino nobiliora quibuscumque entibus corporalibus; ergo non possunt pati ab eis. — Respondeo dicendum quod naturali virtute nulla causa corporea potest spiritus cogere vel ligare, quia non est potestas super terram que equaretur ei; si tamen aliquando ostendant se superari, hoc provenit ex eorum malitia, quia sic se simulant cogi ut hominum animos decipiant; sic apostoli ipsi talia docuerunt, sicut docet Augustinus de doctrina christiana et de civitate Dei et de trinitate. Unde per se nullum agens corporeum potest super spiritus. Sed per accidens bene potest, et hoc duobus modis: vel sibi assistente divino presidio, sicut fuit de visione serpentis, per quam sanabantur morsi a serpentibus; sed hoc non erat nisi per divinam virtutem sibi assistentem, propter futuram significationem, sicut docet Augustinus in omelia: quicumque momorderit astutia sathane intueatur Christum in ligno pendentem; et sic corpus Petri ad cuius umbram sanabantur infirmi. Secundo modo potest esse, quia talia artificialia vel fumi vel herbe vel armonie habent aliquam efficaciam in corpore, per quam homines melius disponuntur et levius ferunt afflictiones demonum, et tunc videntur demones victi vel expulsi; sic apparet de cithara David, quod illa consonantia taliter eum, scilicet regem Saul, confortabat quod melius se habebat, sicut scribitur 1 Reg. 16, ubi habetur quod Saul vexatus a demone alleviabatur quando David tangebat citharam coram eo, et recedebat a Saule spiritus malus; non enim aliter potest attingere virtus corporum spiritus, quia non potest esse sine contactu corporum; omne autem ens corporeum agit per contactum, actus vero activorum non sunt nisi in patiente predisposito. Unde sic potuit esse de illo fumo piscis, quod disponebat corpora illorum virorum ad oppositum eius ad quod demon incitabat, et tunc melius disposita debilitabatur non agere quod illi demones persuadebant; sicut in patet per glossam physica traduntur etc. Unde philosophus in 8 Politice dicit quod aliqua armonie habent provocare diversas passiones in homine; similiter dicit Boethius in sua musica quod aliqua habent curare infirmitates. Unde quia tales efficacie bene possunt resistere impulsioni demonis, qui non permittuntur facere quod possunt, sed multum debilitantur. Unde argumentum pro parte ista bonum est. — Ad aliud dico quod ille fumus non agebat in demonem sed in hominem, et sic per accidens recedebat aliqua mutatione facta in temptato. Utrum liberum arbitrium subsit corporibus celestibus.

10 Iterum queritur, et videtur quod sic, quia non contingit intelligere sine fantasmate, sed illa corpora super fantasmata dominantur; ergo super liberum arbitrium. — Probo consequentiam: quia impedito eo instrumento sine quo liberum arbitrium non potest elicere suam operationem, impeditur et ipsum; ergo etc. — Contra: spirituale non patitur a corporali, ut dictum fuit in questione precedenti. — Respondeo dicendum quod omnis operatio corporum est per motum et influentiam. Liberum autem arbitrium, cum nihil aliud sit quam voluntas secundum quosdam, voluntas autem est instrumentum se ipsum movens, unde si proprie accipiatur motus non potest nisi a se ipsa moveri; ergo non a corporibus celestibus. Si autem motus dicatur communiter pro quacumque dispositione, tunc dico quod a pluribus potest recipere dispositiones, scilicet a se et a moventibus vel disponentibus, scilicet a deo, a se ipsa, a voluntate, ab intellectu, ab obiecto, ab appetitu sensitivo et corpore celesti, sed diversimode. Nam deus movet ipsam voluntatem sicut principalis motor omnium motuum, quia eius actus ut est quoddam ens causatur a deo mediate et immediate; mediate quidem pro eo quod ipse manutenet voluntatem illum actum elicientem; immediate quia causa prima in omni actione intimius agit quam secunda, sicut alibi dixi, sicut patet per primam propositionem de causis. Voluntas autem se ipsam movet actum eliciendo, vel ut magis proprie loquamur, anima se movet per voluntatem. Tertio intellectus movet voluntatem pro eo quod ei ostendit obiectum suum appetibile, per quam ostensionem se appetit ut frequenter, non tamen semper, quia obiectum movet non actum volendi eliciendo sed voluntatem inclinando et determinando, sine quo obiecto non potest esse actus voluntatis, quia semper habet quod tamquam terminum sui actus. Unde 3 de anima dicitur quod voluntas vel appetitus est movens motum. Quarto appetitus sensitivus movet, scilicet inclinando voluntatem ad suum actum, quia cum ista appetitus sint radicati in una essentia anime, quando trahitur unus per colligantiam trahitur alius, qui quidem tractus est magna dispositio ad inclinandum voluntatem ad volendum. Sexto corpus celeste movet pro eo quod habet varias influentias super corpora nostra et per consequens super appetitum sensitivum. Aliter enim in uno tempore movet quam in alio, et in appetitu cito et efficaciter propter colligantiam trahitur appetitus intellectivus seu voluntas. Unde auctor 6 principiorum dicit quod anima imitatur complexiones corporis; sed numquam est tanta dispositio quin sapiens homo dominetur astris si vult, sicut dicit Tholomeus in almagesti; sed quia homines rudes sequuntur sensum et non reguntur freno rationis, ut plurimum sicut bestie que potius aguntur quam agant, secuntur per liberum arbitrium instinctum corporum celestium, propter quod motum fuit philosophus dicere quod ad coniunctionem Iovis et Saturni, duarum magnarum stellarum, sunt depopulata regna; sed non dicit quod hoc esset necessarium, et dato quod dixisset, male diceret. Unde concedo rationes pro ista parte. — Ad argumentum in contrarium dico quod sicut dixi bene potest impediri propter colligantiam virium sensitivarum, super quas habent influere; sed numquam est sufficiens taliter quod propter hoc possit dici subesse.

Postquam expedita sunt de questionibus quesitis de virgine dei proprie accepta, secuntur due questiones de virgine minus proprie accepta, scilicet de corpore, quod est de complemento ipsius hominis, quod est ad virginem dei. Et istud est utrum talia corpora in statu innocentie fuissent per coitum multiplicata. Et videtur quod non, quia contraria sunt nata fieri circa idem; sed in statu illo non potuit fieri aliqua corruptio; ergo nec ulla generatio, quia corruptio unius est generatio alterius; ergo etc. — Contra: crescite et multiplicamini; sed in statu illo oportebat implere preceptum, quod non potuit aliter impleri. — Respondeo dicendum quod sicut dictum fuit 12 libro sententiarum, hec questio apud antiquos fuit dubia, sicut patet per Augustinum in libro de bono coniugali, ubi videtur sensisse quod in illo statu homines non generassent. Idem est quod dicit 1 super Genesim contra Manicheos, et Damascenus libro 2, 23 capitulo; et movit eos auctoritas Christi dicentis Luce 20 quod filii huius seculi generant et generantur; sed Adam non erat filius huius seculi. Movit etiam eos feditas et corruptio in tali generatione, que fieri non potest sine peccati occasione. Sed per dei gratiam hec questio hodie non est dubia, et Augustinus postea retractavit primo libro retractationum, et super Genesim ad litteram 9 libro; probatur per verba sacre scripture, et de civitate Dei 14, 22 et 23, quod omnino sic fuisset generatio sicut modo est. Nam scriptura dicit quod mulier fuit facta in adiutorium viri, et per locum additionem se positam, quoniam nullo modo potuit inveniri posse dare viro suo adiutorium nisi ad generandum, quia non ad laborandum nec ad solatiandum, quia ad hec et similia melius potuit eum iuvare alius vir quam femina. Unde sicut terra facta est in adiutorium seminis ut vegetabile ex utroque nascatur, sic femina facta est ut ex ea et viro proles generetur; propter quod deus masculum et feminam creavit eos, dicitur, et benedixit eis dicens: crescite et multiplicamini et replete terram. Hec et preceptum est ceteris animantibus que non peccaverunt. Unde talem benedictionem dare fuit eis virtutem multiplicativam conferre; absit autem quod post peccatum sit data, cum hoc sit magnum donum, scilicet fertilitas, ut iam femine vel viri ea carentes sint in opprobrium populi. Unde dicendum est secure quod in illo statu fuisset generatio. — Ad argumentum dico quod generatio et corruptio sunt contraria, et sic erat in illo statu, nec est inconveniens talis corruptio illi statui, scilicet elementorum, quibus corruptis et ad admixtionem reductis fiat generatio; sed non esset ibi talis inordinatio membrorum, sicut dicit Augustinus, quod non plus esset quam in manu proiectione seminis in terram, nec generaretur delectatio nisi quantum ratio vellet. Corpora glorificata possint esse simul in

10 Secundo queritur utrum duo in eodem loco. Et videtur quod non, quia manente causa impeditiva adhuc remanet impedimentum; sed causa quare duo corpora non glorificata non possunt esse simul sunt dimensiones, et ille perfecte et integre remanent in corporibus beatis; ergo adhuc est impedimentum quare non possunt esse. — Contra: ignis habet suas dimensiones et ferrum habet suas, et tamen sunt penitus simul; ergo si in rebus corruptibilibus possunt esse, multo magis erunt in incorruptibilibus; ergo etc. — Respondeo dicendum quod communis sententia doctorum est quod quecumque duo etiam comparantur ad unum locum vel ad unum ubi sub eadem ratione, quod illa non compatiuntur se ad invicem; sed si diversa ratione, bene se compatiuntur; sicut deus est in toto mundo et nullum aliud, dato quod esset possibile, posset coexistere cum eo; similiter duo angeli in uno loco, nec due anime in uno corpore, si essent, ut forte, nec duo corpora si eodem modo comparantur ad locum; si autem sub diversa ratione non est inconveniens, ut scilicet anima existens ut forma in corpore compatitur secum angelum, et angelus et corpus et deus et ideo eorum unum esse, quia unum minus nobile cedit nobiliori, sicut forte cedit materie; sed duo corpora glorificata, quia eiusdem conditionis sunt, non coexistunt simul, nec duo non glorificata; et hoc intelliguntur sine speciali dei miraculo; et ponunt exemplum de albedine, quia forme que comparantur equaliter ad subiectum, puta due albedines, dato quod una sit clarior quam alia, quia tamen eodem modo comparantur ad subiectum, non possunt esse due in subiecto; sed bene possunt esse cum forma dulcedinis. Et ideo similiter dicunt de corpore Christi in hostia, quia cum hostia non potest esse aliud corpus, sed Christi corpus bene potest esse, quia est ibi sub alia ratione, et non sicut hostia, cum autem in passa vero esse dimensio. Sed aliqui dubitant de ista causa, quia si ista est causa, licet omnes concedunt quod miraculose fiat quando sunt duo corpora eiusdem modi in eodem loco, quia sicut dicit Hugo, qui dedit uni corpori quod sit in uno loco potest dare uni quod sit in pluribus et pluribus in uno. Unde modo sic est quia ita voluit, et si aliter voluisset aliter fecisset. Unde sicut dicit Damascenus libro 4 [?] de corpore quod de domino Ihesu Christo post resurrectionem dicuntur quedam dicuntur per dispensationem, ut comestiones et alia talia, et potest; quedam vero dicuntur naturaliter, et ut transire de loco ad locum sine fatigatione et per ianuas clausas intrare. Videtur ergo velle Damascenus quod per naturam possint esse duo corpora in uno loco, sicut patet de exemplo quod ipse ponit de gladio igneo, quod scinditur et unitur, quod non faceret duas specificas operationes nisi ibi essent specifice nature. Ex quo exemplo intendit probare in Christo fuisse naturam divinam et humanam. Item hoc videtur de mixtione elementorum secundum ponentes eorum qui dicunt quod elementa manent in mixto. Similiter est de vento perflante totam unam regionem, si verum est corpus differens ab aere secundum philosophum 2 methaurorum. Quidquid autem sit de hoc, planum est quod per divinam potentiam possunt, sed per naturam non si sunt corpora grossa; si autem sunt subtilia et perfecta non apparet ratio quare non, quia si dimensio est causa, planum est quod ita sunt in corpore glorificato sicut in non glorificato. Unde teneatis quod placet. Tholomeus videtur sentire quod planeta per se movetur in orbe suo et in circulo eccentrico, propter quod cum non sit dare vacuum nec scissionem, fit secundum eum quod sint duo corpora in eodem; nec ad hoc placet est apud philosophum universaliter nisi de corporibus mutuo se repellentibus, sed de aliis non dicitur planum. — Ad primum argumentum dico quod dimensio secundum istos non est causa nisi mathematice accepta, quia accipit terminos suos infinite divisibiles in tantum, ratione non dat aliquam divisibilitatem; sed non sic oportet physice loquendo. — Ad aliud pro alia parte patet responsio, quia in ferro ponunt secundum istos duplex dimensio, nec habent pro inconvenienti; sed alii dicunt quod ibi non est ignis dimensionatus, sed potius est quedam qualitas ignis. Dubium est tamen respondere, cum propria operatio non sit nisi a propria forma; accendere autem et urere est propria operatio ignis.

Adhuc queritur de ista imagine ignali una questio. Et est utrum in beatis hominibus sint potentie vegetative et sensitive. Et videtur quod non, quia secundum philosophum 12 methaphysice celum non habet sensitivam vel vegetativam, et causa quam assignat est quia non habet alterationem; sed illa corpora nullam alterationem habent; ergo etc. — Contra: ubicumque est totum et qualibet pars; sed anima totaliter est quoddam totum potestativum, ergo sunt in omnes partes cum ipsa sit ibi. — Respondeo dicendum quod in beatis hominibus erunt quecumque sunt de integritate et essentia nature humane; sunt autem due partes nature humane, scilicet perfectum corpus et perfecta anima; planum est autem quod de essentia anime intellective sive humane est vegetativa et sensitiva, que quidem potentie sunt in intellectivo sicut trigonum in tetragono, sicut patet in libro de anima; et sic quacumque necesse est de essentia generari, sic de esse intellectivum est sensitivum, sed non convertitur, quia una esse est sic homo et animal, quod se ad hominem. Ideo autem voluit quod propter hoc quando una potentia est intensa remittitur alia circa suum obiectum, et ratio attribuat, quia sunt radicate in una essentia. Unde sicut non potest esse animal sine tactu, qui solus facit esse animal, sic non potest esse homo quin sentiat et vivat. Ideo autem quod primo vivum est anima, secundum philosophum. Ad hoc autem ostendendum salvator noster post suam resurrectionem ostendit se habere omnia illa que pertinent ad hominem vivum, tam ex parte anime quam corporis; aliquin non esset verus homo, si non esset res integrata quod per mortem acciderat. Unde Mathei x dicit: capillus de capite vestro non peribit. Ex parte ergo anime ostendit opera triplicis vite, scilicet nutritive, in hoc quod comedit et bibit; secundo opera sensitive, quia audiebat et ad interrogata respondebat et loquebatur, que sunt ex parte sensitive; ostendit et opera intellective, quia disserebat et disputabat de scripturis. Unde cum Christus fuit talis et nos similes ei erimus, iuxta illud: salvatorem expectamus dominum nostrum Ihesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratum 11

cor claritatis fuit q̄r mẽbra debent esse conformia capiti. vñ
r bona ē grã p phz. aĩa fortis ē in mor. g̃o oĩs aĩa. r sic
corp' x' huit tales potentias naĩes. g̃o r oĩs btõs. vñ conced
rõz prima pte. = ad argum̃ t̃ ignũ dr q̄ opones nutr
tiue r sensitiue po' sunt ples. q̃da sunt p se. ut q̃ sunt p gpa
tõz ad sbz q̄ informat r sensificat. ille aut opones q̃
respiciunt obta nõ sunt de eẽ. s3 gsecuntur eẽ. nã ip̃sã3 ut
indigentẽ cibis h aut accidit. sic dr q̄ celũ ñ ht alta
tõz. io ñ ht nõte nutri. l3 r ñ hat aliq̃ opoz formal'
uite. p uĩtate. l3 nõ p phz. g nũ posuisse ip3 eẽ aĩat.
q̄ error ē ut dic̃ dam.

18 Jsis q̄onibz de cõ rei ṽgine. se uidẽ q̄stone quã
tã. d pfcõne ymagis. pfcõ at ygis gsistit i duobz
s. i scĩa r ũtutibz. iux. io. d aĩa q̄ cãt sic tabla ra
sa. i qua nl' ē actu depictũ. ē tñ pfcibil' scĩa r ũtu
tibz. = De scĩa at ē una q̄o. vtr. s. scĩa lrãz hũaz
ul' bõitas intell' gferat ad scĩatẽ aĩe. r ũi q̄ sic q̄r
phs scbit. ad alexãdrũ q̄ ipe intẽdat studio lraz q̄r
sic sanitas gfert ad sanitatẽ corpis ita p ceptõ uitarũ
ul' scie. ad sanitatẽ mẽtis. = g̃. sapia hui' mũdi stul
titia ē apd dm. = R'. dr q̄ eẽ ip ē utile ad sãtatẽ aĩe
cui' puatõ ipedit a p motõe ipi. s3 tal' ē scĩa hũa. sic d
beda sr librũ regũ. g cẽtãt acũm legẽtiũ r dificãt cog
q nos a legendis sclaribz lris. oĩo existiat phi tẽdos
io pcep synodus. d. 3. c. i. d qbzdã. dicẽs. ab uniusis
pbibz epis r sbiectis pbibz. r aliis locis i qbz nãitas
occurerit. oĩo cura r diligẽtia adhibeat. ut magri
r doctores istituãt. q studiũ lrãz liberaliũq3 artiũ
dogmata. assidue doceãt q̄r i hiis maxie manifestã
tur r dclarãt mãdata. Jt ag' d q̃ntitate aĩe. excec
aĩm h gñs disciplinarũ. ad sbtiliora enẽda. ne lu
ce illoz repcussus r eã sustinẽ nõ ualẽs i easdẽ te
nebras quas fugẽ conabat. resumat. Jt ambro
sr lucã r pomẽ in dcto d. 3. aliqua legim' ñ ut te
neam'. s3 ut repudiem'. h dt p rãz eoz. q̄ mui' uã in
tali scĩa sac̃ scptã dẽnit. naz error ñ pot cauerí n'
cog'tus. fugẽ aut errorẽ ē accedẽ ad uitãtẽ. q̄r ñ ē
recessus ab uno opposito sin accessu ad al'. sic dt ag
3. d doct. x̃a. ille q uolũtatẽ di q̄rit i sacris scptis
d3 pius sollicite q̄rere nãs rrũ. ne herat u ñ d3. q̄r
poss3 gtigẽ q̄ acciperet cãtã p catore. si nãz rrũ igra
ret q doceat i tali scĩa. vñ ibidẽ docet qualr pp igno
rãtiaz aphibo'. r gpõnis r dionis. errat hõ i sac̃ scptã.
vñ igrãtes cãtaz rrãz. cãtãz eẽ dm̃ opiati sunt. pu
tãtes eẽ a seipõ q̄ nõ ē ñ ab al'. d qbz d3 sap. 13. ignẽ
at sp3 at gcitatũ aerẽ. at girũ stellaz. at luna at
solẽ dm putauerunt q̄ ui phy cognoscẽtes rãs cã
tãz oĩo reptauerũt sic abũde dic̃ ag' d ua rel'.
i pn'. loq̃ns d socte ãmonẽte alios q mũdũ istũ uisi
ble dm eẽ opinabãt. h. n. r mlta alia dñt doctore
q̃lr ē nõ modic̃ utile. scire scĩas lrales. = S3 hoz
aduertẽ mod q̄r h cãa sunt cõit. s3 ñ oĩbz gpetit io
o3 scire q̄ talia pot qs scire r i hiis studẽ triplici rõe
s. pp fastuositatẽ elatõis. pp uanitatẽ dlectatõis.
r pp utilitatẽ eruditõis. Quo ad pm̃ dõ q̄ sunt ñ
nlli. q uidẽtes q̄ tal' notitia ē uulgo diffil'. eã d
addiscũt ex suo bõ ingenio. ul' ut alius sr emine
uideãt. r tãq̃ singlares i aliis habeãt. ul' ne i
fior alius reputẽt. isto. n. mõ ñ ē util' tal' scĩa
ad sãtatẽ aĩe. g̃ quos dt ag' d ua rel'. siq̃n aũt
ad disputatõz ueniũt. platõico nõie. ora eratia
mag' quã pecc̃ dõ plenũ hre gestim'. idẽ dt sr gen ad
lit. periculosius aũt errãt q̃daz infirmi frs. q cũ istos i
pios audiũt dissẽre d nã celestiũ corpũ eos sibi cũ suspi
rio p ponẽtes. r magnos putãtes. cũ fastidio aspnãt
libros salubrime pietatis. r quos dulcũt audire dbent
uix patiẽt attingũt. Jt amb. i exam. scĩa d nũo celoz
r sillia reliq̃nda sunt hiis q foris sunt. q̄d ñ q̄re q̃ sit m
sa. celũ r tre. quã geometre existimat. igo. stadioz
quã libẽt fateor me nescire. talibz dõ nõ est utile sa
re sciãz phoz. Scdõ pot qs studẽ r scire pp uanitatẽ
dlectatõis. aim'. n. nãlr gaudz r dlectat. i pceptõne
ũitatis. ul' aliciu' pl'critudis r dbite pportõis. r q̄r i phys
r poetis ē q̃dã pl'critudo r sillaz r dictõnũ. gens pp̃ r
rõis dductõ i politicas pot hõ i huis nimis imorari.
io offẽdit. pp q̄ pcõm ier' iussus fuit uapulari. vñ dt
plato sumetat i manibz. r siq̃n gtigẽt legẽ pphas hor
rebat p mo icult. sic p3 qualr fuit ũbat' i ep'la sua a
ponit. 3. q. vñ talibz nõ ē util' tal' scĩa. 3o. pot qs
studẽ pp utilitatẽ eruditõis. r tũc ē utile scire. si ē pa
iuuenis r nõ grossi ingenii. s3 ē ydoneus p fice. sic dic̃
ag'. 2. d doct. x̃a. ũ nõ solũ gsulit s3 pcipit adolescẽtibz
studiosis r ingeniosis ne negligẽ doctrinas. q pt eccliãs
edocent. s3 si ē mature etatis ul' tardioris ingenii. talibz
nõ ē utile s3 i utile studẽ. l3 sit utile scire. q̄r pp occu
patõz taliũ lrãz. ipediunt a meliori exercitio. sic g̃o p3
r'o ad q̄oz. = ad arg'. dr q̄ p tãto ista scĩa d3 stulti
apud dm. q̄r dcĩ ondit ea q̃ tal' scĩa dt eẽ ipo' ẽe po
ssibilia. sic p3 q̄r i pã dt ex nichilo. ñ fi. s3 aliũ dr r fec
dt. q̄r mũdũ ex nichilo. r p tũ ũgis r fr ne r silia. nã
phya ea dic̃ eẽ ipo'. quoz modũ faciẽdi ñ nouit. sic
dic̃ glo sr illo ubo aĩal' hõ. rc.

n. 19 Ux h q̄r utr p talẽ sciãz possit hõ cog'sce d uitate fidi
r ũi q̄ sic q̄r maxie rõabilia. sunt maxie dmrãbilia
s3 talia sunt ea q̃ sunt fidi. g̃o maxie possũt cognosci p
rõz. = g̃. nẽo pot uenire ad me ñ pr mis traxit eũ. rc.
= R'o. dr q̄ ñ alia sabl'ia p talẽ sciãz ñ sufficiũt ad uia
cãdũ d fide. cui' rõ ē q̃m ab agẽte p strumũ nõ pot
eẽ actõ ad quã nõ se extendit suũ strumẽ sic fab nõ
pot agẽ opus si strumẽ nõ attigit puta p pẽnã. sic
ē r i d nãli rõe i cog'tõe. q̃ gpetit sibi ex puris nãlibz.
q̄r utit lũie rõis nãl'. tale at lum̃ ē limitate ũtutis.
q̄r ad ñ attigit ñ ad ea. q̃ admĩstrãt sensus. ea at
q fides doc3 nõ capiũt sensu. imo sunt sup sensũ.
r q̄ plus ē repugnat sensui. ut mag' uidat uã coz
gria. quã pposita. vñ ag'. xi. dei. scptã q̃ canõica ap
pllãt. ē d hiis rebz quas ignorare nõ expedit nc p nos
ipos nosse ydonei sum'. s3 ad talia discẽda a nob req
rit lum sr nãle. Est g̃ sciendũ q̄ hũa rõ aliter mõ i acq
sitõe scie. d nãlibz rebz. q̃ sibi sbsunt. r aliter i acqsitõe
rrũ. sr nãliũ q ea excedũt. q̃m i acqsitõe nãl' scie se
r mõ, pprio motu. ex nãlibz sibi notis iuestigãdo q̃
nõ nouit uia nãl' rõis. sic spe celestes secũt r mo
uet pprio motu. q̃ oriẽtẽ. sic r cel'a mouet pprio mo
tu. mouẽt r motu corpũ sr celestiũ. r spe mouet
motu firmamti d oriẽte ad occidẽs. sic rõ' i acqsi
tõe scie fidi. se r mõ motu ñ suo. s3 sr ĩfuso r altõri
ad ea q̃ sibi dĩuit reuelata sunt. vñ sic dt phs. i. eth.
nll's bñ iudicat ñ ea q nouit. plañ ē aũt q̄ tal' i
structõ solũ i scĩis sclaribz nõ pot iudicare d fid' q̃
nõ nouit. og g̃o h ab uitẽ. q̄ cũ ad discẽ sit exaliq
cog'to. ultius ad i cog'ta pcedẽ. suo studio. ul' aliena
istructõe. sic p3 ex dcĩs phy. q̄ oĩs doctrina ex pexĩti
sit cog'tõe. s. pn'oz i inquoz ũtute alia i tlligũt. s. dnes
lũie nãli. sic ea q̃ sunt fidi nõ possũt scĩ. ul' disci ñ aliq
pexĩnte cog'tõe lũie sr nãli. q̄r trãscẽdũt pp suã eleuã
tõz itll'ctũ nrm. pn'a aũt fidi sunt ar'li. qbz cog'tis eodẽ
lũie sr nãli. cog'scũt gclones articloz. nã eoz gñe o3
accipe pn'a r pncipiata. ut ait phs. i. psteoz. vñ cũ ita
sit dr q̄ ñ pot iudicare nc scire ãs infidel'. d nrã fide
n' aliquo supiori lũie. q̄ d3 lum̃ fidi. bñ tñ ãs ml't
pit. pot scire q̄d d3 q̄d mund' q̄d care. q̄d ũgo. q̄d pa
re. q̄d pati. r q̄d resurgẽ. s3 q̄ h simil' gueniat ñ pot n'
adiutus r eleuatus dio munẽ. sic ocul' noctue ñ ad
iutus pot uidẽ lucez sol' l3 sit mag' uisi'. q̃ lum̃ can
dle. vñ ag' d t. cdim d3 i3 nat d ũgie. q m'a
uocabat. q̄d at ũgo. q̄d nasci. nõ sol' cdim'. s3 prsus
nouim'. Jt exponẽs io. leuaui oclos m. rc. dt sr
iohez. solus. n. ille q̃ fidẽ dedit pot p stare itll'ctũ s3 h
p cõez cursũ nõ ñ fide pcedẽte. p quã hõ ad itllĩndũ
sit ydoneus. = ad argumẽ dr. q̄ ea q̃ sunt fidi sunt bñ
imo maxie rõabl'ia. r itlligibl'ia. r pp suũ excessũ
nõ possum' intllige.

20 Eam secũt q̄ones ptinẽtes ad 2az ũgis. pfcõz. r u
grẽ q̃ admĩstrãt p sacm̃ta. q̃ q̄dez sacm̃ta possũt
gsidrari quãt admĩstrũ dãtẽ. ul' quãt ad se ipa da
ta ul' collata. Si pencs dãtẽ ul' admĩstrãtẽ gsidrẽt
tũc occũrit q̄o dupl'. d p'o mĩstr' sacm̃toz. s. btõ petro.
= Quar p'a ē. vtrũ. s. btĩ petr' potuit nõ negare
n. xrm p'quã x'. sibi dixat illa ubã. añq̃ gall' rc. Et ũi
q̄ nõ potuit. q̄r o3 i plerí oĩa ũba x' p dicta sicut fuãt
eẽ. s3 x'. dixat. g̃o rc. ma'or p3 i m'. ũ d3 q̄ iota un
rc. mi'or r p3 i eu'. = g̃. oĩs existẽs i statu uie hñs lib'.
ar'. pot facẽ actũ p oẽdẽtẽ a uo' r ab eo pot abstinẽ.
s3 tal' fuit btĩ petrus. g̃o rc. = R'o dr q̄ btĩ petr' potui
nõ negare xrm si uoluiss3. cui' rõ ē illa q̃ fcã ē satis
bona. r alia pot adduci. nã q̃ncũq3 aliqua ppo ē ex
gtigẽti r nc'o. tota d3 iudicari gtigẽs. sic p3 p por
u' fio mixtio gtigẽtis r nccii. sep se g'o d gtigẽti. sic
aũt ē i pposito. q̃m petr' xrm negare ē gtigẽs. x'o. ũo p
dicẽte h eẽ futuz. ē nccm. q̄ aũt gtigẽs ē pot eẽ r
nõ eẽ. in se gsidatũ. si gsidrat sb tali dcõ gnia ē ncc'a.
nll3 ē. ē. ancedẽs q̃n sb aliq'o r' gsidrat possit d nccm.
accidit. n. illi negatõi. ut in se gsidrate. q̄ a x'o pdi
cẽt. unq̄q3 aũt d3 iudicari p q̄ in se ē pot' quã p q̄
ad al' refert. vñ g̃iuit potauit illo actu btĩ petr'
pp cui memoriã legit. q̄ sep portasse sudariũ ad
oclos tergendos alacimis. = ad arg' dr. q̄ oĩa ũba x'.
sunt ncc'a ut sic gsidata. sb rõe tal' futuẽ puisiõis.
s3 i se lbẽ dñt a uolẽt dicẽte. cogitare d una

21 Ead q̄r vtrũ btĩ petr' potuiss3 re sibi nota i me
moria. nõ p senti reali exĩtia illi memorie. Et
ũi q̄ nõ. q̄r itll's se ht idiffẽnt ad oẽz spẽz. g̃o si ñ ē
q̄d ip3 dtinet. nõ pot itlligẽ unã si' aliã g̃ ul' nllã
ul' oĩs spẽs itlliget sil'. = g̃. expiẽtia cũa doc3 nos
q̄ freq̃nt i absentia sensibliũ oboz recordam' d uno
r ñ d al'. g̃o sic potuit eẽ i eo. g̃o rc. = R'o dr q̄ p
ph3 h q̄o nõ ē mltũ diffil' in se. s3 pp ar' pot' fuit
q̃sita. vult. n. phs i l' d aĩa. q̄ tal' dria ponat ĩt
sensũ r itll'ctũ. q̄r nos itlligim' cũ uolum'. ñ at se
tim' q̃n uolum'. s3 tñ i p sentia oboz. h io dt ag'. xi.
d t. 3. vñ dõ q̄ q̃libet ne dũ btĩ petr' pot se reflectẽ
sr unã spẽz. nõ reflectẽdo se sr aliã. dũ m'o hret
i memoria. Sic. n. se hñt colores ad sensũ. sic se
hñt fãtasmata i memoria ad itll'm. r sic colorãt
tinat actuz uisionis p actũ lucis sic fãtasmata ti
nãt actũ itll'ctõis itll's agentis. sic at ē i potẽtate uo'l.
oĩs alia põ r p cipue intll'ctiua. r l' act' exercitũ q̄ ē i pactẽ
cogitare d uno r nõ d a'. reflectẽdo se sr thaurũ mem.
si aũt q̃ras q̄d itll'ct dtinat. dõ q̄ uolũtas h fac. sic
ipa se dtinat ad uolẽdũ h pot' quã ad l3 d se ut na
ē sit indiffẽns. ut at dũtãtia ē pot se dtiare sic
plac3. = ad arg' dr q̄ ia p3 q̄ ñ o3 q̄ oẽs sil' cogitet
q̄r uolũtas ē ibi dtiãs. emtoz. q̄r una alia q̄o.

22 Emĩstris at ad h'o sa. vtr. s. plat'. possit obligãe
suũ sbcessorẽ. honeribz offõ gmissis. r ũi q̄ sic. q̄r
q succedit i honore. succedit i honẽ. = g̃ ñ ht ipiũ
par i parẽ. g̃o rc. = R'o dr q̄ sic p3 i iure ex d ele.
innotuit. ñ ht ipiũ par i parẽ. nc ei pot p iudicare.
vñ nõ d3 par obligare suũ successorẽ. l3 successor
sit obligat' ip'lẽ ea q̃ sunt adiecta suo honori. nã ho
nor trãsit cũ suo honẽ. s3 ipe ul' uolũtarie se tali
offõ obligat q̃n ip3 recipit ul' si supior eũ cog' una
obligatõe eũ ligat ad honorẽ r ad hon. vñ eps flor
fuit coact' solue. gplemẽt cuidã pod'ris donati q̃bzdã
ciuibz flor. a suo pdcessore. sic p3 ex. d do. p tuas. vñ
si plat' ad faciat ut uer' admĩstrator uere pcuradõ
offm suũ. r p gñs succedẽtes i tali offõ. si at faciat
ad ut pa siglaris. tũc nc p se. nc p accñs suũ obli
gat successorẽ. = ad ar' dr. q̄ tal' ñ d3 hre ipiũ i
suũ parẽ. s3 pot' suũ offm' dbite admĩstrare s3 si facet
ad p ceptũ dicẽs nõ possit eũ absoluẽ suus successor
r tenẽt. tũc bñ dicẽt hre ipiũ r potãtẽ sup suũ parẽ
s3 h nõ ē. q̄onibz. de mĩstr' sacm̃toz. restat uidẽ de

23 Jsis ipis sacm̃tis i qbz gferẽ grã. p quã reforãt
di ymgo. sacm̃ta at sunt. n. d qbz. q. fcẽ fuerũt q̄one.
s. d sacm̃to gfessiõis. r matrimonii. r eucaristie. r ordis.
De gfessione fuerũt pl'a q̃sita. nã sacm̃t pñie pot gsiñ
dupl'r. s. i q̃m respic̃ claues. nux duplicẽ effcm cla
uiũ. quoz un' ē apire. r 2' ē claudẽ. De clausione
fcã fuit una q̄o. = vtr. s. possit qs excludi p ex
cõicatõz sine cã. r ũi q̄ ñ. q̄r nllaz potãtẽ ht i flor
ñ q̃ nẽ gmitat supior. s3 x' nõ gmisit imo negauit
talẽ potãtẽ suo uicario se i flori. g̃o rc. mi'or. p3 at.
p io. iustũ r innocẽtẽ ñ gdpnab. g̃ cũ tal' sit innocẽs
nõ pot gdpnari. = g̃. ũ x' nõ distixit nc nos dbem'
distiguẽ. s3 ipe absolute dix. q̃cũq3 ligaueris sr trãz
erũt ligata r i cel'. g̃o rc. = R'o dr q̄ nll's pot excõicari
ñ p pcõ mor'li. sic pl'a iura dñt. 11. q. 3. nẽo epoz q̃l3
sine cta r mãifesta pcã cũ cõione puet ecclesiãt. Jt
d ũboz sig̃ficatõe extra. nẽo excõicat ñ p pcõ mor'li.
q aliter cõrigi nõ pot. nc p q̃cũq3 mor'li. s3 cõtuaci. Est
aũt gtumacia. q'x. pa. q̃n uocat' nõ uenit ñ hñs cãz
legiptimã. 2e. q. 3. d illicita. 2a. ē q̃n ueniẽs respõdẽ
gtẽpnit. 3a. q̃n ante quã dtẽat recedit. q'a. q̃n snie
nõ obedit. Jt ex de snia exco. sac̃ apparte gallo. u
phibẽt oẽs negs i aliq̃ rc. ũ dt glo. q̄ t plr snia ē i
iusta. ex cã. ex aĩo r ex ordie. quocũq3 istoz sb
snia ē i iusta. r puniũt oẽs trãgssores. vñ notãdũ
ē q̄ i hiis q̃ ordinate pcedũt. ñ pot agẽ 2a cã nõ agẽ
te p ma. r q̄r sum' i ẽarta ñ agit i excõicatõe quoz
cũq3 nõ pot agẽ 2a cã. imo ē snia nll'a. vñ snia a ñ
suo iudice lata. nllius ualoris ẽ. ē tñ attẽdẽdũ q̄
l3 snia sit i iusta. d3 tñ timeri r reuereri. alioqn p ta
lẽ supbiã fieret nõ iusta plene iusta. 11. q. 3. snia
pastoris siũ iusta. siũ i iusta timẽda ē. si at patient.

portat non nocet quia non est ligatus apud deum. et refert est interdicere ab ingressu ecclesie per mensem. Preterea alia que imponuntur sicut patet e. t. cum medicinalis. quod autem talis non sit excommunicatus patet e. t. a nobis est sepe quesitum. s. iudicium dei veritati que non fallit nec fallitur semper innititur. iudicium autem ecclesie non numquam opinionem sequitur. quod et sepe contingit fallere et falli. propter quod contingit interdum quod qui ligatus est apud deum apud ecclesiam sit absolutus. et qui liber est apud deum sit apud ecclesiam ecclesiastica sententia innodatus. ideo quia ecclesia aliquando ut ipsa testatur sequitur opinionem quia iudicat secundum allegata. nec aliter potest facere in talibus veritatem. nisi in modo sic debuit ordinari quod quandoque se audiret excommunicatum patienter sustinens non faciat se iudicem sed recurrat ad superiorem qui debet de sententia iudicare. et talem sententiam contemnere et alia quia ad visionem referre sicut autem multis modis. quando patienter debet semper debet se gerere pro excommunicato. non in tribus casibus. primus est si contineret manifestum errorem. ut si diceret excommunico talem quia diligit deum et cetera. filia. 2 casus est si a non suo iudice detur. 3 casus est si feratur post appellationem. extra de appellatione ad nostram et de sententia excommunicationis per tuas. dicit est quod secure ad eos quod nullus potest excommunicari asserens sine causa vera vel probata. sed si sic fiat contemnere ad deum non nocet ut dictum est. et hec causa est de inferioribus prelatis. nam causa est minus subtracta. quia eorum potestas est delegata. non possunt nisi quantum permittuntur. non autem permittuntur a papa. sed prohibentur. ergo ex quo non habent de vita mala. non potest fieri actio. non habet suam malam de ipso autem summo pontifice. non est credendum quod faciat sacerdoti cum pro ipso Christus rogavit. ne deficeret fides sua. unde in augustino de eo dicit. 3. de t. e. c. constitutiam talem sapientem cuius anima potestas iam sit princeps immutabilis ceterisque virtutis qui de omnibus suis actibus consulatur. non de omnino faciat. quod non interea cogitavit esse faciendum. utinam autem sententia excommunicationis rarior fieret. nam antiquitus multum timebatur vehementer. sed modo taliter fulminatur ab inferioribus prelatis. quod vix est aliquis qui eam timeat. in prelatorum iudicio contemptioso respicit. et sunt tot laquei. quod augustinus plangit de talibus in fine. 2. l. ad inquisitiones ianuarii. et ponitur idem 12. q. h. n. sunt vita sua nimis doleo quod in divinis libris precepta minus curantur. et tam multas presumptionibus plena sunt omnia. et secundum ipsam quam paucissimis et manifestissimis celebrationum ministeriis. sacramentis. misericordia dei esse voluit. et tamen servilibus honeribus premunt. ut tollerabilior sit conditio iudeorum. qui et si libertatis tempus non cognoverunt. legalibus tamen sarcinis non humanis presumptionibus subiciuntur. Rabi Moyses computavit legalia et prohibita et precepta. et invenit in numero. 613. sed quot sunt quibus ecclesia honerata subiacet. quis enumerare sufficiat. unde sanctus Thomas dicit quod isto tempore docemur negare Christum. sed antiquitus cogebamur. unde planum est quod tota causa premissa patet. ad argumentum dicendum quod Christus non distrinxit verbis sed bene intellexit quod claves aperiret et clauderent. dum modo non erraret.

Consequenter queritur de alio effectu clavium. utrum scilicet aliquis episcopus possit absolvere a pena et a culpa. et videtur quod non quia sic faciendo remaneret malum impunitum. contra dicitur quod potest absolvere ab aliqua pena. sed omnem finitus aliquoties decuplum tandem de finito ergo totiens poterit quis confiteri. quod tota pena consumeretur. respondeo dicendum quod papa potest absolvere ministerialiter ab omni culpa. propter rationalem humanam. habentem usum liberi arbitrii. per sacramentum penitentie renatum et penitentem. hec non est materia super quam debet fieri actus absolutionis. cuius ratio est quia nullus a peccato iustificatur. nisi per merita Christi. cuius virtute et gratia deus non imputat peccata. nullus non potest esse particeps. nisi sibi applicentur talia merita. applicantur autem per sacramenta. que sunt instrumenta gratie. minister autem sive administrator illius ipsorum sacramentorum est summus pontifex. ideo per suum ministerium deus effective peccata dimittit sicut dicitur luce. q. quis est autem qui peccata dimittit nisi solus deus. quod verum est principaliter et effective. Christus autem ministerie ut homo. quia data est ei omnis potestas in celo et in terra dimittendi peccata. hanc potestatem suis ministris commisit petro et cum aliis quando dixit. accipite s. s. quorum remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. u. dicit glossa. quorum remiseritis. i. quos dignos remi

ssione iudicaveritis. sed ipsum mi sentire ecclesia illa decet. a nobis est sepe quesitum. quod vinculum quo peccator est ligatus apud deum. id est per remissionem dissolvitur. id autem quo ligatus est apud ecclesiam cum sententia remittitur et relaxatur. quod in suscitatione lazari primo evangelice manifestatur quem prius dominus suscitavit et apostolis precepit post modum solvere suscitatum. unde patet quod potest culpam dimittere ministerialiter. sed ille qui gratiam infundit est deus. sic dicit apostolus ad romanos. caritas dei diffusa est in cordibus nostris. per s. s. qui datus est nobis. utrum autem possit a pena. dicendum quod cum ipse sit claviculari minorum Christi. quod potest per modum commutationis tantum dare de indulgentia. quantum indiget talis obligatus penam portare. quod et sepe ipse mitius lenius innuit. quando dicit de tanta confessi. tantum vel tot dies de iniuncta sibi penitentia relaxamus. et propter hoc non remanent peccata impunita. quia punita sunt in Christo. omnia peccata in cruce et pro omnibus doluit et propter hoc patet solutio ad argumentum. talem potestatem possit solum sacerdos.

24 Postea hic queritur utrum super vel in dyaconus. ita quod ille quem dyaconus absolveret non teneretur iterum confiteri. Et videtur quod sic quia nulli datur vel dari debet sacramentum eucharistie. nisi confesso vel absoluto. sed tali absoluto a dyacono datur sacramentum ergo est absolutus. preterea. m. i. quia dicitur extra de furto. quod si quis fur vel latro fuerit deprehensus in furto vel latrocinio decedens. visum est nobis non rogare pro eis. si autem confessus fuit sacerdoti vel dyacono detur sacramentum eucharistie. ergo est absolutus. contra quod non habet claves non potest absolvere. sed dyaconus non habet claves ergo et cetera. respondeo dicendum quod sicut dicit ambrosius hoc ius solvendi et ligandi solis sacerdotibus est concessum. quia solis sacerdotibus est concessum dispensare merita Christi. quam una est potestas conficiendi et absolvendi. scilicet caracter sacerdotalis. quia solus est arbiter inter deum et homines. ad argumentum in contrarium dicendum quod decretalis non dicit quod dyaconus absolvat. sed quia sacerdos non potest haberi sufficit sibi contritio. sed quod ipse sit contritus manifestat per signa. quando humiliat se dyacono. immo potest layco confiteri. secundum glossam. sed non est sacramentalis confessio. i. talis per quam peccata remittuntur. sed preterea vult quod detur sibi eucharistia. quia iam est a deo absolutus.

26 Consequenter queritur. utrum quis impleat preceptum ecclesie quod factum est de isto sacramento recipiendo. si confiteretur de omnibus excepto uno. Et videtur quod non absolutus. et videtur quod sic quia dicit decretalis. quod quidam. quod sic. contra. intentio ecclesie est ut quis absolvatur. confiteatur ad hoc quod absolvatur. sed talis non absolvitur ergo et cetera. respondeo dicendum quod duplex est preceptum implendo per unam meretur quis premium. sed per aliam non meretur premium sed fugit supplicium infligendum a precepto. Si ergo tu queras. utrum talis impleat preceptum secundum intentionem. dico quod non. quia est intentio ecclesie quod quis confiteatur. integre de omnibus peccatis suis. sicut patet omnis utriusque sexus. ideo talis non meretur. si autem queras de 2a impletione. dico quod talis implet talium. quod ecclesia non privaret eum ingressu ecclesie. nec in fine ecclesiastica sepultura. ad argumentum dicendum quod decretalis illa non dicit quod ille impleat preceptum. sed quod eorum confessio audiatur. et de peccatis debet consilium et penitentiam impendere. et intelligitur quod integre confiteatur sed bene dicit quod si non vult ab omnibus abstinere. vel non possit quod talis non est vera penitentia. unde dicit quamvis confiteri velit. se tamen asserit abstinere non

27 Consequenter queritur. utrum penitentia sit iniuncta in hore non posse complere suam penitentiam. an quando ad peccatum committat si non habeat eundem confessorem. Et videtur quod sic. quia prelatus suus confessor debet cognoscere vultum pecoris sui sicut dicit ecclesia. sed nisi iste confiteatur non potest cognoscere. ergo et cetera. contra consuetudo est in contrarium. respondeo dicendum quod talis non tenetur iterum confiteri. quia prius fuit plene absolutus. qui autem plene est absolutus semel. non tenetur absolutionem aliam querere sed sufficit quod de peccato commisso doleat et veniam petat ab eo qui potest eum absolvere. talis autem est ille confessor. unde nullam connexionem vel catenam habet primus ad secundum. unde obligatio semel extincta non reviviscit. de sententia excommunicationis de cetero. ad argumentum dicendum quod non oportet quod prelatus cognoscat totam vitam pecoris. sed sufficit quod de hiis de quibus debet consulere. habeat notitiam per ultima peccantis. alioquin semper oporteret confiteri generaliter quod falsum est.

28 Tertio queritur si possit absolvi de peccato veniali sine contritione. et videtur quod non. quia de nullo potest quis absolvi de quo non dolet quia

displicentia est prima in remissione culpe. sed non contritus non dolet. ergo non potest absolvi. contra. contingit sic tota fere confessio quia confitemur de hiis de quibus non proponimus abstinere. ergo non sumus contriti quia contritio includit propositum abstinendi. respondeo dicendum quod sicut patet per quosdam contraria contrariis curantur. Veniale autem peccatum committitur. quando voluntas erga ea que sunt ad finem inordinate movetur. et per contrarium erga deum qui est finis remittitur. durante autem voluntate in tali proposito. nulla fit remissio. immo oportet eam moveri ad deum iuxta illud convertimini ad me et ego convertar ad vos. impossibile est autem accedere ad unum terminum nisi aliqualiter recedendo ab alio. unde ad deum accedere volens voluntas odit et displicet sibi quod ei est impeditivum et modo ad eius destructionem si potest. sed quia impossibile est quando in vita ista committamus venialia dolet voluntas. quod in tali statu est. unde non proponit abstinere ab omnibus sed a singulis. quia bene scit quod non possit ab omni peccato recedere. unde talis displicentia in generali sufficit ad eius remissionem. ad argumentum dicendum quod talis bene dolet et bene vellet quod non esset tale peccatum commissum. ad aliud argumentum. dicendum quod non oportet quod veniale requirat tale propositum quia non est in nostra potestate sed sufficit quod displiceat quod non potest cavere sicut sibi expediret et de preteritis doleat. preter talem confessionem peccatorum notificet

30 Consequenter queritur si curatus prelatus possit absolvi ab officio suo. sine fractione sigilli confessionis. et videtur quod prelatus iste possit eum absolvere. quia quilibet bonus prelatus debet precavere ne mala fiant a suis subditis. alioquin videretur esse causa consentiens. quia potest facere quod non fierent. ergo potest absolvere eum quo facto non plus peccabit in tali officio. contra. non potest facere prelatus nec quaecumque aliud. propter quod confessus infametur. sed de tali nescitur nisi per confessionem ergo non potest fieri quin revelet. quo facto infamatur. respondeo dicendum quod sacerdos nullo modo potest ad faciendum propter quod confessus innotescat recte vel indirecte. sive confitens peniteat sive non. et sive sit commissum vel committendum. et sive sit peccatum in moribus sive in fide. si. n. in aliquo casu liceret ulle reddere sacramentum in conspectu populi. et via fraudi aperiretur. quia mali se ostenderent esse bonos. nec super hoc potest aliqua dispensatio venire quia secretum tenere est de iure naturali. unde semper mittat deus se ad audiendum. non. n. confessor sed deus audivit. immo quod plus est tunc non esset signum ista confessio eius quod fit interius. nam deus ius recipit celandum non prout respicit simpliciter notitiam sed prout respicit notitiam ad alium notificandum immo quod plus est si aliquis casus accideret in quo sacerdos non possit sua peccata confiteri nisi confessum ab alio manifestaret. tunc non tenetur sacerdos confiteri immo tenetur non confiteri. et in tali casu sufficit sibi in corde dolere cum voluntate dicendi quando poterit sine revelatione illius unde dicendum ad casum propositum quod prelatus si aliter nescit non debet talem subditum absolvere. si. n. sic absolveret dato quod ei sit utilis talis absolutio. et rei publice quam male administrat tamen peiores redderentur homines audientes ad non confitendum quod peius est quam illum sustinere. si tamen nullo modo possit dicere vel ipse advertere. tunc bene potest absolvi et maxime in religiosis qui possunt facilius a suis officiis admoveri. unde preceptum ecclesie extra de pe. et re. in concilio generali. caveat sacerdos ne signo vel verbo vel aliquo quovis modo prodat aliquatenus confessum. item dicitur de pe. d. 6. sacerdos. unde dicitur quod si episcopus sciret per confessionem aliquam non esse virginem. et tamen petit consecrari. licet non possit nec debet dimittere quin eam consecret licet nulli faciat. unde certum est quod talis admonitio revelaret. et si non verbo tamen signo ipsi penitente si tamen aliter unus potest quod non fiat suspicio tunc potest absolvi. concedo ergo argumentum pro ista parte. ad argumentum in contrarium dicendum quod prelatus debet precavere si potest non faciendo contra preceptum. si non autem non potest non tenetur.

29 Consequenter queritur de materia isti sacramenti. scilicet de peccato mortali. quod indiget confessione ad sui expiationem. et est questio. utrum sit peccatum mortale fratribus minoribus appropriare sibi aliquem locum. et videtur quod sic quia omnis transgressor voti sui peccat mortaliter. sed talis sic faciens transgreditur votum suum. minor patet. quia in eorum regula dicitur. quod non appropriant sibi domum nec locum nec aliquam rem. contra. non est verisimile quod prelati sustinerent facientes. si esset peccatum mortale. videmus autem multos sic stare et tractare unum locum ac si esset eorum proprium. respondeo dicendum quod mala sunt in duplici differentia. quia aliqua sunt mala quia prohibita et aliqua sunt prohibita quia mala. 2a differentia malorum non potest bene fieri. ut mentiri et similia secundum philosophum. quia mox nominata convicta sunt malo. de numero autem talium malorum non est appropriatio locorum. mala vero que mala sunt quia prohibita. pro tanto et non plus sunt mala. pro quanto sunt contra intentionem mandantis. quia ea removenda. religiosi tale factum non esse sive ergo si volumus videre quantum malum sit appropriare sibi locum. videamus quantum sit et qualiter contra intentionem prohibentis. scilicet beati francisci prohibentis in regula sua. quod non appropriant sibi locum nec aliquam rem. constat autem quod in tali regula sunt aliqua precepta ut precepta. et consilia ut consilia. sicut patet extra de statu monachorum. exiit qui seminat. ut apparet ex terminis obseruetur. quis. n. sane mentis diceret. quod tantum preceptum sit quod quando vado pro helymosina non debeam verecundari vel ire confidenter. sicut est preceptum quod non recipiam pecuniam. fuit ergo intentio beati francisci sicut et sancti petri. quando dixit. quod debemus esse tamquam advene et peregrini. i. quod in locis non amore teneamur inhabitantem. sicut homines possidentes. qui cum difficultate litigio et discordia ea dimittunt sed peregrini ad modicum impulsum hospitium relinquunt non quod pro sua voluntate discurrant. immo hec est vita nequam sicut dicit scriptura. hospitari de domo in domum. hic papa Christus inluc. nolite transire de domo in domum. sed beatus franciscus precepit quod fratres non appropriarent sibi de locum. nec aliquam rem sed tamquam advene et peregrini in paupertate domino famularent. et sicut peregrini ad modicum preceptum vel impulsum illorum quorum sunt loca in recedunt sicut voluit quod fratres recederent de locis. et expoliarent se rebus ad preceptum illorum. scilicet prelatorum qui de eis habent disponere. unde non plus est contra preceptum id. appropriare sibi locum quam aliam rem. est tamen sicut contra preceptum quod quando prelatus preciperet quod locum mutaret vel aliquam rem dimitteret. et non faceret. quod tunc in tali casu mortaliter peccaret. quod absit quod aliquis sit talis in ordine. licet preceptum aliquando cum displicentia impleat. hec tamen displicentia non repugnat caritati. licet repugnet perfectioni caritati. sicut dixi hic anno de dotibus et virtutibus. quod bene est quis fortis. licet cum displicentia venit in aliquo casu. in quo oportet talia sustinere. sicut est de fratre qui quando habet aliquem librum in quo laboravit. vel est in aliquo loco in quo stat bene sanus. ex quo paratus est vincere se ipsum. et preferet amorem obedientie prelectionis sue complacentie dico quod talis non peccat immo bene est cum virtute hoc non obstante. immo est indecens quod aliquis frater habeat aliquem librum quod ipsum dissipari permittat. et quando frater est in aliquo loco. quando ipse quantum potest et decet locum promovet et aptificet caveat. alioquin esset ingratus. et si ipse ad hoc non sufficit. convocat alios consulere quos ipse credit ad hoc plus posse valere. immo si vocat eos quos non credit tantum valere. non est fidelis locorum dominus. ad argumentum dicendum quod omnis transgressor precepti ut precepti suadendi peccat mortaliter. hoc autem preceptum sit suadendum intelligitur. quod non per quamcumque appropriationem obligatur sed solum per illa que dicta est. alie autem appropriationes ipse non nocent.

31 Postea hic queritur. utrum sit peccatum mortale dare fratribus. emere vel vendere sine procuratore medio. cum est commissa talis contractatio fratri. et videtur quod sic quia faciens contra inhibitionem preceptoriam peccat mortaliter. sed talis est huiusmodi ergo et cetera. probo minorem. est quia declaratio dicit quod hec omnia fiant per procuratorem. contra. consuetudo est optima legum interpres. sed talis consuetudo est diu a prelatis tollerata. quod non fieret si esset peccatum mortale. respondeo dicendum quod iudicare de peccato mortali est valde difficile in hiis que de dicto

nō ſūt q̄ dña mādata. nūc ē ɔſidādū q̄ ɔt̃ q̄ ſuīt d' iure ab eo q̄ pot̄ emē ul' uēdē. tenet̄ ſ ɔdāoʒ ɔtraū qr ɔpellit̄ emenſ ſoluē. rē ēpta q̄ reſ ēpta ad eū ptinet. nūt ſi pcuratoz datuſ ordini. aprīll poſſeſſore emit ɔpellit̄ tenē ⁊ ſoluē. h' aūt pot̄ ɔtīgē duobuſ modiſ. ſ. p ſe ⁊ imediate ul' p aliuʒ ⁊ mediate. nā q̄ p aliū facit p ſe ipʒ facē ui. vn̄ qn̄ fr̄ emit. 1. d' ēptione ſocinat̄. ut ſoluat̄. tūc ille cui it̄ ē ſoluē. ſoluit ipa pcuratoriſ. ſi ſoluit d' re iā ēnſacta. ipoſ ſeſſionē eccē. ſi aūt nō uult. ſi aūt nō uult q̄ tal' ēptoz nō erat legiptim'. ad h' iſtitut̄. nō ɔpellit̄ ſoluē. ſʒ qm̄ ɔſuetudo ē optima legū itp̄reſ. coīt̄ de modicis rebʒ ɔſueuenit ad ſentare ⁊ ad ſentire iudicāt̄. cū n̄ reſiſtūt qn̄ poſſūt ⁊ ſpaue qm̄ ē bone fidei. ⁊ n̄ iueniūt doluſ. Si aūt p'cuū ſoluēdū n̄ dū ɔuēſit i iuſ ecclie. tūc ſ' uāſ pecuniaʒ. ſoluit ipa illiuſ cui ē. ſ. donātiſ. ſēp tn̄ meli' eēt. ſi p ycōnōiē fieret ⁊ tūc eēt ēptio ſca d' iure. qr ſic factum eſt potiuſ d' ſco. vn̄ n̄ pt̄ h' iudicādū eēt morle pcm̄ qr nc̄ id ē tale p'ceptū q̄ obliget ad morle. n̄ fiat exɔtēptū qr poti' ē dicēdū q̄ fit ad ſpaciendū laboribʒ ⁊ diſcurſibʒ ycōnomoꝝ ul' pcuratoꝝ. ⁊ ipi hn̄t rat̄ ɔgaud ſup h' factum. ex quo tollerat̄ ea q̄ fiūt. caueāt tn̄ ſibi uēdētes. q̄ eiſ fiat ſolo. qr nos eis obligati nō ſumuſ. n̄ ex bona ɔſcīa pcurare q̄ eis ſoluat̄. noſ n. uerior' uocablo dicerem̄ ſēſales. ut ſic log̃ q̄ uēdētes ul' emētes. vn̄ nō ſolū ē i nob' tal' obligō. imo ⁊ i aliuſ cliaſ q̄ ſile i aliq̃bʒ caſibʒ accidit ex. qn̄ ās cliaſ h't pecuniaʒ quaʒ pot̄ dare libē cui uult ſi tn̄ in emat agrū i eccā. iā ille ag' d' tali pecunia ēptuſ. nō ſolū n̄ pot̄ donari. ſʒ nc̄ uendi. qr iā i poſſeſſione eccē tranſit ſic pʒ ex. d' re. ecle. ig' igreſū igl'o. ⁊ 12. q. 2. c. 1. ⁊ q̄ . ſixū. Dū ē g' q̄ tal' nō peccat mortalit̄ ex forma pactiſcēdi. qr n̄ ulē ualet ulta nra. n̄ pacta facē. ſi aūt eēnt ēptores ueri cogēnt̄ facē nūmoſ eē uēdētis. q̄ nos facē n̄ poſſu'. ſic pʒ. ff. d' ēptōe ⁊ uēditōe. l. ēptō. tū aūt argue baſ. ac ſi tal' eēt uer' ēptor. uer' ſ. iſanat̄ n̄ pſe

Ein qr d' iſto pcō morli/ uerūdo. uſqʒ i finem die dn̄ico i miſſa. ⁊ ui q̄ ſic qr nll'ſ dʒ excoicari n̄ p pcō morli. ſʒ tal' n̄ audiens miſſā uſqʒ ad bn̄dcōʒ ſacdotis dʒ excoicari go ⁊ cō ma'. ptat̄ illo capo. ſacerdotis dʒ excoicari. de appellationibus. ɔ aliō. vl' de u' boꝝ ſigificatōe expte. igl'o. ꝫ. xi. q. 3. nemo nō n̄ aliō poſſit corrigi. mi. ha bet de ɔſec. d. 1. miſſas die dn̄ico ſclaribʒ totas audire ſpali ordine papim. ita ut an̄ bn̄dcōʒ ſacdot̄ egr̄di populuſ nō p'ſumat. q̄ ſi p' fecit ab ēpō publice ɔfundat̄. 1. excoicet̄ p gl'o. = ꝯ ſi ita ē popul' ē imagno pcl'o. abſit aūt q̄ tantū gens peat d' tali pcō. = ꝛo dō q̄ qo iſta alit̄ debʒ iudicari quā ſi q̄rat̄ utrū peccet nō audiēdo. nā illi qui miſſaʒ die dn̄ico nō audiūt ⁊ aliſ diebʒ ſolēpnibʒ n̄ legiptime īpediti excuſent̄. peccāt mortalit̄ tāquā tranſgreſſores p'cepti. ſic dīc p'm argumtū ⁊ gl'o. ibidē. q̄ aūt ſit legiptima iudicāda. n̄ ē facile uidē. plan̄ ē aūt q̄ nō ē legiptima. q̄ diim̄ tat ut uadat ad uidēdū ioculā. ul' ad tabnā ul' ad ſilia. ⁊ ſpapue q̄ ɔſuetudinarie h' faciūt. vn̄ eod capo dō. q̄ dic ⁊ cē. p'termiſſo eccē ɔuētu ad ſpectacla uadit excoicet̄. vn̄ d' huſ nō ē dubiū ſʒ qo nō q̄rit d' talibʒ ut ui. ſʒ h' ſuppoito q̄rit. ſi n̄ ɔplete audiat. āḋq̄ ē dō q̄ ea q̄ cadūt ſub p'cepto decaloto bn̄ obligāt tranſgreſſores. ea aūt q̄ ſūt poti de bn̄ eē p'cepti. dico q̄ nō obligāt d' ſe ad culpā mortalē. n̄ fiat exɔtēptū ⁊ maxīe italibʒ. qn̄ iā ui eē expeditū ſacrificiuʒ. qr d' minutiſ parū hoīes curāt ⁊ q̄ parū d' ē ſ phm. p nō de eē reputat̄. nā ſi q̄s audiuiſſʒ miſſaʒ. uſqʒ ad pr nr. ⁊ poſtea recedēt. qi teſtio oiuʒ. iudicaret̄ miſſā audiuiſſe. vn̄ do q̄ tal' nō peccat mortalit̄. = ad argm dō q̄ uer' ē q̄ tale p'cept̄ obligat tranſgreſſorē ad pcm̄ mortale. ſʒ p'cept̄ fert̄ ſup totū copulatū. ⁊ nō ſup ptes. 1. q̄ n̄ audient aliqd d' miſſa. ⁊ ſpapue d' p'ncipali pte miſſe

d huc qr d' iſto pcō mortali. p' rōn ad aliquaʒ circūſtātiā ſibi anexā. ſ. excoicatoʒ. ⁊ ē qō ut monachuſ exiēſ. i pcō mortali cui ē adnexa excoicatō poſſit abſolui ab illa excoicatōe ſic abſolui ut apcō. a ɔfeſſore. ſibi dato ul' d' gra ſpali ɔceſſo a ſuo p'lato. h' n̄ fuit fcm̄ ad argumt ſʒ ſin argumtiſ p'poita fuit = ꝛo dō q̄ ſ phm. actus actiuoꝝ ſūt i patiēte ⁊ ɔ diſpoito. actuſ g' ſacmētoꝝ ſic ē abſolutio nō p'ficiat n̄ diſpoſito. excoicat̄ aūt n̄ ē diſpoſituſ. nc̄ ſuſceptiuuſ ſacmtal' pn̄ie. n̄ quodā ordine. ſ. ut p'uſ rēctor pēt ecclie p abſoloʒ ab excoicatōe. p quā erat ex eccā ſact. qr excoicat. 1. extra coioʒ poſituſ ⁊ p'uat ē p'ceptōe oiuʒ ſacmētoꝝ ⁊ io oʒ q̄ p'uſ abſoluat̄. ab excoicatōe ⁊ p'ea apcō. ſic pʒ p ɔſuetudinē oiū abſoluētiū. qr p'uſ dīmſ abſoluo te. a uīclo ⁊ c. ⁊ p'ea iter' abſoluo te ab oībʒ pcīs tuis. vn̄ duplicē facim' abſolutōʒ. qn̄ dubitam' ne ſit excoicatuſ. g' ſi tal' monac' ē itali caſu. idigʒ dupla abſolōne. go ſi dat̄ ſibi q̄ poſſit abſolui a pcō. d' nc̄citate dat̄ una datōe oē id ſin q̄o tal' gra hri nō pot̄. qr q̄cūqʒ dat p'n'le ⁊ acceſſoriū. ⁊ qui dat ans dat ɔns. plan̄ ē aūt q̄ h' ē bona ɔnīā. iſte ē abſolut̄ ab oībʒ pcīs go nō ē excoicat̄. ſʒ n̄ ſe co. nō ē excoicat̄ ſiū abſolut̄. ab excoicatōe go ē abſolut̄ a pcīs. vn̄ ſi abbas dat ſibi licētiā q̄ poſſit abſolui a ſuo ɔfeſſore. q̄ eo ipō dēit ei ea q̄ ad h' nc̄cia ſūt. ſi tal' abbas pot̄ h' ei ɔmītē ex ſuo officio. q̄ ſuppoit̄ ad p'ſens. qr ui facē cū. ſ. ɔfeſſorē ſic electū. ſiū uicariū ad hūc caſuʒ. alioqn̄ illa gra caret effcū. p'uilegia aūt i ptat aliq̃ effcm̄ ⁊ ſūt largiſſime itp̄tanda ſ ſupra.

Eqt̄ ui dē qōʒ d' alio ſacmto. ſ. ordin. ⁊ ē una ſola qō. vtrū aliqs ordinat ab ēpō ſymoniaco occl'to. ſit ſuſpēſuſ. ⁊ ui q̄ ſic. qr. 1. q. 1. reput̄. q̄ ſymoniaci ſūt ſuſpēſi. quo ad ſe ⁊ q̄o ad alios. = ꝯ ſi ita ē oms ſum' iceti ⁊ idubio. q̄ ſim' ſuſpenſi q̄ abſit. = ꝛo dō q̄ dup'x ē ſymonia ad p'ſens. ſ. i ordine ul' i bn̄ficio. ſi ille ſymoniacuſ ordinās. ē ſymoniac' nō i ordine. ſʒ alit̄ ⁊ ē occl'e q̄ tal' bn̄ ordinat. nō oʒ q̄ tal' ab eo ordinat̄. ſit ſuſpenſuſ. qr tal' nō ē ſuſpenſuſ n̄ q̄o ad ſe. ⁊ n̄ q̄ ad alioſ ſic pʒ. ex. d' ſym. p tuas. 2. u' dīc pp̄ q̄ ille monacuſ. pot̄ i ſuſcepto ordine miniſtrare ⁊ gl'o dīc qr nō erat ſymoniac' i ordine. Si aūt ordinās ē ſymoniac' i ordine. tūc ſūt due oppiniones. Quidā n̄ dn̄t q̄ tal' ē ſuſpēſuſ. qr nemo dat alti q̄ nō h't. ſʒ tal' nō h't executōʒ. go n̄ pot̄ eaʒ alti dare. io dicūt q̄ indigʒ diſpēſatōe. ⁊ cmiſ d' teſtatōe. 1. q. 1. ɔſtat ⁊ ſiqs. hu. tn̄ dīc q̄ n̄ qr quouſqʒ ab eccā tollerat̄. dat ordinē ⁊ ordiſ executōʒ. 1. q. 1. Siqs a ſymoniacis nō ſymoiace ordinat̄ ē. ſiqdē potunt p'bare ſe neſciſſe eos ſymoniacos. qn̄ ordinabāt̄ ſʒ pcatholicos habebāt̄ i ecclia. taliū ordinatores miſericordit̄ ſuſtinem'. ſi tn̄ laudabilit' uita eoſ ɔmdet. Iſta tn̄ ſn̄ia mitior ē. utr' aūt ſit uerior neſcio. ſi aūt uā nō eēt ſic dīc argumt̄. oms ſum' i certi ⁊ i dubio. teneatiſ q̄ mag' placet ſaluo ſēp iudicio meliori. m̄ tn̄ pluſ placʒ q̄ tal' nō ſit ſuſpēſuſ. = ad argm. dō q̄ id cap̄ ē itellidū. q̄ oms ſymoiaci ſūt ſuſpēſi. q̄ ad ſe ⁊ q̄o ad alios. qn̄ ſūt notorii. ⁊ p ſn̄iaʒ iudicati.

35 Ein qr d' a° ſacmto. ſ. d' matrimonio. ⁊ ē qō. utr' q̄s poſſit ɔthē matrimoniuʒ. qn̄ ē abſtrict' ſimplici uoto ɔtinētie. Et ui q̄ ſic. qr u' ſūt duo uota. maius tollit minus. ſic pʒ ex. d' uo. ⁊ uo. d' pere. ſʒ matrimoniū ē maius. go tollit mīn'. ſ. uot̄ ɔtinētie. q̄ aūt ſit maius pʒ qr ſcm̄ lepn̄ı. = ꝯ i matrimonio ſūt 3a. ſ. u'la. ɔſenſuſ ⁊ carnal' copula. q̄ ſūt ecclia matrimonio. ſin qbʒ eē nō pot̄ ſʒ carnal' copula nō pot̄ obſuari. qn̄ ueniat ɔ uot̄ ɔtinētie.

36 = Iuſta h' qr ſin argumtiſ. utr' ſi tal' ɔthat poſſit petē dbitū ul' teneat̄ reddē. = ꝛo dō q̄ coit̄ dī q̄ uotū ſip'x ipedit ɔthēdū. ſʒ n̄ dirimit ɔtractū. ſic pʒ ex q̄ cle ul' uo. rurſuſ. rō aūt qr ſic ē aſſignat̄ qr ſic obligat̄ iā uenit ɔ uotū quāt̄ iſe ē. qr qn̄ ɔthit dat d' ſe potātē ad faciēdū ād q̄ repugnat p'ori uoto ɔtinētie. ſ. carnal' copl'a. ſi uxor noluit ɔtinē. ⁊ dn̄a nra erat certa q̄ uolebat ɔtinē. io n̄ peccauit p uotū ɔtinētie ɔthēdo cū ioſep. reuelatōe diuina ut dyo celaret̄ diuin̄ myſtiū. ſ ābroſiū i omel'. miſſuſ ē. Set rō qr nō dirimat iā ɔtract̄. ē. qm̄ tale uot̄ ē ſola pmiſſio ſiu ipi. ad ſ'uādā ɔtinētiā. ſʒ pmiſſio n̄ tranſfert rē pmiſſā i dn̄iū altiuſ. cui ſit ipō fcō. ſʒ adhc̄ remanet dn̄iū peneſ pmitētē. vn̄ ſi eā d' fcō p'ea donet alti tenet tal' donatō. lʒ ſic i ſid'l' illi. cui p'uſ eā pmiſit. ⁊ ſic ē i p'poito. qr ille q̄ ɔtrexit cū illa iā dedit illi. potātē ſiu corpiſ. q̄ dō p'uſ pmiſerat. ⁊ io tenet̄ reddē. ſʒ n̄ pot̄ exigē. i ſuaʒ punitōʒ ⁊ emēdaʒ ſue i ſidl'itatiſ i pmiſſo. = ad argumt̄ dō q̄ matrimoniū nō dī mai' quā ɔtinētia imo ē eɔ. ſʒ p tāto tenet qr i iſto minori uoto. ē ulti' poceſſuʒ. ſ. uſqʒ ad rei traditōʒ i poſſeſſioēʒ. potior aūt ē ɔditō occupātiſ. i maiori aūt erat poceſſuʒ ad nudā pmiſſioēʒ ad faciēdū p futō. ⁊ qr eā n̄ obſuauit uoluit uiro q̄ in p'cedat iuſ petēdi. = 2m argumt̄ bn̄ ocludit q̄ male fac̄ qr obligat ſe ad ɔ̄riuʒ ɔtinētie ⁊ io do q̄ nō dʒ fi. ſʒ ex quo fcm̄ ē non debʒ dirimi. Et p dcā pʒ ꝛo ad qōʒ aliā. utr' ſ. poſſit petē qr dcm̄ ē q̄ nō. d' uoto. vtrū uouēs itrare religionē

37 Ein qr. ɔpleat uotū ſuū ſi itrat cū p'poito exeūdi. ⁊ ui q̄ nō qr nll'ſ ɔplet uotuʒ ſuū n' ſ'uet intētōʒ uouētis. ſʒ nll'ſ ſane mtiſ uouet ād. n̄ i° q̄ ad effcm̄ d'ducē itēdit. tal' aūt nllm effcm̄ h't i mo derīſuʒ. = ꝯ. nemo ad ampli' obligat̄. quā p'miſit ſʒ nō pmiſit n̄ itrare. g' h' ſ'uādo uotū ɔplet. uit. = ꝛo dō q̄ tal' qn̄ uotū fecit. aūt fecit uot̄ cū tali itētōne. ut i n̄ exiret. aūt nl' tūc d' exitu cogitauit. p° m° uotū nō tenuit imo temerariū fuit nā oē bonū fit pp̄t aliq̃ bonū finē. ille aūt nllʒ bonū finē h't ſi uouet itrare ut exeat imo h't alioſ ſcādaligare ⁊ ſe i famare. 2° aūt m° ſi nl' cogitauit tūc d' exitu ſʒ p'ea occurrit ād pp̄ q̄ ipe nō uouet m̄ ſʒ qr uouit tamet ɔſciaʒ eo q̄ uot̄ uult iplē. tūc dʒ uelle q̄ ſua uoluntas mutet̄. ul' ſi ē ipedimēt auferat̄. quāt̄ ad ſe ptinet ⁊ tal' nō h't uoluntatē exeūdi ab de itali aūt caſu do q̄ iplet ⁊ ɔplet uotū ſuū. ponēs ſi uoluntas nō mutat̄. exire. ſi aūt alit̄ facēt. ſ. q̄ abde firmaret. ſ. q̄ ioēʒ euētū itēdit exire. do q̄ tal' nō ɔplet uot̄ ſuū. vn̄ nō ē tutū hui' d'libatōʒ facē. ſʒ dʒ q̄s uouē. ſic ād q̄ ē bonū ⁊ p'ea qn̄ ptauit ſi ſibi ſit expediēs maneat ſin aūt exeat ⁊ h' ē itētio d' ecclia d' talibʒ uotis q̄ dat annū pbatōis ut delibēt qd ſibi expediat. = ad argumtū dō q̄ nemo tenet̄ pluſ facē quā pmiſit. d' q̄ uer' ē quā pmiſit libo ul' aio i ptatiuo. tal' aūt ⁊ ſi nō pmiſit ſtare explicate. p'miſit tn̄ iplicate. ſ. i tēitoʒ dō placēdi. ⁊ iura h' intēdūt alias uot̄ nō eēt uot̄ obligās. ſʒ temerariuʒ.

Erminatis qōnibʒ q̄ ſūt d' ſacramta. ſeqūt̄ qdā qōnes q̄ ſūt d' q̄dā ipedimtuʒ. p'fcōniſ. q̄ dr cupiditas. q̄ ɔmictit̄ i fenore uſuraꝝ. Et qr. utr' lucr' acq̃ſituʒ. ex fenore uſuraꝝ. teneat̄ hn̄s reddē. ⁊ ui q̄ ſic qr ſi n̄ radix ſcā ⁊ rami ſci. ut dr ad ro. go a ſili ſi radix p'ua ⁊ rami. ſʒ radix ē praua qr uſuraria p'uitate acq̃ſita ē pecunia p quā ē fcm̄ p'ea tale lucrū. = ꝯ. oē q̄ legiptime acq̃ritur legiptime poſſidet̄. ſʒ tale lucrū acq̃rit̄ legiptime go poſſidet̄ legiptime. ſʒ ſi bn̄ poſſidet̄ nō tenet̄ reſtituē. = ꝛo dō q̄ r' dup'x ē dr̄ia qr q̄dā ſūt quaꝝ uſuſ ē ipaꝝ ɔſūptō. nc̄ hn̄t uſuʒ ſeq̃ſtrabilē a dn̄io. Q̄dā nō ſūt q̄ hn̄t uſū p't ipaꝝ ɔſūptōʒ. ut ē equſ ⁊ dom'. g' ſi q̄raſ utm̄ q̄s d'beat reddē lucrū. q̄ hūit d' rebʒ hn̄tibʒ fructū. acq̃ſitis p uſurā. ex q̄bʒ p'ea p ēptōʒ iuſtā q̄dā alia acq̃ſiuit. dn̄t doctores coīt̄ q̄ ſic. qr tales res hn̄t fructū ⁊ io dʒ hō reddē lucrū cū re. d'ductis tn̄ ſuis laboribʒ ul' expenſiſ. Si aūt res ē ſteril' ⁊ ſin fructu ſepabili a dn̄io. ut ē uin̄ frumtuʒ ⁊ pecunia. dn̄t q̄ n̄ tenet̄ qr d' ſe nllm fructū h't n̄ ex iduſtria pcurātiſ. ſic ex formali ⁊ illa re ſic exēpli. ⁊ p actiſ. ⁊ ſi arguat̄ ɔ p illā legē. nemiē fi' locupletiorē altiuſ dāpno. dō q̄ iſte n̄ fit locupletior dāpno altiuſ ſʒ ſuo exercitio. = ad argumt̄ dō. q̄ radix p'ua nō fac̄ fruct̄ bonū ſʒ pecunia nō fac̄ nc̄ bonū nec malū. vn̄ id h't itātoē d' aliiſ rebʒ. quaꝝ uſuſ ē ſeq̃ſtrabil' a dn̄io.

39 Ein qr circa h' ſi lʒ ād ſpare d' pecunia ſb dpoito ul' ſub mutuo data. ⁊ ui q̄ nō qr x' dr̄ date mutuū n̄ in ſpātes. go cū n̄ liceat facē ɔ p'cept̄ x' n̄ lʒ ad ſpare. = ꝯ. ſi de quo min' ui i eē ⁊ i ē ⁊ d' q̄ mag' ſʒ min' ui i eē q̄ ego ſpē q̄ amic' m̄ bn̄faciat m. qn̄ nō ſ'uiui ſibi. quā qn̄ feci ſibi ſ'uitiū. ſʒ tūc poſſu go m'lto forti p'ea. = ꝛo dō q̄ ſpare pot̄ q̄s dupl'r qr uno m° p'ncipalit̄ pp̄ lucrū. dat pecuniā ⁊ tūc ſpat ād h'rē. ⁊ tali m° n̄ lʒ ſʒ iudicāt̄ tales male agē. ſic dī ext̄ d' uſuris. ɔſuluit. u' do q̄ tales. ſūt iudicādi male agē i iudicio aīe. lʒ nō poſſit d' uſurariū. ⁊ io dīc q̄ ſūt inducēdi efficacit̄. reddē. ⁊ gl'o dīc ibi iducēdi ſʒ nō cogēdi. 2o m° pot̄ dare pecuniā p'ncipalit̄ pp̄ amicē. ul' iuiciamtē ⁊ ſcdario qr ille grat' dʒ exiſtere dʒ ⁊ pot̄ ſpare. dona libē donātis. q̄ tūc meli' pʒ. ſi n̄ pp̄t h' amictēt ſi n̄ daret. vn̄ gl'o dīc q̄ tal' bn̄ pot̄ ſpare. ātidotū. vn̄ dō q̄ n̄ lʒ ſpare p'ncipalit̄ ſʒ ſcdario. ſic. argm p iſtā pte ɔcedo. qr bonū ē. = ad aūt dō q̄ x' p'cep̄. nō ſpare p'ncipalit̄ qr ſolū regnū celoꝝ debem' p'ncipalit̄ ſpare ex tali mutuo ul' ſ'uitio. ſʒ n̄ p'hibuit q̄n hō debeat ⁊ poſſit ſpare illū cui ſ'uit eē g'tū.

erga ſe· imo ille peccaret pc̄o ig̃ cītudīs· vn̄ ⁊ ſi ille
pōt ue͞ dare ⁊ ego accipe·   ſpeciatiua pſc̄onis aīe q̄ gn̄
dhuc q̄r ꝺ iſta auaritia tāt ī ludo taxilloꝝ· ⁊ q̄r uꝝ
lucꝝ acq̄ſitū ītali ludo teneat̄ reſtituē ipē uīcens· pdē
ta ſiu̅ alii· Et uī q̄ nlli q̄ gl3 pōt dare q̄ ſuu3 ē ſ3 pdēs ī
tēdat ſb tali mᵒ dare bona ſua· ipi uīcēti· gᵒ ille pōt tenē
q̄ ſibi datū ē· = ꝯ· lex greca dīc̄ q̄ acc̄o ſe petēdi ꝯpetit
uſq3· ad q̄o· ānū· ſ3 ſi ꝯpetit acc̄o nō t̄nſit dn̄iū· = Rꝯ
dꝯ q̄ ludus taxilloꝝ ł ſit phibit̄ maxiē clicis· n̄ tn̄ p̄
cipiē q̄ ſit acq̄ſitū reſtituat̄· ſic p3 ex̄ ꝺ ui ⁊ ho· clicoꝝ
clica officia· ubi glo ponit duas opīones· ꝺ tali reſtitu
tōe· ſ3 ſalua pace ꝯpiū dcētiū nō uī eē nc̄āriū q̄ reſtitu
at̄· q̄2 ſic poſſ3 dici de mercio ⁊ ꝺ tornearn̄to· quoꝝ actū
ſic uiri phibētꝰ q̄ tn̄ lucꝝ peditū nō iubēt· ⁊ maxiē ſi ſꝯ
uet̄ lex ludi· lex aūt ludi uī eē q̄ q̄n ludētes ꝺ pari lu
dūt q̄ ītēdit face uenire q̄ ſuū ē· ī poſſeſſioē3 ſui ꝯſocii·
nō abſolute ſ3 ſb ꝯdic̄oē· puta ſi tal' puēc̄ uenit· nᶜ obſtat
rō dn̄tiū q̄ nō pōt ꝯmitte ſe fortune· q̄2 nō ē maᵒꝛ rō de
h' ludo q̄ ꝺ alio fc̄o· puta ſi dico· ego dabo t̄· x· lb· ſi graſ
pluit· ⁊ ſi nō tu dabis m̄· nlls at̄ dicēt q̄ tal' tenet̄ ad
reſtitutōe3· ⁊ ſic dᵉ ī ludo· nō tn̄ dᵒ q̄ n̄ ſit pc̄m· ſ3 bn̄ ē
pc̄m q̄2 phibit̄· rō aūt phibitōis· fuit q̄2 ibi ut frequēt
hoīes turbāt̄· ⁊ m̄lta uicia iui poſſūt oriri· nᶜ ꝺdet talia
facē· ſ3 exq̄ᵒ fc̄m ē nō p̄cipiūt canones q̄ reſtituat̄ lucrū
dū mᵒ nō ītuenit fraus ī ludo· ſic nꝯ ꝺ mercio· illa aūt
greca ꝯſtitutō nō ē latē ſn̄ie ſ3 ferēde· vn̄ ſi ſn̄iabit̄ ꝯ
tūc tenebit̄ ſub illo mᵒ· quo ſn̄ia dicet· imo uidēt̄ hoīes
renūciaſſe legi· illi· p ꝯriā aſſuetudīē3· nᶜ ea aliq̄s uſus
ē a magnis tēpib3· ⁊ ī ptib3 ſbiectis ill' legib3· ſi· n· ī torꝛ
nearn̄to ul' hoīes occidūt̄· nō ſolū turbant̄· ꝯcedūt ſpo
lia· q̄2 ibi mutuo t̄nſferūt dn̄iū· ſi ꝯtigat ip3 ſubautē·
q̄r n̄ in ludo· nꝯ ſuffic̄ dicē q̄ q̄2 ibi exercēt uires hūē
ī ludo n̄· ſ3 n̄ excuſat q̄ n̄ ſūt faciēda mala ut ueniāt
bona· ꝑpt̄ q̄ etᵃ ſ3 ad uītes· phibuit ſi' ītm̄ q̄ ī occaſi ⁊
ſi peniteat̄ ꝯfiteat̄ eos p̄uat ecc̄ſtica ſeptura· ex de
tor· c· l· vn̄ pl'a ſūt phibita· q̄ nō ſūt ipō iure irrita
ſ3 ſūt irritāda· q̄2 electō excōicati minori excōicatōe
ē phibita· ſ3 tn̄ n̄ ē ipō iure irrita· ſ3 pᵉ irritari ex de
clico· exco· ſi cle͞ ſilr q̄ occidit hoīes pōt p̄uari hēdi
tate· ſ3 tn̄ n̄ tenet̄ illā dimitte· an̄ ſn̄iā· vn̄ ꝯcedo q̄rm
p iſta pte q̄2 bon̄ ē· = ad aᵈ dꝯ q̄ illa greca ꝯſtitutō
nō obligat oīs· ⁊ dato q̄ obligaret dᵒ q̄ ē abroga
ta p aſſuetudīe3   ipi di· ſ· ꝺ celo· ⁊ ē q̄o· utꝝ celū
Eīn q̄r ꝺ ueſtigio } abſorbit ul' b ipedimē tale
hūit q̄ nll'o mᵒ lucē nobis p̄ſtat̄ tp̄e mortis x̄ᵢ·
⁊ uī q̄ ſic q̄2 ſic dīc̄ luc̄ tenebre fc̄e ſūt ſup uniūſa3
trā3· ſ3 h̄ n̄ poſſ3 eē n̄ ſol fuit totalit̄ eclipſat̄· q̄n aūt
ſic ē nō p̄ſtat nob' lum̄· ⁊ p ꝯn̄s ſūt tenebre· = ꝯ·
min' corpus nō pōt totalit̄ coopire mai'· ſ3 luna ē ſat
min' ſole· gᵒ ſol nō potuit totalit̄ īpedi a luna· gᵒ n̄
fuerūt tenebre ꝯ̄n̄ales· = Rꝯ dꝯ q̄ ille tenebre po
tuerūt tp̄liat̄ accidē· ul' ꝑpt̄ īꝯpoſitōe3 nubiū īt nos
⁊ ſolē ſic dīc̄ origen ſꝯ mat· ꝯn̄s ē igᵈ ītellige· quā
dā tenebroſiſſimas nubes m̄ltas ⁊ magnas occupiſſe
ſꝯ ierūſalē ⁊ trā3 iudee· ⁊ iō fc̄e ſūt tenebre pfūde
a ſexta hora uſq3 ad nonā· ⁊ ſi ita fuit tūc n̄ credo q̄
eēt ad lrā3 uerū iᵈ ūbū· ſ3 accepit· ſꝯ uniūſā trā3
ſ· iudee· ⁊ ē figā p ſynedochē· ſic ē ꝯſuetudo ſcp̄te
accipe ptē p toto· ſic apparet ꝺ die reſurectōis· q̄
dr̄· 3ᵃ ⁊ tn̄ nō ſūt due integre· = 2ᵒ mᵒ potuerūt
ille tenebre accidē· p ſbtractōe3 radioꝝ ſic dīc̄ ierꝯ
ſꝯ mat· vidm̄ luīnare mai' retrxiſſe radios ſuos

ne aut pēdētē dn̄3 uidēnt· aᶜ ipū blaſphemātē· ſua
luce fruēnt· ⁊ ſi ſic fuit bn̄ fuerūt tenebre· ſꝯ uni
ūſa3 trā3· ſ3 id uī ſentire ꝯg ī omł· ū dᶜ· ſol cog̃uit
q̄2 eo moriēte ſuas ſue radios abſcdit· = 3ᵒ m̄ potu
erūt eē ille tenebre p ītꝯpoīoē3· lune īt trā3 ⁊ ſolem·
⁊ ſi ſic fuit nō ē dubiu3· q̄n tota trā· fuit tenebris
coopta· ſ3 ī uno climate ⁊ h̄ ē ſn̄ia dyoꝯ· ī epl'a ad poli
carpu3· ī opinabilit̄ ſoli luna3 īcedētē uidimus ī egipto
ſ· exn̄tes· vn̄ ſn̄ia ſua h̄ ē· q̄ eclipſis nāl' ſolis· n̄ ē niſi
tp̄e ꝯiūctōnis lune ⁊ ſolis· ⁊ q̄2 tūc nō erat ī ꝯiūctōe
ſ3 ī oppoītōne· q̄2 luna erat· xv· ſ· ī paſcate iudeoꝝ· ꝑpt̄
q̄ n̄ erat ꝯuētus ul' ꝯueniēs tp̄s· Jt̄ dīc̄ q̄ circa· 6
horā· luna uiſa fuit ī medio celi· cū ipō ſole· ⁊ ī ueſpē
fuit uiſa ī ſuo loco· ſ· ī oriente ſoli oppoīta· h̄ aūt oīa
ſūt ꝯ cōe3 curſu3 nāle3 ipī' lune· vn̄ ſemp uidm̄ q̄ in
plenilunio luna apparet ī oriēte ꝯ ſole3· dyametralit̄ op
poīta· Jt̄ q̄n ſol eclipſat̄ nāalit̄· ſep īcipit ab occidētali
pte eclipſari· ⁊ puenit ūſus orietalē· rō aūt hui' ē q̄2
luna ſuo ꝑpō motu· ē uelocior ſole· vn̄ ueniēs ab occidē
te adiūgit ſolē ⁊ p t̄nſit· tūc aūt ia3 t̄nſierat nālit̄
p mediu3 circulū exiſtēs ī oppoīone· ⁊ iō oꝑtuit q̄ luna
rediret retrᵒ· ad oriēte3 ūſus ſole3· ⁊ adiūgerēt ip3 pcedēs
ūſus occidē oriēte3· ⁊ ſic īcepit eclipſari ſol· ex pte oriē
tali· ꝑpt̄ q̄ adiūgit ⁊ uidm̄ eclipſi3 īcoatā ex oriente
uſq3 ad ſolarē tinu3 ueniēte3· Jt̄ q̄n ſol eclipſat̄ illa
pte p̄us eclipſata ī eadē īcipit p̄ea diſcopi· ⁊ ſic luna
ueniēs ab occidēte· occūpit ſoli· ⁊ ei ſe ſubiciat nāli
ſuo motu· ūſus oriēte· ⁊ ſic pte3 occidētalē p̄mo ꝺrelīq̄d
ſ3 tūc miraculoſe ueniēs luna ab oriēte īcepit coopire
ſole3· ex oriēte· ⁊ tūc nō p t̄nſiuit· imo p̄ea q̄n reuerſa
eſt ptē quā p̄us occupauat ultimo ꝺrelīq̄d· ſ· occidē
te3· ꝑpt̄ q̄ dīc̄· ⁊ rurſu3 uidm̄ nō ex eadē pte ſolē ⁊ ꝺ ſcm̄
ſ3 ex ꝯ dyametꝛ ſcā3· Jt̄ q̄n ī illa eclipſi ē ſol p t̄nſit
ī momēto· ſ3 tūc fuerūt· 3· hore a p̄mo īſtāti· uſq3 ad ul
timū· ⁊ p̄ea redit ad locū ſuū· ⁊ ſic p3 q̄ cū luna ſit mīor
quā trā· nō potuit totā trā3 obūbrare· q̄2 ūbra dirigit̄
⁊ t̄minat̄ ī conu3· q̄n corpꝰ opacū lūīoſu3 ē min'· ſ3 ſi eēt
equale tūc ī infinit̄ pcedēt ūbra ⁊ nō facēt conū· ⁊ iō
dr̄ q̄ q̄n ē ſolis eclipſatō nō pōt eē n̄ ī uno climate· ⁊
ꝑpt̄ h' uī eē dꝯ· q̄ illud ūbū· ſ· q̄ fc̄e ſūt tenebre ī uniū
ſa trā· accipit̄ p ſynedochē· ſic accipit̄ exodi· x· q̄ lo
cuſte operuerāt uniūſa3 trā3 egypti· Si aūt q̄rat̄
ad argum̄t ōrig· q̄r n̄ fuit h' eclipſis ſic miracl'oſa
poīta in libris phoꝝ· pōt dici q̄ phy ⁊ poete· tūc ſaē
tes q̄ eē nō ꝺbebat nō curauerūt aduīte· imo ſi ſꝯ
cogitaſſ3 ſup h'· poti' ad t̄buiſſ3 nubib3 quā ſyderibus·
ſ3 illi q̄ erāt ī egypto· ū nō ſic pluit potuerūt aduīte·
ſic ⁊ fecerūt· iō dixit dyō· ul' dꝯ nāe patit̄· ul' mūdi
machina diſſoluit̄· ꝑpt̄ q̄ fecūt harā ig̃ tōdō ſic
p3 ī actib3· ad arᵐ dꝯ q̄ ibi accipit̄ ps p toto ſic p3 ī
corᵉ ꝯonis·   ꝺ ipō celo·· utꝝ· ſ· celo ꝯqeſcente ceſſet oīs
ꝺ huc q̄r alii motꝰ· ⁊ uī q̄ ſic· q̄2 ceſſante cā ceſſat
effc̄· ſ3 ille motus p̄mi mobil' ē cā oīu3 alioꝝ ſic
dīc̄ phs· x· meᶜᵉ· q̄ o3 dare ī quol3 gn̄e ētiū un̄ p̄mū
q̄ ſit cā ⁊ mēſura oīu3 alioꝝ ī illo gn̄e· = ꝯ· ceſſāte mo
tu celi adhuc ignis agēt ī ſtupa3· ſic dīc̄· articulus·
xi· c· in· articl'o· q̄ tal' ē ſi celū nō ſtaret ignis nō
agēt ī ſtupa3· = Rꝯ dꝯ q̄ ſic p3 p ſacrā ſcp̄tā3 ⁊
ſcoꝝ doctr̄na3 ⁊ magroꝝ ſn̄ia3· n̄ oīs motꝰ depēdet
a motu p̄mi mobil'· imo celo toto ꝯqeſcēte· tp̄e ioſue
fuit motꝰ local' ⁊ occiſioīs· ioſue· x· ū dr̄ q̄ ſol ⁊
luna ſteterūt· ⁊ tūc ſi alia corᵃ n̄ ſtetiſſet totꝰ ordo
corpū celeſtiū fuiſſ3 īmutat̄· vn̄ dīc̄ q̄ motꝰ eē nō

poſſit illo motu nō exiſtēte· ē ꝯ ſacrā ſcp̄tā3· cui' auctātē
maior ē quā totī' hūani īgenii pſpicacitas· Jt̄ ē ꝯ ſcoꝝ
doctrīnā· na3 agᵒ· xi· ꝯf· dᵒ q̄ ſtāte celo adhuc mouēt̄ rota
figuli· q̄ſ· n· ſane m̄tis negaret· q̄ uī' angl's ul' uī' ſcī· n̄
poſſit dicē āᵈ ūbū ſtāte illo celo· ſ3 plan̄ eſt q̄ ī qual3 dic
tōne dcā ē aliqua platō m̄ſurata· aliquo motu ul' tp̄e· ꝑpt̄ q̄
dr̄ longa ul' b'uis· ſ3 ut plat̄· 4· phyᵒꝝ· nō pōt eē tp̄s ſin̄
motu· ⁊ motus ſin̄ tp̄e· Jt̄ ꝺ quol3 ē uerū dīc̄ q̄ mō ul' ꝯqeſ
cat· ⁊ quocūq3 iſtoꝝ dato ſē q̄ ſit tp̄s· quo m̄ſurat̄ motus
ul' ꝯqeſ· ſic plat̄ in phyſicis· Jt̄ ē ꝯ ſn̄ia3 doctoꝝ ſic plat
argum̄t p iſta pte· xi· c· articl'o· in· dr̄ q̄ ē excōicat' q̄ di
cēt· q̄ celo ſtāte ignis nō agēt ī ſtupa3· ⁊ iō dꝯ ad q̄o3 q̄
ſtāte illo motu· pōt eē aliq̄s alius motus· ſaltē local'· = ad
argum̄t dꝯ q̄ ceſſante cā ceſſat effc̄· ſ3 q̄ ē cā· celū at̄ n̄
ē cā oīu̅ motuū ꝯfectiua· ſ3 bn̄ ē cā ꝯficatiua· q̄2 p aſ
pectū ad illū motū· q̄ ē mag̃ regl'ans ꝯficam· de mē
ſis alioꝝ motuū· ⁊ ſic uī ītellige phs· 4· phyᵒꝝ· c· ꝺ tp̄e
ū dīc̄· q̄ mediāte motu celi· m̄ſuram alias motus· gᵒ motꝰ
celi ē cā oīu3 motuū· ē ī motus ille cā ꝯuōnis ſaltē p
fcōꝝ· ſ3 nō p̄ciſe· q̄2 iᵈ celū nō ſolū agit p motū ſ3 ī p in
fluētia3· vn̄ ſic ignis ſtans calefaceēt ſic illa corᵃ ſtātia
poſſūt agē· p ſuas formas· ⁊ forte maior cā ē q̄r celu3
moueat̄· ut corᵃ p talē motu3 uiciſſi3 appꝛ̄nquēt ut po
ſſit ſuas īfluētias ad nos dirigē· vn̄ miror nll'tū q̄
motus ſit alicui rō agendi· q̄2 ſi ita ē ū tal' rō ſē talis
effc̄· = ad iᵈ aūt q̄ dr̄ q̄ o3 eē ī quol3 gn̄e aliq̄ p̄mu3
⁊ c̄· dico q̄ ita ē ī ꝑpoīto· q̄ ignē motuu3· ē aīs motꝰ p̄or
cui ꝯpetit pᵃ rō motꝰ ⁊ ille eſt celeſtis q̄2 ē mag̃ uelox
⁊ regularis ad cui' ꝯparatōe3 ⁊ p attributōe3· dicūt̄ alii eē
motus· ſic ipē ponit exm̄ ꝺ igne q̄ ē p̄m̄ ignē calidoꝝ
⁊ quāt̄ aliq̄ ens plus appiquat dicat̄ eē mag̃ calidu3
⁊ ſilr dꝯ ē ꝺ ente q̄ mag̃ dr̄ ꝺ ſbā· ⁊ p ꝯn̄s ꝺ accn̄te· ita
tn̄ q̄ accn̄ia nō dicunt̄ entia· n̄ p attributōe3 ad ſbā3 ⁊ ſic
dicūt̄ motꝰ alii q̄i p accn̄s motus p ꝯparatōe3 ad illū· nichi
lomi' tn̄ ſic accn̄ia ſūt entia· ſic ⁊ motus ſūt motꝰ l3 n̄
ſic ꝑpē appareat ſic īalus·   būdāciā aquaꝝ ul' ſiccitas
ꝺ in̄ q̄r utꝝ mare ꝑpt̄ ha/ ūquā redūdet ul' ꝺcſcat
⁊ uī q̄ nō q̄2 nᶜ reponit̄ ī ſuo loco p ſuā mᵒ· ſ3 ſolū p
formā· ſ3 mare n̄ dat fōtib3 n̄ mꝛ· gᵒ ⁊ c̄· = ꝯ· ecceᶠ p· oᵃ
flumīa intrāt ī mare· ⁊ mare n̄ redūdat· = Rꝯ dꝯ q̄
ſic nārat phs· 2· methaᵒꝝ· aliq̄ dicūt q̄ mare aliq̄n̄
ī aliq̄b3 locis deſiccat̄ ⁊ ī aliq̄b3 mag̃ humectat̄· ⁊ dicūt
q̄ cā ē motus celeſtiu3 corpu3· ſ3 ꝑpt̄ ſuā mag̃tudīe3
nemo aduītat ſic nemo aduītit ſuā uelocitatē· nᶜ
reſpiciat cū ꝺd fixū· vn̄ ⁊ dicūt q̄ trā ī p̄nᵒ fuit cir
cūdata aq̄s· ſ3 ſol eleuauit uapores ⁊ minorat̄ ē· fons
aūt ⁊ origo flumin̄ ē occeanū in quo ē q̄dā locꝰ q̄ dr̄
charach· in quo abſorbēt̄ oīs aque ipte ſep̄tētona
li· ī quo n̄ īuenit̄ finis ī pfundo· ⁊ ex alio loco q̄ dr̄
carcaſus· oriūt̄ oīs aque· = iſtā opīoē3 iſtoꝝ n̄ replicat
ſ3 q̄ꝯqᵈ ſit ꝺ iſta opīone neſcio· nā dicꝯ uī q̄ tāta
m̄ltitudo aquaꝝ q̄ aliq̄n̄ ē in flūib3 n̄ diminuat ſuū
p̄ncipiu3· cū quātu3 accīt̄ quātū faciat ip3 mai'· q̄ntū
⁊ coᵒ oīne finitū aliquoties dēptū tādē defic̄· q̄ ſ3 ad
h' reſpōd3 glo ſꝯ illo ūbo q̄ ē allegat̄ ī ꝯriu3· eccᵉſi·
q̄ iō mare nō defic̄ q̄2 quāt̄ exit ex una pte tn̄ in
trat p aliā ptē· vn̄ q̄ ſac̄ ſcp̄ta ſic dīc̄ ⁊ glo ſic ex
ponit· dᵒ q̄ dup' ē aug̃m̄t ⁊ dimiᵒ· ſ· ſenſibile ⁊ pcepti
bl'e· ⁊ tali mᵒ nō creſcit mare nᶜ redūdat· q̄2 ē tāta ei'
quātitas q̄ uix apparet uī magn̄ flum̄ ītrans n̄ ſolū
ī meᵒ mari ſ3 nᶜ impꝛ'nᵒ· n̄ ſic appareret una gutta ui
ni piecta ī arnū· vn̄ nᶜ mutat̄ ſenſibilit̄ colore3
nᶜ quātitꝰ· ⁊ plan̄ ē q̄ plus ē ibi· ⁊ ſic dᵒ ꝺ exitu· q̄ ſi

ſub t̄hā unā lagenā aque ꝺ arno· nō uī n̄ appareret· ⁊
ſic ītellig̃ ſalomon q̄ mare nō redūdat· q̄2 oīa flumīa
ītrāt ī mare meᵗᵉ ul' ī meᵗᵉ ⁊ exeūt ut itm̄ fluāt
utꝝ at̄ tal' curſus ⁊ exit a mare fiat nālr n̄ ē ꝯtū·
q̄2 ſic argūt phs· oē q̄ mō nālr ꝯqeſcit q̄n puenit
ad locū ad quē tendit gᵒ ſi flūia tendūt ad mare nālr
exeūt p̄ea uiolēt ul' ibi ꝯqeſcūt exᵐ ꝺ lapide· q̄ n̄
ē uerꝯ· imo itm̄ exeūt· vn̄ aliq̄s ſapiens dix̄ q̄ agub
natore· uniūſi h' fit· Jd habet̄ p ūb· g· q̄n circūdabat
mari t̄minū ſuu3 ⁊ legē ponebat aq̄s ne t̄nſirēt fines
ſuos· Jt̄ ier· 9· q̄ poſuit arenā t̄minu3 mari p̄ceptū
ſēpit̄nū q̄ n̄ p̄tibit· ⁊ ꝯmouebūt̄ ⁊ nō potūnt ⁊ in
tumeſcēt fluctus ei' ⁊ nō t̄nſibūt iᵈ· ſic ꝺ motu ce
li h' dico ꝺ motu occeani· quo ſē motū lune ſ3 de
motu flumin̄ quē uidm̄· aᵈ ītm̄ctū ē realit̄ ſic
iᵈ· ſ3 n̄ ſenſibilit̄ rᵘ tāte ꝯtīnuitatis· ⁊ ꝺ tali augm̄
to nō ē īꝯcēns dicē· q̄ aliq̄n̄ ſit min' ul' mai'· pu
ta q̄n durabit pluuia p unū mēſe3· p quā oīa fluᵃ
ī habūdat̄ planū ē q̄ illa aqua n̄ cāt· ſ3 ꝺ mari
exiuit ſ3 n̄ apparet p̄ ſua mag̃tudīe· Et p dcā p3
Rꝯ ad utꝝ q̄3 argum̄t   Sc̄inas ⁊ hūas mᵒ ē q̄o ꝺ uoce
Erminatis ꝯonib3 eē res ul' ſigno· quo iſtas res hūam'
exp̄mē· na3 ſ' aug̃ ꝺ doct̄ xp̄ana· oīs ſcia ul' ē ꝺ rebus
ul' ē de ſignis· ē gᵒ q̄o ꝺ ſignis· utꝝ· ſ· uox ul' tin' equoc̄·
hēat ſua ſig̃ficata actu ul' pō· ⁊ uī q̄ hēat actu· q̄2 q̄ actu
ītell'igūt̄ ī aliq̄ᵒ actu ſūt ī illo· ſ3 ī t̄mino equoco actu ītellīt̄·
appellata ſaltē aduīſis· gᵒ actu ſūt ī illo· = ꝯ tin' equoc̄
h̄t ſe ad ſua appellata· ſic ſignū ad ſua ſig̃ta· ſ3 ſignū
n̄ ſig̃ficat n̄ unū ſil' ī actu ⁊ pl'a ipō· gᵒ ſilr uī eē dꝯ ꝺ
t̄mino equoco· = Rꝯ dꝯ q̄ circa h' ē īt logicos ꝯtūſia q̄2
aliq̄ dicūt ſic· aliq̄ aūt q̄ nō· nos uō tale3 ꝯtēptōe3 ad
p̄ſens relinquētes· dᵒ ſic dīc̄ ſiplici' ſꝯ p̄m̄ta· q̄ ē dr̄ia
īt unīcᵃ analoga ⁊ eq̄ᵒ· q̄2 ut dīc̄ analogū tenet me
diū īt equoca ⁊ unīcᵃ· q̄n unīcᵃ ſig̃ficat ſua ſig̃ta
equalit̄ ſ3 nō ī actu· equoca aūt ſignificat ſua ſig̃ta
equalit̄ ī actu· analoga uō tenēt mediū īt equoca ⁊
unīcᵃ· q̄2 ſig̃ficat ſua ſig̃ficata ī actu· ſ3 nō equalit̄ ſ3 p
p̄us ſignificat unū ⁊ p ꝯn̄s ul' p attributōe3 ad· ⁊ h' uī eē
ſn̄ia phy ī p rer' ū dicit q̄ ſi hoc nom̄ tunica ī ponat̄
hoī ⁊ equo ⁊ dicat̄ tunica ē alba· ſenſus ē· hō ē albus
⁊ eq̄ ē albus· iō dr̄ ī p̄m̄tis q̄ eq̄ᵃ ſūt quoꝝ nom̄ ē cōe
rō uō ſbē diuſa· ꝑpt̄ q̄ ꝯᶜ q̄ nō ē ꝯdcō ī equocis· q̄2 ſi dᵒ
canis ē al' nō pōt dimidiari n̄ diſtiguat̄ q̄2 ī uno ſē
ſu ē ua ⁊ ī aᵒ fl'a· ſi aūt cēnt ſig̃ficata ī pō· tūc iudi
caret̄ ſ' ſig̃ficatōe3 ill' apl'lati· q̄ eēt actu· ⁊ tūc poſſ3
iudicari ⁊ ꝯdcō ſerret̄ ad iᵈ ī intētōe tn̄ dicētis quā au
diētis· vn̄ nō uī eē optim̄ diſtiguē· q̄ pōt ꝯſidrari
ī ſe ⁊ ī ꝯparatōne ad dicētē ul' audientē· dn̄tes q̄ ī ſe h̄t
ſig̃ficata actu ſub copulatōe· ſi aūt p rᵐ addn̄te3 ſic
h̄t unū tn̄· ſ' q̄ p̄ſens ei attribuit· q̄2 pl'ib3 ei attribuē n̄
pōt· ul' p ꝯparatōe3 ad audiētē· ⁊ ſic h' ſb dſiūctōe q̄2
audiēs dubitat· utꝝ accipiat̄ p tali ul' tali ſig̃ficato·
vn̄ ad q̄ p̄ſens dᵒ q̄ q̄l3 res dꝫ iudicari ſ' ſe poti' quā
p ꝯparatōe3 ad aᵈ· iō dᵒ q̄ h̄t actu· ⁊ arᵐ p iſta pte ꝯcedo·
= ad aᵈ dꝯ q̄ ſignū ſi eſt uniuoc̄· ſig̃ficat unū· ſi at̄
ē equoc̄ tūc pōt pl'a ſig̃ficare· ⁊ ſic ꝯtīt ſilitudo de
t̄mino· 2 —— Explicit —— p̄mū· —— q̄l3 —— am̄

Nota q̄ diuiſiones h̄nt ād ēēntiale ⁊ ād accn̄tale· ī pedūt̄
gᵒ q̄r duo corᵃ n̄ poſſit eē ſil' n̄ ē ꝑpt̄ iᵈ q̄ ē eis ēēntiale·
ſ· ſitus ⁊ ordo ptiu· ī toto· ſ3 ē ꝑpt̄ coꝝ dn̄iā accn̄tale· ſ· ꝑpt̄·
ſitū ⁊ ordine eaꝝ ī loco· īq̄ n̄ poſſit ſe penetrare· ⁊ h' ē ī p ſcōr·
q̄ l3 n̄ poſſit tolli a ſpōe m̄i tolli t̄ tn̄ ſ'nli· q̄ ē dos ſbtilitatis
p q̄ unū cor' gl'oſu3 pt illabi n̄ gl'oſo· ⁊ iō ē ī loco ꝺeīnatē
n̄ at̄ ꝯcētaiuē n̄ p accn̄s· ſ· q̄2 cor' ī q̄ ſibi ſitū ꝺeīnat ꝯ
tinet ī loco p ſe·

verᵗᵉʳ pſſit moṽe ab cor · q · 7 · 3 q̄ls

q̄ libʳ 3ᵐ

Liber · 3ᵐ ·

Indiſputatōe nr̄a d' q̄lꝫ nuꝑ q̄ſita · pl'a dubia fue-
rūt q̄ſita · ꝓpoſita · Quoꝝ q̄dā ꝑtinebāt ad dm̄ · q̄dā
aūt ad ei effcm̄ · Jlla aūt q̄ ꝑtinēt ad dm̄ · q̄dā re-
ſpiciūt eū in ſe · Q̄dā aūt in ōrdīne ab eo ad ſupra · ꝫ
aūt q̄ reſpiciūt dm̄ · nō reſpiciūt eū ab ꝫᵉ ſꝫ ꝑ ꝯpa-
rōz ad actū ꝯſeqūte ī extrāᵉ m̄ᶻ. Quaꝝ una erat h̄ ·
ut trū d̄s poſſꝫ mouē un cor' d' loco ad locū inſtāti.
Et ūi q̄ ſic ꝑ reg'laꝝ phy · 8 · phyᵒʳ q̄ tal' ē ſi tāta uirꝫ
mouet aliq̄ mob'le ī tāto tp̄e · ī duplo maᵒʳ uirꝫ · ī du-
plo minori tp̄e · ꝛ ſic ꝑ ordīne · q̄ uirꝫ q̄ illā ꝯſedit
infinite mouebit īn infinito minori m̄ſa · ꝫ nulla m̄
ſa diſtat īn minori ꝫᵉ infītū n̄ inſtās · q̄ cū dā uirꝫ
ſit infinita · optime poterit mouē corp' d' loco ad loc̄
inſtāti. — q̄ · d̄s nō pōt facē id q̄ implicat ꝯdc̄oz · ſꝫ h̄
ē īpoſſibile · q̄ ꝛc · pbō · ad ſupra · mob'le dū eſt in uno ad q̄
n̄ mouet · dū ē in uno ad quē iā motē ē · q̄ᵒ oꝫ ſi mō q̄
ī medio moueat · ſꝫ dū ē ī medio · n̄ ē in uno a quo ut
ad quē · ꝛ ſic ē in uno ꝛ in alio · ſi dicas q̄ nō ē ꝯdc̄o q̄r ſūt

[illegible]

Rº dͥ q̄ ītē alia auctēs q̄ possit ualē ꝛ ꝓbare x̄ aduēt.
ē in ps̄. 39. ū nolens dare signū sui aduēt manifeste
dᵗ ēē qn̄ oblatōnes p pc̄ō nō fient ñ sacrificia. qn̄ dᵗ
sacrificiū ꝛ oblatōē noluisti. corp' aūt aptasti m̄. ho
locausta ꝛ p pc̄ō nō postulasti. tūc dixi. ecce uenio
icapite libri sc̄ptū ē de me ut faciā uo tūā dē legē
tuā imedio cordis m̄i. cū .n. dē nūq̄ uoluit p̄uari. hono
re sibi dēbito. p sacrificia. sic pȝ ilege. sēp .n. uoluit gbȝ
dā sacrificiis coli. ap̄n. g̊ cū tāto tp̄e fuerit p̄uat̄ sac
ficiis iudeoꝝ. oȝ aliq̄ alia dari gbȝ honoret. q̄ plus ac
ceptet quā illa legalia. exquo nō dē p̄uari suo cultu.
iō dᵗ illa nolle. qn̄ ueniet iᵈ sacrificiū ag̃ imaculati.
cui corp' ad h̄ ydoneū. dē suo fi° ad aptauit. q̄ sibi of
fert cotidie ab ecc̄a. iō iubis illis uñ aufert. ꝛ aᵈ isert
aufert sacrificia ꝛ holocaustamata ꝛ isert sui aduēt
p̄sentiaȝ. iō signāt dᵗ ecce uenio. ad ubiū dēmiar
di h̄ dēnotat. g̊ cū ipi steterit. 1296. anis. sin sac
ficio. ocedat nr̄m sacrificiū ēē. iᵈ q° dē petit honorari.
q̄ aūt dē h̄ uelit. pȝ. i ps̄. sacrificiū laudis hono
rificabit me ꝛ illic iter quo ondā illi salutare di.
h̄ nr̄m sacrificiū ñ est solū in uno loco. quale erat
p̄mū. sȝ ab ortu solis usqȝ ad occasū. magnū ē nom
suū igentibȝ. ꝛ ī oī loco sacrificat̄ ꝛ offert̄ noī suo
oblatio munda. q̄ magnū nom suū igētibȝ sic dicit
malac. 1. ostat aūt q̄ h̄ nō pōt itelligi dē sacrificio iu
deoꝝ. q̄ oīs oblatō erit imunda. ext̄ ierlm. nᶜ possit
dicē iudei. q̄ illi q̄ dēscēdrūt cū azaria ꝛ iohē filio ca
ree iegiptū. ier. 43. dn̄ tes q̄ i fiat sacrificiū. alle
gātes it ys. 19. idie illa erit altare dñ. imedio t̄re
egypti. ꝛ titul' dñi iux̄ t̄minū ei. ꝛ erit isignū ꝛ testimōū
dño exerātuū iterā egypti. ꝛ clamabūt ad dn̄z afacie
tribulātis. ꝛ mittet eis saluatorē. qm̄ ipo ē q̄ tale
sacrificiū dño ēēt itestimoñū bñplacituȝ. q̄ illuc
dēscēdrūt ꝯ dn̄i uolūtatē. iom̄ q̄ ipē ꝯminat eis. se
illos penit⁹ ꝯsūpturos ꝑ nabucodonosor ys. 31. sic ꝛ
fec. g° ipole ē q̄ ibi sacrificēt. Jt dato q̄ ñ ēēnt ꝯsup
ti. quō ēēnt ausi sacrificare iegypto. illa aialia q̄
honorāt egyptii. qn̄ moyses nūq̄ fuit ausus cū ēēt
ecō i. ꝛ adsentiēte rege pharaone. qn̄ dix̄ ite ꝛ sacrifica
te. dō dō urā ītrā hac. tūc respōdit moyses nō pōt
ita fi. abhiatōnes egyptioꝝ sacrificabim' dño. q̄ si
mactauim' ea q̄ colūt egyptii coraȝ eis. lapidibȝ ob
ruēt nos. nā ipi egyptii adorabāt taurū ad honorē
apis. ꝛ uaccā ad honorē ysidis. g° si tūc itāta fama
ꝛ m̄ltitudie timuit moyses. magis timēnt isti. g°
oȝ ex q° ibi ē altare. q̄ itelligat dē sacrificio a°. s. nr̄o. Jt
dato ī q̄ nō sic ēēt. adhuc plus. qm̄ ꝓfana erāt eoꝝ
sacrificia ñ fc̄a fuissēt. iloco quē dē elegissȝ. s. ierlm.
sic ē p̄ceptū dēut. 12. nō facietis altare dñ. ñ iloco q̄
dn̄s dē tuus elegerit. Jt pȝ q̄ ꝯpleta ē dēsolatō ꝛ
dispsio p̄dc̄a ēē futā. p romanos. s. titū ꝛ uespasianū
40. ano p ei passioē. un̄ monet eos gesce a sua p̄se
cutōne exq° iaȝ sūt extinati sic p̄dixit. gesate g° ab
hoīe cui sp̄s ei inaribȝ ei. q̄ excelsus reputat̄ ē ipē.
sic dē pȝ ys. 2. ū p̄mittit dē celsitudie x̄i. qualē fuit
p̄pat' iūtice mōtiū ꝛ ad eū ꝯfluxerūt oēs p̄pli. ut
docēnt. ꝛ dē pace hita. tp̄e suo sub octauiano. itm̄ q̄
feciūt dē laceis uomēs. ꝛ tādē addit eoꝝ dēstructō ꝛ dis
sipatō p titū ꝛ uespasianū quā plen̄ ud m' ēē ꝯpleta.
ꝛ p̄ea qī ip̄erat q̄ feciūt qn̄ dīt q̄ gesat ap̄li eiȝ
p̄sequi. q̄ sp̄s iudicāt erat ī ei naribȝ. iō. lxx. uidēte.
hāt nimis posse displicē iudis. obmisūt hāc p̄ticlaȝ

excelsus reputat̄ ē ipē. q̄ sonat ī hebreo celsitudo q̄ ñ
ꝯpetit ñ x̄°. ꝛ nō pharaoni. dē quo ipi uolūt expone. q̄ disp
sionē explicat bñ ps̄. dicēs. dē ondit m̄ sr̄ inimicos meos
ne occidas eos. ne qn̄ obliuiscāt̄ p̄pli m̄i. dispge illos ī
ūtute tua. h' aūt dispsio diu durauit plus quā unq̄ aliq̄ a.
g° oȝ q̄ p̄pt̄ mai' pc̄m ꝯmissuȝ p eos. g° cū ipi p'us fuerint
dispsi. p̄pt̄ ydolatriaȝ sȝ nō p tantū tp̄s. ꝛ mado sit mag
punita. oȝ q̄ sit maius pc̄m. ñ ē aūt ad mai' ydolatrie.
ñ pc̄m mortis x̄i. iuidiose ꝛ maliciose. Jt ꝯputata sūt
ani quos p̄misit gabriel danieli. ꝛ fluxerūt ab illo
die q° ꝯcessit artaxerses rex neemie suo pīcerne. resta
urari muros ierlm. usqȝ ad anū tiberii cesaris. 19ᵐ.
fluxerūt ani. 475. solares. q̄ faciūt lunares. q̄ sūt
ani. iudeoꝝ. 490. inq° ano. 19. tiberii. cesaris fuit uicē
x̄i. ꝛ p̄ea p modicū spatiū. fuit occisus sic dē pȝ dan.
9. lxx. ebdomade abreuiate sūt sr̄ p̄plȝ tuū. ꝛ sup ūbē
scāȝ tuaȝ. ut ꝯsuāt̄ p̄uaricatō ꝛ finē accipiat pc̄m. ꝛ
deleat̄ iniq̄tas. ꝛ abducat̄ iusticia sempit̄na. ꝛ ipleat̄ ui
sio ꝛ p̄phia. ꝛ ungat̄ scs̄ scōꝝ. scito g° ꝛ aiaduerte ab exi
tu s'monis ut hedificet̄ iter̄ ierlm. usqȝ ad x̄ᵐ ducē
ebdomadas. 7. ꝛ ebdomadas. 62. erūt ꝛ rursuȝ hedificabit̄
platea ꝛ muri iangustia. ꝛ p' ebdomadas. 62. occidet̄ x̄
ꝛ nō erit ei' p̄pls̄ q̄ eū negaturus ē. ꝛ ciuitas ꝛ scūariū dis
sipabit̄. un̄ si ista āni bñ ꝯbinet̄. pōt p̄bari x̄ᵐ uenisse
sȝ nō ē cuiȝ scire unde istas ꝯbinatōnes. sin̄ ꝯputa
tores. Jt p̄se tenuerūt regnū anis. 119. p̄ea uenerūt
macedones. ꝛ steterūt usqȝ ad cleopatraȝ. p anos. 300.
qbȝ subcesserūt romani. usqȝ ad. 19. anū tiberii. cesaris
qn̄ x̄ᵗ fuit nec̄ itēp°. p 79. anos. ꝛ sūma oīu anoꝝ.
479. solares. ꝛ sūt lunares. 490. Jt ita pauli ad heb
7. ē qī dēmirato. qn̄ dicit si ꝯsūato p sacerdotiū leuiticuȝ
erat sb q° p̄pls̄ legē accepit. qd ad hᶜ necēū fuit s'
ordine melchisedec aᵈ surgē sacerdotiū. ꝛ ñ s' aaron dici
trāslato. n. sacerdotio. necē ē ut leg̃ trāslatō fiat. Jt
illa p̄phia famosissia iacob. ñ aufet̄ sceptrū ꝛc̄. q̄
sic ꝯputauerūt q̄ h̄ meli nouerūt nūq̄ cessauit qn̄
aliqualit̄ hr̄ent aliq̄ regimē dignitatis. usqȝ ad. 40. anū
an̄ nat̄ x̄i. ꝛ tūc fuit dat̄ herodi ascalonite cui fuit
data i uxorē. ab antonio agusto q̄dā dn̄a cui dēbebat̄
regim̄. ꝛ ex tūc dēuolūt̄ ē regnū ad alienigenā. Et p̄z
pȝ rº ad argᵐ. p cedit. n. ab isufficienti. q̄ si una auctā
p̄ausa nō suffic̄. tn̄ cū alia adiūcta bñ ꝯuīcit
dēī qō dē x̄° fuit. utr̄ fuit ab aliq° dēmone cognit̄ ēē
fili dei. ꝛ ūi q̄ sic q̄ ī luc̄. dī q̄ sciebāt ēē eū filiū dī.
ꝯ. ad cor. dī q̄ si cognouissēt nūquā dn̄z glie crucifixissēt.
Rº dīc q̄ scīā pōt sumi large ꝛ strictē. Si sumat̄ large
p̄ta notitia rei alteri testimoīo acq̄sita. ul' p euidēn
tē ꝛ ꝓbabili oppīone sicᵒ dᵗ ag̃ dē t̄. absit a nobis ut illa
scire nos negem'. q̄ afide dignis uiris audiuim'. alioqn̄
nesciuim' occān ēē. ul' alexādriā. isto m° nō solū de
mones. s; ī hoīes ꝛ ap̄li. x̄ᵐ. cognouerūt ēē filiū dī. sic pȝ
iohis. 6. qn̄ x̄ᵗ dix ap̄lis. nūq° ꝛ uos abire. r̄ndit petrus
dn̄e ad quē ibimus ūba uite etne habes. ꝛ nos credim' ꝛ
cognouimus q̄ tu es x̄ᵗ fili dī uiui. Jt ī qn̄ x̄ᵗ ꝗsiuit uo
aūt quē me ēē dicitis. r̄ndit petr̄. tu es x̄ᵗ filius dī uiui.
ꝛ isto m° cognouerūt dēmones. un̄ qn̄ expulit eos dē hoībȝ.
dī. exibāt aūt dēmonia amltis. clamantia ꝛ dicētia q̄
tu es fili dī. ꝛ icrepās nō sinebat ea loq̄. q̄ sciebāt ip̄m
ēē x̄ᵐ. luc. 4. Jt qd nob ꝛ tibi ihu nazarene. uenisti
an̄ tp̄s p̄dē nos. scio te q̄ sis scs̄ dī. i eod c°. s. ī e. dī
mar. p. — 2° m° pōt accipi scīā strictē. p̄ealata no
titia. sic dicit̄. 1. phy°ꝝ tūc arbitram' cog̃scē unūq̄ȝ
qn̄ cās illi' cog̃scim'. ul' ī post'. scire ē p cās cog̃scē ul'

ituitiue. speculari. ꝛ nll'o istoꝝ modoꝝ cognouerūt dēmo
nes x̄ᵐ ēē dm̄. q̄ sic ꝓbo. nll's pōt ituitiue dm̄ uidē. ñ
sic beatus. nā s' aug. uisio ē tota merces. sȝ illa dēmonia
nō erāt btā. Jtō nō argūtiue. q̄ nō p causas q̄ ē pota
or cognitō. q̄ dei nll'e sunt cause. nec p effcm̄. dē q° mag
possȝ uideri. sic m̄ dicē ipē met. opa que ego facio ī
noīe p̄ris mei. ipā testimoniū p̄hibent dē me. iohis. 9.
nā sic dīt aug. 9. dē ci. 21. x̄ᵗ tm̄ inotuit dēmonibȝ q̄ntū
uoluit ꝛ tm̄ uoluit q̄ntū optuit. p q̄dā tp̄alia sig.ᵃ
sue ūtutis effecta. sȝ plan̄ ē q̄ nllȝ effcm̄ uidrūt dēmo
nes. q̄ necīo ducet̄ icog̃tōē talis ēē. imo si oms̄ iunū
ꝯg̃garet̄. nō equaret̄ suaȝ cām. q̄ pȝ. nā it oīa opa
mirabilia. nlla uidēt̄ ēē maiora quā suscitatō mor
tuoꝝ. q̄ sam' ꝛ āt iquos fecisse p̄phās dē si p illa opa su
ficient p̄baret̄. faciens ēē x̄ᵗ. tūc btūs petrus ꝛ alii ap̄li.
cū ī ipi mortuos suscitauint potuissēt ēēi dici ēē q̄ nō
dicat̄. imo q̄ plus ē ipi ap̄li fecerūt maiora opa. q̄
x̄ᵗ. sic pȝ iohis. 14. q̄ ēdit ime opa q̄ ego facio. ꝛ ipē fa
ciet ꝛ maiora hoꝝ faciet. q̄ fuit ipletū ip̄ncipe
ap̄loꝝ ieū ēdētiū. nā ꝛ sic fimbria ifirmos sanauit
ūbra aūt petri sil' ifirmos sanauit. ꝛ plan̄ ē q̄ ūbra
ē min' ptinēs ad hoīem. quā fibria. un̄ si arguat̄
dē illo ūbo x̄i. qn̄ dīt q̄ fecit opa. q̄ nemo alius fecit
pōt dīci q̄ uer̄ ē q̄ nllus fecit p'us. sȝ p̄ea feciūt ap̄li.
ul' clarius nll's legit̄ fuisse cui fimbria sanaret ꝛ
redderet oclos ceco nato. sȝ istud nō sūt maiora. ut dcm̄
est p aug. quā sit mortuoꝝ suscitatō. ꝛ iō dē° q̄ de
mones. nᶜ p cās nᶜ p effcm̄ potuint clare cog̃scē.
x̄ᵐ. sȝ bñ plus ꝛ uehemēti opinabāt̄ eū ēē filiū dei quā
alios miracla facientes. q̄ ipē aliqn̄ uidebat̄ facē sine
orone ꝛ aliqn̄ cū orone. sic pȝ dē lazari suscitatōne. q̄
orauit ꝛ uocē audiuit. alii aūt semp cū orone facie
bāt miracla. ul' aūt q̄ dē° p̄pt̄ petr̄. Et h̄ uī ēē snīa ag̃.
9. dē ci. 21. dubitauit dē illo demonū p̄nceps. eūq; teptauit
an x̄ᵗ ēēt explorās. quātū se teptari p̄misit ut hoīem
quē gerebat ad nr̄e imitatōis teptaret ex̄ᵐ. p̄pt̄ q̄ cōo
q̄ si p̄nceps demonū nō cognouit p illā teptatōȝ. q̄ nō
p̄ea iterū teptassȝ sup c̄tera. q̄ male potuerūt alii in
feriores dēmones cognoscē p cepto. Jtō icad snīa uī ēē
ambrosi' sr̄ luc̄. 4. sr̄ argum̄t allegatū. ū sic dᵗ. qd sibi
uult tal' s'monis exorsus. ñ q̄ cognouāt filiū dei ēē ue
niȝ. sȝ uenisse p ifirmitatē nō putauit. sȝ p'moduȝ
uisis miraclis ex q̄dā suspitōne. ꝯiecturauit ēē fi
liū dī. Jtē cōo sr̄ iᵈ marci. scio q̄ sis scs̄ dei. dᵗ q̄ nō
certā aūt firmā aducēt dei habebāt notitiā. sciebāt tn̄
ip̄m ēē xp̄m. i lege p̄missuȝ. q̄ aūt ip̄m ꝯsitebāt̄ ēē filiū
dei. magis erat ex suspitōe quā certitudine. Jtē beda sr̄
iᵈ luc̄. sciebāt eū ēē x̄ᵐ. cū ieiu° fatigat̄ eū dyabolus
uidēt. uer̄ hoīem idllexit. sȝ q̄ teptādo ñ p̄ualuit utrū
fili' dī ēēt dubitauit. Et p dc̄a pȝ rº aducriūqȝ argᵐ.

Extra qō dē x̄° erat. utrū ieo fuit eadē caro s' spēz
cū carne s' m̄āz. ꝛ ūi q̄ nō sit eadē sȝ diūsa. q̄ s' phȝ
caro s' m̄āz fluit ꝛ refluit. illa manēte eadē. sȝ illa
nō sūt idē quoꝝ unū ē ī fi. ꝛ fluē. ꝛ aᵃ ē icotinuo ēē.
ꝯ. illa q̄ sūt diūsa un̄ nō fit aᵈ. s' phȝ dē gene. caro s'
m̄āz fit caro s' spēz. g° nō ē diūsa. g° sic ꝛ nō diūsa ē
eadē. — Rº dc̄ q̄ ēē hoīs gn̄oz. ē dup' hūidū iuenire
s' medicos. p̄muȝ ē radicale q̄ ētinuit apentibȝ ꝛ uocat̄
caro s' spēz. s' aliquos. ꝛ h' ptinet ad uē nē. 2ᵐ hūidū
ē nutrīmētale. ꝛ uocat̄ caro s' s' m̄āz. ꝛ tale minuit̄
ꝛ ēsiat p fluxū ꝛ refluxū. ꝛ h̄ nō ptinet ad uē nē. q̄
habet̄ ex alimētis. ex qbȝ nᶜ trāsit in hūidū radicale.
q̄ magis appll'at ūitatē hūe nē. quā poiez huit ab
ugone. ꝛ sic nᶜ ē inobis q̄ nō fiut iādā. — Sȝ alii ñ

tenēt hāc uiā. sȝ dn̄t. q̄ gn̄ō fit dē sup fluo alimti.
sic m̄ sentire ag̃ dē uā religione. qn̄ dīt q̄ alimta que
apta sūt trāseūt istructurā hui' uisibil' corpis. q̄ uō ñ
apta sūt p ꝯgruos meatō emittūt. g° plan̄ ē q̄ iᵈ q̄ trā
sit icorpis structurā. ē dēuitate corꝑis. slia dᵗ. 83. q. ꝛ dē l'
ar°. un̄ uitas carnis s' spēz nō ē aᵈ quaȝ caro cui ꝯpetit
opatō carnis. un̄ q̄ q̄d sit dē h̄. tn̄ dē carne s' spēz ꝛ s' m̄āz
de qua ē p̄sens qō nō ē dubitādū. q̄ ille nō sūt due
carnes nūō. sȝ sūt una dēffēns s' rōȝ. sic ē. ille ē uē
oculus s' spēz cui ꝯpetit actō specifica. spēū s. uidē. sic
illa ē uā caro s' spēz cui ꝯpetit specifica actō spēi. un̄
nō ē maior dubitatō dē carne quaȝ dē aliis rebȝ s' snīaȝ
illi' phy cui' ūba ꝛ distīctō sūt h'. q̄ dᵗ. 1. dē ge. q̄ hāc
dūaȝ s' spēz ꝛ s' m̄āz. ꝯtigit iuenire ī oī nā reali hn̄
te spēz im̄a. g° lapis cū hāt spēz im̄a. ibi ē iuenire
lapidē s' spēz ꝛ s' m̄āz. ꝛ plan̄ ē q̄ i nᶜ ē ag̃nance trac
distinctiȝ augm̄to cū nō nutat̄. g° nᶜ in hoīe pōt
dīci. q̄ sit distīcta caro hita apentibȝ ab illa q̄ ē augmē
mēto. un̄ dīc q̄ caro dē nrī. sic ꝛ nrā nō fuit distīcta
s' spēz ꝛ s' m̄āz. sic due carnes. nᶜ sidi s' snīaȝ phy ꝛ
ei' ꝯm̄. sȝ ē una ꝛ eadē nūō. caro s' spēz ꝛ s' m̄āz. sȝ caro
s' spēz p̄tāto dī iquāt hȝ spēz ꝛ formā carnis ꝛ p̄p̄etates
forme ꝯgentes. ut agē ꝯtinē manē. s' aūt m̄āz applat̄
caro. iq̄ntū hȝ m̄āz carnis. ꝛ p̄p̄etates m̄e ꝯpetētes ut
fluē ꝛ trāsmutari ꝛ pati. un̄ totū iᵈ ꝯpoitū carnis
fluit ꝛ refluit ꝛ totū manet ꝛ agit. sȝ fluit rōne
m̄e. eo q̄ ei ꝯpetit p se fluē ꝛ trāsmutari. ꝛ forᵉ pacīn.
manet aūt ꝛ agit rōne forme. eo q̄ forᵉ ꝯpetit agē
ꝛ manē. sin̄ existē ice p se. nū oē ēē ē aforᵃ. ꝛ p actū
ꝯpetit m̄. un̄ cū tal' opatō ul' passio nō fiat p electiū
ꝛ ap̄poitō. oȝ q̄ tot̄ agat itotū ꝛ hec p̄dat̄ dē uno sic dīc°.
p calorē nālē. ꝛ totū auget̄. dᵗ tn̄ phs̄ idē q̄ caro s'
spēz dicat̄ augeri. q̄ manȝ. ñ aūt s' m̄āz q̄ fluit. nō
q̄ forᵃ s' se augeat̄. cū augm̄t fiat s' mag̃tudiē. nā
augm̄tū ē p'oris q̄ntitatis additam̄tuȝ. sȝ totū ꝯpoitū
auget̄. iq̄ntū hȝ formā manētē. p̄pt̄ q̄ dᵗ idē ꝯm̄.
p̄tes sūt ifluxu ict̄ p̄tes sūt. i p̄manētia aūt iq̄ntū
hn̄t forᵃ. ꝛ q̄ augm̄tū nō ē augm̄tati. ñ iq̄ntū manȝ
ꝯtigit q̄ ñ sit augm̄t ip̄tibȝ ñ inquāt̄ hn̄t formā.
cuius ē p sistē ꝛ manē. ꝛ sic pȝ rº. q̄ i dño m̄o ihu x̄°
fuit eadē caro s' spēz ꝛ s' m̄āz. s' realitatē. sȝ dēffēns sol'
s' rōȝ ut dc̄m ē. — Ad argᵐ dīc q̄ totū fluit ꝛ tot̄ manȝ
s' diūsaȝ rōȝ. eo q̄ ꝯtigit fluē. rōe m̄e. sȝ manē rōe
forme. sȝ tn̄ forma ima faciūt ꝯpoitū un̄ p ecētiā
exn̄ie. un̄ m̄or ē fl'a q̄ sit un̄ fluens ꝛ manēs imo
bñ ē unū re sȝ dēffert rōne

Cūn sequit̄ ꝗōnes nō dē dō sȝ dē ūgine diᵃ. ū aūt hȝ ꝯsiᵐ
s' sui dup' ēē. s. ēē. ꝛ nē. q̄ hȝ actōne ꝛ ēē gr̄e
q̄ hȝ a creatōne. Erat aūt una qō dē ūgine s' suiȝ
ēē. p̄muȝ. s. nāle. ꝛ ē qō tal'. utrū. s. int' po⁹ aiē. ꝛ
ei' actū sit dare mediū. ꝛ q̄ sic p̄batat. q̄ iᵈ dicit̄
hr̄e mediū q̄ nō pōt exire in actū aliq̄. ñ aᵒ mediāte.
sȝ tal' ē uolūtas q̄ nō pōt uelle ñ p'mo sibi fco actu
intll's. g° ꝛc̄. — ꝯ. qn̄ aliq̄ sūt idē int' ea nō cadit me
diū. sȝ pō ꝛ actus eius sūt idē. g° ꝛc̄. — Rº dīc q̄ una
ꝛ eadē res sortit̄ diūsa noīa. s' diūsā opatōȝ. nā h̄ alle
do ut in se ꝯsidata. ē q̄dā color. ut aūt ꝯpat̄ ad s'ȝ
q̄ dē albat ē q̄dā forma albificās formal'r. ut aūt
ꝯpat̄ ad oculuȝ quē disg̃gat ē p'n'ᵐ siue pō disg̃ga
tiua. q̄ existēte imp° actu quē hȝ i supp̄oito. se ipā pt̄
agē. sȝ ad aliq̄ actuȝ nō solū req̄rit̄. agēs sȝ ī recipiēs
ꝛ d'nans. taleȝ actōȝ. ut dī i sex p̄ncipiis. ꝛ mediū
ꝯgenē dispoitū. Sic ē ip̄poito. q̄ pō aiē ē i se q̄dā nā.

ut aūt ɔpat̄ ad aiāz. ē q̄dā forma dās tale eē. puta in
tellcūm ul' uolitiuū. ut aūt ɔpat̄ ad obz apphēſible
dr̄ pō itllc̄tiua ul' appetitiua. ſ; p̄ſentato ſibi obō. ſtatī
pōt ſe ipā agē. actū 2m exquo iā h̄t p̄mū iſbpōito. nā
actōnes ſūt ſbpōitoꝝ. ⁊ ſic int̄ p̄m nūz ⁊ 2m. nō cadit
mediū. ſic int̄ p̄m actū ⁊ 2m nō cadit mediū q̄n ſtā
tī poſſit agē. p̄ſentato ſibi obō. ex̄m. d' pupilla q̄ ſtatī
uidē pōt colorati p̄ſentat̄ ſibi p luc̄e. ⁊ itll's pōt itlli
gē. p̄ſentati obz itlligible p miniſtiū ſenſuū. ul' p
ſp̄ez. ⁊ uolūtas ſtatī pōt uelle p̄ſentato ſibi obō appe
titus p itllc̄tu. Vn̄ ſi q̄rat̄. ut̄ꝝ reqrat̄ mediū colli
gātie ul' diſtātie d° q̄ nō. ſi aūt q̄ras d' medō diſpōis.
q̄ reqrit̄ ipaſſo d° q̄ ſic. nā act̄ actiuoꝝ nō ſūt n̄i i
patiēte ⁊ diſpōito. ⁊ ſic p; q°. = Ad. 1. dc̄ q̄ uolūtas bn̄
pōt h̄re actū 2m. q̄ dr̄ uolitō abſq; a° medio dūm ſit
p̄ſentatū obz. tn̄ nās tale actōz. ⁊ h̄ dc̄m ē. Vn̄ n̄ ē ad
dic̄e. uolūtas nō pōt uelle n̄ q̄ itll's itlligit. quā dic̄e
oz q̄ uolūtas h̄at p̄ſens uolibile an̄ quā uelit. ſ; h̄ p̄pe
nō dr̄ mediū n̄ quo diſpōitō paſſible. = Ad ad n̄ oz
reſpōdē q̄ illa n̄ ſūt unū n̄ ꝓportōe q̄ ē it̄ aīaz ⁊ ſuū
effcm. qr̄ d' ỿgine ꝓ ſuū eē 2m. q̄ dr̄ eē g̃re ⁊ q̄ tal'

8 Eū gra miniſtrat̄ nob p ſacm̄ta. io q̄r̄ d' ipis
ſacm̄tis. ⁊ p° i gn̄ali. Vtꝝ ſ. d' ſi nāc eē ul' p̄tāc
eē ſacm̄ti p quācūq; ſbtc̄ōz alicui' p̄ticl'e ūbal' q̄ re
q̄rit̄ i ſua for̄a. nā ūba ſūt for̄e ſacmētoꝝ. ꝓ ag̃. ad
ccdit. n. ūbū ad elemētū ⁊ fit ſacm̄tū. Et p bilat
ꝓponēs q̄ nō ſit ſacm̄tū aliq̄ dictōne tacita ul' ſbtc̄ta
q̄ ablato eo q̄ ē d' eēntia. alicui' mutat̄ nā illi' rei ꝓ
ſp̄ez. q̄ forme ſūt ſic nūi. g. me°. ſ; q̄lz dictō ē d' eēntia
for̄e ſacmētal' g° ea nō pōita id d'ſtruit̄. = g. oc id
q̄ n̄ ē a x° iſtitutū ē acc̄ntale i ſacm̄tis. ſ; id tale pōt
mutari remanēte ſacm̄to. alias x° i ſufficiēt̄ d'diſſ;
nob. formā ſacm̄toꝝ q̄ nō ē dc̄ d' eo. g° ai̅ for̄a ab
ſolutōis nō ſit a x°. iſtituta. nō uī eē d' ei eēntia. = R̃ſ
dc̄ q̄ ſic docet aug̃ d' li° ar°. nullus n̄ ſbiect' legi pōt ul'
d'bz iudicare d' lege. ⁊ q̄ cā obſ̃uādā recapit n̄l eē eaz
inouare ul' imutare pōt. iux̄ id dn̄t. ɔ nō addetis
ad ūbū q̄ ego loquor uob. n̄ auferetis. ⁊ it̄ exo. 12. q̄
p̄cipio h̄ ſolū facito. n̄c addas q̄cq̄ n̄c diminuas. g̃
cū eccl'a recepit a x°. legē ⁊ formaz ſacmētoꝝ n̄ lz ei'
ād addere. ul' ſbt̄he. ſ; illibatā ⁊ itegrā cuſtodire te
net̄. Vn̄ n̄c apl'i ad potuiſſēt eē h̄ imutare p̄t q̄ x°
eis d'dedit. ſic d' d' ſe ipō. imo q̄ plus ē d' aglō. ipē
paul' ad gal'. ſi ū nos ingd ſiū angl's d' celo a° euāge
lizauit quā q̄ euāgelizau̅ē anatha ſit. ⁊ ne aliqs
dic̄et̄ h̄ poſſ; petrus ul' alii apl'i. d'. n̄. dixi ⁊ iter° d°
ſi qs uob euāgelizauit ad. q̄ q̄ accepiſtis ſ. ame. ⁊
ab aliis apl'is anatha ſit. argumt̄ at apl'i q̄ fac ad h̄
ē ſat̄ efficax. ad heb'. q̄ ille q̄ fuit iobediens. ꝓmoni
legali. iuſtā retbutōz accepit. mlto mag̃ fiet i nob
ſi tātā neglexerim' ſalutē. Vn̄ ſic d'. q̄ p āglos dic̄
ꝓmo. fc̄s eſt firm'. ſ. ut le. ⁊ oīs p̄uaricator iuſtā acce
nō = pit retbutōis mercede. Vn̄ ſi lz mutare ul' addē ul' ſbt̄
hē. d' ūbis ſacre ſc̄ptē. p oñs nō lz mutare ul' ſbt̄he
d' ūbis ſacm̄talib; adō iſtitutis. Vn̄ ap̄. ult° ɔminat̄
d'. addētib; ul' minuētib; dicēs. ɔteſtor ego oī audiēti
ūba ꝓphie lib' hui'. ſi qs adpoſuit ad h̄. apponet d' ſr̄
eū plagas ſc̄ptas i li° h̄. ⁊ ſi qs diminuit. auḟ auferet
d' pte ei'. d' li° uite. Vn̄ ab̄ic d° q̄ for̄a ūboꝝ ſacm̄ta
liū ē tāte nēcitatis q̄ n̄ d' ea pt̄ ſbt̄hi. ul' ad ſi addi
⁊ ſi fiat d' fc̄o n̄l fit. cū ūba ſint ital' m° fctiua ul' opa
tiua. ⁊ ſi nō pōnūt̄ nō opātur. q̄m p̄us ē eē rei q̄

opet̄. ⁊ ſi ūba ſacm̄talia nō ſūt n̄ eo q̄ aliqua formāt̄
g̃ n̄ formēt nō ſūt. ⁊ ſi n̄ ſūt nō poſſūt opari. Qat̄
ſit illa forma nō ē m̄ dc̄. q̄ ſp̄al' ē i q̄l; ſacramto. qd
at q̄nt igne. ⁊ id igne fiat p̄°. q̄ n̄ ſit ſignat ad
ſbt̄hi a forma d'bita illi ſacm̄to. d' quo agit̄. Eſt. tn̄
h̄ ad tēdend q̄ cū ūba i ſacm̄tis opent̄ ut dcm̄ ē. oz ɔſi
d'rare ital' ſbtc̄ōne. ut̄ꝝ tollat̄ d'bit' ordo ſenſus ūboꝝ
quē illa ūba facē d'bēt. q̄ ſi ita ē oīo tollit̄ efficatia
ſacm̄ti. ſi aūt ſbt̄hat̄ ād q̄ n̄ ſit d' ſtā. nō p̄pt̄ h̄ ūba
pdūt ſenſū ſuū d'bitū. ut ſi auferat̄ d' ūb corpis ɔſe
q̄di. illa ɔiūctō. n. q̄ illa ſbtc̄ta n̄ p̄pt̄ h̄ ād minuit̄
d' ſenſu ūboꝝ illoꝝ. ⁊ p ɔñs n̄ d'ſtit̄ forma ſacm̄tal'.
l; q̄ ſic ſacēt̄ facēt mortal'r pcaret. ⁊ ſilr d° d' addi
tōne. q̄ poſſ; addi ād ad ūba. q̄ uariarēt ſenſū ⁊ tūc
n̄l fiet. ut dicēdo ego baptizo te inōie p̄ris maioris. ⁊ f.
⁊ ſ. ſ. nō eēt uē baptizat'. ſi aūt addēt ād q̄ nō imutaret
ut p̄ris oīpotētis ⁊ filii. unigeniti. ⁊ ſ. ſ. pacliti. n̄ p
dit p̄pt̄ h̄ ſacm̄tū. q̄ oīa illa icludūt ibi. ſi at dicēt
inōie. p. ⁊ f. ⁊ ſ. ſ. ⁊ bte ūgīs. nō c̄do q̄ ſit baptizat'
eo q̄ iñ q̄ nom bte ū. ād opet̄ q̄ ſlme ē. tn̄ ſi dicēt ⁊
bta ūgo te adiuuet q̄ tūc apparet q̄ ipā n̄l fac̄ in
effcū illi' ſacm̄ti. ſ; iſinuat̄ q̄ p eo roget n̄ c̄do q̄ deſt̄
at̄ ſacm̄taz. Vn̄ d' talibus loq apl's. 1. ad coꝝ. 1. nūq̄d
i nōie pauli baptizati eſtis. ⁊ ſic p; q̄ oīs ſbtc̄to uarias
itllc̄tū forme ūboꝝ ſacm̄ti deſtruit ⁊ n̄ remanz. = Ad
1. dc̄ q̄ illa ūba ſūt iſtituta a x°. l; n̄ inueniat̄ ieu°.
q̄ nō oīa ſūt ibi ſic p; i fin̄ euāgelii bti iohis. ⁊ d' ūbo
bti pauli. q̄ d' q̄ x° dixit q̄ beatius ē dare quā accipe
⁊ tn̄ nō ē i oīb; euāgeliis. ſic d° d' formis ſacm̄toꝝ q̄
bn̄ fuerūt note apl'is. ut̄ꝝ aūt illa ſic l; n̄ m̄ n̄ q̄r.

9 Eū qr̄ d' ſacm̄tis in ſp̄ali. ⁊ p° d' ianua ⁊ fūdamto ſa
cm̄toꝝ. ſ. bap°. ⁊ q̄r̄. ut̄ꝝ poſſit puul' ſubueni. p a°
uiā q̄ p bapm̄ in lege noua. ⁊ pbatur q̄ ſic. q̄ i lege
noua nō d'bet puuli eē d'terioris ⁊ peioris ɔditōis q̄ i
uetī. ul' salte an̄ legē. ſ; tūc ſaluabat̄ ſin̄ aliq° ſac
mēto. p ſolā fidē parentū. g° mlto forti' i lege noua
poſſūt ſaluari. mi. p; p magr̄z. 1. d. ꝝ. ⁊ eſt ūbu gg̃
q̄ dic̄. x moral'. q̄ nūc fac̄ apud nos. aque bap°. fa
ciebat apud ueteres p puul' ſola fides. = g. ſaluator
clamat abs° nō diſtiguēdo. io. 3. n̄ qs renat' fuit ex
aqua ⁊ ſ. ſ. nō itrabit i regnū celoꝝ. = R̃° dc̄ q̄ cōit'
dr̄ q̄ puul' d' cōi lege n̄ pōt aliter ſbueni q̄ p bap°. cui'
rō ē h̄. q̄ nll's pōt ɔſeq ſalutē n̄ p x m°. quē d' poſuit
ꝓpiciatorē p pccīs nr̄is i ſaguine ſuo. nā nō ē a° nom
ſb celo. i quo oportet nos ſaluos fi. h̄ at ſalus ē i dāta
ta r° hui' ul' illius. ⁊ io oz q̄ p illū d'tinet ⁊ fiat ⁊
applicet̄ illi ul' huic. id aūt ē ſacm̄t bap. ſic ille q̄
h̄ opat̄ p̄cepit. ⁊ q̄ ſic p̄cepit io oz ſic fi. Vn̄ nūq̄ aliq
fuerūt ſalui n̄ p̄us fuūt x° icorpati. q̄ ātiq fiebāt
mēbra x̄ p fidē uētam. nūc at fuūt mēbra. x̄ pati. cui'
ꝓfeſſionis ſign̄ ē bap° ſuſceptio. ſ; i h̄ ē difficltas q̄ dr̄
tal' ſuſceptō ſi nō pōt eē p act̄ ſuffic̄ q̄ ſit p d'ſidriū
i adulto. ſic dr̄ d' ɔ. d. ꝝ. c. bap. ɔtō cordis ſupplē dr̄
uicē bap. q̄n bap miſtiū n̄ ɔtēpt' religionis ſ; articl's
nēcitatis excludit. id d' magr̄. d. ꝝ. c. 3. ⁊ it glo. ſr̄
id. n̄ qs renat' ⁊c. ſi nēcitas i pedit uolūtas ſufficit.
q̄ ille q̄ ſic d'ſidrat baptizari ē icorde iā baptizatus.
ſ; l; negat̄ d' puul' q̄ tale d'ſidriū h̄re n̄ poſſūt. aliq
tn̄ dūt q̄ i tali cau puul' ſuffic̄ fides aliena ⁊ h̄nt p ſe
glo. ſr̄ id. m°. ɔ. uidēs ih's fidē illoꝝ q̄ ſic d'. Quāt ual;
aliciu fides p̄pa. ap° q̄ tm̄ ualuit fides aliena. ut eḡ ⁊
it' ſanaret. Vn̄ ſatis ui' uelle glo illa. q̄ fides aliena
poſſit puul' ſbuenire ital' articlō. = Ad arg̃m dc̄ q̄
uerū ē q̄ tūc potāt ſbueni puul'. h̄ at erat q̄ n̄ dtā

p̄cipat cū mito ſūt ſaluādi. ſ; q̄ m̄ p̄cep̄ aliter fi. id
nō ē poſſe aliter fi d' cōi lege remediū n̄. ſic ipē p̄cepit
ſiat d' p̄uilegio ſp̄ali aliter uult face dn̄s ē. q̄ ſua g̃
n̄ ē taliter ſacm̄tis alligata q̄n aliter cōicari poſſit. Si
at dicis d' leuitate legis. d° q̄ ſimpl'r lex nr̄a. ē facili
or quā illa ātiq̄. eo q̄ ei mādata grauiā ſūt ſicut
erāt illa. Vn̄ facilit̄ pōt puero dari remediū p aliq
aſp̄ſionē aque cū d'bita forma. exigēte h̄ exp̄ſſior
g̃ra ei aduenit. ſacm̄to. ſ. p̄ñie. d' q° placuit.

10 n. Eū qr̄ d' a° Quaꝝ una qd ē. ut̄ꝝ ſacmēt̄ pe
nie datū ab aliq° i g̃rāte formā ſacm̄talē ua
leat ſibi ad ſalutē c̄dendo q̄ ſacdos bn̄ ſciat. Et uī
q̄ ſic q̄ ign̄o excuſat ſic dic̄ x°. ſi n̄ ueniſſē ⁊ locut'
eis nō fuiſſē. pc̄ez nō h̄rent. nūc at excuſatōz n̄ h̄nt
d' pc̄o ſuo. Vn̄ ⁊ paul' dic̄ io miāz ɔſecut' ſū q̄ ignorās
feci. g̃ iſte ignorās illū neſcire q̄ dz ſcire excuſat̄.
= g. ſi cec' ceco ducat̄ p̄ſtet. āb i fouea cadūt. = R̃ſ
dc̄ q̄ tal' ɔfitēs uē abſolut' ē a ſacdote eēno q̄ ei cor
itaet. nā hō uidz ea q̄ apparēt d' at itaet cor. ſic. n.
dcm̄ ē i p̄cedēti q̄one. q̄n nō p̄ ad eē op' ſuffic̄ d'ſid
riū. ſic ē d' iſto q̄ h̄t d'ſidriū abſoluēdi. ⁊ quāt̄ i ſe ē
fac̄ op'. ⁊ ſic ſuffic̄ ei bona uolūtas. Vn̄ n̄ d'fco ſibi
fides ſacm̄ti. l; ſibi d'fuit ſacm̄t fidi. ut̄ꝝ ē tn̄ q̄
p formā ſacm̄ti duo fuūt. unū ē pccoꝝ remiſſio. a°
ē aliq̄l' pene remiſſio exūtute ſacm̄ti. p̄m̄ reptat
plene tal' ɔfitens. ſ; n̄ 2m. Vn̄ tal' nō ſol' q̄n ɔfitet̄ i
mo an̄ quā uadat ad ɔfitēd cū bono ꝓpōito ɔfitēdi
abſolut' ē. quo ad dm̄. ſic p; d' ill' lepſis miſſis ad ſa
cdotes. cū bono ꝓpōito obediendi dic̄e miſſioi. q̄m i uia
mūdati ſūt. ⁊ ſic tales poſſūt dic̄ cū p̄s. ego dixi i
corde mō ɔfitebor. ⁊ tu remiſiſti iniq̄tatē pcī mī.
arg̃m p iſta pte bn̄ ɔcludit. ſic p; 33. q. 3. huſ d'ciati.
ū habet q̄ ſola cordis ɔtrīcōe ſin̄ oris ɔfeſſione dim̄
cit̄ pcc̄z ex° pet°. = Ad a° q̄n dr̄ q̄ ſi cecus ceco ducat̄
p̄ſtet āb i fouea cadūt. dc̄. q̄ nō ual; i ꝓpōito. q̄ h̄ eſt
un' cecus ducēs. ſ; nō ē cec' ali' q̄ ducit. imo ē ex̄m ē m̄
le. q̄ freq̄nt̄ pōt ɔtīgē. q̄ cecus duc̄ illūiat' puta eq̄
militez. ⁊ tn̄ miles dirigit cecū equū. ſuū. ⁊ n̄ cadit
i foueaz. Vl' dc̄ q̄ i abſolutōe ɔcūrit dup° ſacdos. ſ. i
terior ⁊ iſte ē p̄ncipal'. a q° iſte ē abſolut'. nā x° opat̄
p̄ncipalit' i oī ſacramto. ⁊ ſcdari' ſ. miſtial' ⁊ iſte ē
cecus ⁊ io nō reptat fruct' q̄ ille dz exiui ſui officii fa
cē ſic dcm̄ ē. q̄l; hora ſit ɔfitēd q̄n occurit memoa

11 n Eū qr̄ ſi pccī mort̄. ⁊ p̄cipue q̄n qs ē i fra miſſa
⁊ uiq̄ ſic q̄ id ſacm̄t nō dz recapi n̄ p̄us recepto
iſto. alias iret i diſpōitō ⁊ fict'. ſ; q̄ ſic recolit ⁊ n̄ ē p
ɔfeſſionē mūdat'. nō ē diſpōit' g̃ ⁊c. = g. q̄l; dz ui
tare ſcādalū ſ; iſte ſcādalizaret exp̄tātes ſi tūc iret
ad ɔfeſſorē ul' uocaret ad ſe. g̃ ⁊c. = R̃° dc̄. q̄ ſu
ſceptio ſacm̄toꝝ ē p̄ceptū affirmatiuū q̄ n̄ obligat ad
ſep ſ; ſep. id n̄ oz. q̄ i quacūq; hora occurit memoria
pccī. q̄ ſtatī faciat. ſ; ſuffic̄ h̄re i ꝓpōito loco ⁊ tpr
ɔfitē. ſ; bn̄ tenet̄ p p̄ceptū negatiuū id n̄ h̄re q̄ i pe
dit eū ab amore dei. id at repellit̄ p ɔtrītōz ⁊ dolorē.
i qua ɔtrītōe expoliat̄ ab illo q̄ tenet̄ nō h̄re. ſic d'
ꝓpha q̄cūq; hora igemuit pccor. oīū iniq̄tatē ſuaꝝ
quas opat' ē n̄ recordabor. Vn̄ ſcire doleat d' pccō
⁊ ꝓponat ɔfitē ſuo tpr. ⁊ ɔpleat miſſā ſuā. Vn̄ aug̃
dic̄ q̄ effcm ſacm̄ti excludit n̄ articl's nēcitati ſ; ɔ
tēpt' religionis. = Ad arg̃m dc̄ q̄ ille nō ē fict' imo
ē diſpōit' p ſe cui diſpōi p ea ad cedit p ſe tal' memo°.
n̄ pcc̄ n̄ culpa p quā reddat̄ i diſpōitus. Vn̄ p̄us quā
iret fuit ɔfeſſus ⁊ abſolut' ſin̄ ɔtrītōne. ſ; p ea accidit

noua obligatō ɔfitēdi. accedēte tali memo°. ſ; illā
obligatōz p ſoluet ꝓ i nāz illi' obligatōis. q̄ nō ē n̄ p lo
co ⁊ tpr executōi mādāda. recipiēte ſacm̄t. ſ; p ɔpa

n 12 Eū qr̄ nō p ɔparatōz ad tōz ad amiſtrātē. Et ē
q̄d ut̄ꝝ tal' miſtrās ſacdos. poſſit i p̄ede tale ſac
mēt̄ ficte ɔfitēti. ut fugiat ɔfuſiōez eccl'e d' ſepltā.
Et ē tal' caſus. aliqs i firm' tenet̄ aliā reſtituē. ſ; n̄ — ſic - caſum iſtum.
uult. tn̄ ne p̄uet̄ ſepl'tā. fac̄ uocari ſacdotē ⁊ ɔfitet̄
ei. ſacdos at nō dz eū abſoluē. ⁊ tūc ille i firm' corā
amicis d°. dn̄i ego ſū ɔfeſſus. ⁊ iſte nō uult me ab
ſoluē. tūc iñ iſte eē p plex° q̄ ſi abſoluit n̄ digne
adm̄iſtrat ſi n̄ abſoluit reuelare uī pccōrē. ſaltē
fcō. io qr̄ q̄d ſit faciēd tali ɔfeſſori. Et uī q̄ d'beat
eū abſoluē. q̄ ſi nō fac̄ reuelat eū eē i aliq̄ pccō
p̄pt̄ q̄ nō dz abſolui. ſ; h̄ fi nō dz ullo m°. ꝓ p̄cep tū
illi' d'cretal'. oīs utriuſq; ſexus ⁊c. = g. nll's debz face
iniuriā ſacm̄to. ſ; q̄ ſic abſoluet ɔfitētē. ponet for̄a
ſup i diſpōitā maz. g° ⁊c. = R̃° dc̄ q̄ ſ'apl'm ad ro.
n̄ ſūt faciēda mala ut ueniāt bona. Vn̄ l; iſte talis
ſacdos i tali articlō ɔſtitut' d'beat cauē a ſcādalo q̄tū
ſtatiū ⁊ i pōito ɔmīe ſlitatis illi' i firmi. tn̄ p n̄° dz di
cē id ſcādalū p amore ūitatis. ſic dr̄ ex̄ d' regl'is iuris
⁊ ē ūbū ylarii. utili' ſcādalū naſci p̄mittitur q̄ ūitas
relinquat̄. Vn̄ dato q̄ illi ſcādalizēt̄ h̄ant ſibi dāpn̄
q̄ ad h̄ iſte ſacdos nichil fac̄ n̄ p ſe n̄c p accn̄s n̄ ſi
lendo. Vn̄ uadat uiā ſuā nō curādo q̄d aīs loq̄ntiuz
iniqua loquat̄. exquo nō recedit a tramite ūitatis
⁊ p̄cipue ūitatis ſacm̄toꝝ. admim. n. ē fidl' diſpēſa
tor ſacm̄toꝝ dī d' q̄b; dic̄ apl's. h̄ iā q̄r̄ it' diſpēſatore.
ut fidl' qs iueniatur ⁊ p aūa ſuple. Vn̄ ſi talē fidelē
p ūitate pati ɔtīgat. tūc ē it' btōs q̄ p ūitatis ceſſā b;
alius pcās. nā ſi q̄d patimī p̄pt̄ iuſtitiaz bti. = Ad a°
i ɔtrīuz dc̄. q̄ iſte nō reuelat n̄ fcō n̄ ūbo. q̄ n̄c ād dr̄
n̄c fac̄ n̄ p̄uatiue ⁊ ſic fac̄ lap̄. Si at dicat ego fca
q̄ ſcio. neſcio nichil' fuc̄. d' dc̄t ē meli' ɔſiliū n̄ uido
q̄ iſte offēdat i aliquo. miſtrator h̄at pōt fr̄ ɔfeſſū n

13 lclus qr̄ ut̄ꝝ tal' ad iūgē ſibi p̄niaz ⁊ p ea ad
g̃uare. quotiēs ſibi uidebit̄. ⁊ uī q̄ n̄ q̄ iā p talē
i pōiōnē p̄ñie. fiet ſibi hon' dn̄i g̃ue ⁊ n̄ leue. g̃ id q̄
dn̄s dic̄. iugū. n. meū ſuaue ē ⁊ hon' meū leue.
= g. oppoita ſūt nata fi' cc̄ id. ſ; ſacdos pōt ei p̄niaz
iūctā minuē. g° ⁊ augē. = R̃° dc̄ q̄ ſi ſacdos ex ali
qua cā rōnabli aduitat eē expidiēs aīe ɔfeſſi pōt ſibi
dic̄ ⁊ titmare p̄niaz maiorē ul' ē minorē. ⁊ p̄cipue
ſi ille ē ſuus ordinari' ɔfeſſor ſic ſūt p̄ſbri curati. ⁊ dā
to q̄ c̄dat q̄ ille nō faciat dz tn̄ i ſinuare ut ille h̄ū
liet. ſic dic̄ m̄. 20. d. x l'. ⁊ ponit. 26. q. 1. c. p°. q̄ i
firmo nō ē i ponēda p̄ña. ſ; i ſinuāda. q̄ nō ē i ſtatu
q̄ poſſit eā face. ſaltē tūc ille i t̄nſec̄ humiliat. ſic
eſt i ꝓpōito. q̄ ille dz recipe p̄niaz ſi ē uē penitēs. ſi
at nō recipit tūc ē i firm'. n̄ omin' tn̄ dz ei tūc i ſin
uari ut ſaltē itus peniteat forti'. tn̄ n̄ c̄do q̄ face
d'beat ſacdos ſin̄ magna ⁊ rōabli cā. n̄c dz ſibi for
mare ɔſciāz d' p̄ua p̄ña i pōita. q̄ oēs ſūt q̄ p̄ue. q̄
nō p̄pt̄ h̄ euadent q̄ dō iuſtū iudex lo. q̄ n̄ exibit in̄
donec reddat nouiſſim̄ q̄drātē. Vn̄ ɔplebit i purga
torio q̄ h̄ d'fuit. Vn̄ ē ſi p̄ma nō fuēnt n̄ p̄pt̄ h̄ dāp
naret n̄ facēnt ex ɔtēptu. ⁊ tūc n̄ p̄pt̄ p̄niaz obmiſſā
ſ; p̄pt̄ ɔtēptū ſuuenietē. = Ad arg̃m dc̄ q̄ n̄ ē iugū g̃
ue imo ē leue hōi ordinato. q̄ iudicat q̄ fructuoſi'
ē h̄ dic̄ unū pat̄ nr̄. quā alibi ſat̄ plus face. Vn̄
ex ſua mala diſpōitione uenit q̄ nō recipit in
tali caſu p̄niaz ſibi i pōitā.

14 Etiam circa quaestiones quae pertinent circa sacramenta. Quaeritur una quaestio de sacramentalibus, scilicet de consecratione ecclesiae. Et est quaestio utrum ecclesia debeat reconsecrari propter effusionem sanguinis alicuius martyris. Et videtur quod non, quia ecclesia non est reconcilianda nisi propter aliquam pollutionem; sed sanguis martyris non polluit sed pingit; ergo non est reconsecranda. — Contra: de consecratione distinctione 1 dicitur quod ecclesia debet reconciliari propter sanguinis effusionem; sed talis sanguis vere est sanguis, et ubi ille non distinguit nec nos debemus distinguere, ergo etc. — Respondeo dicendum quod hanc quaestionem determinat Huguccio de consecratione distinctione 1, ubi dicit quod illa ecclesia est reconcilianda, ita tamen quod ille locus quem tetigit sanguis non oportet reconciliari, sed debet cooperiri et perfundi(?). Sed hoc satis videtur esse alienum a ratione, quia si haec est causa quare ecclesia debeat reconciliari sanguinis effusio, ergo si simpliciter ad simpliciter et magis ad magis, et propter quod unumquodque et illud magis, ergo magis ille locus. Nec potest quis dicere quod illa effusio prout est ab agente est mala, et ut est in passo bene malo utente est bona, quia eadem est ratio in illo loco et in tota ecclesia. Et eodem(?), quia quamvis aliquis dicat quod illa actio est Deo odiosa ut est ab agente, et ut est bene tollerata est Deo placens, tunc verum est; et sicut tu dicis de alia parte ecclesiae, sic ego dico de illa parte quam tetigit sanguis, quae non est reconcilianda prout est in bene utente, sed in quantum ille sanguis fuit effusus ab homicida debet reconciliari, quod tamen negatur. Unde ponatur quod beatus Thomas sic mortuus non emisisset … sanguinem, tunc non fuisset illa ecclesia sanguine polluta; ergo non stat illa causa quod propter sanguinis effusionem. Unde salva reverentia alterius opinionis plus placet mihi dicere quod non indiget reconciliari dummodo non sit contra iura, quod nondum invenio determinatum nisi de sanguine commissi occisorum(?), sicut satis apparet ubi de hoc loquuntur iura. Unde illa decretalis de consecratione ecclesiae, Proposuisti, dicit quod reconciliari potest talis ecclesia per aquam benedictam cum vino et cinere. Unde talia quae sunt iuris positivi sunt stricti iuris, et sunt potius restringendae tales poenae quam ampliandae. Ergo cum de hoc non sit determinatum in speciali quod sciam, potius debemus restringere quam ampliare talem poenam. Unde ipsam eandem sententiam tenet Monaldus. — Ad argumentum dicendum quod ius non distinguit quia opus non fuit, nec communiter accidit, sed distinguendum relinquit.

15 Etiam circa quaestiones pertinentes ad sacramenta quaeritur quaedam de materia circa sacramenta, puta confessionis, scilicet de peccatis quae sunt materia confessionis. Et quaeritur utrum si aliquis beatus resuscitaretur possit peccare. Et videtur quod sic, quia omnis homo in hac vita vivens potest peccare, sed ille esset talis etc. — Contra: nullus praedestinatus potest damnari, sed iste est praedestinatus cum iam videret Deum, ergo non potest damnari; sed qui non potest damnari non potest peccare. — Respondeo dicendum quod impossibile est hominem beatum posse cadere a statu suae beatitudinis quocumque loco vel quandocumque acciderit eum variari contingat, nam utique sunt Deum videntes et in essentiam … Unde cum peccare sit ab illa voluntate aversum, sicut Augustinus dicit quod peccatum est spreto incommutabili bono rebus commutabilibus adhaerere, impossibile est quod aliquis possit non velle id incommutabile bonum ex quo cognitum tenet; nam naturaliter fertur appetitus in finem cognitum sicut lapis deorsum, ideo non potest non ferri ad se nisi violenter ab alio ab actu inhiberetur. Hoc autem impossibile, quia nullum bonum etiam cognitum tamen inhibet quantum finale bonum, immo sunt aequivoca bona, et quasi mala in comparatione illius. Malum autem a voluntate sub ratione mali non appetitur, et planum est quod id quodcumque bonum minus quam finale esset malum; nam minus bonum nomen mali ad se suscipit, secundum Augustinum. Unde nullo modo potest beatus averti a fine sic. Patet non solum de homine Christo viatore et comprehensore, sed etiam de beato Paulo, qui postquam Deum vidit raptus usque ad tertium caelum peccare non potuit, sicut ipse testatur ad Romanos dicens: Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio an angustia an persecutio an fames etc. Unde si Paulus solum per hoc quod Deum viderat non habitualiter et mansive sed transeunter solum dicit se esse taliter firmatum quod nulla delectatio vel cruciatio poterit eum separare, multo fortius dicendum est de illo qui fuisset beatus, et etiam dato quod sit ei reddita in corpus ad vitam, quod credendum est quod Deus nulli faceret nisi cum tanta certitudine et adhuc maiori per quam … talis esset beatus quam fuit Paulus cum quanta stabilitate ipse Paulus. Et ideo dico quod talis esset taliter sociatus Deo quod non a Deo recederet. Si tamen auferret ab eo non solum habitum quo beatus est formaliter sed etiam totam memoriam illius, ita quod esset oblitus, tunc oportet aliter dicere, quia iam non esset beatus. — Ad argumentum dicendum quod illa est falsa: omnis vivens in hac vita potest peccare, sicut patet de beata Virgine et beato Paulo, et multo magis de isto qui ponitur fuisse beatus.

16 Item quaeritur utrum aliquis religiosus possit servare vota regulae suae existens in aliquo peccato mortali commisso post suam professionem, quia aliter esset oppositio in adiecto, scilicet quod quis non servando servaret. Et ut melius intelligatur ponamus casum: dato quod quis fecisset homicidium et nondum est absolutus, utrum talis possit in tali statu servare obedientiam, paupertatem et castitatem. Et videtur quod sic, quia unum peccatum uni virtuti opponitur; ergo sola illa virtute illi peccato opposita excepta iste potest se exercere in aliis virtutibus; sed talis professio est solum de aliis virtutibus, puta castitate etc. — Contra: observatio talis professionis facit hominem perfectum, sed nullum peccatum mortale stat cum perfectione, ergo etc. — Respondeo dicendum quod sicut patet 2 Physicorum, ita est in moralibus sicut in naturalibus. In naturalibus autem sic est quod omnis actus est a forma; unde ab alia forma habet cultellus ignitus quod faciat hanc actionem incisionis, et ab alia habet quod faciat actionem adustionis, sicut patet per Damascenum libro 2(?). Hic autem sic est quod quaelibet virtus habet suam propriam formam per quam facit ipsam voluntatem talem operationem debitam illi soli virtuti, ut fidei est proprium credere et nullius alterius, et continere ita est proprium castitatis quod non est fidei, quod patet quia multi sunt fideles et non continent, et econtra. Non ergo plus requiritur ad actionem eliciendam nisi forma et habens formam, sicut calor et calidum per calorem sufficiunt ad calefaciendum si est calefactibile. Sic et est quod aliquis habens habitum castitatis potest abstinere a coitu secundum gradum illius castitatis; sic et aliquis habens formam vel habitum humilitatis potest alteri voto parere; sic et habens habitum temperantiae potest abstinere ab omni superfluo; superfluum autem voco habere proprium nisi in aliquo casu. Unde solus simplex usus rei temporalis est illi necessarius. Haec autem omnia potest voluntas talibus habitibus informata. Nec istos 3 actus potest elicere vel ab eorum contrariis cavere per solum unum habitum, et simpliciter vellet facere; oportet quod aliud ad eum addatur per quod informata id proprium illius virtutis faciet. Puta si vult illa opera dirigere in finem aliquem, oportet quod habeat aliquem habitum per quem cognoscat de illo fine; ut si finis infra facultatem naturae, potest esse prudentia, cuius est dirigere agibilia et operabilia in finem. Ideo tales habitus ad hoc quod habeant rationem virtutis moralis ut moralis est, oportet quod habeant illam virtutem per quam reponuntur in illa specie, quae est prudentia; nam moralia sortiuntur nomen et speciem a fine, sicut patet in Ethicorum. Prudentia autem sic diffinitur: recta ratio agibilium in finem. Si vero quis velit opera talium virtutum dirigere in finem excedentem facultatem naturae, oportet habere aliquem habitum per quem cognoscat illum finem, et talis dicitur fides. Unde exemplum ponitur de sagittante, quod oportet praecognoscere signum, aliter numquam dirigeret ad debitum terminum sagittam. Unde praedictas virtutes habuerunt philosophi, sed non secundum(?), eo quod fide dirigente eas in talem finem caruerunt; ideo non veras virtutes habuerunt, secundum Augustinum contra Iulianum(?), quia virtus vera sine Deo nescitur(?). Unde cum sola fide potest quis dirigere sua opera in finem debitum qui est supra naturam. Si autem quis plus velit habere, plus oportet ponere, sicut apparet de illo qui vult mereri, quod ab alio habitu habeat ipsum dirigere supra id quod dat fides sub debito modo. Unde apostolus ad Corinthios dicit: Si linguis hominum loquar etc. Et ideo si quis vult esse in esse perfectivo et meritorio, oportet quod habeat illam formam per quam quis reponitur in illo esse, propter quod dicitur ibidem quod si illam formam non habeo nichil est in esse meritorio. Ergo si tu quaeris utrum aliquis possit servare aliquam regulam in peccato mortali existens, dico quod sic, quia esse in peccato mortali est esse non informatum caritate … Unde potest se exercere in actibus omnium virtutum, sicut bene patet per apostolum de Helia et martyrio et aliis; sed non potest se exercere in actu illius virtutis qua caret, scilicet caritatis, per quam solam habet mereri, quod patet non solum per apostolum sed etiam per philosophos, qui fuerunt valde praeclari in virtutibus paupertatis et castitatis, ut se occidi permitterent potius quam vellent perdere castitatem, et tamen nichil eis profuit quia caritatem non habuerunt nec fidem, sicut dicit Augustinus De civitate Dei … de quinto Lucio et Torquato consulibus. Unde planum est quod quis potest non solum non contravenire suae professioni, immo et potest actus illarum virtutum elicere absque caritate, dato quod illae sint virtutes vel saltem similitudines virtutum. Unde cum esse in peccato mortali sit idem quod carere caritate, iudicandum est ab eo quod potest quis servare regulam suam existendo in mortali quantum ad genus operis, sed non quantum ad intentionem mandantis, idest quod meritorie quo ad vitam aeternam sibi prosit. — Ad argumentum dicendum quod minor est falsa, scilicet quod talis observantia professionis facit observantem perfectum; immo sola caritas facit hominem perfectum, quae sola dividit inter filios regni et filios dyaboli. Unde Gregorius dicit et Augustinus quod qui non habet caritatem nichil habet, et qui habet omnia habet. Nec quis vocatur perfectus nisi noxium et punitione dignum in illa regula, sicut dicitur de Iudaeis servantibus mandata Dei atque cerimonias, quod qui servaverit et fecerit vivet in eis, idest non occidetur per poenam impositam transgressoribus.

17 Postea quaeritur utrum quis peccet accipiendo lucrum commune sibi et socio pro quanto plus laborat quam socius eo ignorante. Et videtur quod talis non peccat sic faciendo, quia dignus est operarius mercede sua, et unusquisque propriam mercedem recipiet secundum suum laborem. Sed talis non accipit plus quam sit lucratus; ergo id est sibi debitum, accipere quod sibi debetur absque culpa esse. — Contra: nullus debet nec iuste potest sine peccato defraudare socium suum, sed iste sic facit etc. — Respondeo dicendum quod in tali actu iste contingit offendere dupliciter, sicut dicit Deuteronomium: Iuste quod iustum est exequeris. Unde non solum quis offendit quando facit quod non est iustum, sed etiam dato quod faciat quod iustum est, nisi id faciat iusto modo. Et ideo dicitur iuste tunc quis iustum facit quando actus suus transit sub debito modo, puta quando cognoscit suam …, sed tunc facit iuste quando id facit cum debito ordine et modo. Sic ergo ad quaestionem: quod iste facit quod iustum est eo quod id sibi debetur ex suo labore, sed non tenet iustum ordinem, nam pacta huiusmodi societatis servanda sunt de iure naturali. Et ideo quando isti sociaverunt se ponendo pacta quod omnia lucra essent communia, tunc quilibet cessit iuri suo quod haberet in lucro per eum facto … Ideo non potest sine peccato in facto se iudicare in illo lucro distincte in quo est particeps. Ideo debet debito ordine servare, scilicet prius monendo illum socium quod … laboret; aliter si non facies, ego non … medio lucro. Si autem ille non se emendat, extunc sit ei sicut ethnicus et publicanus, separando se ab illa societate si potest sine scandalo. Si autem non potest, tunc frangenti fidem fides frangatur eidem. Unde ex quo nullus tenetur ei iustitiam, potest ipse iure naturae et humano quod sibi debetur accipere. Unde ius naturae dicit: Omnia quaecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite aliis, et exponunt sancti, idest quod rationabiliter velle debetis. Planum est autem quod ille si esset bene ordinatus non deberet velle lucrari ex parte proprie, et velle partem aequalem cum illo qui laborat et ipse non. Nec obstat pactum, quia pactum tenet secundum intentionem paciscentium rationabiliter se obligantium. Propter quod illo recedente a fide, de iure naturae non debet ei teneri fides, ex quo socius eum praemonuit et se emendare non curavit, immo decipere potius voluit. Iura autem volunt potius favere se defendentibus quam aliena rapientibus. Et per dictam patet responsio ad utrumque argumentum, quia ille non decipit nec laedit proximum suum sed tuetur se ipsum.

18 Quis iuste condempnatur … Item quaeritur utrum sine peccato possit vir … possit se absentare cum bonis suis nisi prius persolvat. Et videtur quod sic, quia quilibet potest conservare quod suum est … sed iste sic facit etc. — Contra: dominus potest transferre dominium bonorum servorum suorum pro quanto est eis dominus; sed iste est per suum demeritum factus servus talis communitatis quam offendit; ergo talis communitas dominus potest transferre bona illius; ergo ex quo iam transtulit et dominium commutavit id applicando fisco, non potest ab alio auferri sine peccato, ergo etc. — Respondeo dicendum quod ius et potestas super huiusmodi societatem pacifice regendam a Deo est, et ideo nulli licet ei resistere debito ordine procedenti, sicut apparet ad Romanos 13: Non est potestas nisi a Deo; propter quod concludit itaque quod qui potestati resistit Dei ordinationi resistit, et ipse sibi damnationem acquirit. Sed dupliciter contingit resistere: uno modo ad faciendum contra executionem iustitiae sententiam, et tunc planum est quod talis resistens habet iniustum bellum, eo quod exequens habet iustum, et tunc indubitanter peccat. Alio modo contingit resistere non se offendendo in statu, et isto modo non credo quod talis peccet, quod patet per hoc, scilicet quod nullus quis condempnatur ad mortem non tenetur se occidere nec capienti obviare, immo potest et debet iure naturae quantum potest suam vitam providere tueri cum moderamine inculpatae tutelae, sicut idem praecepit Exodi: Longe esto ab homine potestatem habente occidendi et non vivificandi. Ad hoc nam inclinat resistere contrariis rebus et se abesse(?) … et non solum in nobis sed etiam in brutis et rebus insensibilibus. Tale autem desiderium naturale rectum est et a Deo nobis impressum. Ergo si licet fugere … desiderium mortem, et si divinum praeceptum debemus longe esse ab homine potestatem habente occidendi, non video quare talis non possit etiam fugere res suas et non in loco manere in quo expoliretur, sicut non tenetur stare in loco ubi occidatur. Unde si quis esset condempnatus ut permitteret se mori fame, non credo quod peccaret si occulte inveniret panem comedere; nisi enim panem sumeret se ipsum occideret. Unde in legibus dicitur quod licet quis aliquod ius acquirat super aliquam possessionem, nisi accipiat corporalem possessionem non dicitur habere completum ius, extra de praescriptionibus … potior est conditio occupantis … possessio quae … ff. de acquirenda possessione. Et ideo licet talis communitas incipiat habere aliquod ius in bonis talis hominis iuste condempnati, non tamen habet plenum dominium et completum nisi accepto corporalem possessionem, quod fit quando mandatur executioni sententia lata … Et quia sic est quod ille prius quam habeat ius et corporalem possessionem nondum administrat, non tamen peccare si stat in sua possessione quousque non mittatur foras per illum cui est commissum. — Ad argumentum dicendum quod minor est falsa, quia iste non contrectat rem alienam ut alienam, sed ut suam actu, sed potentia alienam nondum in actum reductam, licet potentia reduci.

19 Item quaeritur utrum sine peccato possit quis tacere peccatum quod fecit quando requiritur a suo iudice, unde forte non potest per testes convinci. Et videtur quod non teneatur id dicere, quia nullus debet alium infamare, ergo multo minus se ipsum … sed talis sic contra se ipsum infamaret si diceret contra se id quod non possit probari etc. — Contra: nullus debet mentiri pro quocumque damno, sed si iste non diceret quod fecit peccaret denegando, ergo etc. — Respondeo dicendum quod aliud est veritatem tacere et aliud est falsitatem proponere … non tenetur quilibet in omni casu veritatem dicere sed potest eam tacere, sicut patet de Christo, qui non respondit ad multa interrogata coram Herode et postea coram Pylato. Unde sicut Christus qui non fecit id unde accusabatur non peccavit non dicendo, sic non videtur quod talis peccet non dicendo quod fecit, nec videtur quod quis teneatur aliter iudici respondere nisi de illo crimine de quo infamia praecessit vel probatio semiplena. Unde quando iudex non habet unde ipsum possit arguere, male facit ipsum artando. Ideo talis sic artatus potest per appellationem subterfugere vel alias vias subterfugiendo providendo invenire, non tamen aliquam falsitatem apponendo vel dolum. Nam solum tribus modis proceditur ad correptionem peccatorum, scilicet per accusationem, et tunc debet procedere in scripto; 2o modo per denuntiationem, et tunc debet procedere caritativa monitione; 3o modo per inquisitionem, et tunc debet procedere clamosa insinuatione. Nec aliter debet quis in correptione procedere. Ergo cum in tali casu nulla istarum causarum sit, non videtur quod dicatur sic suus iudex nisi de facto, cui non tenetur obedire, nisi appareret, sicut dicitur extra de accusationibus, c. Qualiter et quando. Ideo videtur esse dicendum quod si tale sit crimen quod nullo modo sit accusatum vel denuntiatum vel infamatum, non videtur pertinere ad talem iudicem. Unde … non est consuetudo Romanis condempnare aliquem hominem priusquam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defensionis accipiat ad abluenda crimina quae ei obiciuntur. Et tamen differentia inter accusationem et denuntiationem, quoniam in accusatione attenditur punitio criminis, sed in denuntiatione emendatio fratris. Sic ergo dico quod non licet alicui falsum dicere, sed bene licet veritatem tacere quando iudex transgreditur suum officium, quia in hoc non est suus iudex, sed sicut in aliis quae possunt probari. Unde nullus est iudex occultorum nisi qui scrutatur renes et corda. Alia solum sunt in hiis quae probari possunt saltem per duos testes, quia non est datum nobis de occultis iudicare. Extra … immo etiam si constaret centum testes … sententiaret, pro eo quod iura sunt promptiora ad absolvendum quam ad iudicandum, sicut patet extra de probationibus, Ex literis. Cum ergo ille talis non sit infamatus, non debet se ipsum infamare, sed simpliciter tollerare per patientiam vel appellationem eo quod indebite gravatur. Aliquando tamen dicitur quod potest dicere non feci, scilicet ad id quod ad tuum officium pertineat; unde de die illo et filius hominis nescit, scilicet vobis revelandum. — Ad argumentum dicendum quod ille non mentitur sed providet se

tuetur. immo esset crudelis negligendo famam suam. sic scriptum est curam habe de bono nomine. videre restat quam sit culpa etc.

20 Deinde quaeritur utrum licitum sit mercari. et videtur quod non. quia quilibet tenetur cavere a proximi lesione. sed ille talis non cavet sed potius committit lesionem. ergo etc. probatur minor. quia vel ille vendit iusto pretio vel non. si iusto tunc non vendit plus quam emerit. si iuste emit alioquin lesisset vendentem sibi prius. si autem vendit iniusto pretio tunc committit peccatum iniustitiae commutativae. quod si non licet ut patet 5. ethicorum.

Contra. quod non invenitur esse prohibitum intelligitur esse concessum. sed hoc non prohibetur in iure. ergo etc. Respondeo dicendum quod quaedam fuit solempnis opinio et quod in contractu emptionis et venditionis oportet servare equalitatem. ita quod emens non potest rem omnino non mutatam. nec ratione status vel loci vel temporis vendere. et si vendit iniustus est. et equalitate non exaltet per ignorantiam quia facit involuntarium ut patet 3. ethicorum. hanc autem probat per chrysostomum super illud matthaei 21. eiciebat omnes vendentes et ementes de templo. significans quod homo mercator numquam potest deo placere. et ideo nullus christianus debet esse mercator. aut si esse voluerit de ecclesia proiciatur. ego autem dico omnibus vobis quod non est negotiator quicumque rem suam compositam (?) ut non rem integram et immutatam vendat. sed ut opus faciat ex ea. ille non est negotiator. unde talis non vendit rem sed suum artificium. plus quam emerit et sic non est mercator sed faber vel operator. simile etiam dicit super 1° matthaei 21. dicitur mercatores etc. hanc etiam sententiam videtur tenuisse raymundus in summa sua. quando dicit de quibusdam autem qui videlic cassiodorus super psalmum: quoniam non cognovi literaturam etc. quid est aliud negotiari nisi velle comparare et carius velle distrahere quos omnes tales dominus eiecit de templo.

Salva tamen pace istorum non videtur esse involvendos in sententia dampnationis omnes mercatores. nec apud eos ad sonet quia sonat apud nos istud nomen mercator. immo dico eos esse laudandos et utiles rei publicae. unde consilium sapientis salomonis prius ulterius: gustavit et vidit quia bona est negotiatio eius. et non extinguetur in nocte lucerna illius. immo plus dico quod non ipsa sua sponte in nocte lucerna illius. immo plus dico quod non ipsi sua sponte adhuc deberet esse sollicitus gubernator rei publicae aliquos muneribus et precibus allicere vel etiam praecepto arctare. et si sufficeret se non possent regere de illo lucro in praecepto cum sua familia deberent eis providere salarium idoneum de fisco. ne deficerent atque per hoc victualia et alia utilia haberent infirmi et non contingeret inveniri. unde dico quod licitum est tale lucrum moderatum ut congruentia miliorum circumstantiarum scilicet loci temporis personae et fortunae et consilium idoneum. ad hunc enim vocatur vera non punctuale sed tunc et filium idoneum. Item quod licitum est hominibus se dedere quod est circa victum usitum pretium. infra quod licitum est hominibus se dedere quae est circa decipientis. non quod decipere sonet sic male sicut quidam accipiunt quia tunc non liceret. sed decipere vocatur esse medium iusticie commutativae ad pre... propter quod si ultra contingat dicitur non tenere contractum. sed vel resarciri punctuale. quod si talis mercator vel ad supplementum agere et hic fuit bene ordinatum quia si tale medium punctuale esset de necessitate salvo vendentes et ementes cum in... sit valde varia. dicendo sic bene valet et alius non credit vel sic. tunc quilibet esset in scrupulo et periculo dampnationis nec aliquis certus esset utrum teneret vel non. propter quod bene dicitur.

Ad argumentum in oppositum dicendum quod ille non laedit proximum sed sua iura defendit et propterea unde si ille nullo accipiat sine aliquo dubitatio sic et ipso facto de eme... dicendo unde cum opposita sit narrata sicut est item quilibet qui emit dispendio partis se exponit. unde si emi equum quo florem statim potest mori. ergo si teneo quod non possum et ante quam expendam ad in... emo non lucrari. immo valde bene. Ad illud autem chrysostomi dico quod id potest intelligi de christianis clericis. quibus est iniunctum talem mercatores et negotiatores. sic praecipit apostolus ad timotheum dicens nemo militans deo implicat se negotiis saecularibus ut placeat ei cui se probavit. unde extra de postulando. clericum. dicitur quod clericos et monachos est opprobrium velle videri peritos forensium disceptationum. et alibi dicitur quod turpe est clericis lucris intendere.

21 Deinde quaeritur utrum servus vel clericus possit sine peccato retinere quod dimittit se de pecunia domini sui. et videtur quod non. quia nullus potest dare rem alienam invito domino. ergo ille non potest dare bona ecclesie sue. nec ille bona domini sui quando committat furtum. Contra. tempore necessitatis omnia sunt communia. ergo potest accipere de rebus ubicumque sint. Respondeo dicendum quod facere elemosinam omnibus licitum est. immo tempore necessitatis praeceptum est. ergo cum bona ecclesie sint pauperum factores autem sint prelatores et veri yconomi debent in futuro moderatas elemosinas sic facultates ecclesiae. et sic hoc possunt illi qui sunt extremi de quibus est verum non constat utrum vere sint indigentes. magis potest facere sibi tempore extremae necessitatis. sicut est dico de servo. cui est commissa rerum administratio nisi dominus absolute prohibuisset. tempore autem necessitatis quando aliter non potest omnia sunt communia et potest facere elemosinam sibi et aliis. ergo cum redimere sit species elemosinae ergo licet. unde ab omnibus ponitur ille versus: visito poto cibo redimo tego colligo condo. unde in talibus casibus debet talis factor vel servus dicere quod ille cuius bona custodit si sciret non deberet sibi claudere viscera misericordiae. sed faceret sibi quod vellet sibi fieri iuxta praeceptum domini omnia quaecumque vultis quod faciant vobis homines et vos facite eis. et dato quod ille nollet male faceret. ideo tunc potest facere praecepto numinis quo omnia sunt communia propter caritatem quae nulli claudit viscera misericordiae. sic ergo patet quod ille potest se redimere.

Ad argumentum dicendum quod ille non accepit alienum invito domino. immo debet credere quod dominus velit. et si dominus proclamaret non vult. quod velle debet vult tamen dominus universorum cuius omnia bona sunt quia domini est terra et plenitudo eius.

22 Deinde quaeritur utrum in tali necessitate possit pater vendere filium suum. et videtur quod sic quia filius est possessio patris. sicut servus est possessio domini et pecunia. sed quilibet potest de sua possessione facere venditionem. ergo etc. Contra. servus imperatoris. imperator non potest facere de libero servum absque eius voluntate. ergo multo minus pater patri. sicut etiam lex ut proponens dicebat quod si talis venditio fiat non tenet contractus. ergo etc. Respondeo dicendum quod pater potest filium vendere tempore necessitatis secundum leges civiles. c. de patribus qui filios. l. 2. distraxerunt. et etiam secundum iura canonica. in tantum obligatur filius patri quod non potest aliquis in subtrahere se ab eo et occasione divini cultus tempore necessitatis. unde sic diffinivit concilium generale decretorum 30. q. si quis filius parentes et maxime fideles deserverint occasione divini cultus hic iustum esse iudicantes et non patri honorem debitum parentibus reddiderint ut hic ipsis venerent quod fideles sunt anathema sit. immo etiam si esset infidelis pater. debet filius eum proponere cuicumque extraneo vi... ro sancto quo ad ea quae sunt necessitatis. et obligatio divini praecepti. sic nisi est in potentibus ordinatis quod inferior non potest revocare neque derogare superiori. sed bene econverso. unde cum omnia divina et nova reli gionis sint sancta et introducta ab hominibus non possunt infringere divinum mandatum quo subiecit filios parentibus. sic patet quando christus reprehendit phariseos de talibus suis statutis. nam dicitur dominus honora patrem tuum et matrem tuam. sed vos dicitis munus quodcumque est ex me tibi proderit etc. unde ibi arguit eos quia docebant servare traditiones hominum et dimittere mandata dei. unde absolute dico quod pater potest et filius debet obedire. et si resistit dei ordinationi resistit et in dicium sibi dampnationis acquirit. est tamen notandum quod sicut pater non potest exheredare filium nisi ex certis casibus. et dando bona sua ecclesiae. et si facit de facto ecclesia non debet recipere. et si accipit debet reddere. sicut patet 1 a. q. ult. c. ult. quicumque vult exheredato filio heredem facere ecclesiam quaerat alterum qui suscipiat non augustinum. immo deo propitio neminem inveniet etc. sed utinam talescerent hodie ecclesiae etc. sic etiam dico quod filius in aliquo casu licitum quo ad aliquas actiones a patre. licet semper stet divinum mandatum. ut si pater faceret se servum alicui. tunc filius non potest a patre cogi ut contrahat sponsalia nec ipse potest pro eo. sed patet ad 32. q. 3. paterni. nisi hoc mandat alicui dicere. quod non fit hic ipsum praecepit in lege moysi. quod si filius vel filia ad deum voverit potestatem habebat pater revocare. numeri 30. si statim ut audierit pater contradixit. vota et iuramenta eius scilicet filii vel filiae irrita erunt nec obnoxia tenebitur sponsioni. eo quod contradixit pater. unde bene statuerunt iura videndo quod filius est res et possessio patris. et per hoc patet quod quod-

quando contrahat patri. nec obstat argumentum in contrarium quod imperator non potest facere de libero servum. ergo nec pater. et si fecerit non tenet. pro eo quod imperator non potest facere filium suum sed dicit. unde nascitur non sui iuris sed patris. illa autem lex loquitur quando pater sine causa debita vendet filium.

23 Consequenter quaeritur de peccato in motu sensualitatis. et quaeritur utrum debeamus irasci peccato alicuius. et videtur quod non. quia quilibet tenetur cavere ab impedimento suae salutis. sed ira et perturbatio impedimentum causa quae est formaliter nostra salus. ergo etc. Contra chrysostomus dicit sine ira doctrina non proficit. nec iudicia consistunt. sed quilibet tenetur habere id sine quo suum officium reddetur inutile. ergo etc. Respondeo dicendum quod sicut patet ex doctrina. opera nostra sumunt speciem ex fine sicut ait: facientibus cenam vel prandium. noli vocare eos qui reinvitent te. suple si vis in hoc mercedem vitae aeternae. sed voca pauperes caecos et nudos qui non habent unde te reinvitent. et pater tuus qui videt in occulto scilicet tuam intentionem reddet tibi. unde si quis vult videre utrum actio sit bonum vel malum. inspiciat intentionem finis et circumstantias eius et inde sumat iudicium. unde augustinus 9. de civitate dei. in disciplina nostra non tam quaeritur utrum pius animus irascatur sed quare irascatur. nec utrum sit tristis sed unde sit tristis. irasci non peccanti ut corrigatur. nescio utrum quis sana mente consideratione reprehendat. unde gregorius dicit. in moralibus. summo opere curandum est ne ut ira quae instrumentum virtutis adsumitur menti dominetur ne quasi domina praeeat. sed velut ancilla ad obsequium parata a dorso nunquam recedat. hoc ipsum docet philosophus 3. ethicorum. ubi docet adsumi iram velut instrumentum fortitudinis. fortes quidem ergo propter bonum operantur. furor autem cooperatur eis. Est ergo distinguendum de ira sicut gregorius 5. moralium. quod est ira per zelum et ira per vitium. ira per zelum perturbat oculum sed ira per vitium excaecat. non autem debet obmitti propter aliquem et modicam duraturam turbationem tantum bonum. quando nec operatur ira per zelum sicut patet de finees. quod sine hac ut allegatur est per chrysostomum super 1° matthaei. qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. sine ira nec iudicia stant. nec doctrina proficit nec crimina compescuntur. et de ista dicit psalmus irascimini et nolite peccare. unde talis actus est naturalis ipsius potentiae irascibilis. sicut dicit ieronimus irasci est hominis. iram autem per vitium quod nullo modo debemus adsumere. immo si accidat quod eam debemus resistere. sicut docet apostolus sol non occidat super iracundiam vestram. et haec est illa de qua dicit salvator quod qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. quod tamen potest exponi quod erit peccatum mortale. unde iacobus ira enim viri iustitiam dei non operatur. super quod dicit gregorius quia dum turbata mens iudicium suae rationis exasperat omne quod furor suggerit rectum putat. ubi docet duo remedia contra eam dicens. duobus autem modis possidere animum ira consuevit. primus est ut mens sollicita nequaquam agere quod licet incipiat donec omnes sibi quasi facti potest contumelias proponat. quatenus redemptoris sui probra cogitans ausa se praeparet. ut semper hic cogitans semper contra hic tonace patientiae muniatur et quicquid ad versus sibi improvidus superet. et quicquid non advenerit lucrum putet. 2us modus est ut cum nostra delicta aspiciamus quod alieno sic excessus. et quibus in alios excessimus cogitemus etc. unde patet quod debemus contra peccantes irasci. alioquin incipiat consentire eam. sicut ambrosius dicit consentire est tacere cum possis arguere. isto modo fuit in suis christus irasci contra vendentes et ementes dicens: zelus domus tuae comedit me.

Ad argumentum dicendum quod talis ira non impedit caritatem. immo extinguit cupiditatem. sicut patet 1. de civitate dei per augustinum. sed illa ira quae est per vitium et non per zelum. unde impedit et de illa intellexit.

24 Consequenter quaeritur utrum malum totaliter corrumpit bonum. et videtur quod sic. quia haec sunt contraria quorum unum corrumpit aliud unde mutuo se expellunt. Contra augustinus dicit quod malum non potest totaliter corrumpere bonum. ergo etc. Respondeo dicendum quod duplex est malum scilicet culpae et poenae. culpae autem malo correspondet bonum. sicut dicitur in textu. quod malum bonum. Est malum culpae non est aliqua entitas. sed privatio alicuius debitae bonitatis moralis. nomen mali accepit. hoc autem malum non debet stare per aliquam suam substantiam sed per nomen sanatorem. ut dicit 12. de civitate dei. natura scilicet sua sibi. quia tale malum non potest esse nisi in aliquo ente quod continet cum bono. nec cognoscitur per suam speciem. sed per speciem sui boni oppositi. sicut dicitur de silentio et tenebra. unde tale malum non est ens sed privatio entis. non habet causam aliquam efficientem sed deficientem. ex quo patet quod talis non est aliquis effectus. quia omnis effectus vere veram habet causam. unde sicut de malo quod quaerit patet quod sicut privatio tollit totaliter habitum. sic tale malum tollit totaliter bonum formaliter sibi oppositum quod habitum suum non quod tollere dicatur aliquam actionem sed praesupponit aliquid agens scilicet voluntatem. voluntatem non complentem suam actionem in tantum actione deficit deficientem. applicatur malum id est carentia debitae circumstantiae. et sic alicui carentia non potest esse cum illius eiusdem praesentia. sic non potest esse quod malum huius sit cum bono sibi opposito. et sicut privatio est negatio in subiecto. sic malum huius oportet quod sit negatio alicuius bonae circumstantiae et aliquo subiecto cui non opponitur immo ideo fundatur. propter quod dicit augustinus quod hic fallit regula dyalecticorum quae dicit quod unum contrarium non potest esse in alio. non quod illa talis regula fallat sed quod illa talis exceptio est equivoca distinctio. nam id non est in suo opposito sed in suo extremo. sicut albedo est in isto pariete.

Secundum malum quod applicatur malum poenae semper habet causam efficientem aliquam entitatem sicut adustio in carne nostra in qua est nobis poena quae habet primam efficientem. ignem quae est aliqua entitas. et habet etiam efficientem naturalem quia quidem effectus vocatur operatio naturalis utilis et bona. si debito obiecto applicetur ut pani coquendo vel carni mortuae comestibili. si autem talis applicatio apponatur alicui carni vivae tunc est molesta talis appositio huic et dicitur poena. sed non simpliciter et absolute sed secundum quid. puta secundum huiusmodi patientem. sicut possum dicere panis si haberet intellectum quod esset sibi poena sua positio in clibano. unde talis positio a bono usu administratore non debet praetermitti dato quod non sit commoda huic male disposito. sicut nec praedicator debet praetermittere facere omne solem. dato quod quos oculos infirmos gravet. huic autem malo non opponitur non non ens per illam regulam quae dicit quod quando aliqua duo continentur adinvicem et eorum opposita similiter. ergo si ens et bonum convertuntur malum et non ens convertuntur similiter. unde si quis quaerat utrum tale malum corrumpat bonum. patet responsio quod sicut ens et non ens sunt contradictoria. sic malum et bonum sunt contradictoria. unde nullum tale bonum odit deus. quia nihil odisti eorum quae fecisti. unde augustinus dicit quod malum est privatio modi speciei et ordinis. non quod hic tamen sint tres res sed una secundum 3 suas considerationes. quae ubi magna sunt magnum est bonum. ubi parva parvum bonum. ubi nulla nullum est bonum. quia non est ens. ideo dicendum quod malum non corrumpit totaliter bonum omne. sed sibi oppositum formaliter per modum quem dixi. exemplum de albo et nigro. quorum unum corrumpit aliud non in esse sed in suo contrario scilicet calido et frigido. et sic est in proposito.

Ad argumentum dicendum quod augustinus dicit quod malum non corrumpit totaliter bonum. quia malum culpae non corrumpit bonum naturae. sed bonum moris ut dixi. et sic malum poenae non corrumpit bonum nisi sibi oppositum.

Deinde incurrat peccatum obmissionis quicumque non facit omne bonum quod potest. et videtur quod sic quia ille peccat peccato obmissionis qui non implet praeceptum adfirmativum. sed quicumque non facit omne bonum quod potest est huius ergo etc. maior est vera. probo minorem. quia dicitur in ecclesiastico quodcumque potest manus tua instanter operare. et alibi dicitur in eodem libro qui timet deum nihil negligit. sed ille qui non facit omne bonum quod potest negligit id operari. ergo non timet deum. Contra. omnia illa quae sunt de necessitate salutis continentur in praeceptis. quae cumque faciens homo habebit vitam aeternam. sicut dixit christus iuveni: si vis ad vitam ingredi serva mandata. ergo cum in non fiat mentio de omni bono faciendo. alioquin non reliquetur quod possit cadere sub voto. quod falsum est. Respondeo dicendum quod id est necessarium ad salutem sine quo vita aeterna haberi non potest. planum est autem secundum doctrinam christi quod omnis servans decem praecepta habebit vitam aeternam. quod non esset si teneremur facere omne bonum quod possumus. et hoc satis est probabile. quia non solum singula genera sed nec in genere singulorum esset nobis certum utrum possimus quod facere vel non. et sic quilibet esset in periculo perplexitatis. immo etiam quae facimus si quilibet teneretur facere ad quantum fervore possit. nullus igitur posset salvari. nec esset quis certus quantum possit intendere actum suum. nisi decem autem praeceptis misericordiae et dominus totius consolationis a sua creatura infirma tantum exigeret. unde augustinus dicit quod si quis dicat dominum ad faciendum quod impossibile est suadet quod dominum blasphemare. unde sic tractum est in arguendo. si teneremur omne bonum facere nullum esset consilium. nam ad consilium nemo

26

[illegible]

Quaeritur utrum sit ponere primum principium quod sic produxit alia et ipsum
non fuit productum et non quod sic quia dicit philosophus 2° metaphysicae
quod id quod est maxime ens et maxime verum est causa omnis entis et
omnis veri. Item omnis causa secunda agit virtute primae causae
sed multae causae agunt ergo oportet quod sit prima causa vel agat in
virtute primae causae. ergo est ponere primam causam. Item dico autem
quod duplex est agens cum motu et sine motu. sed agens sine
motu est primum principium. ergo est ponere aliquod principium primum. Quod
autem agens sine motu sit primum principium probatur sic.
agens est principium eo quod ipsum quod sine motu. oportet quod sit primum
quia si esset aliud causatum haberet aliquam causam primam. aut se et ipsum
esset causa secunda respectu illius. sed prima est illa de causis quod omnis causa secunda
agit in virtute influentiae causae primae. ergo cum sit tale
agens agere in virtute et motu illius primae causae et moveretur
ab illa. sed si in sua actione moveretur ab aliqua prima causa tunc

[illegible]

super 10. dicens quia potest sic verbum dei fieri sit quin per verbum dei facta omnia. ¶ Ad maiorem autem fidem faciendam infidelibus huius rei non est pretereundum quod istud verbum non fuit revelatum solum apostolis sed et aliquibus philosophis. Unde refert Augustinus x. libro de civitate 29. capitulo quod quidam platonicus dicebat hoc verbum aureis litteris conscribendum, et locis eminentissimis esse ponendum.

¶ Item ad hoc sunt et innumerabiles auctoritates sanctorum. Ad presens sufficiant due Augustini. Quarum una est in libro contra manicheos, ubi dicit quod voluntas dei omnium que sunt est causa, quia si habet causam est aliquid quod antecedit voluntatem dei, quod nephas est credere. ¶ Item alia est Augustini 3º libro de trinitate c. 4. voluntas dei est summa et prima causa omnium specierum atque motionum. Non enim fit quod non de interiore atque intelligibili aula summi imperatoris egrediatur. Id placuit namque philosophorum cum aliis causis attribuere, cum omnino videre non possunt causam omnibus causis superiorem, scilicet voluntatem dei. Hic est igitur primus modus deveniendi in notitiam existentie dei per scripture revelationem. Sed quia non omnes credunt revelationi scripture, ideo restat secundus modus cognoscendi per considerationem creaturarum dei.

¶ Est igitur 2us modus deveniendi in cognitionem existentie dei sive summi primi principii per rationis investigationem deductam ex rerum existentium consideratione, tanquam a posteriori. Quod quidem sic possit cognosci existentia dei sive primi principii patet per id quod dicitur sapientie xiii. A magnitudine speciei et creature cognoscibiliter poterit creator horum videri. Propter hoc dicit apostolus ro. i. Invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque virtus eius et divinitas, ita ut sint inexcusabiles.

¶ Item dicit Augustinus xv. libro de trinitate c. quod ipsa universa rerum natura proclamat se habere prestantissimum conditorem et immutabilem.

¶ Item Augustinus xi. libro confessionum 2º [illegible] clamant celum et terra quod facta sunt. Mutantur enim atque variantur. Clamant etiam quod se ipsa non fecerunt: facta sumus quia mutata sumus. Se ipsa non fecerunt quia antequam fierent non erant ut a se fieri possent. Est autem vox dicentium ipsa evidentia. Tu ergo fecisti ea domine. ¶ Sumitur ergo duplex rationis genus ex rerum existentium consideratione. Una enim sumitur penes imperfectionis rerum conditionem. Secunda vero penes ordinis connexionem.

¶ Prima ergo rationis inquisitio ex consideratione rerum quantum ad imperfectionis conditionem que triplex invenitur in rebus, scilicet constitutionis vel compositionis / motus vel mutationis / permanentie et durationis. Ex hac autem triplici imperfectionis conditione triplex investigatur ratio qua probatur existentia dei sive primi principii.

¶ Prima autem ratio sumitur ex imperfectione constitutionis vel compositionis rerum existentium sic. In omnibus rebus universitatis causatis secundum philosophum in quibus differt esse et essentia sive quod est et quo est secundum [illegible]. In omni eo quod est in genere differt essentia et esse, et quod est et quo est, secundum boetium de trinitate et secundum methaphysicam avicenne (?) in idem actus et potentia. Sed constat quod omnia ex compositione aliqua constituta sunt. Sed constat quod non compositum habet existere vel componitur a se ipso. Propter quod dicitur 3. propositione libri de causis, quia non se ipsa composuit. Aliquin esset causa sui et esset prius et posterius se ipso, quod est contra communem animi conceptionem, ut idem dicitur. Constat autem quod omne quod componitur ab aliquo componitur et causatur. Unde

in principio libri de arte sic dicitur quod omnis compositionis causa separata esse debet. Non a se ut probatum est. Ergo ab alio, et de illo similiter queretur utrum sit tale compositum quod sic est causatum ab alio, et sic vel erit ire in infinitum vel erit ponere quod sit ab aliquo simplici quod non sit ab alio, quod sit suum esse, existentiam habens non aliunde. Sed hoc est primum principium, quia omne quod est causatum ab aliquo habet aliquid esse ab eo, ergo etc. Hanc rationem videtur facere avicenna dicens quod cum omnia que sunt in universo habeant esse et a sua essentia, preter quod sunt igne et imperfecta oportet ponere unum quod est super omne genus, quod est suum esse, a quo fluunt alia. Id autem dicit esse deum sive primum principium. Unde dicit quod deus est suum esse, et ideo non est in genere. ¶ Ex autem hac suppositione et implicibus sequentibus rationibus, scilicet quod in causis non est abire in infinitum, est communis suppositio omnium philosophorum moralium, quod generaliter tenet omnis philosophus et artes et scientia, quod infinita non sunt de arte. Unde dicitur in principio libri de arte sic quod nulli rei casus est et est potentie in infinitum ascendere, et philosophus dicit 2º libro methaphysice quod in causis motivis efficacibus moventibus et motis est necesse aliquid primum, et in non potest esse infinitas. Cuius ratio est quia si non esset primum non esset motum, quia secunda causa non movet nisi ut mota a prima, quia causa secunda agit virtute prime cause. Et ita si non esset dare primum principium, nullum esset posterius effectum, et per consequens non causa nec principium aliquod. Et sic non esset in causis imprincipiis ponere primum, nulla esset causa, et sic cause non essent cause et principia non essent principia, quod est absurdum et contradictionis implicativum. ¶ Item 2a ratio sumitur ex imperfectione motus seu mutationis. Omnes enim res universitatis sunt mobiles vel mutabiles, sicut dicit Gregorius libro moralium 29. exponens illud apostoli i. thy. vi. quod solus immortalitatem habet. Damascenus et doctores et philosophus i. libro 4. c. dicit quod omnia sunt mobilia vel mutabilia secundum naturam vel secundum electionem. Dicit etiam Augustinus super genesim 8. libro 20. c. quod omnis creatura mutatur, sed corporalis per tempus et locum, spiritualis per tempus non per locum. Omne autem mutabile reducitur ad principium immutabile, a quo movetur vel mutatur, sicut enim quod movetur ab aliquo movetur et ab immutabili. Unde dicit Augustinus super genesim viii. libro [illegible] movetur articulus stat manus, stat cubitus, movetur cubitus stat humerus, movetur humerus stat corpus, movetur corpus stat spiritus scilicet anima, movetur anima stat deus. Unde concedit spiritualem creaturam non per locum moveri, et quod deus omnino non movetur per tempus movet creaturam spiritualem. Cum igitur constat universa que sunt in universo moveri aliquo modo, oportet quod moveantur ab aliquo alio immobili omnino. Quia si ipsum aliquo modo movetur, oportet quod moveatur ab alio, et sic esset in infinitum. Ergo erit dare primum movens quod non movetur, et tale dicitur deus et primum principium. Et ex hac deductione et ratione et philosophus in pluribus locis. Sed autem ponit duplex agens, scilicet unum cum motu, et sic est agens omne creatum, et aliud sine motu, et sic est deus qui est primum principium. ¶ Item 3a ratio sumitur ex imperfectione permanentie et durationis, quod potest accipi dupliciter, scilicet quantum ad originem inchoationis et quantum ad defectum commutationis. Et sic potest ex hac imperfectione formari duplex ratio: prima ex origine inchoationis, secunda ex commutationis defectione. ¶ Prima ergo harum rationum formatur ex inchoatione originis sic. Omne quod est in mundo habet esse non ab eterno. Hac propositionem habet supponi quia infra queretur specialiter. Quod autem non est ab eterno non fuit semper, ergo aliquando non fuit. Sed quod non fuit non fuit

quando autem non fuit non habuit, ergo non sibi non alii potuit dare esse. Ergo si habuit esse habuit ab alio. Illud autem aut fuit ab eterno aut non. Si non, ergo habuit esse ab alio, et tunc similiter queratur de illo, et sic vel erit abire in infinitum vel erit dare aliquid primum ab eterno. Sed primum non potest dari, ergo dabitur 2m. Ergo oportet ponere aliquod primum principium eternum. Hanc rationem facit Ricardus 2º libro de trinitate c. 8. ¶ Item 2a ratio formatur ex defectione commutationis, quia res in se et per se suam permanentiam continere non valet. Omne enim quod a versione incepit in versionem tendit secundum damascenum 2. libro c. 3. et resolubiles sunt in nihilum. Ergo ex se non habent virtutem permanendi, sed ab alio conservantur. Vel ergo conservantur aut a suo principio, quia ab eodem causantur et conservantur. Ergo cum conservent oportet ponere illorum principium illi esse conservatum; ei autem esse si indiget conservari habet principium, et similiter de alio. Ergo vel erit abire in infinitum vel erit ponere unum quod non indigeat conservari. Hoc autem solum increatum secundum damascenum i. libro 3. Ergo tale principium oportet esse increatum, et ita primum. Hanc autem rationem confirmat per id quod dicit Hugo super [illegible] anglice (?) reparatione 2a vel prima parte: omnia inquit que sunt aliter subsistere non possent nisi ipsa divine bonitatis a qua omnia esse ceperunt, et [illegible] subsistunt divina potentie substentante. Dicit etiam Gregorius quod omnia in nihilum caderent nisi dei omnipotentis a quo creata sunt omnipotentia regerent. Item Augustinus 12. libro de civitate dei 29. dicit: efficacem potentiam suam si rebus subtraheret deus non poterunt in eo quod creata sunt aliquatenus permanere. Sic ergo patet primus modus deveniendi in cognitionem existentie primi principii sive dei per rationis investigationem sumptam ex consideratione rerum quantum ad imperfectionis conditionem. ¶ 2a rationis investigatio sumitur ex consideratione rerum quantum ad ordinis connexionem. Invenitur autem in rebus triplex ordinis connexio, videlicet connexio ordinis causalis productionis, gradualis proportionis, et ultimus gubernationis sive dispositionis. Et ex hac triplici ordinis connexione triplex procedit investigatio rationis qua probatur existentia dei sive primi principii. ¶ Prima ergo ratio sumitur ex connexione ordinis causalis productionis sic. In rebus universis est quedam connexio causalis ordinis. Unde dicit Augustinus v. libro de civitate dei 9º c. [illegible] voluntatem actionis, quod approbat Augustinus, quod in rebus causis est ordo causarum. Et ideo non sit causa esse [illegible] nisi precessit. Itaque in ordine quedam sunt que sunt effectus tantum, quedam que sunt cause et effectus, et est aliquid quod est causa et non effectus. Aliquin esset procedere in infinitum, quod est inconveniens ut positum est, vel esset ponere circulum causarum, vel quod idem causet se ipsum, et sic aliquid erit prius et posterius se ipso, et esset causa sui, quod est contra communem animi conceptionem. Hoc autem quod est aliorum causa et non aliunde causatum est deus sive primum principium. Hanc rationem ponit Augustinus v. libro de trinitate [illegible]: causa inquit rerum que facit et non fit est deus, qui est creator omnis corporis et omnis spiritus; ipse deus spiritus existens utique non causatus. Alie autem cause et faciunt et fiunt; alia autem fiunt magis quam faciant. Item Hugo libro i. de sacramentis parte 2a c. 20. hanc eandem rationem evidentia ponit. ¶ Item 2a ratio sumitur ex connexione ordinis gradualis proportionis sic. Videmus enim res ita graduali proportione dispositas esse quod alie sunt aliis meliores et nobiliores. Si enim essent equalia non essent, secundum Augustinum libro 83 q. xli. q. In hoc autem ordine sic necesse est

aliquid preminere ut non habeat supra se aliquid. Aliquin si sic esset ordo graduum in infinitum procederet, ut nullus in gradibus poneretur quo superior aliquis non inveniretur, iam multitudo rerum nullo fine clauderetur, quod est absurdum. Et ideo necesse est ponere summam naturam, sicut expresse deducit hanc rationem anselmus monologion x. ubi concludit quod id quod est tale sit necessario maxime et optimum. Hoc autem magis non potest esse nisi ipsa sit perfecte, et omnia per ipsam et ex ipsam. Et hec est primum principium, cum omnia ipsum [illegible], et entia sunt et bona, oportet quod hoc habeant ab eo quod summe est vel quod summe bonum est, sicut ipse anselmus monologion probat i. et philosophus dicit 2º libro methaphysice quod summum in unoquoque est causa omnium que participant illam naturam illius generis. Dicit et boetius libro de ebdomadibus quod omnia quecumque bona sunt a summo bono sunt. Item et hanc rationem deducit Ricardus v. libro de trinitate xi. c. et c. xiii.

¶ Item 3a ratio sumitur ex connexione ordinis vel gubernationis sic. Cum illa que sunt in mundo omnia quedam convenientia deducantur, licet in se diversa sint et contraria, omnia in ad se convenientia sunt ordinata, et proprios se habentia ad proprios fines. Sic patet quod tam illa que finem non cognoscunt quam illa que cognoscunt propter finem uniter agunt, et universa se coadunant, et contraria contra se sublevant, et hoc dico naturaliter, et tota in summum bonum uniter appetendo tendunt. Talis igitur convenientia non est in illis nisi in providentia et gubernatione alicuius agentis, a quo tales naturales leges omnia acceperunt a quo condita fuerunt, ut sic invicem convenienter ordinata universaliter ad primum principium sic in suum finem ultimum ordinantur. Id enim est duplex ordo quod deus gubernator adminiscetur universo, scilicet ordo rerum ad invicem et ordo rerum ad ultimum finem. Sicut duplex est ordo in exercitu, scilicet omnium ad invicem et omnium ad ducem, et primus ordo est propter secundum, ut dicit philosophus xii. libro methaphysice. Talis igitur ordo rerum ad invicem et omnium in ultimum finem manifeste convincit illum finem ultimum esse primum principium, quia finis ultimus est id quod ultimo intenditur, ut dicitur in v. methaphysice. Primum autem principium non potest ultimo intendi nisi quia se ipso, cum ipsum sit super omne. Unde ipse deus est primum principium et finis et ultimus, quod omnia propter se metipsum operatus est. Et ideo dicit apocalypsis i. ego sum alpha et o, principium et finis. Hanc autem rationem de divina providentia vel gubernatione facit damascenus 2º libro 3. [illegible] creationis gubernatio et providentia docet quoniam deus est, qui hanc universitatem constituit fecit et continet et conservat et semper ei providet. Qualiter enim magis contraria nature, ignis dico aque terre et aere, in unum mundi conservatorem convenissent, et indissolubiliter permansissent, nisi aliqua omnipotens virtus contradixisset et semper indissoluta conservaret? Sic quasi autem morem hoc regit ingeniosius et sine prohibitione morum. Nonne artifex horum, et qui in rebus imposuit omnibus secundum quod totum hoc machina fieret et deduceretur? Quis autem artifex horum nisi qui fecit hoc et ad esse deduxit? Hic autem quis est nisi deus? Hoc autem et dicit Hugo in [illegible] super [illegible] anglice (?) reparatione 2a parte, quod omnia que sunt participant providentiam manantem ex deitate, que de fonte et primo principio omnis bonitatis que est causa omnium, cum sit causa omnium ab ea bonitate procedit omne bonum. ¶ Ad primum argumentum in oppositum dicendum quod in mundo non est adeo nocivum quin habeat legem utilem vel nonam.

caz· ſut ꝯ neceꝯtatis· cui cauſe ē aſſignare alia caz· ſine qua nō eēt illa ſ. ca· qm g° dr̄ q͛ nec^a nō poſſunt nō ēe. vn̄ q͛ manentibz ſiml' pncipiis vlibz· ⁊ legibz vlē ē. q; illa nō fuiſſet ut ꝯſuaret ñ ab a° ſ'ioꝛi· pn̄ci^o oenit pducta iſuo eē ori^m. ⁊ ſic pōt accipi illa ꝯparato q͞ ponetur ans· ut dicat^r detiatō legis vlis· ⁊ uigo ris· ad pmanendū iſuo eē ⁊ operandū ſm exigentiā ille vi· ⁊ mutabilit^r ꝯuīt ē de ſe· ſ; illa determinatō ⁊ illa pncipioꝛ iſtitutō· ⁊ ꝯſuatō oranie dependet ab ipo pmo pn̄ci°. ¶ Ad 2^m de limacia dr̄· q͛ lz ant^e aplibz dicat^r q͛ ñ ē aū eē ⁊c̄· tn̄ ſic pz iſpiacentia ulia· ñ ſit aū eē ⁊c̄· ⁊ tn̄ nō ualet q̄ p° pncipiū· ſit vl' iſ. ſita cau^e ē. intelligit^r q̄ ſut natacaz hre· vl' dehuſ q̄ ſp̄ tat^e ad unitatē· nō de p° pn̄ci° q͛ ē ſup uni^s.

¶ Ad 3^m q͛ ſic̄ p° pnci^o· i° ē ſiplicaſſim' ⁊ abſtractiſſim·

[illegible]

sz imo oz ee p oia actuale. z n hz de po. sz actua lissim e pfcissim. sz pfcissio nlla e dee pfcio. Si g sut duo pma pn. eput pfcissia. g neutru deficiet pfcio alteri. sic ide eput oio. hac roz fac dam. i. l. c. v. cur ds ho. It se si e p pnci. necce e ee omipo. p p pm pnapm pduc de nichilo. sz de n nllm pnapm pot aliqd pduce n ipz sit ifite po. z sic oipo. ppt q dic aug. l. de fid. ad pe. 2. q res de nichilo pducere actore sun. odut omipo. si g sut duo pma pnca. sut duo omipo. sz omipotens pot destre ae a. ase. z pduce de a ase. sz no e omipotetissim. q pot ab a pduci ul destrui. g si sic utrqz poterit destre utrqz z sic neutru e omipo. z p gns neutru p pnci. z h e ro. Ric. i. l. de tni. xxv. It sic p pnci e sum. h ipo q p. sz sum e aq oia z ad q oia ordinad. si g sut duo pma pnca. utrqz ordiabit ad altm. z sic neutrum erit sum. z p gns neutru erit p. g si sut duo pnca pma. neutru e sum. hac roz fac ans. monol. 4. c. z Ric. 2o. l. de tni. xiiij.

It sut ro exator. ul pnapior ditate. ul ppetate. cu. n. ee cator dependeat totu a pma ca. ul acais pmis si ptes sut. io p ppetates pnapior e deuenire incogitoz pmi pnci. ul pmor pncior si pla sit. Exosi aut pnapior. quadruplici ondit ee un pmu pnci oiuz. Et p exgnat exnie. z odronu gnaliu. boni. unitatis. z uitatis. rone uniulalit. z icqlit pta. 2o ex calitate influete admiistroe gradualr z ordialr gcata. 3o ex opatatis mutue gcordit z pportionalr gaiata. 4o. ex uniusi vapa mlti. ad un ultim finalit tinata. p g ondit unitas pmi pnci. ex gnat exnie rone uniusalit z ie qualit pta. gnat exnia e ee un ul z boni. q re puut in oibz exnibz fm magis z min. sin sint grupia siu incorupta. e aut phor z scor cois snia. q qn aliqd ine plibz ipsce fm magis z minus. oz q isit oibz p aliqd cui gat pfce z pfce. g oia h. s. entia ee. un ee. va ee. z bona. q sit in oibz exnibz oz q isit eis p aliq un. q sit su me tale. h e snia phi in pnci metha. z ansel monol. i. e ne ebendu z c. z boeci. 2o. l. de gsol. q dic q ome inpfcm. ab aliq uno pfco thit orgine. ad h sut roes scor ifite auctori. q dnt q ds rone sue bonitatis e ca oiuz. h dic aug. xi l. de. ci. di. 28. z ide. q. l. xi. z ans de gcordia. pscie. z h. ar. vel de ua re. u dic q ois spes ab uno do e. q e uitas. z un solus oiuz. atqz oiuz cenia. ex qua e oe q e inqntu e. q gaqd e inqm e bonu e. q tm z aug. l. de na boni q mani cheos. in pno. It sult ro. ex 2o. ex calitis.

influenat admistrone. gradualit z ordinalit gcata. id. n. pncm q no pot re pduce no pot gsuare re n c moue pnapalit. q no uni i uraz posse influe. pnapalit. i. expra uitute. n c res q no sunt ab a pnco pducte sut nalit z pnapalit ad ipz ordinate. sz sic se ht q ds luas catas oez mouz. sz differet q stas spuales p. z p illas corpales. corpa. n. sbdut spuali. un angli sriores illuinat inferiores. z ifiores mouet corpa celestia. z corpa celestia influut. i igrup z corup uitute sua. g alie cae adminst ant aliis. sua pfcaz gsuatoz. z corlia gsuate p influetia icorupabilu. g h admistro deriuat ab uno pnco. sz ille e ad ministrare cui e gce. hac roz insinuat aug. viij. l. sr gen. 3o sumit ro. ex opetatis mutue actono gcordie z pporte galiata. q. n. gstia ex tot rebz gris gsuce z galice. z re ea guideue sibi mutuo grari. se foueat n pot ee n p un pmu pnci oiuz. un h inse sic gre. tn ingta gnexionis gali inuenitur ordi z ppor. q. ptes alis q intoto ali q sibi mutuo sbsuiut. hac roz fac dam. l. p. c. 3o. quo igd. 2bz exnibz pnapius gubnabit mundus. pugna igubnatibz gsiderata. ide 3o. c. sz z ipa cutonis pmaneia gsuato. z gubnato. doz nos. qm ds q hac unitate gsiste fac z gtinet z gsuat sep ea pruda. qualit. n. nec gre ignis dico z aq celi z terre i unu mdi gsuatoz gueuisset. z dissolubiles p masisset n aliq ut oipotens gcredisset. z sep idissoluta gsua ret. sic. h aut no e n ds. 4. sumit ro. exuniusitas vapa mlta ad un ultim n lit z finalit tinata. yd. n. q e finis ultim oiuz. id e pmu pn oiuz. un dic phs. 6. metha. q pm pnci agens z ultim finis gcdut i ide nuo. un ponit q p pnci moues mouz. ut desidat ab oibz. h aut e ppoz soli di ultim finis moue oia irone desidati. un dic phs. xi. metha. q dupx e bonu uniusi. sic dupx ordo. s. rer ad iuice. z ipar iultim fine. sic in exitu e ordo milit ad iuice. z ordo ad ducem bonitas aut ordinis pnca e ad ultm fine. un dic q bonu uniusi e bonu sepatu. q e exca pma. adq sic ad fine ordinat oa a. z e bonu iordie uniusi ad iuice z id bonu e ppt pmu. sic in exitu e bonu ordo cor q sut iexitu ine se. z onis e ordiant ad un bonu. z ad iuice. ex hui g. q e hui finis totu uniusitatis. exq diait oia ee bona necce e ee un pm pncm. exq dicant oa exnia. ide. n. nuo. It pncm z finis. diat no eet un finis. no eet bon. no eet aut un finis. si no eet un pncm. z io dic alibi phs. q q ponut plies cas. s. pmas. tollut naz boni z no pnapat. un dic tyo. i l. angeli. rer. q. c. 2a. pte. q ppu e h ee oiuz. z bonitatis. si p oia no care ea q sut ad gone sua sic uniqz. cor disstit. q exponens g hug. dic. ppt bita bonitas ea q

admit ad se reuocat. z reformat. q ppu illi e excel benigtate. illa q ee acceperut z eu ad sua bonitate uocare. iqntu uniqqz capax ee pot pticipatoni illi. z ppt h dic ipe xps. apocal ultio. Ego sum alpha z o. pncipiu z finis. Exhus ma pz. rer exniu iuniuso. no posse ee n un pmu pncipiu s. dm. uniusa a machina fatue fictonis hotiee. pstinit z ad nichilat. gfractas z cominutas. petribz ei ficalibz un z sua mocia. z fulcimta. ppoita facilime dis soluit. Auctes q uidenr pone pncpe ul dnm hui mudi aliu ado no z hui no locut rone uie sz uitose corruptonis sradere. It no dr ds innetu testamto atenebris incepisse. q fm la siliu pus epireu fec. q z si no fecissz n pp h dicet atenebris inchoasse. h. n. gnalit tenendu e q ds res de nichilo pduxe z io res de se hnt ipfcone pfcone aut no hnt n ado. z q sic ipe ide p pz p aplm. 2. ad cor. 4. q dio q deus dix de tenebris luce splēdesce. ge. i. h g pz q ds pfcores forcis. induc s q mag elagant res a sua inpfcone un pfco rer sep attribuenda e ipi do. inpfco uo re bz q de nichilo. z si actes hui ipfcon t icat ee ado. h e intelligendu q n remouet. Ad pm obz q oppoitor oppoite sut cae z c. Ds. q id ubu e intelligendu de effcibz inqntu gpant ad cas intnsecas pticulares. z imediatas z nles. ita q ca intnsecat q exte nsece cae intelligant nales. no. n. pot hr uitate de cais uolutariis siu extnsecas sui intnsecis. q ui cas e potestas ronai. se hns ad oppoita. fm sc. un dic phs q poas ronales sut ad oppoita. pos uo nales sc ad altm tm. gnitensecas pz ex in artifice q ead uas po fai dulsa z gria inartificiais. sic pz imotu artificiator ul gete z i i extnsecis. q ho sua uo. mouet se ipz i oppoita. It no pot hr uitate de extnsecas nlibz ulibz ul meas. q sic pz sol dissoluit glacie. z gsolidat lutu. pmu aut pnca e ca extnseca uolutaria. z ulis. z io n oz q sit diusitas ul gnetas imp pnci. sic e inpnapiatis. ab ipo. Ad c q gr dicat. Dico q illi cae ppique gnor effcuu hnt alias cas oppoitas. n c tn ppt h e abire iifitu sz ire deuenire ad duas cas pmas nles q an se no habebut alias cas nles. sz tm uolutari s dni.

Ad 2m q ca assilat sibi effcm z c. Ds q alit assi lat sibi effcm ca uolutaria. z alit ca nlis. na ca nal si pfca e assilat sibi inspe sic ho hoiez gnat. z ulr ingnt uni. n sic defec apte ni ul suscipietis. sic pz de eqs q gnat mulu z asina. si aut sit ca nlis. ulis ul in meta. z ipsca tuc assilat in aligbz gditonibz remotis fm exigntia sue uitutis. z dispoz mtie siu suscipientis. q act actior sut ipatiete z dispo. sic pz ingnone eqa. Ca uolutaria assilat sibi effcm.

qnt ad ydeale represetatoz. q agit ut pcogtas. z qnt ad gnales gdicones entas. q sunt unitas uitas bonitas. q sunt gnales cae z catoz. z io ds ul pmu pnci cu sit ca uoluntaria. pfca sufficietissie assilat sibi oia qnt ad ydeale represetatoz. ita q ei effcs meli cogscet in ydea q inse. ita pfce assilat illi ydee. z i h attendenda e pfco assilatonis effcuu ad ca uolutaria. a aut assi lato no oz q sit pfca. z ita assilat ois effcs cae pme s. inqntu pticipatone bonitatis ei fm mai z mi. iux dispoz beneplaciti ei. Ad i q gr opponebat q si cat e assilare. z c. Ds. q p ca assilat suos effcs s pfcos p expssione ydeale. qnt aut ad alia cor assilatone assilat sibi pfce fm ordine z dispoz sue sapie. fm q sep opat. Ad i q gr obiat. q ca uoluntaria e nobilior z c. Ds q ca uolutaria dr ee nobilior q ag ase ipa. ca aut nal no. qn aut dr q ca pfca z c Ds q n e fm modu suu. Ad 3. q ide manes ide z c. Ds. q id intelligendu e de agente nli z limitato. no de uolutario z uli qle e pm pnci. ul de pnca q opat p ad ase. q ht nare dispoi. fm nara opz. no aut de illo q opat se ipo. talo. n. nuqm nariat induisis effcibz. Ad 4. q impo e effcm n ee z c. Ds q id no e ul de ca q no est sufficiens. q ita de nec no ponit l gicat effcm. Si aut intelligat de ca sufficieti. q ds q n e dup. s. nl z uolutaria. si nl q illa ag p imperu. nec uqm pot se retrahe nao ponit effcm. un no pot ee sol psens corpi p qn illuinet z ignis rei qn calefiat. si sit sufficiens. Si aut sit uoltia. sic dico q pot q pot age qn uult z no age. sic ho e ca sufficiens loqndi z tn no sep logr sz qn uult. z hm. z io ds q e uolutarie agens. h sit itam oi rei pot no age. siu influe ad ei gsuatoz. z tuc res pot orripi z in n. Ad 4. q meli e ee duos q unu. Ds q h id ul e qnt ad hoies. q sut ipfca z idiget mutuo auxilio z supportatone. sic pz p id q sapiens ime ad iugit. no aut de do q nulli ingdiget auxilio. Ad c q q obiat Ds q p pnci e sui in multiplicatiuu z diffusiuu q cu i eo pfca bonitas repiat. n e dare aliq un q possit sua bonitate represetare. imo oia q sut necdu nu illa bonitate possut pfca represetare. pm aut pnapiu no e represetatiuu alicui bonitatis z io no oz q ideo mlta.

Abito expcedentibz q pmu pnci oiu rer sit un tm. Qr nuo utm opteat ipz pmu pncipiuz pduce ubu sibi gstale siu fyrm an pduc cone rer. Et uit q no q sic maitiuis no re pit pfca silitudo. qnt ad pas. i n qnt ad gditone p tdas. n eni inuenit in cata q sic sume bonu eem. imsu z hi. sic n inuenit q sit trinu z un i eenia. g no obstate ipfca silitudie. si catar pductio necco psuppoit ubi emanatoz. sic pmi pnci eenitate z imsitate. ita cogscet ubi emanato. aphis sic cogscet. eenitas imsitas z isitas. pmi pncipii.

Qstio ista pt accipi sbperha itellctu·

pna[tis]. — intellectu

potest autem ratio iam tacta confirmari per auctoritatem Anselmi libro Monologion xxxii. ubi sic ait: necesse est summum spiritum sicut ipse intelligit alio quin summe sapiens non esset. — Secunda ratio talis est. De intellectu verbi divini qui genuit et in quo principaliter est dispositio omnium agendorum. quod sic probat Anselmus libro Monologion 33. per totum verbo dicit se et omnia. Cum rerum ~~ipse perfecte~~ ipse perfecte usque ad 34. quod sic conceptio se potest accipi. verbum est expressa similitudo patris perfecte ipsum representans. ergo cum in patre sint omnia que facta sunt. tamquam in summa sapientia et summa ratione omnium et futurorum. necesse verbum quod perfecte exprimit patrem est non solum similitudo representativa patris sed et omnium fiendorum a patre. propter quod dicitur quod pater ab eterno generando filium omnia in eo disposuisse. si ergo constat quod pater per suam sapientiam mundum produxit. necesse suam sapientiam aspexit et intellexit antequam mundum produxerit. sed sapientiam aspiciendo et intelligendo verbum genuit. verbum autem generando suam perfectam similitudinem expressit. et in similitudine sue sapientie et in dispositione omnium disposuit. et ideo necesse ante mundi productionem. ad minus ordine nature etiam si mundus fuisset eternus. mundum ipsum in verbo disposuit. Ad huius autem rationis confirmationem est auctoritas Augustini quod ad Orosium sic ait. q. xxiiii. dilectio dei verbum est. unde omnia verbum generavit pater. coeternum et consubstantiale sibi in quo omnia disposuit. — 3a sumitur ratio ex parte mundi creati. mundus enim est productus a deo ut aliquid extrinsecum. et ut ipsi primo principio est representativum sive expressivum. et secundum hoc potest formari ratio duplex. — prima ratio talis est. omne agens nobile perfectum et actuale prius producit aliquid sibi intrinsecum quam extrinsecum. sicut patet de igne et de sole que sunt duo agentia nobilissima. et etiam in nobis ipsis hoc experimur. prius enim verbum interius concipimus quam verbum sensibile exterius proferamus. sed deus est agens nobilissimum perfectum et actuale. ergo prius produxit verbum sibi consubstantiale intrinsecum quam mundum qui est quid extrinsecum. et hec ratio potest confirmari per Hugonem de sacramentis in libro parte 3 capitulo xx. — 2a ratio talis est. prima est quod omne imperfectum reducitur ad perfectum. sicut imperfecte calidum ad perfecte calidum et potentia calidum ad perfecte calidum. unde dicit Boethius libro de consolatione. quod omne imperfectum ab aliquo perfecto sumit originem. et iterum quod est ... per protractatorem secundum prius et posterius. sic philosophus 2o metaphysice. ergo id quod est imperfecte et partialiter representativum summi principii. oportet necessario reduci ad aliquid quod perfecte simpliciter et perfecte sit representativum ipsi primi principii. sed omnis res est talis a ab ipso deo est talis. ergo necesse oportet ponere aliquid quod ipsum principium principaliter representet perfecte et simpliciter. hoc autem est verbum eius. ergo necesse omnia creata presupponunt verbum increatum tamquam id ad quod omnia ultimo reducuntur. — 4o sumitur ratio ex parte modi productionis utrobique. verbum enim producitur per modum nature. mundus vero per modum voluntatis. item filius per modum operis naturalis. sed mundus per modum operis artificialis. et secundum hoc duplex est ratio. — prima talis. propter prioritatem fecunditatis nature. prius fecunditatis voluntatis. oportet ... procedit a fecunditate nature precedat originaliter spiritum sanctum qui procedit a fecunditate voluntatis. secundum quod dicitur ratio ... et tenens fides catholica. sic enim secundum intelligendi rationem ... procedit voluntate. in fecunditate nature fecunditate voluntatis sic dicit Ricardus libro de trinitate. et prima per generationem procedens ex fecunditate nature scilicet filius originaliter precedit personam procedentem ex fecunditate voluntatis

ita quod non solum illam precedit sed et ipsam originaliter producit licet utraque sit coeterna et consubstantialis principio a quo procedunt. ita quod nullo modo potuit intelligi productio spiritus sancti. nisi prius intellecta productione filii. et hec propter completissimam perfectionem fecunditatis ipsius nature. ergo multo fortius illa productio verbi propter perfectionem illius nature fecunde ex qua procedit. necesse originaliter et realiter precedit productionem mundi que imperfecte et deficienter ab illa voluntatis fecunditate procedit. — 2a ratio est ista. Omne artificialiter productum. producitur per artem et per conceptionem agentis. conceptio autem est per similitudinem rei. que quidem est precognita. verbum vero est ... producit non presupponit aliquid per quod producatur. ergo cum mundus productus sit a deo per modum artis et conceptionis. similis ipsi et talis ars et conceptio sit verbum eius. verbum mundus aliter potuit produci. constat quod mundus non potuit produci non producto verbo. Et hec veritas confirmatur per hoc quod dicit Augustinus 6 libro de trinitate capitulo vi. filius dei in quo est eius verbum perfectum. cui non desit aliquid. ars quedam omnipotentis dei plena omnium rationum viventium. ... novit deus omnia que fecit per ipsam. omnia enim arte ... facta sunt. etc. Confirmatur etiam per Anselmum libro Monologion x. ubi sic ait. nullo pacto fieri potest aliquid ab aliquo rationaliter. nisi in eo agentis precedat aliquid quod rei faciende exemplum. hoc et dicit idem x capitulo. patet ergo expedita prima principalis. necesse prius produxisse verbum sibi consubstantiale scilicet filium. antequam produceret mundum. et hic est unus modus solvendi ad questionem. — Nunc ad questionem secundum alium modum solvendi. et dico quod existente ... in esse necesse presupponit emanationem divinarum personarum. hoc autem ostendens sic intendo procedere. — primo ostendendo quod in deo sit summa simplicitas. — 2o quod in deo sit personarum pluralitas. — 3o quod hec pluralitas est eterna. — 4o quod hec pluralitas est in per emanationem unius ab alio. — 5o ostendendo emanationis modum. ex quibus apparebit veritas questionis. hoc autem ostendere intendo probare supponendo unam communem conceptionem de deo quam omnes quilibet concessuri sunt. hanc scilicet quod in deo est summa perfectio. hoc ergo supposito sic procedo ad ostendendum primum. — Ubi est summa perfectio. non esse potest quod imperfectionem includat. cum ergo omne compositum et omne mobile imperfectionem includat. non in deo esse potest compositum. sive mobile. consequitur ergo quod deus sic simplex non potentialitatem habet admixtam. Ex hoc autem sequitur ulterius quod sit summe intellectualis potentie et libertatis sic. — Quanto aliquid magis elevatur a potentialitate tanto efficacior potentia intellectuali et liberali. cum ergo deus non habet potentialitatis admixtum imo sit actus purus. erit potentissimus intellectualissimus et liberrimus. est ergo in deo summa sapientia potentia et libertas. item ubi est summa potentia et sapientia. non potest esse alia potentia quam sapientia quia si esset alia sapientia a potentia. possibile remanere potentiam sine sapientia. et sic esset potentia insipiens. et sapientia impotens. et sic neutra summa. eadem ratione nec alia essentia quam potentia quam sapientia quam libertas. quam et cetera que sibi attribui possunt. Convenit ergo si omnia sunt unum. quod sic et summe unum. nam alias non essent summa. Sed ubi omnia que sunt. summe unum sunt. nulla est compositio. et ubi nulla compositio summa simplicitas. est ergo in deo summa simplicitas. — Secundo ostendo quod sit ibi personarum pluralitas sic. ubi est summa perfectio non potest deesse summa caritas. cum ergo in deo sit summa perfectio. est in summa caritas. tunc suppono quod caritas de sua natura est apta nata ferri in alterum. ... amor esse ut per eum congregatur consolatur

et ferat in alterum. ait sic. — Nichil est summe perfectum quod in summo non habet id quod aptum natum est habere. sed caritas est apta nata ferri in alterum. ergo non est summa nisi per eam huius feratur in alterum summo amore. Cum ergo in deo sit summa. summo amore per eam deus diliget alterum. sed non quod non possit taliter diligere nisi divinum. sic. Quicumque non summe diligibile summe diligit. dilectio est inordinata. sed nihil extra deum est summe diligibile. ergo quicumque extra deum aliquid summe diligit. dilectio est inordinata. tunc sic dilectio summe perfecta nullo modo potest esse inordinata. sed in deo est dilectio summe perfecta. ergo nullo modo inordinata. ergo nullo modo summe diligens nisi deum. sed supra probatum est quod summe diligit alterum. ergo necesse sequitur quod ille alter sit deus. sed non est nisi unus deus. ergo oportet quod in deo sit unus et alter. quorum uterque sit unus deus. unus diligens alter dilectus. — hoc idem in sic. Sicut amoris est diligere alterum. sic et eius est velle ab altero diligi. ergo ad hoc quod summo perfecta sit caritas talis debet esse ille dilectus. ut sic summe diligit. summe dilectione rependat. summe dilectione rependere nequit nisi sit summus et per consequens deus. Sic ergo probatum est quod uterque sit deus. — Item eodem modo ostendi debet esse 3am personam sic. Summe caritati non potest deesse quod in caritate est melius. sed optimum quod in esse caritate. est ut quem summe diligit. summe velit ab alio diligi. magne enim infirmitatis est indicium. non posse pati consortium amoris. ut ait Ricardus de trinitate. sed hoc esse nequit si sole due persone sint. diligens scilicet et dilecta. ad hoc ergo ut summa sit caritas. oportet ut quibus harum duarum summo studio requirat condiligentem. et condilectum. Et sic ad hoc quod sit caritas summa. necesse est 3am esse personam. et sic probatum est in divinis esse personarum pluralitatem. — Tertio ostendo quod ... eterna sic. probatum est supra in deo esse summam simplicitatem. in arguo: ubi summa simplicitas nulla varietas. sed ubi de novo aliquid advenit adicitur variabilitas. ergo oportet ut in deo non de novo adveniat. sed unicuique non de novo advenit quod in est eternaliter est. ergo cum in deo pluralitas sit esse personarum pluralitas. oportet eam eternaliter esse. — Item ubi summa perfectio non accrescere potest. sed deus ab eterno est summe perfectus. ergo ab eterno non sibi accrescere potest nec potuit. — Quarto ostendo quod hec pluralitas est in per emanationem unius ab alio. sic. ubi summa caritas est in summa connexio. et ubi summa connexio. summa germanitas. sed in personis divinis ut probatum est. summa caritas est. ergo est in summa germanitas. sed non potest maior esse germanitas quam inter personas producentes atque productas. ergo oportet ut hec ad invicem se habeant. ut sint producentes atque producte. et sic sunt in per emanationem unius ab alio. — Item ubi summa perfectio. nec perfectionis deesse potest. ergo oportet ut natura divina cum sit perfectissima. nichil perfectionis desit. sed fecunditas spectat ad nature perfectionem. ergo oportet ut natura divina sit fecundissima. sed quod in deo ... ad intrinseca ponitur possibiliter esse. ... eo quod supra probatum est. esse divinum non habere possibilitatem admixtam. oportet ergo in esse emanationem ... fecunditate. — Item probatum est quod in deo est summa simplicitas. sed ubi summa simplicitas summa communicabilitas. et nulla diversitas. ergo oportet ut natura divina sic summe communicabilis indivisa. et sic oportet ut in omnibus illis tribus sit omnino eadem. et communicata. sed quod est in pluribus per communicationem. est in per emanationem. ergo et cetera. — Quinto ostendo communicationis modum sic. Quicumque aliquid emanat

ab alio. necesse est prius intelligere a quo emanat quam quod emanat. cum ergo in personis divinis scilicet una emanet ab alia. necesse prius intelligere illam a qua emanat. sed probatum est hanc non posse esse ordine ... duarum. ergo oportet ut ordine naturali intelligentie. est ergo una prima in divinis persona. a qua emanando accedit. et que nullam generat alius. — Tunc sic. Quicumque generat aliquid aliud. aliqua sua actione generat. sed ergo prima divina generat naturam divinam aliam. aliqua sua actione generat. sed probatum est supra quod deus est intellectualis natura. ergo oportet ut generet actione intellectualis nature. sed intellectualis nature duplex est actio. intelligere scilicet et velle. ergo oportet ut alio horum. — sed nunc quod prima persona producat per intelligere. sic. horum duorum actuum alterum oportet esse naturale. sed non potest esse velle. relinquitur ergo quod intelligere. quod non velle patet. nam actus naturalis immediate in natura. consequitur ad perfecte. sed velle non in est immediate nature intellectuali. imo mediante intelligere. ergo cum intelligere sibi immediate insit est naturalis actus. tunc arguo. probatum est quod prima persona generat naturam. et ex fecunditate nature. et per aliquam suam actionem. tunc sic. Quicumque communicat naturam ex fecunditate nature. generat eam per actum nature. sed prima in deitate persona generat naturam divinam ex fecunditate nature. ergo generat eam per actum nature. et hinc habetur quod ... sit pater. cui communicat ut sit filius. quia talis generatio dicitur ... generatio. quando scilicet aliquis procedit ab alio in conformitate nature et per naturalem actum. — Item ubi summa perfectio nulla potest fieri additio. sed in actu divini intellectus est summa perfectio. ergo nulla potest fieri sibi additio. oportet ergo ut quod procedit per actum intellectus. hoc in se omnem rationem intellectualis in quo quidquid est intelligibile ibi contineatur. sic ergo est ars plena. et exemplar omnium rationum viventium. — ulterius quia probatum est supra quod summa potentia sapientia libertas etc. non sunt alia quam summa essentia. sive natura. et filius per actum intellectus sui per generationem natura generata est summa essentia. per consequens summa potentia summa sapientia etc. et illa eadem quam pater habet. et ideo est idem deus. idem omnipotens etc. in quo est omnino unum cum patre. excepta relatione. ut vere dicere possit. id quod scribitur in Johanne. omnia que habet pater mea sunt. — Considerandum nunc ulterius quod 3a persona per hunc modum procedere possit. ... quod non tali ratione non possunt plures esse persone nisi sit ad invicem distinctio. sed si 3a persona per hunc actum a prima procederet non distingueretur ab ea. ergo non esset alia persona ab ipsa. probatio assumpti. patet est quod in nullo differt filius a patre nisi quia pater naturam divinam habet a se et dat eam filio. filius a patre recepit eandem. nichil ergo habet per quod constituatur nisi per generari a patre. ergo si alia persona per hunc modum diceretur procedere. nichil habet per quod constituatur in esse. nisi per generari a patre. et in ratione alia et non alia. quod est impossibile. oportet ergo quod per alium actum procedat sed non est in nisi actu voluntatis. Tunc ostendo quod per actum voluntatis non potest a solo patre procedere. probatum est quod eadem omnino voluntate quam habet pater. habet et filius. ergo et idem actus voluntatis quod est patris est et filii. ergo si per actum voluntatis procedit a patre. eadem ratione procedit a filio. Ex quo evidenter apparet quod quia non est sibi generata natura per actum nature. a neutro filius dici non potest. Ex dictis potest patere quare 3a persona. spiritus sanctus scilicet dicta est. natura a patre et filio per mutuum amorem procedit ut dictum est. duo enim omnino conformes in voluntate. et mutuo se omnimode amantes. unum amorem. sive unum spiritum spirare dicuntur. et quia horum amor omnino sanctus est. spiritus sanctus ratione dictus est. Sicut supra dictum est de filio. in hoc oportet dicere. quod hunc actum oportet esse summe perfectum. infinitum et per consequens oportet personam omnino perfectam et infinitam procedere. in quo nil perfectionis. in amoris generatione sibi possit addi. nec oportet ipsius aliquid amoris ratio invenire quam et in omnia que pater et filius diligit. hoc autem.

hi amore diligunt. — Consimiliter ergo 3. intelligitur in divinitate esse personas.
eadem 8 natura. essencia sapientia potencia. voluntate et quicquid in eo hu
ius. quarum prima h[abe]t ho[c] non[?] immo hoc unum habet a se ipso. et per actum generacio
nis dat filio. et alia hoc idem nascendo accipit a patre. Et tamen per istud
quod habent adinvicem inter se distinguntur. Sed solum istis relacionibus
que sunt habere a se et dare uni per generacionis actum. et recipere ab
uno per generacionem suam nativitatem. et nulli sic dare. Et hec
distinguntur a 3ᵃ. non per aliquid quod habent. sed solum distinctio in
habendo. quia scilicet due per actum voluntatis sibi spirant spiritum sanctum. et
ipsa accipit et nulli spirat. accipit igitur actum spiracionis. Et tamen quia
procedit ab una per potenciam suam procedit ab alia. et sic per sapienciam
sic per voluntatem. processione dico extrinseca. Queritur tamen inter
actum intelligendi. intercedit filius et quid medio actu voluntatis
medians. scilicet. Sic ergo pater primo intelligit per filium. quia mediante
actu quo producit filium. immo quo est ipse filius. sic et spiritus sanctus quo diligunt
diligunt. scilicet. quia illo actu quo est scilicet filius cum eodem actu
intelligit. quia sic pater intelligit generando. sic filius nascendo.
ut dicitur Io. pater diligit filium et omnia demonstrat ei generan
do ipse filium. omnia demonstrat filio. quia ipsum dat filio et filius
nascendo accipit. non enim prius nascitur et postea accipit.
sic eodem modo et spiritus sanctus. Concedendum est. Sic ergo apparet quod in
omni que procedit ab eo in creaturis. procedit mediante potencia intelligencia
et voluntate. cum eadem sit potencia. sapiencia et voluntas. ipsius et filii
et spiritus sancti eadem dico. non conformitate sola. sed singularitate ut
sic dicam. non potest aliquid procedere quod non procedat a filio et spiritu sancto ut
dicitur ubi .x. in Io. Quecumque pater facit hec et filius similiter
facit. Cum ergo in actu intellectus generat filium. et in actu voluntatis
sui amoris spirat spiritum sanctum. non possit aliquid fieri nisi a patre faciente
et volente. patet quod nichil producta potest ab ipso. nisi per illa emanacione
presupposita interius. Ex hiis patet quod pater non est sapiens sapiencia geni

facere quod illa quae sunt per se nata, sicut quod totum non sit maius sua parte, vel triangulus non habeat tres angulos aequales duobus rectis, vel quod contraria sint simul nata de eodem. Et certum est huiusmodi quod indicare naturam secundum quod est a concipientibus. Et ideo cum non fieri de nihilo sit huiusmodi, hoc non est Deo possibile quod faciat aliquid de nihilo. Nec in hoc derogatur suae potentiae, sicut nec in hoc quod non potest facere quod pars sit maior toto. = Hanc autem positionem fuit quorundam antiquorum philosophorum et haereticorum, et maxime manichaeorum, qui ponentes aliud principium corruptibilium et aliud incorruptibilium, ut supra est ostensum, dicebant incorruptibilia esse de substantia boni et incorrupti primi principii, corruptibilia vero tanquam mala esse de substantia mali et incorrupti principii. Unde et in homine posuerunt duas animas, ut patet in libro de duabus animabus, unam bonam a bono principio de eius substantia, et aliam malam de Deo malo et eius substantia. Illam autem opinionem de duabus animabus Augustinus reprobat specialiter 3 libro de duabus animabus. Sed hanc opinionem de productione rerum de divina substantia reprobat in multis locis specialiter libro de natura boni contra manichaeos, primo ergo dicens: Omnia bona quantumcumque sunt a summo bono non sunt nisi ab illo, non tamen sunt de illo. De illo enim quod est hoc ipsum est. Quae autem ab illo facta sunt non sunt quod ipse est. Omnia namque facta mutabilia sunt, ipse autem immutabilis perseverat. Item 12 confessionum: Duo fecisti, inquit, etc., et infra: Non de te, nam esset aequale unigenito tuo ac per hoc et tibi, quod est absurdum.

= Et ideo alii videntes hoc esse inconveniens manifeste, tenentes non posse aliquid fieri de nihilo, posuerunt Deum mundum fecisse de aliquo alio tamen a se, sive illud dicatur materia separata a formis, ut imponitur Platoni, vel materia continens formas, ut imponitur Anaxagorae, quae et positio fuit plurium antiquorum philosophorum et multorum haereticorum. Unde ponentes hanc fuisse quorundam philosophorum positionem ponit Hugo 1 libro de sacramentis parte 1 capitulo 1 dicens: Philosophi gentilium tria confitebantur principia rerum esse, scilicet principium sine principio, opificem, materiam et formam, dicentes omnia quae sunt ex materia informi per artificem esse producta. Haec autem positio derogat perfectioni divinae potentiae. Unde Augustinus similiter recitans et reprobans illorum opinionem libro primo de symbolo dicit: Plurique haeretici voluerunt persuadere Deum non esse omnipotentem, cum non dicant esse naturam quam Deus omnipotens non condidit. Deum mundi fabricatorem omnipotentem negant, ut non cum contendant mundum potuisse facere nisi adesset ei fabricandi alia natura, scilicet quam ipse non fecerat, ubi etc. Ergo constat quod non produxit de aliqua re vel natura ipsum mundum. = Et ideo alii videntes mundum non posse fieri de divina substantia nec de aliqua praeiacente materia ab ipso Deo non facta, posuerunt Deum ipsum de nihilo produxisse mundum, asserentes ipsum primum principium non solum mundi conditorem, sed et solum creatorem, cuius est de nihilo aliquid facere, secundum Hugonem primo libro de sacramentis parte 1 capitulo 1, et secundum magistrum sententiarum 2 libro 1 distinctione. Hanc positionem tenuerunt philosophi magni, scilicet Plato et Aristoteles, et consequenter assumunt universaliter omnes doctores catholici.

Hanc inquam positionem tenuerunt magni philosophi, scilicet Plato et Aristoteles, qui secundum Augustinum libro 8 de civitate Dei 12 inter omnes alios fuerunt principium capitum (?), licet magister sententiarum videatur dicere contrarium libro 2 distinctione 1, quod Plato hoc senserit, sed per ea quae dicta sunt in praecedenti quaestione quod Aristoteles similiter hoc senserit, licet dicant multi philosophi dicta eius interpretantes. Dicit enim ipse expresse 1 libro caeli et mundi primum enarravi (?) attribuimus nos ipsos magnificare Deum unum eminentem praeter proprietatibus eorum quae sunt creata. Hoc etiam videtur expresse sensisse auctor libri de causis, quod expresse determinat de processione et generatione causationis dicens quod prima rerum creatarum est esse, et ante ipsum nihil est creatum, ut exponit commentator.

= Item hoc tenent et firmiter asserunt et constanter defendunt omnes catholici et nostri, quod multipliciter clamat sacra scriptura. Hoc etiam docent sancti. Hoc clamat sacra scriptura, cuius maior est auctoritas quam omnis humani ingenii perspicacitas, secundum Augustinum super Genesim ad litteram 2 libro capitulo 20. Ad praesens autem quoniam innumerabiles sunt auctoritates tam canonis quam sanctorum, sufficiat singula de canone et singula de sanctis proponere. De canone Genesis 1: In principio creavit Deus caelum et terram. De sanctis Augustinus libro de symbolo: Rectissime credimus Deum omnia fecisse ex nihilo, quia etsi de aliqua materia factus est mundus, eadem ipsa materia de nihilo facta, et in toto de nihilo factum est. = Item hoc idem multiplicatur probatur ratione. Ut autem rationes quae ad hoc inducuntur evidentius et facilius intelligantur, distinguendum est de hoc quod dicitur de nihilo aliquid fieri, secundum quod distinctum est supra in argumentando. Et primis duobus modis non intelligitur ubi praedictum, sed tamen tertio modo, quia Deus non potest id quod est implicatio contradictionis. Si autem possibile de nihilo produci esse aliquid, igitur primis duobus modis accipitur, dicit cum consideratur aliquid efficiat in productione sui causati, et nihil maneat in suo effectu, et causa omnis et nihil sit ante, tunc oportet quod non esset ens, et si esset ens aliquo modo non esset nihil, et sic contradictio implicaretur. Et hoc modo dicit Anselmus libro Monologion capitulo 8 quod si nihil est causa alicuius oportet quod praestat adiutorium ad suum effectum. Si autem adiuvat, est ens; vel si non est ens, non adiuvat. Et ideo 3 modo idem quod causata facta sunt a creatore dicuntur possunt facta esse ex nihilo, eo modo quo solent dici fieri divites ex pauperibus, id est qui prius erant pauperes nunc sunt divites, quod antiqui negant. Hoc ergo modo loquendo de nihilo est mens huius conclusionis quod Deus de nihilo non solum potuit mundum producere, sed et produxit, quod ostenditur multipliciter ratione: sive tamen ex parte ipsius Dei producentis, sive primi principii, tamen ex parte mundi producti, tamen ex parte modi producendi.

= Prima ergo sumitur ex parte ipsius Dei producentis sive primi principii. Primum principium, scilicet Deus, potest esse causa multarum rerum per suam potentiam, et est causa actualiter rerum per suam influentiam. Quod autem res de nihilo producere potuit, probatur ex immensitate suae virtualis potentiae; quod autem produxit, probatur ex immensitate suae causalis influentiae. = Prima ratio talis est: Omne quod est potentiae infinitae et omnipotens potest omnia quae sunt possibilia et quae posse est necesse posse. Sed Deus est omnipotens, habens potentiam infinitam. Ergo potest omnia quae sunt possibilia et quae posse est necesse posse. Sed posse mundum producere de nihilo est necesse posse, immo maxime possibile, ultra includens ipsorum suam probationem. Ergo etc. Maior, quod divina potentia sit infinita, patet quia idem quod divina essentia, ut probat Ricardus 1 libro de trinitate 13. Quod autem ex hoc quod est summa potentia vel omnipotentia sit causa ut possit esse omnia quae posse est posse, patet per eundem idem libro 12 et 21. Quod autem posse de nihilo aliquid, ut mundum facere, sit necesse posse, dicens omnipotentem Deum, patet per Augustinum de fide ad Petrum, ubi dicit quod res ex eo quod de nihilo productae sunt omnipotentiam sui locant auctoris, et libro de natura boni dicit quod tam omnipotens est Deus ut possit de nihilo, id est de eo quod non est, bonum facere. Hoc idem dicit in libro de symbolo. = Secunda ratio talis est, secundum quod dicit philosophus 8 physicorum: Omne quod est aut est ipsum primum principium aut est ab ipso primo principio. Sed constat quod mundus non est ipsum primum principium, quia ut ostensum est supra, tamen est unum primum principium omnium, ut supra dictum est. Ergo est a primo principio. Si a primo principio, aut de nihilo aut de aliquo. Si de nihilo, habeo propositum. Si autem de aliquo, tunc illud aliquid aut est primum principium aut aliud non primum principium. Ergo aliquid, tunc vel illud est de nihilo vel de aliquo. Et sic vel est dare quod sit aliquid quod sit productum de nihilo, vel erit abire in infinitum semper quaerendo. Et hanc rationem ponit Ricardus 2 libro capitulo 8: Certissime igitur tenemus quod sola divina substantia sit a se ipsa, et quod ab ipsa sunt cetera fore omnia. Quae autem ab ipso facta sunt, quia mutabilia sunt, divinam incorporalem et incorruptibilem substantiam materiam habere non possunt. Constat itaque quod sola divina substantia excepta omnia cetera vel sunt de nihilo facta vel ex primordiali materia, quae nec a se ipsa est facta nec aliquid de sua substantia, nec ex aliqua primordiali materia alio, quia non esset ipsa primordialis. Et ideo manifeste colligitur quod ipsa primordialis materia et omnia alia, mediante illa materia et quae omnia alia, et ulterius omnia sunt aliquid ex nihilo creata.

= Secunda ratio sumitur ex parte mundi producti. In rebus enim mundi aliquid productis est reperire ulterius duas proprietates: habent enim imperfectionem essentiae in existendo, et vanitatem permanentiae in durando. Et secundum has duas ratio formatur: prima ex imperfectione essentiae in existendo, secunda ex vanitate permanentiae in durando. = Prima ratio talis est: Omne imperfectum secundum suum totum esse dependens et causatum ab alio, quia constat quod nec secundum se nec secundum aliquid sui potest esse a se, id est a solo quod producatur ab alio de nihilo, recipit totum esse ab illo et dependet secundum totum esse ab illo. Ergo cum omnia quae sunt in mundo constet esse imperfecta incendo (?), necesse dependere et existere ut aliquid secundum totum suum esse. Ergo necesse sunt aliquid producta de nihilo. = Hanc rationem tangit Augustinus libro de fide ad Petrum: Firmiter tene omnem naturam quae non est trinitas, ab ipsa trinitate causatam esse ex nihilo. Ipsa enim dedit omnibus naturis ut bonae sint, non tamen summe bonae. Sicut creator omnium dicit, et libro 83 quaestionum quaestione 68: Constantissima fide retinendum est nullam esse naturam quae non debeat Deo id quod est, scilicet totum, quia Deo debetur omne decus, plenitudo et gratia, pietas, quod si penitus perseveret finis, et usque ad omnes reliquias de rebus destruxeris, remanet nihil. Ergo quidquid est in causato usque ad nihil totum habet a Deo, et ita causatum est a Deo non de aliquo, sed de nihilo. = Secunda ratio talis est: Omne id quod tendit in nihil est ex nihilo. Sed omne causatum quantum est ex se tendit in nihil. Ergo est ex nihilo. Maior patet per Damascenum 2 libro 3 et per Augustinum in pluribus locis, qui dicunt quod omne quod in vertibilitate (?) omne tendit et a versione incipit. Minor patet per Gregorium 16 libro Moralium libro 16 ubi dicit quod causata a Deo de nihilo facta sunt, eorumque essentia, nisi rexerit in nihilum tendit, nisi manu sui regiminis auctor omnium ea retineret. = Item 3 sumitur ex modo producendi. Modus enim producendi res de nihilo non est nisi quaedam productio infinitae distantiae, quae est inter nihil et ens, quae tunc reducitur quando quod ante fuit nihil fit aliquid, et quod prius non ens fit ens. Et ideo illa productio habet rationem cuiusdam immensitatis vel infinitatis, et ipsum nihil distat infinite ab eo quod est aliquid. Ex his ergo formatur duplex ratio, quarum una fundatur super modum productionis infinitae, alia vero super distantiam infinitam nihili ab eo quod est aliquid. Super quam fundatur infinitas productionis. Dicit ergo distantia infinita ab aliquo in nihil, quia nulla species existentiae, nulla conventia inter illa est. Unde dicit Augustinus libro de vera religione: Vos vide (?) id est (?) verum ad est quod non.

= Prima vero talis est: Posse infinita immensa immensa virtute, oportet quod sit infinita in opere, id quod ad minimum possit producere infinitum. Sed potentia Dei est talis. Ergo potest producere omnem infinitatem et in potentia producere immensum in se in immensum, et immensum non immensum, et non immensum immensum. Primo modo producit ad productionem aeternam, et hoc vel generatione, et sic est filius, vel spiratione, et sic est spiritus sanctus. Secundo modo est cum de nihilo aliquid producit. Tertio modo quando ad multa aut divinae invariabilium, vel de materia corporali primordiali producta. Ergo ut patet divina potentia cum sit infinita potest producere causata duobus ultimis modis, maxime cum non sit quod istis duobus modis rationabiliter valeat repugnare. Et hanc vero tangit Augustinus libro de fide ad Petrum, quod in eo inquit Deus omnipotens intelligitur quia omnia causata de nihilo fecit, igitur una eademque facilitate summa atque ima de nihilo fecisti. = Secunda vero est ista: Secundum philosophum natura utriusque extremi obiectum utriusque in quo vel decet potentiae utriusque operari sunt proportionata. Sed tamen inter divina quam inaequalitas alia materia, quae semper ut sequitur natura et operatio, vel obiectum utriusque non sic. Sic se habet essentia divina ad essentiam causati, et potentia divina ad potentiam causatam sic se habet. Ultimum obiectum potentiae divinae ad ultimum obiectum potentiae causatae. Sed essentia divina et sua potentia sic se habent ad essentiam et potentiam causati quod excedunt ea in infinitum. Ergo necessario ultimum obiectum potentiae divinae excedit ultimum obiectum potentiae causatae in infinitum. Sed ultimum obiectum super quod potest potentia causata quantumcumque perfecta est aliquid existens, et aliquid existens. Ergo cum oportet necessario quod ultimum obiectum super quod vel de quo potest operari potentia divina sit in infinitum distans ab illo, et non sit ponere aliquid aliud tale a divina essentia, nihil. Nihil oportet necessario ponere quod divina essentia possit super nihil, vel possit aliquid producere de nihilo. Et hanc rationem insinuat Augustinus in libro de natura boni dicens: Summum inquit bonum quo superius nihil est Deus est, ac per hoc cetera bona, quia tam omnipotens est ut possit et de nihilo, id est ex eo quod non est, bonum facere. Hoc etiam dicit praesens liber (?) vero. Hoc idem etiam dicit Hugo de sacramentis libro 1 parte 1 capitulo 1. = Huius ergo sit mihi facilis patet solo argumentorum.

= Ad primum dicendum quod verum est quod omnia principia rerum alia ab eo sunt mutabilia, in nihil sicut de nihilo sunt producta. Sed divina immutabilitas conservat ne tali mutatione vel versione redeant in nihil, secundum quod patet per auctoritates superius allegatas. Quod autem aliqua sint corruptibilia et alia non, hoc non est propter hoc quod alia sint de nihilo causata et alia non, sed propter diversas naturas et conditiones eorum et est propter divinam voluntatem. = Ad secundum dicendum sicut in dicendo est et bene, vel est aliter, quod nec Anselmus nec Augustinus dicunt asserendo vel determinando, sed magis contra veritatem opponendo, sicut multotiens doctores faciunt, quod patet per hoc quod in 3° solvunt illam rationem et quasdam alias. = Ad tertium autem quod contra primam responsionem obiicitur primo dicendum quod de eo quod est nihil, et de eo quod est aliquid, vel de eo quod non ente et de ente, possumus loqui dupliciter, scilicet secundum rem et secundum rationem. Si loquamur secundum rem, sic dico quod omnimoda est differentia et nulla convenientia, quia per subtractionem omnis convenientiae et omnis formae et omnis essentiae differt nihil ab aliquo, sicut superius allegatum est Augustinus de vera religione et 83 quaestionum quaestione 68. Videlicet enim talis potest esse ordo inter nihil et aliquid, ita scilicet quod sive res aliqua quae prius dicatur nihil, et postea fiat res aliqua quae dicatur aliquid, alioquin tunc necessario nihil esset esse aliquid, quod falsum est. Si autem loquamur de nihilo et aliquo secundum rationem, id est secundum esse rationis, sic dico quod ratio fundatur quasi similiter rationis et habitudine ordinis sicut ens et non ens.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

na p ...u no possum ad cogitare. g ... insa debeat nob dare. notitia de quantitate de nob ee ... Et quanto mag ... tanto mag hr no pone insce videm aut ... q de alius toto tanto habem' circa notitia. quanto mag ips resolvim' in sua partes. q no eet n hndo notitia de parte habem' circa notitia de toto. 7 min possem decapi ipa q in toto. Et p quanto mi ps. tanto nob circa notitia fac. qz 7 ipa ma ... nob cta est. Du mo sensibil sit. Et io ... q minimu est in quantitate ht ... insce. Et qz in quantitate ... no pot inueni minimu simplr. in discreta aut pot. io principalr ... insce. consistit in quantitate discreta. 7 minimo ei. sic in unitate. cui ... consistit indivisibilitas. Et ab hac depnat ... insce in quantitate ... Et sic in discreta principalr ... insce consist ... penes unitate. sic igit' penes minimu ei. minimu ... sibile. ...

[illegible]

7 eternitate. 7 tal' no ponit plura. h ide alit 7 alit acce pta. Ad ... q insa ... 7 ... insa in gne quantitatis. 7 tal' ... q ul' semel supta l' replicata equet insato. 7 tal' debz ee unigenita. n solu gentia ne ... h e spal. Alio ... insa ... in alius gnibz. ... Et h mo ... in gne illo debz ee insa. 7 tal' insa no ... q p sui replicatoz eqt sui insat. n tali insa cogitat quantitas rei. n forte quantitas virtutis sui extre. h gradus. 7 in tali ... excessus insce ad insatu. qz p tanto ... insare. qz ple ne 7 pfce ht inse. naz illa ... alia ... incoplete. Et h modo ... no solu ... insare ... h oia entia.

[illegible]

aut q̄ sunt fidei no possunt certa ro͞e demonstrari. dicit .n. apostolus ad hebr. xi q fides est argumentum non apparentium. Et gg dicit q illa q̄ uidentur no hnt fidem s; agnitionem. Et alibi dicit q fides no ht meritum cui hūa ro prebet experimentum. Et aug. quid est fides credere q no uides. unde com̄ittit uacat dr. q fides articulorum fidei sunt super rōnem. g° p rōnem ondi no possunt. Ite de inicio temporis q' e mensura durationis mundi e ad sepm̄ procedenduz q̄ tempus e cuius pres preterit. presens futura e. Q aut no expediret .q. eis q. om̄ia pr̄t causare sic. Cu .n. n no possit deo coadiuuare ul' impedimentum pr̄e creatione. apte ei no par sibi aliq certa rō. q tunc ul' nunc. ul' ab eterno ul' ex tempore determinato debuit ul' potuit mundus produci. Sufficienta aut sue defensionis sunt. q dnt q rōnes q coit fiunt ad oppositum no necessario concludunt. q at presens sunt obmittenda q in responsione sequenti forte aliq tangentur. Sz 9 hanc opinionem sunt multe auctoritates scōrum q mundum ee eternum no solum e 9 fidem imo e 9 rōnem. sic expresse dicit aug. xii. l. de c. xiiii sic inquid illam. nunc aliam p alia atqz a tempore ...

ꝑione errauit. ꝛ ꝙ ꝓcta ꝓꝫ ſenſit. ci aut̄ as inh̄ ꝑ n̄ lo. e
ƀnda. n̄ uq̄ aliq̄ſ fid̄l extra auc̄te dꝫ ſue ꝑionis ſirmō
ſulam tū. = ad a d q̄ dr̄ lib̄e ꝑduc̄. dd. q̄ de ichoatōne
mūdi ē loq̄ dupli r̄ indet̄inate q̄ aliq̄n incepit. ul
det̄inate q̄ tūc ul tūc incepit. Si p̄ modo. dr̄ q̄ ex h̄
q̄ lib̄e ꝑdux̄ mūdū. nccō ɔcludit̄ q̄ nō ab et̄no ꝑdux̄.
sic sup̄ ē declarat̄. Si aūt q̄ ad det̄inatā ꝑte tēp̄is
loquam. sic nlla ē ra ꝓ pōt reddi q̄r mag̃ in uno tp̄e
q̄ in a. ꝛ q̄ ad h̄ dūe uolūtatis nō ē q̄renda cā ut dr̄
aug. = ad i de ar̄o fidei. dd. q̄ articls ille plari
nō hō q̄ ad illā ꝑiaz tēp̄is qua ꝑduc̄ ē ſm̄ ſcp
tāz. ꝛ h̄ ad ꝑſent̄ suffic̄ l3 magni teneāt q̄ tadē ō
pōt tenere fide ꝛ plari ratiā ponē. ita tn̄ q̄ articls
ē ing̃ mens ei adqeſo. nō euidētia ſ3 efficatiā aut

quod non intelligit, ut habetur in loquente de ambiguis. Ergo quod loquitur intelligit. Ergo eodem modo utrobique: quod perfecte loquitur perfecte intelligit. Sed omnis propheta perfecte loquitur, quia sicut dicit Augustinus super Genesim 10 ... omnis propheta semper loquitur verum. Ergo omnis perfectus propheta perfecte intelligit quod prophetat. — Item omnis homo perfectius videns quam alius perfectius intelligit. Sed prophetae perfectius videbant, quia videbant ea quae ceteri non videbant. Ergo perfectius intelligebant quam alii. Dum res actu erat, eam perfecte intelligebant. Ergo ista perfectius, quae non fuissent nisi ea intellexissent quae praedicabant. Ex diffinitione sic arguitur: omnis homo divinitus inspiratus perfecte intelligit, per Iob 32: inspiratio omnipotentis dat intelligentiam. Sed omnis verus propheta fuit divinitus inspiratus, sicut patet per diffinitionem prophetiae, et per 2 Petri 1. Ergo omnis propheta perfecte intelligebat quod praedicabat. — Item actus denuntiandi praesupponit actum intelligendi, quia denuntiare importat explicare actum cognitionis ... cum ipsi alios illuminarent, perficerent et purgarent, ex ... omnibus prophetis patet. Ergo necessario intelligebant, quia actus ... praesupponit actum intelligendi ... Sed prophetae denuntiabant ... ut per diffinitionem patet. Ergo perfecta denuntiatio erat ... perfecta ... praecedebat. Unde Augustinus contra Faustum 16: quid est aliud propheta nisi homo vel enuntiator divinarum cogitationum? — Ex ratione distinctionis sic arguitur. Ex 3° gradu prophetiae dicitur propheta perfectior cui fit obiecti per aliquam speciem repraesentatio et luminis infusio. Sed haec duo sufficiunt, scilicet ad perfecte intelligendum repraesentatio obiecti per speciem intelligibilem et infusio luminis ad iudicandum. Ergo perfectus propheta perfecte intelligebat. — Ex parte obiecti sic: obiectum prophetiae est res aliqua per alium adhuc non cognita, sub certitudine tamen divinae praescientiae revelata. Sed omne quod est sub certitudine divinae praescientiae revelatum est perfecte cognitum. Sed obiectum prophetiae est tale, ut patet. Ergo est perfecte cognitum. Maior clara est, patet et probari per Augustinum 12 super Genesim ad litteram: quibus signa per aliquas rerum corporalium similitudines demonstrabantur in spiritu, nisi accessisset mentis officium ut intelligerentur, nondum erat prophetia, quia scilicet non erat sub certitudine divinae praescientiae revelatum. — Ex modo intelligendi sic: Quaecumque perfectiora sunt per naturam, non impedita in operando, perfectiora sunt operatione. Sed in actu intelligendi quae est per divinam inspirationem perfectiora sunt per naturam intellectus quam in actu intelligendi quae est per naturalem modum, quia potentia confortata et illustrata, species magis in actu, ideo magis movent lumine potentiae. Ergo iste modus intelligendi perfectior. Sed per modum naturalem intelligendi prophetae perfecte intelligebant aliqua. Ergo perfectius per modum supernaturalem intelligebant sibi revelata. Ideo dicebat Amos 3°: Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit? In ista quaestione determinatur Danielis 10°, ubi dicitur: verbum revelatum est Danieli, et verbum verum et fortitudo magna, intellexitque sermonem. Intelligentia enim opus est in visione. Unde vult dicere quod sine visione tamen est intelligentia, non tamen est prophetia. Et sic patet quod propositum fuit. Notandum tamen est pro aliquo articulo quod si possent ... quod dicit haec quaedam aliqua sunt dubia. Quorum primum est quomodo propheta potest sub certitudine cognoscere quod sit a Deo inspiratus, vel proprio instinctu motus, vel admonitione instigatus vel persuasus. Circa quod est intelligendum quod quando propheta a Deo inspiratur, sub certitudine duo habet, scilicet et rem revelatam et esse a Deo revelatam. Unde et lumen infusum et sub certitudine facit intelligi obiectum et quandam intelligibilem et infallibilem experientiam, id est esse a Deo revelatum. Videtur autem intellectus ex virtute illius luminis convertit se directe intuendo id lumen vel confirmando, elargiendo ex tali experientia insolita, id est esse divinum, vel ad praesens. Nisi quod hoc est verum, quod mens prophetae sub certitudine cognoscit id a Deo esse revelatum. Et quod hoc sit verum patet ratione et auctoritate et signo. Ratio est ista: fides est certissima assertio quae dictis prophetarum innititur. Si ergo prophetae non habuissent de dictis suis certitudinem quod a Deo essent, assertio fidei non esset certissima quae dictis illorum innititur, quia nos non habemus aliam certitudinem nisi per illos. Hoc autem est falsum. Auctoritas

est ad hoc Ieremiae 26: In veritate misit Dominus me ad vos ut loquerer in aures vestras omnia verba haec. Et Augustinus in epistola ad Amatium: apostoli omnia intellectus pauca exposuerunt, ut ad exercitationes certa posteris intelligenda relinquerent; et Ieronimus in prologo bibliae: pluribusque studuerunt in doctrina et miserunt in pectore et in ore. Signum ad hoc est quod Habraham admonitus Genesis 22 in prophetica visione se praeparavit ad filium unigenitum immolandum, quod non est credibile illum aliquo modo fecisse nisi de divina revelatione fuisset certissimus, accepta iam a Deo quod in Ysaac compleretur promissio. Ideo non dubitavit quod sibi reddi poterat immolatus quem dari potuit non sperans, sicut dicit Augustinus 16 de civitate Dei capitulo 32, et Paulus ad Hebraeos 11. Quando autem propheta proprio instinctu pulsatur, non semper habet sub certitudine utrum moveatur divino instinctu vel proprio motu, quia non omnia quae manifestant divino instinctu sub prophetica certitudine manifestant, et sic hoc dicit Gregorius super Ezechielem: Sciendum est quod aliquando prophetae sancti dum consuluntur ex magno usu prophetandi quaedam ex suo spiritu proferunt et se haec ex spiritu prophetiae suspicantur, et sub dicit: ne tamen ex hoc error possit accidere, per spiritum sanctum citius correcti ab eo quae vera sunt audiunt, et semetipsos quia falsa dixerunt arguunt; exemplum habemus 2 Regum 7, de Nathan, qui regi dixit: vade, fac quaecumque in corde tuo sunt, quia Deus tecum est, et hoc postmodum retractare. Quando autem admonitione instigantur, certi sunt quod non a Deo. Ergo possunt concludere quod vel a se vel ab admonente habeant; possunt in expertis certitudinem divinae revelationis, non in aliis. Quomodo autem tales certi erunt in dubio quod facienda id quod in se est numquam deest divinum adiutorium. — 2 dubium est de aliquibus prophetis, sicut de Iona et quibusdam aliis, qui non videntur intellexisse quae praedicabant. Circa quod est intelligendum quod mens prophetae est instrumentum spiritus sancti deficiens tamen respectu principalis agentis. Movetur autem mens aliquando ad aliquid apprehendendum, aliquando ad aliquid loquendum, aliquando ad aliquid operandum, et quandoque ad omnia tria simul, quandoque autem ad duo, quandoque ad unum tantum, et quandoque modo ad apprehendendum vel loquendum vel operandum tantum, quandoque simul cum hoc modo ad percipiendum sibi haec esse divinitus revelata. Exemplum habemus de David qui fuit motus ad loquendum a spiritu sancto et intellexit se ab eo moveri, cum dixit 2 Regum 23: spiritus domini locutus est per me. Caiphas motus fuit ad loquendum, non tamen fuit motus quod intelligeret a spiritu sancto esse. Similiter de factis: aliquando deus movet ad aliquid faciendum et ad id intelligendum se habere a spiritu sancto, ut Ieremias qui lumbare abscondit in Eufrate, Ieremiae 13; quandoque non intelligunt, sicut milites dividentes vestimenta Christi. Cum autem quis modo utroque movetur, scilicet ad apprehendendum, loquendum et faciendum, et cum hoc intelligit se habere a spiritu sancto, hoc proprie pertinet ad prophetiam. Et quia ut dictum est propheta est instrumentum spiritus sancti deficiens tamen respectu principalis agentis, ideo non omnia cognoscit quae in eius visis vel verbis vel factis spiritus sanctus cognoscit, sed solum id quod eis spiritus sanctus revelare dignatur. Et isto modo se habuit de Iona, quia tantum intellexit quod Deus ei voluit revelare, et non plus. Deus autem sibi aliquid revelavit et aliquid sibi retinuit. Sic et Ieremias intellexit Iona quod Deus pro eo populo suo promisit, sed tamen ignoravit quod ista promissio esset impleta, quia hoc scire non expediebat, aliqua de causa latente et occulta propter quam Deus prophetae suo revelare distulit. Sic et Ysaiae revelatum fuit Ezechiae de termino mori, secundum exigentiam causarum inferiorum, et non plus, quamquam postmodum vixit secundum dispositionem causarum superiorum. — 3° est dubium quomodo fiebant istae visiones, utrum a Deo immediate vel mediante ministerio angelorum. Ad quod dicendum quod angeli disponebant intellectum prophetarum vel removendo prohibentia vel confortando vel species ordinando, vel ad huiusmodi virtus angelica potest se extendere. Infusio autem ipsius luminis et impressio specierum quando de novo species imprimebantur immediate fiebat a Deo, quia virtus angeli se extendere ad hoc nequaquam potest. Et sciendum quod futura contingentia sunt in duplici differentia. Quaedam enim habent causas determinatas et infallibiles ut motus corporum superiorum; quaedam causas immediatas indeterminatas et fallibiles, sed causas primas determinatas et infallibiles, ut sunt futura prophetalia. Et ista possunt sciri vel per habitum scientiae, ut medicus mortem infirmi et astrologus tempestatem, vel per exercitium experientiae, ut daemones, vel per virtutem altiorem, ut cum virtute corporum superiorum aliquorum motus fiunt in ... gratia, vel per inspirationem divinam, sicut fiebat prophetis. Et in illis superiorum modorum habetur de huiusmodi certitudo, in tamen ... etc.

venitur utrum Deus possit addere aliquam speciem novam universo, manente eadem perfectione universali. Quaeritur quod quaestio duo quaerit: unum de potentia Dei, aliud de perfectione universali. Quantum ad primum dicunt quidam quod Deus non potest addere novam speciem universo, non intendentes potentiam divinam diminuere, sed ex parte rei factae, quod Deus facere non potest, quia esset non factibile, quia implicat contradictionem quod sit facta, et quod Deus faciat quod ... Hoc autem sic probatur. Si enim posset addere, hoc contingeret quadrupliciter imaginari: quia aut produceret infimam inferiorem, aut supremam superiorem, aut alteri existenti aequalem, aut inter duas existentes unam mediam. Primo modo non potest, quia infra infimam nihil est nisi materia prima. Si ergo accipiatur infima species ignis elementum, si faceret inferiorem, oporteret inter ipsam et primam materiam. Sed hoc implicat contradictionem, quod sit species et sit materia prima, vel tunc quod Deus posset facere primam materiam sine forma, saltem prima est in genere entis, quia tunc materia esset formale compositum. — Item pone aliquam datam speciem infimam et pone quod possit aliqua fieri sub ea, pari ratione in infinitum, et in hiis speciebus ultima data continet infinitas perfectiones inferiorum secundum aequalem distantiam, et ita infima species habet infinitas perfectiones, quod omnino falsum est. Item si sunt in potentia infinitae sub specie data, ergo non erit dare primam, et sic per consequens nec primam materiam, quia quaelibet illarum esset composita ex materia et forma. Sed inordinatio esset in universo, quia ordo ponit haec; si non est dare primum nec ordo posteriorum. — Nec secundo modo, quia secundum exemplum quod dicitur de numeris: res producuntur a Deo sicut numeri ab unitate. Sed est dare numerum primum binarium, ita propinquum unitati quod Deus non potest facere propinquiorem. Ergo et creaturam. — Item omnes res sunt convenienter ordinatae secundum Augustinum 3 de libero arbitrio: caelum medium terrarum et ..., secundum Avicennam ... metaphysicae capitulo 2, et Algazelem tractatu quarto, in fine ita quod una forma est mediante alia. Si ergo Deus posset producere aliquam speciem novam super supremam, tunc omnes aliae haberent ordinem ad illam, et ita cum illa non sit producta, ordo est modo imperfectus, cuius contrarium dicitur Genesis 2, et hoc et dicit Augustinus 3° de libero arbitrio: tunc medium vel si illa esset producta totus ordo mutaretur. Exemplum: si rex mutat principem militiae in exercitu, sub quo tamen remaneat ille qui erat primus, fit permutatio ordinis in exercitu. — Item si dicatur quod Deus potest, quia est infinitas distantiae et limitatio creaturae. Quia si Deus potest producere infinita, ergo infinita possunt produci. Consequens est falsum, ergo et antecedens. Probatio consequentiae: activum et passivum sunt correlativa. Si ergo est aliqua potentia alicui quod faciat et alicui quod id fiat, et si non est aliqua potentia alicui ut fiat, nec est potentia activa alicui quod id faciat. — Item nullum ingens quod Deus possit facere, quia tunc sequeretur quod intelligentia prima creata non posset intelligere, cuius ratio est quia eius capacitas est tota repleta, quia data fuit gratia sine conatu. Nec non non voluntas, et quia quantum fuit conatus tantum potuit, tantum huius de gratia quantum recipere potuit, et per consequens tantum de gloria. Et ita si Deus produceret talem speciem, supremam intelligentiam intelligere non posset ut videtur. — Item appetitus naturae est finitus et ideo semper tendit ad aliquid finitum. Si ergo posset facere infinita, posset facere quod sibi appetitus naturae esset finitus et infinitus. — Item quaelibet creatura est in genere, sed quaecumque sunt in genere sunt finita. — Item in rebus est ordo essentialis, infinitas autem tollit ordinem et repugnat ordini, quia si essent infinita non posset reduci ad primum ultima per media. — Item inter Deum et creaturam est infinita distantia, et sic si esset possibile quod ponitur, Deus cognosceret ad infinitum, quod non est dicendum. — Item si posset fieri infinite actu inter Deum et supremam creaturam, tamen sequeretur quod suprema actu ens differret ab infinitis perfectionibus sibi possibilibus; sed tale ut videtur est non ens, ergo esset ens et non ens. — Item creatura autem potest imitari Deum secundum omnes perfectiones existentes in Deo, duas aliquas determinatas, non primo modo, ergo 2ª, ergo cum veniret ad illum gradum non est processus in infinitum ulterius. — Item Philosophus 2° de anima dicit quod omnium natura constantium terminus est magnitudinis et augmenti. — Item Augustinus 4 super Genesim dicit quod Deus novum genus creaturae fecerit (?) non postquam tunc omnia consummavit. — Item quia ratione potest producere unam et infinitas. Sed si produceret infinitas, non esset status in ipso ... ut Philosophus probat ... I Posteriorum. — Item si posset addere magis ... de corpore. Sed hoc non potest, quia non esset universi

cum sit vacuum, et ex 3° physicorum, non potest esse aliud extra caelum, et tunc si posset in infinitum apponendo, tamen esset in actu quantitas infinita per eundem ibidem capitulo 20. Ergo essent infinita in actu, quod est falsum. Nec item, quia totum plenum, nec potest fieri additio nisi fiat condensatio, quod non potest fieri nisi in tempore. Deus autem non agit in tempore sed in instanti. — Nec tertio modo, quia metaphysicae 8 dicitur quod species sunt sicut numeri, sed impossibile est duos numeros differentes specie esse aequales, ut ... ut 9 et 10. Ergo similiter nec duas species. — Item si Deus faceret illae species essent distinctae, sed species non habent distinctionem nisi quia diversos gradus actualitatis divinae diversimode imitantur. Sed diversas duas species quas constituunt si ergo essent aequales, eundem gradum actualitatis divinae imitarentur, ergo non distinguerentur. Ergo Deus non potest. — Item illae species aut essent in eodem genere, et tunc cum ex 10 metaphysicae una species habeat rationem privationis ut nigrum est privatio albi, ut ibidem dicitur, species autem quae habet rationem privationis sit privatior et superior altera sub privatione, ergo non possunt esse aequales. Aut essent in diversis generibus, et tunc similiter haberet propositum, quia ita se habent diversa genera inferiora ad superiora sicut species ad genus propinquum. Ergo unum per modum formae ad per modum privationis. Ergo species sub eisdem generibus non sunt aequales. — Item omne agens assimilat sibi effectum productum quemcumque. Ergo producta a Deo secundum unum gradum actualitatis divinae erunt Deo similia. Et si sunt diversae species sunt dissimilia. Ergo sunt similia et dissimilia, quod implicat contradictionem. — Item species constituuntur per oppositas differentias, quae secundum philosophum habent se sicut privatio et habitus, abundantia et defectus, sicut perfectum et imperfectum. Ponendo ergo quod duae constituant species et quod sint aequales, est ponere quod sint aequales et non aequales. — Quod non quarto modo, quia species media quae ponitur aut esset inter infimam et supremam et sic esset aequalis potentiae, quod falsum est ut patet per rationes praecedentes; aut esset immediata alicui sicut inter equum et mulum, sed non potest esse, quia ex 8 metaphysicae species sunt sicut numeri. Sed Deus inter duos numeros puta 9 et 10 non potest facere alium medium, quia ista excedunt se in indivisibili. Ergo impossibile est quod inter species duas possit facere aliam mediam. — Item secundum Dionysium 7 de divinis nominibus: fines priorum sunt connexi principiis secundorum. Sic ergo sunt species concatenatae et connexae quod inter duas quae se habent non potest fieri media. — Item si Deus posset facere tales species ut inter equum et mulum infinite, tunc inaequaliter essent infinite perfectiores, quia omnis inferiorum. Item mulus deficeret ab infinitis perfectionibus, ergo esset non ens. — Item tunc possent infinities infinitae, quia similiter inter species creatas possent in infinitum, quod est idem cum ... — Praedicta opinio licet sit magnorum in toto vel saltem pro magna parte sui, videtur tamen aliis quod Deus potest producere species tales, quia non implicat contradictionem, et de tali attribuendum est sive potest; omne enim quod melius est esse quam non esse attribuendum est sibi, ut dicit Anselmus Monologion capitulo 15, sicut e converso quod melius est non esse quam esse est ab eo removendum, cum Deus in modo sint infinitae perfectiones infinities, quas res creabiles non possunt adaequare. Ideo ponendum est Deum posse quod habet rationem possibilis, quod sine contradictione non implicat. Sed non implicat contradictionem ponere quod Deus possit producere inferiorem infima, superiorem suprema, aequalem existenti, mediam inter duas. Ergo ponendum est. Quod autem ita sit probo de omnibus per ordinem, quod potest producere infinitas species, non tamen actu, sed intelligo sic infinitas, id est non tot quin plures, sicut in ratione continui. — Primum scilicet quod Deus possit facere inferiorem infima sic probatur. Deus non est minoris potentiae in specie quam in ratione quantitatis. Sed non potest dari minima quantitas ulterius quam Deus non possit facere adhuc minorem. Unde sicut non potest facere aliquam quantitatem continuam ita propinquam puncto quin possit facere minorem, ita non potest facere aliquam speciem ita propinquam non enti quin possit facere propinquiorem nihilo. — Item sicut repugnat lineae quod per se tota immediate coniungatur puncto et toti, ut patet ex 6° ... physicorum, ita repugnat speciei quod per se totum immediate coniungatur non enti. — Item sicut Deus non potest facere aliquam creaturam ita immediate sibi coniunctam quod non distet ab eo in infinitum, ita nec aliquam speciem ita coniunctam nihilo quin distet ab eo in infinitum. Ergo inter illam et non ens potest infinitas producere ... prima materia si est actu ens in infinitum distat a nihilo. Sed si esset corruptibilis esset inferior, etc. — Item Deus producendo res ...

[illegible]

pduc̄ eas ordinate ꝛ gdati · ꝓ gdu ꝛ ordinē pfcōnis
die · ita q res q̄ i altiori gdu ꝑticipat diaz pfcōz ꝛ
imitat̄ eaz ē i altiori gradu dignitatis ꝛ ētitatis ꝛ
actualitatis ꝛ nē · vn̄ diuisitas ꝑ rōz ip̄n° ē cā diu̇
sitatis ꝑ rē ip̄ ncipiatis · ꝫ cetū ē q n° ascēdēdo n°
dscēdēdo ē assignare aliam ul' p̄mu gdu pfcōis ·
ꝓ rōz mōd · put ē p̄ncipiū cātōz · q2 cuz illa pō sit
ifinita · nō ē limitata · g° n° incātunis ꝑ rē ꝛ h'
rō cōis ē p° ꝛ 2° m̄bro distinctōis · ꝛ ualz ista rō ex h'
q2 cū cāta d se sit nō ens · nō repugt̄ sibi qppi
quare nō ētiā uno m̄ sibi eē eēntiali · ꝓ auic̄ ꝛ
algazel · = Scd̄z at̄ · s · q possit ifinitas ic̄ se ꝛ su
p̄nia cātāz sic plat̄ · p° expte cātāz cui sic re
pugt̄ q ita giūgat̄ dō q nō possit plus giūgi ·
q2 tūc sūm ens nō excedēt cātāz ñ uno gdu ·
q tñ excedit ifinities infite · ꝛ loquor d giūctōe nē
nō unionis · i una ypostasi · q̄l' ē ix° · ad h° tñ natā

[illegible]

i apponendo e cõueniẽte ad deu maxim cu no pot addi i uniuso q ex ipz n e q possit sibi addi n et id q e i eo pot sibi addi n pt si de n° ex 3 phy° id si eet addi to pl ad q̃ntacuq z q̃ntate data eet ad mai celo sz i pposito aliter e q si spes adderet tali m° eet addito p cedentiu p q̃ uia n e indigens ee ad mai celo possz c facere i uniuso p° cautatz spuale q loco no idigz ul si idigz no e ncm q cedat sibi ad locatiu ul q possz facere corp i uniuso z corp cederet sibi i tpr z i ulterio illi tepis faceret id corp ul destrueret ul corrupet cor pus exns i istanti z cessaret ad i eod istanti = Restat nuc 3° respodere ad argm q pbat q no pt facere duas spes equales ad pm dr q spes dicuntur ee sic nuri no q̃nt ad oia sz q̃nt ad aliqua p° q sic depta unitate ul addita uariat nus ita dria addita ul depta uariat spes z h ui i tinto arr ibide 3° sic un nus otinet i a° ut tragon i pentagono sic una spes i alia ut uegetatiu i sensitiuo 2° de aia 3° sic un nus no e i a° formalr sz uirtualr sic una spes i alia no formalr sz uirtualr vn i pposito no hr uitate q q d di no dic duo q eadem exeunt adeo sic linee a centro sz i finite linee equaliter possunt exire a ceo q i finite spes adeo equalr z io pz q iste locutiones methaforice no sunt argumentatiue. Ad 2 dr q gradus actualitatis distinguit in lin° entis uisa li s roz ut dcm e diuisitas at s roz i pncipius bn e ca diuisitatis s re i pncipiatis Si at i stes quo spes distiguntur dr q p dias sic i diusa i idiuidua sb spe eenitis suis sigtas ulra sigtone n p m ul forma ul acca vn flm e id q gdã dnt q aliq spes e sb q dr n possz facere pla i idiuidua q sic pbat q sic d roe i idiuu e ro i comcabilitatis sic d roe spei e ro comcabilitatis q n e sigta ulra sigtone g° dr no possz facere spes sn roe comcablitatis sic nec hoies sn roe. Et si adhuc i stes q p dca q spes no diffunt sb gne sic i idiuidua sb spe q spes diffunt p dias q no sunt equales imo diuise dr q ro procedit s uia q m° e z io forcias ygiando ipe dic cogitoz vn d° q diffunt p dias sz ille die sunt equales dices g° iq d° q n ualz no n se equl g° ide quo distiguntur g° dre d° q se ipis sic i alius dicitur alias eet pcessus i infiniti spes g° distiguntur drus equ libz no tn eisde z dre se ipis z io conceo q no ita sic i idiua q distiguntur p roz i idiuatois = Ad 3m dr q spes eent i eod gne z sicut q una spes ht rom penius alia puatois d° q h no e ul r ucr sz solu i spebz q i te se hnt ontrietate q gnus q e d na sua equalr des cedit i spes p phs no dicio q nigru sit puo albi sz luis ul esto q ita sit m° in rebz fals dr possz tn facere i rebz possibilibz q spes equalr pticiparet naz gnis vn h argm no ocludit n supponendo q dr no possit plus facere qua arr i tellige q flm e = Ad 4m dr q q dico regrit mltas oditoes d° g° q no pducitur s un gradu actualitatis q i lia entis uisali sunt mlti gradus entis uisales differentes s roz z ita no sunt silia z dissilia r° eidem ul s eunde gradu actualitatis = Ad q° dr q dico q spes ul dre modo se hnt s sr habudantia z defcm no se q dr no possz aliter facere z i id q supponit n e claru ita ee i oibz = Restat nuc q° z ultio respodere ad argumnta q pbat q no possit facere i te duas exntes z hntes se gnt una media ad pm dr q sic ia dcm e no e ygina q spes excedat se i indiuisibli ut ia dcm e = Ad 2m dr q conexio tal ratiõe no e i indiuisibli q i indiuisible no pt tangere nec diuisibile nec i indiuisible ut dr i 6 phy° iste g° ctact ul conexio dr ygina tanq res di uisibil i infinitu ut dcm e = Ad 3m dr q illa q ponunt no se i qetia pbr accip° o sz eet i qens accipiedo actualiter z no q tot pres sunt i minimo qt° sic i toto

mundo no n possunt ee plas q i finite sz iqb ot° q cuq modico sunt pres i finite z un mistu no e mai alio.

Ad euidentia at sedi q siti sic e pcedendu = p° ondendu q un nuo dr tplr = 2° q uniusu pt sui duplr = 3° q noua additio pt i tellegi tplr. Et ex hiis pdr dabitur. Quantu ad pm sciendu q s phm 9 10 z 12 me° z auic 3° me° c 2 z 3 vn est q dioz no recipit z h i tellige siue s gnus siue s spez siue s nuz vn g° s nuz pe e q e ultima sigtõe signat vn g° nuo dr tplr s ul ab unitate forme z pfcõnis z sic pe dr un nuo q e i diuisu in se diuisuz ab aliis ita q nego i plicata negat dioz a se z y deptitate ab aliis ut ug ubig° i loz z pla z h m° no e uniusu un nuo q n ht una forma eele sz e un aggatõe alio m° e ad un ab unitate otinuitatis ad cui euidentia notandu q ad pt opari alti tplr vno m° q quod reale e i uno e i a° ut i sor iuuene z sene h diffunt s roz 2° m° q n reale q e i uno sit i a° z eo° z h diffunt s re ut sor z plo 3° m° ut quod reale e i uno sit i a° z n eo° ut ii q° intoto z pte totu n no e penitus iq cu pte nec penitus diusu pres n sunt i toto ipe no i actu i tellige h tn sane q sunt i po n ad eendu pres sz ad eendu tota vn sunt actu pres sz pte tanta hnt n ee actu n actuali tate ppa sz actualitate toti q pat at sic pres ad totu q dependet ab eo osuat dfendunt z imobilr disponuntur si g° loqm d tali unitate nuali n est uniusuz un nuo q pres no dpendet ab eo p mobilr osuat z disponuntur ex° d alibz q mouet motu pg ssiuo z cor° celestia z c Alio m° dr ad un nuo ab unitate finis z h m° dnr aliq un nuo q ad un fine ordinatur aliq n q° modis dnr un s ul iagendo l i patiendo un l i hndo un l i eendo un ut habet q° me° h m° uniusu dr un nuo z h unitas uocatur unitas uniusitas ul otatis ex° sili i plena cuntua item ex° i citha iq sunt diuise corde ordinate ad una melodia sic ad un fine oia at q sunt i mundo ordinantur ad deu sic ad un fine siui i mediate sic ratiõe rol q sibi e ouigibil p cogtoz z amore q e pfcissima oiu ctio siui mediate ratiõe roli z h dr aug 2 l d ordine z ponit ex° d ratiõe z duo A d di no oia iqt copagina sep fines pmoz onectens pncipiis scdoz uniusa oplectens z faciens armonia h iq auic 9 me° c 2 z 3 z phs 12 me° = Quantu ad 2m notandu q uniusuz pot sui duplr s ul p uniusitate scdoz ul p uniusitate possibliu i po at est ad ratiõe ee q no sit ordinatu ad ultim fine sic e pductu ap pn°. = Quantu ad 3m dr q additio noue spei pot i tellegi p duplr aut n erit tanta q ptabit armonia pau i sta uniusi in se puta ut si adderetur ad celuz maiore i fluentie z uirtutis aut e° tal q n ptabit armoia uniusi ex° d additõe cordaz i citha p° additio ipe tolleret unitate nuale uniusi i pe dimitteret solueretur n ordo ptiu ad iuice sz no ordo ptiu ad fine qu salte me° ordinaretur iq pducte z osuate gnali i fluentia vn q ordo ptiu ad iuice solueretur z ordo ptiu ad fine salte q ad i mediatoz id mag dr dici no iq nuo q iq sipl g° diusuz s qd iq ul si i stes q pncipalior ro unitatis e ordo i fine na q lz cantu z si me° tn pse z ordinat i me° iq osuat adeo pt dr q e sipl iq nuo s qd diuisuz ul dr q ordo uniusi h exigit q pres sint ordinate ad iuicem z ad fine z q ad fine una ordinetur alia me° io qm h ordo soluitur no remanz ro forlr ordo n q unaqq ps pse refertur ad fine no e eenl uniuso sz p tine lare z pcedit mlr ordine q° una refertur me° alia nec tn i tellego ordine dignitatis igdr sz causalitatis r° opatois z otinuatois i eendo z opando. Scda at additio no ptbat y deptitate nuale cui ro e q ro y deptitatis

nual no tolletur cu ro forl manz ro at forl e ordo ad i uice z ad fine ex° ponitur i uniusi te aliq puilegia tu cu si addatur puilegia pma dstruentia no ui eadem remanentur n forte i stares q i mo p q pato z adsumi po tificte q ht d uniusitate ordinare Si at addatur puilegia noua pma no dstruentia sz saluantia remanet eadem nuo Sic g° d° d uniuso q si addatur una spes noua q remanz un nuo.

119 Tertiu un do dat = Rn° q v tiu tplr dr vno m° q oluitur cu ente i qntu ens e analogu cathoz z caturz no solu ad x pdicamnta alio m° put e pn° q̃ntitatis discrete alio m° q diuidit ō mlta = p° m unaqq res e una p ecniaz suaz no p ad additu eenie sue q sic eet abire in finit sic pbat auic 4 me° q auic z h modus uni bn repit i deo Scdo m° nlla res e una p eenia sua sz p ad additu eenie sue Et ex h puenit duplex error s auic z pitagore q n no distiguebat i te un z unu. auic dr q un dic dispõz addita eenie sic dispõ e i albo z nigro Cont q pitagoras credit q un pn° nui eet tale un qle id q oluitur cu ente dixit q pn° nui no d sigt n sbaz rei z q nus ponitur ex unitatibz credidit ipe cu seqcibz q nui sunt pn° rr. 3° m° un q diuidit o mlta est p° illi q oluitur cu ente vn z mltu disuz o istud un e p° illi q oluitur cu ente no n e i qens q id q e induisu uno m° z ita un sit disu a° m° atq pla z h m° pe un soli do couenit cu nlla sit cantu iq no sit mltitudo vn dr bo li° d tn q solu id e ue un iq nll mis nllmq ad pt id q est z h e solus dr. Qo at p° pn° maxie couat ro unitatis pz q ro uni sui ab indiõe ex x me° sz dr maxie e i diuisus q actu z po g° maxie un vn iq argm q fac aug 9 d t c 9 de bono pt fi d uno uide bon h z bon id z tolle h z tolle id z uid ipz bon i cantus g° e repire un h z un id no tn h sipl tolle g° h z illd z uid ipz un. Nec te moueat si dic puatõe z ita n possz one deo no n d puatoz p fcõnis sz negõis i nõ disu puat n dioz z h ipa disio sit mag primo s re q i disio tn un aliter expmit sigficat n reale diõnis e puatiua i diõnis positiua q no s h noia i ponim s qne cogstim z frequnt noti e nob id q s uitate puo est q hnt ontius sic pz d corpeo z i corpeo mag n e prima sba spual q corl q tn corle e mag not q incorle spuale ideo h noie hnt ocapim z expmim id no noie puõnis silr mag nota e nb mltitudo q unitas io un puatiue ocapim z expmim noie puatiuo s un q no diuid siui i diuisu mltu u° eo° pla q e diuisuz h ex pte rei sit eo° sigficat n real dionis mag e puatiu z i dionis positiu sic g° pz q ro unitatis optime couenit p° pn° ut dcm est. Intellige tn q auic no i tellexit q un dicat dispõz acci dentale sup ens sz dr aliu r° au e alr oncept z tales r° uocantur ap auic dispõ accental no q siplr sit accns z io no e nugo dicere ens un. Et notandu q res dr eenia ab actu eendi iq e exeplatu adio exeplari z e obz i tell diui Exnia dr ab actu exi stendi iq e tin dne cantois Susistentia ab actu susistendi iq e tin dne cantois z susistit i se n i a° vnitas s actu distiguendi vitas s actu declandi bonitas s actu ordinandi i fine.

116 Tertiu istud uniusuz sit pductu adeo i me° et ui q no q eo m° q° cantur reducuntur i dm pces sunt adeo sz ad dm reducuntur me° q una me° alia g° isto m° pcessunt adeo g° n i me° ma pbatur q nobilior e ro finis q pncipii si g° dr coicat cante q r una reducit i fine me° a°

mlto mag ocauit q una pcedet a° me° = 3° pductio cantiz adeo e ordinata sz ordo regrit q un a° mediante pcedat g° z c = Inpriuz e fides catholica q dic cto i un dm z c z septu sacra q dic oia p ipz facta sunt z i pn° caiuit ds celu z tram h i d aug 11 d ci 21 = Rn° dr q cu i sta qoz errauit auic z algazel auic n 9 me° sue c 9 posuit q ds no potuit pducere n un ad q° qq pond mot fuit Ex suma di siplicitate ex suma ei p fcõne ex omoda ei i mutablitate q n sume simpx nlla pt ee i eo diuisitas ul plitas q sume pfcus z nllo i diges no agit p i tntõz alicui finis si n aliq fine i tnderet cu fis sit melior hus q sunt ad fine ad eet meli q ope di q i qens ui agit g° solu p aphnsioz sue eenie q cu siplicissima sit nllam admites nlla ad m° diuisitate ul mltitudinez n aphendit n un z p ons n pduo i me° n un 3° q oio i mutabil no potuit facere n iq q iq manes id z c hac roz secutus e algazel q tertiu me° sue. Sz h opio q flm ht fudamto ht malu exit fudamtu n flm e q inde z si no sit plitas in ducens diuisitate e tn plitas roni y d aliu i ducens p fcoz e n ars plena oiuz roni iuuentiu z oia i eo sunt un 3° z si iagendo no i tndit p° alu fine a se i tndit tn sua bonitate ocare 3° si ro sua e bona q q no i tllig n se ipz n pt pducere n un tue ul n pducit ul e pductio ca sual q an pductoz no i tllex pductu 3° z si dr sep maneat iq s diuisitate tn y dar pt pducere diuisa z uaria Flla g° sunt pn° auic. Et io i pe alibi sic min puidens aliq ponit exqbz suu dcm i timit dr n 3 me° sue c 2 z 3 q ee e res aliq sr addita eenie exq° sic arguitur q eu dut ee pme i tll ne fuit cantu adeo i me° a° me° eenia si p° m° heo i tntu q dr pduz i me° pla s eenia z ee si 2° m° secuntur duo i oueniea p° q aliq res fecit se ipz 2° q res pt op pi r s naz an q hat ee quoz utrq e flm 3° i g° sp° e magna mltitudo stellaz z ille cau e cant ab i tll na p° canta sic pm si at e 2 q a° Ex h sic dut i in tll na cantie fuit tanta mltitudo i tntõn i tlligibiliu qunta e i orbe mltitudo r° a° no si no g° flm dr 9 me° c 9 q si ex i tll na pueni mltitudo h e p mltitudine i tntõn in ea z si dicatur q ma° mltitudo pt oriri a minori g° pauca mltitudo i me° ab unitate pt roe si dicatur q e tanta mltitudo i tntõn i intll na cantie q̃nta mltitudo stellaz i orbe tuc qro aq° e i intll na illa mltitudo i tntõn si i me° adeo habetur ppoitu q auic si a se ipa at g° me° alia mltitudine eqli a° n eqli sz minori si me° alia mltitudie eqli qr d illo aq° fit z cu no sit abire i infinituz oz concedere q ab uno siplici si no a° g° ab uno siplici aut ab aliq mi° mltitudie g° pr roe ap° pt oriri pua mltitudo si amino° maior g° z c. Reliqtur g° q flla z erronea e ro auic = Et io dr q ab uno pn° pla i me° pduci possunt. Vt plat ex i mensitate dne p fcõis dne cogtõis z dne illimitatois Ex singlate dne pductois Et exordinablitate cante onexionis e Ex p° z 2° sil. sic dia pfca e infinita z silr dia cogtõ sz q nto

perfectio bonitatis. maior tanto magis communicativa. et quanto communicatio maior tanto perfectius fit hoc. et quanto bonitas maior tanto perfectius movet nostra cum gratia perfectio infinita. et bonitas infinita et sciencia infinita. ab infinito quia ab eterno perfecte communicata est persone interiori. universaliter ex tempore creature extra et diminute. quia creatura non erat capax. creavit autem immediate quia cum non erat aliquid quod posset esse medium. quod autem potuit patet quia ipsa bonitas communicabilis fuit. ipse intellectus omnes modos communicabilitatis intellexit. nec non omnes sic ab eterno predisposuit dominum. unde potuit et potest adhuc alium et alium mundum facere. Et hec in immediatione causa. commentator quod agens cum ratione sive intelligentia potest diversas et diversas actiones. et commentator super xi. methaphysice dicit. non est igitur impossibile ut id quod est per se intelligens et intellectum sit causa plurium. Ex immensitate illimitationis dicte potentie sic arguitur. si non posset nisi unum immediate ut posuit avicenna. iam ideo esset potentia limitata et artata. quod falsum est. quanto enim potentia minus artata tanto vigorosior. Ex singularitate productionis sic arguitur. primum principium universum produxit de nichilo. sed in tali productione non potuit esse aliquod medium cooperans. quia nichil ab actu distat in infinitum. ergo requiritur potentia infinita. quam aliqua creatura non operatur.

Ex connexione sic. omnia immediate ordinat idem sicut ad finem ultimum. ultimus autem finis efficaciter primum proportionatur. et equaliter ad primum operantem. cum ultimus finis primo moveat efficientem. sed omnia ad deum sicut ad finem ultimum ordinantur immediate. ergo immediate influit. nam facit dicta bonitas. ergo ab ipso immediate sunt producta. aliqui de predictis rationibus probant deum immediate produxisse. alii quod immediate producere potuit. et ideo dicunt sic avicenna. Hec opinio auctoris de causis. i. propositione. et exponitur commentator. non vult quod illorum effectuum quorum deus est causa mediata sit causa immediata. unde dicit quod plus est influens causa primaria quam secundaria. secunda secundum causam secundarie cause et affigit. propter quod commentator. quia prima causa cum agit in causatum quam causa secunda. item si removetur secunda causa adhuc remanet prima. et bene ipse in suo meditationum dicit in multa et cetera. deum quarit per ista exteriora. que interiores sunt interiora. quibus intimior est deus. sicut deus intimior est rei quam ipsa sibi. efficit ergo esse actu secunda. intimius ergo dicit actu quam ipsa sibi. efficit ergo esse actu secunda. intimius ergo dicit actu quam prima. quia sic eternia intima est eternitas. et propter oppositum. Modum autem istum immediate opinionis sic docet intelligere. deum secundum primam propositionem de causis. quod secunda effectus producit immediate eliciat a secunda causa prima sed secundum totum. et immediate actu prima per se totum. secunda alio et alio modo. quia actu prima elicit per modum superiorem et altiorem. actu secunda per modum inferiorem. unde dicit sic quod causa prima adiuvat causam secundam secundum operationem suam. quam omnes operationes quas efficit causa secunda. et causa prima efficit. verumtamen efficit eius per modum altiorem et sublimiorem. inferior non causa quod sit. et quod agat totum habet a prima. sed prima a se ipsa. et quamvis non effectum non possit esse immediate a duabus causis immediate univoce agentibus. et equis primis tamen non est a duabus sic se habentibus. quod una per se totum exequitur. ab alia. sicut omnis causa creata actu prima. Ad primum argumentum dicendum. quod non est similis de reductione et productione. licet enim ipse finis principalis sit melior quam ipsum principium. non tamen ipse finis sed principalis. et ex hoc non est simile de reductione et productione. nam productio creature est in esse tantum quod ad duplex esse. scilicet primum et secundum. scilicet naturale et accidentale. scilicet esse et bene esse. sed reductio solum quod ad bene esse. et quia maius est producere rem quantum ad esse et bene esse. simul esse primum et secundum. quam reducere tantum quod ad esse secundum. non sequitur quod si sit reductio quantum ad esse secundum immediate creatum quod ipsa immediate fiat productio. quod ad utrumque esse istius nam productionis creatura non est capax. sicut est illius reductionis. nec intelligas quod creatura reducat mediate aliam. quod ad esse primum quia hoc non est verum. sed unaqueque per eternam suam reducatur in ultimum finem. sed quantum ad esse secundum. in genere de actibus et cetera.

Ad secundum dicendum. quod productio creaturarum non est ordinata ordine mediationis vel immediationis. nisi per tanto quod producta sunt ordinata. secundum dignitatis. nec ubi duo dicuntur intelligi de mediatione sed solum de egressu. quod patet quia idem dicit quod creature eveniunt a deo. sicut linee a centro. sed omnes linee in circumferentia contente. immediate eveniunt a centro. ergo omnes creature a deo.

Tertium dubium est utrum potuit creaturam aliquam producere ab eterno. Et quod sic videtur. quia hoc non repugnat creature. et ideo quod sit de novo sola fide tenetur. non aliqua demonstratione. quia primum demonstrationis est quod quid est. quod abstrahit ab hic et nunc. Item maioris nobilitatis est agens mediate quam creatum. sed agens creatum potest producere effectum sibi coeternum. ut patet per exemplum quod ponit augustinus in de trinitate c. i. et iespla ad maximum. unde dicit quod si ignis esset eternus. et splendor esset sibi coeternus. ab eo genitus. ergo ita posset esse creatum deo coeternum. et tamen ab eo creatum. Similiter ponit exemplum de vestigio. x. de civitate c. 31. Item creatura producitur a deo per imperium voluntatis. sed voluntas est potentia rationalis habens se ad opposita. ex 9. methaphysice. et de priori. et ideo sic potuit ab eterno nolle. ita et velle. sed statim quando potuit velle. potuit facere. ergo et cetera. Item non est minus potens eterna quam prima. sed prima ab eterno habuit operationem suam que est producere prima. ergo et eterna suam operationem que est creare. Item non repugnat effectum eterno et perpetuo habere causam eternam. quia ex 8. physicorum habere 3. est effectus tangibilis perpetuus. et habet causam perpetuam. et est coeviternus sue cause et cetera. Item illa causa producens effectum suum subito non per motum. nec precedit effectum suum duratione. sed deus est causa subito agens non per motum. ergo non necessario precedit effectum suum duratione. maior patet inductione in omnibus mutationibus subitis. ut illuminatio et cetera. Item probatur per rationem. in quocumque in quo ponitur res posse poni principium operationis perfecte. sicut patet in igne. statim quando ponitur esse incipit agere. sed in omni operatione subita. similiter est principium et finis. sicut patet in omnibus indivisibilibus. ergo in quocumque in quo ponitur agens producens potest poni terminus sue factionis. ergo maior est vera. quod illa causa producens effectum non per motum sed subito. nec precedit effectum suum duratione nec in hoc est repugnantia in intellectum. esset autem in causa agente per motum. quod non est subito sed in tempore. ideo quia homines vident hec in motu ad pauca respicientes. facile enunciant de mutatione subita. Nec potest istam quod quia agit per voluntatem. quia voluntas non precedit suum effectum duratione. sed illa que agit cum debili potentia. quod absit ut in deo ponatur. Item non est minoris potentie causa producens totam substantiam rei. in tali productione quam producens tantum formam. sed maioris quia producens formam producit causam de potentia materie. sed tale agens simul potest esse cum suo effectu. ut patet de sole illuminante. ergo multo magis deus potest facere ut creatum suum sit quandocumque ipse est. ergo et cetera. Item si aliquid est causa quo posita in aliquo instanti non possit poni effectus eius. hoc non est nisi quia causa deest aliquod de complemento. sed deo nichil deest de complemento. ergo potest poni effectus simul eo posito. et ita non est necesse precedere duratione suum effectum. Contra augustinus. 8. super genesim c. 31. unde omnino immutabilis illa natura trinitatis. et ob hoc ita eterna. ut ei aliquid coeternum esse non possit. Item augustinus. xii. de civitate c. 19. Ex hiis ergo que in hac terrena indicatione et infirmitate ne aliquid alteri coeternum esse dicamus. quod fides nostra sana condempnat. cavendum est. Item ideo quedam tempora sunt que immutabiliter transierunt. eternitati immutabili non potest esse coeternum. ac per hoc immortalitas angelorum non transit in tempore. nec preterita est quasi iam non sit. nec futura quasi nondum sit. cum eorum motus quibus tempora peraguntur. ex futuro in preteritum transeunt. et ideo creatori in cuius motu dici non est vel fuisse quod iam non sit. vel futurum esse quod nondum sit. coeterni esse non possunt. Item augustinus in sermone de trinitate dicit quod coeterna se parari non possunt. et per hoc probat consubstantialitatem divinarum personarum. sed si creatura esset deo coeterna. non posset ab eo separari in esse. et sic non esset potens ad non esse. et sic esset quedam necessaria

esse. Hoc autem est contra rationem creature. ex eo enim quod de nichilo potest esse ad nichil esse per se autem. Item damascenus libro primo c. 8. non aptum natum est quod ex non ente ad esse deducitur. coeternum esse ei quod sine principio et semper est. Item hugo 2. de sacramentis parte i. c. 9. in effabilis potentie virtus non potuit habere aliquid preter se coeternum. Item ricardus 2. de trinitate c. 9. quod est creatum constat non esse eternum. et econverso quod quid est creatum eternum constat non esse creatum. Respondeo dicendum quod sicut dicit philosophus. i. physicorum c. xi. in hac opinione omnes qui de natura dixerunt conveniunt. quod ex hiis que non sunt aliquid fieri est impossibile. Et ideo tam physici viderunt mundum esse aliquid productum. nec posuerunt ipsum esse productum de aliquo. Et ex hoc principio diversitas opinionum ramificata est. Quidam enim dixerunt mundum factum esse de dei substantia. quia cum solus deus esset ante principium mundus sit factus a deo. et non de nichilo. ergo de se ipso. Hec opinio falsa est et erronea. quia fidem destruit et scripturam. et naturam. fides enim et scriptura docet. divinam naturam esse adorandam. et in solo vero unitatem. sed tunc omnia adoranda essent adoratione latrie. et non solum vero. destruit et naturam divinam et creatam. quia omnis natura creata est mutabilis. composita de precedentibus et imperfecta. natura vero divina econverso est immutabilis. simplicissima. independens. perfectissima et cetera.

Alii vero ut anaxagoras et sui sequaces. dixerunt deum mundum factum ex materia et forma tamquam ex principiis preexistentibus. sed forme latebant in materia. antequam intellectus illas distingueret. Sed quia formas simul esse in eadem materia non capit ratio recta quia ex hoc sequuntur infinite absurditates. quia tunc omnes forme in supposito existentes possunt se denominare. ita quod posset dici homo est asinus vel lapis et cetera. ideo hec reprobata est ab aristotele primo physicorum. Plato vero cum suis sequacibus. posuit tria ab eterno. scilicet materiam et formam. scilicet mundum per se existentem. et formas separatas animas. et primo modo ab opifice. ex tempore esse quietas. unde ambrosius in exameron. plato tria posuit increata et sine initio. deum. scilicet exemplar et materiam. deum vero non tamquam creatorem. sed tamquam artificem. Et philosophus dicit 8. physicorum c. 3. solus plato mundum generat. Sed hoc est valde improbabile. quia si hoc nobilissimum eternum. et immutabilissimum. cum ignobilissimo et mutabilissimo conveniret in nobilissima proprietate. scilicet in coeternitate eternitatis. vel magis in coeternitate a se. quod dementis est et irrationabile. quod materia ab eterno fuit imperfecta. et quod eadem forma sit separata per se et coniuncta. et idem est ponere exemplar esse hominem. naturalem mathematicum et divinum. unde philosophus A. methaphysice reprobat hanc opinionem. quia videtur non sunt utiles ad singularium existentiam. quia essent extra existentiam eorum. nec ad eorum cognitionem. quia non essent de ratione eorum. nec ad eorum operationem. quia omnis operatio egreditur a supposito et terminatur ad suppositum. ex i. methaphysice. unde et si vere ponat quod deus non potuit mundum facere ab eterno. quia omne quod fit fieri cum. fit ex aliquo. falsum tamen est. quod supponit materiam esse deo coeternam. cuius ratio est multiplex. primo quia id quod convenit alicui. ab eterno. convenientius est quam id quod convenit alicui ex tempore. sed si materia fuit ab eterno sine forma. quam recepit aliquid ex tempore. ergo deus nichil ex sua essentia et nulla dispositione extraxit. et ita magis sibi preiudicavit quam promovit conditione bonitati non quenit. Item natura est esse omnium unum primum principium. increatum scilicet et infinitum. et in eternitate et ipso. sicut patet damascenus libro i. c. 9. sed si materia esset quod a deo non dependeret. iam deus non esset in ipsa. cum natura divina nusquam sit nisi ubi habet plenum dominium et summum. si autem in non esset. iam primum principium esset sceptale et terminatum. quod est contra damascenum. et contra avicennam 8. methaphysice sue. Nec valet excusatio quod aliqui adducunt pro ipso. propter hoc quod dicit in thimeo. 3. libro quod ante mundi exornationem erant tria. scilicet opifex. locus et genus. nam materiam appellat ipse locum. quia sicut materia potest recipere omnem formam. nec est actu completa nisi dum est sub forma. sic locus omne locatum. nec est ad actum nisi sub locato. sed illos quod ponunt locum. nisi superficiem. sed spatium imaginatum. in quo locabitur corporis creati

quod non verum. quia de ratione loci sunt ... scilicet vacuitas. separabilitas. equalitas. immobilitas. que non possunt sibi nisi bene convenire sicut superficiei corporis ambientis. Nec excusat eum et quod dicit augustinus viii. confessionum. quod scilicet ipse invenit in libris platonis. in evangelium iohannis. in principio erat verbum usque ibi. in propria venit. quia totum id potest salvari per introductionem forme in materiam ponendo vero eternam. sic intelligendo. quod omnia sunt a deo facta quantum ad esse forme. non quantum ad esse materie. et sunt facta verbo conceptus dei. scilicet apposito nisi ex necessitate nature. Alii vero posuerunt mundum perfectum esse a deo ab eterno. et fuerunt moti ex infinitate divine bonitatis et actualitatis. et immensitate potestatis et immutabilitate voluntatis. unde ne viderentur deum ponere ab eterno ociosum. posuerunt ipsum ab eterno produxisse mundum. Sed ista diversificati sunt. quia quidam dixerunt mundum ab eterno productum. vel factum. sed esse quandam dei umbram. vel quoddam dei vestigium. unde sicut corpus non facit umbram. quamvis sit causa eius. ita deus non fecit ab eterno mundum quamvis sit causa mundi. Sed hoc nichil est dictu. quia si deus est causa mundi. oportet quod sit aliquo genere cause. non autem potest dari nisi in genere cause efficientis et finalis. nec potest esse finis nisi fuit efficiens. quia tamen se extendit sua potentia in producendo quantum sua bonitas in reducendo. Alii dicunt quod mundus fuit ab eterno. mundum tamen esse ab eterno facit triplicem intelligentiam. primo modo ut intelligatur deo coeternus per durationis unitatem. ita quod una mensura mensuret esse dei. et esse mundi. et iste intellectus est impossibilis. quia tunc eadem mensura mensuraret esse dei et esse mundi. cum mensura que mensurat esse dei. sit indifferens ab eo. similiter esset indifferens ab esse mundi. quia de mensura intrinseca necessario intelligitur. ex quo ponitur una et eadem. et eadem modo ambobus. et ita esse dei et mundi. esset idem. quia quecumque uni et eidem sunt eadem. inter se sunt eadem. quod stare non potest. Secundo modo ut intelligatur coeternus per durationis conformitatem. quod est carentem initio et fine. id est quod non est ponere deum quando mundus ponatur in esse. Tercio modo per durationis proportionalitatem ut dicatur mundus eternus vel ab eterno. id est quia semper fuit. id est quia licet semper dicatur duratio mundi. id est ante mundum non fuit tempus. et primum non est. et iste intellectus est verus. scilicet quod dicit augustinus. 12. de civitate c. 16. id est non probat quod angeli semper fuerunt. et tamen deo coeterni esse non potuerunt. videatur ratio sua ibi. et similiter c. 16. de temporibus eternis. que deo coeterna esse non potuerunt. primus ergo modus aperte est impossibilis. et aperte necessarius. de 2o autem modo fuerunt dubitationes. Quidam enim dixerunt mundum ab eterno a deo productum. nec habere principium durationis sed substitutionis tamen. sicut recitat augustinus. x. de civitate c. 31. sic si pes ab eterno fuisset in pulvere. semper ei subfuisset vestigium. quod tamen vestigium a calcante factum nemo dubitaret. nec alterum altero prius esset. quamvis alterum ab altero factum esset. sic et mundus semper fuit. semper existente qui fecit. et tamen factus est. Et xi. de civitate c. 4. dicit sic. quidam a deo factum fatentur mundum. non tamen eum temporis volunt habere sed sue creationis initium. ut modo quodam vix intelligibili semper sit factus. Et hec fuit opinio aristotelis. ut sancti ponunt et doctores. qui libros suos ignoro viderunt. hoc et dicit boecius in suis fine libri de consolatione. de mundo inquit aristoteles quod nec cepit umquam. nec desinit. et hec dicit ambrosius in exameron. Et ad hoc tendunt rationes sue. quas ponit in suis libris. Et ideo non valet quod aliqui quidam dicunt ipsum non sensisse mundum deo coeternum esse. sed dicit ipsum non incepisse per viam naturalem. non tamen negat quin incipere potuit per viam supernaturalem. sed iste non est. nam non fuit modus aristotelis. negare verum. si consideratum philosophicam. et concedere fidelitatem theologicam. cum philosophica consideratione conclusit esse verissimam. et certissimam quantum ad omnia. unde et 8. physicorum c. 8. ipse dicit. quod dicere quod motus aliquando incepit figmento assimilatur. Aliorum est positio. quod licet mundus incepit quia hoc fide tenemus et scriptura sua hoc dicit. tamen dicunt quod ab eterno

augustinus. xi. de civitate c. 4.

[margin, column 2:] loquitur de amatissimis

[margin, column 4:] produci autem posuit quod deus creaturas agnabilibus et... dicit esse ex natura sue esse ... ab eterno dicit et ... consignabit. quia tamen creatum ex se est possibile esse et non esse quod semper est in esse nisi ab alio habet esse. ideo ipsa habet esse per se esse non ... sed in duratione. Sed hoc non potest stare. secundo enim implicat quod quod ad hanc causam necessarium et ipsum possit non esse. si et quod dicit quod deus habet esse per se nisi non durationem habet initium quando quod ad ... ita quod uni mediate a quo ignis vero sicut est in supposito non habet initium. sed quod si unum ... in se prius natura quod et duratione. immo autem sicut est quod esse cause non est indifferens quoniam est deo ab esse et non esse. sed ex sua natura habet non esse ergo natura non esse precedit non esse non solum natura sed duratione.

ds potuit mūdū pducē· Et iſti maxiē mouēt rōib;
ſup poitis ī argueēdo ad ptē; iſtā = Sȝ q̄ 9ª opio;
iſtā ſūt auctoritātes ſupi' poite· q̄ ñ tm̄ dnt q ñ
fuit ab eťno· ſȝ ē q nō eē potuit· r ē rōes q̄ īfra
ponēt. Et eoȝ rōes ē ñ ualēt· ut patebit ī eaȝ
ſolone· īō hac opione dimiſſa· Eſt alia rō ua
q̄ ponit q ds nō potuit facē mūdū ab eťno· nc h'
ponit ī eo aliqd īpōȝ· ſȝ ponit ī effcū repugnciaȝ:
q̄· n· ḡdcoȝ icludit fcible nō ē· Et ad h̄ ptād ſūt
rō· pº· apte tīni aqº· 2º apte tīni ad q̄· 3º apte
modi pducēdi· = Expº ſic· h ūl iclud īſignificato
aitōīſ· q cāri ē accipe eē ñ d'aliqº· h at at ſigt
iḋ q hre eē nō d'aliqº· ab aº· ac nō pº· hre eē
ab aº nō d'aliqº· nō pº mº q̄ cū cāta· q dui ē,
ſit ab aº nō d'aliqº· ſēp cārēt· q̄ ſtȝ ē· tūc· n· ñ
ad eēt ḡſuari· q̄ cāri· cui ḡnū uer ē· Reſtat gº
q cāri ē nūc pº hre eē ab aliqº ñ d'aliqº· ſȝ reȝ
hre eē nūc pº icludit īpōȝ nō eē ab eťno· ḡ cāto
d'ſuo ſigto· includit rē nō eē ab eťno· ſigº ds
potuit ab eťno cāre potuit ḡdcoria· = Jt d'
rōe cārē ē q ſit d' ñº· nō miľr· q̄ ñ' nō ē maliª
cui· nº ſūdamitalr eaū rōe· nc efficiēt aīoē effi
ciens ſit eūſ actu nccº· gº ordnalr· dt gº o
dine nē· dr ordine dujoīſ r ſucceſſiōīſ· ñ ordē
nē tm̄· q̄ īt illa ē ordo nē tm̄· q̄ ſe ḡcomitāt·
r un nō excludat ad· ſic ſon' pcedit uocē· r cor'
puſē q ſic ī loco· q̄ h poſſē ſe ſil' ḡpati r ḡcoitaī·
ſȝ īt illa q̄ ſe ḡcomitari nō poſſūt ſȝ un aliū·
ḡdicē· nō ē ordo nē· ſȝ ordo alicui' ſbſecutōīſ·
ſic cū d'allo fit nigr· eē at r nō eē· ſiū ñ'
nō poſſūt ſil' eē eē· r iō īt ea nō ē ordo nē
tm̄ ſȝ alicui' ſucceſſiōīſ· = Expte tīni ab q̄
ſio· q̄ ſeqrēt q eēt īfitū ī actu· r ſ'mltitu
dīeȝ r ſ'magitudīeȝ· q ſtare ñ pt ē ſ' pħm·
Expte modi pducēdi· q̄ ds pduxit mūdū ñ de
nccitate nē· ſȝ p modū libē uotīſ q ñ eēt uer
ſi ab eťno pduxiſſȝ· Jt mūd' ñ potuit cāri
accipiēdo iḋ eē nūo cū cāite· gº accep ad
eē· ſȝ accipe eē duiſū ab eē cātiſ· ē accipe iª
p mutatōȝ· reale· oīſ cūt reat' muº īcludit no
uitatē eēndi· īſua rōe· ſȝ nouitaſ eťne du
rōi· aīo repugt· q̄ eťn ñ ht eē ab q ſit p ñ
eē· Reliqt gº ex iſtiſ rōib; r mltiſ aliiſ q̄ ſi'
poſſet q ñ fuit pole mūdū ul' aliq̄ cāta; q̄
cūq; ab eťno pduci· vn̄ r anſel' d'cāū dyabli
c· 12· dc· q inhiiſ q̄ tm̄ ſbſūt dīc poſ· iḋ ē pole
eē q dm̄ poſſe facē· r īpole q dm̄ nō poſſe facē·
ut mūd poſſe cāri· q dm̄ poſſe cāre mūd· r mū
dū nō poſſe cāri· q dm̄ nō poſſe cāre mūd· rc·
r ſic mūduſ ab eťno cāri ñ potuit· q̄ ds ñ potu
cāre īpōȝ· = ad pº argm̄ ī grūū dcū· q h q q̄d ē ab
abſthat ab h r nūc· tñ exnīa actual· d' q̄ logm̄ ñ
abſtrahit ab h r nūc· cū nccio ſit h r nūc· pº· nō
oīſ d mjō ē ōn ſiua ſȝ aliq̄ dueaſ ad īpole uo hēt
ī· pſtioȝ· Et ī ēm eē unū· r eťn· ē edible r tñ
ē d mjable· ut uult ra· ī· dē· c· q = ad 2m·
dcū q illi q magnā uī faciūt īex'· nō bñ adtēdūt
q dc phſ· ī· poȝ· q ex⁴ ponūm' no ut ita ſit ſȝ
ut ſētiat q ac īſcuit· vn̄ exª nō tenet īex'
oībȝ· dº gº q ex⁴ d' ueſtigio ſit bñ appet idē·
nō ē ſ eťnitōȝ aug· ſȝ recitat ī dcū plonicoȝ· ad
adº d'igne· dcū q iḋ ex ' adduē aug ḡ artiū q̄ dice

no q ſieiḡſ ſic eťn· r ſplēdor ñ pauco ab eo r eē d po ad a ...
ſȝ bñ originalr ul' ḡſecutiē· ſic ſi fit reſ ḡſecutiē ſit ſilitudo ī
r iō dnt ḡ ñ aliq q ñ d pō mediū· q̄ talia ñ educūt d po·
vl' dato q igſ eťn· h poſito q̄ īfūaſ· caret ~~effcū~~ ñ tm̄ ſic m
r h uult aug· q̄ ſolū uult oñdē q ſ· ad poſſit ab aº eē ſil' aī

lat· q ſi fil' di ē nat· gº fuit qn̄ ñ erat fil'· ñ ītlli
geſ quō iḋ q nat' ē· dō ſēpitñ eē poſſit· ad q dr
aug· q bñ ad pot eē nat· r dō pri coeťn· ſic ſplē
dor q gignit ab igne· coeuuſ ē illi· r eēt coeťn·
ſi ignis eēt coeťnus· q· dicat poito p īpole q igſ
ſit eťn· rc· vn̄ q̄ aīs ē īpoſſible· ſ· ignē eē eťn·
ſē īpole q̄ ex īpoli ḡ nō ſeqt ḡdlȝ ſē tñ īpole· vn̄
ex hac rōe ſē ḡdcō· nccio· ſ· ſplēdorē eē effcū· q̄
d' nccitate ignis pduc īpōȝ· r nō eē effcū q̄ ponit
eťn· = ad· 3· dcū· q dm̄ uelle mūd pducē ab eťno
fac duplicē ītlnciā· ſ· ul' q· iſta uolūtaſ fuit
ab eťno r tpr eťno· vl' q fuit ab eťno ñ p tpr
eťno· ſȝ p tpr p quo incepit· pº mº ē īpole q̄
nō potuit uelle aliqº mº q repugnēt libtati ſue·
q eēt ſi ab eťno r p eťno cā eē uoluiſſȝ· 2º mº
ht uitatē· Et q dicis q ita ſe hūit ad uelle ſic
ad nolle rc· dº q iḋ nolle q hūit d' ñ eē cātē
ab eťno· ē d' nccitate· ſic iḋ nolle qº uult mº ſe
ñ incepiſſe· r iḋ uelle qº uult ſe eťnū eē· vn̄
uotaſ nō ht libtatē ad uolēdū· ul' nolēdū· ñ r⁴
poſſibliū ñ nccioȝ ſiplr· ſic ipē ē· ul' īpoſſibliū·
ſic ē cātā; eē ab eťno· ad 4· dcū· q īillo argutº
ſūt mlta dubia· pm dubiū ē· q̄ cū actōeſ r paneſ
ſit ſuppoitoȝ eliciē r dnaciē· ex pº meth· dubiū
ē utr eēnia poſſit cāre r ptaco ē d'dnaº magroȝ
q pductio cārē nccō pſuppoit pductōȝ pº· opa· n· tni
tatiſ indiſa ſūt· ſic· n· īſepablr exiſtūt· ita īſepa
blr opāt· Jt ſilr q adducit d' cātōē r gnōne ſȝ
ē· nā cātō ē d' ñº· iō oȝ q p ñ ſit· Jt ē mutaº r dc
īnouatōȝ· q̄ oīa eťnitª repugnt· Jt ē p libtatē uo
r iō dt pª uotīſ futuritōȝ· futuitō at oppoit eťnitª·
Jt ht mſā limitatā· r ex qº ſigt mſā rei· reſ
ht pnª· Et oñū hoȝ ḡria ſūt ī pductōe pº· q̄ ē d
ſba dia ñ d'ñº· Jt nō ē mutaº ul' īnouatō· Jt nō
pducit p libtatē· ſȝ p fecūditatiſ nccitatē· Jt ht
mſā illimitatā· q̄ caret pnº r fine r iō ſēp fuit·
= ad 9· dcū· q ſille paſſuſ phy· in· 9· phyº bñ ḡſidet· in
textio aroȝ ē ibi oñdē· q eī q ſēp ē· ut tangitȝ hic
3· pt eē aliq̄ cū ptāſ· uitateȝ iſtiuſ ḡdōīſ· ita q ḡnit
cā ptāſ r effcū ḡcluſuſ coeťna· Jlli r g excuſat eū d'
eťnitate mūdi· ibi paſſu dnt· q q̄uiſ ars poſuit mūd
eťnū· nō tñ crēdit q ds nō ſit cā eēndi ipi mūdo ſȝ
tm̄ mouēdi ſic qdā ſlo dixūnt· vn̄ ītlle ex' corª ce
leſtia r ītlliactiaſ eē eťnaſ· r tñ hre cāȝ ſui eē· cū gº
aroȝ male ſēſit ī h paſſu· ñ ē ſua opio tenēda· hre
n· ȝ· ſēp fuit uer· ī· p q tpſ fuit· vl' ſēp p eťno· r h
mº uer ē obiectiē· q̄ oīȝ fuit dīni ītllſ· = ad 6·
dcū· q maior ē fla· q ptȝ q̄ ſi eēt ua nō ſeqrēt ex ea
ſlm· ſȝ ſē ſlm· ſ· q ds ñ pduxit mūd libē ſȝ d' ncciᵗᵉ·
gº ē fla· ad ptatōȝ uō eī dº· q exm r rō p q̄ ptat ſēp
ſuppont ad· 9· r ī excludūt eťnitatē· īq nō pt poi
pm ī 9· iō arguit a tpr ad eťnitatē· p q nō ualet
ſi cā cāta· ñ ageſ p motū· ñ pcedit effcū durōe· q ñ
pcedat cā eťna· = ad 8· dcū· q maior ht uitatē
d' hiiſ q̄ ſūt infra ābitē pol'· ſȝ q aſſūt īdd r⁴ cātē
ab eťno· nō ē infra ābitū pol'· īmo ē īpole nō ſol'
ſubiectiē ſȝ ē obiectiue· ut dcm̄ ē· opat at ds ab
eťno opōȝ exnt̄ē īfra ābitū pol'· ut filiū gnare ri·
ñ = vn̄ ualȝ q̄ rōe potuit un̄ pducē rª· q̄ un̄ ā īfra
ābitē pol' at nō· p nō ualȝ ñ' opōe q̄ ē p modū nē·
pductō at cārē ē p modū artiſ· r libē uotīſ· vn̄ bñ
potuit ds ab eťno agē· ñ tñ oēū actōȝ· q̄ ñ erat pol'·
ſic nº ignis pt ſtati oēſ ſuaſ opōeſ agē· ȝ poſſit aliq̄·
= ad ultim̄ dcū· q īȝ ds nō potuit mūd ab eťno pducē
illȝ ī eo ponit d'fcī· ſic nº poſſe d'ficē· q̄ fcible nē·

Et ñ q h mar... uitatē d'effc... d' iſto pduat... ſi ſol ponat q... ds pducit ... d' nō cū ... ab eťno pdu...

tē ſit pprū di poſſe ptmitē ea q̄ fac· = ad hui'
qōīſ euidētiā· ſic ē pcedēdū· = pº uidēdū ē· q̄d īp
119 tat noīe fcōniſ· = 2º q̄d noīe ptmiſſiōīſ· = 3º quot
regrūt· ad opōniſ ul' fcōniſ exciū· ul' eī ptmiſſiōȝ·
4º aqº agēte poſſit opō ptmicti· ul' ñ ptmicti· =
= 5º q̄ opō pt ptmicti· r q̄ nō· = 6º rōndā ē q̄dā opio·
q pdcā ītimit qº ad magnā ptē· = 7º repudiāda
1 ē pdcā opio tanq̄ picloſa· = ad euidētiāȝ pmi
ſciēdū· q ſic habet· ex ī· etħ· r ex· 6· r 9· meth· q̄dā
ſūt opōneſ manēteſ ī agēte· q̄dā trāſeūteſ ext· p
me uocāt· actōeſ· ſe fcōneſ· opō uō ē coīſ ad
actōeſ r fcōneſ· ad cui' euiª ḡſidādū· q poȝ aīe·
Quedā ſūt ītlltiē· r iſte ſūt ī duplici dria· naȝ
ē q̄dā ſūt aphnſiua· ut ītllſ· q̄dā appetitiua ut uotaſ
r opōneſ iſtaȝ manēt ī agēte· ut ītlligē r uelle
r ſilitū· r iō nō uocāt fcōneſ ſȝ actōeſ· Quedā ſūt
ſēſitiē· r iſte ſūt ī duplici dª· nā q̄dā ſūt aphnſiē·
ſiū hnt organa extinſēc· ut· q· extiores· ſiul ī
tinſecaſ· ut īteriores· q̄daȝ appetitiē q̄ ſecūt· iſtaȝ
aphnſiōȝ· ut iral' r ḡcupil'· q̄ hntobȝ arduū r de
lectable· r opōneſ oīuȝ iſtaȝ ē manēt ī agēte·
r dnr actōeſ· q̄dā ſūt motiue ſiū mot exeutiē·
q̄ hnt organū ī muſcul' r nuiſ· nc hnt ita d'mina
ta organa ſic alie· Et iſtaȝ opōeſ ſūt ī duplici dª·
nā q̄dā manēt ī agēte· ut ſaltare r cūrē· r ſilia
r h dnr actōeſ· q̄daȝ at nō manēt ī agēte· r ſt
ī duplici dª· q̄ q̄dā ſūt q̄ nl' reale abtū reliqūt p
motū· ut citarigare· r taleſ q̄uiſ ñ maneat ī
agēte· ad h' dnr actōeſ· q̄dā ſūt· q̄ ad reale abtū
reliqūt p motū· ut domificaº dom· r d'talibȝ dc
phſ· 9· meth· c· 9· q̄ȝ cūq; ḡ alciū ē· q fit pt uſū
hoȝ act' fcō ē· ut edifiº ī edificato· quoȝ uº ñ
ē ad aº op pt actōȝ· ī ipiſ exiſtit actō· dr ſ aūt
dr eē hiē· directiuuſ taliū fcōñ· ut dr ȝ· etħ· c·
9· Sic gº pȝ quō opō ē coīſ· ad actōȝ r fcōȝ· r q̄d
2 ppe ſit fcō r actio· = ad euiª 2ᵉ ſciēdū· q ex
ui uocabli ptmiſſio· ē duoȝ ul' pliū opōnū·
uni' executio r altiuſ omiſſio· h· n· ſonat uo
cablȝ ptmitē· ī· pt h q fit ad oñtē· ḡpoitē· n·
ex pt r omitē· Jſta at ptmiſſio pt fi' dupli·
vno mº pt ītntōȝ opātiſ· aliqñ· n· opāſ aliq̄
opōȝ ptmictit· ul' q̄ illi notitiā ñ hūit· ul' q̄
obliuiōi tdidit· ul' q̄ ad illā actuali ḡſidatōe
ñ ſequāt· iſtiſ· n· modiſ opō ptmiſat pt ītētōȝ·
alio mº p ītntōȝ opātiſ· ut cū opāti pla ppo
nūt· ſiū agēda ſiū faciēda· r ipe un̄ ex illiſ
pelig· ad negligit opari· ſiū ad h moueatr·
exēta ſcīa· r rōnabli cā· ſ ipiū rōīſ· ut q̄ h'
meli' illo· iō h elig· iḋ negligit· ſiū ex ſola ubrª·
ul' pt ul' ḡ ipiū rōīſ r h pt eē tplr· ſ· ex ig rāª
3 ex pane· r exēta ī duſtā· = ad euiaȝ 3ᵉ artª· ſciēdū
q ad h q ad ageſ ptmiſtat unā opōȝ r faciat l'
eliciat aliā· 9º coīt regrūt· = pº notitia· ſ·
aug· x· d'tē· c· ī· ī uiſa poſſum' diligē ī cogita
neq̄· ſi gº ds caret notitia alicui' rei· ñ pot
illā rē appetē· nc p oñſ pō īpatiua· pt īſioribȝ
īpare· ut eliciat actuſ ḡtēteſ· ad ḡſecutōȝ illi'
rei· ul' ad fugā· vn̄ ſi ds p obliuiōȝ pdat alicui'
opiſ moral' notitiā· ñ pt iḋ ul' facē ul' ptmitē·
ñ acaſu· vn̄ ſi ptmiſat facē eº ptmiſſio ñ p
ītētōȝ· ſȝ ex ītntōȝ agē ... tiſ· = 2º regrit rei
ſiēdē ul' ptmiſtēde ḡſi... ditaſ ul' ḡetia· ex
h· n· h facim' ul' ptm... tim'· q̄ mag ḡmoq̄·

q̄ ubȝ q̄ m

ul' ḡonſ reputam'· r q̄ ī iudicādo pt rōīſ iudicū
uariari· pt mº aphnā· ut diſgeūſ ul' ī gnoq̄ q
pº ut ḡeūſ aphndtāt· iō pt mº ad ptmitē· q
aliqñ diſponetāt ſī· r 9º· = 3º regrit cōgrāoȝ
ul' medioȝ obia· r īſoōibȝ matie ſuffiā ul' coria
ioībȝ q̄ ñ agūt p meiā uolūtateȝ· alia ſūt oīa
cāta· ut dc dam· liº ī· c· 9· ul' dc ſic nō ſilr fac
hō r ds· hō· n· nl' q̄d d' nō ēte ad eē pducē ul' dducē·
ſȝ q fac ex placēti mª fac· ñ uolēſ ſol'· ſȝ pcogi
taſ r ītll'u formāſ· q fiet· d' īñ r manibȝ opāſ·
r laborē ſuſtineſ r fatigatōȝ· r mltotieſ q uult
facē nō pduē ad effcm̄· ex aliqº īpedimto· ul' q̄
organa rōȝ fāuaȝ ul' miª nō ebedūt ul' q̄ mª
d'ficē· ex d'fcū· n· iſtoȝ pt reſ aliq̄ ptmicti· ſic
ex ſuffiª pt ſī· exm d'aliqº q pu ſ opatr ut ñ
opatr = 9º regrit uotaſ ḡplacētia· nā datiſ oībȝ
pmiſ· ſ· ſiplici notiª aplmſa ḡetia· poita poȝ
obia· r oīū nccioȝ ſufficiētia· ſi d'ſic uotaſ ḡpla
cētia· ex ſola hac pt opō ptmicti· ȝ hac ſola po
ſita· ñ poſſit opō ſī· uolūtaſ· n· ht ipū ī reg
aīe· iō pt oīa alia īpedire· ſȝ q̄ nō ē uoluntaſ
ptaā· ſic uotaſ di· nō ē· ad ſuū uelle ſē ſī ...
ſic ad uelle di· iō ipā poita· pp h reſ ñ ponē·
= ad euiaȝ 4· artª pnª· ſ· q̄ſ ageſ pt opōȝ ſuā ptm
tē· ē ſciēdū q tpʳ ē appetitº· ſ· ōm· ſm pm phyº eē
finē· ſ· appetitº nāl' q ſē formā ſlug datū actū
ti· ul' gnāte· r q̄ tal' forª nāl' d'tīnata ē ad
un̄· iō appetitº d'tinat ē ad un̄· nālr· ul· gª īgñ
q nccº· p exigētiā ſue forē tēdit ſurſū ncciō·
ñ' īpediatr· vn̄ remoto īpedimto ḡſeqr actōȝ
ſuā nālr· r appetitº ſinē ſuū· cū ḡue ē īmeº
r ſēp uolēt retinet ex· r appetitº p uiolētiā
phibētaſ· īpedit aſſecutōe finiſ· iō ñ ... ptate
tal' agūtaſ· poſſe ptmitē ſuaſ opōeſ ... ē ī ptate
igſ ḡburē· ul' nō ḡburē ptē ḡburibl· īmo
nccio ḡburit· ſilr nc ē ī ptate ſua ḡpriārē ſe
ḡduſtibli· ul' elōgare· q̄ nccio tēdit ſurſū ſic
ḡue d'orſū ñ' retineat p uiolētiā· = ali' eſt
appetitº aliſ· q ſeqt formā aphnſā aſnſu· q̄ l'
ē in bruiaſ· cū gº appetitº q ſe aphnſiōȝ· ſēp ſe
quatr ḡdiōȝ aphnſiōīſ· cū aphnº alīſ ñ ſit ad
un̄ d'tīnata· p eo q ſb rōe ḡetiſ· ul' diſḡetiſ p
ſſūt mlta aphndi· ſilr nc iſte appetitº ē ad un̄
d'tīnat ſȝ ad mlta p ſeqnda ul' fugiēda· ſ q dī
cēdit aphnº· q̄ uō uī eſtiatiā brutoȝ ē orga
no alligata· r p h p uitutē forē educte d' pō mē
iō nō trāſcēdit uitutē r ſ poſſiōȝ ſue mē· īmo ei'
bona diſpō ul' mala· ē ex organi diſpōe· iō ñ pt
moui aphnſiua ul' eſtimatiā ībrutiſ· ñ ſ exigē
tiā organi r obi· r p ḡnſ nc appetitiā appetē· ñ
ſ exigētiā r diſpōȝ· organi r īfluētiā obi· q̄ gº
eſtimatiā ē organo· alligata ñ trāſcēdēſ uitutē
organi· d'ficē ī actu reflexiōīſ· nō· n· pt ſe reſle
ctē ſup actū ſuū· cui rō ē· q̄ nlla pō pt ad aphndē·
ñ ſb rōe forlª obi ſui· ul gº· uiſuſ ſb colo
re ul' luce· ſȝ actū uidēdi ñ ē colorat· ḡ ñ pō
uidī· ſilr d'aliiſ· ſilr d'pō q nō pt reflecti· ſup
ſe· iḋ d'ītiorībȝ· Jt d'ficē ī actu collatōīſ· ñ· n·
ḡfert un̄ alii· ſic ē meli' ul' pei'· r iō h iō· q̄ d'ficē
ī actu late ḡphnſiōīſ· expte obi· nō· n· ḡphn
dit oīa ſb rōe uiſ entiſ ul' ueri ul' boni· ſȝ ſb rōe
ptari· iō nō pt un̄ alii ḡfere· nc aliā aliī pt ḡ
ferē· ſȝ nāli īpetu ul' ~~?~~ īſtictu· ſ aphnſiōȝ·

[illegible]

adipisci · atq3 ut male nollz uiuē · uellz aū bn̄ · h̄ aū mo ul'q n̄ eēt hoīs · q̄sq̄s existimat ḋ hoīū nullo exā minādus ē = q° pz iḋ mltiplici auctoᵉ · aug · 12 · ḋ ci · c · 6 · inuestigāt cāz male uolūtatis · ponit exᵐ ī duobz eq̄lr̄ affectis corpe ⁊ mēte · ⁊ eōmodo affectis · uidē tibz unā ⁊ pulcrā · quoꝝ un' male appetit · alt' idēm refert · igl'z nō pt̄ dari rō dūe · n̄ libtas uoᵗ̄ᵃ̄ˢ q̄ pt̄ ferri ḡ iudiciū rōis · Jt̄ ans · ḋ gcep · u · c · e · uult q iregno aīe · uolūtas ē regina ⁊ dn̄a · cui oīa fcā aīe mito sūt īputāda · Jt̄ bnarḋ · ḋ li° ar° · cē pn̄ᵐ uoᵗᵃˢ nē sēp ex rōe · ß nūq̄ absq3 rōe mot' · ita q mlta fac̄ p̄ rāz ḡ īpāz · p̄ cī mī sēiū ḡ ēi gsiliū · Jt̄ phs · 9 · me · ḋᶜ appetit' ē uer' dn̄s · ß nō hn̄t uer' dn̄iuz · si nc̄cio hn̄t seq̄ iudiciū rōis · Jt̄ articul' excoīcat' ē sb hu · ūbis · q uolūtas manēte pāne ⁊ sciā pui'ᵗ iactu n̄ pt̄ ḡ eaz · ⁊ q si rō ē r̄ca · ⁊ uolūtas errōr · Jt̄ sb aliī · ūbis · q p̄ dz fcāz · ḋ aliq° faciēdo · uolūtas n̄ man3 liba · ⁊ q p̄ pene nō adhibēt alege · n̄ ad cōrep̄tōz · ig°rātie · ⁊ ut alius cōrep̄tō sit pn̄ᵐ cog̃tōis · erro2 ·

= ad arᵃ p̄ p̄stā opiōē ī dūtā respōdo · ⁊ p° ad exᵐ · q n̄ ē sile ḋ stati · ⁊ uoᵗ̄ᵉ nā stati hn̄t seq augmēt pōdris īclinat' · n · dorsū · ꝓ excessu ḡuitatis in altā p̄te q̄ hn̄t nc̄cio dorsū inclinari · ḟ exigēntiaz sue ḡuitatis · = ad rō si siplr̄ ad siplr̄ ⁊ c̄ · dīc · q ista regl'a nō tenz · ulr̄ · n̄ · n · ual3 q̄n ad fert · ad āc sb siplici rōe · p̄ unā nāz · ⁊ ad ad fert sb rōe maioris ul' minoris · p̄ aliā rōz · nāz · ū · g° uisus fert ī lucidū · ḡ magis uidz mag' lucidū · nō se · q2 exce llēs lucidū · ⁊ c̄ · fert uisus · n̄ sb rōe fortitudīs ui sus · [illegible] siplr̄ mouet idē ē uisus · asili ꝓposito · p̄ aliā nāz uolūtas fert̄ · in bon̄ siplr̄ · ⁊ p̄ aliā ī bō · mai' ul' mi' · ul' opac' · ī bon̄ · n · siplr̄ tēdit uo uoᵗᵃˢ · rō nō uult [illegible] ī bon̄ aut gpat · ul' mai' ul' min' · tēdit ut liba · [illegible] nō uult n̄ libē · ḟ q placz sibi · nō d° ḋ bono [illegible] uolūtas · ut uolūtas · ß h̄ bon̄ ut liba [illegible] uult nc̄cio sb rōe bon̄ · ß nō sb rōe [illegible] ēū quū addit' ḋ mag' bono q ipz nc̄cio uult [illegible] cū min' bon̄ hat rōz mali · [illegible] min' bon̄ nō hn̄t rōz b mali siplr̄ ß icōpatōe [illegible] min' malū rōz boni siplr̄ · alg° uidam · q [illegible] ī malo · sēp remaneat rō mali · ꝓ q̄ pt̄ effu [illegible] ī min' bono · sēp remanz rō boi · ꝓ q̄ pt̄ appeti [illegible] q mai' bon̄ p̄stat minori bō · cū mag' p̄ficet ad uolūtatē ut ē liba · bon̄ aū siplr̄ ad uoᵗᵃˢ ut ē uoᵗᵃˢ ad ad ḋ rōe arᵐ · dīc · q uer' dᶜ arᵐ · q si fiat argumēt ex maiori uli affirmātia ⁊ minori pticl'ᵃ̄ sc̄ opari · n̄ fu erit phibitū · ⁊ h̄ uī itētō arᵐ idē · pt̄ aū ḡ phibēt uolūtas eēa si opus nō placet · ⁊ pt̄ uolūtas obuiare dupl'r · ul' pāne afficiēta · ul' uīsa igenita libtate · rō signē dᶜ n̄ fuit phibitū · ⁊ h̄ uī itētō arᵐ idē · ās n · pt̄ hn̄e istaz ulez · nllz dulce dz gustari · mechia dulcis · g° nō dz gustari · c̄te nō oīs sic gcludēt sug mechiaz · imo sic exponit gn̄ · si rō hn̄t istā ulez · oīs mechia uitāda · ⁊ gcupia hāc ulez · oē ḋlectabile ē expetēdū · ß h̄ mechia ē ḋlectal' · gcupiᵃ uolēs cō mō ⁊ mechat' · rō gcludit phs · q hō ē icōtinēs · q2 oponit' rōi r̄ce · n̄ ḟ opiōz · ß ḟ gcupiᵃ · vn̄ bestie n̄ sūt icōtinētes · q2 n̄ hn̄t ulez rōz · rō plan̄ ē q mes phy · ūī eē · q h̄ phibitō ē fcā auoᵗᵉ ḡ iudiciū rōis · ad rō q oīs malus ig°rās · dīc · q uer' ē gcomitāt nō cāliē · sēp · n · malitiā īuoᵗᵉ gcomitāt ig°rātia aliq̄ ī rōe · nō tn̄ ig°rātia ē cā malitie · imo eēūo · ul' dr̄ ignorās · i · nō gsidans · ul' aduītēs oīs cīrcūstā tias mali · si eni oīs aduītēt hō pctans · nūq̄ q̄ pctaret · iux̄ iḋ · cogita nouissima tua ⁊ ietnū

n̄ pctābis · Si istas q itētō arᵐ · ē q error ḡ cā malitie · d° q uer' ē aln̄ · cū pctāt' ig°rāt · ul' p̄ ig°rātiā · Et si istes q oīo ē uer · d° q n̄ · n̄c nalz · ß uoluntarᵐ · g° ita ē · nō · n · ē hn̄tudo nācia · it̄ pn̄ᵃ ⁊ oz · cū · n · ialius ma le sensit · nō ē igēns · si ⁊ ih̄ male sensit

Supposito q libtas sit ī ꝑte supiori ipī aīe · q̄r uer sit ponēda ī uoᵗᵉ ul' ī intell'u · Et uī q n̄ solū sit ponēda ī una ß ī utraq3 · q2 ex 2° ḋ aīa · poᵉ distiguūt ꝑ oba · ß oba uolūtatis ⁊ itll's n̄ distiguūt ḟ rē · g° nᶜ nᶜ poᵉ · g° ḟ rē nō sūt due poᵉ ß una · g° si una liba ⁊ alia · = Jt̄ si libtas ē īuoᵗᵉ aᵗ g° rᵘ finis · aᵗ rᵘ eoꝝ q̄ sūt ad finē · nō rᵘ finis · q2 cū utrq3 nc̄cītēt ab obō · tn̄ uolūtas rᵘ finis · q̄ itll's rᵘ alicui' uī · g° neuē liba · ul' utrq3 eq̄lr̄ · n̄ ⁊ rᵘ eoꝝ q̄ sūt ad finē · q2 cū libtas sit q̄dā nobilitas · īmo maxīa nobilitas aīe · dz poni ī nobliori pō · ß l3 rᵘ finis ulā · uolūtas sit nobilior q̄ itll's · q pz p̄ actū eī · q2 meli' ē amare dn̄ · q̄ itllige · rᵘ tn̄ eoꝝ q̄ sūt ad finē · itll's ē me lior · q2 meli' ⁊ nobili' ē tp̄alia itllige · q̄ amare · ⁊ ita ut uī libtas mag' ē ponēda ī itll'u · = Jt̄ ex · 1 · meth · id solū ē liber q ē sui grā · ß ex · x · eth · rōe sui grā · g° liba · = Jt̄ q̄n due poᵉ sic se hn̄t q una ē oīo ī ḋtinata rᵘ alicui' · ⁊ ḋtinat' ab aᵃ · illa q̄ ḋ tinat' nō uī liba · ß uolūtas ē oīo īḋtinata · ⁊ nllā pt̄ ḋtinare · q2 nᶜ agit ulē suā spēz · ḋtinat' aū ab intell'u · g° uolūtas nō ē liba · ß cū ī hoīe sit libtas · ⁊ sit ī ꝑte supiori · g° ē ī intell'u · = Jt̄ iḋ q nc̄cio po nit' ab pō3 altius · ⁊ remō ad eī remotō3 · rᵘ illi nō hn̄t libtatē · ß sic se hn̄t uolūtas rᵘ intell's · naz ꝑmo ī tell'u ponit' uolūtas · ⁊ silr̄ remoto ab actu remō uoᵗᵃˢ · Jt̄ nō libm sēp dz regi alibō · ut plat' · 1 · politicoꝝ in pn̄° · iḋ · n · q est suuz nā · dz regi ab illo · q n̄ lit dn̄at' · sic corp' ab aīā · ⁊ appetit' · ab itell'u · ut poit iḋ · c · 3 · ß regē sēp ꝑtinz ad rōz · ⁊ itell'm · ut plat' · 1 · meth c · 2 · ß pienas · n · ē oīa ordinare · ⁊ sapia aū ē ī in itell'u nō īuoᵗᵉ · si g° itll's dz regē · ⁊ uolūtas regi · q ex h̄ pz · q itm̄ uolūtas · ē bn̄ ordiata · idē regitur a rōe · g° uolūtas nō ē liba ß sol' itll's · = Jt̄ illa pō ē libior · q̄ p̄ alicui' acciō3 min' pt̄ īmutari a sua dis pōe · ß pz · q2 libū ē · q ē sui g° · min' passiuū · mag' actiuū · ß intell's minus pt̄ īmutari · q uolūtas · a dis pōe sua · sic pz ī ḋmonibz · q possūt dm̄ itlligē · ⁊ tn̄ nō possūt amare · = Jt̄ illa pō ē mag' libera cui' act' mag' ē ī sua ptāte · ß tal' ē itll's · q2 obō p̄ sēte stati pt̄ itllige · ß uolūtas n̄ stati uelle · g° ⁊ c̄ · pz · q2 itll's stati itllit dm̄ sūme diligēdū · ⁊ uolūtas nō stati dilig' · ⁊ ī uiatorib3 · ⁊ mltō mag' ī ḋmonib3 =

= Jōrium ē snīa bnardi · ī pn̄° ḋ grā ⁊ li° ar° · ū dᶜ q uo lūtas mō · ḟ rōz ⁊ ḡ rōz · Jt̄ iḋ · sola uolūtas p̄ ī genita libtate nllā cogit' nc̄citate · ⁊ silr̄ dᶜ q hn̄t uolūtas · quocūq3 se uoluit · rōz sēp comitē · ⁊ q̄dām' pedisseqā ·

= ad euidētiā isti' q̄onis · sic ē pcedēdū · = p° uidēdū qd arᵐ · = 2° qd libtas · 3° qd uolūtas · = 4° qd libz arᵐ · = 4° · ponēda ē q̄dā distictio libtatis · = 6 · discrēdō ꝑ oīs p̄tes libtatis · plaq ē q itll's n̄ ē lib · 14°

1° gcludēq q nlla pō organo alligata · pt̄ eē liba · g° gcludēt ꝑ locū aaōe · q libtas ē ī sola uoᵗᵉ ponēda ·

= Quo ad pᵐ sciēdū · q arᵐ dīt duobz ul' ōbz · siū plribus ꝑpositis p̄ idēā · rᵘ alicui' · altm altī p̄fēre · rᵘ illi rei · ū · g° · si duo litigēt ī̄t se · sr̄ aliq̄ re hn̄da · sūt arbitē · cui cōmittit' a ptibz · q diffiniat · qd gsq3 illoꝝ dz hr̄e · illa re · ut q un' hat · 2 · ꝑ tes · ali' tm̄ · ptā · g° sibi gmissa · diffiniēdū sr̄ illa re · uo cat' arbitriū · eligit' g° arbitē q h̄ diffiniat · ⁊ h̄ dup · 1

ſ · ul' ḟ iuris · sniādo · ḟ rigorē iusticē · gsq3 dz ḋ rōis illis hr̄e · ul' ḟ suā uolūtatē · p̄ eligēdo · nō ḟ apices iuris ß ḟ bn̄placitū uoᵗ̄ᵃ̄ˢ · qd uni illoꝝ qd alīū uelit dare · Silr̄ ē ipoᵘˢ aīe ī cātū rōnali · in oī · n · actōe sua ar bitē bl'ū · aīa hn̄t duplicē arbitriū · rōz · ſ · ⁊ uolūtatē · rōis ē disc̄nē ꝑ iudiciū qd cui p̄ fēndū · uoᵗᵃˢ eligē ḟ suū bn̄placitū · seqndo ul' nō seqndo rōm · sic ar bitē electus ī discordia ptiū ad diffiniēdū · pt̄ ḟ rigo rē iuris pcedē · ḟq ꝑ apices iuris ē sniatū · ul' pt̄ altm altī p̄fēre · ⁊ ḡ sniāz iuris · si purē ē gmissū sue uoᵗᵃ nᶜ tenet' seq apices iuris · Sic g° pz qd arᵐ · ⁊ q ar̄ siplr̄ dcm̄ · gtiz arᵐ rōis ⁊ uoᵗᵃˢ = Quo ad 2ᵐ sciēdū · q libtas ē facltas · q̄ gs pt̄ bon̄ face · a pn̄° ī tnseco · ⁊ ulōneo · absq3 īpulsu · ⁊ retētōe · ad hui' ḋscptōis euidētiā sciēdū · q q2 libtas n̄ gtigit ī posse pati · ß ī posse agē · rō dī facltas · ad agēdū · 1 · fa cilitas ul' aptitudo poᵉ ad agēdū · facltas · n · ul' facili tas · q̄ ē gn̄s libtatis · īdiffēnē se hn̄t ad agē ⁊ pati · pᵃ g° dīīa libtatis ē ad agēdū · Jt̄ facltas ad agēdū pt̄ eē rᵘ boni ⁊ mali · ß posse malū nᶜ ē libtas nᶜ ps lib tatis · rō addit' bon̄ · vltius q̄a libū ē q ē sui grā nec īdigz plibz ad sui ꝑfcōz · rō addit' a pn̄° ī tnseco · uiolētū · n · ē · cui' pn̄ᵐ ē ext̄ · nᶜ gfēnte uī passo · ad ex cludēq g° pn̄ᵐ actōis · uiolētū · addit' ī tnseco · vltīº q2 poᵉ nalr̄ hn̄t opōnes suas · a pn̄° ī tnseco addit' ulōneo · ꝑ q remouet' · ī pet' nal' ipāz poᵗ nālīū · vltius q2 intell's disc̄nit · gpōnēdo ⁊ diuidēdo · reflectē do se sup̄ se ⁊ suos actus · ⁊ sup̄ potētias alias · ⁊ eaꝝ actus ⁊ oba · p eo q eī obz · nō ē artat' · cū sit eq collā tiuus ⁊ reflexiu' ut uolūtas · uī eq lib · q2 tn̄ expiē na cēa mōstrat · ⁊ arᵐ dᵗ q itll's ab actu suo pōt' rethi · p̄ uolūtatē · ⁊ ipelli in ipz · uolūtas aū ab in tll'u nō · imo pt̄ se ad ulē · ul' nolēdo ul' n̄ nolēdo · ⁊ h̄ ipellēdo itll'm · ut ab actu ḋsistat · alias nc̄cē hn̄t eē · ī actu uolēdi · ul' nolēdi · rō addit' absq3 absq3 ī pulsu ⁊ retētōe · exq° sē q libtas sit ī sola uoluᵗᵉ · 2

Et sic pz 2ᵐ arᵐ qd libtas · = Quo ad 3ᵐ sciēdū · q uolūtas ē appetit' lib · Est aū tpˣ appetit' · ut ī p̄ce dēti qōe poit' fuit · appetit' g° ē g̃ uoᵗᵃˢ ß lib dīīa · spēficās · ⁊ h̄ duo ī tegnt uolūtatē · un̄ sic poᵃ · ſ · g · aᵈ sic forᵃ · ſ · dīīa · Jste aūt appetit' lib · ē mō q̄ gl'is ⁊ hoibz · ß ī cō īuariablr̄ ꝑ nāz · ī ag'lis uariablr̄ an̄ elcōz · nō p̄ · ī hoibz uō uariablr̄ an̄ ⁊ p̄ · ī statu merēdi tn̄ · sic g° pz qd uolūtas · = Quo ad 4ᵐ sciēdū · q libm arᵐ icludit uoᵗᵃᵗ q̄ in se icludit appetitū ⁊ li btatē · ⁊ addit sup̄ uoᵗᵉᵐ 3ᵐ · ſ · ordinē ad actū eligēdi · ⁊ rō bn̄ dᵗ bn̄ · ḋ li° ar° · q ī pn̄° · ⁊ dam · li° · 3 · c · 12 · q liber ar̄ nᶜ aᵈ ē · q̄a uolūtas · excepto q addit rᵘ ad actū eligēdi · Est g° libz arᵐ nom̄ poᵉ q̄ est uolūtas · addes ḋtinat' sᵉ · ad actū eligēdi · q ī ex h' pz · q2 uolūtas dī ēplr̄ · distiguit' · n · ī uolūtatē siplr̄ dcāz · ⁊ abᵗᵉ dcāz · ⁊ gpatē dcāz · dī · n · uolūtas siplr̄ · q̄ indiffēnē se hn̄t ad finē · ⁊ ad ea q̄ ad finē · abᵗᵉ q̄ ē rᵘ finis · gpatē · rᵘ eoꝝ q̄ ad finē · ⁊ cū li btas gseq̄t' uolūtatē · sic dīīa spēz · ītlligit' li btas ī uoᵗᵉ siplr̄ dcā · rᵘ cuiuscūq3 act' uoᵗᵃˢ · ī uoᵗᵉ abᵗᵉ dcā · rᵘ actus q ē rᵘ finis · ī uoᵗᵉ gpatē dcā · q̄ ē libm arᵐ · ē libtas · rᵘ act' eligēdi · ea q̄ sūt ad finē · sic g° pz q liber arᵐ īcludat · ſ · appe titū ⁊ libtatē · ⁊ ordinē seu rᵘ ad actū eligēdi ·

4 · = Quo ad 4ᵐ sciēdū · q bn̄ · ḋ grā ⁊ libō ar° · fac̄ ꝑ pn̄ᵐ ēplicē libtatē distiguit' · ſ · a miſia · a culpa · a nc̄citate · ⁊ h̄ apparet in opposito · q2 pt̄ ās subia

ēplici s̄uituti · ſ · pcāitatis · culpabilitatis · ⁊ extinsece nc̄citatis · Quo ad 6 · sciēdū · q itll's nō hn̄t aliq̄ ḋ istis libtatibz · p° nō ē lib amisia · misia · n · aᵗ dᵗ ḋfcm̄ siplr̄ · ⁊ sic cū itll's · sit subiectū ignorātie · ⁊ erroris · ul' saltē ne sciē · itll's oīs cāt' ḋ se · mⁱˢ ē q nō ē lib · aut dᶜ pe nā ⁊ dolorē · ⁊ sic n̄ ē lib n̄ negatie · sic lap̄ dī lib apena · q2 n̄ hn̄t penaz · n̄ · n · natus ē hr̄e penā · silr̄ itll's n̄ ē lib apena p̄uatie · si negatie · q2 n̄ ē natus hr̄e penā ul' dolorē · sola · n · uolūtas dolz ⁊ patit' pe naz ⁊ punitōz · ḟ aug' · ḋ ci · ḋi · 14 · c · 15 · ⁊ ansel' ḋ gce · u · c · 4 · = Silr̄ nō est lib aclpa · n̄ negatie · sic al' ⁊ brutū ⁊ lap̄ · sic · n · ḋtinat' · 2 · sniaꝝ · ḋ · 3 · 4 · clpa sb rōe culpe · nō ē n̄ iactu uolūtatis · l3 pcāz sb rōe pcāi · q2 dᶜ carētiā rectitudīs ī actu · possit eē ī intell'u · nō tn̄ cl'pa · intell's g° q2 nō ē capax culpe · nō ē lib acl' pa · n̄ sic lap̄ negatie · vn̄ ī intell'ndo mala nō clpat' · q2 oīs sciā ḋ gnē boꝝ · ē · mⁱˢ g° ī intell'ndo bona · Jt̄ nō clpat' ī non itell'ndo · nā n̄ intell'ige suū n̄ ē ab eo · cū exitū itell'ndi · ḋpēdat ul' aꝑpōnte · ul' ab obō se offēnte · ul' auoᵗᵉ mouēte ul' inclināte · nᶜ ḟ istis pt̄ itllige · aū rō cū suū itllige · nō sit ī sua po testate · ḋfcs exitu actus sui nō dz sibi īputari · nᶜ ḋtinato actus · ⁊ h' m̄ ē intell'u spēclātio · Silr̄ pbat' ḋ pūco · nā si ḋtinz itll's ꝑ tic ad fauēdū · nō ē clpa n̄ illi gsētiat uolūtas · īmo ⁊ si uolūtas cōsētiat in tll's sic errās excusat a tātō · ⁊ si nō a toto · si aū ī eo eēt cl'pa · iā nō excusaret ß potī' agrauaret · = Si aūt loquam̄ · ḋ 3ᵃ libtate q̄ ē a nc̄citateᵉ · sic ⁊ pz q ī tll's nō hn̄t libtatē · q sic pz · m̄ lapˣ · ē · n · nc̄citas · q̄dā actiuite · suū sic cāis suū gnāns · sic lap̄ hn̄t a gnāte q nc̄cio mouet' ḋorsuz · alia ē nc̄citas ab extinseco īpellēte · sic spā nc̄cio mō · ab itll'u [illegible] llente · ipz · l3 ex se hat aptitudīē · ad n: [illegible] · alia ē nc̄citas ab obō ḋtināte · sic q̄n sb aū p̄sētia obī · nc̄cio īmutat' · ⁊ ad actū ḋtināt' · loq̄ndo ḋ pᵃ nc̄citate · d° q ī tll's nō ē lib · nā ī eo ē q̄dā hn̄t gcāt' sibi rᵘ pn̄oꝝ spēclabiliū · q uocat' itll's p° · p̄si ⁊ ali' rᵘ pn̄oꝝ opabliū · q uocat' synderesis · sic ḋtinat' ī 2° sniaꝝ · ḋ · 39 · q̄bz nc̄citat' ⁊ nc̄cio īclinat' · ad adsentiēdū pn̄upiis · ut ex h̄ acq̄rat hn̄t sciē ⁊ sciē · ⁊ h̄ ē q dᶜ phs · 1 · meth · q oīs hoīes nalr̄ sciē ḋsidat' · nᶜ possūt nō ḋsidare · ⁊ loq̄t' ḋ ḋsidio q ē ī intell'u · nō q ē īuoᵗᵉ · sic alibi ē ḋtinat' · nā iḋ ḋsidiū nē actus elicit' a pō · ß īclinatō gnīs forma īdita accn̄ te · sic ⁊ lap̄ ḋsidat' ferri ad cētrū · nec potes istare ḋ uoᵗᵉ q nō sic liba isto mō · q nc̄cio fert' ī finē sibi onsuz · ꝑ rōz · ita q si ondat' · sb rōe pui'ᵗ ut ī btis · nō pt̄ uolūtas ab eo se diuellē · si sb rōe uli · ī nō pt̄ ab eo diuelli · q̄n nc̄cio uelit bon̄ · ḟ dyō · c · ḋ ḋi · no · volūtas · n · onso sibi fine · ul' sb rōe pui'ᵗ ul' uli · nc̄cio gplacet sibi in fine · nᶜ nc̄citat' ul' uiolētat' · īmo ex sūma libtate · q̄ ī ex nā rei · gplacz sibi ī fin̄ onsō · nō ab aliq° hitu īdito · acquisito ul' adq̄sito · ß ē ex nā libtatis · q uolūtas gplacz libē ī bono fine sibi onso · ꝑ rōm · vn̄ ī uoᵗᵉ p̄cedit gpla cētia rᵘ finis · ē in gcomitat' ī pet' nē · = Loq̄ndo ē ḋ nc̄citate q̄ ē a pn̄° ī pellēte · sic ⁊ itll's nō est lib · nā uolūtas mouz ipz · ad exitū actus · nᶜ pt̄ gdicē · l3 sic gsōn̄ sue nē intellige · tn̄ iubēte uoᵗᵉ · nō pt̄ gdicē · sic nc̄cīm ē q corp' moueat' · ipellēte ipz itll'mᵃ · ⁊ h̄ ē q dᶜ ansel' ḋ gcep · u · c · 4 · q uolūtas ē dn̄a ī regno aīe · cui oīs poᵉ paret · rō ac̄ oīū aliaꝝ poᵗ · sibi mito īputat' · Jt̄ aug' · u · ḋ li° ar° · ī fin̄ · nolim' pari · si cetis · p̄ libāz uolūtatē uiciū · ē ipā se ipaū uolūtas · q̄ uiciū cetis · g° hec q sola uolūtas uic̄ · uiat' alius · sic ē rō cognosc̄ certē · et se ipam [illegible]

Loquendo autem de necessitate que est ab obiecto, sic. Et intellectus non est liber, nam obiectum intellectus est in triplici differentia, quia vel est quiditas incomplexa, vel veritas complexa, vel veritas agibilis vel fugienda que pertinet ad practica. Primum obiectum est respectu intellectus simpliciter apprehendentis, secundum respectu intellectus componentis et dividentis, sed tertium respectu intellectus ad praxim se extendentis. Primo igitur ostendo quod non habet libertatem intellectus simpliciter apprehendens quiditatem rei, quia presente obiecto non potest habere libertatem nec respectu exercitii actus, ita quod possit apprehendere vel non apprehendere, vel intueri et non intueri, nec respectu determinationis, ita quod possit rem apprehendere sub tali vel sub opposita ratione pro sua libertate. Quod respectu exercitii actus obiecto presente non habeat libertatem, sic probatur. Libertas sequitur aliquam cognitionem. Si igitur intellectus obiecto presente habet libertatem, igitur sequitur notitiam quod ante eius simplicem apprehensionem et cognitionem primam iam de obiecto aliquam cognitionem habuisset, quod omnino est falsum. Item ex tertio de anima: sicut sensibilia se habent ad sensum, ita intelligibilia ad intellectum. Sed sensibili presente si adsunt alia que requiruntur ad sensum, sensus non potest actum suum suspendere, immo necessario sentit, ut presente colorato et medio illuminato et apto oculo et organo sano visus necessario videt. Similiter presente intelligibili quiditate et intellectu agente illuminante, si intellectus [illegible] ad eam se convertat, vel aliquo [illegible] vel re se offerente vel casualiter occurrente, sic necessario intelligit, nec potest rem non intelligere. Igitur non habet libertatem respectu exercitii actus, quod possit rem intueri vel non intueri ipsa presente in intellectu aliquo modo predictorum modorum vel aliquo alio. Item non habet libertatem respectu determinationis actus, ita quod apprehendat rem sub tali vel tali ratione libere vel sub opposita, quia oportet quod intellectus in intelligendo rem rei intellecte assimiletur et adequetur, quia veritas est adequatio rei et intellectus, et cognitio est per assimilationem cognoscentis ad cognitum, ut est in tertio de anima. Si igitur intellectus apprehenderet rem sub alia ratione quam sit sua ratio, nec sibi adequaretur nec assimilaretur. Oportet autem et adequari et assimilari, et sic non intelligeret, secundum Augustinum quarto de trinitate capitulo sexto: si aliquis intelligit rem aliter quam est, iam non intelligit. Patet igitur primum. Secundo ostendo quod nec intellectus componens et dividens habet libertatem, quia talis intellectus vel esset liber respectu primorum principiorum, vel respectu conclusionum ex eis deductarum, vel respectu aliorum. Non respectu principiorum, quia ex primo posteriorum principia cognoscimus in quantum terminos cognoscimus; unde cognito quid totum et quid pars necessario intellectus assentit nec potest dissentire quod omne totum non sit maius sua parte. Et est ad hoc ratio duplex: una quia deveniretur per motum naturalem concatenatum et ita in modo necessario; alia quia esset processus in infinitum, nec esset deductio in quo consisteret ultimo, quod non resolveret. Unde ut negotiatio intellectus non sit confusa et pro omnis scientia sit certa, necesse est dare aliqua principia per se nota, quibus intellectus necessario assentit, ne non putatur processum in infinitum. Voluntas autem et respectu principiorum est libera, quia est respectu possibilium et impossibilium secundum philosophum [illegible], potest enim velle quod pars sit maior toto, licet sit impossibile, quod intellectus non potest intelligere. Ulterius patet quod non est liber respectu conclusionum in principiis contentarum et ab ipsis ordine necessario deductarum, nam illa que habent in movendo et determinando eandem rationem eodem modo determinant et movent, sicut in naturalibus que habent eundem gradum caloris eodem modo calefaciunt. Cum igitur conclusio necessaria contineatur in principiis sicut pars in toto, manifestum est quod cognito isto ordine quo conclusio continetur in principiis, sicut intellectus non potest non assentire principio, sic nec conclusioni, similiter ut dicitur libro [illegible] articulo: que medium de beatitudine et sapientia. Tertio ostendo quod nec respectu aliorum que non sunt principia per se nota nec ab eis ordine necessario deducta habet intellectus libertatem, quia talium aut una pars contradictionis habet maiorem evidentiam quam alia aut non. Si habet maiorem evidentiam, puta quia habet multa argumenta et media probabilia, tunc necessario movetur non ad assentiendum simpliciter sed ad opinandum cum quadam tamen suspensione et formidine alterius partis contradictionis, cuius ratio est quod unumquodque sequitur modum sue cause; gignit autem opinionem quod quedam sunt probabiliora quedam veriora, ex [illegible] topicorum. Si autem non habet una pars maiorem evidentiam quam alia, puta quia non habet ad illam nec ad oppositam medium nec demonstrativum nec probabile, tunc dico quod de ipsis

nullum habet iudicium nec assentit nec dissentit, unde necessitatur ad suspensionem sui assensus. Cuius ratio est quia intellectus componens et dividens nullum actum assensus vel dissensus habet nisi respectu veri vel falsi realiter existentis vel apparentis et presentati ipsi intellectui; obiectum enim talis intellectus est veritas complexa vel existens vel apparens. Cum igitur talia non appareant vera per aliquod medium nec eorum contraria, manifestum est quod respectu talium nec habet assensum nec dissensum, sed necessario habet suspendere iudicium. Et sic patet quod nec intellectus componens vel dividens est liber. Tertio idem patet ex parte obiecti intellectus practici, quod est res agibilis, et eodem modo procedendum est sicut in intellectu speculativo componente et dividente. Nam sicut in speculabilibus sunt principia per se nota, et conclusiones ab ipsis ordine necessario deducte, et alique sunt magis ad unam partem determinata et alique indifferentia, sic in moralibus sunt quedam principia quibus necessario assentimus, et quedam conclusiones ex eis deducte necessario, quedam que habent ad alteram partem medium probabile, quedam nullum et ideo indifferentia. Unde sunt quedam operabilia que ratio dictat agenda, ut cognito quod deus est noster creator et gubernator, dictat ratio ipsum esse diligendum, honorandum et colendum. Cognito etiam fine [illegible] dictat necessario ipsum esse appetendum; dictat etiam quod ea que ad ipsum [illegible] sunt facienda et diligenda. Dictat etiam quedam fugienda, ut deum odire et proximum offendere. Et illa que habent medium probabile dictat fieri vel non fieri cum suspensione et formidine, ut [illegible] esse reddendum. Et illa que sunt indifferentia suspendit omnino iudicium, ut festucam esse de terra levandam. Unde si quis talia prosequitur non facit ex rationis vel intellectus iudicio sed ex voluntatis arbitrio. Sic igitur patet quod intellectus nec in simplici apprehensione nec in compositione vel divisione nec in praxi vel operatione habet libertatem, habet autem necessitatem, necessitante ab obiecto determinante et aliquo movente et impellente. Et ex hoc sequitur manifeste [illegible] principalis, quia ex quo intellectus qui nec est corpus nec virtus in corpore, sed est separatus sicut perpetuum a corruptibili, non habet libertatem, quod nulla potentia organo alligata habet libertatem. Quod ex hoc probatur, quia libertatem necessario precedit cognitio actus et obiecti, sed nulla potentia organo alligata potest habere cognitionem sui actus, quod patet quia visus non videt nisi sub ratione coloris, sed videre non est coloratum, igitur visus non videt ipsum videre, et sic de aliis. Potentia autem appetitiva non potest plus appetere quam apprehensiva apprehendere, et ideo cum nulla apprehensiva organo alligata apprehendat actum suum nec obiectum universaliter sed tantum determinate, ideo cum non possit in eis esse reflexio, igitur nec libertas. Ex predictis sequitur manifeste ultima articuli conclusio. Cum enim in homine sit ponenda libertas et non possit poni ratione corporis nec ratione potentiarum organis affixarum nec ratione intellectus, et non remaneat nisi voluntas, sequitur per locum a divisione quod sola voluntas est libera. [illegible] discurrendo per omnes partes libertatis predictas patet quod ipsa sola potest esse libera. Ipsa enim voluntas libera est a miseria, puta cum beata, et a culpa quando est iusta. Sola etiam voluntas capax est miserie, puta miseria dicitur pena secundum Anselmum de conceptu virginali capitulo [illegible]; capax etiam est culpe secundum Augustinum tertio de libero arbitrio, nam peccatum adeo est voluntarium quod si non sit voluntarium non est peccatum. Item libera est a necessitate que est coactiva et respectu finis, et eorum que habent necessariam ordinationem ad finem. Nam licet secundum Augustinum [illegible] de trinitate beati sic esse velimus ut miseri esse nequaquam velimus, et primo de libero arbitrio [illegible] medium: igitur nos constat beatos esse velle, ita nos constat esse velle sapientes, quia sine sapientia nemo beatus est; non tamen modo voluntas a fine necessitatur sed ex complacentia, et ex hoc non tollitur sua libertas. Respectu autem eorum que non sunt finis nec habent necessariam ordinationem ad finem non habet necessitatem cogentem, immo libertatem, potest enim velle hoc vel oppositum. Et ideo dicit philosophus tertio ethicorum quod electio est eorum que sunt ad finem. Item non habet necessitatem nec ab intellectu determinante nec ab obiecto movente, ut patet per Augustinum duodecimo de civitate dei capitulo sexto, ubi ponit exemplum de duobus equaliter affectis animo et corpore, et similiter patet de equaliter famelico et sitiente, ut ponit philosophus secundo de celo et mundo capitulo [illegible], quod [illegible] sibi cibo et potu [illegible], et tamen ratio non plus determinat ad unum quam ad alterum, nec etiam obiectum magis movet. Item non habet necessitatem ab aliquo impellente, nam nulla potentia per suum actum ipsam necessitat, nec concomitante, ita quod necessario concomitetur actum alterius, nec casualiter, nam sic sequeretur quod necessario vellemus quandocumque actum illius potentie haberemus,

et sic verum esset dicere quod volumus quandocumque intelligimus, sicut est ut habetur ex tertio de anima. Sic igitur patet quod sola voluntas est libera, quod bene probant auctoritates adducte ad partem istam. Ad primum argumentum in oppositum dicendum quod non valet, quia potentie non sunt [illegible] in ratione potentie sed in ratione certe, et ideo [illegible] potest uni convenire sub ratione potentie quod non convenit alteri, ut visive potentie videre, quod non convenit auditive. Consimiliter cum voluntas sit potentia ab aliis distincta, sub ratione potentie sibi potest convenire sub tali ratione quod non convenit aliis, sicut quod sit subiectum caritatis, et intellectui quod sit subiectum scientie. Similiter intellectui convenit quod sit potentia apprehensiva, et voluntati quod sit libera. Ad secundum dicendum quod non equaliter necessitatur intellectus et voluntas respectu finis, nam intellectus cogitur ab obiecto ex evidentia rei, voluntas vero respectu finis necessitatur et libere, quia accidit ei inclinatio, quod ipsa determinat se ad volendum finem, nec cogitur ab obiecto vel a ratione vel ab aliquo agente, sed ipsa immobiliter libere tamen ad hoc se determinat; non sic autem intellectus, ut patuit in corpore questionis articulo sexto. Et si dicas quod non potest se determinare, quia iam esset melior se ipsa, et ita sequitur quod in ea sint due potentie sicut est intellectus agens et possibilis, dico quod primum non sequitur, sed bene sequitur quod in ea est una ratione melior alia, quia ratione qua se determinat est melior quam illa qua determinatur. Secundum etiam non valet, quia non est simile de intellectu et voluntate, quia intellectus possibilis dicitur ratione cuius est omnia fieri, non quidem a se ipso sed ab alio, scilicet ab obiecto, ideo est alia potentia ab agente [illegible], licet non [illegible]; sed in voluntate non est dare potentiam cuius possit dici esse in ea omnia fieri ab alio, sed tamen a se ipsa. Et cum dicitur [illegible] argumento quod melius est intelligere quam diligere ea que sunt ad finem, respondeo per interemptionem quod non est verum, quia melius est per voluntatem ea ordinare ad finem quam solum intelligere ea. Et ideo dico quod et voluntas respectu eorum que sunt ad finem est simpliciter melior et nobilior potentia. Melius est enim uti per voluntatem eis quam intelligere ea, et licet contingat peccare circa ea, hoc non concludit potentiam minus nobilem, quia loquimur de eo quod est per se ipso bene ordinata. Ad tertium dicendum quod philosophus decimo ethicorum dicit quod ille qui est felix est simpliciter felicitate que vivit secundum rationem; non vocat autem vivere secundum rationem intelligere, sed potius bene velle et bene operari, cuius probatio est quia ex primo ethicorum finis illius scientie non est ut sciamus sed ut boni fiamus; scire enim parum prodest ad virtutem, sed bene operari multum, ut habetur secundo ethicorum capitulo [illegible]. Unde in ratione comprehendit potentiam voluntatis et intellectus et actus earum. Ad quintum dicendum quod voluntas triplex est indeterminata: primo modo per indifferentiam potentie ad contrarios actus, scilicet ad posse velle vel nolle; secundo modo est indeterminata per indifferentiam actus respectu unius obiecti, sicut ad velle hoc vel nolle vel non velle; tertio modo est indeterminata per indifferentiam actus respectu plurium obiectorum, sicut est indifferens ad volendum hoc vel illud, sicut visus ad videndum album vel nigrum vel medio colore coloratum. Sciendum est igitur quod nulla alia potentia [illegible] elicit actum suum nisi prius determinetur aliqua alteratione facta ab obiecto in ea, ut patet in intellectu et sensu per species apprehensas et in appetitu sensitivo per [illegible]; sed potentia non causatur ex apprehensione nisi ex ea [illegible], sed post apprehensionem nisi alterativa cordis alterat organum appetitus ad quandam [illegible] per [illegible], ad quas sequitur necessario [illegible] appetitus. Vis autem volitiva habet ex se determinationem suam ad actum eliciendum, scilicet libertatem, quod respectu finis determinat ad volendum tamen; respectu aliorum determinat ad volendum vel nolendum vel non volendum. Primo et tertio modo indeterminationis determinatur ab appetitu divino vel habitu acquisito vel infuso, sive virtuali sive vitioso, vel obiecto. Secundo autem modo voluntas a nullo determinatur ad actum suum nisi per propriam libertatem. Quod igitur dicitur in argumento quod est indeterminatum etc., verum est de illo quod sit indeterminatum quod non habet determinationem suam in se, sicut sunt alie potentie anime. Et quod additur quod voluntas determinatur ab intellectu, dico quod verum est [illegible], quod non presentando bonum quod est obiectum voluntatis; sed ad hoc post quam bonum est cognitum voluntas remanet indeterminata ad volendum id vel nolendum vel non volendum, nisi sit bonum ultimum, in quo ex summa complacentia libere fertur, nec potest avelli. Et si arguas contra hoc quod id quod est determinatum ad unum non videtur esse liberum, sed talis est voluntas quia determinata ad finem etc., dico quod finis se habet in appetibilibus sicut principium in speculabilibus, ex [illegible] ethicorum. Ideo sicut principia sunt per se et naturaliter nota, ita finis est

naturaliter et per se volitus, et ideo finem ultimum determinate cognitum non potest non appetere, propter quod voluntas in quodcumque fertur, fertur in id [illegible] habet aliquam similitudinem huius summi boni, et ideo necessario fertur in bonum existens vel apparens et nullo modo in malum, ut patet per Dionysium quarto capitulo de divinis nominibus; nec hoc derogat libertati, quia non fertur in illud per impetum naturalem precedentem motum voluntatis et ipsam voluntatem impellentem, sicut in appetitu bruti, sed complacentia voluntatis precedente et naturali impetu concomitante, quia voluntas est instrumentum se ipsum movens, tanquam principium [illegible] sui motus. Unde voluntas [illegible] in beatis ut non est inobediens voluntatis que propria complacentia continuat impetum naturalem, ipsum finem determinate et [illegible] consensu quo non potest se avellere, quia continue omnis ratio boni in presentia [illegible] intuita, quia licet partialiter apprehendatur sub ratione ipsius boni, sub quo multa bona continentur, quorum nullum habet in se rationem omnis boni, ideo voluntas potest velle quodlibet et a quolibet se avellere. Ad quartum dicendum quod voluntas tripliciter comparatur ad actum volendi: uno modo negative, et sic est non velle, negando actum et obiectum, ut in sompno; secundo modo affirmative respectu actus et obiecti, ut velle aliquid; tertio modo privative, scilicet affirmando actum et negando obiectum, ut nolle aliquid. Dico igitur quod quandocumque intellectus est in actu voluntas est in actu, ita quod tunc non se habet negative ad actum, sed in libertate sua est an se habeat ad actum affirmative vel privative. Unde ostenso obiecto quod est bonum apprehensum per rationem, voluntas libera est ad volendum vel nolendum, nec necessitatur vel violentatur nec ab obiecto nec ab intellectu, ut dictum est; requiritur tamen actus intellectus sine quo non. Ad sextum dicendum quod voluntas et intellectus regunt alterum tamen et aliter, nam voluntas regit ut imperator, intellectus vero ut index; omnis voluntatis regulas iuris naturalis et [illegible]; alie vero potentie sicut [illegible]. Ad intellectum igitur pertinet regere per modum consilii, ad voluntatem per modum imperii. Quod libertatem habet imperator sequi vel non sequi consilium regis, et hoc modo veritatem habet quod dicitur quod ad liberum pertinet regere, quia enim regit per modum consilii non propter hoc est liber. Et cum additur per modum quod ratio regit appetitum, dico quod verum est quod ratio regit per modum consilii, et appetitum regit non quidem intellectivum sed bene sensitivum, et quod talis sit intentio philosophi apparet per id quod in primo politicorum dicitur quod anima dominatur corpori despotico principatu, intellectus vero appetitui politico et regali, in quibus est manifestum quod secundum naturam est et expediens corpori regi ab anima et passibili, id est appetitui sensitivo, quod subiacet passionibus, ut commentator exponit, ab intellectu et parte rationem habente. Hic vero distinguens intellectum et partem habentem rationem, quod est appetitus intellectivus. Tunc enim optime regitur appetitus sensitivus quando regitur ab intellectu per modum consilii et a voluntate per modum imperii. Ad septimum dicendum quod maior est falsa, nam non posse a sua dispositione immutari magis arguit necessitatem quam libertatem, sicut patet de angelis et [illegible] respectu descensus vel ascensus. Ad probationem eius dico quod minus posse immutari a sua dispositione facit duplicem intelligentiam: scilicet vel per violentiam et coactionem, vel per inductionem et suasionem. Primo modo verum est quod minus potest potentia libera, non tamen secundo, et hoc non arguit illibertatem. Unde voluntas magis potest immutari a sua dispositione per modum voluntarie electionis, quod est ex parte sua, et per suasionis seu allectionis, quod est ex parte obiecti; intellectus autem immutatur per modum coactionis. Et quod dicitur de demonibus et angelis beatis, dicendum quod illa immutatio non est facta per modum coactionis, que libertatem excludit, sed per modum libere electionis, quam voluntatis libertas non excludit. Ad ultimum dicendum quod [illegible] intellectu potest concedi. Minor est falsa. Ad probationem dico quod posse statim in suum actum exire non facit libertatem in potentia, quia sic ignis, cum statim possit comburere presente combustibili, esset liber; sed hoc facit potentiam liberam quod sub potestate potentie sit iste actus vel suus oppositus, quod non potest dici de intellectu. Sic dico ulterius quod non est in potestate intellectus intelligere vel non intelligere presente obiecto. [illegible] dico quod voluntas statim quando intelligit deum potest eum diligere vel velle diligere, licet perfectius possit postmodum, nam multotiens prevolat intellectus sed tardius sequitur affectus. Et quod dicitur de demonibus, dico quod demon intelligit deum esse diligendum, non tamen potest diligere, et hoc quia non vult, nec cogitur ad oppositum, sed ipse voluntarie se avertit a fine ultimo et contra ipsum constituit finem ultimum, cui inseparabiliter libere tamen adheret.

vente uq pē itllige ⁊ uelle sit alios actus po
nē indō. Rō dc̄ q̄ indō nc sūt nc posſūt eē
plēs actus. cēnles manifesuic. q̄ uelle ⁊ itllige.
ad cui euidētiā sciēdū. q̄ cū sp̄ plr̄ ⁊ ūitate. distictō
pōtiā. ē penes actus ⁊ actuū penes obā. ⁊ ita cū pōtiā
q̄ actuū distictio ⁊ dūa. ē penes distictōē ⁊ dūā
obiectoꝝ nō tn̄ qlz distictō oboꝝ seu dūā ē rō di
stictōis. seu dūe actuū ⁊ aut pōtiāꝝ sz solū illa q̄
ē oboꝝ sp̄ illā rōz q̄ obā sūt. sic bn̄ pz icoloribz
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sic ergo patet quod res praedicamentorum omnium deo attribuuntur. quorum primum sine mutatione est quia res est in ipsis in substantia et quae rationes simul praeter id quod est res ipse existendi in praedicamento substantiae et quod est res ad deo exponit in praedicamento relationis. et hoc quod insinuat augustinus cum dicit v de trinitate. Intelligamus deum si possumus sine qualitate bonum, sine quantitate magnum, sine indigentia creatorem, sine situ praesidentem, sine habitu omnia continentem, sine loco ubique totum, sine tempore sempiternum, sine ulla sui mutatione mutabilia facientem, et nihil patientem. quisquis deum ita cogitat et si nondum potest omnino invenire quid sit, caveat tamen quantum potest de illo sentire quod non sit. Ad secundum argumentum dicendum quod duplex est res praedicamenti. una quae convenit toti praedicamento, ita quod cuilibet rei quae est in ipso inest. alia quae convenit toti praedicamento non nisi ex ordine quem habent res praedicamenti in esse per sub et super in linea praedicamentali. secundum primum modum excipit esse suppositi quod res aliquorum praedicamentorum deo conveniunt ut res substantiae in esse per substantiam et ad aliquid per relationem. aliorum autem nequaquam. secundum secundum modum procedit argumentum et procedendum est sic per probationem quia illa nullo modo cadit in deo secundum aliquid praedicamenti vel res praedicamenti deo attributa. Ad secundum dicendum quod res substantiae quae convenit substantiae quae est praedicamentalis, idcirco nullo modo convenit deo. illud enim intellectum sancti quod per substantiam quae vere est quod substantia substantiae ut minimum et substantia magis, cum in linea praedicamentali

remittat in sacramento penitentie. Ex quo patet quod per indulgentiam non remittitur culpa sed pena. 2º addit temporal. quia eterna commutatur per virtutem penitentie in temporalem. 3º addit · 1 debite pro actualibus. quia pena debita originali non remittitur per indulgentiam. 4º addit obstinatis penitentium. quia pena debita obstinatis et impenitentibus non est materia indulgentie. 5º addit facta a prelato. quia non quilibet potest nec quilibet habet potestatem sed clavium ecclesie. 6º addit ex causa rationabili. quia alias non acceptaret nec ex causa rationabili fieret. ut si diceret prelatus leva festucam de terra et habeas C dies de indulgentia. et dato quod acceptaret dans peccaret sicut sacerdos male conficiens. quia prelatus non debet esse dissipator sed dispensator. 7º addit per recompensationem etc. sic enim aliqui sunt ... de eius ... quod indulgentia non est datio. quia datio est voluntarium idcirco tantum et non mutuum incipiente vel debitum. prelatus autem non potest dare pro voluntate sua. quia per causas data est ... thesauri ecclesie sicut ... quia remittere penam non remissa culpa si ipsi posset dare sicut vellet. ... non est redditio. quia redditio dicit mutuum incipiente vel debitum solum. quod non est in indulgentia. quod patet quia laborantibus potest dari eadem indulgentia. sicut datur indulgentia domini nicholai quod ... totam penam. 1º navigantibus ad terram sanctam et pugnantibus ... supra ... 2º pugnantibus ... aliens 3º ... bellatores ... casibus percipit tota indulgentia ...

[illegible]

Sextum q[uod]lib[et].

Utrum deus sic possit ponere aliquam infinitatem ydearum seu cogitationum. Et arguitur quod sic. quia ex hoc ponitur ydea in deo. et ex hoc cogitat alia a se. quia ipse ratione sue perfectionis est imitabilis aliquantis. et quod ipse ... suas imitabilitates cogitat. sed ipse ratione sue infinite perfectionis infinitos gradus imitabilis est ... et eos illos simul actu cogitat ... infinite ydee sunt in ipso. et infinita in se simul actu cogitat. ... maxime apparet ex parte cogitationis. quia et si essent ideo ydee specierum finite ... in sub una specie infinita possunt esse individua per successionem. quod non successive sed simul omnia cognoscat. ergo et cetera. Quod si ideo essent infinite ydee ... illas infinitas species cogitaret. cum cuilibet ydee respondeat determinatus gradus perfectionis in creatura. ... tunc totalitas sive universitas perfectionis essentiarum ... infinitatem quandam perfectionis importaret. Et ita ... phisicorum ... celi et mundi infinitum in finito ... sic maius nec minus ... perfectioni non esset maior perfectione universitatis creaturarum ... quod est absurdum. Ex parte vero cogitationis specialiter arguitur sic. quod repugnat entitati repugnat cogitabilitati. quia sic se habet unumquodque ad esse sicut se habet ad cognitionem. ut dicitur 2. metaphysice. sed infinitum repugnat entitati ... et cogitabilitati ... non cognoscat ... cogitabile. ergo et cetera. ... alia est difficultas questionis huius ex parte ydearum et ex parte cogitationum ... infinitorum potest attendi quo ad ea que sunt ... ut est infinitas bonorum attributalium si forte essent ideo ... quo ad ea que sunt extra eum ... quo ad diversa specie ... infinitas cogitationum ... infinitas

[illegible]

respondeo i[?] ꝑ p'ãnam ad 3ᵐ. q̄ ꝛ̄ si totalitas eēt ī fītis
vl' aliq̄ creatū̄. nō tn̄ dicat infinitatē attigent. ꝛ li-
cet uer̄ sit. n̄ tn̄ creatur̄ ī ḡens. nō. n. solū ē ingens q̄
uniusitas vl' aliq̄ creatū̄ eēt ī oībz dic̄ īfinita. imo ē
īpol'e q̄ sᵗ aliq̄ roē infinitatis ei ex pte. = Ad .4. dc̄ q̄
dupx est eē. q̄ddā eēntie. ꝛ ad actual' exn̄ie. ꝛ ē dupx
ē rei cog̃tō. una p ip̄am rē obiue inse. alia ī sua spē
ex̄nti. p̄ m° artifex cog̃sc̃at domū faciā. 2° faciēdā. p̄m
modus cog̃scēdi ē ꝓp̄ius itell's creati. scd's soli dō ouēit
nll's. n. itell's cr̄tus cog̃scēdo se ip̄z obiue ī se obiue
cognoscat alia a se. q̄ ē cog̃scē 2° m°. imo oz ut
rep̄sentet ei ut obm̄. p̄ m° eēndi ꝛ cog̃scēdi uñ ē ꝓp̄o
q̄ repugnat creature ꝛ ē alias nō. Et p h' pz difficultas
q̄ arguūt aliq̄ sic. q̄cq̄d d's pt̄ facē mediāte nā. pot
facē īmediate. ꝛ sua factō nō req̄rit successionē. sz in
fita hōies sūt fcābl'es a nā p successiōz. g° pt̄ d's facē
infitos simul. si simul nouit eos. alias nō q̄ n̄ nosc̄
sil'. Et ē dc̄ q̄ q̄cq̄d sic d'uitate. hui tn̄ rō nō cog̃
q̄2 res hn̄t eē incog̃tōe di. nō ꝑ nās suas. sz ꝑ nām
di. ēitatas aū̄ nō ouēit rebz n̄ ꝑ nām ip̄ā̄ꝝ rꝝ. nō
aū̄ ē ī gens. q̄ aqua ḡat creatē. ꝑ nāz di. lz nō ḡat ei
ꝑ nāz suāz. ꝛ h' ē ꝓp nē illi excellētiā. ꝑ nāz suā
ꝛ ita lz ei repugnāt ēitas sil' q̄ eis ḡt ꝑ nāz ꝓp̄ā. nō
tn̄ repugt eis ꝛ infitas cog̃sciūs sil' q̄ eis ḡt ꝑ d'uīnā.

Tꝛ omīs res hānt ydeas ī dō. Et uid' q̄ sic. q̄m
i° h̄t ꝓp̄az ydeā. in dō. q̄ ꝑ se h̄t eē ꝑ ymitatōē;
aliq̄ dic̄ eēnie. q2 ydea in dō nl' aḍ ē q̄ dīā eēntia
ut ē rō ꝑ quā creatā dz ymitari. sz q̄lz res creatā h̄t
ꝑ se eē ꝑ ymitatōz dīe eēe. q2 nō ē n' q̄dā ei silitudo
ꝛ eē ei nō ē n' q̄dā ymitatō dīni eē ī q̄nt̄ oīs creatā
n'ē aḍ q̄ ymgo vl' uestigiū di. g° ꝛc. = Ō ꝑ aug
ī ep'la aḍ nebridiū. sic una ē rō metiēdi oēz triāgl'ī
iq̄ triangl's ē. sic una ē rō ydeal' oīū hōīū. iq̄ ho
mines sūt. sz nō ē n' una rō simpx metiēdi oēz triā
gl'm. ꝑ p̄h'm ī fīn. ē' phy. g° nō ē n' una idea oīū
hōīū. = Hic p° osidandū est q̄d sit ydea. Scdo.
īuestigandū ē q̄d q̄rit q̄o. = De p° dc̄ aug. 83. q.
q. 46. sūt nāq3 ydee p̄ncipales q̄dā for' vl' rōes
etne. q̄ dīā itell'ntia gtīnt. ꝑ quas formatū oē
q̄ orit. ꝛ quāꝝ ꝑticipatōe fit ut sit q̄cq̄d ē quō
est. ꝑticipatōe est d° nō nē vl' eēnie ydepti°
q̄ad modū̄ indiuiduū ꝑticipat spēz. sz ymitatōe tm̄.
sic̄ ex̄tū ꝑticipat formā ex̄ris. = Circa 2ᵐ sciēdū
q̄ eoꝝ q̄ sūt ī creatis. q̄dā sūt res aliq̄ nāl'. q̄dā uō ī
tētōes scdē. intell's sūi rōīs eē res. q̄dā uō forme
artificiales q̄ p uolūtā h̄nt eē. ꝛ si in sl'ia rꝝ nā
liū ꝑ gn̄e n. meᵗᵉ oīstat duobz gn̄ibz ēiū dō
q̄ n' h̄nt ydeas ꝓp̄as in dō. sz solū ydeas rꝝ nāliuz.
eē quas sūt. ꝛ p ip̄as simplices cognoscat d's aīa
q̄ possūt fi. eē illas ab itell'ctu vl' ab arte. ꝛ h' io q2
oīs intētōes scdē formalit rōī ꝛᵘˢ ip̄rtāt rei illi
eē quā ꝯsidant. ꝛ sil'r forme artificiales. q̄ solū
ꝯsistūt ī ordine ꝑtiū rꝝ nāliū. q̄ nō ē n' q̄daz rᵘˢ
r'lo aū̄ sūi rᵘˢ inq̄ h' hui. ꝓp̄ā ydeaz nō h̄nt uīā
dicēt. = Rerū aūt nāliuz. q̄dā sūt abdita ꝑ se
ꝛ ad se ip̄as. q̄dā nō sz ad aḍ solū. De p° m̄ rꝝ
sūt res p̄dicamti s̄be q̄ntitatis ꝛ q̄litatis solū. D̄e 2°
sūt res aliōꝝ. n. p̄dicamtōꝝ. q̄ꝝ q2 nō ē aliq̄ rea
litas ꝓp̄a. alia arealitate aliōꝝ tūz gn̄uz. sup
q̄ fūdant ut ī sīnis ondet. io dō gnal'r q̄ n̄ h̄nt
ꝓp̄as ydeas aliās ab ydeis eoꝝ. = Rꝝ aū̄ nāliū
q̄ sūt ꝑ se ꝛ ad se ip̄as. q̄dā sūt eēnt'r ꝛ q̄ sūt
ꝑ se ꝛ ad se. q̄dā accidētal'r. d' p° gn̄ie sūt tm̄ ge
rates ꝛ eēntie sp̄calissime ꝑ rei sp̄ci sp̄alissime. d° 2°
gn̄e q̄dā sūt accidētal'r ꝑ se ꝛ ad se ꝛ h' vl' ḡ2 ope
intell's sūt osidate ī uīā eēntie sp̄ecifice ꝛ abstīa

ab illa. ut itētōes p̄me gn̄is ꝛ dīē. ut ali' ꝛ sp̄l'.
in hōīe. vl' ope agn̄tis sup̄nāl' vl' sūnāl' ut ī nā
eēntie sp̄ecifice sunt ī eē pducte. ut sūt idiuidua sb
ip̄ā ꝯtēta. ꝛ utroq3 m° non h̄nt ydeaz ī dō. q̄ se
accn̄t'r. cui rō ē q2 gn̄s ꝛ dīa nō dicūt n' sc̄ eād
quā d' spēs. dīēntē solū ꝑ rōz ꝯpleti ꝛ iꝯpleti.
ydea aū̄ nō ē rei n' sb rōe ꝯpleti ī nā ꝛ eēntia.
q̄ nō ē n' ī spē sp̄alissima. Silr nz idiuidua sb spē
adduc̄ ad sup̄ eēntiaz spēi ad id q̄ ē reale ī ip̄a. sūi
sit forma tm̄ ut ī angl'is. q̄ nō differt n' sic d'ēmī
nat ꝛ d'tīnat. sūi sūt ꝯposit ex mᵃ ꝛ forᵃ. sz
aū̄ sūt ī dupli gn̄e. q2 q̄dā ē forᵃ mīl' spēᵃᵉ sb
q̄ pl'es ꝑ nūz nō sūt natē fi. una ꝑ nūz n° eḡ°
ut forᵃ hōīs iq̄ʳ hō. q̄dā uō alia ē sb qua pl'es ꝑ
nūz natē sūt fi. una ꝛ eḡ°. ꝛ h' q̄ ē ex pte mᵉ
ꝛ illi' forme. ut ē oīs forma ꝯtīnui. oīa. n. corᵖᵃ
sūt h̄ntia formā ꝯtīnuitatis ī mᵃ q̄ ē ex pte mᵉ.
ꝛ forme ꝯtīᵗᵃˢ q2 eidē rōīs sūt ī oībz natā sūt eē
ꝯtīnuū ꝑ nūz. cū g° ista idiuidua diusa ꝯtīgat
ꝯpari ad formā sil'r dupl' m°. vno m° ut ē simpl'r
forma ī mᵃ. alio m° ut nata ē eē tota ī una mᵃ
nūō. Si p° m° sic ut p̄us nō ē alia rō ipī forme
ꝯtīᵗᵃˢ rᵗ ꝛ idiuiduoꝝ sb ip̄ā. ut sb toto vli. q̄r n°
alia ydea. Si 2° m° sic nō ē alia rō forᵉ ꝯtīᵗᵃˢ rᵗ
ꝛ ꝑtiū ꝯtētaꝝ sb ip̄ā. ut sb toto īteg̃li. q̄r n° aᵃ
ydea. ꝛ p huc mod̄ nūi d' p̄dicamto q̄ntitatis n̄ h̄nt
ꝓp̄ā ydeaz sz solū illā. q̄ ē ꝯtīᵗᵃˢ nūs. n. ꝓp̄e dc̄a ē
mltitudo ab unitate ꝓfusa. p dīōz ꝯtī. ex̄ntas sb una
forᵃ ꝯtīᵗᵃˢ vl' q̄ natū erat existē. q̄ ē d' nā mᵉ
ꝛ forᵉ. ꝯtīᵗᵃˢ lz forᵉ alie spē dīēntes. ꝑusillā diui
dat. q̄ sb forᵃ ꝯtī. ꝯstituūt nūq̄ eēnl'r. n̄ aūt
nūz sᵉ d' p̄dicamto q̄ntitatis q̄ ē accn̄tal'. vn̄ q2 ꝑtiū
nūi. sūi unitatē ei. nō ē alia forᵃ eēnl' q̄ sūi forᵃ
ꝯtīᵗᵃˢ ipᵃ unitatē aq̄ dēdūt vl' natē sūt d'ciā. n° ē
dīā ī ꝯtīnuū ꝛ discretū. n' ꝑ rᵘˢ q̄ndā. ꝑtiū aliꝝ
se h̄ntiuz. q2 ī ꝯtī° copl'ant. ad cōe t'mīnū ī discreto
aū̄ nō. ꝛ h' discretio ouenit tm̄. ex nā aliciuᵉ ꝑ ua
ti nō ꝑ se tm̄. ī q° d' sic aḡti°. nūs. n. ꝑ p̄h'z n̄ h̄t
eē n° itelligi n' ꝑ diuisiōe ꝯtī. ex q° pz q̄ n̄ addit
sup ꝯtīᵐ. n' rōz negōis aᵗ rᵘˢ ꝑtiuz ad iuicē. ex
q̄bz h̄t aliaz rōz m̄ sūra q̄ h'at q̄ntitas ꝯtīᵃ. ꝛ ē alia
spēs q̄ntitatis ꝑ uatōes aū̄ n̄ sūt natē cog̃sta n' p
ydeaz h̄it. Silr rᵘˢ ut dēm ē nō h̄t ꝓp̄az ydeā q̄r
n° nūs. Si dicas nūq̄d g° nō ē alia forᵃ ꝛ spēs de
narii in q̄ d'naᵗ ē. ꝛ nouenarii. ꝛ sic d' cetis. maxᵉ
cū p̄hs. 8. meᵗᵉ ꝯpet diffiōnes ꝛ eēntias ꝑ° nūis.
dc̄ q̄ nūs un' nō distiguit ab aᵒ. rōe forᵉ sb'l' vl'
eēnl' ipōꝝ nūōꝝ vl' nūatoꝝ. ꝑ se. sᵐ pz q2 q̄lz mlt
titudo m̄ sūrat. p aḍ unū sui gn̄is. q̄ nō eēt si eēt
alia forᵃ nūi ꝛ unitatis sic nō ē alia forᵃ uni albi.
ꝛ pluiū. Scd'z pz p̄m'. n. nūs. s. binari' ꝯstī. ex so
la p̄ma dīōne unitatis ꝯtī. q̄ p aᵇ aliī nūi di
stiguāt int' se ꝛ abinarᵒ. h' ē p aᵃ ꝛ aᵃ distanciā.
ultime unitatis apᵃ unitate. q̄ in dīōe uni' ꝯtī. d'p'e
ligē idiusa. ꝛ p ip̄az distātiā. accip spēz q̄ accn̄t'r
solū distiguit ab aᵒ nūo. ꝛ sic gn̄at nūs a dīōe
ꝯtī. ꝛ p̄cedit ī infitū p appōz ei q̄ dī aꝯtiᵒ. sic rōo
ꝯtī. p̄cedit ī infitū. vn̄ ꝑ h' q̄admod̄ ꝯtīᵒ accidit
magnū ꝛ ꝑuū mai' ꝛ mī'. ꝛ nō diusificat spēm
ꝯtī eēnl'r sz accn̄l'r. d' sic ꝛ ī nūō. vn̄ accidit nūō
q̄ stet ī ꝓp̄o appōio. sic accit ꝯtīᵒ q̄ stet ī ꝓp̄o dīsio.
ꝓp q̄ accidit eis q̄ntitatis distantia. a b unitate q̄ cū
sit alia ꝛ alia. fac̄ diusaz spēz nūi. ꝑ mod̄ q̄ sūt
spēs nūōꝝ. ꝛ silitudo p̄hi ē q° aū̄ h' q̄ uariat diffᵒ
sic nūs p additōez ꝛ subtractōz. = Modus aū̄ q° illa
simplex ꝛ una ydea. spēi. d's cog̃scō ꝛ p duc. sinᵃ diffē.

ad cui' itell'ntiā sciēd' q̄ ī q̄lz nā creata ē ꝯsidare
duo. s. eēntiaz ip̄āz ut eēntia ē. q̄ q̄ntē ē d'se ī dīēs
ē ad eē exn̄ie ꝛ nō eē. lz sibi d'ciūt h'at n̄ eē. ꝛ
q̄ h̄t eē h' ē q2 ē effcūs di. ꝛ ē īdīēnsē ad eē vl'e
ꝛ ptīᵃʳᵉ sz tm̄ eē ꝑ pte h̄t. iq̄ʳ recip ab alīo. eē sb si
stentie ī supp̄oīto d'ciato. eē uō vl'e iq̄ʳ. p itell'ctū
abst'mō. a sbpoītis tāq̄ un̄ a mltis. ꝛ itm̄ p p̄dicatōz
applicabl'e mltis. Scdo ē ꝯsidare ei accitalē exi
stētiā. vl' sbsistētiā. ꝛ sic ꝑ q̄ eē rei dupr ꝯsidat.
ut ī se. vl' ut ī supp̄oīto uno aᵗ mltiplicata ī pl'ibz
ita ydea ꝑ q̄ d's cognoscat ip̄āz dupl'r pt̄ ꝯsidari.
vno m̄ ut ē ipī' eēnie abᵗᵉ. alio m̄ ut ē ipius
relate ad supp̄oīta. p° m° ꝑ q̄lz spēz creatē ī dō ē tm̄
una ydea. q̄ cog̃scat totā uītutē eēnie. ꝛ ei mlt
tiplicⁿᵉˢ rōꝝ fi p pl'a suppōᵗᵃ. Scdo m° illa ydea
una rᵘ eēnie. ē pl'es rᵘ supp̄oītoꝝ. sb illa spē ꝯtē
toꝝ. ita q̄ sic ip̄a eēntia rei una ē inse ꝛ pl'es ī
r'lōne ad supp̄oīta. ita ip̄a ydea eidē eēnie una
ē ut respicit ip̄āz eēz abᵗᵉ pl'es uō iq̄ʳ respic ip̄āz
supp̄oīta sb ydepᵗᵉ eēt. n° ē dīā n' q̄ eēᵃ īdiuisi
ē mltᵗᵃᵗᵉ ꝑ rē. ydea uō rᵘ ipī' eēnie una ē. pl'es
uō ꝑ rᵘˢ ad diusa supp̄oīta. quoꝝ rᵘˢ diusi. sub
una rōe rᵘˢ ad ip̄āz eēz ꝯtinet pl'a suppoᵗᵃ. ita
q̄ sic ip̄a eēᵃ ē una ad pl'a supp̄oīta. sic rᵘˢ ydeal'
ad eēz manz simpx ꝛ idiusus. ī uariis respctibz ad su
ppoīta. q2 nō respic suppᵗᵃ n' mediāte eēᵃ. sic si un'
radi' d'scēderet ī un' pūctē mediū. ab illo reflex' mlt
tiplicaret ī pl'es. pt̄ q̄ rē ꝛ sbo differēt illi ra
dii. nō sic aū̄ ī sbo rᵘˢ. ita q̄ sic ip̄a eēntia una
ē ī se ꝛ nō mūat in suppoᵗⁱˢ n' p aᵇ q̄ ē causue in
diuiduatōis. ī q̄bz tota ē. lz ī nullis ꝑ totū sui abit.
sic ydea ut una ē eēnie. nō mūat. ꝑ rōes diusoꝝ
rᵘᵐ ydealiū. n' p aᵈ ut p eēᵉ mūatōz ī supp̄oīta ꝛ
h' itellic aug ut ōdo respōdndo ad q̄oz. nebridii
d' ydeis. vn̄ accep tū ē 2ᵐ arᵐ. sic una ē rō me
tiēdi ꝛc. n° olo ē sil'e. q2 rō metiēdi n̄ ē una. n'
unitate vli. ydea aūt hōīs. in dō ē una singl'aris.
sic ip̄a dīna eēntia. sz solū vl'is ulitate ex̄ntatis. ꝑ
modū p̄dcm̄ = Ad id g° q̄ p° arguit q̄ q̄lz res h̄t
ydeā in dō. q2 ꝑ se h̄t eē ꝑ ymitatōz dīni eē. dc̄ q̄ ū
ē sz nō p°. petrus. n. lz quodāmō. ꝑ se nō tn̄ p°. h̄t eē
ꝑ ymitatōz dīni eē. q̄admod̄. n. accidit hūanitati ꝑ
q̄ sit humanitas ī petro. sic accidit q̄ ydea hūaᵗⁱˢ simpᵉ.
sit ydea hūaniᵗᵃˢ petri.

3 Q̄ū. si. sp̄s. s. nō p̄cederet a fi°. distiguet ab eo.
q·7·q·a· Et arguit q̄ nō. q2 ꝑ bocciū. oīa mūs sūt un̄
ū nō obuiat r'lonis opp̄o. sic aū̄ s. s. nō p̄cedēt a fi°.
ī ē ip̄z ꝛ filiū nll'a obuiaret r'lonis opp̄o. q2 nll'o m̄
d'ciēnt r'latiue ī se. = P̄. si. s. s. nō p̄cedēt a fi°
nō distigueret ab eo. n' q2 iste nascat ille nō p̄cedit
eo q̄ ī oībz aliis ouēit. sz p h' distigui nō possūt. q2 sūt
actōnes q̄bz pᵉ p̄ducūt. ꝛ ita p̄cedūt eas. talia aū̄
ꝑsonas nō distiguūt. = It' r'lo real' q̄ dz distigue
dz h'rē fūdamtūz reale. ꝛ sbz q̄ referat. aliē. n. eēt
r'lo ꝑ rōz tm̄ sic eidē ad se. sbz aūt r'lonis ī dō nō
pt̄ eē aḍ q̄ eē. q̄ ē suū fūdamtē. nō pᵃ. q2 sbz ꝑsu
ponit. ꝛ r'lo nō p̄suppōit pᵃᵐ. sz ip̄āz ꝯstituit ī dīs. g° ꝛc.
= Q̄ ē ansel'. d' p̄cess. s. s. ubi dc̄. nascēdo filī distigē.
s. s. p̄cedēdo. ꝛ si nō eēt ali' modus distiguēdi. ex
h' tn̄ eēnt diusi. sz sic p̄cedēnt a lō a patre ꝛ n̄ s. s.
a fi°. g° ꝛc. = H' oz itellige ī p'n°. cū ꝑsonaꝝ distictō
nō sumat n' penes emanatōes. q̄ emanatōes aliē res
piciūt. id aquo emanāt. aliē id ad q̄ t'minant.
ex pte ei aq° emanāt suffic q̄ sit ī ꝓp̄o diuse rōes.
ꝛ p'nᵃ ꝑ q̄ dicant emare. Ex pte uō ei ad q̄ t'minat.

requirūt eoꝝ diusitas in eē ꝑfcō. ꝛ distictō. sic sūt
emanatōes diuse. u. gᵃ gn̄are filiū ꝛ d'rige ydea
suā. diuse emanatōes sunt q̄ ab eod̄ supp̄oīto p̄ce
dūt. penes diusas rōes ꝛ p'nᵃ ī ꝓp̄o q̄ sūt nā ꝛ ars.
ad id tn̄ t'minari nō possūt. sz ad diusa nc̄c°. tn̄ ffēn
tōes penes diuse sūt idō. s. gn̄o filii. ꝛ passio. s. s.
q̄uis possit eliā ab ead̄ pᵃ. ꝑ diusas rōes ī dīstictal'
in ꝓp̄o ꝑsonal'r. q̄ sūt nā ꝛ uolūtas. tn̄ nc̄c req
rūt uāz distictōz t'minoꝝ. in eē ꝑfcō. emanantū. q̄
sūt fili' ꝛ s. s. tal' aū̄ dist° nō pt̄ eē n' ꝑ rē aliq̄. q̄
nō ē n' ꝑs'l' indiaᵗˢ. oz g° ponē q̄ s. s. distiguat a fi°
ꝑs'l'r. ꝛ si nō p̄cedat ab eo. ꝛ h' ꝓpt̄ diusū modū
emanādi. iste. n. diuse emanatōes nll'o m° possūt ad
eād̄ pᵃᵐ t'minari. ꝑ q̄ sᵗ h' fūdat ansel' dcm̄ suū.
ī argᵒ ad sup̄tū. Nec ualz si dicat q̄ pr̄ ē una pᵃ.
nō obstātibz duabz r'lonibz. nō oppōitas q̄ sūt
ī ꝓp̄o. g° simil'r fili' ꝛ s. s. nō obstātibz duabz r'lōibz
ad p̄rēz. eēnt una pᵃ. pz. n. ꝑ iā dc̄ā. q̄ mlt̄ ē
dissil'e a pte p'n'ᵗᵉ. actōis ꝛ a pte t'mi. lz. n. ex pte
p̄ncipii. nō req̄rat distictō pᵃᵐ. req̄rit tn̄ a pte
t'mi. q2 t'mi emanatōnū. d'bēt eē ꝑfcā. ut ꝑfcā ī eē
sbsistētie. n̄ aū̄ p'n'ᵐ. sz suffic q̄ sit ī eod̄ ꝑfcō ut
diuse rōes agn̄di. sic dcm̄ ē. Nec ualz ē si dic
cas. q̄ tūc. s. s. distiguet a fi°. iq̄ʳ ꝯpat ad p̄rēz
aq° p̄cedūt. diusimod. h' nō distigueret ab eo iq̄
ꝯpat ad ip̄z filiūz. q2 ut iā dcē t'cū. r'lones
nō distiguūt n' iq̄nt sūt oppōite. g° sc̄ ī pol'e. s. s.
a fi° distigu ꝛ n̄ distingui. q2 si ad ꝯtᵗ aliciu. ex ꝯpa
tōe. p quā nat ē ḡre ꝛ nō ex ꝯpatōe. p q̄ nō
ē natuz ei ḡre. nō sc̄. utq3 ꝯdcōꝝ. ut si duo
ē duplū ad un̄. ꝛ nō duplūz ad tria. n̄ sc̄ g° ē du
plū ꝛ nō duplū. imo sc̄ ē duplū. q2 ē duplū ad
un̄. ꝛ ꝑ q̄d nō ē duplūz. q2 nō ē duplū ad tria.
Sil'r g° ī ꝓp̄oīto. si. s. s. distiguit a fi° ī ꝯpatōe
ad p̄rēz. aq° diusimod p̄cedūt. ex h' sil'r distigē.
q2 ꝑ illā ꝯpatōz. nat ē distig a fi°. sic aū̄ n̄ disti
guit. ab eo ī ꝯpatōe q̄ h̄t ad ip̄z. q2 ad ip̄z nll'a
ꝯpatōz distiguēte nat ē h'rē. ex h' nō dicet nō
distig ab eo n' ꝑ q̄d. = Q̄ ī p'n'ᵉ dcm̄ s. q̄. s. s.
nō distig ꝑ q̄ ꝯpat ad filiūz. q2 nō p̄cedit
ab eo. nō h'at ueritatē. ex h' pz. q2 si nō distigē
ab eo. h' nō ē n' q2 aᵒ sūt tm̄ ut ī sbā. aᵗ tm̄ un̄
ī pᵃ. n̄ p° m° q2 n° sic dicet distig a p'rē. n° 2°.
m°. q2 p id solū h̄t res distig. eēnl'r a q̄lz aᵒ ꝛ ꝑs'l'r.
p q̄ eēnt'r ꝛ ꝑs'l'r ꝯstituit in eē. ut pz p sin'ᵃ
ī creaturis. sz p̄r ꝯstitui h̄t ī eē sue ꝑsonalitatis p ꝓpietatē
paternitatis. ꝛ n̄ aᵈ. q̄m cōis spirō actiā. nll'ᵃ ē
pᵉ ꝯstitutiā. q2 q. sc̄ ꝑsonā ꝯstituat ī eē ꝑs'l'. g°
pr̄ paternitate distiguit a sp̄ū. s. ꝛ si nō p̄cedēt a p'rē.
dūi tn̄ eēt p̄cedes a fi°. q̄ q̄ g° s. s. nō p̄cedē a fi°.
nō nīn' ab ip̄o sua ꝓpᵗᵉ filiatōis distiguet. q2
ꝛ si p̄cedit. nō tn̄ ꝑs'l'r o' spirōe. ab ip̄o distigē.
ꝑs'l'r q2 nō ē pᵉ ꝯstitutiā. = Ad p'ᵐ ī oppōᵐ dc̄. q̄ r'lo
obuiat duobz modis. ꝛ ut oīa ꝛ ut dispata. p°
m° obuiat ī ē p̄rēz ꝛ filiūz. 2° obuiarz tūc ī ē
filiū. ꝛ s. s. = Ad 2ᵐ. dc̄ q̄ nō ē ī distictō p'n'ᵃʳ
ꝓpt̄ actōes. sz ꝓpt̄ ꝑsonales ꝓpietates. pᵃꝝ differentē.
quas h̄nt ad gn̄ar'e ꝛ spirarē. iq̄ʳ sūt t'mini il
laꝝ actōnū. sic dcm̄ ē. vl' pt̄ dici q̄ ille actōe.
iq̄ʳ ꝯsidant. sc̄ rōe actōn̄ ꝑ nāz rōe itell'ntia. p̄ce
dūt pᵃˢ. ꝛ q. differentes a p'ᵇ ꝓpietatibz intelliguit.
tn̄ ꝑ rē ꝛ nāz simul sūt. ꝛ ead̄ r'lo. cū pl'ibz ꝓpietatibz
ꝯstitutiās pᵃ. = Ad 3ᵐ. dc̄. q̄ r'lo q̄uis fūdat sup.

esse sui fundamenti ratione sue essentie. Aliud ratione inherentie in subiecto. Et isto 2o modo verum est quod relatio habet subiectum presuppositum, ut patet in albedine et similitudine fundata super ipsam que presupponit subiectum album, id est ad informandum albedine. Sic autem non fundatur aliqua relatio in divina essentia, quia nullum habet inesse, immo fundatur super ipsam esse ut est essentia, et ita autem non habet presubiectum, autem omnino id est presubiecto et presubfundamento in quo est assistens. Et quod obicitur quod tunc non esset relatio realis, dicendum quod verum est si ista relatio referret suum subiectum quod est fundamentum, quod non proprie potest dici subiectum, nec non refert subiectum tale, sed personas subsistentes in huiusmodi subiecto et per ipsam relationem in esse constitutas et determinatas, que similiter habent esse in essentia vel in fundamento et in persona ut in determinato et per ipsam constituto et relato. Ita quod licet deus non est subiectum relationis sicut est in creaturis, sed solum supponit constitutum per relationem, quod non presupponit relationem, quemadmodum in creaturis similiter habet esse in individuali determinato.

[U]trum relatio addat rem aliquam ultra suum fundamentum. Et arguitur quod sic, quia relatio continet unum predicamentum. Predicamentum autem quodlibet continet rem et esse realiter que ipsum constituit, ita quod alia et alia res sunt essentialiter constitutiva ad et ad predicamentum, quia secundum doctrinam communem sunt x predicamenta, circa x predicamenta sunt x prima genera rerum significativa. Ergo etc. Contra, si relatio dicit rem aliam rem vel esse ab essentia sui fundamenti, ergo translatione facta ad deum illa essentia manebit, et sic non non alia addita esse. Ergo esset in deo essentia alia ab essentia divina, quod est error. Hic est intelligendum quod relationum quedam sunt reales, quedam secundum rationem. Relatio realis est que ipsi fundato est, et sic per se convenientiam [?] ipsi rei absque omni consideratione et operatione intellectus. Relatio vero secundum rationem est que non fundatur in re absque opere intellectus circa ipsam. Ad percipiendum autem differentiam inter relationes reales et suum fundamentum, et quomodo est addita preter suum fundamentum, et quomodo non, et quomodo res, et quomodo iste modus intelligitur esse et quomodo non, est sciendum quod cum relatio sit simplicium ex sola habitudine ad alterum oritur, immo relatio est ipsa habitudo quam unum relativorum mutuo est ad alterum, dupliciter habet considerari ipsa relatio: uno modo ut est quidam modus medium intervallum habitum inter se habitudine; alio modo ut est fundata in ipsis non separata ab eis. Primo modo relatio una est duorum, sic enim habitudo est una inter patrem et filium. 2o autem modo plurificatur secundum pluralitatem relatorum et fundamentorum, et sic in duobus fratribus due sunt fraternitates. Et primo modo est purus modus essendi ad aliud aliquorum que sunt ad aliud et fundamentorum per que sunt ad aliud, quemadmodum esse in purus modus essendi est alicuius quod est in alio, et quod [?] dicitur se ad aliud esse. Nullam recipit distinctionem aut diversitatem, sive in eis sive in creaturis, sive in relationibus secundum rem sive secundum rationem, nec ullo modo sunt per se ipsum realiter genus aut species in predicamento relationis. Secundo modo quo habet realitatem aliquam sui fundamenti, circumscriptis ipsam habitudinem penes quam in relatione sunt realiter genus aut species, non secundum differentias fundamentorum, sed secundum diversos modos fundandi relationes super ipsas res. Licet enim simile et equale fundentur super res diversorum generum, quantitatis scilicet et qualitatis, et simile et calefactivum fundetur super res eiusdem predicamenti, tamen quia simile fundatur super unum et multum in qualitate secundum eundem modum sicut equale super unum et multum in quantitate, ideo magis uniuntur in genere subalterno aut specie quam simile et calefactivum que fundantur diversimode, quod tamen sunt diverse species specialissime, secundum hoc habent ab eo quod sunt ad obiecta diversa. Unde similitudo et assimilatio fundate super eandem albedinem, licet habeant eandem realitatem, tamen sunt diverse species, et hoc non nisi ex parte ipsius modi ad aliud, quia diversus est secundum diversitatem terminorum. Primo modo est in solo intellectu, non ab intellectu existens ut operatur in ipso, sed ut modus in eo acceptus ad modos distinctas [?] et qui abstrahit ab illis sicut universale a particularibus. 2o modo pro fundamento habet esse in ipsis relatis per principia habitudinis plurificatam extra intellectum, quamquam habitudo proprie non dicitur ad aliud, sed illa in quibus est dicuntur ad aliud secundum ipsam. Tamen ergo in quolibet predicamento sint duo, scilicet ratione predicati quod est modus essendi secundum quem distinguitur ab aliis, et res quam primum sub illo modo constituit predicamentum ipsum autem

habitudo utroque modo non est nisi purus modus essendi ad aliud. Patet quod relatio nec realitatis nec accidentalitatis addit ultra suum subiectum preter illum modum, qui quidem est ex se non est res sed solummodo modus rei, nec extendendo rem. Et quod nec realitatem addat clare patet ex rationibus philosophicis [?]. Primo quia sicut consequitur per intellectum omnis res sub quantitatis et qualitatis et recipiat intellectus relationem suum rationis ad aliud preter esse, sub illa impossibile est assignare aliquas differentias specificas ipsius ad aliud esse, quia non est de se eidem rationis, sed in nulla contrahat differentiam ab eo super quod fundatur. Sicut enim esse speciem non est alterius rationis esse hominem et esse asinum et esse bovem, nec rationis generis esse arborem et lapidem, nisi quia est esse habet rem, sic esse ad aliud non est alterius rationis esse dominum et servum, et esse quascumque alias relationes circumscripta realitate aliorum predicamentorum, quam importat nomine domini et servi, que est potentia dominandi in domino et impotentia resistendi in servo, quod pertinet ad 2am speciem qualitatis. Unde quod dicitur relatio suppositionis et superpositionis et comparantie non est nisi quia species ille relationis fundatur super res quarum una supponitur alteri vel equiparatur ad invicem. Quare cum nichil sit reale in predicamento nisi id penes quod accipiuntur differentie specifice in illo et species distincte, ergo nichil reale est in predicamento relationis nisi quod est res alterius predicamenti. 2o patet idem quoniam id est res in predicamento quod realiter genus et differentie illa que sunt in predicamento, sed per rem alterius predicamenti realiter differunt illa que sunt in predicamento relationis et genera, quod patet quia similitudo sortis ad platonem alia est a similitudine qua plato assimilatur ad sortem, et hoc non nisi quia secundum aliam rem fundatur in sorte et secundum aliam in platone, quia si eadem albedo numero esset in sorte et platone, eadem esset similitudo eorum secundum rem, differens solum secundum rationem, quemadmodum convenit in divinis, quod eadem est similitudo secundum rem, differens solum secundum rationem, qua pater est similis filio et econverso. Ergo nulla est res in predicamento relationis nisi que est alterius predicamenti. 3o patet idem sic: si relatio poneret propriam realitatem aliam a realitate sui fundamenti in suo subiecto relato, tunc de se non relatum aliqua relatione puta similitudine, quia nullam habet in se realitatem alterius, puta sortes albus iuxta ad platonem nigrum, non referretur ad id similitudine quam haberet in se de novo nisi aliqua res de novo facta esset in eo. Hoc autem non est possibile fieri in aliquo sine propria sui transmutatione, consequens est falsum, quia platone transmutato secundum alterationem ut de nigro fiat albus, stante sorte sine omni sui mutatione, de novo factus est similis platoni. Falsum est ergo quod similitudo in ipso importet rem aliam preter rem sui fundamenti. Quod autem a fundamento abstrahat accidentalitatem sic patet. Predicamentum relationis medium est inter predicamenta omnino intrinsecus et omnino extrinsecus advenientia. Habitudo enim in qua consistit partim est intrinsecus, partim extrinsecus adveniens. Relatio enim ut est predicamentum duo habet in se, et rem et modum ad aliud, et ratione circumscriptionis, et ratione utriusque habet accidentalitatem sed diversimode, quia accidentalitatem circumscriptionis omnino habet ab intrinseco, scilicet a fundamento ipso, accidentalitatem vero modi qui est nuda habitudo partim habet ab intrinseco, ut a suo fundamento, partim ab extrinseco, ut ab aliquo sibi correspondente extra. Et propter hoc relatio quasi media sit inter accidentia intrinsecus et extrinsecus advenientia; magis tamen ab intrinseco advenit quam ab extrinseco, et magis communicat cum accidentibus ab intrinseco advenientibus, propter quod in vocatur habitudo cognata cum aliis sex [?] habitudo vocetur simpliciter adveniens, secundum simplicianum. Fundamento enim similitudinis, ut albedini, quod est de se essentiale est quod super ipsam nata sit fundari habitudo similitudinis, et quod in fundetur secundum actum inesse essentiale est ei, quod est de se quod secundum quod album dicatur simile, sed non habet hoc ex se sola perfectione et secundum actum, sed solummodo ex coexistentia alterius albedinis in alio subiecto, dicente simplicio. Videtur enim quod ad aliud simile esse natum, non enim unius est habitudo, sed alterius semper ad alterum. Oportet ergo alterum coexistere si debet habitudo ipsi salvari; altero solo manente non est habitudo. Unde quia reliquum potest desistere vel coexistere ut secundum actum sit habitudo, et preter ipsius fundamenti et ipsius subiecti corruptionem, ideo secundum diffinitionem accidentis quod est quod adest et abest preter subiecti corruptionem, predicamentum relationis omnino est accidens, quia non solum adest et abest preter subiecti corruptionem, sed et fundamenti, et propter hoc mutatio fit secundum ad aliud in uno ad mutationem secundum rem in altero. Sed est advertendum quod licet tot predicamento

sit accidens ut dictum est, ratione modi et ratione circumscriptionis, quod tamen alia et alia est ratione accidentalitatis hic et ibi. Ratione enim circumscriptionis tribus modis contingit assignari habitudinis circumscriptionem. Uno modo ut ipsum fundamentum ponatur cum habitudine constitutive predicamentum et ypostasis relationis, quemadmodum si figura que est in sigillo cupreo circumcirca cupri esset in cera et applicata vel [?] circa omne. 2o modo ut non ipsum fundamentum sit circumscriptio habitudinis, sed ad a fundamento quodam ipsius habitudinis, quemadmodum sigillum non suam figuram in primo cere sed eius similem. 3o modo ut non ad intelligatur habitudinis circumscriptio quam determinato ad id in quo fundatur, quod de se indeterminata est, quemadmodum simitas est curvitas determinata naso, que de se indeterminata est ad nasum et ad aliud. Et secundum istum modum exclusa determinatione per causam fundamenti habitudo diversificatur secundum speciem et genera ab illis abstracta, ut secundum hoc quod habitudo fundatur secundum unum in qualitate, ut secundum duo alba dicitur similitudo, quod vero secundum multa dicitur assimilatio, non quod ad potest modum sui habitudinem sit de predicamento relationis, et hoc quemadmodum si dicerem motum non esse de predicamento actionis et passionis, sed solum relationis quosdam diversimode fundatos in motu et determinatos per ipsum, et sic de ceteris predicamentis que consistunt in habitudine, ita quod ista determinatio dicatur realitas predicamenti relationis. Istud tamen non multum probabile, per hanc enim circumscriptionem predicamentum relationis non continet in se rem fundamenti, ut quod similitudo non significat albedinem in qua fundatur, quamvis tamen ipsam significat in quantum per ipsam determinatur. Secundum nomine modi tamen in [?] habet falsam ymaginationem, et impossibile, non enim circumcirca quod est ad aliud secundum rem absolutam in aliquo nec similiter sibi circumcirca aliud, nisi quasi circumscriptionem se habeat ut separatum ab illo, et corporale sicut ipsum, quemadmodum cera corporalis est et separata accipitur cuius similitudo circumscriptionem recipit. Nunc autem habitudo cum sit simplicium sit incorporalis quidem et inseparatum a suo fundamento, nec sic se potest habere ad ipsum, propter quod [?] illo 2o modo non potest circumscriptio, ut potest in habitudine ad rem diversum omnino, et ab ipso in alio ad aliud et ab ipso fundamento. Primus modus [?] est ille quem tenet simplicius [?] ut patet ex predictis. Nec obstat quod id esset in diversis predicamentis, quia res alterius predicamenti puta albedo secundum quod habet esse in se est de predicamento qualitatis, sed secundum rationem circumscriptionis habitudinis est de predicamento relationis. Dicit enim simplicius in expositione capituli de actione et passione, nihil inconveniens est idem esse sub duobus predicamentis penes eam que secundum se ypostasim, et penes habitudinem ad invicem, et hoc quemadmodum secundum aliquos motus qui secundum se est de genere quantitatis, autem alterius est tamen in genere actionis et passionis, inquantum [?] secundum quos distinguuntur ista duo predicamenta fundantur esse motum. Si igitur assignetur circumscriptio relationis primo modo, constat quod ratione sue circumscriptionis relatio nullam aliam importat accidentalitatem quam eam que est sui fundamenti, et sic sicut fundamentum accidens est sibi, ut albedo, sic et relatio ut similitudo secundum fundamentum nullam habet accidentalitatem preter sui fundamenti, ymo magis ypostasis [?] et substantialitatis. Unde si fundamentum non esset accidens, nec ipsa similitudo accidens esset, sicut nec relatio in divinis accidens est ratione sue circumscriptionis, quia super divinam substantiam et essentiam fundatur immediate. Est tamen differentia in circumscriptione relationum in divinis et in creaturis, quia relatio in divinis fundatur super substantiam ut substantia est, propter quod bene dicitur quod paternitas est deitas; in creaturis autem non fundatur relatio que accidens est super accidens absolutum nisi ratione sue inherentie in subiecto, propter quod in illis non dicitur quod albedo est similitudo. Et licet in hoc plus [?] relationi divine cum relatione accidentali, ut cum similitudine que fundatur in albedine simpliciter, quia de illa bene dicitur quod albedo est similitudo, differt tamen in hoc quod relatio in divinis non denominat fundamentum, non enim dicimus quod deitas est pater, sicut dicimus quod albedo est similis, et in hoc magis convenit cum relatione accidentali que similiter non denominat fundamentum, sed hoc [?] relatio denominat solum suppositum. Si vero assignetur circumscriptio 3o modo, sic idem sentiendum est de relationis accidentalitate cum eo quod iam dictum est de primo modo, quia quasi in idem currunt isti duo modi. Sed quantumque modo dictorum ponatur fieri circumscriptio, preter rationem modi ad aliud nullam realitatem habet relatio nisi a suo fundamento, et largissime accipiendo realitatem secundum quod determinatio simitatis dicitur sua realitas, ita quod quantumque

relationes secundum id quod fundantur eandem habent realitatem. Si vero loquimur de accidentalitate relationis ratione modi ad aliud, cum secundum predicta ille partim oriatur ab intrinseco scilicet a fundamento, partim ab extrinseco scilicet a sibi correspondente, inquantum oritur ab intrinseco nullam omnino habet accidentalitatem preter sui fundamenti, quia essentiale est ei quod est de se quod [?] fundetur in ipso. Inquantum vero oritur ab extrinseco, hoc non contingit [?] dictum est, nisi quia id extrinsecum potest coexistere et non coexistere, et sic non provenit huius accidentalitas per se in ipsum ad esse, cum modus ille natus est in esse per se ut fundamento et [?] alteri in subiecto, secundum dictum modum, sed solum in ipsum circa quod habet esse. Nec per se id extrinsecum sive assit sive absit ponit aliquid in esse vel non in esse subiecto aut fundamento, sed solum cum adest ponit ad esse, et cum abest ponit abesse. Et ideo si extra [?] transmutationem arguatur accidentalitas in relatione, illa non potest arguere quoad esse ei inesse, sed quoad ei esse quod ad aliud solum. Non enim ex hoc subiecto vel fundamento aliquid inest vel non inest quod prius non infuit, sed solum subiectum per fundamentum erat ad aliud quod prius non fuit. Manifestum est ergo ex predictis quod relatio de se circumscripto fundamento nullam habet realitatem vel accidentalitatem nisi per ipsum, quia enim fundamentum inest subiecto, ideo id quod ei inest ut fundamento per id inest subiecto, et per id inest accidens subiecto; propter quod tamen et per se inherentiam sicut habent accidentia absoluta non habet, ut [?] dicit philosophus in predicamentis, quod quedam sunt in subiecto ut accidentia propria [?]. Inter quod [?] communicat ad aliud sunt in subiecto et esse in equivoce [?], secundum quod communiter equivoce accidentibus absolutis et relativis ut dictum est. De illo autem modo relationis ut est id quod est intelligibile ad aliquid fundatum, sciendum quod sicut in sensibilibus est aliquid sensibile per se et primo, ut sensibile proprium, quemadmodum lux aut color in suo, et est aliquid sensibile per se sed non primo, quemadmodum sensibile commune, puta figura que similiter sentitur cum sensibili proprio, et nullo modo circumscripto sensu sensibili proprio, aliter enim esset sensibile per se et primo; sic in intelligibilibus est aliquid intelligibile per se et primo, ut quecumque sunt aliquid absolute, et aliquid intelligibile per se sed non primo, ut quecumque modus rei, et propter hoc non intelligitur nisi cum intelligitur intelligibile absolutum, ut res sui fundamenti; aliter enim esset intelligibile per se et primo. Nullo autem modo intelligibile est circumscripta re sui fundamenti, ut secundum hoc non proprie dicatur intelligibile sed cointelligibile. Quod ergo assumit maior argumenti, quod alia et alia res vel essentia constituit aliud et aliud predicamentum, dicendum quod hoc accidit predicamento secundum quod est predicamentum, et quod assumit secundum locutionem quod x predicamenta sunt x genera rerum, bene verum est, sed non res. Nec hoc dicit [?] aut alius philosophorum. Hoc enim falsum est, quod expresse patet in actione et passione, que secundum philosophum 3o physicorum non sunt nisi duo respectus fundati in eodem motu numero, et similiter est falsum in omnibus predicamentis respectivis. Commentator enim [?] metaphysice dicit quod entia non sunt nisi 3 res, tria predicamentorum, substantia scilicet, quantitatis et qualitatis; cetera autem omnia sunt quedam relationes et intentiones circa illas, non habentes realitatem nisi quia fundantur in rebus illorum predicamentorum.

Utrum relatio realis possit alicui advenire de novo sine sui mutatione. Et arguitur quod sic: omnis relatio realis fundatur secundum quantitatem et secundum potentias activas et passivas, et est relatio realis secundum philosophum 5 metaphysice. Sed ista potest alicui advenire sine omni sui mutatione, ut si aliquis est x pedum et alter ix, non est ei equalis, sed quantum si crescat uno pede, statim factus est ei equalis sine omni sui mutatione. Secundum eandem ergo etc. Contrarium est quoniam non propter aliud negatur esse in deo ex tempore relationes reales quam quia ei non possunt advenire de novo sine sui mutatione. Hic oportet scire quod generaliter in universo sunt modi relationum duo principales, quorum unum [?] dicitur in 5o metaphysice: relationum enim quedam sunt secundum dici, quedam secundum esse. Relatio secundum dici est illa que convenit rebus que non sunt simpliciter et absolute ad aliud, sed solum ut ab intellectu concipiuntur. Relata secundum esse sunt illa quibus hoc ipsum esse quod habent est ad aliud se habere. Eorum que sunt secundum esse relata quedam sunt relata per se, quedam per accidens. Relativorum per se quedam referuntur mutuo [?] secundum numerum vel secundum eorum passiones, et hec sunt in rebus mathematicis, in quibus non est motus [?]. Quedam vero mutuo per potentias activas et passivas, et hec sunt per se in rebus transmutabilibus secundum philosophum 5o metaphysice. Relativorum vero per accidens quedam

[illegible]

refertur per accidens absolute. Quod autem modo unum ho per suam quantitatem dicitur duplum relative altius. Quedam pars actionis respectivum. quo ad alterum referatur ad ipsum, scilicet n[on] phz. quia in medio. Quedam dicuntur in actualiter ut homo cui accidit esse duplum alicui. Quedam sunt relativa quia esse eorum dicitur ad aliquid. et non quia id dicitur ad illa. ut quedam dicuntur modo inter se ipsos. Quedam uero dicuntur relativa non quia esse eorum dicatur ad aliquid. sed quia aliud dicitur ad illa. quod dicitur relatio alicuius inspicitur utriusque relati. aliquid ipsa alterius tamen. et aliquid propter id relatio esse per se secundum duos modos scilicet modo numerorum et modo potentiarum sunt uerissime relativa. quia referuntur per essentiale dependentiam. Fundatum sit aliquod quod per se primum ad utrumque eorum. in quantum refertur ad reliquum. ita quod singulum sit relatum per se. et id quod homo in se. per se refertur ad suum correlativum. ita quod si desinat referri. hoc est quia de nouo incipit esse in eo id secundum quod relative fundatur. sicut sic ipsa essentia ei. secundum quod fundatur suum ad aliquid. uerbi gratia si calefactiuum dicitur ad calefactibile per potentiam actiuam calidi. aqua per se habet esse calefactiuum. et ergo calefactiuum ad calefactiuum per potentiam passiuam qua per se calefit. si alterum ...

tātū cātā poterit ēē ab eterno · ⁊ arguit q̄ n̄ q̄
i[n]p̄s cāe includit ꝑo tāni · nō · n · ē cātā n̄ hāt
ēē d[e]t[er]minatā · ꝫ q̄ tale ē nullo m° pt̄ eq̄ri illi q̄ oio p[ri]uat
roꝫ tāni · cui ē eternitas · eq̄rēt aūt ei si eēt ab eterno · g[ene]r[ati]ō ·
= ... coeterna n̄ possūt ēē separabilia · ſ aug̃ ...
⁊ ꝑ h̄ plat̄ ... ſi g° cāta eēt coeterna deo nō
possꝫ in ēē separari ab eo · = It̄ sic se h̄t ſba cāns
ad ſbaꝫ cātaꝫ · sic m̄ſa cāntis · ad m̄ſaꝫ cāte · ꝫ ſbe
cāte repugn̄t q̄ sit eide aut eq̄l ſbe cāu deo · g° ⁊ m̄ſe ·
= ... dr̄ pt̄ fuīē ... nō icludit̄ g[e]n[er]ac[i]ō · ꝫ i[n]fc[t]ōe
cāte ab eterno nulla icludit̄ g[e]n[er]ac[i]ō ut m̄ g° ... = It̄
... fec̄ cātāꝫ aut ... nō ...
... nulla pt̄ ēē durō · g° ...
pugn̄t ēē ab eterno · = ...

quibus. 6?

tunc nō manēte acciñs primis ul' uni sn sbo · qr nō manet ... ad ee exnie · q ē ... = hic ... [illegible]

[illegible]

.10.

[illegible]

.11.

[illegible]

invenitur in prima materia in qua sua potentia est pura quae est ipsa essentia
materiae sub sola ratione respectus ad formam quae nullam rem
apponit [illegible] aliquam [illegible] differunt
potentia esset actus et forma in materia et materia esset in potentia ad eam et
de illa potentia esset eadem quaestio et procederetur in infinitum [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mecha^ca^ at q̃ osidat d' p^o ēte. ⁊ iō d'ēte simpl'r ⁊ d' oib;
ēab; sb rōe coi osidandu ut ens unic' hitu; gnat
⁊ silr q̃l; aliaz spparaz rōz. ⁊ ē q̃l; sciā stās i spālissiō
un' hit' opōe rōis. opōit exgnē ⁊ dr̄ia rō disil' ui
tius n̄ s medua. ut gma^ca^ i gmaticā. for. ⁊ pla.
⁊ q̃ q̃l; taliū hitu sucte^ue^ acqrit pte p' ptē.
iō taliū ē q̃ō. uti. sic opōit exill'. Et ē dc̄ q̃ q̃l;
sciā q̄ ē hitus i spālissiō sciē osistēs. unic' ē ⁊ simp
capēs oī opōne reali excluīsis p rē. ut ptib; ma
nētib; i ipō. ut q̃l; hit' affciuus. ⁊ ul'r oīs for^a^ sic
dcā est. ita q̃ p p^m act' gnatm hit'. hēt tota rea
litas hit'. sic insequta q̃one dcā. = Ad g^o arg'
q̃ sciā ē opōita. q̃ agnit ps p' ptē. dc̄ q̃ ñ oz ñ. n.
hē ptes pl'es n' uitute ⁊ rōe sola dr̄ntēs. sic n' al
bedo ut dcm ē. = Ad 2^m dc̄ q̃ p iū possi plari. q̃
dr̄ eē opōitūs. q̃ sua sciā q̄ ē sua eē assilat opō.
⁊ iō soluēd q̃ for^a^ ire opōita sic ē p^n^m ⁊ rō ēēndi
⁊ siu ipī ut ē ad opōita. ⁊ toti opōita iq̃ntū est
opōit. ⁊ m^e^ ut ē ad in ipō. sic ē p^n^m cog^o^scendi.
eoz dē. ⁊ ē pse mpa sciē q̄ hēt d'sabli. ⁊ iō sic
ipā simp^x^ ē. l; dicat eē opōito ⁊ m^e^. ita sciā ē sip^x^
mpata s. ipaz. l; p ipaz hat sciā d' opōito.

12 Ut hit' acqsit p^o^ actu gnet'. ⁊ d'm psequte
augmtet'. ⁊ arḡ q̃ sic. q̃ p^m' act' a^t^ ad
opat'. ad gnōz hit' a^t^ n'l. si n'l g^o^ eadq̃ rōe 2^s^.
n'l opabit'. simpl'r silr. 2^s^ ⁊ c. ⁊ sic d' incepts. ⁊ tū
hit' nūq̃ gnaret'. si at ad iď nō ē n' disp̄ō p^o^
ad act' osil'es. q̄ nō ē n' hit'. ⁊ eod m^o^ arguēd
ē d' augmto. g^o^ ⁊ c. = q̄ ē iď q̃ dic' phs. 1. eth'
i ex^o^ sili d' gnone hit' q̃ una yrūdo nō fac' uer
cū ad uenit. s. l; cū ueniūt pl'es. una p' aliā.
g^o^ silr s ip; un' act' nō gnat hitu. s; pl'es un'
sc̄ p' aliuz. ⁊ silr d' augmto. = hic oz p^o^ osidat'
q̃ō applat' hit' gnandus ⁊ acqrēd' p act' s rē.
Et ē intll'nd q̃ hit' s q̃ dco h logm ē q̃litas ge
nāta i mouēte se ipz p appetitū cog^t^m i actōz
ex eo q̃ ē ab a^o^ motuz. q̄ hil' ē ut osil'es actōes
eliciat. d^o^ mouēte q̃ ex h q̃ ds mō soluī ⁊ nō
mouz nūq̃ i ipō hit' gnat'. ut i ocl'o ad actū
uidēdi. d^o^ se ipz. q̃ ex h q̃ ad nō mouz n' ad
iq̃ agit nūq̃ hit' i ipō gnat'. ut i igne ex eo
q̃ calefac' ad. d^o^ appetitu cog^t^io. q̃ moues se
ipz appetitu nāli. nūq̃ sua actōe inse gnat hit'.
ut g^r^ue ex eo q̃ d'scēdit. d^o^ ex eo q̄ ē ex a^o^ mot'
q̃ se moues se ipō nō gnat hit'. ut āgl'r suo
actu itll'ndi. ⁊ i oib; istis ē rō coīs. q̃ s. talia nā
l'r uadūt in suū actū ⁊ sūt d'tinata ad un tm.
s; hit' gnabil' i agnte ex ppa actōe hē ipz de
tinare. = Quo supp^o^ d^o^ ad qōz. q̃ hit' pt osidari
dupl'r. uno m^o^ simpl'r q^o^ ad rē. alio m^o^ q̄ ad ppā
oplem̄ti rōz. Si p^o^ m^o^ d^o^ q̃ hit' ex uno actu p^o^
gnat'. q̃ l; hituū gnd. apte mouētis appeti^tu^
nō sit nāl'. apte tn actōis ip'm̄etis i moto ē
nāl'. cū g^o^ s phz. 1. d' gnone. actiua ⁊ pa^ua^ nālr
i po^le^ ē nō agē ⁊ pati. ita q̃ q̃ncūq; passiuū sit
dispōitū. si appximet' suo actiuo. oz q̃ aliquā
i pssionē recipiat ab eo. ut si guttu aq̄ calide
piciat' i mare frigiđ. i gtuttu q̃poz nccē ē fri
giđ pati a calido. q̃r cū actōes gnatiue hituū.
nāl'r agāt i passiuū. elicientes ipōs. ⁊ sūt oīūt
te ei i eo q̃ eliciūt. g^o^ nccē ē ut aliq̃ i pssioē
siu ipō uñ hit' eliciat' d'eliq̄t. Nē at ita ē q̃
q̃ncūq; i pssiuz i passiuo ab agnte nō absorbet'.
n^c^ corūpit'. p'usq̃ appiq̄t eiđ pa^tio^ aliq̃ osil'e

agn̄s. iď a gn̄s appximat'. aut augmtat p'us
i pssiuz. aut d' nouo fac' suā i pssioz. s analogiā
sue uirtutis. Si g^o^ seqns actio augmtat q̄ i p
ssiū ē a p^a^ ⁊ 2^a^ q̃ a 2^a^. ⁊ sic d' ceteris. g^o^ cū realite
⁊ ipā hit' eē s rē nō gnet' a seqntib; s; tm m^o^
augmtet'. oz q̃ a^t^ nō gnet'. a^t^ gnet' a p^a^. p'sn
cū augmt' informis n' fiat p ptiū appōz. s; p
cap exītēz ad act' d' eē forme q̄ ē i ipō ad aug^t^.
ut dcī ē ⁊ i sra dicet'. Si uō q̃l; ipmit ⁊ nll'a
augmtat. g^o^ q̄ rōe aliq̃ seqntiuz gnat ⁊ p^a^.
⁊ tūc seqret' q̃ sēp unic' actus solus psc̄ hit'
gnaret. q̃ a^t^ ē i po^le^. a^t^ nō sēp nccē ē q̃ augere.
Dico g^o^ q̃ p q̃l; actū ordinat' ad hit' gnōz eē
ipī forme gnat'. s analogiā uirtutis i agntis.
ita q̃ si i tm d'uicat passū. ⁊ tā fortē i p'mat
ne absorbeat'. ⁊ corūpat' a gnte. adueniēte
2° agnte. n'l nou gnat'. s; p'us gnat' augeret'
i gdu aliq^o^. d'tiato. s analogiā uirtutis agnt'.
⁊ sic d' singl'is q̃usq; hit' psiciat'. ⁊ cessz mot'
i fin. ut ex agnte nō pcedat act'. ut scīo ad
ad agnd. s; act' ut opatō. ad pōz agntis psi
ciēdaz. s q̃ d'tinat phs. 1. eth'. c. 9. ita q̃ p p'm
act' gnat' s rē ⁊ ultatē tota hit' eē. cui n'l ex
suā eēz apponđ ē ut fiat hit'. imo psiu augmt'
pducat ad g^r^dū talē. = Si uō osidet' hit' q̄
ad ppā oplem̄ti rōz. s q̄ d' eo ppe loqt' phs. dc̄
q̃ hit' p^o^ actu nō gnat'. n' sit tal' q̃ oio d'uicat
q̃ria dispōz. ⁊ gnet tātā ⁊ tā firmaz hili^te^ ad
actū. ut p eā de diffi^le^ mobil'e dispō. d'l'cabli' eli
ciat' ppe actōes. q̃admod gnat' hit' cuil; p'm
p'napū p'natiuaz cinoz. imo p'm act' gnat
s rē totaz eēz hitus. q̄ at' g^r^dū ēū uocat' dis
pō. ⁊ d'm actus seqntes aug^t^ pducit eā ad ta
le g^r^dū. cui si g^r^dus aug^ti^ ulterior apponat' exit
rōz dispōz. ⁊ i duit rōz hit'. ita q̃ ex uno actu
i uirtute oīu pcedētiuz fiat i troductio illi co
plem̄ti. q^o^ p'us hit' noiat'. sic pz d' ultiā gutta
cauāte lapidē i uirtute pcedētiuz. ⁊ hūc modū
gnōnis expmit plane phs ip' pdicamētis. o'ndēs
quō ex puo studiosū po^le^ ē fi. = p iā dcā patet
obā. ocedēd ē. n. ad sup' imp^o^ arg^to^. q̃ s. p'm'
act' ad fac' i gnōne hit'. uidl; rē illā gnan
do. sb rōe dispōis. q̄ nata ē fi' hit' p suū aug^tm^.
ñ tn ē hit' s rōz hitus. = Ad arg^m^ i oppō^m^. q̃
una yrūdo ñ fac' uer. dc̄. q̃ phs nō iduc' iď
ex^m^. ad d'claroz gnōnis a^t^ aug^ti^ hit'. s; ad d'
cl'andā psc̄z btitudis. q̃ uñ act' s uirtute p
fc̄z. ul' pl'es i pauco tp'e cessātes ñ faciūt n^c^
sūt sig^a^ ei' s; uita psca.

Ut uirtutes morales sīt i uo^te^. ⁊ arḡ q̃ ñ q̃ mo 14
d'ant' passiones. g^o^ d'bet eē i ipō illa. i qua sīt pa
nes. passiones at nō sūt i uo^te^. s; i pte i rasci^li^ ⁊ co
picibl'i. s phz. 6. eth'. = q̄ uirtutes nō sūt ñ rōl'.
q̃m i oio rōl'i ut i bruto. nō hñt eē. q̃ at ē i alio
nō i ē ei. n' s iď ei i q^o^ ē. ⁊ eo g^o^ q̃ ē rō^le^ p eēz d'
bet eē p eēz. ⁊ i eo q̃ ē rō^le^ p ptiapatōz debet eē
p ptiapatōz. cū g^o^ irasabl'e ⁊ ocup^le^ s phz ñ sit
rōnalia ñ p ptiapatōz. g^o^ morales uirtutes in
ipīs nō sūt nisi p ptic^io^. in a^o^ g^o^ hñt eē p eēm.
q̃ nō ē ñ i uo^te^. = In ista q̃one ē opio aliquoz
q̃ morales uirtutes de q̃b; p'napal'r ponelut' q̃ō
nō sūt i uo^te^ s; i pte sensitiua. irasabl'i ⁊ ocupi^li^.
tū q̃ phs i sin. 1. eth'. diuidēs rōz hñs. p'napal'r
⁊ p ptiapatiē. d^t^ q̃ s has duas. determinat' uirtus. d'
cam'. n. has q̃d morales. has at intell'ctuales.

i p'n^o^ aut. 6. d'tinat q̃ i tll'ctuale sūt i rō^li^ p'n. g^o^
relīqūt' morales. i irrōnali. = tū ⁊ q̃ uolūtas se
ipā inclinat'. ⁊ libe pt' i op'. cū d'tinata sūt a iud'
rōis. uires at i ferioris ppt' maiorē distātiaz a rōe. ⁊
ppt' passiones q̄ sūt i eis. q̃rie rōi nō sic sūt d'tinate
ad boñ. s iudiciū rōis. uirt' at nō ē nccīa po^te^ n' ad
d'tinād ⁊ hilitād eā. = tū. ⁊ q̃ d^t^ p^o^ politice q̃ i
hoīe ē q̃ rēplari d'spoticū p'napat' ⁊ politicū. ⁊ aia
dñat' cor' d'spotico. q̃ corp' nō pt' ei ullo m^o^ q̃dicē.
i tll's at' appetitui. s. sēsibli irasci^li^ ⁊ ocup^li^ politico
⁊ regali. q̃ aliq̄n q̃dicē possūt ut milites regi. ut
g^e^ d' facili ⁊ pmpte obediāt rōi. hitu uirtutis i diget.
ita q̃ q̃ncūq; iď q̃ ē p'n^le^ i actōe uirtutis. s. rectū iu
diciu ⁊ r^ta^ electō. p cedat i rōe. tū q̃ ps rō^l^ im
pat ⁊ mouz tm. ps sensitiua mō. ⁊ exeqndo ipat'
mouz m̄bra at corpis extiora i exeqndo mouet'
tm. cū extīma sīt detinata ⁊ mediū i d'tiat'. uirt' i
me^o^ ē ponēda. = S; oz istaz rōz arguūt uirtute
eidē mediū. pō q̄ d' se indr̄ens ē ⁊ ind'tinata p^li^ fini.
i q^o^ d; acqre ppā psc̄z p suā opatōz i digz hitu uirtu
tis. ut d'tinet' fini. a q^o^ pt' p suā i dr̄iaz declinare. s
q̃ pz i uirtute cog^t^iua. q̄ l; nālr i dinet' i uer'. ⁊ eē
cog^t^m. p'uoz. q^r^ dur' nālr ab ipā cog^ta^ i digent
hitu cog^t^iuo. q̄ d^r^ intll's. ne d'clinz a uō. Volū
tas at ē pō hui'. eē boñ simp^r^ ul' apparēs. q̃ ē ex p^te^
boñ. cui ē obz uirtut' moraliū. g^o^ uolūtas i dget
hitu uirtutis q^o^ d'tinet'. i electōe boī. h^c^ at ē hit'
amoris. q̄ ōtinz oēs uirtutes morales. dñte aug'
d' morib; eccē. c. 14. iď q̃ d^r^ uirtus ab ipī amoris
uario quodā affcū d^r^. = dicam' g^o^ ppt' dcā rōz q̃
oēs morales hitus. i uo^te^ sūt. i q̃ uirt' moral' n'l a^d^
sit q̄ hit' inclinās uo^te^ ad amorē boī simp^r^. ⁊ uiciū
hit' inclinās uo^te^ ad amorē boī apparētis. q̃ max'
pz eth' q̃ s phz. 2. eth'. oz gnāta hit' sig^m^ facē
s ueniētē delectatōz. q̄ ē pa^o^ amori ānexa. u g^o^
nata ē eē d'l'cta^o^ boīa. i hē eē uirt' ⁊ ñ alibi. s; at'
ē uolūtas rō^l^. dñte aug'. s^r^ iď. ps. 7. q̄ saluos fac'
rectos corde. d'l'cationes at' nō bone ad renes ptī
net'. bone at nō ad renes s; ad ipz cor. q̃ at' p cor
i tlligat pte rō^le^ clarz ē. = ad uidēd at quō mo
rales uirtutes sīt i uo^te^ sciēd q̃ uolūtas tripl'r osidat'.
s. ut nā. ut d'libat^iua^. ut a^r^ libia. ut nā inclinat'
i boñ simpl'r q̃ boñ. uñ aug'. 7. s^r^ gen'. c. 24. nā
le ē nob' uelle bñ uiuē. male at uiuē iā ñ ē nē.
s; p u'se uo^tis^ ut at d'libatiua. bō psētatō i cog^t^ia
sb rōe ui' reciz nālē motū. diffēns psequtōz illi'
boī. ⁊ i pellit cog^t^iā ad psc̄tād d' circūstātiis. an p
seqnđ ul' nō. q̃ ex pte uo^tis^ applat' d'liba^o^. ex pte
rōis osiliatō. ⁊ q̃ in tali d'libatōe. uolūtas d'tinata in
ē. ad utrūq; se hñs. ita q̃ i cata snīa rōis adh^c^ pt
se tenē. ⁊ q̄ rōis iudiciū se mouē. iō ut uelit ad
sētire oplete d'libatōe p'te rōi. mltū i digz hitu
iclināte. n^c^ suffic' ad h illa iclina^o^ q̄ iclinat' uo
nā. imo reqrit' uirt' coopās i mod nē. s differz tullī.
uirt' ē hitus uo^tis^ i mod nē rōi ōsētaneus. ut i
h d'r̄nt mouēat ⁊ iclinz uo^tē^ hit' nāl' ⁊ moral'.
siū d'libatiuus. q̃ nāl' iclinat ad boñ simpl'r. uirt'
at ad boñ iq̃ntū h boñ. eē tale obz. ⁊ a^a^ uirt' eē ad
⁊ a^s^. ut uō a^r^ libia p' plenā d'libatōz nō obstā
te hitu nāli n^c^ morali. tenz motū ultiusq; ⁊ diffic'
lite. ul' elig' q̄ ultiusq; d'tinatōz. n^c^ ē aliq^o^ hitu
d'tinabil' i q̄ntū a^r^ libia. q̃ h ē q̄ nāz libtatis. si
n. a sua libtate possz i mod nē iclinari. eē a^d^ q̄
eē p^m^ boñ nudū ⁊ raptū. possz nccītari q̄ suā nālē

libtatē. Loqndo g^o^ d' uo^te^ ut nā. uel ut ... [illegible] nō
i digz iclinātē i finē. q̃ se ipā nē nccītate. ul' ppa
potāte ordinat' i ip; i q̄ tn d'libatiua bñ i digz ut
dcm ē. = Q; aut dñt. pone uirtutes morales i eo q̃ ph
nō ē hñs p'n^r^ rōz. dc̄ q̃ phs. sb illa pte ophndit uo
lūtatē. dīr a^t^ diuiditā eēt ei' dc̄o. d^t^ soluī dissiñ p'
aīe. q̄ sūt sb; uirtutib. ⁊ sic s phz nll'a uirt' oio n^c^ ⁊ iu
sti^a^ ponēda eēt i uo^te^. cui ōriuz sētiut hui. q̄ negat
tēpantiā ⁊ fortitudiēz i uo^te^ ponēdas. Sz tūc i tlligd.
q̃ rō^le^ tripl'r accipit'. s. coīt' large. ⁊ strictē. coīt'
d^r^ rō^le^ q̃q̄d ad hoīez ptinz p se mouēs ad actū rō^l^.
⁊ sic rōnale d^r^ aiā hūa quo ad i tll'ctiuū uolitiuū
⁊ sēsib'le appetitiuū. Large at iď q^o^ hō distig'
a bruto. stricte uō i tll'ctiuū tm. ita q̃ stricte ñ d^r^
rōnale. n' ps intll'ctiua. ⁊ h q̃ nata ēst rōnal'r
disc̄rē. large uō ps uolitiua. ⁊ h q̃ nata ē rōl'r
mouē. dēt nō ps appetitiua. ⁊ h q̃ nata ē rōi obe
dire. quoz p^m^ d^r^ rōnale simp^r^. ⁊ nll'o m^o^ ir^ōle^
⁊ iō rōnale p eēz. ⁊ h q̃ se ipō d' cog^t^o iudicat
rō^l'r^ ⁊ i nll'o depēd; ab alio ei' iudiciu. 2^m^ d^r^ ir^ōle^
simpl'r q̃ n^o^ d' cog^t^o iudicat rō^l'r^. n^c^ mouz rō^l'r^
ad ipz. s; d^r^ rōnale p ti^ne^ q̃ natū ē obedire iu
dicio i tll's ⁊ i pio uo^tis^ i q̃b; ē rō. S; oz uō d^r^ simp'
rōnale p eēz. q̃ rō^l'r^ natuz ē i tll'cui ad disc̄nēdū
mouē. ⁊ se ip; libe ad uolēd d'tinare. ⁊ uires i fe
res ad motū impellē. s; d^r^ ir^ōle^ q^o^. s. i dz ei rō^l^ elctō
a rōnali iudicio i tll's d'pēd;. tāq̄ a cā sīn q^a^ nō ⁊ q̄
ad h q̃ uo^tas^ ē rō^le^ p eēz. diffiñit eā phs. eē mediū
1. eth'. i bi q̄ d'tinet q̃ i sin^u^ nō pt' eē ppū op'
hoīs. [illegible] hō. p [illegible]. q̃ [illegible] uirtute sit rō^l^.
s q̃ hō. uno m^o^ pt' eē i uolūtate sola. [illegible] u
appetitu. q̃ [illegible] iclinat' i p^o^ p^li^ [illegible] g^o^ [illegible]
i aliq^o^ [illegible] ⁊ [illegible] ppō. u
d' [illegible] phs [illegible] moral uirt'
nō sit n' [illegible] hitu. s mod g^o^ [illegible] uolūtas
dr̄ēnt rōi [illegible] ab appetitu sen^li^ [illegible]
[illegible] morales dr̄ēnt. [illegible] q̄ cam
sic ptiapāt rōe. simp' tn ē rō^l^ p eēz [illegible] ir
[illegible] ē rō^l^ p ptiapatōz tm. ⁊ d eo dō q̃ uirt' mo
ral' simpl'r ⁊ eēnt'r ē i uo^te^ ⁊ eē hitu eius. p p[illegible]
apatōz at q̄ntā ⁊ i pssione i appetitu sēsibli. q̃ [illegible]
hit' i irasabli ⁊ ocupisabli d'tiat d^t^ uirt'. oio [illegible]
a^d^ g^n^s uirtutis q̄ ē i uo^te^ p orrespōdētiā tn̄ [illegible]
[illegible] ad iď. q̃admod a^d^ ē q̃us uirtus q̄ ē i suo [illegible]
illa q̄ ē i ōnō. s phz. 1. polic^e^. ⁊ mlto mag' [illegible]
i q̄ siuul hō ē ocualis rōe. i. p eēz. q̃ nō sūt [illegible]
⁊ s dcm mod phs iuestigat diffōz [illegible] eth'. q̃ uirt'
ē hit' uolūtari i meda^te^ [illegible] Et q̃ [illegible]
q̃ uo^tas^ se ipā iclinat' in boñ p[illegible] sic dc̄. q̃ [illegible]
inclinet' ut nā. illa iclina^o^ nō suffic'. q̃ ad [illegible]
manz i dr̄ens. ut d'libatiā. n' obstāte q̃ [illegible]
i sbaz opis. q̃ uirtus nō tn ē p. t sba [illegible]
mod opand. s ciustātiās. n. n. s pl' [illegible]
q̄ ad l'cabilitē ab [illegible]. s; q̄ tali. n' [illegible]
cuicūq; uirtus q̄n sic eēt po^e^. s [illegible]
puns nā libz possit i ipz q̄ncūq; ip[illegible] ⁊ aug'
dm sr se ⁊ sr oia. = Q; at d^c^ phs q̃ rō dñat
ira^li^ ⁊ ocup^li^ p'napatu politico nō d'spo^co^ bñ
arguit q̃ hñt i se aliq̄ i pssioz uirtutis. ñ tn
q̃ p'n^r^ ⁊ p eēz sit uirt' i eis. l; ei' [illegible] nāli. nō
hāt uirtutē. q̃ ut ipā d^t^. oz i [illegible] nāz [illegible]
mag' q̃ nā ⁊ nō i corūptis. sīg̃ stat' nē i uirtute
iō dicatur ei' d'spo^co^ p'napatu. ⁊ q̃ phs illū [illegible]
nō uidit. n^c^ exprimis nālis [illegible] iō p
sūt i tē eas p'napatōz politic' nāl'r eē dcēr corūptōi
eē ex rōe nē q̃ [illegible] ē.

.10.

[illegible] moralis aquisite necesse sit ponere virtutem aliam infusam · et exponunt hoc modo · quia si sit ponere temperantia infusam preposita temperantie aquisite · et sic de aliis virtutibus infusis sequitur · quia per virtutem aquisitam cum caritate potest homo finem suum agere · sine aliis infusis · quia eius est finem attingere · virtutes aquisite non ducunt de se in ultimum finem · ergo potest illud dicere esse alie · quarum actiones earum ducunt in finem · sed tales non possunt esse nisi infuse · — Dicendum ad hoc secundum aliquos quod virtutes duo respiciunt · et finem ad quem sunt · et actiones per quas in finem dirigunt · et sic duplex est forma in virtute una · que habet rationem formalis sui obiecti · alia quod habet rationem actionis in obiecto dirigere · et dicunt quod primo modo virtutes morales aquisite distinguuntur in se et a theologicis · finis enim theologicarum est finis ultimus · moralium autem virtutum ut aquisite sunt est finis bonum humanum sub illo ultimo fine · et hec divisio in divisis · = Secundo distinguntur morales ab infusis · modum vero actionis et rationem medii · ut in incipientibus esse temperantiam · cum igitur necesse sit homines per virtutes ordinare actiones virtutum non solum ad fines suos naturales · sed ad finem ultimum supernaturalem · cum ordinatur ad fines naturales modum actionis et rationem medii modo humano · ut in sobrietate quo ad actum edendi · ne corpus ledatur ullo modo crapula vel per [illegible] · et hoc est in virtutibus moralibus idest que sunt aquisite cum vero ordinatur ad finem supernaturalem · habet modum actionis et rationem medii · modo supra humano · puta in sobrietate quo ad actum edendi · ut corpus in obsequium anime redigatur · cum aliquo suo gravamine quia virtus in infirmitate perficitur · et hoc est in virtutibus infusis · quia cum huius ratio medii in actione diversificetur · inquantum species virtutis moralis · ergo quod licet virtutem moralem non distinguam · penes aquisitam et infusam · ratio dicit posse aquisitas oportere ponere tot infusas · = Quod non videtur verum · pro quo ad distinctionem duplicas forte in virtute · ex parte finis · et ex parte medii et modi in actione · quia philosophus · 6° ethicorum · determinat quod non est prudentia sine morali virtute nec econverso quia virtus moralis determinat et prestituit finem · prudentia vero determinat modum et medium in actione ad finem · finem ergo habet virtus moralis ex se · modum autem et rationem medii in actione que est ad finem habet a prudentia · virtutes autem distinctio non est nisi a forma quam habet ex se non a forma quam habet ab alio · immo id ad distinguitur sua forma quam aliud imprimit ab eo quod non habet eam · ergo distinctio moralium virtutum nullo modo habet sumi nisi a ratione formali finis · et nullo modo a ratione formali in medio esse actionis que est ad finem · sed talis diversitas posset distinguere diversas prudentias in unaquaque specie virtutis moralis quam virtutes morales penes infusas et aquisitas · immo ut aquisita distinguuntur ab infusis quia infusa ad ipsum ad hoc indiget nisi ut actus sui ultimum finem attingat quem cum alie virtutes a prudentia que sunt esse actiones per se contineant finem · ista ergo distinctio non dicitur nisi a parte finis · ergo cum sint fines virtutum moralium · nisi sit nisi unicus finis · ergo supra virtutes morales non debet esse nisi unica virtus · referens actiones omnium aliarum · et dirigens earum in ultimum finem · cuius est sola caritas · Dico ergo quod potest virtutes morales ab homine aquisitas · non est ponere aliquam moralium infusam · ut nulla sit temperantia infusa · nulla fortitudo nulla iustitia · sed tantum una caritas · que forma una virtutum · idest omnes perficit per ductum ad finem unum · et per hoc omnes facit esse gratuitas · et sufficit cum aquisitas ad eliciendum actiones omnium earum sub ratione qua sunt gratuite et in finem ultimum ordinate · et est una prudentia · que regula imprimit actionibus et dat eis rationem medii · ut ordinentur in fines proprios ex se · ut est prudentia humana · finem vero ultimum ut ipsa est imperata a voluntate informata caritate et per hoc facta est gratuita ut patet in exemplo iam posito de sobrietate. Ad primum in oppositum quod virtutes aquisite non ducunt in ultimum finem · Dicendum quod verum est ex se et ideo indigent quo ducantur · et quod assumit quod ille non possunt esse nisi plures species · Dicendum quod falsum est · quia non distinctionem species actiones elicitas ut ducuntur in fines proprios · et in finem ultimum · sed solum secundum gratuitum et non gratuitum · propter [illegible] manet eadem forma medii · et secundum gradus diversos in eadem specie · quando caritas mutat gradum in forma medii · accedendo magis ad unum latus medii in quo natura est ut stare in extremo non in medio per eius gradus. Sed nunc virtutes ut habent modum humanum · sit quedam media secundum philosophum · ut tamen nate sunt habere modum supra humanum · habent rationem extremi secundum quod possunt stare · et ad hoc ut sit habent sufficit unica virtus infusa cuius est caritas.

.11. Utrum intellectus agens intelligat · et arguitur quod sic · quia intellectus non dicitur nisi ab intelligendo · active ergo aut passive · non passive quia sic intelligit intellectus possibilis · ergo intelligit active · = Contra · intelligere est quoddam pati · pati autem non est nisi intellectus possibilis ergo nec intelligere. = Dicendum ad hoc quod de intellectu agente plurime sunt opiniones · sed in summa quo ad duo · quia quedam dicebat quod erat intelligentia separata · alia apud aliquos dicunt quod agens et possibilis sunt due potentie anime · primo modo huius substantia dupliciter potest considerari · uno modo in se · alio modo ut est cooperativa ad actum intelligendi alterius · primo modo ipsa intelligit in se idest est quedam intellectualis natura · sed hoc sub ratione possibilis non agentis · quia intelligere aprehendo obiectum non autem agendo · Secundo modo sive ponatur quod agens in quantum agens sit substantia separata · sive potentia in eadem substantia cum possibili non differt · = Propter quod similiter dicendum · quod intellectus agens secundum philosophum est habitus quidam ut lux · large accipiendo habitum · et habet se ad fantasmata sicut lux ad colores · et ad possibilem sicut lux ad visum · et ad actum intelligendi · sicut lux ad actum videndi · de coloribus autem ita est · quod licet color sit visibilis per se · secundo modo dicendi per se · quia tamen non est ex se in potentia activa ut agat in visum et in medium · nisi per actum lucis · sed dicitur coloris in 2° de anima · color est motivum visus secundum actum lucidi · ideo lux necessaria est visui et aperte coloris ut faciat se in actu in medium et in organum · et ex parte videntis · quia ut placet in perspectiva · color non videtur nisi admixtus luci · Et eodem modo intellectus agens necessarius est ad actum intelligendi · eo videlicet quod fantasmata non sunt nisi in potentia intellecta · quia in ipsis est natura et quiditas rei sub ratione esse materialis · cum conditionibus particularibus · nec est natum ad movendum intellectum · nisi sub ratione universalis · = Est ergo actus intellectus agentis in eadem substantia anime cum possibili et intellectu et cum potentia fantastica in qua sunt fantasmata · quoniam existit in substantia anime · sicut lux in medio respiciendo fantasmata in fantasia · sicut lux colores in pariete · et sicut ista lux illustrat colores ut agant speciem suam in medio · secundum esse in pariete et secundum substantia colorum · et per medium deferat ad pupillam · et eam informat actu visionis · sic spiritualis intellectus agens illustrat fantasmata ut apta sint agere in intellectum possibilem sub ratione quiditatis simpliciter sunt · nisi secundum conditiones particulares · et materiales · quod appellatur denudare fantasmata ab istis conditionibus · et abstrahere eas · quod abstractio non fit per aliquam migrationem vel generationem ab eis · in intellectum possibilem · patet quod per hoc abstractionem habent rationem universalis · actu et motivi intellectus possibilis · ita quod ideo quod movent non sit ut in subiecto nisi in fantasia licet non moveat nisi sub ratione universalis per actum agentis · et in intellectu possibili sit solum sicut movens in moto · quantum ad actum intelligendi · et per suam actionem generet in intellectu possibili intellectionem quam ipsum sibi assimilat per quod est in intellectu sicut intellectum in intelligente · et quia agens est quoddam lumen in potentia fantasma · quod mixtum cum lumine agentis movet possibilem · sicut species coloris mixta luci movet visum · et est hic tamen differentia · quod lux facit potest visibilem ut color generet speciem in medio que vice coloris informat pupillam · intellectus vero agens potest intellectionem non facit speciem suam in possibili · propter ipsa lux est quoddam visibile natum per se videri · licet non videatur permixta colori propter maiorem suam simplicitatem agens vero non est per se intelligibile ut est potentia quedam sed solum dat efficaciam

intelligibili ut intelligatur · et ideo agens esset substantia separata quia ad hoc intellectus noster ex puris naturalibus attingere non potest ut videat separata · aut et in se ipsa · nisi in effectibus sensibilibus · sicut facit alia similia a se · nec intelligo per abstractam notitiam quam anima semper se intelligit · sed non semper se cogitat nisi notitiam intelligendi in potentia · quia obiecta ullium exhibitionibus innatis semper eius oculis presentia sunt · sed iudicare cogitando de illis non potest quia quiditates separate naturales [illegible] presentias · non potest esse intima aliis quam illis que nata sunt intelligi in fantasmate quemadmodum si aliquis aptus oculis ad lumen [illegible] non [illegible] visibilibus · quamvis visibilia agentis se in oculos eius · quemadmodum quod iste dicitur videre · nisi tamen adverteret · quod statim adverteret in statu existens · Sic anima separata semper dicitur intelligere · nisi tamen cogitare quod statim cogitaret in actu existens · scilicet separata vel incorporea · Et in ultimate augustinus quo ad idem [illegible] platonice erat · = Et sic anima nostra existens in corpore statim non potest naturaliter ad intelligere nisi in fantasmate sic nec etiam nec [illegible] separate · ut videat vel per abstractionem · sic nec [illegible] intellectus · ponatur · Propter quod sive intellectus noster ponatur substantia separata · sive potentia coniuncta cum non sit nisi ratio coadiuvans · ad rationem intelligendi · idest huius omnino non intelligit · nec natum est intellectus noster intelligere · per potentiam agentis · sed potentiam tamen · sic procedit 2a ratio · = Ad primam rationem dicendum quod intellectus agens dicitur ab intelligendo active · quia non quia sit obiectum movens possibilem sed quia agit esse fantasmata ut ydonea sint agere actum intelligendi · in possibili secundum dictum modum ·

.12. Utrum voluntas moveat se ipsam · et arguitur quod non quia cum ipsa sit simpliciter una et eadem · tunc idem secundum eidem esset simul actu et potentia · quia movens in eo quod movens actu est rationem motiva et motum in potentia rationem moventis · idem autem est impossibile · = Contra · quod impossibile est movetur se ipsam · cessante gravitante · et sic existente proiciente et similiter alia in motu progressivo · ergo multo fortius voluntas · que est quid immateriale. = Dicendum simpliciter quod voluntas in actu volendi a nullo alio sed a se ipsa sola movetur · Sed quomodo hoc sit possibile considerandum est · cum enim voluntas sit virtus superior intellectu · et per omnibus omnibus moventibus · et nihil sit propter libertatem eius · supra eam potest dominium · minor domina regnanda est inter ipsam · et summum principium mole quam in aliis moventibus et motis · licet [illegible] quod in mundo · in quo non est differentia inter movens secundum actum intelligendi · et ipsum quod movetur et ipsum actum quo movetur · nisi secundum rationem tantum · = Est ergo sciendum quod in voluntate est considerare rationem suam vim receptivam in se actum volitionis · libertatem simpliciter · et libertatem arbitrii · ut licet sint eidem potentie · non sola ratione differunt · sed ex natura rei · quod invenies [illegible] · sicut ergo intellectus est possibilis ad actum intellectionis sic voluntas ad actum volitionis · idest est passivum · quod necesse est ponere aliquid movente · ponatur voluntas motiva · quando de non volente fit volens · est enim velle in ea actus · et oportet in qua consistat sua perfectio in bene esse · Sed propter eius libertatem quod voluntas dicitur esse domina suorum actuum impossibile est possibile quod ab aliquo activo naturali aut a se ut est natura · ut receptibilis volitionis procedat de potentia ad actum · hoc enim omnino repugnat libertati arbitrii · que requirit libertatem · absque omni necessitate · Unde in eis licet dicamus scilicet a patre et filio spiritum libere voluntate · propter tamen necessitatem immutabilitatis · annexam non dicimus quod spiretur libere voluntate arbitrii · sicut dicimus quod creatura creatur · Propter tunc non minus agentes appetit voluntas quod se sistunus · propter hoc repugnat libertati simpliciter · unde et sic scilicet a patre et filio procedit ut naturali actione ut natura est · et per modum nature · non dicitur procedere per modum voluntatis et libertatis sive liberalitatis simpliciter · et si ideo agente fieret directe voluntas de non volente volens · licet non esset contra naturam eius · sed potest ea tamen · non tamen diceretur actus liberalis nec laudabilis · nec omnino virtuosus · ad hoc ergo quod actus eius sit huiusmodi oportet quod a nullo moveatur nisi a se ipsa directe · licet aliquod ei assistente et cooperante · Unde actum gloriosum volendi · sive diligendi in divina visione aperte · non potest eliciat · nisi ab ipsa

et actus et potentia sunt diversa · videlicet cum quod non oportuit se esse idem · et ideo idem non potest esse activum et passivum · aliter ideo de [illegible] se de potentia ad actum quod est impossibile · nec est instantia ideo quia ibi nihil vadit de potentia ad actum · Et ideo quod potentia generatur actu non cuius · sed ut est complementum eius · et sic existit in potentia · ideo deducit se ad actum · potentia autem que est virtute ipsa est actus · non generat actum · et ideo idem quod est in potentia se deducit ad actum · exemplum de [illegible] calorus · et sic in proposito · quia voluntas per formam sue libertatis est virtute talis quod quale est ipsa volitio · ideo se ducit ad actum · et non generat illi potentie cuius est complementum nec possunt simul esse · Actus autem quo voluntas est virtute talis · nisi volitioni nec potentie ad ipsam generatur · sed est alicuius generis et est similis cum aliis ·

voluntate cooperante · scilicet in se et ideo suo · Sed cum in [illegible] nobis presentiatur · aliquod operatur plus esse voluntas quam intellectus [illegible] · alias non potest convinci cum per primo motivo philosophi in 2° de anima · Dico quod licet voluntas non moveatur ab intellectu per accidens per actum volendi · faciendo de non volente volentem · tamen non ab ipso · sed per aliquid quod est velut pondus in ipsa voluntate ut est libera inclinans ipsam ad modum habitus · ut gratia aliqua ad eas in voluntate inclinat ipsam sicut pondus ut velit nisi eliciendo nec ad eliciendum actum compellendo · Sed aspiciendo ad [illegible] tale pondus · quod imponit ei intellectus Dico quod non est tamen generaliter voluntas ut arbitrium libera · possit in genere eius ad quod inclinat velle quodcumque sit id autem bonum finale · esse quod secundum philosophum nunc caret libero arbitrio · quia nec electio · sed libertas solum · et quodcumque ad autem finem sive de imperata voluntas determinet · licet imponat ei bonum · quod magis informat conscientia · voluntas ut id debeat facere non obstante conscientia libere potest id non facere · nec potest voluntas hoc bonum directe repellere · eo quod ratio illius est naturale passivum · et per hoc quod est passiva · secundum huius dispositionem efficacius fit activa · ad generandum in se aliquam dispositionem · sed secundario et [illegible] potest esse activa ad complexionem illius boni · scilicet suo ipsius impellendo · intellectum ad inveniendum rationem eius efficatie · ad obiectum vel compellendo ad credendum · quod tamen non fit sine aliqua ratione · Dicendum ergo ad quod · quod voluntatem non movet ad actum volendi nisi ipsa met · et hoc libere in summum bonum presentialiter visum vel non presentialiter sed in universali · sic in universali non potest hoc non velle esse beatus · Sed libere voluntas arbitrii esse quod licet ad [illegible] et quod est ei talis vis activa · in se ipsa · eo quod separata anima sicut forma est quasi · ad agendum in se · sicut et intellectus ad patiendum a se · et multo magis quia intellectus activus non potest esse nisi prius patiatur · voluntas vero et si non fuit prius passiva in eam pondus recipiendo tamen ad solam presentiam boni cogniti in intellectu · possit se ipsam movere · secundum actum volendi · et hoc quia nec movetur sed ut principium movens · sed ut ratio movendi anima · nisi cui potentie sunt intellectus et voluntas · intelligit per intellectum ut aliquo suo et similiter vult voluntate et ideo per intellectum intelligendo bonum per voluntatem movet se ipsam ad volendum id · ita quod si intellectus et voluntas non essent potentie eiusdem sed considerarentur ut quedam diversa · quorum unum sit per se et primum intelligens · et alterum per se volens · cum voluntas non sit cogitare tamen de velle nisi cogitati · nullo modo voluntas se moveret in actum volendi. — Ad argumentum dicendum · quod licet voluntas sit simplex sub ratione sufficiente in ea diversitas predicta inter movens et motum · tali motione · que est volitio. — Exemplum de motu gravis et levis ex se et aliud secundum locum non valet ad propositum nisi quo ad hoc quod illud non sunt penitus separata movens et motum · sic nec hic · maxima tamen est diversitas quia illud re differt idem ratione cuius movens movet et idem cuius movens movetur · grave enim movetur secundum formam · et movetur secundum materiam · non quod forma moveatur et materia moveatur · sed quod forma est quo totum movet · et materia quo totum movetur · et similiter in aliis · hoc autem movens et motum differunt sola ratione · et ad plus intentione · et hoc non sunt diverse potentie · sed sunt vires eidem potentie · et hoc sufficit ad motum talem ·

.10. Utrum deordinatio voluntatis causet ad errorem rationis · et arguitur quod sic · quia ut dicit philosophus · 6 ethicorum · si fuit opinio vel rationis · et alteram particularis cuius est sensus et iam datur · necesse est conclusum · et consistit operari in actione · hoc autem potest in alia [illegible] deordinatione voluntatis opinio autem vel cum sensu [illegible] dans in errore rationis · quod sic quod ipse peccat · ergo et cetera. Contra omnis error in ratione pena est · sed pena non precedit peccatum · quod consistit in deordinatione voluntatis ergo et cetera. Dicendum ad hoc quod distinguendo voluntatis duorum rationis deordinationum voluntatis consistit in ipso usu liberi arbitrii · quod primum in ipsa voluntate peccandi est · Error non est ignorantia rationis · Et est distinguendum illud ut fuit in primo homine · ex primo peccato · vel ut invenitur in nobis · Si primo modo · arbitror dicendum quod deordinatio voluntatis est causa erroris in ratione · nescientes nec ille homo habere potuit ante peccatum · sicut et primus angelus · si ignorantiam nequaquam · quia illa non potuit esse nisi pena peccati · et ita omnis peccatum · Si 2° modo · Sciendum quod sicut

Et ad videndum ulterius quod ad potest esse virtute tale · dupliciter · uno modo in illi et determinate · sicut est sol et tale habet et nobile virtute quod ficet actu tale · alio modo potest esse tale virtute determinate · et tale nobilius est in actu tale quam in virtute exemplum de aqua actu calida et virtute frigida · quia nobilior est actu frigida quam virtute sol · et tale quod est virtute potentialiter tale habet in se rationem recipientis id nisi autem quod est tale virtute [illegible] · ideo sol non potest se facere actu calidum · voluntas autem determinata est ad actum volendi tamen volendo · et ideo nobilius est voluntatis velle in actu quam in virtute

[illegible]

ee uer . re e ieffcu . nulli eorum dr rei n quod e i sua
ca . ul formalr ul effectiue . qz n e ad forti . p ydeam
i suo pmo e ad p eor . r p hr e ad immllu . qz no e ad i
eo p particulare efficientiam . e ad iefficu . nc at mm e q
forma i se nata existe . ex suu qpoit cui e aia pot .
no e ad ad . i suo pmo aliquorum docorum modorum separata
r giucta . r io d quu r id ee . e aie separate r giucte
qz tn ee aie id q e nalr nat e ee i ao . ut att r p feo
ei . r p e naz eie . q sit ex ipz . q ab e pe poz sue nlr .
d sic apsca poe ei q i se e . qz no e sn nali dpetentia
ad id . q tinata e cu fuit i illo . io aia separata qdam mo
i p scia e id q e . do no sit i corpe . r osilr ht poz i p fcoe sui
ee . r illaius pe opoit . ut io retardet . ne p fcoe fruit
iobz fruitois . ad argm dr q cadi e acto spe uie se
pate r giucte qz ab una r cad po egrdr . k ao r ao
mo itllnda . cu fara r sin . quaz sola illa q e cu
farate excet i pntr . alia at excet separata . r exe
bit mlto p fcius resupto corpe glorioso .

ttu aia separata recordet eorum q nouit giucta . r ar
q no . qz phs dr . 3o d aia q n remisat n recordat .
p notitia ab aia i corpe acqsita sic agnt p fantasmata sc
p fantasmata excet . s sn fantate nullo m pt agri . go nc

[illegible]

Sem̄ at̄ ꝓp̄e appllat̄ · ſb3 · q̄ ē m̄ hn̄ſ inſe ro3 ſciale ꝑ aliam forē d'ānato3 · itaq; nō n̄ ſb illa forā hē rōil la eē im̄ᵃ · q̄admodq ſpma ē ſem̄ hoiſ · ꝛ gn̄u tuā · ꝛ nucle arboꝛiſ · ꝛ dr̄ ꝓp̄e ipſagūdiſ · = Cū gᵒ naē hām ponē ſ aliq̄ mod̄ · rōeſ ſciales im̄ᵃ · ſiponam ād ſi nō ꝑ uiolēciā · at̄ nō ꝑ cātō3 ſ3 ꝑ nā3 · ꝛ h ſic exm̄ᵃ · Si · n · nᵒ oſāt paſſu3 nō ē gnō n3 atō nāl · ſ3 m olnta ſiāgat ut ꝑiectio lapiđ ſurſū · at̄ ē cātō ut ɔtigit i infuſioē aīē rōl' · p3 gᵒ q̄ ignōne oſāt ād paſſu3 · ꝛ iđ qᵒ ɔferto ē iđ q̄ rō ſe' · ꝛ p̄nᵐ nāle ē q̄ tn ſ mutatō dr̄ nl' · Cū gᵒ ut dr̄ i lᵒ ď gnōne forē ꝓp̄ū ſit agē · pati at̄ aliuſ poē · ꝛ rō ſcial' ſit pō ꝛ uiſ actia duāſ ad ſpē3 iđ inqᵒ ē · ut uē poſſit ď' nā · q̄admodq i · G · meth' ꝛ dr̄ nā q̄ pullulāſ pullulat · ꝛ nā ď dat · apho · i 2ᵒ · phyᵒ3 ꝑ m̄ᵃ3 ꝛ formā · o3 q̄ rō ſcial' tene at ſe ex ꝑte forē · ſ q̄ h ſonat oia uba aug̅ · i3 · ď ti · ꝛ i · 9 · ſr̄ gen̄ · = Sed q̄d ꝑ hui rō3 ſcialē debeam in tllige ē tota difficltaſ q̄nſ · Et dnt aliq q̄ rō ſcial' ē ād forē exn̄ſ im̄ᵃ ꝑ cātō3 ignāle ꝛ icōrlē · ꝑ nā3 ſic ē ꝛ iſa ſba m̄ᵉ · ꝛ ut ē ſic im̄ᵃ · ē q̄dđā ad recipieđ

[illegible]

29

[illegible]

remittitur, ut se habent respectu eius ad substantiam et accidens, et ideo albi accidit magis et minus. Sed licet species huius differant secundum gradus perfectionis, quia forma sua differentia nobilior continet illa ita perfectionem inferioris, et addat aliquam rationem perfectionis sibi propriam, quia tamen hoc fit secundum omnes secundum diversas rationes differentiarum additas formae generis, ideo secundum huius formae generis non dicitur secundum magis et minus, et propter eandem causam secundum nullam formam generis. Et ipsa ultima accidentium quorumcumque differunt species secundum magis et minus, neque individua sub specie. Si vero contingit ponere aliquas species solo gradu distinctas sub forma alicuius generis, dicendum est quod univoce differunt secundum magis et minus in forma generis, ut magis stricte dicatur una talium specierum quam alia. Et quia dubium est utrum sit vel possit esse aliqua huiusmodi distinctio specierum sub genere, ideo credo philosophum posuisse sub conditione, quemadmodum in numero non est magis et minus, nec in substantia quae est quidem forma, nisi sic substantia quae sit cum materia vel mixta, quod dico, si in aliqua substantia quae est forma sit magis et minus, illa est forma materialis; et si non sit in aliqua substantia quae est forma materialis, in nulla tunc substantia est, sicut nec in substantiis separatis, quas vocat quidam formas, quia sub sicut illae non est proprie forma, quia non informat, et non dicitur forma nisi ab actu informandi. Et est hoc advertendum quod tale genus divisum per species solo gradu differentes, sicut in rebus materialibus non solum est forma rationis, sed naturae, ideo considerat in materia naturali secundum ipsam uno gradu, dum alia forma quae ipsam distincta est in alia materia eiusdem naturae cum prima, sub qua ipsa stat in alio gradu, et hoc secundum diversas differentias quarum una includit aliam; et non ergo sicut dictum est sic sua intensio non solum est rationis sed naturae, et hoc propter materiam, quia utrumque genus naturae secundum philosophum sunt tantum a forma quae a materia, utrumque in suo significato includens, ita quod huius formae variatio secundum considerationem rationis sine materia esset rationis tantum, quod ad modum intensionis communis generis in formis separatis ante, et similiter formae eius, et ideo secundum illam non dicitur inesse secundum magis et minus secundum vero formam generis in materialibus species solo gradu differentes dicuntur secundum magis et minus. Unde verum est quod omnis forma secundum quam dicitur aliqua secundum magis et minus intensionem suam habet per materiam, quia per esse suum in materia, licet potentia extra naturam esse sine quod si non haberet esse in actu per animam, sic dictum est. Si autem illa forma sit una specie, dico ut in quibusdam quod cum forma specialis specie consistat in individuis, quod non ignem sicut secundum formam specialem dicatur secundum magis et minus, nec forte secundum naturam suam sit necessario indifferens. Unde si forma huiusmodi et animae solum in omnibus formis specificis substantiae sit talis quod non consistat in individuis ut pater sit secundum gradus secundum unum gradum alter et alius ab alius, tunc verum est quod anima vel ... forte est ignis necessario ... anima rude vel ... ut magis perfecta ... contingere quod ignorato. Et propter eandem rationem quod in formis specificis substantiae non est magis et minus, nec in forma huiusmodi ut anima intellectiva secundum sententiam episcopi Parisiensis, ut in quaestione ... in talibus, hoc non dicitur magis et minus. Sed hoc contra et propter formis substantialibus, eo quod eas contingit esse et per se et propter esse quod creatum est et compositum est actu uniuscuiusque unum et idem ... intensionem nec remissionem recipit ut dicit Porphyrius. Et ex hoc contingit quod in formas substantiales non est motus, formis autem accidentalibus ... contra substantiales quibus contrarie sunt contrariae, ut est in figuris dicit commentator super ... commentum. Et si quis dicat quod secundum eum idem formae substantiales elementorum suscipiunt magis et minus, dicendum quod formae in mixtione elementorum sunt diminutae a formis perfectis substantialibus, et sunt esse in medio inter formas substantiales perfectas et accidentales, et ideo fuit possibile ut formae eorum substantiales admiscerentur et provenirent ex collatione earum aliqua forma, sicut cum nigredo et albedo admiscentur fiunt ex eis media colores. Si autem illa forma sit eadem numero, cum formae substantiales non aggregantur per eventum nec diminuuntur per detrimentum, sicut nec per motum in ipsis non dicitur numero ad se ipsum secundum magis et minus, quia in formis accidentalibus in quibus aggregantur per motum, idem numero ad se ipsum potest dici secundum magis et minus, ut de albo dicitur, per quod in se ipsis. Per idem dicitur ... ad omnia ad ... secundum ... scilicet quod forma accidentalis recipit magis et minus solum secundum esse in subiecto, immo quod in natura et esse sua habet latitudinem graduum sicut dictum est. Ad argumentum in contrarium quod si in forma substantiali esset magis et minus, tunc in ipsam esset motus,

dicitur quod eadem forma substantialis numero ... quia intensio ... recipit magis et minus per motum ... ut dictum est. Et similiter in forma accidentali ubi ... sed de forma substantiali ubi non est, quia in natura sub qua substantiae universalis individua, ad differentiam quo ad ipsam universalis et hoc per ... suppositum est quod non ad compositum, ad quod ad ipsam necessario considerat sub illa universaliter et hoc per gradus illa natura, et hoc differentia aliter fit in substantia et accidente. In accidente enim cum universale differat per supposita, ipsa natura sub aequali et consimili differentia reperitur in quolibet supposito, et ideo natura ipsa non differat secundum aliquem gradum naturae nisi per motum potentia recte sistere in quolibet gradu usque ad summum. In forma autem substantiali cum universale differat per supposita non sub aequali et consimili differentia quae est in ipso universali reperitur in supposito, sed cum talis forma sit forma generis in quolibet specierum suarum ad aliquem gradum differat secundum determinatum, universale vel autem quod non salvatur species, ut dictum est in numeris, et ita nullam habet in se intensionem naturae, sed solum universalis quod differat per supposita sub qualibet specie in quibus natura sub aequali differentiae recipitur, et ideo in individuis sub tali specie acceptis non est prius nec posterius secundum gradum dignitatis et ordinis naturalis, et cum terminus est in eis ad formam cum in unoquoque eorum consistat sub esse individuali, et sic duo sicut gradus possunt formae specificae differentes in individua, et in individuis non est motus, sed mutatio tantum. Ideo non obstante quod in forma substantiali sit aliqualiter magis et minus, non est motus in ipsa sed mutatio tantum, nec est simile de substantiali et accidentali.

Circa igitur 6m (sextum) sensibilium naturalium, sunt plures formae substantiales recte differentes, et arguitur quod sic, quia in 7 metaphysicae dicitur quod omnis differentia habet partes, et quod partes differentiae sunt partes formae, et eadem differentia recte erat ... hoc autem non esset nisi essent plures formae. Quod contra: materia et forma sit unum, sicut ex eo quod est in potentia et quod est in actu, ita quod materia sit actu potentia et forma sit actu quae est cum unitas in composito sit recte. Si ergo essent plures formae in eodem, et ita plures actus, essent plura in actu et in esse, et non unum quod similiter est. Dico quod toties dicit quod est unum quod unum numero est. Circa propositam quaestionem est hic ordo procedendi. Primo proscribitur positio ponentium pluralitatem formarum in omnibus. Secundo ponitur negatium earum in omnibus. Tertio declarabitur veritas in tertio loco. Prima ergo positio est quod in qualibet re naturali et individuali sunt plures formae naturales substantiales ordinatae et colligatae naturaliter adinvicem habentes, quarum illa quae est ultimo adveniens est completiva entis illius, et hoc secundum aliquos ex eis tamquam formam et complementum recte praecedentium, vel secundum alios tamquam illa ex qua cum aliis resultat una forma composita, sed quod plures aliae continent accidentaliter ... individuum naturale est unum. Et hoc declarant tamen ex parte formae operationis quod agit in composito per suam essentiam, quod ex parte quod agit per suam ... quod est ex parte quod agit per suam abstractionem. Sic forma per suam essentiam dat composito esse naturale, et per suam virtutem operari, et per suam abstractionem quod possit intelligi. Ergo pluralitas est necessaria in compositione et concipitur intellectus, arguitur pluralitas formarum. Sicut ut dicunt in eodem composito naturali sunt plura esse naturalia, unum quod est ens simpliciter, et non substantia, aliud quod est substantia et non corpus, aliud quod est corpus et non animatum, et sic descendendo usque ad esse speciale. Et similiter plures operationes, una qua compositum ignit vel substantia, alia qua ignit corpus, alia qua ignit animatum, et sic usque ad proprias operationes speciei. Et similiter plures abstractiones, una qua compositum intelligitur quod sit substantia, alia quod sit corpus, et sic deinceps usque ad specialissimum. Ergo in eodem composito naturali sunt necessario plures formae a quibus procedunt huiusmodi plures operationes. Sed contra modum istorum ponentium arguo sic: dico enim quod non potest pluralitas formarum esse simplicium, et in sua simplicitate permanentium, ad compositionem unius ex illis, non enim potest poni quod alterum sit simpliciter alterum compositum, quia tunc esset quaero si alterum est compositum ex simplicibus, ad compositionem secundum ... similiter quaeram de illis et sic ascendendo esset processus in infinitum in causis formalibus contra philosophum 2 metaphysicae. Aut ergo ponitur quod omnes sit simplices, et una compositio resultans ex omnibus illis. Sed hoc non potest intelligi quia ... si illae formae simplices sunt in illa compositione secundum suas essentias integras et remissas dicuntur solum secundum virtutes, dicitur nec secundum essentiam nec secundum virtutem. Si 2o modo cum illae formae habent se per ordinem, ut dicunt, si prima advenientem materiae facit cum ea compositum et hoc ad, et tunc

quaelibet sequens forma accidentaliter advenit materiae, et per hoc forma sunt ... materiae per se et per se esse cum ea. Si 2o modo, per quam non est ista una forma generata per illarum simplicium corruptionem, sed generata forma mixta per formarum elementorum corruptionem, et tunc nullo modo potest dici plures. Si 3o modo, apparet statim quod illa forma ex quo omnes non includit in sua essentia, est eadem simpliciter cum qualibet earum, et sic non fit ex eis nisi per illarum corruptionem. Si autem sit omnino simplices, tunc se habent in ipso indifferenter quantum ipsum. Sed quod in omnibus aliis ab homine debeamus negare formarum pluralitatem quam hanc opinionem arguitur sic: unus motus vel mutatio numero non est nisi unius termini numero, quia secundum philosophum 5 physicorum, ad hoc quod sit unus motus simpliciter quod est unus numero oportet esse unum numero quod in quo et quando. Sed generatio cuiuslibet rei naturalis est mutatio una numero, ut ostendam. Ergo in omni generatione naturali est terminus tantum unus numero. Hic autem non est nisi forma acquisita in composito. Licet per se dicatur compositum generari, quia secundum formas acquisitas per mutationes distinguuntur mutationes generis, speciei et numero, ut philosophus vult in eodem quinto. Ergo una generatione naturali ad unam formam numero tendit. Sed in re naturali generata non est aliqua forma substantialis nisi per generationem habita, ut patet experientia. Ergo in eadem re naturali non est plus quam unica forma substantialis.

Quod autem generatio rei naturalis sit una mutatio numero sic ostendo, quia si essent plures mutationes numero ad diversas formas in eodem multi, dico quod procedunt successive unum post aliud, dico quod sunt simul. Si primo modo, aut ergo de eadem potentia materiae aut de diversis. Si de eadem, cum secundum commentatorem 12 metaphysicae potentia materiae diversificetur secundum diversitatem formarum specialium, ergo tunc forma prima generata et 2a et 3a et sic deinceps non sunt nisi una forma in specie specialissima, differentes solo numero, quod est impossibile. Aut diversi gradus intensionis eiusdem formae substantialis secundum magis et minus, et tunc esset eadem forma numero suscipiens magis et minus, sicut accidentalis, quod est impossibile, et praeterea non essent plures sed una numero. Si de diversis, tunc sicut in illis potentiis non est ordo naturae in recipiendo secundum prius et posterius, quia omnes immediate inhaerent illi, et nulla earum mediante alia, ergo similiter nec in formis ex eis productis, maxime cum qualibet forma immediate ex propria potentia producatur, non ex aliqua sui inchoatione ut declaratum est. Ita quod si sit aliquis ordo in ipsis, ille est quod ad naturam dignitatis maioris et minoris quam ipsi ponunt, non quo ad modum inhaerendi materiae. Ex quo sequitur quod una non disponit ad aliam, faciens quod sit compositum completum cum materia quod complet per se, immo quaelibet per se complet materiam et facit per se compositum cum ea secundum genus et gradum naturae suae. Si 2o modo fiat simul, similiter distinguendum, quia aut educuntur de eadem potentia materiae aut de diversis. Non de eadem, quia cum ut dictum est de eadem potentia materiae non habet educi nisi eadem forma specie, et diversae numero, ad quas non sunt motus aut mutationes nisi eadem specie et diversae numero secundum philosophum 5 physicorum. Idem ergo numero ut ipsa materia secundum eandem speciem mutabitur diversis mutationibus secundum numerum in diversas formas secundum numerum, easdem autem secundum speciem, quod est omnino impossibile, sicut quod idem similiter secundum idem moveatur secundum diversas de ... Et cum hoc frustra esset omnino sicut fluere essent plures formae eiusdem speciei simul in eodem. Si autem de diversis, hoc non contingit nisi quia id quod movetur est unum non per se sed per accidens, secundum philosophum in eodem quinto, et ita compositum naturale non esset unum nisi per accidens, et hoc secundum duos modos unius per accidens, aut quia plura accidunt eidem, ut album et dulce lacti, aut quia unum alteri, ut album Sorti, quorum utrumque est impossibile secundum formas substantiales, quia sequeretur quod omnes formae illae substantiales accidentaliter inessent materiae aut alteri composito, et hoc est impossibile, quia nulla forma substantialis potest esse alicui accidentalis, ut dicit commentator super 2 physicorum de calore in homine et igne. Ex non mittitur argumentum pluralitatis formarum in eodem ex pluralitate actuum formae, nullam habet efficaciam, quia omnes operationes attribuendae formae in composito per plures formas, easdem convenit possumus ponere per unam simplicem in homine, verbi gratia obiecta ... quod ... potest fieri per unam naturam, quod agit per plura, quia non agit frustra nec deficit in necessariis secundum philosophum. Quod autem possint omnia praedicta fieri per unam formam simplicem sic declaro. Forma quae per se substantia quaedam est, sive esse ... licet ab ea actio immediate eliciatur, tamen inquantum substantia vel esse est, non ... potest principium actionis, cum dicat quod ab eo ... sed ... principium accidit ... ratione ... ad operationem quod dicitur ... ut hoc ... consistens in ... substantia quae ... est, ut quae est principium operis eliciativum et ipsa operis elicitiva.

Quidam dicunt quod in qualibet composito scilicet quod habet naturam qualitercumque maxime sunt plures formae, scilicet duae, una corporalis quae dat esse corpus, alia est anima sive sit vegetativa sive sensitiva sive intellectiva. Sed in homine dicitur esse quod praeter animam intellectivam contineret ista forma corporis et sic gradum vegetativum et sensitivum.

[illegible] ... per sensum specie ... sit ... omne ... quae ... ad ... simpliciter per se cum potentiis, per omnes operationes quas generat inveniuntur, ipse quod ... vegetativum est in sensitivo, et sensitivum in intellectivo, sicut trigonum in tetragono, et tetragonum in pentagono. Unde quia aliquibus ... quod non sit alia potentia in eodem plures formas, sed gradus per quos in pluralitas operationum, ideo est eorum potentia quae in unoquoque sit nisi una tantum est forma substantialis, dans esse essentiale suo composito ex ipsa et materia, rationibus quae in eo sunt. Et hoc ideo quia unum est tamquam unum est esse simpliciter, esse autem est actus primus entis, primum autem in unoquoque genere non est nisi unum tantum, et esse et eius unitas est ab unitate formae. 2o quia prima forma cum prima materia facit hoc aliquid. Si autem secunda forma superveniret, faceret hoc aliquid cum composito quod iam erat per aliam formam hoc aliquid, et sic idem esset plura hoc aliquid. 3o quia si plures essent formae in eodem per ordinem, posterior unirentur materiae mediante priore, et sic non haberent eandem rationem formae, nec aequaliter cum non sit eadem ratio perfectionis materiae quae non videtur esse ponendum. Sed contra istos quantum ad hoc quod ponunt tantum unam formam substantialem in homine, arguendo est dupliciter: primo considerando opinionem et ea quae ex eis quae in operibus nostris continuamus, sic: diversorum agnitorum et divisis mutationibus impossibile est terminum esse unum et eundem numero, quia secundum philosophum 2o physicorum sanitas post corruptionem et iterum generata in eodem non potest esse eadem numero, sicut vel motus quae est ad primam sanitatem et secundam sunt duo numero. Sed homo sub natura in generatione hominis agente ex parte supposita materia, unde dicit philosophus homo generat hominem ex materia et sol. Et deus agit ad generationem eiusdem non ex parte supposita materia, cum dato animam in corpore disposito, secundum quod dicit auctoritas et fides tenet, et similiter philosophus de aliis, quod intellectus ab extrinseco est. Sunt ergo diversa agnita et diversis mutationibus, ergo impossibile est terminum actionis esse unum et eundem numero. Cum ergo terminus proprius actionis dei sit anima solum intellectiva in homine, ergo oportet quod terminus actionis in homine humane sit aliqua forma substantialis alia in homine, cuius generatio sit mutatio in substantia secundum philosophum 5 physicorum, et accipio terminum generationis large pro eo quod per generationem acquiritur, et similiter nomine mutationis, ut creationem sub se contineat. Secundo probatur de claritate ex eis quae fide tenemus in operibus generatione, arguendo per impossibile a posteriori et ab effectu. Si enim ante et post quod corpus vivum et mortuum non erat idem numero secundum formam corporis, et quod transsubstantiatio panis et vini in sacramento eucharistiae non fieret in verum Christi corpus et sanguinem, sed solum in purum nostrum corpus et sanguinis quod non est corpus nisi in potentia, cui contrarium tenet fides, et exprimunt ipsa verba consecrationis. Si ergo impossibile est evitare duos errores, necesse est in homine aliam formam substantialem ab anima ponere quae maneat eadem in corpore numero vivo et mortuo, et in qua vere fiat transsubstantiatio. Ergo oportet idem ponere in qualibet homine, verbi gratia ... non in naturam nostram et perfectam accepit. Nos autem dicimus negando pluralitatem formarum recte, inconveniens in naturam in rebus naturalibus a solo uno agente productam, quod necesse est ponere pluralitatem et gradum formarum in homine propter duplex agens, unum naturale et aliud supernaturale, quod propter excellentiam naturae eius ad eius generationem requiritur, ex quibus agens supernaturale producit de novo formam quae est anima perficiens hominem complete in esse specifico, ad quam suscipiendam agens naturale disponit materiam transmutando eam et corrumpendo formas existentes in ea repugnantes susceptioni eius, et educendo aliquam formam de potentia materiae, ita quod cum materia sola non est necessaria ad susceptionem ipsius, similiter sola non est necessaria ad suscipiendam in eodem istam formam supernaturalem, licet prius natura suscipiat naturalem, quae est tamquam dispositio ad illam, sine qua non potest suscipi in materia, nec anima apparet illi. Illud autem ideo magis invenitur anima humana in materia existenti sub forma seminis equi quam sub forma seminis hominis. Et sicut illa sine ista suscipi non potest in materia, sic nec ista natura est subsistere in materia sine illa. Et sicut nulla natura est subsistere in composito sine altera, sic nec una natura est tale esse subsistentiae composito et facere suppositum unum, nisi simul cum altera, ita quod illa forma naturalis prius creata est ... ut dispositio in materia praecedens naturaliter ad recipiendum

[illegible marginal notes]

aiaꝫ· ut ultim' act' m̄· p^a nō m^e ē cū aīa hn̄s rōꝫ
uni' forē. dātis uno supposito uni' eē subsistente· lz eē
sb' rōe ex m̄e ip^a sit· ꝑ q' sunt· 2· nē redūdātes. Et ꝑ h
totū rō forē ex n̄s i duob; dūtaxat· cū tn̄ sit i forā
spēi ꝑ eē gdītioīn· totū forle i hoīe tn̄ sit i forā
gnīs· 2 dūe· ita q' totū sb' rōe incōpleta 2 idētiati sit
fora gnīs· 2 tota eē duaꝝ formaꝝ sb' rōe 9pl'ma
d't'nāti sit fora dūe· ex qb; 9poīt fora spēi· vn̄
cor' dr̄ eq^ce d' cor^e q' ē totū 2 q̄· 2 d' cor^e q' ē ps· q2 cor'
q' ē gnīs sunt atoto q' dat eē forle i hoīe· cor' uō ps
sunt tm̄ a fora n̄ali· a q̄ manēte im^a p'uīute ānī
supp^a aīa x' separata· erit id cor' mortuū q' 2 uiuū·
ꝑ p̄dcā p; ad illa ta· p 2a rōe· cū· n· ar p^o· q' uni eēt
unitē ē eē· dcē q' uer- ē d' eē sb'sistēs· 2 istud ē un ab
una fora qn̄ ipā sola dat rōꝫ sb'sistēdi oīo· 2 aplilyue
qn̄ nō dat 9pōito n' aplib; · sic 9cīg i hoīe q' ichoa
hē ip; a fora n̄ali· 2 9pl'tāe a fora spēali· = ad 2m
q' si pl'es eēnt forē in eod· q' 2a aduenit 9pō· q'

[illegible]

duc itell' oiu itelligibliu. h. n. solo itellu dia gt
q. f dyo. di ee e ee oiu etiaz ob3 at pfes fit uo
ut p'ho actio. p. h q pfes fem e itellu. ut p'ho pa
volutas. n. n fero. n ibon cogtu = hit at cogtaiu
q sut i itell. r hit apatu q sut i uo. no sut papue n
ad eleuadu po3 r iclinag ea ut d faull r expedite r d
icitabl' iclinet i suu ob3. cu exer pfetia mota fuit
ul' ise ul' i sua silitudie. Et h hit cogtu i agl's. r in
aiiyia2 pte itell' nu q cog'sat sic agl's. absq3 insuu
adiuicto. no sol' sic iclinatet po3 i ob3. h ob3 pfetu
tes. f q alibi d'tiaui m. n tu h gtig at ob3 icitui eo
q sio no pot iut sp3 ...

[illegible]

immutetur realiter et usque ad corruptionem sui. quibus talibus tamen magis secundum abiectionem [?] qualitates tamen per se sensibiles quantum ad tale immutationem qualitatibus primis saltem immutabunt intentionaliter quod est immutare sensibiliter ut colores qui est qualitas 2a causant immutationem non colorem realem sed intentionalem. Secundo hoc idem patet ex parte ipsius medii vel ipsius sensus immutati a sensibilibus. nam medium sui sensus sunt sibi extranea ad suscipiendum colores. nam proprium sibi colorem ut alibi tangimus est coloratum. nam huiusmodi colorem ponunt in diffinitione coloris. tamen proprium sibi in diffinitione actualitas. medium ergo ut aer et sensus ut pupilla sive visus sunt sibi extranea colorum. ideo in eis color non generatur secundum esse proprium suum secundum esse reale sed secundum esse extraneum et intentionale. unde et pupilla dicitur esse absque colore et in medium quia talia de se nullum habent colorem proprium. unde quod oportet quod non ipsa sint proprium sibi colorem habentia non colorem proprium et secundum esse reale. Possumus autem ad hoc idem et tertiam viam adducere quomodo sensibilia immutant intentionaliter sensum vel medium. nam hee due vie adducte una ex parte sensibilium, altera ex parte mediorum et sensuum non sunt communes omnibus sensibilibus et omnibus sensibus nec omnibus mediis. nam licet aliqua sensibilia sint qualitates per se non valentes immutare realiter sed intentionaliter tantum ut patuit de coloribus et licet aliqui sensus comparati ad sua obiecta dicantur esse sibi extranei ut non possint immutari realiter sed intentionaliter tantum ut patuit de pupilla que de se est absque colore nullum habens colorem proprium et licet medium in aliquibus sensibus sit tale ut patuit de aere, dubium tamen est utrum omnes qualitates per se sint tales quod non possint realiter immutare et utrum omnes sensus et omnia media in quibus qualitates secundarum [?] dubium est utrum sint talia quod non possint realiter immutari. nam sonus realiter habet esse in ipso aere et fit realiter in una parte aeris non solum intentionaliter sed et realiter potest se facere in parte alia. dato tamen quod omnes qualitates secunde non immutarent nisi intentionaliter et quod omnes sensus et omnia media qualitatum secundarum non possint immutari nisi intentionaliter, adhuc ille due vie non essent communes omnibus sensibus nec omnibus sensibilibus nec omnibus mediis quia obiecta sensuum non solum sunt qualitates secunde sed et qualitates prime ut patet in sensu tactus qui est perceptivus frigiditatis et caliditatis, humiditatis et siccitatis que sunt qualitates prime quarum est immutare realiter. Rursus medium proprium in tali sensu cuius est caro non est simpliciter denudatum a talibus qualitatibus sicut pupilla per se est denudata a coloribus. ipsum enim organum sensus tactus quod debet esse in quadam extremitate proportionis corporis non potest omnino denudatum esse a talibus qualitatibus quia nullum mixtum est omnino denudatum a qualitatibus primis [?]. ut dicemus ergo quomodo sensibilia immutant intentionaliter medium vel sensum dicemus quod sensibilia vel non possunt immutare realiter medium et sensum et tunc immutant intentionaliter per vias supra assignatas, vel ut huiusmodi sensibilia sunt apta nata et realiter immutare quod faciendo poterunt immutare intentionaliter saltem quantum medium vel sensus sunt denudata a talibus qualitatibus ut in sensu tactus medium et organum sensus sunt media proportionata tangibilium et sensus denudati ab excellentiis huius propter quod possunt ab excellentibus sensibilibus realiter et intentionaliter immutari. Visum est ergo quomodo sensibilia possunt intentionaliter immutare medium [?] esse dicitur. vel quod ipsa sensibilia habent valde debile esse ut patet in sono propter quod medium immutant secundum tale qualitatem realiter non impedit quin possint immutare intentionaliter. vel potest hoc contingere quod medium et sensus de se nullam habent talem qualitatem propriam sed sunt omnino denudata a talibus qualitatibus vel saltem denudata ab excellentiis talium qualitatum propter quod possunt ab excellentiis intentionaliter immutari. oportet enim ut semper recipiens sit aliquo modo denudatum et ideo possunt sensibilia sic se habentia intentionaliter immutari quia sunt aliquo modo a talibus denudata.

Non quod sic aliqui voluerunt [?] nullus [?] in sensitiva recipit species, sed species recipit in organo ipsius potentie sensitive, et tunc quia potentia realiter est presens ipsi organo, ad presentiam obiecti elicit actum. sic in potentia visiva recepta specie coloris in organo visus elicit actum visionis.

Est tamen advertendum quod hic loquimur de immutatione intentionali secundum quod potest sensu percipi. nam dato quod sit cum excellentia qualitas possit stare immutatio intentionalis secundum qualitatem illam, talem immutationem non potest sensus percipere. Ostenso quomodo sensibilia immutant sensum leve est declarare quomodo sensus immutat [?] et potest immutare sensum communem et virtutem cogitativam et fantasiam. nam philosophus in 1 de generatione capitulo de activis et passivis volens declarare quomodo extrinsecus fiat actio et passio in elementis ait quod accipiendum est hoc principium multotiens dictum ut quando hoc quod est in potentia tale hoc actu tunc hoc est aptum natum facere hoc autem pati. ergo quia sensus exterior factus est actu vel actu talis quia actu informatus est specie sensibili ideo potest immutare id quod est in potentia tale. poterit itaque ab immutatione facta in sensu secundum quod est susceptivus specierum sensibilium vel secundum quod suscepit species intentionaliter fieri immutatio in sensu communi et in aliis sensibus interioribus per hoc quod id quod est actu tale immutat id quod est in potentia ut informetur huiusmodi specie. Hec autem [?] quod agens in omnibus sit presentialius patiente sed sufficit quod sit presentialius in eo quod agens quia semper actus secundum quod huiusmodi presentior potentia est. itaque sensus exterior informatus specie sensibili non simpliciter sed ut requirit potentia activa et passiva presentior sensibus interioribus quos secundum quod huiusmodi potest actualiter immutare. His itaque declaratis restat declarare difficultatem quomodo fantasia immutata a sensu communi et sensibus precedentibus potest immutare intellectum possibilem. dicemus enim non esse inconveniens quod ad inferiorem virtutem altius agat ultra suam speciem ut activus in virtute forme substantialis potest inducere substantialem formam. nam in igne nulla est virtus activa nisi calor ut multotiens [?] in meteororum et physicorum. non est forma substantialis sed qualitas aliqua ut ibidem communiter [?]. ignis ergo non agit nisi calefaciendo et tamen ignis generat ignem per calefactionem. ergo inducit formam substantialem in materia. agit ergo calor ultra suam speciem quia potest inducere substantialem formam sed hoc est in virtute altioris. Sic supposito specierum existentium in fantasia agunt ultra suam naturam quia causat speciem in intellectu possibili. fantasma quod est quid corporale agit ultra suam naturam quia agit in intellectum possibilem qui non est virtus organica quia nec est corpus nec virtus in corpore ut ex 3o de anima haberi potest. sed hoc in virtute altioris ut in virtute luminis intellectus agentis. nam sicut colores movent visum in virtute lucis solaris sic fantasmata movent intellectum quod est virtus spiritualis in virtute spirituali luminis [?] in virtute luminis intellectus agentis. inde est quod in 3o de anima scribitur quod sicut lux ad colores sic se habet intellectus agens ad fantasmata. Sic ergo imaginabimur quod omnes virtutes fluunt tamquam in subiecto fundantur in essentia anime. unde dicte sint virtutes organice intellectus autem agens et possibilis non sunt virtutes organice tamquam in subiecto fundatur in essentia anime. esse autem anime quia non est virtualis est tota in toto corpore et tota in qualibet parte ut vult augustinus 6 de trinitate capitulo 6. hic ergo modo intellectus agens et possibilis erunt presentes ipsi fantasmati quia est in presentia eius essentie anime in qua huiusmodi potentie radicantur. propter quod est aliquo modo contactus fantasie ad huiusmodi potentias. sed propter talem contactum non possunt fantasmata agere in ipsum mentem in intellectum possibilem quia spiritus est presentior omni corpore ut vult augustinus de [?] anima. Cum ergo agens debeat esse presentialius patiente, non potest corporale agere in spirituale [?] nisi in virtute potentie altioris. propter quod coacti sumus ponere quandam potentiam spiritualem qua sit omnia facere sicut intellectus possibilis est omnia fieri. huiusmodi autem est intellectus agens. fantasmata ergo se habebunt sicut organum intellectus agentis per quod agit in intellectum possibilem. unde dicimus quod quando organum dicitur attingere passum et agere in virtute superioris agentis potest agere ultra quod requirit species sua. fantasmata ergo que attingunt intellectum possibilem eo quod intellectus possibilis sit presens fantasmati quia radicatur in essentia anime que est presens fantasmati et cuilibet parti corporis. Rursus quia fantasmata sic attingunt intellectum possibilem quod agunt in virtute intellectus agentis ideo potest intellectum possibilem

q. lib. [?]

immutare. Est enim nominis presens intellectus possibilis aliis virtutibus organicis quia cum ipsa essentia anime que est in qualibet parte corporis sit et in organo presens. non tamen immutari potest intellectus possibilis nisi a fantasmate quia in ipsis virtutibus sensitivis oportet dare gradus ut si species multiplicantur a sensibilibus per medium usque ad sensus particulares et a sensibus particularibus usque ad sensum communem et fantasiam, erunt species spiritualiori modo in medio quam in sensibilibus et in sensibus particularibus quam in medio et in sensu communi quam in sensibus particularibus et in fantasia quam in sensu communi. itaque fantasia habet quandam preeminentiam respectu aliarum potentiarum sensitivarum vel quia spiritualiori modo quam in virtutibus aliis recipit species. potest autem huiusmodi preeminentias iuxta lumen intellectus agentis potest fantasma impressionem facere in intellectu possibili quod non possunt alie virtutes sensitive. Ad id quod obiciebatur in oppositum quod non potest intentionale cum non sit in potentia [?] sic reale sed magis sit in potentia agentis quia ad solam presentiam agentis inducitur forma intentionalis in suo susceptivo quod non contingit de forma reali. verum est quod dicitur si non intelligatur huiusmodi dictum quod in talibus abstracte loquendo tota potentia facti sit in potentia agentis ut in argumento tangebatur, et quod in talibus non dicatur agens agere aliquo presupposito. poterit enim ex questione sequenti ut declarabitur in formas intentionales aliquo modo esse educendas de potentia materie ut non tota potentia facti sit in potentia agentis. forma autem argumenti non concludit nam si forma realis potest educi de aliquo reali potest et forma intentionalis que est quid defectivum respectu illius forme. accipiendo ergo educi de potentia materie pro ut potest competere intentionalibus formis poterunt tales forme educi de aliquo reali subiecto. Quod vero arguitur quod sensus non potest immutare fantasiam quia agens debet esse presentialius patiente, vero patuit in generali solutione. sensus exterior ut immutat sensum interiorem est presentior ipso quia est talis in actu qualis est ille in potentia. ideo hic est aptus natus agere ille pati. Quod vero ulterius arguitur quod fantasma non potest agere in intellectum possibilem quia non potest educere speciem de potentia eius, accipiendo educi de potentia large sicut omne agens quod de necessitate presupponit potentiam patientis quando non est effectus eius dicitur educere suum effectum de potentia patientis, dicemus quod fantasma non in virtute propria sed in virtute luminis intellectus agentis non immittat speciem intelligibilem ab extra sed facit intellectum possibilem [?] informatum specie actu formatum aliquo ergo modo quo erat huiusmodi species in potentia patientis et eo modo quo erat in potentia patientis dicitur de potentia patientis educi non quia aliquid de illa specie esset in intellectu possibili ante eius eductionem sicut nec aliquid de forma est in materia ante eius eductionem. Si autem aliter inveniatur quod tales sunt ab extra intellectum quod est huiusmodi dictum operatio quia forme intentionales non sunt sic in potentia patientis ut reales, ideo cum aliter dicuntur educi de potentia patientis [?] quia huiusmodi intentionales forme non sunt sic in potentia patientis ut reales, ideo non inconveniens dicuntur esse ab extra vel dicuntur per se generari ut in sequenti questione dicetur.

Videtur quod forme intentionales educantur de potentia materie vel de potentia subiecti quia quod non fit per creationem non fit de nichilo sed oportet educi de potentia materie vel subiecti. sed huiusmodi forme intentionales non fiunt per creationem quia tunc non fierent nisi immediate a deo. ergo etc. [?] quod non fit cum transmutatione materie non educitur de potentia materie. forme autem intentionales non fiunt cum transmutatione materie ergo etc. Preterea quod educitur de potentia materie non posset [?] quia [?] cessat motor immediate ut dicitur in primo de generatione. [?] ergo educi est color de potentia materie non potest immediate fieri alius color quia uno presente colore cessat motor immediate ad colorem sed presente intentione albi immediate potest fieri alia intentio albi. ergo huiusmodi intentiones de potentia materie non educuntur.

Respondeo dicendum quod primo videndum est quid est esse in potentia materie. 2o declarabitur quod in hoc sunt gradus quia aliquid dicitur esse magis aliquid minus in potentia materie. 3o ex hiis duobus patebit veritas questionis quomodo huiusmodi intentiones educuntur de potentia materie et quomodo non. Propter primum sciendum quod sic dicimus aliquid esse in potentia agentis non quia aliquid de illo sit in agente sed quia potest agens agere ut illud faciat. sic dicitur forma esse in potentia materie non quia aliquid de forma sit in materia propter quod reprehenditur Anaxagoras ponens formarum latitationem vel saltem quod aliqui modo non ponunt inchoationem aliquam formarum in materia quod vocant potentiam activam. nullum enim de esse forme est in materia. Quia ut hic non oportet ponere [?]. cum si posita dicta potentia in materia non propter hoc tale inconveniens fugiamus quin fiat aliquid de novo. [?] per forme introductionem ut sit aliquid in materia quod prius non erat. si dicatur quod nec ergo non fuit prius in materia inchoatio forme sed tota forma, quod stare non potest si non sit aliquid quod prius non erat quia de illo aliquo vel de aliquo vel de novo. et sic dictum inconveniens adhuc non evadetur ponendo tale inchoationem propter quod non arguunt isti sed magis queritur sibi solui hanc difficultatem quomodo talis forma inducatur absque eo quod fiat aliquid de novo. propter quod sciendum quod nullum agens secundum potest aliquid de novo facere quia sic se habet agens ad agens et effectus ad effectum. et ideo quia semper effectus secundi agentis presupponit primum et esse illius operatur, ideo fit aliquid de nichilo si non [?] ad formam per se. tunc generans produceret aliquem effectum per se et non receptum in eo effectum et ita bene faceret de novo. sed non sic est et hec via sicut fit quam sustentat philosophus 7 metaphysice [?] quod non fit forma sed compositum. Non ergo oportet ponere dictam inchoationem ut dicemus [?] in arte et natura que videtur esse in eo quod materia movet se ad formam artis vero non. Non autem ad hoc [?] de illo quia absque hoc possumus dare triplicem differentiam inter artem et naturam quarum prima est quam tangit commentator in primo physicorum dicens quod omnes forme artificiales sunt accidentales, naturales vero non. 2a differentia est quam dat themistius ut recitat commentator super 12 metaphysice quia natura agit in corpore toto, ars vero in extremitatibus. 3a vero differentia est quia ars per se non transmutat nisi ad situm, natura autem et per se transmutat ad formam. Non ergo oportet ponere dictam inchoationem forme propter verba philosophi quod dicitur 2 physicorum quod si navis facta esset in ligno quod navis fieret naturaliter. nec etiam propter verba aliqua que dicuntur [?] et in multis aliis locis quia in hoc non intendunt ponere inchoationem sed loquuntur de [?] ut ex simili fiat simile ut ex genito generatum [?] ita quod est distinctum activum et passivum ut huiusmodi et talia in pullulatione seminis se habent tamquam [?] huiusmodi motus et forma et huiusmodi. Dicitur ergo forma educi de potentia materie quia potentia materie transmutari vel pati ut sub forma fiat. sic potest agens agere ut formam in materia faciat. habet enim ipsa materia aliquem modum causalitatis respectu forme. propter quod dicuntur forme esse in potentia materie. nam nullum agens [?] de sua actione non quod potest aliquid facere non presupponendo potentiam patientis quando non est effectus eius. omne tamen tale agens presupponit aliquam potentiam patientis in qua recipit eius actionem. quia potentia patientis non potest se ipsam movere ad actum sed potentia activa agentis dicuntur forme tamquam in causa esse in potentia activa agentis sicut et quia potentia activa agentis de qua nunc loquimur non potest facere non presupposito potentiam patientis vel subiecti dicuntur forme tamquam in causa esse in potentia materie [?] modo cooperetur ad productionem forme sed solum patiendo et transmutatum. nulla enim de forma fit ante [?] sed in materia. forme ergo sunt sic in causa ipsa agentis tamquam in potentia activa et sunt in potentia materie tamquam in potentia passiva. Et ex hoc apparet quomodo dicuntur forme extrahi de potentia materie. nam effectus in causa non est aliud quam sua causa. effectus ergo in causa non est sub esse proprio sed sub esse cause. ideo effectus esse dicitur latens in sua [?] patentis. forma ergo dicitur extrahi de potentia materie

BIBLIOTECA NAZIONALE C[?] MSS

q̄ lateat ī ill' erat ī latē̄ · n̄ q̄ ad d' ēē forme erat ī m^a an ī eductōz eī · s; dicebat̄ for^a latē ī m^a · q̄ eq̄ ad ibi tūc īeē · pp q̄ n̄ uidebat̄ · q̄ n̄ erat ī̃ s̄ ēē̄ ppat · si s̄ ēē ēē · s; fcā ī actu · iā ē patēs īō dr̄ extracta · q̄ ex̄ acta · ⁊ ad lucē̄ adducta · ⁊ pate fca · vn̄ ipi ponētes latitatōz forāy q̄ · h̄ sopinabāt s; ad hac ūitatē exp̄ssā puenire n̄ potuēt · ⁊ iō gm̄ ī 12 · meth̄ ū' hāc m^a p̄ tractat · ait q̄ cor' mag̃ calidū iactu ⁊c̄ · vn̄ iq̄ uult · q̄ forē q̄ fuūt ī m^a · extrahūt d' m^a · pp q̄ ait · q̄ aliq° m° erāt ī m^a · q̄ q̄cq̄d extrahit̄ d' aliq° · aliq° m° erāt ī eo · vn̄ extrahi · q̄lr ḡ dn̄r forē d' m^a extrahi · ⁊ q̄lr dn̄r ī m^a latē · ⁊ quō dn̄t ēē ī pō m^e · p h̄ita d'clarat̄ · viso q̄d ē ī pō m^e ēē uolum' d'clare · q̄ ih̄ ē tāt̄ ḡd' · q̄ aliq̄ dn̄r ēē ī pō mag̃ · aliq̄ min' · ī q̄ q̄^to nc̄ciā ē maior t̄nsmu° · q̄ sūt talia · mag̃ sūt ī pō m^e · q̄ mag̃ sūt remota ab actu · vbi ū' mo dica ul' nl'la reqrit̄ t̄nsmu° m^e · min' sūt ī pō m^e · ⁊ ī talibz ūū agn̄s · q̄ tot̄ facē · sūt · n · talia m^lt ppīq̄ actu · q̄ cū modica ul' nl'la t̄nsmu^ne m^e statī ad p̄sentiā actī · fit for^a ī passo · Et hic ē q̄ phs distīguens d' pō · dr̄ aliq̄ ēē ī pō ēēli · aliq̄ ī pō accn̄li · ī accn̄li q̄d pō sūt · q̄n nc̄ciā ē m^lta t̄nsm° ut fiat ī actu · ī accn̄li uō q̄n modica l' nl'la · ē hui' t̄nsm° · ea uō q̄ sūt ī pō ēēli · plus h̄nt d' pōli^te · ⁊ sūt mag̃ ī pō · q̄ ai ī accn̄li plus h̄nt d' actuali^te · ⁊ sūt min' ī pō · = hus itaq̄z d'claratis · p̄z ūitas q̄stia · Nā cū q̄r̄ · utr̄ forē ītētō nales · educant̄ d' pō pa^ui · p̄z q̄ agn̄tia ī talibz p̄ supponit̄ pōz pa^ui · ⁊ n̄ possēt agē n̄ p̄ supp^ta tali pō · pp q̄ pō pa^ui h̄t rōz aliq̄ cāli^tas ī r^u for^ay ītētō naliū · ū q̄ ad d' for^a ītētōnali sit ī ipō pa^uo · an gnōz tal' forē · eo ipō tn̄ q̄ pō pa^ui p̄supponit̄ ad gnōz taliū for^ay · possēt d' ī ītētōnales forē edu ca d' pō pa^ui · vn̄ q̄ tale pa^ui ualde ē ī pō accn̄li ita q̄ statī ad p̄sentiā actī ī istāti fluūt hui' ītētōnes · ī passo · iō tales forē nō dn̄r ēē ī pō pa^ui · sīc forē reales · ū nc̄ciā ē m^lta t̄nsmu° m^e · ⁊ q̄ min' sēt ī pō pa^ui · ⁊ plus ī pō acti forē ītētōnales q̄ reales · nō ī genē p cōpatōz ad formas reales · q̄ plus sūt ī pō ēēli pa^ui · possūt d' forē ītētō nales · n̄ educi d' pō pa^ui · vita ḡ° dictoy ī hac m^a · q̄ utrōq̄z m° alr̄ ⁊ alr̄ · possēt h̄re ūi^tas sūt expo^ta nō īpugnāda · = ad i^e uō q̄ obi̇̄ q̄ tales forē n̄ sūt p cātōz dz d' · q̄ illa fiūt p cātōz · ū tota pō fcā ē pō fcā ētās · ita q̄ si reqrit̄ ī talibz pō pa^ua h̄ nō ē rōe facietas · ī q̄ ipz facies p̄supponat ad q̄ n̄ sit effcēē eī · s; rōe fcā · ut q̄ forte fcm̄ ē tale q̄ inde q̄z susceptiō · sīc nō ī duz aīa u l' aliq̄ intellcual' nā · n^e ē ḡ° p cātōz u' agn̄s p̄ su ppoit ad q̄ nō sit effcēē eī' · gnātō ḡ° formay ī tītōnaliū · n̄ ē p cātōz · n̄ ī talibz tota rō fcā ē pō facietas · q̄ n̄ ē effcē eī susceptiū q̄ supō · ⁊ h̄ suffic̄ ad d'struct̄ ⁊ ad ptāq̄ · q̄ nō sēt talia p cātōz ·

= Argumta ī ī oppoitū n̄ ocludūt · nā cū dr̄ q̄ talia fiūt sn̄ t̄nsmutatōe m^e · nō ppt̄ h̄ ocludit̄ q̄ nl'lo m° educat̄ d' pō m^e · ⁊ q̄ nl'lo m° m^a h̄at rōz cāli^tatis r^u taliū formay · s; solū q̄ tale · forē nō sēt sīc ipō sīc forē reales · q̄ educūt̄ ī ēē ū t̄nsmu^ne m^e · pp q̄ nō sipl'r ⁊ p oēz mod possūt d' ī ītētōnales forē · nō educi d' pō m^e ·

r^u n̄ formay realiū · eo q̄ nō sūt sīc ipō ēēli m^e forē ītētōnales ut reales possūt d' d' pō m^e n̄ educi · Cū uō addebat q̄ q̄ educunt̄ d' pō m^e · nō possīt p̄la nuō ēē ī eodē sbō · dz d' · q̄ q̄ educunt̄ d' pō m^e cū t̄nsmutatōe ⁊ motu · n̄ possūt ⁊c̄ · q̄ q̄ sīc fiūt ⁊ maxie si fiat nālr · fiūt ex q̄nūs in q̄riā · ut p̄z ī p° ph' · ⁊ ī 12 · meth̄ · q̄ oms̄ gnōnes hui' sūt ex q̄riīs · ī q̄ria · Jn d' ē ḡ · q̄ postq̄ calor educt̄ ē ī m^a · n̄e m^a ultius ī po^a ad calorē · q̄ calidū ē q̄ hui' · n̄ q̄n aē calido · pp q̄ calidū ē q̄ hui' nō mō ad calorē · imo p̄sēte calore cessat mot' ad for^a ead̄ lir mot' ḡ° ad calorē · ul' ē ex frigido ī calidū · ul' ex min' calido ī mag̃ calidū · nā sicut id ē albi q̄ mȳ° ē ī p̄mixtū · ut dr̄ ī m° top̄ · pp q̄ min' albū rōe p mixtiōis mḡ · h̄t q̄ndaz oppōz ad mag̃ albū · sīc i^e ē calidū q̄ frigido ē ī p̄mixtū · pp q̄ min' ca lidū rōe p̄mixtiōis frigidi · eo m° q° ī talibz pt̄ ēē p mixtio · oppōz h̄t ad mag̃ calidū · q̄r̄ sūū fiat mot' a frigido ī calidū · sūū ad min' calido ī mag̃ calidū · sēp fit mot' q̄dām° a q̄rio ī q̄riū · q̄ ḡ° m^a ex̄ns sb̄ for^a caloris · ī tēndat ī ēē calido n^e suscipiat aliā formā caloris nō ē pō^le nālr · q̄ tūc n̄ eēt p̄cessus ab oppoito ī oppō^m · p̄diaz tn̄ pōz bn̄ potit̄ h̄ fi' · q̄ q̄n̄ d' ū pō agit̄ · sēp ē d'tnāq̄ q̄ dz plus possit q̄n̄ nō possit · n^l manife appeat q̄dō · q̄ n̄ ē ī ppoito · Nā n̄lr ī m^a q̄nt at diuisas sui ptes po ssūt ēē p̄la actiua · eidē spēi · ḡ q̄ m^a s̄ diuisas ptes q̄ntitatiuas · n̄ h̄t ēē sil' eo q̄ una ps q̄nti^ua sb̄sistat alti · s̄ hui' diuisas ptes q̄nti^uas · pt̄ diu sa actiua suscipe · ī eidē spēi · si ḡ° ex diuisi^te pati q̄ti^uay h̄t ēē diuisitas receptōn̄ · agn̄s q̄ pt̄ facē · diuisas ptes q̄nti^uas sil' · ut puta q̄ h̄ant eūd sīt · potit facē diuisa actiua · eidē spēi sil' · s̄ sbz · nā ptes q̄nti^ue ex ipō situ distīctōz h̄nt · n̄lr · n · si una dimsiō possz ēē cū a^a dimsioē · statī fiēt una ⁊ ead̄ dimsio cū illa dimsioē · sīc ⁊ si albedo ī eodē sbō possz ēē cū a^a albedīe · statī eēt ead̄ al bedo cū alia albedīe · Jll'd ḡ° agn̄s q̄ ē tāte po^e q̄ pt̄ diuisas ptes q̄ntitatiuas osuare distīctas · ab ī uicē̄ h̄ntes eūd sitū · potit duo actiua eidē spēi osuare distīcta ab ī uicē · ⁊ si h̄ant id sbz · Et q̄ dz pt̄ facē ⁊ fac̄ · q̄ sīt duo cor^a sil' ī eodē situ · potit facē q̄ sīt duo actiua · solo nūō dr̄ia sil' in eodē sbō · h̄t · n · actiūs ex sbō distīctōz · sīc ptes q̄nti^ue ex situ · Est aē alia rō q̄r̄ m^a ex̄ns sb̄ for^a caloris · nō pt̄ moui n̄lr ad aliā formaz caloris · q̄ agentia nālia q̄nt ad formas reales ita sūt cā fi' · q̄ n̄ sūt sipl'r cā osuatōis · calidū · n · ī ē cā q̄ fiat calor · ī m^a · q̄ corrupto tali calido · n̄ oz q̄ tollat̄ calor īductus · ī talibz ḡ° ūitatē h̄t q̄ d̄ ī ∧ · meth̄ · q̄ for^a nō dr̄ n^l p mīs · iō n̄ ē h̄ calor alī nūō ab illo calore · ⁊ h̄t ēē d'isuz ul' diuisuz ab illo · n̄ rōe m^e · ut q̄ ē ī a^a ⁊ a^a pte m^e · q̄r̄ si p sūū sbz forē reales osuat̄ ī ēē · ⁊ h̄ ēē n̄ h̄ebit for^a real' a^a ⁊ a^a · n̄ q̄ ē ī a° ⁊ a° sbō · forē ḡ° reales d'ffērentes sp̄e ⁊ formalr̄ n̄ h̄ntes repugnātiā ad ī ui cē possūt ēē pl'es in eodē sbō · s; hui' forē n̄ dr̄ntes formalr̄ ⁊ sp̄e · s; dr̄ntes solo nūō · pl'es ī eodē sbō ēē nō possūt · q̄ nulla rō n̄ accidat eis n^l ex pte sbī in q° fūdāt̄ · Sic ḡ° ē ī formis realibz ū' nō ē p̄cessus n̄ a q̄rio ī q̄riū · eo q̄ p̄ducant̄ ī ēē p t̄nsmutatōz m^e · ⁊ q̄ n̄ osuant̄ p sua agentia ·

Jn formis aūt ītētōnalibz · p̄ q̄ n^l suscipit̄ hec ītētōnales formaz solo nūō dr̄ntē · ī talibz · n · n̄ reqrit̄ t̄nsmu^o m^e · s; suffic̄ sola p̄sētia agn̄tis ad passū · ut suscipiat passū ītētōnalr̄ silitudīez eī · q̄r̄ si diuisu alba sūt p̄sentia eidē me° q̄ li ipm̄ suā silitudīez ī me° · recipit diuise ītētōes albi ī ead̄ pte mediū · solo nūō dr̄ntes · ⁊ osuat̄ ī ēē tales forē ītētōnales p sua agn̄tia · iō li sit sbz ⁊ mediū un̄ · tn̄ q̄ h̄ albuz osuat suā silitudīez · in hac pte erūt diuise ītētōnes solo nūō dr̄ntes retinētes suā diuisitatē nuālez pp sua agn̄tia · p q̄ osuant̄ ī ēē suo · vn̄ ⁊ p sp̄ciuus pbat q̄ a diuisis lūibz sūt diuise illūatōes ī me° · solo nūō dr̄ntes · Nec ualz q̄ q̄dā dn̄t · q̄ m^a cū ē actuata · n̄ pt̄ ultius actuari · q̄ nl'la for^a ī real' h̄t rōz oēz tal' · ut albedo ī m^a nō h̄t rōz oēz albi · ⁊ q̄ m^a li sucēe^sue ē ipō ad diuisas formas nūō · nl'la for^a s̄ sūū gn̄s · pot̄ actuare m^az oīo m° q° actuabil' ē · q̄r̄ q̄ m^a exi stēs sb̄ for^a albi · nō passio moui ad formā albi nō ē cā · q̄ sit actuata · q̄^u ad ēē albi oī m° q° actuabil' ē · quocūq̄z m° · ⁊ p q̄cūq̄z agn̄s · s; q̄ nō īducit̄ albedo n̄ p t̄nsmutatōz m^e · ⁊ t̄nsmu tatōes nō fiūt n̄ a q̄riis in q̄ria · iō exn̄s sb̄ for^a nō mō ad hui' formaz · q̄ tal' mot' n̄ eēt a q̄rio ī q̄riū · Rursus ī q̄ forē reales osuant̄ ī ēē nūa li p sūū sbz · iō ī eodē sbō nuō pl'es tales forē solo nūō dr̄ntes ēē n̄ possēt · s; ītētōnales forē q̄ fi ūt sn̄ t̄nsmutatōe m^e ad solā p̄ntiā agn̄tis ⁊ osuant̄ ī ēē p sua agn̄tia · iō pl'es ītētōnales for^a nūō · nō ē ī q̄ens ēē ī ead̄ pte mediī ·

36 tr̄ū ī talibz dicat̄ tale agn̄s ul' for^a ul' q̄poit̄ · Et arḡ q̄ q̄poitū · q̄ sīc ūū color q̄ ps dext̄ ūū d'xt̄ · ⁊ sinistra sinistr̄ ut p sp̄ciuus pbat · s; dextrū ⁊ sinistrū n̄ possēt sibi · n^l rōe sbī · n̄ ḡ° ipē color tn̄ s; tot̄ q̄poit̄ ē id · q̄ īduc̄ ītētōnales formas · = Jn q̄riū ē q̄ id agit formā ītētōnalē ī uisu q̄ ūū · au i su · s; ipē color aūsu ūū · ḡ° ⁊c̄ · = Rō dr̄ · q̄ ex ipō effcū d'termi arguē d' agn̄te · ī q̄ si gnans sit q̄poit̄ ⁊ gnatū e^e q̄poitū · si aūt gnans sit for^a ⁊ gnat̄ e^e for^a · h̄ · n · m° arguit phs ī ∧ · meth̄ · q̄ plonē po nētē sepatas ydeas · d' suietes ad sciaz ⁊ ad gnōz · q̄ illa nō gnant̄ ab ūialibz · q̄ ueī ē ī sīlibz aliis ap° · videdē ē ḡ° ī gnōne formay ītētōnaliū · utr̄ gnet̄ for^a ul' q̄poitū · si uidē uolum' · utr̄ agn̄s ad talē gnōz · sit for^a ul' q̄poit̄ · hoc ḡ° ordīe p̄ce dem' · ī hac q̄ōne · = q̄ p° ondem' q̄ id q̄ gnat̄ in gnōne for^ay ītētōnaliū · ē aliq° m° for^a · = 2° d'clabim' q̄ li aliq° m° possit q̄cedi q̄ gnat̄ ī talibz sit ipā for^a · sipl'r tn̄ ē ipz q̄poit̄ · = 3° ex hus de scēdem' ad ūitatez q̄sita · quō agn̄s ad gnōz taliū sit for^a ⁊ quō q̄poitū · = pp p̄m̄ sciēdū q̄ gnō forē ītētōnal' · q̄nt ad p̄sens sp̄tat ī rebz diffēt a gnōe forē real' · p° q̄ ī gnōne ītētōnaliū gnat̄ for^a sn̄ ppa m^a · ut ī uisio coloris gnat̄ sn̄ ppa m^a · ⁊ sn̄ ppo sbō coloris · nā color ut p̄z ex ūo d' sn̄su ⁊ d' sēsato · ē extmitas p sp̄icui ī corpe t̄iato · cor' ḡ° t̄inat̄ ē ppū sbz coloris · q̄ ḡ° ī uisio coloris gnat̄ ī corpe dyaphano · iō dr̄ hui' ītētō gnari sn̄ ppo sbō · ⁊ sn̄ ppa m^a coloris · Et hic ē q̄ dr̄ phs · ī 2° d' aīa · q̄ h̄ ē coē oī sn̄sui · q̄ sit susceptiū speȳ sn̄ m^a · sīc cera suscip̄ foraz sigilli · sn̄ ppa m^a sigilli · ut sn̄ cupro · n̄ ē · n · ī q̄ens · q̄ ūi ppa m^a

forē · ut h̄t ēē ītētōnale · sīc oīo extnea · ūt forē ut h̄t ēē reale · = 2° diffēt gnō hui' forē ab alia q̄ fit sn̄ q̄rietatē m^e · nā forē p uō nūō ēē ītē tōnale sibi ī uicē n̄ q̄riant̄ · al^s · n · sē ī uicē īpe diret · necē ē · n · in ead̄ pūcto modii ēē spēz albi ⁊ nigri · s̄ ītētōz forāz ⁊ dyametrālē · ut ī piete sil' albo ⁊ nig° · = 3° diffēt gnō hui' formē a gnōe ill' · q̄ hui' for^a gnāt̄ sn̄ ī pedimto ⁊ d'isbtiōe m^e · ī gnōne · n · forē real' m^a pp īdispōz ī pedire ⁊ d'isthiō ne aīo passiū assilet̄ agn̄ti · ut n̄ aīo sil' assilet̄ pri · s; ī gnōne formay ītētōnaliū · ut p̄z ī ymagīe app̄ēte ī sp̄clo · ū si bn̄ fort̄ sit speclz · tāta ē silitudo ymag' · ad i^d cui ē ymago · ut n° fili' pri · ī gnōne carnali · n^e dz h° alteri tātā h̄at silitudīez · = viso quō diffēt gnō real' ab ītētōnali · uolum' d'clare q̄lr q̄cedi possit q̄ ī talibz gnēt̄ ipā for^a · pp q̄ sciēdū · q̄ q̄ susceptiū taliū foray dz̄ suscipe m^az sn̄ for^a · ⁊ ī q̄ gnō taliū foray h̄t fi' sn̄ īpedimto ⁊ d'isbtiōe m^e · ⁊ sn̄ q̄rietatē ⁊ t̄nsmutatōe · m^e · pp q̄ n̄ dn̄r educi d' pō m^e ut sup' dcm ē · iō ī talibz aliq° m° q̄ce di pt̄ q̄ gnō taliū foray fiat sn̄ m^a · Sipl'r tn̄ d' loq̄ndo gnō taliū ē gnō forē ī m^a · pp q̄ ī ta libz pt̄ d' gnari ipz q̄poit̄ · ex q° ī d' potit q̄ ge nans sit ipz q̄poitū · = hus itaq̄z d'claratis uolum' d'scēdē ad ūitatē q̄sita · ⁊ d'mrs · q̄ gnō taliū foray ab^te loq̄ndo ē cū m^a · q̄ tpl'r appet · = p° q̄dē q̄ nō ē sipl'r sn̄ m^a · nā li nō fiat tal' gnō ī m^a ppa · fit tn̄ ī m^a extnea · vn̄ ⁊ ītētōes coloy ut uult om̄ ū ill' d' aīa · nō h̄nt ēē n̄ ī le s; extneū · q̄ sīc itell'ndū ē · q̄ nō fiūt tales ītētōes ī m^a ppa ⁊ n̄ li ipi colori · cui' ē cor' t̄iatū · i · cor' q̄ ē t̄iatiuū ui' · s; fiūt ī m^a q̄ ē extnea ipi colori · cui' ē m^a p lucida ⁊ dyaphana · = 2° q̄ ē s̄ q̄ditōes m^e tal' gnō · recipit̄ · n · h̄ ⁊ nūc tal' for^a · = 3° q̄ ē s̄ situatōz ptiū m^e · ut si colorat̄ ad ī p̄mat suaz spēz · ī me° · ps dext̄ illi' colorati · ī p̄ssione dyametrālē ⁊ forte faciet ī dext̄ pte mediī ⁊ ps sinistr̄ ī sinistrā · q̄ oīa arguūt gnōz taliū ēē cū m^a · = Ad arg^ta aūt ī oppoit̄ dr̄ · q̄ cū dz q̄ ipē color ūū in corp̄s vn̄ ipē color ē rō · q̄r̄ ipz coloratū uidat̄ · ipz tn̄ coloratū ūū · sīc calor ē rō q̄r̄ calidū agat · ipz tn̄ calidū agit · n̄ tn̄ h̄ sīc itell'ndū ē · q̄ n̄ plus color uidat̄ · q̄ calor agat · q̄ ut p̄z p h̄ita · ī p̄ductōe formay ītē tōnaliū · pt̄ aliq° m° dcō ab oīb' forē · ⁊ pt̄ dici gnata ipā for^a · q̄ ī p̄ductōe foray realiū n̄ sīc h̄t ūitatē ·

37 tr̄ aīa ītelligat p spēs · ul' sn̄ spēbz · = Rō° p° uidēdū ē ī q° oēs opinātes ēē ppoitā q̄ōz q̄sē tiūt · = 2° uidēda sūt ppa uniuscuiq̄z opiōnis · ⁊ ad p̄sens recitāde · = Quāt ad p̄m̄ sciēdū q̄ oms̄ inh' q̄ūt q̄ oīs cog^tō fit p assilatōz · h̄ p̄z p rōnes āntiquoy · pp h̄ · n · ponebāt aīaz · q̄poni ul' ex oībz ut cogsceat oīa · ul' ex p̄ncipiis oīuz · Jt 2° d' aīa dr̄ assilatōz fi' p spēs · ⁊ iō dr̄ phs q̄ aīa ē q̄dāmo oīa · p assilatōz · id · n · ē ītelligens ⁊ ītelligibl'e ī actu · ⁊ sn̄s ⁊ sen^le ī actu · q̄ assilat̄ pō obo p spēz · Jt · 12 · meth̄ · dz q̄ id ē ītelligēs ⁊ itelligē ī actu · Jt aūt ē · 9 · meth̄ · q̄ sūt · c · q̄ · d^t · q̄ ītelligentia ultiā regit aīas nr̄as · ⁊ oē h̄ · c · nl'lū · pter q̄ · c · q · ū d^t q̄ intell'ntia · se h̄t ad aīas nr̄as · sīc sol ad uisus nr̄os · vn̄ sīc sole irradiāte fiūt uisus nr̄os · ⁊ sīc colorata · fiūt ut colores actu ·

p spes onigat uisibi nris . sic itiketia irradiare
sr itllctu nrz . 7 sr fatasmata . fac ut fatata q sr
itlligibilia ipo sit itlligibilia iactu . Q3 dz itlli
sic . q actu ipmit spes . intlli itllu afatasibz
7 n recipit in itllu si una spes i uno itll q sol
diffunt nuo . n spe . n p acntia igbz diffint ea
q sut uni spei . h dt aute id . 6 . nluu p . q . c . g .
alii dnt q nlla fca ipssione i intllu p aliq spes
obiat ulre itllm . ut obz i ipo fatata ut in rep se
h sut ulta illi . h . q . q . q . q . dut . n . i nob puf e fata
sma . s actuz i vgiatia 7 din itlls agns . sua abst
ctoe . fac d uli impo . ule iactu . q obz itllm po
imutat ipz ad actu itllndi . ipz . s . ule abstctu s
i fatata ut p hac . q . qda linea spual itlli . afa
tate singlari . usq3 ad ule abstctu . ut ab . a . i . b . 7
ab illo uli . ultius pcedat . i intllm . ut ab ipo . b .
i . o . ut sic tot q una linea recta . a . b . c . d in pq
itlls fuit imutat ad actuz itllndi . ab uli exnte
i fatata actu suo itllndi ciato i id ule ut i obz
p hac . q . qda linea reflexa . ab ipo . o . i . b . pq
aut ulterius ipaz spez itllctam . i fatata s rez ulis . e
itllit s roz sue dsigtois . 7 sinlis q hc i ipo fatata
7 p tme . q . qda linea reflexa ab ipo . b . i . a . ut
sit tot h . q . una linea reflexa . c . b . a . ut si linea
hac oponam linee pcedeti . tuc illa et linea una .
circuflexa . oples actu itllndi . reuitete i id aq
icepit . ut iactu itllndi . sit . q . mot rect p linea
a . b . c . 7 eg mot reflex . ab ala ire sr eadq linea .
ut e . c . b . a . ut sic tot mot otinuus itllctual
nr ciuflex . q . sr linea ciuflexaz . icipiete ab eod
sig . iq ciat . q e . q . p eaq mea bis tacta . q se
b . c . usq3 huc . ulta illi . pz g mod q poit itllndi
i nob . = S3 d itllu aglico alr dt . q ect logu
recitare . n h i suma . q nlla dt spes dsuire i in
tllctoe aglica . s3 dt q p hitu gndaz sibi ihente .
cogsat oia . u duo ponut . s . ut e i hens fert in
tlls aglio p illu hitu mo nali i qdu pm itllit
qcuq3 sit id . su sic ul pa ecnia . ul dia . ul pa
itllntia . id 7 ialia fert p eud hitu no nalr
s3 uolutarie . fert at pm iulia . 7 pcaipta . 7
poit tales pcessus . ut sit linea ptesa . ab isto hi
tu . usq3 in sinre p h mea h mo . ducat linea spul
ab hitu illo ad poz itllctiaz . q . ab . a . i . b . d ina
po imutata . p hitu ducat linea ad obz i se co
gnito . q . ab ipo . b . i . c . d in 7 ab ipo obo . i se co
gnito . ducat linea i ipz id obz cogtu i sinr
sub roe ulis . q . ab ipo . c . in . d . qrto ab ipo cogto .
i sinr sb roe ulis . ducat linea . i ipz id . ut cogt
i roe signati . q . a . d . i . e . sit q3 una linea . ptend
dat . ab . a . i . e . p mea . q sut . b . c . d . n . q id e
cogsce sinre 7 ptre 7 ule . n qdu cogsat sinre
aphndat sigto q no e n n ro 7 puo qda . abta
ta fore itllcte . itlls 7 nr apphndit sinre p
illaz lineaz ... p expotas . pm
pcessus i nro itllu afatate p ule usq3 ad in
tllm . q . ab . a . p . b . i . c ... cogito nra tecio
p ule ... fatata iq cogsat sinre q . ab ipo .
c . p . b . i . a . 7 i a cogsat sinre q e obz sigte i fa
psentato ... extusa linea ab ipo . o usq3 ad . a .
extusa iudicat . i . sq3 ab sinre q2 i a . repsetat
sinre ... 7 illi ulta h exponit supr ... q pq
oia itlligit i roe sigti 7 sinlis . tuc pcedit linea

Notand q plres ponut spes . uno m spes masiua
q e i fatasia 7 i i memoria q obz repsentat . Alio
m spes q n manz n du itlls intlligit q iformat
itllm possibile . 3o m po spes 7 dr ipe intlls itllndi
Si g qr utrm oia p spez itlligat . Dnt q sit ea
q n sut realr psentia intllcui q cuiq3 m spes suat .
Si aut loqm d hus q realit sut psentia sic dr
ipe itlls nr 7 hitus . dut q n p spez pmi . s3 bn
2o mo . Et h plat . p extasitate pt q2 pot
pa 7 actue assigut aduitate . g h n ul q2 h .

ab . a . i . a . 7 sic pz q i fatata itllit sinre s ipsu . = ptar
aut iste ppoit suu sic q . s . spes n sit ncce . q2 si
sut ncce i nro itllu ul anglico . at h e roe roe at
roe obi . no sut ncce roe pot q2 ut itllctia n re
ap in gore . nc utute . ut sit efficatoz aspte . suffiat
n . e . ut caloz e suffics ad calefacied . nc iundat
n afora aqua dsiginat . nc ab aliq igne e opas .
It aitoz ddat hac poz itllndi aie . n spei . = It n
regnt roe obi . q2 no regnt ut ipz faciat . q pz . nc
ut ipz itllu repsentz . q2 n repsetat . q2 a e psens
fac ipz . pt . n . hri spes d statua hcul rome . 7 tn sta
tua et athenis . 7 sic n spes . = It ad id . spes gignit
a reb3 . s3 n n ut sut actu . g ut sut singlares . g spes
sep sut silitudines . nr singlariu . na abstcto 7
sbtiliato no dat spebz . ut repsentet ad q obz a
gignut . sic no dat spei lapidis . ut sit spes lignm .
sic nuq het spes rei ulis n cogsat ule . = It
si i anglo eent spes ocate . g infinite . q2 ht oms
spes eoz q cogsce pt . h at sut ifita ipo . siu sit r
i didiuoz . q2 mltiplicari possut i infinit . sm sit r
spez . q i mltm possut addedo alia p alia . p fo
7 sic aut ht ifitas . at d sut sibi aliq . 7 illa n pont
nuq itllige . quoz d sut sibi spes . g et uald dinur .
plusq aliq fora . q2 nlli d e ad r sui opis . = It
si spes cogscnda sit i anglo ocate sm i nob agsite
sep du aderut spes actu itllig3 oia itlls i quo e .
q . hac poz . sic arg . q2 angls cogsat p illuz hit
g oia entia cognoscat . i futa 7 otigntia 7 remo
ta ut ppiq . q2 r oiuz e eqlr se hns . It si i hoie
nlla e spes . no et itlls assilat rei itllcte . cu ti
oms ocedat assilatoz itlls ad obz . h . n . nt e i intllu
receptu . It intlls aglicus i fita poss itllige
p illuz hit . q2 e r oiuz q pt itllige . 7 ponit ab es .
dnt . n . q ut e relat ad extiora . sic e illoz rep
setat . s . no q e in hens . dut i uni pmi obz nalr .
S3 ad has roes possez ista respode . ad p . n . pt d . q oia
cognoscat . s3 no sil . 7 eod m angls . q2 actu sil n cog
sat n ea ad q se ouitit p illu hitu . occasioe supta .
ab extinseco . ul ab ipio uotas 7 h sut fita . otigntia
at 7 ncca no eod mo cogsat . s3 ncca sat ee inu
otigntia at sat ee mutablia . io sut icta . nc oia
futa cogsat . q2 no pt se ad oia aplicare . n occa
sioe supta ab extiori ul ap pno . s at dirigat p
aliq excitas . i id futuz . cognosc ei eez s3 ipbablr
q ad ee . 7 ad hc poss igrare pcessu caz q solus ci
saret . ipe at igraret . q2 dfic sibi occo icatatia ad
id . 7 directia ad cas illas . ad alia d hoie dz q assi
lato fit p actu itllndi . = Quis a sit posset ad
istas roes respode . coz tn respoiones no mltu co
gut . = Ad pm g dz . q roe obi psetadi e spes ncca
q2 lap no e i aia . nc ee pt . io e ibi spes lapidis . q
aut dz . q obz no reddat psens p spez . no e ad poitu
no . n . dicam nos . q stus faciat obz psens sbalr .
ita q ei sba sit cora oclis nris p spez q e i aia s3
dms q e psens i roe obi . q2 spes e ei silitudo . 7
sic res e psens . sue silitudi . 7 p eaz e psens illi i q
e silitudo . sic dms obz . p spez psetari . dz g obz
ee psens . q2 ei silitudo e psens . 7 n q ipz sbalr
sic psens . s3 e i sua silitudie sic i sigo ul sic i y
gine . = Alii dnt q aia no p spes nc p hit in
tllit ad . nc p ad ad . s3 p sua eez . no ut psetate
s3 ut opatez . 7 itllntez . itlligit ea q itllit . set
applicado aspectu ad obz . elic actu suu . sic 7 uotas

agit h recipit . g cu itlls sit po pa . oz q re
cipiat insua acoe 7 h e spes q cat ... i actualr
7 intllu q iformat ad actu itllndi . ex q pz q no
e sile d intllu 7 d uote . = 2o pz ex roe itlls agetis
q2 cu itlls agens ponat tn i aia q i anglis oz q phat
sua opatoz i ipo itllu po . h ne a n educe spez
= 3o pz ex dtnatoe poy q2 p dtnata ad agedu
n pt age n dtnet p ad q ica recipiat s3 h
n e n spes q dtnat . h uelz q dz q cuc spes
itlligit pncipalr 7 n p . q2 n ponit n caq istru
mtaz 7 disponent n caq agens pn .

no agit actu suu nc elic p hitu . i h tn e dria . q2
uoluntas psente obo . libe egdit iactu suu . itlls at
ex nccitate . = Circa cogones g h . q sut dclanda .
q 7 illi dclant . = p q incogtoib3 e ordo . = 2o q e
ibi supma cog . = 3o q e t . infima . = 4o q i fima e
origo aliaz . = Ad pm sic . no sut pla i aliq nlr .
n ordinate sit i illo . sic . n . e uegetatiu . sesitiu 7 i
tllctiu i hoie . s puis 7 pstius . g 7 ipli cogtoi est
ordo . It oia cora hnt ordine . s3 si e ordo i mfa 7
e ordo i mfa . s3 itllua sut mfa coruu . tanq nobi
liora . g meis . 7 i eoz cogtoib3 . e ordo . nuq g e
stat i spualib3 n sit cu ordie . = Ad 2 . q sit una
supma cog . 7 h e itllctia ondit sic . ul e ordo sut
mea 7 exma . g supm 7 exmu . It ul e ordo i puis 7
pstius . g ad simplr puis 7 supi . It e dare supm
cogscable . s . dm . g supma cogz . q e fixa r sup
mi finis 7 fixi . It na actualitatis sbaz itllctiuaz
n pcedit i infitu i sursu . nc indorsu . g e dare
tinu supm . sup q no se extndit . = Ad 3 . sic pce
dit . s . q sit infima . q2 ia pz q sut duo exma . g
altm e infimi . si . n . e un q rioz 7 reliquu . It attig
h na supmu . s . dm . g 7 ifimu . It si no e dare ultia
7 i fimaz . nc e dare pma 7 supma . = Ad 4m . q e cas
i fima hac . ut origie 7 basiz . 7 fudamt . 7 sciaru
aliaz q e pa inpcessu cogscedi . s3 ultia i actualte
7 q h tnscedo suaz in ondit sic . pm i qlz gne tns
fudit i oia illi gnis . ut si lux e basis et fudamt
oiu coloz . oz ipaz ee i oi coloze . s mag 7 min .
g 7 pa 7 fudamtl opo . tnsfudit se i alias . It si
aliq sit opo q no fudet i infim illa . n e mea q2
no ht aspectu ad exma . s3 no e exma q2 d illa
dms q e basis . 7 illa uolum no fudari i alia . It
i oib3 corb3 uidm q pstiora radicat i fudamtali
radice . un fruct 7 flores . rami 7 folia . no egdiut
tnos radicis . s3 s ipaz mfat . q ex radice oliue n
palma . s3 oliua oritur . 7 flores 7 rami oliue . 7 ex sele
aliaz . gnat fet s latitudie fet seis . = px g . e m
q sic fundaml 7 radical cog . dnt . n . q e expieta
sui ee . ul ppe exnie . 7 h expietia e cetr sup q
uolut spa . 7 mot ei . tota cognis . q . cardo i q uit
hostiu . 7 q . sciaru oiu cogton . g . n . dubitat se
ee . dubitat se itllige . 7 dubitat d oi a . s . utr dor
miat ul uigilz . 7 sic d alus . Et ex hac cetit ar
bor cognis intllctie 7 sesitie . 7 h e i aglo . q . se
sitia cog nal i hoie . 7 i aglo . = Ex huis pmissis
ocludit . q . s . q nt recipiedo . oio a reb3 . itlls itllit
suu obz . po q2 i ai na . i uenim suffia oiu q sunt
ncca ad ei opoz g 7 i na itllctia sufficiet est
q eyd ad itllnd e nccz . = It sic uidem q color
ht utute opadi . s . imutadi organu dispoite . 7 sic
e i oi fora nali . = It ignis psente pa uo no idig3
aduitorio . si sit passiuu pportoat . s3 ht ex sua
fora ut possit egdi iactu suu . nt recipiedo ab
ext . g 7 intlls . ul et i feliciori ai fora nll . 7
mag tinuta fora q3 alia . ul e potus exse opa .
psente obo . no g indig3 ut ad nouit recipiat
nc spez nc ad ad . ad h ut opet s ppa opoz = It
na no dfic i nccius . 3 . d aia . ul dt arz . 7 na sep
dcissi alib3 organa . ad pgssuz si hrent aia mot
pgssiuu . id dic . 2 . d ce 7 m . q na dcissz stell or
gana ad pgssu . si pse mouent . g eod mo na
dedissz itllui spes . si ncce eent ad suu opz . nc
oprtet q ea recipet nouit . q2 g n dat n g iaz .

= e pz ex assimulatoe . q2 n pt gndare silitudez n res
ipa . q2 silitudiez mea n gnabit n ego . s3 actus i
tllndi e p eos silat rei . g p oz q ad sit ipo aqua
egdiet roe au assimulat . q2 asola ee . no . Ex hus
g dut q oz itllctu spe i formari i gcuq3 itllctoe
nc ualz q dnt alii q talia sut realit psentia . q2
differt ee psens sb roe entatis 7 itlligibilitatis .
l3 . g sit psentia i re n sb roe obiua . s3 h fit p spez
h e ualz eod m d silitudie . q2 silitudo receptiua
ul real nt fac s3 silitudo pportois 7 conformitatis
q fit p spez i intllndo .

ea i suo ope . s3 ddit sibi na oia ncca . g p ea q ht
aia . s . p sua eez pt opari . 7 p sua utute . = It h
i diget intlls huan spe . ppt psentatoz g 7 aglic pt
roe . g agls d nocte no uidet hoies . q custodit nc
alia cose . q2 tuc n pt recipe spes . cu no mltipli
cet spes in tenebris . = It angls ulo pietet n ui
det . q e q roz . = It oe corle agit s angls . q2 ba
sis opomis et i obo se diffudete . 7 angulus i uidete .
s3 nlle linee tinari possut ad spuale . g nllo mo
corle . pt imutate spez i aliq spm . = It spes n e
ncca ut actu eliciat . q2 ia itlliget . It spes n e
ncca ut opoit ex spe 7 po itlligat . q2 sic spes ageret
pte itllctois . 7 sic i po itlliget ad sin . Est g ordo
iste . po itllit itlls siu exmaz . 2o exma rei idiui
duate . 3o itllit ea q sut i re . s . ulitate sinta albu
7 nigr 7 aa hui . = Q hac poz ar qnt ad pnle sui .
s . q hoc q dt intllm itllige . sn spe 7 sn hitu . po
q2 ul . q sep actu itlligat . i q semel itllex . ex q
p sua eez intllig . q2 ee sua sep e sibi psens . = It
obz pt ee . sbalr 7 realr sensui . psens . no at in
tllui . q2 lap no e i aia . g itlls no pt hre obz
psens . q2 p spez no e psens sie nc p se pt itllui
face psens obz . = It assilato e nccia s os opi
nates . s3 tu remoues spez p q fit assilato . p qd
g fiet assilato itlls ad intllle . = It ut dnt assi
milato fit p actuz q mag assilat q hit ul spes .
tuc ar q actu istuz sic ipi arguut q spez . dt .
n . fit unu ex actu 7 po . ut ex oposito eliciat act
itllndi . dt po nuda no assilata . elic illu actu . n
p mo q2 tuc act facet pte itllctois . q e flm ap
eos . 7 i po elic pte itllctois . 7 sic n assilata itllit .
7 i ad q intlls itlliget . s . act ille . n assilat act .
ut oposita ex po 7 actu assilate itlligat . g relinq
alta ps . ut p se po nuda actu itllctois eliciat
7 h e ncce dice p dca . 7 p h q no e posle ut id sit
act 7 po opadi . sic no e posle ut id sit act . 7 istmt .
q fit id opus . nc e id caloz . 7 ei calefco ab eo eli
cita . q2 no e posle ut ad faciat se ipz . q2 ia eet
s q facet . 7 no eet s q fiet . g no e posle ut act
itllndi . assilet . 7 assilat p actu itlligat 7 eliciat
eud actu . na act pcedet se ipz . 7 eet pn q id
actus fiet . g ncce e itllige . p ul poz nuda . op
eliciete . q intlligam ipz actu eliciat . 7 p eu poi
assilata . q ius sit sil tpz q l3 hoz . sic puis itlligo
caloze potete tale face . 7 calefuciete . q cale
fcoz . ul passu assilat p calefcoz . qbz poitas . ar sic .
Si po nuda i illo assilata ul i nouata . pt act
elice . g qz q ht poz . pt oia itllige . g aia nu
da . ut tabla rasa . ht tn d scia . sic q cuq3 aia . q
i ipi ofiti uidet . q . s . d scia os hnt equ . q2 nlls
ht ad . q2 nt e i aia . q sit hit ul spes . s eos . nc rema
net ad p actu itllnd . n sola po ofigata p actuz .
7 ad aptata ad facili itllnd . si se ouitat ad itllnd .
7 applig se ad itllle facili . n . pt itllige . sic q
pus . 7 e aptoz . ut se possit uelocit applicare ad
id itllile 7 ouite se sic q puis . = It tn hret d
scia . phye 7 oiu r nouitia . rustic q doctor . q .
i ipi ofiti uidet . q2 nc iste nc ille ht ad . q
sit hes ul hit ul act . qn no osidat actu . s3
excitat ht poz aptore . 7 p h uelocie ad ql3 su
bito itllnd . q hac no excitat . io mag sciet
dr . 7 q2 natia ht aptata . 7 i pecamta ruda ficatiua
sut remota ab illo q e excitat i phya . cultor

cuius agens est ignem calefaciens actu in potentia ad ignem
ille e pmt no in natura rotunda — Item ipse
q n hns formam opans op illa g n hns sciam
ne habitum n actu intelligendi no pt opari p formam
recipiat q opet g oz q intells recipiat ad
spem ut sit actu tanq forma alias n potest opari
sic n hns forma caloris no pt calefacere — Sz
dicit q forma aq e act intelldi e aia sufficiens ex
se ad actu eliciendum et io nunq e aia n potest intellige
dum mo psentes obz et removeat phibens — Item
sic filix se hns nunc et prius q n pt prius nec pr̃a s
aia filix se hns nunc et prius q nunq ab recipit nec
inovat p ab recepte g si prius n pt intellige nc
pr̃a — ad h dicit q ipa in se filix se ht sz no e
psens obz q no erat psens prius ut nc uult et prius
noletat ut nc e remotu phibens ad q prius n erat
et sic no intelligit et tn n intelligebat prius s potens erat
[illegible]

figuris et motibus intellige hunc individuum esse hominem. Item possemus scire aspective specierum mutationes [illegible]. Item possemus intelligere clare corpus Christi vel saltem sub specie esse in sacramento eucharistie, quod tamen scimus nos nescire. Item sciremus omnes partes interiores. Item dispositio medii dyaphani et pupille est ratio specierum sensibilium, ergo solum suscipiunt species sensibiles visibiles. = Secundum hoc non cogit, quia angeli hic iacere et tamen possunt mutuo se videre per species, ergo species possunt se multiplicare per medium dyaphanum, quod verum est in substantiis separatis que non sunt accidentium sensibilium corporalium involute vel operte. Sic ergo patet quod arguitive intelligimus substantias et illius cognitionis per silogismum concludimus per illas alias effectus earum per talia et talia accidentia: arguo hunc esse hominem et scio quod est homo, concludo quod hic homo est rationalis vel sic figuratur et sic de aliis accidentibus. = 2o declaratur quod omnis similitudo est rei generantis, sicut quod albedo non gignit similitudinem nigri vel calidi vel sapidi. Quod ideo est ostendendum quia putari posset quod similitudo substantie in virtute est in similitudine accidentium et quod intellectus exprimat eam ex similitudine accidentis in intellectu existente. Quod ergo non possit exprimi probo sic: quia unaqueque forma gignit sibi similem, ergo et albedinis species existens in intellectu gignit speciem albedinis non substantie. Item similitudo iam non esset similitudo nisi species expressa ex specie albedinis esset similis speciei albedinis. Item cum in intellectu sint species multorum accidentium hominis, scilicet species colorum multorum et sic partium et species vocis sue et alie huiusmodi, tunc aut exprimitur species substantie forma a specie albedinis aut a specie ruboris faciei aut a specie soni sui, aut conficiatur ex omnibus. Si a specie isti non est ratio quare magis quam a specie alterius. Si ex omnibus aut est una ex omnibus confecta vel multe ex multis, quorum quodlibet est irrationale. Sic ergo non potest dici quod species substantie fiat ad intellectum ut prius probatum est. Dicunt tamen aliqui quod fiat sed a sensu non percipiatur quia fortior motus sensibilium impediat, vel quia sensus non est perceptivus substantie quamvis habeat eius speciem. Sed probatum est quod non sit species substantie nec per se nec a specie accidentis expressa. = 3o declaratur quod unica species non potest esse plurium, quia plura in quantum plura sunt dissimilia, ergo non est una eorum similitudo; sed species est similitudo, ergo non est una plurium. Item non est dare duos homines similes in figura vel colore, ergo species albedinis huius hominis et illius diversificabuntur et diversa gignentur. Ergo multo fortius multitudo accidentium est diversa a multitudine accidentium alterius. Item non est species ipsius substantie sed accidentium sunt diverse species, quia modificate diversimode in figura et gradu colorum et aliorum; ergo diversorum individuorum sunt diverse. = 4. declaratur quod species singularium sunt in anima, quia probatum est quod singularia apprehenduntur intellectu. Item species albedinis que est in fantasia gignit speciem in intellectu, supposito quod in intellectu sit species, quod superius est probatum; sed species que est in fantasia est singularis, ergo et illa que est in intellectu. = Quinto quod abstractio intellectus agentis est ratione subiecti non obiecti, quia agens ex specie que est in fantasia exprimit sua virtute speciem et reponit in intellectu possibili, et sic facit eam in subiecto spiritualiori et spiritualiori, et sic est ipsa spiritualior quoad subiectum, non quoad obiectum, quia singulare representat ut est probatum, quia singularia intelliguntur. Item intelligere obiectum alterius modi est actus intellectus possibilis non agentis, quia est intelligere naturam communem preter conditiones; intelligere autem semper est actus ipsius possibilis. Item species in intellectu angelico est abstractior quam in intellectu humano, sed omnes concedunt quod angeli apprehendunt singularia; ergo species que est in intellectu est rei singularis, ergo non est abstracta ratione obiecti quia est singularis, sed ratione subiecti quia est intellectus

angelicus. Item intellectus agens intelligit circa ergo per species [?]; sed alie species sunt rei quantitate et mensure, ergo species rei quante est non quanta et in subiecto non quanto, representat tamen quantitatem. Patet ergo quod abstractio speciei a specie non est ratione obiecti quia est rei singularis, sed est ratione subiecti quia est in subiecto minus materiali et in spiritu immateriali, et tamen quanta et materialia representat. = 6o quod due species omnino similes non sunt in eadem potentia nisi sint diversificate per modificationes quantitatis, numerum et figuram vel per alia huiusmodi. Et declaratur hoc primo per argumentum, et autem dicitur quod aliqua [?] non potest sigillari duabus impressionibus similibus. Et autem [illegible] quod anima suscipiat species rerum solo numero differentes, per quod suscipit primam non differt ab recipiente aliquo. Item 3o Physice: impossibile est idem moveri duobus motibus eiusdem speciei, ergo nec duabus speciebus informari. Item non sunt due albedines in eodem sed efficiuntur una, ergo nec due species omnino similes. Item duo puncta sunt unum punctum nisi differant situ, ut patet in 4 Physice capitulo de vacuo, et due dimensiones fiunt una quia non distinguuntur origine. Ergo sic est in speciebus. = 7o quod nulla species est in intellectu que non representet universale abstractum ut est abstractum, quia species que est in intellectu est similitudo illius speciei que est in fantasia, sed illa est accidentium rei singularis, ergo et illa que est expressa ab ista est rei singularis. Non enim potest gignere species fantasie dissimilem speciem in intellectu nisi solum diversitate in abstractione puritatis, non representationis. Item natura speciei communis non est una res in pluribus individuis, sicut est una anima in pluribus partibus eiusdem corporis, ergo nec potest ex una natura communi una species sibi correspondens generari. Item probatum est quod substantia non gignit speciem per se nec species substantie potest gigni a specie accidentis que est in intellectu; ergo substantia communis ipsorum individuorum, que est genus vel species, non habet similitudinem in intellectu sibi correspondentem. Nec albedo in communi habebit aliam speciem quam albedo singularis in ipso intellectu. Item pari ratione esset una species in intellectu albedinis singularis et alia albedinis universalis. Item abstractio speciei non est ratione obiecti sed ratione subiecti, ut patet ex quinto articulo; ergo non representat obiectum universale sed idem per speciem magis abstractam, non solum est species rei magis universalis alia a specie rei singularis. = 8o patet quod species rei singularis sufficiat ad intelligendum universale. Primo quia in singulari intellecto est substantia sua quam potest considerari sub hoc gradu sub quo est singularis, quia gradus singularis actualitatis facit hunc esse individuum, et est etiam individuationis. Potest in eadem substantia considerare sub gradu actualitatis speciei que est ulterior, et in gradu actualitatis generis superioris usque ad supremum. Ergo autem oportet dare quod tot sint species in intellectu quot sunt modi essendi in re intellecta, et quod cuilibet respondeat species aliqua diversa a specie representante rem in alia actualitate, aut oportet dicere quod diversis modis essendi duobus vel tribus respondeat unica species. Ergo pari ratione quatuor modis essendi vel quinque vel pluribus potest unica species respondere, et sic omnibus modis essendi et omnibus actualitatibus potest unica species representans sufficere intellectui, ut per unicam speciem rei singularis omnia que sunt in ea intelligantur. Item superfluum esset quod si angelus intelligat angelicum [?] quod habeat unam speciem representantem in esse singulari ipsum angelum intellectum et aliam speciem que representet ipsum in esse specifico et aliam que representet ipsum in esse substantie. Ergo a simili superfluum est ponere diversas species cuicumque intelligenti per diversos modos essendi eiusdem rei; sufficit ergo una species pro omnibus gradibus actualitatis diversarum eiusdem rei intellecte. Sed illa est unica species rei singularis, ergo illa sufficit. Item probatum est in precedenti articulo quod nulla est species rei universalis et abstracte in quantum est abstracta, ergo per speciem rei singularis necesse intelligitur universale. Item patet ex primo articulo quod substantias intelligi-

arguitive; ergo ex cognitione rei singularis possumus arguere universalia et abstrahere ea a singularibus. = Ex predictis concluditur veritas et solutio questionis, quod scilicet concedendum est quod singularia eiusdem speciei non apprehenduntur vel intelliguntur per unam speciem, quia patet ex 7o articulo quod nulla species est que representet naturam communem; sed intelliguntur per speciem singularem rei; sed species ipsorum singularium sunt diverse diversorum, ut patet ex 3o articulo. Ergo necesse est quod habeat intellectus diversas species ad diversa singularia intelligenda. Nam si aliquo modo una species pluribus singularibus responderet, hoc esset in quantum est ad unum; sed in quantum sunt ad unum non habent aliquam speciem que sit aliqua species illi communis. Ergo nullo modo unica species correspondet pluribus. Item species substantie nulla est in intellectu, ut patet ex 1 articulo; sed si aliquo modo haberent unicam speciem, illo modo haberent, scilicet que representaret substantiam in qua omnia individua communicant. Item species eiusdem accidentis in duobus subiectis est diversa, ut species albedinis que est in Sorte et species albedinis que est in Platone sunt diverse propter diversitatem forme in qua fundatur et propter diversitatem graduum et aliorum concomitantium ipsam albedinem. Similiter species aliorum accidentium in diversis subiectis existentium sunt diverse. Sed in intellectu non sunt species nisi accidentium, ut patet ex 1 articulo. Ergo diversorum sunt diverse. Patet ergo propositum satis evidenter in intenta questione [?] expositis. = Ad primum argumentum in oppositum dicendum quod autem satis in virtute quod diversorum singularium diverse sint species, quia different penes accidentia. Hec individua substantie et accidentium in eis existentium, quia in alia figura et gradu est albedo Sortis et Platonis, et accidentia alia sunt et diversa. Ipse autem dicit quod si individuum differat a proprio penes accidentia, sibi quod potest recipere speciem a specie recepta, a proprio quia different in accidentibus. Sicut enim differt hec albedo ab illa, scilicet in accidentibus que sunt figura et magnitudo subiecti et huiusmodi. = Ad 2m dicendum quod albedo in hoc et in illo diversa sunt, ideo ab hac et ab illa potest suscipi species in eodem. Aliter non simul esset species duarum margaritarum in eadem pupilla, cuius oppositum experimur, et tamen albedo huius margarite et illius est eadem in specie; et si ponatur quod sit in eodem gradu albedo utriusque et in eadem figura et magnitudine, nichilominus est species utriusque in eadem pupilla; aliter non simul possent videri due margarite similes et equales. Unde patet quod sola diversitas in situ sufficit ad hoc quod due species individuorum possint esse in eodem. Concedo tamen quod eiusdem rei omnino non possunt similes species gigni sive in eadem potentia manente prima. Eadem autem ratione sit quod non possit alia species generari in eadem potentia manente prima [?] esse aliquam, nisi sit eadem numero bis presentata, ut si maneat species huius margarite in ymaginatione, si iterum videatur non concedo quod iterum species generetur in potentia in qua est precedens species. Sed duo individua non sunt unquam tante similitudinis ut non possit species generari de specie quamvis habeat de primo, quia aliter non simul posset videri due margarite similes in figura et equales. Non enim videntur per unam speciem quia videtur utraque, quamvis altera absentaretur, cum eadem species habeatur absente ea que est [?]. Et notandum quod quamvis [?] intelligimus per species singularium, non ergo oportet quod illarum quidditatum sint species eis correspondentes, ut patet ex 7o articulo, sed ex specie huius singularis intelligimus omnia que sunt in eo: quod sit homo, quod sit animal et cetera. Nec oportet quod prius novit hec omnia per speciem unius singularis quod addiscat eadem per speciem alterius singularis, sed bene potest ipsa intelligere per quamcumque speciem cuiuscumque singularis. Unde experimur quod per speciem Petri incipio speculari hominem et animal et huiusmodi alia, et facimus per speciem Pauli reflectendo intellectum ad Paulum, et in procedendo ad intelligenda omnia que sunt in eo.

= argumenta que sunt pro parte ista concedantur, excepto primo, nec dicatur quod substantia gignit speciem, quod patet ex predictis esse falsum. Quod vero dicitur actum posse agere, dico quod substantia nuda ut est substantia separata est potens gignere speciem, sed substantia induta accidentibus sensibilibus non gignit speciem, quia involutio accidentium sensibilium indutorum impedit gignitionem substantie indute quoad speciem gignendam. Et hoc ideo quia sicut substantie separate solo intellectu apprehensibiles per substantias non presentes intellectui, alias faciunt se presentes per accidentia non sensibilia sed intelligibilia, sic substantie sensibiles per accidentia sensibilia faciunt se presentes cognoscenti. Sed dices ad hoc quod in sensibilia se presentant per accidentia sensibilia. Hoc ideo est quia habent accidentia sensu apprehensibilia, et propter hoc non concluditur quin habeant substantias intelligibiles potentes gignere actiones intellectuales, scilicet species quidditatis in intellectu. Ad hoc dicendum quod consequentia non valet quia substantia non gignit speciem substantie est. Hoc unum quia quod non operatur per modum sue substantie nec potest aliter operari, nisi per quod in sua substantia est modus determinatus virtutis. Substantia autem sensibilis, quia est sensibilis, ideo operatur mediis virtutibus sensibilibus, ut patet quod ignis operatur per caliditatem que est qualitas sensibilis, et mediante illa se multiplicat in aliud subiectum calefaciendo. Similiter et per illam se presentat sensui, scilicet per speciem caliditatis. Species ergo caliditatis est species substantie ignis [?], quia quamvis sit similitudo ignis est tamen causata a substantia ignis, quia substantia ignis est causa caliditatis et per caliditatem est causa speciei caliditatis. Similiter substantia colorata gignit speciem suam mediante colore, et illa est similitudo coloris. Colligendo ergo dicta resumo quod substantia sensibilis non gignit speciem nisi accidentium sensibilium, quia non operatur nisi sensibiliter et per accidentia sensibilia. Et sic patet veritas questionis.

[illegible] tum sit dare sensum agentem. Et videtur quod sic, quia sicut 39
Philosophus in 3o de anima in omni natura est dare ad quod est omnia facere et quo est omnia fieri, sicut est hic in omni natura et etiam in natura sensitiva; ergo in sensu non solum est dare quo est omnia fieri, quod potest dici sensus possibilis, sed etiam sensum quo est omnia facere, quod potest dici sensus agens. = In oppositum est quia si esset dare sensum agentem eadem ratione appetitum, sed si esset dare appetitum agentem, quia agens semper esset coniunctum suo passivo, semper appeteremus. = Dicendum quod in hac questione difficultatem faciunt verba commenti in 2o de anima, ubi commentator videtur velle quod sit dare sensum agentem; unde ibi dicit quod sensibilia non sufficiunt ad movendum sensum, et ideo oportet ponere aliud a quo in actu virtute hoc fiat. Dicit etiam quod circa hoc tacuit in sensu quia latet et posuit de intellectu quia apparet. Nam causa quare ponimus intellectum agentem est quia fantasmata sunt intelligibilia in potentia, ideo non possunt movere intellectum possibilem nisi in virtute agentis, ideo ponimus intellectum agentem esse, in cuius virtute fantasmata movent intellectum possibilem. Sed sicut fantasmata sunt intelligibilia in potentia et non in actu, ita sensibilia ut dicit commentator sunt intentiones in potentia et non in actu; sicut ergo hic quod est in potentia non movet nisi in virtute alterius, sensibilia que sunt intentiones in potentia non erunt in actu nisi in virtute alicuius agentis. Oportet ergo dare sensum agentem in cuius virtute intentio in potentia fiat intentio in actu, sicut dicimus intellectum agentem in cuius virtute fantasma quod est intelligibile in potentia intellectum possibilem reducit ad actum. = Sed propter ista verba si bene considerentur non oportet ponere sensum agentem. Ad cuius evidentiam notandum quod sensus agens tripliciter potest accipi: vel quia facit actionem, vel quia ad eum sequitur aliqua actio, vel quia dat sensibus quod agant. = Si primo modo queratur utrum sit dare sensum agentem, id est quod sensus sit aliquo modo ratio sensationis sive actionis sensibilis, ita quod virtus visiva sit aliquo modo ratio visionis quam causat visibile in visu, sic planum est quod est dare sensum agentem, quia ut dicit Augustinus 2 de Trinitate visio gignitur ex visibili et vidente. = 2o modo potest dici

sensus agens. no solu q2 e po actiuis. sim li q ex pte cei sen ipe forat aliq actoz. r h i mo e dare sensuz agntez. q2 ex actoe q ht sensibile i sensu ipe sensus format aliq acto. q2 uidicato d re sensibili. iudicare at ad actoz ptinz. ut d 9mi i 2o d aia. li istis duob3 modis. no loqm ad psens d sensu agnte. 3o mo pt d sensus ages ex h q dat aliq uirtute ipis sens ut agat. r sic loqm d sensu agnte. Et isto mo negam sesu agnte. n. n. e aliq sensus. nc e aliq po aie. icui uirtute sensibilia moueat sensuz. sic e aliqs itlls r aliq po aie icui uirtute fantasmata mouet itllm polm. e Est tn bn dare ad agns ut puta motor celi. ul ad agns a. icui uirtute forme sensibiles imutat spualr sim iten onalit. r h e contra 9m. li q2 tale agns. no e in sensu tanq ad depdens a sensu. nc e sensus nc aliq po aie. io n pt d sensus ages sic dz itlls agns. q2 si itlls agns sit ad aie sic e s uitate. sui sit separat. s errore 9m. sep tn id agns tale icui uirtute fantasma agut in se itllm polm. pt d itlls agns. q2 qd itlluale est. Q3 aut sit dare ad agns in cui uirtute sensibilia agat in sensum. ondit. q2 forma sen dupli se mltiplicat. s. mal r imalr. mlr put agit i 9piuz. imalr qd put agit in sensu. s3 ipz age mlr r corpe r ipz alterare maz. n 9petit ei sensibi n uirtute superioris agntis. ut i uirtute sup celestis corpis. q e pm alans nc alat. Sig calid q e calid inactu. no pt calefacere. n i uirtute superioris agntis. ut i uirtute celi. cu ipz calid n sit itnto iactu s3 ipo. mlto mag n potit face itntoz i actu. n i uirtute alicui superioris agntis. q e motor celi. q2 p mot celi no sol diuat. r puent usq3 ad h sensibilia. i fluentia celi. s3 p hu mot puenit usq3 ad h sensibilia uirtus motoris ei. itaq ista sensibilia. ad posse i uirtute celi. q e corpus. r ad uirtute motoris ei. q e sps. sic apz ignoe qiatoz. q tn uirtute celi sic no possi n 9airet i ad h ut motoris ei. Ad arg i 9pu dc. q i oi na e dare illas duas. ita q si e i dare ad q e oia fi. e i dar ad. e i dare ad q e oia face. s3 id q e oia face. no sep fortat id nom. cu eo q e oia fi. nc sep e i ead. ut si ma passi. e cara sia oia fi. n dicem q ma agns sit oia face. s3 e dar ad agns ut aroz. q e oia face. sic si sensus passi e oia fi. no oz q sit dar sensum. q sit oia face. s3 e dare ad agns. ut motore celi. ul ad ad agns icui uirtute h sensibilia mouet sensum. na q i aia h duo id nom sortiat r i eod ee hant puenit ex nobilitate maxia ipi aie. Q3 uo dicebat de 9ni. ia p3 p ea q dca sut. Q3 uo dicebat d appetit. sic ee dare appetitu agnte. dc q ton aphnsu est motiu uolutatis. si at n nctatr ipaz. h e q2 uotr aliquoz uolibliu. pt dtiare se ipz. no oz g dar aliq aliu appetitu agnte.

Vtr hit gnet ex uno actu r ex aliis augmtet.

Vti q sit. q2 ad fac pm actus. ali g actus super ueniens. ul aug3 id q fcm e. ul fac ad. si aug3 hetr [illegible] si at fac ad. no fac ad spe. cu sit actus illi similes. g ad nuo. duo g diusa nuo erut i ead q e [illegible]. Contru e q2 iustus pt face act iustitie [illegible] g actus iustitie q fit ab iniusto maiore i isto [illegible].

r iiusto. hzet n ee sit iustitia r iniustitia. n g [illegible] act ad gnat hitu. dc q aliq sut hu [illegible] ras. q pm act iduc totaz ee hit. r alii act sequentes augmtat r pficiut. q fcm e. no tn i p actu nic dca hit. q2 e d facili mot. ad hu at 9 [illegible] to3 adducit q oz eu alem ee uers. q2 ul mlq ex siis3 actib3 quntucuq multiplicatis. ad gnat hit. vl q un solus act ad gnat pfcm hit. vl q pmu actus adgnet ul relq act apponendo augmtent. s3 p ut dnt e flsm. 2m e impole relige g una 3a q pm act ad gnet. r alii p ea3 augmtat r pficiut q gnat e. s3 si pm act ad gnat d uo hitu. ul d ipa ee hit. cu ipa ee sit sip. oz q tot gnet. cu sip pte r pte no hat. Dat at ipoz hitu. e statu s. initiu pgssuz. pfco3 r excessuz. ut i boni e p seuantia. gntia. tepatia. r heroyca. diffe at pseuant agtin q2 ad pseuatia3 suffic n cadere. pseuans qd. magis passioib3 ipugnt no cadit. s3 qtinet no solu3 n cadit. si i uicad. r plus e uicere q n cadere. tepat uo ht ad ult gntie. na si qtinens uic. h e cu dolore r angustia. tepat at r delectabilit passioes supat sm les heroyce uo os excellit. na ille dicit e q dnat r din. cui no sol e delectabile bn facere. q2 n solu absq3 tristia r dolore oms passiones sensibiles supat imo q no sentit eas. s3 e bon sup huan mod. sic dicebat pam d hectore. q ita bon erat q no uidebat fili mortalis hois. Et huic uirtuti sic excellenti i malitia respod3 bestialitas. r aliis gdib3 i uirtute respodet i alii gdus i malitia. ut i tepatia i tepatia. i 9tinentia 9tinentie. i pseuantia. pseuantie. 9sistat g hus gdib3 dc e s sniam pdcoz. q pm act bonus fac initiu i bonitatib3. r pm act malus i malitiis. ex p g actu gnabit pseuantia. sequentes at augebut q fcm e. ita q ex pseuantia fiet 9tinentia r ex 9tinentia tepatia. r ex tepatia uirt heroyca. oia. n. h. ee no diffunt s ee3. s3 solu s p fcm r i pfcm. ad gnat g pm act s istoz po3 tota eem forle hit. n tn ad gnat hitu pfcm. q2 hit no sol d ee3 forle. s3 i d ee3 cu pfco ee. Sz h. po cu h q iplicat mlta dubitablia. q2 9tinentia no uiq possit fi tepatia. s q magni ponut d quo qd assend sit no e psentis speclatois. tn ut diximus. pt h oia dubitablia q iplicat illi no ee na. q. n. sit ee gdus i boni3. r ee i malitiis put assignati sut. uer e q2 h tdit phs. i n. eth. Sz q ex uno actu morali iduat ee forle ul qlitas aliq. no ui hre uitatq. q2 sic uidem i nalib3. n statu ut agns 9 pinqt passo. iduc ico ee3 fore. na i iducto fore e mutat ee. q psuppoit motu. s3 motu ut p3 sep psuppoit mensurat tpe. io ois fora nal i iducat psupposito transmutatois tpe. r quuis no sit oio sile de actib3 adgnantib3 hitu. r d agnte nali i iducte formaz. tn q ad h ptinet e sile. q sic agns nale no statim ut 9 ppiquat pao i iduc formaz. sic un act n statim iduc ee3 fore hit. r phs i assilat hit q fiut i po iis aie hitib3 q fiut i corpib3. ut sic ex frequentia ambulare hilitat man in re r fim arthorisc. sic ex frequentia bn agere hilitat po e re r fim boni. Hus aut oib3 plitatis i gdiem ad q03 r dms. q i gnone forlis hitus. actus qdruple sic hre posset. q2 ul act pmus statim induc hitu p fcm. vl pm act ad induc. r alii hit s augmtat. q induct e. vl act qncuq frequentia

nsq ad gnare hitu [illegible] pm [illegible] q si sib3 ht diffi aliq ee suscepti3 hit. act pm [illegible] d ee forlis. s3 [illegible] diffi [illegible] hit. r s ea act sequ [illegible] predictum remissa diffi ee ee3 fore hitus iduc ee3 tal fore. q ee no [illegible] ad hit d hit. s3 disp q2 no ali e diffi le ma. s3 sequetes act formficat [illegible] forma i [illegible] i sbo r fa [illegible] disp [illegible] hit. r n [illegible] ipfco hit pfcm. Ad euidentia g ei q dcm e. uidam quo ibus corpus un agit i ad. dns. n. q no e tnsm n ex 9riis in 9ria. ipa g 9ria hnt aliq distatia ab inuice q distatia no tollit i istati. s3 i tpe. calidu. n. 9ppiqns frigido. no stati remouz ee3 frigid. s3 p rus remittit forma frigidi. r qn hui fora e ita remissa r ht ita remissuz ee. q si ulteris remittat. no pt remane in suo sbo. tunc e dispo q dz ncitas. r tuc i illo istati remo fora frigidi. cu illo remisso ee r iduct fora calidi. cu remisso ee. r p ea id id agns. q p remisit ee3 frigidi. r p ea remouit ee3 hui. iduc formaz caliditatis. i ee remisso. transmutat n. maz. r fac foraz caloris hre pfcius ee. i q pus e mot amag frigido. amin frigid. r p ea a frigido i calid. r p ea a calido i mag calid. mot amag frigido amin frigid remittat foraz frigiditatis i suo ee. mot afrigido i calid. tollit ee3 frigidi. r iduc ee3 calidi. mot at amin calido i mag calid augmtat ee calidi. r fac forma caliditatis itnsa. Et e aduttedu. q i gnone foraz ut puta. qn ex igne fit aqua. nuq e signe mediu. i q n sit ignis n sit aq. nc e dare ultim istas inq sit ignis r pm i quo e aq. q2 i illa duo istatia cadet mediu. s3 sut i duo tpa. un i q e ignis r a i quo e aq. i t q duo tpa no cadit n un istas. q qd istas s sniam phy. g. phy dca e psterior n pori. cui ro e q2 oz i mesa qnda analogia 9 sunt ut q plus ht d eitate d e ei q plus ht d eitate. r q min ei q min. nut tn ita e q istas plus ht de eitate q tps. g dz atbui fore introducte r n expulse. Est aut i hiis q dca sut dupx dubiu. un e. utr oz stati ire a frigido i calid. Sz h n auget qnis diffitas. q2 si it calid r frigid sit fora media ut tepidi. eod mo et i pcessus sic d calido i frigidu. Scda dubitao e. utr agns ad expellat absq3 h q ad iduat. ad q dc. q n cenit gdus i ee fore acnt. nuq i alatroe eet mot. r nuq reqret i tps. si statiz appi qime calido ipi frigido. iducet i frigido fora caloris. s3 q2 sut ibi gdus i ee. r frigidi i ma q at ee ht magna latitudie3. q2 pt hre ee remissu r i tnsu. r mag r min remissu r i tnsu. 9ppiqnte calido ipi frigido. n stati iduc forma caliditatis s3 pus expllit gdus ee frigidi. r remittat frigid i suo ee. r qn e ultimate remissu. iduat i eo forma caloris. cu g qr utr expllndo gdus ipi ee. r remittedo frigid i suo ee. iducat ee calidi. dc q no s re. s3 solu s dispoz. qnto g mag remittat frigus in suo ee. tato mag disponit ma ad ee calidi. [illegible] d e i ee frigidi [illegible] [illegible] q2 no e s re r ultimate ee calidi [illegible] ee calidi [illegible] at calidi sil cu ee frigidi ee no pt. sic g frigid cu tendit i suo ee. [illegible]

[illegible] aer [illegible] no e q2 ee r ee susc [illegible] s3 solu frigidu3 q hebat i ma ee i pfco3 sic sb ee pfco p transmutatoz. n. agntis ullius fore noue3 i inducendo. fac agns d calido mag calidu. r f d frigido mag frigid. sic at cu d mag frigido fit min frigid. remittat fora i suo ee frigiditatis. h g e transmutare maz. n ad ex ima te. s3 face po tale. actu tale. cu g remittat frigid i suo ee. qnt ad mod d ee frigiditatis. tm aqre d ee calidi. s3 h e s dispoz solu. q2 qnto plus remittat frigid. tato plus dispone ut fiat calida. i nalib3 g no statz iduat fora 9ppoita. s3 pus remittat fora opposita. Si g uide uolum quo se hab i moralib3 r qlr sic hit i potis aie. Videt e utr pote aie hant aliq diffitate ul repugntia3 ad susceptoz talium hituz. q2 si nlla3 hnt n et i 9ueniens pone q p un actu iducat ee fore hit ut pa po poit. si. n. ma i q dz iduci forma calidi nlla hret repugntia. sic se ht aer ad fora3 lucis. q2 nlla3 ht forma q 9riet luci. io i istati fit lucid. i istati fiet calida. Sz si i e repugntia ul difficultas. tuc pm act n induct d ee forle hit. s3 ad remittet d illa diffi te r sequns e. r qn e ultimate remissa. tal diffitas iduct ee3 forle hit ul iduct qnda qlitate3. q et id ee dr cu hitu. n tn mebit d hit. s3 dispo tal q2 no dn e firma r roborata i sbo. s3 p ea sequentes act pficiet r roborabit ea. i sbo. r tuc qlitas illa. q pus ichoata erat dispo. q2 facile mol. p ea roborata r pfca. et ht q2 diffile mol. Possum aut assignare tplicem diffitas in potis sensitiis. rlu susceptois. hituu r spalr hituu q sut uirtutes. Vna e ex na ppa. ex na. n. ppa ht appetit sensitiu. qnda diffitas ad uirtute. q2 uirt e hit electiuus i medietate ex us. put sapiens su recta ro iudicabit. r q2 sensualitas ex na sua ht pnitate. ad bon. s sensuz. ad q iclinat uitiu. io ht qnda diffitas ad bon s ro3 ad q iclinat uirtus. r io dz gn. g. q sensus r cogitao huani cordis i mal pna sit ab adolescentia sua. Scdo ht diffitas appetit sensitiu. ad tales hit. ex assuetudie q no e uirtuz. na stati cu puer nascat delectat i mdl edie lactis. r io q2 stati ab ipis cunabul assuescam ad delectablia sensuu. ab ipa assuetudie q ppe no e uirtu ht i nb qda diffitas ad susceptoniez taliu hituu. p quos retrahim a delectabilib3. Tertio pt ee tal diffitas ex assuetudie q e uitiu. ut cu puenim ad anos discretois. si assuescam ad talia delectablia. efficit i nob hit uitiosus. p q hem diffitas ad susceptoz hit uirtutis. q appetit ad itllcm. ht mag hui diffitas ex anexo. na hu duo appetit sensitiu r i itllcm. cu sit in ead aia. q due rote i ead stipite. io un appetit e hit aliu sic rota rota3. r q2 sic hnt 9uiaoz ab iuice no e i 9ueniens. q i assiate hitu un exao diffitas q hat. Vtr at sit aliq hit uitiosi ad quos appetit itllcm d se diffitate hat. no e psentis speclatois. pm g act [illegible] q gnet hitu. nc ad [illegible] s3 remittet hu diffitas ut ex eo q ferunt aliq actu3 no e i [illegible] diffitas [illegible] q [illegible] erat [illegible] r sic d aliis [illegible] tal diffitas [illegible] ultimate [illegible]

et tunc unus actus intraret omnium precedentium in dicto ... quando
qualitatem quam prius erat dispositio et postea roborata et perfecta per
actus sequentes fit habitus. Ad pleniorem autem horum omnium
intellectum distinguemus explicite dispositionem. Nam quedam est dispositio
que nec est habitus nec fit habitus. Quedam autem non est habitus
sed fit habitus. Quedam autem est ipse habitus. Remissio autem
difficultatis que est dispositio ad habitum nec est habitus nec fit habitus.
Qualitas autem introducta sub esse remisso non est habitus sed fit
habitus et est idem essentialiter cum habitu. Unde et simpliciter ignito
sicut predicamenta. Aut quod dispositio et habitus non differunt nec
numero nec specie sed solum differunt tempore durationis. Idem autem idem quod
imperfectum est dispositio postea perfectum est habitus. Unde aut simpliciter
quod habitus et dispositiones non sic intelligendum ut duas species distinctas
specificas diversas. Sic homo et bos distinguuntur sed sic
modo generis ad eum quem imperfectum etate non distinguitur,
sicut perfectum et imperfectum, puer et vir, nec differunt numero.
Nam et sic simpliciter dicit quod non differunt sicut albus

[illegible]

[illegible]

et sic uita q̄ aīe ī ē p^o. n̄ ē n̄ ip̄ē ēē existē eī simplicit̄ q̄ū
ē ip̄i supposito p^o. ē ēē subsistentie. q̄uis ita sit per q̄.
existe nī forma ē ēē p̄fectiōr hē ēē p̄fectius. p^o q̄ p̄se sibi gaud̄
2° causat ip̄i ōp̄tū. 3° in q̄posito dat ip̄i m^e. utq̄
[illegible]

27

23 E

[illegible]

cū itelli. Expte g' itellect' uiuitas · n' aliud reqrit sup' ecciā nudā n' rius ad op'. Expte aut' itelligibl' pz q' n' oriugit · p sp'ez ipsā · n' p eēciā itelligas · ita q' sic p' itellia alia · rep'sētas oīa itelligibilia · n' eēciā re' ē p'sens realr' itellectui · qz lapis n' ē i aīa · = Quod g' d' q' p hitū spūalē; vn' 2° eth' pot' ph's sic aīa potētias q' vna ē itellcs · r pauces q' possut uocari act' p'ora · r hitus q' sūt p'n' actuū · r sic hitus spūal' ē p'n' actuū itellncia · rep'sētās itellectui obi' cogitū · r sic mouet ad actū itellncia · r faciēs un' cū itellectu i p'oe cogitū · nō solū i p'oe ētis = Q' aūt tal' hitus obz i p'o rel'cas rep'sētet · p' qz i p'o fūdat' real' ad fal'r dato q' n' sit acceptus a reb' sic i aglis · mag' q' refāt · sp'ēs ad rē · r io mag' pt rep'sētare · q' spēs ab alus porta · Eēc r une r sip' p'u oīu n'lr cognitoy ab aglo · sic ē un' hitus spūal' · oīu scibliū q'rētoy i una sp'ē · r io q' suffic ī d'ēt pōnit tal' multitudo sp'ez · qz sop'pauciora sut pōnda exq' sufficiant · = Q' ā imutet tal' hitus itellectui ad actū itellnd ondat' · Ad cui' euidēcia q'sidād i intellu nr'o · q a reb' accip' · ita q' sensible p'mo mouz sensū i p'mo sp'ez r sensus i ygiatiua · q no'ca i p'mit i intellectū · s' itellcs agēs irradians sr' fātasm̄ · fac ea i itelligiblia · r mouētia actu itellectū possibilē · n' i p'mo ad · s' solū i p'oe obi' cogitū · qz i q' ē i ygiatia i p'ssū r ut obz cogitū sb' p'oe p'cii · p uirtutē i tellcs agētis mouz itellm pol'a i p'oe obi cognitī uls · ita q' solū ē i intellu i p'oe cogitū uls i ygiatiua ip'sse r sb' p'oe cogitū p'tn's = Sic g' motus itellcs i uestig'a' gāciatē r sibi p'ntia r exfrequēti actu acqrit hitū ysom · exq' facilr' pcedit ad itellnd singla i hitu relucētia · Sz agl's hz hmi' hitū q'citū i'u oīu n'lr scibliū · r sic p tale hitū n'lr mouet' r iclinat' ut itellnd ea q' ibi q'tinēt' · r q'ato eēnli ad itellnd ad q' nec eēnli ordinat' ad i° · ut forte ad cog'tād' eēc suā · ul' alia sba separatā · r cū sit ē i actu p' pt li° a'° discie · p oīa illi' hitus tā q'plexa q' in q'plexa · r qz tal' hitus ē i' hēns sbe · io pt d' q'dam° i p'ssus · r si uocet' sp'ēs qz ē obi' rep'sētatiuy · pt d' q' itelligit p sp'ez ip'saz · n' tn' q'lē reptam · pt r d' q' itellig' res p eas eēnias n' realr' ibi exntes s' i tali hitu rep'sētatas · Et sic p hac opio' q'cor dari possut opiones doctoy · r dca ph'oy r sc'oy fa' alir' exponi · = Ad h' at' n' secuit' i q'ēcia q' secuit' ad p'oz sp'ez · = p° q' itelligat oīa sil' · qz sp'ēs ille q' eqlr rep'sētat illa quoy sūt · n' sic d' hitu · s' q'dā ordine · r ita mag' ea ad q' eēnli' ordinat' · ut dcm ē · = 2° si p sp'ēs n' sep actu itellig' · oz eē ad eā i n' finitū · ul' q' una n'lr rep'sētaret · q' f'lm ē · qz ead' r'oe alie · n' sic at' ē d' hitu · q p° ordinat ad una eēz cog'scēdā q' cog'ta pt alia uel' itellige ul' ordinate ul' p'termisso ordine · iq' exuno ad cog'sc' · ul' iuli ul' isil' ul' exp'ro ul' excusp'ato · = 3° uolūtas h' moueat itellectū i p'ado · nō tn' imutādo · r io si sp'ēs n' sep imutat' · oz q' qn itellig' q' fiat noua imutatio ab obo · q' fit p hitū · r sic sp'ēs sn' hitu nō suffic' · hitus at' suffic' sn' sp'ē · qr magis pōdus · = Silr' d' ifitate sp'ēy n' ē ig' hitū · qz unicus suffic' ad oīs eēnias · r q'ato clari q'nto ē simplicior · sic agli supiores d'ur hre hitus simpliciores qz lipidi cog'scūt · cognosc' d' nouo · p alt' rn' un' agl' pt ad agli opatoz · loqndo l' illuiando · r arguit' q' n' · qz n' pt i eo lum' cape · qz h' solū d' q'uenit p cdtoz · r ead' r'o ē d' sp'ē · n' cāt p'sētiā obi · qz qlz agl's hz res sibi obiue i hitu co'nali q° r'c · = d · ē doctina dyo'" r aliy s'coy · = r'o° ista q'o hz · 3 · articl'os · = p'm' ē d' illuiatōe · = 2°

89

d' locutōe · = 3° d' nouitate uel' ... = Circa p'm' sci' ... lum ē ... pm' uisible illuiar' aūt oclos p'ōt eē duplr' · = p' lum' i fūdē do · r h' sic duplr' ul' lum' cānd' · r sic solus d's illuīat itellectū · ... lum' n' g' r glie · ul' uiuosū aū ocl'os ... pōnēs squamas p'scū aū oclos r q'nae i u'ebitus aptos · Eo h' m° angli bn' illuiat aliū · pōnēdo ei aliq' cognoscēda · q' p'olg ip'z imutād ad cog'tōm · = 2° d' illuiare · qz fac' ad q' fod · lum' i fūdēē · r h' dupr' · ul' solū remouēdo p'hibēs · sic apiēs fenestrā dom' illuiat r sic ē angl's un' aliū illuiat · aug' sr' i° pr' · dam' itellectui · pt q' d' ad agē agl's i mte hois ut uitē dei capiat · r p hac itelligat · r p'o' ex'm d' fenestra · Vl' cū remotoē p'hibētis · disponit nec'ā idcitādo · sic medicīa aufert ab ocl'o infirmitatē r sanitatē restituēs ip'z illuminat · ad uidēd · r h' m° ē agl's aliū illuiat · sic rarificās aerē disponit ip'z ad lum' suscipiēd · aug' p' ulta p'missa · d' mte hois rōnalē r itellctualē talē fec' · q' poss' cape lum' ei' · r agl'm talē fec' · q' poss' q' poss' ad opari · ita q' mēs hmā recap' agl'ica opōi r ita ē d' aglo sup'iori r' i ifiori · = Q' aūt un' sic agat i aliū · pz qz q'nexio ē uniusi · n' solū q'sistit i h' q' q'ia ti una tingit ad altaz · sic actius ut nūs · s' i h' q' sup'ior i fluit i i ifiorē r reducit eā ad actū ut pz d' celo r'a celoy · cū g' opatō angli r'pa · sit itellige · uniq' i h' ad iuuat altm · q' ē illuiare · r h' n' solū itellndo p' n'lē cursū s' r p reuelatoz diā · qz gra r g'la · ē n' pfcō · r io ordo ei' sē ordinē nē · aug' 3 · d' tri · c · q · voluta' di' i sp'itib' tāq' i excelsa sede p'sidēs in domo · inde q'bz dā ordinatissimis motib' cāte · p° sp'ib' d' in cor'bi p cūcta diffidit · = d' 2° · s · d' locutōe · dnt aliq' q' ē a' q' itellige · s · gdā nutus · aut signū q' alti indicat q'cepti · ut uī p glo · sr' i° · Si linguis ho · lo · r'c · Sz h' nō pt stare · qz sic iste nutus eēt d' opatiū ab aglo · pt actū itellndi · r sic ē ubū metha' sic nutus monachoy · r loq' sic ullo · loq' ensup'ue sol' dicet' i aglis · sic r q'lz cāta lō q' d' eā fec' · s aug' · vn' r uox extior hois · n' ē ubū n' qz ē ubi itcrioris idicatū · r io si aliq' sn' tali uoce poss' alti idicare q'ceptū n' utēt' ullo extiori ouis · = Sic g' loq' i aglo n' ē a' q' itellige · r ubū q' q'ceptus · m' cās · s' addit ad rōe · s · q' sit ordinatū alti papiēdū · r sic si un' agl's n'lr uidet · oēz altius q'ceptū · n' utēt' alio q'ceptu ad ip'z idicādū · Cōceptus g' pates ordinat' ab angelo ad idicādū altiu angeli q'ceptū latētē · dī ubū ali' · = Ad cui' euidētiā q'sidandū · q' i aglo ē dup'x noticia vna coīs oīb' · r h' ē dup'x · s · n'l' q' cog'scūt q'dā n'r r hnu · r itm illa q' seqt' eēz btitudīs · s · cog° dīe eēnie · r aliy i eā q' reqrit status btitudīs · alia aūt ē noti' spāl' q' sit p reuelatōz ad salutē el'coy d' p'mus cog'tis n' ē locutio · s' d' sc'dis · s · d' futuris q'tigētib' · r hmi quoy cog'tio n' sē nāz n' eēz btitudinis · ut uisio eēnie dīe · n' sē eēniā btitudīs · q' q' locutō ē · qz d' p° sup'iorib' reuelat · r sup'iores inf'iorib' · faciēdo aliq' patētē q'ceptū idicatū ialteri latētis · Qn' at' sit q'ceptus patēt alti r latē' · oz uidē ex obo · qz obz itellcs aliquiz diu ē uls p' r p'se · qz un' pot' uniuū ē obz · p° r p'se · h' at' n' pt eē sin'r · r io ē ule · r sic n' cog'sat aiusu · q' titas n' sb' r'oe coloris · q ē p'm' r p'se obz · sic n' singlare ab itellu · n' sb' r'oe uls · Sz differēt i hoie r i aglo · qz i hoie sit h' reflexio ad fātasmata · un' cog'o ei' ont' · r io linea reflexa i q'' r'oe uls applicatō ad fātasmata sortis · Sz i aglo linea recta · qz p hitū

sibi adō q'eātū cog'sat ule · r sb' r'oe ei' p'ul' · qz ille hit' ē sufficiēs ondē utrūq' · qz singlare n' addit sup' ule no uā rē s' sup'ōz tm̄ · r qz sic se hz res ad eē ita ad cog'ci · io eād cog'tōe cognosc' ulēq' addita solo r'u · ad hac signatōz · r qz ē alia sig'cō i h' sin'n r illo · io cū itelligit ule · ut i h' sin'n · n' itellig' ut ia° · s' p' renouādo q'ceptus q'cipiēdo m'l'tociēs ule i singlib' · r sic ē i reflexio ad i° un' cognitō r'oē hz · Sic g' h' un' angl's cognoscat sp'ēs ul'es exntes i mte altius · r q'ceptōes uls n' tn' ut i singlib' · h' singlaria existāt · tn' ista singlaria exnia cognoscat p sp'ēs i se exntes · si at' sit futura q'tigētia · n'llo m° cognoscat · r io cū ad reuelat' anglo supiori · d' futuris q'tigētib' · ul' q'cipit ad d' singlib' exntib' · ul' hui' · tal' q'ceptō lat alterii · r io cū format q'ceptōz ul'em · alta notaz r ordinat eā ad idicādū latētē · lo' alt° angelo · = d' 3° · s · d' nouitate utiusq' · sciēdū · q' illu° n'lis sca ē anglis a p'n° cātōnis · n' ad hāc opat agl's · silr' illu° btitudīs · s · ad uidēd dīaz eēnciaz · r ea q' uidēt' ieā · quātū reqrit status ille · r h' ē q'ns ad eēnciaz btitudīs · tota sca ē i p'n° g'lificatōis · r si ad h' opat' ad angl's supior · h' fuit totū i p'n° g'lificatōnis · n' d' nouo · Illu° aūt q' ē d' futuris q'tigētib' r h' q' n'lr n' cognoscat pt eē duplr' · vl' q' angl's d' nouo uidat eā i illo · q' n' in q'ens imutabilitati btitudīs · s' tal' illu° sca ē i p'n° btificatōis · Vl' q' uidat eā d' nouo exhitu spūali · r si ad h' eleuat' p angl'i opatōz · oz q' h' sit noua illuiatōe · q' sit adō p'n'r lum' i fūdere · r ab aglo dispōndo m' ad h' m' p'cō · = Circa nouitatē locutōis q'sidandū · q' si oīa scibilia sūt a p'n° angel' reuelata · i ubo r ocāta i itellu agli · co · p hitū spūalē · sic n' loqt' un' alti ad instructōz s' adiuuatōz dīe laudis · Si aūt aliq' p tp's reuelat' ei' i ubo · sic d's solus eis loqt' · Si aūt ext' ubū · sic r un' loqt' alti instruēdo m' p'dco · Et sic pz q'lr pt unus ad d' nouo cognosc' p altius illuiatoz ul' locutōm · = Ad ar'm pz q' n' cāt lum' s' ad h' dispōnit m° p'dco · r q' addit' · q' hz oba p'sētia p hitū · dd' q' uerū ē q'nū ad cog'tōz n'alē · sin' ulē · n' aūt q'' ad cog'tōz sin'nū q'tigētiū r latētiū q'ceptiū · r q'' at' h' p'sētat obz formādo q'ceptū · q' imutat' itell's altius sic ar' q' qdē q'ceptus ē alcius idicatiuy ·

86

tiū d'mones possit pati ab igne i ferm · uī q' nō qz sep agens p'stātius ē patiēte · q' · r c · = q · dues epulo q' ad aīā cruciabat · q° asili malus agl's · = r'o° ad uidēdū quō ignis pt cāre uerū dolorē · i d'mone uirtute dīa · videdē p° qd sit dolor = Dolor · n · n' ē p'a° n'l' ut patiūt' cor'a n'lia · s' mag' ē p'a° aīe · s q' patiūt' corpa aīata · aīa sēsitiua · n' · n · n'lr dolet n' q'senciat · vn' aliq' p's alis ut ossa n' dolet' qz n' sēciūt · Si g' n' dolet' n' q'sētiūt r u' n' ē sensus n' pot' eē dolor · oz q' dolor tāq' i sb'o sit i sensu · placētia aūt r displicētia · sūt i appetitu · s' dolor r ei' opp'oit' i sensu · verūptū qz yrā displicētia d'r dolor qdā · r d'nt aliq' se dolē qn' eis displicet q' hnt · io aliqn' iuenit' q' dolor sit i appetitu · s' p'p'e loqndo sep ē i sensu · = Dicamus g' q' dolor ē pceptio nociui sca in sensu · a re sensibili · sic uisio ē pceptio uisibil' sca i uisu a re uisibili · h' at' pceptio i uisu seu i imutatō n' ē n' q'dā itētōnalis · ipsiū uisiu · r h' ē coē oī sensui q' imutet' itētōnalr' · r q' sic susceptiuy sp'ēy sn' m'a · dolor g' ē formalr' q'dā imutatō itētōnal' p q' sit pceptio nociui · Exq° apparē pt q' dolor p'p'e nō sit n' i sensu tactus · nā si dolor ē imutatō itētōnal' p q' papit' lesiuū r corrupt'm · r ill' n' corrupit' n'lr n' a calido r frigido r ab alus q'litatib' tāgibilib' · oz dolorē sic i sb'o

eē i sensu tactus · nūq' · n · ē dolor sn' imutatōe reali · formalr' tn' dolor n' ē imutatō real' n' itētōnal' s' qz itētōnal' i sensu tactus n' pō eē fortis sn' reali io dolor q' dīc' imutatōz itētōnalē forte · n' pt eē sn' imutatōe reali · Sz si poss' eē eq' fortis imutatō itētōnal' sn' imutatōe reali sic ē cū imutatōe reali · maior eēt dolor exilla imutatōe itētōnali solū · q' nūc ex imutatōe itētōnali r reali sil' · nā ut pz i tm̄ ē dolor i q'm d's sentit r papit se dolē s' q'stat q' imutatō real' i pedit pceptōz sensus · ut qz pupilla ē abs colore meli' papit imutatōes scās a colorib' sic ē cāro q'nto mag' ē media p'pōtō · tagibiliū · r q'nto mag' ē d'nudata ab excellētus tāgibiliū · p'cā papiūt' ueri tāgibilia · n'uo · n · r cāro realr' cāle sca · i pedimētū sūt papiētib' sensibilia · io si eēt i sensu tactus fortis imutatō · itētōnal' absq' reali · sensus poti' sētiret r mag' papet se dolē · r p q's mag' dolet · nā papē se dolē hē dolē · q · n · dolorē n' papit n' dol' · Cū g' dolor sep hit anexā imutatōz realē nūq' ē dolor nisi n' sit ibi dup'x imutatō · vna real' q' ē q'tra nē · r alia itētōnal' q' ē q'tra sensui · imutatō g' real' ledat nāz · imutatō itētōnal' ledat sensuz · r fac' sensū pape dolorē · Imo qz itētō cāt a re · solū illa corpa possut cāre itētōz · sic ledētē sensū · q' possut ledē r corrūpe nāz · i q' fūdat' sensus · Cū g' solū a q'litatib' tāgibilib' d'pēd ant corpa aliuz · r solū q'litates ille possut corrūpe corpa aliū · solū tales q'litates possut cāre dolorē i sensu · = Ex g° sūt d'clarata · s · qd ē dolor · qz imutatō itētōnal' fortis sca i sensu tactus lesiua ei' · ońsū ē r a q'b' cāt' dolor · qz a q'litatib' tāgibilib' a q'b' d'pēd' nā · r q' nāz corrūpe possut · i q'ua sensus fūdat' · Onsū ē r i q° magis q'sistit dolor · qz i imutatōne itētōnali · mag' · n · dolē n' a° ē q' mag' sentire · r pape dolorē · r qz imutatō realis i pedit pceptōz sensus io diminuit pceptōz dolorē · = Ex hus ocluda pt quō d'mō pt pati ab igne · nā r h' sit q'tra nāz · rei itellectual' q' imutet' a q'b'us corpalib' · realr' · n' ē q'tra nāz ei' q' imutet' itētōnalr' · ut pz i intellectu pot' q' imutat' itētōnalr' a fātasmatib' · q' hnt eē corpale · r hnt eē h' r nū s' h' n' ē uirtute p'p'a · s' uirtute itell's agētis · Ex h' a sili · ul' amcior arguit' q' ignis i ferm i q' ē instrumētū dīe iustitie i uirtute dī potit imutare itētōnalr' itellectū d'monis · s' imutatō sca itētōnali i itellu pot'ii i uirtute lumīs itell's agētis · ita ē cog'tō q' n' ē dolor · s' imutatō itētōnal' sca i itelli d'monis ē dolor r cruciatus · q' ex h' q'uenit q' itell's m' pot' n' d'pēd' ab agēte q'nt ad eē r q'm ad sba · s' solū q' ad cog'tōz · dicetur at' q' solū illud pt cāre dolorē i p'o cog'tiua a q' d'pēd' nā r sba i q' fūdat' sensus illa p'o · i uirtute g' itell's agētis sca i imutatōe i intellu pot' n' erit dolor n' cruciatus · s' cog'tio tm̄ · Verū qz d'mō s sba r nāz plus d'pēd' a uirtute dīa · q' corpus alis a q'litatib' tāgibilib' imutatō itētōnal' cāta i d'mone · ab igne uirtute dīa · mag' ē dolor r cruciatus q' imutatō itētōnal' cāta in sensu a tāgiblib' q'litatib' · et' r i maximo dolor r cruciatus · qz cū n' sit i imutatō real' mag' papiet' dolor · = Si q'ras modū q'lr causet' iste dolor · respōdo r' · q' ad ē i sup' nāz · r ad s' nāz · s nāz ē q' itellncie p itellectū suuz opēt' · i ista corpalia · aplicādo ip'z ad ea · nā cū sit itellctuales oz q' agat itellndo · h' · n · m° sūt i loco · r agūt aplicādo uirtutē suā r p'oz ad hmi' cor'a i q' agūt' · cū g' n' hant n' itellectū r uolūtatē · aplicādo ea ad cor'a agūt' i corpa · pot' ē g° aplicatō itell's āglia ad

nia corpalia · s; q̄ extali aplicatōe t̄nsmutet corp', h' ē nāle pot̄ · n angl's p tale aplicatōz mo-
uē corp'. rursus q̄ sit i aplicatō sn̄ t̄nsmutatōe
sile ēē pt̄ · sic · n · i corpib; aliq̄ corpa sic se
ātigūt q̄ se n̄ t̄nsmutāt · ut ignis et aqua · ali
q̄ sic se ātigūt q̄ se n̄ t̄nsmutāt ut due
spe celestes · sic et angl's aliq̄ aplicādo itellcm
suū ad corp' mouz id ut p; i cel' mobilibz · ali
q̄ sic aplicat q̄ nulla t̄nsmutatōz fac · ut
p; i celo ēpyreo · cui n sit locus angloy · cz quā
q̄li aplicēt uirtutē suā ad ipz et tn̄ n̄ t̄nsmu
tat · sile ē q̄ q̄ angl's bon' ul' malus absq; t̄ns
mutatōe corpis pt̄ aplicare itellcm suū ad
ipz corpus · s; q̄ ex tali aplicatōe · imutet in
aliq̄ angl'i · h' nō ē sile · s; sup̄ naz · d'mō g°
hns itellcm aplicatū ad ignē iferni · n̄ t̄nsmu
tat ipz ignē · s; igs uirtutē diā imutat itētiō
nalit' itellcm d'monis · s; q̄ t̄nsmutatōz d'mō
suinet doly · h' m° cmat aīa ul' d'mō s; g°z · i
dual' · q2 uidz se cmari · n̄ qn uē cmet' et doleat
s; q2 uē dolē n̄l ē ad n̄ sentire et papē se dolē.
h' · n · m° · al' dolet q2 p sensū ei imutatū itē
tōnalr · dolorē papio · et q2 usus pt̄ acapi p
oi sensu · dicē possum' q̄ n̄ ad ē dolē q̄ uidē se
dolē · i · q̄ papē · et setire dolorē · = possum' aut
dicē · q̄ dupl'r patit d'mō ul' aīa · = p° q2 alligā
cū igne et ignis ē carc' ei · q̄ pot'ssiē e p̄ dei
iudiciū. = 2° q2 ligatus cū illo igne · imutat
itētōnalit' ab eo · q̄ itētōnal' imuta° ē uē do
lor et uē cruciatus · p° · n · d'mō ligat' cū igne
q2 h' sic h' nīle q̄ d'mō p suā uoluntat' dz aplica
re suū itellcm ad corpa tn̄ ex tali aplicatōe
nō dī ligatus corpib; · q2 sic p uoltē aplicat
ita p uoltē n̄ aplicare · et pt̄ se ab illo corpe sepa
re · s; aplica° ista ad ignē n̄ ē d'moīs uoltē s; dei
uirtute · ita q̄ si uellz nō possz se sepāre ab illo · pp̄
q̄ dī alligatus igni · et dī ignis carc' ei · et h' et
pot'ssiē p̄ iudiciū · sic aut pp̄ nr̄z excitatū pn̄
tiō nobcū i h' acre caliginoso · ū afligitr et
cruciatr · ac si eēnt i iferno · q̄ totū diā uirtute
fit p̄d · licz aut p̄ter ignē iferni sectī ul' nō
p̄ter n̄ ad p̄pitz · q2 dz pt̄ sn̄ cū sēda · q2 q̄d
p° cū ea · id sn̄ igne pt̄ sil'ē imutatōz facē
i d'mone q̄ facēt cū igne · e g° p̄ iudiciū sal
tē d'monib; una pena · alliga° ad ignē ul' cū
ēē i igne · alia et cgatō p hui' ignē · sic
g° p; q̄ d'mones patiūt ab igne et q̄lr. = ad ar
c · q̄ maior ē uera · d' agētē p̄nlr nō istrumētal
li · exr d' itell'u agētē et fātasmate et itell'u pos
sibili · ug s n̄ agit i d'mone uirtute p̄pa s; uirtute
dia · et ita n̄ q̄ sit p̄stātior d'mone · s; b̄n̄ uirtus
27 diā ē p̄stātior d'mone.

Utrū d'mō possit sil' pati nō cū n° pt̄ mouē
sil' c̄trīis actionib; · g° n° sil' pati c̄trīas penas.
c̄r iob · 2e · t̄nsibūt ab aq̄s niuiu ad calorē ni
miū · g° i inferno erit pena caloris et frigoris.
si sil' h' dō p̄poitū · si nō sil' h' ē cū refrigeriu
s; i nullz ē refrigeriu · g° ec. = r° q2 dcā sacra
et spālr glā bēte · sr i° · ibi ē fletus et stridor de
tiu · vidēt isinuare q̄ sil' patiūt c̄tria · ud' dē
ē q̄ sic h' f' possit · cuī q̄ osidandū q̄ imutaē
real' et itētōl' sic differūt · q̄ c̄tria nō possūt ēē
i eōd sil' s; imutatōz realē · s; itētōnalē · ū cognitionē · q̄ ista diametralr sūt opposita sicut nigr̄ · et eod
p̄ucto recipit · sicut p; d' colorē albi · ex q̄ ē tunica ne-
ra nigro existēt i opposita · q̄ li multiplicāt spēs suas
p totū mediū · pp̄ q̄ i eod p̄ucto medii · ē spēs nigri
et albi · cz dicit q̄ h' dyametrali ēē n̄ pt̄ · n̄ oclis
dyametralr recipio et tn̄ i eod p̄ucto ocli · s recipit
sil' dyametralr spēs albi et nigri · pp̄ q̄ sacit q̄ oclis n̄
recipit spēs colorz n̄ ex alia pte tn̄ · s · anterior
s; si eēt ocl's sepātus p̄ris i me° aeris · et eēt b̄n̄
pui' ut possz d' leui recipe spēs ex p̄ toto · tūc si
ille ocl's h'ēt colorz albū ex pte una et nigrū
ex pte alia · opteret q̄ spēs albi et nigri dyametralr
recipēt i eod; p̄ucto ocli. = h' g° ut pt̄ i'ga
28 pena dāpnatoy p iudiciū · g° n · tūc n̄ ē
alteratō real' · s; itētōnal' imuta° tn̄ · dāpnati in
iferno q̄ cēt ēē i me° qē · q̄ mediū qē ē loc'
ifimo et uilissimu · cū n · rcā sit q̄ fex eloy · mē
rē ē q̄ fex fecis · cgruū · n · ē q̄ i fecib; existāt
q̄ bona mutabilia et uilia · bono imutabili p̄tulūt.
dāpnati ig° h'ebūt calez frigidū q2 erūt i medio
illo qē · h'ebūt ē ignē calidū · ignis at ille nō
calefaciet tr̄am · q2 cessabit real' altatō eloy · ig°
tn̄ et tr̄a uirtute diā · poterūt itētōnalr imutare d'
mones · et hoīes dāpnatos ibi existētes · pp̄ q̄ sil' pati
poterūt a frigore et calore · et itēsē pati poterūt ab
utrisq; · q̄ sic d'clat' · nā imuta° itētōnal' cplr' d
uisificat' · s · p ppīquū et remotū / p obliquū et dyame
tral' · p reflexiū et rectū · = imuta° itētōnal' ppīq
ē fortior q̄ remota · sic ē et real' · fortr' · n · calefit
q̄ ppīquus igni q̄ remotus · = it' dyametral' fortior
ē q̄ obliq̄ · ut sol i estate fortius calefac q2 respic
nos mag' dyametralr · q̄ i yeme · eo q̄ tūc respiciat magis obliq̄. = silr imuta° recta ē fortior q̄
reflexa · ut id dī sol illuiare recte · q̄ aspic · illud
reflexē ū fac ūbrā · n · n eēt illuīatō reflexa
eēt penitus tenebra · ū nō eēt aspectus sol · et l; sic
sit nālr possz tn̄ uirtute diā eē itā fortis imuta°
remota sic ppīq · et obliq̄ sic dyametral' · et reflexa
sic recta · s; h' g° potest eē acerbitas penay · ut tr̄a
et ignis elm · frigidū et calidū · sic uirtute diā itē
tōnalit' imutet d'mones · ut elm remoti n̄ min'
imutet q̄ ppīquus · ut imuta° obliq̄ · n sic d'bilior
q̄ dyametral' · imuta° reflexa sit eq̄ fortis · sic recta ·
q̄b; oib; ocurrētib; · tāta ē acerbitas pene tā fri
goris q̄ caloris ut qi sic oio absorti a pena · et
id n° ro n° sapia n' scīa · dī ēē ap̄ iferos · ecc. ·
q2 nō uacabit eis libē cogitare n° ratiocinari pp̄
nimiā acerbitatē pene · = ad ar° d'. q̄ imuta-
tōes reales n̄ possūt ēē sil' · q2 tc tales ueniūt
c̄trietas · s; itētōnales possūt · q2 n̄ h'nt p̄pe c̄trietatē.

Utrū b'n̄ abro' tefuit sepulture b'n̄ m · et ui q; sic
q2 ita legit' = c̄ · q2 tūc fuiss; i duob; locis sil'.
r° q̄ unū corp' s; unā q̄titatē n̄ posse ēē n̄ i uno
loco tn̄ · cplia uia ondit' = p̄ma sūl ex eo q̄ q̄
titas corpis icludit' et cōp̄hndit' a loco · sic · n · clau
dit' q̄titas corpis it' duos locos sic nā rei claudit'
it' p̄ma d'ffēcia · sic g° ext' p̄ma d'ffēcia n° ē d' re
sic ext' locū i quo reil' ē · n · e d' q̄titate rei · s; si
una res eēt sil' i duob; locis · opret q̄ ext' locū
eēt d' q̄titate rei · q̄ ē c̄ p'petine' loci · h' tn̄ re
n̄ icludet tenētū p̄ oēz modū · s; q̄nrī sit d'
posituī nā icludi [illegible] h' n̄ ē sic ut [illegible]
ē [illegible] q̄titate sicut ē sic h' ē p q̄titatē q̄ g° [illegible]
q̄ p q̄titate ē aptū nata icludi · ū · illā ex[illegible]
nō i duob; locis · et sic sil' et sēl i duob; locis h' ē.

[illegible] = Ex h' at apparz q̄ q̄ titas corpis pt̄ ēē
sic imediata alicui reb; · na ut dcm̄ ē s'ic s; se n̄ opentē
claudi i loco · s; h' opret ei me° q̄titatē · p q̄titatē
n̄ pt̄ opentē sic ē claudi i loco · ut ext' locū
n̄ sit d' s'e · c̄c g° q2 s'ba ē i loco mete q̄titatē
id pt̄ sic claudi i loco ut ext' illū locū n̄ sit de
s'ba · ergo eēt si q̄titas eēt alicubi mete s'ba · q; s'ba
n̄ ē apta nata sic claudi p̄ se · q̄titas sic exigit
existēt ē alicubi n̄ ē q̄ at n̄ miclo ē p̄ s'ba ē
mete q̄titate illa · n̄ p; a ubi ēē · s; q2 idlcari ē
q̄titas mete s'ba · et q2 s'ba p se ut dcm̄ ē n̄ det'
minat ad locū p; q̄ n̄ p̄ ēē q̄titate corpis · e i
uno alicui que pt̄ ēē ibi. = 2ª uia sūt ex h'
q̄ res p suā q̄titatē ad eq̄tē loco · q̄ ē n̄ posz n̄
una res eēt i uno loco tn̄ · si n · d're iueniret
q̄ d eēt suū locū n̄ eqret res illa suo loco · s;
si d' alia iuenire q̄ d eēt p̄ ull' n̄ eqret ullū
locū · q̄ueraq; g° q̄titas alicui rei ē alicubi ad
eq̄tē · ex q̄ sic pt̄ i pte et totū i toto · cū q̄ ext'
totū n̄ sit · d' toto · ut ext' totū locū n̄ sit d' eo
et tn̄ nā rei · id ad eq̄tē nullū corp' n̄ n̄ i uno lo
co ēē pt̄. = Ex h' aut apparz q̄ corp' x' pt̄ ēē i
multis alicubi sil' · q2 q̄titas corpis x' i sacrām
altaris n̄ ē ad eq̄tē · q2 sit tota q̄titas corpis
i tota hostia et i q̄lz pte · imo ē tota q̄titas corp'
ē i tota hostia · et i tota iq̄lz pte. = 3ª uia sūl ex
h' q̄ corp' p q̄titatē d'tinat ad locū · s; iplicare ut re
pugnātia itellcui q̄ corp' p i° p q̄ d'tinat ad lo
cū · uariat iplib; locis · quātitas · n · et s'ba ad
d'oz et i d'oz · ad d'tinatōz et i d'tinatōz · qi m° sili
cparāt' · nā q̄titas d'se ē q̄d d'isible · s'ba i d'isi'le
qn̄ g° s'ba corpal' ē alicubi mete q̄titate · q2 i d'isi'le
ē i · mete d'isibili · ē i d'isibilr · s'ba g° lapidis cū
ē alicubi mete sua q̄titate · ē ibi d'isibilr · si
g° c̄trio eēt q̄ eēt q̄titas alicubi mete s'ba
eēt i d'isibilr · Et q̄ dixim' d' d'ōne et i d'ōne ita
h' d' d'tinatōe et i d'tinatōe · nā q̄titas p se ap
ta nata ē d'tinari ad locū · qn̄ g° ē s'ba alicubi
mete q̄titate · tūc ē i n° d'tinatō · ut ita sit i uno
loco · q̄ nō possit ēē i alio · s; si c̄trio fiet · q̄ eēt
alicubi q̄titas mete s'ba · nō eēt ibi iste modus
d'tinatiu' · q̄ ita eēt s; huc modū i uno loco q̄
n̄ possz ēē i alio. Et q2 q̄titas corpis x' i sacrāto
ē mediāte s'ba · n̄ sit d'tinat' ad h' altare · q2 n̄
possit et ē ēē s; illū modū i alio altari · et sic no
pt̄ ēē corp' x' i uno locis · q2 n̄ possit ēē i plib; s;
istū modū. = b'n̄ g° ambro' · q2 p q̄titatē sua
erat i mediolani · et erat i loco illo · nō potuit sil'
ēē turonis localit' · quō g° ultamē h'ē q̄ i · dicēt.
d' · q̄ uirtute diā b'n̄ amb' dormiēti · potuit tod
ordo exeqay b'n̄ m · ondī · et ita clare q̄ uidēt
b'n̄ amb' apte iterfuisse ill' exeq̄s · sic at ho
dormio et clare uidz dd · ū ei p'sēnalr fuisse i
potuit et d's angl's i exeq̄s repñtare · p'sonā b'n̄ ab.
Et sic patet obā.

29 Utrū p artē possit fi' uerū aurū · et ar° q̄ sic
a sili · q2 p artē pt̄ fi' uerū
uitrū et elcrū · g° et uerū aurū · = it' q̄ pt̄
i formā nobiliorē pt̄ i formā ignobiliorē · s; p
artē pt̄ idici forma sensitiua · q2 magi phaonis
fecerūt ueros s'petes · s; forma sensitiua nobilior
ē q̄ forma auri · g° et cō · = i c̄triū ē q2 ut dī id
[illegible] ad uictō s' mēt' auri · q̄ dicēt' auic' · sciāt
artifices alkimie spēs t̄nsmutari n̄ posse · s; silia
ill' facere possūt. = it' ars n̄ ē p̄n' n̄ artificialiu · s;
aurū n̄ ē q̄d artificiale g° et cō. = r° q̄ p artē al
kimie · n̄ pt̄ fi' uerū aurū · s; sophisticū · nā nlla p
ducūt' ex d'tinatis p̄ncipiis · et q̄nto aliq̄ nlla sūt p
fcōra · tāto mag' d'tinat sibi p̄pa p̄ncipia · ut alia pfca
d'tinat sibi p̄ncipiū actiū et p̄ncipiū nāle et locū sue
gn̄ōnis · ut eq̄ d'tinat sibi p̄ncipiū actiū eq̄ nlle
n̄ fit n̄ ab eq̄° · et p̄ncipiū nāle q2 n̄ fit n̄ ex mistione eq̄
et locū gn̄ōnis · s · matricē eq̄ · ext' matricē · n · eq̄ · n̄ g°
[illegible] fiet eq̄ · alia at d'n̄ sūt ita pfca · n̄ d'tinat
sibi tot p̄ncipia · ut alia q̄ nascūt' ex putrefactiōe
[illegible] d'tinat sibi p̄pe locū gn̄ōnis s; fere d'tinat s[illegible]
[illegible] p̄ncipia ut ap̄s gn̄ānt' ex c̄cub; bouini ·
uespe ex carnib; eq̄nis · muscare ex [illegible]
[illegible] · et pcuat [illegible] · alia q° [illegible]
ex putrefactiōe d'tinat sibi m° alia at d'tinat sibi
locū · ut uermiu d'tinat sibi [illegible]
[illegible] ex [illegible]
ext' uitē facē potū aliq̄ sile [illegible] · b'n̄ [illegible] posse
[illegible]
gn̄ōnis potissiē d'tinat sibi pfca ignis · ut pfcā
in igne aliū · d'tinat sibi matricē · p̄pa gn̄ōnis
locū · ignis [illegible] n̄ h' ēē pur n̄ i
d'tinato loco · ut i c̄cauū lune. = Sic et dcā
ē q̄ metalla pfca d'tinat sibi locū p̄priū gn̄ōnis ·
ut uenē tre ul' uenas tre · ext' n̄ uenē tre ul'
uenas tre n̄ pt̄ ēē n̄lr gn̄ō pfcoy metalloy
cuiusmodi sūt aurū et argētū · pt̄ it' aliq̄ p'mis
tiō fi' i metallis q̄ ad colorē et q̄ ad aliq̄ accītia ·
q̄ tn̄ ad spēs et formas s'bales · n̄ possūt p'mutari
metalla · n° fi' n̄ p̄p̄o loco gn̄ōnis ut satis ut
in ue' auctas allegata · q̄ dī de auro · ūn̄ id aur[illegible]
id inuit q̄ possūt tigē eis colore q̄ uolūt · dōnc
sit mltū sile auro · et possūt absterge īmūdicias
plūbi ita ut sit argētū · s; sp erit plūbū · c̄c
g° p albumia n̄ pt̄ fi' uerū aurū ul' argētū
et possūt fi' p artē ueri s'petes · n̄ ē q2 forma me-
talli sit nobilior q̄ forma sensitiua · s; id quen°
q2 talia metalla mag' sibi locū gn̄ōnis d'tinat
q̄ alia ex putrefactiōe genita · talia · n · alia mag'
d'tinat sibi n° au gūlcu actiū idūt' forma · s; s;
g° alia iq̄s' sensitiua · sit nobiliora metallis · meta
lla tn̄ d'tinātia sibi p̄p̄u locū gn̄ōnis pfcōra
sūt i uirtus cālitas · i q̄ · s · locū gn̄ōnis sibi d'tinat
n̄ sipl'r. = ad p̄m ar° d'uit° et elcr°. d' q̄ n̄ est
sile · nā uitrū et elcrū sūt metalla ipfca · et h'nt
se sic alia ipfca q̄ fiūt ex putrefactiōe · ūn̄ sic nō
ualz et alia ipfca fiūt et possūt fi' p artē g° et alia
pfca sic n̄ ualz · uitrū pt̄ fi' p artē · g° et aurū ·
ūn̄ no° q̄ phs · 7 · met' · dīc q̄ aliq̄ fit a nā · aliq̄
ab arte · aliq̄ pti a nā · pti ab arte · sanitas · n ·
pti ē a nā · pti ab arte medicine · medicus · n ·
cgūgēdo actiua passiuis et dādo i firm° cal'fcō sirupū ·
i frigidatiū · reducit ipz ad t'pamētū · et sanat cū [illegible]
ipa q° cgūctō actiuoy et passiuoy ē ab arte · s;
actō actiuoy i passiua ē a nā · pt' q̄ ex tali actu
pt̄ idici ul' forma · artifex g° cgūgēdo d'bita
actiua d'bitis passiuis · pt̄ facē uitrū · s; n̄ pt̄ facē
aurū · q2 d'tinat sibi uenē tre. = ad i° d'clat'.
d' q̄ elcrū n̄ ē metallū unū · s; dī ēē cpōitū ex
nobilib; metallis · ex auro · s · et argēto · h'ē · n · ut
q̄dā refiūt · 2 partes auri · et [illegible] argētū [illegible]

g° ueniē q̄ i q̄b; ḡnant̄ metalla hant ad inuicē
omixtionē et q̄ aliq̄ ḡnat̄ tam n̄ sic purū s; ad
mixtū de argento uel de alio metallo. dico g° n̄ fac̄ ex
n̄ auro aurū s; purificabit aur̄ et separabit q̄ ē
ibi aurū ab aliis metall' separato; ac̄ metallo; et
ḡnatio; pt̄ facē ars s. n̄ ipa metalla et q̄ ē ille
ipa metalla ḡnant̄ om̄ia q̄ ab ḡ̄[illegible]ito; q̄ pt̄ fa
cē nā. pt̄ facē ars. ut si n̄lr ḡnat̄ electrū metal
lū fit mixtū posset alchimista facē talē ḡ̄[illegible]o;
s. cū p̄ticl; auri et uni argēti. et facē isti[illegible]metallū
[illegible]mixtū. Ex h̄ g° n̄ ar̄. q̄ possit alchimista i me
talla s; iḡnitio; metallo;. = Ad 2m d̄ fora sensitā
induca p maiorē iā p; solo. q̄ h sensitā sit no
biliori simpl'r metall'. tn̄ q° ad d̄t[illegible]nato; [illegible] loci
ḡnōnis metalla pfcā sunt nobiliora q̄b; dā alib;
inpfcis. Et nō q̄ nūq̄ pt̄ fi[illegible] tā sophicū aurū
p alchimiā q̄n ei̇ [illegible]itas d̄ph̄nd[illegible] possit ad[illegible]
p experienciā. dato tn̄ q̄ nūq̄ posse d̄ph̄nd[illegible] eius
[illegible]itas n̄ tn̄ d̄t[illegible] expedit. maxie cū aur̄ i me
dicinis ponat̄ aliqn̄. tale ac̄ aurū possz lede
oplexionē hūiz p aliq̄ ages possit iape. =
  Ctrū i aliq̄ catū aliq̄ r'lo absq; mutatiōe fcā
ipā. uī q̄ n̄. q̄ exq̄o cū illa p q̄ fit noua r'lo
n̄ attīgit hac ręz q̄ nullā mutatō; fac̄ i ea ḡnis
[illegible] q̄ cabit ipā n̄ g° p aliq̄ catū ipe n̄ mutatā po
[illegible] iape ēē noua r'lo real'. = q̄ silitudo ē r'lo
real' [illegible] d̄[illegible] silr pt̄ fi sil's nulla mutatōe fcā
i eo = 3° p̄ quosdā si relatiui iap; ēē relatū d̄ no
uo. nec̄ fit p transmutatō; illius accitas i q° fūdat̄.
r'lo. n' g° incip; hr̄e nouā r'lo; sn̄ sui mutatōe s
ipsos. Distinguit tn̄ d' r'lone. q̄ aliq̄ resultāt̄ p se
aliq̄ p acciñs. p se ut nūs ē p duplus ad aliū nūz.
p acc̄ns ut ferrū ē duplū ad ferrū. duplū n. ē p[illegible]
q̄ntitas mathe̊ca [illegible] sū aſcte. p se fert ac̄
p acciñs. i talib; g° ii r'lo p̄ r'lonis inuenit̄ p acciñs
pt̄ ortigē. q̄ ad qd'grat uel pdat r'lonē sn̄ sui mu
tatōe. i hus uō n̄ inuenit̄ p se ē h̄ ipo'le = S; h
dcā cplr ni d̄fict. q̄ s h uā duplicatas n̄ repit̄
i nāalib; solū. n h attribuit q̄ntitati mathe̊ce. i q̄ n̄ est
motus. nā sic ē uā duplicatus sic uē p se i repit̄ du
plū. q̄ n̄lia sunt motui et transmutatōi subiecta. potit
ad augi uel minui. i q̄ntitate q° ad ē ad duplū uel
n̄ duplū ad ip; nulla mutatōe fcā i ipō. = 2° d̄fic.
q̄ ḡinat̄ ēē alia q̄ntitas n̄lē alia mathe̊ca. aut
n̄ q̄ntitas ut hr̄ ēē in mª sensibili subiecta q̄lit̄ q̄ ē onicta
motui et transmutatōi. d̄r ēē q̄ntitas n̄l. eadē et q̄n
titas ut ē abstracta a mª sensibili. et ut osidat̄ pt̄ tal
mª q̄lē d̄r abstracta a motu et transmutatōe. et d̄r q̄n
mathe̊ca. nā mathe̊ca s; ēē n̄ sunt abstracta a n̄lib;
s; sunt eadē cū ipis. sunt aut̄ abstracta solū s. osidatō;
q̄r si id sunt q̄ntitas n̄l' et mathe̊ca et pt̄ ad fi de
nō duplo duplū n̄ p aliq̄ mutatō; fcā; i ipō. s
q̄ntitas n̄lē. fiet h̄ et s. q̄ntitas mathe̊ca li n̄ fiat
ut ē mathe̊ca n̄ enī differt q̄ ē n̄le et q̄ ē ma
the̊ca s; ut ē n̄le et ut ē mathe̊ca = 3° d̄fic q̄
ḡinat̄ q̄ ad r'lo; p se sit motus p se. q̄ si sic eēt
n̄ possz acq̄ri r'lo p se. n p motū fcm p se. et i se
ipt̄ q̄ hac p posi snatā. n' possz realē r'lo; acq̄rē
n̄ p se et s se transmutato eēt. li tn̄ ē flm. nā ad
r'lo; p se ē motus p acciñs. ut plȝ. 5. ph'y. o4 et
q̄ r'lo p se n̄ acq̄rit̄ p se s; acq̄rit̄ ex h̄itudiē ad ea
potit p se r'lo acq̄ri p mutatō; alteri ut patebit.
Cū g° q̄r. utr̄ sn̄ mutatōe sui possit ad nouā
r'lo; adq̄rē. ut utr̄ duplū possit fi nō duplū. uel
eq̄ n̄. si i[illegible]ligit q̄ duplū manēs duplū fiat n̄ duplū.
uel n̄ duplū manēs n̄ duplū fiat duplū h̄ ē i̇pole. n
p mutatō; alteri. n̄ c p aliq̄ mutatō;. si. n. ex ē du
[illegible] ad duo et ad tā eēt n̄ duplū. q̄ 4or manēs 4or
fiet n̄ duplū et tā manēs tā fit duplū ad duo h̄ ē
i̇pole q̄ du. n. ad man; tale. n̄ suscip̄ inouatō;
s. q̄ tale. ut albū manēs albū nūq̄ [illegible] nig̃r neg.
s; si ad se hr̄ ad aº. ut tā ad duo [illegible] tn̄ q̄
se hr̄ ut duo minus. q̄ [illegible] n̄ se hēbit ad ipm
ut tā. s; ut 4or ad duo. et ita ut duplū q̄ p̄us
n̄ erat duplū. p solā mutatō; alteri = Et aūt
ad p mutatō; fcā; iaº possit adq̄rē nouā r'lonē
realē. pōt duplr̄ oñdi = p° p ḡdatē r'latō; tō
ta. n. rō ḡdatis r'lonis ē in ad se hr̄e. n. n. p
dicat d' eo d' q° d̄r. s; totū ēē ei. ē ad aº se hr̄e
s. totū ill° d̄cm. q̄r si totū ēē ḡdatim r'lonis
ē i ad s. hr̄e. ex solo d̄fcū alterius pt̄ d̄ficē ḡdi
tas relatā. sic expōe poi. exm i silitudie. nā de
structa uel posita altedine d̄struit̄ uel ponit̄ sili
tudo i illo i q° n̄ d̄struit̄ n̄ c ponit̄ altedo. = 2°
p ēē r'lonis. ēē. n. r'lonis ē id cū ēē fūdamti. ut
ēē silitudis n̄ ē aº q̄ ēē altedis. ita q̄ n̄ ē ad co
posita exalto et silitudie. q̄ exalto solū. cū g° r'lo
real' aliq̄ fūdamtū reale ponat i utq; extmo.
ut silitudo real' q̄litatē realē puta altedinē
et p[illegible] uel h̄itudo q̄ntitatiua aliq̄ q̄ntitas realē.
d̄ficiēte g° q̄litate iniaº extmo;. d̄ficiet silitu
do i utq;. nā cū r'la sic sil' nā nō ē intelligibile
q̄ ad sic sil'e et q̄ n̄ sic dare ad [illegible] sic sil'e. posita
n. se ponit̄ et p̄pta se p̄imit̄. q̄r [illegible] d̄ficiēte q̄lite
i alto extmo uel posita. d̄ficiet i[illegible] ponet silitudo.
et d̄ficiēte uel posita silitudie i uno d̄ficiet uel
ponet̄ iaº extmo. et inde ē q̄ id d̄r ēē motus
p acciñs q̄ pt̄ r'lo adq̄ri p solā mutatō; fcā;
i aº. = Ad 1m d̄ q̄ sufficit q̄ cū faciēs et transmu
tās. attigit sol' alterū extmo;. ad h̄ q̄ incipiat
ēē noua r'lo i utq; sic pz exd̄cis.
  Ctrū r'lo i d̄s addat ad sup̄ ēē. = Ad euidētiā
isti' q̄onis. duo sunt d̄clanda. = p̄m ē quō r'lo
se hr̄ ad intellectū n̄rm. q̄ si r'lo n̄ ē. n̄ ap intellec
tū ē q̄ n' addit n̄ s. modū intell'nd. = 2m ē quō
se hr̄ ad alia p̄dicamta. q̄ si r'lo ipe ē ad aliq̄
s. suā ḡdatē sic d̄nt alia p̄dicamta et res illarū
tn̄sit in d̄las sbā. opo; fac̄ cū ēē. Ex h̄itudie g°
r'lonis ad intellectū et ad alia p̄dicamta potit de
clarari uitas q̄siti. = pp̄ p̄m sciendū q̄ ut recitat
aūc. 3° meth. c. d' r'lone. q̄dā uolunt q̄ r'lo nō
eēt ad n̄ s. intellectū. q̄ dup' p̄batāt. = p° sic. r'lo hr̄
colligatō; et h̄itudie. ad oppositū r'latim. et ad sb;. s;
unū r'latim refert̄ ad aliud p r'lo;. q̄ro g° d' r'lo;
quō refert̄ ad sb;. oz. n. q̄ hāt colligatō; et h̄itudie
p aliq̄ r'lo;. et illa r'lo p alia. ibit̄ g° i r'lonib; i
infinitū. s; s. aliquos et et ip; aūc. i hus a sunt rōis.
pt̄ iri inifinitū nō aūt i hus q̄ sunt rei. si g° i r'lo;
it̄ i infinitū. sē q̄ r'lo sit ad rōis nō q̄d rei. = 2°
sic. r'lo pt̄ ēē r' nō entis. ut p̄sētis ad p̄titū
uel futurū. ut ē r'lo p̄oris ad p̄stius. s; ad nō ens
n̄ pt̄ ēē ordo real'. iō ē r'lo s. rō; tm̄. = Et ut d'
aūc ibid. p; ē ut pz. et fili fili'r et sursū ē sur
sū et d'orsū ē d'orsū. et si nulls eēt i q̄lis q̄ h co
sidaret. un̄ p; q̄ eo ipō q̄ inuenit̄ r'lo hr̄e
reale fūdamtū in re. et hr̄e realē ēēaz. ad sui
r'latim. uel ad suū oppositū. oz r'lo; illā realē ēē.

[illegible] obiecti[illegible] [illegible] sibi q̄sitū [illegible]
[illegible]
[illegible] r'lo hr̄ [illegible] = [illegible]
[illegible]
[illegible] n̄ p alia r'lo; ut [illegible]
[illegible] ipā q̄r silitudo ad sile [illegible]
[illegible] n̄ refert̄ p r'lo; alia s; p se ipā. [illegible]
[illegible] differt d̄cia. ipā ac̄ d̄cia s. q̄ [illegible] differt s.
[illegible] d̄nā [illegible] distingūt̄ p̄ncipus ipā tn̄ p̄ncª [illegible]
[illegible] se ipis. sic et r'latā refert̄ p r'lonēs. s. ipe
[illegible]nes refert̄. h̄ potit ēē se ipis. [illegible]
[illegible]nes. = Ad 2m d̄ q̄ aliq̄ ē r'lo s. [illegible]
arguit. s; n̄ p; h̄ arguito nulla r'lo; ēē realē [illegible]
n̄ [illegible] silitatē et distinctō;. potit g° ēē r'lo p̄sētis
[illegible] uel q̄ d̄fic ibi distinctō. [illegible] distinctō n̄ s. rō;
[illegible] [illegible] idētitas i° eid' i°. uel q̄ d̄fic [illegible] [illegible]
et n̄ ē i silitas n̄ s. rō; tn̄. sic p̄sētia refert̄ ad p̄ti
ta. n̄ q̄ sil' sint s; q̄ intell's sil' pt̄ app̄hnde utq̄ ēē.
g° r'lo d̄ s. rē. n̄ obstāte q̄ aliq̄ r'lo sic s. rōm tm̄.
uiso quō se hr̄ r'lo ad intellectū [illegible]do quō se hr̄
ad alia p̄dicamta. differt. n. i [illegible]; ab aliis p̄dicamtis.
p° q̄ ad ḡdatē. nā alia p̄dicamta s. suā ḡdatē sunt
d[illegible] r'lo uō n̄ ē d[illegible] s; ad d[illegible]. p̄dicamta n. ul' signt
rē ul' s. i p; ordinē. ul' rē sb ordinē. ipā rē; sig
nificat sbā q̄ntitas q̄litas. ip; ordinē r'lo. rē aūt
sub ordinē. alia 6. ita ē q̄ nll; p̄dicamtū ē s.
rō; tm̄ q̄ oīa alia a r'lone uel d̄nt ip̄m rē uel rē
sub ordinē. ipā aūt r'lo d̄t ip; ordinē. cū g° ordo
sit ad d[illegible]. r'lo s. suā ḡdatē n̄ ē d[illegible] s; ad d[illegible].
= 2° differt n̄ solū q̄ ad ḡdatē s; et q̄ ad ēē. nā
r'lo n̄ hr̄ aliud ēē ab ēē fūdamti. q̄ d' aliis p̄dicamtis
uerē d̄icē nō possum. = 3° q̄ r'lo s. q̄ r'lo n̄ fac̄
opo; s; distinctō;. nā r'lo si osidet̄ q̄ ad ēē. n̄ hr̄ ad
ēē ab ēē sui fūdamti. ut silitudo n̄ hr̄ aliud ēē n̄ c
ē aliud i ēē ab ēē altedis. iō q̄ ad ēē nullā opo; fac̄
sup̄ suū fūdamtū. n̄. n. aliq̄s ē opositior ex eo q̄
ē albus et sil's. q̄ ex eo q̄ ē albus tm̄. s; si osidet̄
r'lo q̄ ad ḡdatē. sic n' ponit i eo d' q° d̄r. s; totū
suū ēē ē ad aº se hr̄e. g° h m° n̄ fac̄ opo; i aliq̄
s; fac̄ distinctō; ab aº. cū h m° n̄ dicat ad iaº. s; dicat
eē ad aº. uel ad aº. Cū g° q̄r q̄d addit r'lo d̄na
sup̄ d̄iaz ēē;. d' d̄; q̄ i d̄s ē r'lo real' q̄ p̄suppoit
reale fūdamtū et fuit realē distinctō;. hui' ac̄ r'lo
addit sup̄ d̄iā ēē; ordinē ad aliud. s. q̄ ordinē i d̄s
[illegible] ē opo; s; distinctō;.
  Ctrū b̄tī uidētes d̄ūm formēt ind' ūbū. ui q̄ sic.
q̄ ūbū p̄tinz ad ūgīnē. s; potissie
i b̄tis ē ūgo tm̄ p̄fca. g° formabit i ūbū. = In
[illegible] ē. q̄ s. aug° ūbū d̄r q̄ iā i mte ē q̄ ptū uel repe
[illegible] q̄ p̄cedit i q̄sitō q̄r sic ūbū p̄tis q̄ d̄r p̄tus ei d̄r
q̄d repertū et q̄d i q̄situ. q̄ i nulla ē i q̄sitō nll' ē ibi ual
p̄tus et nll; formabit i ūbū. = Ad eui[illegible] isti' q̄onis
4or sunt uidēda. = p° ne laborem i aequiuoco. distīgūd
ē d' ūbo. = 2° ondēd ē ad q̄d req̄rit̄ ūbū. = 3° q̄
i uisiōe b̄tā n̄ formabit̄ a b̄tis ūbū. q̄ sit q̄d realr̄
ad d̄a ēē. = 4° d̄clandū ē q̄ d̄a ēē. ut ē a b̄tis cog
ta. i se ipā aliq° m° sortit̄ rōe ūbi et aliq° m° hē
bit ea q̄ d̄r d' ūbo. = ppt̄ p̄m sciēd̄ q̄ ūbū pt̄
accipi duplr̄. = p° p ipā d̄ctiōne rei. et sic d̄r sūt
ūbū. nā ūbū q̄ foris sonat signū ē ūbi q̄ i'tus latz
ut d̄r aug°. 14. d' tri. c. xi. s; ḡstat q̄ ūbū q̄ foris
sonat significat rō; formatā. i uter sū d̄ctiōm.
q̄ ut d̄r. 4° metha° rō q̄ signt nom ē d̄ctiō ex
q° se. q° s. id q̄ signt p ūbū exterius ē ūbū i m̄te.
et p ūbū exterius significat d̄ctiō rei i m̄te ocepta

[illegible] actus sic d̄ctiō [illegible] [illegible] [illegible] p°
[illegible] ūbū; ipā ocept i intell'n. s. q̄ modo [illegible] aug°
[illegible] n aut [illegible] ē cū amore [illegible]
[illegible] sic actus intell'nd. p̄fcā. i q̄ ab ip; scamor
[illegible] mēt nom ūbi. [illegible] ūbū oio
[illegible] ūbū [illegible] [illegible] et significat [illegible]
[illegible] lapis [illegible] q̄ significat p
nom lapidis [illegible] [illegible] cū [illegible] p̄fecto h
[illegible] lapis [illegible] [illegible] [illegible] intellectiua.
[illegible] lapidis [illegible] intelligibilē. uel actu
[illegible] intell'ndo lap[illegible] [illegible] significare
[illegible] uel [illegible] illa [illegible] lapidē i m̄te
iō. n. [illegible] significat. om̄ [illegible] intellectiua. n̄ c sp̄s
intelligibil'. n̄ c actus intell'. [illegible] ipā d̄ctiō. ut p
p; [illegible] uerūptā [illegible] huiō [illegible] q̄ ppe d̄r ūbū.
et ppe actus mēt nom ūbi d̄r [illegible]. q̄ actus
intell'nd ē mediū quodāmō īt sp̄ez intelligibilē et ūbū.
nā intell's hr̄s penes se sp̄ez. p q̄ d̄r i actu intell'nd
et format ūbū. i q° p̄fcē intelligit s. q̄ format p̄fcā
ūbū; ita q̄ ip; ūbū formatū. nō ē ipe actus i[illegible]
intell'nd. s; ē i[illegible] i q° intelligimo. intelligimo [illegible] p actu
intell'nd. i ūbo. un̄ si ocedim° q̄ p; intelligi p aliq̄
h̄itu. n̄ c intellig̃ p ūbū s; i ūbo. ūbū g° [illegible] ē id
i q° intelligim'. et actus intell'nd ē mediūs it̄ sp̄ez et ūbū.
et q̄ mediū aliq° m° p̄ticipat extma. oñs ē q̄ [illegible]
actus cplr̄ noiet̄. q̄ ul' noiat̄ ut actus. et sic d̄r
notitia. ul' noiabit̄ ut opat̄ ad sp̄m. et sic d̄r
sp̄s. s. q̄ modū lo° aug° i plib; locis dicēs q̄
a[illegible] q̄ est i memoª ḡgnit̄ sp̄s q̄ ē i intell'nª. ostat
aūt q̄ sp̄s genita i intell'nª ab illa q̄ ē i memoª
n̄ ē n' ipā notiª ul' actus intell'nd. S; q̄ rōe actus
intell'nd ut opat̄ ad sp̄m. uenit̄ d' sp̄s genita
i intell'nª. p; rōne ut opat̄ ad ūbū m'ebit̄ d' ūbū.
ipā g° notitia cū amore d̄lcatōe. i. ipā notiª
p̄fcā. q̄ p̄fco; hr̄ i ūbo. iō d̄r ūbū. Sic g° tabla
d̄r ūgo nō q̄ ipā sit ūgo s; rōe p̄tē q̄ hr̄ in se
sic ipā notitia d̄r ūbū n̄ q̄ ipā sit ūbū s; q̄ hr̄
ēē i ūbo. nā ūbū ē id i q° cognoscim°. et i q° intelli
gim°. in ē q̄ aug° cū p'us dixisset ūbū ēē d̄ctiō;
p̄ea d̄r ūbū ēē notiam q̄ notiª rei i ipā d̄ctiōne
ei' habet. = distinctō d' ūbo ondō ad q̄d ūbū req̄
ui. n. ppt̄ id' req̄ri ūbū. pp̄ q̄ et sp̄s req̄rit̄. sp̄s aūt
req̄rit̄ ad h ut supleat uicē obi. naz q̄ obi; n̄
ē p̄sens m̄ti. ut possit intellectō; sui ipi caīe i m̄te.
req̄rit̄ suplēs uicē obi. a q̄ sp̄e fluit intellectō et
notitia i m̄te. pp̄ h ē req̄rit̄ ūbū. nā q̄ res n̄
ē p̄sens ipi m̄ti. ut possim' uidē rē i se ipā. iō
formam' nob ūbū. ut i ūbo formato cīnam' n[illegible]
rei. d̄ctiō g° rei sū ūbū rei. n̄ ē n̄ q̄ q̄dā specl'
i q° cīnit̄ nā rei. un̄ hui' fr' illo ūbo. 2°. d' an
[illegible] oz p̄m exponē speclo; iuxª aut. q̄ speclo;
iō uocat d̄ctiō; q̄m d̄ctiō ē q̄ q̄dā specl'. i q°
ipi rei nā cīnit̄. sic i nā specli. oppositi corpis u°
ul. sp̄s g° q̄ suplet uicē obi. i uia hr̄ ē pol'te.
iō n̄ pt̄ i p̄fcē cīni nā rei. d̄cūs aūt q̄ pcedit
a sp̄e. plus hr̄ d' p̄fcōne. d̄ctio aūt ip; ūbū formāt
ē q̄ q̄d plus p̄fcū. un̄ ex p̄fcōne intellectual' n̄ē
ē q̄ format ūbū i q° cīnit̄ nā; rei. = Oñso quot
modis sumit̄ ūbū. et ad q̄d req̄rit̄. ondō q̄ b̄tī uidētes
d̄ūm nā ēēz. n̄ formāt ind' ūbū. q̄ sit realr̄ ab ipā
ēē. nā ut p; p hita. sic req̄rit̄ sp̄s ad suplēd' uicē
obi. sic req̄rit̄ ūbū. ut q̄ res n̄ ē p̄sens intellectui. ut
possit uidēri nā ei' i n se ipā. iō formāt ūbū ut i
ipō ūbo. taq̄ i speclo cīnat̄ nā rei. q̄r cū d̄ia ēē sic
intellectui p̄sens sic n̄ indigem' sp̄e alia a q̄ causet̄
intellectio. s; ipā d̄ia ēē exeūs p se ipā; p̄sens intellectui

qui uerum matrimonium fuerit sicut cum uoto virginitatis. dicendum quod non. quia tradit plenam potestatem sui corporis consentiendo in carnalem copulam. hoc autem repugnat uoto virginitatis reseruandi castitatem non solum nunc sed uelle nunc et semper [illegible] sed dicendum quod matrimonium perfectum sic tradit potestatem corporis sui. quod verum est. = Contra. aliqui interpretantur beatissima virgine maria quod uiris uouit virginitatem contracto perfecto matrimonio cum ioseph. et non fuit uotum pactio non perfecto matrimonio contra hoc [illegible] ideo dicunt aliqui beatam mariam non emisisse uotum virginitatis ante matrimonium quia preelegit virginitatem matrimonio. quia tunc erat lex moysi et maledicti erant gentiles et ideo ut maledictum legis euaderet cum ioseph contraxit committens deo suam virginitatem sed [illegible] uotum emisit. = Alii dicunt quod ante matrimonium uotum [illegible] fecit in simplici sub conditione. non dicit aliter ordinaret de ea. et ideo dicunt [illegible] castitatem quod ioseph erat [illegible] uoto virginitatem suam deo committens et ioseph matrimonio copulauit. et consensit simpliciter in carnalem copulam tradendo alteri sui corporis potestatem. in quo consistit matrimonium perfectum quod est de perfectione eius ex hoc ut quia forma est matrimonii. non est in indissolubili coniunctione animorum in traditione potestatis corporum. preterea coniuges mutuo fidem sibi seruare tenentur. in carnalem autem copulam non dicunt consensit absolute sed sub conditione si deo placeret. quod deo non placuit sed ut uouerat expresse animo obtinuit quod in illo desiderio exiuit cum ea uouit solempniter. Et hec opinio magistri sententiarum distinctione 30 c. beatissimum quod confirmat auctoritate augustini ibidem si tamen plene non susceperit matrimonium quod non fuisset perfectum perfectione sua. nunc ex hoc est ipsamque fuisse matrimonium quod ex preceptis non est consecuta operatione carnali. quia perfectionem est res quod perfectionem suam pertingere [illegible] operationibus. 2. de anima. in hoc matrimonio beate marie et ioseph erat bona matrimonii excellentia fuit. quia ad plenum sunt. videlicet tria non geminum carnalis sed matrimonii causa et ioseph educatio. filius bonum fidei quia nulla adulterium commissum. filius bonum sacramenti quia nullum diuortium fuit ibi. unde euasit maledictum quia utrumque non fecerunt non ad plenum habuerunt quam excellenter habuerunt. Sic ergo ut dicunt uouit maria quod simpliciter fuit non impediuit matrimonium contrahendum. sic facto solempne et quia sub conditione fuit sed quod fuit certificata diuina reuelatione et illa contineretur diuina dispositione implicite de consensu in matrimonialem copulam. ideo non peccauit. sed non consensit in carnalem copulam. quia tamen talis assensus non fuit appositus nec expressus. ideo non impediuit matrimonium. = Contra autem dicunt magistri ante matrimonium habuisse desiderium seruandi virginitatem. uerum est tamen sed hoc non uouit uel disposuit. sed certificatione aliqua uel reuelatione quia hoc esset contrarium legi quod [illegible] esse. Sed quamuis consensit in copulam propter tale uotum respondet augustinus 27. q. 1. c. sed quia beata virgo proposuit se seruaturam virginitatem non de alia reuelatione cottidie dicente disponi virginitatem suam. consensit in carnalem copulam non illam appetendo sed diuine dispositioni innitendo obediendo. glossa sed dicit reuelatione. minime quod licite potuit contrahere deo reuelante et si uouisset solempniter. quia uotum fuit sub conditione. immo et quodcumque uotum sit absolutum semper intelligitur excepta uoluntate superioris. ut extra de iure iurando venientes. Si ergo uouit ante matrimonium oportet quod super hoc certitudinem reuelationis habuerit et aliter potuit uouere solempniter ante matrimonium et post. = Contra autem dicunt primi. postquam contraxisse cum ioseph post ea uouisse. ut concordat augustinus de sancta virginitate qui dicit. post ea uouisse. post ea contraxisse et post filium concepisse. cum dicit. prius quam conciperet iam deo dicata. de qua nasceretur elegit. = Ideo dicendum quod beata maria ante matrimonium certificata per reuelationem de seruanda virginitate uouit. et ideo sine periculo admittendo virginitatis post ea contraxit. consensit in copulam tradendo ioseph potestatem corporis sui. si ille peteret. non tamen quo ad actum quia certificata erat quod ille numquam peteret nec

ista contrahit. sicut predestinatus potest dampnari tamen numquam dampnabitur. quantum ad actum consensit autem in copulam quantum ad potentiam. fuit uerum matrimonium et per consequens coniuges possent se statim simul uoto alligare nec tale coniugium derogat uoto. quia uotum respicit exitum in actum et ideo dissoluit in actum. nec matrimonium derogat matrimonio quod coniuges possint non petere et obligare se ad non petendum. augustinus sacratissima fuit coniunctio pari uoto continentie et illa est ex consensu potentie dum tamen sit inequalis postea ad actum ut castitas non excludat actum. sicut in sponsionibus in quibus non confirmatur matrimonium. sicut coniuges quando fuerunt potentes ad copulam si uellent. Sed hoc sic exponunt sententia sanctorum et doctorum quod dicunt quod non uouit nisi cum ioseph post matrimonium contractum. intelligendo est solempniter. = Sed quamuis non fuit certificata. dicendum quod per reuelationem sunt. quod non nego. sed tamen uidetur hoc necesse. Sed nihil potest ad uotum plenitudinis caritatis potuit uiuere virginitatem magis [illegible] deo et sit ea amplexata et fuerit amore ardens de diuina sapientia et bonitate quod sit eam obseruaret quod tamen maledictum legis euaderet. uouit sic certificata absque speciali reuelatione. Et hoc uult dicere augustinus in quadam sermone de natiuitate eius ubi dicit amor seruande virginitatis excludit ab ea timorem incurrende maledictionis et se committens deo credulitate et ab eo. nunquam autem attribuere est mirabile uel speciali reuelationi quod potest fieri per naturam uel gratiam potest adiuuante gratia. = dicendum aliter. quod uerum est non sit certificata quod sit sibi prouidendum quod nunquam ad actum perueniat quia sic certificata non consentit in actum copule. sed consentiat in potentiam. posse autem in actum non repugnat uoto virginitatis simpliciter dum tamen non uolit actum et per consequens dare alteri posse. sed corporis sui ad copulam non repugnat deo uoto. dum tamen assit certitudo quod actus numquam contingat quod certitudo fuit in maria uel per reuelationem uel deo nouit possit diuina esse comprehendere.

Tertia autem intellectus creatus etiam quod sit quamuis uideat speculum in uideat omnia que representat in speculo. sed dicitur est speculum intelligibile. ergo etc. = Item quando aliqua sunt unum quod cognoscit potest unum potest et alterum sed deus et sua infinitas sunt idem. ergo quod potest intelligere diuinam essentiam et eius infinitatem. ergo etc. = Quod comprehendens excedit comprehensum sed nulla creatura excedit deum. ergo etc. = Ad istam questionem dicunt quidam quod uisa diuina essentia necessario uidentur omnia que sunt in ea. ita quod beati uidentes diuinam essentiam uident omnino totam eius infinitatem et omnia que in ea sunt. quia ipsa diuina essentia naturaliter representat nec potest non representare. sicut ex hoc ut dicunt sequitur quod quilibet uideat perfectus quia res in ipso uidetur. tamen uisio rerum idem aliquid perfectionis [illegible] super uisionem diuine in se. sed diuine esse per se. quia ut uidet in deo eadem est ipsa uidendi ratio. = dicunt enim quod non est diuina immediate [illegible] et eorum beatitudinis perueniet. sed quod aliquis eorum uideat aliquid quod aliis non uidet uel plura quam alius. quia hoc est quid accidentale uel consecutiuum ad beatitudinem. sed in hoc quod unus perfectius et clarius uideat post ipsam totam diuinam essentiam. sic principaliter beatitudinis et eius cognitio omnia que representat in ipsa. quorum notitia beatitudo diuine et est maior in se includit non principaliter sed concomitanter. equaliter tamen quia quod potest unum representatorum in diuina esse pertinet ad beatitudinem eadem ratione et ad quodlibet quod est expediens esse quod cum sit una et simplicissima. equaliter et uniformiter omnia representat. hoc ex parte huius speculi ad eius beatitudinem. tamen uideat. cognitio eorum quae spectat ad perfectionem uniuersi inquiens et exercitatus est beatitudinem suam adquirit. et quod conuenit ad illa ut perfectum ad eiusdem perfectionem uniuersi pertinent. Quamuis tamen actu uigoris finiti apprehendat intellectus beatus infinitatem ipsius diuine. et omnium aliorum que in eo uidentur. ideo non comprehendit eum quia non cognoscat eum sicut cognoscibile est. per se et ratione intellectus. sed actu infiniti uigoris et infinite claritatis. et quia et omnia alia non adequat totam uirtutem cause que deus est. non cognoscuntur ita perfecte sicut cognosci possunt. dicunt et quamuis diuina esse sit speculum uoluntarium. in quo potest se ipsam ostendere uel non ostendere. tamen postquam manifestat se ipsam necessario manifestat omnia alia que natura propria representat. tamen quia

ipso et eodem modo simplicissimo. sicut se ipsam se ipsam manifestat et omnia alia. et illo eodem modo facit actum uidendi se et omnia alia. et non aliam et aliam sed unam et eandem simplicissimam. et ideo uidens diuinam essentiam aut uidet omnia alia que uidentur a nullo [illegible] quantum ad. Tunc est quia sicut anselmus dicit non sed in eo ad quod ipsa creatura est. tamen quia quod aliquid indeterminato modo uideatur in diuina esse et non omnia. propter est propter ipsos intellectus uidentes cum uidens ipsam esse infinitam. et non uideant [illegible] ad respiciendum quecumque alia representata in ipsa. nec propter diuersitatem uel difformitatem representationis seu representantis. cum per unum et idem simplex uniformiter et equaliter omnia representet. nec propter ipsam deum cum manifestet se ipsum per eundem modum et manifestare omnia alia. tamen quia aspectus uidentium diuinam esse ad ipsam [illegible] et qui non esset uerum non omnia uidet. Et si dicatur quod ergo quod intellectus creatus infinita per speciales rationes sic cognosceret non potest nunc et plura ut plura. dicunt quod hoc non obstat. quia sicut dicitur intelligere omnia illa simul quia per unam speciem. ita intellectus beatorum uidens diuinam esse in illa et per illa sicut per speciem unicam simplicissimam uidebit [illegible] simul omnia infinita. Et si dicatur et quod ergo de illuminationibus et reuelationibus que fiunt in angelis quod tunc in erunt si quilibet beatus omnia uideat. respondet. et dicit quod illa que libertati diuine subsunt. sicut illa que facit et fecit et faciet. que temporalia et potest non facere et per consequens non uidentur uel representare. uidentes diuinam esse non uident ea de necessitate [illegible] sicut alia super dicta quia non uidentur ex ipsa uisione essentie. eo quod illa non naturaliter nec necessario includuntur. de quibus non dicunt esse est res omnes representare cum ipsa sit infinita et huiusmodi ipse rationes omnium perfectionum et omnes perfectiones. et quia pluribus quod deus representat in diuina esse. hoc quibus sabbatum. ideo hoc ratio sabbatum et fabricationis statim se ad potentiam. sed quod res per modum fiat uel non fiat non pertinet ad rationem diuine esse ut est. sed ad diuinam uoluntatem et ideo res sub istis rationibus sed sub ratione qua facit uel fiunt uel perfectis. non uidetur ex uisione ipsius diuine essentie. sed ad ad beneplacitum hoc procedit. Et de hiis intelligitur prima corinthiorum 2. 2. c. que dei sunt nemo nouit nisi spiritus dei. Et de istis ut dicunt fiunt reuelationes et illuminationes angelorum. et talium nescientia non diminuit quod debet esse beatitudinis. = Ista positio aliis non uidetur posse stare. unde accipiendo rationem dicit primo quod id quod ponit infinitatem diuinam obiectiue uideri a creato non est uerum. Quia quantum aliquod obiectum est excellentius et immensius tanto uirtus ipsum apprehendens debet esse fortior. exemplum de oculo et de sole. sed deus est obiectum infinitum ergo oportet quod uirtus ipsum apprehendens sit infinita. Item auctoritas intellectus beati uidens totam infinitatem diuinam aut non. si non ergo nec eius infinitatem. si sic ergo tamen uidens ipsum quantum in se et prout in se uisibile est. Item actus intellectus diuini non excedit habitum sui obiecti sicut diuine essentie et eius infinitatis. quia potentia et eius obiectum proportionantur. sed ergo habitus obiecti diuinum non excedit habitum intellectus creati. et actus intellectus creati adequabitur actui intellectus diuini. quod est absurdum. et ulterius cum actus sumat speciem ab obiecto erunt eiusdem speciei actus intellectus diuini et actus intellectus creati quod non potest stare. Item augustinus 12. de ciuitate dei c. 19. omnis infinitas quodam ineffabili modo deo finita est. quia scientie ipsius incomprehensibilis non est. et ideo in de comprehensione apte obiecti. quando ipsam totam et totaliter apprehendit quod in se est apprehensibile. ita quod nichil sit eius quod lateat apprehendentem. ergo eadem ratione si diuina esse ab intellectu creato sic quod sua ratione apprehendatur erit ei finita quod est falsum. = Quod dicit 2° quod diuina esse non uidetur perfectius eo quod alia uidentur in ipsa non est uerum. Quia deus non uidet se perfectius si uidet omnia que sunt in se. ergo quando plura uel pauciora in deo uidentur tanto perfectius deus uidetur. Item quando ad [illegible] tanto perfectius cognoscitur. et non solum extensiue sed intensiue quia sicut augustinus [illegible] de trinitate [illegible] quod non mole magna sunt idem est maius esse quod melius esse. sed quando plura uidentur [illegible] tanto [illegible] plura pluribus rationibus ergo etc. Item quanto [illegible] apprehendimus uel formis uel [illegible] tanto perfectius [illegible] nobis cognoscitur. magis ergo etc.

Sic ergo quamuis uidentes alia [illegible] sit quod consequitur ad beatitudinem non tamen non est maioris perfectionis quod uidere solum diuinam esse ut isti dicunt. = Quod uero dicunt [illegible] alia representata in diuina esse equaliter pertinere ad beatitudinem [illegible] perfectam. quamuis est ex parte ipsius esse representantis. quamuis ipsa equaliter et uniformiter representet. propterea esse perfectum. quia cum representet ea talia qualia sunt. oportet quod aliqua representet ei ut ipsa bona sua. quedam maiora quedam minora. sicut sunt esse sua beatitudinem suas perfectiones. alia uero ut bona aliarum creaturarum. alia uero ut bona gratie. Sed constat quod representata et notitia propriorum magis pertinent ad beatitudinem eius cui representatur. = Quod uero dicunt 3° quod propter intellectum finiti uigoris. eo quod intellectus beatus uidens diuinam esse actu finiti uigoris non deus eam comprehendere. non uidetur posse stare. Quia cum non uideatur pluribus modis ab intellectu deo nec alio modo quam ab intellectu creato. et dicatur comprehendi ab intellectu deo ergo similiter dicitur esse comprehendi ab intellectu creato. et est quia comprehensio non uidetur respectu in actu finito uel infinito sed in clara et distincta cognitione et in eo quod obiectum totaliter cognoscatur. Sed sancti et doctores quando de hoc materia loquuntur dicunt exemplum de comprehendi uel non comprehendi ab aliquo intellectu quia potest ab eo uel non potest totaliter apprehendi. = Quod uero ultimo dicunt quod diuina esse postquam manifestat se ipsam necessario est manifestari omnia que naturaliter in ea representantur non est uerum. quia beatus paulus in suo raptu ut ponit beatus augustinus uidit diuinam esse. et tamen non uidit in ea omnia. quia non uidit suam esse. quod patet quia si uidisset suam esse uidisset eo modo quo erat. et sic sciuisset utrum anima fuisset tunc carni coniuncta uel separata. quod tamen ipse ignorauit sicut ipse met dicit. nec ualet si dicatur quod uidit suam esse sed non suam existentiam. cum sua esse non differat realiter a sua existentia. diuina autem ratio non impedit. quando sic uideatur cum sic eos. diuersitas rationum ideo non impediat quando sic uideatur. Item speculum materiale representat in se omnia coram sibi obiecta. et tamen oculus uidens totum speculum non uidet omnia que sunt in ipso. immo secundum aliud et aliud situm uidentis in eo representata. = Ad primum autem ipsorum motiuum dicendum quod licet diuina esse sit una et simplicissima per se. est tamen sicut rationes et respectus multiplices. et ideo ipsa sicut se cognita. non est necesse omnes respectus uel rationes eius cognoscere. non quod solo ratio uel rationes dicuntur posse unum intelligi sine alio. Et licet diuina esse ipsi deo naturali necessitate representet omnia alia a se sicut et se ipsam. intellectui tamen creato non solum se ipsam sed et alia ex mera libertate ostendit et prout sibi placet se ipsam ostendit. Dato etiam quod uisa diuina esse uideatur aliquid alia contingentia non tamen oportet quod omnia. quia hoc omnia equaliter representaret diuina esse. sed se tamen uidetur ea magis uidetur representare ea que magis ad ipsum pertinent uel ad eius uisionem. Et quamuis natura sit uidere diuinam esse quam omnia alia. intellectus tamen creatus magis est proportionatus ad hoc quam ad alia. unde dicendum quod maius est intelligere diuinam esse et omnes rationes eius quam uidere diuinam esse. Nec oportet ad gaudium diuinum intellectum nihil esse apparens quod uel cognosceret. quia intellectus creatus beatus cognoscat omnia cognoscibilia. alias oporteret quod et cognosceret omnia illa que subsunt libertati diuine. Unde augustinus 12 de ciuitate dei c. [illegible] [illegible] de beatis dicit. quicquid [illegible] adeptus nec desiderabit quod non adeptus. et huius modi gaudii assignat gregorius 9. [illegible] moralium exponens illud iob. x. [illegible] sunt stabiles. Nec eo mirum si tanta est gaudio de [illegible] in beatis cum tanta fuit ignorantia peccatoribus. istarum unde [illegible] quod quodlibet non patitur non uidebat et ideo omnia potest quod uolebat. sicut augustinus 14 de ciuitate dei c. 14. Unde ergo ista positio non uidetur posse stare. = Et ideo est alia positio quod dicit quod beati uidentes diuinam esse non uident eius immensitatem et infinitatem obiectiue. hoc uidetur aliquo modo argumento. sicut dicens aspiciens magnitudinem celi aut terre uel maris aut et multitudinem stellarum uel arene maris perfectissime uidet et experitur illa infinita esse sibi absque quod [illegible] illa comprehendat. aliquo modo non [illegible] ei infinitas [illegible] nabiliter moueat. [illegible] per ipsorum incomprehensibilitatem [illegible] quod intelligit se non esse ordinatum nec proportionatum ad comprehendendum ea. sed potest tamen ad minus [illegible]

non quod non ualet ista ratio. eo quod uoluntarie se manifestat. dato et esset ratio necessaria cognita aa a se [illegible] sed non esset non perfecte cognoscit. [illegible] ipse deus cognoscit suam esse [illegible] per uisionem autem non a quo [illegible] tate cognoscit. quia potest similiter [illegible] cognitione essentie per se non [illegible] sub ratione uideret. sicut potest cognoscere virgo in speculo si et quare non sub ratione quam virgo. et ideo potest uideri essentia absque uisione aliorum cum illa. et hoc uisione distincta. in distincte tamen bene uidetur. sicut [illegible] diuersis [illegible] Nicolaus uidet [illegible] non distinguendo ipsam ab virgine sua.

[illegible] c̄. r. io n̄ solū mag̃ p̄tic̄ ē ī fiāce [illegible] cō simplicia = ad 2ᵐ d̃r q̄ uerū ē opiō p̄hoȝ [illegible] uetā [illegible] spālī. s̄ ł̄ uitate uctāc ē [illegible] uita. ponēo aū [illegible] uita fuāz. ⁊ q̄ tota uita [illegible] ꝯsistit i [illegible] ad illā fuāz ordinat. p̄z q̄ tāl actō ē simplr̄ melior. cū eī usus sit melior. ⁊ mag̃ me ritoř [illegible] ī sine. s. ī bt̄itudīe fuāz. ut p̄z ex dc̄is. = ad 2ᵐ d̃r q̄ dare ꝯsiliū p̄tinz ad actiuā sic uidim̄ i mechanicis. q̄ architectores dāt ꝯsiliū [illegible] agentib̄. = ad q. d̃r q̄ n̄ ē sile. q̄ ꝯtēplo angeloȝ ꝯtēplo n̄re. q̄ oī actōi p̄fert⁹ ⁊ illa n̄ ē q̄o ut d̃z.

[illegible] h̄o gn̄atus auro ⁊ muliere si assuēt ap⁹ dia ēēt filius illius hoīs. arguit̃ q̄ nō q̄ n̄ h̄o ali illo hoīe q̄ nō māȝ q̄ sola mulier mīstrat. ig. [illegible] alib̄ȝ. silr̄ n̄c aīā r̄onalē q̄ ē p̄ catōȝ. silr̄ n̄ fīxȝ corpeitatis. q̄ ī sic genito format̃ a spiū s. ut i x⁰ n̄c aliquas [illegible] q̄ ille q̄ manet ingenito se cūt̃ formā [illegible] q̄ n̄ h̄ auro. ꝯ⁰ ⁊ c̄. = ꝯ̄ q̄ p̄ꝯc ꝯgo mᵃ sunt m̄r x̄. [illegible] ⁊ illa mulier hui hoīs

[illegible]

n(on) i(n)ducit i(n) memo(ri)a(m) u(e)l i(n)tell(ectu)m, s(ed) q(uia) (con)u(er)tit(ur) ad fantasmata. id(e)o sic n(on) p(er)tin(et) ad o(ri)gine(m), n(on) ut e(st) p(ro)p(ri)a(m) ipsi i(n)telligi(bi)l(e) q(uo) i(n)formet(ur) memoria (et) i(n)tell(ectu)s. Et ult(er)i(us) q(uia) s(ecundu)m aug(ustinum) yga (?) n(on) (con)sistit i(n) actib(us) r(ati)o(n)is n(isi) s(ecundu)m q(uod) (con)u(er)tu(n)t(ur) ad obi(ectu)m i(n)ueniu(n)t, ad q(uo)d n(on) fac(it) i(n)tell(ectu)s age(n)s p(er) (con)u(er)sio(n)em ad fantasmata. id(e)o n(on) e(st) p(ro)p(ri)ate h(oc) m(od)o p(er)tin(et) ad o(ri)gine(m) s(ed) n(on) me(moria) u(e)l i(n)tell(igenti)a ut (con)u(er)tu(n)t(ur) ad t(em)p(or)alia p(er)tin(et) (ergo) solu(m) ad o(ri)gi(n)e(m) s(ecundu)m q(uod) respi(ci)t i(n)tellectu(m) po(ssibi)l(e)m ut disponens ip(su)m ad rec(e)ptio(n)e(m) i(n)tellectio(n)is [illegible] obi(ecti) i(n)tell(ecti), (et) ut disponens ip(su)m ad h(uius)modi actu(m) eliciendu(m), (et) h(oc) dupl(icite)r s(cilicet) noti(ti)a (et) (con)t(ra)r(ia) (et) si(m)pl(ic)i(ter). 2(o) noti(ti)a (et) d(e)cla(ra)ti(on)a q(uod) d(icitu)r ubi(que), (et) sic p(er)tin(et) ad o(ri)gi(n)e(m) sic (et) po(tenti)e q(ui)a e(st) i(n) ea(dem) e(ss)e(nti)a ut t(ame)n alia uis. — Ad p(ri)m(u)m d(icitu)r q(uod) me(mori)a (et) i(n)tell(igenti)a ut d(icu)nt(ur) po(tenti)e distincte (con)t(ra) uolu(n)tate(m) su(n)t una po(tenti)a q(ue) disti(n)guit(ur) p(er) age(n)s (et) possibile s(ed) diu(er)sas uires, u(tra)q(ue) t(ame)n p(er)tin(et) ad o(ri)gi(n)e(m) n(isi) de eo (et) q(uo)d d(icitu)r q(uod) sua actio p(ro)cedit u(er)u(m) e(st) illa q(ue) respi(ci)t fantasmata, (et) s(ecundu)m h(oc) n(on) p(er)tin(et) ad o(ri)gi(n)e(m) ut d(i)c(tu)m e(st). — Ex hac q(uesti)o(n)e p(atet) q(uod) cu(m) i(n)tell(ectu)s age(n)s no(n) po(n)at(ur) s(ub)s(tanti)a separata s(ed) ponat(ur) p(otenti)a a(nim)e cu(m) possibili (et) fac(it) fantasmata i(n)telligibilia actu sic lux colores, q(uod) n(on) i(n)telligit, sic n(ec) lux uidet, dato q(uod) egredi(tu)r ab oc(u)lo, imo sic uisio e(st) p(er) irradiatio(n)e(m) lucis, ita i(n)tellectio p(er) act(um) i(n)tell(ectu)s agentis. Sic ali(qui) i(n)tellige(n)t abd(itu)m s(ecundu)m fanta(s)ti(cam) (?)

t(ra)ct(ation)e(m) i(n) nob(is) ar(guitur) q(uod) sic p(er) aug(ustinum) x. de t(ri)n(itate) c(apitulo) p(e)n(u)l(timo) (et) 12. c. 12. — (con)t(ra) i(n) fine .21. p(ro)(banda) i(n) po(tenti)e e(st) nos h(abe)re nobilissimos h(ab)itus (et) nos lateat, (ergo) m(u)lto fort(ius) de actibus nobilib(us), q(ui)a mi(n)us latent q(uam) h(ab)itus. h(uius)m(od)i ce(r)t(e) act(us) i(n)tell(ectu)s abd(it)a s(ecundu)m fanta(s)ti(cam) (ergo) (et)c. — R(espondeo): l(ice)t q(uo)d i(n)ducit(ur) p(ro) illa ar(gumentatione) q(uestio) 12. de t(ri)n(itate) po(n)it memo(ri)a(m) i(n)tell(igenti)a(m) (et) uo(lunta)te(m) i(n) q(ua)d(am) abdito me(n)tis p(er) fantasmata (et) n(on) solu(m) s(ecundu)m h(ab)itu(m) s(ed) s(ecundu)m actu(m) u(t) p(atet) ibid(em) c. ix. (et) x. dice(n)s sic: Ex quo e(ss)e cep(it) nu(m)q(uam) se i(n)tellexisse, nu(m)q(uam) se amasse, nu(m)q(uam) se meminisse d(e)sti(tit), at p(ro)p(ter) h(oc) cu(m) ad se ip(s)am (con)u(er)ti(tur) fit t(ri)nitas. Vn(de) tal(is) noti(ti)a e(st) ei i(n)sita ab i(n)itio sui e(ss)e ut p(atet) ex uerbis ei(us), s(ed) h(oc) n(on) aduertit u(e)l i(n)dicat se(n)sib(us) i(n)uta (et) agg(ra)uata p(ro)p(ter) cor(pus). Et s(ecundu)m s(ente)n(ti)a(m) p(ro)p(ri)a(m) p(ro)p(ri)o(n)is a(n)i(m)e p(ro)cedit (et) h(ab)itus sp(irit)uales s(ecundu)m s(ecundu)m d(e)fu(n)t ad corp(us) s(ed) obu(m)brant(ur) p(ro)p(ter) g(ra)uitate(m) corp(or)is, (et) p(ro)p(ter) ex(er)citu(m) recorda(n)t(ur) h(oc) t(ame)n ag(itur) s(ed) po(n)it q(uod) a(n)i(m)a p(ri)m(u)s h(ab)uit noti(ti)a(m) s(ecundu)m h(ab)itu(m) s(ed) solu(m) s(ecundu)m actu(m) i(n) q(uan)d(am) luce sibi diuinitus infusa d(e)p(ri)uata aliu(n)de e(ti)a(m), (et) h(oc) a(nim)a o(mn)ia i(n)tellig(er)e q(ui)a e(st) a fanta(s)ti(cis) q(uia) lux d(iui)na mou(et) a(nim)a(m) ad i(n)tell(ige)nd(um) sinc(e)ra(m) ueritate(m), sic i(n)tell(ectu)s age(n)s mou(et) ea(m) ad i(n)tell(ige)nd(um) u(er)itate(m) ex fanta(s)ti(cis), (et) h(oc) i(n)tell(igenti)a (con)su(eta) e(st) a(nim)e (et) (con)ti(n)uo p(ro)p(ri)or fuit plus recip(it) (et) si stetisset h(om)o i(n) statu i(n)no(cen)tie rec(e)pisset imag(in)e(m) splendore (con)iu(n)cta a(nim)a cor(pori) co(r)rupt(ibi)li lux tal(is) obtenebresc(er)et, (et) sic i(n)h(er)et p(er) amore(m) cog(ita)t(ion)is p(er) fanta(s)ti(ca) (et) a tali i(n)tell(ect)u aduertit(ur). Ar(guitur) a(utem) n(on) posuit n(isi) q(uod) potuit aduerte(re) ex se(n)su motu, id(e)o tales actus i(n)teriores negauit t(ame)n s(ecundu)m rei u(er)itate(m) po(n)u(n)t(ur) su(n)t q(ui)a ibi (con)sistit p(er)f(e)c(ti)o (con)te(m)platiu(m) m(od)o n(atura)li (et) fu(n)d(amen)tu(m) (con)te(m)plat(i)u(m) n(isi) sup(er)n(atur)ali. — Ad ar(gumentu)m d(icitu)r q(uod) actus late(re) possu(n)t u(e)l p(ro)p(ter) sui p(ro)p(ri)etate(m) q(ui)a l(ice)t moueat t(ame)n n(on) p(er)cipit(ur), aut q(ui)a l(ice)t p(er)cipia(n)t(ur) cu(m) fiu(n)t t(ame)n sic i(m)p(ri)mu(n)t(ur) ut n(on) faciat recordatio(n)e(m), aut q(ui)a resistere patet q(ui)a n(on) possu(n)t disc(er)n(er)e a q(uo) p(ro)ducu(n)t(ur). Sic actus ca(rita)tis n(on) p(otes)t disc(er)ni ab actib(us) amo(ri)s n(atura)l(is) u(e)l carnal(is), aliq(ui)s h(om)o sap(er)et se h(abe)re ca(rita)te(m), (et) istis mod(is) possu(n)t late(re) h(uius)m(od)i actus (et) h(uius) r(ati)o(n)ib(us) dic(it) p(ro)p(ri)o nos h(abe)re h(ab)itus late(n)tes quos ph(ilosoph)us negat q(ui)a n(on) po(n)it n(isi) p(er)cep(tu)m ex se(n)su.

[illegible] ex uoto, (et) exp(er)tus i(n) illa q(ue)

t(ra)ct(at) i(n)c(er)tas religio(n)is pot(est) honeste rel(igione)m p(ro)p(ri)are, tenet(ur) p(ro)fit(er)i illa(m). Dic(itur) q(uod) sic, q(ui)a sic uotu(m) n(on) e(st) n(isi) p(ro) i(n)g(re)ssu, sic exp(er)ie(n)tia no(n) e(st) n(isi) p(ro) p(ro)fessio(n)e, (et) id(e)o sic se h(abe)t uotu(m) ad i(n)g(re)ssu(m) ita exp(er)ie(n)tia ad p(ro)fessio(n)e(m), s(ed) uo(uen)s tenet(ur) i(n)g(redi), (ergo) (et)c. — It(em) nemo mitte(n)s manu(m) ad aratru(m) (et) aspicie(n)s retro (et)c. s(ed) exp(er)tus i(am) manu(m) misit, recede(n)do a(utem) respi(ci)t retro, (ergo) no(n) e(st) apt(us) reg(n)o dei. S(ed) h(oc) n(on) p(otes)t e(ss)e s(ine) mortali pecc(at)o, (ergo) a(utem) tenet(ur) sat(is)

(con)tra q(uod) (con)mitte(n)do pecc(at) mortal(ite)r (ergo) (et)c. — (Con)t(ra) n(on) plus tenet(ur) sat(isfacere) r(ati)o(n)e uoti q(uam) (con)tinet(ur) sub uoto, s(ed) p(ro)fessio no(n) (con)tinet(ur) sub uoto d(e) i(n)g(re)ssu, q(ui)a t(un)c sub uouent(e) p(ro)fessio(n)e(m) cu(m) i(n)g(re)ssu q(uod) f(als)u(m) e(st), q(ui)a n(on) e(ss)e(t) exp(er)ie(n)tia, uou(en)s a(utem) n(on) posset exire d(o)n(e)c e(ss)e(t) exp(er)tus, an e(ss)e(t) sat(is) fac(i)l(i)s ad p(er)ficie(n)d(um) rel(igionem), q(uod) n(on) tenet(ur) (ergo) (et)c. — R(espondeo): p(ri)m(o) d(icu)nt aliq(ui) q(uod) q(ui)l(ibet) tenet(ur) sat(isfacere) i(d) s(ecundu)m q(uo)d i(n)pl(e)to uoto u(e)l (con)missi e(ss)e(t) inutil(is) (et) mala. Sic miles p(ro)mitte(n)s regi q(uod) seq(ueretu)r ip(su)m ad bellu(m), n(on) cu(m) eo man(er)et i(n) bello (et) pugnaret i(n)util(ite)r i(m)pleret statu(m) recede(n)do, n(isi) cu(m) r(ati)o(n)abil(ite)r sup(er)ueniret ut i(n)firmitas u(e)l h(uius)m(od)i (et) mal(um) ex(e)m(plu)m recede(n)di daret aliis militib(us), (et) i(de)o tenet(ur) mane(re) (et) pugnare n(isi) cu(m) r(ati)o(n)e(m) (con)firmat. Sic i(n) p(ro)p(osi)to q(ui)a i(m)pleto uoto d(e) i(n)g(re)ssu e(ss)et i(n)util(is) (et) mali ex(empli) n(isi) mane(re)t (et) ex(per)iret(ur), (et) exp(er)tus p(ro)fite(re)t(ur) s(ed) p(otes)t p(ro)p(ri)are, id(e)o tenet(ur) exp(er)i(ri) (et) exp(er)tus sic p(ro)fit(er)i. — Ad ar(gumentu)m d(icu)nt q(uod) l(ice)t p(ro)fessio n(on) (con)tineat(ur) p(ri)ncipal(ite)r sub uoto d(e) i(n)g(re)ssu (con)tinet(ur) t(ame)n sub illo ex a(n)nexo, q(ui)a d(icitu)r h(abe)re p(ro)p(osi)tu(m) p(ro)fite(n)di si sit expe(r)tus h(uius)m(od)i uires, (et) q(ui)a n(on) p(otes)t e(ss)e expe(r)tus n(isi) mane(n)do p(ost) i(n)g(re)ssu(m) id(e)o i(m)plicite sub uoto d(e) i(n)g(re)ssu cadit si(m)pl(icite)r absq(ue) (con)ditio(n)e mane(re) (et) exp(er)i(ri) p(ost) i(n)g(re)ssu(m). — S(ed) h(oc) plane p(atet) e(ss)e f(als)u(m) q(ui)a i(n) h(oc) diff(er)t uotu(m) (et) p(ro)p(osi)tu(m), q(uod) p(ro)p(osi)tu(m) e(st) si(m)pl(ex) disp(ositi)o uol(unta)tis d(e) facie(n)do a(liqui)d u(e)l no(n) facie(n)do absq(ue) aliq(ua) obligatio(n)e, (et) id(e)o p(otes)t mutari s(ine) pecc(at)o, l(ice)t aliq(ua)n(do) h(abe)at pecc(atu)m a(n)nexu(m) ex ca(usa) muta(n)di, sic cu(m) q(ui)s mutat p(ro)p(osi)tu(m) d(e) i(n)g(re)ssu rel(igionis) ut sat(is)faciat carni i(n) s(ecu)lo. Al(ite)r s(ine) pecc(at)o q(ua)n(do) mutat q(ui)a e(st) mag(is) aptus ad statu(m) aliu(m) i(n) s(ecu)lo. Votu(m) a(utem) e(st) uincl(u)m obligat(ionis) i(d) q(uod) i(n) p(ro)p(osi)to (con)ceptu(m) e(st). Et q(ui)a uotu(m) e(st) s(ub) t(an)ta uirt(ute), id(e)o solu(m) i(d) p(ro)p(osi)tu(m) i(n)tellig(itu)r cade(re) s(ub) uoto ex q(uo) exp(ri)mit i(n) uoue(n)do n(on) n(isi) i(n)tell(ige)nd(o) e(st) aliq(uem) uelle se obligare ad a(liqui)d aliq(uo)d q(uod) e(st) m(ateri)a uoti n(isi) exp(ri)mat i(d), (et) id(e)o si e(ss)e(n)t s(ecundu)m sit pl(ur)a p(ro)p(osi)ta (et) uotu(m) cadit sup(er) unu(m) n(on) tenet(ur) i(m)ple(re) a(liu)d p(ro)p(osi)tu(m). Sic si q(ui)s p(ro)ponat ire ad s(an)c(tu)m iacobu(m) (et) cu(m) h(oc) p(ro)ponit ire discalciatus (et) apponit uotu(m) p(ost) p(ro)p(osi)to e(un)do calciatus soluit uotu(m) n(on) obsta(n)te q(uod) h(abe)t i(n) uoto p(ro)p(osi)tu(m) d(e) eu(n)do discalciatus. Sic i(n) p(ro)p(osi)to q(ui)a iste h(ab)uit p(ro)p(osi)tu(m) d(e) i(n)t(r)a(n)do (et) exp(er)ie(n)do (et) p(ro)fite(n)do i(n) ordine (et) t(ame)n n(on) apposuit uotu(m) n(isi) p(ro)p(osi)to d(e) i(n)g(re)ssu, id(e)o p(otes)t alia p(ro)p(osi)ta mutare (et) sic soluit uotu(m) cu(m) p(ro)p(osi)to (con)t(ra)rio. Et n(on) p(ro)p(osi)tu(m) d(e) rema(n)e(n)do requirit(ur) ad uoti emissio(n)e(m), n(on) t(ame)n requirit(ur) ad uoti expletio(n)e(m) q(ui)a i(d) p(ro)p(osi)tu(m) mutari p(otes)t (et) sic solui uotu(m) s(ecundu)m tali p(ro)p(osi)to. Vn(de) uoue(n)s tenet(ur) (et) obligat(ur) sol(um) ad s(ub)stancia(m) actus q(ui) e(st) m(ateri)a uoti, n(on) a(utem) tenet(ur) ad circu(m)sta(n)tia(m) q(ue) e(st) p(ro)p(ter) exp(er)ie(n)di n(on) s(ub) (con)ditio(n)e s(cilicet) si uelit asseq(ui) p(re)miu(m) ex actu ex(em)p(lu)m d(e) p(re)ceptis dic(itu)r q(uod) possu(n)t s(er)uari q(uo)ad s(ub)stancia(m) actus s(ine) ca(rita)te ita q(uod) ex h(oc) h(om)o (con)pl(e)t uotu(m) q(uod) emisit i(n) h(oc) m(od)o d(e) s(er)ua(n)do d(e)c(e)m p(re)cepta n(on) t(ame)n ex h(oc) acq(ui)rit p(re)miu(m). — Pet(ru)s p(otes)t dici q(uod) h(om)o tenet(ur) ad i(d) s(er)ua(n)d(um) ex a(n)nexo q(ui)a p(ro)p(ter) plus p(otes)t solui s(ine) p(ro)p(ri)o n(on) t(ame)n e(st) (con)u(er)so, (et) id(e)o si q(ui)s uouet se p(ro)fessuru(m) i(n) aliq(ua) rel(igione) s(ine) i(n)tende(re) i(n)t(ra)re su(m) no(n) t(ame)n s(ub) tali uoto i(m)plicite (con)ti(n)etur i(n)g(re)ssus (et) exp(er)ie(n)tia, q(ui)a p(ro)fessus n(on) p(otes)t i(m)pleri s(ine) p(ro)p(ri)o, (et) id(e)o s(ub) uoto d(e) i(n)g(re)ssu n(on) (con)tinet(ur) i(m)plicite expe(r)ie(n)tia u(e)l p(ro)fessio. — Ad p(ri)m(u)m (ergo) i(n) (con)t(rariu)m d(icitu)r q(uod) uotu(m) u(e)l (con)missiu(m) i(n)terp(re)tari d(e)b(et) i(n) utilitate(m) eius i(n) cui(us) p(ro)fecu(m) fit (et) i(n) cui(us) fauore(m). Votu(m) a(utem) d(e) i(n)g(re)ssu rel(igionis) fit p(ri)ncipal(ite)r i(n) p(ro)fectu(m) uoue(n)tis, (et) id(e)o s(ecundu)m i(n)tellectu(m) ei r(ati)o(n)abile(m) d(e)b(et) i(n)terp(re)tari r(ati)o(n)abil(ite)r a(utem) d(icitu)r p(re)sumi q(uod) ad ea(m) a(r)duu(m) nolit se obligare sic(ut) e(st) exp(er)ie(n)tia (et) p(ro)fessio n(isi) exp(ri)mat u(er)bo ut ad h(oc) se obligare i(n)te(n)dat. Id(e)o solus i(n)g(re)ssus s(ub) uoto cadit. Pro(posi)t(um) expe(r)ie(n)di e(st) circu(m)sta(n)tia accide(n)tal(is) q(ue) t(ame)n req(ui)rit(ur) ad uoti emissio(n)e(m) n(on) ad ei(us) i(m)pletio(n)e(m) ut d(i)c(tu)m e(st). P(ro)missio a(utem) f(a)c(t)a regi a militite fit p(ri)ncipal(ite)r i(n) p(ro)fectu(m) regis, (et) id(e)o d(ebet) i(n)terp(re)tari r(ati)o(n)abil(ite)r i(n) (com)modu(m) regis q(uod) e(st) q(uod) ip(s)e d(e)beat adiuuare ma(n)e(n)do (et) bella(n)do, id(e)o n(on) e(st) sile. — S(ecundu)m ar(gumentu)m tenet(ur) ad i(d) s(ecundu)m q(uo)d i(m)pleto uoto e(ss)e(t) i(n)util(is). D(icitu)r q(uod) i(m)pleto o(pere) p(otes)t e(ss)e dupl(icite)r i(n)util(is) u(e)l illi cui fit p(ro)missio, (et) sic n(on) e(st)

i(n)util(is) i(n)g(re)ssus [illegible] illi q(ui) [illegible] (et) [illegible] n(on) q(ui)a ad g(ra)d(um) bonu(m), si ad e(ss)e(n)ti(am) [illegible] mali (con)ting(ere)t i(n)g(re)ssus [illegible] rel(igionem) p(ro)p(ter) duce(re) uxore(m) [illegible] (con)sulit d(e)c(re)tal(is) cu(m) [illegible] di(m)itte(n)di p(ro)p(ter) rel(igionem), mal(a) cu(m) faceret n(on) ad h(oc) cogeret p(er) uotu(m) sic (et) i(n) aliis isto m(od)o n(on) cogeret uoto (et) sic i(m)pletu(m) uotu(m) e(st) sibi util(e), (et) sic d(e)b(et) i(n)terp(re)tari ei uotu(m) d(e) i(n)g(re)ssu rel(igionis) q(ui)a p(ri)ncipal(ite)r fit i(n) fauore(m) uoue(n)tis. — Ad p(ri)m(u)m p(ri)ncipale d(icitu)r q(uod) uerum e(st) s(ecundu)m n(atur)a(m) p(ri)oris (et) p(ro)fessoris q(ui)a sic uotu(m) p(ro)cedit i(n)g(re)ssu(m) sic exp(er)ie(n)tia p(ro)fessio(n)e(m), s(ed) n(on) e(st) sile q(uan)tu(m) ad (con)nexio(n)e(m) q(ui)a uot(um) obligat ad i(n)gressu(m) q(ui) e(st) m(ateri)a uoti, n(on) a(utem) expe(r)ie(n)tia ad p(ro)fessio(n)e(m), q(ui)a n(e)utru(m) eo(rum) cadit s(ub) uoto ut p(atet) ex d(i)c(t)is. — Ad 2(u)m d(icitu)r q(uod) mitte(n)s manu(m) ad aratru(m) (et) aspicie(n)s retro ad carnalia d(e)sid(e)ria n(on) e(st) aptus reg(n)o d(e)i, q(ui)a pecc(at) mortal(ite)r. Mitte(n)s uo(ro) manu(m) ad bonu(m) op(us) (con)siliu(m) e(st) dupl(icite)r u(e)l s(ine) uoto, (et) tal(is) aspicie(n)s retro ad m(un)d(u)m a(n)tequa(m) u(ersi) tal(is) nullo m(od)o pecc(at), q(ui)a tale p(ro)p(osi)tu(m) nullo m(od)o firmau(it) p(er) uotu(m). Vel cu(m) uoto s(cilicet) uoue(n)do i(n)gressu(m) u(e)l p(ro)fite(n)do, (et) tal(is) p(otes)t aspic(er)e retro dupl(icite)r u(e)l no(n) i(m)ple(n)do q(uod) p(ro)misit (et) tal(is) pecc(at) mortal(ite)r, aut p(ro)mitte(n)do d(e) uoto t(ame)n i(m)ple(n)do s(ecundu)m q(uod) p(ro)misit, (et) tal(is) n(on) e(st) aptus reg(n)o q(ui)a n(on) [illegible] bit q(ui)a t(ame)n i(m)plet s(ub)stanc(iam) op(er)is p(ro)m(issi) t(ame)n (con)ting(er)e (con)t(ra)r(iu)m euadit.

t(ra)ct(at) i(n) statu(s) p(re)lato(rum) sit altior statu religioso(rum).

Ar(guitur) q(uod) no(n), q(ui)a p(re)sb(yt)iri curati q(ui) su(n)t p(re)lati possu(n)t lib(er)e d(e)s(er)ere cura(m) sua(m), (et) cu(m) status i(m)portet i(m)mobilitate(m) n(on) su(n)t (et) dice(n)di i(n) statu p(er)f(e)c(ti)o(n)is. — It(em) dato q(uod) sic i(n) statu p(er)f(e)c(ti)o(n)is t(ame)n (con)cedit(ur) eis t(ra)nsitus ad statu(m) rel(igionis), q(uo)d n(on) e(st) n(isi) q(ui)a status rel(igionis) e(st) p(er)f(e)ct(io)r, q(ui)a op(er)a p(er)f(e)c(ti)o(n)is n(on) mutat statu(m) n(isi) f(a)c(t)a ex uoto, (ergo) (et)c. — It(em) 19. q. 1. c(apitu)lo q(uod) monachoru(m) p(ro)p(osi)tu(m) appetit q(uod) meliore(m) uita(m) seq(ui) cupiu(n)t, lib(er)u(m) eis ab ep(iscop)o (con)ced(itur) largi(ri) i(n)gressu(m), s(ed) d(icitu)r a(utem) i(n) (con)p(ri)mis duc(e)t(ur) curati. De(cretum) n. c. 11. due su(n)t leges q(uarum) d(icitu)r p(ri)uata lege ducit(ur) q(ue) digna e(st), (et) id(e)o possu(n)t p(ro)hibi a (com)muni p(er) lege(m) publica(m) (et) cu(m) i. glo(ssa) q(uod) ex h(oc) excipit(ur) ep(iscopu)s q(ui) n(on) p(otes)t t(ra)n(s)i(re) ad rel(igionem) imo p(ro)p(ter) s(ed) p(ro)b(ab)il(ite)r no(n) excipit(ur), (ergo) no(n) exclud(itur). — It(em) ille status n(on) e(st) p(er)f(e)c(ti)o(n)is q(ui) (con)p(ro)ba(tu)r s(e)c(un)d(u)m op(er)a i(m)p(er)f(e)c(ti)o(n)is, s(ed) status p(re)lato(rum) e(st) h(uius)m(od)i q(ui)a (con)p(ro)ba(tu)r s(e)c(un)d(u)m h(abe)re p(ro)p(ri)u(m) (et) uxore(m) (et) h(uius)m(od)i q(ue) su(n)t i(m)p(er)f(e)c(ti)o(n)is, (ergo) (et)c. — It(em) q(uod) e(st) s(ecu)li(us) melior mag(is) e(st) elige(n)d(us), s(ed) status rel(igionis) e(st) s(ecu)lior statu q(uan)tu(m) (con)te(m)pl(ati)o(n)is q(uam) actio p(re)lato(rum) (ergo) (et)c. — It(em) i(n)g(re)ssus rel(igionis) ab soluit ab o(mn)i uoto, sic a(utem) no(n) e(st) d(e) i(n)g(re)ssu p(re)lat(ur)is, (ergo) (et)c. — It(em) secur(i)u(s) p(ro)fe(ss)endu(m) e(st) p(er)iculoso, status rel(igionis) e(st) secur(i)or, (ergo) (et)c. — (Con)t(ra) ille status e(st) p(er)f(e)c(ti)or q(ui) req(ui)rit p(er)f(e)c(ti)ora op(er)a (et) p(er) o(mn)es p(er)f(e)c(ti)ores ad exercendu(m), iste a(utem) e(st) status p(re)lato(rum), q(ui)b(us) (con)ueniunt actus (et) h(oc) t(am) maiorib(us) p(re)latis q(uam) minorib(us) (et) ex off(ici)o, (ergo) (et)c. — R(espondeo): status p(re)lato(rum) e(st) si(m)pl(icite)r p(er)f(e)c(ti)or q(ui)a ep(iscop)i succedu(n)t ap(osto)lis, curati discip(u)lis, (et) id(e)o actu(m) p(ro)p(ri)e d(icu)n(tur) supi(us) h(abe)r(e) eis ex off(ici)o q(uod) p(re)sc(ri)pt(um) dirig(ere) (et) m(u)lto (con)te(m)plati(u)e ut d(i)c(tu)m e(st). Aug(ustinus) ad ualentin(um) n(ec) i(n)h(abi)tat uita (et) maxi(m)e i(n) h(oc) t(em)p(o)r(e) difficil(ior) (et) gl(ori)osius ep(iscop)i, p(re)sb(yte)ri a(utem) (con)u(eni)t off(ici)o, s(ed) ap(ud) d(eu)m n(ihi)l beati(us) si eo m(od)o militet(ur) q(uo) i(m)p(er)ator n(oste)r iubet. — Ad cui(us) eu(id)e(n)tia(m) (con)s(ideran)d(u)m q(uod) uide(tu)r p(ri)m(o) ca(usa) q(ue) requirit(ur) ad op(er)atio(n)e(m) aliquo(rum) duo(rum). — P(ri)mo n(on) uide(tu)r q(uo)d p(er)f(e)c(ti)o (con)s(ist)at ueg(etare) n(on) a(utem) ad illa q(ue) i(n)su(n)t p(er) accid(en)s, l(ice)t n(on) mediocres su(n)t ex(is)tentes i(n) (con)iugio q(uam) uirginitate n(on) p(ro)p(ter) h(oc) (con)iugiu(m) p(re)fertur uirginitati q(ui)a h(oc) accidit illi statui. — 2(o) d(icitu)r uide(tu)r o(mn)ia q(ue) p(er)f(e)c(ti)o(n)e (con)uenit n(on) aliq(uo) t(ame)n. Aug(ustinus) 2. d(e) ci(uitate) d(ei) no(n) u(er)a n(ec) ex(hi)b(et) singulis ho(m)i(n)ib(us) adi(n)uice(m) (con)pare, s(ed) s(imi)l(ite)r quoq(ue) (con)pare(m)us uniuersa. — 3(o) (con)s(ideran)d(u)m sup(p)o(n)e(n)d(u)m i(n) (com)paratio(n)e q(ue) c(er)ta q(ue) su(n)t (con)tinge(n)t(er) sint p(ro)p(ri)a. Aug(ustinus) 16. d(e) ci(uitate) d(ei) si no(n) p(ro)p(ri)a su(n)t c(er)ta (con)tinge(n)te p(er)f(e)c(ti)o(n)i (con)iugato (con)s(tituitu)r abigit. — H(uius) supp(osi)tis sciend(u)m q(uod) su(n)t 3. actus p(er)f(e)c(ti)o(n)e (con)ue(n)ie(n)tes p(re)latis s(cilicet) purgare, illu(m)i(n)are, p(er)fic(er)e p(er) ordine(m) se h(abe)ntes. Sil(ite)r t(ame)n (con)u(e)n(i)a(n)t op(er)u(m) p(er)f(e)c(ti)o(n)is rel(igionis) s(cilicet) paup(er)tas, (con)ti(n)e(n)tia (et) obedie(n)t(i)a (et) h(uius)m(od)i s(ub) uoto, c(er)ta q(ue) au(tem) op(er)a ca(rita)tis ut or(ati)o lectio sunt (con)u(eni)a o(mn)ib(us). (Con)p(ar)a(n)d(u)m a(utem) (ergo) eq(u)alit(at)e illa q(ue) su(n)t p(ro)p(ri)a statu(s) p(re)lato(rum) s(u)nt p(er)f(e)c(ti)ora (et) p(er) o(mn)es status p(er)f(e)c(ti)or. p(ro)b(atu)r p(ri)me q(ui)a op(er)a p(re)lato(rum) ad q(ue)

obligant(ur) r(ati)o(n)e status sui su(n)t s(i)m(ilite)r (con)tiu(a)l(ia) ad alioru(m) op(er)a uo(ti) rel(igionis), ad q(ue) obligant(ur) r(ati)o(n)e status rel(igionis) su(n)t s(imilite)r a(d) se ip(s)os (et) p(ro)p(ter) (con)u(er)sa illa sunt p(er)f(e)c(ti)ora q(ui)a (con)t(ra) d(icitu)r. Vn(de) [illegible] id(e)o n. c(apitu)lo d(e) eccl(esiastic)a h(ie)r(archi)a (et) d(e) rec(e)ptio(n)e i(n)ferio(rum) (et) ad p(ro)p(ri)u(m) p(ro)(feci)t(ur) ut l(ice)t assi(mi)latio d(e)o h(uius)m(od)i p(er)f(e)c(ti)o i(n)feri(oru)m (con)u(e)n(ia)t ut q(ui) p(ur)gat(u)r p(ur)get, (et) q(ui) illu(m)i(n)at(ur) illu(m)i(n)et, (et) q(ui) p(er)ficiat(ur) p(er)ficia(n)t, s(ed) h(oc) su(n)t sublimes (et) app(ro)pinq(u)antes diu(i)n(e) i(n)h(ere)nt(i)e ab ip(s)a recipie(n)tes p(ur)gatio(n)e(m) ut sic m(un)di (et) illu(m)i(n)atio(n)e(m) ut sic clari, (et) p(er)f(e)c(ti)o(n)e(m) uos(tri) s(an)c(t)i, (et) ab ill(is) rursus s(ecundu)m ordine(m) disp(ositi)o(n)es. h(uius)m(od)i (con)s(ecra)t(i) (et) i(n)ordinate s(ub)iecti su(n)t (et) p(ur)gatio (et) illu(m)i(n)at(io) (et) p(er)fic(i)u(n)t(ur). (Con)stat a(utem) q(uod) o(mn)es rel(igiosi) ex iure (com)(mun)i p(er) p(re)lator(um) d(e)b(en)t p(ur)gari, illu(m)i(n)ari (et) p(er)fici. s(e)c(un)d(o) clarae q(ui)a ratio(n)e t(r)iu(m) uoto(rum) no(n) h(abe)nt q(uod) sint clerici aut sacerdotes, u(n)de (et) a(n)tiq(ui) monachi solebant e(ss)e puri layci ut testat(ur) Hiero(nymus) d(i)c(t)a, (et) ce(r)t(e) p(ro)cl(a)ma(n)t sac(er)dot(e)s curator(um) n(on) ce(r)t(e) eo(rum) p(ri)uile(gi)a (et) exe(m)ptio(n)es p(er) q(uo)d t(ame)n eo(rum) status n(on) p(er)f(e)c(ti)o(n)is e(ss)e(n)t ad (con)t(rariu)m. — S(ed) (con)t(ra) h(oc) arguit(ur) aliq(ui)s q(ui)a p(re)lati saltem sac(er)dotes curati n(on) obligant(ur) r(ati)o(n)e status ad actu(m) illu(m)i(n)a(n)di p(er) p(re)dicatio(n)e(m) q(ui)a p(ro) mag(na) p(ar)te e(ss)e(n)t i(n) statu dap(n)ationis, cu(m) h(oc) n(on) faciant n(ec) sciant face(re). — D(icitu)r q(uod) h(oc) p(atet) f(als)u(m) saltem d(e) ep(iscop)is, cu(m) d(e) ip(s)is dicat(ur) a d(e)c(retum) i. o(mn)i ep(iscop)o (con)uenit e(ss)e a(m)plect(e)nte(m) eu(m) q(ui) s(ecundu)m doct(ri)na(m) fidele(m) s(er)mone(m), ut potens sit exortari. Sil(ite)r d(e) curatis cu(m) succedu(n)t discip(u)lis missis ad p(re)dica(n)d(um), q(ui)a cu(m) sit p(re)ceptu(m) a(r)ct(um) (et) n(on) o(b)l(i)g(at) eos semp(er) i(n) p(ro)p(ri)a p(er)s(on)a p(re)dicare s(ed) p(ro) loco (et) t(em)p(or)e (et) r(ati)o(n)e status si n(e)c(essi)tas occ(ur)rat, (et) id(e)o su(n)t i(n) statu dap(n)ationis n(isi) sciant n(isi) t(u)nc req(ui)rit(ur) mag(na) sci(enti)a ad h(oc) m(od)o n(on) t(em)p(or)e sic (et) t(em)p(or)e h(ae)retico(rum) maxi(m)e i(n)curatis, (et) id(e)o n(on) (con)cede(re) q(uod) p(ro) maiori p(ar)te sic i(n) statu dap(n)ationis. Dato e(ti)a(m) q(uod) p(re)lati no(n) sint obligati ad p(re)dicatio(n)e(m) r(ati)o(n)e status sui, multo mi(n)us r(ati)o(n)e status sui rel(igionis), id(e)o n(on) ual(et) ad p(ro)p(ositu)m. — S(ed) dicit q(uod) b(e)n(e) exerce(n)t religiosi op(us) p(re)dicatio(n)is ex p(ri)uilegio (et) id(e)o n(on) p(re)fe(r)u(n)t(ur) i(n) h(oc) eis p(re)lati. — D(icitu)r q(uod) h(oc) n(on) p(er)tin(et) ad eo(rum) statu(m) d(e) q(uo) e(st) h(ic) q(uesti)o, id(e)o n(on) ad p(ro)p(ositu)m. — S(ed) d(icitu)r q(uod) l(ice)t tenea(n)t(ur) ad actu(m) illu(m)i(n)atiuu(m) p(re)dica(n)do (et) l(ice)t sint suffic(ie)nt(er) i(n)structi, t(ame)n iste actus n(on) e(st) ta(n)te a(r)duitatis (et) austeritatis sic(ut) actus p(ro)p(ri)e rel(igionis) ut paup(er)tas (et) h(uius)m(od)i, (et) s(imi)l(ite)r d(icu)nt d(e) actu purga(n)di p(er) correptio(n)e(m) (et) d(e) actu p(er)ficie(n)di p(er) adm(ini)st(ra)tio(n)e(m) sac(ra)m(en)to(rum). — S(ed) h(oc) p(atet) f(als)u(m) q(ui)a l(ice)t n(on) p(re)dicare n(on) sit ta(n)ta difficultas ex p(ar)te corp(or)is, e(st) t(ame)n maior ex p(ar)te me(n)tis ut fiat d(e)bito m(od)o (et) s(ecundu)m q(uod) req(ui)rit uarietas audito(rum). Vn(de) Gr(egorius) i(n) past(orali): p(ro) ca(usa) cu(ius)q(ue) exortatio (con)stringit, se alit(er) ad me(n)su(ra)m sui i(n)strui [illegible] scire (et)c. Sic a(utem) t(em)p(er)are (et) solue(re) d(e)bitu(m) p(re)dicatio(n)is e(st) difficili(us) q(uam) solue(re) d(e)bitu(m) obe(dientie) (et) paup(er)tatis. Sil(ite)r e(st) d(e) actu purga(n)di p(er) correptio(n)e(m) q(ui)a e(st) ibi maior difficultas (et) q(uan)tu(m) ad discussio(n)e(m) u(er)itatis (et) q(uan)t(um) ad d(e)bitu(m) modu(m) i(n)du(cen)di p(er) discussio(n)e(m). Aug(ustinus) i(n) fi(ne) d(e) op(er)e monacho(rum): No(n) alliga(n)t onera g(ra)uia humeris u(est)ris q(ue) digito nolu(n)t mouere. Q(uis) (en)i(m) t(ole)r(are)t ag(er)e labores occupat(io)nu(m) n(ost)ra(rum) (et) eccl(esi)a(rum) q(ui)b(us) s(er)uim(us). (et)c. se. D(icitu)r ibi teste i(n) uoto q(uan)tu(m) q(ua)l(ita)t(e) a(utem) meu(m) attinet (com)modu(m) malle(m) p(er) singulos dies c(er)tis horis op(er)ari (et) c(er)tas horas h(abe)re ad lege(n)d(um) (et) orand(um) aut ad d(e)u(in)is l(itte)ris agu(n)d(um) lib(er)as, qua(m) tumultuosas p(er)plexitates alieno(rum) cau(sa)(rum) pati u(e)l iudica(n)do dirimi(ere) u(e)l i(n)t(er)ueniendo p(re)scindere, (et) (con)mitto alias i(n)numerabiles curas eccl(esi)a(rum) q(ua)s fortasse nemo c(re)dit n(isi) exp(er)tus. Sil(ite)r i(n) actu p(er)ficie(n)di p(er) adm(ini)st(ra)tio(n)e(m) e(st) maxi(m)e diff(i)cultas sp(irit)ual(is) disce(r)ne(n)do quali(ter) (et) q(ua)n(do) (et) q(ui)b(us) sit adm(ini)st(ra)nda (et) custodie(n)do se i(n) tali statu q(uod) o(mn)i hora sit ydoneus ad m(ini)st(ra)nd(um), (et) i(n) talib(us) e(st) maior difficultas q(uam) i(n) op(er)ib(us) rel(igionis). — It(em) arguit(ur) p(er) ansel(mum) d(e) similitudinib(us) d(icitu)r cu(m) q(ua)d(r)a(ginta) tellu(m) l(ibr)i h(abe)t i(n) exercitu suo h(abe)t e(ss)e carissim(u)m monachu(m), (et) s(ecundu)m monachu(m) (con)suetudi(n)e(m) t(ame)n anglo(rum) p(er) monach(os) i(n)tellig(u)nt(ur) religiosi, (et) sic s(ecundu)m statu(m) rel(igionis) no(n) e(st) s(ecundu)m p(re)lato(rum). Vn(de) d(icu)nt q(uod) i(n) p(re)latis no(n) req(ui)rit(ur) p(er)f(e)c(ti)o aut p(er)mane(n)t(i)a sciencie (et) bonitatis ex n(e)c(essi)tate s(ed) sol(um) exorc(is)ta r(ati)o(n)e

honoris et honis imposita. quia aliter non esset capax ... prelati.
Ad quod similitudo anselmus tenet solum racione securitatis. quia sicut
angeli sunt in securissimo statu. nec possunt ad ea attingere
sic nec religiosi propter bona societatem et disciplinam regula-
rem. status autem prelatorum est multum periculosus. sed magis
arduus et perfectus valde et ingens est dicere. quod in eius regi-
mine perfectio scilicet exigitur etc. quia honor datur in testimonium
virtutis et ideo si eorum statui debetur honor perfectionis et sta-
tus exemplaritatis exigit perfectionem et preeminentiam virtutis.
quia ille status non solum est perfectionis adquirende sed exercende.
ideo dicitur i. thimo. 3. oportet episcopum sine crimine esse. unde electores
debent ad hoc aspicere. quod si non possunt talem invenire
sufficit quod eligant magis ydoneum. cum et sufficit ut
cum dei adiutorio habeat propositum perficiendi melius. cum nec
aliquis sit perfecta quam nullus. et ideo non ponitur non est semper capax
positus in prelatione si non sunt perfecti. sed solum qui non possunt
habere perfectiores. quia tunc se ingerunt. et sic patet quod requiritur
in eis maxima perfectio racione status. unde tenentur se morti

[illegible]

explicit 6.

oue ab extrinseco. s. p operatore ad obiectum et sic actiualitas
eius consistit in quod est coexistere et non coexistere et ideo non
dicit aliquam actiualitatem propter hoc quod est esse in se. sed solum propter hoc quod est
ad esse et ab esse = Unde autem relatio fundatur in ea esse ut
est essentia secundum se et singularitas quedam. non autem ratione suppositi
quia constituitur per relationem. fundata in essentia. ita quod relatio est in esse
ut in fundamento. in prima vero ut in constituto per eam. In quantum prima sub
sistit in esse. non potest ibi fundari secundum aliam rationem. quia non potest
secundum rationem dicte essentie. non propter respectus aliter esset ibi compositio. ideo
de ratione esse est quod sic fundamentum ...pt. relatio realis fun
datur in re ex natura rei dicitur. uno modo ex ordine unius rei ad
aliam. et sic est relatio in creaturis que habent mutuam dependentiam. alio
modo. ex natura ipsius rei absque ordine sui ad aliam rem extrinse
cam. et sic solum sunt relationes in divinis. et ipse est hic modus esse in
causa. quia hic est ideo ex utilitate et infinitate essentie sue.
unde dicit bo. de trin. c. ult. nec accessisse dicendum est ut
ut patet fieri. nunquam non cepit esse pater. quia eternus est ei producto

quolibz · 6.

moue · r instigare ad fodien ibi · ad q se respto thau n p actiuis p'u fodentis · s; p'u istitor q p actiuis possut gnerari effectu p'n'u r isti artis ortigentib; n pt aliq intell'a creata p se moue r itende · r ihui sic io nexa gnitate · r io li; p'u aliqu p'ti'u effect · ad sit bn fortunatus p gnale inatoz mediate celo · h tn n pt ee uls · r i adeo in mete mouente celu creatu p sonale · io sup pudentia gnale q istuit ioia · s mod ea · r i inferiora p su periora · oz pone spale pudentia q ht creatu p sonali · q ordinat ex sua mia ad finale btitudie · r ex sua iustitia relinquit ad pena ialiqb; r io eis dispesat de bonis r malis tpalib; qi'u utile e ut uo glia osequat · io mo uet alis eos ad aliq facieda · unde sequat i fortu nia tpalia · q r eis reseruat etna · r iungit i fortuna ta · r eos malos mouz ad aliq agenda · un' seqt eu fortunia · r sic iudicat fortunati i psenti · q r eis d negabit etna · r sic bona fortuna n e exalaq dispone nisi pncipalir · salte · s; ex dia ca spali me caret p'u pui dete · r ppt mita r dmita ex pte mia · r sic in aticquoz opio q fortuna ul e fellicitas · ul ppe 2 · phy · q r os psciti puenit ad dapnatoz pt eoz i tnitoz · r ele cti ad btitudie n sua uote s; p actoz d'az sic na uis bn regibil · aln mcli nauigat · ppt bon gubnato re q ex se ipa · [illegible] oia hec coia · alr q sic q r h aptat

tru bonu sit eet i iuris religiosis · = q e phs

2 · politice · = 14o s apl; r plz · i · politice sic debet se hre hoies icauitate sic pres i toto r mbra icore · et sit ex ul unu pfem gstitutu · r io melior e posso bonoz s q maq offert ad pacatissime zop ra muecte inita so tiali · iste at modus uariat s diuso hoiu stat · q r ali e status ne hiane itegre r destitute p ptz · posso g boz pt ee dupl · vno mo sic q oia fit q o ad possoz r usu tenear ppa · n l d ducendo i coe · r h e iniq r solitaria · alio mo coit gnt ad usu r possoz n sibi appado · r he inutil · q r nuq hoies pacifice iuuent · du pl sead re uti nellet · r singla negligent · cet i ictitudo plus sic r uxoris · r filii cu matrib; coiret · r mlta abs du seq ret · alio mo pt ee coit q ad usu tm · s; ppa q ad po usu. sessio ita q ho aia bona gret alius · at si eoz eet · aiz r d liberis r uxorib; alioz sic d ppis · r h n solu ia ri necitatis · s; r tpr optuno · ql possit accipe alienu ut suu · r h e coitas q fuiss istatu inocetie · r e optia q cogitari pt · seneca d morib; · getissima uita age ret hoies · ut q si h d duo ulta a'f na tollent meu r tuu · h at e pollitia spetis · nc ad hac secut pcca i gentia · q secut ad pm modu gratis · r io phs argu gt eu i eg no eo · q r solu panit coitatoz uxoris r filioz s affectu r amicitia r ca r custodia · d'r at q sicu ut statu nate hiane gnut e · q r pcuia e ad bon ppu · io ne sigla negligat posuit q posso e optia q singla hant ppa · r sol coicet qn ncitas occurit · r ista l; sipl'r n sit melior e tn melior s statu hois · q r n aliqs posses bona alius sume absq; ncitate iducet negligentia ad laborad · r ad quired · silr q sic custodiat alienos filios e ut ppos e impo le · r au acce dat ad uxore alius custodietu ut ad sua · no possz ee qn frequet ea cognosceret · r io tal' coitas sol pot ee paucoz p fectissimoz · r ih appiquat ad statu inocetie · sic d pmitiua eccia · d r q mltitudis credeu erat cor unu r c · n at pt ee mltitudo niq pauca sut pfci · = oba patet · r status [illegible] r expositoy q sociu r plone [illegible] silr [illegible] n q militer alios [illegible] n tenent hic ppas possiones s; ee orent [illegible] sibi data ab alius quos tuet r d uxorib; d [illegible] siles eide nate maribz gueniat · s i ulla mor dcia q n possit stare cu tali coitate q sibi ary ipohr · r expositores ibi pont · e 3 q q A

possoz =

Tabula sup quolib; primu.

- 1 vtr intells creatus icludat emanatoz diuinay p'a 4
- 2 vtr m'a abstracta ab omi fora sit pura po.
- 3 vtr pura sit ppe ppu m e.
- 4 vtr intells beatus intueatur aliq spe q me e uidat de;.
- 5 vtr lux etna sit nob p o cog scenda ca q cog sci ia a.
- 6 vtr oms uirtutes sit gnexe.
- 7 vtr hyps ad icoi diminuat ad d psone.
- 8 vtr ligam o be dissoluat imorte.
- 9 vtr aiaz fuit sapiencior oib; alus hoib;.
- 10 vtr d e coit accepto possit fo r un gcept sip'.
- 11 vtr cato r gsuo sit id.
- 12 vtr ee caret an q hat ee i effeu sit uer ex reale
- 13 vtr c r i pussib'us sit aliq dispo potia icore glorioso.

Tabula sup quolib; 2m.

- 1 vtr abstracta ppi eb; p intell'ct remaneat y po dist'e.
- 2 vtr d s possit uelle gdcozia.
- 3 vtr d s iuste faciat creando aiaz q s sat dapnada
- 4 vtr cor x i ue sit ialtari
- 5 vtr sit ibi p gusione panis i ipz.
- 6 vtr liceat corp x d ecib; tene.
- 7 vtr una ps hostie possit sin a o gsecrari.
- 8 vtr hostia gsecta hat sp z imedio aeris.
- 9 vtr angls possit ire r redire d loco ad locu sine gere media. se te fuisse iuro l imuliere.
- 10 vtr aia intelligat r suos actos p spz l p ectia.
- 11 vtr aia exns i purgatorio cognoscat aia uenie
- 12 vtr una aia separata loquat cu alia.
- 13 vtr aia l angls possit cogi ab aliq o ete cozli.
- 14 vtr liber ar subsit corpib; celestib; l gnata
- 15 vtr cor a hua i statu i pati inocetie fuisset p corr
- 16 vtr duo cor a glificata possit sil e e i eod loco.
- 17 vtr i hoib; bnds sit po e uegetatie r sesitiue
- 18 vtr scia i rati hua z gseruat ad satate uite.
- 19 vtr p tale sciaz possit qs cogscere d ui te fidei.
- 20 vtr petrus p ubu x potuit n negare x m
- 21 vtr bt petrus potuisset cogitare d una re sibi nota imemoria no p se ti reali ex nia el.
- 22 vtr plat possit obligare suu successore homib;
- 23 vtr qs possit excoicari sin ca offo gmissus.
- 24 vtr a s eps possit absolue aculpa r apena.
- 25 vtr d yacon possit absolue apccas.
- 26 vtr q fitte gfitet ipleat pceptu ecce.
- 27 vtr pnia sit iunda i hoie n gplete ea i ho statu.
- 28 vtr qs possit absolui d pcco ueniali sin gfitioe.
- 29 vtr qs notificat plato possit absolui ab offo sine fractione sigilli. aliquē locū.
- 30 vtr sit pcz mortle frib; minorib; appare sibi
- 31 vtr sit eis pcz mortle r uide l eme sin pcatore.
- 32 vtr qs peccat mortalr n p seuando te dnico imissa usq; ad fine · d eu · atali pcco.
- 33 vtr monach possit absolui ab excoicatoe qua icurrit p pcco mortli ab illo q ht licetia absolue.
- 34 vtr a s ordinat ab epo symo co occlto sit suspes.
- 35 vtr qs abstete siplici uoto gti e possit ghe.
- 36 vtr si gthat possit pete l redde d bit sin pcco
- 37 vtr noues ire religione gpleat si itrat cu proposito exeundi. Usurarij
- 38 vtr qs teneat redde luci acqsit ex fenore.
- 39 vtr liceat ad spare d pecunia data sb mutuo.
- 40 vtr qs teneat restitue luc m hit plus ta xillor
- 41 vtr celu abscodrit totalr lum suu tpr morte x i
- 42 vtr motu celi gessate cesset o s aliu motus.
- 43 vtr mare ppt habu us aq z l sicca tis esfcat l desfcat
- 44 vtr tine r equos hat sua sigficata actu l p ta.

Tabula sup quolib; 3.

- 1 vtr d s possit moue ad corp d loco ad loco i q.
- 2 vtrm id cor s ead pte sil possit ee albu r nigru.
- 3 vtrm d s retbuat bona tpralia p mito uiro iusto.
- 4 vtrm possim pbare iudeis x m uenisse.
- 5 vtrm d mones cog uerit x m ee filiu di.
- 6 vtrm sit ead caro s m r s spz l forma.
- 7 vtrm it act 2m aie r ei poaz cadat medu
- 8 vtrm for e sacmetoy possit mutari.
- 9 vtrm puul i lege noua possit saluari n p bapt m.
- 10 vtrm gfessus alic sacdoti q reputat bonus r sufficiens sit absolut si ille nesciat absolue.
- 11 vtrm qs teneat gfiri pcca q n aliq s ht memoria.
- 12 vtrm sacdos dbeat aliquē no ue gteri absolue ppt scandalu uitandu.
- 13 vtrm sacdos gfesso sibi possit auge pnia qn placz.
- 14 vtrm ecc a dbeat regali an ppt cessiones sagni alic sa.
- 15 vtrm a s bti resuscitate possz pccare.
- 16 vtrm religiosus possit s uare r lax sua i pcco.
- 17 vtrm qs peccet accipiedo luci eoe sibi r socio.
- 18 vtrm iuste gtepnat possit l teneat solue sibi
- 19 vtrm regsit audiete d pcco q feo d teat id dice sino pcessit aliq ifamia d eo.
- 20 vtrm possit res uedi cari qua sit epta
- 21 vtrm clic possit se redime d bonis ecc e · r suis d bonis dni sui.
- 22 vtrm pr i necessitate possit uedere filiu.
- 23 vtrm i rasci ppt pcm alicui dbeam.
- 24 vtrm malu totalr corrupat bon.
- 25 vtrm ho teneat face ome bon.
- 26 vtrm ugitas pdat p solu gsensu mtas.

Tabula sup quolib; 4m.

- 1 vtru sit pone unu pmu pi'u a q sit oia alia.
- 2 vtr tale pi'u m sit unu ul pla.
- 3 vtr optuit ipz pduce ubu sibi gsbale an pducendu ir.
- 4 vtr potuit res alias d no pduce.
- 5 vtr pos creandu potuit gsare alicui carē.
- 6 vtr sit pone etnitate ee.
- 7 vtr d s creauit mudu ul ad ait ab etno.

Tabula sup quolib; 5m.

- 1 vtr d s sit acceptor psonaz.
- 2 vtr ido sciat aliq ppo expectas hoiu.
- 3 vtr x i inderimedo huit usu libi ar ii.
- 4 vtr x o crucifixo sit oputied.
- 5 vtr x sb sacmto possit uidi ab angelo.
- 6 vtr h sit ua d pane fit corp x.
- 7 vtr i eod io sit spēb; sba panis r corp x.
- 8 vtr sil cu core x remaneat sb spēb; roes seminales.
- 9 vtr futa sit realr psentia etnitati.
- 10 vtr elemet igs no gburit tota tra z.
- 11 vtr id corp possit ee i diusis locis.
- 12 vtr fora q e pi'u m ne sit fora gnis gnalissimi.
- 13 vtr extinsie ptu; me differat ab extinsioe quatitas.
- 14 vtr po iusina exeat iacu suu sol pca pceo.
- 15 vtr dapnati mallet oio no ee q; sic ee.
- 16 vtr ipadiso sit aliq aia q hat mai d glia q aia pui.
- 17 vtr corp bti hiaaia resurget cu stigmatib;.
- 18 vtr bti laudet dm i padiso uocalr.

Ludouig

175

19 Utrum status virginalis sit altior quam status matrimonialis.
20 Utrum ad quas intelligentia illius recipiat nouas species.
21 Utrum actus matrimonii possit per maleficium impediri.
22 Utrum desperatio sit peccatum.
23 Utrum peccator possit saluari.
24 Utrum religiosus semper peccet mortaliter faciendo contra regulam.
25 Utrum existens in peccato mortali possit resistere alii peccato.
26 Utrum iniuriosas teneatur in confessione peccata de quibus fecit in
iniuriam sibi penitentiam in mortali existens.
27 Utrum fieri opinando indulgentia usurarum sit uere indulgentia.
28 Utrum uicos ad prelatum teneatur ad restitutionem.
29 Utrum dormiendo possit quis se preparare ad recipiendum gratiam.
30 Utrum aliquis teneatur potius uelle dampnari quam peccare mortaliter.
31 Utrum liceat homini auferre uitam sibi uel membrum ne peccet.
32 Utrum ecclesia debeat facere festum de sanctis ueteris testamenti.
33 Utrum liceat sacerdoti aliquid accipere sed in canone.
34 Utrum pluralitate alicui amore liceat mittere.
35 Utrum propter sinceritatem peccati teneatur quis exire religionem.
36 Utrum ecclesia debeat conducere hereticos.
37 Utrum pueri sint ad ordinem admittendi.
38 Utrum quis orto misse tantum ualeat quantum missa integra.
39 Utrum electi ... [illegible] ... habeant indulgentiam idem.
40 Utrum inquisitus suspectus possit recipi in ecclesiam. ... potuerit
41 Utrum ponito generali interdicto in aliqua terra possint homines
illi loci alibi audire diuina.
42 Utrum quis possit ad mereri apud deum.
43 Utrum possit esse salus alibi quam in fide xana.
44 Utrum quis possit esse in statu salutis.
45 Utrum si de dicto matutinarum rogatur sese alicui dicere
dilectis possit premisso matutino illam sequi.
46 Utrum in completorio non ponitur hymnus esse primus uel post capitulum.

47 Utrum gaudium actualis bonorum continuetur uniformiter.
48 De diffinitione fratrum correptionis.
49 Utrum aliquis sit corripiendus.
50 Utrum correptio sit dure uel leuiter facienda.
51 Utrum in Mt. 18 si peccauerit etc. sit preceptum uel consilium.
52 Utrum alium corripere sit omnibus preceptum.
53 Utrum peccator teneatur corripere delinquentem. o
54 Utrum non sperans ex sua correptione fratrem corrigi teneatur.
55 Utrum propter id preceptum quis teneatur inferiorem corrigere superiorem.
56 Utrum id preceptum non intelligatur de peccato occulto.
57 Utrum caritatiua admonitio debeat precedere denuntiationem ecclesie.
58 Utrum testes sint adducendi antequam prelato denuntiet.
59 Utrum frater qui uidet fratrem per correptionem teneatur ipsum re-
uelare prelato suo precipienti per obedientiam.
60 Utrum possimus aliquid scire.
61 Utrum contingat aliquid scire certitudinaliter.
62 Utrum non entia possint sciri.
63 Utrum sit possibile scire aliqua.
64 Utrum theologia sit homini necessaria.
65 Utrum theologia sit prior aliis scientiis.
66 Utrum ... sit semper studendum.
67 Utrum diuina attributa prout sunt in deo habeant aliquam distinctionem.
68 Utrum genitum deum uelle de necessitate uelle.
69 Utrum anima rationalis sit penitus immortalis.
70 Utrum deus possit facere nisi sine forma.
71 Utrum quis possit facere ad infinitum actum.
72 Utrum gratia sit habitus.
73 Utrum gratia possit creare.
74 Utrum caritas sit forma uirtutum.
75 Utrum penitentia sit uirtus infusa uel acquisita.
76 Utrum contritio quod est pars penitentie possit esse informis.
77 Utrum finem sit realiter presentia creatura.
78 Utrum penitentia includit tantum contritionem sit necessaria ad salutem.
79 Utrum caritas sit quod caritas in anima.
80 Utrum caritas possit augeri.
81 Utrum omnes homines teneantur de necessitate sua peccata confiteri.
82 Utrum deus possit separare passionem a subiecto suo.
83 Utrum agens increatum cooperetur cum actione cuiuslibet creature.
84 Utrum ex duobus aliquis possit homo quod sit tantum unus intellectus omnium.
85 Utrum gloria anime que fuit in Christo mortuo fuerit in aliquo diminuta.
86 Utrum in deo sit bonitas formalis.
87 Utrum in generando ipse sit diuina esse uel imperfectus.
88 Utrum ignis infernalis realiter possit affligere spiritum.
89 Utrum anima separata intelligat se ipsam per suam essentiam.
90 Utrum uoluntas sit nobilior potentia intellectu.
91 Utrum actus intellectus precedat actum uoluntatis.
92 Utrum positis uoluntatis maioribus et minoribus bonis possit uoluntas eligere minus bonum.
93 Utrum bonum unico intuitu uideat tria personas in trinitate distinctas.
94 Utrum possit fieri a deo duo angeli solo spiritualibus distincti.
95 Utrum religio uiuentium iuxta solitaria sit perfectior religio.
96 Utrum in Christo sit tantum unum esse. Ratione uiuentium imaginandi sorti.
97 Utrum uegetatiuum et sensitiuum in homine educatur de potentia materie.
98 Utrum corpus spiritualis de homine perducatur.
99 Utrum sit ponere aliquam esse perfidia se habentem ad esse tantum esse.
100 Utrum corpus habeat esse sine anima.
101 Utrum corpora dampnatorum impassibilia erunt.
102 Utrum idem cadat per totum uniuersum.
103 Utrum sacramentum penitentie pertineat ad peccatorum habeat suum effectum de se.
104 Utrum numerus corporum humanorum sit potentia.
105 Utrum homo possit fieri sine quantitate.
106 Utrum Christus secundum quod homo illuminet angelos.
107 De progressu in peccato.
108 Qualiter differat diuina realis intentionalis et rationalis.
109 Utrum papa possit absoluere aliquem usurarium absque restitutione.
110 Utrum in corpore humano sit aliquis ... minima secundum speciem.
111 Utrum materia sit causa indiuiduationis.
112 Utrum deus possit facere quecumque accidens sine subiecto.
113 Utrum spere perfecte intelligentie quam scientiam.
114 Utrum deus possit addere aliquam speciem nouam uniuerso.
115 Utrum unum generat deo.
116 Utrum istud uniuersum sit productum ab eterno.
117 Utrum deus potuit aliquam creaturam producere ab eterno.
118 Utrum spiritus sit deus posse permittere ea que facit.
119 Utrum uoluntas sit potentia intellectu uel intellectu.
120 Utrum per se intelligere et uelle sit ponere aliquos actus in deo.
121 Utrum deus possit dare aliquid creaturis.
122 Utrum res culpe permitti possit deo attribui.
123 Utrum permitti possit deo attribui.
124 Utrum sperare alicui permitti possit deo attribui et non generari.
125 Utrum attributa in deo significent de potentia.
126 Utrum hic ponatur in deo.
127 Utrum indulgentie tantum ualeant quantum sonant.
128 Utrum deus per se facere ... cuiuslibet que ... iugat ...

Tabula super quodlibet 6m

1 Utrum in deo sit ponere aliquid infinitum uel actu.
2 Utrum omnes res habeant ideam uel actu.
3 Utrum sit pertinens ... distinguuntur ab eo.
4 Utrum plo ... aliquid uel sunt fundamentum.
5 Utrum plo realiter possit aliter ad uenire sine sui mutatione.
6 Utrum ponentes esse caritatem esse idem re cum suo esse possit sal...
7 Utrum creatura potuit esse ab eterno. ... creatorem.
8 Utrum caritas et gratia sit idem.
9 Utrum esse existentie creature sit aliud a se existentie sibi sui.
10 Utrum idem sit cum actiuus ... creatus.
11 Utrum per dicat ad aliquis super ... spiritualis creature.
12 Utrum articulus fidei possit demonstrari.
13 Utrum scientia sit quod operatur intellectum.
14 Utrum habitus acquisitus per actum generetur.
15 Utrum uirtutes morales sint in uoluntate.
16 Utrum cum uirtutibus acquisitis necesse sit ponere infusas.
17 Utrum intellectus agens intelligat.
18 Utrum uoluntas moueat seipsam.
19 Utrum de ordinatio uoluntatis causetur ab errore rationis.
20 Utrum opus uoluntatis sit prius opere intellectus uel econuerso.
21 Utrum uoluntas sit sola ostitie.
22 Utrum sit idem esse anime separate et unite.
23 Utrum anima separata recordetur eorum que nouit coniuncta.
24 Utrum in materia sit potentias seminales inchoantes formas.
25 Utrum forma specialis recipiat magis et minus.
26 Utrum in quolibet composito sit plures forme substantiales re differentes.
27 Utrum per diuinam potentiam idem corpus possit esse simul in diuersis locis.
28 Utrum ignis possit infrigidari.
29 Utrum species in sacramento altaris nutriant.
30 Utrum ex speciebus sacramenti possit generari animal. substantie.
31 Utrum suppositum diuinum possit assumere naturam humanam absque humana.
32 Utrum una natura humana possit assumi a pluribus personis diuinis.
33 Utrum species in medio recipiat numero ab obiecto uel a sensu.
34 Utrum sensibilia possint suas species causare in medio.
35 Utrum forme intentionales educantur de potentia materie.
36 Utrum in talibus dicatur agens forma uel operatum.
37 Utrum anima intelligit per species.
38 Utrum intelligat omnia indiuidua per eandem speciem.
39 Utrum sit dare sensum agentem.
40 Utrum habitus generetur ex uno actu.
41 Qualiter se habent dimensiones determinate et indeterminate.
42 Utrum uita hominis et iuuentus eius per opera.
43 Utrum per priuilegium fratribus concessum concedatur licentia ab
soluendi a maioribus omnibus.
44 Utrum angelus cognoscat alia a se per suam essentiam.
45 Utrum unus angelus cognoscat de nouo per operationem alterius.
46 Utrum demones possint pati ab igne inferni.
47 Utrum possit sit pati ... tenas.
48 Utrum beati ambulent sub templa ...
49 Utrum per artem possit fieri uerum aurum.
50 Utrum plo possit aliquid aduenire sine sui mutatione.
51 Utrum plo ... ad sub ...
52 Utrum beati uidentes deum formantur ...
53 Utrum huius caritas sine ... in fluxu possit exire ...
54 Utrum ignis in spera sua luceat.
55 Utrum uerum minime sit cum ueto ...
56 Utrum ... possit ... esse ...
57 Utrum status uite contemplatiue sit perfectior ...
58 Utrum homo ... et ... assumeret ... esset filius illius hominis.
59 Utrum ordinat ... teneatur dicere horas canonicas.
60 Utrum intellectus agens ... ad ...
61 Utrum in deo sit aliqua intelligere ...
62 Utrum ... per ... illa.
63 Utrum ... sit alicui ... res.
64 Utrum ... differant ... in ...
65 Utrum ... debilis ex ... temporali cauetur ...
66 Utrum uoluntas possit attendi ab aliquo et esse deterreri ab eo.

6

B·BB·C·10

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE FIRENZE MSS

C. S. D. VII. 359

cc. 177 modernam. numerate (bianca la c. 177);
una guardia anter. scritta.

31. 3. 1931. IX